వేమూరీ దుర్గానాగేశ్వర రావుగారు స్మృతి గ్రన్థావలీ
శాస్త్ర శృఙ్ఖలా

ధర్మసింధు

విఘ్నేశం వన్దనం కుర్వే ధర్మసిన్ధుసుబోధనే

కృష్ణస్య మే ప్రయత్నస్య సిద్ధిః సుష్ఠు భవత్వితి ॥౧॥

శ్రీవిఠ్ఠలం సుకరుణార్ణవమాశుతోషం । దీనేష్టపోషమఘసంహతిసింధుశోషమ్ ॥

శ్రీరుక్మిణీమతిముషం పురుషం పరం తం । వన్దే దురన్తచరితం హృది సంచరన్తమ్ ॥౧॥

వన్దే ప్రతిఘ్నన్తమఘాని శంకరం । ధత్తాం స మే మూర్ధ్ని దివానిశం కరమ్ ॥

శివాం చ విఘ్నేశమథో పితామహం । సరస్వతీమాశు భజేఽపి తామహమ్ ॥౨॥

శ్రీలక్ష్మీ గరుడం సహస్త్రశిరసం ప్రద్యుమ్నమీశం కపిమ్ ।

శ్రీసూర్య విధుభౌమవిద్గురుకవిచ్ఛాయాసుతాన్షణ్ముఖమ్ ।

ఇన్ద్రాద్యాన్విబుధాన్గురూంశ్చ జననీ తాతం త్వనన్తాభిధమ్ ।

నత్వార్యాన్వితనోమి మాధవముఖాన్ధర్మాబ్ధిసారం మితమ్ ॥౩॥

దృష్ట్వా పూర్వనిబన్ధాన్నిర్ణయసిన్ధుక్రమేణ సిద్ధార్థాన్ ।

ప్రాయేణ మూలవచనాన్యుజ్ఝిత్య లిఖామి బాలబోధాయ ॥౪॥

ప్రథమపరిచ్ఛేదః

కాలభేదాః

తత్ర కాలః షడ్విధః వత్సరః అయనం ఋతుః మాసః పక్షో దివస ఇతి । వత్సరః పఞ్చధా ।

చాన్ద్రః సౌరః సావనో నాక్షత్రో బార్హస్పత్యఇతి ।

శుక్లప్రతిపదాదిదర్శాన్తైశ్చైత్రాదిసంజ్ఞైర్ద్వాదశభిర్మాసైశ్చతుః పఞ్చాశదధికశతత్రయదినైః సతిమలమాసేత్రయో దశభిర్మాసైశ్చాన్ద్రోవత్సరః ।

చాన్ద్రస్యైవప్రభవోవిభవః శుక్ల ఇత్యాదయఃషష్టిసంజ్ఞాః ।

మేషాదిషుద్వాదశరాశిపురవిభుక్తేషుపఞ్చషష్ట్యధికశతత్రయదినైఃసౌరోవత్సరః సంపద్యతే షష్ఠయుత్తరశతత్రయదినైఃసావనః ।

వక్ష్యమాణైర్ద్వాదశభిర్నాక్షత్రమాసైర్నాక్షత్రోవత్సరఃసచచతుర్వింశత్యధికశతత్రయదినైః స్యాత్ మేషాద్యన్యతమరాశౌ బృహస్పతినాభుక్తేబార్హస్పత్యః ।

సచ ఏకషష్ట్యధికశతత్రయసఙ్ఖ్యదినైర్భవతి కర్మాదౌసంకల్పే చాన్ద్రవత్సర ఏవస్మర్తవ్యోనాన్యః అయనం ద్వివిధం దక్షిణముత్తరంచ సూర్యస్య

కర్కసంక్రాన్తిమారభ్యషడ్రాశిభోగేనదక్షిణమ్ ।
మకరసంక్రాన్తిమారభ్యరాశిషట్కభోగేనోత్తరాయణమ్ । ఋతుర్ద్వివిధఃసౌరశ్చాన్ద్రశ్చ ।

మీనారమ్భోమేషారమ్భో వా సూర్యస్యరాశిద్వయభోగాత్మకోవసన్తాదిషట్సంజ్ఞకః సౌరఋతు ।
చైత్రమారభ్యమాసద్వయద్వయాత్మకో ।

వసన్తాదిషట్సంజ్ఞకశ్చాన్ద్రః । మలమాసేతుకించిదూననవతిసఙ్ఖ్యైర్దినైశ్చాన్ద్రఋతుః ।
శ్రౌతస్మార్తాదౌచాన్ద్రర్తుస్మరణంప్రశస్తమ్ । మాసశ్చతుర్ధా ।

చాన్ద్రః సౌరః సావనో నాక్షత్ర ఇతి । శుక్లప్రతిపదాదిరమాన్తః । కృష్ణప్రతిపదాదిః పూర్ణిమాన్తో వా
చాన్ద్రోమాసః ।

తత్రాపి శుక్లాదిర్ముఖ్యః ।

కృష్ణాదిర్విన్ధ్యోత్తరఏవగ్రాహ్యః । అయమేవచైత్రాదిసంజ్ఞకః కర్మాదౌస్మర్తవ్యః ।
కేచిన్మీనరాశిమారభ్యసౌరాణాం చైత్రాదిసంజ్ఞామాహుః ।

అర్కసంక్రాన్తిమారభ్యోత్తరసంక్రాన్త్యవధిః సౌతేమాసః । త్రింశద్దినైః సావనః ।
చన్ద్రస్యాశ్విన్యాదిసప్తవింశతినక్షత్రభోగేన నాక్షత్రోమాసః ।

ప్రతిపదాదిపౌర్ణిమాన్తః శుక్లపక్షః । ప్రతిపదాదిదర్శాన్తఃకృష్ణపక్షః । దివసఃషష్టిఘటికాత్మకః ।

ఇతి శ్రీధర్మసిన్ధుసారే ప్రథమోద్దేశః ॥౧॥

అథసంక్రాన్తినిర్ణయఉచ్యతే

మేషేసూర్యసంక్రాన్తౌప్రాగూర్ధ్వచపంచదశపంచదశఘటికాః పుణ్యకాలః ।

దశదశేత్యేకే వృషేపూర్వాః షోడశ మిథునేపరాః షోడశ కర్కేపూర్వాస్త్రింశత్ సింహేపూర్వాః షోడశ కన్యాయాంపరాః షోడశ తులాయాం

ప్రాగూర్ధ్వచపంచదశపంచదశ దశదశేత్యేకే వృశ్చికేపూర్వాః షోడశ ధనుషిపరాః షోడశ మకరేపరాశ్చత్వారింశత్ కుమ్భేపుర్వాః ।

షోడశ మీనేపరాః షోడశ ఘటికాద్వయాద్యల్పదినశేషే మిథునకన్యాధనుర్మీనష్వపిమకరేఽపిపూర్వాఏవపుణ్యాః ।

ప్రభాతేఘటికాద్వయాద్యల్పకాలే వృషసింహవృశ్చికకుమ్భేష్వపికర్కేపిపరాఏవపుణ్యాః । ప్రభాతేకర్కసంక్రాన్తౌపూర్వదినేపుణ్యమిత్యేకే ।

రాత్రౌసంక్రమేమధ్యరాత్రాదర్వాక్సంక్రాన్తౌపూర్వదినోత్తరార్ధంపుణ్యమ్ । మధ్యరాత్రాత్పరతః ।

సంక్రాన్తౌ పరదినస్యపూర్వార్ధపుణ్యమ్ నిశీథమధ్యఏవసంక్రాన్తౌదినద్వయేపిపూర్వదినోత్తరార్ధంపరదినపూర్వార్ధచపుణ్యమ్ ।

ఇదంమకరకర్కాతిరిక్తేసర్వత్రరాత్రిసంక్రమేజ్ఞేయమ్ । అయనేతుమకరేరాత్రిసంక్రమే సర్వత్రపరదినమేవపుణ్యమ్ ।

రాత్రౌకర్కసంక్రాన్తౌపూర్వదినమేవపుణ్యమ్ । సూర్యాస్తోత్తరంఘటికాత్రయసాయంసంధ్యా । తత్రమకరసంక్రమేపూర్వదినంపుణ్యమ్ ।

సూర్యోదయాత్ప్రాక్ఘటికాత్రయే ప్రాతః । సంధ్యాతత్రకర్కసంక్రాన్తౌపరదినంపుణ్యమితి । సంధ్యాకాలేవిశేషోజ్యోతిఃశాస్త్రేప్రసిద్ధః ।

అథదానమ్

మేషేమేషదానమ్ వృషేగోదానమ్ మిథునేవస్త్రన్నాదిదేయమ్కర్కేఘృతధేనుః ఛత్రంసువర్ణచసింహే కన్యాయాంగృహంవస్త్రంచ తులాయాతిలాగోరసాశ్చదేయాః వృశ్చికేదీపః

ధనుషవస్త్రంయానంచ మకరేకాష్ఠానిఅగ్నిశ్చ కుమ్భేగౌర్జలతృణంచ మీనేభూమిర్మాలాశ్చదేయాః ఏవమన్యాన్యపిదానానిద్రష్టవ్యాని

అయనసంక్రాన్తౌమేషతులాసంక్రాన్తౌచపూర్వత్రిరాత్రమేకరాత్రంవోపోష్యస్నానదానాదికార్యమ్ చరమో పోషణంసంక్రాన్తిమత్యహోరాత్రే

పుణ్యకాలవత్యహోరాత్రేవా యథాపతేత్తథాకార్యమ్ అయముపవాసః పుత్రవద్గృహస్థభిన్నేన పాపక్షయకామేనకార్యః

కామ్యో నతు నిత్యః సర్వ సంక్రాన్తిషుపిణ్డరహితంశ్రాద్ధంకార్యమ్ అయనద్వయేతునిత్యమ్ యథాతత్తత్సంక్రాన్తిషుదానాదికంకర్తవ్యం

తథైవతాభ్యఃపూర్వమయనాంశప్రవృత్తౌతత్తత్సంక్రాన్త్యుచితస్నానదానాదికంకర్తవ్యమ్ ।

అయనాంశాజ్యోతిఃశాస్త్రేప్రసిద్ధాః

తేచేదానీ ద్వాదశాధికసప్తదశశతసంఖ్యాకేశాలివాహనశకే ఏకవింశతిరయనాంశాఇత్యేకవింశతితమేదినేపూర్వమయనాంశపర్వకాలఇతిపర్యవసన్నోర్థః।

ఏవంన్యూనాధికశకేఊహ్యమ్ । వృషసింహవృశ్చికకుమ్భేషుసంక్రాన్తిర్విష్ణుపదసంజ్ఞా । మిథునకన్యాధనుర్మీనేషు సంక్రాన్తిఃషడశీతిసంజ్ఞా ।

మేషతులయోర్విషువసంజ్ఞా I కర్కమకరయోరనయసంజ్ఞా I
ఏతాసుచతుర్విధాసుఉత్తరోత్తరంపుణ్యాధిక్యం I

మంగలేషు సంక్రాన్తిత్యాజ్యఘటికా

మంగలకృత్యేషు సర్వసంక్రాతిష్వవిశేషేణ పూర్వతః పరతశ్చషోడశషోడశఘటికాస్త్యాజ్యాః చన్ద్రాదిసంక్రాన్తిషుతుపూర్వత్రపరత్రచమిలిత్వాక్రమేణద్వేనవద్వేచతురశీతిఃషట్సార్ధశతంచఘటికాస్త్యాజ్యాఃరాత్రౌసంక్రమణేగ్రహణవద్రాత్రావేవస్నానదానాదికంకర్తవ్యమితికేచిత్ రాత్రౌసంక్రమణేపిదివైవస్నానాదికంనతురాత్రావితితుసర్వసంమత బహుదేశాచారశ్చైవమ్ యస్యజన్మర్క్షేరవిసంక్రమస్తస్య

ధనక్షయాదిపిడాతత్పరిహారార్థపద్మపత్రాదియుక్తజలేనస్నానమ్ విషువాయనయోరహ్ని సంక్రమేపూర్వాపరరాత్రౌతదన్హిచాధ్యాపనాధ్యాయనేవర్జయేత్

రాత్రిసంక్రమే పూర్వాపరదినయోస్తద్రాత్రౌచవర్జయేత్ ఏవంపక్షిణిసంక్రాన్తిః ద్వాదశప్రహరపర్యన్తమనధ్యాయాదికమితితాత్పర్యమ్

అన్యోపివిశేషోఽయనసంక్రాన్తౌవక్ష్యతే ఇతిసంక్రాంత్యుద్దేశోద్వితీయః

అథమలమాసః

అథమలమాసః సద్వివిధః అధిమాసః క్షయమాసశ్చ సంక్రాన్తిరహితోమాసోఽధిమాసః సంక్రాంతిద్వయయుక్తోమాసః క్షయమాసః

పూర్వాధిమాసాదుత్తరోధిమాసస్త్రింశత్తమమాసమారభ్యాష్టసునవసువామాసేష్వన్యతమోభవతి

క్షయమాసస్తుఏకచత్వారింశదధికశతసంఖ్యైర్వర్షైరేకోనవింశతిసంఖ్యైర్వావర్షైర్భవతి నత్వధికమాసవదల్పకాలేన

క్షయమాసః కార్తికమార్గశీర్షపౌషేష్వన్యతమోభవతినేతరఃయస్మిన్వర్షే క్షయమాసస్తస్మిన్వర్షేఽధికమాసద్వయమ్

క్షయమాసాత్పూర్వమేకోఽధిమాసఃక్షయమాసానంతరమేకోఽధిమాస ఇతి

అధికమాసోదాహరణమ్

చైత్రామావాస్యాయాంమేషసంక్రాన్తిః తతః
శుక్లప్రతిపదమారభ్యమావాస్యాపర్యన్తసంక్రాన్తిర్నాస్తి తతఃశుక్లప్రతిపది

వృషభసంక్రాన్తిరితిపూర్వః సంక్రాన్తిరహితోమాసోఽధికవైశాఖసంజ్ఞః
వృషభసంక్రాన్తియుతస్తుశుద్ధవైశాఖసంజ్ఞః

అథ క్షయమాసోదాహరణమ్

భాద్రపదకృష్ణామావాస్యాయాంకన్యాసంక్రాన్తిః తతాఆశ్వినోఽధిమాసః
శుద్ధాశ్వినప్రతిపదితులాసంక్రాన్తిః కార్తికశుక్లప్రతిపదివృశ్చికసంక్రాన్తిః

తతోమార్గశీర్షశుద్ధప్రతిపదిధనుఃసంక్రాన్తిః
తస్మిన్నేవమాసేఽమావాస్యాయాంమకరసంక్రాన్తిరితిధనుర్మకరసంక్రాన్తిద్వయయుక్తఏకోమాసః

క్షయమాససంజ్ఞకః సచమార్గశీర్షపౌషాఖ్యమాసద్వయాత్మకఏకోమాసోజ్ఞేయః
తస్యప్రతిపదాదితిథీనాంపూర్వార్ధేమార్గశీర్ష

ఉత్తరార్ధేపౌషైత్యేవంసర్వతిథీనాంమాసద్వయాత్మకత్వాత్ అత్ర
తిథిపూర్వార్ధేమృతస్యమార్గశీర్షేప్రత్యబ్దశ్రాద్ధముత్తరార్ధంమృతస్యతుపౌషే

ఏవంజననేవర్ధాపనాదివిధిరపి తతఊర్ధ్వంమాఘామావాస్యాయాం కుంభసంక్రాన్తిః
తతఃఫాల్గునోఽధిమాసః శుద్ధఫాల్గునశుక్లప్రతిపదిమీనసంక్రాన్తిః

ఏవంపూర్వాపరాధిమాసద్వయయుక్తః క్షయమాసోయస్మిన్వర్షే
తత్రత్రయోదశమాసాత్మకంకిచిదూననవత్యధికశతత్రయదినైర్వర్షమ్
తత్రక్షయమాసాత్పూర్వోఽధిమాసః

సంసర్పసంజ్ఞః సర్వకర్మార్హఃశుభకర్మణినత్యాజ్యః అంహస్పతిసంజ్ఞః
క్షయమాసస్తదుత్తరభావ్యధికమాసశ్చసర్వకర్మసువర్జ్యః

ఏవంత్రివత్సరాంతరస్థః కేవలోధికసోపివర్జ్యః

తత్రవర్జ్యావర్జ్యనిర్ణయ

అనన్యగతికంనిత్యంనైమిత్తికంకామ్యంచ అధికమాసక్షయమాసయోఃకర్తవ్యమ్
సగతికంనిత్యంనైమిత్తికంకామ్యంచవర్జ్యమ్ తథాహి సంధ్యాగ్ని హోత్రాదినిత్యం

గ్రహణస్నానాదినైమిత్తికం
కారీర్యాదికంరక్షోగ్నృహీతజీవనర్ధరక్షోఘ్నేష్ట్యాదికంచకామ్యంమలమాసేఽపికార్యమ్జ్యోతిష్టోమా
దినిత్యంజాతేష్ట్యాదినైమిత్తికం

పుత్రకామేష్ట్యాదికామ్యంచమలమాసోత్తరశుద్ధమాస్యేవకర్తవ్యమ్
ఆరబ్ధకామ్యస్యమలమాసేప్యనుష్ఠానమ్ నూతనారమ్భఃసమాప్తిశ్చనకర్తవ్యా తథా

పూజాలోపాదినిమిత్తకపునర్మూర్తిప్రతిష్ఠాం
గర్భాధానాద్యన్నప్రాశనాన్తసంస్కారాన్ప్రాప్తకాలాననన్యగతికాన్
జ్వరాదిరోగశాంతిమలభ్యయోగేశ్రాద్ధవ్రతాదికం

నైమిత్తికప్రాయశ్చిత్తం నిత్యశ్రాద్ధమూనమాసికాదిశ్రాద్ధాని దర్శశ్రాద్ధంచ మలేపికుర్యాత్ చైత్రాదౌమలమాసే మృతానాంకదాచిద్వహూకాలేనతస్మిన్నేవచైత్రాదౌమలామాసే

ప్రాప్తేమలమాసఏవప్రతిసాంవత్సరికంశ్రాద్ధం కర్తవ్యమ్ చైత్రాదౌశుద్ధమాసేమృతానాంతుప్రత్యాబ్దికంశ్రాద్ధం మలమాసేనకర్తవ్యమ్ శుద్ధే ఏవచైత్రాదౌకర్తవ్యమ్

శుద్ధమాసేమృతానాంతుప్రథమాబ్దికం మలమాసఏవకార్యనశుద్ధే ద్వితీయాబ్దికంతుశుద్ధ ఏవ ఏకాదశాహాన్తకర్మసపిణ్డీకర్మచ మలేపికార్యమ్ ద్వితీయ

మాసికాదిశ్రాంద్ధతుమలేశుద్ధేచావృత్త్యాద్వివారంకర్తవ్యమ్ ఏవ చ యత్రద్వాదశమాసికమధికమాసేప్రాప్తతస్యమలేశుద్ధే చ ద్విరావృత్తికృత్వా ఊనాబ్దకాలేఊనాబ్దికంచకృత్వా

చతుర్దశేమాసేప్రథమాబ్దికంకార్యమ్ యస్మిన్వర్షేక్షయమాసావ్యవహితోఽధికమాసఃయథా

కార్తికోధిమాసస్తదుత్తరోమాసోవృశ్చికధనుఃసంక్రాన్తియుక్తత్వాత్క్షయసంజ్ఞకస్తత్రకార్తికమాసస్థం ప్రత్యాబ్దికం పూర్వేఽధిమాసేఉత్తరేక్షయమాసేచకార్యమ్ యత్రాపిక్షయాద్వ్యవహి

తపూర్వోధిమాసోయథాఽఽశ్వినోధిమాసోమార్గశీర్షః క్షయస్తత్రాపి ఆశ్వినమాసగతశ్రాద్ధమధికేశుద్ధేచ ఆశ్వినేకార్యం ద్వయోరపికర్మార్హత్వాదితిభాతి

వ్యవహితక్షయమాసగతంత్వాబ్దికంక్షయమాసఏవకార్యమ్ తథాచ పూర్వోక్తేమార్గశీర్షక్షయోదాహరణేమార్గశీర్షగతంపౌషగతంచాబ్దికమేకస్మిన్నేవమాసే

తిథిపూర్వార్ధాదివిభాగం వినైవకార్యమితిఫలితమ్ ।

అథమలమాసేవర్జ్యాని

అథమలమాసేవర్జ్యానిఉపాకర్మోత్సర్జనేఅష్టకాశ్రాద్ధానిఅధికేవర్జ్యానిచూడామౌజీబన్ధవివాహోస్తీర్థాదియాత్రావాస్తుకర్మగృహప్రవేశదేవప్రతిష్ఠాకూపారామాద్యుత్సర్గో

నూతనవస్త్రాలంకారధారణం తులాపురుషాదిమహాదానాని యజ్ఞకర్మాధానమపూర్వతీర్థదేవదర్శనంసంన్యాసఃకామ్యవృషోత్సర్గోరాజాభిషేకోవ్రతానిసగతికమన్నప్రాశనం

సమావర్తనమతిక్రాన్తనామకర్మాదిసంస్కారాః పవిత్రారోపణదమనార్పణేశ్రవణాకర్మ సర్పబల్యదిపాకసంస్థాః శయనపరివర్తనాద్యుత్సవఃశపథదివ్యాదికర్మ

ఏతాని మలమాసే వర్జ్యాని నైమిత్తికానిరజోదర్శనశాన్తివిచ్ఛిన్నాధానపునః ప్రతిష్ఠాదీనియదినిమిత్తానన్తరమేవక్రియన్తేతదానమలమాసాదిదోషః

కాలాతిపత్తౌతుశుద్ధేఏవ కర్తవ్యాని ఆగ్రయణందుర్భిక్షసంకటేమలమాసేకార్యమన్యథాశుద్ధేఏవ యుగాదిమన్వాదిశ్రాద్ధానామాసద్వయేప్యావృత్తిఃక్షయాత్పూర్వోఽధిమాసః

సంసర్పసంజ్ఞకఃపూర్వముక్తః తత్రచూడాకర్మవ్రతబంధవివాహాగ్న్యాధానయజ్ఞోత్సవమహాలయరాజాభిషేకాఏవవర్జ్యాః నాన్యానికర్మాణి

అపూర్వవ్రతారంభోవ్రతసమాప్తిశ్చమిలమాసేనభవతి సపూర్వమాఘస్నానాదేఃక్షయమాసేప్యారమ్భసమాప్తీతి

మకరసంక్రాన్తియుక్తక్షయమాసగతపరుణిమాస్యాంమాఘస్నానమారభ్యకుమ్భసంక్రాన్తియుతమాఘపౌర్ణమాస్యాంసమాపనీయమ్ ఏవంకార్తికేప్యూహమ్ యత్రవైశాఖాదిరధికస్తత్రవైశాఖస్నానాదిమాసవ్రతానాంచైత్రపూర్ణిమాయాప్రారబ్ధానాంశుద్ధవైశాఖపౌర్ణమాస్యాంసమాప్తిరితి తేషాంమాసద్వయమనుష్ఠానమ్ ।

గురుశుక్రాస్తేవర్జ్యాని

గురుశుక్రాస్తాదౌసింహస్థేగురౌచవర్జ్యాదియన్మలమాసేవర్జ్యముక్తంతద్గురుశుక్రాస్తబాల్యవార్ధకేష్వపిజ్ఞేయమ్ తత్రాస్తాత్ప్రాక్సప్తాహంవార్ధకముదయానన్తరంసప్తాహంబాల్యమితి-

మధ్యమఃపక్షః
పఞ్చదశాహపఞ్చాహత్ర్యహాదిపక్షాఆపదనాపదాదివిషయతయాదేశవిశేషపరతయాచయోజ్య అయంవర్జ్యావర్జ్యనిర్ణయసింహస్థేగురావపిజ్ఞేయాఃతత్రవిషేషఉచ్యతే
కర్ణవేధచౌలమౌఞ్జీబన్ధవివాహదేవయాత్రావ్రతవాస్తుకర్మదేవప్రతిష్ఠాసంన్యాసావిశేషతో వర్జ్యా ఇతి ।

అథసింహస్థాపవాదః

మఘానక్షత్రగతోసింహాంశగతేచగురౌసర్వదేశేషుసర్వమాఙ్గలికకర్మణాంనిషేధఃసింహాంశోత్తరంగోదాదక్షిణేభాగీరథ్యుత్తరే

సింహస్థేదోషోనాస్తిగఙ్గోదామధ్యదేశేతుసర్వసిమ్హస్థేవివాహవ్రతబన్ధయోర్దోషః అన్యకర్మాణిసింహాంశోత్తరంసర్వదేశేషుకర్తవ్యాని

మేషస్థేసూర్యేసర్వదేశేషుసర్వమాఙ్గలికకర్మణాంసర్వాసింహస్థేనదోషః క్వచిద్వృషస్థితేఽర్కేపిదోషాభావఉక్తః

అత్రసింహస్థేగురౌగోదావరీస్నానంకన్యాగతేకృష్ణాస్నానంమహాపుణ్యమ్ గోదావర్యాంయాత్రికాణాంముణ్డనోపవాసావావశ్యకౌ నతుతత్తీరవాసినామ్

గర్భిణ్యామపిభార్యాయాంవివాహాదిమఙ్గలోత్తరమాపగోదావర్యాముణ్డనే దోషోనాస్తి గయాగోదావరీయాత్రాయాంమలమాసగురుశుక్రాస్తాదిదోషోనాస్తి

మలమాసేవ్రతవిశేషోఽన్యత్రజ్ఞేయః
ఇతిమలమాసగురుశుక్రాస్తసింహస్థగురువర్జ్యావర్జ్యనిర్ణయస్తృతీయ ఉద్దేశః ।

అథమలమాసేవర్జ్యాని

అథమలమాసేవర్జ్యానిఉపాకర్మోత్సర్జనేఅష్టకాశ్రాద్ధానిఅధికేవర్జ్యానిచూడామౌజీబన్ధవివాహాస్తీర్థాదియాత్రావాస్తుకర్మగృహప్రవేశదేవప్రతిష్ఠాకూపారామాద్యుత్సర్గో

నూతనవస్త్రాలంకారధారణం తులాపురుషాదిమహాదానాని
యజ్ఞకర్మాధానమపూర్వతీర్థదేవదర్శనంసంన్యాసఃకామ్యవృషోత్సర్గోరాజాభిషేకోవ్రతానిసగతికమన్నప్రాశనం

సమావర్తనమతిక్రాన్తనామకర్మాదిసంస్కారాః పవిత్రారోపణదమనార్పణేశ్రవణాకర్మ
సర్పబల్యదిపాకసంస్థాః శయనపరివర్తనాద్యుత్సవఃశపథదివ్యాదికర్మ

ఏతాని మలమాసే వర్జ్యాని నైమిత్తికానిరజోదర్శనశాన్తివిచ్ఛిన్నాధానపునః
ప్రతిష్ఠాదీనియదినిమిత్తానన్తరమేవక్రియన్తేతదానమలమాసాదిదోషః

కాలాతిపత్తౌతుశుద్ధేఏవ కర్తవ్యాని ఆగ్రయణందుర్భిక్షసంకటేమలమాసేకార్యమన్యథాశుద్ధేఏవ
యుగాదిమన్వాదిశ్రాద్ధానామాసద్వయేప్యావృత్తిఃక్షయాత్పూర్వోఽధిమాసః

సంసర్పసంజ్ఞకఃపూర్వముక్తః
తత్రచూడాకర్మవ్రతబంధవివాహాగ్న్యాధానయజ్ఞోత్సవమహాలయరాజాభిషేకాఏవవర్జ్యాః
నాన్యానికర్మాణి

అపూర్వవ్రతారంభోవ్రతసమాప్తిశ్చమిలమాసేనభవతి
సపూర్వమాఘస్నానాదేఃక్షయమాసేప్యారమ్భసమాప్తీతి

మకరసంక్రాన్తియుక్తక్షయమాసగతపరుణిమాస్యాంమాఘస్నానమారభ్యకుమ్భసంక్రాన్తియుత మాఘపౌర్ణమాస్యాంసమాపనీయమ్ ఏవంకార్తికేప్యూహమ్ యత్రవైశాఖాదిరధికస్తత్రవైశాఖస్నానాదిమాసవ్రతానాంచైత్రపూర్ణిమాయాప్రారబ్ధానాంశుద్ధవైశాఖపౌర్ణమాస్యాంసమాప్తిరితి తేషాంమాసద్వయమనుష్ఠానమ్ ।

గురుశుక్రాస్తేవర్జ్యాని

గురుశుక్రాస్తాదౌసింహస్థేగురౌచవర్జ్యాదియన్మలమాసేవర్జ్యముక్తంతద్గురుశుక్రాస్తబాల్యవార్ధకేష్వపిజ్ఞేయమ్

తత్రాస్తాత్ప్రాక్సప్తాహంవార్ధకముదయానన్తరంసప్తాహంబాల్యమితి-

మధ్యమఃపక్షః
పఞ్చదశాహపఞ్చాహత్ర్యహాదిపక్షాఆపదనాపదాదివిషయతయాదేశవిశేషపరతయాచయోజ్యా

అయంవర్జ్యావర్జ్యనిర్ణయసింహస్థేగురావపిజ్ఞేయఃతత్రవిశేషఉచ్యతే

కర్ణవేధచౌలమౌఞ్జీబన్ధవివాహదేవయాత్రావ్రతవాస్తుకర్మదేవప్రతిష్ఠాసంన్యాసావిశేషతో వర్జ్యా ఇతి ।

అథసింహస్థాపవాదః

మఘానక్షత్రగతోసింహాంశగతేచగురౌసర్వదేశేషుసర్వమాఙ్గలికకర్మణాంనిషేధఃసింహాంశోత్తరంగోదాదక్షిణేభాగీరథ్యుత్తరేసింహస్థేదోషోనాస్తిగఙ్గోదామధ్యదేశేతుసర్వసిమ్హస్థే

వివాహవ్రతబన్ధయోర్దోషః అన్యకర్మాణిసింహాంశోత్తరంసర్వదేశేషుకర్తవ్యాని
మేషస్థేసూర్యేసర్వదేశేషుసర్వమాఙ్గలికకర్మణాంసర్వాసింహస్థేనదోషః

క్వచిద్వృషస్థితేఽర్కేపిదోషాభావఉక్తః
అత్రసింహస్థేగురౌగోదావరీస్నానంకన్యాగతేకృష్ణాస్నానంమహాపుణ్యమ్
గోదావర్యాంయాత్రికాణాంముణ్డనోపవాసావావశ్యకౌ

నతుతత్తీరవాసినామ్ గర్భిణ్యామపిభార్యాయాంవివాహాదిమఙ్గలోత్తరమాపగోదావర్యాముణ్డనే
దోషోనాస్తి గయాగోదావరీయాత్రాయాంమలమాసగురుశుక్రాస్తాదిదోషోనాస్తి

మలమాసేవ్రతవిశేషోఽన్యత్రజ్ఞేయః
ఇతిమలమాసగురుశుక్రాస్తసింహస్థగురువర్జ్యావర్జ్యనిర్ణయస్తృతీయ ఉద్దేశః ।

అథతిథినిర్ణయేసామాన్యపరిభాషా

తిథిర్ద్వివిధా పూర్ణాసఖణ్డాచ సూర్యోదయమారభ్యషష్టినాడికావ్యాప్తాపూర్ణా ఏతదన్యాసఖణ్డా
సఖణ్డాపిద్వివిధా శుద్ధావిద్ధాచ
సూర్యోదయమారభ్యఅస్తసమయపర్యన్తంవిద్యమానాశివరాత్ర్యాదౌనిశీథపర్యన్తంవిద్యమానా
చశుద్ధా తదన్యావిద్ధా వేధోపిద్వివిధః ప్రాతర్వేధఃసాయంవేధశ్చ

సూర్యోదయోత్తరంషడ్ఘటికాపరిమితతిథ్యన్తరస్పర్శాత్మకఃప్రాతర్వేధఃసూర్యాస్తాత్ప్రాక్షడ్
ఘటీమితతిథ్యన్తరస్పర్శఃసాయంవేధః

ఏకాదశీవ్రతవిషయేతువేధోవక్ష్యతేక్వచిత్తిథివిశేషే వేధాధిక్యమ్ పఞ్చమీద్వాదశనాడీభిః
షష్ఠీంవిద్ధాంకరోతి దశమీపఞ్చదశభిరేకాదశీవేధకృత్
చతుర్దశీఅష్టాదశనాడిభిఃపఞ్చదశీంవిధ్యతివిద్ధాశ్చతిథయఃక్వచిత్కర్మణిగ్రాహ్యాః
కుత్రచిత్త్యాజ్యాశ్చభవన్తి తత్రసంపూర్ణాశుద్ధాచతిథిః
ప్రాయేణనిర్ణయంనాపేక్షతేసందేహాభావాత్ నిషేధవిషయేసఖణ్డాపిననిర్ణయార్హా
నిషేధస్తునివృత్త్యాత్మాకాలమాత్రమపేక్షతే ఇతివచనేన
అష్టమ్యాదిషునారికేలాదిభక్షణనిషేధాదేస్తత్కాలమాత్రవ్యాప్తతిథ్యపేక్షణాత్ ।

విహితవ్రతాదివిషయేతునిర్ణయఉచ్యతే ।

తత్రకర్మణోయస్యయః కాలస్తత్కాలవ్యాపినీతిథిర్గ్రాహ్యా
యథావినాయకాదివ్రతేమధ్యాహ్నాదౌపూజనాదివిధానాన్మధ్యాహ్నదివ్యాపినీ దినద్వయేకర్మకాలే
వ్యాప్తావవ్యాప్తౌతదేకదేశవ్యాప్తౌవా యుగ్మవాక్యాదినాపూర్వవిద్ధాయాఃపరవిద్ధాయావా
తిథేర్గ్రాహ్యత్వమ్ యుగ్మవాక్యంతు యుగ్మాగ్ని యుగభూతానాంషణ్మున్యోర్వసురన్ధ్రయోః ।
రుద్రేణద్వాదశీయుక్తాచతుర్దశ్యాచపూర్ణిమా ।
ప్రతిపద్యప్యమావాస్యాతిథ్యోర్యుగ్మంమహాఫలమితి ౧ యుగ్మంద్వితీయా అగ్నిస్తృతీయా ।
ద్వితీయా తృతీయా విద్ధాగ్రాహ్యా తృతీయా
ద్వితీయావిద్ధాగ్రాహ్యేత్యేవంద్వితీయాతృతీయయోర్యుగ్మమ్ చతుర్థీ పఞ్చమ్యోర్యుగ్మమ్
షష్ఠీసప్తమ్యోర్యుగమ్ అష్టమీనవమ్యోర్యుగమ్ ఏకాదశీద్వాదశ్యోర్యుగ్మమ్
చతుర్దశీపౌర్ణమాస్యోర్యుగమ్ అమావాస్యాప్రతిపదోర్యుగ్మమిత్యర్థః క్వచిచ్చతుర్థీ
గణనాథస్యమా తృవిద్ధాప్రశస్యత
ఇత్యాదివిశేషవాక్యైర్గ్రాహ్యత్వనిర్ణయఃవచనవశేనగ్రాహ్యాయాస్తిథేః కర్మకాలేసత్వాభావే
సాకల్యవచనైః సత్త్వభావనీయమ్ తానిచ యాంతిథిసమనుప్రాప్యఉదయంయాతిభాస్కరః ।
సాతిథిః సకలాజ్ఞేయాస్నానదానజపాదిషుఇత్యాదీని ఇతిసామాన్యనిర్ణయశ్చతుర్థఉద్దేశః

కర్మవిశేషనిర్ణయః

కర్మాణిద్వివిధానిదైవానిపిత్ర్యాణిచ దైవానిషడ్విధాని
ఏకభుక్తనక్తాయాచితోపవాసవ్రతదానాఖ్యాని

మధ్యాహ్నేకవారమేకాన్నభోజనమేకభుక్తమ్

రాత్రావేవప్రదోషకాలేభోజనంనక్తమ్ యాచనాంవినాతద్దినేలబ్దస్యాన్నాదేర్భోజనమయచితస్

దినాన్తరలబ్దస్యాపిపాచకంస్త్రీపుత్రాదికంప్రతియాచనమన్తరేణభోజనమయాచితమితికేచిత్

అహోరాత్రభోజనాభావఉపవాసఃపూజాద్యాత్మకఃకర్మవిశేషోవ్రతమ్

స్వస్వత్వనివృత్తిపూర్వకంపరస్వత్వాపాదనందానమ్
తానిచైకభుక్తాదీనిక్వచిదృతాద్యఙ్గతయావిహితాని

క్వచిదేకాదశ్యాద్యుపవాసప్రతినిధితయావిహితానిక్వచిత్స్వతంత్రాణితీత్రివిధాని

తత్రాణ్యాఙ్గానాంప్రతినిధిభుతానాంచతత్త్రప్రధానవశేననిర్ణయః ।

స్వతంత్రాణానిర్ణయఉచ్యతే

తత్రదినంపఞ్చధావిభజ్యప్రథమంభాగఃప్రాతఃకాలోజ్ఞేయః ద్వితీయఃసఙ్గవః
తృతీయోమధ్యాహ్నః చతుర్థోభాగోऽపరాహ్ణః పఞ్చమఃసాయాహ్నః

సూర్యాస్తోత్తరంత్రిముహూర్తఃప్రదోషః తత్రైకభుక్తేమధ్యాహ్నవ్యాపినీతిథిర్గ్రాహ్య

తత్రాపిదినార్ధసమయేऽతీతేత్రింశద్ఘటికాత్మకమధ్యమదినమానేనషోడశాదిఘటీత్రయంము
ఖ్యోభోజనకాలః

తతఊర్ధ్వమాసాయంగౌణకాలః అత్రపూర్వేద్యురేవముఖ్యకాలేవ్యాప్తిః
పరేద్యురేవవ్యాప్తిరుభయేద్యుర్వ్యాప్తిరుభయాత్రాపివ్యాప్త్యభావః

ఉభయత్రసామ్యేనైకదేశవ్యాప్తిరిత షట్పక్షాభవని
తత్రపూర్వేద్యురేవముఖ్యకాలేగ్రాహ్యతిథిసత్త్వేపూర్వైద పరత్రైవసత్వేపరైవేత్యసందేహః

ఉభయత్రాపిపూర్ణవ్యాపిత్వేయుగ్మవాక్యాన్నిర్ణయః ఉభయత్రవ్యాప్త్యభావేపూర్వైవ
గౌణకాలవ్యాప్తిసత్త్వాత సామ్యేనైకదేశవ్యాప్తౌపూర్వా

వైషమ్యేణైకదేశవ్యాప్తౌదినద్వయేపికర్మపర్యాప్తతిథిలాభేయుగ్మవాక్యాన్నిర్ణయః
కర్మపర్యాప్తతిథ్యలాభేపూర్వైవేతి ఇతిఏకభుక్తమ్

అథనక్తమ్

తత్రసూర్యాస్తోత్తరత్రిముహూర్తాత్మకప్రదోషవ్యాపినీతిథిర్నక్తేగ్రాహ్యా
అన్యతరదినేతద్వ్యాప్తౌతదకేదేశస్పర్శేవాసైవగ్రాహ్యా

భోజనంతుఅస్తోత్తరంఘటికాత్రయసంధ్యాకాలం త్యక్త్వాకార్యమ్
సంధ్యాకాలేభోజననిద్రామైథునాధ్యాయనవర్జనాత్

యతిభిరపుత్రవిధురైర్విధవాభిశ్చనక్తంసాయాహ్నవ్యాపిన్యాందినాష్టమభాగేకార్యమ్
రాత్రౌతేషాంభోజననిషేధాత్ ।

ఏవంసౌరనక్తమపిసాయాహ్నవ్యాపిన్యాందివైవకార్యమ్ దినద్వయేప్రదోషవ్యాప్తౌపరా

దినద్వయేప్రదోషవ్యాప్త్యభావేపరత్రైవసాయాహ్నేదినాష్టమభాగేనక్తంకార్యనతురాత్రౌ
సామ్యేనైకదేశవ్యాప్తౌపరేవ

వైషమ్యేణప్రదోషైకదేశవ్యాప్తౌతదాధిక్యవతీపూర్వాపిగ్రాహ్యా
యదిపూజాభోజనపర్యాప్తంతదాధిక్యంలభ్యతే

నోచేత్సామ్యపక్షవదుత్తరైవనత్వాధిక్యవశాత్పూర్వేతి
నక్తవ్రతభోజనంవైధత్వాద్రవివాసరసంక్రాన్త్యాదావపిరాత్రావేవకార్యం

రవివారాదౌరాత్రిభోజననిషేధస్యరాగప్రాప్తభోజనపరత్వాత్
ఏకాదశ్యాద్యుపవాసప్రత్యామ్నాయ భూతంనక్తంతూపవాసనిర్ణీతాదినేఏవేతి

అయాచితస్యత్వహోరాత్రసాధ్యత్వాదుపవాసవన్నిర్ణయః
పిత్ర్యాణామపరాహ్ణాదివ్యాపిత్వేననిర్ణయస్తత్తత్ప్రకరణే వక్ష్యతే

ఏకభుక్తనక్తాయాచితోపవాసానాంపూర్వతిథావనుష్ఠితానాంపరేద్యుస్తిథ్యన్తేపారణమ్

యామత్రయోర్ధ్వగామిన్యాంతిథౌప్రాతఃపారణమితిసర్వత్రజ్ఞేయమితిమాధవః

ఇతి ఏకభుక్తాదినిర్ణయః పఞ్చమఉద్దేశ

అథవ్రతపరిభాషా

తత్రస్త్రీశూద్రాణాంద్విరాత్రధికోపవాసేనాధికారః
స్త్రీణామపిభర్తనుజ్ఞాంవినావ్రతోపవాసాదౌనాధికారః

ఉపవాసదినేశ్రాద్ధదినేచకాష్ఠేనదన్తధావనంనకార్య పర్ణాదినాద్వాదశగణ్డూషైర్వాకార్యమ్

జలపూర్ణతామ్రపాత్రంగృహీత్వోదఙ్ముఖః ప్రాతరుపవాసాదివ్రతసంకల్పయేత్
అపూర్వవ్రతారమ్భోవ్రతోద్యాపనంచ

మలమాసేగుర్వాద్యస్తే వైధృతివ్యతిపాతాదిదుర్యోగేవిష్టౌక్రూరవారేనిషిద్ధేదర్శాదితిథౌ

న భవతి ఏవం ఖణ్డతిథావపినభవతి ఉదయస్థాతిథిర్గ్రాహ్యానభవేదినమధ్యభాక్ ।

సాఖణ్డానవ్రతానాంస్యాదారమ్భశ్చసమాపనమ్ ॥౧॥

ఇతిసత్యవ్రతోక్తేః క్షమాసత్యందయాదానంశౌచమిన్ద్రియనిగ్రహః ।
దేవపూజాచహవనంసంతోషాస్తేయవర్జనమ్ ॥౧॥

సర్వవ్రతేష్వయంధర్మః అత్ర హెూమో వ్యాహ్రతిభిఃకామ్యవ్రతవిశేషేజ్ఞేయః

యద్దేవతాయాఉపోషణవ్రతంతద్దేవతాజపస్తద్ధ్యానంతత్కథాశ్రవణంతదర్చనంతన్నామశ్రవణకిర్తానాదికంకార్యమ్ ॥

ఉపవాసేఽన్నావలోకనగన్ధాదికమభ్యఙ్గతామ్బూలమనులేపనంచత్యజేత్
సభర్తృకస్త్రీణాసౌభాగ్యవ్రతేఽభ్యఙ్గం

తామ్బూలాదినవర్జ్యమ్ అష్టైతాన్యవ్రతఘ్నానిఆపోమూలంఫలంపయః ।
హవిర్బ్రాహ్మణకామ్యాచగురోర్వచనమౌషధమ్ ॥౧॥

ప్రమాదాదినావ్రతభఙ్గేదినత్రయముపోష్యక్షౌరంకృత్వా పునర్వ్రతంకుర్యాత్
అశక్తస్యోపవాసప్రతినిధిరేకబ్రాహ్మణభోజనంతావద్ధనాదిదానం

వాసహస్త్రగాయత్రీజపోవాద్వాదశప్రాణాయామావాప్రాయశ్చిత్తమ్ స్వీకృతంవ్రతంకర్తుమశక్తః ప్రతినిధినాకారయేత్

పుత్రఃపత్నీభర్తాభ్రాతాపురోహితఃసఖాచేతిప్రతినిధయః
పుత్రాదిఃపిత్రాద్యుద్దేశేనవ్రతంకుర్వనస్వయమపివ్రతఫలంలభతే

అసకృజ్జలపానాచ్చ సకృత్తామ్బూలచర్వణాత ।
ఉపవాసఃప్రణశ్యేతదివాస్వాపాచ్చమైథునాత్ ॥౧॥

స్మరణం కీర్తనంకేలిః ప్రేక్షణంగుహ్యభాషణమ్ ।
సంకల్పోనిశ్చయోమైథునక్రియాచేత్యష్టవిధంమైథునమ్
ప్రాణసంకటేష్వసకృజ్జలపానేదోషోనాస్తి

చర్మస్థంజలంగోభిన్నక్షీరంమసూరంజంబీరఫలంశుక్తిచూర్ణమిత్యామిషగణోవ్రతేవర్జ్యః
అశ్రుపాతకోధాదినాసద్యోవ్రతనాశః

పరాన్నభోజనేచాపి యస్యాన్నంతస్యతత్ఫలమ్ ।

తిలముద్గభిన్నచణకాదికోశీధాన్యంమాషాదికంమూలకంచేత్యేవమాదిక్షారగణంలవణమధు
మాంసాదికంచవర్జయేత్

శ్యామాకాశ్చైవ నీవారాగోధూమాశ్చవ్రతేహితాః ।

వ్రీహిముద్గయవతిలకఙ్గుకలాయాదిధాన్యంతరక్తేతరమూలకం సూరణాదికన్దః
సైన్ధవసాముద్రలవణే గవ్యదధిసర్పిర్దుగ్ధాని

పనసఫలమామ్రఫలనారీకేలంహరీతకీపిప్పలీజీరకంశుణ్ఠీతిన్త్రిణీకదలీలవలీధాత్రీఫలానిగుడే
తరేక్షువికారఇత్యేతాని

అత్రైలపక్వాని హవిష్యాణి గవ్యంతక్రంమాహిషంఘృతమపిక్వచిత్
అనుక్తవ్రతవిధిస్థలేమాషాదిపరిమితసువర్ణరజతాదిప్రతిమాపూజ్యా

ద్రవ్యానుక్తావాజ్యహోమః దేవతానుక్తౌప్రజాపతిః మంత్రానుక్తౌసమస్తవ్యాహృతిభిః
సంఖ్యానుక్తావష్టోత్తరశతమష్టావింశతిరష్టౌవాహోమసంఖ్యా

ఉపవాసేకృతేబ్రాహ్మణభోజనతత్సాఙ్గతార్థమ్ ఉద్యాపనానుక్తౌగాంసువర్ణంవాదద్యాత్
విప్రవచనాద్రుతసాఙ్గతా విప్రవచనంచదక్షిణాం

దత్త్వైవగ్రాహ్యంసర్వత్ర గృహీతవ్రతత్యాగేచాణ్డాలతుల్యత్వమ్
విధవాభిర్వ్రతాదౌచిత్రరక్తాదివస్త్రంనధార్యంశ్వేతమేవధార్యమ్

సూతకాదౌస్త్రీణాంరజోదోషాదౌజ్వరాదౌచగృహీతవ్రతాదౌ శారీరనియమానస్వయంకుర్యాత్
పూజాదికమన్యద్వారాకారయేత్ అపూర్వారమ్భస్తుసూతకాదౌనభవతి

కామ్యే ప్రతినిధిర్నాస్తినిత్యేనైమిత్తికేచసః ।

కామ్యేప్యుపక్రమాదూర్ధ్వకేచిత్ప్రతినిధివిదుః ౧

నస్యాత్ప్రతినిధిర్మన్త్రస్వామిదేవాగ్నికర్మసు ।

నాపిప్రతినిధాతవ్యంనిషిద్ధంవస్తుకుత్రచిత్ ౧

వ్రతాదిసన్నిపాతేదానహోమాద్యవిరుద్ధంక్రమేణకార్యమ్

విరుద్ధేతునక్తభోజనోపవాసాదావేకంస్వయంకృత్వాన్యత్పుత్రభార్యాదినాకారయేత్

యత్రచతుర్దశ్యష్టమ్యాదౌదివాభోజననిషేధోవ్రతాన్తరపారణాచప్రాప్తా తత్రభోజనమేవకార్యమ్
పారణాయవిధిప్రాప్తత్వాత్

నిషేధస్తురాగప్రాప్త భోజనపరః ఏవంరవివారాదౌ
సంకటచతుర్థ్యాదివ్రతేరాత్రిభోజనమేవకార్యమ్

యత్రాష్టమ్యాదౌదివాభోజననిశేధోరాత్రౌతురవివారాదిప్రయుక్తభోజననిషేధస్తత్రార్థప్రాప్తఉప
వాసః

యత్రతుపుత్రవద్గృహస్థస్యసంక్రాన్త్యాదావుపవాసోపినిషిద్ధోభోజనస్యావ్యష్టమ్యాదిప్రయుక్తని షేధస్తత్రకిఞ్చిద్భక్ష్యంప్రకల్ప్యోపవాసఏవకార్యః

చాన్ద్రాయణమధ్యేఏకాదశ్యాదిప్రాప్తౌగ్రాససంఖ్యానియమేనభోజనమేవకార్యమ్ ఏవంకృచ్ఛ్రాదివ్రతేపి

ఏవంద్వాదశ్యాంమాసోపవాసశ్రాద్ధప్రదోషాదిప్రయుక్తపారణప్రతిబన్ధేజలపారణంకార్యమ్ ఏకాదశ్యాదౌసంక్రమే

పుత్రవద్గృహస్థస్యోపవాసనిషేధఏకాదశ్యుపవాసశ్చప్రాప్తస్తత్రాపికించిదాపో మూలంపత్రంఫలంపయోవాభక్ష్యంకల్ప్యమ్

ద్వయోరుపవాసయోర్నక్తయోరేకభుక్తయోర్వైకస్మిన్దినేప్రాప్తౌ

అముకోపవాసమనుకోపవాసంచోభయంతన్త్రేణకరిష్యఇత్యాదిసంకల్ప్యసహైవోపవాసపూజా హోమానామనుష్ఠానమ్

యత్రోపవాసైకభుక్తయోరేకాదినేప్రాప్తిస్తత్రతిథిద్వైధేగౌనకావ్యాప్తిమాశ్రిత్యఏకంపూర్వతిథౌద్వి తీయంశేషతిథౌకార్యమ్

అఖణ్డతిథావేకంపుత్రాదినాకారయేదిత్యుక్తమ్ ఏవంకామ్యంనిత్యస్థబాధకమిత్యాదివాక్యైః కామ్యనిత్యాది

బలాబలబాధాబాధసంభవాసంభవాదివిచార్యానుష్ఠానమూహ్యమ్ ।
ఇతిసామాన్యవ్రతపరిభాషోద్దేశః షష్ఠః ౬

అథప్రతిపదానిర్ణయః

తత్రప్రతిపన్నిర్ణయః శుక్లప్రతిపత్ శుక్లప్రతిపత్
పూజావ్రతాదావపరాహ్ణవ్యాప్తిసత్వేపూర్వవిద్ధాగ్రాహ్యా

సాయాహ్నవ్యాపిత్వేపిపూర్వైవేతిమాధవాచార్యాః

అన్యథా ద్వితీయాయుతాగ్రాహ్యా కృష్ణప్రతిపత్సర్వాపిద్వితీయాయుతైవగ్రాహ్యా
ఉపవాసేతుపక్షద్వయేపిప్రతిపత్పూర్వవిద్ధైవగ్రాహ్యా

అపరాహ్ణవ్యాపిన్యాంప్రతిపదికరణీయస్యోపవాసాదేః సంకల్పంప్రాతరేవకుర్యాత్

సంకల్పకాలేప్రతిపదాదితిథ్యభావేపిసంకల్పేప్రతిపదాదిరేవవక్తవ్యానత్వమావాస్యాదిః

ఏవముపోష్యాద్వాదశీశుద్ధేత్యాదిస్థలేఏకాదశీవ్రతప్రయుక్తసంకల్పపూజాదావేకాదశ్యవేకీర్తనీ
యానతుద్వాదశీ

సంధ్యాగ్నిహోత్రాదికర్మాన్తరేషుతత్తత్కాలవ్యాపినీద్వాదశ్యాదిరేవేతిమమప్రతిభాతి
సంకల్పశ్చసూర్యోదయాత్ప్రాగుషః

కాలేసూర్యోదయోత్తరంప్రాతఃకాలాఖ్యత్రిముహూర్తస్యాద్యముహూర్తద్వయేప్రశస్తః
తృతీయోముహూర్తస్తునిషిద్ధః ।

ఇతిప్రతిపన్నిర్ణయః సప్తమః ౭

అథద్వితీయానిర్ణయః

ద్వితీయాశుక్లపక్షేపరవిద్ధాగ్రాహ్యా
కృష్ణపక్షేతుద్వేధావిభక్తదినపూర్వబాగాత్మకపూర్వాహ్ణప్రవిష్టాచేత్పూర్వాగ్రాహ్యా

అన్యథాతుకృష్ణపక్షేపి ద్వితీయాపరవిద్ధైవ ।

ఇతిద్వితీయానిర్ణయోష్టమ ఉద్దేశః ౮

అథతృతీయానిర్ణయః

తృతీయారమ్భావ్రతేపూర్వవిద్ధాగ్రాహ్యా రమ్భావ్యతిరిక్తవ్రతేషు

త్రిముహూర్తద్వితీయావిద్ధాపూర్వాత్యక్త్వాపరదినేత్రిముహూర్తవ్యాపినీగ్రాహ్యాపూర్వదినేత్రిము
హూర్తన్యూనద్వితీయావేధేపరదినేత్రిముహూర్తవ్యాప్త్యభావేపూర్వాగ్రాహ్యా

పూర్వదినేత్రిముహూర్తద్వితీయావేధేపరదినేత్రిముహూర్తన్యూనాపిగ్రాహ్యా గౌరీవ్రతేతు
కలాకాష్ఠాదిపరిమితస్వల్పద్వితీయాయుక్తాపినిషిద్ధా

పరదినేకలాకాష్ఠాదిపరిమితాస్వల్పాపితృతీయాపరిగ్రాహ్యా
యదాతుదినక్షయవశాత్పరదినేస్వల్పాపిచతుర్థీయుతాతృతీయానలభ్యతే

పూర్వదినేచద్వితీయావిద్ధతదార్ద్వితీయావిద్ధైవగ్రాహ్యా యదాచ
దినవృద్ధివశాత్పూర్వదిమేషష్ఠిఘటికాతృతీయాపరదినేచఘటికాదిశేషవతీ

తదాపూర్వాశుద్ధాషష్ఠిఘటికామపిత్యక్త్వాచతుర్థీయుత్రైవగౌరీవ్రతేగ్రాహ్యా ।

ఇతితృతీయానిర్ణయోనవమః

అథచతుర్థీనిర్ణయః

చతుర్థీగనేశవ్రతారిక్తోపవాసకార్యేపఞ్చమీయుతాగ్రాహ్యా
గౌరీవినాయకవ్రతయోస్తుమధ్యాహ్నవ్యాపినీగ్రాహ్యా

పరదినఏవమధ్యాహ్నవ్యాపినీచేత్పరైవ
దినద్వయేమధ్యాహ్నవ్యాపిత్వేదినద్వయేమధ్యాహ్నవ్యాప్త్యభావేసామ్యేనవైషమ్యేనవైకదేశ
వ్యాప్తౌచపూర్వైవ

తృతీయాయోగప్రాశస్త్యాత్ నాగవ్రతేతుపూర్వదినఏవమధ్యాహ్నవ్యాపినీచపూర్వైవ
ఉభయదినమధ్యాహ్నవ్యాప్త్యాదిపక్షచతుష్టయేపఞ్చమీయుతైవగ్రాహ్యా

సంకష్టచతుర్థీతుచన్ద్రోదయవ్యాపినీగ్రాహ్యా పరదినేచన్ద్రోదయవ్యాప్తౌపరైవ

ఉభయదినేచన్ద్రోదయవ్యాపిత్వేతృతీయాయుతైవగ్రాహ్యా దినద్వయేచన్ద్రోదయవ్యాప్త్యభావే
పరైవ ।

ఇతిచతుర్థీనిర్ణయోదశమఉద్దేశః

అథపఞ్చమీనిర్ణయః

పఞ్చమీశుక్లపక్షేకృష్ణపక్షే చకర్మమాత్రేపిచతుర్థీవిద్ధా గ్రాహ్యా
స్కన్దోపవాసేతుషష్ఠీయుతాగ్రాహ్యా

నాగవ్రతేపఞ్చమీపరవిద్ధాగ్రాహయపరేద్యుస్త్రిముహుర్తన్యూనాపఞ్చమీపూర్వేద్యుస్త్రిముహూ
ర్తన్యూనచతుర్థ్యావిద్ధాతదాపూర్వైవ

త్రిముహూర్తాధికచతుర్ధీవిధద్విముహూర్తాపిపరేవ ।

ఇతిపఞ్చమీనిర్ణయఏకాదశఉద్దేశః

అథషష్ఠీనిర్ణయః

షష్ఠీస్కన్దవ్రతేపూర్వేవిద్ధా అన్యవ్రతేషుపరవిద్ధైవపూర్వేద్యుః
షణ్ముహూర్తన్యూనపఞ్చమ్యావేధేపూర్వాపి షష్ఠీసప్తమ్యోరవివాసరయోగేపద్మకయోగః ।

ఇతి షష్ఠీనిర్ణయోద్వాదశః

అథసప్తమీనిర్ణయః

సప్తమీకర్మమాత్రేషష్ఠీయుతైవగ్రాహ్యా
యదాపూర్వేరద్యురస్తమయపర్యన్తాషష్ఠీతిదివాషష్ఠీవిద్వానలభ్యతేపరేద్యుశ్చాష్టమీవిద్ధాతదా
చాగత్యాపరైవ

ఏవంతిథ్యన్తరనిర్ణయేష్వప్యూహ్యమ్ ఇతిసప్తమీనిర్ణయస్త్రయోదశః ।

అథాష్టమీనిర్ణయః

వ్రతమాత్రేఽష్టమీశుక్లపక్షేపరా కృష్ణపక్షేపూర్వా మిలితశివశక్త్యోరుత్సవేకృష్ణాపిపరా
బుధాష్టమీశుక్లపక్షేప్రాతః

కాలమారభ్యాపరాహ్ణపర్యన్తంయద్ధినేముహూర్తమాత్రోపిబుధవాసరయోగఃసాగ్రాహ్యా
సాయాహ్నకాలేచైత్రమాసేశ్రావణాదిమాసచతుష్టయేకృష్ణపక్షేచనగ్రాహ్యా

సర్వకృష్ణాష్టమీషుకాలభైరవోద్దేశేనకేచిదుపవసన్తితత్రమార్గశీర్షకృష్ణాష్టభ్యాం భైరవజయన్తీత్వత్తద్వన్నిర్ణయౌచిత్యేనమధ్యాహ్నవ్యాపినీగ్రాహ్యా

దినద్వయేమధ్యాహ్నవ్యాప్తౌపూర్వైవ ప్రదోషవ్యాపినీతికౌస్తుభే అతఉభయదినేప్రదోషవ్యాప్తౌద్వివిధవాక్యావిరోధాయపరైవ

పూర్వత్రప్రదోషవ్యాప్తిరేవపరత్రమధ్యాహ్నఏవతదాబహుశిష్టాచారానురోధాత్ప్రదోషగాపూర్వైవ

యత్తుఅర్కపర్వద్వయేరాత్రౌచతుర్దశ్యష్టమీదివేతివచనాద్దివాభోజననిషేధమాత్రపరిపాలనంనతుకించిత్రదంతత్రనిషేధస్తునివృత్త్యాత్మాకాలమాత్రమపేక్షత్రైతి

వచనాద్భోజనకాలవ్యాపినీమష్టమీత్యక్త్వానవమ్యాంసప్తమ్యాంవాభోక్తవ్యమితిభాతి యుక్తమయుక్తంవాసద్భిర్విచారణీయమ్ ।

ఇత్యష్టమీనిర్ణయశ్చతుర్దశోద్దేశః

అథనవమీనిర్ణయః

నవమీసర్వత్రాష్టమీవిద్ధైవగ్రాహ్యా ఇతినవమీనిర్ణయః పఞ్చదశః ।

అథైకాదశీనిర్ణయః

తత్రైకాదశ్యుపవాసోద్వేధా భోజననిషేధపరిపాలనాత్మకోవ్రతాత్మకశ్చ ఆద్యేపుత్రవదగృహస్థాదీనాంకృష్ణపక్షేప్యధికారః

వ్రతాత్మకోపవాసస్తుఅపత్యయుక్తైర్గృహస్థైశ్చకృష్ణపక్షేనకార్యః
కింతుసమన్త్రకంవ్రతసంకల్పమకృత్వాయథాశక్తినియమయుతంభోజనవర్జనమేవకార్యమ

ఏవంతిథిక్షయేశుక్లైకాదశ్యామపిజ్ఞేయమ
శయనీబోధినీమధ్యవర్తికృష్ణైకాదశీషుసాపత్యగృహస్థాదీనాంసర్వేషామధికారః

విష్ణుసాయుజ్యకామైరాయుఃపుత్రకామైశ్చకామ్యవ్రతంపక్షద్వయేపికార్యమ తత్రనకోపినిషేధః
వైష్ణవగృహిణాంకృష్ణైకాదశ్యపినిత్యోపోశ్యా

ఇదమేకాదశీవ్రతంశైవవైష్ణవసౌరాదీనాంసర్వేశాంనిత్యమ అకరణేప్రత్యవాయశ్రవణాత
సంపత్త్యాదిఫలశ్రవనాత్కామ్యంచభవతి

కేచిన్ముహూరాదిమితదశమీసత్వేదశమ్యామేవభోజనంకర్తవ్యమ

సూర్యోదయాత్పూర్వమేవప్రవృత్తాయాంశుద్ధాధికాధికద్వాదశికాయాంతునైరన్తర్యేణోపవాస
ద్వయమ్కర్యమితితిథిపాలనమపివదనతి

తన్నయుక్తమ అష్టమవర్షాదూర్ధ్వమశీతితమవర్షపర్యన్తమేకాదశీవ్రతాధికారః
శక్తస్యతుఅశీతేరూర్ధ్వమప్యధికారః

సభర్తృకాణాంస్త్రీణాభర్త్రనుజ్ఞాంపిత్రాద్యనుజ్ఞాంఆవినోపవాసవ్రతాద్యాచరణేవ్రతవైఫల్యంభ
ర్త్రాయుఃక్షయోనరకశ్చ అశక్తానాంతు

నక్తంహవిష్యాన్నమనోదనంవాఫలమ్తిలాఃక్షీరమథామ్బుచాజ్యమ్ ।
యత్పఞ్చగవ్యమ్యదిచాపివాయుఃప్రశస్తమత్రోత్తరముత్తరంచ ౧

ఇతిపక్షేషుశక్తితారతమ్యేనైకపక్షాశ్రయణంనత్వేకాదశీత్యాగః
ప్రమాదాదినైకాదశ్యాముపోషణాద్యకరణేద్వాదశ్యామాపివ్రతంకార్యమ్

ద్వాదశ్యామప్యకరణేయవమధ్యచాన్ద్రాయణంప్రాయశ్చిత్తమ
నాస్తికాద్యాకరణేపిపీలికామధ్యచాన్ద్రాయణమ్

అశక్తపతిపిత్రాద్యుద్దేశేనస్త్రీపుత్రభగినీభ్రాత్రాదిభిరేకాదశీవ్రతాచరణేఋతుశతజంపుణ్యమ్ ।

వ్రతదిననిర్ణయః

తత్రవ్రతాధికారిణోద్వివిధావైష్ణవాఃస్మార్తాశ్చ
తత్రయద్యపియస్యదీక్షాస్తివైష్ణవీత్యాదిలక్షణయుక్తావైష్ణవాస్తద్భిన్నాఃస్మార్తాఇతిమహానిబన్ధే
షూక్తం

తథాపిస్వపారంపర్యప్రసిద్ధమేవవైష్ణవత్వంస్మార్తత్వంచవృద్ధామన్యన్తఇతి
సిన్ధూక్తమేవసర్వదేశేసర్వశిష్టపరిగృహీతంప్రచరతి

వేధోపిద్వివిధఃఅరునోదయదశమీవేధః

సూర్యోదయేతద్వేధశ్చ సూర్యోదయాత్ప్రాక్చతుర్ఘటికాత్మకోఽరుణోదయః

సూర్యోదయస్తుస్పష్టఃతేనషట్పఞ్చాశద్ఘటికానన్తరంపలాదిమాత్రదశమీప్రవేశేఽరుణోద
యవేధోవైష్ణవ విషయః

షష్ఠిఘటికాత్మకసూర్యోదయోత్తరంపలాదినమాత్రదశమీసత్వే సూర్యోదయవేధః
స్మార్తావిషయః జ్యోతిర్విదాదివివాదేనవేధాదిసందేహేతు

బహువాక్యవిరోధేనబ్రాహ్మణేషు వివాదిషు ।

ఏకాదశీంపరిత్యజ్యద్వాదశీసముపోషయేత్ ౧ తథాచైకాదశీద్వివిధా శుద్ధాంవిద్ధాచ అరుణోదయవేధవతీవిద్ధాతాంత్యక్త్వావైష్ణవైర్ద్వాదశ్యేవోపోష్యా

అరుణోదయవేధరహితాశుద్ధాసాచచతుర్విధా ఏకాదశీమాత్రాధిక్యవతీ ద్వాదశీమాత్రాధిక్యవతీ ఉభయాధిక్యవతీ అనుబయాధిక్యవతీచేతి

అత్రాధిక్యంసూర్యోదయోత్తరం సత్వమ్ తత్రోదాహరణమ్ ।

దశమీనాడ్యః ౫౫ ఏకాదశీ ౬౦।౧ ద్వాదశ్యాఃక్షయ ౫౮
ఇయమేకాదశీమాత్రాధిక్యవతీశుద్ధావైష్ణవైః పరోపోష్యా స్మార్తగృహస్థైఃపూర్వా ।

అథ దశమీ ౫౫ ఏకాదశీ ౫౮ ద్వాదశీ ౬౦।౧ ఇయం శుద్ధాద్వాదశీమాత్రాధిక్యవతీ అత్రవైష్ణవానాంద్వాదశ్యాముపోషణం స్మార్తానాంపూర్వా ।

అథ దశమీ ౫౫ ఏకాదశీ ౬౦।౧ ద్వాదశీ ౫ ఇయంశుద్ధాఉభయాధిక్యవతీ । అత్రసర్వైర్వైష్ణవేఃస్మార్తైశ్చపరేవోపోష్యా ।

అథదశమీ ౫౫ ఏకాదశీ ౫౭ ద్వాదశి ౫౮ ఇయమనుభయాధిక్యవతీశుద్ధా వైష్ణవైః స్మార్తైశ్చపూర్వైవోపోష్యా ।

ఇతిసంక్షేపతోవైష్ణవనిర్ణయః ॥

అథస్మార్తనిర్ణయః

తత్రసూర్యోదయవేధవతీవిద్ధాతద్రహితాశుద్ధాచేతిద్వివిధాపిప్రత్యేకంచతుర్ధా ఏకాదశీమాత్రాధిక్యవతీ ఉభయాధిక్యవతీ ద్వాదశీమాత్రాధిక్యవతీ

అనుభయాధిక్యవతీ అనుభయాధిక్యాతీత్యేవమష్టభేదాభవన్తి అత్రోదాహరణాని దశమీ ౫౮ ఏకాదశీ ౬౦।౧ ద్వాదశ్యాః క్షయః ౫౮ ఇయంశుద్ధా

ఏకాదశీమాత్రాధిక్యవతీ ।

దశమీ ౪ ఏకాదశీ ౨ ద్వాదశ్యాః క్షయః ౫౮ ఇయంవిద్ధాఏకాదశీమాత్రాధిక్యవతీ ।

అత్రోభయత్రాపిస్మార్తానాంగృహినాంపూర్వోపోష్యా
యతిభిర్నిష్కామగృహిభిర్వనస్థైర్విధవాభిర్వైష్ణవైశ్చపరైవోపోష్యా

విష్ణుప్రీతికామైఃస్మార్తైరుపవాసద్వయంకార్యమితి కేచిత్ ఉభయాధిక్యవతీవిశుద్ధా ।
యథాదశమీ ౫౮ ఏకాదశీ ౬౦। ద్వాదశీ ౪

ఉభయాధిక్యవతీవిశుద్ధా ।

యథా దశమీ ౨ ఏకాదశీ ౩ ద్వాదశీ ౪ అత్రోభయత్రాపిసర్వైః
స్మార్తైర్వైష్ణవాశ్చావశిష్టాపారైవైకాదశీ ఉపోష్యా

ద్వాదశీమాత్రాధిక్యవతీశుద్ధా యథా దశమీ ౫౮ ఏకాదశీ ౫౯ ద్వాదశీ ౬౦।౧

అత్రశుద్ధత్వాత్స్మార్తానామేకాదస్యామేవోపవాసోనద్వాదశ్యామితిమాధవమతమ్

హేమాద్రిమతేతుసర్వైఃపరాద్వాదశ్యేవోపోష్యా కేచిత్తుముముక్షుభిఃస్మార్తైః పరోపోష్యేత్యాహుః
ద్వాదశీమాత్రాధికావిద్ధా యథా దశమీ ౧

ఏకాదశీక్షయగామినీ ౫౮ ద్వాదశ్యావృద్ధిః ౬౦।౧

అత్రైకాదశ్యావిద్ధేత్వాత్ ద్వాదశ్యామేవ స్మార్తానామప్యుపవాసః

ఏవంచోభయాధిక్యేద్వాదశీమాత్రాధిక్యేచస్మార్తానాంవిద్ధాయాస్త్యాగోనాన్యత్రవైష్ణవానాంతుష జ్విధామప్యాధిక్యావతీత్యక్త్వాద్వాదశ్యుపోష్యాఅనుభయాధిక్యవతీశుద్ధా ।

యథా దశమీ ౫౭ ఏకాదశీ ౫౮ ద్వాదశీ ౫౯ స్మార్తానామేకాదశ్యామేవోపవాసోనద్వాదశ్యామ్ వైష్ణవానాంద్వాదశ్యాముపవాసః

అస్మిన్నుభయానాధిక్యవతీవిద్ధాచరమభేదే ప్రథమభేదద్వయేఇవయతిభిర్ముముక్షుభిర్విధవాభిఃపరోపోష్య

విష్ణుప్రీతికామైరుపవాసద్వయంకార్యమితితుల్యయుక్త్యాప్రతిభాతి

ఇదానీంశిష్టాస్తుహేమాద్రిమంతనిష్కామత్వాదికంచానాదృత్యమాధవమతేనైవసర్వస్మార్తనిర్ణ యమవిశేషేణవదన్తినతుక్వచిదుపవాసద్వయంశుద్ధాధికద్వదశికాయాం

సర్వేషామేకంపరోపవాసంవావదన్తి ఇతిసర్వత్రదేశేషుప్రాయోమాధవోక్తానుసారఏవప్రచారఇతిబోధ్యమ్

ఏతేనవైష్ణవాష్టాదశభేదానాంస్మార్తాష్టాదశభేదానాంచనిర్ణయః ।

సర్వోపిగతార్థోభవతీతివిభావనీయమ్ విస్తరస్తుమహాగ్రన్థేష్వనుసంధేయః

అత్రాష్టాదశభేదానాంపృథక్పృథగుదాహరణకథనేతన్నిర్ణయకథనేచబాలానాంవ్యామోహమా త్రంస్యాదితిసనిర్ణయః ।

పృథగేవపట్టేలిఖిత్వాస్థాపితోనుసంధేయః ।

అథసంక్షేపతోవ్రతదిననిర్ణయః ।

జయన్తీవ్రతవన్నిత్యం కామ్యంచైకాదశీవ్రతమ్ । అరుణోదయవేధోఽత్రవేధఃసూర్యోదయేతథా ॥౧॥

ఉక్తౌద్వీదశమీవేధోవైష్ణవ స్మార్తయోఃక్రమాత్ । విద్ధాత్యాజ్యవైష్ణవేన శుద్ధాప్యాధిక్యసంభవే ॥౨॥

ఏకాదశీ ద్వాదశీవాఽధికాచేత్యజ్యతాదినం । పూర్వగ్రాహ్యతూత్తరం స్యాదితి వైష్ణవనిర్ణయః ॥౩॥

అస్యార్థః । జయన్తీవ్రతవత్ అకరణేప్రత్యవాయశ్రవనాన్నిత్యం సంపత్త్యాదిఫలశ్రవణాత్కామ్యంచైకాదశీవ్రతం తత్రైకాదశ్యాంద్వాదశమీవేధా

అరుణోదయేదశమీవేధః సూర్యోదయేదశమీవేధశ్చ క్రమాద్వైష్ణవస్మార్తయోః వైష్ణవానామరుణోదయేదశమీవేధః స్మార్తానాం సూర్యోదయేదశమీవేధ ఇత్యర్థః

షట్పఞ్చాశద్ఘటీమితే అరుణోదయః సూర్యోదయశ్చస్పష్టః అత్రస్వపారంపర్యప్రసిద్ధమేవ వైష్ణవత్వం స్మార్తత్వంచవృద్ధామన్యన్తే ఇతితదేవగ్రాహ్యమ్ ।

విష్ణవేనవిద్ధైకాదశీ అరుణోదయేవేధవతీఏకాదశీ త్యాజ్యా ద్వాదశ్యుపోష్యా ఆధిక్యసంభవేఏకాదశిద్వాదశ్యోరుభయోరాధిక్యే

సూర్యోదయోత్తరంసత్త్వే శుద్ధాపి త్యాజ్యా పరైవైకాదశీ ఉపోష్యా తథా ఏకాదశ్యాఏవాధిక్యే శుద్ధమపిపూర్వదినం త్యాజ్యం పరంగ్రాహ్యం తథైవ

ద్వాదశ్యా ఏవాధిక్యేపిపూర్వదినం త్యాజ్యం పరదినం గ్రాహ్యమిత్యర్థః ఇతి వైష్ణవనిర్ణయః ॥
అథ స్మార్తానాంనిర్ణయఉచ్యతే ।

ఏకాదశీద్వాదశీచేత్యుభయంవర్ధతే యదా । తదా పూర్వదినంత్యాజ్యం
స్మార్తైర్గ్రాహ్యంపరందినమ్ ॥౧॥

ఏకాదశీ మాత్రవృద్ధౌ గృహియత్యోర్వ్యవస్థితిః । ఉపోష్యాగృహిభిఃపూర్వా యతిభిశ్చోత్తరాతిథిః
॥౨॥

ద్వాదశీమాత్రవృద్ధౌతు శుద్ధావిద్ధే వ్యవస్థితే । శుద్ధాపూర్వోత్తరావిద్ధా స్మార్తనిర్ణయఈదృశః ॥౩॥

అస్యార్థః । ఏకాదశీద్వాదశ్యోర్యవృద్ధిః సూర్యోదయోత్తరం విద్యమానత్వం
తదాపూర్వైకాదశీశుద్ధాపిస్మార్తైస్త్యాజ్యా పరైవోపోష్యా ।

ఏకాదశ్యా ఏవవృద్ధౌతు గృహిభిః స్మార్తైః పూర్వోపోష్యా యత్యాదిభిరుత్తరా ।
ద్వాదశ్యాఏవవృద్ధౌతు శుద్ధావిద్ధయోర్వ్యవస్థా ఏకాదశీ శుద్ధా

చేత్సాఉపోష్యా ఏకాదశీవిద్ధాంచేద్ ద్వాదశ్యేవోపోష్యా ఏవంచోభయాధిక్యే
ద్వాదశీమాత్రాధిక్యేచ స్మార్తానాం విద్ధైకాదశీత్యాగో నాన్యత్రేత్యర్థః ।

ఇతి స్మార్తనిర్ణయః ॥

అథవేదభేదాః

అత్రార్ధరాత్రోత్తరందశమీసత్త్వేకపాలవేధోద్విపఞ్చాశద్ఘటికాదశమీసత్త్వేఛాయావేధస్త్రిప
ఞ్చాశద్ఘటీత్వే

దశమ్యాగ్రస్తాఖ్యోవేధశ్చతుఃపఞ్చాశత్వే సంపూర్ణాఖ్యః
పఞ్చపఞ్చాశత్త్వేవేధఃషట్పఞ్చాశత్త్వేమహావేధః

సప్తపఞ్చాశత్త్వేప్రలయాఖ్యోఽష్టపఞ్చాశత్త్వేమహాప్రలయ ఏకోనషష్టిత్వే ఘోరాఖ్యః
షష్టిఘటిత్వేరాక్షసాఖ్య

ఇతివేధభేదానారదేనోక్తా మధ్వాదిమతానుసారిభిఃకైశ్చిదేవకేచిదేవానుసృతాః

మాధవాచార్యదిసర్వసంమతస్తుషట్పఞ్చాశద్ఘటివేధఏవేతిజ్ఞేయమ్

దశమీపఞ్చదశఘటీభిరేకాదశీదూషికేతితూపవాసాతిరిక్తవ్రతేవ్రతాఙ్గేసంకల్పార్చనాదౌ

తత్రాపితద్దోషేణనసర్వథాత్యాగః
కింతుప్రాతఃకర్తవ్యంసంకల్పార్చనాదిమధ్యాహ్నోత్తరంకార్యమితిధ్యేయమ్ ।

అథవ్రతప్రయోగః

ఉపవాసాత్పూర్వదినేప్రాతఃకృతనిత్యక్రియఃఉపవాసాత్పూర్వదినేప్రాథ్కృతనిత్యక్రియః
దశమీదినమారభ్యకరిష్యేహంవ్రతంతవ ।

త్రిదినందేవదేవేశనిర్విఘ్నంకురుకేశవ ఇతిసంకల్ప్యమధ్యాహ్నే ఏకభుక్తంకుర్యాత

తత్రనియమాఃకాంస్యమాంసమసూరదివాస్వాపాతిభోజనాత్యమ్బుపానపునర్భోజనమైథునక్షౌ
ద్రానృతభాశణచణకకోద్రవశాకపరాన్నద్యూతతైలతిలపిష్టతామ్బూలవర్జనాదయః

ఏకభుక్తానన్తరంకాష్ఠేనదన్తధావనం కుర్యాత
నిశిభూతలేశయిత్వాప్రాతరేకాదశ్యాంపర్ణాదినాదన్తధావనంకార్యం నతుకాష్ఠేన

స్నానాదినిత్యక్రియాన్తేపవిత్రపాణిరుదఙ్ముఖః

వారిపూర్ణతామ్రపాత్రమాదాయసంకల్పంకుర్యాత । ఏకాదశ్యాంనిరాహారోభూత్వాహమపరేహని । భోక్ష్యమిపుణ్డరీకాక్షశరణంమేభవాచ్యుత

ఇత్యనేనమన్త్రేణపుష్పాఞ్జలింవాహరౌదద్యాత్ అశక్తస్యతుఏకాదశ్యాంజలాహారఏకాదశ్యాంక్షీరభక్షఏకాదశ్యాం

ఫలాహారాఏకాదశ్యాంనక్తభోజీత్యాద్యూహేనశక్త్యనుసారేణసంకల్పః శైవానాంరుద్రగాయత్ర్యాసంకల్పః

సౌరాణాంనిత్యగాయత్ర్యానామ్నావాసంకల్పః అయంసంకల్పః సూర్యోదయోత్తరందశమీసత్వేస్మార్తైరేకాదశ్యాంరాత్రౌకార్యః

అర్ధరాత్రాదుపరిదశమ్యనువృత్తౌసర్వైరేవైకాదశ్యాంమాధ్యాహ్నోత్తరంకార్యః సంకల్పోత్తరమష్టాక్షరమన్త్రేణత్రిరభిమన్త్రితంతజ్జలం పిబేత్

తతఃపుష్పమణ్డపంకృత్వాతత్ర । పుష్పైర్గన్ధైస్తథాధూపైర్దీపైర్నైవేద్యకైఃపరైః । స్తోత్రైర్నానావిధైర్దివ్యైర్గీతవాద్యైర్మనోహరైః ॥౧॥

దణ్డవత్ప్రణిపాతైశ్చజయశబ్దైస్తథోత్తమైః । హరింసంపూజ్య విధివద్రాత్రౌకుర్యాత్ప్రజాగరన్ ॥౨॥

ఏకాదశ్యాంనియమాః

పాఖణ్డిసంభాషణస్పర్శదర్శనవర్జనంబ్రహ్మచర్యసత్యభాషణదివాస్వాపవర్జనాదయః పరిభాషోక్తాశ్చజ్ఞేయాః పాఖణ్డిదర్శనాదౌతుసూర్యపశ్యేత్తతః

శుచిః సంస్పర్శేనబుధఃస్నానాచ్ఛుచిరాదిత్యదర్శనాత్ ౧ సంభాష్యతానశుచిపదంచిన్తయేదచ్యుతబుధః । ఇత్యాదిప్రాయశ్చిత్తమ్

ఉపవాసాదినేశ్రాద్ధప్రాప్తౌశ్రాద్ధశేషసర్వాన్నేనైకంపాత్రంపరివిష్యతత్సర్వాన్నావఘ్రాణంకృత్వాపాత్రంగవాదిభ్యోదేయమ్ కన్దమూలఫలాహారాద్యనుకల్పేనోవాసకర్త్రా

తుస్వభక్ష్యస్యైవఫలాదేః పితృబ్రాహ్మణపాత్రేషుపరివేషణపూర్వకంతచ్ఛేషభక్షణం కార్యమ్ ఏకాదశ్యాంయదాభూపమృతాహః స్యాత్కదాచన ।

తద్దినంతు పరిత్యజ్యద్వాదశ్యామేవకారయేత్ ౧ ఇన్యాదివచనానియథాచారంవైష్ణవపరాణి వైష్ణవైః

షోడశమహాలయకరణపక్షేఏకాదశ్యధికరణకంద్వాదశ్యధికరణకంచమహాలయంతన్త్రేణ కరిష్యేఇతి సంకల్ప్యమహాలయద్వయంద్వాద్వాదశ్యాంకార్యం

కామ్యోపవాసేసూతకప్రాప్తౌశారీరనియమాన్స్వయంకృవాసూతకాన్తేపూజాదానబ్రాహ్మణభోజనాదికంకార్యమ్ నిత్యోపవాసే

సూతకాదిప్రాప్తౌస్నాత్వాహరింప్రణమ్యనిరాహారాదికంస్వయంకృత్వాపూజాదికంబ్రాహ్మణద్వారా కార్యమ్ దానదేర్లోపో న

సూతకాన్తేఽనుష్ఠానావశ్యకత్వమ్ ఏవంరజస్వలాదిదోషేపి ద్వాదశ్యాంప్రాతర్నిత్యపూజాంవిధాయభగవతేవ్రతమర్పయేత్ ।

అజ్ఞానతిమిరాన్ధస్యవ్రతేనానేనకేశవ । ప్రసీదసుముఖోనాథజ్ఞానదృష్టిప్రదోభవ ॥౧॥

ఇతితత్రమన్త్రః
దశమ్యాదిషూక్తానాంనియమానాంభఙ్గేదివాస్వాపేబహుశోజలపానేమిథ్యాభాషణేవా

తత్తన్నియమభఙ్గానుద్దిశ్యనారాయణాష్టాక్షరమన్త్రజపమష్టోత్తరశతసంఖ్యయాకుర్యాత్
అల్పదోషే నామశతత్రయజపః

రజస్వలాచాణ్డాలరజకసూతికదిశబ్దస్యవ్రతమధ్యేశ్రవణేఽష్టోత్తరసహస్రగాయత్రీజపః
తతోనైవేద్యాలసీమిశ్రితాన్నేనపారణంకార్యమ్

ఆమలకీఫలస్య పారణాయాంభక్షణేఽసంభాష్యభాషణాదిదోషనాశః
పారణంచద్వాదశ్యాల్లఙ్ఘనేమహాదోషాద్ద్వాదశీమధ్యేఏవకార్యమ్

స్వల్పద్వదశీసత్త్వే రాత్రిశేషేఆమాధ్యాహ్నాన్తాః క్రియాః సర్వా అపకృష్యకార్యాః
అగ్నిహోత్రహోమస్యనాపకర్షఇతికేచిత్

ఏవంశ్రాద్ధస్యాపినాపకర్షోరాత్రౌశ్రాద్ధనిషేధాత్
అతిసంకటేశ్రాద్ధేప్రదోషాదివ్రతేచతీర్థజలేనపారణంకార్యమ

ద్వాదశీభూయస్త్వేద్వాదశీప్రథమపాదంహరివాసరసంజ్ఞకముల్లఙ్ఘ్యపారణం కార్యమ్
కలామాత్రాయాఅపిద్వాదశ్యాఅభావే

త్రయోదశ్యాంపారణమ్ ద్వాదశ్యామధ్యాహ్నోర్ధ్వంసత్త్వే
ప్రాతర్ముహుర్తత్రయమధ్యేఏవపారణమ్ న మధ్యాహ్నదౌఇతిబహవః

బహూనాంకర్మకాలానాంబాధాపత్తేరపరాహ్నఏవేతికేచిత్
ద్వాదశ్యాంసర్వమాసేషుశుక్లాయాంకృష్ణాయాంవాశ్రవణయోగేశక్తేనైకాదశీద్వాదశ్యోర్ద్వయోర
ప్యుపవాసఃకార్యః

అశక్తేనైకాదశ్యాంఫలాహారాద్యనుకల్పం కృత్వాశ్రవణద్వాదశ్యాముపవాసః కార్యః
విష్ణుశృఙ్ఖలయోగసత్వేతు ఏకాదశ్యామేవ

శ్రవణద్వాదశీప్రయుక్తమప్యువాసంకృత్వాద్వాదశ్యాశ్రవణయోగరహితాయాంపారణే కార్యమ్
ద్వాదశ్యాః శ్రవణతోన్యూనత్వశ్రవణయుక్తాయామపిద్వాదశ్యామేవపారణమ్

ద్వాదశ్యలుఙ్ఘనే దోషాత్
విష్ణుశృఙ్ఖలయోగాదినిర్ణయోబాద్రపదమాసగతశ్రవణద్వాదశీప్రకరణేవక్ష్యతే
దివానిద్రాంపరాన్నంచ పునర్భోజనమైథునే ।

క్షౌద్రకాంస్యామిషంతైలంద్వాదశ్యామష్టవర్జయేత్ ౧

ద్యూతక్రోధచణకకోద్రవమాషతిలపిష్టమసురనేత్రాఞ్జనమిథ్యాభాషణలోభాయాసప్రవాసభార
వహనాధ్యయనతామ్బూలాదీనివరజయేత్

ఏతేచనియమాఃకామ్యవ్రతేఆవశ్యకాః నిత్యవ్రతేతు
శక్తిమాంస్తుపుమాన్కుర్యాన్నియమంసవిశేషణమ్ । విశేషనియమాశక్తోహొరాత్రంభుజివర్జితః
౧

నిగృహీతేన్ద్రియః శ్రద్ధాసహాయోవిష్ణుతత్పరః । ఉపోష్యైకాదశీపాపాన్ముచ్యతేనాత్రసంశయః ౧
అన్యంభుఙ్క్ష్వేతియోబ్రూయాద్భుక్తేవాయః సనారకీ ।

ఏకాదశీవ్రతాద్విష్ణుసాయుజ్యంలభతేశ్రియమ్ ౧ ఇత్యేకాదశీవ్రతనిర్ణయః
కార్యాన్తరేష్వేకాదశిద్వాదశీయుత్రైవగ్రాహ్య ఇత్యేకాదశీనిర్ణయోద్దేశః

సప్తదశః ।

అథద్వాదశీ నిర్ణయః

ద్వాదశీత్వేకాదశీవిద్ధాగ్రాహ్యా అథ అష్టౌమహాద్వాదశ్యః శుద్ధాధికైకాదశీయుక్తాద్వాదశీ ఉన్మీలనీసంజ్ఞా

ద్వాదశ్యేవశుద్ధాధికా వర్ధతేసావఞ్జులీ సూర్యోదయే
ఏకాదశీతతఃక్షయగామినీద్వాదశీద్వితీయసూర్యోదయే

త్రయోదశీఏవమేకాహోరాత్రేతిథిత్రయస్పర్శాత్త్రిస్పర్శాసంజ్ఞాద్వాదశీ
దర్శస్యపౌర్ణమాస్యావాయదాదినవృద్ధిస్తపదాపక్షవర్ధినీసంజ్ఞా

పుష్యర్క్షయుతాజయా శ్రవణయుతావిజయా పునర్వసుయుతాజయన్తీ రోహిణీయుతాపాపనాశినీ
ఏతాఃపాపక్షయముక్తికాఉపవసేత

శ్రవణయుతాతుఏకాదశీవన్నిత్యా ఏతాస్వష్టసుఏకాదశీద్వాదశ్యోరేకత్వేతన్త్రేణోపవాసః
పార్థక్యేశక్త్యస్యాపేవాసద్వయమ

యస్త్వారబ్ధవ్రతద్వయఉపవాసద్వయాశక్తశ్చ తస్య
ద్వాదశీసముపోషణాద్వ్రతద్వయపుణ్యలాభః తత్రశ్రవణర్క్షయోగోముహూర్తమాత్రోపి
గ్రాహ్యః

పుష్యాదియోగః సూర్యోదయమారభ్యాస్తమయపర్యన్తశ్చేదుపవాసః పారనతు

తిథినక్షత్రసంయోగోపోషణేఉభయాన్తేన్యతరాన్తేవేతిసర్వసామాన్యనిర్ణయః

ఇతిద్వాదశీనిర్ణయోద్దేశోఽష్టాదశః ।

అథత్రయోదశీనిర్ణయః

త్రయోదశీశుక్లాపూర్వాకృష్ణోత్తరాశనివారాదియుక్తాంకాంచిచ్ఛుక్లత్రయోదశీనారభ్యసంవత్సర పర్యన్త

ప్రతిపక్షంత్రయోదశీషుశనివారయుక్తాస్వేచతుర్వింశతిశుక్లత్రయోదశీషువాకర్తవ్యంయత్రప్ర దోషసమయేశివపూజానక్తభోజనాత్మకంప్రదోషవ్రతంతత్ర

సూర్యాస్తమయోత్తరత్రిముహూర్తాత్మకప్రదోషవ్యాపినీత్రయోదశీగ్రాహ్యా

దినద్వయేప్రదోశవ్యాప్తౌసామ్యేనతదేకదేశస్పర్శేవాఉత్తరా వైషమ్యేణైకదేశస్యర్శేతదాధిక్యవతీపూర్వాపిగ్రాహ్యా

యదిదేవపూజాభోజనపర్యాప్తనందాధిక్యంలభ్యేతనోచేత్సామ్యపక్షవదుత్తరైవ । ఉభయత్రసర్వథావ్యాప్త్యభావేపిపరైవ

ఇతిత్రయోదశీనిర్ణయోద్దేశః ।

అథచతుర్దశీనిర్ణయః

చతుర్దశితుశుక్లాపరాకృష్ణాపూర్వా యత్తుప్రతిమాసం

కృష్ణచతుర్దశ్యాంశివరాత్రివ్రతంకామ్యమనుష్ఠీయతేతత్రమహాశివరాత్రివన్నిశీథవ్యాపిన్యేవగ్రాహ్యా

ఉభయత్రనిశీథవ్యాప్తౌపరా ప్రదోషవ్యాప్తేరాధిక్యాత్ కైశ్చిత్ప్రదోషమాత్రవ్యాపినీగృహ్యతే

తత్రమూలంచిన్త్యమ్
యత్తుచతుర్దశ్యాందివాభోజననిషేధఏవనిత్యత్వాత్ప్రాల్యతేతత్రభోజనకాలవ్యాపినీచతుర్దశీ త్యక్త్వాత్రయోదశ్యాంపఞ్చదశ్యాం

భోక్తవ్యమ్
శివరాత్రివ్రతిభిస్తుచతుర్దశ్యామేవపారనాకర్తవ్యానతత్రచతుర్దశ్యష్టమీదివేతిభోజననిషేధప్రాప్తిః విధిప్రాప్తేనిషేధాప్రవేశాత్

ఇతిచతుర్దశీనిర్ణయోద్దేశః ।

అథపౌర్ణిమామావాస్యయోనిర్ణయః

పౌర్ణిమామావాస్యేతుసావిత్రీవ్రతంవినాపరేగ్రాహ్యే
యత్తుకేశ్చిచ్ఛ్రావణీహుతాశనీపౌర్ణిమయోఃకులధర్మాదౌపూర్వవిద్ధ్యేగ్రాహ్యత్వోక్తేః

సర్వాపౌర్ణిమాసీకులధర్మాదౌపూర్వాగృహ్యతేతత్రమూలంమృగ్యమ్
అష్టాదశనాడికాతోన్యూనచతుర్దశీసత్త్వేతాదృశచతుర్దశీవేధస్య

భూతోష్టాదశనాడీభిరితివచనాదాదూషకత్వప్రతీతేరస్తువాతాదృశస్థలేకులధర్మేపూర్వత్రగ్రాహ్యత్వమ్

అష్టాదశనాడికాధికచతుర్దశీవేధేతుపూర్వవిద్ధాపౌర్ణమాసీనగ్రాహ్యేతిమేప్రతిబాతి
అమావాస్యాభౌమసోమవారయుతా

స్నానదానాదౌమహాపుణ్యా ఏవభానుయుతాసప్తమీ
భౌమయుతాచతుర్థీయత్తుసోమయుతామావాస్యాయామశ్వత్థపూజాద్యాత్మకంసోమవతీవ్రత మనుష్ఠీయతేతత్ర

అపరాహ్ణపర్యన్తంముహూర్తమాత్రయోగేపివ్రతంకార్యమ్
దినాన్త్యషడ్ఘటికాత్మకసాయాహ్నే యోగే రాత్రియోగేచనకార్యమితిశిష్టాచారః

యతీనాంక్షౌరాదౌఉదయేత్రిముహూర్తవ్యాపినీపౌర్ణిమాసీగ్రాహ్యా
తృతీయముహూర్తస్పర్శాభావేచతుర్దశీయుతా ఇతిపఞ్చదశీనిర్ణయోద్దేశః ।

అథేష్టికాలః

పక్షాన్తాఉపవస్తవ్యాః పక్షాద్యాయష్టవ్యాః ఉపవాసోన్వాధానాఖ్యంకర్మ
పర్వణోయశ్చతుర్థాంశఆద్యాః ప్రతిపదస్త్రయః ।

యాగకాలఃసవిజ్ఞేయః ప్రాతరుక్తోమనీషిభిః ౧ ప్రతిపత్తుర్యచరణేనయష్టవ్యమితిస్థితిః ।
తత్రపర్వప్రతిపదోఃపూర్ణత్వేసందేహాభావః

పర్వణ్యన్వాధానస్యోత్తరదినేయాగస్యయథోక్తకాలలాభాత్

పర్వనఖణ్డత్వేతుపర్వాపేక్షయాప్రతిపదోహ్రాసవృద్ధిఘటికాగణయిత్వాతదర్ధహ్రాసేపర్వణివి
యోజ్యవృద్ధౌసంయోజ్యసంధికాలంజ్ఞాత్వాన్వాధానాదికాలోనిర్ణేతవ్యః

యత్రహ్రాసవృద్ధీనస్తత్రయథాస్థితఃస్పష్టఏవసంధిః
తత్రసంధిశ్చతుర్విధఃపూర్వాహ్ణసంధిర్మధ్యాహ్నసంధిరపరాహ్ణసంధిరాత్రిసంధిశ్చేతి

ద్వేధావిభక్తదినస్యపూర్వార్ధంపూర్వాహ్నః

అపరార్ధఅపరాహ్ణః
పూర్వాహ్ణాపరాహ్ణసంధిభూతోఘటికాద్వయాత్మకోముహూర్తోమధ్యాహ్న ఆవర్తనాపరపర్యాయైతి కౌస్తుభే

ఉభయసంధిరేకపలాత్మకఏవమధ్యాహ్నోనతుఘటికాద్వయాత్మకఇతి ప్రాయేణేదానీంశిష్టాచారః తత్రోక్తరీత్యార్హాసవృద్ధ్యర్ధవియోజనసంయోజనేనానిర్ణీతః

పర్వప్రతిపదోఃసంధిర్యదిపూర్వాహ్ణేమధ్యాహ్నేవాభవతి తదాసంధిదినాత్పూర్వదినేన్వాధానంసంధిదినేయాగః

యద్యపరాహ్ణేరాత్రౌవాసంధిస్తదాసంధిదినేన్వాధానంతత్పరదినేయాగః

అథోదాహరణమ్ పర్వసప్తదశఘటీమితంప్రతిపదేకాదశఘటీమితాతత్రషడ్ఘటీమితః

ప్రతిపత్క్షయస్తదర్ధఘటీత్రయంపర్వణివియోజితంజాతఃసంధిశ్చతుర్దశఘటిమితః

అయంత్రింశద్ఘటిమితేదినమానేపూర్వాహ్ణసంహిః అష్టావింశతిఘటీమితేతు దినమానేఽయమేవమధ్యాహ్ణసంధిఃఅత్రసన్ధిదినేయాగః

పూర్వదినేన్వాధానమ్ పర్వ ౧౪ ప్రతిపత్ ౧౯ అత్రపఞ్చఘటికా వృద్ధిః తదర్ధసార్ధఘటీద్వయంపర్వణిసంయోజితం జాతఃసంధిఃసార్ధషోడశఘటీమితః

అయంఅపరాహ్ణసంధిః అత్రస్మిన్దినేన్వాధానంపరేద్యుర్యాగః।

అథాత్రబాలబోధనార్థప్రకారాన్తరమ్

సూర్యోదయోత్తరంవిద్యమానాఃపర్వనాడికాఃప్రతిపన్నాడికాశ్చైకీకృతాః

సత్యోయదిదినమానతోన్యూనాస్తదాపూర్వాహ్ణసంధిఃయదిదినమానసమాస్తదామధ్యాహ్నసంధిః యదిదినమానాదధికాస్తదాపరాహ్ణసంధిరితి

ఇత్థం సూర్యోదయోత్తరమనువర్తమానపర్వప్రతిపదోః
క్షయవృద్ధిభ్యామేవసంధ్యవలోకనమిదానీసర్వత్రశిష్టాచారేషుప్రసిద్ధమ్

కౌస్తుభాదౌచతుర్దశీదినస్థాఉదయాత్పూర్వం
పర్వణోగతంఘటికాఉదయాదేష్యఘటికాశ్చైకీకృత్యైవంప్రతిపదఃపూర్వదినస్థాఉత్తరదినస్థాశ్చఘటికా

ఏకీకృత్యపర్వాపేక్షయాప్రతిపదోవృద్ధిక్షయౌజ్ఞేయౌ

తద్యథా చతుర్దశీ ౨౨ పర్వ ౧౭ చతుర్దశీదినస్థాఃపర్వనాడికాః ౩౮ ఉత్తరదినస్థాః ౧౭
ఏకీకృత్యజాతాః ౫౫ పర్వదినస్థాఃప్రతిపన్నాడ్యః

౪౩ ఉత్తరదినస్థాః ౧౧ ఏకీకృత్యజాతాః ౫౪
అత్రైకాఘటీప్రతిపత్క్షయస్తదర్ధమర్ధఘటీపర్వణివియోజితాజాతః సంధిః సార్ధషోడశనాడ్యః

అయమపరాహ్ణసంధిః ప్రథమమతేత్వత్రపూర్వాహ్ణసంధిఃస్థితః తథా చతుర్దశీ ౨౪ పర్వ ౧౭
పుర్వ గతనాడ్యః ౩౬ ఏష్యయోగేజాతః ౫౩ ప్రతిపత్ ౧౧

గతైష్యయోగేజాతాః ౫౪ అత్రపూర్వోక్తరీత్యాక్షయోదాహరణే
ఏవైకాఘటీవృద్ధిస్తదర్ధసంయోజనేసార్ధసప్తదశనాడీమితోపరాహ్నసంధిః

ఏవంచపూర్వమతైతన్మతయోరత్యన్తవిరోధః వృద్ధిక్షయాదిసర్వవైపరీత్యాత్
అత్రమతేఘటీద్వయాధికావృద్ధిఃక్షయోవానసంభవతీతి

పరేష్విఘటికాన్యూనాస్తథైవాభ్యాధికాశ్చయాఇతిబహువచనసంగతమితి దూషణంపురుషార్థచింతామణౌద్రష్టవ్యమ్ ।

అథపౌర్ణిమాస్యాంవిశేషః

సఙ్వకాలాదూర్ధ్వంత్రయోదశాదిఘటీమారభ్యార్ధాహ్నాత్పూర్వసంధౌసద్యఃకాలాపౌర్ణమాసీత స్యాంసంధిదినేఏవాన్వాధానంయాగశ్చసద్యోనుష్ఠేయః

ఇదంపౌర్ణమాస్యాంసద్యఃకాలత్వంవైకల్పికమితికేచిత్ అమావాస్యాంసర్వత్రద్వ్యహకాలతైవనకదాచిదపిసద్యఃకాలతా

పౌర్ణమాస్యామమాయాంచాపరాహ్ణసంధౌప్రతిపచ్చతుర్థపాదే యాగోనదోషాయ

అమావాస్యాయామపరాహ్ణసంధావపిప్రతిపదిత్రిముహూర్తాధికాద్వితీయాప్రవేశేచన్ద్రదర్శనస మ్భవేన

చన్ద్రార్శనేయాగనిషేధాదఅమావాస్యాయామేవేష్టిశ్చతుర్థశ్యామన్వాధానంబౌధాయనాదీనా మ్

అమావాస్యాయాంసప్తఘటీమితప్రతిపదభావే

చన్ద్రదర్శనేపిప్రతిపద్యేవబౌధాయనైరిష్టిఃకార్యా ఆశ్వలాయనాపస్తమ్బాదీనాంతుచన్ద్రదర్శన

నిషేధోనాస్తీతిప్రాతిపద్యేవేష్టిః

యత్రసంధిదినేఇష్టిస్తత్రసాప్రతిపద్యేవసమాపనీయానతుపర్వణి పర్వణియాగసమాప్తౌపునర్యాగః కర్తవ్యః

ఏవమేవస్మార్తేపార్వణస్థాలీపాకనిర్ణయః

కేచిత్తుస్మార్తేస్థాలీపాకఃప్రతిపద్యేవస్మాపనీయఇతినియమోనాస్తి

పూర్వాహ్ణేఏవస్థాలీపాకంసమాప్యసంధేరూర్ధ్వంప్రతిపదిబ్రాహ్మణభోజనమాత్రంకార్యమ్

జయన్తోపిసంధిసన్నికృష్టేప్రాతఃకాలే ఏవస్థాలీపాకమాహేతివిశేషమాహుః

శ్రౌతేపిబ్రాహ్మణభోజనమాత్రంప్రతిపదికార్యమన్యత్తంత్రపూర్వాహ్ణఏవసమాపనీయం

నప్రతిపదపేక్షేతి పురుషార్థచిన్తామణావుక్తమ్ కాత్యాయనానాంపౌర్ణమసేష్టినిర్ణయః

పూర్వోక్తఃసర్వసాధారణఏవనతత్రకశ్చిద్విశేషః ఇతిసిన్ధ్వాదిబహుగ్రన్థసంమతం

అన్యేతుపూర్వాహ్ణసంధౌసంధిదినేన్వాధానంపరేహ్నియాగఇతి
పౌర్ణమాసీవిషయేకాతీయానాం విశేషమాహుః ।

అథామావాస్యాయాంకాతీయానాంవిశేషః

అమావిషయేత్రేధావిభక్తదినస్యప్రథమోభాగః పూర్వాహ్ణః ద్వితీయోభాగోమధ్యాహ్నః
తృతీయోభాగోఽపరాహ్ణః

తత్రరాత్రిసంధౌ
ప్రతిపద్దినేచన్ద్రదర్శనేసత్యపిపరేషామివకాతీయానామపిసంధిదినేపిణ్డపితృయజ్ఞోన్వాధా
నంచపరదినేచేష్టిరితినిర్వివాదమ్

పూర్వాహ్నే దినద్వితీయభాగాఖ్యమధ్యాహ్నేచ సంధౌసంధిపూర్వదినేన్వాధానపిణ్డపితృయజ్ఞౌసంధిదినేచేష్టిః

తదాచతుర్దశిదినేఽమావాస్యాదినతృతీయభాగాఖ్యాపరాహ్ణేయదిపూర్ణవ్యాప్తిస్తర్హి అమాయుక్తేఽపరాహ్ణే పిణ్డపితృయజ్ఞఇతినసందేహః

యదితృతీయభాగాఖ్యాపరాహ్ణోన్త్యభాగేపరాహ్ణైకదేశేమవాస్యావ్యాప్తిస్తర్హ్యమావాస్యాయాంప్రాప్తా యాంపిణ్డపితృయజ్ఞోనచతురదశ్యామిత్యేకః పక్షః

చతుర్దశ్యన్త్యేభాగేపిణ్డపితృయజ్ఞశ్చన్ద్రస్యపరమక్షీణత్వాదిత్యపరః పక్షః అథాపరాహ్ణసంధౌచత్వారః పక్షాః

సంధిదినేఏవదినతృతీయభాగాఖ్యాపరాహ్ణేఽమాయాః

పూర్ణవ్యాప్తిరితిప్రథమఃపక్షః యథాచతుర్దశీ ౨౯ అమా ౩౦ ప్రతిపత్ ౨౯ దినమానంచత్రింశత్ ౩౦ అత్రసంధిదినేన్వాధానపితృయజ్ఞౌపరదినేయాగః

సంధిపూర్వదినేఏవోక్తాపరాహ్ణేఽమాయాఃపూర్ణవ్యాప్తిరితిద్వితీయఃపక్షః యథాచతుర్దశీ ౨౦ అమా ౨౨ ప్రతిపత్ ౨౪ దినం ౩౦

అత్రసంధిదినాత్పరదినేముహూర్తత్రయాత్మకప్రాతఃకాలేప్రతిపత్పాదత్రయావచ్ఛిన్నయాగ కాలలాభాత్సంధిదినేన్వాధానపితృయాగౌరపతిపాదిచేష్టిరితికౌస్తుభమతమ్ ।

త్రిముహూర్తాద్వితీయాచేత్ప్రతిప బాపారాహ్ణికీ । అన్వాధానం చతుర్దశ్యాంపరతఃసోమదర్శనాత్ ౧ ఇతి వచనాచ్చతుర్దశ్యాంపిణ్డాపితృయజ్ఞోపవాసౌ

సంధిదినేచేష్టిరితిపరమతమ్ అథాపరంద్వితీయపక్షోదాహరణమ్ చతుర్దశీ ౧౮ అమా ౧౮ ప్రతిపత్ ౧౯ దినమ్ ౨౭ అత్రప్రతిపద్దినేప్రాతః

పాదత్రయావచ్ఛిన్నయాగకాలాభాత్సంధిదినే ఏవసర్వమతేకాత్యాయనానామిష్టిఃపూర్వదినేపిణ్డపితృయజ్ఞోపవాసౌ అథ

దినద్వయేసామ్యేనవైషమ్యేనవైకదేశయ్వ్యాప్తిరితితృతీయః పక్షః యథా చతుర్దశీ ౨౫ అమా ౨౫ ప్రతిపత్ ౨౪ దినమానం ౩౦

ఇయంసామ్యేనాపరాహ్ణవ్యాప్తిః

అత్రకౌస్తుభమతపరమతోక్తరీత్యాద్వేధానిర్ణయః యథావా చతుర్దశీ ౨౫ అమా ౨౦ ప్రతిపత్ ౧౭ దినం ౨౭ ఇయమపిసామ్యేనైకదేశవ్యాప్తిః

అత్రసర్వమతేసంధిదినీవవాతీయేష్టిః పూర్వదినేచపిణ్డపితృయజ్ఞోపవాసౌ అథ వైషమ్యేణైకదేశవ్యాప్తిః చతుర్దశీ ౨౫ అమా ప్రతిపత్ ౨౩ దినం ౩౦

అత్రపిపూర్వోక్తమతద్వయేనదేధానిర్ణయోజ్ఞేయః యథా వా చతుర్దశీ ౨౫ అమా ౨౨ ప్రతిపత్ ౧౮ దినం ౩౦ ఇయమపి వైషమ్యేణైకదేశవ్యాప్తిః

అత్రాపిఅర్వమతేసంధిదినేకాతీయేష్టిశ్చతుర్దశ్యాముపవాసపిణ్డపితృయజ్ఞౌ యథావా చతుర్దశీ ౨౫ అమా ౨౭ ప్రతిపత్ ౨౯ దినం ౩౦

అత్రసందిదినేన్వాధానయాగౌప్రతిపదీష్టిః సంధిదినేఏవైకదేశవ్యాప్తిరితిచతుర్థః పక్షః యథా చతుర్దశీ ౩౧ అమా ౨౬ ప్రతిపత్ ౨౩ దినం ౩౦

యథావా

చతుర్దశీ ౨౮ అమా ౨౨ ప్రతిపత్ ౧౭ దినం ౨౭ అత్రోభయత్రాపి
సంధిదినేఏవపిణ్డపితృయజ్ఞాన్వాధానేయాగస్తుపరేహ్ని ప్రతిపది

ఏవంచకాత్యాయనమతేపిసర్వత్రోదాహరణేచన్ద్రదర్శననిషేధప్రతిపాలనంన సంభవతి

కింతుకుత్రచిన్నే షేధాదరాత్పూర్వత్రయాగాందికంక్వచిత్తుచన్ద్రదర్శనవత్యేవదినే

ఏవంపుణ్డపితృయజ్ఞోపీతిధ్యేయమ్ దర్శశ్రాద్ధార్థమావాస్యానిర్ణయః
సర్వసాధారణోఽగ్రేపృథవేవవక్ష్యతే ॥

అథసామగానామిష్టేనిర్ణయః

తత్రపౌర్ణమాసీసర్వసాధారణాపూర్వోక్తైవ
అమావాస్యాయాంతురాత్రిసంధౌప్రతిపద్యేవచన్ద్రదర్శనేపియాగః
అపరాహ్ణసంధౌతుప్రాతః

షడ్ఘటికాత్మకప్రతిపదాద్యపాదత్రయరూపయాగకాలలాభేప్రతిపదిచన్ద్రదర్శనేపీష్టిః
సంధిదినేచోపవాసాపితృయజ్ఞో

ఉక్తయాగకాలాలాభేసంధిదినేయాగః పుర్వదినేచతుర్దశ్యాంపితృయజ్ఞోపవాసౌ
ఏవంచసామగైరపి

చన్ద్రదర్శనానషేధః కాత్యాయనవదేవయథాసంభవపాలనీయః

ఇతిసామగనిర్ణయః

ఇతియాగకాలనిర్ణయోద్దేశః

అథపిణ్డపితృయజ్ఞకాలః

తత్రాశ్వలాయనానీంయస్మిన్న హోరాత్రేఅమావాస్యాప్రతిపదోఃసంధిస్తద్దినాపరాహ్ణేపఞ్చధా విభక్తదినచతుర్థభాగరూపేపిణ్డపితృయజ్ఞః

సచాపరాహ్ణసంధావన్వాధానదినేభవతి మధ్యాహ్నేపూర్వాహ్ణేవాసంధౌయాగదినే యాగోత్తరమపరాహ్ణేభవతి ।

యదాహోరాత్రసంధౌతిథిసంధిస్తదాన్వాధానదినేఏవపిణ్డపితృయజ్ఞః ఏవమాపస్తమ్బహిరణ్యకేశిమతానుసారినామపిసంధిదినేఏవపితృయజ్ఞః

సచాపరాహ్ణేఽధవృక్షసూర్యేవాకార్యః అపరాహ్ణశ్చపఞ్చధావిభక్తదినచతుర్థభాగోనవాధావిభక్తదినసప్తమభాగోవా

సాంఖ్యాయనకాత్యాయనసామగానామన్వాధానదినేఏవపిణ్డపితృయజ్ఞః పూర్వమేవోక్తః సచత్రేధావిభక్తదినతృతీయభాగరూపేపరాహ్ణేకార్యః

గృహ్యాగ్నిమతాంబహ్వృచానాందర్శశ్రాద్ధపిణ్డపితృయజ్ఞయోరేకస్మిన్దినేప్రాప్తౌ వ్యతిషఙ్గేణానుష్ఠానమ్ వ్యతిషఙ్గోనామోభయోః

సహప్రయోగః ఖణ్డపర్వణితుపూర్వేద్యుః కేవలదర్శశ్రాద్ధముత్తరేహ్ని కేవలః పిణ్డపితృయజ్ఞః శ్రౌతాగ్నిమతాంతుకేవలః

పిణ్డపితృయజ్ఞఏవదక్షిణాగ్నౌకార్యోనవ్యతిషఙ్గేణ శ్రౌతాగ్నిమతాసంపూర్ణేదర్శే ఇత్థంక్రమః ఆదావన్వాధానంతతో వైశ్వదేవస్తతః

పిణ్డపితృయజ్ఞస్తతోదర్శశ్రాద్ధమితి అస్మిన్నేవకాలేజీవన్పితృకేణసాగ్నికేనహోమాన్తేవా పితుః పిత్రాదిత్రయోద్దేశేనపిణ్డసహితోవా

పిణ్డపితృయజ్ఞఃకార్యఃయద్వా పిణ్డపితృయజ్ఞోనైవారబ్ధవ్యః
ఇష్టిలోపేపాదకృచ్ఛ్రంప్రాయశ్చిత్తమ్ ఇష్టిద్వయలోపేఽర్ధకృచ్ఛ్రమ్

ఇష్టిత్రయలోపేఅగ్నినాశాత్పునరాధానమ్ పిణ్డపితృయజ్ఞలోపేవైశ్యానరోష్టిఃప్రాయశ్చిత్తమ్

ఇష్టిస్థానేసప్తహోతారంహోష్యామీతిసంకల్ప్యతన్మన్త్రేణచతుర్గృహీతాజ్యేనపూర్ణాహుతిర్వాకార్యా

ఇతి పిణ్డపితృయజ్ఞోద్దేశః ।

అథశ్రాద్ధేఽమావాస్యానిర్ణీయతే

పఞ్చధావిభక్తదినచతుర్థభాగ్యాఖ్యాపరాహ్ణవ్యాపిన్యమావాస్యాదర్శశ్రాద్ధేగ్రాహ్యా పూర్వేద్యురేవపరేద్యురేవవాపరాహ్ణేకార్త్స్న్యేనైకదేశేనవావ్యాపిత్వే

సైవగ్రాహ్యా ఉభయదినేప్యపరాహ్ణేవైషమ్యేణైకదేశవ్యాపిత్వేయాధికవ్యాపినీసాగ్రాహ్యా దినద్వయేసామ్యేనైకదేశవ్యాప్తౌతిథిక్షయేపూర్వాతిథివృద్ధౌ

తిథిసామ్యేచపరా తత్రసమవ్యాప్తౌతిథివృద్ధిక్షయసామ్యోదాహరణాని చతుర్దశీ ౧౮ అమా ౨౩ దినమ్ ౩౦

అత్రదినద్వయేపిసమాపఞ్చఘటికైకదేశవ్యాప్తిశ్చతుర్దశ్యపేక్షయాచతుర్ఘటికాభిరమాయావృద్ధిసత్వాదుత్తరాగ్రాహ్యా తథా చతుర్దశీ ౨౩ అమా ౧౮

అత్రైకాఘటికాసమావ్యాప్తిర్ఘటికాచతుష్టయేనతిథిక్షయాత్పూర్వాగ్రాహ్యా అథ చతుర్దశీ ౨౧ అమా ౨౧

అత్రఘటీత్రయేణదినద్వయేఽశతఃసమావ్యాప్తిస్తిథేస్తువృద్ధిక్షయాభావేనసమత్వాత్పరాగ్రాహ్యా

దినద్వయేపూర్ణాపరాహ్ణవ్యాప్తౌతిథివృద్ధిత్వాపరాగ్రాహ్యాయదాదినద్వయేప్యపరాహ్ణస్పర్శాభావస్తదాగృహ్యాగ్నిమద్భిఃశ్రౌతఅగ్నిమద్భిశ్చసినీవాలీసంజ్ఞి

కాచతుర్దశీమిశ్రాపూర్వాగ్రాహ్యా
నిరగ్నికైఃస్త్రీశూద్రాదిభిశ్చకుహూసంజ్ఞికాప్రతిపన్మిఆపరాగ్రాహ్యేతిమాధవాచార్యసంమతోదర్శనిర్ణయః ప్రాయః

సర్వత్రశిష్టైరాద్రియతే
పురుషార్థచిన్తామణౌతుబహ్వృచైస్తైత్తిరీయైశ్చసాగ్నికైరపరాహ్ణవ్యాప్త్యసత్వేపిఇష్టిదినాత్పూర్వదినేఏవదర్శశ్రాద్ధాంకార్యమ్

తథాచదినద్వయకోర్త్స్న్యేనాపరాహ్ణవ్యాప్తౌపరత్రైవదర్శః
ఏకదేశేనాపరాహ్ణవ్యాప్తౌప్రతిపద్వృద్ధ్యాప్రతిపదీష్టావుత్తరత్రైవదర్శః ద్వితీయదినే

ఏవాపరాహ్ణవ్యాప్తౌ
తుయదిప్రతిపత్క్షయవశాద్దర్శదినఏవఇష్టిప్రాప్తిస్తదాబహవఋచనాంసినీవాలీ
తైత్తిరీయాణాంకుహూగ్రాహ్యా సామగానాంవికల్పేనద్వయమ్

యదాపూర్వదినేపరాహ్ణేధికావ్యాప్తిః పరదినేఽల్పా తదా
సామగానాంపూర్వాతైత్తిరీయాణాంఉత్తరా

ఉభయత్రాపరాహణస్పర్శాభావేపిసామగానాంపూర్వాత్తైత్తిరీయానాపరేత్యాద్యుక్తమ్ దర్శేదర్శశ్రాద్ధవర్షశ్రాద్ధయోర్ధశమాసికయోర్దర్శశ్రాద్ధోదకుమ్భశ్రాద్ధయోశ్చసంపతే

దేవతాభేదాచ్ఛ్రాద్ధద్వయంకార్యమ్ తత్రాదౌ మాసికాబ్దికాదిశ్రాద్ధంకృత్వాపాకాన్తరేణదర్శశ్రాద్ధాంకార్యమ్ వైశ్వదేవఆబ్దికాది

శ్రాద్ధశేషేణపృథక్పాకేనవాదర్శశ్రాద్ధాత్ప్రాగ్భవతి ఆహితాగ్నిస్తువైశ్వదేవంపిణ్డపితృయజ్ఞంచకృత్వాబ్దికంకుర్యాత్

దర్శశ్రాద్ధమనుపనీతవిధురప్రవాసస్థైరపికార్యమ్ అమాశ్రాద్ధాతిక్రమేన్యూషుషువాచమితిఋచం శతవారంజపేత ఇతిదర్శనిర్ణయోద్దేశః ॥

ఇష్ట్యాదిప్రారమ్భనిర్ణయః

ఇష్టిస్థాలీపాకౌపౌర్ణమాస్యామారబ్ధవ్యౌనతుదర్శే ఆధానగృహప్రవేశనీయహోమాన్తరమేవపౌర్ణమాస్యాంయదిదర్శపౌర్ణమాసారమ్భఃక్రియతే

తదామలమాసపౌషమాసశుక్రాస్తాదిదోషోనాస్తి తత్రాతిక్రమేతుశుద్ధమాసాదిప్రతీక్షేత్యేకే సర్వథాశుద్ధకాలేఏవారమ్భఇత్యపరే

ఇతి ఇష్ట్యాదిప్రారమ్భనిర్ణయోద్దేశః ॥

అథవికృతికాలః

తాస్త్రివిధాః నిత్యాఆగ్రయణచాతుర్మాస్యాద్యాః నైమిత్తికోజాతేష్ట్యాదయః కామ్యాఃసౌర్యాదయః ఏతాఃపురుషార్థాః

ఏవంక్రత్వఙ్గభూతా అపిద్వివిధాః నిత్యానైమిత్తికాశ్చ
తత్రవికృతిషుసద్యఃకాలత్వద్వ్యహకాలత్వయోర్వికల్పః

ఏవంపర్వణిశుక్లపక్షగతదేవనక్షత్రేషువాకర్తవ్యాఇతివికల్పః తత్రపర్వణి కరణపక్షే
అపరాహ్నాదిసంధౌసంధిదినే

సద్యఃకాలాంద్వ్యయహకాలాంవావికృతింకృత్వా ప్రకృతేరన్వాధానమ్
మధ్యాహ్నేపూర్వాహ్ణేవాసంధౌసంధిదినేప్రకృతింసమాప్యసద్యఃకాలైవవికృతిః

కార్యాకృత్తికాదీనివిశాఖాన్తానిచతుర్దశనక్షత్రాణిదేవనక్షతరాణీత్యుచ్యన్తే
ఆగ్రయణేవిశేషోద్వితీయపరిచ్చేదేవక్ష్యతే

అన్వారమ్భణీయేష్టిశ్చతుర్ధశ్యాంకార్యా ఇతివికృతిసామాన్యనిర్ణయోద్దేశః॥

పశుయాగకాలనిర్ణయః

పశుయాగస్తు వర్షతౌ శ్రావణ్యాదిచతుర్ణాం పర్వణామన్యతమే పర్వణి దక్షిణాయనదినే

ఉత్తరాయణదినే వా కార్యః తత్ర ఖండపర్వణి వికృతిసామాన్యోక్తపర్వనిర్ణయః ॥

ఇతి పశుయాగనిర్ణయఉద్దేశః సప్తవింశః॥

అథ చాతుర్మాస్యకాలః

తత్ర్పయోగే చత్వారః పక్షః ఫాల్గున్యాం చైత్ర్యాం వా పౌర్ణమాస్యాం వైశ్వదేవపర్వ కృత్వా
చతుర్షు చతుర్షు

మాసేష్వాషాఢ్యాదిష్వేకైక పర్వేత్యేవం యావజ్జీవమనుష్ఠానమితి యావజ్జీవపక్షః ఉక్తరీత్యా

సంవత్సరపర్యంతమనుష్ఠాయ సవనేష్ట్యా పశుయాగేన వా సమాపనం సాంవత్సరపక్షః ప్రథమేఽహీన

వైశ్వదేవపర్వ చతుర్థే వరుణప్రఘాసపర్వ అష్టమనవమయోః సాకమేధపర్వ ద్వాదశే శునాసీరీయపర్వేతి

ద్వాదశాహపక్షః పంచభిర్దినైః యథాప్రయోగః పక్షః ద్వాదశాహయథాప్రయోగపక్షయోరుదగయనే శుక్లపక్షే

దేవనక్షత్రేష్వారభ్య శుక్లపక్షఏవ సమాప్తిరితి బహవః కృష్ణేపక్షే వా సమాప్తిరితి కేచిత్

ద్వాదశాహపంచాహపక్షయోరపి సవనేష్టయాదినా సమాపనే కృతే సకృత్కరణం తదభావే ప్రతివత్సరమనుష్ఠానమ్

క్వచిద్దైకాహికప్రయోగపక్షోప్యుక్తః సచ చైత్ర్యాదిషు చతసృషు పౌర్ణమాసీష్వేకస్యాంకస్యంచిద్భవతి క్వచిత్తు సప్తాహః

పక్షః స యథా ద్వ్యహే వైశ్వదేవపర్వతృతీయదినే వరుణప్రఘాసః చతుర్థే గ్రహమేధీయా పంచమే మహాహవిషి షష్ఠే

పితృయజ్ఞాదిసాకమేధపర్వశేషః సప్తమే శునాసీరీయపర్వేతి అత్ర శుక్లపక్షాదిః పంచాహపక్షోక్తః కాలః ॥

ఇతి చాతుర్మాస్యకాలనిర్ణయఉద్దేశ అష్టవింశః ॥

కామ్యేష్టీనాం వికృతిసామాన్యనిర్ణయః

కామ్యేష్టీనాం వికృతిసామాన్యనిర్ణయానుసారేణ పర్వణ్యధిష్ఠానమ్ ।

శుక్లపక్షస్థదేవనక్షత్రే వా జాతేష్టిస్తు పత్న్యా
వింశతిరాత్ర్యాత్మకకర్మానధికారాఖ్యజననాశౌచనివృత్తౌ

సత్యా పర్వణి కార్యా గృహదాహేష్ట్యాదినైమిత్తికేష్టీనాం నిమిత్తానంతరమనుష్ఠానే పర్వాద్యపేక్షా
నాస్తి తదసంభవే

పర్వాపేక్షా క్రత్వర్థానాం నిత్యానాం క్రతునాసహైవానుష్ఠానమ్ న తత్ర పృథక్కాలాపేక్షా
హవిర్దోషోద్దేశాదినైమిత్తికక్రత్వర్థేష్టయస్తు

స్విష్టకృదుత్తరం సమిష్టయజుషః ప్రాక్ నిమిత్తస్మరణే తదానిమేవ తదీయతంత్రోపజీవనేనే
నిర్వాపప్రభృతికార్యాః తదనంతరం స్మరణే

తత్రప్రయోగం సమాప్య పునర్న్వాధానాదివిధినా కార్యాః ఇతి కామ్యనైమిత్తికాదీష్టీనాం
నిర్ణయఉద్దేశ ఏకోనత్రింశః ॥

ఆధనకాలః

ఆధానం తు పర్వణి నక్షత్రే చోక్తమ్ తత్ర స్కల్పప్రభుతిపూర్ణాహూతిపర్యంత
ప్రయోగపర్యాప్తం పర్వ గ్రాహ్యమ్ తదసంభవే

గార్హపత్యాధానాద్యాహవనీయాధానపర్యంత విద్యమానం గ్రాహ్యం ఏవం నక్షత్రస్యాపి నిర్ణయః
దినద్వయే కర్మకాలవ్యాప్తపర్వసత్త్వే

యత్రోక్తనక్షత్రయోగస్తద్గ్రాహ్యం వసంతఋతుపర్యోక్తనక్షత్రేత్యేతత్త్రితయసన్నిపాతే ప్రశస్తతమం ఋత్వభావే

మధ్యమ కేవలే పర్వణి నక్షత్రే బాధమం నక్షత్రాణి తు
కృత్తికారోహిణీవిశాఖాపూర్వాఫాల్గునీఉత్తరాఫాల్గునీమృగోత్తరాభాద్రపదేతీ

సప్తాశ్వలాయనసూత్రోక్తాని కృత్తికా
రోహిణీత్ర్యుత్తరామృగపునర్వసుపుష్యపూర్వాఫల్గునీపూర్వాషాఢాహస్తచిత్రావిశాఖానురాధాశ్ర
వణజ్యేష్ఠారేవతీతి

సూత్రాంతరోక్తాని సోమపూర్వాధానే తు నర్తు పృచ్ఛేన్న నక్షత్రమితి
వచనాత్సోమకాలానురోధేనైవాధానం న తత్ర పృథక్కాలవిచారః ॥

ఇత్యాధానకాలనిర్ణయ ఉద్దేశః ॥

అథగ్రహణనిర్ణయః

చన్ద్రసూర్యగ్రహణంయావచ్చాక్షుషదర్శనయోగ్యం తావాన్ పుణ్యకాలః
అతోగ్రస్తాస్తస్థలేఽస్తోత్తరంద్వీపాన్తరేగ్రహణసత్త్వేపిదర్శనయోగ్యత్వాభావాన్న

పుణ్యకాలః ఏవం గ్రస్తోదయేఽదయాత్పూర్వంనపుణ్యకాలః
మేఘాదిప్రతిబన్ధేనచాక్షుషదర్శనాసంభవేశాస్త్రాదినా

స్పర్శమోక్షకాలౌజ్ఞాత్వాస్నానదానాద్యాచరేత్ రవివారే
సూర్యగ్రహశ్చన్ద్రవారేచన్ద్రగ్రహశ్చూడామణిసంజ్ఞస్తత్రదానాదికమనన్తఫలమ్

గ్రహస్పర్శకాలేస్నానం మధ్యే హోమఃసురార్చనంశ్రాద్ధచ
ముచ్యమానేదానంముక్తేస్నానమితిక్రమః తత్రస్నానజలేషుతారతమ్యమ్ ।

శీతముష్ణోదకాత్పుణ్యమపారక్యంపరోదకాత్ । భూమిష్ఠముద్ధృతాత్పుణ్యంతతః
ప్రస్రవణోదకమ్ ॥౧॥

తతోపిసారసంపున్యంతతః పుణ్యంనదీజలమ్ । తతస్తీర్థనదీగఙ్గాపుణ్యాపుణ్యస్తతోమ్బుధిః
॥౨॥

ఇతి గ్రహణేస్నానంచసచైలంకార్యమ్ పచైలత్వంముక్తిస్నానపరమితికేచిత్ ముక్తిస్నానాభావే

సూతకిత్వానపగమఃగ్రహణేస్నానమమన్త్రకంసువాసినీభిఃస్త్రీభిరశిరఃస్నానం కార్యమ్
శిష్టస్త్రియస్తుగ్రహణేషుశిరఃస్నానంకుర్వన్తి

జాతాశౌచేమృతాశౌచేచగ్రహణనిమిత్తంస్నానదానశ్రాద్ధాదికంకార్యమేవ

స్నానేనైమిత్తిజాతాశౌచేమృతాశౌచేచగ్రహణనిమిత్తంస్నానదానశ్రాద్ధాదికాంకార్యమేవ

స్నానేనైమిత్తికేప్రాప్తేనారీయదిరజస్వలా । పాత్రాన్తరితతోయేనస్నానంకృత్వావ్రతంచరేత్
॥౧॥

నవస్త్రపీడనంకుర్యాన్నాన్యద్వాసశ్చధారయేత్ ।
త్రిరాత్రమేకరాత్రంవాసముపోష్యగ్రహణేస్నానదానాద్యనుష్ఠానేమహాఫలమ్

ఏకరాత్రపక్షేగ్రహణదినాత్పూర్వదినేఉపవాసఇతికేచిత్ గ్రహణసంబద్ధాహేరాత్ర
ఉపవాసఇత్యపరే పుత్రవద్గృహిణోగ్రహణసంక్రాన్త్యాదౌనోపవాసః

పుత్రవత్పదేనకన్యావానపిగ్రాహ్య ఇతికేచిత్ గ్రహణేదేవపితృతర్పణంకార్యమితికేచిత్
సర్వేషామేవ వర్ణానాంసూతకంరాహుదర్శనే ।

తేనగ్రహణకాలేస్పృష్టవస్త్రాదేఃక్షాలనాదినాశుద్ధిఃకార్యా
అత్రాగోభూహిరణ్యధాన్యాదిదానంమహాఫలమ్

షోవిదోభయయుక్తముఖ్య దానపాత్రమ్ సత్పాత్రేదానాత్పుణ్యాతిశయః ।
సర్వగఙ్గాసమంతోయంసర్వేవ్యాససమాద్విజాః ।

సర్వభూమి సమందానంగ్రహణే చన్ద్రసూర్యయోః ౧ ఇత్యుక్తిః పుణ్యసామాన్యాభిప్రాయా
అతఏవ సమమబ్రాహ్మణేదానం ద్విగుణంబ్రాహ్మణబ్రువే ।

శ్రోత్రియేశతసాహస్రంపాత్రేత్వానన్త్యమశ్నుతే ॥౧॥

ఇతితారతమ్యముక్తమ్ అబ్రాహ్మణేసంస్కారాదిరహితేజాతిమాత్రేబ్రాహ్మణేదానం యథోక్త
ఫలమ్

గర్భాధానాదిసంస్కారయుతోవేదాధ్యయనాధ్యాపనరహితోబ్రాహ్మణబ్రువస్తత్రదానముక్తద్వి
గుణఫలమ్ వేదాధ్యయనాదియుతేశ్రోత్రియేసహస్రఫలమ్

విద్యాసదాచరణాదియుతే పాత్రేఽనన్తఫలమిత్యేతద్వాక్యార్థః
గ్రహణేశ్రాద్ధమామేనహేమ్నావాకార్యమ్ సంపన్నశ్చేత్పక్వాన్నేనకుర్యాత్

సూర్యగ్రహణేతీర్థయాత్రాఙ్గశ్రాద్ధధ్వవత్కృతప్రధానాన్నేనశ్రాద్ధంకార్యమ్
గ్రహణేశ్రాద్ధభోక్తుర్మహాదోషః గ్రహణేతులాదానాదికంసంపన్నేనకార్యమ్ ।

చన్ద్రసూర్యగ్రహేతీర్థేమహాపర్వాదికేతథా । మన్త్రదీక్షాంప్రకుర్వాణోమాసర్క్షాదీన్నశోధయేత్ ౧
మన్త్రదీక్షాప్రకారస్తన్త్రేద్రష్టవ్యః

దీక్షాగ్రహణముపదేశస్యాప్యుపలక్షణమ్ । యుగేయుగేతుదీక్షాసీదుపదేశఃకలౌయుగే ।
చన్ద్రసూర్యగ్రహేతీర్థేసిద్ధక్షేత్రేశివాలయే ॥

మన్త్రమాత్రప్రకథనముపదేశః సఉచ్యతే మన్త్రగ్రహణేసూర్యగ్రహణమేవముఖ్యమ్
చన్ద్రగ్రహణేదారిద్ర్యాదిదోషోక్తేరితికేచిత్ ।

చన్ద్రసూర్యోపరాగేచస్నాత్వాపూర్వముపోషితః । స్పర్శాదిమోక్షపర్యన్తం
జపేన్మన్త్రంసమాహితః ॥ జపాద్దశాంశతోహోమస్తథాహోమాచ్చతర్పణమ్ ।

హోమాశక్తౌజపంకుర్యాద్ధోమసంఖ్యాచతుర్గుణమ్ ।
మూలమన్త్రముచ్చార్యతదన్తేద్వితీయాన్తంమన్త్రదేవతానామోచ్చార్య

అముకాందేవతామహంతర్పయామినమఇతియవాదియుక్తజలాఞ్జలిభిస్తర్పణంహోమద
శాంశేనకార్యమ్

ఏవంనమోన్తంమూలమన్త్రముక్త్వాఅముకాందేవతామహమభిషిఞ్చామ్యనేనేత్యుచ్చార్య
జలేనస్వమూర్ధ్ని అభిషిఞ్చేదితిమార్జనంతర్పణదశాంశేనకార్యమ్

మార్జనదశాంశేనబ్రాహ్మణభోజనమ్
ఏవంజపహోమతర్పణమార్జనవిప్రభోజనాత్మకపఞ్చప్రకారంపురశ్చరణమ్

తర్పణాద్యసంభవేతత్తత్సంఖ్యాచతుర్గుణోజపఏవకార్యః

అయంచగ్రహణేపురశ్చరణప్రకారోగ్రస్తోదయేగ్రస్తాస్తేచనసంభవతి పురశ్చరణాఙ్గోపవాసః
పుత్రవద్గృహిణాపి కార్యః

పురశ్చరణకర్తుఃస్నానదానాదినైమిత్తికకర్మలోపేప్రత్యవాయప్రసఙ్గాన్నైమిత్తికం స్నానదానాదికంభార్యాపుత్రాదిప్రతినిధిద్వారాకార్యమ్ ।

అత్రేత్థమితికర్తవ్యతా

స్పర్శకాలాత్పూర్వస్నాత్వా అముకగోత్రోఽమూకశర్మాహంరాహుగ్రస్తేదివాకరేనిశాకరేవా

అముకదేవతాయాఅముకమన్త్రసిద్ధికామోగ్రాసాదిముక్తిపర్యన్తమముకమన్త్రస్యజపరూపంపురశ్చరణంకరిష్యే

ఇతిసంకల్పం చ కృత్వాఽఽసనబన్ధన్యాసాదికం చ స్పర్శాత్పూర్వమేవవిధాయస్పర్శాదిమోక్షపర్యన్తంమూలమన్త్రజపంకుర్యాత్ తథ

పరదినేస్నానాదినిత్యంకృతంవిధాయ

అముకమన్త్రస్యకృతైతద్గ్రహణకాలికాముకసంఖ్యాకపురశ్చరణజపసాఙ్గతార్థంతద్దశాంశహోమతద్ధశాంశతర్పణతద్దశఅంశమార్జనతద్దశాంశబ్రాహ్మణభోజనానికరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్య హోమాదికంతత్తచ్చతుర్గుణద్విగుణాన్యతరజపంబాకుర్యాత్

గ్రహణకాలేచతత్రేరితఃపుత్రాదిరముకశర్మణోఽముకగోత్రస్యాముకగ్రహణస్పర్శస్నానజనితశ్రేయః

ప్రాప్త్యర్థం స్పర్శస్నానంకరిష్యేఇత్యాదిసంకల్పపూర్వకంతదీయస్నానదానాదికకుర్యాత్ పురశ్చరణమకుర్వద్భిరపిగురూపదిష్టః

స్వస్వేష్టదేవతామన్త్రజపోగాయత్రీజపశ్చావశ్యంగ్రహణేకార్యోఽన్యామన్త్రమాలిన్యమ్
గ్రహణకాలేశయనేకృతే రోగో మూత్రేదారిద్యం

పురోషేకృమిర్మైథునేగ్రామసూకరోఽభ్యఙ్గేకుష్ఠీభోజనేనరకఇతి
పూర్వపక్వమన్నంగ్రహణాత్తరంత్యాజ్యమ్

ఏవంగ్రహణకాలస్థితజలపానేపాదకృచ్ఛ్రాభిధానాజ్జలమపిత్యాజ్యమ్
కాఞ్జికంతక్రంఘృతతైలపాచితమన్నంక్షీరంచపూర్వసిద్ధంగ్రహణోత్తరం

గ్రాహ్యమ్ ఘృతేసంధితే గోరసేషుగ్రహణకాలేకుశాన్తరాయంకుర్యాత్ ॥

అథవేధవిచారః

సూర్యగ్రహేగ్రహణప్రహరాదర్వాక్యామచతుష్టయంవేధః చన్ద్రగ్రహేతుప్రహరత్రయమ్
తథాచదినప్రథమప్రహరేసూర్యగ్రహేపూర్వరాత్రిప్రహరచతుష్టయేనభోక్తవ్యమ్

ద్వితీయే యామేగ్రహణేరాత్రిద్వితీయయామాదౌనభోక్తవ్యమ్
ఏవంరాత్రిప్రథమప్రహరేచన్ద్రగ్రహేదినద్వితీయయామాదౌనభుఞ్జీత

రాత్రిద్వితీయయామాదౌగ్రహణే దినతృతీయయామాదౌనభుఞ్జీత
బాలవృద్ధాతురవిషయేతుసార్ధప్రహరాత్మకోముహుర్తత్రయాత్మకోవావేధః

శక్తస్యవేధకాలే భోజనేత్రిదినముపోశణంప్రాయశ్చిత్తమ్
గ్రహణకాలేభోజనేప్రాజాపత్యంప్రాయశ్చిత్తమ్

చన్ద్రస్యగ్రస్తోదయేతుయామచతుష్టయవేధాత్తత్పూర్వదివానభుఞ్జీత
కేచిత్తుచన్ద్రపూర్ణమణ్డలగ్రాసేయామచతుష్టయంవేధఏకదేశగ్రాసేయమత్రయమిత్యాహుః

గ్రస్తాస్తేతు గ్రస్తావేవాస్తమానంతురవీన్దూ ప్రాప్నుతోయది ।
పరేద్యురుదయేస్నాత్వాశుద్ధోభ్యవహరేన్నరః ॥౧॥

అత్రస్నాత్వాశుద్ధఇత్యుక్త్వా
శుద్ధమణ్డలదర్శనకాలికస్నానాత్పూర్వమశుద్ధిప్రతిపాదనాజ్జలాహరణపాకాదికంశుద్ధ

బిమ్బోదయకాలికస్నానాత్పూర్వకార్యమితిభాతి సూర్యగ్రస్తాస్తాదౌ

పుత్రవద్గృహిణఉపవాసనిషేధాత్తేనషణ్ముహూర్తాత్మంకవేధంత్యక్త్వాగ్రహణాత్పూర్వనభోక్త
వ్యమితికేచిత్

పుత్రవద్గృహిణామపితత్రోపవాసఏవకార్యఇతిమాధవమతమేవతుశిష్టాచారానుసృంతయుక్త
మ్

సూర్యగ్రస్తాస్తేచంద్రగ్రస్తోదయేచాహితాగ్నినాన్వాధానంవిధాయజలేనవ్రతంకార్యం
నతుభోజనమ్ చన్ద్రగ్రస్తాస్తేఉత్తరదినేసంధ్యాహోమాదౌనదోషః

తత్రాల్పకాలేనశాస్త్రతోముక్తినిశ్చయేముక్త్యనన్తరంస్నాత్వాహోమాదికంకర్తవ్యమ్

చిరకాలేనముక్తౌహోమకాలాతిక్రమప్రసఙ్గాద్గ్రస్తోదయఇవగ్రహణమధ్యే

ఏవసంధ్యాహోమంచకృత్వాశాస్త్రతోముక్తికాలేస్నాత్వాబ్రహ్మయజ్ఞాదినిత్యకర్మ
కర్తవ్యమితిభాతి

దర్శేగ్రహణనిమిత్తకశ్రాద్ధేనైవదర్శశ్రాద్ధసంక్రాన్తిశ్రాద్ధానాం ప్రసఙ్గసిద్ధిర్భవతి

గ్రహణదినేపిత్రాదేర్వార్షికశ్రాద్ధప్రాప్తౌసతిసంభవేన్నైనకార్యమ్
బ్రాహ్మణాద్యలాభేనాసంభవేతుఆమేనహేమ్నావాకార్యమ్ ।

గ్రహణశుభాశుభనిర్ణయః

స్వజన్మరాశేస్తృతీయషష్ఠైకాదశదశమరాశిస్థితంగ్రహణంశుభప్రదమ్
ద్వితీయసప్తమనవపఞ్చమస్థానేషుమధ్యమమ్

జన్మచతుర్థాష్టమద్వాదశరాశిస్థితమనిష్టప్రదమ్ యస్యజన్మరాశౌజన్మనక్షత్రేవాగ్రహణం
తస్యవిశేషతోఽనిష్టప్రదం

తేనగర్గాద్యుక్తాశాన్తికార్యా అథవా బిమ్బదానంకార్యమ్ తద్యథా
చన్ద్రగ్రహేరజతమయంచన్ద్రబిమ్బంసువర్ణమయం నాగబిమ్బంచకృత్వా

సూర్యగ్రహేసౌవర్ణసూర్యబిమ్బనాగబిమ్బంచకృత్వాఘృతపూర్ణతామ్రమపాత్రేకాంస్యపాత్రేవా
నిధాయతిలవస్త్రదక్షిణాసాహిత్యంసంపాద్య

మమజన్మరాశిజన్మనక్షత్రస్థితాముకగ్రహణసూచితసర్వానిష్టప్రశాన్తిపూర్వకంఏకాదశస్థానస్థి
తగ్రహణసూచితశుభఫలావాప్తయేబిమ్బదానం

కరిష్యేఇతిసంకల్ప్య సూర్యచన్ద్రంరాహుంచధ్యాత్వానమస్కృత్య ।
తమోమయమహాభీమసోమసూర్యవిమర్దన । హేమతారాప్రదానేనమమశాన్తిప్రదోభవ ౧

విధుంతుదనమస్తుభ్యంసింహికానన్దనాచ్యుత । దనేనానేననాగస్య రక్షమాంవేధజాద్భయాత్
౨ ఇతిమన్త్రముచ్చార్య ఇదంసౌవర్ణరాహూబిమ్బంనాగం

సౌవర్ణం రవిబిమ్బంరాజతంచన్ద్రబిమ్బంవా ఘృతపూర్ణకాంస్యపాత్రనిహితం
యథాశక్తితిలవస్త్రదక్షిణాసహితం గ్రహణసూచితారిష్టవినాశార్థం

శుభఫలప్రాప్త్యర్థంచతుభ్యమహంసంప్రదహేఇతిదానవాక్యేనపూజితబ్రాహ్మణాయదద్యాత్
ఏవంచతుర్థాద్యనిష్టస్థానేష్వపిదానంకార్యమితిభాతి

యస్యజన్మరాశ్యాదిగ్రహణంతేన రాహుగ్రస్తరవీన్దుబిమ్బంనావలోకనీయమ్
ఇతరజనైరపిపటజలాదివ్యవధానే నైవగ్రస్తబిమ్బంద్రష్టవ్యం

నసాక్షాత్ మఙ్గలకార్యేషుపూర్ణగ్రాసే చన్ద్రగ్రదేద్వాదశ్యాదితృతీయా న్తందినసప్తకంవర్జ్యమ్
సూర్యపూర్ణగ్రాసేఏకాదశ్యాదిచతుర్థ్యన్తదినానివర్జ్యాని

ఖణ్డగ్రహణేతు చతుర్దశ్యాదిదినత్రయంవర్జ్యమ్ జ్యోతిర్నిబన్ధేషుగ్రాసపాదతారతమ్యేన
దినాధిక్యోనత్వంతారతమ్యేనయోజితమ్

గ్రస్తాస్తేపూర్వదినత్రయంవర్జ్యమ్ గ్రస్తోదయేపరందినత్రర్య వర్జ్యమ్
గ్రహణనక్షత్రంషణ్మాసంపూర్ణగ్రాసేవర్జ్యమ్ పాదాదిగ్రాసేసార్ధమాసాదితారతమ్యేన

యోజ్యమ్ పూర్వసంకల్పితస్యద్రవ్యస్యగ్రహణోత్తరం దానేతద్ద్విగుణందేయం భవతి
ఇతిగ్రహణనిర్ణయోద్దేశః ॥

సముద్రస్నాననిర్ణయః

సముద్రేపౌర్ణమాస్యమావాస్యాదిపర్వసుస్నాయాత్ భృగుభౌమదినేస్త్రానంవర్జయేత్ ।
అశ్వత్థసాగరౌసేవ్యౌనస్ప్రష్టుకదాచన ।

అశ్వత్థంమన్దవారేచసాగరంపర్వణిస్పృశత్ ౧ నకాలనియమఃసేతౌసముద్రస్నానకర్మణి ।
సముద్రస్నానప్రయోగోన్యత్రజ్ఞేయః

ఇతి ధర్మసిన్ధుసారేసముద్రస్నానోద్దేశః ॥

తిథివిశేషనక్షత్రవిశేషవారాదౌచవిధినిషేధాః ।

సప్తమ్యాంనస్పృశేత్తైలంనీలవస్త్రంనధారయేత్ । నచాప్యామలకైః
స్నానంనకుర్యాత్కలహంనరః ౧ సప్తమ్యామ్నైవకుర్వీతతామ్రపాత్రేణభోజనమ్ ।

నన్దాతిథిష్వభ్యంగోవర్జ్యః రిక్తాసుక్షౌరంవర్జ్యఞ్జయాసుమాంసంభూద్రాద్యోర్వర్జ్యమ్
పూర్ణాసుస్త్రీవర్జ్యా రవివారేఽభ్యఙ్గో

భౌమవారేక్షౌరంబుధేయోషిచ్చవర్జ్యా చిత్రాహస్తశ్రవణేషుతైలంవర్జ్యమ్
విశాఖాప్రతిపత్సుక్షౌరంవర్జ్యమ్ మఘాకృత్తికావ్యుత్తరాసుస్త్రీనసేవ్యా

తిలభక్షణంతిలతర్పణంచసప్తమ్యానం
నారీకేలమష్టమ్యామలాబునవమ్యాంపటోలందశమ్యాంనిష్పావమేకాదశ్యాంమసూరంద్వాద
శ్యాంవార్తాకంత్రయోదశ్యాంవర్జ్యమ్ ।

పౌర్ణిమాదర్శసంక్రాన్తిచతుర్దశ్యష్టమీషుచానరశ్చణ్డాలయోనౌస్యాత్తైలస్త్రీమాంససేవనాత్ ।

పూర్ణిమాదర్శసంక్రాన్తిద్వాదశీషుశ్రాద్ధదినేచవస్త్రంనపీడయేత్
రాత్రౌమృదంగోమయముదకంచనాహరేత్ గోమూత్రంప్రదోషకాలేనగృహ్ణీయాత్

అమాదిపర్వస్వవశ్యం శాన్త్యర్థతిలహోమీసయత్ ఆత్మరక్షణాయదానాదికంచకుర్యాత్
పర్వసునాధీయీత శౌచాచమనబ్రహ్మచర్యాదిసేవీస్యాత్

ప్రతిపద్దర్శషష్ఠీనవమీతిథిషుశ్రాద్ధదినేజన్మదినేవ్రతేచోపవాసేచరవివారేమధ్యాహ్నస్నానస
మయేచ కాష్ఠేనదన్తధావనంవర్జ్యమ్ ।

అలాభేదన్తకాష్ఠానాంనిషిద్ధోపిదినేతథా । అపాంద్వాదశగన్డషైః పత్రైర్వాసోధయేన్ముఖమ్ ౧
అత్ర సర్వత్రనిషేధేషుతిథ్యాదికంతత్కాలవ్యాపిగ్రాహ్యమ్

ఇతిధర్మసిన్ధుసారేతిథ్యాదౌవిధినిషేధసంగ్రహోద్దేశస్త్రయస్త్రింశత్తమః ॥

గ్రంథప్రయోజనః

మీమాంసాధర్మశాస్త్రజ్ఞాఃసుధియోఽనలసాబుధాః ।
కృతకార్యాఃప్రాజ్నిబంన్ధైస్తదర్థనాయముద్యమః ౧

యేపునర్మన్దమతయోఽలసా అజ్ఞాశ్చనిర్ణయమ్ । ధర్మేవేదితుమిచ్ఛన్తిరచితస్తదపేక్షయా ౨

నిబన్ధోయంధర్మసిన్ధుసారనామాసుబోధనః । అమునా ప్రీయతాంశ్రీమద్విఠ్ఠలోభక్తవత్సలః ౩

సర్వత్రమూలవచనానీహజ్ఞేయానితాద్విచారాశ్చ ।
కౌస్తుభనిర్ణయసిన్ధుశ్రీమాధవకృతనిబన్ధేభ్యః ౪

ప్రేమ్ణాసద్భిర్గ్రన్థఃశబ్దార్థతఃసదోషోపి ।
స్వోధ్యవాపిహరినాసుదామమునిసతుషపృథుకముష్టిరివ ౫

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసూనుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితేధర్మసిన్ధుసారే
ప్రథమపరిచ్ఛేదఃసమాప్తః ॥

ద్వితీయ పరిచ్ఛేదః।

నమనః

శ్రీగణేశాయనమః । శ్రీపాణ్డురఙ్గాయనమః । శ్రీపాణ్డురఙ్గం విబుధాన్తరఙ్గం నౌమీన్దిరాం మాధవమన్దిరాం చ ।

సతామనన్తం హితమామనన్తం గురుం గరిష్ఠం జననీ వరిష్ఠామ్ ౧ కాశీనాథాభిధేనాత్రానన్తోపాధ్యాయసూనునా ।

సామాన్యం నిర్ణయం ప్రోచ్య విశేషేణ వినిర్ణయః ౨ సంగృహ్యతే ధర్మసిన్ధుసారాఖ్యే కాలగోచరే ।

గ్రన్థే ప్రస్ఫుటబోధాయ పునరుక్తిర్న దూషణమ్ ౩

అథచైత్రమాసకృత్యమ్

ప్రథమపరిచ్ఛేదేమాసవిశేషానపేక్షంసామాన్యతస్తిథ్యాదినిర్ణయమభిధాయాస్మింన్ద్వితీయపరిచ్ఛేదేచైత్రాదిమాసవిశేషోపాదానేన

ప్రతిపదాదితిథిషువిహితసంవత్సరకృత్యనిర్ణయసారంసంగృహ్ణీమః అత్రశుక్లప్రతిపదాదిరమాన్తఏవమాసః

ప్రాయేణదాక్షిణాత్యైరాద్రియతేఇతితమేవాశ్రిత్యనిర్ణయఉచ్యతే అత్రకించిత్పూర్వపరిచ్ఛేదోక్తమపిపునర్విశేషోక్తిభిర్దృఢీక్రియతే

ఇతిపునరుక్తిర్నదోషాయ తత్ర మేషసంక్రాన్తౌపూర్వాః పరాశ్చదశదశనాడ్యః పుణ్యకాలః రాత్రౌత్వర్ధరాత్రాత్ప్రాక్సంక్రమేపుర్వదినోత్తరార్ధపుణ్యమ

అర్ధరాత్రాత్పరతఃసంక్రమేఉత్తరదినస్యపూర్వార్ధపుణ్యమ్
అర్ధరాత్రేసంక్రమేదినద్వయేపుణ్యమ్ ।

అథతిథినిర్ణయః

తత్రచైత్రశుక్లప్రతిపదివత్సరారమ్భః
తత్రౌదయికీప్రతిపద్గ్రాహ్యాదినద్వయేఉదయవ్యాప్తౌఅవ్యాప్తౌవాపూర్వా చైత్రస్యమలమాసత్వే వత్సరారమ్భనిమిత్తకం

తైలాభ్యఙ్గంసంకల్పాదౌనూతనవత్సరనామకీర్తనాద్యారమ్భంచమలమాసప్రతిపద్యేవకుర్యాత్ ప్రతిగృహంధ్వజారోపణంనిమ్బపత్రాశనంవత్సరాదిఫలశ్రవణం

నవరాత్రారమ్భోనవరాత్రౌత్సవాదినిమిత్తాభ్యఙ్గాదిశ్చశుద్ధమాసప్రతిపదికార్యః వత్సరారమ్భనిమిత్తకోపితైలాభ్యఙ్గః

శుద్ధప్రతిపద్యేవేతిమయూఖేఉక్తమ్ అస్యాంతైలాభ్యఙ్గోనిత్యః అకరణేప్రత్యవాయోక్తేః అస్యామేవప్రతిపదిదేవీనవరాత్రారమ్భః

అత్రపరయుతాముహూర్తమాత్రాపిప్రతిపద్గ్రాహ్యా అత్రముహూర్తపరిమాణమ్ ముహూర్తమహ్నోరాత్రేశ్వప్రోచుఃపఞ్చదశంలవమిత్యుక్తంసర్వత్రజ్ఞేయమ్

పారణాదివేశేషనిర్ణయః శారదనవరాత్రవద్బోధ్యః అత్రైవప్రపాదానమ్ తత్రమన్త్రః ప్రపేయంసర్వసామాన్యాభుతేభ్యః ప్రతిపాదితా ।

అస్యాః ప్రదానాత్పితరస్తృప్యన్తుహి పితామహాః ౧
అనిర్వాయంతతోదేయంజలంమాసచతుష్టయమ్ ।

ప్రపాందాతుమశక్తేనప్రత్యహముదకుమ్భోద్విజగృహేదేయః తత్రమన్త్రః
ఏషధర్మఘటోదత్తోబ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకః ।

అస్య ప్రదానాత్సకలామమసన్తుమనోరథః ၊ ఇయమేవప్రతిపత్కల్పాదిరపి
ఏవంవైశాఖశుక్లతృతీయా

ఫాల్గునకృష్ణతృతీయాశుక్లచైత్రపఞ్చమీమాఘేత్రయోదశీకార్తికేసప్తమీమార్గశీర్షేనవమీఇత్యపి
కల్పాదయోబోధ్యాః

ఆసుశ్రాద్ధాత్పితృతృప్తిః చైత్రశుక్లప్రతిపన్మత్స్యజయన్తీత్యేకే
చైత్రేదధిక్షీరఘృతమధువర్జనదంపతీపూజనాత్మకంగౌరీవ్రతంకార్యమ్

చైత్రశుక్లద్వితీయాయాంనిశాముఖేబాలేన్దుపూజనాత్మకం చంద్రవ్రతమ్
అస్యామేవదమనకేన గౌరీశివపూజనమ్

చైత్రశుక్లతృతీయాయాంగౌరీశివయుతాంసంపూజ్యాన్దోలనవ్రతంమాసపర్యన్తంకార్యమ్
అత్రతృతీయాముహూర్తమాత్రాపిపరాగ్రాహ్యా

ద్వితీయాయుక్తానకార్యా చతుర్థీయుతాయాంవైధృత్యాదియోగేపిసైవకార్యా
ద్వితీయాయోగనిషేధస్యబలవత్త్వాత్

అస్యామేవతృతీయాయాంశ్రీరామచన్ద్రస్యదోలోత్సవమారభ్యమాసపర్యన్తంపూజాపూర్వకమా
న్దోలనంకార్యమ్ ఏవందేవతాన్తరాణామపి

ఇయమేవతృతీయామన్వాదిరపి అత్రైవసర్వమన్వాదినిర్ణయ ఉచ్యతే
తత్రమన్వాదయశ్చైత్రేశుక్లతృతీయాపౌర్ణిమాసీ చ

జ్యేష్ఠేపౌర్ణిమా ఆషాఢస్య శుక్లదశమీపౌర్ణమాసీచ శ్రావణస్యకృష్ణాష్టమీ
భాద్రపదస్యశుక్లతృతీయా

ఆశ్వినస్యశుక్లనవమీ కార్తికస్యశుక్లద్వాదశీపౌర్ణమాసీచ పౌషేశుక్లైకాదశీ మాఘేశుక్లసప్తమీ

ఫాల్గునస్యపౌర్ణమాస్యమావాస్యాచేతిచతుర్దశజ్ఞేయాః ఏతాస్తుమన్వాదయః శుక్లపక్షస్థాః
దైవేపిత్ర్యేకర్మణిపూర్వాహ్ణవ్యాపిన్యోగ్రాహ్యాః

పూర్వాహ్ణోత్రద్వేధావిభక్తదినపూర్వోభాగస్తత్రైవశ్రాద్ధాదివిధానాత్
దైవాన్మానుషాద్వాపరాధాత్పూర్వాహ్ణేశ్రాద్ధాద్యనుష్ఠానాసంభవేఽపరాహ్ణవ్యాపిన్యోగ్రాహ్యాః

దినపూర్వార్ధేఽపరాహ్ణేవా శ్రాద్ధాద్యనుష్ఠేయమ్
నతుదినోత్తరార్ధగతమధ్యాహ్నభాగేఇతితాత్పర్యమ్

కృష్ణపక్షస్థాస్తుదైవేపిత్ర్యేర్చకమణిపఞ్చధావిభక్తదినచతుర్థభాగాఖ్యాపరాహ్ణవ్యాపిన్యోగ్రాహ్యాః

మన్వాదిషుపిణ్డరహితం శ్రాద్ధంకార్యమ్ అత్రశ్రాద్ధేర్ద్విసహస్రవర్షపితృణాంతృప్తిః
మన్వాదిశ్రాద్ధంచనిత్యమ్ ఏతదకరణే త్వంభువఃప్రతిమానమితి

ఋజ్వన్తస్యశతవారంజలేజపఃప్రాయశ్చిత్తంకార్యమ్ ఏవంషణ్ణవతిశ్రాద్ధాన్యపినిత్యాని తానిచ
।

అమా ౧౨ యుగ ౪ మను ౧౪ క్రాన్తి ౧౨ ధృతి ౧౨ పాత ౧౨ మహాలయాః ౧౫ । అష్టకా ౫
అన్వష్టకా ౫ పూర్వేద్యుః ౫ శ్రాద్ధైర్నవతిశ్చషట్ ।

ఇతిజ్ఞేయాని ।

అథదశావతారజయన్త్యః

చైత్రశుక్లతృతీయాయామపరాహ్ణేమత్స్యోత్పత్తిః వైశాకపూర్ణిమాయాంసాయంకూర్మోత్పత్తిః భాద్రపదశుక్లతృతీయాయామపరాహ్ణేవరాహోత్పత్తిః

వైశాఖ
శుక్లచతుర్దశ్యాంసాయంనారసింహావతారఃభాద్రపదశుక్లద్వాదశ్యాంమధ్యాహ్నేవామనప్రాదు
ర్భావః వైశాఖశుక్లతృతీయాయాంమధ్యాహ్నేపరశురామోద్భవః

ప్రదోషేఇతిబహవః చైత్రశుక్లనవమ్యాంమధ్యాహ్నేదశరథిరామవ్యక్తిః శ్రావణకృష్ణాష్టమ్యాం నిశీథేశ్రీకృష్ణావిర్భావః

ఆశ్వినశుక్లదశమ్యాంసాయంబుద్ధోఽభూత్
శ్రావణశుక్లషష్ఠ్యాంసాయంకల్కిర్జాతైతితత్తత్కాలవ్యాపిన్యోగ్రాహ్యాః

అత్రమత్స్యకూర్మవరాహబుద్ధకల్కీనామాషాఢాదిమాసాన్తరాణిఏకాదశ్యాదితిథ్యన్తరాణిప్రాత రాదికాలాన్తరాణిచ

వచనాన్తరానుసారేణోక్తానికల్పభేదేనవ్యవస్థాపనీయాని
స్వస్వపరిగృహీతపక్షానుసారేణతత్తదుపాసకైరుపోష్యాణి

శ్రీరామకృష్ణనృసింహజయన్త్యఏవనిత్యాః సర్వైరుపోష్యాః
చైత్రశుక్లచతుర్థ్యామధ్యాహ్నవ్యాపిన్యాంలడ్డుకాదిభిః

శ్రీగణేశమర్చయిత్వాదమనకారోపణంకుర్యాత్ విఘ్ననాశంసర్వాన్కామాన్ప్రాప్నుయాత్
చైత్రశుక్లపఞ్చమ్యామనన్తాదినాగాన్పూజయిత్వా

క్షీరసర్పిర్నైవేద్యందద్యాత్ అస్యామేవపఞ్చమ్యాంలక్ష్మీపూజనమ్
అత్రైవచోచ్చైఃశ్రవాదిపూజనాత్మకంహయవ్రతముక్తమ్

అత్రసర్వత్రపఞ్చమీసామాన్యనిర్ణయానుసారేణగ్రాహ్యా ఏవమగ్రేపి
యత్రవిశేషనిర్ణయోనోచ్యతేతత్రప్రథమపరిచ్ఛేదోక్తఏవనిర్ణయోఽనుసంధేయః

షష్ఠ్యాంస్కన్దస్యదమనకారోపణమ్ సప్తమ్యాంభాస్కరస్యదమనకపూజా నవమ్యాందేవ్యాః
సర్వదేవానాంపౌర్ణమాస్యామిత్యన్యత్రవిస్తరః

చైత్రశుక్లాష్టమ్యాంభవాన్యాఉత్పత్తిః తత్ర నవమీయుతాగ్రాహ్యా
అత్రపునర్వసుయుతాష్టమ్యామష్టాశోకకలికాప్రాశనమ్

తత్రమన్త్రః త్వామశోకనరాభీష్టమధుమాససముద్భవ ।

పిబామిశోకసంతప్తోమామశోకంసదాకురు ౧ ఇతి అత్రైవయోగవిశేషేకృత్యమ్
పునర్వసుబుధోపేతాచైత్రేమాసిసితాష్టమీ ।

ప్రాతస్స్నాత్వావిధివత్స్నాత్వావాజపేయఫలంలభేత్ ౧ ఇతి చైత్రశుక్లనవమీరామనవమీ
చైత్రశుక్లనవమ్యాం

పునర్వసుయుతాంమధ్యాహ్నేకర్కలగ్నేమేషస్థేసూర్యోచ్చస్థేగ్రహపఞ్చకేశ్రీరామజన్మశ్రవణా
త్ అస్యామధ్యాహ్నవ్యాపిన్యాముపోషణంకార్యమ్

పూర్వేద్యురేవమధ్యాహ్నేసత్త్వేసైవగ్రాహ్యాదినద్వయేమధ్యాహ్నవ్యాప్తావవ్యాప్తౌవాపరా
అష్టమీవిద్ధాయానిషేధాత్

అతఃపూర్వేద్యుఃసకలమధ్యాహ్నవ్యాపినీపునర్వసుయుతామపిత్యక్త్వాపరేద్యుస్త్రిముహూర్తాపి
నవమీసర్వైరప్యుపోష్యా

యదితుదశమ్యాహాసవశేనపారణాదినేస్మార్తానామేకాదశీవ్రతప్రాప్తిస్తత్సామ్మత్రైరష్టమీవిద్ధోపోష్యా

వైష్ణవైర్ముహూర్తత్రయయుతాపరైవోపోష్యాశుద్ధాయానవమ్యాఅలాభేముహూర్తత్రయన్యూనత్వే వా సర్వైరపిఅష్టమీవిద్ధైవోపోష్యేత్యాహుః

ఇదంవ్రతంనిత్యంకామ్యంచ ।

అథనవమీవ్రతప్రయోగః

అష్టభ్యామాచార్యసంపూజ్య శ్రీరామప్రతిమాదానంకరిష్యేహంద్విజోత్తమ ।

తత్రాచార్యోభవప్రీతః శ్రీరామోసిత్వమేవమే ౧ ఇతిప్రార్థ్య నవమ్యాఅఙ్గభుతేన ఏకభక్తేనరాఘవ ఇక్ష్వాకువంశతిలకప్రీతోభవభవప్రియ ౧

ఇత్యేకభక్తం సంకల్ప్యసాచార్యోహవిష్యం రఞ్జీత పూజామణ్డపంతత్రవేదించకృత్వా నవమ్యాంప్రాథ ఉపోష్యనవమీ త్వద్యయామేష్వష్టసురాఘవ ।

తేనప్రీతోభవత్వేమ్మస్మాసరాతత్రాహిమాంహరే ౧ ఇత్యుపోషణం సంకల్ప్య ఇమాంస్వర్ణమయీంరామప్రతిమాంస్వాంప్రయతనతః

శ్రీరామప్రీతయే దాస్యేరామభక్తాయ ధీమతే ౧ ఇతిప్రతిమాదానంసంకల్పయేత్ శ్రీరామనవమీవ్రతాఙ్గభూతాంషోడశోపచారై

శ్రీరామపూజాంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్య వేదికాయాంసర్వతోభద్రేకలశంసంస్థాప్యతత్రపూర్ణపాత్రే సవస్త్రేఽగ్న్యుత్తారణాదివిధినాప్రతిమాయాం

శ్రీరామంప్రతిష్ఠాప్యపురుషసూక్తేనషోడశోపచారైః సంపూజ్యపూజాన్తే
రామస్యజననీచాసిరామాత్మకమిదంజగత్ ।

అతస్త్వాంపూజయిష్యామిలోకమాతర్నమోస్తుతే ౧ ఇతికౌసల్యాంసంపూజ్య ఓం
నమోదశరథాయ ఇతిదశరథం

సంపూజ్యసర్వపూజాంసమాప్యమధ్యాహ్నేఫలపుష్పజలాదిపూర్ణేనశఙ్ఖేనార్ఘ్యదద్యాత్
తత్రమన్త్రః దశాననవధార్థాయధర్మసంస్థాపనాయచ ।

దానవానాంవినాశాయదైత్యానాంనిధనాయచ ౧
పరిత్రాణాయసాధూనాంజాతోరామఃస్వయంహరిః । గృహాణార్ఘ్యంమయాదత్తంభ్రాతృభిః
సహితోఽనఘ ౨ ఇతి ।

రాత్రౌజాగరణం కృత్వాప్రాతర్నిత్యపూజాంవిధాయ
మూలమన్త్రేణపాయసాష్టోత్తరశతాహుతీర్హుత్వా పూజాంవిసృజ్యాచార్యాయప్రతిమాందద్యాత్
।

ఇమాంస్వర్ణమయీరామప్రతిమాంసమలంకృతామ్ ।
శుచివస్త్రయుగచ్ఛన్నాంరామోహంరాఘవాయతే ౧
శ్రీరామప్రీతయేదాస్యేతుష్టోభవతురాఘవః ।

ఇతిమన్త్రః తవప్రసాదంస్వీకృత్యక్రియతేపారణామయా । వ్రతేనానేనసంతుష్టఃస్వామినభక్తి
ప్రయచ్ఛమే ౧ ఇతిప్రార్థ్య నవమ్యన్తేపారణాంకుర్యాత

ఇదంవ్రతంమలమాసేనకార్యమ్ ఏవంజన్మాష్టమ్యాదివ్రతమపినకార్యమ్
అస్యామేవనవమ్యాం దేవీనవరాత్రసమాప్తిఃకార్యా

ఏవన్నిర్ణయఆశ్వినవరాత్రనవమీవత్ ।

చైత్రశుక్లైకాదస్యాంశ్రీకృష్ణస్యాన్దోలనోత్సవః

దోలారూఢంప్రపశ్యన్తికృష్ణంకలిమలాపహమ్ । అపరాధసహస్రైస్తుముక్తాస్తేధూననేకృతే ॥

తావత్తిష్ఠన్తిపాపానిజన్మకోటికృతాన్యపి ।

క్రీడన్తేవిష్ణునాసార్ధంవైకుణ్ఠేదేవపూజితాః ॥

ఇత్యాదికస్తన్మహిమా ।

చైత్రశుక్లద్వాదశ్యాంవిష్ణోర్దమనోత్సవః

సచపారణాహే పారణాహేనలభ్యేతద్ద్వాదశీఘటికాపిచేత్ ।

తదాత్రయోదశీగ్రాహ్యాపవిత్రమనార్పణే ॥ ఇత్యుక్తేః శివస్యతుచతుర్దశ్యాంకార్యః అథప్రయోగః ఉపవాసదినేనిత్యపూజాంకృత్వాదమనకస్థానంగత్వాక్రయేణ

తమాదాయచన్దనాదినసంపూజ్యశ్రీకృష్ణపూజార్థంత్వాంనేష్యే

ఇతిప్రార్థ్యప్రణమేత్
అన్యదేవతాసుయథాదైవతమూహఃతతోదమనకంగృహమానీయపఞ్చగవ్యేనశుద్ధోదకేనచప్రక్షాల్యదేవాగ్రేస్థాపయిత్వా

తస్మిన్దమనకేఅశోకకాలవసన్తకామాన్కామమాత్రంవాగన్ధాదిభిఃపూజయేత్ తత్ర
నమోస్తుపుష్పబాణాయజగదాహలాదకారిణే ।

మన్మథాయజగన్నేత్రేరతిప్రీతిప్రియాయతే ౧ ఇతికామావాహనమన్త్రః
కామభస్మసముద్భూతరతిబాష్పపరిప్లుత ।

ఋషిగన్ధర్వదేవాదివిమోహకనమోస్తుతే ౧ ఇతిదమనకముపస్థాయ

ఓం కామాయనమఇతిమన్త్రేణసపరివారాయకామరూపిణేదమనకాయగన్ధాద్యుపచారాన్దద్యాత్

తతోరాత్రౌదేవసంపూజ్యాధివాసనంకుర్యాత్ తదిత్థమ్
దేవాగ్రేసర్వతోభద్రంసంపాద్యతత్రకలశం

సంస్థాప్యతత్రధౌతవస్త్రాచ్ఛన్నందమనకంవైణవపటలేస్థాపితంనిధాయపూజార్థందేవదేవ
స్యవిష్ణోర్లక్ష్మీపతేఃప్రభో ।

దమనత్వమిహాగచ్ఛసానిధ్యంకురుతేనమః ౧ ఇతిదమనకదేవతామావాహ్యప్రాగాద్యష్టదిక్షు ।

క్లీంకామదేవాయనమోహ్రంరత్యైనమః ౧ క్లీంభస్మశరీరాయనమోర్హీంరత్యైనమః ౨
క్లీఅనఙ్గాయనమోహీంరత్యైం ౨

క్లీమన్మథాయనమోహీరంరత్యైం ౪ క్లీవసన్తసఖాయనోమోర్హీంరత్యైం ౫
క్లీంస్మరాయనమోర్హీం రత్యై ౬

క్లీంఇక్షుచాపాయనమోర్హీం రత్యైం ౭ క్లీపుష్పబాణాస్త్రాయనమోర్హీంరత్యైం౮
ఇతిపూజయేత్తపురుషాయవిద్మహేకామదేవాయధీమహి ।

తన్నో నఙ్గః ప్రచోదయాత్ ।
ఇతిగాయత్ర్యాదమనకమష్టోత్తరశతమభిమన్త్ర్యగన్ధాదిభిఃసంపూజ్యర్హీంనమఇతిపుష్పాంజలిదత్వా

నమోస్తుపుష్పబాణాయఇతిపూర్వోక్తావాహనమన్త్రేణనమేత్
క్షీరోదధిమహానాగశయ్యావస్థితవిగ్రహ ।

ప్రాతస్త్వాంపూజయిష్యామిసన్నిధౌభవతేనమః ౧
ఇతిదేవంప్రార్థ్యపుష్పాఞ్జలిందత్వాతస్యామేకాదశ్యాంరాత్రౌ

జాగరణంకుర్యాత్
ప్రాతర్నిత్యపూజాంకృత్వాపునర్దేవంసంపూజ్యదూర్వాగన్ధాక్షతయుతాందమనకమఞ్జరీమాదాయమూలమన్త్రంపఠిత్వా

దేవదేవజగన్నాథవాఞ్ఛితార్థప్రదాయక । హృత్స్థాన్పూరయమేవిష్ణోకామాన్కామేశ్వరీప్రియ ౧ ఇదందమనకందేవగృహాణమదనుగ్రహాత్ ।

ఇమాంసాంవత్సరీపూజాంభగవన్పరిపూరయ ౨ పునర్మూలంజప్త్వాదేవేదమనమర్పయేత్
తతోయథాశోభం

దత్వాఙ్గదేవతాభ్యోదత్వాదేవంప్రార్థయేత్ మణివిద్రుమమాలాభిర్మన్దారకుసుమాదిభిః ।

ఇయంసావత్సరీపూజాతవాస్తుగరుడధ్వజ ౧ వనమాలాంయథాదేవకౌస్తుభంసతతంహృది ।

తద్వద్దామనకీంమాలాంపూజాంచహృదయేవహ ౨
జానతాజానతావాపినకృతంయంత్తవార్చనమ్ ।

తత్సర్వంపూర్ణతాంయాతుత్వత్ప్రసాదాద్రమాపతే ౩ జితంతేపుణ్డరీకాక్షమస్తేవిశ్వభావన ।

హృషీకేశనమస్తేస్తుమహాపురుషపూర్వజ ౪ మన్త్రహీనంక్రియాహీనమిత్యాదిచసంప్రార్థ్య

పఞ్చోపచారైర్దేవంసంపూజ్యనీరాజ్యబ్రాహ్మణేభ్యోదమనందత్వాస్వయంశేషంసంధార్యసుహృద్యుతఃపారణంకుర్యాత్

మన్త్రదీక్షారహితైర్నామ్నార్పణీయమ్ అస్యగౌణకాలః శ్రావణమాసావధిః నేదంమలమాసేభవతి శుక్రాస్తాదౌతుకర్తవ్యమ్ ।

ఇతిదమనారోపణవిధిః అస్యామేవ భారతే అహోరాత్రేణద్వాదశ్యాంచైత్రేవిష్ణురితిస్మరన్ ।

పౌణ్డరీకమవాప్నోతిదేవలోకంచగచ్ఛతి ఇతి ।

చైత్రశుక్లత్రయోదశ్యామనఙ్గపూజనంవ్రతం

తత్రత్రయోదశీపూర్వవిద్ధాగ్రాహ్యా అథచతుర్దశ్యాంనృసింహస్యదోలోత్సవః

అత్రైవశ్రీశివస్యైకవీరాయాభైరవస్యచదమనకైఃపూజనమ్ అత్రచచతుర్దశీపూర్వవిద్ధాపరాహ్ణవ్యాపినీగ్రాహ్యా

అపరాహ్ణవ్యాప్త్యభావేఽపరాహ్ణస్పర్శిన్యాపిపూర్వాగ్రాహ్యా తదభావే పరాగ్రాహ్యా చైత్రపౌర్ణమాసీసామాన్యనిర్ణయాత్పరాగ్రాహ్యా

పూర్వోక్తతత్తిథౌదమనకపూజనాకరణేఽస్యామేవసర్వదేవానాందమనపూజనమ్ చైత్ర్యాంచిత్రాయుతాయాంచిత్రవస్త్రదానంసౌభాగ్యదం

రవిగురుమన్దవారయుతచైత్ర్యాంస్నానశ్రాద్ధాదిభిరశ్వమేధపుణ్యమ్
చైత్రస్యశుక్లేకాదశ్యాంపౌర్ణమాస్యాం

వామేషసంక్రాన్తిమారభ్యవావైశాస్వస్నానారభ్యః తత్రమన్త్రః
వైశాఖంసకలంమాసంమేషసంక్రమణేరవేః ।

ప్రాతఃసనియమఃస్నాస్యేప్రీతయాంమధుసూదనః ౧
మధుహన్తుఃప్రసాదేనబ్రాహ్మణానామనుగ్రహాత్ ।

నిర్విఘ్నమస్తు మేపుణ్యంవైశాఖస్నానమన్వహమ్ ౨
మాధవేమేషగేభానౌమురారేమధుసూదన ।

ప్రాతఃస్నానేనమే నాథ ఫలదోభవపాహన్ 3 ఇతి అత్ర
హవిష్యాశనబ్రహ్మచర్యాదయోనియమాః

ఏవంసంపూర్ణస్నానాశక్తౌత్రయోదశయదిదినత్రయమన్తేస్నాయాత్
ఇయంపౌర్ణిమాసీమన్వాదిః పూర్వముక్తా

చైత్రకృష్ణత్రయోదశీశతతారకానక్షత్రయుతావారుణిసంజ్ఞకాస్నానాదినాగ్రహణాది
పూర్వతుల్యఫలదా

శనివారయుక్తామహావారుణీశుభయోగశనివారశతతారకాయుక్తా మహామహావారుణీ
వారుణీయోగేకృష్ణాదిఃపౌర్ణమాస్యన్తో

మాసస్తేనామాన్తమాసేఫాల్గునకృష్ణత్రయోదశీగ్రాహ్యేతిబోధ్యమ్

చైత్రకృష్ణచతుర్దశ్యాంశివసన్నిధౌస్నానేనభౌమవారయుతాయాంగఙ్గాయాంస్నానేనపిశాచ
త్వాభావఃఫలమ్

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసూనికాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితేధర్మసిన్ధుసారేచైత్రమాసకృత్యనిర్ణ
యోద్దేశః సమాప్తః

అథవైశాఖమాసకృత్యమ్

అత్రవృషసంక్రమేపూర్వాఃషోడశనాడికాఃపుణ్యకాలః రాత్రౌచ ప్రాగుక్తమ్
అత్రప్రాతఃస్నానంతిలైః

పితృతర్పణంధర్మఘటదానంచకార్యమ్ అత్రబ్రాహ్మణానాం
గన్ధమాల్యపానకకదలీఫలాదిభిర్వసన్తపూజాకార్యా

వైశాఖేజ్యేష్ఠేవాయత్రమాసేఊష్మబాహుల్యంతత్రప్రాతర్నిత్యపూజాంకృత్వాగన్ధోదకపూర్ణపా
త్రేవిష్ణుంసంస్థాప్యపఞ్చోపచారైః

సంపూజ్యతత్రైవజలేసూర్యాస్తపర్యన్తమధివాస్యరాత్రౌస్వస్థానేస్థాపయిత్వాపఞ్చోపచారైః

పూజయేత్తేనతీర్థోదకేనగృహదారాదియుతమాత్మానంపావయేత్
ఏతచ్చద్వాదశ్యాందివానకార్యమ్

రాత్రౌకిచిత్కాలంజలస్థంపూజయిత్వాస్వస్థానేస్థాపయేత్
అత్రమాసేకృష్ణగౌరాఖ్యతులసీభిర్విష్ణుం

త్రికాలమర్చయేన్ముక్తిః ఫలమ్ ప్రాతఃస్నాత్వాబహుతోయేనాశ్వత్థమూలం
సిఞ్చేత్తత్రప్రదక్షిణాశ్చకుర్యాత

అనేకకులతారణంఫలమ్ ఏవంగవాంకణ్డయనేఽపి
అత్రమాసేఏకభక్తంనక్తమయాచితంవాసర్వేప్సితఫలప్రదమ్

అత్రమాసేప్రపాదానందేవేగలన్తికాబన్ధనంవ్యజనచ్ఛత్రోపానచ్ఛన్దనాదిదానంమహాఫలమ్

యదావైశాఖోమలమాసోభవతితదాకామ్యానాంతత్రసామప్తినిషేధాన్మాసద్వయంవైశాఖస్నాన
హవిష్యాశనాదినియమాఅనుష్ఠే

యాఃచాన్ద్రాయనాదికంతుమలేఽపిసమాపనీయమ్
వైశాఖశుక్లతృతీయాయాంగఙ్గాస్నానంయవాహోమోవదాంనయవాశనంచసర్వపాపాపహమ్

యఃకరోతితృతీయాయాంకృష్ణంచగ్ధభూషితమ్ । వైశాఖస్యసితేపక్షేసయాత్యచ్యుతమన్దిరమ్
౧

ఇయమక్షయ్యతృతీయాసంజ్ఞికాఅస్యాంయత్కించిజ్జపహోమపితృతర్పణదానాదిక్రియతే
తత్సర్వమక్షయమ్ డయంరోహిణీబుధయోగేమహాపుణ్య

అస్యాఃజపహోమాదికృత్యేపివక్ష్యమాణయుగాదివన్నిర్ణయః ఇయంకృతయుగస్యాదిః
అత్రయుగాదిశ్రాద్ధమపిణ్డకమనుష్ఠేయమ్

శ్రాద్ధాసంభవేతిలతర్పణమప్యత్రకార్యమ్ అత్రశుక్లయుగాద్యకృత్యంపూర్వాహ్ణేకార్యమ్
తత్రాసంభవేఽపరాహ్ణేఽపి

కృష్ణయుగాదికార్యత్వపరాహ్ణేఇత్యాదిమన్వాదిప్రకరణోక్తోనిర్ణయః
ద్వేధావిభక్తదినపూర్వార్ధైకదేశవ్యాపినీ

దినద్వయేచేత్త్రిముహూర్తాధికవ్యాప్తిసత్వేపరా త్రిముహూర్తన్యూనత్వేపూర్వా
మన్వాదౌచయుగాదౌచగ్రహణేచన్ద్రసూర్యయోః ।

వ్యతీపాతేవైధృతౌచతత్కాలవ్యాపినీక్రియా ౧ ఇతి
వచనేనసాకల్యవ్యాప్తివాక్యానామపవాదాత్శ్రాద్ధాదికంతృతీయామధ్యేఏవకర్తవ్యమ్

పురుషార్థచిన్తామణౌతుసప్తమాష్టమనవమముహూర్తానాంగాన్ధర్వకుతుపరౌహిణసంజ్ఞకానాం
యుగాదిశ్రాద్ధకాలత్వాత

శుక్లేమధ్యమదినమానేత్రయోదశ్యాదిపఞ్చదశ్యన్తఘటీత్రయవ్యాపిన్యాంశ్రాద్ధం
కృష్ణేతుషోడశీమారభ్యఘటీత్రయే

ఉభయత్రతాదృశఘటీత్రయవ్యాప్తౌసత్యామసత్యాంవాశుక్లాపరా
యదాతుపరేద్యుస్త్రయోదశఘటీతః

పూర్వసమాతాపూర్వేద్యుస్త్రయోదశ్యాదిఘటీత్రయేతదేకదేశేవావిద్యతేతదాకర్మకాలశాస్త్రబా
హుల్యాత్పూర్వైవగ్రాహ్యేత్యుక్తమ్

ఇదమేవయుక్తమితిభాతి అత్రదేవతోద్దేశేనపిత్రుద్దేశేనచోదకుమ్భదానముక్తమ్
తత్రశ్రీపరమేశ్వరప్రీతిద్వారాఉదకుమ్భదానకల్పోక్తఫలావాప్త్యర్థం

బ్రాహ్మణాయోదకుమ్భదానం కరిష్యే
ఇతిసఙ్కల్ప్యసూత్రేవేష్టితంగన్ధపలయవాశుపేతంకలశపఞ్చోపచారైర్బ్రాహ్మణంచసంపుజ్య

ఏషధర్మఘటోదత్తోబ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకః ।

అస్యప్రదానాత్సకలామమసన్తుమనోరతాః ౧

ఇతిమన్త్రేణదద్యాత్

పిత్రుదేశేతుపితౄణామక్షయ్యతృప్త్యర్థంఉదకుమ్భదానంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్యపూర్వవత్కు
మ్భబ్రాహ్మణౌసంపూజ్యోదకుమ్భేగన్ధతిలఫలాదినఇక్షిప్య

ఏశధర్మఘటోదత్తోబ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకః। అస్యప్రదానాత్తృప్యంతుపితరోపిపితామహాః ౧
గన్ధోదకతిలైర్మిశ్రంసాన్నంకుమ్భంఫలాన్వితమ్ ।

పితృభ్యఃసంప్రదాస్యామిఅక్షయ్యముపతిష్ఠతు ౨ ఇతిమన్త్రేణదద్యాత్
యుగాదౌసముద్రస్నానంమహాఫలమ్

వైశాఖస్యాధిమాసత్వేయుగాదిశ్రాద్ధంమాసద్వయేపికార్యమ్

యుగాదిషూపవాసోమహాఫలః యుగాదిమన్వాదౌరాత్రిభోజనే అభిస్వవృష్టిమితిమన్త్రజపః
యుగాదిశ్రాద్ధలోపే

యుగాదిశ్రాద్ధలోపజన్యప్రత్యవాయపరిహారార్థమృగ్విధానోక్తంప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే
ఇతిసంకల్ప్య

నయస్యద్యావేతిఋచంశతవారంజపేత్ అయంనిర్ణయః సర్వయుగాదౌజ్ఞేయః

ఇతిఅక్షయ్యతృతీయానిర్ణయః।

ఇయమేవతృతీయాపరశురామజయన్తీ

ఇయంరాత్రిప్రథమయామవ్యాపినీగ్రాహ్య పూర్వేద్యురేవప్రథమయామవ్యాప్తౌ పూర్వా

దినద్వయేరాత్రిప్రథమయామేసామ్యేనవైషమ్యేణవైకదేశవ్యాప్తౌపరా
అత్రప్రదోషేపరశురామసంపూజ్యార్ఘ్యదద్యాత్ తత్రమన్త్రః ।

జమదగ్నిసుతోవీరక్షత్రియాన్తకరప్రభో ।

గృహాణార్ఘ్యంమయాదత్తంకృపయాపరమేశ్వర ౧ ఇతి వైశాఖశుక్లసప్తమ్యాం గఙ్గోత్పత్తిస్తస్యాం

మధ్యాహ్నవ్యాపిన్యాంగఙ్గాపూజనంకార్యమ్ దినద్వయేతద్వయాప్తౌపూర్వా ।
వైశాఖమాసేద్వాదశ్యాంపూజయేన్మధుసూదనమ్ ।

అగ్నిష్టోమమవాప్నోతిసోమలోకంచగచ్ఛతి ౧ వైశాఖశుక్లచతుర్దశీనృసింహజయన్తీ సా
సూర్యాస్తమయకాలవ్యాపినీగ్రాహ్యా

దినద్వయేతద్వయాప్తౌతదవ్యాప్తౌవాపరైవ స్వాతీనక్షత్రశనివారాదియోగేసాతిప్రశస్తా ।

అథవ్రతప్రయోగః

త్రయోదశ్యాంకృతైకభక్తశ్చతుర్దశ్యాంనధ్యాహ్నేతిలామకలైః స్నాత్వా
ఉపోష్యేహంనారసింహభుక్తిముక్తిఫలప్రద ।

శరణంత్వాంప్రపన్నోఽస్మి భక్తిమేనృహరే దిశ ౧ ఇతి
మన్త్రేణవ్రతంసంకల్ప్యాచార్యంవృత్వాసాయంకాలేధాన్యస్థోదకుమ్భేపూర్ణపాత్రే

సౌవర్ణప్రతిమాయాంషోడశోపచారైర్దేవంసంపూజ్యార్ఘ్యందద్యాత్ తత్రమన్త్రః ।
పరిత్రాణాయసాధూనాంజాతోవిష్ణోనృకేసరీ ।

గృహాణార్ఘ్యంమయాదత్తంసలక్ష్మీర్న్రహరిః స్వయమ్ ౧ రాత్రౌ జాగరణం కృత్వా ప్రాతర్దేవసంపూజ్యవిసృజ్యాచార్యాయధేనుయుతాంప్రతిమాందద్యాత్తత్రమన్త్రః ।

నృసింహాచ్యుత గోవిన్ద లక్ష్మీకాన్తజగత్పతే । అనేనార్చాప్రదానేన సఫలాఃస్యుర్మనోరథాః౧ అథప్రార్థనా ।

మద్వంశేయేనరాజాతాయేజనిష్యన్తిచాపరే । తాంస్త్వముద్ధరదేవేశ దుఃసహాద్భవసాగరాత్ ౧ పాతకార్ణవమగ్నస్యవ్యాధిదుఃఖామ్బువారిధేః ।

నీచైశ్చపరిభూతస్యమహాదుఃఖాగతస్యమే ౨. కరావలమ్బనందేహిశేషశాయినజగత్పతే । శ్రీనృసింహరమాకాన్తభక్తానాంభయనాశన ౩.

క్షీరామ్బుధినివాసస్త్వంచక్రపాణేజనార్దన । వ్రతేనానేనదేవేశభుక్తిముక్తిప్రదోభవ ౪ ఇతితతోబ్రాహ్మణైఃసహతిథ్యన్తేపారణం కార్యమ్

యామత్రయోర్ధ్వగామిన్యాంచతుర్దశ్యాత్ పూర్వాహ్ణేఏవపారణమ్

పౌర్ణమాస్యాంశృతాన్నసహితోదకుమ్భదానేగోదానఫలమ్ స్వర్ణతిలయుక్తద్వాదశోదకుమ్భదానేబ్రహ్మహత్యాపాపాన్ముక్తిః

అత్రయథావిధికృష్ణాజినదానేపృథ్వీదానపలమ్

స్వర్ణమధుతిలసర్పిర్యుతకృష్ణాజినదానేసర్వపాపనాశఃఅత్రతిలస్నానంతిలహోమస్తిలపాత్రదానంతిలతైలేనదీపదానంతిలైః

పితృతర్పణంమధుయుక్తతిలదానంచమహాఫలమ్ । తత్రతిలదానమన్త్రః । తిలావైసోమదైవత్యాఃసురైఃసృష్టాస్తుగోసవే ।

స్వర్గప్రదాఃస్వతన్త్రాశ్చతేమాంరక్షన్తునిత్యశః ౧
వైశాఖశుక్లద్వాదశ్యాంపౌర్ణమాస్యాంవావైశాఖస్నానోద్యాపనమ్ ఏకాదశ్యాంపౌర్ణమాస్యాం వోపోష్యకలశే

సువర్ణప్రతిమాయాంసలక్ష్మీకంవిష్ణుంసంపూజ్యరాత్రౌజాగరణంకృత్వాప్రాతర్గ్రహపూజనపూర్వకంపాయసేన తిలాజ్యైర్వాయవైర్వాఅష్టోత్తరశతంహోమః

ప్రతిద్విష్ణురితివాఇదంవిష్ణురితివా మన్త్రేణకార్యః
సాంగతార్థగోదానంపాదుకోపానహచ్ఛత్రవ్యజనోదకుమ్భదానం శయ్యాదిదానంచకార్యమ్

అశక్తేనకృసరాద్యైర్దశబ్రాహ్మణభోజనంకార్యమ్
ఏతత్పౌర్ణమాసీమారభ్యజ్యేష్ఠశుక్లైకాదశీపర్యన్తంజలస్థవిష్ణుపూజోత్సవఃకార్యః

వైశాఖామాబాస్యాభావుకాఖ్యదినంతత్పరంకరిసంజ్ఞకదినంచశుభేషువర్జ్యమ్ ।

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసూనుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితేధర్మసిన్ధుసారేవైశాఖమాసకృత్యోద్దేశః ॥

అథజ్యేష్ఠకృత్యమ్

మిథునసంక్రాన్తౌపరాఃషోడశనాడ్యః పుణ్యకాలః రాత్రౌతుప్రాగుక్తమ్
జ్యేష్ఠమాసేపిష్టేనబ్రహ్మమూర్తింకృత్వావస్త్రాద్యైః

పూజేయత్సూర్యలోకప్రాప్తిః అత్రమాసే జలధేనుదానముక్తమ్
జ్యేష్ఠశుక్లప్రతిపదికరవీరవ్రతముక్తమ్ జ్యేష్ఠశుక్లతృతీయాయాం

రమ్భావ్రతంసాపూర్వవిద్ధాగ్రాహ్యా యత్రపూర్వవిద్ధాగ్రాహ్యతయోచ్యతే
తత్రాస్తాత్పూర్వద్విముహూర్తాధికాయాగ్రాహ్యత్వంజ్ఞేయంనన్యూనాయాః

తత్రాపియదిపరేద్యుఃసూర్యాస్తమయపర్యన్తంపుర్వవిద్ధాయాస్తిథేః

సత్త్వంతదాసత్యపిపూర్వవిద్ధాగాహ్యత్వవచనేపూర్వవిద్ధాంత్యక్త్వాఆఖణ్డత్వాచ్ఛుద్ధత్వాత్పరై
వగ్రాహ్యా యదాతుగ్రాహ్యాయాఃపుర్వవిద్ధాయాః

పూర్వేద్యుర్ముహూర్తద్వయాన్న్యూనత్వంపరేద్యుశ్చాస్తమయాత్ప్రాక్సమాప్తత్వంతదాపిపరైవ
గ్రాహ్యా ఏవంసర్వత్రోహ్యమ్

రమ్భావ్రతేపఞ్చాగ్నితపనపరాస్త్రీపుమాన్వాభవానీంస్వర్ణప్రతిమాయాంసంపూజ్య
యథోక్తవిధిహోమాదికృత్వాసపత్నీకాయగృహంసోపస్కరందద్యాత్

దాంపత్యానిభోజయేత్ విశేషవిధిర్వ్రతగ్రన్థేజ్ఞేయః
చతుర్థ్యాముమావతారస్తత్రోమాపూజనవ్రతమ్ అష్టమ్యాంశుక్లాదేవీపూజ్యా
నవమ్యాముపోష్యదేవీపూజయేత్

జ్యేష్ఠశుక్లదశమ్యాంగఙ్గావతారః

ఇయందశహరాసంజ్ఞికా అత్రదశయోగా ఉక్తాః జ్యేష్ఠమాసి ౧ సితేపక్షే ౨ దశమ్యాం ౩ బుధ ౪
హస్తయోః ౫ ।

వ్యతీపాతే ౬ గరానన్దే ౭।౮ కన్యాచన్ద్రే ౯ వృషేరవౌ ౧౦ ఇతి గంరాఖ్యం కరణం ।

బుధవారహస్తయోగే ఆనన్దాఖ్యోయోగః అత్రదశమీవ్యతీపాతయోర్ముఖ్యత్వమ్

తేనయస్మిన్దినేకతిపయయోగవతీదశమీపూర్వాహ్ణేలభ్యతేతత్రదశహరావ్రతంకార్యమ్ దినద్వయేపూర్వాహ్ణేతత్సత్వేయత్రబహూనాంయోగః

సాగ్రాహ్యా జ్యేష్ఠేమలమాసే సతి తత్రైవదశహరాకార్యానతుశుద్ధేదశహరాసునోత్కర్షశ్చతుర్ష్వపియుగాదిష్వితి హేమాద్రౌఋష్య శృఙ్గోక్తేః

అత్రకాశీవాసిభిర్దశాశ్వమేధతీర్థేస్నాత్వాగఙ్గాపూజనంకార్యమ్ ఇతరదేశస్థైఃస్వసంనిహితనద్యాం స్నాత్వా గఙ్గాపూజనాదికం కార్యమ్ ।

అథవ్రతవిధిః

దేశకాలౌసంకీర్త్యమమైతజ్జన్మజన్మాన్తరసముద్భూతత్రివిధకాయిక

చతుర్విధవాచికత్రివిధమానసేతిస్కాన్దోక్తదశవిధపాపనిరాసత్రయస్త్రింశచ్ఛతపిత్రుద్ధార

బ్రహ్మలోకావాప్త్యాదిఫలప్రాప్త్యర్థంజ్యేష్ఠమాససితపక్షదశమీ బుధవారహస్తతారకా

గరకరణవ్యతీపాతానన్దయోగకన్యాస్థచన్ద్రవృషస్థసూర్యేతిదశయోగపర్వణ్యస్యాంమహానద్యాం

స్నానంతీర్థపూజనంప్రతిమాయాంజాహ్నవీపూజాంతిలాదిదానంమూలమన్త్రజపమాజ్యహో మం చయథాశక్తికరిష్యే

యథావిధిస్నానం దశవారంకృత్వాజలేస్థితోదశవారం సకృద్వావక్ష్యమాణం స్తోత్రం పఠిత్వా

వాసఃపరిధానాదిపితృతర్పణాన్తంనిత్యంవిధాయతీర్థేపూజాం

విధాయసర్వైర్మిశ్రాన్దశప్రసృతికృష్ణతిలాన్తీర్థేఽఞ్జలినాప్రక్షిప్యగుడమిశ్రాన్సక్తుపిణ్డాన్దశప్రక్షిపేత్

తతోగఙ్గాతటేతామ్రేమృన్మయేవాస్థాపితేకలశేసౌవర్ణాదిప్రతిమాయాంగఙ్గామావాహయేత్

తత్రమన్త్రఃనమోభగవత్యైదశపాపహరాయైగఙ్గాయైనారాయణ్యై రేవత్యైశివాయై దక్షాయై

అమృతాయైవిశ్వరూపిణ్యైనన్దిన్యైతేనమోనమఃఅయంమన్త్ర్యాదిసాధారణః ద్విజమాత్రవిషయోవింశత్యక్షరోయథాఓంనమః

శివాయైనారాయణ్యైదశహరాయైగఙ్గాయైస్వాహేతిఏబంగఙ్గామావాహ్య

నారాయణంరుదంబ్రహ్మణంసూర్యంభగీరథంహిమాచలంచనామమన్త్రేణతత్రైవావాహ్యోక్త మూలమన్త్రాముచ్చార్య

శ్రీగఙ్గాయైనారాయణరుదరబ్రహ్మసూర్యభగీరథహిమవత్సహితాయైఆసనసమపయామీత్యేవ మాసనాద్యుపచారైః

పూజయేత్ దశవిధైః పుష్పైః సంపూజ్యదశాఙ్గధూపందత్వాదశవిధనైవేద్యాన్తేతామ్బూలందక్షిణాందత్వాదశఫలాన్యర్పయేత్

దశదీపాన్దత్వాపూంజాసమాపయేత్దశవిప్రేభ్యః ప్రత్యేకం షోడశషోడశముష్టితిలాన్సదక్షిణానదద్యాత్ ఏవంయవానపి

తతోదశగాఏకావాగాందద్య తూ
మత్స్యకచ్ఛపమణ్డూకాన్సౌవర్ణాన్రాజతాన్పిష్టమయాన్వాసంపూజ్యతీర్థేక్షి పేత్

ఏవందీపాన్ప్రవాహయేత్ జపహోమచికీర్షాయాం
పూర్వోక్తమూలమన్త్రస్యపఞ్చసహస్రసంఖ్యోజపోదశాంశేనహోమః యథాశక్తి వాజపహోమౌ

తత్రదశహరావ్రతాఙ్గత్వేనహోమంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్యస్థణ్డిలేంగ్నిప్రతిష్ఠాప్యాన్వాధానేచక్షు
షీఆజ్యేనేత్యన్తే

శ్రీగఙ్గామముకసంఖ్యయాజ్యేననారాయణాదిషడ్దేవతాఏకైకయాజ్యాహుత్యాశేషేణస్విష్టకృత
మిత్యాది

ప్రోక్షణ్యాదిషట్పాత్రఆణ్యాసాద్యాజ్యంసంస్కృత్యయథాన్వాధానంజుహుయాత్

దశబ్రాహ్మణానూసువాసినీశ్చభోజయేత్ ప్రతిపద్దినమారభ్యస్నానాదిపూజాన్తోవిధిః

కార్యతికేచిత్ స్తోత్రంయథాస్కాన్దేబ్రహ్మోవాచ నమఃశివాయగఙ్గాయైశివదాయైనమోనమః ।

నమస్తేరుద్రరూపిణ్యైశాఙ్కర్యైతేనమోనమః ౧ నమస్తేవిశ్వరూపిణ్యైంబ్రహ్మమూర్త్యైనమోనమః
।

సర్వదేవస్వరూపిణ్యైనమోభేషజమూర్తయే ౨ సర్వస్యసర్వవ్యాధీనాంభిషక్శ్రేష్ఠ్యైనమోస్తుతే ।

స్థాణుజఙ్గమసంభూతవిషహన్త్ర్యైనమోనమః ౩ భోగోపభోగదాయిన్యైభోగవత్త్యైనమోనమః ।

మన్దాకిన్యైనమస్తేస్తుస్వర్గదాయైనమఃసదా ౪ నమస్త్రైలోక్యభూషాయైజగద్ధాత్ర్యైనమోనమః ।

నమస్త్రిశుక్లసంస్థాయై తేజోవత్యైనమోనమః ౫ నన్దాయైలిఙ్గధారిణ్యైనారాయణ్యైనమోనమః ।

నమస్తే విశ్వముఖ్యాయైరవత్యైతేనమోనమః ౬ బృహత్యైతేనమస్తేస్తులోకధాత్ర్యైనమోనమః ।

విశ్వామిత్రాయైనన్దిన్యైతేనమోనమః ౭ పృథ్వ్యైశివామృతాయైచసువృషాయైనమోనమః ।

శాన్తాయైచవరిష్ఠాయై వరదాయైనమోనమః ౮ ఉస్రాయైసుఖదోగ్ధ్ర్యైచసంజీవిన్యైనమో నమః ।

బ్రహ్మిష్ఠాయైబ్రహ్మదాయైదురితఘ్న్యైనమోనమః ౯ ప్రణతార్తిప్రభఞ్జిన్యైజగన్మాత్రే నమోస్తుతే ।

సర్వాపత్ప్రతిపక్షాయైమఙ్గలాయైనమోనమః ౧౦ శరణాగతదీనార్తపరిత్రాణపరాయణే ।

సర్వస్యార్తిహరేదేవినారాయణినమోస్తుతే ౧౧ నిర్లేపాయైదుర్గహన్త్ర్యైదక్షాయైతేనమోనమః ।

పరాత్పరతరేతుభ్యంనమస్తేమోక్షదేసదా ౧౨ గఙ్గేమమాఽగ్రతోభూయాగఙ్గేమేదేవిపృష్ఠతః ।

గఙ్గేమేపార్శ్వయోరేహిత్వయిగఙ్గేస్తుమేస్థితిః ౧౩ ఆదౌత్వమన్తే మధ్యేచసర్వంత్వంగాంగతేశివే ।

త్వమేవమూలప్రకృతిస్త్వంహినారాయణఃపరః ౧౪ గఙ్గేత్వం పామాత్మాచశివస్తుభ్యంనమఃశివే ।

యఇదంపఠతిస్తోత్రంభక్త్యానిత్యంనరోపియః ౧౫
శృణుయాచ్ఛ్రద్ధయాయుక్తఃకాయవాక్చిత్తసంభవైః ।

దశధాసంస్థితైర్దోషైఃసర్వైరేవప్రముచ్యతే ౧౬ సర్వాన్కామానవాప్నోతిప్రేత్యబ్రహ్మణిలీయతే ।

జ్యేష్ఠేమాసిసితేపక్షేదశమీహస్తసంయుతా ౧౭ తస్యాందశమ్యామేతచ్చస్తోత్రంగఙ్గాజలేస్థితః ।

యఃపఠేద్దశకృత్వస్తుదరిద్రోవాపిచాక్షమః ౧౮
సోపితత్ఫలమాప్నోతిగఙ్గాంసంపూజ్యయత్నతః ।

అదత్తానాముపాదానంహింసాచైవావిధానతః ౧౯ పరదారోపసేవాచకాయికంత్రివిధంస్మృతమ్ ।

పారుష్యమనృతంచైవపైశూన్యంచాపిసర్వశః ౨౦
అసంబద్ధప్రలాపశ్చవాఙ్మయంస్యాచ్చతుర్విధమ్ ।

పరద్రవ్యేష్వభిధ్యానంమనసానిష్టచిన్తనమ్ ౨౧ వితథాభినివేశశ్చమానసంత్రివిధంస్మృతమ్ ।

ఏతానిదశపాపానిహరత్వంమమజాహ్నవి ౨౨ దశపాపహరాస్యస్మాత్తస్మాద్దశహరాస్మృతా ।

తయస్త్రింశచ్చతంపూర్వాన్పితౄనథపితామహాన్ ౨౩
ఉద్ధరత్యవసంసారాన్మన్త్రేణానేనపూజితా ।

నమోభగవత్యైదశపాపహరాయైగఙ్గాయైనారాయణ్యైరేవత్యై
శివాయైదక్షాయైఅమృతాయైవిశ్వరూపిణ్యైనన్దిన్యైతేనమోనమః

సితమకరనిషణ్ణాంశుభ్రవర్ణాంత్రినేత్రాంకరధృతకలశోద్యత్సోత్పలామ్యభీష్టామ్ ।

విధిహరిహరరూపాంసేన్దుకోటీరజుష్టాంకలితసితదుకూలాంజాన్హవీతాంనమామి ౧

ఆదావాదిపితామహస్యనిగమవ్యాపారపాత్రేజలంపశ్చాత్పన్నగశాయినోభగవతఃపాదోదకంపావనమ్ ।

భూయఃశంభుజటావిభూషణమణిర్జహ్నోర్మహర్షేరియందేవీకల్మషనాశినీభగవతీభాగీరథీదృశ్యతే ౨ గఙ్గాగఙ్గేతియోబ్రూయాద్యోజనానాంశతైరపి ।

ముచ్యతేసర్వపాపేభ్యోవిష్ణులోకంసగచ్ఛతి ३

ఇతిస్తోత్రేణస్తుత్వాహోమాన్తేప్రతిమోత్తరపూజాంకృత్వావిసృజ్యాచార్యాయమూలమన్త్రేణదద్యాత్ ఇతిదశహరావిధిః ॥

జ్యేష్ఠశుక్లైకాదశీనిర్జలా

అస్యాంనిత్యాచమనాదివ్యతిరిక్తజలపానవర్జనేనోపవాసేకృతేద్వాదశైకాదశ్యుపవాసఫలమ్

ద్వాదశ్యాంచనిర్జలోపోషితైకాదాశీవ్రతాఙ్గత్వేనసహిరణ్యసశర్కరోదకుమ్భదానంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్య దేవదేవహ్రషీకేశసంసారార్ణవతారక ।

ఉదకుమ్భప్రదానేనయాస్యామిపరమాంగతిమ్ ౧
ఇతిమన్త్రేణశకరాయుతంసహిరణ్యముదకుమ్భందద్యాత్

జ్యేష్ఠమాససితద్వాదశ్యామహోరాత్రంత్రివిక్రమపూజనాద్గవామయనాఖ్యక్రతుఫలసిద్ధిః
జ్యేష్ఠపౌర్ణమాస్యాంతిలదానాదశ్వమేధఫలమ్

జ్యేష్ఠానక్షత్రయుతాయాంజ్యైష్ఠ్యాంఛత్రోపానహదానాన్నరాధిపత్యప్రాప్తిః జ్యేష్ఠపూర్ణిమాయాంబిల్వత్రిరాత్రివ్రతముక్తమ్ అత్రపరవిద్ధాగ్రాహ్య ।

అస్యామేవవటసావిత్రీవ్రతమ్

అత్రవ్రతేత్రయోదశ్యాదిదినత్రయముపవాసః అశక్తౌతుత్రయోదశ్యాంనక్తం చతుర్దశ్యామయాచితంపౌర్ణమాస్యాముపోషణమ్

అత్రపౌర్ణమాసీనిర్ణయానుసారేణయథాత్రిరాత్రంభవేత్తథా త్రయోదశ్యాదిదినత్రయంగ్రాహ్యమ్

తత్రపౌర్ణిమాసూర్యాస్తమయాత్పూర్వత్రిముహూర్తాధికవ్యాపినీచతుర్దశీవిద్ధాగ్రాహ్య త్రిముహూర్తన్యూనత్వేపరైవ

భూతోఽష్టాదశనాడీభిర్దూషయత్యుత్తరాంతిథిమితివచనంసావిత్రీవ్రతాతిరిక్తేజ్ఞేయమ్ సావిత్రీవ్రతోపవాసేఽష్టాదశనాడీవిద్ధాయా

అపిగ్రాహ్యత్వాతయత్తుకేవలపూజనాత్మకముపవాసరహితంసావిత్రీవ్రతంసర్వత్రస్త్రియోను తిష్ఠన్తితత్రభూతో

అష్టాదశేతివేధోవ్రతదానాదిపరోనతూపవాసపరఇతినిర్ణయసిన్ధులిఖితమాధవా

ఆశయానుసారేణాషదశనాడీచతుర్దశీసత్త్వేపరైవపూజావ్రతేగ్రాహ్యఉపవాసవ్రతేపూర్వేతిమమ ప్రతిభాతి

అత్రపారణంపూర్ణిమాన్తేకర్తవ్యమ్ అత్రరజస్వలాదిదోషేపూజాదిబ్రాహ్మణద్వారాకార్యమ్

స్వయముపవాసాదికంకార్యమిత్యాదయఃస్త్రీవ్రతేవిశేషాఃప్రథమపరిచ్ఛేదేజ్ఞేయాః అత్రపూజోద్యాపనాదివిధిర్వ్రతగ్రన్థేప్రసిద్ధః

అత్రజ్యేష్ఠపౌర్ణిమాయాంజ్యేష్ఠానక్షత్రేబృహస్పతిశ్చన్ద్రరోహిణీనక్షత్రేతుసూర్యస్తదామహాజ్యైష్ఠీ తియోగస్తత్రస్నానదానాదికంకార్యమ్

అస్యాః పౌర్ణమాస్యా మన్వాదిత్వాదత్రపిణ్డరహితంశ్రాద్ధముక్తమ్ ఏతన్నిర్ణయశ్చైత్రేఉక్తః

అత్రమాసేవిప్రేభ్యశ్చన్దనవ్యజనోదకుమ్భాదికంత్రివిక్రమప్రీతయేదేయమ్

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాసూనుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితేధర్మసిన్ధుసారేజ్యేష్ఠమాసనిర్ణయోద్దేశః

అథాషాఢేదక్షిణాయనసంజ్ఞాకర్కసంక్రాన్తిః

కర్కసంక్రాన్తౌ పూర్వంత్రింశన్నాడ్యః పుణ్యకాలః తత్రాపిసంక్రాంన్తిసన్నిహితానాడ్యఃపుణ్యతమాః

రాత్రావర్ధరాత్రాత్ప్రాక్పరతశ్చసంక్రమేపిపూర్వదినేపుణ్యకాలఃతత్రాపిమధ్యాహ్నాత్పరతః పుణ్యతమత్వమ్

సూర్యోదయోత్తరంఘటీద్వయాత్ప్రాక్సంక్రమేపరతఏవపుణ్యమ్ జ్యోతిర్గ్రన్థేతుసూర్యోదయాత్ప్రాక్ఘటీత్రయాత్మక

సంధ్యాసమయేపికర్కసంక్రమేపరదినేఏవపుణ్యమిత్యుక్తమ్

అత్రదానోపవాసాదిప్రథమపరిచ్ఛేదేఉక్తమ్ కర్కకన్యాధనుఃకుమ్భస్థేరవౌ కేశకర్తనాదికాంనీనిషిద్ధమ్

ఆషాఢేమాసమేకభక్తవ్రతేకృతేబహుధనధాన్యపుత్రప్రాప్తిః
అత్రమాసేఉపానచ్ఛత్రలవణామలకానివామనప్రీత్యైదేయాని

ఆషాఢశుక్లద్వితీయాయాంపుష్యనక్షత్రయుతాయాంకేవలాయాంవా శ్రీరామస్యరథోత్సవః

ఆషాఢశుక్లపక్షేదశమీపౌర్ణమాసీచమన్వాదిః తన్నిర్ణయస్తూక్తః

అథైకాదశ్యాంవిష్ణుశయనోత్సవః ।

తత్రసోపస్కరేమఞ్చకేసుప్తాంశ్రీవిష్ణుప్రతిమాం
శఙ్ఖాదించతురాయుధాంలక్ష్మీసంవాహితచరణాంనానావిధోపచారైః సంపూజయేత్ ।

సుప్తేత్వయి జగన్నాథేజగత్సుప్తంభవేదిదమ్ ।
విబుద్ధేత్వయిబుద్ధ్యేతతత్సర్వంసచరాచరమ్ ౧

ఇతి ప్రార్థ్యఉపోష్యజాగరంకృత్వాద్వాదశ్యాంపునఃసంపూజ్యత్రయోదశ్యాం
గీతనృత్యవాద్యాదికం నివేదయేత్

ఏవమిదంత్రిదినసాధ్యంవ్రతమ్ తత్రస్మార్తైర్వైష్ణవైశ్చస్వస్వైకాదశీవ్రతదినే
శయనీవ్రతమారబ్ధవ్యమ్ రాత్రౌశయనోత్సవః

దివాప్రబోధోత్సవః ద్వాదశ్యాంపారణాద్వేశయనప్రబోధోత్సవావితికేచిత్
అత్రదేశాచారాద్వ్యవస్థా నేదంమలమాసేకార్యమ్

ఆషాఢశుద్ధద్వాదశ్యామనురాధాయోగరహితాయాంపారణంకార్యమ్ తత్రాపి అనురాధాప్రథమ
పాదయోగఏవవర్జ్యః

యదాతుద్వాదశీస్వల్పావర్జ్యనక్షత్రభాగోద్వాదశీమతిక్రమ్యవిద్యతేతదానిషేధమనాదృత్య ద్వాదశ్యామేవపారణంకార్యమితికౌస్తుభేఉక్తమ్

సఙ్గవకాలభాగంత్యక్త్వాప్రాతర్మధ్యాహ్నభాగేవాభోక్తవ్యమితిపురుషార్థచిన్తామణౌ ।

చాతుర్మాస్యవ్రతసంకల్పం

ద్వాదశ్యాంపారణోత్తరంసాయంపూజాంకృత్వాచాతుర్మాస్యవ్రతసంకల్పం

కుర్యాదితికౌస్తుభే ఏకాదశ్యామేవేతినిర్ణయసిన్ధుః

చాతుర్మాస్యవ్రతప్రథమారమ్భోగురుశుక్రాస్తాదావాశౌచాదౌచనభవతి

ద్వితీయాద్యారమ్భస్తుఅస్తాదౌఆశౌచాదౌచభవత్యేవ

చాతుర్మాస్యవ్రతంచశైవాదిభిరపికార్యమ్ ।

వ్రతగ్రహణప్రకారస్తు

భగవతోజాతీపుష్పాదిభిర్మహాపూజాంకృత్వా సుప్తేత్వయిజగన్నాథేజగత్సుప్తంభవేదిదమ్ ।

విబుద్ధేత్వయిబుధ్యేతప్రసన్నోమేభవాచ్యుత ౧ ఇతిప్రార్థ్య అగ్రేకృతాఞ్జలిః చతురోవార్షికాన్మాసాన్దేవస్యోత్థాపనావధి ।

శ్రావణేవర్జయే శాకందధిభాద్రపదేతథా ౧ దుగ్ధమాశ్వయుజేమాసికార్తికేద్విదలంతథా ।

ఇమంకరిష్యే నియమంనిర్విఘ్నంకురుమేఽచ్యుత ౨
ఇదంవ్రతంమయాదేవగృహీతంపురతస్తవ ॥

నిర్విఘ్నంసిద్ధిమాయాతుప్రసాదాత్తేరమాపతే ౩
గృహీతేస్మిన్వ్రతేదేవపంచత్వంయదిమేభవేత్ ।

తదాభవతు సంపూర్ణంప్రసాదాత్తేజనార్దన ౪ ఇతిప్రార్థ్యదేవాయశఙ్ఖేనార్ఘ్యంనివేద్యేత్

ఏతానివ్రతానినిత్యాని హవిష్యభక్షణాదివ్రతాన్తరచికీర్షాయాంశ్రావణేవర్జయేశాకమితి

శ్లోకస్థానేహవిష్యాన్నంభక్షయిష్యేదేవాహంప్రీతయేతవేత్యూహః కార్యః
శాకవ్రతేవ్రతాన్తరేచసముచ్చయేనకర్తవ్యే

తంశ్లోకంపఠిత్వావ్రతాన్తరమంత్రంవదేత్ ఏవంగుదవర్జనాదిధారణాపారనాదివ్రతేషు
వర్జయిష్యేగుడందేవమధురస్వరసిద్ధయే ।

వర్జయిష్యేతైలమహంసున్దరాత్వఙ్గసిద్ధ్యే ౧ యోగాభ్యాసీభవిష్యామిప్రాప్తుంబ్రహ్మపదంపరమ్ ।

మౌనవ్రతీభవిష్యామి స్వాజ్ఞాపాలనసిద్ధయే ౨ ఏకాన్తరోపవాసీచప్రాప్తుంబ్రహ్మపురంపరమ్ ॥

ఇత్యాదిరీత్యో హః కార్యః నిషిద్ధమాత్రవర్జనేచ్ఛాయాం వృన్తాకాదినిషిద్ధానిహరేసర్వాణివర్జయే

ఇతిసంకల్పః ।

తానిచ చాతుర్మాస్యేనిషిద్ధాని

ప్రణ్యఙ్గచూర్ణచర్మస్థోదకంజమ్బీరంబీజపూరంయజ్ఞశేషభిన్నంవిష్ణ్వనివేదితాన్నందగ్ధాన్నం మసూరంమాంసంచేత్యష్టవిధమామిషంవర్జయేత్

నిష్పావ రాజమాషధాన్యే లవణశాకంవృన్తాకంకలిఙ్గఫలంఅనేకబీజఫలం నిర్బీజంమూలకం రక్తమూలకంకూష్మాణ్డం

ఇక్షుదణ్డంనూతనబదరీధాత్రీఫలానిచిఞ్చాంమఞ్చకాదిశయనమనృతుకాలేభార్యా పరాన్నంమధుపటోలంమాషకులిత్థసితసర్షపాంశ్చవర్జయేత్

వృన్తాకబిల్వోదుమ్బరకలిఙ్గభిః సటాస్తువైష్ణవైఃసర్వమాసేషువర్జ్యాః అన్యత్రతుగోఛాగీమహిష్యన్యదుగ్ధంపర్యుషితాన్నంద్విజేభ్యః

క్రీతారసాభుమిజలవణంతామ్రమపాత్రస్థంగవ్యంపల్వలజలం స్వార్థపక్వమన్నమిత్యామిషగణఉక్తః చతుర్ష్వపిహిమాసేషుహవిష్యాశీనపాపభాక్ ।

హవిష్యాణితువ్రీహిముద్గయవతిలకఙ్గుకలాయశ్యామాకగోధూమధాన్యానిరక్తభిన్నమూలకంసు రణాదికన్దః

సైన్ధవసాముద్రలవణంగవ్యానిదధిర్సపర్దుగ్ధానిపనసామ్రనారీకేలపలానిహరీతకీపిప్పలీజీర కంశుణ్ఠీచిఞ్చాకదలిలవలీ

ధాత్రీఫలానిగుడేతరేక్షువికారఇత్యేతానిఅతైలపక్వాని గవ్యంతక్రంమాహిషంఘృతంక్వచిత్ ।

అథకామ్యవ్రతాని ।

గుడవర్జనాన్మధురస్వరతా తైలవర్జనాత్సున్దరాఙ్గతా యోగాభ్యాసీబ్రహ్మపదమాప్నోతి

తామ్బూలత్యాగాద్భోగీమధురకణ్ఠశ్చ ఘృతత్యాగీస్నిగ్ధతనుః శాకత్యాగీపక్వాన్నభుక్

పాదాభ్యఙ్గత్యాగాద్వపుఃసౌగన్ధ్యమ్ దధిదుగ్ధతక్రత్యాగాద్విష్ణులోకః

స్థాలీపాచితాన్నత్యాగాద్దీర్ఘసన్తతిః భూమౌదర్భశాయీవిష్ణుదాసః భూమి భోజనాన్నృపత్వమ్

మధుమాంసత్యాగాన్మునిః ఏకాన్తరోపవాసాద్బ్రహ్మలోకః నఖకేశధారనద్దినేదిగేఙ్గాస్నానమ్

మౌనాదస్ఖలితాజ్ఞా విష్ణువన్దనాద్గోదానఫలమ్ విష్ణుపాదస్పర్శాత్కృతకృత్యతా హ

రేరాలయేసంమార్జనాదినానృపత్వమ్ శతప్రదక్షిణాకరణాద్విష్ణులోకః
ఏకభుక్తాశనాదిగ్నిహోత్రఫలమ్

అయాచితేనవాపీకూపోత్సర్గాదిపూర్తఫలమ్ షష్ఠాహఃకాలభోజనాచ్చిరస్వర్గః
పర్ణేషుభోజనాత్కురుక్షేత్రవాసఫలమ్

శిలాభోజనాత్ప్రయాగస్నానఫలమ్
ఏవంమాసచతుష్టయసాధ్యానాంవ్రతానాంసంకల్పమేకాదశ్యాం

ద్వాదశ్యాంవాకృత్వాశ్రావణమాసవ్రతవిశేషసంకల్పఇహైవకార్యః అహంశాకంవర్జయిష్యే
శ్రావణేమాసిమాధవేతి

అత్రశాకశబ్దేనలోకేప్రసిద్ధాః ఫలమూలపుష్పపత్రాంకురకాణ్డత్వగాదిరూపావర్జ్యా
నతువ్యఞ్జనమాత్రం

శుణ్ఠీహరిద్రాజీరకాదికమపివర్జ్యమ్ తత్ర
తత్కాలోద్భవానామాతపాదిశోషితకాలాన్తరోద్భవానాంచసర్వశాకానాంవర్జనం

కార్యమ్ అథైషాంచా తుర్మాస్యవ్రతానాంసమాప్తౌకార్తిక్యాందానానితత్రైవ వక్ష్యన్తే ।

వామనపూజనేననరమేధఫలమ్

ఆషాఢశుక్లద్వాదశ్యాంవామనపూజనేననరమేధఫలమ్

పూర్వాషాఢాయుతాయాంపౌర్ణిమాస్యామన్నపానాదిదానాదక్షయ్యాన్నాదిప్రాప్తిః
అస్యామేవపౌర్ణమాస్యాంప్రదోషవ్యాపిన్యాం

శ్రీశివస్యశయనోత్సవఃఅస్యామేవకోకిలావ్రతమ్ తత్ర
స్నానంకరిష్యేనియతాబ్రహ్మచర్యేస్థితాసతీ ।

భోక్ష్యామినక్తంభూశయ్యాంకరిష్యేప్రాణినాందయామ్ ౧ ఇతిమాసవ్రతంసంకల్ప్య
కోకిలారూపిణీంశివాంప్రత్యహంసంపూజ్యనక్తభోజనమ్

యస్మిన్వర్షేఽధికాషాఢస్తస్మిన్నేవవర్షేశుద్ధాషాఢేవ్రతంకార్యమిత్యాచారః సనిర్మూలః
ఆషాఢస్యశ్రావణస్యవా

పౌర్ణమాస్యాంచతుర్దశ్యామష్టమ్యాంవాశివపవిత్రారోపణముక్తమ్

అస్యాంపౌర్ణమాస్యాంసంన్యాసినాంచాతుర్మాస్యావాససంకల్పాఙ్గత్వేనక్షౌరవ్యాసపూజాదికవి
హితమ్ అత్రకర్మణి

ఔదయికీత్రిముహూర్తాపౌర్ణమాసీగ్రాహ్య చాతుర్మాసస్యమధ్యేతువపనం వర్జయేద్యతిః ॥
చాతుర్మాసంద్విమాసంవాసద్వైకత్రైవసంవసేత్ ౧

వ్యాసపూజనవిధిః

తత్రాదౌక్షౌరంవిధాయద్వాదశమృత్తికాస్నానానిప్రాణాయామాదివిధించకృత్వావ్యాసపూజాంకుర్యాత

అథసంక్షేపేణతద్విధిః దేశకాలౌస్కీర్త్యచాతుర్మాస్యవాససంకల్పం

కర్తుశ్రీకృష్ణవ్యాసభాష్యకారాణాంసపరివారాణాంపూజనంకరిష్యఇతిసంకల్ప్యకర్తుశ్రీకృష్ణవ్యాసభాశ్యకారాణాంసపరివారాణాంపూజనంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య

మధ్యేశ్రీకృష్ణంతతత్పూర్వతఃప్రాదక్షిణ్యేనవాసుదేవసంకర్షణప్రద్యుమ్నానిరుద్ధానావాహ్య శ్రీకృష్ణపఞ్చకదక్షిణేభాగేవ్యాసంతతత్పూర్వతః

ప్రాదక్షిణ్యేనసుమన్తుజైమినివైశంపాయనపైలానితివ్యాసపఞ్చకమావాహ్యశ్రీకృష్ణాదివామేభాష్యకారంశ్రీశంకరంతతత్పూర్వతః

ప్రాదక్షిణ్యేన పద్మపాదవిశ్వరూపత్రోటకహస్తామలకాచార్యానావాహ్య శ్రీకృష్ణపఞ్చకే శ్రీకృష్ణపార్శ్వయోర్బ్రహ్మరుద్రౌపూర్వాదిచతుర్దిక్షుసనకాదీన్

శ్రీకృష్ణపఞ్చకాత్పురతః

గురుపరమగురుపరమేష్ఠిగురూనబ్రహ్మవసిష్ఠశక్తిపరాశరవ్యాసశుక్రగౌడపాదగోవిన్దపాదశంకరాచార్యాన్బ్రహ్మనిష్ఠఅంశాచ్చవాహ్యపఞ్చకత్రయస్యాగ్నేయే

గణేశం ఈశాన్యే క్షేత్రపాలం వాయవ్యేదుర్గా నైఋత్యేసరస్వతీ ప్రాగాద్యష్టదిక్షు
ఇన్ద్రాదిలోకపాలాంశ్చావాహ్యపూజయేత్ తత్రనరాయణాష్టక్షరేణశ్రీకృష్ణపూజా

అన్యేషాం ప్రణవాదినమోన్తైస్తన్నామమన్త్రైః పూజాకార్యా
పూజాన్తేఅసతిప్రతిబన్ధేచతురోవావార్షికాన్మాసానిహవసామ

ఇతిమనసాసంకల్ప్యఅహంతావన్నివత్స్యామిసర్వభుతహితాయవై । ప్రాయేణ
ప్రావృషిప్రాణిసంకులంవర్త్మదృశ్యతే ౧

అత స్తేపామహిమాన్సార్ధపక్షాన్వ్యేశ్రుతిసంశ్రయాన్ ।

స్థాస్యామశ్చతురోమాసానత్రైవాసతిబాధకే ౨ ఇతివాచికసంకల్పంకుర్యాత
తతోగృహస్థాఃప్రతిబ్రూయుః నివసన్తుసుఖేనాత్రగమిష్యామః కృతార్థతామ్ ।

యథాశక్తిచ శుశ్రూషాంకరిష్యామోవయంముదా ౧ ఇతి తతోవృద్ధానుక్రమేణయతీన్గృహస్థాః
యథయశ్చాన్యోన్యంనమస్కుర్యః ఏతద్విధిః

పౌర్ణమాస్యామసంభవేద్వాదశ్యాంకార్యః ఆషాఢకృష్ణద్వితీయాయామశూన్యశయనంవ్రతమ్
అత్రలక్ష్మీయుతంవిష్ణుంపర్యఙ్కేసంపూజ్య

పత్నీభర్తుర్వియోగంచభర్తాభార్యాసముద్భవమ్ ।

నాప్నువన్తియథాదుఃఖందంపత్యానితథాకురు ౧
ఇత్యాదిభిర్దాపత్యాభఙ్గప్రార్థనార్థేర్మన్త్రైఃప్రార్థయేత్ తతశ్చన్ద్రాయార్ఘ్యదత్వానక్తభోజనం
కార్యమ్ ఏవం

మాసచతుష్టయేకృష్ణద్వితీయాసుసంపూజ్యసపత్నీకాయశయ్యాదానంకృత్వాతాంప్రతిమాం
చసోపస్కరాందదయాత్ అస్మిన్వ్రతే

అక్షయ్యందాంపత్యసుఖంపుత్రధనాద్యవియోగోగార్వస్థావియోగఃసప్తజన్మనిభవతి అత్రవ్రతేచన్ద్రోదయవ్యాపినీతిథిర్గ్రాహ్యా

చన్ద్రోదయేపూజాద్యుక్తేః దినద్వయేసత్త్వేఽసత్త్వేవాపరైవ

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసూనుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితేధర్మసిన్ధుసారే ఆషాఢమాసనిర్ణయోద్దేశః ॥

అథశ్రావణమాసః

సింహేపరాఃషోడశనాడ్యఃపుణ్యకాలః రాత్రౌతూక్తమేవ అత్ర

మాసేఏకభక్తవ్రతంనక్తవ్రతంవిష్ణుశివాద్యభిషేకశ్చోక్తః సింహరాశిగతేసూర్యేయస్యగౌః ప్రసూయతే

తేనవ్యాహృతిభిర్ఘృతాక్తాయుతసంఖ్యసర్షపహోమంకృత్వాసాగౌర్బ్రాహ్మణాయదేయాఏ-వంనిశీథేగోఃక్రన్దనేపిమృత్యుంజయమన్త్రేణహోమఆదిరూపాశాన్తికార్యా

ఏవం శ్రావణమాసే దివాశ్వినీప్రసవోపినిషిద్ధః మాఘేబుధేచమహిషీశ్రావణేవడవాదివా ।

సింహేగావః ప్రసూయన్తేస్వామినోమృత్యుదాయకాః ౧ ఇత్యుక్తేరత్రాపిశాన్తిఃశాన్తిగ్రన్థతో జ్ఞేయా ।

సోమవారవ్రతంకార్యంశ్రావణేవైయథావిధి । శక్తేనోపోషణంకార్యమథవానిశిభోజనమ్ ౧ ఏవం శ్రావణేభౌమవారేగౌరీపూజాప్యుక్తా

శ్రావణశుక్లచతుర్థీమధ్యాహ్నవ్యాపినీపూర్వయుతాగ్రాహ్య శ్రావణశుక్లపఞ్చమీనాగపఞ్చమీ ఇయముదయేత్రిముహూర్తవ్యాపినీపరవిద్ధాగ్రాహ్య

పరేద్యుస్త్రిముహూర్తన్యూనాపఞ్చమీపూర్వేద్యుస్త్రిముహూర్తన్యూనచతుర్థ్యావిద్ధాతదాపూర్వైవ త్రిముహూర్తాధికచతుర్థీవేధేద్విముహూర్తాపిపరైవ

ముహూర్తమాత్రాతునగ్రాహ్యేతిమమప్రతిభాతి అస్యాంభిత్త్యాదిలిఖితామృన్మయావాయథాచారంనాగాఃపూజ్యాః ।

శ్రావణశుక్లద్వాదశ్యాంమాసంకృతస్యశాఅవర్జనవ్రతతస్యసాఙ్గతార్థబ్రాహ్మణాయశాకదానంకరిష్యఇతిసంకల్ప్యబ్రాహ్మణంసంపూజ్య

ఉపాయనమిదందేవవ్రతసంపూర్ణహేతవే ।

శాకంతుద్విజవర్యాయసహిరణ్యందదామ్యహమ్ ౧
ఇత్యాదిమన్త్రేణపక్వమామంవాశాకందద్యాత్ తతో దధిభాద్రపదేమాసేవర్జయిష్యేసదాహరే ॥

ఇతిదధివ్రతంసంకల్పయేత్ అత్రదధిమాత్రం వర్జ్యంతక్రాదీనామనిషేధః
అథపారణాహేద్వాదశ్యాంవిష్ణోఃపవిత్రారోపణమ్ పారణాహే

ద్వాదశ్యసత్వేత్రయోదశ్యాంపారణాహే తత్రాసంభవే శ్రవణర్క్షేపూర్ణిమాయాంవాకార్యమ్ శివపవిత్రచతుర్దశ్యామష్టమ్యాంవాపౌర్ణమాస్యాంవాకార్యమ్ ఏవం

దేవీగణేశదుర్గాదీనాంచతుర్దశీ చతుర్థీతృతీయానవమ్యాదయోయథాకులాచారంతిథయః తత్తత్తిథిష్వసంభవేసర్వదేవానాంశ్రావణపౌర్ణమాస్యాంకార్యమ్

తత్రాప్యసంభవేకార్తిక్యవధిర్గౌణకాలః ఇదంనిత్యం అకుర్వాణోవ్రజత్యధః తస్యసాంవత్సరిపూజానిష్ఫలేత్యాద్యుక్తేః గౌణకాలేప్యకరణే

తదాయుతంజపేన్మన్త్రంస్తోత్రంవాపిసమాహిత
ఇత్యుక్తేరయుతసంఖ్యాకతద్దేవతామూలమన్త్రజపః ప్రాయశ్చిత్తమ్

తత్రపూర్వేద్యురధివాసనంపరేహ్నిపవిత్రారోపణమ్
ద్వ్యహకాలాసంభవేసద్యోధివాసనపూర్వకంతత్కార్యమ్ ।

అథసంక్షేపతఃప్రయోగః

కార్పాససూత్రస్యనవసూత్రీవిధాయఅష్టోత్తరశతనవసూత్ర్యాదేవజానుపర్యన్తంచతుర్విశతి
గ్రన్థికముత్తమపవిత్రం చతుః

పఞ్చాశన్నవసూత్ర్యాఊరులమ్బిద్వాదశగ్రన్థికంమధ్యమం సప్తవిశన్తినవసూత్ర్యా
అష్టగ్రన్థికంనాభిపర్యన్తంకనిష్ఠంపవిత్రంచకృత్వా

వింశత్యుత్తరశతేనసప్తత్యావానవసూత్ర్యాపాదలమ్బినీవనమాలామష్టోత్తరశతచతుర్వింశత్య
న్యతరగ్రన్థికాం

కృత్వాద్వాదశనవసూత్ర్యాద్వాదశగ్రన్థికంగన్ధపవిత్రంసప్తవింశతినవసూత్ర్యాగురుపవి
త్రంత్రిసూత్ర్యాఙ్గదేవతాపవిత్రాణికుర్యాత్

శివపవిత్రాణిలిఙ్గవిస్తారానుసారేణకుర్యాత్

సర్వాణిపవిత్రాణిపఞ్చగవ్యేనప్రోక్ష్యప్రణవేనప్రక్షాల్యమూలేనాష్టోత్తరశతమభిమన్త్ర్య

గ్రన్థీన్కుఙ్కుమేనరఞ్జయిత్వాసర్వపవిత్రాణివంశపాత్రేసంస్థాప్యవస్త్రేణపిధాయదేవపురతో
న్యస్య ।

క్రియాలోపవిధానార్థంయత్త్వయావిహితంప్రభో ॥ మయైతత్క్రియతేదేవతవతుష్ట్యైపవిత్రకమ్ । నమేవిఘ్నోభవేద్దేవకురునాథదయాంమయి ।

సర్వథాసర్వదావిష్ణోమమత్వంపరమాగతిః ౨ ఇతిప్రార్థ్యాధివాసనంకుర్యాత్ తత్రదేశకాలౌ

సంకీర్త్యంసంవత్సరకృతపూజాఫలావాప్త్యర్థంఅముకదేవతాప్రీత్యర్థంఅధివాసనవిధిపూర్వకం పవిత్రారోపణంకరిష్యఇతిసంకల్ప్యదేవపురతః

సర్వతోభద్రేజలపూర్ణకుమ్భంసంస్థాప్య కుమ్భేవంశపాత్రంతత్రతానిపవిత్రాణినిధాయతేషు సంవత్సరస్యయాగస్యపవిత్రీకరణాయభోః ।

విష్ణులోకాత్పవిత్రాద్య ఆగచ్ఛేహనమోస్తుతే ౧
ఇతిమన్త్రేణమూలమన్త్రేణచావాహ్యత్రిసూత్ర్యాంబ్రహ్మవిష్ణురుద్రావన్నవసూత్ర్యాం

ఓంకారసోమవహ్నిబ్రహ్మనాగేశసూర్యశివవిశ్వేదేవాను

ఉత్తమమధ్యమకనిష్ఠపవిత్రేషుబ్రహ్మవిష్ణురుద్రాన్సత్వరజస్తమాంస్యావాహ్యవనమాలాయాం ప్రకృతిచావాహ్యమూలమన్త్రేణశ్రీపవిత్రాద్యావాహితదేవతాభ్యోనమ

ఇత్యన్తేనగన్ధాద్యుపచారైఃపూజయేత్ తతః

పూర్వసంపాదితంవితస్తిమాత్రంద్వాదశగ్రంథికంగన్ధపవిత్రమాదాయవిష్ణుతేజోద్భవంర మ్యంసర్వపాతకనాశనమ్ ।

సర్వకామప్రదందేవతవాఙ్గేధారయామ్యహమ ౧
ఇతిమన్త్రేణమూలసంపుటితేనదేవపాదయోఃసమర్పయేత

దేవస్యకరేబధ్నీయాదిత్యన్తే తతో దేవంపఞ్చోపచారైఃసంపూజ్యప్రార్థయేత్
ఆమన్త్రితోసిదేవేశపురాణపురుషోత్తమ ।

ప్రాతస్త్వా పూజయిష్యామిసాన్నిధ్యంకురుకేశవ ౧ క్షీరోదధిమహానాగశయ్యావస్థితవిగ్రహ ।

ప్రాతస్త్వాంపూజయిష్యామిసన్నిధౌభవతేనమః ౨
తతఃసాష్టాంఙ్గప్రణమ్యపుష్పాఞ్జలిందద్యాత్ ఇత్యధివాసనమ్

అత్రసర్వత్రమూలమన్త్రోగురూపదిష్టస్తాన్త్రికోవైదికోవాదేవగాయత్రీరూపోవాగ్రాహ్యః ।

పవిత్రారోపణవిధిః

తతోరాత్రింసత్కథాజాగరేణాతివాహ్యప్రాతఃకాలేసద్యోధివాసనేగోదోహాన్తరితే

వాకాలేపవిత్రారోపణాఙ్గభూతే దేవపూజనంపవిత్రపూజనంచకరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యదేవంపవిత్రాణిచఫలాద్యుపనైవేద్యాన్తంగన్ధాద్యుపచారైఃసంపూజ్యగన్ధదూర్వాష
తయుతకంనిష్కంపవిత్రమాదాయ

దేవదేవనమస్తుభ్యం గృహాణేదంపవిత్రకమ్ ।

పవిత్రీకరణార్థాయవర్షపుజాఫలప్రదమ్ ౧
పవిత్రకంకురుష్వాద్యయన్మయాదుష్కృతంకృతమ్ ।
శుద్ధోభవామ్యహందేవత్వత్ప్రసాదాత్సురేశ్వర ౨

ఇతిమన్త్రేణమూలసంపుటితేనదత్త్వామధ్యమోత్తమపవిత్రేవనమాలాంచైవమేవైతన్మంత్రా
వృత్త్యాదద్యాత్అఙ్గదేవతాభ్యోనామ్నాసమర్ప్య

మహానైవేద్యందత్త్వానీరాజ్యప్రార్థయేత్ ।

మణివిద్రుమమాలాభిర్మన్దారకుసుమాదిభిః । ఇయంసాంవత్సరీపూజాతవాస్తుగరుడధ్వజ ౧
వనమాలాంయథాదేవకౌస్తుభసతతంహృది ॥

తద్వత్పవిత్రతంతూన్స్వంఙ్గాం చహృదయేవహ ౨
జానతాజానతావాపియత్కృతంనతవార్చనమ్ । కేనచిద్విఘ్నదోషేణపరిపూర్ణతదస్తుమే ౩

మన్త్రహీనంక్రియాహీనంభక్తిహీనంసురేశ్వర । యత్పూజితంమయాదేవపరిపూర్ణతదస్తుమేశ
అపరాధసహస్రాణిక్రియన్తేహర్నిశంమయా ।

దాసోహమితిమాంమత్వాక్షమస్వపరమేశ్వర ౫ ఇతి
అత్రశివాదౌగరుడధ్వజేత్యాదౌవృషవాహనేత్యూహః వనమాలామితిశ్లోకస్య

తులోపః దేవ్యామ్తుదేవదేవసురేశ్వరేత్యాదౌదేవిదేవిసురేశ్వరీత్యాదిస్త్రీప్రత్యయాతంప్రదోహః
కార్యః

శేషంసమానమ్
తతోగురుసంపూజ్యపవిత్రందత్త్వాన్యబ్రాహ్మణేభ్యఃసువాసినీభ్యశ్చాన్యానిదత్త్వాస్వయమపిస
కుటుమ్బోధారయేత్

దేవస్యస్నానాదికోపచారాన్పవిత్రాణ్యుత్తార్యకారయేత్
త్రిరాత్రాన్తేదేవంసంపూజ్యపవిత్రాణివిసర్జయేత్
అత్రశివాదిపవిత్రారోపణేచతుర్దశీపూర్వవిద్ధాగ్రాహ్య

ఏవంపూర్ణిమాపిత్రిముహూర్తసాయాహ్నవ్యాప్తాపూర్వవిద్ధైవగ్రాహ్యా

అష్టమ్యాదితిథ్యన్తరాణ్యపిపవిత్రారోపణేప్రథమపరిచ్ఛేదోక్తసామాన్యతిథినిర్ణయానుసారేణగ్రాహ్యాణి

ఇతిపవిత్రారోపణవిధిః ॥

అథోపాకర్మకాలః ।

తత్రబహవవృచానాంశ్రావణశుక్లపక్షేశ్రవణనక్షత్రంపఞ్చమీహస్తఇతి

కాలత్రయమ్ తత్రశ్రవణంముఖ్యకాలస్తదలాభేపఞ్చమ్యాదిః తథాచకాలతత్త్వవివేచనే

సంగ్రహకారికాయామ్ పర్వణిశ్రవణేకార్యంగ్రహసంక్రాన్త్యదూషితే ।

అధ్వర్యుభిర్బహ్వృచైశ్చకథంచిత్తదసంభవే ౧ తత్రైవహస్తపఞ్చమ్యాంతయోఃకేవలయోరపి ।

తత్రదినద్వయేశ్రవణసత్త్వే యదిపూర్వసూర్యోదయమారభ్యప్రవృత్తంశ్రవణంద్వితీయదినేసూర్యోదయోత్తరం

పూర్వదినేఏవ సంపూర్ణవ్యాప్తేః యదిపూర్వదినేసూర్యోదయేనాస్తిపరదినేసూర్యోదయోత్తరంముహూర్తద్వయంవర్తతేతదోత్తరదినే

ఏవ ఉత్తరాషాఢావేధనిషేధాత్
యదిపరదినేముహూర్తద్వయన్యూనంపూర్వదినేచోత్తరాషాఢావిద్ధంతదాపఞ్చమ్యాదికాలో గ్రాహ్యః

పఞ్చమీహస్తఇతి కాలద్వయంతుఔదయికంముహూర్తత్రయవ్యాపిముఖ్యమ్ తదలాభేపూర్వవిద్ధమపి

ఏవంభాద్రపదశుక్లపక్షేపిశ్రవణపఞ్చమీహస్తకాలత్రయనిర్ణయోజ్ఞేయః ఏతద్బహ్వృచైః పూర్వాహ్ణేకార్యమ్ ।

అథయజుర్వేదనిర్ణయః

తత్రబహ్వృచానాంశ్రవణవత్సర్వయజుర్వేదినాంశ్రావణపౌర్ణమాసీముఖ్యకాలః పౌర్ణమాస్యాః

ఖండత్వేయదాపూర్ణిమాపూర్వదినేముహూర్తాద్యనన్తరంప్రవృత్తాద్వితీయదినేషణ్ముహూర్త వ్యాపినీతదాసర్వయాజుషాణాముత్తరైవ

యదాశుద్ధాధికతయాదినద్వయేపిసూర్యోదయవ్యాపినీతదాసర్వయాజుషాణాంపూర్వైవ

పూర్వదినేముహూర్తాద్యనన్తరంప్రవృత్తాద్వితీయదినేముహూర్తద్వయత్రయాదివ్యాపినీష ణ్ముహూర్తన్యూనాతదాతైత్తిరీయైరుత్తరాగ్రాహ్యా

తైత్తిరీయభిన్నయాజుషైఃపుర్వాగ్రాహ్యా
యదాపుర్వదినేముహూర్తాద్యనన్తరంప్రవృత్తాద్వితీయదినే

ముహూర్తద్వయన్యూనాభవతిక్షయవశాన్నాస్త్యేవవాతదాసర్వయాజుషాణాంపూర్వైవహిరణ్య కేశీతైత్తిరీయాణాం

శ్రావణీపౌర్ణమాసీముఖ్యఃకాలస్తదభావేశ్రావణేహస్తఃశ్రావణశుక్లపఞ్చమీతుతత్తత్సూత్రేనుక్తేర్న గ్రాహ్యే

ఏతదేవభాద్రపదేపికాలద్వయమితివిశేషః ఖణ్డతిథిత్వేనిర్ణయః పుర్వోక్తఏవ హస్తనక్షత్రమపిఔదయికంసఙ్గవస్పర్శిగ్రాహ్యమన్యథాపూర్వవిద్ధమేవ

ఆపస్తమ్బానాంశ్రావణీపౌర్ణమాసీముఖ్యాతదభావే భాద్రపదీతివిశేషః బౌధాయనానాం శ్రావణీపౌర్ణమాసీముఖ్యా

దోషసంభావనయాతదభావేఆషాఢీతివిశేషః ఏతేషామపిఖణ్డతిథిత్వేపూర్వోక్తఏవనిర్ణయః ।

పూర్వోక్తఏవనిర్ణయః

అథకాణ్వమాధ్యన్దినాదికాత్యాయనానాం శ్రవణయుతాశ్రావణపూర్ణిమాకేవలావాహస్తయుక్తాపఞ్చమీకేవలావా

ముఖ్యఃకాలః అతఃకేవలశ్రవణేకేవలహస్తేచతైర్నకార్యమ్ శ్రావణమాసేవిఘ్నదోషేభాద్రపదగతపూర్ణిమాపఞ్చమ్యోఃకార్యమ్

తిథేఃఖణ్డత్వేషణ్ముహూర్తాధిక్యేఉత్తరాషణ్ముహూర్తన్యూనత్వేపూర్వాగ్రాహ్యేత్యాదిః పూర్వోక్తఏవనిర్ణయః ।

సర్వశాఖిసాధారణనిర్ణయః

అథసామవేదినాంభాద్రపదశుక్లేహస్తనక్షత్రంముఖ్యకాలఃసంక్రాన్త్యాదిదోషేణతత్రాసంభవేశ్రావణమాసేహస్తోగ్రాహ్యఇతినిర్ణయసింధుః

అన్యేతు భాద్రపదహస్తేదోషసంభవే శ్రావణపౌర్ణిమాస్యాముపాకర్మ
కృత్వాభాద్రపదస్యహస్తపర్యన్తంనపఠనీయం తతఃపరంపఠనీయమిత్యాహుః

హస్తస్యఖణ్డత్వేదినద్వయేఽపరాహ్ణపూర్ణవ్యాప్తౌఅపరాహ్ణైకదేశస్పర్శేవాపరదినేఏవోపాకర్మ ।
పూర్వదినఏవాపరాహ్ణపూర్ణవ్యాప్తౌపూర్వత్రైవ ॥

సర్వత్రసామగానామపరాహ్ణస్యైవోపాకర్మకాలత్వేనోక్తేః
పూర్వదినఏవాపరాహ్ణైకదేశస్పర్శేదినద్వయేప్యపరాహ్ణస్యర్శాభావేవాపరత్రైవ

యేషాంసామవేదినాంప్రాతః సఙ్గవౌకర్మకాలత్వేనోక్తౌతేషాంపూర్వత్రాపరాహ్ణవ్యాప్తిత్యక్త్వా
పరదినేసఙ్గవోర్ధ్వంవర్తమానహస్తగ్రహణమ్

సింహస్థేసూర్యేఉపాకర్మవిధానంతుయదిశ్రావణే హస్తః

పూర్ణిమావాసింహస్థేసూర్యేభవతితదాతత్రోపాకర్మనకర్కస్థేఇతిసామగానాంశ్రావణామాసగత
హస్తపర్వణోర్వ్యవస్థాపరమ్

అన్యశాఖినాంసింహస్థరవేర్విధిర్నిషేధోవానాస్తి
అథర్వవేదినాంతుశ్రావణ్యాంభాద్రపదగతాయాంవాపౌర్ణిమాస్యాముపాకర్మ

తిథిఖణ్డేఔదాయికసఙ్గకాలవ్యాపినీతిథిర్గ్రాహ్యేతి
సర్వశాఖినాంశ్రావణభాద్రపదమాసగతస్వస్వగృహ్యోక్తకాలేషు

గ్రహణసంక్రాన్త్యాశౌచాదిదోషసంభావనాయాంసర్వథాకర్మలోపప్రాప్తౌశాఖాన్తరోక్తకాలానాంగ్రా
హ్యత్వమావశ్యకమ్

తత్రాపస్తమ్బబౌధాయనసామగాదీనాం శ్రావణభాద్రపదగతపఞ్చమీపూర్ణిమాదేరప్యవిశేషేణ

గ్రాహ్యత్వప్రాప్తౌనర్మదోత్తరదేశేసింహగతేసూర్యేపఞ్చమాదేర్గ్రహణమ్

నర్మదాదక్షినభాగేకర్కటస్థేసూర్యేశ్రావణపఞ్చమ్యాదేర్గ్రహణమితివ్యవస్థేతికౌస్తుభఉక్తమ్
తేనఋుగ్వేదినామపి

సర్వథాకర్మలోపప్రసక్తౌపూర్ణిమాపిసింహస్థకర్కటస్థాదివ్యవస్థయాగ్రాహ్యేతిమమభాతి
సర్వశాఖిభిః

శ్రావణమాసేముఖ్యకాలేపర్జన్యాభావేనవ్రీహ్యాద్యోషధిప్రాదుర్భావాభావే
ఆశౌచాదౌవాభాద్రపదశ్రవణాదౌకార్యమ్

ఔషధిప్రాదుర్భావాభావేపి శ్రావణమాసే కార్యమితికర్కాదిమతమ్
సర్వశాఖినాంగృహ్యోక్తముఖ్యకాలత్వేననైర్ణీతేదినేగ్రహణస్య

సంక్రాన్తేర్వాసత్వేసంక్రాన్తిరహితాఃపఞ్చమ్యాద్యోగ్రాహ్యః

గ్రహణసంక్రాన్తియోగశ్చోపాకర్మసంబన్ధిన్యహోరాత్రేభవిష్యన్మధ్యరాత్రాత్పూర్వమతీతమధ్య
రాత్రాదూర్ధ్వచేతియామాష్టకే

విద్యమఆనశ్రవణనక్షత్రపూర్ణిమాదితిథ్యస్పృష్టోప్యుపాకర్మదూషకః
కేచితూక్తయామాష్టకాదన్యత్రాపి

విద్యమానోగ్రాహ్యశ్రవణాదినక్శత్రపర్వాదితిథిస్పర్శో చేత్సోపిదూషకఇత్యాహుః

నూతనోపనీతానాంప్రథమోపాకర్మగురుశుక్రాస్తాదౌమలమాసాదౌసింహస్థేగురౌచ న కార్యమ్ ద్వితీయాద్యుపాకర్మతుఅస్తాదావపికార్యమ్ మలమాసేతు

ద్వితీయాద్యపినకార్యమ్ ప్రథమోపాకర్మస్వస్తివాచననాదీశ్రాద్ధాదికృత్వాకార్యమ్

నూతనోపనీతానాంశ్రావణమాసగతపఞ్చమీహస్తశ్రవణాదికాలేషుగురుశుక్రాస్తాదిప్రతిబన్ధేనోపాకర్మారమ్భాభావేభాద్రమాసగతపఞ్చమీశ్రవణాదయోగ్రాహ్యాః

మౌఞ్జీయజ్ఞోపవీతం చనవందణ్డంచధారయేత్ । అజినంకటిసూత్రంచనవవంస్త్రంతథైవచ ౧ ఇతిబ్రహ్మచారిణౌ విశేషఃప్రతివర్షజ్ఞేయః

ఉపాకర్మోత్సర్జనేబ్రహ్మచారిసమావృతగృహస్థవానప్రస్థైఃసర్వైఃకర్తవ్యే ఉత్సర్జనకాలస్తునేహప్రపఞ్చ్యతే

ఉపాకర్మదినేథవేతివచనానుసారేణసర్వశిష్టానామిదానీముపాకర్మదినేఏవోత్సర్జనకర్మానుష్ఠానాచారేణైతన్నిర్ణయస్యానుపయోగాత్

ఏతేఉపాకర్మోత్సర్జనేయదిఅన్యైఃద్విజైఃసహకరోతితదాలౌకికాగ్నౌకుర్యాత్ యదైకఃకరోతితదాస్వగృహ్యాగ్నౌకుర్యాత్

కాత్యాయనైస్తుఔపవసథ్యాఅగ్నౌవేవహోతవ్యంనలౌకికాగ్నౌ బహ్వృచాదిః

స్వయంచతురవత్తీబహుభిశ్చతురవత్తిభిరుపాకర్మాదికంకుర్వన్నేకస్యాపిజామదగ్న్యాదేఃపఞ్చావత్తినఃసత్వే తదనురోధేనపఞ్చావత్తమేవకుర్యాత్

చతుర్రవత్తినామపిపఞ్చావత్తిత్వస్యవైకల్పికత్వోక్త్యాతేషామపికర్మవైగుణ్యాభావాత్ అకరణేదోషశ్రవణేనప్రత్యబ్దమేతేకర్తవ్యే

క్వచిత్పుస్తకేనిర్ణయసిన్ధావేతదకరణేప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రముపవాసోవాప్రాయశ్చిత్తందృశ్యతేన సర్వత్రఉపాకర్మోత్సర్జనయోరుభయోరపిఋషిపూజనముక్తమ్

ఋష్యాదితర్పణంతూత్సర్జనఏవ అత్రవివాహోత్తరంతిలతర్పణేనదోషః అత్రసంకల్పేఅధీతానాంఛన్దసామాప్యాయనద్వారా

శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థముపాకర్మదినేఅద్యోత్సర్జనాఖ్యంకర్మకరిష్య ఇతి ఉపాకర్మణితుఅధీతానామధ్యేశ్యమాణానాం

చఛన్దసాంయాతయామతానిరాసేనాప్యాయనద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంఇతివిశేషఃఅవశిష్టఃసర్వోపిప్రయోగవిశేషః

స్వస్వగృహ్యానుసారేణజ్ఞేయః అత్రనదీనాంరజోదోషోనబ్రహ్మాదిదేవఋష్యాదీనాంజలే సాన్నిధ్యంతేనస్నానాత్సర్వదోషక్షయః

ఋషిపూజనస్థానస్థితజలస్పర్శనపానాభ్యాం సర్వకామావాప్తిః

ఇతిసర్వశాఖిసాధారణనిర్ణయః

అథరక్షాబన్ధనః

అథరక్షాబన్ధనమస్యామేవపూర్ణిమాయాంభద్రారహితాయాం త్రిముహూర్తాధికోదయవ్యాపిన్యాపరాహ్ణేప్రదోషేవాకార్యమ్ ఉదయేత్రిముహూర్తన్యూనత్వేపూర్వేద్యుర్భద్రారహితే

ప్రదోషాదికాలేకార్యమ్ ఇదంగ్రహణసంక్రాన్తిదినేపికర్తవ్యమ్ మన్త్రస్తు
యేనబద్ధోబలీరాజాదానవేంద్రోమహాబలః ।

తేనత్వాభిబధ్నామిరక్షేమాచలమచల ౧ ఇతి అత్రైవ పూర్ణిమాయాం హయగ్రీవోత్పత్తిః
శ్రావణపూర్ణిమాకులధర్మాదౌత్రిముహూర్తసాయాహ్నవ్యాప్తాపూర్వవిద్ధైవగ్రాహ్యా

త్రిముహూర్తన్యూనత్వేపరా అస్యామేవపౌర్ణమాస్యామాశ్వలాయనానాంశ్రవణాకర్మసర్పబలి
శ్చరాత్రావుక్తః తైత్తిరీయాణాంతుసర్పబలిరేవోక్తః

కాత్యాయనానాంసామగానాంచశ్రవణా కర్మసర్పబలీ

ద్వావప్యుక్తౌశ్రవణాకర్మసర్పబల్యాశ్వయుజీప్రత్యవరోహణాదిపాకసంస్థానాంస్వస్వకాలేష్వకర
ణేప్రాజాపత్యంప్రాయశ్చిత్తం

కార్యంనతుకాలాన్తరేతదనుష్ఠానమ్

శ్రవణాకర్మాదిసంస్థాఃపత్న్యామృతుమత్యామపికార్యాఃప్రథమారమ్భస్తునభవతిఅత్రపౌర్ణమా
సీ-అస్తమయప్రభృతిప్రవృత్తకర్మపర్యాప్తకాలవ్యాపినీ

పూర్వైవచేత్పూర్వైవగ్రాహ్యా దినద్వయే తత్సంబన్ధస్యసత్వేఅసత్వేవాపరైవ
ప్రయోగస్తుస్వస్వమూత్రేషుజ్ఞేయః శ్రావణకృష్ణచతుర్థ్యా

ప్రారభ్యకృష్ణచతుర్థీషుయావజ్జీవమేకవింశతివర్షానివాఏకవర్షంవాసంకష్టచతుర్థీవ్రతం
కార్యమ్ అశక్తౌప్రతివర్షంశ్రావణచతుర్థ్యామేవకార్యమ్

అత్రచన్ద్రోదయవ్యాప్త్యాతిథి నిర్ణయఃప్రథమపరిచ్ఛేదేఉక్తః సోద్యాపనవ్రతప్రయోగః
కౌస్తుభాదౌజ్ఞేయః।

అథాజన్మాష్టమీవ్రతమ్

తత్రాష్టమీద్వివిధా శుద్ధావిద్ధాచదివారాత్రౌవాసప్తమీ యోగరహితాయత్రదినేయావతీతత్ర తావతీశుద్ధా

దివారాత్రౌవాసప్తమీయోగవతీయస్మిన్న హెూరాత్రేయావతీతత్రతావతీవిద్ధా సాపునర్ద్విధారోహిణీయుతారోహిణీయోగరహితాచేతి

తత్రరోహిణీయోగరహితకేవలాష్టమీభేదాః సప్తమీనాడ్యః ౫౯ పలాని ౫౯ అష్టమీ ౫౮।౫ అస్యాంశుద్ధాయాం సందేహెూనాస్తి

ద్వితీయకోట్యభావాత్ సప్తమీ ౨ అష్టమీ ౫౫ అస్యాంవిద్ధాయామప్యసందేహః దినాన్తరేఅభావేద్వితీయకోట్యభావాత్ యదా

దినద్వయేకేవలాష్టమీవర్తతేతదాచత్వారః పూర్వేద్యురేవనిశీథవ్యాపినీ పరేద్యురేవనిశీథవ్యాపినీదినద్వయేపినిశీథవ్యాపినీ

దినద్వయేపినిశీథవ్యాప్త్య భావఇతిరాత్ర్యర్ధంనిశీథపదార్థః స్థూలదృష్ట్యాత్వష్టమోముహర్త్తోనిశీథః తత్రపూర్వేద్యురేవ నిశీథవ్యాపినీయథా

సప్తమీ ४० అష్టమి ४౨ అత్ర సప్తమీయుతాపూర్వవిద్ధైవాష్టమ్యుపోష్యా యథావాష్టమీ౬౦।४ ఇయంశుద్ధాధికాపిపూర్వేవ

పరేద్యురేవనిశీథేయథాసప్తమీ ४౭ అష్టమీ ४౬ అత్రపరైవాష్టమ్యుపోష్యా ఉభయత్రనిశీథేయథా సప్తమీ४౨ అష్టమీ ४౬

అత్రాపిపరైవాష్టమీగ్రాహ్యా
అత్రసర్వత్రసప్తమీయుక్తాయారాంత్రిపూర్వార్ధావసానేకలయాప్యష్టమ్యాః
సత్త్వేఏవనిశీథవ్యాపిత్వం

నవమీయుక్తాయాంరాత్ర్యుత్తరార్ధాదిభాగేసత్త్వఏవోత్తరత్రనిశీథవ్యాపిత్వంసప్తమీదినేఉత్తర
భాగే

ఏవసత్త్వేనవమీయుతదినేపూర్వభాగఏవసత్త్వేచనిశీథావ్యాపిత్వపక్షఏవమన్తవ్యః
ఏవంవక్ష్యమాణరోహిణీయుక్తభేదేష్వపిజ్ఞేయమ్

రోహిణీయుతాష్టమ్యామపిపూర్వదినఏవనిశీథేఽష్టమీరోహిణ్యోర్యోగఃపరదినఏవనిశీథేయోగఃది
నద్వయే నిశీథేయోగఇతిపక్షత్రయమ్

పూర్వేద్యురేవనిశీథేయోగోయథాసప్తమీ ౪౦ తద్దినేకృత్తికా ౩౫ అష్టమీ ౪౬ తద్దినేరోహిణీ ౩౬
అత్రపూర్వవిద్ధైవాష్టమ్యుపోష్యా

పరదినఏవనిశీథయోగో యథా సప్తమీ ౪౭తద్దినేకృత్తికా ౫౦ అష్టమీ ౪౨ రోహిణీ ౪౬
అత్రపరైవాష్టమీగ్రాహ్యా

దినద్వయేనిశీథేఽష్టమీరోహిణ్యోర్యోగోయథా సప్తమీ ౪౭ కృత్తికా ౪౩ అష్టమీ ౪౨ రోహిణీ ౪౮
అత్రపరైవాష్టమీగ్రాహ్యా

అథరోహిణీయుతాష్టమ్యామేవదినద్వయేపినిశీథేరోహిణీయోగాభావోబహుధాసంభవతి ।

ద్వితీయదిన విధిః

పరేద్యురేవనిశీథవ్యాపినీఅష్టమీ పరేద్యురేవనిశీథాదన్యత్రరోహిణీయుక్తాచేత్యేకఃపక్ష
యథాసప్తమీ

౪౭ అష్టమీ ౫౦ అష్టమీదినేకృత్తికా ౪౬ అత్రపక్షేపరైవాష్టమీ గ్రాహ్యా

ఏతత్తుల్యయుక్త్యాపూర్వేద్యురేవనిశీథవ్యాపినీపూర్వేద్యురేవనిశీథాదన్యత్రరోహిణీయుతేతిప
క్షేపిపూర్వైవగ్రాహ్యా

దినద్వయేపినిశీథాదన్యత్రరోహిణీయుతాపరేద్యురేవనిశీథవ్యాపినీతిద్వితీయఃపక్షః సప్తమీ
౪౮ తద్దినే కృత్తికా ౩౦ అష్టమీ ౪౮ రోహిణీ ౨౫

అత్రాపిపరైవగ్రాహ్యాదినద్వయేనిశీథాదన్యత్రరోహిణీయుక్తాపూర్వేద్యురేవనిశీథవ్యాపినీతితృ
తీయోయథా

సప్తమీ ౨౫ కృత్తికా ౪౮ అష్టమీ ౨౦ రోహిణీ ౪౩ అత్రాపిపరైవ
రోహిణీయోగసామ్యేపిపూర్వత్రసప్తమీవిద్ధత్వాత్

యథావాష్టమీ ౬౦।౪ కృత్తికా ౫౦ అత్ర పూర్వైవగ్రాహ్యా
అహోరాత్రద్వయేరోహిణీయోగసామ్యేపిపూర్వస్యాః

శుద్ధత్వాత్పూర్ణవ్యాప్తేశ్చదినద్వయేపినిశీథవ్యాపినీపరేద్యురేవనిశీథాదన్యత్రరోహిణీయుతేతి
చతుర్థః యథా

సప్తమీ ౪౩ అష్టమీ ౪౯ కృత్తికా ౪౬ అత్రపరైవాష్టమీ ఏవం
దినద్వయేపినిశీథవ్యాపినీపూర్వత్రైవ

నిశీథాదన్యత్రరోహిణీయుతేతిపంచమీ యథాసప్తమీ ౪౧ తద్దినేరోహిణీ ౪౩ అష్టమీ ౪౭
అత్రపూర్వైవాష్టమ్యుపోష్యా

దినద్వయేపనిశీథవ్యాపినీదినద్వయేనిశీథాదన్యత్రరోహిణీయుతేతిషష్ఠో
పినిశీథావ్యాపినీపూర్వేద్యురేవనిశీథాదన్యత్రరోహిణీయుతేతిసప్తమోయథా

సప్తమీ ౪౮ తద్దినేరోహిణీ ౫౮ అష్టమీ ౪౨ అత్రపరైవాష్టమీ గ్రాహ్యా అత్రైవపక్షేపరేద్యురేవ

ఉభయత్రవానిశీథాదన్యత్రరోహిణీయోగేపిపరైవేతికైముత్యేనసిద్ధమ్
పూర్వేద్యురేవనిశీథవ్యాపినీపరేద్యురేవనిశీథాదన్యత్రరోహిణీయుతేతిచరమఃపక్షః

యథా సప్తమీ30 అష్టమీ ౨౫ తద్దినేకృత్తికా ౫ యథావాష్టమీ ౬౦।౪

అష్టమీశేషదినేకృత్తికా ౧ అత్రోదాహరణద్వయేపిపరైవాష్టమీగ్రాహ్యా
స్వల్పస్యాపిరోహిణీయోగస్యప్రాశస్త్యేన

ముహూర్తమాత్రాయాఅపిపరస్యాగ్రాహ్యతయాపూర్వత్రవిద్యమానాయానిశీథవ్యాప్తేరనాదరాత్
సర్వపక్షేషుయదిపరదినేముహూర్తన్యూనావర్తతేనావర్తతేదాసానగ్రాహ్యా

కింతుపూర్వైవేతితుపురుషార్థచిన్తామణావుక్తమ్
పరేద్యురేవనిశీథవ్యాపినీపూర్వేద్యురేవనిశీథాదన్యత్రరోహిణీయుతా యథా సప్తమీ ౪౮ రోహిణీ ౫౫ అష్టమీ ౪౮

అత్రపరైవ విద్ధాయాంనిశీథోత్తరం రోహిణీయోగస్యాప్రయోజకత్వాత్
అత్రవిస్తరేణోక్తానాంబహుపక్షాణాంసంక్షేపేణనిర్ణయ సంగ్రహః పురుషార్థాచిన్తామణౌ

శుద్ధసమాయాంశుద్ధన్యూనాయాంవావిద్ధసమాయాంవిద్ధన్యూనాయాం
వాకవేలాష్టమ్యాంసందేహఏవనాస్తి శుద్ధాధికాఽపికేవలాష్టమీపూర్వైవ

విద్ధాధికాతుపూర్వదినఏవనిశీథవ్యాప్తౌపూర్వా దినద్వయేనిశీథవ్యాప్తావవ్యాప్తౌవాపరైవేతి ।

రోహిణీయోగః

అథరోహిణీయోగేయదిశుద్ధసమాయాంశుద్ధన్యూనాయాంవాఈషదపిరోహిణీయోగస్తదానసందేహః శుధాధికాయాంపూర్వదినేదినద్వయేపివారోహిణీయోగేపూర్వైవ

శుద్ధాధికాయాముత్తరదినేఏవరోహిణీయోగేముహూర్తమాత్రాప్యుత్తరైవ విద్ధాధికార్యాంపూర్వదినఏవనిశీథాత్పూర్వనిశీథేవారోహిణీయోగేపూర్వా

దినద్వయేపిపరత్రైవవానిశీథేనిశీథంవిహాయ వారోహిణీయోగేపరైవేతిసంక్షేపేణనిర్ణయసంగ్రహః

ఏవంకౌస్తుభాదినవీనగ్రన్థానుసృతమాధవమతానుసారేణజన్మాష్టమీనిర్ణీతా

అత్రకేచిత్కేవలాష్టమీజన్మాష్టమీసైవరోహిణీయుతాజయన్తీసంజ్ఞకేతిజయన్త్యష్టమ్యోర్వ్రత్రైక్యమాహుః

అన్యేతుజన్మాష్టమీవ్రతంజయన్తీవ్రతంచభిన్నంరోహిణీయోగాభావేజయన్తీవ్రతలోపాజ్జన్మాష్టమీవ్రతమేవకార్యమ్

యస్మిన్వర్షేజయన్త్యాఖ్యయోగోజన్మాష్టమీతదా అన్తర్భూతాజయన్త్యాంస్యాదితి జయన్తీ

దినేనిశీథాక్యకర్మకాలేఽష్టమ్యాద్యభావేపిసాకల్యవచనాపాదితకర్మకాలవ్యాప్తిమాదాయవ్రతద్వయమపిజయన్తీదినఏవతన్త్రేణానుష్ఠేయమ్

వ్రతద్వయస్యాప్యకరణేమహాదోషశ్రవణేనఫలశ్రవణేనచనిత్యకామ్యోభయరూపత్వాత్

నతునిశీథవ్యాప్తాంయాపూర్వాష్టమ్యాంజన్మాష్టమీవ్రతంకృత్వాజయన్తీదినేపారణమనుష్ఠేయమ్

నిత్యవ్రతలోపేప్రత్యవాయాపాతాదిత్యాహుఃనిర్ణయసిన్ధౌతుఉక్తరీత్యామాధవమతముపపాద్య హేమాద్రిమతేనజన్మాష్టమీ వ్రతమేవనిత్యం జయన్తీవ్రతంతు

నిత్యమపికలియుగేలుప్తమితి
కేచిన్నానుతిశ్ఠన్తిఇత్యుక్త్వాస్వమతేనయస్మిన్వర్షేపూర్వదినేఏవనిశీథేఽష్టమీపరదినే

ఏవనిశీథాదన్యత్రజయన్త్యాఖ్యయోగస్తత్రోపోషణద్వయంకార్యమ్

వ్రతద్వయస్యాపినిత్యత్వేనాకరణేదోషాత్
జయన్త్యామష్టమ్యన్తర్భావోక్తిస్తుమూర్ఖప్రతారణామాత్రమితిప్రతిపాదితమ్

మమతుకౌస్తుభాదినవీనపరిగృహీతమాధవమతరీత్యాజయన్త్యనర్భావేనాష్టమీవ్రతానుష్ఠానమేవయుక్తంప్రతిభాతి

అత్రవ్రతేబుధసోమవారయోగఃప్రాశస్త్యవిధాయకోనతురోహిణీవన్నిణార్యకః

అథద్వితీయాదినేభోజనరూపంపారణంవ్రతాఙ్గంవిహితంతత్కాలోనిర్ణీయతే

కేవలతిథ్యుపవాసేతిథ్యన్తేనక్షత్రయుక్తతిథ్యుపవాసేఉభయాన్తేపారణంకార్యమ్

యదితిథినక్షత్రయోరేకతరాన్తోదినేలభ్యతేఉభయాన్తస్తురాత్రౌతదాదివైవాన్యతరాన్తేపారణమ్

యదా దివానైకస్యాప్యన్తస్తదానిశీథాదర్వాగన్యతరాన్తేఉభయాన్తేవాపారణమ్

యదాతునిశీథావ్యవహితపూర్వక్షణే ఏకతరాన్తఉభయాన్తో వాతదానిశీథేపిపారణంకార్యమ్

భోజనాసంభవేపారణాసంపత్త్యర్థంఫలాద్యాహారోవిధేయః కేచితూక్తవిషయేనిశీథే పారణం

నకార్యంకింతూపవాసాత్తృతీయేహ్ని దివాకార్యమిత్యాహుస్తన్న యుక్తమ్ అశక్తస్తుఏకతరాన్తాభావేపి

ఉత్సవాన్తేప్రాతరేవదేవపూజావిసర్జనాదికృత్వాపారణంకుర్యాత్ ।

అథసంక్షేపణవ్రతవిధిః

ప్రాతఃకృతనిత్యక్రియః
ప్రాఙ్ముఖోదేశాదిసంకీర్త్యతత్తత్కాలేసప్తమ్యాదిసత్వేపిప్రధానభూతామష్టమీమేవసంకీర్త్య

శ్రీకృష్ణప్రీత్యర్థజన్మాష్టమీ వ్రతంకరిష్యే
జయన్తీయోగసత్వేజన్మాష్టమీవ్రతంజయన్తీవ్రతంచతన్త్రేణకరిష్యేఇతిసంకల్పయేత్

తామ్రపాత్రేజలంగృహీత్వా వాసుదేవంసముద్దిశ్యసర్వపాపప్రశాంతయే । ఉపవాసం
కరిష్యామికృష్ణాష్ట్యమ్యాంనభస్యహమ్ ౧

అశక్తౌ ఫలానిభక్షయిష్యామీత్యాద్యూహః ఆజన్మమరణంయావద్యన్మయాదుష్కృతంకృతమ్ ।
తత్ప్రణాశయ గోవిన్దప్రసీదపురుషోత్తమ ౧

ఇతిపాత్రస్థంజలంక్షిపేత్ తతఃసువర్ణరజతాదిమయ్యామృన్మయ్యావాభిత్తిలిఖితావా
ప్రతిమాయథాకులాచారంకార్యాః

తాయథా
పర్యఙ్కేప్రసుప్తదేవక్యాఃస్తనంపిబన్తీశ్రీకృష్ణప్రతిమాంనిధాయజయన్తీసత్వేత్వన్యదేవక్యాఉత్స
ఙ్గే

ద్వితీయాంశ్రీకృష్ణమూర్తినిధాయపర్యఙ్కస్థదేవకీచరణసంవాహనపరాంలక్ష్మీంనిధాయభిత్త్యా
దౌఖడ్గధరం

వసుదేవంనన్దగోపీగోపాన్లిఖిత్వాప్రదేశాన్తరేమఞ్చకేప్రసూతకన్యయాసహయశోదాప్రతిమాంపీ
ఠాన్తరే

వసుదేవదేవకీనన్దయశోదాశ్రీకృష్ణరామచణ్డికాఇతిసప్తప్రతిమాఃస్థాపయేత్
ఏతావత్ప్రతిమాకరణాశక్తౌవసుదేవాదిచణ్డికాన్తాఃసప్తవా

యథాచారంయథాశక్తివాకృత్వా అన్యాఃసర్వాయథాయథం ధ్యాయేదితిభాతి

నిశీథాసన్నప్రాక్కాలేస్నాత్వాశ్రీకృష్ణప్రీత్యర్థంసపరివారశ్రీకృష్ణపూజాంకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యన్యాసానశఙ్ఖాదిపూజాన్తంనిత్యవత్కృత్వాపర్యఙ్కస్థాంకిన్నరాద్యైర్యుతాంధ్యాయే
త్తుదేవకీమ్ ।

శ్రీకృష్ణంబాలకంధ్యాయేత్పర్యఙ్కేస్తనపాయినమ్ ౧
శ్రీవత్సవక్షసంశాన్తంనీలోత్పలదలచ్ఛవిమ్ ।

సంవాహయన్తీ దేవక్యాః పాదౌధ్యాయైచ్చతాంశ్రియమ్ ౨ ఏవంధ్యాత్వాదేవక్యైనమః

ఇతి దేవకీమావాహ్యమూలమన్త్రేణపురుషసూక్తఋచావాశ్రీకృష్ణాయనమః
శ్రీకృష్ణమావాహయామితి

ఆవాహ్యలక్ష్మీంచావాహ్యదేవక్యైవసుదేవాయయశోదాయైనన్దాయకృష్ణాయరామాయచణ్డికాయై ఇతినామ్నావాహ్యలిఖితాదిదేవతాః

సకలపరివారదేవతాభ్యోనమైత్యావాహ్యామూలమన్త్రేణసూతఋచావా అత్రావాహితదేవక్యాదిపరివారదేవతాసహితశ్రీకృష్ణాయనమ

ఇత్యాసనపాద్యార్ఘ్యాచమనీయాభ్యఙ్గస్నాననిదత్త్వాపఞ్చామృతస్నానాన్తేచన్దనేనానులేపయేత్

శుద్ధోదకాభిషేకాన్తేవస్త్రయజ్ఞోపవీతగన్ధపుష్పాణిధూపదీపౌచ విశ్వేశ్వరాయవిశ్వాయతథావిశ్వోద్భవాయచ ।

విశ్వస్యపతయేతుభ్యంగోవిన్దాయనమోనమః ౧ యజ్ఞేశ్వరాయ దేవాయతథాయజ్ఞోద్భవాయచ ॥

యజ్ఞానాంపతయేనాథగోవిన్దాయనమోనమః ౧ యజ్ఞేశ్వరాయ దేవాయతథాయజ్ఞోద్భవాయచ ॥

యజ్ఞానాంపతయేనాథగోవిన్దాయనమోనమః ౨ ఇతి మన్త్రాభ్యాంమూలమన్త్రాదిసముచ్చితాభ్యాందద్యాత్

జగన్నాథనమస్తుభ్యంసంసారభయనాశన జగదీశ్వరాయదేవాయభూతానాంపతయేనమః ౧

ఇతినైవేద్యం మూలమన్త్రాదికంసర్వత్రయోజ్యమ్ తామ్బూలాదినమస్కారప్రదక్షిణాపుష్పాన్త్రల్యన్తాంకార్యమ్

అథవోద్యాపనప్రకరణోక్తవిధినాపూజా సాయథా ఉక్తప్రకారేణవ్యానావాహనేకృత్వా దేవాబ్రత్త్యాదయోయేన స్వరూపంనవిదుస్తవ ।

అతస్త్వాంపూజయిష్యామిమాతురుత్సఙ్గవాసినమ్ ౧ పురుషఏవేదమాసనమ్ । అవతారసహస్త్రాణికరోషిమధుసూదన ।

నతేసంఖ్యావతారాణాంకశ్చిజ్జానాతితత్త్వతః ౨ ఏతావానస్యేతిపాద్యమ్ । జాతఃకంసవధార్థాయభూభారోత్తారణాయచ ।

దేవానాంచహితార్థాయధర్మసంస్థాపనాయచ । కారైవాణాంవినాశాయపాణ్డవానాం హితాయచ ।

గృహాణార్ఘ్యంమయాదత్తందేవక్యాసహితోహరే ౩ త్రిపాదూం అర్ఘ్యమ్ । సురాసురనరేశాయక్షీరాబ్ధిశయనాయచ ।

కృష్ణాయవాసుదేవాయదదామ్యాచమనంశుభమ్ ౪ తస్మాం ఆచమనీయమ్ । నారాయననమస్తేస్తునరకార్ణవతారక ।

గఙ్గోదకంసమానీతంస్నానార్థప్రతిగృహ్యతామ్ ౫ యత్పురుషేం స్నానమ్ । పయోదధిఘృతక్షౌద్రశర్కరాస్నానముత్తమమ్ ।

తృప్త్యర్థందేవదేవేశగృహ్యతాందేవకీసుత ౬ ఇతిపఞ్చామృత । శుద్ధోదకస్నానమాచమనమ్ । క్షౌమంచపట్టసూత్రాఢ్యంమయానీతాంశుకంశుభమ్ ।

గృహ్యతాం దేవదేవేశమయాదత్తంసురోత్తమ ౭ తంయజ్ఞంవస్త్రమ్ । నమః కృష్ణాయదేవాయశఙ్ఖచక్రధరాయచ ।

బ్రహ్మసూత్రంజగన్నాథగృహాణపరమేశ్వర ౮ తస్మాద్యజ్ఞాం యజ్ఞోపవీతమ్ ।
నానాగన్ధసమాయుక్తం చన్దనంచారుచర్చితమ్ ।

కుఙ్కుమాక్తాక్షయైర్యుక్తంగృహ్యతాంపరమేశ్వర౯ తస్మాద్యజ్ఞాం గన్ధమ్ ।
పుష్పాణియానిదివ్యానిపారిజాతోద్భవానిచ ।

మాలతీకేసరాదీనిపూజార్థప్రతిగృహ్యతామ్ ౧౦ తస్మాదం పుష్పాణి । అథాఙ్గపూజా
శ్రీకృష్ణాయనమః పాదౌపూజయామి సంకర్షణాయనమః గుల్ఫౌం ।

కాలాత్మనేనం నానునీపూం । విశ్వకర్మనేనం జఙ్ఘేపూం । విశ్వనేత్రాయనం కటీపూం ।
విశ్వకర్త్రేనంమేఢ్రపూ । పద్మనాభాయనమః నాభింపూం ॥

పరమాత్మనేనం హ్రదయంపూం । శ్రీకణ్ఠాయనం కణ్ఠంపూ । సర్వాస్త్రధారిణేనం శిరఃపూం ।
విశ్వరూపిణేనారాయణాయనమః సర్వాఙ్గపూజయామి ।

వనస్పతిరసోం ౧౧ యత్పురుషంం ధూపంం ।
త్వంజ్యోతిఃసర్వదేవానాంతేజస్త్వంతేజసాంపరమ్ ।
ఆత్మజ్యోతిర్నమస్తుభ్యందీపోయంప్రతిగృహ్యతామ్ ౧౨

బ్రాహ్మణోం దీపంం ।

నానాగన్ధసమాయుక్తంభక్ష్యభోజ్యంచతుర్విధమ్ । నైవేద్యార్థమయాదత్తంగృహాణప్రమేశ్వర
౧౩ చంద్రమామనసోం నైవేద్యంం । ఆచమనంకరోద్వర్తర్నంం ।

తామ్బూలంచకర్పూరంపూగీఫలసమన్వితమ్ ।
ముఖవాసకరంరమ్యంప్రీతిదంప్రతిగృహ్యతామ్ ౧౪
సౌవర్ణంరాజతంతామ్రంనానారత్నసమన్వితమ్ ।

కర్మసాద్గుణ్యసిద్ధ్యర్థం దక్షిణాంప్రతిగృహ్యతామ్ ౧౫
రమ్భాఫలంనారికేలంతథైవామ్రఫలానిచ ।

పూజితోసిసురశ్రేష్ఠగృహ్యతాంకంససూదన ౧౬ నాభ్యాఅం నీరాజనం౦ ।

యానికాం ౧౭ సప్తాస్యాం ప్రదక్షిణామ్ యజ్ఞేనేత్యాదివేదమన్త్రైఃపుష్పాఞ్జలి నమస్కారాన్ ౧౮
అపరాధసం పూజాంనివేదయేత్ ।

సర్వోపచారపూజనసమాప్తౌద్వాదశాఙ్గులవిస్తారంరౌప్యమయంస్థణ్డిలాదిలిఖితంవారోహిణీ
యుతంచన్ద్రం సోమేశ్వరాయసోమాయతథాసోమోద్భవాయచ ।

సోమస్యపతయేనిత్యంతుభ్యసోమాయవైనమః ౧
ఇతిసంపూజ్యసపుష్పకుశచన్దనంతోయంశంఙ్ఖేనాదాయక్షీరోదార్ణవసంభూతఅత్రిగోత్రసము
ద్భవ ।

గృహాణార్ఘ్యంశశాంకేరోహిణిసహితోమమ ౧ జ్యోత్స్నాపతేనమస్తుభ్యంజ్యోతిషాంపతయేనమః
।

నమస్తేరోహిణీకాన్త అర్ఘ్యనః ప్రతిగృహ్యతామ్ ౫ ఇతిమన్త్రాభ్యాంచన్ద్రాయార్ఘ్యందద్యాత్
తతఃశ్రీకృష్ణాయార్ఘ్యందద్యాత్ తత్ర మన్త్రః జాతః

కంసవధార్థాయభూభారోత్తారణాయచ ।

పాణ్డవానాంహితార్థాయధర్మసంస్థాపనాయచ ౧ కౌరవాణాంవినాశాయదైత్యానాంనిధనాయచ
।

గృహాణార్ఘ్యంమయాదత్తందేవక్యాసహితోహరే ౨ ఇతి తతఃప్రార్థయేత్
త్రాహిమాంసర్వలోకేశహరేసంసారసాగరాత్ ।

త్రాహిమాంసర్వపాపఘ్న దుఃఖశోకార్ణవాత్ప్రభో ౧ సర్వలోకేశ్వరత్రాఇపతితంమాంభవార్ణవే ।

త్రాహిమాసర్వదుఃఖఘ్న రోగశోకార్ణవాద్ధరే ౨ దుర్గతాంస్త్రాయసేవిష్ణోయేస్మరన్తసకృత్సకృత్ ।

త్రాహిమాందేవదేవశత్వత్తోనాన్యోస్తిరక్షితా ౩ యద్వాక్కచనకౌమారేయౌవనే యచ్చవార్ధకే ।

తత్పుణ్యంవృద్ధిమాయాతుపాప్మహహలాయుధ ౪ ఇతి ।

అథపూజానన్తరంకృత్యామగ్ని పురాణే ।

ఇత్యేవం పూజయిత్వాతుపురుషసూక్తైఃసవైష్ణవైః । స్తుత్వావాదిత్రనిర్ఘోషైర్గీతివాదిత్రమఙ్గలైః ౧
సుకథాభిర్విచిత్రాభిస్తథాప్రేక్షణకైరపి ।

పూర్వేతిహాసైఃపౌరాణైఃక్షి పేత్తాంశర్వరీనృప ౨ ఇతి అత్రకథాసువైచిత్ర్యందేశ
భాషాకావ్యకృతం సూక్తానాంప్రాగుక్తేః పురాణకథానామన్తేభిధానాత్

ప్రేక్షణకాని నృత్యాదీని

తథాచవైదికసూక్తకరణకస్తుతివిశిష్టఃపౌరాణేతిహాసమిశ్రితోగీతనృత్యయుతదేశభాషాకావ్యప్ర
ముఖకథాకరణకోజాగరోవిప్రాదివర్ణత్రయస్యవిధీయతే

శూద్రాదీన్ప్రతిఏతాదృశజాగరస్య విధాతుమయోగ్యత్వాత్
వచనాన్తరేణతుసూక్తాదిరహితగీతాదివిశిష్టోవర్ణచతుష్ట్యసాధారణోవిధీయతే

గోకులస్థజన్మలీలాది శ్రవణోత్తరంవైష్ణవైఃపరస్పరందధ్యాదిభిఃసేచనంకార్యమ్ ।
దధిక్షీరఘృతామ్బుభిః ।

ఆసిఇఞ్చన్తోవిలిమ్పన్త ఇత్యాదిభాగవతవచనేనతథావిధికల్పనాత్
అయముత్సవోధునామహారాష్ట్రదేశేగోపాలకాలేతివ్యవహియత

ఇతిమేభాతి ఏతత్సర్వం కౌస్తుభే శ్రీమదనన్తదేవైఃస్పష్టీకృతమస్తీతి నమహ్యామసూయాకార్యా

ఏతాదృశకథాయుతోజాగరోన్యత్రరామనవమ్యేకాదశ్యాద్యుత్సవేష్వప్యూహ్యః

పూజాజాగరాదివిశిష్టవ్రతోత్సవసామ్యాత్ మహారాష్ట్రీయేషుతథాచారాచ్చ
భగవత్ప్రేమాదిభాగ్యశాలినస్తు

పర్వణిస్యురుతాన్వహమితిన్యాయేనప్రత్యహమేవోక్తవిధికథోత్సవంకుర్వన్తీతిభాతి ।

తతోనవ్యాంబ్రాహ్మణాన్ భోజ్యదక్షిణాదిదిభిఃసన్తోష్యోక్తపారణానిర్ణీతేకాలేభోజనంకుర్యాత్
అస్యైవజయన్తీవ్రతస్యసంవత్సరసాధ్యఃప్రయోగః

శ్రావణకృష్ణాష్టమీమారభ్యప్రతిమాంసకృష్ణాష్టమ్యాముక్తవిధినాపూజాదిరూపః పురాణాన్తరేఉక్తః
అత్రోద్యాపనవిధిర్గ్రన్థాన్తరేజ్ఞేయః

ఇతిజన్మాష్టమీనిర్ణయః ।

శ్రావణమాస నిర్ణయోద్దేశః

నభోమాసస్యదర్శేతుశుచిర్దర్భాన్సమాహరేత్ । అయాతయామాస్తేదర్భవినియోజ్యాః పునః
పునః ౧ కేచిద్భాద్రామాయాందర్భగ్రహణమాహుః కుశాః

కాశాయవాదూర్వాఉశీరాశ్చసకున్దకాః I గోధూమా వ్రీహయోమౌఞ్జాదశదర్భాః సబల్వజాః౧
విరిఞ్చినాసహోత్పన్న పరమేష్ఠినిసర్గజ I

నుదసర్వాణిపాపానిదర్భస్వస్తికరోభవ ౨ ఏవంమన్త్రంసముచ్చార్యతతః పూర్వోత్తరాముఖః I
హంఫట్కారేణమన్త్రేణ సకృచ్ఛిత్వాసముద్ధరేత 3

చతుర్భిర్దర్భైర్విప్రస్య పవిత్రం క్షత్రియాదేరేకైకన్యూనమ్ సర్వేషాంబాభవేత్
ద్వాభ్యాంపవిత్రంగ్రంథితంనవా ॥

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసూనుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితేధర్మసిన్ధుసారేశ్రావణమాస
నిర్ణయోద్దేశః I

అథభాద్రపదమాసః

తత్రకన్యాసంక్రాన్తౌపరాః షోడశనాడ్యః పుణ్యకాలః
భాద్రపదమాసేఏకాన్నాహారవ్రతాద్ధనారోగ్యాదిఫలమ్

అత్రమాసేహృషీకేశప్రీత్యర్థపాయసగుడౌదనలవణాదేర్దానమ్
భాద్రపదశుక్లతృతీయాంహరితాలికావ్రతమ్ తత్రముహూర్తమాత్రాతతోన్యూనాపిపరాగ్రాహ్యా

యదాక్షయవశాత్పరదినేనాస్తి తదాద్వితీయాయుతాపిగ్రాహ్యా యదా
శుద్ధాధికాతదాపుర్వదినేషష్టిఘటీమితామపిత్యక్త్వా

పరదినేస్వల్పాపిచతుర్థీయుతైవగ్రాహ్యా గణయోగప్రాశస్త్యాత్ అత్రవ్రతేభవానీశివయోః
పూజనముపవాసశ్చస్త్రీణాంనిత్యః తత్ర

మందారమాలాంకులితాలకాయైకపాలమాలాఙ్కితశేఖరాయ I
దివ్యామ్బరాయైచదిగమ్బరాయనమః శివాయైచ నమః శివాయ ౧ ఇత్యాదయః

పూజామన్త్రాజ్ఞేయాః ॥

సిద్ధివినాయకవ్రతమ్

శుక్లచతుర్థీసిద్ధివినాయకవ్రతమ్ సామధ్యాహ్నవ్యాపినీగ్రాహ్యా
దినద్వయేసాకల్యేనమధ్యాహ్నేవ్యాప్తావవ్యాప్తౌవాపూర్వా

దినద్వయేసామ్యేనవైషమ్యేణవైకదేశవ్యాప్తావిపూర్వైవ
వైషమ్యేణవ్యాప్త్యాధికవ్యాపినీచేత్పరేతికేచిత్ పూర్వేదినేసర్వథామధ్యాహ్నస్పర్శే నాస్త్యేవ
పరదినే

ఏవమధ్యాహ్నస్పర్శినీతుద్వైవపరా పూర్వదినే
ఏకదేశేమధ్యాహ్నవ్యాపినీపరదినేసంపుర్ణమధ్యాహ్నవ్యాపినీతదాపిపరైవ
ఏవంమాసాన్తరేపినిర్ణయః

ఇయంరవిభౌమవారయోగేప్రశస్తా ।

వినాయకవ్రతమ్

అత్రచతుర్థ్యాచన్ద్రదర్శనేమిథ్యాభిదూషణదోషస్తేనచతుర్థ్యాముదితస్యపఞ్చమ్యాందశంనం
వినాయకవ్రతదినేపినదోషాయ

పూర్వదినేసాయాహ్నమారభ్యప్రవృత్తాయాంచతుర్థ్యావినాయకవ్రతాభావేపిపూర్వేద్యురేవచ
న్ద్రదర్శనేదోషఇతిసిధ్యతి

చతుర్థ్యాముదితస్యనదర్శనమితిపక్షేతుఅవశిష్టపఞ్చషణ్ముహూర్తమాత్రచతుర్థీదినేపినిషే
ధాపత్తిః ఇదానీంలోకాస్తు

ఏకతరపక్షాశ్రయేణీవినాయకవ్రతదినేఏవచన్ద్రంపశ్యన్తినతూదయకాలేదర్శనకాలే
వాచతుర్థీసత్వాసత్వేనియమేనాశ్రయన్తి

దర్శనేజాతేతద్దోషశాన్తయే సింహఃప్రసేనవమవధీత్సింహోజామ్బవతాహతః ।

సుకుమారకమారోదీస్తవహ్యేషస్యమన్తకః ౧ ఇతిశ్లోకజపఃకార్యః

తత్రమృన్మయాదిమూర్తౌప్రాణప్రతిష్ఠాపూర్వంవినాయకంషోడశోపచారైఃసంపూజ్యైకమోదకేనై
వేద్యందత్వాసగన్ధాఏకవింశతిదూర్వాగృహీత్వా

గణాదిపాయోమాపుత్రాయాఘనాశనాయవినాయకాయేశపుత్రాయసర్వసిద్ధిప్రదాయైఅకదన్తా
యేభవక్త్రాయమూషకవాహనాయకుమారగురవే

ఇతిదశనామభిర్దూర్వయోర్ద్వయంద్వయంసమర్ప్యావశిష్టామేకాందూర్వా

ఉక్తదశనామభిః సమర్పయేత్ దశమోదకాంన్విప్రాయదత్త్వాదశస్వయంభుఞ్జీతేతిసంక్షేపః ।

ఋషిపఞ్చమీవ్రతమ్

భాద్రపదశుక్లపఞ్చమీఋషిపఞ్చమీసామధ్యాహ్నవ్యాపినీగ్రాహ్యా
దినద్వయేమధ్యాహ్నవ్యాప్తౌతదవ్యాప్తౌచపూర్వైవ

అత్రఋషీన్పూజయిత్వాకర్షణరహితభూమిజన్యశాకాహారంకుర్యాత్
శుక్లేభాద్రపదేషష్ఠయాంస్నానంభాస్కరపూజనమ్ ।

ప్రాశనంపఞ్చగవ్యస్యఅశ్వమేధఫలాధికమ్ ౧ ఇయంసూర్యషష్ఠీసప్తమీయుతాగ్రాహ్యా
అస్యామేవస్వామికార్త్తికేయదర్శనాద్బ్రహ్మహత్యాదిపాపనాశః

భాద్రపదశుక్లాష్టమీదూర్వాష్టమీ సాపూర్వాగ్రాహ్యా
ఇయంజ్యేష్ఠామూలర్క్షయుతాత్యాజ్యాఅలాభేతద్యుక్తాపిగ్రాహ్యా

ఇదందూర్వాపూజనవ్రతంకన్యార్కేగస్త్యోదయేచవర్జ్యమ్ ఇదంస్త్రీణాంనిత్యమ్
అత్రజ్యేష్ఠాదేవీపూజనవ్రతంకేవలాష్టమీప్రాధాన్యేనకేవలజ్యేష్ఠానక్షత్రప్రాధాన్యేన చోక్తమ్ ।

తత్రదాక్షిణాత్యాః కేవలజ్యేష్ఠానక్షత్రంఏవకుర్వన్తి
తచ్చానురాధాయామావాహనంజ్యేష్ఠాయాంపూజనంమూలేవిసర్జనమితిత్రిదినంజ్ఞేయమ్

ఆవాహనవిసర్జనదినయోఃపూజనదినానురోధేననిర్ణయః
తత్రయదాపూర్వమధ్యాహ్నమారభ్యప్రవృత్తా
జ్యేష్ఠాద్వితీయదినేమధ్యాహ్నేమధ్యాహ్నాత్పూర్వవాసమాప్యతే

తదాపూర్వదినేఏవపూజనమ్ యదా
పూర్వదినేమధ్యాహ్నోత్తరంప్రవృత్తాపరదినేమధ్యాహ్నేసమాప్తాతదాష్టమీయోగవశేనపూర్వా
పరావా గ్రాహ్యా ఉభయత్రాష్టమీయోగేపూర్వైవ

యదాపూర్వత్రమధ్యాహ్నమారభ్యమధ్యాహ్నోత్తరంవాప్రవృత్తాపరదినే
మధ్యాహ్నోత్తరమపరాహ్ణంస్పృశతి తదాష్టమీయోగాభావేపిపరైవ ।

విష్ణుపరివర్తనోత్సవః

భాద్రపదశుక్లైకాదశ్యాంద్వాదశ్యాంవాపారణోత్తరంవిష్ణుపరివర్తనోత్సవః

తత్రశ్రుతేశ్వమధ్యేపరివర్తమేతీతివచనా॒ స్తేధావిభక్తశ్రవణమధ్యభాగయోగస్యైకాదశ్యాంసత్త్వే తత్రైవ

ద్వాదశ్యాంసత్త్వేద్వాదశ్యామేవోభయత్రనక్షత్రయోగాభావేద్వాదశ్యామేవేత్యాదివ్యవస్థాజ్ఞేయా

తత్రసంధ్యాయాంవిష్ణుంసంపూజ్య వాసుదేవజగన్నాథప్రాప్తేయంద్వాదశీతవ ।

పార్శ్వేనపరివర్తస్వసుఖంస్వపిహిమాధవ ౧ ఇతిమన్త్రేణప్రార్థయేత్ ।

అథశ్రవణద్వాదశీవ్రతమ్

అథశ్రవణద్వాదశీవ్రతమ్ తత్రయత్రదినేముహూర్తమాత్రాదిఃస్వల్పోపిద్వాదశ్యాః శ్రవణయోగస్తత్రోపోషణమ్

ఉత్తరాషాఢావిద్ధశ్రవణనిషేధవాక్యానితునిర్మూలాని యదా పూరదినే ఏకాదశీవిద్ధాద్వాదశీ

పరదినేఽనువర్తతేదినద్వయేపిచశ్రవణయోగస్తదాపూర్వదినే ఏకాదశీద్వాదశీశ్రవణేతిత్రితయయోగరూపవిష్ణుశృఙ్ఖలయోగాత్పూర్వైవోపోష్యా తత్రోదాహరణం

ఏకాదశీ ౧౮ ఉత్తరాషాఢా ౬ ద్వాదశీ ౨౦ శ్రవణం ౧౨ యథావా ఏకాదశీ ౧౮ ఉత్తరాషాఢా ౨౪ ద్వాదశీ ౨౦ శ్రవణం ౧౮ అత్రద్వితీయోదాహరణే

ఏకాదశ్యాఃశ్రవణయోగాభావేపిశ్రవణయుక్తద్వాదశీస్పర్శమాత్రేణ విష్ణుశృఙ్ఖల్యోగఃద్వివిధోప్యయంయోగోదివైవగ్రాహ్యోనరాత్రౌఇతిపురుషార్థచిన్తామణీ

రాత్రావపినిశీథోత్తరమపియోగోగ్రాహ్యఇతినిర్ణయసింధుః రాత్రేఃప్రథమప్రహరపర్తతంతిథ్యోః శ్రవణయోగోగ్రాహ్యోనద్వితీయప్రహరాదావిత్యపరే

అత్రచరమపక్షఏవయుక్తోభాతి
అత్రవిష్ణుశృఙ్ఖలయోగేవ్రతద్వయోపోషణంతన్త్రేణైకాదశ్యామేవకృత్వాద్వదశ్యాం

వక్ష్యమాణపారణానిర్ణయానుసారేణపారణంకార్యమ్
యదోక్తవిష్ణుశృఙ్ఖలయోగోనాస్తితదాయదిశుద్ధాధికాద్వాదశీ

దినద్వయేపిశ్రవణయోగః పుర్వదినేచోదయేశ్రవణాభావస్తదోత్తరైవగ్రాహ్య యదోభయదినే సూర్యోదయేద్వాదశ్యాంశ్రవణయోగస్తదాపూర్వైవ

విద్ధాధికాయామపిపరత్రైవోదయేఉదయోత్తరంవాశ్రవణయోగేపరైవేతినిర్వివాదమ్
ఉభయత్రశ్రవణయోగేఉక్తవిధవిష్ణుశృఙ్ఖలయోగే

పూర్వాఅన్యథాపరైవేతివిజ్ఞేయమ్
ఏవంయత్రైకాదశీశ్రవణద్వాదశ్యోర్నైరన్తర్యేణోపవాసప్రాప్తిస్తత్రశక్తేనోపవాసద్వయంకార్యమ్

వ్రతద్వయస్యాపినిత్యత్వాత్ వ్రతద్వయస్యైకదైవతత్వాన్నపారణలోపదోషః

యస్తూపవాసద్వయాసమర్థఏకాదశీవ్రతసంకల్పాత్పూర్వంచనిజాసామర్థ్యంనిశ్చినోతితేనైకాదశ్యాంఫలాద్యాహారంకృత్వాద్వాదశయాంనిరశనంకార్యమ్ నచైకాదశీవ్రతలోపః

ఉపోష్యద్వాదశీపుణ్యాంవిష్ణుఋక్షేణసంయుతామ్ । ఏకాదశ్యుద్భవం పుణ్యంనరఃప్రాప్నోత్యసంశయమ్ ౧ ఇతినారదోక్తేః
శ్రవణేనయుతాచేత్స్యాద్ద్వాదశీసాహివైష్ణవైః ।

స్మార్తైశ్చోపోషనీయాస్యాత్త్యజేదేకాదశీంతదా ౧ ఇతిమాధవోక్తేశ్చ
అత్రైకాదశీత్యాగపదేనఫలాహారోబోధ్యతేనతుభోజనమ్

యస్తూపవాసద్వయశక్తిభ్రమేణకృత్తైకాదశీవ్రతసంకల్పః

సంకల్పోత్తరంచద్వితీయోపవాసాసామర్థ్యమనుభవతితదాతేనైకాదశ్యాముపోష్యద్వాదశ్యాంవి
ష్ణుపూజనంకృత్వాపారణంకార్యమ్

అత్రవ్రతాఙ్గపూజనంకృత్వోపవాసాసమర్థ
పవాసప్రతినిధిరూపంవిష్ణుపూజనంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య పునఃపూజనంకుర్యాత్

అత్రద్వాదశ్యాంశ్రవణయోగాభావేఏకాదశ్యాంశ్రవణయోగేతత్రైవశ్రవణద్వాదశీవ్రతంకార్యమ్

విద్ధైకదశ్యాంశ్రవణయోగేతుయేషాంతత్రైకాదశీవ్రతప్రాప్తిస్తేషాంతన్త్రేణోపవాసద్వయసిద్ధిః

అన్యేషాంగృహీతశ్రవణద్వాదశీవ్రతానాముపవాసద్వయమ్
తత్రాశక్తానాంతుపూర్వేహ్ని ఫలాహారఃపరేహ్ని నిరశనమితిభాతి ।

అథపారణా

అథపారణా ఉభయాన్తేపారణంముఖ్యఃపక్షఃఅన్యతరాన్తేగౌణఃపక్షః
తత్రవిష్ణుశృఙ్ఖలాభావేత్రయోదశ్యాముభయాన్తేపారణమ్

విష్ణుశృఙ్ఖలయోగేతుపూర్వదినేతన్త్రేణకృతోపవాసద్వస్య
పరదినేశ్రవనర్క్షాతద్వాదశ్యాధిక్యేశ్రవణమతిక్రమ్యద్వాదశ్యాంపారణమ్

యదిచద్వాదశ్యపేక్షయాశ్రవణాధిక్యంపారణాదినేభవతితదాఏకాదశీవ్రతపారణాయాంద్వా
దశ్యుల్లంఘనేదోషోక్తేర్ద్వాదశ్యామేవపారణం

నత్వన్యతరాన్తాపేక్షా తత్ర
సతిసంభవేశ్రవణమధ్యభాంగవింశత్యాదిఘటికాత్మకంత్యక్త్వాపారణమ్ యథైకాదశీ

౩౦ ఉత్తరాషాఢా ౨౯ ద్వాదశీ ౨౫ శ్రవణం ౨౯

అత్రపూర్వేద్యుస్తన్త్రేణోపవాసద్వయంకృత్వాపరేహ్ని శ్రవణమధ్యభాగమవశిష్టంనవఘటికా
త్మకంత్యక్త్వాద్వాదశ్యాంచరమే

వింశతిఘటికారూపే శ్రవణభాగేపారణమ్ ఏవముక్తోదాహరణేఏవఏకాదశ్యాఃదశనాడికాత్వే
ద్వాదశ్యాః అష్టనాడికాత్వే

ద్వాదశీశ్రవణయోఃపఞ్చదశచత్వారింశన్నాడీత్వే
వాశ్రవణమధ్యభాగత్యాగేద్వాదశ్యుల్లంఘనాపత్తౌసంగవకాలంత్యక్త్వాముహూర్తత్రయపర్యన్తం

సప్తముహూర్తాదౌవాబుభుక్షమధ్యభాగేఏవభోక్తవ్యమ్
అయంమధ్యభాగత్యాగోభాద్రగతశ్రవణద్వాదశీవ్రతఏవ

నతు మాఘఫాల్గునమాసకృష్ణపక్షగతశ్రవణద్వాదశీవ్రతపారణాయామ్ ,
మాసాన్తరగతశ్రవణభాగేవిష్ణుపరివర్తనాభావాత్

యేతుభాద్రేశ్రవణమధ్యవర్జనమాత్రేననిషేధచారితార్థ్యంమన్యమానావిష్ణుశృఙ్ఖలయోగాభావే
పిశ్రవణ

మధ్యమాత్రంత్యక్త్వాభుఞ్జన్తేతేనిత్యశ్రవణద్వాదశీవ్రతమాహాత్మ్యానభిజ్ఞాభ్రాన్తాఏవ
అయంసర్వోపి

నిర్ణయోమాసన్తరగతశ్రవణద్వాదశీవ్రతేపూ్యాహ్యః శ్రవణద్వాదశీవ్రతేనదీసంగమేస్నాత్వా

కలశేస్వర్ణమయంజనార్దననామానంవిష్ణుంసంపూజ్య
వస్త్రయజ్ఞోపవీతోపానచ్ఛత్రాదిసమర్ప్యోపోష్య పారణాదినేదధ్యోదనయుతం

వస్త్రవేష్టితంజలపూర్ణఘటంఛత్రాదియుతాంపూజితాంసపరివారాంతాంప్రతిమాంచద్ద్యాత్
తత్రమన్త్రః నమోనమస్తేగోవిన్దబుధశ్రవణసంజ్ఞక ।

అఘౌఘసంక్షయంకృత్వాసర్వసౌఖ్యప్రదోభవ ౧ ఇతి ।

అథ వామనజయన్తీ

అథ వామనజయన్తీ భాద్రశుక్లాద్వాదశ్యాంశ్రవణయుతాయాంమధ్యాహ్నేవామనోత్పత్తిః

అతోమధ్యాహ్నవ్యాపినీద్వాదశీమధ్యాహ్నేతతోన్యత్రకాలేవాశ్రవణయుతాగ్రాహ్యా ఉభయదినే
శ్రవణయోగేపూర్వైవ

సర్వథాద్వాదశ్యాఃశ్రవణయోగాభావేఏకాదశ్యామేవశ్రవణసత్త్వేమధ్యాహ్నవ్యాపినీమపిద్వాద
శీంవిహాయైకాదశ్యామేవవ్రతంకార్యమ్

శుద్ధైకాదశ్యాంశ్రవణాభావేదశమీవిద్ధైకాదశ్యామపిశ్రవణయుతాయాంవ్రతమ్

పూర్వదినఏవమధ్యాహ్నవ్యాపినీద్వాదశీపరదినేమధ్యాహ్నాదన్యత్రకాలేశ్రవణయుతాతదాపూ
ర్వైవ తిథిద్వయేపి

శ్రవణయోగాభావేద్వాదశ్యామేవమధ్యాహ్నవ్యాపిన్యాంవ్రతమ్
దినద్వయేమధ్యాహ్నవ్యాప్తౌతదవ్యాప్తౌచైకాదశీయుక్తైవగ్రాహ్యా

పారణాతుపూర్వోక్తరీత్యోభయాన్తేఽన్యతరాన్తేవాకార్యాం
అత్రమధ్యాహ్నేనదీసంగమేస్నాత్వాసౌవర్ణవామనంసంపూజ్యార్ఘ్యంసౌవర్ణపాత్రేణదద్యాత్

తత్ర పూజామన్త్రః దేవేశ్వరాయదేవాయదేవసంభూతికారిణే ।
ప్రభవేసర్వదేవానాంవామనాయనమో నమః౧ అథార్ఘ్యమన్త్రః

నమస్తేపద్మనాభాభనమస్తేజలశాయినే । తుభ్యమర్ఘ్యం ప్రయచ్ఛామిబాలవామనరూపిణే ౧
నమఃశార్ఙ్గధనుర్బాణపాణయేవామనాయచ ।

యజ్ఞభుకఫలదాత్రే చవామనాయనమోనమః ౨ తతః
పరదినేసపరివారంవామనంద్విజాయదద్యాత్ వామనః ప్రతిగృహ్ణాతివామనోహందదామితే ।

వామనంసర్వతోభద్రంద్విజాయప్రతిపాదయే ౧ ఇతిదానమన్త్రః
అస్యామేవద్వాదశ్యాంరాత్రౌదేవపూజాం కృత్వా

తత్రాసంభవేదివైవవాదధివ్రతంనివేద్యదధిదానంకృత్వాదుగ్ధవ్రతసంకల్పంకుర్యాత్
అత్రపయోవ్రతేపయోవికారస్యపాయసాదేదుగ్ధపాచితాన్నస్యచవర్జనమ్

దధ్యాదేఃపయోవికారస్యాపినివర్జనమ్ ఏవందధివ్రతే తక్రాదేర్నవర్జనమ్

యత్రప్రసూతాయాగోర్దశదినేషుసంధిన్యాదేశ్చక్షీరనిషేధస్తత్రఖీరవికారస్యదధితక్రాదేః
సర్వస్యైవవర్జనమ్ ।

అనన్తవ్రతమ్

అథభాద్రపదశుక్లచతుర్దశ్యామనన్తవ్రతమ్ తత్రోదయేత్రిముహూర్తవ్యాపినీచతుర్దశీ గ్రాహ్యేతిముఖ్యఃపక్షః

తదభావేద్విముహూర్తాగ్రాహ్యేత్యనుకల్పః ద్విముహూర్తన్యూనాతుపూర్వైవగ్రాహ్యా దినద్వయేసూర్యోదయవ్యాపిత్వేసంపూర్ణత్వాత్పూర్వైవ

అత్రపూర్వాహ్ణోముఖ్యఃకర్మకాలః తదభావేమధ్యాహ్నోపి

అత్రవ్రతేసువర్ణప్రతిమాయాంచతుర్దశగ్రన్థియుతదోరకేచానన్తపూజనాదివిధిస్తదుద్యాపనవిధిశ్చకౌస్తుభాదౌజ్ఞేయః

పూజితదోరకనాశేతురుగురుంవృత్వాతదనుజ్ఞయాయథాశక్తికృచ్ఛ్రాదిప్రాయశ్చిత్తంవిధాయాష్టోత్తరశతమాజ్యేనద్వాదశాక్షరవాసుదేవమన్త్రేణహుత్వా

కేశవాదిచతుర్వింశతినామభిఃసకృత్సకృద్ధుత్వాహోమశేషంసమాప్యనూతనదోరకేపూర్వవత్పూజనాదిచరేత్ ।

సూర్యస్యవృష్ఠసంక్రమోత్తరం

సూర్యస్యవృష్ఠసంక్రమోత్తరంసప్తమదినేఽగస్త్యోఽస్తంప్రయాతి సింహసంక్రాన్త్యుత్తరమేకవింశతితమేదినేఉదయమేతి

తత్రకన్యాసంక్రాన్తేఃపూర్వసప్తద్నమధ్యేఽగస్త్యపూజనంతదర్ఘాదికంకార్యమ్ భాద్రపదపౌనమాస్యాం

ప్రపితామహాత్
పరాన్పిత్రాదీంస్త్రీన్సపత్నీకానవసురుద్రాదిరుపానమాతామహాదిత్రయ్యఞ్చసపత్నీకముద్ధిశ్యశ్రాద్ధంకార్యమ్

ఇదంపార్వణత్వాదపరాహ్ణేపురూరవార్ద్రవదేవయుక్తంసపిణ్డకంకార్యమ్

కేఇచ్చు ప్రపితామహస్యపిత్రాదిత్రయమాత్రముద్ధిశ్యనాన్దిశ్రాద్ధధర్మేణసత్యవసుదేవయుక్తం శ్రాద్ధంకార్యంనాత్రమాతామహాద్యుదదేశఇత్యాహుః

ఇదంప్రోష్ఠపదీశ్రాద్ధంసకృన్మహాలయపక్షేసకలకృష్ణపక్షవ్యపిమహాలయపక్శేచావశ్యకమ్ పఞ్చమ్యాదిమహాలయపక్షేషుకృతాకృతమ్।

అథమహాలయ

తత్రశక్తేనభాద్రపదాపరపక్షేప్రతిపదమారభ్యదర్శాన్తంతిథివృద్ధౌషోడశమహాలయాఃకర్తవ్యాః

వృద్ధిక్షయాభావేపఞ్చదశైవమహాలయాః తిథిక్షయేచతుర్దశైవ

అశక్తేనతుపఞ్చమ్యాదిషుషత్యాదిష్వష్టమ్యాదిషుదశమ్యాదిష్వేకాదశ్యాదిషుదర్శాన్తతిథిషుకార్యాః

అత్రాప్యశక్తేనానిషిద్ధేకస్మింశ్చిదేకస్మిన్దినేసకృన్మహాలయఃకర్తవ్యః

ప్రతిపదాదిదర్శాన్తపక్షేచతుర్దశీనవర్జ్యాపఞ్చమ్యాదిదర్శాన్తాదిపఞ్చపక్షేషుచతుర్దశీవర్జయిత్వాన్యతిథిషుమహాలయాః

సకృన్మహాలయేపిచతుర్దశీవర్జనీయా

సకృన్మహాలయేప్రతిపదాషష్ఠీఏకాదశీచతుర్దశీశుక్రవారోజన్మనక్షత్రంజన్మనక్షత్రాద్దశమమేకో
నవింశంనక్షత్రంచరోహిణిమఘారేవతీచేతివర్జ్యాని

క్వచిత్త్రయోదశీసప్తమీరవివారోభౌమవారోపివర్జ్యఉక్తః

పితృమృతతిథౌసకృన్మహాలయకరణేనన్దాదినిషేధానాస్తి
అశక్తఃపితృపక్షేతుకరోత్యేకదినేయతః ।

నిషిద్ధేపిదినేకుర్యాత్పిణ్డదానయంథావిధి ౧ ఇత్యాదివచనాత్
మృతతిథౌశ్రాద్ధాసంభవేనిషిద్ధతిథ్యాదిదినంవర్జయిత్వామహాలయః

తత్రాపిద్వాదశ్యమావాస్యాష్టమీభరణీవ్యతీపాతేషు
మృతతిథ్యబావేపినసకృన్మహాలయేకోపితిథ్యాదినిషేధోనాస్తి

సంన్యాసినాంమహాలయస్తుఅపరాహ్ణవ్యాపిన్యాంద్వాదశ్యామేవసపిణ్డకఃకార్యోనాన్యతిథౌ
చతుర్దశ్యాంమృతస్యాపిమహాలయశ్చతుర్దశ్యాంనభవతి

శ్రాద్ధంశస్త్రహతస్యైవచతుర్దశ్యాంప్రకీర్తితమితినియమేనసర్వతోబలిష్ఠేనప్రతివార్షికశ్రాద్ధాతిరి
క్తశ్రాద్ధస్యచతుర్దశ్యాంనిషేధాత్

ఏవం పౌర్ణమాసీమృతస్యాపిమహాలయఃపౌర్ణమాస్యాంనకార్యః
అపరపక్షత్వాభావేనతస్యాంమహాలయాప్రాప్తేః తేన

చతుర్దశీమృతస్యపౌర్ణమాసీమృతస్యవామహాలయోద్వాదశ్యమావాస్యాదితిథిషుకార్యః

అత్రకన్యార్కః ప్రాశస్త్యసంపాదకోనతునిమిత్తమ్ ఆదౌమధ్యే వసానేవాయత్రకన్యాంవ్రజేద్రవిః ।

సపక్షః సకలః పూజ్యః శ్రాద్ధషోడశకంప్రతి౧ ఇత్యాదిస్మృతేః

అమావాస్యాపర్యన్తతిథావసంభవేఆశ్వినశుక్లపఞ్చమిపర్యన్తంయస్మిన్కస్మింశ్చిత్తిథౌమహాలయః

తత్రాసంభవేయావద్వృశ్చికదర్శనంవ్యతీపాతద్వాదశ్యాదిపర్వణి కార్యః
మృతాహేమహాలయేచశ్రాద్ధంపక్వాన్నేనైవకార్యంనత్వామాన్నాదినా

మహాలయేగయాశ్రాద్ధేమాతాపిత్రోర్మృతేఽహీన । కృతోద్వాహోఽపికుర్వీతపిణ్డదానంయథావిధి౧ ।

మహాలయవిధిః

పక్షశ్రాద్ధేపిత్రాదిపార్వణత్రయపత్న్యాద్యేకోద్దిష్టపితృగణసహితసర్వపిత్రుద్దేశేనసపత్నీకపిత్రాదిత్రయసపత్నీకమాతామహదిత్రయేతిషడ్దైవతమాత్రోద్దేశేనవా

షడ్దైవత్రైకోద్దిష్టగణోద్దేశేనవాప్రత్యహంమహాలయఇతిపక్షత్రయమ్
ఏవంపఞ్చమ్యాదిపక్షేష్వపి సకృన్మహాలయేతుసర్వపిత్రుద్దేశేనైవ తత్రదేవతాసంకల్పః

పితృపితామహప్రపితామహప్రపితామహానామాతృతత్సపత్నీపితామహీతత్సపత్నీప్రపితామహీతత్సపత్నీనాం యద్వాఽస్మత్సాపత్నమాతురితిపృథగుద్దేశః

మాతామహమాతృపితామహమాతృప్రపితామహానాంసపత్నీకానాంయథనామగోత్రాణాంవస్వాదిరూపాణాంపార్వణవిధినాపత్న్యాః

పుత్రస్యకన్యకాయాః పితృవ్యస్య మాతులస్యభ్రాతుః

పితృష్వసుర్మాతృష్వసురాత్మభగిన్యాఃపితృవ్యపుత్రస్యజామాతుర్భాగినేయస్యశ్వశురస్యశ్వశర్వావా

ఆచార్యస్యోపాధ్యాయస్యగురోఃసఖ్యుఃశిష్యస్యఏతేషాంయథానామగోత్రరూపాణాం

పురుషవిషయేసపత్నీకానాంస్త్రీవిషయేసభర్తృకసాపత్యానామేకోద్దిష్టివిధినామహాలయాపరపక్ష శ్రాద్ధమథవాసకృన్మహఅలయాపరపక్షశ్రాద్ధంసదైవంసద్యఃకరిష్యఇతి

ఏతేషాంమధ్యేయేకిచిజ్జీవన్తితాన్విహాయఇతరేషాముద్దేశః మాతామహాదిషుపత్న్యాజీవనే సపత్నీకేత్యస్యస్త్రీషుచభర్త్రాదేరనుచ్చారః

మహాలయేగయాశ్రాద్ధేవృద్ధౌచాన్వష్టకాసుచ । నవదివతమత్రేష్టంశేషంషాట్పౌరుషంవిదుః ౧
అన్వష్టకాసువృద్ధౌచప్రతిసంవత్సరేతథా ।

మహాలయేగయాయామ్చసపిణ్డీకరణాత్పురా ౨ మాతుఃశ్రాద్ధంపృథక్కార్యమ న్యత్రపతినాసహ ।

ఇత్యదిస్మృత్యనుసారాత్పార్వణత్రయమేవోక్తమ్
కేచిత్తుమాతామహ్యాదిత్రయంపృథగుచ్చార్య ద్వాదశదేవతాకంపార్వణచతుష్ట్యమాహుః

ఏతాఏవదేవతాగయాయాంతీర్థశ్రాద్ధేనిత్యతర్పణే చ జ్ఞేయాః
మహాలయేధూరిలోచనసంజ్ఞకావిశ్వేదేవాః

అత్రసతిసంభవేదేవార్థద్వౌవిప్రౌపార్వణత్రయార్థం
ప్రతిపార్వణంత్రీనిత్యేవంనవపత్న్యాద్యేకోద్దిష్టగణే
ప్రతిదైవతమేకైకమేవంవిప్రాన్నిమన్త్రయేత్

అశక్తౌదేవార్థమేకంప్రతిపార్వణమేకమితిపార్వణత్రయేత్రీన్సర్వైకోద్దిష్టగణార్థమేకమితినిమ
న్త్రయేత్

దేవార్థవిప్రద్వయపక్షేప్రతిపార్వణేత్రయఏవకార్యాః
నతుదేవార్థద్వౌప్రతిపార్వణమేకఇతివాప్రతిపార్వణంత్రీన్దేవార్థమేకఇతివావైషమ్యంకార్యమ్

ఏవంసర్వత్రఅమావాస్యాదిశ్రాద్ధేష్వపిజ్ఞేయమ్ అత్యశక్తోపార్వణద్వయార్థమేకోపికార్యః
మహాలయేఅన్తేమహావిష్ణ్వర్థవిప్రోవశ్యంనిమన్త్రయితవ్యఇతివిశేషః

కౌస్తుభే జీవన్మాతృకఃసాపత్నమాతురేకోద్దిష్టంకుర్యాన్నపార్వణమ్
అనేకాఃసాపత్నమాతరోయస్యతేన్సర్వమాత్రుద్దేశేనైకఏవవిప్రఃపిణ్డశ్చకార్యోర్ఘ్యపాత్రంపృథక్

స్వజనన్యాసహానేకమాతృత్వేస్వజనన్యాసహసర్వమాత్రర్థమేకోవిప్రః

పిణ్డోర్ఘ్యశ్చేతిపార్వణమేవనపృథక్సాపతఽనమాత్రైకోద్దిష్టమితివాసర్వసాపత్నమాతృణాంపృ
థగేవైకోద్దిష్టమితివాపక్షఃమహాలయే

పార్వణార్థేఅగ్నౌకరణమేకోద్దిష్టగణార్థంత్వగ్నౌకరణంకృతాకృతమ్కరణపక్షే
ఏకోద్దిష్టగణార్థమగ్నౌకరణాన్నంపృథక్పాత్రేగ్రాహ్యమ్

మహాలయేసర్వపార్వణార్థమేకోద్దిష్టార్థంచసకృదాచ్ఛిన్నంబర్హిరేకమేవ

దర్శాదౌతుప్రతిపార్వణంబర్హిర్భిన్నమేవఅవశిష్టఃశ్రాద్ధప్రయోగోనేకమాతృత్వేభ్యఙ్గనాదిమ
న్త్రోహశ్చశ్రాద్ధసాగేరస్వస్వశాఖోక్తప్రయోగగ్రన్థేషుచజ్ఞేయః

సకృన్మహాలయేశ్రాద్ధాఙ్గతిలతర్పణంపరేహన్యేవసర్వపిత్రుద్దేశేనప్రాతఃసంధ్యాయాః పూర్వమేవప్రాతఃసంధ్యోత్తరంవాబ్రహ్మయజ్ఞాఙ్గతర్పణాద్భిన్న మేవకార్యమ్

పత్న్యాంరజస్వలాయాంసకృన్మహాలయోనకార్యః కాలాన్తరాణాంసత్వాత్ అమాయాంరజోదోషేఆశ్వినశుక్లపఞ్చమీపర్యన్తంగౌణకాలేమహాలయాః

ప్రతిపదాదిష్వన్యేషుపక్షేషుప్రారంభదినేపాకాత్పూర్వపత్నీరజస్వలాచేదుత్తరోత్తరపక్షస్వీకారఃపాకారమ్భోత్తరంచైతాగృహస్తరేఽపరుధ్యమహాలయఃకర్తవ్యః

ఏవంవిధవాకర్తృకశ్రాద్ధేపిజ్ఞేయమ్ అత్రాపుత్రావిధవా మమభర్తృతత్పితృపితామహానాంభర్తుర్మాతృపితామహీప్రపితామహీనాంమమపితృపితామహప్రపితామహానాం

మమమాతృపితామహీప్రపితామహీనాంమమమాతామహమాతృపితామహమాతృప్రపితామహానాంమమమాతామహీమాతృపితామహీమాతృప్రపితామహీనాంతృప్త్యర్థంసకృన్మహాలయపరపక్షశ్రాద్ధంకరిష్య

ఇతిస్వయంసంకల్ప్య బ్రాహ్మణద్వారాఅగ్నౌకరణాదిసహితం సర్వమంవికృతంప్రయోగంకారయేత్

బ్రాహ్మణస్త్వముక్రనామ్న్యాయజమానాయాభర్తృతత్పితృపితామహేత్యాద్యుచ్చార్యప్రయోగం కుర్యాత్

అశక్తౌభర్త్రాదిత్రయంస్వపిత్రాదిత్రయంస్వమాత్రాదిత్రయంస్వమాతామహాదిత్రయంసపత్నీకమితిపార్వణచతుష్టోద్దేశేనమహాలయః

అత్యశక్తౌస్వభర్త్రాదిత్రయమ్స్వపిత్రాదిత్రయంచేతిపార్వణద్వయమేవకార్యమ్ ।

మహాలయః

పితరిసంన్యస్తేపాతిత్యాదియుతేవాజీవత్పితృకేణాపిపుత్రేణపితుః పిత్రాదిసర్వపిత్రుద్దేశేనపిణ్డదానరహితఃసాంకల్పవిధినాకార్యః

వృద్ధౌతీర్థేచసంన్యస్తేతాతేచపతితేసతి । యేభ్యఏవపితాదద్యాత్తేభ్యోదద్యాత్స్వయంసుతః ౧ ముణ్డనంపిణ్డదానంచప్రేతకర్మచసర్వశః ।

నజీవత్పితృకఃకుర్యాద్గుర్విణీపతిరేవచ ౨ ఇత్యాది వచనాత్ పిణ్డదానాదివిస్తరంకర్తుమశక్తేనాపిసాంకల్పవిధిఃకార్యః

సాంకల్పికవిధావర్ఘ్యదానమ్సమన్త్రకావాహనమగ్నౌకరణంపిణ్డదానంవికిరదానంస్వధాంవాచయిష్యే

ఓంస్వధోచ్యతామిత్యాదిస్వధావాచనప్రయోగంవర్జయేత్ అనేకబ్రాహ్మనాలాభేదేవస్థానే శాలగ్రామాదిదేవమూర్తిసంస్థాప్యశ్రాద్ధంకార్యమ్

సర్వథావిప్రాలాభేదర్భబటువిధానాశ్రాద్ధమ్ పిత్రోర్మరణేప్రథమాబ్దేమహాలయఃకృతాకృతః మహాలయోమలమాసేనకార్యః

అపరపక్షేప్రతివార్షికప్రాప్తౌమృతతిథౌవార్షికంకృత్వాతిథ్యన్తరేసకృన్మహాలయః కార్యః

ప్రతిపదాదిదర్శాన్తాదిపక్షేషుమృతతిథౌవార్శికంకృత్వాపాకాన్తరణేమహాలయః

అమాయాంప్రవివార్షికసకృన్మహాలయప్రాప్తౌపూర్వంవార్షికంతతోమహాలయఃతతోదర్శశ్రాద్ధమితిత్రయంపాకభేదేన

మహాలయమాత్రప్రాప్తావాపిపూర్వంమహాలయఃతతోదర్శః
మృతతిథౌసకృన్మహాలయపక్షేతత్తిథేర్గ్రాహ్యత్వనిర్ణయోపరాహ్ణవ్యాప్త్యాదర్శవదితిభాతి

అత్రాపరపక్షేభరణీ శ్రాద్ధాద్గయాశ్రాద్ధఫలప్రాప్తిఃభరణీశ్రాద్ధమపిణ్డకంషడ్దైవతం
సాంకల్పవిధినాకార్యమ్ దేవాధూరిలోచనౌపురూవార్ద్రవౌవా

భరణీశ్రాద్ధంకామ్యగంయాశ్రాద్ధఫలకామేనప్రతివర్శకార్యమ్
కేచిత్పిత్రాదిమరణోత్తరంప్రథమవర్షే

ఏవకుర్వన్తిద్వితీయాదివర్షేనకుర్వన్తితత్రమూలంచిన్త్యమ్ । మమతు
నదైవంనాపివాపిత్ర్యంయావత్పూర్ణోనవత్సరః ।

ఇత్యాదివచనేనసర్వస్యాపిదర్శాదిశ్రాద్ధస్యప్రథమాబ్దేనిషేధాద్వర్షాన్తే ఏవ
పితృత్వప్రాప్తేశ్చద్వితీయాదివర్షే ఏవకర్తుయుక్తమితిబాతి

యత్తుపితృభిన్నోపియోయోమ్రియతేతస్యతస్యప్రథమాబ్దే
భరణీశ్రాద్ధంక్రియతేతత్రపిమూలంనపశ్యామః గయాశ్రాద్ధఫలార్థమాచారమనుసృత్యక్రియతే

చేన్మృతాద్యేకమేవపార్వణముద్దిశ్యసదైవంకార్యమ్ అత్ర సపిణ్డత్వాచారోపిచిన్త్యః ।

అత్రాపరపక్షః

అత్రాపరపక్షేసప్తమ్యాదిదినత్రయేమాఘ్యావర్షశ్రాద్ధంకర్తుపూర్వేద్యుఃశ్రాద్ధంకరిష్యే

మాఘ్యావర్షశ్రాద్ధంకరిష్యేఽన్వష్టక్యశ్రాద్ధంకరిష్యేఇతిక్రమేణసంకల్పంకృత్వాసర్వోప్యష్టకావిధి
రాశ్వలాయనైఃకార్యః

ఇదమాశ్వలాయనానామష్టకావికృతిరూపమేకాష్టకాకరణపక్షేపికార్యమ్

ఇతరశాఖినాత్వష్టకారూపమేవేతిపఇ్చాష్టకాకరణపక్షే ఽష్టకాశ్రాద్ధంకరిష్యఇతిసంకల్ప్యకార్య మేకాష్టకాపక్షేతునకార్యమ్

నవమ్యామన్వష్టక్యశ్రాద్ధంనవద్రైవతంసర్వశాఖిభిరష్టమ్యామష్టకాశ్రాద్ధాకరణేపిగృహ్యాగ్నౌయ థోక్తవిధినాకార్యమ్

అస్యామన్వష్టక్యస్యముఖ్యత్వాత్

గృహ్యాగ్నిరహితైస్తుయేషాంపూర్వమాతామృతాపశ్చాత్పితామృతస్తైర్మృతమాతాపితృకైఃపాణి హోమాదివిధినానవద్రైవత్యంకార్యమ్

జీవత్పితృకేణమృతమాతుకేణానుపనీతేనాపిమాత్రాదిత్రితయమాత్రోద్దేశేనైకపార్వణకంపు రూరవార్ద్రవదేవసహితంసపిణ్డకంశ్రాద్ధంకార్యమ్

స్వమాతరిజీవన్త్యాంమృతసాపత్నమాత్రాదిత్రయోద్దేశేనకార్యమ్

స్వమాతృసాపత్నమాత్రోర్మృతౌద్వివచనప్రయోగేణసాపత్నమాత్రనేకత్వేచమాత్రాసహబ హువచనప్రయోగేణఏకస్మిన్విప్రేకఏవక్షణోర్ఘ్యః

పిణ్డశ్చైకఏవదేయః పితామహీప్రపితామహ్యోర్ద్వౌవిప్రౌ పిణ్డౌచేత్యేవంపార్వణమావశ్యకమ్ కేచిన్మాతృబహుత్వేవిప్రపిణ్డాదిభేదమాహుః

స్వమాతృసాపత్నమాతృజీవనేతుగహ్యాగ్నిరహితేనమృతపితృకేణాపినకార్యమ్

అన్వష్టక్యేమాతృయజనస్యముఖ్యత్వాదతఏవాత్రకైశ్చిన్మాతృపార్వణస్యైవప్రాథమ్యముక్తమి
తి

భాతిపూర్వాంపితృమృతౌపశ్చాన్మాతృమృతావపిగృహ్యాగ్నిమతామస్యాంనవమ్యామన్వష్టక్య
మావశ్యకం

నిత్యత్వాత్ అన్యేషాంపశ్చాన్మాతృమృతౌనావశ్యకమ్
కేచిన్నవమ్యాంపుర్వమృతమాతృశ్రాద్ధంమృతేభర్తరిలుప్త్యతా

ఇతివచనప్రామాన్యమాశ్రిత్యాపితృమరణోత్తరంనకుర్వన్తి
భర్తురగ్రేసహదాహేనవామృతానాం

మాతామహీభగినీదుహితృమాతృష్వసృపితృష్వస్రాదీనామపుత్రాణాంపితృష్వస్రాదినామపు
త్రాణాం

పితృమాత్రాదికులోత్పన్నానాంసర్వాసామేవసౌభాగ్యవతీనామస్యాంనవమ్యాంశ్రాద్ధంకార్యమ్
భర్తురగ్రేమృతానాంతత్తద్భర్తృమరణోత్తరంచనకార్యమ్

అతఏవాస్యాఅవిధవానవమీత్వప్రసిద్ధిః అతఃపత్న్యా అపినవమీశ్రాద్ధంకార్యమ్
అస్యావిధవానవమీశ్రాద్ధస్యమహాలయవద్యావద్వృశ్చికదర్శనం

గౌణకాలః ఏవందౌహిత్రప్రతిపచ్ఛ్రాద్ధస్యాపీతికాలత్త్వవివేచనే

అత్రావిధవానమీశ్రాద్ధేసువాసినీనాంప్రతిసాంవత్సరికశ్రాద్ధాదౌచసువాసినీభోజనమపికార్యమ్
భర్తురగ్రేమృతానారీసహదాహేనవామృతా ।

తస్యాఃస్థానేనియుఞ్జీతవిప్రైః సహసువాసినీమ్ ౧ ఇత్యాదిమార్కండేయవచనాత్

అస్యాంనవమ్యాంపిణ్డదానంజీవత్పితృకేణాపిగర్భిణీపతినాచాపికార్యమ్ నవమీశ్రాద్ధాసంభవే

మమాన్వష్టక్యాకరణజనితప్రత్యవాయారిహారార్థం శతవారమేభిర్ద్యుభిః
సుమనాఇతిమన్త్రజపంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్యతజ్జపంకుర్యాత్

అన్వష్టక్యేసామవేదిభిః పితృపార్వణమేవకార్యం మాతృమాతామహపార్వణేన కార్యే ఇతిసిన్ధుః

సంన్యాసినాంమహాలయః

అత్రద్వాదశ్యాంసంన్యాసినాంమహాలయః సచాపరాహ్ణవ్యాపిన్యామిత్యుక్తమ్ తత్రవైష్ణవా

అపరాహ్ణవ్యాపిన్యాద్వాదశ్యాఏకాదశివ్రతదినేసత్వేస్వల్పాయామపిద్వాదశ్యాంశుద్ధత్రయోద
శ్యాంవైకాదశీపారణాదినే

ఏవసంన్యాసిదైవత్యంశ్రాధంకుర్వన్తిమమత్వీదృశేవిషయే
వైష్ణవైఃసంన్యాసిమహాలయోదర్శకార్యఇతిభాతి ।

అత్రత్రయోదశ్యాం

అత్రత్రయోదశ్యాం మఘాయుతాయాంకేవలాయాంవాశ్రాద్ధంనిత్యమ్
కేవలమఘాయామపిశ్రాద్ధం కార్యమ్

అత్ర శ్రాద్ధవిధౌబహుగ్రన్థేషుబహవః పక్షాః అపుత్రేణపుత్రిణావాగృహిణా

సపత్నీకపితృపార్వనమాతామహపార్వణాభ్యాంపితృవ్యభ్రాతృమాతులపితృష్వసృమాతృ
ష్వసృభగినీశ్వశురాదిపార్వణైశ్చసహితంఅపిణ్డకంసాంకల్పవిధినాశ్రాద్ధంకార్యమ్

అథవాపిత్రాదిపార్వణద్వయంమహాలయవత్పితృవ్యాద్యేకోద్దిష్టగణాంశ్చోద్దిశ్యసాంకల్పవిధి
నాశ్రాద్ధం కార్యమ్ యద్వాదశవత్షడ్దైవతంశ్రాద్ధమపిండకంకార్యమ్

వా నిష్కామేణపుత్రిణా శ్రాద్ధవిధినాశ్రాద్ధంనానుష్ఠేయంకింతుపిత్రాదిపార్వణద్వయంకేవలం
పితృవ్యాదిసహితంవోద్దిశ్యైతేషాంతృప్త్యర్థంబ్రాహ్మణభోజనం కరిష్య

ఇతిసంకల్పపితృరూపిణేబ్రాహ్మణాయగన్ధంసమర్పయామీత్యేవంపఞ్చోపచారాన్సమర్ప్య

బ్రహ్మార్పణమిత్యాదిపఠిత్వానేనబ్రాహ్మణభోజనేనపిత్రాదిరూపీశ్వరఃప్రీయతామిత్యన్నము
త్సృజ్యపాయసాదిమధురాన్నేనవిప్రాన్

భోజయిత్వాదక్షిణాభఃసంతోష్యస్వయంభుఞ్జీతేత్యేతావదేవకర్త్యవ్యమ్ అపుత్రిణఃసకామస్య
చపిణ్డదానరహితశ్రాద్ధవిధినాశ్రాద్ధంనదోషాయ

క్వచిదపుత్రిణఃపిణ్డదానమప్యుక్తమ్
ఏవముక్తపక్షేష్వన్యతమపక్షేణమఘాత్రయోదశీశ్రాద్ధమవశ్యానుష్ఠేయమ్
అకరణేదోషోక్తేర్నిత్యత్వాత్

హస్తనక్షత్రస్థేసూర్యమఘాయుతాత్రయోదశీగజచ్ఛాయాసంజ్ఞితా
అస్యాంశ్రాద్ధేనఫలభూయస్త్వమ్ అత్రమహాలయస్యయుగాదేశ్చప్రాప్తౌ

మఘాత్రయోదశిమహాలయయుగాదిశ్రాద్ధానితన్త్రేణకరిష్యఇతిసంకల్ప్యతన్త్రేణకుర్యాత్
నతుదర్శేననిత్యశ్రాద్ధస్యేవకస్యచిత్ప్రసఙ్గసిద్ధిః

అత్రైవంభాతి అఙ్గానామైక్యంప్రధానమాత్రభేదస్తన్త్రమ్
తేనవిశ్వేదేవపాకాద్యఙ్గానామైక్యంవిప్రార్ఘ్యపిణ్డాదేర్భేదఏవ

ప్రసఙ్గసిద్ధిస్థలేతుప్రధానమపినభిద్యత

ఇతి త్రయోదశీశ్రాద్ధేఽపరపక్షత్వాద్ధూరిలోచనావిశ్వేదేవాఃశ్రాద్ధసాగరేఉక్తాః

అవిభక్తైరపిభ్రాతృభిర్మఘాత్రయోదశీశ్రాద్ధంపృథక్కార్యమితిసిన్ధుకౌస్తుభాదౌ విభక్తైరపి సహైవేతిశ్రాద్ధసాగరే ।

అథాత్రచతుర్దశ్యాంపిత్రాః

అథాత్రచతుర్దశ్యాంపిత్రాదిత్రయమధ్యే ఏకస్యాపిశస్త్రవిషాగ్నిజలాదిశృఙ్గివ్యాఘ్రసర్పాదినిమిత్తేనదుర్మరణేమృతస్యైకోద్దిష్టవిధినాశ్రాద్ధంకార్యమ్

పిత్రాదిద్వయోఃశస్త్రాదిహతత్వేద్వే ఏకోద్దిష్టేకార్యే పిత్రాదీనాంత్రయాణాంశస్త్రాదిహతత్వే పార్వణమేవకార్యమ్ కేచిదేకోద్దిష్టత్రయం కార్యమిత్యాహుః

సహగమనేప్రయాగాదౌచవిధిప్రాప్తేఽగ్నిజలాదిమరణేచతుర్దశీశ్రాద్ధంనకార్యమ్ యుద్ధప్రాయోపవేశనయోర్వైధత్వేపీదంకార్యమ్

అత్రశస్త్రాదిహతపితృవ్యభ్రాత్రాదేరప్యపుత్రస్యైకోద్దిష్టంకార్యమ్ ఇదంధూరిలోచనసంజ్ఞకదేవసహితంకార్యమ్

అత్రసంబంధగోత్రనామాద్యుచ్చార్యాముకనిమిత్తేనమృతస్యచతుర్దశీనిమిత్తమేకోద్దిష్టం శ్రాద్ధం సదైవసపిణ్డంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య

ప్రత్యేకోద్దిష్టమేకార్ఘ్యైకపవిత్రైకపిణ్డయుతంశ్రాద్ధం కార్యమ్ పిత్రాదేర్భ్రాత్రాదేశ్వశస్త్రహతత్వేపృథక్పాకాదినామహాలయవత్సహతన్త్రేణవైకోద్దిష్టద్వయాది

ఏవఞ్చతుర్దశ్యామేకోద్దిష్టంకృత్వాపిత్రాదిసర్వపితృగణోద్దేశేనసకృన్మహాలయస్తిథ్యన్తరేఽవశ్యం కార్యః

అస్యాంచతుర్దశ్యాంయదిశస్త్రాదిమృతయోర్మాతాపిత్రోర్మృతాహస్తదాచతుర్దశీనిమిత్తమేకోద్ది ష్టంకృత్వాపునస్తదైవమృతాదిత్రయోద్దేశేనసాంవత్సరికం

పార్వణవిధినాకార్యమితిశ్రాద్ధసాగరే కౌస్తుభాదౌతుసాంవత్సరికపార్వనేనైవచతుర్దశీ శ్రాద్ధసిద్ధిర్నపృథక్కార్యమిత్యుక్తమ్

దినాన్తరేచసకృన్మహాలయఃకార్యః
అత్రచతుర్దశీశ్రాద్ధస్యకథంచిద్విఘ్నేతుఅత్రైవపక్షేఽగ్రిమపక్షేవా

దినాన్తరేతత్పార్వణవిధనైవకార్యంతత్వేకోద్దిష్టమ్

అత్రైకోద్దిష్టేపరాహ్ణవ్యాపిన్యేవచతుర్దశీగ్రాహ్యానవితత్రైకోద్దిష్టతిథివన్మధ్యాహ్నవ్యాపినీతికౌస్తుభే ।

దౌహిత్రనిర్ణయః

హస్తనక్షత్రేసూర్యేసతిచాన్ద్రహస్తనక్షత్రయుతామావాస్యాగజచ్ఛాయాతస్యాం శ్రాద్ధదానాదికార్యమ్ ఇత్యమాయాంగజచ్ఛాయా

ఆశ్వినశుక్లప్రతిపదిదౌహిత్రేణానుపనీతేనాపిసపత్నీకమాతామహస్యపార్వణంమాతులేసత్య పిఅవశ్యంకార్యమ్

మాతామహీసత్వేకేవలమాతామహపార్వణమ్ ఇదంజివత్పితృకేణైవకార్యమ్ ఇదంసపిణ్డకమపిణ్డకంవా

అత్రపురూరవార్ద్రవసంజ్ఞకావిశ్వేదేవాః ధూరిలోచనా ఇతికేచిత్ ఇయంప్రతిపదపరాహ్ణవ్యాపినీ గ్రాహ్యేతిబహవః

సంగవవ్యాపినీతికేచిత్ అస్యశ్రాద్ధస్యయావద్వృశ్చికదర్శనంగౌణకాల ఇతికాలతత్త్వవివేచనే

ఇతిమహాలయాదినిర్ణయోద్దేశః ।

అథకపిలాషష్ఠీనిర్ణయః

భాద్రపదకృష్ణపక్షేభౌమవారవ్యతీపాతరోహిణీయుతాషష్ఠీకపిలాషష్ఠీ అత్రహస్తిస్థిఫలాతిశయః

అయంయోగోదివైవగ్రాహ్యోనరాత్రౌ సూర్యపర్వత్వాదితిభాతి
అస్యాంహుతంచదత్తంచసర్వంకోటిగుణంభవేత్ ।

అత్రశ్రాద్ధంకార్యమితివిశేషవచనంనోపలభ్యతే
తథాపిఅలభ్యయోగేశ్రాద్ధవిధానాద్దర్శవతషడ్దైవతంశ్రాద్ధంకార్యమ్ ।

అథాత్ర సంక్షేపతో వ్రతవిధిః

సూర్యోద్దేశేనోపవాసంసంకల్ప్య

దేవదారూశీర్కుంకుమైలామనఃశిలాపద్మకాష్ఠతణ్డులాన్మధుగవ్యాభ్యామ్పేషయిత్వాక్షీరాలోడితే నకల్కేనాఙ్గంవిలిప్యస్నాయాత్ తత్రమంత్రః

ఆపస్త్వమసిదేవేశజ్యోతిషాంపతిరవేచ । పాపం నాశయమేదేవవాఙ్మనఃకాయకర్మజమ్ ౧

తతఃపఞ్చగవ్యేనస్నాత్వాపఞ్చపల్లవైర్మార్జయిత్వామృత్తికాస్నానంకుర్యాత్

తర్పణాదినిత్యవిధింకృత్వావరుణంపూజయిత్వాసర్వతోభద్రమధ్యేకలశోపరితణ్డులాదౌప
ద్మం

లిఖిత్వాతస్యాష్టసుపత్రేషుపూర్వాదౌసూర్యతపనంస్వర్ణరేతసంరవిమాదిత్యందివాకరంప్ర
భాకరం

సూర్యమిత్యావాహ్యమధ్యేసౌవర్ణరథేసూర్యమగ్రేఽరుణంచావాహ్యకరవీరార్కాదిపుష్పైర్ధూపాది
భిఃసంపూజయేత్

దిక్పాలాదిదేవతాఃసంపూజ్యద్వాదశార్ఘ్యాన్సూర్యాయదద్యాత్
సవిస్తరఃపూజావిధిర్ద్వాదశార్ఘ్యమన్త్రాశ్చకౌస్తుభేజ్ఞేయాః

సూర్యాగ్రే ప్రభాకరనమస్తుభ్యంసంసారాన్మాంసముద్ధర । భక్తిముక్తిప్రదోయస్మాత్తస్మాచ్ఛాన్తిం
ప్రయచ్ఛమే ౧

నమోనమస్తేవరదఋక్సామయజుషాంపతే । నమోస్తువిశ్వరూపాయవిశ్వధాత్రే నమోస్తుతే ౨
ఇతిప్రార్థ్య

ఉదుత్యమిత్యాదిసౌరసూక్తానిజపిత్వారాత్రౌజాగరణం

కృత్వాప్రాతరాకృష్ణేనేతిమన్త్రేణార్కసమిచ్చర్వాజ్యతిలైఃప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతంహుత్వాఘ
ణ్టాదిసర్వాలంకారయుతాంకపిలాంగాంమన్త్రైఃసంపూజ్య

విప్రాయదద్యాత్ గోపూజామన్త్రాఃకౌస్తుభేదానమన్త్రస్తు నమస్తేకపిలేదేవిసర్వపాపప్రనాశిని ।
సంసారార్ణవమగ్నమాం గోమాతస్త్రాతుమర్హసి ౧

వస్త్రయుగచ్ఛన్నాంసఘణ్టామిత్యాదివిశేషణాన్యుక్త్వాఇమాంగాంతుభ్యమహంసంప్రదదేఇతి దత్వాసువర్ణదక్షిణాందద్యాత్

తతస్తస్మైవిప్రాయరథంసూర్యప్రతిమాంచదద్యాత్ తత్రమన్త్రః
దివ్యమూర్తిర్జగచ్చక్షుర్ద్వాదశ్యాత్మాదివాకరః ।

కపిలాసహితోదేవోమమముక్తిప్రయచ్ఛతు ౧ యథాత్వంకపిలేపుణ్యాసర్వలోకస్యపావనీ ।

ప్రదత్తాసహసూర్యేణమమముక్తిప్రదాభవ ౨ ఇత్యాది తతఃకపిలాప్రార్థనాదివిస్తారః కౌస్తుభే

అథవోపోషణజాగరహోమాదివిధిమకృత్వాషష్ఠ్యామేవస్నానరథాదిపూజనకపిలాదానాదికార్యమ్

ఇతిసంక్షేపతః కపిలాషష్ఠీవ్రతవిధిః
ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసూనుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితే

ధర్మసిన్ధుసారేభాద్రపదమాసకృత్యనిర్ణయోద్దేశః ।

అథాశ్వినమాసః

తులామేషసంక్రాంతిర్విషువసంజ్ఞా తస్యాఃపూర్వాఃపరాశ్చపఞ్చదశపఞ్చదశనాడ్యః
పుణ్యకాల విశేషఃప్రగుక్తఏవ

ఆశ్వినశుక్లప్రతిపదిదేవీనవరాత్రారమ్భః
నవరాత్రశబ్దఃఆశ్వినశుక్లప్రతిపదమారభ్యమహానవమీపర్యన్తంక్రియమాణకర్మనామధేయమ్

తత్రకర్మణిపూజైవప్రధానం ఉపవాసాదికంస్తోత్రజపాదికంచాంగమ్ తథా

చయథాకులాచారముపవాసైకభక్తనక్తాయాచితాన్యతమవ్రతయుక్తంయథాకులాచారంసప్తశతీ

లక్ష్మీహృదయాదిస్తోత్రజపసహితంప్రతిపదాదినవమ్యన్తనవతిథ్యధికరణపూజాఖ్యంకర్మనవరాత్రశబ్దవాచ్యమ్

పూజాప్రాధాన్యోరేక్తేరేవక్వచిత్కులేజపోపవాసాదినియమస్యవ్యతిరేకఉపలభ్యతే

పూజాయాస్తునక్వాపికులేనవరాత్రకర్మణ్యభావోదృశ్యతేయత్కులేనవరాత్రమేవనానుష్ఠీయతే
తత్రనవరాత్రపూజాదేరప్యభావఆస్తాంనామసచనవరాత్రారమ్భః

సూర్యోదయోత్తరంత్రిముహూర్తవ్యాపిన్యాంప్రతిపదికార్యః
తదభావేద్విముహూర్తవ్యాపిన్యామపి

క్వచిన్ముహూర్తమాత్రవ్యాపిన్యామప్యుక్తఃసర్వథాదర్శయుక్తప్రతిపిదనకార్య

ఇతిబహుగ్రన్థసంమత్తమ ముహూర్తన్యూనవ్యాప్తౌసూర్యోదయాస్పర్శేవాదర్శయుతాపిగ్రాహ్యా

ప్రథమదినేషష్టిఘతికాప్రతిపద్ద్వితీయదినేముహూర్తద్వయాదిపరిమితావర్ధతే
తదాపూర్ణత్వాత్పూర్వైవగ్రాహ్యా

ద్వితీయా వేధనిషేధోపిఏతత్పక్షద్వయేఏవయోజ్యః

పురుషార్థచిన్తామణౌతుపూర్వదినేముహూర్తచతుష్టయోత్తరంముహూర్తపఞ్చకోత్తరంవాప్రవృత్తద్వితీయాదినేముహూర్తద్వయాదిపరిమితాప్రతిపత్

తదాపరస్యాఃక్షయగామితయానిషిద్ధత్వాదమాయుక్తాపిపూర్వైవగ్రాహ్యేత్యుక్తమ్

తత్రసూర్యోదయోత్తరందశఘటీమధ్యేతత్రాసంభవేమధ్యాహ్నేఽభిజిన్ముహూర్తేప్రారమ్భఃకార్యోనత్వపరాహ్ణే

ఏవంచ
ప్రతిపదఆద్యషోడశనాడీనిషేధశ్చిత్రావైధృతియోగనిషేధశ్చోక్తకాలానురోధేనసతిసంభవే

పాలనీయోనతునిషేధానురోధేనపూర్వాహ్ణఃప్రారమ్భకాలఃప్రతిపత్తిథిర్వాతిక్రమణీయాః ।

అథ నవరాత్రకర్మః

అత్రకర్మణిబ్రాహ్మణాదిచతుర్వర్ణస్యమ్లేంచ్ఛాదేశ్చాధికారః
తత్రవిప్రేణజపహోమాన్నబలినైవేద్యైఃసాత్వికీపూజాకార్యా నైవేద్యైశ్చనిరామిషైః ।

మద్యందత్త్వాబ్రాహ్మణస్తుబ్రాహ్మణ్యాదేవహీయతే ।
మద్యమపేయమదేయమిత్యాదినిషేధాన్మాంసమద్యాదియుతరాజసపూజాయాం
బ్రాహ్మణస్యనాధికారః

మద్యపానేమరణాన్తప్రాయశ్చిత్తోక్తేఃస్పర్శేతదఙ్గచ్ఛేదోక్తేశ్చాల్పప్రాయశ్చిత్తేనదోషానపగమేనపాతిత్యాపాతాత్

ఇత్థమేవసర్వేప్రాచీనానవీనాశ్చనిబన్ధకారానిర్బంన్ధేనలిఖన్తి

నవీనతరాభాస్కరరాయప్రభృతయోపిసప్తశతీటీకాదౌప్రాచీనగ్రంథాననుసృత్యైవమేవపరిష్కుర్వన్తిసభాయాం చైతన్మతమేవశ్లాఘన్తేచ

ఆచరణంత్వన్యథాకుర్వన్తితత్కిస్వయందుర్దైవవశేనబ్రాహ్మణ్యభ్రష్టోభూవమన్యేప్యేవంమాభూవన్నితిభూతదయయావాస్వపాతిత్య

గోపనాయవాన్యేషాంకలియుగస్థవిప్రాణామధికారాభావాలోచనయావేతినవయంతత్త్వంజానీమః

క్షత్రియవైశ్యయోర్మాంసాదియుతజపహోమసహితరాజసపూజాయామప్యాధికారః సచకేవలంకామ్యఏవనతునిత్యః

నిష్కామక్షత్రియాదేః సాత్త్వికపూజాకరణే మోక్షాదిఫలాతిశయః

ఏవంశూద్రాదరేపిశూద్రాదేర్మన్త్రహీనాజపాదిరహితామాంసాదిద్రవ్యకాతామసపూజాపివిహితాశూద్రేణసప్తశత్యాదిజపహోమసహితా

సాత్త్వికీ పూజాబ్రాహ్మణద్వారాకార్యా స్త్రీశూద్రాదేఃస్వతఃపౌరాణమన్త్రపాఠేపినాధికారః అతఏవశూద్రః

సుఖమవాప్నుయాదిత్యత్రభాష్యేస్త్రీశూద్రయోఃశ్రవణాదేవఫలంనతుపాఠాదిత్యుక్తమ్ ఏతేన

స్త్రీశూద్రయోర్గీతావిష్ణుసహస్రనామపాఠోదోషాయైవేతిజ్ఞేయమ్ అన్యత్రపౌరాణమన్త్రయుక్తపూజాయాంస్త్రీశూద్రయోఃస్వతోప్యధికారఉక్తః

తేనగీతాదేః పఠనంనదోషాయేతిసిద్ధ్యతి జపహోమాదౌవిప్రద్వారైవ
మ్లేంచ్ఛాదీనాంతుబ్రాహ్మణ

ద్వారాపిజపహోమేసమన్త్రకపూజాయాంచనాధికారః
కింతుత్రైస్తత్తదుపచారాణాందేవీముద్ధిశ్యమనసోత్సర్గమాత్రంకర్తవ్యమ్ ।

నవరాత్ర గౌణపక్షః

అథనవరాత్రేఽనుకల్పాఃతృతీయాదినవమ్యన్తంసప్తరాత్ర్యంకర్తవ్యమ్
పఞ్చమ్యాదిపఞ్చరాత్రంవాసప్తమ్యాదిత్రిరాత్రంవా

అష్టమ్యాదిద్విరాత్రంవా ఏకాహపక్షే కేవలాష్టమ్యాంకేవలనవమ్యాంవా
ఏషాంపక్షాణాంస్వస్వకులాచారానుసారేణ

ప్రతిబన్ధాదినాపూర్వపూర్వపక్షాసంబవానుసారేణవావ్యవస్థాతత్రతృతీయాపఞ్చమ్యోనిర్ణయః
ప్రతిపదాదివత్

సప్తమ్యాదేస్తునిర్ణయోవక్ష్యతే నవరాత్రాదిపక్షేషుక్షయవృద్ధివశేనదినాధిక్యన్యూనత్వే
పూజాద్యావృత్తిః

కార్యా కేచిత్తుదినక్షయేష్టావేవపూజాశ్చణ్డీపాఠాంశ్చకుర్వన్తి ఇదం
దేవీపూజనాత్మకంనవరాత్రకర్మనిత్యం

అకరణేదోషశ్రవణాత్ ఫలశ్రవణాత్కామ్యంచ ।

అత్రనవరాత్రేఘటస్థాపనం

ప్రాతర్మధ్యాహ్నే ప్రదోషకాలేచేతిత్రికాలం ద్వికాలమేకకాలం
వాస్వస్వకులదేవతాపూజనంసప్తశత్యాదిజపోఽఖణ్డదీపః

ఆచారప్రాప్తమాలాబన్ధనం ఉపవాసనక్తైకభక్త్యాదినియమః

సువాసినీభోజనంకుమారీభోజనపూజనాదిఅన్తేసప్తశత్యాదిస్తోత్రమంత్రహోమాదిఇత్యేతానివిహితాని

ఏతేషాంమధ్యేక్వచిత్కులేఘటస్థాపనా దీనిద్విత్రాదీన్యేవానుష్ఠీయన్తేనసర్వాణి

క్వచిత్ఘటస్థాపనాదిరహితాఇకానిచిత్క్వచిత్సర్వాణ్యేవేత్యేతేషాంసముచ్చయవికల్పౌ

కులాచారానుసారేణవ్యవస్థితౌజ్ఞేయౌకులపరంపరాప్రాప్తాదధికంశక్తిసత్వేపినానుష్ఠేయమితిశిష్టాచారః

ఫలకామనయా ప్రార్థితముపవాసాదికంకులాచారాభావేపికుర్వన్తి
ఇదంకలశస్థాపనంరాత్రౌనకార్యమ్

తత్రకలశస్థాపనార్థంశుద్ధమృదావేదికాంకృత్వాపఞ్చపల్లవదూర్వాపలతామ్బూలకుఙ్కుమధూపాదిసంభారాన్సంపాదయేత్ ।

అథసంక్షేపతోనవరాత్రారమ్భప్రయోగః

ప్రతిపదిప్రాతఃకృతాభ్యఙ్గస్నానఃకుంకుమచన్దనాదికృతపుణ్డ్రోధృతపవిత్రః
సపత్నీకోదశఘటికామహ్యేఽభిజిన్ముహూర్తేవాదేశకాలౌసంకీర్త్య

మమసకుటుమ్బస్యాముకదేవతాప్రీతిద్వారాసర్వాపచ్ఛాన్తిపూర్వకదీర్ఘాయుర్ధనపుత్రాదివృద్ధి శత్రుజయకీర్తిలాభప్రముఖచతుర్విధ

పురుషార్థసిద్ధ్యర్థమద్యప్రభృతిమహానవమీపర్యన్తంప్రత్యహంత్రికాలమేకకాలం

వాముకదేవతాపూజాముపవాసనక్తైకభక్తాన్యతమనియమసహితామఖణ్డదీపప్రజ్వాలనంకుమారీపూజనం

చణ్డీసప్తశతీపాఠంసువాసిన్యాదిభోజనమిత్యాదియావత్కులాచారప్రాప్తమనూద్యఏవమాదిరూపం

శారదనవరారోత్సవాఖ్యం కర్మ కరిష్యే దేవతాపూజాఙ్గత్వేనఘటస్థాపనంచకరిష్యే

తదాదౌనివింఘ్నతాసిద్ధ్యర్థం
గణపతిపూజనంపుణ్యాహవాచనంచణ్డీసప్తశతీజపాద్యర్థంబ్రాహ్మణవరణంచకరిష్యే
ఏతానికృత్వా

ఘటస్థాపనసత్వేమహీద్యోరితిభుమిస్పృష్ట్వాతస్యాంభువిఅఙ్కురారోపణార్థం
శుద్ధమృదంప్రక్షిప్యఓషధయః

సమితితస్యాంమృదియవాదీన్ప్రక్షిప్యఆకలశేష్వితి
కుంమ్భంనిధాయఇమంమేగంగేఇతిజలేనాపూర్యగన్ధద్వారామితిగన్ధంయాఓషధీరితిసర్వౌషధీః

కాణాత్కాణ్డాదితిదూర్వాః అశ్వత్థేవైతిపఞ్చపల్లవాన్స్యోనాపృథివీతిమృదః యాః
ఫలినీరితిఫలంసహిరత్నానీతిహిరణ్యరూపఇతిరత్నహిరణ్యే

ప్రక్షిప్యయువాసువాసాఇతిసూత్రేణవేష్ట్యాపూర్ణాదర్వీతిపూర్ణపాత్రంనిధాయతత్త్వాయామీతివరుణంసంపూజ్యతత్కలశోపరికులదేవతాప్రతిమాంసంస్థాప్యపూజయేత్

స్వస్థానేఏవవాసంస్థాప్యపూజయేత్ తద్యథా జయన్తీమఙ్గలాకాలీభద్రకాలీకపాలినీ ।

దుర్గాక్షమాశివాధాత్రీ స్వాహాస్వధానమోస్తుతే ౧ ఆగచ్ఛవరదేదేవిదైత్యదర్పనిషూదిని । పూజాంగృహాణసుముఖినమస్తేశంకరప్రియే ౨

అనేనపురుషసూక్తశ్రీసూక్తప్రథమఋగ్భ్యాంచావాహ్యజయన్తీమఙ్గలాకాలీతిమన్త్రేణసూక్తఋగ్భిశ్చాసనాదిషోడశోపచారైఃసంపూజయేత్

సర్వమఙ్గలమాఙ్గల్యేఇత్యాదిభిఃసంప్రార్థ్యప్రత్యహంబలిదానపక్షేమాషభక్తేనకూష్మాణ్డేనవాబలిందద్యాత్ అన్తేఏవవా

బలిదానంనవాబలిదానమ్ తతఃఅఖణ్డదీపకందేవ్యాఃప్రీతయేనవరాత్రకమ్ । ఉజ్జ్వాలయే అహోరాత్రమేకాచిత్తోధృతవ్రతః ౧

ఇత్యఖణ్డదీపంప్రతిష్ఠాపయేత్ ।

అథచణ్డీపాఠప్రకారః

యజమానేనవృతోహంచణ్డీసప్తశతీపాఠంనారాయణహృదయలక్ష్మీహృదయపాఠంవాకరిష్యేఇత్యాదిసంకల్ప్యఆసనాదివిధాయ

ఆధారేఅన్యహస్తలిఖితంపుస్తకంస్థాపయిత్వా నారాయణంనమస్కృత్యేతివచనాత్ ఓంనారాయణాయనమః నారాయనరోత్తమాయనమః

ద్రైవ్యేసరస్వత్ర్యైనమః వ్యాసాయనమః
ఇతినమస్కృత్యప్రణవముచ్చార్యసర్వపాఠాన్తేప్రణవంపఠేత్ పుస్తకవాచనేనియమా

హస్తేపుస్తకం నధారయేత్ స్వయంబ్రాహ్మణభిన్నేనచలిఖితంవిఫలమ్
అధ్యాయంప్రాప్యవిరమేన్నతుమధ్యేకదాచన ।

కృతేవిరామేమధ్యేతుఅధ్యాయాదిపఠేత్పునః ౧ గ్రన్థార్థంబుధ్యమానః స్పష్టాక్షరం
నాతిశీఘ్రనాతిమన్దంరసభావస్వరయుతంవాచయేత్

త్రివర్గపలకామేనచణ్డీపాఠః సదైవ కర్తవ్యః తస్మాన్మమైతన్మాహాత్మ్యంపఠితవ్యంసమాహితైః ।

శ్రోతవ్యంచసదాభక్త్యేత్యాదివచనాత్ నైమిత్తికపాఠోప్యుక్తః
శాన్తికర్మణిసర్వత్రతథాదుఃస్వప్నదర్శనే ।

గ్రహపీడాసుచోగ్రాసు మాహాత్మ్యంశృణుయాన్మమ ౧ ఇత్యాది
తథాఅరణ్యప్రాన్తరేవాపిదావాగ్నిపరివారితః ।

దుస్యైభిర్వావృతఃశూన్యేగృహీతోవాపిశత్రుభిః ౧ ఇత్యాదిసంకటాన్యుద్దిశ్య
సర్వబాధాసుచోగ్రాసువేదనాభ్యర్దితోపివా ।

స్మరన్మమైతన్మాహాత్మ్యమ నరోముచ్యేతసంకటాత్ ౧ ఇత్యుక్తమ్
ఉపసర్గోపశాన్త్యర్థంత్రయఃపాఠాఃకార్యాః గ్రహపీడా

శాన్తయేపఞ్చ మహాభయేసప్త శాన్త్యర్థంవాజపేయఫలార్థంచనవ రాజవశ్యార్థమేకాదశ
వైరనాశార్థద్వాదశ

స్త్రీపుంసవశ్యతార్థంచతుర్దశసౌఖ్యాలక్ష్మ్యర్థంచపఞ్చదశ పుత్రపౌత్రధనధాన్యార్థషోడశ
రాజభయనాశాయసప్తదశ

ఉచ్చాటనాయాష్టాదశ వనభయేవింశతిః
దుశ్చికిత్స్యరోగకులోచ్ఛేదాయుర్నాశవైరివృద్ధివ్యాధివృద్ధిత్రివిధోత్పాతాదిమహాసంకటనాశో

రాజ్యవృద్ధిశ్చశతావృత్తిభిః
సహస్రావర్తనైఃశతాశ్వమేధఫలంసర్వమనోరథావాప్తిర్మోక్షశ్చేతివారాహీతన్త్రేఉక్తమ్
సర్వత్రకామ్యపాఠేఆదౌసంకల్పపూర్వకం

పూజనమన్తేబలిదానంచకార్యమ్ అత్రాచారాద్వేదపారాయణమపికార్యమ్
తద్విధిర్బోధాయనోక్తః కౌస్తుభేజ్ఞేయః ।

అథకుమారీపూజా

ఏకవర్షాతుయాకన్యాపూజార్థంతాంవివర్జయేత్ ।
ద్వివర్షకన్యామారభ్యదశవర్షావంధికుమారీణాంక్రమేణ

కుమారికాత్రిమూర్తిఃకల్యాణిరోహిణీకాలీచణ్డికాశామ్భవీదుర్గాభద్రేతినామాని

ఆసాంకుమారీణాంప్రత్యేకంపూజామన్త్రాఃఫలవిశేషాఃలక్షణానిచాన్యత్రజ్ఞేయాని
బ్రాహ్మణేనబ్రాహ్మణీత్యేవంసవర్ణాప్రశస్తా

విజాతీయాపిక్వచిత్కామనావిశేషేణోక్తా
ఏకైకవృద్ధ్యాప్రత్యహమేకావాకుమారీపూజ్యామన్త్రాక్షరమయీంలక్ష్మీమాతృణాంరూపధారిణీమ్ ।

నవదుర్గాత్మికాంసాక్షాత్కన్యామావాహయామ్యహమ్ ౧
జగత్పూజ్యేజగద్వన్ద్యేసర్వశక్తిస్వరూపిణి ।

పూజాంగృహాణకైమారిజగన్మాతర్న మోస్తుతే ౧
ఇతిమన్త్రేణపాదక్షాలనపూర్వకంవస్త్రకుఙ్కుమగన్ధధూపదీపభోజనైః

పూజయేదితిసంక్షేపః కుమారీపూజావద్దేవీపూజాచణ్డీపాఠశ్చైకోత్తరవృద్ధ్యాపివిహితః
భవానీసహస్రనామపాఠోపిక్వచిదుక్తః

అయంశారదనవరాత్రోత్సవో మలమాసేనిషిద్ధః శుక్రాస్తాదౌతుభవతి ప్రథమారమ్భస్తునకార్యః
శావాశౌచజననాశౌచయోస్తు

సర్వోఽపిఘటస్థాపనాదివిధిర్బ్రాహ్మణద్వారాకార్యః

కేచిదారమ్భోత్తరంమధ్యేఆశౌచపాతేస్వయమేవారబ్ధంపూజాదికంకార్యమిత్యాహుఃశిష్టాస్త్వాశౌ
చేపూజాదేవతాస్పర్శాదేర్లోక

విద్విష్టత్వాదన్యేనైవకారయన్తిఅపరేతృతీయాదిసప్తమ్యాద్యనుకల్పేననవరాత్రవిధీనాంస
త్వాత్ప్రతిపద్యాశౌచేతృతీయాద్యనుకల్పాశ్రయణం

కుర్వన్తిసర్వథాలోపప్రసక్తావేవబ్రాహ్మణద్వారాకుర్వన్తి
ఉపవాసాదిశారీరనియమఃస్వయంకార్యః

ఏవంరజస్వలాపిఉపవాసాదికంస్వయంకృత్వాపూజదికమన్యేనకారయేత్
అత్రసభర్తృకస్త్రీణాంఉపవాసేగన్ధతామ్బూలదిగ్రహణంనదోషాయేత్యాహుః ।

ఉపాంగలలితావ్రతమ్

అత్రపఞ్చమీఅపరాహ్ణవ్యాపినీ గ్రాహ్యా అపరాహ్ణస్యైవతత్పూజాకాలత్వోపతత్తేః

దినద్వయేకర్త్స్న్యేనాపరాహ్ణవ్యాప్తౌసామ్యేనవైషమ్యేణవాపరాహ్ణైకదేశవ్యాప్తౌచపూర్వైవ

యుగ్మవాక్యాత్ పరత్రైవాపరాహ్ణవ్యాప్తౌపరైవ కేచిత్తురాత్రివ్యాపినీ గృహ్ణన్తి

పూజాదికంచరాత్రావేవకుర్వన్తితత్రమూలంచిన్త్యమ్
అత్రపూజాదివిధిర్గ్రన్థాన్తరేప్రసిద్ధఇతినలిఖ్యతే ।

సరస్వతీపూజనః

ఆశ్వినశుక్లపక్షేమూలనక్షత్రేపుస్తకేషుసరస్వతీమావాహ్యపూజయేత్
మూలేషుస్థాపనందేవ్యాఃపూర్వాషాఢాసుపూజనమ్ ।

ఉత్తరాసుబలిందద్యాచ్ఛ్రవణేనవిసర్జయేత్ ౧ ఇతివచనాత్
అత్రపూజయేత్త్ర్యహమితిరుద్రయామలవచనాత్

మూలేఆవాహనంతదఙ్గభూతంపూజనంచకరిష్యే ఇత్యాదిసంకల్ప్యావాహనపూజనేకార్యే

పూర్వాషాఢాసుపూజనంకరిష్యఇతిసంకల్ప్యావాహనరహితపూజైవకేవలమ్
ఉత్తరాషాఢాసుబలిదానంతదఙ్గభూతాంపూజాంచకరిష్యేఇత్యేవంతేకార్యే

శ్రవణేవిసర్జనంకర్తుతదఙ్గభూతాంపూజాంకరిష్య ఇతి
సంకల్ప్యంసంపూజ్యవిసర్జయేదితిక్రమః

తత్రమూలస్యప్రథమేపాదేసూర్యాస్తాత్ప్రాక్త్రిముహూర్తవ్యాపిని సరస్వత్యావాహనమ్
త్రిముహూర్త

న్యూనత్వేరాత్రౌవాప్రథమపాదసత్వేతస్యవిశేషవచనంవినాగ్రాహ్యత్వాభావాద్ధితీయాదిపాదేప రదినఏవావాహనమ్

ఏవంపూర్వాషాఢాదినక్షత్రంపూజాదౌదినవ్యాప్యేవగ్రాహ్యమ్ విసర్జనం తుశ్రవణప్రథమపాదేరాత్రిభాగగతేఽపికార్యమ్

విశేషవచనాత్ తచ్చరాత్రేఃప్రథమప్రహరపర్యన్తమేవేతిభాతి ।

పత్రికాపూజనం

విహితంతత్రసప్తమ్యాదితిథిత్రయం సూర్యోదయే ముహూర్తమాత్రమపిగ్రాహ్యమ్

తత్రాధివాసనాదిప్రయోగవిస్తారః కౌస్తుభాదౌజ్ఞేయః యత్తు

సప్తమీప్రభృతిత్రిరాత్రనవరాత్రకర్మకుర్వన్తితత్రసప్తమీసూర్యోదయోత్తరం

ముహూర్తాధికవ్యాపినీగ్రాహ్యా ముహూర్తన్యూనత్వేపూర్వా ।

మహాష్టమీనిర్ణయః

అథమహాష్టమీఘటికామాత్రాప్యాదయికీనవమీయుతాగ్రాహ్యా

సప్తమీస్వల్పయుతాసర్వథాత్యాజ్యాయదాతుపూర్వత్రసప్తమీయుతాపరత్రేదయేనాస్తిఘటికా న్యూనావావర్తతే

తదాపూర్వాసప్తమీవిద్ధాపిగ్రాహ్యా ఇయంభౌమవారేఽతిప్రశస్తా
యదాచపూర్వదినేషష్టిఘటికాష్టమీ

పరదినేముహూర్తాదివ్యాపినీతదానవమీయుతామప్యుత్తరాంత్యక్త్వా సంపూర్ణ
త్వాత్పూర్వైవగ్రాహ్యా

ఏవంనవమ్యాఃక్షయవశేనదశమీదినే
సూర్యోదయోత్తరమనువృత్త్యభావేఽష్టమీనవమీయుతామౌదయికీమపిత్యక్త్వాసప్తమీయుత్రైవా
ష్టమీగ్రాహ్యా

అష్టమ్యాంపుత్రవతోపవాసోనకార్యః కులాచారప్రాప్తౌకించిద్భక్ష్యంప్రకల్ప్యకార్యః

మహానవమీతుబలిదానవ్యతిరిక్తవిషయేపూజోపోషణాదావష్టమీవిద్ధాగ్రాహ్యా

సాచయదిఅష్టమీదినేసాయంత్రిముహూర్తాస్యాత్తదైవగ్రాహ్యాత్రిముహూర్తన్యూనత్వేపరైవగ్రా
హ్యా

నవమీప్రయుక్తమహాబలిదానేతుదశమీవిద్ధాయదాశుద్ధాధికానవమీతదాబలిదానమపిపూర్ణ
త్వాత్పూర్వత్రైవకార్యమ్

అష్టమీనవమ్యోఃసంధౌపూజోక్తాసాష్టమీనవమ్యోఃపృథక్త్వేదివా

రాత్రౌవాష్టమ్యన్త్యనాడీనవమ్యాద్యనాడ్యోఃకార్యాయదితుఅష్టమీనవమ్యోర్మధ్యాహ్నేఽపరాహ్ణే
వాయోగస్తదాష్టమీనవమీపూజయోరప్యేకదినే

ఏవప్రాప్తేరష్టమీనవమీపూజాంతత్సంధిపూజాంచతన్త్రేణకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్యతన్త్రేణ
పూజాకార్యా

యదిశుద్ధధికాష్టమీతదాపూర్వేద్యురష్టమీపూజాపరేద్యుః సంధిపూజానవమీ పూజయోస్తన్త్రమ్

అత్రనవరాత్రేస్వయంపూజాదికంకర్తుమశక్తావన్యేనకారయేత్
షోడశోపచారపూజావిస్తారకర్తుమశక్తోగన్ధాదిపఞ్చోపచారపూజాకుర్యాత్

నవమ్యాం పూజాంవిధాయహోమః కార్యః కేచిదష్టమ్యామేవ హోమఇత్యాహుః
అన్యేతుఅష్టమ్యాముపక్రమ్యనవమ్యా హోమః సమాపనీయః

సచారుణోదయమారభ్యసాయంకాలపర్యన్తమష్టమీనవమ్యోఃసంధౌసంభవతి

నిశాయాంతత్సంధౌతురాత్రౌహోమాదేరయోగ్యత్వాన్నవమ్యామేవ హోమోపక్రమసమాప్తికా
ర్యేఇత్యాహుఃఅత్రయథాకులాచారంవ్యవస్థా

సచ హోమోనవార్ణవమన్త్రేణకార్యఃఅథవాజయన్తీ మఙ్గలాకాలీతిశ్లోకేన
అథవానమోదేవ్యైమహాదేవ్యైఇతి శ్లోకేన

అథవాసప్తశతీశ్లోకైః అథవాసప్తశతీస్తోత్రస్యసప్తశతమన్త్రైః

కవచార్గలాకీలకరహస్యత్రయశ్లోకసహితైర్హోమఃసప్తశతమన్త్రవిభాగోఽన్యత్రజ్ఞేయఃఅత్రాపివిక
ల్పేషుయథాకులాచారంవ్యవస్థా

హోమద్రవ్యంచ సర్పిర్మిశ్రితంశుక్లతిలమిశ్రంచపాయసమ్ కేవలతిలైర్వా హోమః

క్వచింత్కిశుకపుష్పదుర్వాసర్షపలాజపూగయవశ్రీఫలరక్తచన్దనఖణ్డనానావిధఫలానామపిపా
యసేమిశ్రణంకార్యమిత్యుక్తమ్

హోమశ్చజపదశాంశేనకార్యః
కులాచారప్రాప్తశ్చేన్నృసింహభైరవాదిదైవత్యమన్త్రహోమోఽపికార్యః అత్రసవిస్తరః

సగ్రహమఖో హోమప్రయోగః కౌస్తుభజ్ఞేయః ।

అథబలిదానం

బ్రాహ్మణేనమాషాదిమిశ్రాన్నేకూష్మాణ్డేనవాకార్యమ్
యదాఘృతమయంయవపిష్టాదిమయంవాసింహవ్యాఘ్రనరమేషాదికంకృత్వాఖడ్గేనధాత
యేత్

బ్రాహ్మణేనపశుమాంసమద్యాదిబలిదానేబ్రాహ్మణ్యభ్రష్టతా

సకామేనక్షత్రియాదినాసింహవ్యాఘ్రనరమహిషఛాగసూకరమృగపక్షిమత్స్యనకులగోధాది
ప్రాణిస్వగాత్రరుధిరాదిమయోబలిర్దేయః

కృష్ణసారమృగఃక్షత్రియాదిభిరపినదేయః అత్రబలిదానమన్త్రాదిప్రకారఃసిన్ధౌజ్ఞేయః
అత్రశతచణ్డీసహస్రచణ్డీప్రయోగః

కౌస్తుభాదౌజ్ఞేయఃద్వివిధాశౌచేఽపినవమ్యాంహోమంఘటాదిదేవతోత్థాపనంచబ్రాహ్మణద్వా
రాకారయిత్వాస్వయంపారణం

కృత్వాఽఽశౌచాన్తేబ్రాహ్మణభోజనందక్షిణాదిదానంచకార్యమ్
ఏవంరజస్వలాపిపారణాకాలేపారణంకృత్వాశుద్ధౌదానాదికం

కుర్యాత్ విధవాయాస్తురజోదోషే భోజననిషేధాత్పారణాపిశుద్ధయుత్తరమేవ
ఏవంవ్రతాన్తరప్యూహ్యామ్

ప్రతిపదాదియావదష్టమీలోహాభిసారికంకర్మరాజ్ఞాంవిహితమ్

తత్రఛత్రచామరాదిరాజచిహ్నంగజాశ్వాదీనాంచాపాదిశస్త్రాణాందున్దుభ్యాదీనాంచపూజా హోమాదికంకార్యమ్

యేహయాన్పాలయన్తితేరాజభిన్నా అపిస్వాతీయుతామాశ్వినప్రతిపదం ద్వితీయాంవారభ్యనవమీపర్యన్తం

వాజినీరాజనాఖ్యంకర్మకుర్యుః తత్రోచ్చైశ్రవఃపూజారైవతపూజాచప్రతిమాయాంకార్యా ప్రత్యక్షమశ్వపూజానీరాజనంచకార్యమ్

కర్మద్వయేఽపితత్పూజామన్త్రాహోమాదిమన్త్రాః సవిస్తరప్రయోగశ్చకౌస్తుభే ఇదానీమశ్వవన్తఃప్రాకృతజనాస్తువిజయా

దశమ్యామశ్వాంస్తోయేఽవగాహ్యపుష్పమాలాభిర్విభూష్యాశ్వశలాయాంప్రవేశయన్తి తత్ర గంధర్వకులజాతస్త్వంమాభూయాఃకులదూషకః ।

బ్రహ్మణః సత్యవాక్యేనసోమస్యవరుణస్యచ ౧
ప్రభావాచ్చహూతాశస్యావర్ధయత్వంతురంగమాన్ ।

రిపూన్విజిత్యసమరేసహభర్త్రాసుఖీభవ ౨ ఇతిమన్త్రేణకేవలాశ్వపూజాపికర్తుముచితా ।

అథపారణావిసర్జనయోఃకాలః

అథపారణావిసర్జనయోఃకాలఃతత్రవిసర్జనందశమ్యాంకార్యమ్ దినద్వయేదశమీసత్త్వేపూర్వదశమ్యాంశ్రవణాన్త్యపాదయోగేతత్రైవ

విసర్జనమ్ తత్రతద్యోగాభావేతుపరదశమ్యామేవ
పరత్రదశమ్యభావేపూర్వదశమ్యాంనక్షత్రయోగేసత్యసతివాకార్యమ్

నక్షత్రయోగానురోధేన క్రియమాణంవిసర్జనమపరాహ్ణేఽభవతి అన్యథాప్రాతరేవ
తత్రమృదాదిప్రాతమాయీ

విసర్జనపూర్వకంజలాదౌత్యాగః పరంపరయాపూజితాయా ధాతుప్రతిమాయాస్తు
ఘటాదిస్థానాదుత్తిష్ఠేత్యాదిమన్త్రైరుత్థాపనమాత్రంకార్యమ్

నతువిసర్జనమ్ యద్దినేవిసర్జనంతత్రైవనియమత్యాగస్యౌచిత్యాత్
విసర్జనోత్తరంతద్దినేఏవపారణంకార్యమ్

అన్యేతుసత్యపిదశమ్యాంవిసర్జనవిధౌనవమ్యామేవపారణంకార్యమ్
నవమ్యాంపారణంకుర్యాత్ దశమ్యామభిషేకంచ

కృత్వామూర్తింవిసర్జయేదిత్యాదివచనాదిత్యాహుః అత్రైవంవ్యవస్థా
ప్రథమదినేష్వల్పాష్టమ్యాయుక్తానవమీ

ద్వితీయాదినేపారణపర్యాప్తనవమ్యాయుక్తాదశమీ తత్పరదినేశ్రవణయుక్తావిసర్జనార్హాదశమీ

తత్రాష్టమీనవమ్యుపవాసయోఃప్రథమదినేసిద్ధత్వాద్వశిష్ట
నవమ్యాంపారణమవశిష్టదశమ్యాంవిసర్జనమ్

యదాతుఅవశిష్టనవమీదినేఏవదశమీ శ్రవణయుక్తావిసర్జనార్హాతుదా విసర్జనోత్తరంపారణమ్

యదాపూర్వదినేషష్ఠిర్ద్వాష్టమీత్వరదినేఽష్టమీశేషయుతానవమీ తత్పరదినే నవమీశేషయుతాదశమీ

తదానవమ్యాయుక్తదశమ్యామేవవిసర్జనోత్తరంపారణాఅథనవమీషష్ఠిదణ్డా ద్వితీయదినే

నవమీశేషయుక్తాదశమీతత్రాపినవమ్యాయుక్తదశమ్యామేవవిసర్జనపారణే

యదాతుఅష్టమీనవమీదశమ్యస్తిస్రోఽపితిథయఃసూర్యోదయమారభ్యాస్తమయపర్యన్తమఖణ్డాస్తత్తత్కృత్యపర్యాప్తాస్తదా

దాక్షిణాత్యానాంనవమ్యామేవపారణాచారాన్నవమ్యామేవపారణవిసర్జనఏ యేషాదశమ్యామేవాచారస్తేషాందుభయందశమ్యామేవ ।

అథవిజయాదశమీనిర్ణయః

అథవిజయాదశమీసాపరదినేఏవాపరాహ్ణవ్యాప్తౌపరాదినద్వయేపరాహ్నవ్యాప్తౌదినద్వయేపిశ్రవణయోగేసత్యసతివాపూర్వా

ఏవందినద్వయేపరాహ్ణవ్యాప్త్యభావేపి శ్రవణయోగసత్త్వాసత్త్వయోః

పూర్వైవ దినద్వయేపరాహ్ణవ్యాప్త్యవ్యాప్త్యోరేకతరదినేశ్రవనయోగేయద్దినేశ్రవణయోగః సైవగ్రాహ్యా

ఏవమపరాహ్ణైకదేశవ్యాప్తావూహ్యామ్ యదాపూర్వదినే ఏవాపరాహ్ణవ్యాప్తాపరదినేచశ్రవణయోగాభావ్తదాపిపూర్వైవ

యదాయుపూర్వదినే
ఏవాపరాహ్ణవ్యాపినీపరదినేచముహూర్త్రత్రయాదివ్యాపినీఅపరాహ్ణాత్పుర్వమేవసమాప్తాపరత్రై
వశ్రవనయోగవతీతదాపరైవ

అపరాహ్నేదశమ్యభావేఽపియాంతిథిసమనుప్రాప్యఉదయంయాతిభాస్కర

ఇత్యాదిసాకల్యవచనైః
శ్రవణయుక్తాయాగ్రాహ్యాయాఓదయికస్వల్పదశమ్యాఃకర్మకాలేసత్వాపాదనాత్

సిన్దౌతుఇదంపరదినేపరాహ్ణకాలేశ్రవణసత్వేఏవ
శ్రవణస్యాప్యపరాహ్నాత్పూర్వమేవసమాప్తౌతుపూర్వైవేత్యుక్తమ్ యుక్తంచైతత్ యదాపరదినే

ఏవాపరాహ్ణవ్యాప్తిఃపూర్వదినే
ఏవాపరాహ్ణోత్పరత్రసాయాహ్నేదౌశ్రవనయోగస్తదాతుపరైవగ్రాహ్యేతిమమప్రతిభాతి

అత్రాపరాజితాపూజనంసీమోల్లఙ్ఘనంశమీపూజనం
దేశాన్తరయాత్రార్థినాంప్రస్థానంచవిహితమ్ తత్పూజాప్రకారస్తు

అపరాహ్ణేగ్రామాదీశాన్యాందిశిగత్వాశుచిదేశేభువముపలిప్యచన్దనాదినాష్టదలమాలిఖ్యమమ
సకుటుమ్బస్యక్షేమసిద్ధ్యర్థం

అపరాజితాపూజనంకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య మధ్యే అపరాజితాయైనమ
ఇత్యపరాజితామావాహ్యతద్దక్షిణేక్రియాశక్త్యైయనమఇతిజయాం

వామతఃఉమాయైనమఇతివిజయాంచాబాహ్య అపరాజితాయైనమః జయాయై నమః
విజయాయైనమః ఇతినామమన్త్రైః

షోడశోపచారాంపూజాంకృత్వాప్రార్థయేత్ ఇమాం పూజాంమయాదేవియథాశక్తినివేదితామ్ ।

రక్షార్థంతుసమాదాయవ్రజస్వస్థానముత్తమమ్ ౧ ఇతి
అథరాజ్ఞఃసంకల్పేయాత్రాయాంవిజయసిద్ధ్యర్థమితివిశేషః

పూజానమస్కారాన్తే హారేణతువిచిత్రేణభాస్వత్కనమేఖలా ।
అపరాజితాభద్రరతాకరోతువిజయంమమ ౧

ఇత్యాదిమన్త్రైర్విజయంప్రార్థ్యపూర్వవద్విసృజేదితిసంక్షేపః తతఃసర్వేజనాః
గ్రామాద్బహిరీశానదిగవస్థితాంశమీంగత్వాపూజయేయుః

సీమోల్లఙ్ఘనంతుశమీపూజనాత్పూర్వపశ్చాద్వాకార్యమ్
రాజాతుఅశ్వమారుహ్యసపురోహితఃసామాత్యః

శమీమూలంగత్వావాహనాదవరుహ్యస్వస్తివాచనపూర్వకంశమీసంపూజ్యకార్యోద్దేశానమాత్యైఃస
హసంవదన్ప్రదక్షిణాంకుర్యాత్

పూజాప్రకారస్తు
మమదుష్కృతామఙ్గలాదినిసార్థంక్షేమార్థయాత్రాయాంవిజయార్థచశమీపూజాంకరిష్యే

శమ్యలాభేఅశ్మన్తకవృక్షపూజాంకరిశ్యేఇతిసంకల్పః రాజాతుశమీ
మూలేదిక్పాలపూజాంవాస్తుదేవతాపూజాంచకుర్యాత్

అమఙ్గలానాంశమనీశమనీదుష్కృతస్యచ ।
దుఃఖప్రణాశినీంధన్యాంప్రపద్యేఽహంశమీంశుభామ్ ౧ ఇతిపూజామన్త్రఃపూజాన్తే

శమీశమయతేపాపంశమీలోహితకణ్టకా । ధరిత్ర్యర్జునబాణానాంరామస్యప్రియవాదినీ ౧
కరిష్యమాణయాత్రాయాంయథాకాలంసుఖంమయా ।

తత్రనిర్విఘ్నకర్త్రీత్వంభవశ్రీరామపూజితే ౨ ఇతిప్రార్థయేత్ అశ్మన్తకపూజనే
అశ్మన్తకమహావృక్షమహాదోషనివారణ ।

ఇష్టానాం దర్శనందేహిశత్రూణాంచవినాశనమ్ ౧ ఇతిప్రార్థయేత్
రాజశత్రోర్మూర్తింకృత్వాశస్త్రేణవిధ్యేత్

ప్రాకృతాఃశమీశాఖాశ్ఛిత్త్వాఆనయన్తితన్నిర్మూలమ్
గృహీత్వాసాక్షతామార్ద్రాశమీమూలగతాంమృదమ్ ।

గీతవాదిత్రనిర్ఘోషైరానయేత్స్వగృహంప్రతి ౧ తతోభూషణవస్త్రాదిధారయేత్స్వజనైఃసహః ।

నీరాజ్యమానః పుణ్యాభిర్యువతీభిఃసుమఙ్గలమ్ ౨ ఇతి అత్రదేశాన్తరం
జిగమిషుభిర్విజయముహూర్తే

చన్ద్రాద్యానుకూల్యాభావేఽపిప్రయాణంకార్యమ్ తత్రవిజయముహూర్తోద్వివిధః
ఈషత్సంధ్యామతిక్రమ్యకించిదుద్భిన్నతారకః ।

విజయో నామకాలోయంసర్వకార్యార్థసాధకః ౧ ఇత్యేకః ఏకాదశోముహూర్తోపివిజయఃపరికిర్తితః
।

తస్మిన్సర్వైర్విధాతవ్యాయాత్రావిజయకాంక్షిభిః ౧ ఇత్యపరః
ఉక్తద్వయాన్యతరముహూర్తేదశమీయుక్తేప్రస్థానంకార్యంనత్వేకాదశీయుక్త

ఆశ్వయుక్శుక్లదశమీవిజయాఖ్యాఖిలేశుభా । ప్రయాణేతువిశేషణాకింపునఃశ్రవణాన్వితా ౧

ఇతిజ్యోతిర్గ్రంథోక్తేరన్యాన్యపికర్మాణిమాసవిశేషనిరపేక్షాణ్యత్రచన్ద్రాద్యానుకూల్యాభావేప్యను
ష్ఠేయాని

మాసవిశేషేవిహితానితుచూడాకర్మవిష్ణ్వాదిదేవతాప్రతిష్ఠాదీనినకుర్యాత్

రాజ్ఞాంపట్టాభిషేకనవమీవిద్ధాదశమీశ్రవణయుతాపినగ్రాహ్యాకింత్వౌదయిక్యైవగ్రాహ్యా ।

కార్తికస్నానః

ఆశ్వినస్యశుక్లాందశమీమేకాదశీపూర్ణమాసీవారభ్యముహుర్తావశిష్టయాంరాత్రౌతీర్థాదౌగత్వాప్ర
త్యహంమాసపర్యన్తంకార్తికస్నానంకార్యమ్ తత్రప్రకారః

విష్ణుంస్మృత్వాదేశకాలౌసంకీర్త్య నమః కమలనాభాయనమస్తేజలశాయినే ।
నమస్తేహృషీకేశగృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తుతే ౧

ఇత్యర్ఘ్యందత్వా కార్తికేఽహంకరిష్యామిప్రాతఃస్నానంజనార్దన । ప్రీత్యర్థం
తవదేవేశదామోదరమయాసహ ౧

ధ్యాత్వాహంత్వాంచదేవేశజలేస్మిన్స్నాతుముద్యతః ।
తవప్రసాదాత్పాపంమేదామోదరవినశ్యతు ౨ ఇతిమన్త్రాభ్యాంస్నాత్వాపునరర్ఘ్యంద్విర్దద్యాత్

తత్రన్తమన్త్రౌ నిత్యేనైమిత్తికేకృష్ణకార్తికేపాపనాశినే ।
గృహాణార్ఘ్యంమయాదత్తంరాధయాసహితోహరే ౨

కురుక్షేత్రగఙ్గాపుష్కరాదితీర్థవిశేషేణఫలవిశేషః
అథాన్యోఽపివిశేషఃకార్తికంసకలంమాసంనిత్యస్నాయీజితేన్ద్రియః ।

జపన్హవిష్యభుగ్దాన్తఃసర్వపాపైఃప్రముచ్యతే ౧ స్మృత్వాభాగీరథీవిష్ణుశివంసూర్యజలేవిశేత్ ।

నాభినాత్రేజలేతిష్ఠన్వ్రతీస్నాయాద్యథావిధి ౨ ఇదంకార్తికస్నానంప్రాతఃస్నానంప్రాతః సంధ్యాంచకృత్వాకార్యమ్

తాభ్యాంవినేతరకర్మానధికారాత్ యద్యపిప్రాతఃసంధ్యాయాః సూర్యోదయే సమాప్తిస్తథాప్యత్రవచనబలాదుదాయత్పూర్వసంధ్యాంసమాప్యకార్తికస్నానం

కార్యమితి నిర్ణయసిన్ధౌఉక్తమ్ నైవంగ్రన్థాన్తరేదృశ్యతే ఏవంమాసస్నానాశక్తౌత్ర్యహంస్నాయాత్ ।

అన్యేషామపికార్తికమాసవ్రతానామత్రైవారమ్భః తానియథా తులసీదలలక్షేణకార్తికయోఽర్చయేద్ధరిమ్ ।

పత్రేపత్రేమునిశ్రేష్ఠమౌక్తికంలభతేఫలమ్ ౧ తులసీమఞ్జరీభిర్హరిహరార్చనేముక్తిఃఫలమ్ రోపణపాలనస్పర్శైఃపాపక్షయః

తులసీఛాయాయాంశ్రాద్ధాత్పితృప్తిఃతులసీశోభితగృహేతీర్థరూపేయమకింకరానాయాన్తిఇత్యాదితులసీమాహాత్మ్యమ్ ఏవంధాత్రీమాహాత్మ్యమపి

కార్తికేధాత్రివృక్షాధశ్చిత్రాన్నైస్తోషయేద్ధరిమ్ ।
బ్రాహ్మణాన్భోజయేద్భక్త్యాస్వయంభుఞ్జీతబన్ధుభిః ౨

ధాత్రీఛాయాసుశ్రాద్ధంధాత్రీపత్రైః ఫలైశ్చహరిపూజనంచమహాఫలమ్ దేవర్షిసర్వయజ్ఞతీర్థానాంధాత్రీవృక్షేనివాసోక్తేఃఅత్రైవహరిజాగరవిధిః

జాగరం కార్తికేమాసియఃకుర్యాదరుణోదయే । దామోదరాగ్రేసేనానీర్గోసహస్రంఫలంలభేత్ । ౧ శివవిష్ణుగృహాభావేసర్వదేవాలయేష్వపి ।

కుర్యాదశ్వత్థమూలేషుతులసీనాంవనేష్వపి । ౨
విషునామప్రబన్ధానియోగాయాద్విష్ణుసన్నిధా ।

గోసహస్త్రప్రదానస్యఫలమాప్నోతిమానవః౩వాద్యకృత్పురుషశ్చాపివాజపేయఫలంలభేత్ ।

సర్వతీర్థావగాహోత్థంనర్తకః ఫలమాప్నుయాత్ ౪
సర్వమేత్తలభేత్పుణ్యంతేషాంతుద్రవ్యదఃపుమాన్ ।

అర్చనాద్దర్శనాద్వాపితత్షడంశమవాప్నుయాత్ ౫ ఇతికౌస్తుభే
సర్వాభావేబ్రాహ్మణానాంవిష్ణుభక్తానాంవాశ్వత్థవటయోర్వాసేవనంకుర్యాదితితత్రైవ

సరోరుహాణితులసీమాలతీమునిపుష్పకమ్ కార్తికేవిహితాన్యేవందీపదానంచపఞ్చమమ్ ౧

కార్తికేమాసోపవాసోవానప్రస్థయతివిధవాభిఃకార్యః గృహస్థైర్నకార్యః
కృచ్ఛ్రంవాప్యతికృచ్ఛ్రంవాప్రాజాపత్యమథాపివా

ఏకరాత్రంవ్రతంకుర్యాత్రిరాత్రవ్రతమేవవా ౧ శాకాహారంపయోహారం ఫలాహారమథాపివా ।
చరేద్యవాన్నాహారంవాసంప్రాప్తేకార్తికేవ్రతీ ౨ ।

అథకార్తికేవర్జ్యాని

అథకార్తికేవర్జ్యాని పలాణ్డులశునహిఙ్గుఛత్రాకగృఞ్జనమూలకాలాబుశిగ్రువృన్తా

కకూష్మాణ్డబృహతీఫలకలిఙ్గకపిత్థత్రైలలవణశాకద్విపాచితాన్నర్పయుషితాన్నదగ్ధాన్నానిమా
షముద్గమసూరచరణకకులిత్థనిష్పావాఢక్యాది

ద్విదలానిచవర్జయేత్ సప్తమ్యాంధాత్రీఫలం తిలాంశ్చాష్టమ్యాం నారికేరంరవివారే ధాత్రీఫలంసర్వదావర్జ్యమ్ ।

వ్రతసమాప్తిదానః

కాంస్యపాత్రభోజనవర్జనవ్రతే కాంస్యపాత్రం ఘృతపూర్ణదద్యాత్ మధుతాగే ఘృతపాయసశర్కరాదానంసమాప్తౌకార్యమ్

త్రైలత్యాగేతిలదానమ్ కార్తికేమౌనభోజీసతిలాం ఘణ్టాందద్యాత్స్వర్ణయుతానిమాషయుతానిత్రింశత్కూష్మాణ్డాన్యత్రమాసేదద్యాత్

కార్తికేకాంస్యభోజీ కృమిభుక్ ఫలవర్జనేఫలంరసత్యాగేరసోధాన్యత్యాగేధాన్యానిదేయానిసర్వత్రగోదనంవా

ఏకతఃసర్వదానానిదీపదానంతథైకతః ।

కార్తికేదీపదానస్యకలాంనార్హన్తి షోడశీమ్ ౧ ఏవావద్వ్రతాసంభవేచాతుర్మాస్యవ్రతాసంభవేవాకార్తికేకించిద్వ్రతమవశ్యంకార్యమ్

అవ్రతఃకార్తికోయేషాంగతోమూఢధియామిహ ।

తేషాంపుణ్యస్యలేశోఽపినభవేత్సూకరాత్మనామ్ ౧ ఇత్యుక్తేః

శాలగ్రామాదిదేవతాగ్రేస్వస్తికమణ్డలాదికరంఙ్గవల్లయాదినాకరోతిసాస్వర్గాదిఫలంభుక్త్వాసప్తజన్మసువైధవ్యంనాప్నోతి

కార్తికేపురాణేతిహాసశ్రవణారమ్భసమాప్తీవిహితే ।

పురాణశ్రవణ

తత్రప్రకారః బ్రాహ్మణంవాచకంకుర్యాన్నాన్యవర్ణజమాదరాత్ ।

శ్రావయేచ్చతురోవర్ణాన్కృత్వాబ్రాహ్మణమగ్రతః ౧ విస్పష్టమద్రుతంశాన్తంస్పష్టాక్షరపదతథా ।

కలాస్వరసమాయుక్తం రసభావసమన్వితమ్ ౨
బ్రాహ్మణాదిషుసర్వేషుగ్రన్థార్థచార్పయేన్నృపః ।

యఏవంవాచయేద్రాజన్సవిప్రోవ్యాసఉచ్యతే ౩ సమాప్తేషుపురాణేషుశక్త్యాతంతర్పయేన్నపః ।

వాచకఃపూజితాయేనప్రసన్నాస్తస్యదేవతాః ౪ శ్రాద్ధేయస్యాద్విజోభుఙ్క్తేవాచకఃశ్రద్ధయాన్వితాః ।

భవన్తిపితరస్తస్య తృప్తావర్షశతంనృప౫ ఇతి కార్తికస్నానకాలేఽభిలాష్టకంకాశీఖణ్డోక్తం

పుత్రాకామేనపఠితవ్యమ్
అత్రైవదుగ్ధవ్రతంసమర్ప్యదుగ్ధదానంకృత్వాద్విదలవ్రతసంకల్పయేత్

అత్రోత్పత్తౌయేషాందలద్వయందృస్యతేతేవర్జనీయాఇత్యేకే
అన్యేత్వేబలంక్షాఅయాంవచనాభావాత్స్వరూపతోయేషాంద్విదల౦

దృశ్యతేతేవర్జ్యానతుఅన్యే నాపిపత్రపుష్పాదికమిత్యాహుః

ఏవమన్యాన్యపితామ్బాలకేశకర్తనాదివర్జనరూపాణివ్రతానిజ్ఞేయాని అత్రాకాశదీపఉక్తః

సూర్యాస్తేగృహాదదూరేపురుషప్రమాణయజ్ఞియకాష్ఠంభూమౌనిఖన్యతస్యమూర్ధ్ని అష్టదలా ద్యాకృతినిర్మితేదీపయన్త్రేమధ్యేముఖ్యదీపంసమంతతోష్టావితిసంస్థాప్యనివేదయేత్

దామోదరాయనభసితులాయాందోలయాసహ ।
ప్రదీపంతేప్రయచ్ఛామినమోఽనన్తాయవేధసే ౧

ఇతిమన్త్రఃఏవంమాసమాకాశదిపదానాన్మహాశ్రీప్రాప్తిః ।

కోజాగరవ్రతః

ఆశ్వినపౌర్ణమాస్యాకోజాగరవ్రతమ్ సాపూర్వత్రైవనిశీథవ్యాప్తౌపూర్వాఉత్తరదినే

ఏవదినేద్వయేఽపివానిశీథవ్యాప్తౌదినద్వయేనిశీథాస్పర్శేవాఉత్తరైవ కేచిత్పూర్వదినే

నిశీథవ్యాప్తిరేవపరదినేప్రదోశవ్యాప్తిరేవతదాపరేత్యాహుః అత్ర లక్ష్మీన్ద్రయోఃపూజనంజాగరణమక్షక్రీడాచవిహితా

తత్రపద్మాసనస్థాంలక్ష్మీంధ్యాత్వాఽక్షతపుష్పైఓంలక్ష్మ్యై నమఇత్యావాహనాదిషోడశోపచారైఃసంపూజ్య నమస్తేసర్వదేవానాంవరదాసిహరిప్రియే ।

యాగతిస్త్వత్ప్రపన్నానాంసామేభూయాత్త్వదర్చనాత్ ౧ ఇతిపుష్పాంజలిదత్వానమేత్ చతుర్దన్తసమారూఢోవజ్రపాణిః పురన్దరః ।

శచీపతిశ్చధ్యాతవ్యోనానాభరణభూషిత ౧
ఇతిధ్యాత్వాఅక్షతపుఞ్జాదావిన్ద్రాయనమఇతిసంపూజ్య
విచిత్రైరావతస్థాయభాస్వత్కులిశపాణయే ।

పౌలోమ్యాలిఙ్గితాఙ్గాయసహస్రాక్షాయతేనమః ౧ ఇతిపుష్పాఞ్జలిందత్త్వానమేత్
నారికేలోదకంపీత్వాఅక్షక్రీడాంసమారభేత్ ।

నిశీథేవరదాలక్ష్మీఃకోజాగర్తీతిభాషిణీ ౧ తస్మైవిత్తంప్రయచ్ఛామిఅక్షైఃక్రీడాం కరోతియః ।

నారికేలాన్పృథుకాంశ్చదేవేభ్యఃపితృభ్యఃసమర్ప్యబన్ధుభిఃసహస్వయంభక్షయేత్
అస్యామేవాఅశ్వయుజీకర్మాశ్వలాయనైఃకార్యమ్

తచ్చపర్వద్వైధేపూర్వాహ్ణసంధౌశేషపర్వణిప్రకృతీష్టింకృత్వాకార్యమ్
అపరాహ్ణసంధౌవికృతిమిమాంకృత్వాప్రకృతేరన్వాధానమ్ తత్రప్రయోగోఽన్యత్రజ్ఞేయః

అథాగ్రయణకాలః

ఆస్వినకార్తికయోః పౌర్ణమాస్యామమావాస్యాయాంవాశుక్లపక్ష
గతకృత్తికాదివిశాఖాన్తనక్షత్రేశుక్లపక్షస్థరేవత్యాంవావ్రీహ్యాగ్రయణమ్

ఏవంశ్రావణభాద్రపదయోరుక్తేషుపర్వసునక్షత్రేషు శ్యామాకాగ్రయణమ్ చైత్రవైశాఖయోః
పర్వాదిషుయవాగ్రయణమ్ తత్ర

పౌర్ణమాసీపర్వణిసంగవాత్పూర్వసంధౌపూర్వదినేఆగ్రయణంకృత్వాప్రకృత్యన్వాధానమ్
మధ్యాహ్నేపరత్రసంధౌసంధిదినేఆగ్రయణంకృత్వాప్రకృత్యన్వాధానమ్

మధ్యాహ్నేసంగవాదూర్ధ్వమధ్యాహ్నాత్పూర్వత్రవాసంధౌసందిదినేఆగ్రయణేష్టికృత్వాప్రకృ
తీష్టిఃసద్యఃపరదినేవాకార్యా

దర్శేతుపూర్వాహ్ణేఽపరాహ్ణేవా
సంధౌయథాసంధౌయథాకాలందర్శేష్టికృత్వాప్రతిపన్మధ్యేఆగ్రయణేష్టిఃకార్యా

ఏవంనక్షత్రాగ్రయణపక్షేపిపౌర్ణమాసేష్టేఃప్రాక్‌దర్శేష్టేఃపరంయథాభవేత్తథాఆగ్రయణంకార్యమ్ తథాచదీపికా

దర్శేష్ట్యాఃపరముక్తమాగ్రయణకంప్రాక్పౌర్ణమాసచ్చతదితి యద్యపిఅథోపూర్వాహ్ణపర్వక్షయ ఇత్యుపక్రమాత్పూర్వాహ్ణసంధావేవాయంక్రమ

ఇతిహేమాద్రిసిద్ధాన్తానుసారిదీపికామతంతహాపిసర్వావస్థేసంధావిత్థమేవక్రమఇతికౌస్తుభసిద్ధాన్తానుసార్యత్రత్యసిద్ధాన్తోజ్ఞేయః

అత్రపక్షేఅథోపద్మాక్షర్థేయోజ్యమ్ పూర్వాహ్ణే పర్వక్షయేచేత్యర్థః
ఇత్థంచకృష్ణపక్షేనభవతీతిసిద్ధః

ఏతద్దీపికాకారమతమమావాస్యాపర్వణ్యాగ్రయణవిధానస్యాఖణ్డదర్శేవైయర్థ్యాపత్త్యనియుక్తామతిగృహ్యాగ్నిసాగరోక్తినసమీచీనాప్రతిభాతి

వికృతన్తరాణాంఖణ్డపర్వణిప్రకృత్యుత్తరంప్రతిపద్యనుష్ఠానేపిపర్వానుగ్రహసంమతివదఖణదర్శేపి ప్రతిపది క్రియమాణాగ్రయణస్య

దర్శపర్వానుగ్రహసంమతిసంభవాన్ ఖణ్డదర్శేదర్శపర్వవిధానసార్థక్యంసంభవచ్చేతిదిక్

శ్రావణాదౌశ్యామాకాగ్రయణంనకృతంచేచ్ఛరదివ్రీహ్యాగ్రయణేనసమానతన్త్రంకార్యమ్ తత్రస్మార్తేవ్రీహ్యాగ్రయణం

శ్యామకాగ్రయణంచతన్త్రేణ కరిష్య
ఇతిసంకల్ప్యేన్ద్రాగ్నివిశ్వేదేవార్థమష్టావ్రీహిముష్టీన్నిరూప్యశూర్పాన్తరేశ్యామాకాన్సోమాయనా
మ్నానిరూప్యపునః

ప్రథమశూర్పేద్యావాపృథివ్యర్థవ్రీహినిర్వాపః
ఏవంహోమేపివిశ్వేదేవహోమాత్పరంసౌమ్యశ్యామాకచరుంహుత్వాద్యావాపృథివీ హోమః

ఆశ్వినపౌర్ణమాస్యామపరాహ్ణాదిసంధావాగ్రయణేక్రియమాణేఆశ్వయుజీకర్మణాపిసమానతన్త్ర
తాకార్యా

తథాచజీర్ణవ్రీహిచరుర్నవవ్రీహిచరుర్నవశ్యామాకచరుశ్చేతిస్థాలీత్రయేచరుత్రయంపూర్వా
హ్ణాదిసంధౌతుసంధిదినేప్రకృతియాగోత్తరమాశ్వయుజీపూర్వదినే

సంధిదినేవాప్రకృతియాగాత్పూర్వమాగ్రయణ ఇతికాలైక్యాభావాన్నైకతన్త్రతా
శ్యామాకచర్వసంభవేశ్యామాకతృణైఃప్రస్తరంకృత్వాస్రువాదుత్తరతఆస్తీర్య

తత్రస్రుచోనిధానంతావతైవశ్యామాకాగ్రయణసిద్ధిరితివృత్తికృన్నారాయణః
యవాగ్రయణంతుకృతాకృతం వ్రీహ్యాగ్రయణస్య వసన్తపర్యన్తం గౌణకాలః

యవాగ్రయనస్థవర్శర్తుపర్యన్తమ్ అనాపదిగౌణకాలేకుర్వన్కాలాతి
పత్తిప్రాయశ్చిత్తపుర్వమాగ్రయణంకుర్యాత్ అనాపదిగౌనకాలేకుర్వన్ప్రాయశ్చిత్తంనకుర్యాత్

గౌణకాలేఽప్యతిక్రాన్తేవైశ్వానరేష్టింప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాతిక్రాన్తాగ్రయణం కుర్యాత్ స్మార్తే

వైశ్వానరదేవతాకఃస్థాలీపాకోగ్రాహ్యఃయఏవాహితాగ్నేఃపురోడాశాస్తఏవౌపాసనాగ్నిమతశ్చరవఇ
త్యుక్తేః

ప్రథమాగ్రయణస్యశరదత్యయేవిభ్రష్టేష్టింతద్దేవతాకస్థాలీపాకంవాకృత్వాఽఽగామిముఖ్యకాలే ప్రథమాగ్రయణంకార్యమ్

గౌణకాలేప్రథమాగ్రయణంనభవతి
అనారబ్ధానాందర్శపూర్ణమాసాగ్రయణాదీనాంప్రాయశ్చిత్తవికల్పాద్విభ్రష్టేరపి వికల్పితాజ్ఞేయా

ఆగ్రయణమకృత్వాకిమపినవోత్పన్నంసస్యంనభక్షణీయమ్
అకృతాగ్రయణోఽశ్నీయాన్నవాన్నంయదివైనరః ।

వైశ్వానరాయకర్తవ్యశ్చరుఃపూర్ణాహుతుస్తవా ౧
యద్వాసమింద్రరాయేతిశతవారంజపేన్మనమ్ ।

ఆగ్రయణగౌణప్రకారః

అథాగ్రయణానుకల్పః పృథగాగ్రయణ ప్రయోగాశక్తౌప్రకృతీష్టిసమానతన్త్రాగ్రయణప్రయోగః

తత్రపౌర్ణమాసేష్ట్యాసమానతన్త్రత్వే ఆదావాగ్రయణప్రహానంపశ్చాత్తాకృతప్రధానమ్
దర్శేష్ట్యైకతన్త్రత్వేపూర్వదర్శేష్టిప్రధానయాగః

పశ్చాదాగ్రయణప్రధానయాగః
అన్యత్పూర్వోత్తరాఙ్గజాతమాగ్రయణంవికృతిసంబన్ధ్యేవకార్యమ్
విరోధేవైకృతంతన్త్రమితిసిద్ధాన్తాత్

ఏతదసంభవేనవశ్యామాకవ్రీహియవైఃపురోడాశంకృత్వాదర్శపూర్ణమాసౌకుర్యాత్
యద్వానవవ్రీహ్యాదిభిరగ్నిహోత్రహోమంకుర్యాత్

అథవానవాన్నాన్యగ్ని హోత్ర్యాగవాఖాదయిత్వాతస్యాః పయసాగ్ని హోత్రంజుహుయాత్
యద్వానవాన్నేనబ్రాహ్మణాన్భోజయేదితిసంక్షేపః

ఇదం మలమాసేనకార్యమ్ గుర్వాద్యస్తేపినకార్యమితికేచిత్
జీర్ణధాన్యాలాభేతుమలమాసాదౌకార్యమ్ ।

కరకచతుర్థీః

ఆశ్వినకృష్ణచతుర్థీకరకచతుర్థీసాచంద్రోదయవ్యాపినీగ్రాహ్యా
దినద్వయేతద్వ్యాపత్యాదౌసంకష్టచతుర్థీవన్నిర్ణయః ॥

ఆశ్వినకృష్ణఅష్టమీః

కృష్ణాష్టమ్యాంరాధాకుణ్డేస్నానంమధురామణ్డలవాసిభిఃకార్య్యారుణోదయవ్యాపినీతదభావే
సూర్యోదయవ్యాపినీగ్రాహ్యా ।

వసుబారస

ఆశ్వినకృష్ణ ద్వాదశీగోవత్సద్వాదశీసాప్రదోషవ్యాపినీ గ్రాహ్యా దినద్వయేతదవ్యాప్తౌపరా

సాయంకాలాఖ్యగౌణకాలేసత్వాత్ ఉభయత్రతద్వ్యాప్తౌపూర్వేతిబహవః పరేతికేచిత్

అత్రవత్సతుల్యవర్ణాంసవత్సాంపయస్వినీగాంసంపూజ్యగోఃపాదేతామ్రపాత్రేణార్ఘ్యందద్యాత్
తత్రమన్త్రః క్షీరోదార్ణవసంభూతేసురాసురనమస్కృతే ।

సర్వదేవమయేమాతర్గృహాణార్ఘ్యంనమోస్తుతే ౧
తతోమాషాదివటకాన్గోగ్రాసార్థదత్త్వాప్రార్థయేత్ సర్వదేవమయేదేవిసర్వద్రైవేరలకృతే ।

మాతర్మమాభిలషితంసఫలం కురునన్దిని ౧ తద్దినేతైలపక్వం
స్థాలీపక్వంగోక్షీరంగోఘృతంగోర్దధితక్రంచవర్జయేత్

నక్తంమాషాన్నభోజనంభూశయ్యాబ్రహ్మచర్యంచకార్యమ్
ఇమామేవద్వాదశీమారభ్యపఞ్చసుదినేషుపూర్వరాత్రేనీరాజనవిధిర్నారదేనోక్తః

నీరాజయేయుర్దేవాంశ్చవిప్రాన్గాశ్చతురంగమాన్ । జ్యేష్ఠానశ్రేష్ఠాన్
జఘన్యాంశ్చమాతృముఖ్యాశ్చయోషితః ౧

ఇతి త్రయోదశ్యామపమృత్యునాశార్థంయమాయనిశాముఖేబహిర్దీపోదేయః
ఇమామేవత్రయోదశిమారభ్యగాత్రిరాత్రవ్రతముక్తమ్ తత్ప్రయోగః కౌస్తుభే ।

నరకచతుర్దశీ

ఆశ్వినకృష్ణచతుర్దశ్యాంచన్ద్రోదయవ్యాపిన్యాంనరకభీరుభిస్తిలతైలేనాభ్యఙ్గస్నానంకార్యమ్

అత్రరాత్ర్యన్త్యయామమారభ్యారునోదయావధిస్తతశ్చన్ద్రోదయావధిస్తతః
సూర్యోదయావధిరితికాలత్రయేపూర్వపూర్వోజఘన్య

ఉత్తరోత్తరఃశ్రేష్ఠః అతశ్చన్ద్రోదయోత్తరోముఖ్యఃకాలః ప్రాతఃకాలోగౌణః
తత్రపూర్వదినీవచన్ద్రోదయవ్యాప్తౌపూర్వాపరత్రైవతద్వ్యాప్తౌపరా

అస్మిన్పక్షేతద్దినేఽస్తమయాదికాలేవిహితముల్కాదానదీపదానాదిక్మృత్కాలే
చతుర్దశ్యభావేపికార్యమ్ దినద్వయేచన్ద్రోదయవ్యాప్తౌపూర్వా

దినద్వయేచన్ద్రోదయావ్యాప్తౌపక్షత్రయంసంభవతి
పూర్వత్రచన్ద్రోదయోత్తరముషఃకాలంసూర్యోదయంచవ్యాప్యప్రవృత్తాచతుర్దశీ

పరత్రచన్ద్రోదయాత్పూర్వసమాప్తౌ యథాత్రయోదశీఘట్యః ౫౮ పలాని ౫౦ చతుర్దశీ ౫౭
అస్మిన్ప్రథమపక్షే

ఉషఃకాలేకదశేచతుర్దశీయుక్తేఽభ్యఙ్గస్నానంకార్యమ్
అథపూర్వత్రసూర్యోదయమాత్రంవ్యాప్యప్రవృత్తాపరత్రచన్ద్రోదయాత్పూర్వసమాప్తౌ

అథవాసూర్యోదయాస్పర్శేనక్షయఏవచతుర్దశ్యాః యథాత్రయోదశీ ౫౯ పలాని ౫౯ చతుర్దశీ
౫౭ యథావా త్రయోదశీ ౨ తద్దినే చతుర్దశీ ౫౪

అత్రపక్షద్వయేపరత్రచన్ద్రోదయేభ్యఙ్గస్నానమ్ చతుర్థయామాదిజఘన్యకాలే ఏవస్నానం
కార్యమితివదన్తి

అపరేత్వరుణోదయోత్తరంచన్ద్రోదయాదికాలేఽమావాస్యాదియుక్తేపిస్నానమితివదన్తి

యత్తుచతుర్దశీక్షయేపూర్వత్రత్రయోదశ్యాంచన్ద్రోదయేస్నానమిత్యాహుస్తదయుక్తమ్
అత్రాభ్యఙ్గస్నానేవిశేషః

సీతాలోష్ఠస్మాయుక్తసకణ్టకదలాన్విత ।

హరపాపమపాపమార్గభ్రామ్యమాణః పున్హఃపునః ౧
ఇతిమన్త్రేణలాఙ్గలోద్ధృతలోష్ఠయుతాపామార్గతుమ్బీచక్రమర్దనశాఖానాంస్నానమధ్యే

త్రివారంభ్రామణంకార్యమ్ అభ్యఙ్గస్నానోత్తరంతిలకాదికృత్వాకార్తికస్నానంకార్యమ్
ఉక్తకాలేషుస్నానాసంభవే

సూర్యోదయోత్తరం గౌణకాలేపియత్యాదిభిరప్యవశ్యమభ్యఙ్గస్నానంకార్యమ్
కార్తికస్నానోత్తరంయమతర్పణంకార్యమ్ తద్యథా యమాయనమః

యమంతర్పయామీత్యుక్త్వాతిలమిశ్రాన్
త్రీనఞ్జలీన్సవ్యేనాపసవ్యేనవాదేవతీర్థేనపితృతీర్థేనవా దక్షిణాముఖోదద్యాత్ ఏవమగ్రేపి

ధర్మరాజాయం మృత్యవేం అన్తకాయం వైవస్వతాయం కాలాయం సర్వభూతక్షయాయం
ఔదుమ్బరాయం దధ్నాయం నీలాయం పరమేష్ఠినేం

వృకోదరాయం చిత్రాయం చిత్రగుప్తాయం జీవత్పితృకస్తుయవైర్దేవతీర్థేనసవ్యేనకుర్యాత్
తతఃప్రదోషసమయేదీపాదద్యాన్మనోహరాన్ ।

దేవాలయేమఠేవాపిప్రాకారోద్యానవీథిషు ౧ గోవాజిహస్తిశాలాయామేవం ఘుస్రజయేపిచ ।
తులాసంస్థేసహస్రాంశౌప్రదోషేభూతదర్శయోః ౨

ఉల్కాహస్తానరాఃకుర్యః పితృణాం మార్గదర్శనమ్ । తత్రదానమన్త్రః
అగ్నిదగ్ధాశ్చయేజీవాయేప్యదగ్ధాః కులేమన ।

ఉజ్జ్వల జ్యోతిషాదగ్ధాస్తేయాన్తుపరమాంగతిమ్ ౧ యమలోకంపరిత్యజ్య ఆగతాయేమహాలయే
।

ఉజ్జ్వలజ్యోతిషావర్త్మప్రపశ్యన్తువ్రజన్తుతే ౨ అస్యాంనక్తభోజనం మహాఫలమ్ ।

లక్ష్మీపూజనోత్సవ

అథాశ్వినామావాస్యాయాంప్రాతరభ్యఙ్గఃప్రదోషేదీపదానలక్ష్మీపూజనాదివిహితమ్

తత్రసూర్యోదయంవ్యాప్యాస్తోత్తరంఘటికాధికరాత్రివ్యాపినిదర్శేసతినసందేహః

అత్రప్రాతరభ్యఙ్గదేవపూజాదికంకృత్వాపరాహ్ణేపార్వణశ్రాద్ధంకృత్వాప్రదోషసమయేదీపదానోల్కాప్రదర్శనలక్ష్మీపూజనానికృత్వాభోజనంకార్యమ్

అత్రదర్శేబాలవృద్ధాదిభిర్నైర్దివానభోక్తవ్యంరాత్రౌభోక్తవ్యమితివిశషోవాచనికః తథాచపరదినే ఏవదినద్వయే

వాప్రదోషవ్యాప్తౌపరా పూర్వత్రైవప్రదోషవ్యాప్తౌలక్ష్మీపూజాదౌపూర్వా అభ్యఙ్గస్నానాదౌ

పరాఏవముభయత్రప్రదోషవ్యాప్త్యభావేపిపురుషార్థచిన్తామణౌతుపూర్వత్రైవవ్యాప్తిరితిపక్షేపరత్రయామత్రయాధికవ్యాపిదర్శేదర్శాపేక్షయా

ప్రతిపద్వృద్ధిసత్త్వేలక్ష్మీపూజాదికమపిపరత్రైవేత్యుక్తమ్

ఏతన్మతేఉభయత్రప్రదోషావ్యాప్తిపక్షేపిపరత్రదర్శస్యసార్ధయామత్రయాధికవ్యాపిత్వాత్పరైవయుక్తేతిభాతిచతుర్దశ్యాదిదినత్రయోపిదీపావలిసంజ్ఞకే

యత్రయత్రాహ్నిస్వాతీనక్షత్రయోగస్తస్యప్రాశస్త్యాతిశయఃఅస్యామేవనిశీథోత్తరం నగరస్త్రీభిఃస్వగృహాఙ్గణాదలక్ష్మీనిఃసారణంకార్యమ్

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసూనుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితేధర్మసిన్ధుసారేద్వితీయపరిచ్ఛేదే ఆశ్వినమాసకృత్యనిర్ణయోద్దేశః సమాప్తః ॥

అథకార్తికమాసః

వృశ్చికసంక్రాన్తౌపూర్వా షోడశనాడ్యఃపుణ్యాః శేషంప్రాగ్వత్ అథకార్తికశుక్లప్రతిపత్కృత్యమ్
అత్రాభ్యఙ్గ ఆవశ్యకః

ఏవంచచతుర్దశ్యాదిదినత్రయేభ్యఙ్గాద్యుత్సవస్యాకరణేనరకాదిదోషశ్రవణాత్కరణేలక్ష్మీప్రా
ప్యలక్ష్మీపరిహారాదిఫలశ్రవణాచ్చనిత్యకామ్యోభయరూపత్వమ్

అస్యాంప్రతిపదిబలిపూజాదీపోత్సవోగోక్రీడనంగోవర్ధనపూజామార్గపాలీబన్ధనంవష్టికాకర్షణం
నవవస్త్రాదిధారణాద్యుత్సవోద్యూతంనారీకర్తృకనీరాజనం

మఙ్గలమాలికాచేత్యేవమాదీనికృత్యాని
తత్రయదిఉదయంవ్యాప్యదశముహూర్తాప్రతిపత్తదాచన్ద్రదర్శనాభావాచ్చన్ద్రదర్శనప్రయుక్త
ద్వితీయా

వేధనిషేధాప్రవృత్తేఃసర్వకార్యాణిపరప్రతిపద్యేవభవన్తి
ఇష్టినిర్ణయప్రకరణేత్రిముహూర్తద్వితీయాప్రవేశమాత్రేణచంద్రదర్శనముక్తమ్

తత్సూక్ష్మదర్శనాభిప్రాయమ్ అత్రతుస్థూలదర్శనమేవనిషేధప్రయోజకమ్
తచ్చషణ్ముహూర్తద్వితీయాప్రవేశఏవేతినవిరోధఇతిభాతే

యదినవముహూర్తానాస్తితదాబలిపూజాగోక్రీడాగోవర్ధనపూజామార్గపాలీబన్ధనవష్టికాకర్షణాని
పూర్వవిద్ధప్రతిపదికార్యాణి

అభ్యఙ్గనవవస్త్రాధిధారణద్యూతనారీకర్తృకనీరాజనమఙ్గలమాలికాదీని
ఓదయికముహూర్తవ్యాపిన్యామపికార్యాణి

బలిపూజాదేః కేనచిన్నిమిత్తేన
పూర్వవిద్ధాయామనుష్ఠానాసంభవేపరవిద్ధాయామనుష్ఠానంకార్యనతుకర్మత్యాగస్తిథ్యన్తరపరిగ్ర
హోవా

యథాబౌధాయనీయ ద్రైః స్వస్వసూత్రోక్తానుష్ఠానాసంభవే
ఆపస్తమ్బీయాదిసూత్రోక్తానుష్ఠానంకార్యమ్

నతుకర్మలోపఃశాఖాన్తరపరిగ్రహోవాతద్వదితిమాధవీయేస్పష్టమ్

తత్రరాజాపఞ్చవర్ణరంగైర్బలి ద్విభుజమాలిఖ్యాన్యజనాఃశుక్లతుణ్డులైర్విరచ్యపూజయేయుః
తత్రమన్త్రః బలిరాజనమస్తుభ్యంవిరోచనసుతప్రభో ।

భవిష్యేన్ద్రసురారాతేపూజేయంప్రతిగృహ్యతామ్ ౧ బలిముద్దిశ్యత్కించిద్దానకరణేఽక్షయ్యం
విష్ణుప్రీతికరంతత్ యోయాదృశేనభావేనతిష్ఠత్యస్యాం మునీశ్వర ।

హర్షదైన్యాదిరూపేణతస్యవర్షంప్రయాతిహి ౧
అస్యాంద్యూతంప్రకర్తవ్యంప్రభాతేసర్వమానవైః ।

తస్మిన్ద్యూతేజయోయస్యతస్యసంవత్సరంజయః ౨
విశేషవచ్చభోక్తవ్యంప్రశస్తైర్బ్రాహ్మణైఃసహ ।

బలిరాజ్యేదీపదానాత్సదాలక్ష్మీః స్థిరాభవేత ౩ దీపైర్నీరాజనాదత్ర సైషాదీపావలీ స్మృతా ।

బలిరాజ్యంసమాసాద్యయైర్నదీపావలీకృతా ౪ తేషాంగృహేకథందీపాః ప్రజ్వలిష్యన్తికేశవ ।
ఇత్యాది ।

అత్రలక్ష్మీపూజా

అత్రలక్ష్మీపూజాకుబేరపూజాచోక్తాలక్ష్మీర్యాలోకపాలానాంధేనురూపేణసంస్థితా ఘృతం
వహ్నాతియజ్ఞార్థేమమపాపంవ్యపోహతు ।

అగ్రతఃసన్తుమేగావోగావోమేసన్తుపృష్ఠతః । గావో మేహ్రదయేసన్తుగవాంమధ్యేవసామ్యహమ్ ౨

ఇతిమన్త్రాభ్యాంగవాంసవత్సానాంబలివర్ధానాచం
పూజనంవిభూషణంచకృత్వాదోహనభారవహనాదికంవర్జయేత్ ।

అథగోవర్ధనపూజా

అథగోవర్ధనపూజాముఖ్యగోవర్ధనసాన్నిధ్యేతస్యవపూజా
తదసాన్నిధ్యేగోమయేనాన్నకూటేనవాగోవర్ధనంకృత్వాతత్సహితగోపాలపూజాకార్యా

తత్రశ్రీకృష్ణప్రీత్యర్థగోవర్ధనపూజన గోపాలపూజనాత్మకంమహోత్సవంకరిష్య ఇతిసంకల్ప్య
బలిరాజ్ఞోద్వారపాలోభవానద్యభవప్రభో ।

నిజవాక్యార్థానార్థాయసగోవర్ధనగోపతే ౧ ఇతిమన్త్రేనసగోవర్ధనగోపాలమావాహ్యస్థాపయేత తతో
గోపాలమూర్తోవిశ్వేశశక్రోత్సవవిభేదక ।

గోవర్ధనకృతచ్ఛత్రపూజాంమేహగోపతే ౧ గోవర్ధనధరాధారగోకులత్రాణకారక ।
విష్ణుబాహూకృతచ్ఛాయగవాంకోటిప్రదోభవ ౨

ఇతిమన్త్రాభ్యాంశ్రీగోపాలగోవర్ధనౌ షోడశోపచారైఃపూజయేత్
తత్రయథావైభవంమహానైవేద్యోదేయః తతః తదఙ్గత్వేనప్రత్యక్షధేనౌ

మృద్ధేనౌ వాగోపూజాంపూర్వోక్తమన్త్రాభ్యాంకృత్వా ఆగావో
అగ్మన్నైతేవదన్త్వితిఋగ్భ్యాంగృహసిద్ధచరుహోమఃకార్యః

బ్రాహ్మణేభ్యోన్నగవాదిదానంగోభ్యస్తృనదానంగిరయేబలిదానంచ
తతోగోవిప్రహెూమాగ్నిగిరిప్రదక్షిణాసహచరీభిర్గోభిర్యుతైఃకార్యా ।

మార్గపాలీబన్ధనమ్

అథాపరాహ్ణేమార్గపాలీబన్ధనమ్ తత్రపూర్వస్యాందిశికుశకామశమయరజ్జువిశేషం

యథాచారంకృత్వోచ్చస్తమ్భేవృక్షేచబధ్వామార్గపాలినమస్తేస్తుసర్వలోకసుఖప్రదే ।

విధేయైఃపుత్రదారాద్యైః పునరేహివ్రతస్యమే ౧
ఇతినమస్కృత్యప్రార్థ్యతదధోమార్గేణగోగజాదిసహితాః

విప్రరాజాదయః సవేగచ్ఛేయుః ఏవంకాశాదిమయీవష్టికాందృఢాంకృత్వాఏకతో
రాజపుత్రాఅన్యత్రహీనజాతయోజయజ్ఞానార్థకర్షయేయుః

అత్రహీనజాతిజయేరాజజయఃప్రాతర్ద్యూతంకార్యమిత్యుక్తమ్
ఏవంనారీభినింరాజనమపిప్రాతరేవకార్యమ్ రాత్రౌగీతవాద్యాద్యుత్సవః

కార్యః నవైర్వ్రస్త్రైశ్చసంపూజ్యద్విజసంబన్ధిబాన్ధవాఇతి ।

యమద్వితీయాః

అథద్వితీయా యమోయమునయాపూర్వభోజితఃస్వగృహేస్వయమ్ ।
అతోయమద్వితీయాసాప్రోక్తాలోకేయుధిష్ఠిర ౧

అస్యాంనిజగృహేనభోక్తవ్యంయత్నేనభగినీహస్తాద్భోక్తవ్యమ్ తేనధనధాన్యసుఖలాభః
వస్త్రాలంకరణైఃసర్వాభగిన్యఃపూజ్యాః

స్వభగిన్యభావే ఇత్రాదిభగిన్యఃపూజ్యాః
భగిన్యాఅపిభ్రాతృపూజనేఅవైధవ్యంభ్రాతుశ్చిరజీవనం తదకరణేసప్తజన్మసుభ్రాతృనాశః

ఇయంపూర్వేద్యురేవాపరాహ్ణవ్యాప్తౌపూర్వా ఉభయత్రవ్యాప్త్యవ్యాప్త్యాదిపక్షాన్తరేషుపరైవ

అస్యాంయమునాస్నానమపరాహ్ణేచిత్రగుపయమదూసహితమపూజనంయమాయార్ఘ్యదానం చవిహితమ్ ।

కార్తికశుక్లషష్ఠ్యాం

కార్తికశుక్లషష్ఠ్యాం భౌమయుతాయాం వహ్ని సమభ్యర్చ్య తత్ప్రీత్యర్థం విప్రభోజనంకార్యమ్ ।

గోపాష్టమీ

కార్తికశుక్లాష్టమీగోపాష్టమీ అత్రగోపూజనగోప్రదక్షిణగవానుగమనైరిష్టకామావాప్తిః ।

మథురాప్రదక్షిణోక్తా

కార్తికశుక్లనవమ్యాంమథురాప్రదక్షిణోక్తా ఇయం యుగాదిరపి
అస్యాంపూర్వాహ్నవ్యాపిన్యామపిణ్డకం శ్రాద్ధముక్తమ్ అత్ర విశేషో వైశాఖప్రకరణే ఉక్తః ।

భీష్మపఞ్చకవ్రతముక్తమ్

ఏకాదశ్యాదినపఞ్చకేభీష్మపఞ్చకవ్రతముక్తమ్
తచ్చశుద్ధైకాదశ్యామారభ్యచతుర్దశ్యావిద్ధోదయికపౌర్ణమాస్యాం సమాపనీయమ్

యదిశుద్ధైకాదశ్యామారమ్భేక్షయవశేనపౌర్ణమాస్యాంపఞ్చదినాత్మకవ్రతస్మాప్తిర్నఘటతేతదా విద్ధైకాదశ్యామప్యారమ్భః

శుద్ధైకాదశ్యామారమ్భేపిదినవృద్ధివశేనపరవిద్ధపౌర్ణమాస్యాంసమాపనేయదిషడ్దినాపత్తిస్తదా చతుర్దశీవిద్ధపూర్ణిమాయామపిసమాప్తిఃకార్యా

వ్రతప్రయోగః కౌస్తుభాదౌజ్ఞేయః కార్తికమాసే ఏకాదశ్యాదిపర్వణిచన్ద్రతారాదిబలాన్వితేశివవిష్ణుమన్త్రగ్రహణాదిరూపాదీక్షాకర్తవ్యా

కార్తికేతుకృతాదీక్షానృణాంజన్మవిమోచనీతినారదోక్తేఃతథాత్రతులసీకాష్ఠమాలాధారణముక్తమ్ స్కాన్దద్వారకామాహాత్మ్యేవిష్ణుధర్మేచ

నివేద్యకేశవేమాలాంతులసీకాష్ఠంసంభవామ్ । వహతేయోనరోభక్త్యాతస్యనైవాస్తిపాతకమ్ ౧ తులసీకాష్ఠసంభూతేమాలేకృష్ణజనప్రియే ।

బిభర్మిత్వామహంకణ్ఠే కురుమాంకృష్ణవల్లభమ్ ౨ ఏవంసంప్రార్థ్య విధివన్మాలాంకృష్ణగలేఽర్పితామ్ ।

ధారయేత్కార్తికేయోవైసగచ్ఛేద్వైష్ణవంపదమ్ ౩ ఇతినిర్ణయసిన్ధౌస్పష్టమ్ యత్తుతత్రైవమాలాధారణప్రకరణాన్తే సర్వపుస్తకేష్వదృశ్యమానమపి

అత్రమూలంచిన్త్యమితివాక్యం క్వచిన్నిర్ణయసిన్ధుపుస్తకేదృశ్యతే తస్యమాలాధారణవిధివాక్యానాంనాప్రామాణికత్వేతాత్పర్యమ్

స్వయమేవస్కన్దపురాణస్థవిష్ణుధర్మస్థత్వేనోక్తానాంస్వయమేవాప్రామాణికత్వోక్తౌ వ్యాఘాతప్రసంగాత్ తులసీకాష్ఠఘటితైరుద్రాక్షాకారకారితైః ।

నిర్మితాంమాలికాంకణ్ఠేనిధాయార్చనమారభేత్ ౧ తులసీకాష్ఠమాలాయాభూషితఃకర్మఆచరన్ । పితౄణాం దేవతానాంచకృతకోటిగుణంభవేత్ ౨

ఇతిపద్మపురాణేపాతాలఖణ్డేనవసప్తతితమాధ్యాయేప్రత్యక్షోపలభ్యమానవచనవిరోధాచ్చ కింత్వాషాఢమాసప్రకరణే

ఆషాఢశుద్ధద్వాదశ్యామనురాధాయోగరహితాయాంపారణంకార్యమిత్యుక్త్వాతత్రప్రమాణత్వే నాభాకాసితపక్షేషు

మైత్రాద్యపాదేస్వపితిహవిష్ణురిత్యాదీనిభవిష్యస్థవిష్ణుధర్మస్థానివాక్యానిలిఖిత్వాయథాన్తేఇదం నిర్మూలమిత్యుక్తంఏవంప్రకరణాన్తరేపి

తస్యచమాధవాది మూలగ్రన్థేషునోపలభ్యతే ఇత్యేవతత్పరిభాషాతాత్పర్యమ్ నత్వప్రామాణికత్వే తథాత్వే

భాద్రకార్తికయోస్తద్వాక్యానుసారేణపారణనిర్ణయలేఖనాసాఙ్గత్యప్రసంగాత్

కౌస్తుభాదిసర్వనవీనగ్రన్థేషుతద్వాక్యానుసారేణైవనిర్ణయస్యాసంగత్యాపాతాచ్చ

సర్వశిష్టానాంతదనుసారేణైవపారణాచరణస్యాప్యప్రమాణత్వాపత్తేశ్చ తద్వదత్రాపిజ్ఞేయమ్ ఏతేన మాధవాదిష్వనుపలమ్భాదేవాప్రామాణ్యాపత్తిరితినిరస్తమ్

బహూనాంమాధవాద్యలిఖితానాంవాక్యానామాచారాణాంచాప్రామాణ్యాపత్తేహ యతతు యానియత్తుఇత్యేమవాదిరూపేణ

యత్పదోపక్రమమనూద్యతానినిర్మూలానీత్యేవమాదిరిత్యాదూష్యన్తే యథాశ్రవణద్వాదశీ ప్రకరణే శ్రవణస్యోత్తరాషాఢావేధనిషేధకవ్యాక్యాని

తత్రతేషామప్రమాణత్వే ఏవసర్వథాతాత్పర్యమితిసూక్ష్మబుద్ధయోవిదాంకుర్వన్తు

ననుమాధవాదిగ్రన్థేష్వనుపలమ్భాన్న నిర్మూలత్వముచ్యతేకింతుకాష్ఠమాలాధారణని షేధవాక్యానాంబాధకానాముపలమ్భాదితఇచేత్

కింతానివాక్యానిసామాన్యతఃకాష్ఠమాలాధారణని షేధకానిదృశ్యన్తే విశేషతస్తులసీకాష్ఠమాలానిషేధకానివా

ఆద్యేసామాన్యతఃకాష్ఠమాలానిషేధకవాక్యానాం

విశేషరూపైస్తులసీధాత్రీకాష్ఠమాలాధారణవిధివాక్యైర్బాధఃస్పష్టఃద్వితీయేషోడశీగ్రహణాగ్రహణవద్విహితప్రతిషిద్ధతవేనవికల్పమవగచ్ఛ

సచవికల్పేవైష్ణవావైష్ణవవిషయతయావ్యవస్థితోభవిష్యతి మూలవాక్యేషువిష్ణ్వాదిపదశ్రవణాదితిననిర్మూలత్వసంభవః

అతఏవైతద్వాక్యానాంమాధవాద్యనుల్లేఖస్యాశయోహరివాసరలక్షణవాక్యేపురుషార్థచిన్తామణౌ వైష్ణవానామేవావశ్యకత్వాదేతదనుపన్యాసేపిమాధవాదీనాం

నన్వేనతేత్యుక్తయారీత్యోహితుంశక్యః ఏవంధాత్రీకాష్ఠమాలాధారణవిధిర్జ్ఞేయః రామార్చనచన్ద్రికాదౌతులసీకాష్ఠమాలయాజపవిధివాక్యాని

తులసీకాష్ఠఘటితైర్మణిభిర్జపమాలికేత్యాదీనిస్పష్టాని ఏవంగ్రన్థాన్తరేషుబహూనివాక్యాన్యుపలభ్యన్తే

తథాచప్రయోగపారిజాతాహ్నికేపూజాప్రకరణేఉక్తమ్

ఆదౌదేవపూజాసాధనమగ్రోదకగన్ధపుష్పాక్షతాదికంసంభృత్యపాదౌపాణీప్రక్షాల్యయథాశక్తిఘృ తదుకూలాదిశుద్ధవస్త్రోభూషణభూషితోముక్తాఫలప్రవాలపద్మాక్షతులసీమణినిర్మితమాలాః

కణ్ఠేధృత్వాఇతిసర్వదేశే
యవైష్ణవేషుతులసీకాష్ఠమాలాధారనజపాచారశ్చోపలభ్యతేభస్మాదిధారనద్వేషివైష్ణవస్పర్ధ యాశైవాగమాగ్రాహిభిః

కేవలంద్విష్యతఇత్యలంవహూనేతిదిక్ ।

అథధాత్రీమూలేదేవపూజావిధిః

సర్వపాపక్షయద్వారాశ్రీదామోదరప్రీత్యర్థంధాత్రీమూలే శ్రీదామోదరపూజాంకరిష్యే

పురుషసూక్తేనషోడశోపచారైఃసంపూజ్యగన్ధపుష్పఫలయుతమర్ఘ్యందద్యాత్
అర్ఘ్యంగృహాణభగవన్సర్వకామప్రదోభవ ।

అక్షయాసంతతిర్మేస్తుదామోదరనమోస్తుతే ౧
తతోపరాధసహస్రాణీతిప్రార్థ్యధాత్రీకుంకుమగన్ధాదినాభ్యచర్యపుష్పైః

పూజయేత్ ధాత్ర్యైనమః శాన్త్యైనం మేధాయైం ప్రకృత్యైం విష్ణుపత్న్యైం మహాలక్ష్మ్యైం రమాయైం కమలాయైం ఇన్దిరాయైం

లోకమాత్రేం కల్యాణ్యైం కమనీయాయైం సావిత్ర్యైం జగద్ధాత్ర్యైం గాయత్ర్యైం సుధృత్యైం అవ్యక్తాయైం విశ్వరూపాయైం

సురూపాయైం అబ్ధిభవాయైం తతోధాత్రీమూలేసవ్యేనతర్పణంకార్యమ్
పితాపితామహశ్చాన్యేఅపుత్రాయేచగోత్రిణః ।

తేపిబన్తుమయాదత్తంధాత్రీమూలేఽక్షయంపయః ౧ ఆబ్రహ్మస్తమ్బపర్యన్తంం ।
దామోదరనివాసాయైధాత్ర్యైదేవ్యైనమోస్తుతే ।

సూత్రేణానేనబధ్నామిసర్వదేవనివాసినీమ్ ౧ ఇతిసూత్రేణ వేష్టయేత్
ధాత్ర్యైనమఇతిచతుర్దిక్షుబలీనదత్త్వాఽష్టదీపాన్దద్యాత్

అష్టకృత్వఃప్రదక్షిణీకృత్యనమేత్ ధాత్రీదేవినమస్తుభ్యంసర్వపాపక్షయంకరి ।

పుత్రాన్దేహిమహాప్రాజ్ఞేయశోదేహిబలంచమే ౧
ప్రజ్ఞాంమేధాంచసౌభాగ్యంవిష్ణుభక్తించశాశ్వతీమ్ ।

నీరోగం కురుమాంనిత్యంనిష్పాపంకురుసర్వదా ౨
తతోఘృతపూర్ణసహేమకాంస్యపాత్రందద్యాదితిసంక్షేపః ।

కార్తికశుక్లద్వాదశ్యంరేవతీయోగరహితాయాంపారణం అపరిహార్యయోగే చతుర్థపాదోవర్జ్య

ఇత్యాదివిశేషః శ్రవణనిర్ణయ ప్రకరణోక్తోద్రష్టవ్యః ।

అథప్రబోధోత్సవతులసీవివాహౌ

అథప్రబోధోత్సవతులసీవివాహౌ తత్రప్రబోధోత్సవఃకార్తికశుక్లైకాదశ్యాంకచిదుక్తః
రామార్చనచన్ద్రికాదౌద్వాదశ్యాముక్తః

ఉత్థాపనమన్త్రేద్వాదశీగ్రహణాత్ ద్వాదశ్యామేవయుక్తః
తత్రాపిద్వాదశ్యాంరేవత్యన్త్యపాదయోగోరాత్రిప్రథమభాగేప్రశస్తః

తదభావేతత్రైవరాత్రౌరేవతీనక్షత్రమాత్రయోగోపి తదభావేరాత్రిప్రథమభాగేకేవలద్వాదశ్యపి ఏవంకేవలరేవత్యపి

ద్వాదశీరేవత్యోరుభయోరపిరాత్రావభావేదివైవద్వాదశీమధ్యేకార్యఇతికౌస్తుభే స్థితమ్

తథాపిపారణాహేపూర్వరాత్రౌఇతివచనాత్పారణాహేరాత్రిపూర్వభాగేద్వాదశ్యభావేపిత్రయో దశ్యామేవ పారణాహేప్రబోధోత్సవఇతిదేశాచారః

ఏవం తులసీవివాహస్యనవమ్యాదిదినత్రయే ఏకాదశ్యాదిపూర్ణిమాన్తేయత్రక్వాపిదినే

కార్తికశుక్లాన్తర్గతవివాహనక్షత్రేషువావిధానాదనేకకాలత్వంతథాపిపారణాహేప్రబోధోత్సవకర్మ ణాసహతన్త్రతయైవసర్వత్రానుష్ఠీయతేఇతిసోపిపారణాహేపూర్వరాత్రేకార్యః

ప్రబోధోత్సవాత్పృథకచికీర్షాయాంకాలాన్తరేవాకార్యః తత్రపుణ్యాహవాచననాన్దీశ్రాద్ధ వివాహహోమాద్యఙ్గసహితస్తులసీవివాహప్రయోగః కౌస్తుభాదౌజ్ఞేయః

సంక్షేపతస్తుప్రబోధోత్సవేనైకతన్త్రతయాశిష్టాచారమనుసృత్యులిఖ్యతే దేశకాలౌసంకీర్త్యశ్రీదామోదర

ప్రీత్యర్థంప్రబోధోత్సవంసంక్షేపతస్తులసీవివాహవిధించతన్త్రేణకరిష్యే తదఙ్గతయాపురుషసూక్తేనవిధినాషోడశోపచారైస్తన్త్రేణ

శ్రీమహావిష్ణుపూజాంతులసీపూజాంచకరిష్యే న్యాసాదివిధాయ శ్రీవిష్ణుంతులసీంచధ్యాత్వాసహస్రశీర్షేతిశ్రీమహావిష్ణుంతులసీచావాహ్య

పురుశఏవేత్యాదిభిః శ్రీమహావిష్ణవే దామోదరాయశ్రీదేవ్యైతులస్యైచనమ ఆసనమిత్యాది స్నానాన్తే మఙ్గలవాద్యైః

సుగన్ధితైలహరిద్రాభ్యాంనాగవల్లీదలగృహీతాభ్యాంఉష్ణోదకేనచమఙ్గలస్నానంవిష్ణవేతులస్యై చసువాసినీభిః

కారయిత్వాస్వయంవాదత్త్వాపఞ్చామృతస్నానంసమర్ప్యశుద్ధోదకేనాభిషిచ్యవస్త్రయజ్ఞోపవీ తచన్దనందత్త్వాతులస్యైహరిద్రాకుంకుమకణ్ఠసూత్రమఙ్గలాలంకారాన్దత్త్వామన్త్రపుష్పాన్త పూజాం

సమాప్యఘణ్టాదివాద్యఘోషేణదేవంప్రబోధయేత్ తత్రమన్త్రాః ఇదంవిష్ణుం యోజాగారేతితుఆచారప్రాప్తః

బ్రహ్మేన్ద్రరుద్రాగ్నికుబేరసూర్యసోమాదిభిర్వన్దితవన్దనీయ

బుధ్యస్వదేవేశజగన్నివాసమన్త్రప్రభావేనసుఖేనదేవ ౧
ఇయంచద్వాదశీదేవప్రబోధార్థతునిర్మితా ।

త్వయైవసర్వలోకానాంహితార్థశేషశాయినా ౨ ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠగోవిన్దత్యజనిద్రాంజగత్పతే ।

త్వయిసుప్తేజగత్సుప్తముత్థితేచోత్థితంజగత్ ౩ ఏవముత్థాప్య చరణం పవిత్రం౦౦ ౧
గతామేఘావియచ్చైవనిర్మలంనిర్మలాదిశః ।

శారదానిచపుష్పాణిగృహాణ మమకేశవ ౧ ఇత్యాదిమన్త్రాభ్యాంపుష్పాఞ్జలిందద్యాత్

అథాచారాతులసీసంముఖాంశ్రీకృష్ణప్రతిమాంకృత్వామధ్యేన్తఃపటంధృత్వామంగలాష్టకప
ద్యానిపఠిత్వాఅన్తః

పటంవిసృజ్యాక్షతాప్రక్షేపంకృత్వాదామోదరహస్తేతులసీదానంకుర్యాత్
దేవీకనకసంపన్నాంకనకాభరణైర్యుతామ్ ।

దాస్యామివిష్ణవేతుభ్యంబ్రహ్మలోకజిగీషయా ౧
మయాసంవర్ధితాంయథాశక్త్యలంకృతామిమాంతులసీదేవీదామోదరాయశ్రీధరాయవరాయ
తుభ్యమహంసంప్రదదే

దేవపురతః సాక్షతజలంక్షిపేత్
శ్రీమహావిష్ణుఃప్రీయతామిత్యుక్త్వాఇమాందేవీప్రతిగృహ్ణాతుభవానఇతి వదేత్
తతోదేవహస్తస్పర్శతులస్యాః

కృత్వాకఇదంకస్మాఅదాత్కామఃకామాయాదాత్కామోదాతాకామః

ప్రతిగ్రహీతాకామంసముద్రమావిశకామేనత్వాప్రతిగృహ్ణామికామైతత్తేవృష్టిరసిద్యౌస్త్వాదదాతు
పృథివీప్రతిగృహ్ణాతు

ఇతిమన్త్రమన్యేనవాచయేత్ యజమానః త్వందేవి మేగ్రతోభూయాస్తులసీదేవిపార్శ్వతః ।

దేవిత్వంపృష్ఠతోభూయాస్త్వద్దానాన్మోక్షమాప్నుయామ్ ౧
దానస్యప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థమిమాందక్షిణాంసంప్రదదే దేవపురతోదక్షిణామర్పయేత్ తతః

స్వస్తినోమిమీతాం శంనఇత్యాదిస్వస్వశాఖోక్తానిశాన్తిసూక్తానివిష్ణుసుక్తానిజపతేయుః

తులసీయుతాయవిష్ణవేమహానీరాజనంకృత్వామన్త్రపుష్పందత్త్వా

సపత్నీకఃసగోత్రజఃసామాత్యోయజమానశ్చతస్రఃప్రదక్షిణాఃకుర్వీత
బ్రాహ్మణేభ్యోదక్షిణాదత్త్వాయథాశక్తిబ్రాహ్మణభోజనంసంకల్ప్యకర్మేశ్వరార్పణంకుర్యాత్

ఏవందేవంప్రబోధ్యకార్తికేయద్యద్రవ్యస్యవర్జనంకృతం
తత్తద్రవ్యముక్తరీత్యాద్రవ్యాన్తరంచబ్రాహ్మణేభ్యోదత్త్వావ్రతసంపూర్ణతాంప్రార్థయేత్

ఇదంవ్రతంమయాదేవకృతంప్రీత్యైతవప్రభో ।

న్యూనంసంపూర్ణతాంయాతుత్వత్ప్రసాదాజ్జనార్దన ౧ ఇతితతోవ్రతంభగవదర్పణంకుర్యాత్
చాతుర్మాస్యవ్రతసమాప్తిరప్యత్రైవేతికేచిత్

కార్తికమాసవ్రతోద్యాపనంచాతుర్మాస్యవ్రతోద్యాపనంచచతుర్దశ్యాంపూర్ణిమాయాంవేత్యపరే ।

అథవైకుణ్ఠచతుర్దశీ

థవైకుణ్ఠచతుర్దశీ
పూర్వేద్యురుపవాసంకృత్వారుణోదయవ్యాపిన్యాంచతుర్దశ్యాంశివంసంపూజ్యప్రాతఃపారణం
కర్యమ్

తథాచచతుర్దశీయుక్తారుణోదయవతిఅహోరాత్రేఉపవాసః ఫలితః
ఉభయత్రారునోదయవ్యాప్తౌపరత్రారునోదయేపూజాపూర్వత్రోపవాసః

ఉభయత్రావ్యాప్తౌ చతుర్దశీయుక్తాహోరాత్రేఏవారుణోదయేపూజాపూర్వత్రోపవాసశ్చ
కేచిత్తువిష్ణుపూజాయామియం నిశీథవ్యాపినీగ్రాహ్యా

దినద్వయేతద్వ్యాప్తౌనిశీథప్రదోషోభయవ్యాపినీగ్రాహ్యేత్యాహుః
అస్యామేవచతుర్దశ్యాంపరవిద్ధాయాంకార్తికమాసవ్రతోద్యాపనాఙ్గత్వేనోపవాసం

కృత్వాధివాసనంవిధాయ రాత్రౌజాగరణంకుర్యాద్గీతవాద్యాదిమంగలైః ।
నరాణాంజాగరేవిష్ణోర్గీతంనృత్యంచకుర్వతామ్ ౧

గోసహస్రంచదదతాంఫలంసమముదాహృతమ్ ఇత్యాదివాక్యైర్విహితం

గీతనృత్యవాద్యవిష్ణుచరితపఠనస్వేచ్ఛాలాపలీలానుకారైర్హరిజాగరంకృత్వాపరవిద్ధాపౌర్ణమా
స్యాంసప్తనీకాచార్యంవృత్వాఅతాదేవేతిద్వాభ్యాం

తిలపాయసంహుత్వాగోదానంకార్యమితిమాసవ్రతోద్యాపనమ్
కార్తికశుక్లద్వాదశీపౌర్ణమాసీచమన్వాదిః సాపౌర్వాహ్ణికీగ్రాహ్యా అన్యత్పూర్వముక్తమ్ ।

అస్యాంచాతుర్మాస్యవ్రతసమాప్తిః

అస్యాంచాతుర్మాస్యవ్రతసమాప్తిః తత్రచాతుర్మాస్యవ్రతానాంసమాప్తౌదానాని
నక్తవ్రతేవస్త్రయుగ్మమ్ ఏకాన్తరోపవాసేగౌఃభూశయనేశయ్యా

షష్ఠకాలభోజనేగౌఃవ్రీహిగోధూమాదిధాన్యత్యాగేసౌవర్ణవ్రీహిగోధూమాదిదానమ్
కృచ్ఛ్రవ్రతేగోయుగ్మమ్

శాకాహారేగౌఃపయోమాత్రభక్షణేపయోవర్జనేచగౌః మధుదధిఘృతవర్జనేవస్త్రంగౌశ్చ
బ్రహ్మచర్యేస్వర్ణమ్ తామ్బూలవర్జనేవస్త్రయుగ్మమ్

మౌనేఘణ్టాఘృతకుమ్భౌవస్త్రద్వయంచ రఙ్గవల్లీకరణేగౌఃసువర్ణపద్మంచ
దీపదానవ్రతేదీపికావస్త్రద్వయంచ భూమిభోజనేకాంస్యపాత్రంగౌశ్చ

గో్గ్రాసేగోవృషౌ ప్రదక్షిణాశతేవస్త్రమ్ అభ్యఙ్గవర్జనేతైలపూర్ణఘటః
నఖకేశధారణేమధుసర్పిర్హేమదానమ్ యత్రవిశేషతోదానంనోక్తంతత్రస్వర్ణగౌశ్చ

గుడవర్జనేగుడపూర్ణససువర్ణంతామ్రపాత్రమ్ ఏవం
లవణవర్జనేలవణపుర్ణతామ్రపాత్రమితిక్వచిత్

అస్యామేవలక్షప్రదక్షినాలక్షనమస్కారాణామాషాఢ్యాదావారబ్ధానాముద్యాపనంకార్యమ్
ఏవంతులసీలక్షపూజాం

కార్తికేమాఘేవారభ్యప్రత్యహంసహస్తతులసీసమర్పణేనలక్షంసమాప్యమాఘ్యాంవైశాఖ్యాం
వోద్యాపనంకార్యమ్

ఏవంపుష్పాదిలక్షపూజాఅపితత్రబిల్వపత్రలక్షేణలక్ష్మీప్రాప్తిఃఫలమ్ దూర్వాలక్షేణారిష్టశాన్తిః
చమ్పకలక్షేణాయుష్యమ్ అతసీలక్షేణవిద్యా

తులసీలక్షేణవిష్ణుప్రసాదః గోధూమతణ్డులాదిప్రశస్తధాన్యలక్షేణదుఃఖనాశః
ఏవంసర్వపుష్పైః సర్వకామావాప్తిః

ఏవంలక్షవర్తివ్రతమపిమాసత్రయంకృత్వాకార్తికేమాఘేవైశాఖేవాఉత్తరోత్తరప్రశస్తేసమాపనీ
యమ్ ఏవంధారణపారణవ్రతోద్యాపనమపిపౌర్ణమాస్యామేవ

కార్తికమాసవ్రతానాంమాసోపవాసాదీనాంద్వాదశ్యమేవసమాపనమ్
తత్రాసంభవేపౌర్ణమాస్యామ్ ఏవం గోపద్మవ్రతమాషాఢశుక్లైకాదశ్యాదావారభ్యప్రత్యహం

త్రయస్త్రింశద్గోపద్మానివిలిఖ్య గన్ధపుష్పైఃప్రపూజ్యతావత్సంఖ్యాకార్ఘ్యనమస్కారప్రదక్షిణాః

కృత్వాకార్తికద్వాదశ్యాంత్రయస్త్రింశదపూపవాయనందద్యాదేవంవత్సరపఞ్చకమనుష్ఠయో ద్యాపనంకుర్యాత్

లక్షప్రదక్షిణాదిగోపద్మపర్యన్తోద్యాపనానామితికర్తవ్యతాఃకౌస్తుభేద్రష్టవ్యాః కార్తికపౌర్ణమాస్యాః

కృత్తికానక్షత్రయోగేమహాపుణ్యత్వమ్ రోహిణీయోగేమహాకార్తికీత్వమ్ కార్తిక్యాంకృత్తికాయోగేయః కార్తికేయదర్శనం

కరోతిససప్తసుజన్మసుధనాఢ్యోవేదపారగోవిప్రోభవేత్ విశాఖాస్థే

సూర్యేసతియద్దినేచన్ద్రనక్షత్రంకృత్తికాతత్రపద్మకయోగః అయంపుష్కరతీర్థేఽతిప్రశస్తాః ।

త్రిపురాఖ్యదీపదానముక్తమ్

అస్యామేవత్రిపురాఖ్యదీపదానముక్తమ్ కార్తికేపౌర్ణమాస్యాంకామ్యవృషోత్సర్గోఽతిప్రశస్తః

ఏవంగజాశ్వరథఘృతధేన్వాదిమహాదానమపిప్రశస్తమ్ వృషోత్సర్వస్యాశ్వినీపౌర్ణమాసీగ్రహణద్వయమయనద్వయంవిషువద్వయంచేతికాలాన్తరాణి

అన్యత్రామఘీచైత్రీవైశాఖీఫాల్గున్యాషాఢీచేతిపౌర్ణమాస్యోరేవతీనక్షత్రవైధృతివ్యతీపాతౌయుగాదిమన్వాదిసూర్యసంక్రాన్తిపితృక్షయాహాష్టకాఅపికాలాఉక్తాః

అత్రవృషోత్సర్గప్రయోగోఽతివిస్తృతోనానాశాఖాభేదభిన్నఃకౌస్తుభేద్రష్టవ్యః ।

కృష్ణాష్టమీకాలాష్టమీ

కార్తికకృష్ణాష్టమీకాలాష్టమీ ఇయంపూర్ణిమాన్తమాసపక్షేమార్గశీర్షేకృష్ణాష్టమీత్యుచ్యతే

సేయంమధ్యాహ్నవ్యాపినీగ్రాహ్యా దినద్వయేమధ్యాహ్నవ్యాప్తౌపూర్వైవేతిసిన్ధౌస్థితమ్ ప్రదోషవ్యాపినీతికౌస్తుభే

ఉభయదినేప్రదోషవ్యాప్తౌతదేకదేశస్పర్శేవాపరైవ

యదాపూర్వత్రప్రదోషవ్యాప్తిరేవపరత్రమధ్యాహ్నవ్యాప్తిరేవతదాబహుశిష్టాచారానురోధాత్ప్రదోషవ్యాప్త్యైవనిర్ణయోనమధ్యాహ్నవ్యాప్త్యేతిభాతి

అత్రకాలభైరవపూజాంకృత్వాత్రయోఽర్ఘ్యాదేయాః ఉపవాసోజాగరశ్చకార్యః

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసునుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితేధర్మసిన్ధుసారకార్తికమాసకృత్యనిర్ణయోద్దేశః సమాప్తః ॥

అథమార్గశీర్షమాసః

అథమార్గశీర్షమాసః ధనుఃసంక్రాన్తౌపరాఃషోడశనాడ్యఃపుణ్యాః అన్యత్ప్రాగుక్తమ్

మార్గశీర్షశుక్లపఞ్చమ్యాంనాగపూజాదాక్షిణాత్యానాంప్రసిద్ధా

ఇయంషష్ఠీయుతాగ్రాహ్యేత్యాది విశేషఃప్రథమపరిచ్ఛేదేఉక్తః ।

చంపాషష్ఠీ

మార్గశీర్షశుక్లషష్ఠీచంపాషష్ఠీమహారా ష్ట్రేషుప్రసిద్ధా
అత్రతిథిద్వైధేయస్మిన్దినేరవివారభౌమవారశతతారకావైధృతీనామధ్యేఽధికైర్యోగః

సాపూర్వాపరావాముహూర్తత్రయవ్యాపినీగ్రాహ్యా
దినద్వయేపియోగాభావేపరైవత్రిముహూర్తాగ్రాహ్యా ఇయమేవస్కన్దషష్ఠీసాపూర్వాగ్రాహ్యా

అథ సప్తమ్యాంసూర్యవ్రతంతద్విధిః కౌస్తుభే మృగయుతాయాంపౌర్ణమాస్యాంలవణదానే సున్దరరూపతా ।

దత్తాత్రేయోత్పత్తిః

మార్గశీర్షపౌర్ణిమాస్యాందత్తాత్రేయోత్పత్తిఃఇయంప్రదోషవ్యాపినీగ్రాహ్యా
మార్గశీర్షశుక్లచతుర్దశ్యాంపౌర్ణమాస్యాంవాప్రదోషే

ఆశ్వాలాయనైఃప్రత్యవరోహణంకార్యమ్
తత్రకర్మకాలవ్యాపినీతిథిఃతత్ప్రయోగఃప్రయోగరత్నకౌస్తుభాదౌజ్ఞేయః

మార్గశీర్షాదిమాసచతుష్టయస్యకృష్ణాష్టమీష్వష్టకాశ్రాద్ధాని తత్పూర్వసప్తమీషుపూర్వేద్యుఃశ్రాద్ధాని తదుత్తరనవమిషుచాన్వష్టక్యశ్రాద్ధాని కర్తవ్యాని

ఏవంభాద్రకృష్ణపక్షేపిఅష్టకాదిశ్రాద్ధానికార్యాణీపతిపఞ్చాష్టకాపక్షఆశ్వలాయనభిన్నశాఖినామ్ ఆశ్వలాయనాంనాతుమార్గాది

చతురష్టకాపక్షఏవ భాద్రపదకృష్ణాష్టమ్యాంతు మాధ్యావర్షశ్రాద్ధంకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య సర్వమష్టకాశ్రాద్ధవత్కార్యమ్

సప్తమ్యాంతుమాధ్యావర్షశ్రాద్ధంకర్తుపూర్వేద్యుఃశ్రాద్ధంకరిష్యఇతి సంకల్పః
నవమ్యామన్వష్టకాశ్రాద్ధంకరిష్యఇతిసంకల్పఇతివిశేషః

ఏవంభాద్రకృష్ణాష్టమీశ్రాద్ధస్య మాధ్యావర్షసంజ్ఞకత్వాదాశ్వలాయనానాంచతురష్టకాపక్షః
అన్యశాఖినాంపౌషాదివ్యష్టకాపక్షోఽపి

ఏవంసర్వాఅష్టకాఃకర్తుమశక్తేనఏకైవాష్టకాకార్యాసాచమాఘపౌర్ణిమాస్యనన్తరకృష్ణపక్షస్యసప్త
మ్యామష్టమ్యాంనవమ్యామితిదినత్రయేకార్యా

దినత్రయేశ్రాద్ధత్రయంకర్తుమశక్తేనమాఘకృష్ణేఽష్టమీశ్రాద్ధమేవకార్యమ్
తత్రాష్టకాశ్రాద్ధేఽపరాహ్నవ్యాపిన్యష్టమీగ్రాహ్యా

దినద్వయేవ్యాప్త్యవ్యాప్త్యోదౌదర్శవన్నిర్ణయఃఅష్టమ్యనురోధేనపూర్వపరదినయోఃపూర్వేద్యుః
శ్రాద్ధాన్వష్టక్యశ్రాద్ధేకార్యే

నతుసప్తమ్యాదేరపరాహ్ణవ్యాప్తిరపేక్శనీయా ఏకదినేప్యశక్తస్యప్రత్యామ్నాయాః
అనడుఓయవసమాహరేత

అగ్నినావాకక్షందహేదపివానూచానేభ్యఉదకుమ్భమాహరేదపివాశ్రాద్ధమ్త్రనధీయీతేతిక్వచి
దుపవాసోఽప్యుక్తః

ఏవంశ్రవణాకర్మాదిపాకసంస్థాలోపేప్రతిపాకయజ్ఞంప్రాజాపత్యకృచ్చ్రప్రాయశ్చిత్తముక్తమ్
మలమాసేఽష్టకాశ్రాద్ధనినకార్యాణీతినారాయణవృత్తిః

అష్టకాదిశ్రాద్ధత్రయప్రయోగః కౌస్తుభప్రయోగరత్నాదౌ
అత్రాష్టమీశ్రాద్ధేకామకాలసంజ్ఞకౌవిశ్వేదేవౌ సప్తమీనవమ్యోస్తుపురూరవార్ద్రవావితి

ఆహితాగ్నేః పూర్వేద్యుః
శ్రాద్ధాఙ్గహోమోఽష్టకాఙ్గహోమోన్వష్టకాగ్నౌకరణహోమోదినత్రయేహవిః
శ్రపణంచదక్షిణాగ్నౌభవతీతివిశేషః

శేషమనాహితాగ్నివత్ అష్టకాలోపేప్రాజాపత్యముపవాసోవాప్రాయశ్చిత్తమ్
అన్వష్టక్యలోపేతద్దినేశతవారమేభిర్ద్యుభిఃసుమనాఇతిమన్త్రజపః।

సౌరవ్రతముక్తమ్

మార్గశీర్షాదిరవివారేషుకామ్యంసౌరవ్రతముక్తమ్ తత్రభక్ష్యాణి మార్గేతులసీపత్రత్రయమ్
పౌషేత్రిపలంఘృతమ్

మాఘేతిలానాంముష్టిత్రయమ్ ఫాల్గునేత్రిపలందధి చైత్రేత్రిపలందుగ్ధమ్ వైశాఖేగోమయమ్
జ్యేష్ఠేతోయాఞ్జలిత్రయమ్

ఆషాఢేమరీచకత్రయమ్ శ్రావణేత్రిపలాః సక్తవః భాద్రేగోమూత్రమ్ ఆశ్వినేశర్కరా
కార్తికేసద్యవిరితి

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసునుకాశీనాథోపధ్యాయవిరచితేధర్మసిన్ధుసారేమార్గశీర్షమాసకృత్య
నిర్ణయోద్దేశఃసమాప్తః॥

అథపౌషః

అథపౌషః దివామకరసంక్రమేసంక్రాన్త్యనన్తరంచత్వారింశన్నాడ్యఃపుణ్యాః

ఘటికాద్యల్పదినశేషేమకరసంక్రాంతౌసంక్రాన్త్యాసన్నపూర్వకాలేదివైవస్నానశ్రాద్ధదానభోజ
నానికార్యాణి

రాత్రౌ శ్రాద్ధదానాదేర్నిషేధాత్స్వల్పదినభాగేస్నానశ్రాద్ధస్వభోజనాదేఃకర్తుమశక్యత్వాద్రాత్రౌ భోజననిషేధాత్పుత్రవదగృహిణఉపవాసనిషేధాచ్చ

తస్మాదీదృశేవిషయేపరపుణ్యకాలత్వంబాధిత్వామకరసంక్రాన్తేఃపూర్వభాగఏవపుణ్యత్వంజ్ఞేయమ్

రాత్రౌపూర్వభాగేపరభాగేనిశీథేవామకరసంక్రమేఉత్తరదినంపుణ్యమ్
తత్రాప్యుత్తరదినపూర్వార్ధపుణ్యతరమ్

తత్రాపిసూర్యోదయోత్తరంపఞ్చనాడ్యఃపుణ్యతమాః

ఏవంరాత్రిసంక్రాన్తివిషయేఽన్యత్రాపియత్రపూర్వదినోత్తరార్ధస్యపున్యత్వంతత్రదినాన్తేపఞ్చ నాడీనాంపుణ్యతమత్వమ్

ఏవందివాసంకమేపిసంక్రాన్తిసన్నిహితనాడీనామకరాదిషూత్తరాసాంకర్కాదిషుపూర్వాసాంపుణ్యతమత్వంజ్ఞయమ్ యాయాఃసన్నిహితనాడ్యస్తాస్యాః

పుణ్యతమాః స్మృతాఇత్యుక్తేః ముహూర్తచిన్తామణ్యాదౌతుసూర్యాస్తాదూర్ధ్వఘటీత్రయం

సంధ్యాకాలస్తత్రమకరసంక్రమేపరదినేపున్యత్వంబాధిత్వాపూర్వదినేపుణ్యత్వముక్తంనేదం సర్వత్రధర్మశాస్త్రగ్రన్థేషుదృశ్యతే

శుక్లపక్షేతుసప్తమ్యాంసంక్రాంన్తిర్గ్రహణాధికా అత్రకృత్యమ్
రవిసంక్రమణేప్రాప్తేనస్నాయాద్యస్తుమానవః ।

సప్తజన్మానిరోగీస్యాన్నిర్ధనశ్చైవజాయతే ౧ ఇతివచనాన్మనుష్యమాత్రాస్యస్నానంనిత్యమ్

ఏవంశ్రాద్ధమప్యధికారిణోనిత్యమ్ తచ్చపిణ్డకమ్ సంక్రాన్తౌయానిదత్తనిహవ్యకవ్యానిదాతృభిః ।

తానినిత్యందదార్త్యకఃపునర్జన్మనిజన్మని ౧ అయనసంక్రాన్తౌత్రిదినముపవాసః

యద్వాసంక్రాన్తిమత్యహోరాత్రేపుణ్యకాలవత్యహోరాత్రేవోపవాసంకృత్వోక్తపుణ్యకాలేస్నాన దానాది కార్యమ్ అయముపవాసఃసాపత్యగృహస్థేననకార్యః

ధేనుంతిలమయీంరాజన్దద్యాచ్చైవోత్తరాయణే । తిలతైలేనదీపాశ్చదేయాఃశివగృహేశుభాః ౧ సతిలైస్తణ్డులైశ్చైవపూజయేద్విధివచ్ఛివమ౬ ।

తస్యాంకృష్ణాతిలైఃస్నానంకార్యంచోద్వర్తనంతిలైః ౨ తిలాదేయాశ్చహోత వ్యాభక్ష్యాశ్చైవోత్తరాయణే ।

శుక్లతిలైర్దేవాదితర్పణంకృష్ణతిలైః పితృతర్పణంచకార్యమ్ అత్రశమ్భోఘృతాభిషేకోమహాఫలఃఅత్రసువర్ణయుతతిలతామ్రపాత్రందేయం

తత్రప్రయోగోవక్ష్యతే అత్రైవంశివపూజావ్రతమ్

పూర్వదినేఉపోషసంక్రాన్తిదినేతిలోద్వర్తనతిలస్నానాతిలతర్పనానికృత్వాశివంగవ్యేనాజ్యేన మర్దయిత్వాశుద్ధోదకేనప్రక్షాల్యవస్త్రాద్యుపచారైఃపూజయిత్వా

సువర్ణహీరకనీలపద్మరాగమౌక్తికమితిపఞ్చరత్నానికర్షార్ధసువర్ణవాసమర్ప్యతిలదిపైఃససువ ర్ణైఃసాక్షతైస్తిలైఃసంపూజ్యఘృతకమ్బలందత్త్వావితానచామరేసమర్ప్యవిప్రేభ్యః

ససువర్ణతిలాన్దత్త్వాతిలాన్హుత్వావిప్రాన్యతీశ్చసంభోజ్యదక్షిణాందత్త్వాసతిలంపఞ్చగవ్యంపీ త్వాపారణంకుర్యాదితి

అత్ర వస్త్రదానంమహాఫలమ్ తిలపూర్వమనడ్వాహం దత్వారోగైః ప్రముచ్యతే ।
అత్రక్షీరేణభాస్కరంస్నాపయేత్సూర్యలోకప్రాప్తిః

దివావిషువాయనసంక్రాన్తౌతస్మిన్దినేపూర్వరాత్రౌఆగామిరాత్రౌచానధ్యాయః

రాత్రౌతత్సంక్రమేతస్యాంరాత్రౌపూర్వదివసేఆగామిదివసేచేతిపక్షిణీఅనధ్యాయః

అత్రరాత్రౌసంక్రమేగ్రహణవద్రాత్రావేవస్నానదానాదీతిపక్షఃకేశ్చిల్లిఖితోనసర్వశిష్టసంమతః
అయనదినంతత్పరం

కరిసంజ్ఞకంచదినంశుభేషువర్జ్యమిత్యుక్తమ్
తత్రార్ధరాత్రాదర్వాగయనసంక్రాన్తౌపరంతత్పరంచవర్జ్యమితిభాతిఏవంగ్రహణేప్యూహ్యమ్

అథమాఘస్నానమ్

అథమాఘస్నానమ్
తత్రపౌషస్యశుక్లైకాదశ్యాంపౌర్ణమాస్యామమావాస్యాయాంవామాఘస్నానారమ్భః

మాఘేద్వాదశీపూర్ణిమాదౌసమాపనమ్
యద్వామకరసంక్రమణప్రభృతికుమ్భసంక్రమణపర్యన్తంస్నానంకార్యమ్ ।

అథస్నానకాలః అరునోదయమారభ్యప్రాతఃకాలావధిః
ఉత్తమంతుసనక్షత్రంలుప్తతారంచమధ్యమమ్ ।

సవితర్యుదితేభూపతతోహీనంప్రకీర్తితమ్ ౧ మాఘమాసేరటన్త్యాపఃకించిదభ్యుదితేరవౌ ।

బ్రహ్మఘ్న్యసురాపంవాకంపతన్తంపునీమహే ౨ అత్రాధికారిణః బ్రహ్మచారీగృహస్థోవావానప్రస్థోఽథభిక్షుకః ।

బాలవృద్ధయువానశ్చనరనారీ నపుంసకాః ౧ ఇతి అథజలతారతమ్యేనఫలమ్ తప్తేనవారిణాస్నానంద్గృహేక్రియతేనరైః ।

షడబ్దఫలదంతద్ధిమకరస్థేదివాకరే ౧ వాప్యాదౌద్వాదశాబ్దఫలమ్ తడాగేతద్ద్విగుణమ్ నద్యాంతశ్చతుర్గుణమ్ మహానద్యాంశతగుణమ్

మహానదీసంగమే తచ్చతుర్గణమ్ గఙ్గాయాంసహస్రగుణమ్ గఙ్గాయమునాసంగమేఏతచ్చతగుణమితి

యత్రకుత్రాపిస్నానే ప్రయాగస్మరణంకార్యమ్ ఇదంసముద్రేప్యతిప్రశస్తమ్ ।

మాఘస్నానవిధిః

మాఘమాసమిమంపూర్ణస్నాస్యేహందేవమాధవ ।

తీర్థస్యాయజలేనిత్యమితిసంకల్ప్యచేతసి ౧ ఇత్యేకతీర్థంపరిగృహ్య దుఃఖదారిద్ర్యనాశాయశ్రీవిష్ణోస్తోషణాయచ ।

ప్రాతఃస్నానంకరోమ్యద్యమాఘేపాపవినాశనమ్ ౧ మకరస్థేవౌమాఘేగోవిన్దాచ్యుత మాధవ ।

స్నానేనానేనమేదేవయథోక్తఫలదోబవ ౨ ఇమౌమన్త్రౌసముచ్చార్యస్నాయాన్మౌనసమన్వితః ।

ప్రత్యహంసూర్యార్ఘ్యమన్త్రః సవిత్రేప్రసవిత్రేచపరంధామజలేమమ ।

త్వత్తేజసాపరిభ్రష్టంపాపంయాతుసహస్రధా ౧ ఇతి పితృతర్పణాదినిత్యంవిధాయ
మాధవంపూజయేత్ భుమౌశయీత హోతవ్యమాజ్యంతిలసమన్వితమ్ ।

హవిష్యంబ్రహ్మచర్యంచమాఘమాసేమహాఫలమ్ ౧
అత్రేన్ధనకమ్బలవస్త్రోపానత్తైలఘృతతూలపూర్ణపటీసువర్ణన్నదానానిమహాఫలాని

నవహ్నింసేవయేత్స్నాతోహ్యస్నాతోపిబరాననే ।
హోమార్థంసేవయేద్వహ్నింశీతార్థేనకదాచన ౧ అహన్యహనిదాతవ్యాస్తలాఃశర్కరయాన్వితాః
।

త్రయోభాగాస్తిలానాంచచతుర్థఃశర్కరాయాఃఅత్రాభ్యఙ్గోవర్జ్యః
మాఘేమాస్యుషసిస్నానంకృత్వాదాంపత్యమర్చయేత్ ।

మాఘేయత్నేనసంత్యాజ్యంమూలకంమదిరోపమమ్ ౧
పితృణాందేవతానాంచమూలకంనైవదాపయేత్ ।

యదామాఘోమలమాసోభవతితదా కామ్యానాంతత్రసమాప్తినిషేధాన్మాసద్వయంస్నానం

తన్నియమాశ్చకర్తవ్యాఃమాసోపవాసచాన్ద్రాయణాదికంతుమలమాసఏవసమాపయేదిత్యుక్తమ్

ఇదంమాఘస్నానంనిత్యకామ్యోభయరూపమ్
మాసపర్యన్తస్నానేప్యశక్తస్త్ర్యహమేకాహంవాస్నాయాత్

తత్రాద్యందినత్రయమితికేచిత్ త్రయోదశ్యాదిదినత్రయమితిబహుసంమతమ్

పౌషపూర్ణిమానన్తరాసుఅష్టమీసప్తమీనవమీష్వష్టకాదిశ్రాద్ధానిప్రాముక్తానిపౌషామావాస్యాయా మర్ధోదయయోగః

అమార్కపాతశ్రవణైర్యుక్తాచేత్పౌపమాఘయోః ।

అర్ధోదయఃసవిజ్ఞేయఃకోటిసూర్యగ్రహైఃసమః ౧ కించిన్న్యూనంమహోదయ ఇతిచతుర్థపాదంకేచిత్పఠన్తి

పౌషమాఘయోర్మధ్యవర్తినీత్యర్థఇత్యేకే
అమాన్తమాసేపౌషస్యపూర్ణిమాన్తమాసేమాఘస్యచేత్యర్థఇత్యపరే

సర్వథాపౌశాపౌర్ణమాస్యుత్తరామావాస్యేత్యర్థః దివైవయోగఃశస్తోయంనతురాత్రౌకదాచన ।

అర్ధోదయేతుసంప్రాప్తేసర్వగఙ్గాసమంజలమ్ ౧
శుద్ధాత్మానోద్విజాఃసర్వేభవేయుర్బ్రహ్మసన్నిభాః యత్కించిద్దీయతేదానంతద్దానం మేరుసన్నిభమ్ ౨ ।

అథామత్రదానప్రయోగః

దేశకాలౌసంకీర్త్యసముద్రమేఖలాయాఃపృథ్వ్యాఃసమ్యగ్దానఫలకామోహమర్ధోదయవిహితామత్ర దానంకరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యేపలితేదేశేధౌతతణ్డులైరష్టదలంకృత్వాతత్రచతుఃషష్టిపలంచత్వారింశత్ప లంవాపిఞ్చవింశతిపలంవాకాంస్యపాత్రంక్రుతాగున్యత్తారణంస్థాపయేత్

తత్రాష్టగుఞ్జాతమ్కోమాషః చత్వారింశన్మాషాఃకర్షః పలంకర్షచతుష్టయమ్ అమరసింహమతేతు అశీతిగుఞ్జాత్మకఃకర్షః

పలంకర్షచతుష్టయమ్ కాంస్యపాత్రేపాయసంనిక్షిప్యపాయసేష్టదలం

కృత్వాతత్కర్ణికాయాంకర్షతదర్ధతదర్ధాన్యతమపరిమాణహేమలిఙ్గంనిధాయకాంస్యపాత్రే

బ్రహ్మణంపాయసేవిష్ణుంలిఙ్గేశివంయఅథాధికారంవైదికైర్మన్త్రైర్నామభిర్వావాహనాద్యుపచారైః

సంపూజయఏత్ తతోవిప్రంవస్త్రాదిభిఃపూజయేత్
సువర్ణపాయసామన్త్రంయస్మాదేతన్త్రయీమయమ్ ।

ఆవయోస్తారకంయస్మాత్తద్గృహాణద్విజోత్తమ ౧

అముకగోత్రాయాముకశర్మణేతుభ్యంఇదంసువర్ణలింగపాయసయుక్తమమన్త్రంసముద్రమేఖలాపృథ్వీదానఫలకామోహంసంప్రదదేనమమేతివిప్రహస్తేజలందద్యాత్

విప్రఃదేవస్యత్వేతిప్రతిగృహ్ణీయాత్
దాతాదానస్యంపూర్ణతార్థమిమాందక్షిణాంసంప్రదదఇతియథాశక్తిహిరణ్యందద్యాత్
హేమాద్ర్యాద్యుక్తః

ప్రకారాన్తరేణార్ధోదయవ్రతప్రయోగోబ్రహ్మాదియుతతిలపర్వతత్రయశయ్యాత్రయగోత్రయదానహోమాదిసహితః కౌస్తుభేద్రష్టవ్యః

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసూనుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరిచితేధర్మసిన్ధుసారేపౌషమాసకృత్యనిర్ణయోద్దేశః సమాప్తః ।

అథమాఘమాసః

అథమాఘమాసఃకుమ్భసంక్రాన్తౌపూర్వషోడశనాడ్యఃపుణ్యాఃమాఘేవేణీస్నానమహిమాసితాసితేతుయత్స్నానంమాఘమాసేయుధిష్ఠిర ।

నతేషాంపునరావృత్తిఃకల్పకోటిశతైరపి ౧ కురుక్షేత్రసమాగఙ్గాయత్రకుత్రవగాహితా ।

తస్మాద్దశగుణావిన్ధ్యేకాశ్యాంశతగుణాతతః ౨ కాశ్యాఃశతగుణాప్రోక్తాగంగాయమునయాన్వితా ।

సహస్రగుణితా సాపిమాఘే పశ్చిమవాహినీ ౩ ।

అథమాఘేతిలపాత్రదానం

అథమాఘేతిలపాత్రదానంప్రశస్తమ్ తత్రప్రయోగః తామ్రపాత్రేతిలాన్కృత్వాపలషోడశనిర్మితే ।

సహిరణ్యంస్వశక్త్యావావిప్రాయప్రతిపాదయేత ౧ వాఙ్మనః

కాయజత్రివిధపాపనాశపూర్వకంబ్రహ్మలోకప్రాప్తికామస్తిలపాత్రదానంకరిష్యే ఉక్తపరిమాణేతామ్రపాత్రే

ప్రస్థతిలాన్కర్షసువర్ణయుతాన్యథాశక్తిసువర్ణయుతాన్వాకృత్వావిప్రంసంపూజ్య దేవదేవ జగన్నాథవాంఛితార్థఫలప్రద ।

తిలపాత్రంప్రదాస్యామితవాఙ్గేసంస్థితోహ్యమ్ ౧ ఇతిమన్త్రేణదద్యాత్ ధాన్యమానేతుకుడవోముష్టీనాంస్యాచ్చతుష్టయే ।

చత్వారఃకుడవాఃప్రస్థశ్చతుఃప్రస్థమథాఢకమ్ ౧ అష్టాఢకోభవేద్ద్రోణోద్విద్రోణఃశూర్పఉచ్యతే ।

సార్ధశూర్పోభవేత్ఖారీత్యుక్తరీత్యాపలంసువర్ణాశ్చత్వారఃకుడవంప్రస్థమాఢకమ్ ।

ద్రోణంచఖారికాచేతి పూర్వపూర్వాచ్చతుర్గుణమ్ ౧
ఇత్యుక్తరీత్యావాప్రస్థమానస్వరూపంజ్ఞేయమ్ యద్వాహిరణ్యరహితాత్తిలాంస్తామ్రపాత్రే

నిధాయ తిలాఃపుణ్యాఃపవిత్రాశ్చసర్వపాపహరాఃస్మృతాః ।

శుక్లాశ్చైవతథాకృష్ణావిష్ణుగాత్రసముద్భవాః ౧ యానికానిచపాపానిబ్రహ్మహత్యాసమానిచ ।

తిలపాత్రప్రదానేనతానినశ్యన్తుమేసదా ౧ ఇదంతిల పాత్రం యథాశక్తిదక్షిణాసహితం

యమదైవతంబ్రహ్మలోకప్రాప్తికామస్తుభ్యమహంసంప్రదదఇతిదద్యాత్
అథహిరణ్యతులసీపత్రదానమన్త్రాః సువర్ణతులసీదానాద్బ్రహ్మణఃకార్యసంభవాత్ ।

పాపం ప్రశమమాయాతుసర్వే సన్తుమనోరథాః ౧ అథశాలగ్రామదానమన్త్రః
శాలగ్రామశిలాపుణ్యా భుక్తిముక్తిప్రదాయినీ ।

శాలగ్రామప్రదానేనమమసన్తుమనోరథాః ౧ చక్రాజికతసమాయుక్తాశాలగ్రామశిలాశుభా ।

దానేనైవభవేత్తస్యాఉభయోర్వాఞ్ఛితం ఫలమ్ ౧ ।

అథప్రయాగేవేణీదానమ్

అథప్రయాగేవేణీదానమ్ తత్రసర్వేషాంవపనవిధిః
ఊర్ధ్వమబ్దాద్ధిమాసోనాద్యదాతీర్థప్రజేన్నరః ॥

తదాతద్వపనంశస్తంప్రాయశ్చిత్తమృతేద్విజ ౧
ప్రయాగేతుయోజనత్రయాదాగతస్యదశమాసాదర్వాగై

ప్రథమయాత్రాయాంతుజీవత్పితృకగుర్విణీపతికృతచూడబాలానామపిసభర్తృకస్త్రీణామపివ
పనమితివిశేషః

కేచిత్తుసభర్తృకస్త్రీణాం సర్వాన్కేశాన్సముద్ధృత్యఛేదయేదఙ్గులద్వయమిత్యాహుః
తత్రప్రయోగః

వేణీభూతకేశాకృతమాఙ్గలికవేషాస్త్రీభర్తారంనత్వాతదాజ్ఞయాసర్వవపనంద్వ్యంగులకేశచ్ఛే
దంవాకృత్వాస్నాత్వాత్రివేణీపూజాంకుర్యాత్

భర్త్రావాకారయేత్ పూజాన్తేపత్నీ
ఛిన్న వేణీయుక్తంవైణవపాత్రమఞ్జలౌధృత్వాతస్యాంహైమవేణీంమౌక్తికాదికంచనిధాయ

వేణ్యాంవేణీప్రదానేనమమపాపంవ్యపోహతు । జన్మాన్తరేధ్వపిసదాసౌభాగ్యంమమవర్ధతామ్ ౧

ఇతిత్రివేణ్యాంక్షిపేత్ విప్రాఃసుమఙ్గలీరియంవధూరితిపఠేయుః
తతోవిప్రానసువాసినీశ్చవస్త్రాదినాతోషయేత్ ।

అథత్రివేణ్యాందేహత్యాగవిధిః

అథత్రివేణ్యాందేహత్యాగవిధిః
యేవైతన్వంవిసృజన్తిధీరాస్తేజనాసోఅమృతత్వంభజన్తేఇతిశ్రుతిర్మాఘమాసవిషయా

తనుంత్యజతివైమాఘేతస్యముక్తిర్నసంశయఇతిబ్రహ్మోక్తేః
అన్యమాసేతనుత్యాగాత్స్వర్గప్రాప్తిః

తత్రయథాశక్తిసర్వప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాశ్రాద్ధాధికార్యభావేస్వీయజీవచ్ఛ్రాద్ధంసపిణ్డాన్తంకృత్వాగోదానాదికృత్వాక్రుతోపవాసః

పారణాహేఫలోల్లేఖపూర్వకంసంకల్ప్యవిష్ణుంధ్యాత్వావేణీంప్రవిశేదితి జీవచ్ఛ్రాద్ధప్రయోగః

కౌస్తుభయేద్రష్టవ్యః మాఘంప్రకృత్య తిలస్నాయీతిలోద్వర్తీతిల హోమీతిలోదకీ ।

తిలభుక్తిలదాతాచ షట్తిలాఃపాపనాశనా ౨ ఇత్యుక్తేవాక్యేతిలస్నాయీపదేన
తిలయుక్తోదకేనస్నానం

తిల హోమపదేనాయుతలక్షతిల హోమాద్యాత్మకస్యగ్రహమఖస్యాపిసంగ్రహః

తిలోదకీతితిలయుక్తోదకేనదేవపూజాతర్పణసంధ్యాదికంపానంచకార్యమిత్యర్థఃసచ హోమ
స్త్రిధా ప్రథమోయుత హోమఃస్యాల్లక్ష హోమస్తతఃపరః ।

కోటిహోమస్తృతీయస్తు సర్వకామఫలప్రదః ౧ ఇతి లక్ష హోమాదిప్రయోగః
కుణ్డముణ్డపనిర్మాణాదిసహితఃకౌస్తుభమయూరవాదౌజ్ఞేయః ।

ఢుంఢిరాజవ్రతః

మాఘశుక్లచతుర్థ్యాఢుణ్ఢిరాజోద్దేశేననక్తవ్రతతత్పూజాతిలలుడూకాదినైవేద్యంతిలభక్షణంచోక్తమ్

అత్రప్రదోషవ్యాపినీగ్రాహ్యా అస్యామేవప్రదోషవ్యాపిన్యాంకున్దపుష్పైః
శివంసంపూజ్యోపవాసంనక్తభోజనంవాకుర్యాత్

శ్రియంప్రాప్నుయాత్ అత్రవినాయకవ్రతస్యతుభాద్రశుక్లచతుర్థీవన్నిర్ణయః ।

వసన్తపంచమీ

మాఘశుక్లపఞ్చమీవసన్తపఞ్చమీతస్యాంవసన్తోత్సవారమ్భః

అస్యాంరతికామయోః పూజోక్తా ఇయంపరత్రైవపూర్వాహ్ణవ్యాప్తౌపరా అన్యథాపూర్వైవ ।

మాఘశుక్లసప్తమీరథసప్తమీ

మాఘశుక్లసప్తమీరథసప్తమీ సారుణోదయవ్యాపినీగ్రాహ్యాదినద్వయేఽరుణోదయవ్యాప్తౌపుర్వా

యదాఘటికాదిమాత్రాషష్ఠీసప్తమీచక్షయవశాదరుణోదయాత్పూర్వసమాప్యతేతదాషష్ఠీయుక్తా
గ్రాహ్యా

తత్రషష్ఠ్యాంసప్తమీక్షయఘటీఃప్రవేశ్యారుణోదయేస్నానంకార్యమ్ అత్రవ్రతే
షష్ఠ్యామేకభక్తంకుత్వాసప్తమ్యామరుణోదయేస్నానంకార్యమ్ తత్రమన్త్రః

యదాజన్మకృతంపాపం మయాజన్మసుజన్మసు । తన్మేరోగంచశోకంచమాకరీహంతుసప్తమ
౧ ఏతజ్జన్మకృతంపాపంయచ్చజనమన్తరార్జితమ్ ।

మనోవాక్కాయజంయచజ్ఞాతాజ్ఞాతేచయేపునః ౨ ఇతిసప్తవిధంపాపంస్నానాన్మేసప్తసప్తికే ।

సప్తవ్యాధిసమాయుక్తంహరమాకరిసప్తమి ౩ అథార్ఘ్యమన్త్రః సప్తసప్తివహప్రీతసప్తలోకప్రదీపన
।

సప్తమీసహితోదేవగృహాణార్ఘ్యందివాకర ౧ ఇతి ఇయంచమన్వాదిరపి
శుక్లపక్షమన్వాదిత్వాత్పౌర్వాహ్ణికీగ్రాహ్యేత్యుక్తమ్ ।

భీష్మాష్టమీ

మాఘశుక్లాష్టమీభీష్మాష్టమీ అస్యాంభీష్మోద్దేశేనయేశ్రాద్ధంకుర్వన్తితేసన్తతిమన్తోభవన్తి

తత్రశ్రాద్ధంకామ్యంతర్పణంతునిత్యమ్ తర్పణేకృతేసంవత్సరోపాత్తదురితనాశః
అకృతేపుణ్యనాశఇత్యుక్తేః

తత్రతర్పణమన్త్రః వైయాఘ్రపద్యగోత్రాయాసాంకృత్యప్రవరాయచ । గఙ్గాపుత్రాయభీష్మాయ
ఆజన్మబ్రహ్మచారిణే ౧

అపుత్రాయజలందద్మినమోభీష్మాయవర్మణే । భీష్మః శాన్తనవోవీరః సత్యవాదీజిఏంద్రియః ౨

ఆభిరద్భిరవాప్నోతుపుత్రపౌత్రోచితాంక్రియామ్ ।

ఇతి ఏవమపసవ్యేనతర్పణంకృత్వాచమ్యసవ్యేనార్ఘ్యందద్యాత్
వసూనామవతారాయశన్తనోరాత్మజాయచ ।

అర్ఘ్యదదామిభీష్మాయఆబాల్యబ్రహ్మచారిణే ౧ ఇతి
అత్రజీవత్పితృకస్యానాధికారఇతికౌస్తుభః

జీవత్పితృకస్యాప్యధికారఇతి బహవః అత్రమధ్యాహ్నవ్యాపినీఅష్టమీగ్రాహ్యా శ్రాద్ధాదేరేకోద్దిష్టత్వాదితి ।

తిలోత్పత్తివ్రత

మాఘశుక్లద్వాదశ్యాంతిలోత్పత్తిరతోఽస్యాముపోష్యతిలస్నానంతిలైర్విష్ణుపూజనం

తిలనైవేద్యంతిలంతైలేనదీపదానంతిలహోమస్తిలదానంచతిలభక్షణంచకార్యమ్ ।

మాఘీపూర్ణిమా

మాఘీపూర్ణిమాపరా అత్రకృత్యమ్ ఏవంమాఘావసానేతుదేయంభోజ్యమవారితమ్ ।

భోజయేద్విజదాంపత్యంభూషయేద్వస్త్రభూషణైః ౧
కమ్బలాజినరక్తవస్త్రాణితూలగర్భచోలకాని

ఉపానహౌప్రచ్ఛాదనపటాశ్చైతానిమాధవఃప్రీయతామిత్యుక్త్వాదేయాని

అథకృతస్యమాఘస్నానస్యసాఙ్గతార్థముద్యాపనంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య సవిత్రే ప్రసవితేచపరంధామజలేమమ ।

త్వత్తేజసాపరిభ్రష్టంపాపంయాతుసహస్రధా ౧ దివాకర జగన్నాథప్రభాకరనమోస్తుతే ।

పరిపూర్ణంకరిష్యేహంమాఘస్నానంతవాజ్ఞయా ౨ ఇతి మన్త్రాభ్యామపిసంకల్పః కార్యః

ఏవంచతుర్దశ్యాంసంకల్పోపవాసాధివాసనమాధవపూజనానికృత్వాపూర్ణిమాయాంతిలచర్వా జ్యైష్ఠోత్తర

శత హోమంకృత్వాతిలశర్కరాగర్భత్రింశన్మోదకాత్మకంవాయనందేయమ్ తత్రన్తమన్త్రౌ

సవితఃప్రసవస్త్వంహిపరంధామజలేమమ । త్త్వత్తేజసాపరిభ్రష్టంపాపంయాతుసహస్రధా౧ దివాకరజగన్నాథప్రభాకరనమోస్తుతే ।

పరిపూర్ణకురుష్వేహమాఘస్నానముషఃపతే ౨

ఇతితతోదమ్పత్యోఃసూక్ష్మవాససీసప్తధాన్యానిచదత్త్వాబ్రాహ్మణేభ్యోదామ్పత్యాయచషడ్రసభోజనందేయమ్

తత్రమన్త్రఃసూర్యోమేప్రియతాందేవోవిష్ణుమూర్తిర్నిరఞ్జనః

ఇతి ఏవంమాఘప్లవీయాతిభిత్త్వాదేవందివాకరమ్ ।
పరివ్రాడయోగయుక్తశ్చరణేచాభిముఖేహతః ౧ ఇతి ।

అష్టకాశ్రాద్ధే

మాఘకృష్ణాష్టమ్యాంచతురష్టకాకరణాశక్తఏకాష్టకాంపూర్వేద్యుఃశ్రాద్ధాన్వష్టక్యశ్రాద్ధసహితాం కుర్యాత ।

దినత్రయే కర్తుమశక్తోఽష్టమ్యామేవైకామష్టకాం కుర్యాత్ ।

అథశివరాత్రిః

అథశివరాత్రిః సానిశీథవ్యాపినీగ్రాహ్యానిశీథస్తురాత్రేరష్టమోముహుర్తఇత్యుక్తమ్

తత్రపరదినఏవార్ధరాత్రౌపరాపూర్వత్రైవతద్వ్యాప్తౌపూర్వా
దినద్వయేప్యర్ధరాత్రవ్యాప్త్యభావేపిపరైవ

దినద్వయేకార్త్స్న్యేనైకదేశేనవార్ధరాత్రవ్యాప్తౌపూర్వేతి హేమాద్యాశయానుసారీకౌస్తుభః

పరైవేతిమాధవనిర్ణయసిన్ధుపురుషార్థచిన్తామణ్యాదయోబహవః
పరేద్యుర్నిశీథైకదేశవ్యాప్తౌపూర్వేద్యుః

సంపూర్ణతద్వ్యాప్తౌపుర్వైవ పూర్వదినేనిశీథైకదేశవ్యాప్తౌపరదినేసంపూర్ణతద్వ్యాప్తౌపరైవ

ఇదంవ్రతంరవివారభౌమవారయోగే శివయోగయోగేచాతిప్రశస్తమ్ ।

అథపారణానిర్ణయః

యామత్రయాదర్వాక్చతుర్దశీసమాప్తౌచతుర్దశన్తేపారణామ్
యామత్రయోర్ధ్వగామిన్యాంచతుర్దశ్యాంప్రాతశ్చతుర్దశీమధ్యేఏవపారణమితిమాధవాదయః

నిర్ణయసిన్ధౌతుయామత్రయాదర్వాకచతుర్దశీసమాప్తావిచతుర్దశీమధ్యేఏవపారేణంనతుకదాచి
దపిచతుర్దశ్యన్తే

ఉపోషణంచతుర్దశ్యాంచతుర్దశ్యాంచపారణమ్ కృత్రైఃసుకృతలక్షైస్తులభ్యతేయదివానవా ౧
సిక్థేసిక్థేఫలంతస్యశక్తోవక్తుంనపార్వతి ।

ఇత్యాది నాచతుర్దశీమధ్యేపారణేపుణ్యాతిశయోక్తేరిత్యుక్తమ్ అత్రైవంవ్యవస్థాబోధ్యా

యదానిత్యకృత్యపూర్వకపారణపర్యాప్తాచతుర్దశీనాస్తితదావాయేషాంచతుర్దశీశేషదినేదర్శాది

శ్రాద్ధప్రసక్తిస్తైర్వాతిథ్యన్తేపారణమ్ ద్వాదశ్యామివాత్రనిత్యకృత్యాపకర్షకవాక్యాభావాత్

తిథ్యన్తపారణవిధాయకవాక్యసేత్వనంసకటవిషయకజ్జలపారణవిధివాక్యానామత్రాప్రవృత్తేశ్చ

కర్మపర్యాప్తచతుర్దశీసత్వేశ్రాద్ధప్రసక్త్యభావేచతిథిమధ్యఏవపారణమితి ।

అథవ్రతప్రయోగః

త్రయోదశ్యాంకృతైకభక్తశ్చతుర్దశ్యాంకృతనిత్యక్రియఃప్రాతర్మన్త్రేణసంకల్పకుర్యాత్
శివరాత్రివ్రతంహ్యేతత్కరిష్యేహంమహాఫలమ్ ।

నిర్విఘ్నమస్తుమేవాత్రత్వత్ప్రసాదాజ్జగత్పతే ౧
చతుర్దశ్యాంనిరాహారోభూత్వాశంభోపరేఽహని ।

భోక్ష్యేహంభుక్తిముక్త్యర్థంశరణంమేభవేశ్వర ౨ ఇతి ద్విజస్తు
రాత్రీంప్రపద్యేజననీమిత్యృచావపిపఠిత్వాజలముత్సృజేత్ తతఃసాయాహ్నేకృష్ణతిలైః

స్నానంక్రుత్వాధృతభస్మత్రిపుండ్రరుద్రాక్షోనిశాముఖేశివాయతనంగత్వాక్షాలితపాదః
స్వాచాన్త

ఉదఙ్ముఖోదేశకాలౌసంకీర్త్యశివరాత్రౌప్రథమయామపూజాంకరిష్యేఇతియామచతుష్టయే
పూజాచతుష్ట్యచికీర్షాయాంసంకల్పః

సకృత్పఊజాచికీర్షాయాంశ్రీశివప్రీత్యర్థంశివరాత్రౌశ్రీశివపూజాంకరిష్యఇతిసంకల్పః
తత్రాదౌసామాన్యతఃపూజావిధిరుచ్యతే

యామభేదేనవిశేషస్తువక్ష్యతేఅస్యశ్రీశివపఞ్చాక్షరమన్త్రస్యవామదేవఋషిః అనుష్టుపఛందః
శ్రీసదాశివోదేవతాన్యాసేపూజనేజపేచవినియోగః

వామదేవఋషయేనమఃశిరసి అనుష్టుపూఛన్దసేనమోముఖే శ్రీసదాశివదేవతాయైనమోహ్రది
ఓంనంతత్పురుషాయనమఃహ్రదయే ఓంమంఅఘోరాయనమఃపాదయోః

ఓంశింసద్యోజాతాయనమఃగుహ్యే ఓంవాంవామదేవాయంమూర్ధ్ని ఓంయంఈశానాయం
ముఖే ఓంహ్రదయాయనమః ఓంనంశిరసేస్వాహా ఓంమంశిఖాయైవషట

ఓంశికవచాయహుం ఓంవాంనేత్రత్రయాయవౌషట్ ఓంయంఅస్త్రాయఫట్
కుంభపూజాంవిధాయ ధ్యాయేన్నిత్యంమహేశంరజతగిరినిభం

చారుచన్ద్రావతంసంరత్నాకల్పోజ్వలాఙ్గంపరశుమృగవరాభీతిహస్తంప్రసన్నమ్ ।

పద్మాసీనంసమన్తాత్స్తుతమమరగణైర్వ్యాఘ్రకృతివసానంవిశ్వాద్యంవిశ్వవద్యంనిఖిలభయ
హరంపఞ్చవక్త్రం త్రినేత్రమ్ ౧

ఇతిధ్యాత్వాప్రాణప్రతిష్ఠాంకృత్వా స్థాప్యలిఙ్గంస్పృశత్
ఓంభూఃపురుషంసాంబసదాశివమావాహయామి

ఓంభువఃపురుషంసాంబం ఔస్వః పురుషంసాంబం ఓంభూర్భువఃస్వః పురుషంసాం
ఇత్యావాహయేత్ స్వామిన్సర్వజగన్నాథయావత్పూజావసానకమ్ ।

తావత్త్వంప్రీతిభావేనలిఙ్గేస్మిన్సన్నిధౌభవ ౧ ఇతిపుష్పాంజలిదద్యాత్
స్థావరలిఙ్గేపూర్వసంస్కృతచరలిఙ్గేచప్రాణప్రతిష్ఠాద్యావాహనాన్తంనకార్యమ్

ఓంసద్యోజాతంప్రపద్యాఇసద్యోజాతాయవైనమోనమః
ఓంనమఃశివాయశ్రీసామ్బసదాశివాయనమః ఆసనంసమర్పయామి ।

స్త్రీశూద్రశ్చేత్
ఓంనమఃశివాయేతిపఞ్చాక్షరీస్థానేశ్రీశివాయనమఇతినమోన్తమన్త్రేణపూర్జయేత్
ఓంభవేభవేనాతిభవేభవస్వమాం

ఓం నమః శివాయశ్రీసామ్బసదాశివాయ నమః పాద్యంసమర్పయామి । ఓంభవోద్భయానమః
ఓంనమః శివాయశ్రీసామ్బసం అర్ఘ్యం౦ ।

ఓంవామదేవాయనః ఓంనమఃశివాయశ్రీసామ్బం ఆచమనం౦ । ఓంజ్యేష్ఠాయనమః ఓం
నమఃశివాయం స్నానం౦

తతోమూలమన్త్రేణఆప్యాయస్వేత్యాదిభిశ్చపఞ్చామృత్రైః సంస్నాప్యఆపోహిష్ఠేతితిసృభిః

శుద్ధోదకేనప్రక్షాల్యఏకాదశావృత్త్యైకావృచ్యావారుద్రేణపురుషసూక్తేనచచన్దనకుఙ్కుమకర్పూర
వాసితజలేనాభిషేకంకృతవా

ఓంనమఃశివాయేతిస్నానాన్తేఆచమనందత్వాసాక్షతజలేనతర్పణకార్యమ్

ఓం భవందేవంతర్పయామి ౧ శర్వం దేవంతర్పయామి ౨ ఈశానం దేవం తర్పయామి ౩
పశుపతిందేవంతర్పయామి ౪ ఉగ్రందేవతం ౫ రుద్రదేవతం ౬ భీమం దేవతం ౭

మహాన్తందేవంతం

భవస్యదేవస్యపత్నీంతర్పయామి శర్వస్యదేవస్యపత్నీంతర్పయామి ఈశానస్యదేవస్యపత్నీంతం పశుపతేర్దేవస్యపం

ఉగ్రస్య దేవస్యపం రుద్రస్యదేవస్యపం భీమస్యదేవస్యపం మహతోదేవస్యపం ర ఓంజ్యేష్ఠాయనమః ఓంనమఃశివాయశ్రీసామ్బం వస్త్రంంమూలేనాచమనమ్ ।

ఓంరుద్రాయనమః ఓంనమఃశివాయ యజ్ఞోపవీతంం మూలేనాచమనమ్ । ఓంకాలాయనమః ఓంనమఃశివాయశ్రీసామ్బసదాశివాయనమః చన్దనంం ।

ఓంకలావకరణాయనమః ఓంనమఃశివాయశ్రీసామ్బసదాశివాయనమః అక్షతాత్ం ఓంబలవికరణాయనమః ఓంనమః శివాయ

శ్రీసామ్బసదాశివాయనమః పుష్పాణి ।
సహస్త్రమష్టోత్తరశతంవాసహస్రాదినామభిర్మ్యలమన్త్రేణవాబిల్వపత్రాణిదద్యాత్ ఓంబలాయనమః

ఓంనమఃశివాయశ్రీసామ్బసదాశివాయనమః ధూపంం ।

ఓం బలప్రమథనాయనమః ఓంనమఃశివాయసాం దీపం ఓంసర్వభూతదమనాయనమః ఓంనమఃశివాయం నైవేద్యం । మూలేనవైదికర్మన్త్రైశ్చనీరాజనం ।

ఈశానఃసర్వవిద్యానామీశ్వరఃసర్వభూతానాంబ్రహ్మాధిపతిర్బ్రహ్మణోఽధిపతిర్బ్రహ్మాశివోమేఅస్తుసదాశివోమ్ ఓంనమఃశివాయం మన్త్రపుష్పంం ।

భవాయదేవాయనమః శర్వాయదేవాయేత్యాద్యష్టౌబవస్యదేవస్యపత్న్యై ఇత్యాద్యష్టౌచనమస్కారాన్కృత్వా శివాయం రుద్రాయం పశుపతయేం

నీలకణ్ఠాయం మహేశ్వరాయం హరికేశాయం విరూపాక్షాయం పినాకినేం త్రిపురాన్తకాయం శమ్భవేం శూలినేం మహాదేవాయనమ

ఇతిద్వాదశనామభిర్ద్వాదశపుష్పాఞ్జలీర్దత్త్వామూలేనప్రదక్షినానమస్కారాత్కృత్వామూలమన్త్రంమష్టోత్తరశతంజప్త్వాక్షమాపయిత్వాఽనేన

పూజేనేనశ్రీసామ్బసదాశివఃప్రీయతామితినివేదయేత్ ।

అథచతుర్షుయామేషుపూజా

అథచతుర్షుయామేషుపూజాచతుష్టయేవిశేషఃతత్రప్రథమయామేమూలమన్త్రాన్తేశ్రీశివాయాసనంసమర్పయామీతిశివనామ్నాసర్వోపచారసమర్పణమ్

ద్వితీయయామేశివరాత్రౌద్వితీయయామపూజాంకరిష్య ఇతిసంకల్ప్యశ్రీశఙ్కరాయాసనమితిశఙ్కరనామ్నా ।

తతోమహానిశిపూజాంకరిష్యఇతిసంకల్ప్యపూర్వవత్పూజా తతస్తృతీయయామపూజాంకరిష్యఇత్యుక్త్వా శ్రీమహేశ్వరాయాసనమిత్యాది ।

ఏవమేవచతుర్థయామేశ్రీరుద్రాయేతిరుద్రనామ్నాప్రతియామం తైలాభ్యఙ్గపఞ్చామృతోష్ణోదకశుద్ధోదకగన్ధోదకాభిషేకాఃకార్యాః

యజ్ఞోపవీతాన్తే గోరోచనకస్తూరీకుఙ్కుమకర్పూరాగరుచన్దనమిశ్రితానులేపేనలిఙ్గంలేపయేత్ పఞ్చవింశతి

పలమితఃసర్వోనులేపఇతిఅనులేపపరిమాణమ్ యథాశక్తివా ధత్తూరకరవీరకుసుమైర్బిల్వపత్రైశ్చపూజనమతిప్రశస్తమ్

పుష్పాభావేశాలితణ్డులగోధూమయవైఃపూజా నైవేద్యోత్తరతామ్బూలముఖవాసొఉక్తౌ
నాగవల్లీపత్రక్రముఫలశుక్త్యాదిచూర్ణేతిత్రయంతామ్బూలసంజ్ఞ

ఏతదేవనారికేలకర్పూరైలాక్కోలైఃసహితంముఖవాససంజ్ఞంఏతేషామన్యతమద్రవ్యాలాభేత
త్ద్రవ్యంస్మరేద్బుధసర్వపూజాన్తేప్రార్థాన

నిత్యంనైమిత్తికంకామ్యంయత్కృతంతుమయాశివ ।
తత్సర్వంపరమేశానమయాతుభ్యంసమర్పితమ్ ౧ ఇతి
శివరాత్రివ్రతందేవపూజాజపపరాయణః ।

కరోమివిధివద్దత్తంగృహాణార్ఘ్యంనమోస్తుతే ౧ ఇత్యర్ఘ్యః ఏవంయామచతుష్టయేర్ఘ్యభేదఃకౌస్తుభే

తతఃప్రభాతేస్నాత్వాపునఃశివంసంపూజ్యపూర్వోక్తద్వాదశనామాభిర్ద్వాదశ

బ్రాహ్మణానశక్తావేకంవాసంపూజ్యతిలపక్వాన్నపూర్ణాన్ద్వాదశకుమ్భానేకంవాదత్త్వావ్రతమ్ప్ర
యేత్

యన్మయాద్యకృతంపుణ్యంతద్రుద్రస్యనివేదితమ్ ।
త్వప్రసాదాన్మహాదేవవ్రతమద్యసమర్పితమ్ ౧ ప్రసన్నోభవమేశ్రీమన్సద్గతిఃప్రతిపాద్యతామ్
।

త్వదాలోకనమాత్రేణపవిత్రోస్మినసంశయః ౧ ఇతి
తతోబ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వాపూర్వనిర్ణీతేకాలేస్వజనైః సహపారణం కుర్యాత్ తత్రమన్త్రః

సంసారక్లేశదగ్ధస్యవ్రతేనానేనశఙ్కర । ప్రసీదసుముఖోనాథ జ్ఞానదృష్టిప్రదోభవ ౧ ఇతి
శివరాత్రివ్రతవిధిః ।

అథమృన్మయలిఙ్గేశివపూజా

లిఙ్గవిశేషేణఫలవిశేషః

లిఙ్గవిశేషేణఫలవిశేషః ఆయుష్యంహీరజేలిఙ్గే మౌక్తికేరోగనాశః వైడూర్యే శత్రునాశః పద్మరాగేలక్ష్మీః

పుష్పరాగజేసుఖమ్ ఇన్ద్రనీలేయశః మారకతేపుష్టిః స్ఫటికేసర్వకామాః రాజతేరాజ్యంపితృముక్తిః హైమేసత్యలోకః

తామ్రేపుష్టిరాయుశ్చ పైత్తలే తుష్టిః కాంస్యేకీర్తిః లోహేశత్రునాశః సీసజేఆయుష్యమ్ మతాన్తరే సౌవర్ణేబ్రహ్మస్వపరిహారః

స్థిరలక్ష్మీశ్చ ఏవంగన్ధమయేసౌభాగ్యమ్ హస్తిదన్తజేసేనాపత్యమ్ వ్రీహాది ధాన్యపిష్టజేపుష్టిసుఖరోగనాశాది

మాషజేస్త్రీః నవనీతేసుఖమ్ గోమయజేరోగనాశః గౌడేన్నాది వంశాఙ్కురజేవంశవృద్ధిరిత్యన్యత్రవిస్తరః

ఏవంలిఙ్గసంఖ్యావిశేషాత్ ఫలవిశేషః కౌస్తుభే ।

శివనిర్మాల్యవిచార

శివనిర్మాల్యగ్రహణాగ్రహణవిచారస్తృతీయపరిచ్ఛేదేజ్ఞేయః మాసశివరాత్రినిర్ణయః ప్రథమపరిచ్ఛేదేఉక్తః

శివరాత్రివ్రతోద్యాపనంకౌస్తుభాదౌజ్ఞేయమ్ మాసశివరాత్రివ్రతోద్యాపనమపికౌస్తుభేస్పష్టమ్

మాఘామావాస్యాయామపరాహ్ణవ్యాపిన్యాంయుగాదిత్వాదపిణ్డకంశ్రాద్ధంకార్యమ్
తచ్చదర్శశ్రాద్ధేనసహతన్త్రంకార్యమ్

మాఘామావాస్యాయాంశతతారకాయోగేపరమఃపుణ్యకాలస్తత్రశ్రాద్ధాత్పరమాపితృతృప్తిః

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసునుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితేధర్మసిన్ధుసారేమాఘమాసకృత్యని
ర్ణయోద్దేశః ।

అథఫాల్గునమాసః

అథఫాల్గునమాసః

మీనసంక్రాన్తౌపరాఃషోడశనాడ్యఃపుణ్యాః రాత్రౌతుపాగుక్తమ్
ఫాల్గునేమోవ్రీహివస్త్రదానంగోవిన్దప్రీతయేకార్యమ్

అథఫాల్గునశుక్లప్రతిపదమారభ్య ద్వాదశదినపర్యన్తంపయోవ్రతశ్రీభాగవతేఉక్తమ్
తత్రప్రయోగోమూలానుసారిణోహ్యః ।

హెూలికా పూజనమ్

ఫాల్గునీపౌర్ణమాసీ మన్వాదిః సాపౌర్వాహ్ణికీ ఇయమేవ హెూలికా
సాప్రదోషవ్యాపినీభద్రారహితాగ్రాహ్యా

దినద్వయే ప్రదోషవ్యాప్తౌపరదినేప్రదోషైకదేశవ్యాప్తౌవాపరైవ పూర్వదినేభద్రాదోషాత్
పరదినేప్రదోషస్పర్శాభావేపూర్వదినేప్రదోషేభద్రాసత్త్వేయది

పూర్ణిమా
పరదినేసార్ధత్రియామాతతోధికావాతత్పరదినేచప్రతిపద్వృద్ధిగామినీతదాపరదినేప్రతిపదిప్ర దోషవ్యాపిన్యాంహోలికా

ఉక్తవిషయేయదిప్రతిపదోహ్రాసస్తదాపూర్వదినేభద్రాపుచ్ఛేవాభద్రాముఖమాత్రంత్యక్త్వాభద్రా యామేవవాహోలికాదీపనమ్

పరదినేప్రదోషస్పర్శాభావేపూర్వదినేయదినిశీథాత్ప్రాక్భద్రాసమాప్తిస్తదాభద్రావసానోత్తరమే వహోలికాదీపనమ్

నిశీథోత్తరంభద్రాసమాప్తౌభద్రాసుఖంత్యక్త్వాభద్రాయామేవ
ప్రదోషేభద్రాముకవ్యాప్తేభద్రోత్తరంప్రదోషోత్తరంవా దినద్వయేపిపూర్ణిమాయాః

ప్రదోషస్పర్శాభావేపూర్వదినఏవభద్రాపుచ్ఛేతదలాభేభద్రాయామేవప్రదోషోత్తరమేవహోలి కా రాత్రౌపూర్వార్ధభద్రాయాగ్రాహ్యత్వోక్తేః

నతుపూర్వప్రదోషాదౌచతుర్దశ్యాంనవాపరత్రసాయాహ్నాదౌ
దివాహోలికాదీపనంతుసర్వగ్రన్థవిరుద్ధమ్ ఇదంహోలికాపూజనం

శ్రవణాకర్మాదివద్భుక్త్వాపికుర్వన్తి యుక్తం చైతత్

కేచిద్ధోలికాపూజనంకృత్వాభుఞ్జతేతేషాంభోజనస్యపూజనస్యవానానియమేనశాస్త్రవిహితకాల లాభః

ఇదంచన్ద్రగ్రహనసత్వేవేధమధ్యేకార్యమ్
గ్రస్తోదయేపరదినేప్రదోషేపూర్ణిమాసత్వేగ్రహణమధ్యఏవకార్యమ్ అన్యథాపూర్వదినే ।

అథభద్రాముఖపుచ్ఛలక్షణమ్

అథభద్రాముఖపుచ్ఛలక్షణమ్ । పూర్ణిమాయాం భద్రాయాస్తృతీయేపాదాన్తేఘటీత్రయం

పుచ్ఛమ్ చతుర్థపాదాద్యఘటీపఞ్చకంముఖమ్ తథాచమధ్యమమానేనషష్టిఘటీమితాయాం

పూర్ణిమాయాంపార్ణిమాప్రవృత్త్యుత్తరంసార్దైకోనవింశ్తిఘటికోత్తరంఘటీత్రయంపుచ్ఛమ్

సార్ధద్వావింశతిఘటికోత్తరఘటీపఞ్చకంముఖమ్ తిథేశ్చతుఃషష్టిఘటీమితత్వే

పూర్ణిమాయాఏకవింశతిఘటికోత్తరంపుచ్ఛమ్ చతుర్వింశతిఘటికోత్తరంముఖమ్
ఏవంతిథేర్మానాన్తరపూహ్యమ్ ।

హోలికా పూజావిధిః

పూజావిధిః
దేశకాలౌసంకీర్త్యసకుటుమ్బస్యమమధుణ్ఢారాక్షసీప్రీత్యర్థంతత్పీడాపరిహారార్ధహోలికాపూజ
నమహంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్య

శుష్కాణాంకాష్ఠనాంగోమయపిణ్డానాంచరాశికృత్వావహ్నినాప్రదీప్యతత్ర
అస్మాభిర్భయసంత్రస్తైఃకృత్వాత్వంహోలికేయతః ।

అతస్త్వాంపూజయిష్యామిభూతేభూతిప్రదాభవ ౧
ఇతిపూజామన్త్రేణశ్రీహోలికాయైనమోహోలికామావాయామీత్యావాహ్య హో

లికాయైనమఇతిమన్త్రేణాసనపాద్యాదిషోడశోపచారాన్దత్త్వా
తమగ్నింత్రిఃపరిక్రమ్యగాయస్తుచహసన్తుచ ।

జల్పన్తుస్వేచ్ఛయాలోకానిఃశఙ్కాయస్యయన్మతమ్ ౧ జ్యోతిర్నిబన్ధే పఞ్చమీప్రముఖాస్తాసుతిథయోనన్తపుణ్యదాః ।

దశస్యుఃశోభనాస్తాసుకాష్ఠస్తేయంవిధీయతే ౧ చాణ్డాలసూతికాగేహాచ్ఛిశుహారితవహ్నినా ।

ప్రాప్తాయాంపూర్ణిమాయాంతుకుర్యాత్తత్కాష్ఠదీపనమ్ ౨ గ్రామాద్వహిశ్చమధ్యేవాతూర్యనాదసమన్వితః ।

స్నాత్వారాజాశుచిర్భూత్వాస్వస్తివాచనతత్పరః ౩ దత్త్వాదానానిభూరీణిదీపయేద్ధోలికాచితిమ్ ।

తతోభ్యుక్ష్యచితిసర్వాసాజ్యేనపయసాసుధీః ౪ నారికేలానిదేయానిబీజపూరఫలానిచ ।

గీతవాద్యైస్తథానృత్యై రాత్రిఃసానీయతేజనైః ౫ తమగ్నిత్రిఃపరిక్రమ్యశబ్దైర్లిఙ్గభగాజికత్రైః ।

తేనశబ్దేనసాపాపారాక్షసీతృప్తిమాప్నుయాత్ ౬ ఏవంరాత్రౌహోలికోత్సవంకృత్వా

ప్రాతఃపతిర్వాదేయఃశ్వపచందృష్ట్వాస్నానంకుర్యాత్ నతస్యదుష్కృతంకించిన్నాధయోవ్యాధయోపిచ ।

కృత్వాచావశ్యకార్యాణిసంతర్ప్యపితృదేవతాః ౧ వన్దయేద్ధోలికాభూతిసర్వదుష్టోపశాన్తయే ।

వన్దనేమన్త్రఃవన్దితాసిసురేన్ద్రబ్రహ్మణాశంకరేణచ ।

అతస్త్వంపాహినో దేవిభూతేభూతిప్రదాభవ ౧

ఇతి హోలికాదినంకరిసంజ్ఞకతదుత్తరదినంచశుభేవర్జ్యమ్
హోలికాగ్రహణభావుకాయనంప్రేతదాహదివసోత్రపఞ్చమః ।

తత్పరంచకరిసంజ్ఞకం దినంవర్జితంసకలకర్మసూభయమ్ ఇత్యుక్తేః

గ్రహణాయనప్రేతదాహేషునిశీథవిభాగేనపూర్వదినకరిదినయోర్నిణయోజ్ఞేయః
నరోదోలాగతందృష్ట్వాగోవిన్దంపురుషోత్తమ్ ।

ఫాల్గున్యాంసంయతోభూత్వాగోవిన్దస్యపురంవ్రజేత్ ౧ ।

ఆమ్రకుసుమప్రాశనః

ఫాల్గునకృష్ణప్రతిపదివసన్తారమ్భోత్సవః సాచౌదయికీగ్రాహ్యా దినద్వయేసత్వేపూర్వా

అత్రతైలాభ్యఙ్గఉక్తః అత్రప్రతిపదిచూతపుష్పప్రాశనముక్తమ్ తత్రప్రకారః
గోమయేపలిప్తేగృహాఙ్గణేశుక్లవస్త్రాసన

ఉపవిష్టఃప్రాఙ్ముఖఃసువాసిన్యాకృతచన్దనాతిలక
నీరాజనఃసచన్దనమామ్రకుసుమంప్రాశ్నీయాత్ తత్రమన్త్రఃచ్యుతమగ్ర్యంవసన్తస్య

మాకన్దకుసుమం తవ । సచన్దనంపిబామ్యద్యసర్వకామార్థసిద్ధయే ౧ ఇతి

ఫాల్గునవద్యద్వితీయామహోత్సవః

కృష్ణద్వితీయాయాందేశగ్రామాధిపతిర్వితతేవితానాదిశోభితేదేశేరమ్యాసనేఉపవిశ్యపౌరజాన
పదానలోకాన్సిన్దూరాదిక్షౌద్రైః

చన్దనాదిభిః
పట్టవాసైశ్చవిక్రీర్యతేభ్యస్తామ్బూలాదిదత్వానృత్యగీతవినోదైర్మహోత్సవంకుర్యాత్
ఇదానీంప్రాకృతజనాస్తుకృష్ణ

పఞ్చమీపర్యన్తమేతముత్సవంకుర్వన్తి ఇతి హోలికోత్సవః ।

ఫాల్గునామావాస్యామన్వాదిఃసాపరాహ్ణవ్యాపినీగ్రాహ్యా

ఇతి శ్రీమదనన్తోపాధ్యాయ-
సునుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితేధర్మసింధుసారేఫాల్గునమాసకృత్యనిర్ణయోద్దేశఃసమాప్తః

అథ నిర్ణయః

ద్వాదశస్వపిమాసేషుశ్రాద్ధేవ్యతీపాతాదియోగస్యభరణ్యాదినక్షత్రస్యచాపరాహ్ణవ్యాప్త్యాదర్శవ
న్నిర్ణయోజ్ఞేయః

ఉపవాసాదౌప్రచురాచారాభావాన్నోక్తః అథచాన్ద్రసాంబ సరభేదాః
ప్రభవేవిభవఃశుక్లఃప్రమోదోథప్రజాపతిః ।

అఙ్గిరాఃశ్రీముఖోభావౌవాధాతాతథైవచ ౧ ఈశ్వరోబహుధాన్యశ్చప్రమాథీవిక్రమోవృషః ।

చిత్రభానుఃసుభానుశ్చతారణఃపార్థివోవ్యయః ౨ సర్వ జిత్సర్వధారీచవిరోధీవికృతిఃఖరః ।

నన్దనోవిజయశ్చైవజయోమన్మథదుర్ముఖౌ ३ హేమలమ్బోవిలమ్బోథవికారీశార్వరీప్లవః ।

శుభకృచ్ఛోభకృత్క్రోధీవిశ్వావసుపరాభవౌ ౪ ప్లవఙ్గఃకీలకఃసౌమ్యః సాధారణవిరోధకృత ।

పరిధావీప్రమాదీచ ఆనన్దోరాక్షసోనలః ౫ పిఙ్గలఃకాలయుక్తశ్చసిద్ధార్థీరౌద్రదుర్మతీ ।

దున్దుభీరుధిరోద్గారీరక్తాక్షీక్రోధనఃక్షయః ౬ ఇతి
రవేఃరాశిసంక్రమవన్నక్షత్రసంక్రమేపిశోడశనాడ్యః పూర్వత్రపరత్రచపుణ్యకాలః ।

అథచంద్రాదీనాంసంక్రాన్తౌపుణ్యకాలః

అథచంద్రాదీనాంసంక్రాన్తౌపుణ్యకాలః
చన్ద్రస్యసంక్రాన్తౌప్రాక్పరత్రచత్రయోదశపలాధికఏకాఘటోపుణ్యకాలః

భౌమస్యైకపలాధికాశ్చతస్రోనాడ్యః బుధస్యచతుర్దశపలాధికాస్తిస్రః
గురోఃసప్తత్రింశత్పలాంధికాశ్చతస్రః

శుక్రస్యైకపలాధికాశ్చతస్రః శనేఃసప్తపలాధికాఃషోడశ ఏతాఃసర్వాఃప్రాక్పరత్రచబోద్ధవ్యాః

రాత్రౌగ్రహాన్తరాణాంసంక్రమేరాత్రావేవపుణ్యకాలః
సూర్యసంక్రాంన్తివద్దివాపుణ్యత్వవిధాయకాభావాత్

చన్ద్రాదిసంక్రాన్తిషుస్నానంకామ్యం నతు నిత్యమ్ ।

పీడానిరాసార్థస్నానాని

ఆదిత్యాదిసూచితపీడానిరాసార్థస్నానాని
మఞ్జిష్ఠాగజమదకుంకుమరక్తచన్దనానిజలపూర్ణేతామ్రపాత్రేప్రక్షిప్యస్నానంసూర్యపీడాహరమ్

ఉశీరశిరీషకుంకుమరక్తచన్దనయుతశంకతోయేనస్నానంచన్ద్రదోషహరమ్
ఖదిరదేవదారుతిలామలకయుతరౌణ్యపాత్రజలేన

స్నానంభౌమే గజమదయుతసఙ్గమజలేనమృత్పాత్రస్థేనస్నానం బుధే
ఔదుమ్బరబిల్వవటామలకానాంఫలైర్యుతసౌవర్ణపాత్రజలేనస్నానంగురౌ

గోరోచనగజమదశతపుష్పాశతావరీయుతరాజతపాత్రజలేనస్నానంశుక్రే
తిలమాషప్రియఙ్గుగన్ధపుష్పయుతలోహపాత్రస్థజలేన స్నానంశనౌ

గుగ్గులుహిఙ్గుహరితాలమనఃశిలాయుతమహిషశృంగపాత్రజలేనస్నానం రాహౌ
వరాహోత్ఖాతపర్వతాగ్రమృచ్ఛాగక్షీరయుతఖఙ్గపాత్రజలేనస్నానంకేతౌ ।

అథగ్రహప్రీత్యర్థదానాని

అథగ్రహప్రీత్యర్థదానాని
మాణిక్యగోధూమధేనురక్తవస్త్రగుడహేమతామ్రరక్తచన్దనకమలానిరవేఃప్రీత్యర్థదానాని

వంశపాత్రస్థతణ్డులకర్పూరమౌక్తికశ్వేతవస్త్రఘృతపూర్ణకుమ్భవృషభాశ్చన్ద్రస్య
ప్రవాలగోధూమమసూరికారక్తవృషగుడసువర్ణరక్తవస్త్రతామ్రాణిభౌమస్య

నీలవస్త్రసువర్ణకాంస్యముద్గగారుత్మతదాసీహస్తిదన్తపుష్పాణిబుధస్య
పుష్పరాగమణిహరిద్రాశర్కరాశ్వపీతధాన్యపీతవస్త్రలవణసువర్ణానిసురగురోః

చిత్రవస్త్రశ్వేతాశ్వధేనువజ్రమణిసువర్ణరజతగన్ధతణ్డులాఃశుక్రస్య
ఇన్ద్రనీలమాషతైలతిలకులిత్థమహిషీలోహకృష్ణధేనవఃశనేః

గోమేదాశ్వనీలవస్త్రకమ్బలతైలతిలలోహనిరాహోః
వైడూర్యతైలతిలకమ్బలకస్తూరీచ్ఛాగవస్త్రాణికేతోర్ధానాని

శనిపీడాపరిహారార్థం శనివారేతైలాభ్యఙ్గస్తైలదానంచ ।

అథశనివ్రతమ్

అథశనివ్రతమ్
లోహమయంశనితైలకుమ్భేలోహైమ్యన్మయేవానిక్షిప్యకృష్ణవస్త్రాభ్యాంకమ్బలేనవాయుతం
కృష్ణైః

సుగన్ధపుష్పైశ్చకృసరాన్నైస్తిలోదనైఃపూజయిత్వా
కృష్ణాయద్విజాయతదభావేఽన్యస్మైసధనిర్దేయః తత్రశన్నోదేవీరితీమన్త్రః

శూద్రాదేస్తు యఃపునర్నష్టరాజ్యాయనలాయపరితోషితః ।

స్వప్నేదదౌనిజంరాజ్యంసమేసౌరిఃప్రసీదతు ౧
నమోర్కపుత్రాయశనైశ్చరాయనీహారవర్ణాఞ్జనమేచకాయ ।

శ్రుత్వారహస్యంభవకామదస్త్వంఫలప్రదోమేభవసూర్యపుత్ర ౨ ఇత్యాదయః

ఏవంవ్రతంప్రతిశనివారంసంవత్సరంకార్యమ్ కోణస్థః పిఙ్గలోబభ్రుఃకృష్ణోరౌద్రోన్తకోయమః ।

సౌరిఃశనైశ్చరోమన్దఃపిప్పలాదేనసంస్తుతః । ఇతిదశనామానివానిత్యంపఠనీయాని

అథశనిస్తోత్రమ్ పిప్పలాదఉవాచ నమస్తే కోణసంస్థాయపిఙ్గలాయనమోస్తుతే ।

నమస్తేబభ్రురూపాయకృష్ణాయచనమోస్తుతే ౧ నమస్తేరౌద్రదేహాయనమస్తేచాన్తకాయచ ।

నమస్తేయమసంజ్ఞాయనమస్తేసౌరయేవిభో ౨ నమస్తేమన్దసంజ్ఞాయశనైశ్చరనమోస్తుతే ।

ప్రసాదంకురుదేవేశదీనస్యప్రణతస్యచ ౩ అనేనస్తోత్రేణప్రత్యహం ప్రాతఃశనిస్తవనేనసార్ధసప్తవార్షికశనిపీడానాశః ।

ప్రకీర్ణనిర్ణయః

రవివారేసూర్యపూజోపవాససూర్యపూజోపవాససూర్యమన్త్రజపైఃసర్వరోగనాశః

ర్హీంర్హీంసఃసూర్యాయేతిషడక్షరఃసూర్యమన్త్రః

ఇతిశ్రీమత్కాశ్యుపాధ్యాయసూరిసూనుయజ్ఞేశ్వరోపాధ్యాయానుజానన్తోపాధ్యాయసూరిసూతకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితే

ధర్మసిన్ధుసారే ప్రకీర్ణనిర్ణయః ।

గ్రన్థప్రయోజనః

గ్రన్థప్రయోజనసమూలత్వాదికం । ఉక్త ఆద్యపరిచ్ఛేదేసామాన్యేనవినిర్ణయః ।

ద్వితీయేస్మిన్పరిచ్ఛేదోవిశేషేణనిర్ణయః ౧ మీమాంసాధర్మశాస్త్రజ్ఞాఃసుధియోనలసానరాః ।

కృతకార్యాఃప్రాఙ్నిబన్ధైస్తదర్థంనాయముద్యమః ౨
యేపునర్మన్దమతయోలసాఅజ్ఞాశ్చనిర్ణయమ్ ।

ధర్మేవేదితుమిచ్ఛన్తిరచితస్తదపేక్షయా ౩ నిబన్ధోయంధర్మసిన్ధుసారనామాసుబోధనః ।

అమునాప్రీయతాంశ్రీమద్విఠ్ఠలోభక్తవత్సలః ౪ సర్వత్రమూలవచనా
నీహజ్ఞేయానితద్విచారశ్చ ।

కౌస్తుభనిర్ణయసిన్ధుశ్రీమాధవకృతనిబన్ధేభ్యః ౫ ప్రేమ్ణాసాధ్భిర్గన్థఃసేవ్యఃశబ్దార్థతఃసదోషోపి ।

సంశోధ్యవాపిహరిణాసుదామమునిసతుషపృథుకముష్టిరివ ౬

ఇతి
శ్రీమత్కాశ్యుపాధ్యాయసూరిసూనుయజ్ఞేశ్వరోపాధ్యాయానుజానన్తోపాధ్యాయసూరిసుతకాశీనా
థోపాధ్యాయవిరచితే

ధర్మసిన్ధుసారేప్రకీర్ణనిర్ణయోద్దేశఃసమాప్తః ॥

॥ఇతిద్వితీయపరిచ్ఛేదఃసమాప్తః॥

తృతీయః పరిచ్ఛేదః : పూర్వార్ధ

నమనః

శ్రీపాణ్డురఙ్గకమలజ్కకలానిధానకాన్తాననం యదబుధానమనం ముధా న ।

శ్రీవత్సకౌస్తుభరమోల్లసితోరసం తం వన్దే పదాబ్జభృతనన్దదుదారసన్తమ్ ౧

భీష్మాప్రియం సుకరుణార్ణవమాశుతోషం దీనేష్టపోషమఘసంహతిసిన్ధుశోషమ్ ।

శ్రీరుక్మిణీమతిముషం పురుషం పరం తం వన్దే దురన్తచరితం హృది సంచరన్తమ్ ౨

వన్దేప్రతిఘ్నన్తమఘాని శఙ్కరం ధత్తాం స మే మూర్ధ్ని దివానిశం కరమ్ ।

శివాం చ విఘ్నేశమథో పితామహం సరస్వతీమాశు భజేఽపి తామహమ్ ౩

శ్రీలక్ష్మీ గరుడం సహస్రశిరసం ప్రద్యుమ్నమీశం కపి

శ్రీసూర్యం విధుభౌమవిద్గురుకవిచ్ఛాయాసుతాన్షణ్ముఖమ్ ।

ఇన్ద్రాద్యాన్విబుధాన్ గురుశ్చ జననీ తాతం త్వనన్తాభిధం

నత్వార్యాన్వితనోమి మాధవముఖాన్ ధర్మాబ్ధిసారం మితమ్ ౪

దృష్ట్వా పూర్వనిబన్ధాన్ ప్రాచ్యాంశ్చ నవాంశ్చ తేషు సిద్ధార్థాన్ ।

ప్రాయేణ మూలాచనాన్యుఙ్ఝిత్య లిఖామి బాలబోధాయ ౫

ఉక్త్వా ధర్మాబ్ధిరారేస్మినిర్ణయం కాలగోచరమ్ ।

పరిచ్ఛేదే ప్రథమజే ద్వితీయే చ యథా క్రమమ్ ౬

అథ గర్భాదిసంస్కారాన్ధర్మాన్గృహ్యాదిసంమతాన్

వక్ష్యే సంక్షేపతః సంతోఽనుగృహ్యాన్తు దయా లవః ౭

కాశీనాథభిధేనాత్రనన్తోపాధ్యాయసూనునా ।

నిర్ణీయతే యదేతత్తుశోధనీయం మనీషిభిః ౮

గర్భాధానసంస్కార

౧ తత్రాదౌగర్భాధానసంస్కారఉచ్యతే
తదుపయోగితయాప్రథమరజోదర్శనేదుష్టమాసాదినిర్ణీయతే

తత్రచైత్రజ్యేష్ఠాషాఢభాద్రపదకార్తికపౌషమాసా
దుష్టాఃప్రతిపద్రిక్తాష్టమీషష్ఠీద్వాదశీపఞ్చదశ్యోఽనిష్టఫలాస్తిథయఃతథా

రవిభౌమమన్దవారేషుభరణీకృత్తికాఽఽర్ద్రాశ్లేషామఘాపుర్వాత్రయవిశాఖాజ్యేష్ఠానక్షత్రేషు

విష్కమ్భగణ్డాతిగణ్డశూలవయాఘాతవజ్రపరిఘపూర్వాధవ్యతీపాతవైధృతియోగేషువిష్టయాం

గ్రహణేరాత్రిసంధ్యాపరాహ్నకాలేషునిద్రాయాంజీర్ణరక్తనీలాచిత్రవస్త్రేషునగ్నత్వేపరగృహపర
గ్రామేషు

అల్పాధికనీలాదిరక్తత్వేచానిష్టఫలమ్
సంమార్జనీకాష్ఠతృణాగ్నిశూర్పాన్వస్తేదధానాకులటాస్యాత్

వస్త్రేవిషమారక్తబిన్దవఃపుత్రఫలాః సమాఃకన్యాఫలాః అథ ప్రథమర్తౌ
అక్షతైరాసనంకృత్వాతత్రతాముపవేశ్య

పతిపుత్రవత్యఃస్త్రియోహరిద్రాకుఙ్కుమగన్ధపుష్పస్రక్తామ్బూలాదితస్యైదత్వాదీపైర్నీరాజ్య
సదీపాలంకృతేగృహేతాంవాసయేయుః

సువాసినీభ్యోగన్ధాదికంలవణముద్గాదిచద్యాత్ ।

సర్వతుసాధారణనియమాః

అథ సర్వతుసాధారణనియమాః

త్రిరాత్రమస్పృశ్యాభూత్వాఅభ్యఙ్గాఞ్జనస్నానదివాస్వాపాగ్నిస్పర్శదన్తధావనమాంసాశనసూ
ర్యాద్యవలోకాన్భూమౌరేకాకరణంచ

వర్జయేదధఃశయీత అఞ్జలినాతామ్రలోహపాత్రేణవాజలంనపిబేత్
యాఖర్వపాత్రేణపిబతితస్యాఃఖర్వఃపుత్రఃనఖనికృన్తనేకునఖీపుత్రః

పర్ణేనపానేఉన్మత్తఇతి
ద్వితీయాదిషుఋతుషుప్రవాసగన్ధమాల్యాదిధారణతామ్బూలగోరసభక్షణపీఠాద్యారోహణంవ
ర్జయేత్కృన్మయేఆయసేభూమౌవాభుఞ్జీత

గ్రహణాదినిమిత్తకస్నానప్రాప్తౌనోదకమజ్జనరూపంస్నానంకిన్తుపాత్రాన్తరితజలేనస్నాత్వా
నవస్త్రపీడనంకుర్యాన్నాన్యద్వాసశ్చధారయేత్ ।

ఏవంమృతాశౌచాదినిమిత్తకస్నానప్రాప్తావపి
సగోత్రయోర్యోనిసమ్బన్ధిన్యోర్వాబ్రాహ్మణ్యోరజస్వలయోఃపరస్పరం

స్పర్శేఉక్తరీత్యాతదైవస్నానమాత్రేణశుద్ధిఃబుద్ధ్యాస్పర్శే ఏకరాత్రముపవాసః
గోత్రాదిసమ్బన్ధాభావే అబుద్ధ్యాస్పర్శే

తస్మిన్దినేస్నాత్వానభుఞ్జీత మత్యాస్పర్శేతుఆశుద్ధేర్నభుఞ్జీత్
భోజనేతుశుద్ధ్యనన్తరంతావద్దినసంఖ్యయోపవసేత్

ఉపవాసాశక్తౌతుతత్రత్పత్యామ్నాయబ్రాహ్మణభోజనాది కుర్యాత్
సర్వత్రశుద్ధ్యుత్తరంపఞ్చగవ్యాశనంజ్ఞేయమ్ శూద్రీబ్రాహ్మణ్యోరజస్వలయోఃస్పర్శే

ఆశుద్ధేరబోజనంశుద్ధౌకృచ్ఛ్రప్రాయశ్చిత్తంబ్రాహ్మణ్యాఃశూద్యాస్తుపాదకృచ్ఛ్రమాత్రమ్
రజస్వలాయాఃసూతికాయావాచాణ్డాలాదిస్పర్శేఆశుద్ధేర్నభోజనమతికృచ్ఛ్రంచ

అమత్యాస్పర్శేప్రాజాపత్యమ్ దణ్డాదిపరంపరయాచాణ్డాలాది
స్పర్శేశానమాత్రమ్భుఞ్జానాయాఃస్పర్శేప్రాజాపత్యంద్వాదశబ్రాహ్మనభోజనంచ
మితాక్షరాయాంతు

పతితాత్యజచాణ్డాలైఃకామతఃస్పర్శేఆశుద్ధేరభుక్త్వాశుద్ధ్యుత్తరంప్రథమేహ్నిస్పర్శేత్ర్యహముప
వాసః

ద్వితీయేద్వ్యహంతృతీయే ఏకాహః అకామతస్తుఆశుద్ధేరభోజనమాత్రమ్
ఏవంగ్రామకుక్కుటసూకరశ్వవాయసరజకాదిస్పర్శేపి

అశకౌతుస్నాత్వా యవన్నక్షత్రదర్శనమభోజనమ్
భుఞ్జానాయాఃశ్వచాణ్డాలాదిస్పర్శేఆశుద్ధేరభోజనం షడ్రాత్రంగోమూయావకాహారః

అశక్తౌసువర్ణదానంవిప్రభోజనంవా ఉచ్ఛిష్టయోరజస్వలయోః స్పర్శే

ఉచ్ఛిష్టచాణ్డాలేనస్పర్శేవాకృచ్ఛ్రేణశుద్ధిఃఉచ్ఛిష్టద్విజస్పర్శేరజస్వలాయాస్త్రయహమూర్ధ్వో
చ్ఛిష్టే అధరోచ్ఛిష్టేత్వేకాహముపవాసఃఇత్యుక్తమ్

ఉచ్ఛిష్టశుద్రస్పర్శేఅధికంకల్ప్యమ్పుష్పిణ్యాఃసూతక్యాద్యశుద్ధనరస్పర్శేఆశుద్ధేరభోజనమభో
జనేతుకృచ్ఛ్రమ్పఞ్చనఖద్విశఫైకశఫశుస్పర్శేఅణ్డజస్పర్శేచాశుద్ధేరభోజనం

రజస్వలాయాఃశ్వజమ్బుకగదభదంశేఆశుద్ధేరభోజనమ్ శుద్ధౌపఞ్చరాత్రముపవాసః

నాభేరూర్ధ్వందంశేదశరాత్రంమూర్ధ్నిదంశేవింశతిరాత్రమ్
భుఞ్జానారజస్వలారజస్వలాంపశ్యతిచేదాశుద్ధేరభోజనం
చాణ్డాలంపశ్యతిచేదుపవాసత్రయమపి

కామతశ్చాణ్డాలంపశ్యతిచేత్ప్రాజాపత్యమ్
రజస్వలాయాఃశవసూతికాభ్యాంస్పర్శేశుద్ధ్యన్తేత్రిరాత్రముపవాసః ఆశుద్ధేరభోజనంచ
భోజనేతుకృచ్ఛ్రమ్

సర్వత్రబ్రహ్మకూర్చవిధినాపఞ్చగవ్యాశనముక్తమేవ
ఆశౌచిభిఃస్పర్శేస్నానాత్ప్రాగ్రజోదర్శనేచతుర్థదినపర్యన్తమభోజనమ్

అశక్తౌతుసద్యఃస్నాత్వాభుఞ్జీత

ఏవంబన్ధుమరణశ్రవణేస్నానాత్ప్రాగ్రజోదర్శనేపి
తథారజోదర్శనోత్తరంబన్ధుమరణశ్రవణేపిశక్తాయాః
ఆశుద్ధేరభోజనమశక్తాయాఃసద్యఃస్నానేనభోజనమ్

సర్వత్రాస్పృశ్యస్పర్శేఅశక్తాయాఃస్నానేకృతేభోజనమ్
శుద్ధ్యన్తేఽనశనప్రత్యామ్నాయఇతికేచిత్ ।

రజస్వలాయాఃప్రథమదిననిర్ణయః

రజస్వలాయాఃప్రథమదిననిర్ణయస్తురాత్రేఃపూర్వభాగద్వయేపూర్వదినంప్రథమమ్
తృతీయేభాగేరజోదర్శనే

ఉత్తరందినంప్రథమంయద్వార్ధరాత్రాత్పూర్వంపూర్వదినంప్రథమమ్అర్ధరాత్రాదూర్ధ్వం
ఉత్తరదినంప్రథమం ఏవంజననమరణాశౌ చేపి

జ్ఞేయమ్
యస్యాఃప్రాయేణమాసేరజోదర్శనంతస్యాఃసప్తదశదినపర్యన్తంపునారజోదర్శనేస్నానాచ్ఛు
ద్ధిః

అష్టాదశాహేఏకరాత్రమశుచిత్వంఏకోనవింశేద్విరాత్రంవింశతిప్రభృతిత్రిరాత్రమయస్యాఃప్రా
యఃపక్షేపక్షేరజోదర్శనంతస్యాః

దశదినపర్యన్తంస్నానాచ్ఛుద్ధిఃఏకాదశాహేరజోదృష్టౌఏకాహః
ద్వాదశేద్విరాత్రంఊర్ధ్వంత్రిరాత్రమోగేణయద్రజఃస్త్రీణామన్వహంప్రతివర్తతేతత్రనాస్పృ
శ్యత్వం

కింతురజోనివృత్తిపర్యన్తంపాకదైవపిత్ర్యకర్మానధికారమాత్రమ్
రోగజేవర్తమానేపిమాసజంరజోనిర్యాత్యేవతత్రసావధానాసతీత్రిరాత్రమశుచిర్భవేత్

యత్తుగర్భిణ్యాఃప్రాక్ప్రసవాత్రోగజంరజోదర్శనంతత్రత్రిదినమేవఽశౌచమ్
ప్రసూతికాయాఃకించిదూనమాసాత్పూర్వంరజోనివృత్తౌస్నానమాత్రమ్ పూర్ణేమాసేత్రిరాత్రమ్

ఉచ్ఛిష్టా[స్త్రీయదిరజస్వలాభవతితదాశుద్ధ్యన్తే[త్ర్యహమధరోచ్ఛిష్టత్వేకాహముపవాసఃఅవిజ్ఞాత రజోదోషాయదిగృహేవ్యవహరతితదాతయాస్పృష్టం

గోరసమృద్భాణ్డాదికంజలాదికంచనత్యాజ్యమ్ సూతకవజ్ఞానకాలమారభ్యైవదోషాత్ అశుచిత్వంతుజ్ఞానదినమారభ్యత్రిదినమితికేచిత్

అన్యేతుద్వితీయాదిదినేరజసిజ్ఞాతేసూతకవచ్ఛేషదినైరేవ శుద్ధిరిత్యాహుః ।

రజోనివృత్తావేవజ్ఞాతవ్యః

ఏవంత్రిదినంస్థిత్వాచతుర్థేహనిషష్టివారంమృత్తికాశౌచేనమలంప్రక్షాల్యదన్తధావనపూర్వకం సంగవకాలేస్నాయాత్ సూర్యోదయాత్ప్రాక్స్నానంత్వనాచారః

చతుర్థేహని రజోనివృత్తౌభర్తృశుశ్రూషణాదౌశుద్ధిః పఞ్చమేహనిదైవపిత్ర్యకర్మణిశుద్ధిః

కానిచిద్దినానిరజోయద్యనువర్తేతతదాతన్నివృత్తిపర్యంన్తందైవపిత్ర్యయోర్నశుద్ధిః

రోగేణేత్వనువృత్తౌప్రాగుక్తమ్ కేచిత్తుచతుర్థదివసేదర్శేష్ట్యాదిశ్రౌతకర్మాణికర్తవ్యానీత్యాహుః

అపరేతుఇతరదినాపేక్షయాచతుర్థదినస్యైవానుకూలత్వేతత్రైవగర్భాధానందుష్టరజోదర్శన శాన్తిశ్చకర్తవ్యా మహాసంకటే

శ్రీసూక్తహోమపూర్వకాభిషేకేణోపనయనాదికమపిచతుర్థేహనికర్తవ్యమిత్యాహుః అయంచతుర్థేహన్యధికారనిర్ణయఃసర్వథారజోనివృత్తావేవజ్ఞాతవ్యః ।

గర్భాధానవిధిసంక్షేపః

యదిజ్వరాదిభిరాతురాచతుర్థేహనిస్నాతుంనశక్తాతదాతామన్యానారీనరోవాదశవారం

స్పృష్ట్వాస్పృష్ట్వాస్నాయాదాచామేచ్చప్రతఇస్నానమాతురస్యవస్త్రమన్యదన్యత్పరిధాపనీయమ్

అన్తేస్పృష్టానాంసర్వవస్త్రాణాంత్యాగఃఆర్ద్రవస్త్రాదివ్యవధానేనశుద్ధవస్త్రగ్రహణాన్తేబ్రాహ్మణభోజనాత్పుణ్యాహవాచనచ్చశుద్ధిః

సర్వేషామప్యాతురాణామేవంశుద్ధిర్విధీయతే ।

ఏవంశుద్ధ్యన్తేశుభేదినేదుష్టరజోదర్శనప్రయుక్తాంశౌనకోక్తాంభువనేహ్వరీశాన్తింగ్రన్థాన్తరోక్తాంవాశాన్తివిధాయగర్భాధనంకార్యమ్

సూర్యగ్రహేరజోదర్శనేహైమంసూర్యబిమ్బంత

న్నక్షత్రరూపంచసిసేనరాహుంచకృత్వాసంపూజ్యార్కసమిద్భిఃసూర్యం
నక్షత్రేశంప్లక్షైరాహుదూర్వాభిర్హుత్వాజ్యచరుతిలైశ్చజుహుయాత్

చన్ద్రగ్రహేరాజతంచన్ద్రబిమ్బంపాలాశ్యశ్చసమిధఇతివిశేషః

గ్రహణవ్యతీపాతాదిబహుతరదోషేరజోదర్శనేతుద్వితీయాదిరజోదర్శనేశాన్తిపూర్వకంగర్భాధానంకార్యమ్

గర్భాధానేగురుశుక్రాస్తాధికమాసాదిదోషోనాస్తి యదితుప్రథమరజోదర్శనేశాన్తిర్నకృతా
ద్వితీయాదిరజోదర్శనేశుక్రాస్తాదిదోషప్రసక్తిస్తదా

నిమిత్తానన్తరమేవయత్రనైమిత్తికనుష్ఠానంతత్రాస్తాదిదోషాభావోముఖ్యకాలాతిక్రమేతు

అస్తాదిదోషోస్త్యేవేతిసామాన్యనిర్ణయానుసారేణఋతుశాన్తిరస్తాదౌనకార్యా
తదనురోధేనగర్భాధానంచనకార్యమితిభాతి

శాన్తిశ్చసగ్రహమఖైవకార్యా శాన్తౌభువనేశ్వరీప్రధానదేవతా ఇన్ద్రేన్ద్రాణ్యౌపార్శ్వదేవతే
ఏవంకలశత్రయేపిప్రతిమాత్రయస్థాపనమ్

గ్రహాణామర్కాదిసమిధశ్చరురాజ్యంచద్రవ్యమ్
ప్రధానదేవతాయాదూర్వాస్తిలమిశ్రగోధూమాఃపాయసమాజ్యంచేతిహవిశ్చతుష్టయమ్
ఏవంపార్శ్వదేఘతయోరపి

పాయసస్యస్థణ్డిలాగ్నౌశ్రపణమేవకార్యమ్ నతుగృహసిద్ధస్యగ్రహణమ్

గ్రహహెూమార్థంగృహసిద్ధచరుఃపాత్రాసాదనకాలేపాయసశ్రపణార్థమేకాస్థాలీగృహసిద్ధాన్న
సంస్కారార్థమపరేతిస్థాలీద్వయమ్

అనేకకర్తృకాజ్యహెూమప్రసక్తావనేకమువాసాదనమ్
ఆజ్యేనసహహవిస్త్రయస్యగృహసిద్ధాన్నస్యచపర్యగ్నికరణమ్

సువాదిసంమార్గాన్తేగృహసిద్ధాన్నమాసాదితచరుస్థాల్యామాదాయాగ్నావధిశ్రిత్యాభిధారణాది
బర్హిరాసాదనాన్తంకుర్యాత్ తతః

పాయసాభిధారణాద్యాసాదనాన్తమ్
అన్వాధానేహవిస్త్యాగేచప్రధానదేవతాయాభువనేశ్వరీపదేనసవితృపదేనవోచ్చారః
గాయత్ర్యాహెూమోక్తేః

ఆజ్యభాన్తేయజమానోన్వాధానానుసారేణ

ప్రతిదైవతమష్టావింశత్యాహుతిపర్యాప్తమర్కాదిజాతీయసమిచ్చర్వాజ్యాత్మకంహవిస్త్రయం సూర్యాయసోమాయభౌమాయబుధాయబృహస్పతయేశుక్రాయశనయేరాహవేకేతవేనమమ

అష్టాష్టసంఖ్యాపర్యాప్తంహవిస్త్రంయంతత్తదధిదేవతాప్రత్యధిదేవతాభ్యోనమమ చతుశ్చతుఃసంఖ్యాపర్యాప్తంతద్వవిస్త్రయం

వినాయకాదిభ్యఃక్రతుసంరక్షణక్రతుసాద్గుణ్యదేవతాభ్యోనమమ

అష్టోత్తరశతసంఖ్యాకాహుతిపర్యాప్తందూర్వాతిలగోధూమపాయసాజ్యేతిహవిశ్చతుష్ట్యంభువనేశ్వర్యైనమమ

యద్వా సవిత్రేనమమ
ఏవమష్టావింశతిసంఖ్యాపర్యాప్తంతచ్చతుష్టయమిన్ద్రేన్ద్రాణీభ్యాంనమమేతిత్యాగంకుర్యాత్

బహుతరదోషేఽష్టోత్తరసహస్త్రసంఖ్యాకోహోమోభువనేశ్వర్యాఇన్ద్రేన్ద్రాణ్యోరష్టోత్తరశతసంఖ్యాకః ఇన్ద్రేన్ద్రాణ్యోర్హోమః

కృతాకృతః
హోమాన్తేగ్రహాదివలయఃభువనేశ్వర్యాదిబలయోఽభిషేకశ్చేతిసంక్షేపఃసమన్త్రకఃసవిస్తరః

ప్రయోగఃస్వస్వశాఖీయానుసారేణజ్ఞేయఃసంకల్పఃస్వస్తివాగ్విప్రవరణంభూతనిఃసృతిః ।

పఞ్చగవ్యైర్భూమిశుద్ధిర్ముఖ్యదైవతపూజనమ్ ౧ అగ్నిప్రతిష్ఠాసూర్యాదిగ్రహస్థాపనపూజనమ్ ।

దేవతాన్వాహితిఃపాత్రాసాదనంహవిషాంకృతిః ౨
యథాక్రమంత్యాగహోమావితిపార్వాఙ్క్రమః ।

పూజాస్విష్టంనవాహుత్యాబలిఃపూర్ణాహుతిస్తథా ౩
పూర్ణపాత్రవిమోకాద్యగ్న్యర్చనాన్తేభిషేచనమ్ ।

మానస్తోకేతిభూతిశ్చదేవపూజావిసర్జనే ౪ శ్రేయోగ్రహోదక్షిణాదిదానంకర్మేశ్వరార్పణమ్ ।

క్రమోయముత్తరాఙ్గానాంప్రాయః స్మార్తేష్వితిస్థితిః ౫
ఏవంమదనరత్నోక్తాబౌధాయనోక్తాచశాన్తిఃకౌస్తుభేద్రష్టవ్యా

ప్రాగ్రజోదర్శనాత్పత్నీగమనేబ్రహ్మహత్యాదోషోక్తేఃకించిత్ప్రాయశ్చిత్తంవిధేయమితిభాతి
ఋతౌతుగమనమావశ్యకంఅన్యథాభ్రూణహత్యాదోషః

అయంచమనసికామేసతి ద్వేషాదినాస్త్రియమనుపగచ్ఛతోజ్ఞేయః
విరక్తస్యనకోపిదోషఇతిశ్రీభాగవతేలోకేవ్యవాయేతిపద్యేటీకాయాంచస్పష్టమ్

ఋతుకాలస్తురజోదర్శనమారభ్యషోడశదినపర్యన్తంజ్ఞేయః
తత్రప్రథమదినచతుష్టైకాదశత్రయోదశదినేషుగమనం వర్జ్యమ్

అవశిష్టదశదినేషుపుత్రార్థినాసమదినేకన్యార్థి నావిషమదినేగమనకార్యమ్
తత్రాప్యుత్తరోత్తరరాత్రీణాంప్రాశస్త్యమ్

ఏకస్యాంరాత్రౌసకృదేవగమనంకార్యమ్ సకృద్గమనంచయుగాసుసర్వాసుఆవశ్యకమితికేచిత్

స్త్రీణాంవరమనుస్మరన్పత్నీచ్ఛయానృతావాపిగచ్ఛన్నదోషభాక్కింతుబ్రహ్మచర్యహానిమా
త్రమ్ ఋతౌగచ్ఛతియోభార్యామనృతౌనైవగచ్ఛతి ।

యావజ్జీవంబ్రహ్మచారీమునిభిఃపరికీర్తితః ౧

అష్టమీచతుర్దశీపౌర్ణిమాఽమావాస్యాసూర్యసంక్రాన్తివైధృతివ్యతీపాత

పరిఘపూర్వదలవిష్టిసంధ్యాసుమాతాపిత్రోర్మృతదినేశాదధతత్ప్రాగ్దినేజన్మనక్షత్రేదివాచ
స్త్రీగమనం వర్జ్యమ్ ।

అథగర్భాధానకాలః

అథగర్భాధానకాలః ।

చతుర్థీషష్ఠీచతుర్దశ్యష్టమీపఞ్చదశీరహితాఃతిథయఃప్రశస్తాః చన్ద్రబుధగురుశుక్రవారాఃశుభాః

మూలమఘారేవతీజ్యేష్ఠానక్షత్రాణివర్జ్యని
భరణీకృత్తికార్ద్రాశ్లేషాపూర్వాత్రయవిశాఖామధ్యమాని

శేషాణిశుభాని సర్వేకార్యేషుగోచరేచన్ద్రబలమావశ్యకమ్ తద్యథా చన్ద్రోన్నమధనం
సౌఖ్యరోగంకార్యక్షతింశ్రియమ్ ।

స్త్రియంమృత్యున్నృపభయసుఖమాథవ్యయక్రమాత్ ౧
స్థానేషుద్వాదశస్వేతజ్జన్మరాశేఃప్రయచ్ఛతి ।

శుక్లపక్షేశశీశ్రేష్ఠోద్విపఞ్చనవమేష్వపి ౨
అనేకభార్యస్యఋతుయౌగపద్మేవివాహక్రమేణఋతుప్రాప్తిక్రమేణవాగర్భాధానమ్

ఋతావప్యగమనదోషాపవాదః వ్యాధితోబన్ధనస్థోవప్రవాసేష్వథపర్వసు ।

వృద్ధాంవంధ్యామసద్వృత్తాంమృతాపత్యామపుష్పిణీమ్ ౧
కన్యాసూబహుపుత్రాంచఅగచ్ఛన్నైవదోషభాక్ ।

గర్భాధానహోమః

తత్రప్రథమర్తుగమనం గర్భాధానహోమంగృహ్యాగ్నౌకృత్వాకార్యమ్
ద్వితీయాదికఋతుగమనేచనహోమాదికమ్

యేషాంసూత్రేహోమోనోక్తస్తైర్హోమవర్జ్యమంత్రపాఠాదిరూపోగర్భాధానసంస్కారఃప్రథమగమనేకార్యః

ఆహితాగ్నేరర్ధాధానినోఽనాహితాగ్నేశ్చౌపాసనాగ్నిసిద్ధిసత్వేతత్రైవహోమః

ఔపాసనాగ్నివిచ్ఛేదేద్వాదశదినపర్యన్తమయాశ్చేత్యాజ్యాహుత్యాతతఊర్ధ్వంప్రాయశ్చిత్తపూర్వకంపునఃసంధానవిధినాగ్నిముత్పాద్యతత్రకార్యః

తత్రప్రత్యబ్దంప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రప్రాయశ్చిత్తమ్ తత్రేత్థంసంకల్పః

మమగృహ్యాగ్నివిచ్ఛేదదినాదారభ్యైతావన్తంకాలంగృహ్యాగ్నివిచ్ఛేదజనితదోషపరిహారద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం

గృహ్యాగ్నివిచ్ఛేదదినాదారభ్యైతావదబ్దపర్యన్తంప్రత్యబ్దమేకైకకృచ్ఛ్రాన్యథా

శక్తితత్ప్రత్యామ్నాయగోనిష్క్రయీభూతరజతనిషకనిష్కార్ధనిష్కపాదనిష్కపాదార్ధాన్యతమద్రవ్యదానేనాహమాచరిష్యే

తథాఏతావద్దినేషుగృహ్యాగ్నివిచ్ఛేదనలుప్తసాయంప్రాతరౌపాసనహోమద్రవ్యం

లుప్తదర్శపౌర్ణమాసస్థాలీపాకాదికర్మపర్యాప్తవ్రీహ్యాద్యాజ్యద్రవ్యంచతన్నిష్క్రయంవాదాతుమ
హముత్సృజే

కృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాన్తరచికీర్షాయాంతథోహఃకార్యః అశీతిగుఞ్జాత్మకోనిష్కపాదః
అయంచతుర్గుణితోనిష్కః

ఏవంసంకల్ప్యవిచ్ఛిన్నస్యగృహ్యాగ్నేఃపునఃసంధానం కరిష్య
ఇతిసంకల్పపూర్వకంస్వస్వసూత్రానుసారేణగృహ్యాగ్నిసంసాధయేత్

సర్వాధానినాపిఏవమేవ
పునఃసంధానేనగృహ్యాగ్నిముత్పాద్యగర్భాధానపుంసవనాదిహోమఃకార్యః

తత్రకృచ్ఛ్రసంకల్పే హోమాదిద్రవ్యదానసంకల్పశ్చనకార్యః
గర్భాధానహోమంకర్తుంగృహ్యపునఃసంధానకరిష్యేఇత్యేవసంకల్పః

గర్భాధానాన్తేఽగ్నిత్యాగః అర్ధాధానినామపిపక్షద్వయమ్
గృహ్యాగ్నౌసాయంప్రాతర్హోమస్థాలీపాకాఃకార్యాఇత్యేకః

గృహ్యాగ్నిఃకేవలం సంరక్ష్యోనతుతత్ర హోమాదికార్యమిత్యపరః
ఆద్యపక్షేపూర్వోక్తహోమాదిద్రవ్యదానంకార్యమ్

హోమాద్యకరణపక్షేప్రాయశ్చిత్తమాత్రంకార్యనతుద్రవ్యదానమ్

ద్విభార్యస్యాగ్నిద్వయంసంసర్గాత్పూర్వముభయాగ్న్యనుగతౌఉభయవిచ్ఛేదదినాదబ్దగణన
యాపృథక్షథక్కృచ్ఛ్ర

ప్రాయశ్చిత్తంపృథక్పృథక్హోమద్రవ్యదానంస్థాలీపాకద్రవ్యదానంచకృత్వాపునఃసంధానద్వ
యేనాగ్నిద్వయముతపాద్యాగ్నిద్వయసంసర్గవిధాయతత్రగర్భాధానహోమః

అగ్నిద్వయసంసర్గాత్పూర్వంఏకాగ్న్యనుగతౌ
తన్మాత్రప్రాయశ్చిత్తంతద్ధోమద్రవ్యమాత్రదానంచకార్యం నతుస్థాలీపాకద్రవ్యదానమ్

భార్యాన్తరస్యాసన్నిధానేయస్యాంగర్భాధానంతదగ్నివిచ్ఛేదప్రాయశ్చిత్తాదినాగృహ్యముత్పా
ద్యతత్ర హోమః

సర్వత్రపునఃసంధానేస్థాలీపాకానారమ్భేస్థాలీపాకాదిద్రవ్యదానంకృతాకృతమ్
ఏవంయథాయథంగృహ్యసిద్ధింకృత్వా

మమాస్యాంభార్యాయాసంస్కారాతిశయద్వారాఽస్యాం
జనిష్యమాణసర్వగర్భాణాంబీజగర్భసముద్భవైనోనిబర్హణద్వారా

శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థగర్భాధానాఖ్యంకర్మకరిష్యే తదఙ్గత్వేనస్వస్తివాచనేత్యాదిసంకల్ప్య

పుణ్యాహవాచనమాతృకాపూజననాన్దీశ్రాద్ధాదికృత్వాయథాగృహ్యంగర్భాధానసంస్కారఃకార్యః

అత్రగర్భాధానకర్మణోబ్రహ్మదేవతాకత్వాత్పుణ్యాహవాచనాన్తేకర్మాంగదేవతాబ్రహ్మప్రీయతా
మితివదేత్ ఔపాసనాఙ్గేస్వస్తివాచనే

అగ్నిసూర్యప్రజాపతయఃప్రీయన్తాం స్థాలీపాకారమ్భేఅగ్నిఃప్రీయతామితి
ఏవమన్యత్రగ్రన్థాన్తరాదూహ్యమ్ ।

అథనాన్దీశ్రాద్ధవిచారః

అథనాన్దీశ్రాద్ధవిచారః । గౌర్యాదిమాతృకాపూజనంనాన్దీశ్రాద్ధాఙ్గమ్ యత్రనాన్దీశ్రాద్ధం

నక్రియతేతత్రమాతృకాపూజనమపినకార్యమ్ తత్ర

పూర్వమాతృపార్వణమ్
తతఃపితృపార్వణంతతఃసపత్నీకమాతామహపార్వణమితిపార్వనత్రయాత్మకంనాన్దీశ్రాద్ధం

నక్రియతేతత్రమాతృకాపూజనమపినకార్యమ్ తత్ర

పూర్వమాతృపార్వణమ్
తతఃపితృపార్వణంతతఃసపత్నీకమాతామహపార్వణమితిపార్వణత్రయాత్మకంనాన్దీశ్రాద్ధం

మాతృజీవనేసపత్నమాతృమరణేపినమాతృపార్వణమ్
ఏవంమాతామహ్యాజీవనేమాతామహీసపత్న్యాభరణేపినమాతామహాదేఃసపత్నీకత్వమ్

ఏవందర్శాదావపిమాతృజీవనేసపత్నమాతృమరణేపినసపత్నీకత్వంపిత్రాదేః
సపత్నీకత్వమ్

ఏవందర్శాదావపిమాతృజీవనేసపత్నమాతృమరణేపినసపత్నీకత్వంపిత్రాదేః అత్ర
స్వధాశబ్దస్థానేస్వాహాశబ్దః

సవ్యేనైవసర్వాఃక్రియాః ప్రతిపార్వణంద్వైవేచయుగ్మాబ్రాహ్మణాః
కుశస్థానేదూర్వాఃవివాహాదిమంగలకర్మాగేవృద్ధిశ్రాద్ధే

యజ్ఞాదికర్మాగేతుఅమూలాదర్భాగ్రాహ్యాః దూర్వాదర్భాశ్చయుగ్మాఏవ
ఉదఙ్ముఖఃకర్తాప్రాఙ్ముఖావిప్రాఃప్రాఙ్ముఖోవాకర్తాఉదఙ్ముఖావిప్రాః

పూర్వాహ్ణకాలః ప్రదక్షిణంకర్మ ఆధానాంగత్వపరాహ్ణేకార్యమ్ పుత్రజన్మనిమిత్తకంరాత్రావపి

ఏవంచవిశ్వేదేవార్థవిప్రసహితాఅష్టౌవిప్రాఅత్యశక్తౌచత్వారోవా
వృద్ధిశ్రాద్ధేవిశ్వేదేవాఃసత్యవసుసంజ్ఞకాః

సోమయాగగర్భాధానపుంసవనసీమన్తోన్నయనాధానాదికర్మాగభూతవృద్ధిశ్రాద్ధేక్రతుదక్షసంజ్ఞ
కాః

గర్భాధానాదిసంస్కారేషువాపీదేవప్రతిష్ఠాదిపూర్తకర్మసుఅపూర్వాధానాదిషుసంన్యాసస్వీకారే
కామ్యవృషోత్సర్గే

గృహప్రవేశేతీర్థయాత్రాయాంశ్రవణాకర్మసర్పబల్యాశ్వయుజ్యాగ్రయణాదిపాకసంస్థానాంప్రథ
మారంభేనాన్దీశ్రాద్ధమావశ్యకమ్

పునరాధానేసోమయాగాదిభిన్నేఅసకృత్క్రియమాణేకర్మణిఅష్టకాదిశ్రాద్ధకర్మసుచనాన్దీశ్రాద్ధం
నకార్యమ్

గర్భాధానపుంసవనసీమంతచౌలమౌజీవివాహాతిరిక్తసంస్కారేషుశ్రవణాకర్మాదిషు
చనాన్దీశ్రాద్ధమ్ వైకల్పికమ్

జాతకర్మాంగపుత్రజన్మనిమిత్తకంచనాందీశ్రాద్ధంష్టథగేవ జన్మకాలే
ఏవజాతకర్మణిక్రియమాణేపుత్రజన్మనిమిత్తకంజాతకర్మాగంచవృద్ధిశ్రాద్ధం

తన్త్రేణకరిష్యేఇతిసంకల్ప్యసకృదేవకార్యమ్

నామకర్మణాసహజాతకర్మచికీర్షాయాంపుత్రజన్మనిమిత్తంజన్మకాలేఏవహేమ్నాకృత్వాకర్మాం
గనామకర్మకాలేకార్యమ్

తదాతదకరణేనామకర్మకాలేఏవ
పుత్రజన్మనిమిత్తకంజాతకర్మనామకర్మాంగచనాన్దీశ్రాద్ధంతంత్రేణకరిష్యఇతిసంకల్ప్యైకమేవ
కార్యమ్

ఏవంచౌలాదికర్మణాసహజాతకర్మాదిషుక్రియమాణేషుపుత్రజన్మనిమిత్తకం
చౌలాన్తసంస్కారాంగంచనాన్దీశ్రాద్ధంతంత్రేణకరిష్యఇతి సంకల్పః

తథాచసహైవక్రియమాణేషుచౌలాదిష్వన్యేషుచకర్మసునాన్దీశ్రాద్ధస్యసకృదేవానుష్ఠానంనతు
ప్రతికర్మష్టథగనుష్ఠానమ

ఏవంయమలయోర్యుగపదేకసంస్కారకరణేపిజ్ఞేయమ్
ఋకశాఖాభిఃకాత్యాయనైశ్చపితృపితామహప్రపితామహాఇతిపితృపుర్వకఉచ్చారః

కార్యః
అన్యశాఖిభిస్తుప్రపితామహపితామహపితరోనాన్దీముఖాఇంతిప్రపితామహపూర్వకఉచ్చారః

మాతృపార్వణేనాన్దీముఖశబ్దేజీప్వికల్పాన్నాన్దీముఖ్యఇతినాన్దీముఖాఇతిపక్షద్వయముచ్చా
రే

అనాదిసంజ్ఞాత్వేననఖముఖాత్సంజ్ఞాయామితినిషేధానవతారాదితిపురుషార్థచిన్తామణికారః ।

శ్రాద్ధకర్తుర్జీవన్పితృకత్వేనిర్ణయః

అథవృద్ధిశ్రాద్ధకర్తుర్జీవన్పితృకత్వేనిర్ణయః

జీవేత్తుయదివర్గాద్యస్తంవర్గంతుపరిత్యజేదితిన్యాయేనజీవత్పితృకఃస్వాపత్యసంస్కారేషు మాతృమాతామహపార్వణయుతంనాన్దీశ్రాద్ధంకుర్యాత్ మాతరిజీవత్యాం

మాతామహపార్వణకమేవ మాతామహేజీవంతిమాతృపార్వణకమేవ కేవలమాతృపార్వణేవిశ్వేదేవానకార్యాః

వర్గత్రయాద్యేషుమాతృపితృమాతామహేషుజీవత్సునాన్దీశ్రాద్ధలోపఏవసుతసంస్కారేషూచితః

ద్వితీయవివాహాధానపుత్రేష్టిసోమయాగాదిషుస్వసంస్కారకర్మసుయేభ్యఏవపితాదద్యాత్తేభ్యో దద్యాత్

తథామృతమాతృమాతామహకోపిజీవత్పితృకఃస్వసంస్కారేపితృర్మాతృపితామహీప్రపితామహ్యః పితుఃపితృపితామహప్రపితామహాః

పితుర్మాతామహమాతృపితామహమాతృప్రపితామహాఃఇత్యేవపార్వణత్రయముద్దిశ్యశ్రాద్ధంకుర్యాత్ నతుస్వమాతృమాతామహపార్వణోద్దేశః

పితరిపితామహేచ జీవతిస్వసంస్కారే పితామహస్య మాతృపితామహీప్రపితామహ్యఇత్యాద్యుద్ధేశః ఏవంప్రపితామహేపియోజ్యమ్

పితుర్మాత్రాదిజీవనేతత్పార్వణలోపఏవ తథాచయేభ్యఏవపితాదద్యాదితిపక్షస్య వర్గాద్యజీవనేతత్పార్వణలోప ఇతిద్వారలోపపక్షస్యచ

స్వసంస్కారస్వాపత్యసంస్కారభేదేనవ్యవస్థాసిద్ధానిన్తేతిజ్ఞేయమ కేచిత్తుపక్షద్వయస్యైచ్ఛికోవికల్పోనతువ్యవస్థితఇత్యాహుః

ఏవంమృతపితృకస్య జీవన్మాతృమాతామహస్య పితృపార్వణేనైవనాన్దీశ్రద్ధసిద్ధర్జ్ఞేయా
సమావర్తనస్య మాణవకకర్తృత్వేపితదఙ్గభూతనాన్దీశ్రాద్ధే

పితుస్తదభావేజ్యేష్ఠభ్రాత్రాదేరధికారఇతికేచిత్
తత్రాపితాపుత్రసమావర్తనేస్వపితృభ్యోనాన్దీశ్రాద్ధంకుర్యాత్

పితాజీవత్పితృకశ్చేత్సుతసంస్కారత్వాతద్వారలోపపక్షోయుక్త ఇతిభాతి

మాణవకపితుఃప్రవాసాదినాఅసన్నిధానేశ్చాత్రాదిర్మాణవకస్యపితృర్మాతృపితామహీప్రపితా
మహ్యైత్యాద్యుచ్చార్య

శ్రాద్ధంకుర్యాత్ మృతపితృకమాణవకసమావర్తనోపితృవ్యశ్చాత్రాదిరస్యమాణవకస్య
మాతృపితామహీత్యాద్యుచ్చారయేత్

శ్రాత్రాదేరభావేస్వయమేవస్వపితృభ్యోదద్యాత్
ఏవంజీవత్పితృకోపిపితురసన్నిధానేశ్చాత్రాదేరభావేపితుః

పితృభ్యఃస్వమేవనాన్దీముఖంకుర్యాత్ ఉపనయనేనకర్మాధికారస్యజాతత్వాత్

ఏవంవివాహేపిద్రష్టవ్యమ్
మృతపితృకస్యచౌలోపనయనాదికంపితృవ్యమాతులాదిఃకుర్వనఅస్యసంస్కార్యస్యపితృపి
తామహేత్యాద్యుచార్యశ్రాద్ధంకుర్యాత్

జీవతఃపితురసన్నిధానేనకుర్వన్మాతులాదిరస్యసంస్కార్యస్యపితుర్జనకాదీనుద్ధిశ్యకుర్యాన్న
తుసంస్కార్యస్యమృతానపిమాత్రాదీనితింసంక్షేపః ।

నాన్దీశ్రాద్ధేపిణ్డదానం

నాన్దీశ్రాద్ధేపిణ్డదానంకులధర్మానుసారేణవైకల్పికమ్
పిణ్డేషుదధిమధువ్బదరద్రాక్షామలకమిశ్రణమ్

దక్షిణాయాంద్రాక్షామలకాని ప్రథమాన్తేనసంకల్పః
సర్వత్రోచ్చారేసంబన్ధనామగోత్రంవర్జయేత్

మాలతీమల్లికాకేతకీకమలానాంమాలాదేయానతురక్తపుష్పాణామ్
కుంకుమచన్దనాద్యలంకృతాఃసర్వే

నాన్దీశ్రాద్ధారమ్భేపాకాన్తరేణవైశ్వదేవఃసాగ్నికానగ్నికైఃసర్వశాఖిభిఃకార్యఃద్వయోర్ద్వయోర్విప్ర
యోర్యుగపన్నిమన్త్రణమ్

భవద్భ్యాంక్షణఃక్రియతామోతథాప్రాప్నుతాంభవన్తౌప్రాప్నువావేత్యుక్తిః శన్నోదేవీప్యనుమన్త్ర్య
యవానేవక్షి పేత్ యవోసిసోమదేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః ।

ప్రత్నవద్భిఃప్రత్తఃపుష్ట్యానాన్దీముఖాన్పితృనిమాంల్లోకాన్ప్రీణయాహినఃస్వాహాఇతిపిత్ర్యేమ
న్త్రః

ద్విర్ద్విర్గన్ధాదిదానమ్ పాణిహోమోగ్నయేకవ్యవాహనాయస్వాహాసోమాయపితృమతేస్వాహేతి
అత్రశ్రాద్ధే

నాపసవ్యంనతిలాఃనచపితృతీర్థేనదానమ్
పావమానీఃశంవతీఃశకునిసూక్తంస్వస్తిసుక్తంచశ్రావయేత్

మధువాతాఇతితృచస్థానేఉపాస్మైగాయేతిపఞ్చర్చః అక్షంనమీమదంతేతిచ
తృప్తిప్రశ్నస్థానేసమ్పన్నమితి దైవేరుచితమితిప్రశ్నః

పుర్వాగ్రేషుకుశేషుదూర్వాసువాఏకస్యద్వౌద్వౌపిణ్డౌ అక్షయ్యస్థానేనాన్దీముఖాః పితరః ప్రీయన్తాం స్వధావాచనస్థానేనాన్దీముఖాన్

పితౄన్ వాచయిష్యేఇత్యాది నస్వధాంప్రయుఞ్జీత త్యమూషుబాజినేతివిప్రవిసర్జనమ్ కేచిన్నాన్దీశ్రాద్ధాన్తేవైశ్వదేవోబహవృచానామిత్యాహుః

నాత్రశ్రాద్ధాంగతర్పణమ్ అత్రాహితాగ్నినాపిణ్డదానకార్యమ్ పితృర్మాత్రాదివర్గత్రయోద్దేశేనశ్రాద్ధేపితుర్మాతాపితామహీచేవతథైవప్రపితామహీత్యాదిశ్లోకపాఠః

ద్వారలోపపక్షేయత్పార్వణలోపస్తత్పార్వణవిషయకశ్లోకైకదేశలోపః కేవలమాతృపార్వణేదేవానకార్యాః ఏతాభవన్తుసుప్రీతాఇత్యూహఃకార్యః

సాంకల్పవిధినాసంక్షిప్తనాన్దీశ్రాద్ధప్రయోగః ప్రయోగరత్నాదౌద్రష్టవ్యః ఇతినాన్దీశ్రాద్ధవిచారః

ఏవంస్వస్తివాచనం

ఏవంస్వస్తివాచనం
క్రతుదక్షసంజ్ఞకవిశ్వేదేవయుతంచనాన్దీశ్రాద్ధంగర్భాధానాఙ్గంకృత్వాయథాశాఖంగర్భాధానసంస్కారఃకార్యః

ఆశ్వలాయనైః
గృహ్యాగ్నౌప్రాజాపత్యంచరుంహుత్వావిష్ణుంషజ్వారంసకృత్ప్రజాపతించాజ్యేనహుత్వా జపోపస్థాననస్తఃకరణాదికంకార్యమ్

విష్ణుర్యోనిజపేత్సూక్తంయోనింస్పృష్ట్వాత్రిభిర్వ్రతీ ।
గర్భధానంతతఃకుర్యాత్సపుత్రోజాయతేధ్రువమ్ ౧ ఏవంనేజమేషేత్యాదిజపోపి

సర్వథా
హెూమాసంభవేఅశ్వగన్ధారసంఙుదీర్ఘ్వాతఇతిమన్త్రేణదక్షిణనాసాయామాసిచ్యోపగమనం
కార్యమ్

ఏవంగర్భాధానసంస్కారమకృత్వాస్త్రీగమనేగర్భోత్పత్తౌ
తత్ప్రాయశ్చిత్తంగోదానంకృత్వాపుంసవనంకార్యమ్ అథమైథునాన్తే

ఋతౌతుగర్భశఙ్కిత్వాత్స్నానంమైథునినః స్మృతమ్ ।
అనృతౌతుయదాగచ్ఛేచ్ఛౌచంమూత్రపురీషవత్ ॥ ఇత్యుక్తరీత్యాశౌచంకృత్వాచామేత్

ఆచమనంవినామూత్రపురీషోత్సర్గేతు తైలాభ్యక్తస్త్వనాచాన్తఃశ్మశ్రుకర్మణిమైథునే ।
మూత్రోచ్చారంయదాకుర్యాదహెూరాత్రేణశుధ్యతి ॥

ఇత్యేకాహెూపవాసః స్త్రీణాంతునస్నానమ్ శయనాదుత్థితానారీశుచిఃస్యాదశుచిఃపుమాన్ ।
ఇత్యుక్తేః ఇతిగర్భాధానాద్యుపయోగినిర్ణయః ।

అథనారాయణబలిః

ఏవంకృతేగర్భాధానేయదిగర్భోత్పత్త్యభావోమృతాపత్యతా వా
తదాప్రతిబన్ధకప్రేతోపద్రవనివృత్యర్థంనారాయణబలిర్నాగబలిశ్చకార్యః

తత్రనారాయణబలిఃశుక్లైకాదశ్యాంపఞ్చమ్యాంశ్రవణేవా కాలాన్తరానుపలబ్ధేఃతత్ప్రయోగః
పరిశిష్టస్మృత్యర్థసారానుసారీకౌస్తుభే

శుక్లైకాదశ్యాంనదీతీరేదేవాలయాదౌతిథ్యాదికీర్తనాన్తేమదీయకులాభివృద్ధిప్రతిబన్ధకప్రేతస్య
ప్రేతత్వనివృత్త్యర్థంనారాయణబలింకరిష్యే

విధినాస్థాపితకుమ్భద్వయేహేమాదిప్రతిమయోర్విష్ణుంవైవస్వతయమంచావాహ్యపురుషసూక్తేన యమాయసోమమితిచషోడశోపచారైఃసంపూజయేత్

అత్రకేచిత్తుకుమ్భపఞ్చకేబ్రహ్మవిష్ణుశివయమప్రేతాన్పూజయన్తి
తత్పూర్వభాగేరేఖాయాందక్షిణాగ్రకుశేషుశున్ధన్తాంవిష్ణురూపీప్రేత

ఇతిదశస్థానేషుదక్షిణసంస్థమపోనినీయమధుఘ్రుతతిలయుతాన్
దశపిణ్డాన్కశ్యపగోత్రదేవదత్తప్రేతవిష్ణుర్దైవత అయంతేపిణ్డ

ఇతిదక్షిణముఖః ప్రాచీనావీతీవామంజాన్వాచ్యపితృతీర్థేనదద్యాత్
గన్ధాదిభిరభ్యర్చ్యప్రవాహణాన్తంకృత్వావిసృజేత్

తస్యామేవరాత్రౌశ్వఃకరిష్యమాణశ్రాద్ధేరక్షణఃక్రియతామితిఏకంత్రీన్
పఞ్చవావిప్రాన్నిమన్త్ర్యోపోషితోజాగరంకుర్యాత్

శ్వోభూతేమధ్యాహ్నేవిష్ణుంసంపూజ్యవిష్ణురూపంప్రేతంవిష్ణూబ్రహ్మశివయమప్రేతాన్వోద్ధిశ్యైకోద్దిష్టవిధినాపాదక్షాలనాదితృప్తిప్రశ్నాన్తం

కృత్వారేకాకరణాద్యవనేజనాన్తంతూష్ణీకృత్వావిష్ణవేబ్రహ్మణేశివాయసపరివారయమాయేతిచతురఃపిణ్డాన్నామమన్త్రైర్దత్త్వావిష్ణురూపంప్రేతంధ్యాయన

కాశ్యపగోత్రదేవదత్తవిష్ణురూపప్రేత అయంతేపిణ్డ
ఇతిపఞ్చమంపిణ్డందత్త్వాఅర్చనాదిప్రవాహణాన్తేఆచాన్తాన్

దక్షిణాదిభిఃసంతోష్యతేష్వేకస్మైగుణవతేప్రేతబుద్ధ్యావస్త్రాభరణాదిదత్త్వావిప్రానవదేత్
భవన్తఃప్రేతాయతిలోదకాంజలిదానంకుర్వన్త్వితి

తేచపవిత్రప్రాణయఃకుశతిలతులసీయుతతిలాంజలిప్రేతాయకాశ్యపగోత్రాయవిష్ణురూపిణే అయంతిలాంజలిరితిదద్యుః విప్రాన్వాచయేత్

అనేననారాయణవలికర్మణాభగవానవిష్ణురిమందేవదత్తంప్రేతంశుద్ధమపాపమర్హంకరోత్వితి విసృజ్యస్నాత్వాభుంజీతేతి

సిన్ధౌతుకుమ్భపఞ్చకేవిష్ణుబ్రహ్మశివయమప్రేతేతిపఞ్చకంపూజయేత్ స్వర్ణరూప్యతామ్రలోహమయాశ్చత్వారః ప్రేతోదర్భమయః

అగ్నిప్రతిష్ఠాప్యశ్రపితచరుంనారాయణాయపురుషసూక్తేషోడశాహుతిభిర్హుత్వాదశపిణ్డాన్తే

పురుషసూక్తాభిమన్త్రితశంఖోదకేనప్రేతంప్రత్యృచంతర్పయేత్ విష్ణ్వాదిచతుర్భ్యోబలిందద్యాత శ్చోభూతేకోద్దిష్టవిధినాశ్రాద్ధపఞ్చకంకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యవిప్రపఞ్చకేపాద్యాదిపిణ్డదానాన్తేతర్పణాదీతివిశేషఉక్తః శేషంపూర్వవత్ ।

అథనాగబలిః

సచదర్శేపౌర్ణమాస్యాంపఞ్చమ్యామాశ్లేషాయుతనవమ్యాంవాకార్యః

తత్రపర్షదంప్రదక్షిణీకృత్యనత్వాతగ్రేగోవృషనిష్క్రయంనిధాయసభార్యస్యమమేహజన్మని

జన్మాన్తరేవాజాతసర్పవధదోషపరిహారార్థంప్రాయశ్చిత్తముపదిశన్తుభవన్తః ।

సర్వేధర్మవివేక్తారఇత్యాదిం విప్రైశ్చతుర్దశకృచ్ఛ్ర ప్రాయశ్చిత్తేనఅముకప్రత్యామ్నాయద్వారా

పూర్వోక్తరాజ్ఞసహితేనాచరితేనతవశుద్ధిర్భవిష్యతీత్యుపదిష్టోదేశకాలౌసంకీర్త్యపర్షదుపదిష్టం చతుర్దశకృచ్ఛ్రాప్రాయశ్చిత్తమముకప్రత్యామ్నాయేనాహమాచరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యవప నాదివిధినాతదాచరేత్
వపనాసంభవేద్విగుణఃకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయఃసర్పవధదోషపరిహారార్థమిమంలోహదణ్డంస దక్షిణంతుభ్యమహంసంప్రదద

ఇతిదత్త్వాగుర్వనుజ్ఞాంలబ్ధ్వాగోధూమవ్రీహితిలాన్యతమపిష్టేనసర్పాకృతికృత్వాశూర్పేనిధా యసర్పప్రార్థయేత్ ఏహిపూర్వమృతః సర్పఅస్మిన్పిష్టేసమావిశ ।

సంస్కారార్థమహంభక్త్యాప్రార్థయామిసమాహితః ౧
ఆవాహనాదిషోడశోపచారైఃసంపూజ్యనత్వాభోసర్ప

ఇమంబలిగృహాణమమాభ్యుదయంకురుఇతిబలిందత్త్వాపాదౌప్రక్షాల్యాచమేత్
దేశకాలౌసంకీర్త్యసభార్యస్యమమేహజన్మని

జన్మాన్తరేవాజ్ఞానాదజ్ఞానాద్వాజాతసర్పవధోత్థదోషపరిహారార్థంసర్పసంస్కారకర్మకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యస్థణ్డిలేఽగ్నింప్రతిష్ఠాప్యధ్యాత్వాఅస్మిన్సర్పసంస్కారహోమకర్మణిదేవతాపరి గ్రహార్థమన్వాధానంకరిష్యే

చక్షుషీఆజ్యేనేత్యన్తేఅగ్నౌఅగ్నింవాయుంసూర్యంఆజ్యేనసర్పముఖేప్రజాపతిమాజ్యేన ఆజ్యశేషేణసర్పసద్యోయక్ష్యేఇతిసమిధావాధాయ

అగ్నేరాగ్నేయదిశిప్రోక్షితభూమౌచితింకృత్వాఅగ్నించితించపరిసముహ్యాగ్నేయాగ్రదర్భైఃప రిస్తీర్యపరిషిచ్యషట్పాత్రాసాదనాది

చక్షుషీహుత్వాసర్పంచిత్యామారోప్యజలం శ్రోత్రం చస్పృష్ట్వా అగ్నౌ భూఃస్వాహాఅగ్నయ

ఇదమిత్యాదివ్యాహ్రతిత్రయేణాజ్యాహుతీర్హుత్వాసమస్తవ్యాహ్రతిభిశ్చతుర్థీసర్పముఖేజుహు
యాత ఆజ్యశేషంస్రువేణైవసర్పదేహినిషిఞ్చేత

నాత్రస్విష్టకృతాదిశేషమ్ చమసజలైఃసమస్తవ్యాహృత్యాసర్పపాణినాప్రోక్ష్య
అగ్నేరక్షాణోపసిష్ఠోగ్నిర్గాయత్రీ సర్పాయాగ్నిదానేవిం

అగ్నేరక్షాణోఅహంసబుుక్ అథోపస్థానమ్ నమోఅస్తుసర్పేభ్యోయేకేచపృథివీమను ।
యేఅంతరిక్షేయేదివితేభ్యః సర్పేభ్యోనమః ।

యేదోరోచనేదివోయేవాసూర్యస్యరశ్మిభిః । యేశామప్సుసదస్కృతంతేభ్యఃం ।
యాఇషవోయాతుధానానాంయేవావనస్పతీరను ।

యేవావటేషుశేరతేతేభ్యఃం । త్రాహిత్రాహిమహాభోగినసర్పోపద్రవదుఃఖతః ।
సంతతిందేహిమేపుణ్యాంనిర్దుష్టాందీర్ఘజీవినీమ్ ౧

ప్రపన్నంపాహిమాంభక్త్యాకృపాలోదీనవత్సల । జ్ఞానతోజ్ఞానతోవాపికృతః సర్పవధోమయా ౨
జన్మాంతరేతథైతస్మిన్మత్పూర్వైరథవావిభో ।

తత్పాపంనాశ యక్షిప్రమపరాధంక్షమస్వమే 3
ఇతిసంప్రార్థ్యనాగేన్ద్రంస్నాత్వాగత్యతతఃపునః ।

వ్యాహ్రతిభిఃక్షీరాజ్యేనాగ్నింసంప్రోక్ష్యహుతేసర్పజలేనాగ్నింసిఞ్చేత్
యజ్ఞోపవీతినాసర్వంసర్పసంస్కారకర్మతు ।

నాస్థిసంచయనంకుర్యాత్స్నాత్వాచమ్యగృహంవ్రజేత్ ౧
సభార్యస్యకర్తుస్త్రిరాత్రమాశౌచంబ్రహ్మచర్యచకార్యమ్

చతుర్థేఽహనిసచైలంస్నాత్వాఘృతపాయసభక్ష్యైరష్టౌవిప్రాన్భోజయేత తద్యథా
సర్పస్వరూపిణేబ్రాహ్మణాయఇదంతేపాద్యమ్ అనన్తస్వరూపిణేం

శేషస్వరుపిం కపిలస్వం నాగస్వం కాలికస్వం శంఖపాలస్వం భూధరస్వం
ఇత్యష్టసుదత్త్వాస్వపాదౌప్రక్షాల్యాచమ్య

సర్పస్వరూపిణేబ్రాం ఇదమాసనం ఆస్యతామ్ ఏవమనన్తాదిషు తతః
సర్పస్థానేక్షణఃక్రియతామిత్యాది ఓంతథా

ప్రాప్నోతుభవానప్రాప్నవాని భోసర్పరూపఇదంతేగన్ధం ఏవమనన్తాదిషు ఏవం
పుష్పధూపదీపవస్త్రాదిదత్త్వాఅన్నంపరివిష్యప్రోక్ష్య

సర్పాయ
ఇదమన్నంపరివిష్టంపరివేక్ష్యమాణంచదత్తందాస్యమానంచాతృప్తేరమృతరూపేణస్వాహా
సంపద్యనాంనమమ ఏవమనన్తాదిభ్యోపి

ఆచాన్తేషుభోసర్ప అయంతేబలిరిత్యాదినామమన్త్రైర్బలిదానమ్
తేషుపిణ్డేషువస్త్రాదిపూజాచకార్యా ఇదమపిసర్వసవ్యేనైవ

విప్రేభ్యస్తామ్బూలదక్షిణాదిదత్త్వా ఆచార్యసంపూజ్య
కలశేసువర్ణనాగమావాహనాదిషోడశోపచారైఃసంపూజ్యప్రార్థయేత్

బ్రహ్మలోకేచయేసర్పాఃశేషనాగపురోగమాః । నమోస్తుతేభ్యఃసుప్రీతాఃప్రసన్నాఃసన్తు మేసదా ౧
విష్ణులోకేచయేసర్పావాసుకిప్రముఖాశ్చయే ।

నమోస్తుం ౨ రుద్రలోకేచయేసర్పాస్తక్షకప్రముఖాస్తథా । నమోస్తుం 3
ఖాణ్డవస్యతథాదాహేస్వర్గంయేచసమాశ్రితాః నమోస్తుం ౪

సర్పసత్రేచయేసర్పాఆస్తికేనచరక్షితాః । నమోస్తుం ౫
మలయేచైవయేసర్పాఃకర్కోటప్రముఖాశ్చయే ।

నమోస్తుం ౬ ధర్మలోకేచయేసర్పావైతరణ్యాంసమాశ్రితాః । నమోం ౭
యేసర్పాఃపార్వతీయేషుదరీసంధిషుసంస్థితాః ।

నమోస్తుం ౮ గ్రామేవాయదివారణ్యేసర్పాఃప్రచరన్తిహి । నమోం ౯
పృథివ్యాంచైవయేసర్పాయేసర్పాబిలసంస్థితాః ।

నమో ౧౦ రసాతలేచయేసర్పాఅనన్తాద్యామహాబలాః ।

నమోం ౧౧
ఏవంస్తుత్వాదేశకాలౌసంకీర్త్యకృతసర్పసంస్కారకర్మణఃసాంగతార్థమిమంహైనాగంసకలశం
సవస్త్రంసదక్షిణంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ

అనేనస్వర్ణనాగదానేనానన్తాదయోనాగదేవతాఃప్రీయన్తాముఆచార్యాయగోదానమ్
యస్యస్మృత్యాచం

మయాకృతంసర్పసంస్కారాఖ్యకర్మతద్భవతాంవిప్రాణాంవచనాత్పరమేశ్వరప్రాసాదాత్స
ర్వం పరిపూర్ణమస్తు తథాస్త్వితితేబ్రూయుః

బ్రాహ్మణాంస్తోషయేత్ సాంగతార్థబ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ కృత్వాసర్పస్య
సంస్కారమనేనవిధినానరః । విరోగోజాయతేక్షిప్రంసంతతిలభతేశుభామ్ ౧

అథహరివంశశ్రవణవిధిః

ఏవమపిపుత్రోత్పత్త్యసిద్ధౌకర్మవిపాకగ్రన్థోక్తహరివంశశ్రవణాదివిధానంకుర్యాత్

తచ్చషడబ్దంచతురబ్దంత్ర్యబ్దంసార్ధాబ్దమబ్దంవాప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాకార్యమ్ ।

కృచ్ఛ్రస్వరుపః

తత్రత్రింశత్కృచ్ఛ్రాత్మకోఽబ్దఃకృచ్ఛ్రస్తుద్వాదశదినసాధ్యః తథాహి

ప్రథమదినేమధ్యాహ్నేహవిష్యద్ర్యేకభక్తస్యషడ్వింశతిగ్ర్గాసాభోక్తవ్యాఃద్వితీయేఽహనినక్తంద్వా
వింశతిగ్ర్గాసాః

తృతీయేఅయాచితస్యచతుర్వింశతిగ్ర్గాసాః చతుర్థేనిరశనమ్ అయంపాదకృచ్ఛ్రః కథంచిత్

త్రిగుణీకృతోయంప్రాజాపత్యఃకృచ్ఛ్రఃఏకభక్తనక్తాయాచితద్వయోపవాసద్వయైరర్ధకృచ్ఛ్రః
యద్వా

త్ర్యహమయాచితంత్ర్యహముపవాసఇత్యర్ధకృచ్ఛ్రః
ఏకభక్తాయాచితోపవాసైఃకథంచిత్త్రిగుణైఃపాదోనకృచ్ఛ్రః

యేషునవదినేషుభోజనప్రాప్తిస్తత్రగ్రాసనియమంత్యక్త్వా పాణిపూరాన్నభోజనేఅతికృచ్ఛ్రః

ఏకగ్రాసపర్యాప్తస్యప్రాణధారణపర్యాప్తస్యవాదుగ్ధస్య
ఏకవింశతిదినేషుభక్షణేకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రః

ఏకదినేసకుశోదకమిశ్రపఞ్చగవ్యాశనంఏకఉపవాస ఇతి ద్వైరాత్రికఃసాంతపనకృచ్ఛ్రః

పఞ్చగవ్యకుశోదకానామమిశ్రాణామేకైకస్యైకైకదినేఽశనమేకఉపవాసఇతిసప్తాహసాధ్యోమహాసాన్తపనః

త్ర్యహం మిశ్రితపఞ్చగవ్యాశనేయతిసాన్తపనమ్ తప్తానాందుగ్ధఘృతజలానామేకైకస్యత్రిదినేపానముపవాసత్రయంచేతితప్తకృచ్ఛ్రః

శీతానాంపానేశీతకృచ్ఛ్రః ద్వాదశాహోపవాసేనపరాకకృచ్ఛ్రః
శుక్లపక్షేప్రతిపదాదితిథిషుమయూరాణ్డసమానైకైకగ్రాసాన్వర్ధయన్పూర్ణిమాయాం

పఞ్చదశగ్రాసాః క్షయేచతుర్దశవృద్ధౌషోడశసంపద్యన్తే కృష్ణపక్షే
ఏకైకగ్రాసహ్రాసేనామాయాముపవాస

ఇతిమాససాధ్యంయవమధ్యసంజ్ఞంచాన్ద్రాయణమ్
కృష్ణపక్షేప్రతిపదిచతుర్దశగ్రాసానభుక్త్వాఏకైకగ్రాసహ్రాసేన

దర్శేఅనశనంశుక్లే ఏకైకగ్రాసవృద్ధిరితికృష్ణాదిశుక్లాన్తంపిపీలికామధ్యచాన్ద్రాయణమ్

కృచ్ఛ్రచాన్ద్రాయణాదేఃత్రికాలస్నానగ్రాసాభిమన్త్రణాదివిధియుతఃప్రయోగఃప్రాయశ్చిత్తప్రకరణేజ్ఞేయః

అతికృచ్ఛాదిలక్షణంప్రసంగాదత్రోక్తమ్ అబ్దగణనాతుప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రైరేవ ।

కృచ్ఛ్ర ప్రతినిధిః

అథప్రత్యామ్నాయాః । తత్రప్రాజాపత్యప్రత్యామ్నాయాః దశసహస్రగాయత్రీజపః
గాయత్ర్యాసహస్రంతిలహోమః

క్వచిత్సహస్త్రంవ్యాహత్యాతిల హెూమఉక్తః శతద్వయంప్రాణాయామాః ద్వాదశబ్రాహ్మణభోజనమ్ యావత్కేశశోషణంవిరమ్యతీర్థేద్వాదశస్త్రానాని

వేదసంహితాపారాయణమ్ యోజనంయాత్రా ద్వాదశసహస్త్రంనమస్కారాః ద్వాత్రింశదుత్తరంశతంప్రనాయామాన్కృత్వాఅహెూరాత్రముపోషితఃప్రాఙ్ముఖస్తిష్ఠేత్

గోమూత్రేణయావకభక్షణేఐకాహికకృచ్ఛ్రమ్ కశ్చిత్తుద్రైకదశినీజపాత్కృచ్ఛ్రమాహ పావకేష్టిః

పావమానేష్టిః పడుపవాసాః ప్రాజాపత్యప్రత్యామ్నాయాః ఏకవిప్రభోజనముపవాసస్య

అత్యశక్తౌసహస్త్రగాయత్రీజపోద్వాదశప్రాణాయామావేతిస్మృత్యర్థసారే ప్రాజాపత్యేష్వశక్తస్తుధేనుందద్యాత్పయస్వినీమ్

నిష్కనిష్కార్థనిష్కపాదాన్యతమప్రమాణంహేమరూప్యంవాధేనుమూల్యందేయమ్ అత్యశక్తేననిష్కపాదార్ధరజతంతత్సమంధాన్యాదివాదేయమ్

అతికృచ్ఛ్రేగోద్వయమ్ సాంతపనేగోద్వయన్ పరాకేతప్తకృచ్ఛ్రేచగోత్రయమ్ కృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రేగోచతుష్టయంగోత్రయంవా

చాన్ద్రాయణేఅష్టౌపఞ్చచతస్త్రస్త్రోవాగావః మాసంపయోవ్రతేమాసోపవాసేచపఞ్చగావః మాసంగోమూత్రయావకవ్రతే షట్గావః ।

అథప్రాయశ్చిత్తప్రయోగః

సచైలంస్నాత్వాశక్తౌక్లిన్నవాసాఃపర్షదగ్రేగోవృషప్రత్యామ్నాయం

నిష్కాదిప్రమాణంబ్రహ్మదణ్డంనిధాయసాష్టాంఙ్గప్రణమ్యపర్షదంప్రదక్షిణీకుర్యాత్
సర్వేధర్మవివేక్తారోగోప్తారః సకలాద్విజాః ।

మమదేహస్యసంశుద్ధికుర్వన్తుద్విజసత్తమాః ౧
మయాకృతంమహాఘోరంజ్ఞాతమజ్ఞాతకిల్బిషమ్ ।

ప్రసాదఃక్రియతాంమహ్యంశుభానుజ్ఞాంప్రయచ్ఛథ ౨
పూజ్యైఃకృతపవిత్రోఽహంభవేయంద్విజసత్తమాః ।

మామనుగృహన్తుభవన్తఇతివదేత్ విప్రైఃకింతేకార్యంమిథ్యామావాదీః సత్యమేవవదేతిపృష్టః
స్వపాపఖ్యాపయేత్

మయామమపత్న్యావాఇహజన్మనిజన్మాన్తరేవాఅనపత్యత్వమృతాపత్యత్వాదినిదానభూతబా
లఘాతవిప్రరత్నాపహారాదిదురితంకృతంతస్యనాశాయకరిష్యమాణే

హరివంశశ్రవణాదౌకర్మవిపాకోక్తేవిధానేఽధికారార్థందీర్ఘాయుష్మత్పుత్రాదిసంతతిప్రాప్తయేప్రా
యశ్చిత్తముపదిశన్తుభవన్తఇతిప్రార్థయేత్

తేచపాపినాపూజితానువాదకాగ్రేషడబ్దత్ర్యబ్దసార్ధాబ్దాన్యతమప్రాయశ్చిత్తేనపూర్వోత్తరాఙ్గసహి
తేనాచరితేనతవశుద్ధిర్భవిష్యతితేనత్వంకృతార్థోభవిష్యసీతివదేయుః

అనువాదకఃపాపినంవదేత్ తతఃకర్తా ఓమిత్యఙ్గీకృత్యపంర్షదంవిసృజ్యదేశకాలౌసంకీర్త్య

సభార్యస్యమమైతజ్జన్మజన్మాన్తరార్జితానపత్యత్వమృతాపత్యస్యాదినిదానభూతబాలఘాతవి
ప్రరత్నాపహారాదిజన్యదురితసమూలనాశకర్మవిపాకోక్త

విధానాధికారసిద్ధిద్వారాదీర్ఘాయుష్మద్బహుపుత్రాదిసంతతిప్రాప్తయేషడబ్దంసార్ధాద్వంత్వా
ప్రాయశ్చిత్తంపూర్వోత్తరాంజ్ సహితమముకప్రత్యామ్నాయేనాహమాచరిష్య

ఇతిసంకల్ప్య దినాన్తేకేశరోమనకాదివాపయిత్వాస్నాత్వా
ఆయుర్బలంయశోవర్చఃప్రజాఃపశువసూనిచబ్రహ్మప్రజ్ఞాంచమేధాంచత్వంనోదేహివనస్పతే ౧

ఇతివిహితకాష్ఠేనదన్తధావనంకుర్యాత్ తతోదశస్నానాని తత్రభస్మస్నానమ్
ఈశానాయనమఃశిరసి తత్పురుషాయనమో ముఖే అఘోరాయనమో

హృదయే వామదేవాయనమో గుహ్యే
సద్యోజాతాయనమఃపాదయోఃప్రణవేనసర్వాఙ్గేషుభస్మవిలిమ్పేత
ఈశానాదిపదోపేతైర్మన్త్రైర్వాభస్మలేపః ।

అథగోమయస్నానమ్

గోమయమాదాయ ప్రణవేనదిక్షుదక్షిణభాగం
తీర్థేచోత్తరభాగంప్రక్షిప్యశేషంమానస్తోకేత్యభిమన్త్ర్యగన్ధద్వారామితిసర్వాఙ్గమాలిప్య

హిరణ్యశృఙ్గమితిద్వాభ్యాంప్రార్థ్య యాఃప్రవతఇతితీర్థమభిమృశ్య స్నాత్వాద్విరాచామేత్ ।

అథమృత్తికాస్నానమ్

అశ్వక్రాన్తేరథక్రాన్తేవిష్ణుక్రాన్తేవసున్ధరే । శిరసాధారయిష్యామిరక్షస్వమాంపదేపదే ౧

ఇతిముత్తికామమిమన్త్ర్య ఉద్ధృతాసివరాహేణకృష్ణేనశతబాహునా ।

మృత్తికేహరమే పాపంయన్మయాదుష్కృతంకృతమ ౧ ఇతితామాదాయ

నమోమిత్రస్యేతిసూర్యాయప్రదర్శ్యగన్ధద్వారామితిమన్త్రేణస్యోనాపృథివీతిమన్త్రేణవాఇదం విష్ణురిత్వాశిరఃప్రభృత్యఙ్గనివిలిమ్పేత ద్విరాచామేత ।

అథవారిస్నానమ్

ఆపోఅస్మానిత్యుక్త్వాభాస్కరాభిముఖఃస్థితః ।

ఇదంవిష్ణుర్జపిత్వాచ ప్రతిస్రోతోనిమజ్జతి ౧
తతఃపఞ్చగవ్యకుశోదకైఃసమన్త్రకైఃపృథక్పృథక్స్నాత్వా

స్నానాంఙ్గతర్పణాదికుర్యాత్ విష్ణుశ్రాద్ధంపూర్వాఙ్గగోప్రదానంచకృత్వాఅగ్నింప్రతిష్ఠాప్య

పఞ్చగవ్యహోమంవ్యాహ్రతిభిరష్టోత్తరశతమష్టావింశతివాఽఽజ్యహోమంచకృత్వావ్రతంగ్ర హీష్యఇతివిప్రాన్సార్థ్యహుతశేషంపఞ్చగవ్యంప్రణవేనపిబేత్ ।

ముఖ్యప్రాయశ్చిత్తకృచ్ఛ్రాన

సంకల్పానుసారేణానుష్ఠాయవ్యాహృత్యాజ్యహోమవిష్ణుశ్రాద్ధగోదానానిపూర్వవత్కుర్యాత్

ఆజ్యహోమేపఞ్చగవ్యహోమేచ
ఇధ్మాధానాదిస్థాలీపాకేతికర్తవ్యతాకేచిన్నేచ్ఛన్తివ్యాహృత్యాజ్యహోమే

పాపాపహమహావిష్ణుర్దేవతేతికేచిత్ ।

పఞ్చగవ్యవిధిః

పఞ్చగవ్యవిధిస్తుతాంమ్రే
పాలాశేవాపాత్రేతామ్రమాయాగోర్మూత్రమష్టమాషప్రమాణంగాయత్ర్యాదాయ

గన్ధద్వారామితిశ్వేతగోశకృత్షోడశమాషమాదాయ
ఆప్యాయస్వేతిపీతగోక్షీరంద్వాదశమాషందధిక్రావ్ణ

ఇతినీలగోదధిదశమాషంతేజోసిశుక్రమసీతికృష్ణగోఘృతమష్టమాషమాదాయతత్రదేవస్యత్వే
తికుశోదకం

చతుర్మాషంప్రక్షిప్యప్రణవేనాలోడయేత్ అత్రమాషఃపఞ్చగుఞ్జాత్మకః
తత్సప్తపత్రైఃసాగ్రైఃకుశైర్జుహుయాత్

ఇరావతీతిపృథ్వీ ఇదంవిష్ణురితివిష్ణుం మానస్తోకేతిరుద్రం
శన్నోదేవీత్యపఃబ్రహ్మజజ్ఞానమితిబ్రహ్మాణంవాఅగ్నిసోమంచనామ్నా

గాయత్ర్యాసుర్యం ప్రజాపతేనత్వేతిసమస్తవ్యాహ్రతిభిర్వాప్రజాపతిం ప్రణవేనప్రజాపతిం
అగ్నింస్విష్టకృతంచనామ్నేత్యేతాః

పఞ్చగవ్యేనాగ్నింవాయుంసూర్యప్రజాపతించేతివామహావిష్ణుంవాజ్యేనాష్టావిశంతిసంఖ్యాహు
తిభిరిత్యన్వాధానమ్ స్త్రీశూద్రాణాంహోమోనకార్యః

కేచిద్బ్రాహ్మణద్వారాహోమఃకార్య ఇత్యాహుః
స్త్రీశూద్రాణాంపఞ్చగవ్యపానేవికల్పఇతిమహార్ణవః

హరివంశశ్రవణప్రయోగః

స్త్రీశుద్రౌవిప్రైఃపఞ్చగవ్యంకారయిత్వాతూష్ణీంపిబతఇతిస్మృత్యర్థసారః

అయంప్రాయశ్చిత్తవిధిఃకృచ్చ్రన్యూనప్రాయశ్చిత్తేషునకార్యఃకృచ్చ్రప్రభృతిషుసర్వత్రప్రా యశ్చిత్తేష్వనుష్ఠేయః

ఏవంకృచ్ఛాద్యనుష్ఠాయసూర్యారుణసంవాదమహార్ణవాదికర్మవిపాకగ్రన్థోక్తంహరివంశాదిశ్రవణాదికర్మకుర్యాత్ తత్రశుభేదినేదేశకాలౌసంకీర్త్య

అనేకజన్మార్జితానపత్యత్వమృతపత్యత్వాదినిదానభూతబాలఘాతనిక్షేపాహరణ

విప్రరత్నాపహరణాదిజన్యదురితసములనాశద్వఆరాదీర్ఘాయుష్మద్బహుపుత్రాదిసంతతిప్రాప్తికామోహరివంశం

శ్రోష్యామిత్యేకస్యకర్తృత్వే

దంపత్యోఃకర్తృత్వేశ్రోష్యావఇతి
సంకల్ప్యగణేశపూజనస్వస్తివాచననాన్దీశ్రాద్ధానివినాయకశాన్తించకృత్వాహరివంశశ్రవనార్థం శ్రావయితారంత్వాంవృణే

ఇతి విప్రంవృత్వావస్త్రాలంకారైఃపూజయేత్ వాచకంప్రత్యహంపాయసాదినాభోజయేత్
దంపతీప్రతిదినంత్రయాన్తామిత్యాదివైదికైఃసురాస్త్వామితిపౌరాణైశ్చమన్త్రైః

సుస్నాతావలంకృతౌతదేకచిత్తౌశ్రృణ్వన్తౌతైలతామ్బూలక్షౌరమైథునఖట్వాశయనానియావత్సమాప్తివర్జయన్తౌహవిష్యంభూఞ్జీయాతామ్ అన్తేవాచకాయగాం

సువర్ణత్రయమేకంవాసువర్ణందక్షిణాందత్త్వాప్రత్యవరోహమన్త్రేణసహస్త్రంతిలాజ్యంహుత్వా శతం

విప్రానచతుర్వింశతిమిథునానివాపాయసేనభోజయేదితిహరివంశశ్రవణప్రయోగః ।

అథవిధానాన్తరాణి

సౌవర్ణబాలకంకృత్వాదద్యాద్దోలాసమన్వితమ్ ।

అథవావృషభందద్యాద్విప్రోద్వాహనమేవవా ౧ మహారుద్రజపోవాపిలక్షపద్మైః శివార్చనమ్ ।

స్వర్ణధేనుఃప్రదాతవ్యాసవత్సావాయథావిధి ౨ ఘృతకుమ్భప్రదానంవాసంక్షేపాదిదమీరితమ్ ।

అథవాప్రత్యహం పార్థివలిఙ్గపూజాంకృత్వాఅభిలాషాష్టకజపంసంవత్సరకుర్యాత్

అభిలాషాష్టకస్తోత్రంకౌస్తుభే జ్ఞేయమ్ ఏవమపిఫలాప్రాప్తౌదపుత్రౌగ్రాహ్యః ।

అథదత్తకేగ్రాహ్యాగ్రాహ్యవిచారః

అథదత్తకేగ్రాహ్యాగ్రాహ్యవిచారః బ్రాహ్మణానాంసోదరభ్రాతృపుత్రోముఖ్యత్వాత్ప్రథమంగ్రాహ్యః

తదభావేసగోత్రసపిణ్డోయః కశ్చిత్సాపత్నశ్చాతృపుత్రోవా
తదభావేత్వసగోత్రసపిణ్డోమాతులకులజపితృష్వసాదికులజః

తదభావేత్వసపిణ్డఃసమానగోత్రః తదభావేత్వసపిణ్డః పృథక్గోత్రోపి
అసగోత్రసపిణ్డేషుభాగినేయదౌహిత్రౌవర్జ్యౌ

ఏవంవిరుద్ధసంబన్ధాపత్త్యాపుత్రబుద్ధ్యనర్హోమాతులోపినగ్రాహ్యః
అతఏవసగోత్రసపిణ్డేషుశ్చాతాపితృవ్యోవానగ్రాహ్యః

విప్రాదీనాంవర్ణానాంసమానవర్ణ ఏవ
తత్రాపిదేశభేదప్రయుక్తగుర్జరత్వాన్ధ్రత్వాదినాసమానజాతీయఏవ
సర్వోపిసభ్రాతృకఏవగ్రాహ్యః

తత్రాపిజ్యేష్ఠపుత్రోనగ్రాహ్యోనదేయః శూద్రస్యదౌహిత్రభాగినేయావపిగ్రాహ్యౌ అత్రమూలం

భ్రాతృణామేకజాతానామేకశ్చేత్పుత్రవాన్భవేత సర్వేతేతేనపుత్రేణపుత్రిణోమనురబ్రవీత్ ౧

అనేనవచనేన నాపుత్రస్యలోకోస్తి జాయమానోవైబ్రాహ్మణస్త్రిభిఋణవాన్జాయత

ఇత్యాదిశాస్త్రబోధితస్యాప్రజత్వప్రయుక్తదోషస్యనివృత్తిర్విధినాఅస్వీకృతేనాపిశ్చాతృపుత్రేణ

పితృవ్యస్యభవతీతిబోధ్యతే అతఃపుత్రసదృశ్యత్వాద్గ్రాహ్యేషుముఖ్యఇతిజ్ఞాప్యతే
ముఖ్యాభావేతత్సదృశఃప్రతినిధిరితిన్యాయాత్

నచాస్మాదేవవాక్యాద్విధివత్ప్రతిగ్రహంవినైవతస్యపుత్రత్వమితిశఙ్క్యమ్
తథాసతిఔరసదత్తకాదిద్వాదశావిధపుత్రవదేతస్యపత్నీత

పూర్వమేవధనహరిత్వపిణ్డదత్వొచిత్ర్యేన పత్నీదుహితరశ్చైవపితరౌశ్చాతరస్తథా

తత్సుతాగోత్రజాబన్ధురితితత్రక్రమవాక్యేభ్రాత్రనన్తరంభ్రాతృసుతనివేశానుపపత్తేః
తస్మాత్పత్నీతః

పూర్వమదీయపిణ్డదానధనగ్రహణేధికారీకశ్చిద్భవత్విితికామనాయాంవిధివత్స్వీకృతఏవతథా
ధికారీభవతి

నాన్యథా తాదృశకామనాయాఅభావే
తుపితృఋణాపాకరణాదిపారలౌకికమాత్రార్థందత్తపుత్రోనగ్రాహ్యః

శ్చాతృపుత్రేణైవతత్సిద్ధేరిత్యేవంవచనతాత్పర్యమ్
క్వచిద్దేశేవైదికవిధింవినాపిదాతృగ్రహీతృసంమతిరాజపురుపాద్యనుమత్యాది

లౌకికవ్యాపారమాత్రేణోపనయనాదిసంస్కారకరణమాత్రేణచసగోత్రసపిణ్డేపుత్రత్వసిద్ధివ్యవ
హారోదృశ్యతే తత్రమూలంనోపలభ్యతే

సర్వాసామేకపత్నీనామేకాచేత్పుత్రిణీభవేత్ । సర్వాస్తాస్తేనపుత్రేణపుత్రిణ్యోమనురబ్రవీత ౧

ఇతివచనంతు సాపత్నపుత్రస్యాగృహీతస్యాపిపుత్రత్వపిణ్డదానాద్యధికారిత్వవిధాయకమ్

తేనైకసపత్న్యాఃసపుత్రత్వేన్యసపత్న్యాపుత్రోనగ్రాహ్యఃదౌహిత్రౌభాగినేయశ్చశూద్రాణాంవిహి
తః సుతః ।

బ్రాహ్మణాదిత్రయే నాస్తిభాగినేయఃసుతఃక్వచిత్ ౧
నత్వేవైకంపుత్రందద్యాత్ప్రతిగృహ్ణీయాద్వేతినజ్యేష్ఠంపుత్రందద్యాదితీచ

అత్రౌరసానేకపుత్రేణపుత్రదానంకార్యమితివిధీయతే తేన
పూర్వందత్తకోగృహీతస్తతఔరసోజాతస్తాదృశానేకపుత్రేణదత్తకఏకల

ఔరసోవానదేయఃసధవయాస్త్రియామత్యనుజ్ఞయాపుత్రోగృహీతవ్యోదాతవ్యశ్చ
భర్త్రనుజ్ఞాభావేతునగ్రాహ్యోనదేయః

ఏవం విధవయాపిస్త్రియా త్వయాపుత్రః స్వీకార్యఇతిఉక్త్వా భర్తరిమృతేగ్రాహ్యః

స్పష్టమీదృశానుజ్ఞాభావేభతృజీవనదశాయాంతన్మరణోత్తరమాప్తముఖాద్వాపుత్రస్వీకారవిష యకభర్తృభిప్రాయంజ్ఞాతవత్యాపిగ్రాహ్యఇతిసర్వసంమతమ్

ఏతదుభయవిధభర్త్రనుజ్ఞాభావేపితత్తచ్చాస్నాన్నిత్యకామ్యవ్రతాదిధర్మాచరణఇవపుత్రప్రతి

గ్రహేపినాపుత్రస్యలోకోస్తీత్యాదిసామాన్యశాస్త్రాదేవవిధవాయాఅధికారః

నస్త్రీపుత్రందద్యాత్ప్రతిగృహీయాద్వాన్యత్రభర్త్రనుజ్ఞానాదితివసిష్ఠవాక్యంతుభర్త్రనుజ్ఞారహి తాంప్రతిపుత్రాప్రతిగ్రహాభ్యనుజ్ఞాపరం నతుపుత్రప్రతిగ్రహనిషేధపరమ్

శాస్త్రప్రాప్తనిషేధాయోగాత్
అతస్తాదృశస్త్రియాఃపుత్రప్రతిగ్రహప్రతిబన్ధేనవృత్తిలోపపిణ్డవిచ్ఛేదాదికుర్వన్నరకభాగ్భవతి యోబ్రాహ్మనస్యవృత్తౌతుప్రతికూలం

సమాచరేత్ ।

విడ్భుజాంతుకృమీణాంస్యాదితిశాస్త్రాదితికౌస్తుభేవిస్తరః
స్త్రీభిఃపుత్రస్వీకారేవ్రతాదివద్విప్రద్వారాహోమాదికంకార్య ఏవంశూద్రేణాపి

విప్రఃశూద్రదక్షిణామాదాయవైదికమన్త్రైస్తదీయహోమాది
కరోతితత్రశూద్రఃపుణ్యఫలభాగ్భవతి కింతువిప్రస్యైవప్రత్యవాయః

పుత్రంప్రతిగృహ్యగ్రహీత్రాజాతకర్మాద్యాశ్చూడాద్యావాసంస్కారాః కార్యాఇతిముఖ్యఃపక్షః
అసంభవేసగోత్రసపిణ్డేషుక్తోపనయనోపివివాహితోపివాదత్తకోభవతి

అసంజాతపుత్రఏవ వివాహితోగ్రాహ్యఇతిమేభాతి
అసపిణ్డసగోత్రేషుకృతోపనయనఏవేత్యపిభాతి భిన్నగోత్రస్తు

అకృతోపనయనఏవగ్రాహ్యః కేచిత్తుకృతోపనుయనోపిభిన్నగోత్రోగ్రాహ్యఇత్యాహుః
ఇతిగ్రాహ్యాగ్రాహ్యవివేకః ।

అథఋగ్వేదినాంపుత్రప్రతిగ్రహప్రయోగః

అథఋగ్వేదినాంపుత్రప్రతిగ్రహప్రయోగః పూర్వేద్యుః కృతోపవాసఃపవిత్రప్రాణిః

ప్రాణానాయమ్యేదేశకాలౌసంకీర్త్యమమాప్రజత్వప్రయుక్తపైతృకఋణాపాకరణపున్నామనరక
త్రాణహారా

శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థశౌనకోక్తవిధినాపుత్రప్రతీగ్రహంకరిష్యే

తదఙ్గత్వేనస్వస్తివాచనమాచార్యవరణంవిష్ణుపూజనమన్నదానంచకరిష్యే
ఆచార్యమధుపర్కాన్తేవిష్ణుంసంపూజ్యబ్రాహ్మణాదిభోజనసంకల్పయేత్

ఆచార్యఃయజమనానుజ్ఞయాపుత్రప్రతిగ్రహాఙ్గత్వేనవిహితంహోమంకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య
అగ్నింప్రతిష్ఠాప్య చక్షుషీ

ఆజ్యేనేత్యన్తేసకృదగ్నింసూర్యాసావిత్రీషడ్వారంచరుణాఅగ్నింవాయుంసూర్యప్రజాపతించా
జ్యేనశేషేణ

స్విష్టకృతమిత్యాదిఅన్వాధాయఅష్టావింశతిముష్టీస్తూష్ణీంనిరుప్యతథైవప్రోక్ష్యాజ్యోత్పవనాన్తం
కుర్యాత్ దాతారంగత్వాఏతస్మైపుత్రం

దేహీతియాచయేత దాతాదేశకాలౌసంకీర్త్య
శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంపుత్రదానంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్యగణపతిపూజనాన్తేప్రతిగ్రహీతారం

యథాశక్తిసంపూజ్య యేయజ్ఞేనేతిపఞ్చానాంనాభానేదిష్ఠోమానవోవిశ్వేదేవాస్త్రిష్టుప
పఞ్చమ్యనుష్టుప పుత్రదానేవినియోగః

యేయజ్ఞేనేతిఋుక్పఞ్చక్రాన్తేఇమంపుత్రంతవపైతృకఋుణాపాకరణపున్నామనరకత్రాణసి
ద్ధ్యర్థంఆత్మనఃశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంతుభ్యమహం

సంప్రదదేనమమ్ ప్రతిగృహ్ణోతుపుత్రంభవాన్ ఇతిప్రతీగ్రహీతృహస్తేజలంక్షిపేత్ గ్రహీతా

దేవస్యత్వేతిహస్తద్వయేనప్రతిగృహ్యాస్వాఙ్కేఉపవేశ్యఅఙ్గాదఙ్గాత్సంభవసీతిమన్త్రేణముర్ధని
నిఘ్రేత్

వస్త్రకుణ్డలాద్యలంకృతంగీతవాద్యైః
స్వస్తిమన్త్రైశ్చస్వగృహమానీయపాదౌప్రక్షాల్యాచమ్యాచార్యదక్షిణతఃస్వయంస్వదక్షిణేభార్యో
త్సంగేపుత్రఇత్యుపవిశేత్

ఆచార్యోబర్హిరాసాదనాద్యాజ్యభాగాన్తేచరుమవదాయ
యస్త్వాహృదేతిద్వయోరాత్రేయోవసుశ్రుతోగ్నిష్టుప

పుత్రప్రతిగ్రహాంగహోమేవినియోగఃయస్త్వాహృదేతిఋుకద్వయేనైకమేవావదానంజుహుయా
త్ యజమానోగ్నయఇదంనమమ

తుభ్యమగ్రేపర్యవహన్సూర్యాసావిత్రీసూర్యాసావిత్ర్యనుష్టుప్ । సూర్యాసావిత్ర్యాఇదంం
సోమోదితిపఞ్చానాంసూర్యాసావిత్రీసూర్యాసావిత్రీ

అనుష్టుభౌజగతీత్రిష్టుబనుష్టుప । పంచస్వపిసూర్యాసావిత్ర్యాఇదంం

ఏవంసప్తచర్వాహుతీర్హుత్వాజ్యంవ్యస్తసమస్తవ్యాహ్రతిభిర్హుత్వాస్విష్టకృదాదిసమాప్యాచార్యాయ ధేనుందత్త్వావిప్రాన్భోజయేత్ ।

అథయజుర్వేదినాంప్రయోగః

అథయజుర్వేదినాంబౌధాయనోక్తరీత్యాప్రయోగః తత్రరాజ్ఞః శిష్టానాంబన్ధూనాంచనుమతింలబ్ధ్వాసంకల్పాదిఆచార్యపూజాన్తంప్రాగ్వత్కుర్యాత్

బ్రాహ్మణభోజనసంకల్పాన్తేఆచార్యోదేవయజనోల్లేఖనాదిఆప్రణీతాభ్యఃకుర్యాత్ గ్రహీతాదాతుః

సమక్షంగత్వాపుత్రందేహీతిస్వయమేవభిక్షేత దాతాదదామీత్యాహ తతోదాతుఃసంకల్పాదిపుత్రదానాన్తంపూర్వవత్

గ్రహీతాధర్మాయత్వాగృహ్ణామిసంతత్యైత్వాగృహ్ణామీతిపరిగృహ్యైనంపుత్రంవస్త్రకుణ్డలాఙ్గలీయకైరలంకుర్యాత్

ఆచార్యఃకుశమయంబర్హిఃపాలాశమయమిధ్మంచసంపాద్యపరిధానప్రభృతిఅగ్నిముఖంకృత్వాచరుశ్రపణాసాదనాన్తే

పూర్వాంగహోమంకృత్వా యస్త్వాహ్రదాకీరిణేతిపురోనువాక్యాముక్త్వా యస్మైత్వంసుకృతేఇతియాజ్యయాహుత్వా

వ్యస్తసమస్తవ్యాహ్ర్తీర్హుత్వాస్విష్టకృదాదికుర్యాత్ ఆచార్యాయదక్షిణావస్త్రకుణ్డలాంగులీయకం దద్యాదితి ।

దత్తక నిర్ణయః

పరగోత్రోత్పన్నదత్తకస్యోపనయనమాత్రేపాలకగోత్రేణకృతేఉపనయనోత్తరంప్రతిగ్రహేవాద త్తకేనాభివాదనశ్రాద్ధాదికర్మసు

గోత్రద్వయోచ్చారఃకార్యః చూడాదిసంస్కారేపాలకేనకృతేపాలకైకగోత్రఏవ

వివాహేతుసర్వదత్తకేనజనకపాలకయోరుభయోరపిపిత్రోర్గోత్రప్రవరసంబన్ధినీకన్యావర్జనీయా

నాత్రసాప్తపురుషంపాఞ్చపురుషమిత్యేవంపురుషనియమఉపలభ్యతే
సాపిణ్డ్యంతుజనకగోత్రేణోపనయనేజనకపితృమాత్రోఃకులేసాప్తపురుషంపాఞ్చపురుషం

గ్రహీతృమాతృపితృకులే త్రిపురుషం గ్రహీతృగోత్రేణోపనయనమాత్రేకృతే
ఉభయత్రపాఞ్చపురుషంపితృకులే మాతృకులేతు త్రిపురుషం

జాతకర్మాద్యుపనయనాన్తసంస్కారేగ్రహీత్రాకృతేగ్రహీతృకులేసాప్తపురుషం మాతృతః
పాఞ్చపురుషమ్ అతోన్యూన్జనకకులేకల్ప్యమ్

కేచిత్తుదత్తకప్రవేశేకులద్వయేపిసర్వథాన్యూనమేవసాపిండ్యమిత్యాహుః
ఏవందత్తకసంతతేరపిసాపిండ్యంజ్ఞేయమ్

దత్తకస్యమరణేపూర్వాపరపిత్రోస్త్రిరాజం సపిణ్డానామేకాహమాశౌచమ్ ఉపనీతదత్తకమరణాదౌ

పాలకసపిణ్డానాదంశాహాదీతినీలకణ్ఠీయేదత్తకనిర్ణయే
ఏవందత్తకేనాపిపూర్వాపరపిత్రోర్మృతౌత్రిరాత్రం

పూర్వాపరసపిణ్డానాంమరణే ఏకాహమ్ పిత్రోర్ద్వదౌహికకరణే తు కర్మాంగందశాహమేవ

దత్తకస్యపుత్రపౌత్రాదేర్జన్మమరణయోఃసపిణ్డానామేకాహఃసగోత్రసపిణ్డేదత్తీకృతేతుసర్వేషాం దశరాత్రమేవ

పత్నీదుహిత్రాదిసత్త్వేపిదత్తకఏవ పితృధనభాగీభవతి దత్తకగ్రహణోత్తరమౌరసేజాతేదత్తకశ్చతుర్థాంశభాగీ

నసమభాగీ కేచిత్తుప్రతిగ్రహోత్రాజాతాద్యుపనయనాన్తసంస్కారేవిధానేచకృతే

ఔరససమానాంశభాగిత్వమ్ సంస్కారమాత్రకరణేవిధానాభావేవివాహమాత్రలాభోనాన్యధనలాభః

కతిపయసంస్కారకరణేచతుర్థాంశలాభఇత్యాహుః దత్తకసత్త్వేప్యౌరసస్యైవ పిత్రోః పిణ్డదానేధికారః

జనకస్యపిణ్డదాభావేదత్తకఏవజనకపాలకయోరుభయోరపిశ్రాద్ధంకుర్యాత్ధనంచోభయోర్గృహ్ణీయాదితి

నీలకణ్ఠీయే ఏవందత్తకన్యాయాఅపిస్వీకారఉక్తవిధినాకార్యః తత్రపరగోత్రోత్పన్నాయాగ్రహణేవివాహే

గోత్రద్వయవర్జనంప్రాగ్వత్ పుత్రపత్న్యోరభావేదత్తకన్యైవ పితృధనభాగినీ ఇతిదత్తోపయోగిసర్వనిర్ణయః ।

పుత్రార్థపుత్రకామేష్టిః

అథకన్యానామేవోత్పత్తౌపుత్రార్థపుత్రకామేష్టిః ఋతుకాలాత్షష్ఠేదినేసభార్యః కృతాభ్యఙ్గఃప్రాణానాయమ్యదేశకాలౌసంకీర్త్య

పుత్రకామఃపుత్రకామేష్టింకరిష్యేఇతి సంకల్ప్యస్వస్తివాచనాదినాన్దీశ్రాద్ధాన్తేఽగ్నింప్రతిష్ఠాప్య చక్షుషీఆజ్యేనాత్రప్రధానం

అగ్నింపఞ్చవారంవరుణంపఞ్చవారంవిష్ణుంపృథ్వీ విష్ణుంసోమసూర్యాసావిత్రీపాయసేన శేషణేస్విష్టకృతమిత్యాది

నిర్వాపకాలేతూష్ణీంషష్టిముష్టీనిరూప్యతథైవప్రోక్ష్య శ్వేతవత్సశ్వేతగోఃక్షీరేణచరుంపక్త్వాజ్యభాగాన్తే

ఆతేగర్భఇతిఅగ్నిరైతుఇతిసూక్తద్వస్య హిరణ్యగర్భఋషిః క్రమేణాగ్నివరుణౌదేవతే అనుష్టుప్జగత్యౌఛన్దసీ పాయసచరుహోమేవినిం ॥

ఓం ఆతేగర్భోయోనిమైతుపుమాన్బాణఇవేషుధిమ్ । ఆవీరోజాయతాంపుత్ర స్తేదశమాస్యఃస్వాహా ।

అగ్నయఇదం౦ ౧ కరోమితేప్రాజాపత్యమాగర్భోయోనిమైతుతే । అనూనఃపుత్రోజాయతామశ్లోణోపిశాచధీతఃస్వాహా ।

అగ్నయం ౨ పుమాంస్తేపుత్రోనారీతంపుమాననుజాయతామ్ । తానిభద్రాణిబీజాన్యృషభాజనయన్తునౌస్వాహా ।

అగ్నం౦ 3 యానిభద్రాణిబీజాన్యృషభాజనయన్తినః । తైస్త్వంపుత్రాన్విన్దస్వసాప్రసూర్ధేనుకాభవ స్వాహా ।

అగ్నం ౪ కామః సమృద్ధ్యతాంమహ్యమారాజితమేవమే । యంకామంకామయేదేవతంమే వాయో సమర్ధయస్వాహా ।

అగ్నం ౫ అగ్నిరైతుప్రథమోదేవతానాంసోస్యైప్రజాంముఞ్చతుమృత్యుపాశాత్ ।

తదయంరాజావరునోనుమన్యతాంయథేయంస్త్రీపౌత్రమఘన్నరోదాత్స్వాహా ।

వరుణాయేదం౦ ౧ ఇమామగ్నిస్త్రాయతాంగార్హపత్యఃప్రజామస్యైనయతుదీర్ఘమాయుః ।

అశూన్యోపస్థాజీవతామస్తుమాతాపౌత్రమానన్దమభిప్రబుధ్యతామియంస్వాహా ।

వరుం ౨ మాతేగృహేనిశిఘోషఉత్థాదన్యత్రత్వద్రుదన్త్యఃసంవిశన్తు

మాత్వంబికేశ్యురఆవధిష్ఠాజీవపత్నీపతిలోకేవిరాజపశ్యన్తీప్రజాసుమనస్యమానా స్వాహాం ।

వరుం 3 అప్రజస్తాంపౌత్రమృత్యుంపాప్మానముతవాఘమ్ ।

శీర్ష్ణఃస్త్రజమివోన్ముచ్యద్విషద్భ్యఃప్రతిముఞ్చామిపాశంస్వాహా । వరుణాం ౪ దేవకృతంబ్రాహ్మణంకల్పమానంతేనహన్మియోనిషదః పిశాచాన్ ।

క్రవ్యాదోమృత్యునధరాన్పాతయామిదీర్ఘమాయుస్తవజీవన్తుపుత్రాః స్వాహా । వరుం ౫

నేజమేషేతితిసృణాంవిష్ణుస్త్వష్టాగర్భకర్తావిష్ణుపృథ్వీవిష్ణవోనుష్టప్ ।

నేజమేషం విష్ణవం ౧ యథేయంపృథ్వీం పృథివ్యాఇం ౨ విష్ణోఃశ్రేష్ఠేనం విష్ణవం 3 సోమోధేనుం రాహూగణోగౌతమఃసోమస్త్రిష్టుప్ ।

సోమోధేనుం౦ సోమాయేదం౦ ౧ తాంపూషన్సూర్యాసావిత్రీసూర్యాసావిత్రీత్రిష్టుప్
పాయసచరుహెూమేవిం తాంపూషఞ్ఛివం సూర్యాసావిత్ర్యాఇదం౦ ౧

ఇతిపఞ్చదశాహుతీర్హుత్వాస్విష్టకృద్ధోమంకృత్వా దంపతీ అపశ్యంత్వేతిద్వయోః
ప్రజావాన్ప్రాజాపత్యఃప్రజాపతిస్త్రిష్టుప్

హుతశేషచరుప్రాశనేవినియోగః అపశ్యంత్వేతిద్వాభ్యాంప్రాశ్య
పిశంగభృష్టిమిత్యస్యద్రైవోదాసిఃపారుచ్చేపఇంద్రోగాయత్రీ

నాభ్యాలంభనేవిం పిషంగభృష్టిం ఇతిదంపతీనాభ్యాలంభనంకుర్యాతాం యజమానః

ప్రాయశ్చిత్తదిహెూమశేషంసమాప్యవిప్రేభ్యోగాంసువర్ణాదిదక్షినాంచదత్త్వారాత్రౌదంపతీద
ర్భాస్తరణేశయీయాతాం ఇతిపుత్రకామేష్టిప్రయోగః ।

అథపుంసవనాదిసంస్కారాః

అథపుంసవనాదిసంస్కారాః తత్రపుంసవనంవ్యక్తేగర్భేద్వితీయేచతుర్థేషష్ఠేఽష్టమే వామాసే

సీమన్తేనసవాకార్యమ్
శుక్లపఞ్చమీమారభ్యకృష్ణపఞ్చమీపర్యన్తేచతుర్థీనవమిచతుర్దశీపఞ్చదశీవర్జితేతిథౌసూర్య
భౌమగురువారేషుప్రశస్తమ్

క్వచిచ్చన్ద్రబుధశుక్రవారాఉక్తాః నక్షత్రాణితుపున్నామకానిప్రశస్తాని
తానిచపుష్యశ్రవనహస్తపునర్వసుమృగాభిజిత్మూలానురాధాఽశ్వినీత్యేతాని

అత్రపుష్యోముఖ్యః తదభావేశ్రవనస్తదభావేహస్తాదీని అయమేవానవలోభనస్యాపికాలః పుంసవనేనసహకరణీయత్వ విధానాత్

పుంసవనానవలోభనేప్రతిగర్భకార్యే గర్భసంస్కారత్వాత్ గర్భాధానసీమన్తోన్నయనేతుస్త్రీసంస్కారత్వాత్రప్రతిగర్భనావర్తేతే

కింతుప్రథమగర్భే ఏవకార్యే ప్రథమగర్భేలోపేతు ప్రతిగర్భంతయోర్లోపప్రాయశ్చిత్తమావశ్యకమ్

నచప్రథమాపత్యేతయోఃప్రాయశ్చిత్తేనద్వితీయాదిగర్భాణాంసంస్కారసిద్ధిర్భవతి ప్రాయశ్చిత్తేనహిప్రత్యవాయపరిహారమాత్రం

నత్వపూర్వాఖ్యాతిశయోత్పాదనమ్ తత్తుసంస్కారవిధినైవేతియుక్తంప్రతిగర్భప్రాయశ్చిత్తమ్

పుంసవనానవలోభనయోస్తుప్రథమగర్భేఽనుష్ఠానేపిప్రతిగర్భంతయోర్లోపేప్రాయశ్చిత్తమ్ తచ్చపాదకృఛంరప్రతిసంస్కారంకార్యమ్

బుద్ధికృతలోపేద్విగుణమ్ పుంసవనే పతిఃకర్తాతదభావేదేవరాదిః ।

అథ సీమన్తకాలః

అథ సీమన్తకాలః తచ్చతుర్థేఽష్టమేషష్ఠేపఞ్చమేమాసి వాహితమ్ ।

నవమేమాసిసవాకుర్యాదావద్గర్భవిమోచనమ్ ౧ స్త్రీయద్యకృతసీమన్తాప్రసూయేతకదాచన ।

గృహీతపుత్రావిధివత్సానతంసంస్కారమర్హతి ౨
పక్షతిథివారనక్షత్రాణిపుంసవనోక్తాన్యేవప్రశస్తాని

క్వచిద్దశమీపర్యన్తంకృష్ణోపి గ్రాహ్యఃషష్ఠ్యష్టమీద్వాదశ్యోరిక్తాఃపఞ్చదశీచవర్జ్యాః

తాసుసంకటేచతుర్థీచతుర్దశీపౌర్ణిమాస్యోగ్రాహ్యః
క్రమేణాపష్టచతుర్దశనాడికాఆద్యాస్త్యక్త్వాషష్ఠ్యష్టమీద్వాదశ్యోపిగ్రాహ్యః

పున్నక్షత్రాణామలాభేరోహిణీరేవత్యుత్తరాత్రయాణి గ్రాహ్యాణి
ఉక్తనక్షత్రాణాంప్రథమాన్త్యపాదౌత్యక్త్వామధ్యమపాదద్వ్యంగ్రహ్యామిత్యుక్తమ్

ఇదంకర్మసకృదేవకార్యమిత్యుక్తమ్
కాత్యాయనానాంతుగర్భసంస్కారత్వాత్ప్రతిగర్భమావర్తనీయమ్ సీమన్తోన్నయనేపతిరేవకర్తా

గర్భాధానలోపేతత్ప్రాయశ్చిత్తార్థవిప్రాయగాందత్త్వాపుంసవనాదికార్యమ్
తత్రాశ్వలాయనానాందేశకాలసంకీర్తనాన్తే

మమాస్యాంభార్యాయాముత్పత్స్యమానగర్భస్యగార్భికబైజికదోషపరిహారపుంరూపతాసిద్ధిజ్ఞానో
దయప్రతిరోధపరిహారద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంపుంసవనమనవలోభనం

మమాస్యాంభార్యాయాంగర్భాభివృద్ధిపరిపన్థిపిశితరుధిరప్రియాలక్ష్మీభూతరాక్షసీగనదూరని
రసనక్షేమ

సకలసౌభాగ్యనిదఅనమహాలక్ష్మీసమావేశనద్వారాప్రతిగర్భబీజగర్భసముద్భవైనోనిబర్హణ
ద్వారాచ

శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంస్త్రీసంస్కారరూపంసీమన్తోన్నయనాఖ్యంకర్మచత్రన్త్రేణకరిష్యఇతిసం
కల్పఃసీమన్తేనసహత్రయాణాంకరణేజ్ఞేయః

నాన్దీశ్రాద్ధేక్రతుదక్షసంజ్ఞకావిశ్వేదేవాః
పుంసవనస్యపృథక్త్వేవమానసంజ్ఞకమౌపాసనాగ్నింప్రతిష్ఠాపయేత్

త్రయాణాంసహత్వేమఙ్గలనామానంప్రతిష్ఠాపయేత్
గృహ్యాగ్నివిచ్ఛేదేసర్వాధానినశ్చాగ్న్యుత్పత్తిఃపూర్వవత్ పుంసవనేప్రజాపతించరుణా

సీమన్తేధాతారంద్ధిఃరాకాంద్వ్యఃవిష్ణుంత్రిః ప్రజాపతింసకృదాజ్యేనజుహుయాత్
అవశిష్టఃప్రయోగోన్యత్రజ్ఞేయః

శాఖాన్తరేశుచతత్తద్గ్రన్థేభ్యోజ్ఞేయఃఅత్రప్రతిసంస్కారందశదత్రీన్త్రీన్వాబ్రాహ్మణానభోజయే
త్ శక్తేనశతంశతమ్

సీమన్తాఙ్గభోజనేప్రాయశ్చిత్తం పారిజాతే బ్రహ్మౌదనేచసోమేచసీమన్తోన్నయనేతథా ।

జాతశ్రాద్ధేతథాభుక్త్వా భోక్తా చాంద్రాయణంచరేత్ ౧
యద్వాఅరాఇవేతిమన్త్రస్యశతవారంజపః

ఏతచ్చఆధానాఙ్గబ్రహ్మౌదనాంగభోజన ఇవసీమన్తాంగభోజనేజ్ఞేయమ్
నతుతద్దినేతద్గృహేభోక్తృమాత్రస్యేతిపారిజాతోక్తంయుక్తమ్ ।

అథగర్భిణీధర్మాః

అథగర్భిణీధర్మాః గర్భిణీకుఞ్జరాశ్వాదిశైలహర్మ్యాదిరోహణమ్ ।

వ్యాయామంశీఘ్రగమనంశకటారోహణంత్యజేత్ ౧ నభస్మాదావుపవిశేన్ముసలోలూఖలాదిషు ।

త్యజేజ్జలావగాహంచశూన్యంసద్మతరోస్తలమ్ ౨ కలహంగాత్రభగంచతీక్ష్ణాత్యుష్ణాదిభక్షణమ్ ।

సంధ్యాయామతిశీతామ్లంగుర్వాహారంపరిత్యజేత్ ౩
వ్యవాయశోకాసృజ్మోక్షందివాస్వాపంనిశిస్థితిమ్ ।

భస్మాఙ్గారనఖైర్భూమిలేకనంశయనంసదా ౪ త్యేజేదమఙ్గలంవాక్యంనచహాస్యాదికాభవేత్ ।

నముక్తకేశానోద్విగ్నాకుక్కుటాసనగానచ ౫ గర్భరక్షాసదాకార్యానిత్యంశౌచనిషేవణాత్ ।

ప్రశస్తమన్త్రలిఖనాచ్ఛస్తమాల్యానులేపనాత్ ౬ విశుద్ధగేహవసనాద్దానైఃశ్వశ్ర్వాదిపూజనైః ।

హరిద్రాకుంకుమంచైవసిన్దూరం కజ్జలంతథా ౭
కేశసంస్కారతామ్బూలంమాఙ్గల్యాభరణంశుభమ్ ।

చతుర్థేమాసిషష్ఠే వాప్యష్టమేగర్భిణీవధూః ౮ యాత్రాంవివర్జయేన్నిత్యమాషాఢేతువిశేషతః ।

అథపతిధర్మాః

గర్భిణీవాఞ్ఛితంద్రవ్యంతస్యైదద్యాద్యథోచితమ్ ।

సూతేచిరాయుషంపుత్రమన్యథాదోషమర్హతి ౧
సిన్ధుస్నానంద్రుమచ్ఛేదంవపనంప్రేతవాహనమ్ ।

విదేశగమనంచైవనకుర్యాద్గర్భిణీపతిః ౨ వపనంమైథునంతీర్థంశ్రాద్ధంభోజనమేవచ ।

వర్జయేత్సప్తమాన్మాసాన్నావఆరోహణంతథా ౩ యుద్ధాదివాస్తుకరణంనఖకేశవికర్తనమ్ ।

చౌలంశవాఙ్గమనంవివాహంచవివర్జయేత్ ౪ ముణ్డనంపిణ్డదానంచప్రేతకర్మచసర్వశః ।

నజీవత్పితృకఃకుర్యాద్గుర్విణీపతిరేవచ ౫ అత్రకర్తనమపినిషిధ్యతే వపనస్యనిషేధేపి

కర్తనంతువిధీయతఇతివాక్యంతుజీవాత్పితృకాదీనాంయోవపననిషేధస్తత్రకర్తనవిధిపరమ్ ఏతదపవాదః

క్షౌరంనైమిత్తికంకుర్యాన్నిషేధేసత్యపి ధ్రువమ్ । పిత్రోఃప్రేతవిధానంచగర్భిణీపతిరాచరేత్ ౧ అన్వష్టక్యాష్టయోర్గర్భిణీపతిః

పిణ్డదానంకుర్యాత్ కేచిత్పిత్రోఃప్రతిసాంవత్సరికేపిణ్డదానంకుర్వన్తి దర్శమహాలయాదిషు నైవకార్యమ్ ।

అథగర్భస్రావహరం

అథగర్భస్రావహరం కాఞ్చనయజ్ఞోపవీతదానంమహార్ణవే ఇదంస్త్రీకర్తృకమ్ శుభదినే

స్త్రీఆచమ్య
దేశకాలౌసంకీర్త్యమమగర్భస్రావనిదానసకలదోషపరిహారద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంవాయుపురాణోక్తం

సువర్ణయజ్ఞోపవీతదానవిధింకరిష్యేఇతిసంకల్ప్య పలేనతదర్ధేనతదర్ధేనయథాశక్తివాహైమం

యజ్ఞోపవీతంగ్రన్థిప్రదేశేమౌక్తికయుతంకృత్వా తథైవవజ్రమణియుతంరాజతముత్తరీయంచ కృత్వోభయంపఞ్చగవ్యేనగాయత్ర్యాప్రక్షాల్య

తామ్రపాత్రేద్రోణమితందధినిక్షిప్యతన్మధ్యేద్రోణమితమాజ్యంనిక్షిప్యాజ్యోపరితదుభయంసం
స్థాప్యభర్తాబ్రాహ్మణోవాగాయత్రీమన్త్రేణగన్ధాదిభిఃపూజయేత్ ।

అష్టగుఞ్జాత్మకోమాషః దశమాషాఃసువర్ణమ్
పలకుడవప్రస్థాఢకద్రోణాఃసువర్ణాదుపూర్వపూర్వచతుర్గుణాః

దధ్యాజ్యయోర్ద్రోణపరిమాణాభావేశక్త్యనుసారిప్రమాణం బ్రాహ్మణద్వారా

ఆజ్యమధుమిశ్రైస్తిలైరష్టోత్తరశతమ్గాయత్ర్యావ్యాహృతిభిర్వా హోమంకారయేత్
త్యాగంభర్తావాస్త్రీవాకుర్యాత్

హోమకర్తారంవిప్రంవస్త్రాద్యైఃసంపూజ్యప్రాఙ్ముఖాయతస్మైఉదఙ్ముఖాస్త్రీదానంకుర్యా
త్ తద్యథా ఉపవీతంపరిమితంబ్రహ్మణావిధృతంపురా ।

భవనౌకాస్యదానేనగర్భసంధారయేహ్యహమ్ ౧
ఇతిమన్త్రేణవిప్రస్యనామగోత్రేఉచ్చార్యతామ్రపాత్రస్థదధ్యాజ్యసంస్థంసుపూజితంసోత్తరీయ
కమిదంయజ్ఞోపవీతం

గర్భసావనిదానదోషపరిహారద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ
ప్రతిగృహ్యతామ్ విప్రఃప్రతిగృహ్ణామీత్యాది

యథాశక్తిదక్షినాందత్త్వాన్యేభ్యోపియథాశక్తిదక్షిణాందత్త్వాప్రతి
గ్రహీతురనువ్రజ్యనమస్కారక్షమాపనాది

కృత్వావిప్రభోజనంసంకల్ప్యకర్మేశ్వరాయార్పయేత్ ఏతచ్చ స్త్రవద్గర్భాభవేత్సాతుబాలకం

హన్తియావిషైరిత్యుక్తైర్బాలహత్యాప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాకార్యమ్ అన్యత్రతు

స్వర్ణధేనుదానహరివంశశ్రవనాదీన్యుక్త్వాఘృతపూర్ణతామ్రకలశదానాదివిధానాన్యుక్తాని ।

అథసూతికాగృహప్రవేశః

అథసూతికాగృహప్రవేశః గూహనైఋత్యాంసూతికాగృహంకృత్వా

తత్రాశ్వినీరోహిణీమృగపునర్వసుపుష్యత్ర్యుత్తరాహస్తచిత్రాస్వాత్యనురాధాధనిష్ఠాశతతారకా నక్షత్రేషు

రిక్తాదివర్జ్యతిథౌ చన్ద్రానుకుల్యే శుభలగ్నే సూతికాప్రవేశో గోవిప్రదేవపూజనంకృత్వా

మన్త్రవాద్యఘోషేణసాపత్యస్త్రీభిఃసహకార్యః అసంభవేసద్యోవా ।

అథసుఖప్రసవకరమ్

అథసుఖప్రసవకరమ్ ప్రసవప్రతిబన్ధేరుగ్విధానే ప్రమందినేఇత్యృచంవిజిహీర్ష్వేతిసూక్తంవాజపేత్

ఏతాభ్యామభిమన్త్రితజలంవాపాయయేత్ తేనసుఖప్రసవః శీఘ్రప్రసవమన్త్రస్తు హిమవత్యుత్తరేపార్శ్వే సురథానామయక్షిణీ ।

తస్యాఃస్మరణమాత్రేణవిశల్యాగర్భిణీభవేత్ ౧ ఓం క్లీం ఓంస్వాహేతిమన్త్రేణ దూర్వాంకురేణతిలతైలంశతంసహస్రం

వాఽభిమంత్ర్యకించిత్పాయయేత్ కించిన్మాత్రస్యగర్భేలేపశ్చ సమ్యగ్లేపేశీఘ్రంసుఖప్రసవః

అస్థిమాత్రావశిష్టగోమస్తకస్యసూతికాగృహోపరినిధానేసుఖప్రసవః

వంశనిమ్బయోస్త్వక్తులసీమూలంకపిత్థపత్రకరవీరబీజంచసమభాగంమహిషీదుగ్దేనపేష యిత్వాతేనసతైలనయోనిలేపసద్యఃప్రసవః ।

అథజాతకర్మ సంస్కారః

అథజాతకర్మ మూలజ్యేష్ఠావ్యతీపాతాదావనుత్పన్నస్యజాతమాత్రస్యపుత్రస్య

పితాముఖంకులదేవతావృద్ధప్రణామపూర్వకమవలోక్యనద్యాదావుదఙ్ముఖఃస్నాయాత్

తదసంభవేగృహేఆనీతాభిఃశీతాభిఃస్వర్ణయుతాభిరద్భిఃస్నాయాత్ ఏతచ్చరాత్రావపినద్యాదౌకార్యమ్

అశక్తోరాత్రావగ్నిసన్నిధౌస్వర్ణయుతశీతోదకైః మూలాదిషుజననేతుముఖదృష్ట్వైవస్నానమ్

దేశాన్తరగతేజనకేపుత్రజన్మశ్రవణోత్తరంస్నానమ్ సర్వత్రస్నానాత్ప్రాగస్పృశ్యత్వమ్

ఏవంకన్యోత్పత్తావపిస్నానంతత్ప్రాగస్పృశ్యత్వంచజ్ఞేయమ్

అన్యసపిణ్డాశౌచమధ్యేజననేపిపితుస్తాత్కాలికీస్నానదానాదౌజాతకర్మణిచశుద్ధిః

కేచిన్మృతాశౌచేపుత్రజననే జాతకర్మాశౌచాన్తేకార్యమిత్యాహుః

నాలచ్ఛేదనాత్పూర్వంసంపూర్ణసంధ్యావన్దనాదికర్మణినాశౌచమ్
ప్రథమదినేపఞ్చమషష్ఠదశమదినేచదానప్రతిగ్రహర్యోనదోషః

శృతమన్నంనగ్రాహ్యమ్ జ్యోతిష్టోమాదిదీక్షావతాస్వయమన్యేనవాజాతకర్మనకార్యమ్
జాతకర్మతుకారయేత్

అతిక్రాన్తంతుస్వయమేవకుర్యాత్ మహారోగార్తో జాతకర్మస్వయంనకుర్యాత్
అచ్ఛిన్ననాభికర్తవ్యంశ్రాద్ధంవైపుత్రజన్మని ।

పుత్రపదేనకన్యాపిగృహ్యతే
తథాచసంస్కారాజభిన్నంకన్యాపుత్రయోర్జన్మనిమిత్తకంనాన్దీశ్రాద్ధంవిధీయతే

ఏతచ్చరాత్రావపికార్యమ్ తచ్చహేమ్నైవకార్యంనత్వన్నాదినా తథాచ

స్నాతోలంకృతఃపితాఅకృతనాలచ్ఛేదమపీతస్తన్యమన్యైరస్పృష్టంప్రక్షాలితంకుమారంమా
తురుత్సఙ్గేకారయిత్వాచమనాదిదేశకాలాదికీర్తనాన్తే

అస్యకుమారస్యగర్భామ్బుపానజనితదోషనిబర్హణాయుర్మేధాభివృద్ధిబీజగర్భసముద్భవైనోని
బర్హణద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంజాతకర్మ కరిష్యే

తదాదౌ స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం మాతృకాపూజనం చ కరిష్యే
హిరణ్యేనపుత్రజన్మనిమిత్తకంజాతకర్మాఙ్గంచనాన్దీశ్రాద్ధంతన్త్రేణకరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యథాగృహ్యంకుర్యాత్ తతోదద్యాత్సువర్ణంచభూమింగాంతురగంరథమ్ ।
ఛత్రంఛాగంచమాల్యంచశయనంచాసనంగృహమ్ ౧

తిలపూర్ణానిపాత్రాణిసహిరణ్యానిచైవహి । భక్షయిత్వాతుపక్వాన్నంద్విజశ్చాన్ద్రాయణంచరేత్
౧ సూతకేతుసకుల్యానాంనం దోషోమనురబ్రవీత్ ।

అథారిక్తపాణిర్జ్యోతిర్విదంసంపూజ్యతస్మాజ్జన్మలగ్నగతశుభాశుభగ్రహనిర్ణయంజ్ఞాత్వాప్రతికూల

గ్రహానుకూల్యార్థంతత్తద్గ్రహప్రీత్యర్థందానానికుర్యాత్
గ్రహమన్త్రజపాదిశాన్తిసూక్తజపాదికర్మణివిప్రాన్వానియోజయేత్

తతోనాలచ్ఛేదంకారయిత్వాహిరణ్యోదకేనమాతృర్దక్షిణస్తనంప్రక్షాల్యమాత్రాకుమారంపాయయేత్ తత్రఇమాంకుమార

ఇత్యాదిమన్త్రంవిప్రాదిఃపఠేత్ జాతకర్మాద్యన్నప్రాశనాన్తసంస్కారేషు
ఆశ్వలాయనానాంహోమః కృతాకృతః

హోమపక్షేనాన్దీశ్రాద్ధాన్తేజాతకర్మాంగహోమంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్య
లౌకికాగ్నింప్రతిష్ఠాప్యాన్వాధానాద్యాజ్యభాగాన్తే

అగ్నిమిన్ద్రంప్రజాపతింవిశ్వాన్దేవాన్బ్రహ్మాణమాజ్యేనజుహుయాత్ మధుసర్పిః
ప్రాశనాదిమూర్ధావఘ్రాణాన్తేస్విష్టకృదాదికుర్యాదితిక్రమః

అన్యేషాంయథాగృహ్యంహోమాదిజ్ఞేయమ్ కుమార్యా
అపిజాతకర్మాదిసంస్కారాశ్చౌలాన్తాఃసర్వేఅమన్త్రకంకార్యాః వివాహస్తు సమన్త్రకః

అతఃకన్యాయాజాతకర్మాదిసంస్కారలోపేతత్తత్కాలేవివాహకాలేవాప్రాయశ్చిత్తంకృత్వావివాహః కార్యః

అత్రసర్వత్రజాతకర్మనామకర్మాదౌముఖ్యకాలాతిక్రమేగుర్వాద్యస్తరహితేశుభనక్షత్రాదౌ
జాతకర్మాదికంకార్యమ్ తత్రజాతకర్మణినక్షత్రాణి

రోహిణీత్ర్యుత్తరాశ్వినీహస్తపుష్యానురాధారేవతీమృగచిత్రాశ్రవణాదిత్రయస్వాతీపునర్వసవః రిక్తాపర్వరహితాస్తిథయః

భౌమశనిభిన్నవారాః భద్రావైధృత్యాదిశూన్యేసుకేన్ద్రలగ్నేశుభమ్ ।

అథపఞ్చమషష్ఠదినపూజనమ్

అథపఞ్చమషష్ఠదినయోర్జన్మదానాంపూజనమ్ ।
రాత్రేఃప్రథమయామేపిత్రాదిఃస్నాత్వాచమ్యదేశకాలౌసంకీర్త్య

అస్యశిశోఃసమాతృకస్యాయురారోగ్యప్రాప్తిసకలానిష్టశాన్తిద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థ విఘ్నేశస్య

జన్మదానాం జీవన్త్యపరనామ్న్యాః షష్ఠీదేవ్యాః శస్త్రగర్భాభగవత్యాశ్చ

పూజనంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్యతణ్డులపుఞ్జేషువిఘ్నేశంజన్మదాశ్చనామమన్త్రేణావాహ్య ఆయాహివరదేదేవిమహాషష్ఠీతివిశ్రుతే ।

శక్తిభిఃసహబాలమ్మేరక్షజాగరవాసరే ౧ ఇతిషష్ఠీదేవీమావాహ్య నామ్నాభగవతీమావాహ్య నామభిఃశక్తిస్త్వంసర్వదేవానాంలోకానాం హితకారిణీ ।

మాతర్బాలమిమంరక్షమహాషష్ఠినమోస్తుతే ౧ ఇతి మన్త్రేణచ షోడశోపచారైఃసంపూజ్యప్రార్థయేత లమ్బోదరమహాభాగసర్వోపద్రవనాశన

త్వత్ప్రసాదాదవిఘ్నేశచిరంజీవతుబాలకః ౧ జననీసర్వభుతానాంబాలానాంచ విశేషతః ।

నారాయణీస్వరుపేణ బాలంమేరక్షసర్వదా ౨ ప్రేతభూతపిశాచేభ్యోశాకినీడాకినీషుచ

మాతేవరక్షలబాలంమేశ్వాపదే పన్నగేషుచ ३ గౌరీపుత్రోయథాస్కన్దః శిశుత్వేరక్షితఃపురా ।

తథామమాప్యయంబాలఃషష్ఠికేరక్ష్యతాం నమః ४

ఇతి విప్రేభ్యస్తాంబూలదక్షినాదిదద్యాత్ రాత్రౌజాగరణంకుర్యాత్
పఞ్చమషష్ఠదినయోర్దానప్రతిగ్రహయోర్న్నదోషః

దశమదినేబలిదానంస్త్రీయేభ్యోన్నదానంచకార్యమ్ ॥

అథాశౌచేకర్తవ్యనిర్ణయః

అథాశౌచేకర్తవ్యనిర్ణయః । సూతకేమృతకేకుర్యాత్ప్రాణాయామమమన్త్రకమ్ ।

తథామార్జనమన్త్రాంశ్చమనసోచ్చార్యమార్జయేత్ ౧
గాయత్రీంసమ్యగుచ్చార్యసూర్యాయార్ఘ్యంనివేదయేత్ ।

ఉపస్థానంనైవకార్యమార్జనంతుకృతాకృతమ్ ౨ సూర్యధ్యాయన్నమస్కుర్యాత్
గాయత్రీజపోనకార్యః

అర్ఘ్యాన్తామానసీసంధ్యేత్యుక్తేఃకేచిన్మనసాదశగాయత్రీజపఃకార్యఇత్యాహుః
వైశ్వదేవబ్రహ్మయజ్ఞయజ్ఞాదయఃపఞ్చమహాయజ్ఞానకార్యాః

వేదాభ్యాసోనకార్యః ఔపాసానహోమపిణ్డపితృయజ్ఞావసగోత్రేణకారయేత్ కేచిచ్ఛ్రౌతకర్మణి

సద్యఃశుద్ధ్యుక్తేరగ్నిహోత్రహోమఃస్నాత్వాచమ్యస్వయంకార్యఇత్యాహుః అపరేతు

సర్వస్యాప్యాశౌచాపవాదస్యానన్యగతికత్వాత్సతిబ్రాహ్మణేబ్రాహ్మణద్వారైవకార్యః బ్రాహ్మణాభావే స్వయంకార్యఇత్యాహుః

స్థాలీపాకోనకార్యః ఆశౌచాన్తేకార్యః సర్వథాలోపప్రసక్తౌ స్థాలీపాకోపిబ్రాహ్మణద్వారాకార్యః

అన్వాధానోత్తరంసూతకప్రాప్తౌబ్రాహ్మణద్వారాశ్రౌతేష్టిస్థాలీపాకౌ హోమాదౌత్యాగః స్నాత్వాస్వయంకార్యః

దర్శాదిశ్రాద్ధస్యలోపఏవ ప్రతిసాంవత్సరిక్శ్రాద్ధమాశౌచాన్తేఏకాదశాహేకార్యమ్ తత్రాసంభవేదర్శవ్యతీపాతాదిపర్వణి

ఏవంపత్న్యామృతుమత్యామపిపిణ్డయజ్ఞదర్శశ్రాద్ధేకార్యే అన్వాధానోత్తరంరజోదోషేఇష్టిస్థాలీపాకౌకార్యౌ

అన్యథాకాలాన్తరే దానప్రతిగ్రహాధ్యయనానివర్జ్యాని ఆశౌచేన్యస్యాన్నంనాశ్నీయాత్

పితృయజ్ఞస్థాలీపాకశ్రవణాకర్మాదిసంస్థానాంప్రథమారమ్భోబ్రాహ్మణద్వారాప్యాశౌచయోర్నభవతి

ప్రథమారమ్భోత్తరంశ్రవణాకర్మాదికంవిప్రద్వారాఽఽశౌచేపిపత్న్యార్తవేపికార్యమ్ ఆగ్రయణంతున భవతి

అగ్నిసమారోపప్రత్యవరోహౌఆశౌచేనభవతః

తేనసమారోపోత్తరమాశౌచేతైత్తిరీయాణాంత్రిదినంహోమలోపేబహ్వృచాదీనాంద్వాదశదినం హోమలోపేగ్నినాశాదాశౌచాన్తేశ్రౌతస్మార్తయోః

పునరాధానమేవ సమారోపప్రత్యవరోహయోరన్యకర్తృకత్వాభావాత్
అగ్న్యనుగమేప్రాయశ్చిత్తపూర్వకపునరుత్పత్తిరన్యద్వారాభవతి

భోజనకాలేఆశౌచప్రాప్తౌముఖస్థంగ్రాఅసంత్యక్త్వాస్నాయాత్ తదగ్రాసభక్షణేఏకోపవాసః
సర్వాన్నభక్షణే త్రిరాత్రోపవాసః

సూతకేమృతకేచైవనదోషోరాహుదర్శనఇత్యుక్తేర్గ్రహణేస్నాత్వాశ్రాద్ధదానజపాదికమాశౌచేపి
కార్యమ్ ఏవంసంక్రాన్తిస్నానదానాదికమపి

సంకటేనాన్దీశ్రాద్ధోత్తరంమౌఞ్జీవివాహయోర్నాశౌచమ్
సంకటేమధుపర్కోత్తరమృత్విజాంనాశౌచమ్ యజమానస్యదీక్షణీయోత్తరం

ప్రాగవభృథాన్నాశౌచమ్ అవభృథమాశౌచోత్తరంకార్యమ్
వ్రతేషునాశౌచమిత్యుక్తేరనన్తవ్రతాదికమన్యైఃకారయేత్

ప్రారబ్ధాన్నసత్రస్యాన్నదానాదిషునాశోచమ్ పూర్వసంకల్పితాన్నేషునదోషఃపరికిర్తితః ।

ఉదకదుగ్ధదధిఘృతలవణఫలమూలభర్జితాద్యన్నానాంసూతకిగృహస్థితానాంస్వయంగ్రహ
ణేదోషాభావఃసూతకిహస్తాచునగ్రాహ్యమ్

కేచిత్తణ్డులాదికమపక్వమన్నంగ్రాహ్యమాహుః ఇతిసంక్షేపేణనిర్ణయోవిశేషస్తువక్ష్యతే ॥

అథసూతికాశుద్ధిః

అథసూతికాశుద్ధిః ।
దశాహాన్తేసూతికాయాఅస్పృశ్యత్వనివృత్తిర్నామకర్మజాతకర్మాదిప్రాప్తకర్మాధికారశ్చ

జాతేష్టివివాహోపనయనాదికర్మసుతుపుత్రప్రసూనాం వింశతిరాత్రాన్తేఽధికారః
కన్యాప్రసూనాంమాసాన్తేఽధికారః ॥

అథజన్మనిదుష్టకాలనిర్ణయన్తే

అథజన్మనిదుష్టకాలాస్తచ్ఛాన్తయశ్చనిర్ణీయన్తే తత్రాదౌగోప్రసవః
యత్రజన్మకాలేపితుర్మాతుఃసుతస్యచారిష్టముక్తం

తత్రగోప్రసవశాన్తిస్తత్తన్నక్షత్రాదిశాన్తిశ్చకర్యా ధనాద్యరిష్టేషునకార్యా
మూలాశ్లేషాజ్యేష్ఠామఘానక్షత్రేషుజననేచతుర్థపాదాదిషు

పిత్రాద్యారిష్టాభావేపిగోప్రసవః
అశ్వినీరేవతీపుష్యచిత్రాసునక్షత్రశాన్త్యభావేపిగోప్రసవశాన్తిరేవకార్యా

తత్రఅస్యశిశోరముకదుష్టకాలోత్పత్తిసూచితారిష్టనివృత్త్యర్థంగోముఖప్రసవశాన్తింకరిష్యేఇతి
సంకల్ప్య

గణేశపూజనమాత్రంకృత్వాఅఙ్గాదఙ్గాదితిమన్త్రేణశిశుమూర్ధావఘ్రాణాన్తేప్రయోగమధ్యఏవపు
ణ్యాహవాచనమితికౌస్తుభమయూఖౌ

పుణ్యాహవాచనంశాఖోక్తంకృత్వామూర్ధావఘ్రాణాన్తేఅస్యగోముఖప్రసవస్యపుణ్యాహంభవన్తో
బ్రువన్త్వితేకవాక్యమేవత్రిర్వదేత్

ఋత్విజశ్చప్రతిబ్రూయుర్నతుశాఖోక్తమితికమలాకారః నాన్దీశ్రాద్ధంనకార్యమ్
అగ్నిప్రతిష్ఠాన్తేకస్మింశ్చిత్పీఠేనవగ్రహాన్

అధిదేవతాదిరహితాన్ప్రతిష్ఠాప్యాన్వాధానంకుర్యాత్ ఆజ్యభాగాన్తే అపఃఆపోహిష్ఠేతితృచేనఅప్సుమేసోమ

ఇతిగాయత్ర్యాఋచాచమిలితదధిమధ్వాజ్యేనప్రత్యృచమష్టాష్టసంఖ్యాహుతిభిర్విష్ణుంత ద్విష్ణోరిత్యృచామిలితదధిమధ్వాజ్యేనాష్టాహుతిభిః

యక్ష్మహణంఅక్షీభ్యామితిసూక్తేనప్రత్యృచమష్టాష్టమిలితదధిమధ్వాజ్యాహుతిభిర్నవగ్రహాన్ద ధిమధ్వాజ్యేనాష్టాష్టసంఖ్యాహుతిభిఃశేషేణేత్యాదిమయూఖాదయః

కమలాకరస్తుదధిమధ్వాజ్యేనాపశ్చతుర్వారంవిష్ణుంసకృతయక్ష్మహణమక్షీభ్యామితిసూక్తేన

ప్రత్యృచమష్టాష్టసంఖ్యాహుతిభిర్నవఅగ్రహాన్నేకైకయాహుత్యాశేషేణస్విష్టకృతమిత్యాహఆజ్య భాగహోమాన్తేఏకస్మిన్కుమ్భేవిష్ణువరుణౌప్రతిమయోః

సంపూజ్యౌ ప్రతిమాసువిష్ణువరుణయక్ష్మహణః పూజ్యాఇతిమయూఖే తతోయథాన్వాధానహోమఇతిసంక్షేపః అవశిష్టఃప్రయోగఃశాన్తిగ్రన్థేషు

ఏవమగ్రేపిదేవతాద్రవ్యాహుతిసంఖ్యానిమిత్తఫలామాత్రంలిఖ్యతే విస్తరోన్యత్రజ్ఞేయః ॥

అథకృష్ణచతుర్దశీజననశాన్తిః

అథకృష్ణచతుర్దశీజననశాన్తిః కృష్ణపక్షేచతుర్దశ్యాంప్రసూతేః షడ్విధంఫలమ్ । చతుర్దశీచ షడ్భాగాంకుర్యాదాదౌశుభంస్మృతమ్ ౧

ద్వితీయేపితరంహన్తితృతీయే మాతరంతథా చతుర్థేమాతులంహన్తిపఞ్చమే వంశనాశనమ్ ౨ షష్ఠేతుధనహానిః స్యాదాత్మనోవంశనాశనమ్ ।

తత్రచతుర్దశ్యాఃషడంశానాంమధ్యేద్వితీయతృతీయషష్ఠాంశేషుజననేగోముఖప్రసవపూర్వ
కంచతుర్దశీశాన్తిః అన్యభాగేకేవలచతుర్దశీశాన్తిః అస్య శిశోః

కృష్ణచతుర్దశ్యాఅముకాంశజననసూచితసర్వారిష్టనిరాసద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థమిత్యాది
సంకల్పః ఆగ్నేయాదిచతుర్దిక్షుచత్వారః

కుమ్భామధ్యేశతచ్ఛిద్రకుమ్భేప్రతిమాయాంరుద్రావాహనమ్
మయూఖేతుపీఠాదౌరుద్రప్రతిమాంసంపూజ్యతత్రప్రాచ్యాముదీచ్యాం

వాశతచ్ఛిద్రాదిపఞ్చకలశస్థాపనపూజనమ్
అన్వాధానేగ్రహానష్టాష్టసంఖ్యసమిదాజ్యచరుభిరధిదేవతాదీన్ఏకైకసంఖ్యసమిచ్చర్వాజ్యా
హుతిభిః

రుద్రంఅశ్వత్థప్లక్షపలాశఖదిరసమిద్భిశ్చర్వాహుతిభిరాజ్యాహుతిభిర్మాషైస్తిలైః
సర్షపైశ్చప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతాష్టావింశత్యన్యతరసంఖ్యయా

త్ర్యంబకమితిమన్త్రేణ అగ్నింవాయుంసూర్యంప్రజాపతించతిలాహుతి
భిరముకసంఖ్యాభిఃసకృద్వావ్యస్తసమస్తవ్యాహృతిభిః

యద్వాప్రజాపతిమేవసమస్తవ్యాహృతిభిస్తిలైః శేషేణేత్యాది ॥

అథసినీవాలీకుహూజననశాన్తిః

అథసినీవాలీకుహూజననశాన్తిః తత్రామావాస్యాయాఃప్రథమోయామఃసినీవాలీ
అన్త్యోపాన్త్యయామౌకుహూః

మధ్యవర్తిపఞ్చయామాదర్శఇతికేచిత్ అపరేతుచతుర్దశీమాత్రయుతేఽహోరాత్రేవర్తమానా
అమావాస్యాసినీవాలీ

ప్రతిపన్మాత్రయుతేఽహోరాత్రేవర్తమానాకుహూః తేనామాయా

వాసరత్రయస్పశిత్వలక్షణదినవృద్ధ్యభావేసూర్యోదయస్పర్శత్వాభావలక్షణక్షయాభావేచద
ర్శోనాస్త్యేవ

ఉదయాత్పూర్వాహోరాత్రేవర్తమానాయాః సినీవాలీత్వాత్
ఉదయోత్తరంవర్తమానాయాఃకుహుత్వాత్

దినక్షయేసర్వాప్యమాదర్శసంజ్ఞానతత్రసినీవాలీకుహూభాగౌ
కేవలచతుర్దశీకేవలప్రతిపద్యుక్తత్వాభావాత్

ఏవందినవృద్ధౌత్రిదినస్పర్శమధ్యదినస్థాషష్టినాడీమితామావాస్యాదర్శసంజ్ఞా
చతుర్దశ్యాదియోగాభావాత్

పూర్వోత్తరదినస్థౌభాగౌసినీవాలీకుహూసంజ్ఞావిత్యాహుఃఇదంమయూఖే స్పష్టమ్
సినీవాల్యాంప్రసూతాస్యాద్యస్యభార్యాపశుస్తథా ।

గజాశ్వామహిషీచైవశక్రస్యాపిశ్రియంహరేత్ ౧ గోపక్షిమృగదాసీనాంప్రసూతిరపివిత్తహ్రతూ ।

కుహూప్రసూతిరత్యర్థం సర్వదోషాకరీస్మృతా ౨
యస్యప్రసుతిరేతేషాంతస్యాయుధననాశనమ్ ।

శాన్త్యభావేఈతిత్యాగమత్రజాతోనసంశయః ౩
అత్యాగేనాశయేత్కించిత్స్వయంవానాశమాప్నుయాత్ ।

సినీవాలీజననసూచితేత్యాదిఃకుహూజననసూచితారిష్టనాశేత్యాదిశ్చసంకల్పః
కుహూజననేగోప్రసవోపీతికేచిత్

అత్రోభయత్రాపిచతుర్దశీశాన్తివచ్ఛతచ్ఛిద్రకలశసహితాః పఞ్చకలశాః
మధ్యేరుద్రఃప్రధానదేవతా

ఇన్ద్రఃపితరశ్చపార్శ్వదేవతే ఇతి ప్రతిమాత్రయమ్
ఇన్ద్రస్యపితౄణాంచప్రధానరుద్రన్యూనసంఖ్యయాప్రధానోక్తసర్వద్రవ్యైర్హోమః

అవశిష్టాన్వాధానద్వతోహశ్చతుర్దశీశాన్తివత్
ప్రధానదేవతాపూజోత్తరంగోవస్త్రస్వర్ణదానానికృత్వా

గోభూతిలహిరణ్యాజ్యవాసోధాన్యగుండానిచ । రౌప్యంలవణమిత్యేతద్దశదానానిదాపయేత్ ౧
క్షీరాజ్యగుడదానంచకృత్వా హోమంసమారభేత్ ।

ఏతనిదానానిఋత్విగ్భ్యోదేయాని
తేనాన్తేపృథక్దక్షినాదానంనంకార్యమతఏవాత్రగవాదేర్దక్షిణారూపత్వాత్సదక్షిణందానంన
భవతి

అన్యత్ర్దశదానాదీనాంసదక్షిణం దానంకార్యమ్ అథైతేషాంమానమ్ భువోమానంగోచర్మ
సప్తహస్తోదణ్డః

త్రిశద్దణ్డావర్తనమ్ దశవర్త్‍నానిగోచర్మ తిలానాంద్రోణః
సువర్ణరజతయోర్దశమాషతదర్ధతదర్ధాన్యతమమ్ ఆజ్యస్య

చత్వారింశత్పలాని వాసస్త్రిహస్తత్వమ్ ధాన్యస్యపఞ్చ ద్రోణాః ఏవంగుడలవణయోః
ఏతావత్ప్రమాణాశక్తౌ

నిత్యనైమిత్తికే యథాశక్తి దేయాని యథాశక్తి హిరణ్యం వా
తత్తత్ప్రతినిధిత్వేనహిరణ్యగర్భేనిమన్త్రేణదేయమ్

నైమిత్తికాదేరకరణేప్రత్యవాయాత్
అభ్యుదయాదిఫలార్థంతుదశ్వానానిశక్తింవినానకార్యాణీతిభాతి

హోమాంతే బలిదానాభిషేకాదిఇతిసినీవాలీకుహూశాన్తిః

అథదర్శశాన్తిః

అథదర్శశాన్తిః । అథాతోదర్శజాతానాంమాతాపిత్రోర్ధరిద్రతా ।

తద్దోషపరిహారార్థంశాన్తి వక్ష్యామితేసదా ౧ అస్యం దర్శజననసూచితారిష్టనిరాసార్థం

శాన్తింకరిష్యేఇతిసంకల్ప్యః స్థణ్డిలాత్పూర్వదేశేకలశం ప్రతిష్ఠాప్యకలశాగ్న్యోర్మధ్యే

సర్వతోభద్రపీఠేబ్రహ్మాదిమణ్డలదేవతాఆవ్హాహ్యతన్మధ్యేస్వర్ణప్రతిమాయాంయేచేహేతిమన్త్రేణాపితౄనావాహయేత్

తద్దక్షిణేరజతప్రతిమాయామాప్యాయస్వేతిసోమముత్తరస్తామ్రప్రతిమాయాంసవితాపశ్చాతాదిసూర్యం

చావాహ్యసంపూజ్యాగ్నిప్రతిష్ఠాప్యసర్వతోభద్రాదైశాన్యాం గృహస్థాపనాది
అన్వాధానేఆదిత్యాదిగ్రహాన్

అముకసంఖ్యాభిఃసమిచ్చర్వాజ్యాహుతిభిః పితౄన్అష్టావింశతిసంఖ్యాకాభిఃసమిచ్చరుభ్యాం

సోమంసూర్యచ ప్రత్యేకమష్టోత్తరశతసంఖ్యసమిచ్చర్వాహుతిభిః శేషేణస్విష్టకృతమిత్యాది అత్రస్విష్టకృతఃపూర్వ

మాతాపితృశిశూనాం కలశోదకేనాభిషేకస్తతఃస్విష్టకృద్బలిదానాదీతివిశేశః ఇతిదర్శశాన్తిః ॥

అథనక్షత్రశాన్తిః

తత్రతమూలనక్షత్రఫలమ్ పితామ్రియేతమూలాద్యేపాదేపుత్రజనిర్యది ।

ద్వితీయే జననీనాశోధననాశస్తృతీయకే ౨ చతుర్థేకులనాశోతఃశాన్తిఃకార్యాప్రయత్నతః ॥

క్వచిచ్చతుర్థచరణ శుభఉక్తోమనీషిభిః ౩ ఏవంచదుహితుర్జ్ఞేయంమూలజాతఫలంబుధైః ॥

కేచిత్తు నకన్యాహన్తిమూలర్క్షేపితరంమాతరంతథా
మూలజాశ్వశురంహన్తిశ్చశ్రూమాశ్లేషజాసుతా ౧
జ్యేష్ఠాయాంతుపతిజ్యేష్ఠంవిశాఖోత్థాతుదేవరమ్ ।

శాన్తిర్వాపుష్కలాస్యాచ్చేత్తర్హిదోషోనవిద్యతే౨ ఇత్యాహుః
అభుక్తమూలసంభవంపరిత్యజేత్తుబాలకం సమాష్టంకపితాథవానతన్ముఖంవిలోకయేత్ ।

జ్యేష్ఠాన్తేఘటికాచైకామూలాదౌఘటికాద్వయమ్ ।
అభుక్తమూలమథవాసంధినాడీచతుష్టయమ్ ౧
వృషాలిసింహేషుఘటేచమూలందివిస్థితంయుగ్మతులాఙ్గనాన్త్యే ।

పాతాలగంమేషధనుఃకులీరనక్రేషుమర్త్యేష్వితిసంస్మరన్తి ౨ ఏతల్లగ్నఫలమ్ ।
స్వర్గేమూలేభవేద్రాజ్యం పాతాలేచధనాగమః ।

మృత్యులోకేయదామూలంతదాశూన్యంసమాదిశేత్ ౧
నవమాంససార్పదోషోమూలదోషోఽష్టవర్షకమ్ ।

జ్యేష్ఠోమాసాన్పఞ్చదశతావద్దర్శనవర్జనమ్ ౨ వ్యతీపాతేఙ్గహానిఃస్యాత్పరిఘేమృత్యుమాదిశేత్ ।

వికృతాఙ్గశ్చహీనశ్చసంధ్యయోరుభయోరపి ౪ తద్వత్పదన్తజాతస్తుపాదజాతస్తథైవచ ।

తస్మాచ్ఛాన్తింప్రకుర్వీతగ్రహాణాంక్రూరచేతసామ్ ౫
వ్యతీపాదాదౌగ్రహమఖసహితాతత్తచ్ఛాన్తిరవశ్యం కార్యాం

ఇతరశాన్తిషుగ్రహమఖోనావశ్యకఇత్యర్థః ముఖ్యకాలంప్రవక్ష్యామిశాన్తిహోమస్యయత్నతః ।

జాతస్యద్వాదశాహేతుజన్మర్క్షేవాశుభేదినే ౧
జననాద్ద్వాదశాహేశాన్తికరణేశాన్త్యుక్తనక్షత్రాహుతివహ్నిచక్రావలోకనాదికంనావశ్యకమ్

కాలాన్తరే ఆవశ్యకమ్ ఏవమన్యశాన్తిష్వపిజ్ఞేయమ్ ।

శుభదిననిర్ణయః

తద్యథా శుక్లాదితస్తిథిః సైకావారయుక్తాబ్ధిశేషితా ।

ఖేగుణేభువివాసోగ్నేద్వ్యైకయోః స్యాదధోదివి ౧ భూమావగ్నిః

శుభః హోమాహుతిః సూర్యభతస్త్రిభంత్రిభంగణ్యంముహుస్త్రచచన్ద్రభావధి ।

సూర్యజ్ఞశుక్రార్కజచన్ద్రభూమిజాజీవస్తమః కేతురసత్యసన్ముఖే ౧

సంస్కారనిత్యకర్మసునిమిత్తావ్యవహితనైమిత్తికేషురోగాతురేచవహ్నిచక్రాదికంనాపేక్షితమ్

అగ్నేఃస్థాపనవేలాయాంపూర్ణహుత్యామథాపివా । ఆహూతిర్వహ్నివాసశ్చవిలోక్యాశాన్తికర్మణి ॥౧॥

త్ర్యుత్తరారోహిణీశ్రవాధనిష్ఠాశతతారకాపునర్వసుస్వాతీమఘాశ్వినీహస్తపుష్యానురాధారేవతీనక్షత్రేషుగురుశుక్రాస్తమలమాసరహితేశుభవారతిథ్యాదౌ

శాన్తిఃకార్యా నిమిత్తావ్యవహితనైమిత్తికేరోగశాన్తౌచఅస్తాదివిచారణానాస్తి
ఇతిప్రసంగాత్సర్వశాన్త్యుపయోగిశుభదిననిర్ణయః ।

అభుక్తమూలోత్పతౌవర్షాష్టకంశిశుత్యాగః

తతఃశాన్తిః
తదన్యమూలోత్పత్తౌద్వాదశాహేఅవ్యవహితాగామిమూలయుతేశుభదినేవాగోప్రసవశాన్తింకృత్వాస్యాశిశోర్మూలః

ప్రథమచరణోత్పత్తిసూచితారిష్టనిరాసార్థంసగ్రహమఖాంశాంతికరిష్యఇతిసంకల్పయేత
ద్వితీయాదిపాదోత్పత్తౌసంకల్పేతథోహః

బ్రహ్మసదస్యాకృతాకృతౌ ఋత్విజోష్టౌచత్వారోవా
మధ్యకలశేస్వర్ణప్రతిమాయాంరుద్రావాహనాది

తస్యచతుర్దిక్షుకుమ్భచతుష్టయేఽక్షతపుఞ్జేషువరుణపూజా యద్వా మధ్యేకుమ్భేప్రతిమాయాంరుద్రదుత్తరకుమ్భేవరుణః

పూజ్య ఇతికుమ్భద్వయమ రుద్రకుమ్భోత్తరతః కుమ్భేప్రతిమాసు నిఋతిమిన్ద్రమపశ్చావాహ్యపద్మస్యచతుర్వింశతిదలేషుఉత్తరాషాఢాద్యనురాధాన్తచతుర్వింశతి

నక్షత్రానావిశ్వేదేవాదిచతుర్విమ్శతిదేవాస్తణ్డులపుఞ్జాద్విష్వావాహ్యదిక్షులోకపాలామ్శ్చావాహ్యపూజయేత్

అగ్నిసహస్థాపనాద్యన్తేఽన్వాధానేఽర్కాదిగ్రహాన్సమిచ్చర్వాజ్యాహుతిభిః

నిఋతిప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతసంఖ్యాభిర్ఘృతమిశ్రపాయససమిదాజ్యచర్వాహుతిభిః

యద్వాపాయసేనాష్టోత్తరశతసంఖ్యయాసమిదాజ్యంచరుభిరష్టావింశతిసంఖ్యయాఇన్ద్రమపశ్చప్రతిద్రవ్యమష్టా

వింశతిసంఖ్యపాయసమిదాజ్యచర్వాహుతిభిర్విశ్వదేవాదిచతుర్వింశతిదేవతాఅష్టాష్టపాయసాహుతిభిః

రక్షోహణమగ్నికృణుష్వపాజేతిపఞ్చదశఋగ్భిఃప్రత్యచమష్టాష్టసంఖ్యక్రుసరాహుతిభిః ౧౨౦

సవితారందుర్గాత్ర్యంబకంకవీనదుర్గాం వాస్తోష్పతిఅగ్నింక్షేత్రపాలంమిత్రావరుణావగ్నించాష్టాష్టకృసరాహుతిభిః శ్రియం

హిరణ్యవర్ణామితిపఞ్చదశఋగ్భిఃప్రత్యృచమష్టాష్టసమిదాజ్యచర్వాహుతిభిః సోమం త్రయోదశపాయసాహుతిభిః

రుద్రంస్వరాజంచతుర్గృహీతాజ్యేనాగ్నివాయుసూర్యంప్రజాపతించాజ్యేశేషేణస్విష్టకృతమి త్యాది

కవీనిత్యత్రఋత్విక్సుతిమిత్యుద్దేశోమయూఖాదౌ శూర్పత్రయే నిర్వాపః తత్రప్రథమేశూర్పేపాయసార్థం

తూష్ణీద్వాదశముష్టీన్నిఋతిమిన్ద్రమపశ్చాంద్ధిశ్యనిరూప్య ద్వితీయేచర్వర్థం తదేవత్రయముద్ధిశ్యద్వాదశముష్టిన్

పునఃప్రథమేషణ్ణవతిముష్టీన్
పాయసార్థంతృతీయేశూర్పేకృసరార్థంచతుశ్చత్వారింశన్ముష్టీన్
ద్వితీయేపునశ్చతురోముష్టీన్ప్రథమేపునః

సోమార్థంచతుర్ముష్టీన్నిరుప్యతతఃశూర్పత్రయేఆహుతిపర్యాప్తతణ్డులాన్గృహీత్వానిర్వాప సంఖ్యయాప్రోక్ష్యపాత్రత్రయేహవిస్త్రయంశ్రపయేత్

తిలమిశ్రతణ్డులపాకేనకృసరోభవతి గ్రహార్థంగృహసిద్ధాన్నంగ్రాహ్యమ్ సర్వగ్రన్థేషునిఋత్యాద్యర్థంనిర్వాపాదిక్రమేణశ్రపణమేవోక్తమ్

అతోగృహసిద్ధాన్నఏవతిలదుగ్ధమిశ్రణేనకృసరాదిసంపాదనం ప్రమాదాలస్యాదికృతకర్మభ్రంశఏవ తతోహోమకాలేయజమానస్త్యాగంకుర్యాత్

తత్రఏతావత్సంఖ్యాహుతిపర్యాప్తంసమిదాజ్యచరుద్రవ్యమాదిత్యాదినవగ్రహేభ్యోనమమ ఏవమధిదేవతాదిభ్యః

తతోష్టోత్తరశతసంఖ్యాహుతిపర్యాప్తంఘృతమిశ్రపాయసంఅష్టోత్తరశతాహుతీనామష్టావింశ త్యాహుతీనాం

వాపర్యాప్తంసమిదాజ్యచర్వాత్మకద్రవ్యత్రయమిదంనిఋుతయేనమమ

అష్టవింశత్యాహుతిపర్యాప్తంపాయససమిచ్చర్వాజ్యమిన్ద్రాయనమమ ఏవమద్ర్యయః
అష్టాష్టహుతిపర్యాప్తంపాయసంవిశ్వేభ్యోదేవేభ్యోం

౧ విష్ణవే ౨ వసుభ్యో ౩ వరుణాయ ౪ అజైకపదే ౫ అహయేబుధ్న్యాయ ౬ పూష్ణే ౭ అవిభ్యాం ౮
యమాయ ౯ అగ్నయే ౧౦ ప్రజాపతయే

౧౧ సోమాయ ౧౨ రుద్రాయ ౧౩ అదిత్యై ౧౪ బృహస్పతయే ౧౫ సర్వేభ్యః ౧౬ పితృభ్యః
౧౭ భగాయ ౧౮ అర్యమ్ణే ౧౯ సవిత్రే ౨౦ స్త్వష్ట్రే

౨౧ వాయవే ౨౨ ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాం ౨౩ మిత్రాయ ౨౪ నమమ
వింశత్యధికశతాహుతిపర్యాప్తంకృసరంరక్షోఘ్నేఽగ్నయేనమమ

అష్టాష్టాహుతిపర్యాప్తంకృసరంసవిత్రేదుర్గాయైత్ర్యమ్బకాయకవిభ్యోదుర్గాయైవాస్తోష్పతయేఽ
గ్నయేక్షేత్రపాలాయమిత్రావరుణాభ్యామగ్నయేచనమమ

ప్రతిద్రవ్యంవింశత్యధికశతాహుతిపర్యాప్తిసమిచ్చర్వాజ్యానిశ్రియైనమమ
త్రయోదశాహుతిపర్యాప్తంపాయసంసోమాయచతుర్గృహీతాజ్యంరుద్రాయస్వరాజే

ఏకైకాహుతిపర్యాప్తమాజ్యంఅగ్నయేవాయవే సూర్యాయప్రజాపతయేచనమమ
ఏవంసవిస్తరంతత్తద్ద్రవ్యసంఖ్యాదేవతోచ్చారేణత్యాగఃసర్వత్రజ్ఞేయః కేచిత్తు

ఇదముపకల్పితమన్వాధానోక్తద్రవ్యజాతమన్వాధానోక్తాహుతిసంఖ్యాపర్యాప్తమన్వాధానోక్తా
భ్యోయక్ష్యమాణాభ్యోదేవతాభ్యోనమమేతిసంక్షేపేణగంకుర్వన్తి

తత్యాతోగ్రహమన్త్రైనిఋత్యాదిమన్త్రైశ్చయథాయథంహోమాన్తే

గ్రహపూజాస్విష్టకృవాహుతిబలిదానపూర్ణాహుతిపూర్ణపాత్రవిమోకాదివహ్నిపూజాన్తేయజమానా
ద్యభిషేకే కృతే

ఘృతశుక్లవస్త్రగన్ధోయజమానోమానస్తోకేతివిభూతిధృత్వా
ముఖ్యదేవతాపూజనవిసర్జనశ్రేయోగ్రహణ

దక్షినాదానానికుర్యాత్ శతంతదర్ధదశవాబ్రాహ్మణాన్భోజయేదితిసంక్షేపః ॥

అథాశ్లేషాశాన్తిః

తత్రాశ్లేషాఫలమ్ ఆశ్లేషాయాః
క్రమేణపఞ్చసప్తద్విత్రిచతురష్టైకాదశషణ్ణవపశ్చేతిదశధావిభక్తనాడీషు

క్రమేణ రాజ్యంపితృనాశో మాతృనాశః కామభోగః
పితృభక్తిర్బలంహింసకత్వంత్యాగోభోగోధనమితిఫలాని

అథ పాదవిభాగేనఫలమ్ తత్రాద్యపాదః శుభః ద్వితీయే పాదేధనస్యనాశః తృతీయేమాతుః

చతుర్థేపితుఆశ్లేషాన్త్యపాదత్రయజాతాకన్యాశ్వశ్రూహన్తి
ఏవంవరోపిఅన్త్యపాదత్రయజఃస్వశ్చశ్రూంహన్తి

ఆశ్లేషాసర్వపాదేషు శాన్తిఃకార్యాప్రయత్నతః । జాతస్యద్వాదశాహేతుశాన్తికర్మసమాచరేత్ ౧
అసంభవేతుజన్మర్క్షేఅన్యాస్మిన్వాశుభేదినే ।

అథోక్తకాలేగోముఖప్రసవంకృత్వాఅస్యశిశోరాశ్లేషాజననసూచితసర్వారిష్టపరిహారేత్యాది

సంకల్పకృత్వామూలహోన్తివత్కుమ్భద్వయేరుద్రవరుణౌద్వాసంపూజ్యచతుర్వింశతిదలప
ద్మస్థకుమ్భేప్రతిమాయామాశ్లేషాధిపతీన్

సర్పానావాహ్యతాద్దక్షిణేపుష్యదేవతాం
బృహస్పతిముత్తరతోమఘాదేవతాంపితౄశ్చావాహ్యదలేషుపూర్వదలమారభ్యప్రాదక్షిణ్యేన

పూర్వాధిపతిభగాదిపునర్వసుదేవతాదితిపర్యన్తచతుర్వింశతిదేవతావాహనాదికుర్యాత్
కౌస్తుభేతు త్తైత్తిరీయకమంత్రైః

పుష్యమఘాపూర్వాదినక్షత్రాణామేవావాహనముక్తంనతునక్షత్రదేవతానామ్
తతోలోకపాలానావాహ్యావాహితసర్వదేవతాః

సంపూజ్యాగ్నిగ్రహాంశ్చప్రతిష్ఠాప్యాన్వాదధ్యాత్ ఆదిత్యాదిగ్రహోద్ద్యుద్దేశాన్తే

ప్రధానదేవతాఃసర్పాప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతసంఖ్యమష్టావింశతిసంఖ్యంవాఘృతమిశ్రపాయ
ససమిదాజ్యచర్వాహూతిభిః

బృహస్పతింపితౄశ్చాష్టావింశతిసంఖ్యమష్టసంఖ్యంవాత్తైరేవ
ద్రవ్యైర్భగాదిచతుర్వింశతిదేవతాః అష్టాష్టపాయసాహుతిభిః

రక్షోహణమిత్యాదిశేషదేవతానిర్దేశోమూలశాన్తివత్
తద్వదేవపాయసకృసరచరూనాంశ్రపణంహవిస్త్యాగశ్చకార్యః

కౌస్తుభోక్తప్రధానదేవతామన్త్రైస్తత్తద్ధోమః శేషంమూలశాన్తివత్ ॥

అథజ్యేష్ఠానక్షత్రఫలమ్

జ్యేష్ఠాయాదశభాగేషుఆద్యేమాతామహీమృతిః ।
మాతామహంద్వితీయేచతృతీయేహన్తిమాతులమ్ ౧
తుర్యేజాతోమాతరంచహన్త్యాత్మానంతుపఞ్చమే ।

గోత్రజాన్షష్ఠభాగేచసప్తమేతూభయంకులమ్ ౨ అష్టమేస్వాగ్రజంహన్తినవమేశ్వశురంతథా ।
దశమాంశకజాతస్తుర్సవహన్తీశిశుర్ధ్రువమ్ ౩

జ్యేష్ఠర్క్షేతుపుమాఞ్జాతోజ్యేష్ఠభ్రాతుర్వినాశకః । జ్యేష్ఠర్క్షేకన్యకాజాతాహన్తిశీఘ్రంధవాగ్రజమ్ ౪

పాదత్రయేజాతనరోజ్యేష్ఠోప్యత్రప్రజాయతే । జ్యేష్ఠాన్త్యపాదజాతస్తుపితుఃస్వస్యచనాశకః ౫

ఇతిజ్యేష్ఠాశాన్తిసంక్షేపః

ద్వాదశాహేశాన్త్యుక్తశుభదినేవాగోప్రసవశాన్తికృత్వాఽస్యశిశోర్జ్యేష్ఠర్క్షజననసూచితసర్వారిష్టపరిహారద్వారేత్యాది

సంకల్ప్యమధ్యకలశేసువర్ణప్రతిమాయాంశచీసహితమైరావతారుఢమిన్ద్రంలోకపాలాంశ్చావాహ్యరక్తవస్త్రద్వయశష్కులీనైవేద్యసహితషోడశోపచారైః పూజయేత్

తస్యచతుర్దిక్షుకుమ్భచతుష్టయంతత్పూర్వమధ్యభాగేశతచ్ఛిద్రంచనిధాయపూర్ణపాత్రయుతేషుఫలాదౌవరుణావాహనపూజనాది

అన్వాధానేగ్రహాన్వాధానాన్తే
ఇన్ద్రంపలాశసమిదాజ్యచరుద్రవ్యైఃప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతసంఖ్యయా ఇన్ద్రాయేన్ద్రోమరుత్వ

ఇతిమన్త్రేణప్రజాపతిమష్టోత్తరశతతిలాహుతిభిః సమస్తవ్యాహృతిమంత్రే
శేషేణస్విష్టకృతమిత్యాది

అష్టోత్తరశతంబ్రాహ్మణాన్భోజయేత్ ఇతిజ్యేష్ఠాశాన్తిసంక్షేపః ॥

చిత్రా నక్షత్రశాన్తయః

చిత్రాద్యేర్ధేపుష్యమధ్యేద్విపాదేపూర్వాషాఢాధిష్ణ్యపాదేతృతీయే ।

జాతఃపుత్రశ్చోత్తరాద్యేవిశ్వేతిపితుర్భ్రాతుఃస్వస్యచాపిప్రణాశమ్ ౧
ఉత్తరాఫల్గున్యాద్యపాదేఇత్యర్థఃఅత్రేత్థంభాతి

చిత్రాపూర్వార్ధేజాతస్యగోప్రసవంకృత్వానక్షత్రాధిప్రతిమాంసంపూజ్యఅజాదానంకార్యమ్
ఏవంపుష్యద్వితీయతృతీయపాదయోర్జననే

గోప్రసవనక్షత్రాధిపపూజాగోదానానికార్యాణిఉత్తరాఫల్గునీప్రథమపాదేజననే
నక్షత్రాధిపపూజాం తిలపాత్రదానంచ

కుర్యాత్ ఏవంపూర్వాషాఢాతృతీయపాదేజననేనక్షత్రేశపూజాకాఞ్చనదానమ్
మఘాప్రథమపాదజననేమూలవత్ఫలమ్

తత్రగోప్రసవనక్షత్రేశపూజనగ్రహమఖాఃకార్యాః మఘాయాఆద్యఘటీద్వయజననే
నక్షత్రగణ్డాతరశాన్తిరపి

రేవత్యన్త్యఘటిద్వయేఽశ్విన్యాద్యద్వయేజననేనక్షత్రగణ్డాన్తశాన్తిగోప్రసవగ్రహమఖాఃకార్యః

రేవత్యేశ్విన్యోరితరభాగేషుమఘాన్తిమపాదత్రయేచదోషవిశేషానుక్తేర్న శాన్త్యాదికమ్

ఏవంవిశాఖాచతుర్థపాదజననేశాలకదేవరనాశాదిదుష్టఫలోక్తేర్గ్రహమఖః కార్యః యత్రకాలే

దుష్టఫలమాత్రముక్తంశాన్తిర్నోక్తాతత్రగ్రహమఖఇతి కమలాకరోక్తేః ఏవమితరత్రాప్యూహమ్ ఇతినక్షత్రశాన్తయః

సంక్రాన్తిశాన్తిః

కుమారజన్మకాలేతువ్యతీపాతశ్చ వైధృతి । సంక్రమశ్చరవేస్తత్రజాతోదారిద్ర్యకారకః ౧

అశ్రియంమృత్యుమాప్నోతినాత్ర కార్యావిచారణా । స్త్రీణాంచశోకదుఃఖంచసర్వనాశకరోభవేత్ ౨ గోముఖప్రసవం కుర్యాచ్ఛాన్తిచసనదగ్రహమ్ ।

ఉక్తకాలేసంకల్పాదికంకృత్వాపఞ్చద్రోణపరిమితవ్రీహిరాశింకృత్వాతదుపరిసార్ధద్రోణద్వయ మితతణ్డులరాశింత

దుపరిసపాదద్రోణపరిమితతిలరాశించకృత్వాతిలరాశౌవిధినాస్థాపిత

కుమ్భేసౌవర్ణప్రతిమాయాంసూర్యమావాహ్యతద్దక్షిణోత్తరయోరగ్నిరుద్రాదఆవాహ్యతిస్రోదేవ తాః

వ్యతీపాతశాన్తౌసంక్రాతిశాన్తౌచపూజయేత్ వ్యతీపాతసంక్రామ్యోర్జననేవ్యతీపాతసంక్రాంతిశాన్తితన్త్రేణ

సంకల్ప్యైకైవశాన్తిః కార్యా అత్రపూజాహోమాదేఃప్రసఙ్గసిద్ధిఃద్విగుణోవాంప్రధానహోమఇతిభాతి

గృహపీఠదేవతాన్వాధానాన్తసుర్యఉత్సూర్యోబృహదితిమన్త్రేణసమిదాజ్యచర్వాహుతిభిః ప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతసంఖ్యాభిః

అగ్నిరుద్రంచత్తైరేవద్రవ్యైః ప్రత్యేకమష్టావంశతిసంఖ్యాహుతిభిరగ్నిందూతమితిత్ర్యంమ్బకమితిమన్త్రాభ్యాంమృత్యుంజయమష్టోత్తరశతతిలాహుతిభిః

శేషేణత్యాది అభిషేకాన్తేగోవస్త్రస్వర్ణాదిదత్త్వాశతంబ్రాహ్మణాన్భోజయేత్ ఇతివ్యతీపాతసంక్రాన్తిశాన్తిః ॥

అథవైధృతిశాన్తౌవిశేషః

పూర్వవత్త్రీహితణ్డులతిలరాశౌస్థపితకుమ్భే మధ్యే త్ర్యమ్బకమితిమంత్రేణరుద్రందక్షిణతః

ఉత్సూర్యఇతిసూర్యఉత్తరశ్చాప్యాయస్వేతిసోమమావాహ్యపూజయేత్ అన్వాధానేరుద్రందమిచ్చర్వాజ్యైః

ప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతసంఖ్యాహుతిభిః సూర్యసోమౌప్రత్యేకమష్టావింశతిసంఖ్యైస్తైరేవద్రవ్యైర్మృత్యుంజయమష్టోత్తరసహస్రశతాన్యతరసంఖ్యతిలాహుతిభిః

శేషేణేత్యాదిఅన్యత్పుర్వవత్ సంక్రాన్తిదినేవైధృతిసత్త్వే దేవతాభేదాచ్ఛాన్తిద్వయంపృథక్కార్యమ్ ఇతివైధృతిశాన్తిః ॥

అగ్నిచక్రపరీక్షణ

ఏకస్మిన్నైవనక్షత్రేభ్రాత్రోర్వాపితృపుత్రయోః । ప్రసూతిశ్చేత్తయోర్మృత్యుర్భవేదేకేస్యనిశ్చితః ౧ పితృనక్షత్రేమాతృనక్షత్రేవా కన్యాయా పుత్రస్యవోత్పత్తౌ

గోముఖప్రసవంకృత్వా శాన్తిఃకార్యా సోదరభ్రాతృభగిన్యోర్నక్షత్రే
భ్రాతుర్భగిన్యావోత్పత్తౌగోప్రసవమకృత్వైవశాన్తిమాత్రంకార్యమ్ సంకల్పే

పిత్రేకనక్షత్రోత్పత్తిసూచితసర్వారిష్టేత్యాద్యూహః కలశేరక్తవస్త్రేయస్మిన్నక్షత్రేజన్మ
తన్నక్షత్రప్రతిమాంతన్నక్షత్రదేవతాప్రతిమాంవా

అగ్నిర్నఃపాతుకృత్తికాఇత్యాదితైత్తిరీయమన్త్రైః పూజయేత్ అన్వాధానేఇదంనక్షత్రం

అముకాంనక్షత్రదేవతాంవాసమిచ్చర్వాజ్యైఃప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతసంఖ్యంశేషేణేత్యాది
అన్తేయయోరకనక్షత్రేజన్మతయోరభిషేకః

అత్రగ్రహమఖోనావావశ్యకః క్వచిత్సంపూజితహరిహరప్రతిమాదానముప్యక్తమ్ ।

అథగ్రహణశాన్తిః

గ్రహణేచన్ద్రసూర్యస్యప్రసూతిర్యదిజాయతే । ఇత్థంసంజాయతే
యస్తుతస్యమృత్యుర్నసంశయః ౧ వ్యాధిఃపీడాచదారిద్ర్యంశోకశ్చకలహోభవేత్ ।

అత్రగోముఖప్రసవఃకార్య ఇతిభాతి గ్రహమఖఃకృతాకృతః
సంకల్పేసూర్యగ్రహణకాలికప్రసూతిసూచితేత్యాద్యూహః

గ్రహణకాలికనక్షత్రస్యనక్షత్రదేవతాయావా హేమప్రతిమాం సూర్యగ్రహే
సూర్యస్య హేనప్రతిమాం చన్ద్రగ్రహేరాజతంచన్ద్రాబిమ్బంకృత్వోభయత్ర

సీసేనరాహోర్నాగాకృతి కృత్వాగోమయోపలిప్తేశుచిదేశేశ్వేతవస్త్రోపరిదేవతాత్రయపూజనమ్
నాత్రకలశస్థాపనాదితత్రమధ్యేఆకృష్ణేనేతిసూర్య

దక్షిణతఃస్వర్భానోరధఇతిరాహుం ఉత్తరతోనక్షత్రదేవతాం పూజయేత్
చన్ద్రగ్రహేతుఆప్యాయస్వేతిమధ్యేచన్ద్రఃపూజ్యః

పార్శ్వయోరాహునక్షత్రందేవతేపూర్వవత్ అన్వాధానే
సూర్యగ్రహేసూర్యఅర్కసమిదాజ్యచరుతిలైఃప్రత్యేకమష్టోత్తరశతసంఖ్యయా రాహూం

దూర్వాజ్యచరుతిలైస్తావత్సంఖ్యైర్నక్షత్రదేవతాఞ్జలవృక్షసమిదాజ్యచరుత్లైస్తావత్సంఖ్య
యా శేషేణేత్యాది చన్ద్రగ్రహేచ

చన్ద్రం పాలాశసమిదాజ్యచరుతిలైః శేషంపూర్వవత

అన్తేగ్రహకలశోదకేనపఞ్చగవ్యపఞ్చత్వక్పఞ్చపల్లవాదియుతలౌకికోదకేనచలౌకికేనైవాభిషే
కః

వేధకాలేజన్మనినైవశాన్తిః కింతుదుష్టకాలత్వాద్రుద్రాభిషేకః కార్యఇతిభాతీ ॥

అథనక్షత్రగణ్డాన్తశాన్తిః

రేవత్యాశ్లేషాజ్యేష్ఠానక్షత్రాణామన్త్యఘటీద్వయమశ్వినీమఘామూలానామాద్యఘటీద్వయమితి
ఘటికాచతుష్టయమితంత్రివింధనక్షత్రగణ్డాన్తమ్

అశ్చినీమఘామూలానాంపూర్వార్ధేబాధ్యతేపితా । పూషాహిశకపశ్చార్ధేజననీబాధ్యతేశిశోః ౧
సర్వేషాంగణ్డజాతానాంపరిత్యాగోవిధీయతే ।

వర్జయేద్దర్శనంయావత్తస్యషాణ్మాసికంభవేత్ ౨ శాన్తిర్వాపుష్కలాకార్యాసోమమన్త్రేణభక్తిమాన్
।

అస్యశిశోరేవత్యశ్వినీసంధ్యాత్మకగణ్డాన్తజననసూచితారిష్టనిరాసార్థం నక్షత్రగణ్డాన్తశాన్తికరిశ్య

ఇత్యాదిసంకల్పః గోముఖప్రసవంకృత్వాషోడశపలమష్టపలంవాచతుః పలం వా కాంస్యపాత్రం

విధాయతస్మిన్నాప్యయసంపయోవానిక్షిప్యతత్రనవనీతపూర్ణంశఙ్ఖంనిధాయతస్మిన్‌రాజతం

చన్ద్రబిమ్బంసంస్థాప్యసోమోహమితిధ్యానపూర్వకంచంద్రమాప్యాయస్వేతిపూజయేత్

పూజాన్తే ఆప్యాయస్వేతిమన్త్రస్యసహస్రంజపః గ్రహమకహోమఃకార్యః నాత్రప్రధానదేవతాహోమః

గ్రన్థాంతరేతుతామ్రకలశేరాజప్రతిమాయాంబృహస్పతిమన్త్రేణవాగీశ్వరం

సంపూజ్యతదుత్తరేకుమ్భచతుష్టయేపఞ్చపల్లవాదికంకుఙ్కుమచన్దనంకుష్ఠగోరోచనాని

క్షిప్త్వావరుణంపూజయేదిత్యుక్తమ్ ఆచార్యాయసశఙ్ఖసమౌక్తికచన్ద్రదానమ్

గ్రంథాన్తరపక్షేతామ్రపాత్రసహితవాగీశ్వరదానం ఆయుర్వృద్ధ్యర్థంసహస్రాక్షేణేతిమన్త్రజపః దశావరబ్రాహ్మణభోజనంచేతి ।

లగ్నగణ్డాన్తశాన్తిః

పఞ్చమీషష్ఠ్యోర్దశమ్యేకాదశ్యోః పఞ్చదశీప్రతిపదోఃసంధిభూతఘంటీద్వయంతిథిగణ్డాన్తమ్

కర్కసింహయోర్వృశ్చికధనుషోమర్ని మేషయోశ్చలగ్నోః సంధిభూత్రైకాఘటికాలగ్నగణ్డాన్తమ్

తత్రతిథిగణ్డాన్తేపూర్వార్ధేజన్మనితత్కాలంస్నాత్వావృషభదానంతన్మూల్యదానం వాకృత్వాసుతకాన్తేశాన్తిః

కార్యా ఉత్తరార్ధేజన్మనిశాంతిమాత్రమ్ లగ్నగణ్డాన్తపూర్వార్ధజన్మనికాఞ్చనదానమ్ ఉత్తరార్ధేశాంతిమాత్రమ్

కుమ్భే హేమప్రతిమాయాంవరుణంసంపూజ్యవరుణోద్దేశేనప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతసంఖ్యయా సామిఞ్చర్వాజ్యతిలయవానాంహోమఃకార్యః

యవవ్రీహిమాషతిలముద్గానాందక్షిణాత్వేనదానమితి ॥

అథదినక్షయాదిశాన్తిః

దినక్షయేచభద్రాయాంప్రసూతిర్యదిజాయతే । యమఘణ్టే దగ్ధయోగేమృత్యుయోగేచదారుణే ౧ దుష్టయోగతిథీనాంచనిషిద్ధాంశేషుచేత్తదా ।

అతిదోషకరీప్రోక్తాతస్మిన్పాపయుతేసతి ౨ యమఘణ్టాదయోజ్యోతిర్గ్రన్థేప్రసిద్ధాః దుర్యోగతిథీనాంనిషిద్ధభాగాస్తు

విష్కంభవజ్రయోస్తిస్త్రః షట్చగణ్డాతిగణ్డయోః ।
పరిఘార్ధంపఞ్చశూలేవ్యాఘాతేఽఙ్కఘటీస్త్యజేత్ ౧
చతుఃషడష్టనిధ్యర్కభూతతిథ్యాద్యనాడికాః ।

అష్టౌ ౮ అఙ్క ౯ మను ౧౪ తత్త్వా ౨౫ శా ౧౦ బాణ ౫ సంఖ్యా వివర్జయేత్ ౧ ఇత్యుక్తాజ్ఞేయాః

దినక్షయాదిదోషేష్వేకైకదోషదూషితకాలేజననేశివేరుద్రైకాదశిన్యభిషేకఃకార్యః

ద్విత్రాదిదోషసముచ్చయేగ్రహయజ్ఞాశ్వత్థప్రదక్షిణాదిసముచ్చయఃదీపంశివాలయేభక్త్యాఘృతేనపరిదాపయేత్ ।

గాణపత్యంపురుషసూక్తంసౌరంమృత్యుంజయంశుభమ్ ౧ శాన్తిజాప్యంరుద్రజాప్యంకృత్వామృత్యుంజయీభవేత్ ।

ఇతివాక్యాద్బహుదోషే ఉక్తజపాదిసముచ్చయోఽపి ॥

అథవిషఘటీశాంతిః

తత్రకౌస్తుభేతిథివారనక్షత్రాణాంవిషనాడ్యఉక్తాస్తథాపిజ్యోతిర్గ్రన్థేషునక్షత్రవిషఘటినామేవమహాదోషత్వేనోక్తేర్నక్షత్రంవిషఘటీష్వేవ

జననేఉక్తశాన్తిః కార్యా తిథ్యాదివిషఘటీనాముపదోషత్వాద్రుద్రాభిషేకాదికంకార్యమ్ విషఘటీలక్షణం కౌస్తుభాదౌజ్ఞేయమ్

విషనాడీషుసంజాతః పితృమాతృధనాత్మనామ్ । నాశకృద్విషశస్త్రాగ్నైః క్రూరలగ్నేఽశకేపిచ ౧

ఏతద్విషనాడీషుశిశుజననసూచితారిష్టేత్యాదిసంకల్పః ఏకకుమ్భేప్రతిమాచతుష్టయేరుద్రయమాగ్నిమృత్యుదేవతాః

కద్రుద్రాయయమాయసోమమగ్నిర్మూర్ధాపరంమృత్యోరితిమన్త్రైఃసంపూజయేత్ గ్రహాన్వాహానాన్తే రుద్రయమాగ్నిమృత్యూన్సమిచ్చరుఘృతతిలాహుతిభిః

ప్రతిదైవతంప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతసంఖ్యాభిఃశేషేణేత్యాది గృహసిద్ధాన్నస్యహోమః ॥

అథయమలజననశాన్తిః

తత్రశ్రౌతాగ్నిమతఃసోగ్నయేమరుత్వతేత్రయోదశకపాలంపురోడాశంనిర్వపేదితిఋగ్వేదబ్రాహ్మణోక్తేష్టిఃయద్వా

ఆశ్వలాయనసూత్రోక్తఃకేవలమారుతయాగః
గృహ్యాగ్నిమతాఆశ్వలాయనస్యగృహ్యాగ్నౌమారుతశ్చరుః
అథయస్యవధూర్గౌర్వాజనయేచ్చేద్యమౌతతః ।

సమరుద్భ్యశ్చరుంకుర్యాత్పూర్ణాహుతిమథాపివా ౧ ఇతికారికోక్తేః గృహ్యాగ్నిశూన్యబృహవృచః కాత్యాయనోక్తశాన్తిలౌకికాగ్నౌకుర్యాత్

మమభార్యాయమలజననసూచితసర్వారిష్టపరిహారద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంమారుతేష్ట్యాయక్ష్యే ఇతిసంకల్పః నిరగ్నిస్తు

సగ్రహమఖాంకాత్యాయనోక్తాంశాతింకరిష్యేఇతిసంకల్ప్య
స్వస్తివాచనాదిఆచార్యవరశాన్తంకుర్యాత్

అష్టదిక్షుఅష్టకలశాన్విధినాసంస్థాప్యఉదకపూరణాదిసర్వౌషధిప్రక్షేపాన్తేవరుణంపూజయేత్
అష్టకలశోదకైర్దమ్పత్యోరభిషేకః

ఆపోహిష్ఠేతి తిసృభికయానఇతిద్వేఆనః

స్తుతఇతిపఞ్చేతిసప్తభిరైన్ద్రీభిర్మోషువరుణఇతిపఞ్చాభిరిదమాపహత్యేకయాఅపనఇత్యష్టాభిరాగ్నేయీభిఋగ్భిఃకార్యః

అభిషిక్తౌదమ్పతీధృతశ్వేతవస్త్రచన్దనౌఉదఙముఖౌతిష్ఠేతామ్

ప్రాఙ్ముఖఆచార్యోఽగ్నిగ్రహస్థాపనాన్తేఅపిస్తిసృభిరాజ్యాహుతిభిరిన్ద్రంసప్తభిర్వరుణంపఞ్చభి
రపఏకయాగ్నిమష్టాభిరాజ్యాహుతిభిః

పూర్వత్రాభిషేకార్థముక్తైశ్చతుర్వింశతిమన్త్రైరగ్నింసోమంపవమానంపావకంమారుతం
యమంఅన్తకంమృత్యుంచైకైకయాచర్వాహుత్యానామమన్త్రై

శేషేణేత్యాదిఅన్వాదధ్యాత్ షట్త్రింశద్వారంతూష్ణీంనిర్వాపప్రోక్షణే
అన్తేగ్రహకలశోదకాదినాభిషేకః

దాసీమహిషీవడవాగోహస్తినీనాంయమలజననేపీయంశాన్తిఃకార్యా ఇయం
శాన్తిర్గృహోత్పాతేషు

ఉలూకకపోతగృధ్రశ్యేనానాంగృహప్రవేశేస్తమ్భప్రరోహేవల్మీకప్రరోహేమధుజననేఆసనశయ
నయానభఙ్గేపల్లీపతనేసరఠారోహణే

ఛత్రధ్వజవినాశేషుఅన్యేషూత్పాతేషుచకార్యోతిచకాత్యాయనమతమ్
సాచసాగ్నికైఃకాత్యాయనైఃస్వగృహ్యాగ్నౌకార్యా

నిరగ్నికైస్తైరన్యైశ్చలౌకికాగ్నౌ ఇతి యమలజననాదిశాన్తిః ॥

అథత్రికప్రసవశాన్తిః

సుతత్రయేసుతాచేత్స్యాత్త్రయేవాసుతోయది । మాతాపిత్రోః
కులస్యాపితదానిష్టంమహద్భవేత్ ౧ జ్యేష్ఠనాశోవిత్తహానిర్దుఃఖవాసుమహద్భవేత్ ।

గోప్రసవంకృత్వా మమసుతత్రయజన్మానంతరంకన్యాజననసూచితసర్వారిష్టేతివా

కన్యాత్రయజన్మానన్తరంపుత్రజననసృచితేతివానిమిత్తానుసారేణసంకల్పః
స్థణ్డిలపూర్వభాగేగ్రహస్థాపనాన్తేతదుత్తరతః

కలశపంచకేస్వర్ణప్రతిమాసుబ్రహ్మవిష్ణుమహేశేన్ద్రరుద్రానావాహ్యపూజయేత్ తత్రమన్త్రాః
బ్రహ్మజ్ఞానం ఇదంవిష్ణుం౦ త్ర్యంబకం౦ యత ఇంద్రం

కద్రుదాయేతి గ్రహపీఠదేవతాన్వాధానాన్తే బ్రహ్మాణంవిష్ణుం
మహేశంఇన్ద్రంరుద్రంచప్రత్యేకంసమిదాజ్యచరుతిలైః

ప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరసహస్త్రాష్టోత్తరత్రిశతాష్టోత్తరశతాన్యతమసంఖ్యాహుతిభిః శేషేణేత్యాది ॥

అథదన్తజననశాన్తిః

ఉపరిప్రథమంయస్యజాయన్తేథశిశోర్ద్విజాః । దన్తైర్వాసహయస్యస్యాజ్జన్మభార్గవసత్తమ ౧
ద్వితీయేచతృతీయేచతుర్థేపఞ్చమేతథా ।

యదాదన్తాశ్చజాయన్తేమాసేచైవమహద్భయమ్ ౨ మాతరంపితరంవాథఖాదేదాత్మానమేవచ
బాలానామష్టమేమాసిషష్ఠేమాసితతఃపునః 3

దన్తాయస్యచజాయన్తేమాతావామ్రియతేపితా । బాలకఃపీడ్యతేవాత్రస్వయమేవనసంశయః ౪

కేచిత్తుఅష్టమేమాసిదన్తజన్మశుభమాహుతత్రాస్యశిశోః
ప్రథమమూర్ధ్వదన్తజననసూచితసర్వారిష్టేత్యాదిసదన్తజననసూచితేత్యాదివా

ద్వితీయమాసేదన్తజననసూచితేత్యాదివాసంకల్పంయథానిమిత్తంయోజయేత్ స్థణ్డిలోత్తరభాగేనౌకాయాంస్వర్ణపీఠేవాస్వస్తికయుతేబాలముపవేశ్య

సర్వౌషధ్యాదియుక్తజలైః స్నాపయిత్వాస్థణ్డిలపుర్వతః కలశేప్రతిమాసు ధాతారంవహ్ని సోమంవాయుంపర్వతాన్కేశవంచేతిషట్దేవతాఃసంపూజ్య

గ్రహాన్వాధానాన్తే ధాతారంసకృచ్చరుణావహ్న్యాదిపఞ్చదేవతా ఏకైకయాజ్యాహుత్యా శేషేణేత్యాదిఅన్వాదధ్యాత్ ధాత్రేత్వా

జుష్టంనిర్వపామీత్యాదినిర్వాపప్రోక్షణే నామ్నా చరుహోమః స్రువేణవహ్న్యాదిభ్యః పఞ్చాజ్యాహుతయోపినామ్నైవ

హోమాన్తేదక్షిణాందత్త్వాసప్తాహంయథాశక్తిబ్రాహ్మణాన్భోజయేత్ అష్టమదినేకాఞ్చనాదిదత్వా కర్మేశ్వరార్పణంకుర్యాత్

షష్ఠాష్టమమాసయోర్దన్తజననేతు ఏకస్యాబృహస్పతిదేవతాయాః పూజనమ్ దధిమధుఘృతాక్తానామశ్వత్థసమిధామష్టోత్తరశతం

బృహస్పతిమన్త్రేణ హోమః ఆజ్యేనస్విష్టకృదాది ఇతిదన్తజననశాన్తిః ॥

అథప్రసవవైకృతశాన్తిః

యత్రగర్భేవిపర్యాసోమానుషాణాంగవామపి । అద్భుతానిప్రసూయన్తేతత్ర దేశస్యవిద్రవ ౧ మానుషామానుషాణాంచగోజాశ్వమృగపక్షిణామ్ ।

జాయన్తేజాతిభేదాశ్చసదన్తావికృతాస్తథా ౨ బహుశీర్షాఅశీర్షావాబహుకర్ణా అకర్ణకః । ఏకశృఙ్గాద్విత్రిశృఙ్గాస్తథైవత్రిచతుర్భుజాః ౩

దీర్ఘకర్ణామహాకర్ణా గజకర్ణాశ్చమానవాః । రాజశ్రేష్ఠకులే నాశోధనస్యచకులస్యచ ౪
అష్టోత్తరసహస్రాణిచరుంవైజుహుయాద్ధృతమ్ ।

సమిధాంతుపలాశానాంతర్పయేత్పూర్వవహ్నిజాన ౫
అశిరాజాయతేజన్తుస్తథాద్విత్రిశిరాస్తథా । అత్రసూర్యాద్భుతేసుర్యపూజయేజ్జుహుయాదపి ౬

దధ్యాజ్యమధుసంయుక్తాఃసమిధస్త్వర్కసంభవాః ।
మృగీజనయతేసర్పాన్మణ్డూకాంశ్చైవమానుషాన్ ౭
అత్రాద్భుతేగీష్పతయేపూజాహోమంచకారయేత్ ।

ఔదుమ్బరస్యసమిధో దధిసర్పిఃసమన్వితాః ౮
స్త్రీగర్భపాతోయమలంప్రసూయన్తేఽథవాస్త్రియః । సదన్తాశ్చైవజాయన్తేజాతమాత్రాహసన్తిచ ౯

బుధాద్భుతేబుధాయాత్రపూజాహోమౌసమాచరేత్ ।
సంక్షేపేనయథాప్రజ్ఞమిత్థంజననశాన్తయః ౧౦ ఉక్తాజపాభిషేకార్థసూక్తాదిబహువిస్తృతః ।

ప్రయోగాః కౌస్తుభాదౌచప్రసిద్ధబహుశఃపరాః ౧౧ అనేనప్రీయతాందేవోభగవానవిఠ్ఠల ప్రభుః ॥

అథనామకరణమ్

తత్రజన్మదినేజాతకర్మానన్తరంతత్కాలః క్వచితఏకాదశాహేద్వాదశాహేవా విప్రస్యనామకర్మ

దశమదినేఆశౌచసత్త్వేపివచనాన్నామకర్మకార్యమితికేచిత్
క్షత్రియాణాంత్రయోదశేషోడశేవాదినే

వైశ్యానాం షోడశేవింశతితమేవా దినే ద్వార్విశేమాసాన్తేవాశూద్రాణామ్
మాసాన్తేశతతమేఇనేవత్సరాన్తేవేతివిప్రాదీనాంగౌనకాలః

ముఖ్యకాలేకుర్వన్విప్రాదిఃపుణ్యతిథినక్షత్రచన్ద్రానుకూల్యాదిగుణాదరంనకుర్యాత్
ఉక్తముఖ్యకాలతిక్రమేశుభనక్షత్రాదికమావశ్యకమ్

వైధృతివ్యతిపాతసంక్రాన్తిగ్రహనాదినామావాస్యాభద్రాసుప్రాప్తకాలేపినామకర్మాదిశుభకర్మనకార్యమ్

అత్రమలమాసగురుశుక్రాస్తాదిదోషోనాస్తీయుక్తమ్ అపరాహ్ణేరాత్రౌచనామకర్మవర్జ్యమ్
అథోక్తకాలాతిక్రమేఽపేక్షితశుభంతిథ్యాది

చతుర్థీషష్ఠ్యష్టమీనవమీద్వాదశీచతుర్దశీపఞ్చదశీరహితాస్తిథయః ప్రశస్తాః
చన్ద్రబుధగురుశుక్రా వాసరాః

అశ్వినీత్ర్యుత్తరారోహిణీమృగపునర్వసుపుష్యహస్తస్వాత్యనురాధాశ్రవణధనిష్ఠాశతతారకారేవతీనక్షత్రాణి

వృషభసింహవృశ్చికలగ్నానిప్రశస్తాని ।

తానినామాని

చతుర్విధాని దేవతానామమాసనామనక్షత్రనామవ్యావహారికనామేతి

తత్రాముకదేవతాభక్తఇత్యాకారకందేవతానామప్రథమమ్
చైత్రాదిమాసనామానివైకుణ్ఠోథజనార్దనః ।

ఉపేన్ద్రోయజ్ఞపురుషోవాసుదేవస్తథాహరిః ౧ యోగీశఃపుణ్డరీకాక్షఃకృష్ణోనన్తో౽చ్యుతస్తథా ।

చక్రీతి ద్వాదశైతానిక్రమాదాహుర్మనీషిణః ౨ ఇత్యనుసారేనమాసనామద్వితీయకమ్ మాసాశ్చాత్రచాన్ద్రాః తేచ

శుక్లాదికృష్ణాన్తాఏవయస్మిన్నక్షత్రేజన్మన్నక్షత్రవాచకశబ్దాత్తత్రజాతఇత్యధికారవిహితతద్ధిత ప్రత్యయేకృతేనిష్పన్నంనాక్షత్రంనామతృతీయ

తద్యథా అశ్వయుక్ ఆపభరణః కార్తికః రౌహిణః మార్గశీర్షః ఆర్ద్రకః పునర్వసుః పుష్యః ఆశ్లేషః మాఘః పూర్వాఫల్గునః

ఉత్తరాఫల్గునః హస్తః చైత్రః స్వాతిః విశాఖః అనురాధః జ్యైష్ఠః మూలకః పూర్వాషాఢః ఉత్తరాషాఢః ఆభిజితః శ్రావణః

శ్రవిష్ఠాః శతభిషక్పూర్వాప్రోష్ఠపాదః ఉత్తరాప్రోష్ఠపాదః రైవతః

ఇతి కేచిత్తుచూచేచోలాశ్వినీప్రోక్తేత్యాదిజ్యోతిర్గ్రన్థోక్తావకహడాచక్రానుసారేనాశ్విన్యాదేశ్వతుర్ష్వచర ణేషు

చూడామణీశ్చేదీశశోచ్లేశోలక్ష్మణైత్యాదికాని నాక్షత్రనామానికుర్వన్తి తన్నశ్రౌతగ్రన్థాదిబహుసంమతమ్

సాంఖ్యాయనాస్తుకృత్తికోస్పన్నస్యాగ్నిశర్మేతినక్షత్రదేవతాసంబద్ధంనాక్షత్రంనామకుర్వన్తి ఏవంకాతీయాఅపి

నాక్షత్రజనామ్నైవాభివాదనీయంగుప్తంచామౌఞ్జీబన్ధనాత్ మాతాపితరావేవంజానీయాతామ్ వ్యావహారికంనామచతుర్థమ్

తచ్చకవర్గాదిషుతృతీయచతుర్థపఞ్చమవర్ణహకారాన్యతమవర్ణాద్యావయవకంయరలవాన్య తమమధ్యవర్ణయుతంబులృవర్ణరహితం

విసర్గాన్తంపిత్రాదిపురుషత్రయాన్యతమవాచకంశత్రువాచకభిన్నంతద్ధితప్రత్యయరహితం

కృత్ప్రత్యయాన్తంయుగ్మాక్షరంపుసామయుగ్మాక్షరంస్త్రీణాంకార్యమ్ యథాదేవఇతిహరిరితి

ఉక్తసర్వలక్షణాభావేసమాక్షరంపుంసామయుగ్మాక్షరంస్త్రీణామిత్యేకలక్షణయుతమేవ

యథారుద్రఇతిరాజేత్యాది అక్షరమత్రస్వరః వ్యఞ్జనేషునసంఖ్యానియమః అత్రవిశేషఃద్వ్యక్షరంప్రతిష్ఠాకామశ్చతురక్షరంబ్రహ్మవర్చసకామః

అన్త్యలకారరేఫంవర్జయేదితి ఆపస్తంబహిరణ్యకేశిసుత్రేతు ప్రాతిపదికాది ధాత్వన్తంయథాహిరణ్యదాఇతిఉపసర్గయుతంవా

సుశ్రీరిత్యాదీతివిశేషఉక్తః తచ్చవ్యావహారికం నామశర్మపదాన్తందేవపదాన్తంవాబ్రాహ్మణస్య వర్మేతిరాజేతివాపదయుతంక్షత్రియస్య

గుప్తదత్తాన్యతరాన్తవైశ్యస్య దాసాన్తం శూద్రస్య కార్యమ్ వ్యావహారికంనామప్రాసాదాదీనామపికార్యమ్

దేవాలయజగజాశ్వానాం వృక్షాణాంవాపికూపయోః
సర్వాపణానాంపణ్యానాంచిహ్నానాంయోషితాంనృణామ్ ౧

కావ్యాదీనాంకవీనాంచపశ్వాదీనాంవిశేషతః । రాజప్రాసాదయజ్ఞానాంనామకర్మయథోదితమ్
౨ ఇత్యుక్తేః ।

అథప్రయోగేవిశేషః

గర్భాధానాదిసంస్కారలోపేప్రత్యేకంపాదకృచ్ఛ్రం

బుద్ధిపూర్వమకరణేప్రత్యేకమర్ధకృచ్ఛ్రంప్రాయశ్చిత్తంజాతకర్మణఃకాలాతిపత్తినిమిత్తకాజ్య హోమపూర్వకంకార్యమ్ తద్యథా జాతకర్మణః

కాలాతిపత్తినిమిత్తకదోషపరిహారద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంప్రాయశ్చిత్తహోమంకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యాగ్నిస్థాపనేధ్మాధానాదిపాకయజ్ఞతన్త్రసహితంవహ్నిస్థాపనాజ్యసంస్కారపాత్ర సంస్కారమాత్రసహితంవాభూర్భువఃస్వః

స్వాహేతిసమస్తవ్యాహృత్యాజ్యహోమంకుర్యాత్

హోమంసమాప్యగర్భాధానపుంసవనానవలోభనసీమన్తోన్నయనలోపజనితదోషపరిహారద్వా రాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంఏతావతః

పాదకృచ్ఛ్రాన్బుద్ధిపూర్వకలోపేర్ధకృచ్ఛ్రాన్తత్ప్రత్యామ్నాయగోనిష్క్రయీభూతయథాశక్తిరజత ద్రవ్యదానేనాహమాచరిష్యఇతిసంకల్ప్య

ద్రవ్యందద్యాత్ జాతకర్మనామ్నోఃసహచికీర్షాయాంపూర్వోక్తజాతకర్మసంకల్పవాక్యముచ్చార్య

అస్యకుమారస్యాయురభివృద్ధివ్యవహారసిద్ధిబీజగర్భసముద్భవైనోనిబర్హణద్వారాశ్రీపరమేశ్వ రప్రీత్యర్థం నామకర్మచ

తన్త్రేణకరిష్యఇతిసంకల్ప్యస్వస్తివాచనాదికుర్యాత్ తత్ర జాతకర్మనామకర్మణోః పుణ్యాహంభవన్తోబ్రువన్త్విత్యుక్త్వా

అస్యకుమారస్యజాతకర్మణేఏతన్నామ్నేఅస్మైస్వస్తిభవన్తోబ్రువన్త్విస్వస్తిపర్యాయేవదేత్

తదనుసారేణైవవిప్రప్రతివచనమ్ కేవలనామాచికీర్షాయాం నామకర్మణఃపుణ్యాహమిత్యుక్త్వా

స్వస్తిపర్యాయేఅముకనామ్నేఅస్మైస్వస్తిభవన్తిబ్రువన్త్వితివదేత్ విప్రాశ్చాముకనామ్నేఅస్మైస్వస్తితిప్రతిబ్రూయుః

లేఖనాదౌనామత్రయంశర్మాదిపదరహితంకృత్వావ్యావహారికనామశర్మాద్యన్తంకుర్యాత్

అభివాదనేనాక్షత్రనామాపిశర్మాద్యన్తంసర్వత్రోచ్చారణీయమ్ అవశిష్టఃప్రయోగఃప్రయోగగ్రన్థేషు ।

అథస్త్రీణాంనామకర్మ

సంకల్పే అస్యాఃకుమార్యాఇతివిశేషః స్వస్తివాచనేఏతన్నామ్న్యైఅస్యైస్వస్తీత్యాది

భక్తేత్యాబన్తందేవతానామ మాసనామసుచక్రిణీవైకుణ్ఠీవాసుదేవీతిత్రీణిజీబన్తనిహరిరిత్యవికృతం

అవశిష్టానిఅష్టావాబన్తాని రోహిణీకృత్తికేత్యేవంయథాయథాంనాక్షత్రనామేమితిమాతృదత్తమతే

ఆశ్వలాయనైర్నాక్షత్రనామస్త్రీణాంనకార్యమ్ వ్యావహారికంయజ్ఞదాశర్మేతిపుంవత్ పూజాదికం

వైదికమన్త్రరహితంపుంవత్కార్యమ్ పితురసన్నిధౌస్త్రీపుంసయోర్నామాపితామహాదిఃకుర్యాత్
ఇతినామకరణమ్ ॥

దుగ్ధపానజలపూజనాని

ఆన్దోలాశయనే పుంసోద్వాదశో దివసః శుభః । త్రయోదశస్తుకన్యాయానక్షత్రవిచారణా ౧

అన్యస్మిన్దివసే చేత్స్యాచ్ఛుభకాలంవిచారయేత్ ।
ఉత్తరరాత్రయరోహిణీహస్తాశ్వినీపుష్యరేవత్యనురాధా

మృగచిత్రాపునర్వసుశ్రవణస్వస్తినక్షత్రేషుశుభవారేరిక్తాతిరిక్తతిథౌచన్ద్రతారాబలే
కులయోషిద్భిరాన్దోలాశయనంకార్యమ్

ఏకత్రింశదినేద్వితీయజన్మర్క్షేవాదోలారోహోక్తనక్షత్రైర్వాపూర్వాహ్ణమధ్యాహ్నయోఃకులదేవ
తావిప్రయోఃపూజాంవిధాయశఙ్ఖేగోదుగ్ధంపాయయేత్

ఇతిదుగ్ధపానమ్
సూత్యామాసోత్తరంబుధసోమగురువారేషురిక్తాన్యతిథౌశ్రవణపుష్యపునర్వసుమృగహస్తమూలా
నురాధానక్షత్రేషుజలస్థానంగత్వాజలపూజాకార్యా

అత్రగురుశుక్రాస్తచైత్రపౌషమాసాధిమాసావర్జ్యాః ఇతిజలపూజనమ్ ॥

సూర్యావలోకన

తృతీయేమాసిసూర్యావలోకనం చతుర్థేమాసిఅన్నప్రాశనకాలేవానిష్క్రమణమ్ తత్రకాలః
శుక్లపక్షః శుభః ప్రోక్తః కృష్ణశ్చాన్త్యత్రికవినా ।

రిక్తాషష్ఠ్యష్టమీదర్శద్వాదశీచవివర్జితా ౧ గురుశుక్రబుధవారాః

ఆశ్వినీరోహిణీమృగపుష్యోత్తరాత్రయహస్తధనిష్ఠాశ్రవణరేవతీపునర్వస్వనురాధానక్షత్రాణిచశస్యాని

ఇదంనిష్క్రమణంనిత్యంకామ్యమ్ సూర్యావలోకననిష్క్రమణయోర్నాన్దీశ్రాద్ధంకృతాకృతమ్
అథ భూమ్యుపవేశనకాలః

పఞ్చమమాసేనిష్క్రమోక్తతిథ్యాదౌభౌమబలేసతిభూమ్యుపవేశనంకార్యమ్
అథాన్నప్రాశనకాలః

షష్ఠేఽష్టమేదశమేద్వాదశేవామాసేపూర్ణేవత్సరేవాపుంసోన్నప్రాశనమ్
పఞ్చమసప్తమనవమమాసేషుస్త్రీణామ్ ద్వితీయాచతృతీయాచపఞ్చమీసప్తమీతథా ।

త్రయోదశీచదశమీప్రాశనేతిథయఃశుభాః౧ బుధశుక్రగురువారాఃశుభాః రవిచంద్రవారౌక్వచిత్

అశ్వినీరోహిణీమృగపునర్వసుపుష్యోత్తరాత్రయహస్తచిత్రాస్వాత్యనురాధాశ్రవణధనిష్ఠాశతతారకారేవత్యఃశుభాఃజన్మనక్షత్రమశుభమితికేచిత్

భద్రావైధృతివ్యతీపాతగండాతిగణ్డవజ్రశూలపరిఘావర్జ్యాః
విష్ణుశివచన్ద్రార్కదిక్పాలభూమిదిశాబ్రాహ్మణాన్సంపూజ్య మాతృత్సఙ్గతస్య

శిశోఃకాంచనేకాంస్యేవాపాత్రేస్థితందధిమధుఘృతమిశ్రంపాయసంసువర్ణయుతహస్తేనసమన్త్రంప్రాశయేత్

సూర్యావలోకనాదీన్యన్నప్రాశనాన్తానిఅన్నప్రాశనకాలే

శిష్టాఃసహైవానుతిష్ఠన్తిఏతేషాంసహప్రయోగంసంకల్పాదికంకౌస్తుభాదౌజ్ఞాతవ్యమ్

అథాన్నప్రాశనాన్తేకర్తవ్యమ్ అగ్రతోఽథపరిన్యస్యశిల్పవస్తునిసర్వశః ।

శస్త్రాణిచైవ వస్త్రాణితతఃపశ్యేత్తులక్షణమ్ ౧
ప్రథమంయత్స్పృశేద్బాలఃపుస్తకాదిస్వయంతదా ।

జీవికాతస్యబాలస్యతేనైవసుభవిష్యతి ౨

అన్నప్రాశనాన్తసంస్కారేషుమలమాసగురుశుక్రాస్తాదిదోషోనాస్తిఇత్యుక్తంతచ్ఛద్ధకాలేష్వసంభవేజ్ఞేయమ్ తేనషష్ఠాదిమాసే

అస్తాదిదోషసత్త్వేఽష్టమాదిమాసేకార్యమ్ ఇతిసూర్యావలోకననిష్క్రమణభూమ్యుపవేశనాప్రాశనాని ॥

అథకర్ణవేధః

దశమేద్వాదశేవాహ్ని షోడశేకర్ణబేధనమ్ । మాసేషష్ఠేసప్తమేవాఅష్టమేదశమేపివా ౧
ద్వాదశేవాతతోఽబ్దేచప్రథమేవాతృతీయకే ।

నకర్తవ్యంసమేవర్షేస్త్రీపుంసఃశ్రుతివేధనమ్ ౨
తృతీయాదివత్సరేమాసాఃకార్తికేపౌషమాసేవాచైత్రేవాఫాల్గునేపివా ।

శుక్లపక్షఃశుభఃప్రోక్తోజన్మమాసో నిషేధితః ౧ భద్రాయాంవిష్ణుశయనేకర్ణవేధంవివర్జయేత్ ।

తేనకార్తికమాసవిధిఃశుక్లద్వాదశ్యుత్తరం జ్ఞేయః
కేచిన్మీనస్థసూర్యేచైత్రంధనుస్థేపౌషంమాసంవర్జయన్తి
ద్వితీయాదశమీషష్ఠీసప్తమీచత్రయోదశీ ।

ద్వాదశీపఞ్చమీశస్తాతృతీయాకర్ణవేధనే ౧ చన్ద్రబుధగురుశుక్రవారాః
పుష్యపునర్వసుమృగోత్తరాత్రయహస్తచిత్రాశ్వినీశ్రవణరేవతీధనిష్ఠాఃశుభాః

విష్ణురుద్రబ్రహ్మసూర్యచన్ద్రదిక్పాలనాసత్యసరస్వతీగోబ్రాహ్మణగురుపూజాంకృత్వాలకరసాజ్కితంకర్ణపుంసః

పూర్వందక్షిణవిధ్యేత్పశ్చాద్వామమ్ స్త్రీణాంపూర్వవామం
సౌవర్ణీరాజపుత్రస్యరాజతీవిప్రవైశ్యయోః ।

శూద్రస్యచాయసీసూచీబాలకాష్టాంగులామతా ౧ కర్ణరన్ధ్రేవేశ్చాయాప్రవిశేద్వర్ధయేత్తథా ।
అన్యథాదర్శనేతస్యపూర్వపుణ్యవినాశనమ్ ఇతికర్ణవేధః ॥

అథబాలస్యదృష్టిదోషాదౌరక్షావిధిః

వాసుదేవోజగన్నాథఃపూతనాతర్జనోహరిః । రక్శతుత్వరితోబాలంముంచముంచకుమారకమ్ ౧

కృష్ణరక్షశిశుంశఙ్ఖమధుకైటభమర్దన ప్రాతఃసఙ్గవమధ్యాహ్నసాయాహ్నేషుచసంధ్యయోః ౨

మహానిశిసదారక్షకంసారిష్టనిషూదన । యద్ఘోరజఃపిశాచాంశ్చగ్రహాన్మాతృగ్రహానపి 3

బాలగ్రహాన్విశేషేణఛిన్ధిఛిన్ధిమహాభయాన్ । త్రాహిత్రాహిహరేనిత్యంత్వద్రక్షాభూశితంశిశుమ్ ౪

ఇతిభస్మాభిమన్త్ర్యైవభూషయేత్తేనభస్మనా । శిరోలలాటాద్యఙ్గేసురక్షాంకుర్యాద్యథావిధి ౫ ఇతి
।

ప్రయోగ సాగరే రక్ష్యప్రహ్క్షమహాదేవనీలగ్రీవజటాధర ।
గ్రహైస్తుసంహితోరక్షముఞ్చముఞ్చకుమారకమ్ ౧

అముంమన్త్రంభూర్జపత్రేవిలిఖ్యతత్పత్రంభుజేబన్ధీయాత్
బాలరోదనపరిహారార్థంయన్త్రముక్తంమయూఖే

షడస్త్రమధ్యేర్హీంకారస్తన్మధ్యేశిశోర్నామబిలిఖ్యషట్కోణేషు

ఓంలులువస్వాహేతిమన్త్రషడక్షరాణివిలిఖ్యతద్వహిర్నేమివద్వృత్తద్వయంవిలిఖ్యతద్వ
హిరధోముఖైరర్ధచన్ద్రైరావేష్ట్యపఞ్చోపచారైః

సంపూజ్యబాలహస్తే బధ్నీయాదితి బాలగ్రహశాన్త్యాదికం
బాలగ్రహస్తవశ్చశాన్తికమలాకరశాన్తిమయూఖయోర్ద్రష్టవ్యమ్ ॥

అథవర్ధాపనవిధిః

సచవర్షపర్యన్తంప్రతిమాంసజన్మతిథౌకార్యాః వర్షోత్తరే ప్రత్యబ్దంజన్మతిథౌకార్యః
తిథిద్వైధేయత్రజన్మర్క్షయోగఃసాగ్రాహ్యా

దినద్వయేజన్మనక్షత్రయోగసత్త్వాసత్త్వయోరదయికీద్విముహూర్తాధికాగ్రాహ్యా
ద్విముహూర్తన్యూనత్వేపుర్వా జన్మమాసస్య

అధిమాసత్వేశుద్ధమాసేప్రత్యాబ్ధికవర్ధాపనవిధినత్వధికే । అథసంక్షేపతఃప్రయోగః ఆయురభివృద్ధ్యర్థం

వర్షవృద్ధికర్మకరిష్యఇతిసంకల్ప్యతిలోద్వర్తనపూర్వకంతిలోదకేనస్నాత్వాకృతాతిలకాదివిధిర్గురుంసంపూజ్యాక్షతపుఞ్జేషుదేవతాః

పూజయేత్ తత్రాదౌకులదేవతాయైనమ

ఇతికులదేవతామావాహ్యజన్మనక్షత్రంపితరౌప్రజాపతిబానుంవిఘ్నేశంమార్కణ్డేయంవ్యాసంజామదగ్న్యంరామం

అశ్వత్థామానంకృపంబలిప్రహ్లాదంహనుమన్తంబిభీషణంషష్ఠీచనామ్నైవావాహ్యపూజయేత

షష్ఠ్యైదధిభక్తనైవేద్యః పూజాన్తే ప్రార్థనా చిరంజీవీయథాత్వంభోభవివిష్యామితథామునే ।

రూపవాన్విత్తవాంశ్చైవశ్రియాయుక్తశ్చసర్వదా ౧ మార్కణేయనమస్తేస్తుసప్తకల్పాంన్తజీవన ।

ఆయురారోగ్యసిద్ధ్యర్థంప్రసీదభగవనమనే ౨ చిరంజీవీయథాత్వంతుమునీనాంప్రబరోద్విజ ।

కురుష్వమునిశార్ధూలతథామాంచిరజీవినమ్ ౨ మార్కణ్డేయమహాభాగసప్తకల్పాన్తజీవన ।

ఆయురారోగ్యసిద్ధ్యర్థమస్మాకంవరదోభవ ౪ అథషష్ఠీప్రార్థనా
జయదేవిజగన్మాతర్జగదానన్దకారిణీ ।

ప్రసీదమమకల్యాణినమస్తేషష్ఠిదేవతే ౧ త్రైలోక్యేయానిభూతానిస్థావరాణిచరాణిచ ।

బ్రహ్మవిష్ణుశివైః సార్ధరక్షాంకుర్వన్తుతానిమే ౨ తతస్తిలగుడమిశ్రంపయః పిబేత్ తత్రమన్త్రః

సతిలగుడసంమిశ్రమఞ్జల్యర్ధమితంపయః
మార్కణ్డేయాద్వరంలబ్ధ్వాపిబామ్యాయుర్వివృద్ధయే ౧

క్వచిత్పూజితషోడశదేవతాభ్యోనామ్నాప్రత్యేకమష్టావింశతిసంఖ్యాతిలతథా
ఆమిషంకలహహింసావర్షవృద్ధౌవివర్జయేత్ ౧

మృతేజన్మనిసంక్రాన్తౌశ్రాద్ధేజన్మదినేతథా । అస్పృశ్యస్పర్శనే చైవనస్నాయాదుష్ణవారిణా ౨ ॥

అథచౌలమ్

జన్మతోగర్భతోవాబ్దేప్రథమేఽథద్వితీయకే । తృతీయేపఞ్చమేవాపిచౌలకర్మప్రశస్యతే ౧
యద్వాసహోపనీత్యాత్రకులాచారాహ్యవస్థితిః ।

మాఘఫాల్గునవైశాఖజ్యేష్ఠేమాసిశుభంస్మృతమ్ ౨
జన్మమాసేఽధిమాసేనజ్యేష్ఠేజ్యేష్ఠస్యనోభవేత్ ।

శుక్లపక్షఃశుభఃప్రోక్తఃకృష్ణశ్చాన్త్యత్రికవినా ౩ ద్వితీయాథతృతీయాచపఞ్చమీసప్తమీశుభా ।

దశమ్యేకాదశీవాపిత్రయోదశ్యపిశస్యతే ४ రవిభౌమార్కిశనయోబారావిప్రాదివర్ణతః ।

గురుశుక్రబుధాః శుక్లేసోమః సర్వశుభావహాః ౫
ఆశ్వినీమృగపునర్వసుపుష్యహస్తాచిత్రాస్వాతీజ్యేష్ఠాశ్రవణధనిష్ఠాశతతారకారేవత్యఃశుభా

క్షౌరప్రయాణభైషజ్యేజన్మర్క్షవర్జయేత్సదా ।

ఆయుఃక్షయోనిరాధాగ్నిత్ర్యుత్తరారోహిణీమఘే ౧ సింహస్థేగురౌచౌలాదిశుభకర్మనకార్యమ్
సూనోర్మాతరిగర్భిణ్యాంచూడాకర్మనకారయేత్ ।

పఞ్చమాబ్దాత్ప్రాగూర్ధ్వంతుగర్భిణ్యామపికారయేత ౧
సహోపనీత్యాకుర్యాచ్చేత్తదాదోషాంనవిద్యతే ।

పృథకచూడాకర్మపృథగుపనయనంచమాతరిగర్భిణ్యాంనకార్యమ్
ఉభయోఃసహానుష్ఠానేతునదోషః గర్భిణ్యామపిపఞ్చమమాసపర్యన్తనదోషః

పఞ్చమమాసాదధఃకుర్యాదతఊర్ధ్వంనకారయేదిత్యుక్తేః జ్వరితస్యచౌలాదిమఙ్గలనకార్యమ్
వివాహవ్రతచ్ఛాసుమాతాయదిరజస్వలా ।

తస్యాఃశుద్ధేఃపరంకార్యమఙ్గలంమనురబ్రవీత్ ।
నాన్దీశ్రాద్ధోత్తరజస్వలాయాంశాన్తింకృత్వాకార్యమ్

కేచిత్తుముహూర్తాన్తరాభావేప్రారమ్భాత్ప్రాగపిరజోదోషేశ్రీపూజనాదివిధినాశాన్తికృత్వాకార్యమి
త్యాహుః

మాతులపితృవ్యాదౌకర్తరితత్పత్న్యాంరజస్వలాయామపిమఙ్గలనేతిసిన్ధుః

త్రిపురుషాత్మకకులేషణ్మాసమధ్యేమౌఞ్జీవివాహరూపమఙ్గలోత్తరంముణ్డనాఖ్యంచూడాకర్మాది
నకార్యమ్ సంకట

తుఅబ్దభేదే కార్యమ్ చతుఃపురుషపర్యన్తం కులేసపిణ్డీకరణమాసికశ్రాద్ధాన్తప్రేతకర్మసమాప్తేః

ప్రాక్చూడాకర్మాదికమాభ్యుదయికంకర్మనకార్యమ్
ఏకమాతృజయోరేకేవత్సరేఽపత్యయోర్ద్వయోః । నసంస్కారః
సమానఃస్యాన్మాతృభేదేవిధీయతే ౧

ప్రారమ్భోత్తరంసూతకప్రాప్తౌకూష్మాణ్డీభిఋగ్భిర్ఘృతంహుత్వాగాందత్త్వాచూడోపనయనోద్వాహాదికమాచరేత్

అత్రవిశేషోవివాహప్రకరనేవక్ష్యతే మధ్యేముంఖ్యాఏకాశిఖాఅన్యాశ్చపార్శ్వాదిభాగేష్వితి

యథాకులాచారంప్రవరసంఖ్యయాశికాశ్చచూడాసమయేకార్యాఃఉపనయనకాలేమధ్యశిఖేతరశిఖానాంవపనంకృత్వామధ్యభాగే

ఏవోపనయనోత్తరంశిఖాధార్యా చౌలకర్మణిజాతకర్మణిచభోజనే
సాంతపనకృచ్ఛ్రంప్రాయశ్చిత్తమ్ అన్యేషుసంస్కారేషుఉపవాసేనశుద్ధిః

చూడాన్తాఃసర్వేసంస్కారాః స్త్రీణామమన్త్రకాః కార్యాః హోమస్తుసమన్త్రకః
హోమోప్యమన్త్రకఃకార్యోనవాకార్యఇతివృత్తికృదాదిమతమ్

ఏవంశూద్రస్యాప్యమన్త్రకంచౌలమ్ ఇదానీశిష్టేషుస్త్రీణాంచూడాదిసంస్కారకరణంనదృశ్యతే
వివాహకాలే చూడాదిలోపప్రాయశ్చిత్తమాత్రంకుర్వన్తి

చౌలోత్తరంమాసత్రయపర్యన్తంసపిణ్డైఃపిణ్డదానంతిలతర్పణంచనకార్యమ్
మహాలయేగయాయాంపిత్రోఃప్రత్యబ్దశ్రాద్ధేచపిణ్డదానాదికార్యమ్ ॥

అథవిద్యారమ్భః

పఞ్చమేవర్షేఅక్షరలేఖనారమ్భ ఉత్తరాయణేకార్యః అత్ర కుమ్భస్థఃసూర్యో వర్జ్యః శుక్లపక్షః
శుభః ప్రోక్తః కృష్ణశ్చాన్త్యత్రికవినా ।

ద్వితీయాతృతీయాపఞ్చమీదశమ్యేకాదశీద్వాదశీత్రయోదశ్యఃశ్రేష్ఠాః
అశ్వినీమృగార్ద్రాపునర్వసుపుష్యహస్తచిత్రాస్వాత్యనురాధాశ్రవణధనిష్ఠాశతతారకారేవత్యో

భౌమశనిభిన్నవారాశ్చశుభాః విఘ్నేశంలక్ష్మీనారాయణౌసరస్వతీస్వవేదంసూత్రకారంచ
పూజయిత్వాగురుంబ్రాహ్మణాన్ధాత్రీచసంపూజ్యనత్వాసర్వాంస్త్రిః

ప్రదక్షిణీకృత్యప్రణవపూర్వకమక్షరమారభేత తతోగురుంనత్వాదేవతావిసర్జయేత్
తతోత్రభువనాతః

సర్వవాఙ్మయరూపేణాగచ్ఛాగచ్ఛేతిసరస్వత్యావాహనమన్త్రఃప్రణవేనషోడశోపచారార్పణమ్
॥

అథానుపనీతధర్మాః

ప్రాగుపనయనాత్కామచారకామవాదకామభక్షాః తేన
మూత్రపురీషోత్సర్గాదావాచమనాద్యాచారోనాస్తి

లఘుపాతకహేతులశునపర్యుషితోచ్ఛిష్టాదిభక్షణేదోషాభావః
ఏవమపేయఆనేఅనృతావాచ్యభాషణేపి

మహాదోషహేతుమాంసాన్త్యజరజస్వలాదిస్పృష్టాన్నభక్షణే మద్యాదిపానం చదోషోస్త్యేవ
రజస్వలాదిసంస్పర్శే స్నానమేవకుమారకే ।

శిశోరభ్యుక్షణంప్రోక్తంబాలస్యాచమనంస్మృతమ్ । తత్రప్రాగన్నప్రాశనాచ్ఛిశుసంజ్ఞా
తతఊర్ధ్వంప్రాక్ చౌలాత్ త్రివర్షాద్వాబాలసంజ్ఞా

తత ఆమౌఞ్జీబన్ధనాత్కుమారసంజ్ఞా అత్రాచమనమిత్రిరుదకపానమేవ
నతుఒష్ఠమార్జనాదికల్పఇతిజ్ఞేయమ్ నచాపుపనీతోవేదముచ్చారయేత్

పిత్రోరన్త్యక్రియాయాంత్వనుపనీతేనాపిమన్త్రోచ్చారఃకార్యఃసచద్విత్రివర్షయోః
కృతచూడస్యైవ త్రివర్షోర్ధ్వత్వకృతచూడస్యాపి

ఏతచ్చౌరసపుత్రవిషయమ్ పిత్రోరనుపనీతోపివిదధ్యాదౌరసః సుతః ।
ఔర్ధ్వదేహికమన్యేతుసంస్కృతాఃశ్రాద్ధకారకాః ౧

ఇతిస్కాన్దాత బాలానామపథ్యంపిత్రాదిభిర్నివారణయమ్
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనబాలానగ్రేతుభోజయేత్ ।

బాలానాంక్రీడనదానేస్వర్గసుఖమ్ తేషాం భోజ్యప్రదానేగోదానఫలమ్ ॥

అథోపనయనమ్

ఉపనయనంనామఆచార్యసమీపనయనాఙ్గకోగాయత్ర్యుపదేశప్రధానకః కర్మవిశేషః
ఉపనయనపదస్యయోగరూఢత్వాత్

తత్రాధికారిణః పితైవోపనయేత్పుత్రంతదభావేపితుఃపితా ।
తదభావేపితుర్భ్రాతాతదభావేతుసోదరః ౧

తదభావేసగోత్రసపిణ్డాః తదభావేమాతులాదయోఽసగోత్రసపిణ్డాః
తదభావేఅసపిణ్డసగోత్రజాః

ఏతే చ కుమారాపేక్షయావయోజ్యేష్ఠాంవివక్షితాః కనిష్ఠకర్తృకోపనయనస్యనిషిద్ధత్వాత

సర్వాభావేశ్రోత్రియఃజన్మనాబ్రాహ్మణేజ్ఞేయఃసంస్కారైర్ద్విజఉచ్యతే ।
విద్వత్వాచ్చపివిప్రత్వంతిభిఃశ్రోత్రిఉచ్యతే ౧

కృచ్ఛ్రత్రయంచోపనేతాత్రీన్కృచ్ఛ్రాంశ్చబటుశ్చరేత్ ।

గాయత్ర్యాద్వాదశాధికసహస్త్రజపశ్చోపనయనేఽత్రాధికారసిద్ధ్యర్థంకార్యః
కేచిద్ద్వాదశసాహస్త్రీజపన్తి ॥

అథోపనయనకాలః

గర్భతోజన్మతోవాపఞ్చమేఽష్టమేవావర్షేబ్రాహ్మణస్యోపనయనమ్
ఏకాదశేద్వాదశేవాక్షత్రియస్య

ద్వాదశేషోడశేవావైశ్యస్య షష్ఠేతుధనకామస్యవిద్యాకామస్యసప్తమే
అష్టమేసర్వకామస్యనవమేకాన్తిమిచ్ఛతః ౧

కేచిత్తువిప్రస్యషష్ఠంనమన్యన్తే ఆషోడశాదాద్వావింశాదాచతుర్వింశాచ్చ
వర్షాత్త్రాహ్మణాదేర్గౌణకాలః

అత్రగర్భాదిఃసంఖ్యా
తథాచజన్మతఃపంచదశవర్షపర్యంతంవిప్రస్యనవిశేషతఃప్రాయశ్చిత్తమ్

షోడశేవర్షేసశిఖవపనమేకవింశతిరాత్రంయావకాశనమన్తేసప్తబ్రాహ్మణభోజనమితిప్రాయశ్చిత్తమ్

సప్తదశాదివర్షేషుకృచ్ఛ్రత్రయాదిప్రాయశ్చిత్తపూర్వకముపనయనంబోధ్యమ్
విప్రక్షత్రియయోరుత్తరాయణేమౌఞ్జీబన్ధః

వైశ్యస్యదక్షిణాయనేపి వసన్తేబ్రాహ్మణముపనయీత గ్రీష్మేరాజన్యంశరదివైశ్యమ్

మాఘాదిశుక్రాన్తకపఞ్చమాసాఃసాధారణావాసకలద్విజానామితిగర్గోక్తేర్వసన్తాలాభేశిశిరగ్రీష్మావపిగ్రాహ్యౌ

వసన్తవిధినోత్తరాయనాదివిధేఃసంకోచాయోగాత్
ఏవంమాఘాదిమాసపఞ్చకనియమాత్పౌషాషాఢ్యోః

సత్యప్యుత్తరాయణేఉపనయంనకార్యమ్ తత్రాపిమీనార్కమారభ్యయావన్మిథునప్రవేశం ప్రశస్తఃకాలః

మీనమేషయోస్తుప్రశస్తతరః మకరకుంభస్థేర్కేమధ్యమంమీనమేషస్థేఉత్తమంవృషభ మిథునస్థేఽధమముపనయనమిత్యాభిధానాత్

మీనార్కవిశిష్టశ్చైత్రోఽనిష్టబృహస్పత్యాదిబహువిధదోషాపవాదకతయాప్రశస్తతమః జీవభార్గవయోరస్తోసింహస్థేదేవతాగురౌ ।

చన్ద్రసూర్యేదుర్బలేపిగోచరేనిష్టదేగురౌ ౧
మేఖలాబన్ధనంకార్యచైత్రేమీనగతరేవావిత్యర్థకస్మృతేః

అత్రగురుశుక్రాస్తదోషాపవాద్తిమహాసంకటవిషయత్వాన్నకథనీయః మీనార్క చైత్రేజన్మమాసనక్షత్రదోషోనాస్తి

జన్మమాసజన్మనక్షత్రజన్మతిథిజన్మలగ్నజన్మరాశిలగ్నేషువిప్రానాముపనయనందోషాయ

క్షత్రియవైశ్యయోరప్రథమగర్భేదోషోన జ్యేష్ఠాపత్యస్యజ్యేష్ఠమాసేమఙ్గలంన

శుక్లపక్షఃశుభఃప్రోక్తఃకృష్ణశ్చాన్త్యత్రికంవినేతిగురూక్తేఃకృష్ణపక్షేదశమీపర్యన్తంసంకటేకార్యమ్

శిష్టాస్తుసంకటేపికృష్ణపక్షేపఞ్చమీపర్యన్తమేవకుర్వన్తి ॥

అథతిథివిచారః

ద్వితీయాతృతీయాపఞ్చమీషష్ఠీదశమ్యేకాదశీద్వాదశ్యఃప్రశస్తాఃక్వచిత్సప్తమీత్రయోదశీకృష్ణ ప్రతిపద్విధిఃపునరుపనయనమూకాద్యుపనయనవిషయః

తిథౌసోపపదాఖ్యాయామనధ్యాయేగలగ్రహే । అపరాహ్ణేచోపనీతః పునఃసంస్కారమర్హతి ౧
సితాజ్యేష్ఠేద్వితీయాచఆశ్వినేదశమీప్సితా ।

చతుర్థద్వాదశీమాఘేఏతాఃసోపపదాఃస్మృతాః ౨ అనధ్యాయాఃపౌర్ణమాసీచతుర్దశ్యష్టమీఅమా । ప్రతిపత్సూర్యసంక్రాన్తిర్మన్వాద్యాశ్చయుగాదయః ౩

కృష్ణపక్షేద్వితీయాశ్చకార్తికాషాఢఫాల్గునే ।
విషువాయనసంక్రాన్త్యోఃపక్షిణీఅనధ్యాయఇతిపూర్వపరిచ్ఛేదేఉక్తమ్

సోపపదానామనధ్యాయతిథీనాంచదినద్వయే
సూర్యోదయోత్తరంసూర్యాస్తాత్పూర్వంచత్రిముహూర్తసత్త్వేదినద్వయమనధ్యాయః

శిష్టాస్తుప్రతిపచ్ఛేషఘటికాదిమాత్రోపివ్రతబన్ధేఽనధ్యాయంవదన్తి
విషువాయనేతరసంక్రాన్తిమన్వాదియుగాదిషుతుప్రథమద్వితీయపరిచ్ఛేదోక్తరీత్యా

యత్రదినేసంక్రాన్తిపుణ్యకాలోయుగమన్వాదిశ్రాద్ధకాలశ్చతాద్దినేఽనధ్యాయః
నతుతేషామస్తాదౌముహూర్తత్రయేసత్త్వమనధ్యాయహేతుః

త్రయోదశ్యాదిచత్వారిసప్తమ్యాదిదినత్రయమ్ । చతుర్థీచైకతఃప్రోక్తాఅష్టావేతేగలగ్రహాః ౧
అత్రచతుర్థీనవమీచవ్రతకాలేత్యాజేతిభాతి

కేచిచ్చతుర్థీశేషయుతపంచమ్యాంవ్రతబన్ధనంకుర్వన్తితత్రమూలంమృగ్యమ్
నవమీశేషయుతదశమ్యాంమౌఞ్జీకార్యేతిమయూఖే

అపరాహ్ణస్తేంధావిభక్తదినతృతీయాంశోవ్రతబన్ధే వర్జ్యః దినమధ్యమభాగోమధ్యమః
ప్రథమభాగోముఖ్యః

మన్వాదియువాదయోద్వితీయపరిచ్ఛేదేదర్శితాః
తత్రోపనయనేచైత్రశుక్లతృతీయాయాఃమన్వాదేర్వైశాఖశుక్లతృతీయాయుగాదేశ్చప్రసక్తిః

అన్యేషాంయుగాదిమన్వాదితిథీనాంప్రసక్తిర్నాస్తి అనయోరపవాదః సిన్ధుకౌస్తుభాదౌస్మర్యతే

యాచైత్రవైశాఖసితాతృతీయామాఘస్యసప్తమ్యథఫాల్గునస్య ।

కృష్ణేద్వితీయోపనయేప్రశస్తాప్రోక్తాభరద్వాజమునీంద్రముఖ్యైః ౧

ఇతి అత్రమాఘసప్తమ్యామన్వాదేరపవాదఃపునరుపనయనాదివిషయః

ఫాల్గునకృష్ణద్వితీయాయాశ్చాతుర్మాస్యాద్వితీయాత్వేనానధ్యాయత్వంప్రాప్తంతస్యాపవాదో
య్మృత్తు అనధ్యాయస్యపూర్వేద్యురనధ్యాయాత్పరేహని ।

వ్రతారమ్భంవిసర్గంచవిద్యారమ్భంచవర్జయేత్ ౧ ఇతిస్మృత్యన్తరమ్

తద్వితీయావిధ్యనుపపత్త్యాగలగ్రహత్వేనప్రాప్తసప్తమీత్రయోదశీనిషేధానువాదకమితిభాతి అప్రాప్తనిషేధకత్వే
మన్వాదియుగాదిసంక్రాన్త్యాదిప్రయుక్తానధ్యాయేభ్యోపిపూర్వపరదినయోర్నిషేధాపత్త్యాచైత్ర శుక్లద్వితీయాదేరపినిషిద్ధత్వాపాతాత్ నచేష్టాపత్తిః

శిష్టాచారాగ్రన్థేషుచానుపలమ్భాత

ముహూర్తమార్తణ్డోక్త్యామాఘేశుక్లద్వితీయాకృష్ణద్వితీయావైశాఖకృష్ణద్వితీయాచేత్యనధ్యాయ త్రయముపనయనేధికంప్రాప్నోతి

ఏతదపరేనాద్రియన్తే బహుగ్రన్థేషుమూలానుపలమ్భాత్
మౌఞ్జీప్రకరణేముహూర్తచిన్తామణ్యాదిగ్రన్థేషుక్వాప్యనుక్తేశ్చ

అతోమార్తణ్డోక్తానామతిరిక్తానధ్యాయానాముపనిషత్పాఠాదివిషయత్వంనతుమౌఞ్జీవిషయత్వ మితియుక్తంభాతి

తత్రతృతీయాషష్ఠీద్వాదశీషుప్రదోషసత్వేమౌఞ్జీనకార్యా
రాత్రేఃప్రథమయామేచతుర్థీసార్ధయామేసప్తమీయామద్వయేత్రయోదశీచేత్తదాప్రదోషః

దినద్వయేప్రథమయామాదిషుచతుర్థ్యాదివ్యాప్తౌపుర్వాదినేప్రదోషోనోత్తరదినేఇతికౌస్తుభే

ప్రదోషదినేమన్దవారేకృష్ణపక్షాన్త్యత్రికేచోపనయనేపునరుపనయనమితిమయూఖే
ఏతేనిత్యానధ్యాయాః ।

అథనైమిత్తికాః

వివాహప్రతిష్ఠోద్యాపనాదిష్వాసమాప్తేఃసగోత్రాణామనధ్యాయ

ఇతిస్మృత్యర్థంసారోక్తే(స్త్రీపురుషసపిణ్డేషుబ్రహ్మయజ్ఞాదివర్జనాత్మౌజీవివాహాదినిమిత్తకమణ్డప ప్రతిష్ఠాద్యుత్సవసమాప్తిపర్యన్తముపనయనంనకార్యమితిభాతి

వివాహాదమంగలకరణేదోషోన శోభనదినేచానధ్యాయ
ఇత్యుక్తేర్గర్భాధానాదిశుభకార్యదినేఏకకులేఏకగృహేవావ్రతబన్ధోనకార్యఇతిభాతి

భూకమ్పేభూవిదారణేవజ్రపాతేఉల్కాపాతేధూమకేతూత్పత్తౌగ్రహణేచదశాహ్నాప్తాహ్నేవ్రతబ న్ధాదిమంగలంనకార్యమ్ కేచిత్సంకటేత్రిదినమనధ్యాయమాహుః

అకాలవృష్టౌత్రిరాత్రంపక్షిణీవాఽనధ్యాయః పౌషాద్చైత్రాన్తమకాలవృష్టిః
కేచిదార్ద్రాదిజ్యేష్ఠాన్తసూర్యనక్షత్రాదన్యత్రాకాలవృష్టిరితిసిద్ధాన్తః

అతివృష్టౌకరకావృష్టౌరుధిరవృష్టౌచత్ర్యహమ్ ప్రాత సంధ్యాగర్జనేత్వహోరాత్రమ్
గురుశిష్యఋత్విక్మరణేత్ర్యహమ్

పశుమణ్డూకనకులశ్వాహిమార్జారమూషకైరన్తరాగమనేహోరాత్రమ్
సృగాలవానరైర్ద్వాదశరాత్రమ్

శ్రవణద్వాదశీయమద్వితీయామహాభరణ్యాదయోఽన్యేఽనధ్యాయానిత్యానైమిత్తికాశ్చబహవో గ్రన్థేషూక్తాస్తేషామ్

ఉపనయనేప్రసక్త్యభావాదత్రనోక్తావ్రతబన్ధేనాన్దీశ్రాద్ధోత్తరం

పుర్వోక్తప్రాతర్గర్జితాదినైమిత్తికాధ్యాయప్రాప్తౌజ్యోతిర్నిబన్ధే
నాన్దీశ్రాద్ధేకృతంచేత్స్యాదనధ్యాయస్త్వకాలికః ।

తదోపనయనకార్యంవేదారమ్భంనకారయేత ౧ ఇతి
వేదారమ్భంనకారయేదితినిషేధోయాజుషాదివిషయః

వహవృచానముపాకర్మన్యేవవేదారంభోక్త్యామౌఞ్జీదినేవేదారమ్భాప్రసక్తేః

తదోపనయనంకార్యమితిబహ్వృచదిసర్వసాధారణాఃయాజుషాదిభిర్మౌఞ్జ్యుత్తరమపిఅన
ధ్యాయప్రాప్తౌవేదారమ్భోవర్జ్యః

నాన్దీశ్రాద్ధాత్ప్రాక్నైమిత్తికాధ్యాయేముహూర్తాన్తరేకార్యమ్
మౌఞ్జ్యుత్తరమనుప్రవచనీయాప్రాగ్గర్జనేవక్ష్యతే

ఇతిఅనధ్యాయాదినిర్ణయః

ఇత్థంతియితత్ప్రసంగప్రాప్తః

ఇత్థంతియితత్ప్రసంగప్రాప్తమనధ్యాయాదికంచవిచార్యబారాదిచిన్త్యతే
గురుశుక్రబుధవారాఃశ్రేష్ఠాః సూర్యవారోమధ్యమః

చన్ద్రవారోఽధమః భౌమమన్దవారౌనిషిద్ధౌ సామవేదినాంక్షత్రియాణాం చభౌమవారఃప్రశస్తః
శాఖాధపతివారశ్చశాఖాధిపబలం తథా ॥

శాఖాధిపతిలగ్నంచదుర్లభంత్రితథం వ్రతే ౧ గురుశుక్రాంభో బుధావృగ్వదాద్యధిపాఃస్మృతాః
।

పతీసితేజ్యావిప్రాణాంనృపాణాకుజభాస్కరో ౨ వైశ్యానాంశశభృతౌసౌమ్యావితివర్ణాధిపా స్మృతాః
।

పితృఃసూర్యకులంశ్రేష్ఠంశాఖావర్ణేశయోర్బటోః పితుర్బటోశ్చ
సర్వేషాంబలంవాక్పతిచన్ద్రయోః

బటుతాత్పత్రాంరుభయోగుల్చన్ద్రబలాలాభేబటోరుభయబలమావశ్యకమ్ తత్ర
చన్ద్రబలంగర్భాధానప్రభగడక్తమ్

ద్విపఞ్చసప్తనవైకాదశస్థోగురుఃశుభఫలప్రదః
జన్మతృతీయషష్ఠదశమస్థానషుపూజాహోమాత్మకశాన్త్యాశుభః

చతుర్థాష్టమద్వాదశస్థానషుదుష్టఫలః కర్కధనుమీనరాశిషుచతుర్థాదిస్థానేఽపినదోషః

అతిసంకటేచతుర్థద్వాదశస్థోద్విగుణపూజాహోమాదినాశుభః అష్టమస్తు
త్రిగునపూజాదినాశుభః కేచిదనిష్టోవామవేధేన

శుభఇత్యాహుస్తన్నేతిరాజమార్తణ్డః అష్టమవర్షాదిముఖ్యకాలే

గురుబలాభావేఽపిమీనగతరవియుతచైత్రేవాశాన్త్యావావ్రతబన్ధఃకార్యోనతుల్యముఖ్యకాలాతిక్ర
మఃనిత్యకాలస్యబలీయస్త్వాత్ ॥

అథనక్షత్రాణి

పూర్వాత్రయహస్తచిత్రాస్వాతీమూలాశ్లేషార్ద్రాశ్రవణేషుఋగ్వేదినాంమౌజీశస్తా

రోహిణీమృగపుష్యంపునర్వసుత్ర్యుత్తరాహస్తానురాధాచిత్రారేవతీషుయాజుషాణామ్

అశ్వినీపుష్యోత్తరాత్రయార్ద్రాహస్తధనిష్ఠాశ్రవణేషుసామగానామ్

అశ్వినీమృగానురాధాహస్తధనిష్ఠాపునర్వసురేవతీషుఅథర్వవేదినాం
ఏషాంనక్షత్రాణామసంభవే

భరణీకృత్తికామఘావిశాకాజ్యేష్ఠాశతతారకావర్జయిత్వాసర్వాణిసర్వేషాం గ్రాహ్యాణి

రాజమార్తణ్డేః పునర్వసునిషేధోనిర్మూలఇతిబహవః కేచిదృకసామవేదవిషయః
పునర్వసునిషేధఇత్యాహుః

వ్యతీపాతవైధృతిపరిఘార్ధేషువిష్కమ్భాదీనాంనిషిద్ధనాడీషుభద్రాయాంగ్రహణేచమౌఞ్జీవర్జ్యా

అథలగ్నేగ్రహబలమ్

వ్రతేగ్రాహ్యోద్వాదశాష్టషట్వర్జ్యాఃశుభఖేచరాః । ఖలాస్త్ర్యాయారిగాశ్చన్ద్రః శుక్లేగోకర్కగస్తనౌ ౧
క్వచిత్పూర్యస్తనౌశ్రేష్ఠోఽష్టమేవర్జ్యోఽఖిలోగ్రహః ।

లగ్నేశఃశుక్రచన్ద్రౌచషష్ఠేవర్జ్యాః సితోన్త్యగః ౨ లగ్నేచన్ద్రఖలాశ్చైవేన్దుర్వర్జ్యోద్వాదశాష్టమే ।

పఞ్చేష్టగ్రహహీనంచలగ్నంసర్వత్ర వర్జయేత్ ౩
తులామిథునకన్యాఖ్యాధనుర్వృషఝషాహ్వయాః ।

నవమాంశాహ శుభాఃప్రోక్తాఃకర్కాశంవర్జయేద్వ్రత ౪
షడ్వర్గశుద్ధ్యాదికమిష్టకాలసాధనాదివిచారశ్చ జ్యోతిర్గన్థేభ్యోజ్ఞాతవ్యః

మాతరిరజస్వలాయాంమాతులజ్యేష్ఠభాత్రాదీనాంపిత్రాసాన్నిధ్యాత్
కర్తృణాంపత్న్యారజస్వలాయాంచమౌఞ్జీవివాహాదినకార్యమ్

నాన్దీశ్రాద్ధోత్తరంమాతృరజాసిభ్రాత్రాదికర్తన్తరసత్త్వేపిసన్నిహితముహూర్తాన్తరాలాభే శాన్తింకృత్వాకార్యమ్ అన్యథాముహూర్తాన్తరేఏవ

నాన్దీశ్రాద్ధోత్తరంమాతులాదికర్తృణాంపత్నీరజోదోశేఆరబ్ధత్వాచ్ఛాన్తివినైవకార్యమ్ మౌఞ్జీవివాహోత్తరంమణ్డపోద్వాసనాత్ప్రాక్మాతృరజోదోషేపిశాన్తిః

కార్యామంగలస్యాసమాప్తత్వాదితిముహూర్తచిన్తామణిటీకాయామ్

ప్రారమ్భాత్ప్రాగపిరజోదోషేముహూర్తాన్తరాలాభేశాన్తింకృత్వాఽతిసంకటేవ్రతబన్ధాదికంకార్య మితికౌస్తుభే శాన్తిప్రకారశ్చమమాముకంమఙ్గలే

సంస్కార్యజననీరజోదోషజనితాశుభఫలనిరాసార్థంశుభఫలావాప్త్యర్థంశ్రీపూజనాదిశాన్తికరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యమాషసువర్ణనిర్మితాంలక్ష్మీం శ్రీసూక్తేనషోడశోపచారై

సంపూజ్యస్వగృహ్యోక్తవిధినాశ్రీసూక్తేనప్రత్యృచంపాయసంహుత్వాకలశోదకేనాభిషిచ్యవి ష్ణుంకృత్వాకర్మేశ్వరార్పణకుర్యాదితి

ప్రారమ్భోత్తరం సూతకౌప్రాప్తో
ఏకోదరయోఃసమానసంస్కారేప్రేతకర్మాసమాప్తౌచచౌలప్రకరణేఉక్తమవిశేషస్తువక్ష్యతే ॥

అథపదార్థసంపాదనమ్

బ్రాహ్మణేనబ్రాహ్మణస్త్రీభిర్విధవాదిభిశ్చనిర్మితంసూత్రంగ్రాహ్యమ్

సంహతచతురంగులిమూలేషుషణ్ణవత్యాసూత్రమావేష్ట్యతత్త్రిగుణీకృత్యోర్ధ్వవృత్తంబలితం కృత్వాపునరధోవృత్తరీత్యాత్రగుణీకృతంతత్సూత్రంనవతన్తుకంసంపద్యతే

తత్రిరావేష్ట్యదృఢంగ్రంథికుర్యాత్స్తనాదూర్ధ్వమధోనాభేర్నధార్యతత్కంథచన ।
విచ్ఛిన్నంవాప్యధాంయాతంభుక్త్వానిర్మితముత్సృజేత్ ౧

సిద్ధేమన్త్రాఃప్రయోక్తవ్యాఇతిన్యాయన సిద్ధం యజ్ఞోపవీతం త్రిగుణీకరణాదిమన్త్రైరభిమన్త్ర్య
యజ్ఞోపవీతంపరమమితిమన్త్రేణ ధారయేత్

తద్యథాగాయత్ర్యాత్రిగుణోకృత్యాపోహిష్ఠేతితిసృభిఃప్రక్షాల్యపునర్గాయత్ర్యాదిత్రిగుణీకృత్య
గ్రన్థౌవిష్ణుబ్రహ్మరుద్రాన్నమేత్

కేచిన్నవతన్తుషునవదేవతాన్యాసమహుః

తతోగాయత్ర్యాదశవారమభిమన్త్రితాభిరద్భిర్యజ్ఞోపవీతం

ప్రక్షాల్యోదుత్యమితిత్యృచేనసూర్యాయప్రదర్శ్యయజ్ఞోపవీతమితిమన్త్రేణప్రథమందక్షిణంబా
హుమద్ధృత్యపశ్చాత్కణ్ఠేధారయోదాత ఉపవీతంబ్రహ్మసూత్రంప్రోద్ధృతేదక్షిణేకరే ।

ప్రాచీనావీతమన్యస్మిన్నివీతంకణ్ఠలమ్బితమ్ ౧
చితికాష్ఠచితిధూమచణ్డాలరజస్వలాశవసూతికాస్పర్శేస్నాత్వాయజ్ఞోపవీతత్యాగః

కణ్ఠలమ్బిత్వాద్యకృత్వామలమూత్రోత్సర్గేచతత్త్యాగః మాసచతుష్టయోత్తరంచ
యజ్ఞోపవీతత్యాగః కేచిజ్జననశావాశౌచయోరన్తేపితత్యాగమాహుః

సముద్రంగచ్ఛస్వాహేతిమన్త్రేణసప్రణవవ్యాహృతిభిర్వాజీర్ణయజ్ఞోపవీతత్యాగః
యజ్ఞోపవీతంప్రమాదాద్భ్రతంచేత్తూష్ణీం లౌకికంధృత్వా మనోజ్యోతిరితి

అగ్నేవ్రతపతేవ్రతంచరిష్యామితచ్ఛకేయంతన్మరాధ్యతాం వాయో వ్రతపతేం
ఆదిత్యవ్రతపతేఇత్యాదిమన్త్రచతుష్టయేనచాన్త

ఆజ్యాహుతీర్హుత్వావిధివన్నుతనంధారయేత
అథవాయజ్ఞోపవీతనాశజన్యదోషనిరాసార్థంప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య

ఆచార్యవరణాగ్నిప్రతిష్ఠాదిఆజ్యభాగాన్తేసవితారంగ ।
యత్ర్యాతిలైరాజ్యేనచాష్టోత్తరంశతంసహస్త్రంవాజుహుయాత్

నూతనంధృత్వాతిక్రాన్తంసంధ్యాద్యచేరతఇతి యజ్ఞోపవీతహీన
క్షణంతి ష్ఠేచ్చేచ్ఛతగాయత్రీజపః

యజ్ఞోపవీతంవినాభోజనేవిణ్మూత్రకరణేవా గాయత్ర్యష్టసహస్త్రంజపః
వామస్కన్ధాత్కూర్పరేమణిబన్ధాతేవాపతితేయథాస్థానంధృత్వా

త్రీనూషట్వాయథాక్రమంప్రాణాయామాన్కృత్వానవంధారయేతకోపాదినాస్వయంయజ్ఞోపవీ
తత్యాగే పూర్వవల్లౌకికంధృత్వాప్రాయశ్చిత్తాన్తేనబంధారయేత్

బ్రహ్మచారిణఏకంయజ్ఞోపవీతమ్ స్నాతకస్యద్వే ఉత్తరీయాభావేతృతీయకమ్
జీవత్పితృకణజీవజ్యేష్ఠభాతృకేణ

చోత్తరీయంతత్స్థానేతృతీయంయజ్ఞోపవీత్వానధార్యమ్
ఆయుష్కామస్యత్ర్యధికానిబహూనియజ్ఞోపవీతాని అభ్యఙ్గేచోదధిస్నానేమాతాపిత్రోర్నృతేహని
।

తైత్తిరీయాఃకఠాః కణ్వాశ్చరకా వాజసనేయినః ౧
కణ్ఠాదుత్తార్యసూత్రంతుకురుర్వైక్షాలనంద్విజాః

అన్యయాజుషైర్బహవృచైః సమగైశ్చకణ్ఠాదుత్తారణేతత్త్యక్త్వానవంధార్యమ్ ॥

అథమేఖలా

మౌఞ్జీత్రివృత్సమాశ్లక్ష్ణాకార్యావిప్రస్యమేఖలా ।

త్రివృతాగ్రన్థికేనత్రిభిః పఞ్చభిరేవచ ౧ ముఞ్జాభావేతుకర్తవ్యాకుశాశ్మన్తకబల్వజైః ।

బ్రాహ్మణస్యభవేద్దణ్డఃపాలాశఃకేశసంమితః ౨ సర్వేషాయజ్ఞియోవాస్యాదూర్ధ్వనాసాగ్రసంమితః ।

బటుహస్తేనచతుర్హస్తాహస్తోచ్ఛ్రితాచతురస్నా సోపానాఙ్కితాప్రాగుదక్ప్రవణాకదలీస్తమ్భాద్య లంకృతావేదిఃసంపాద్యా ।

అథోపనయనాన్తర్గతపదార్థేషువిశేషఉచ్యతే

అథోపనయనాన్తర్గతపదార్థేషువిశేషఉచ్యతే వాసఃపరిధానోత్తరంలౌకికమాచమనమ్ యజ్ఞోపవీతధారణోత్తరంతుయథావిధి ఆచమనవిధిర్వక్ష్యతే

ఏవమాజ్యపాత్రాదుత్తరభాగేబటుమాచమయ్యప్రణీతాపశ్చిమదేశరూపతీర్థేనప్రవేశ్యాచార్యా గ్న్యోర్మధ్యేననిత్వాచార్యదక్షిణతఉపవేశయేత్

తతోబర్హిరాస్తరణాదిస్త్రువసంమార్గాన్తేయజ్ఞోపవీతదానాద్యాచమనాన్తం తతఃశిష్యాఞ్జలౌజలావక్షారనాదిసమిదాధానాన్తగాయత్ర్యపదే

శాఙ్గంబటోఃశుచిత్వసిద్ధయే అగ్నయేసమిధామితిమన్త్రఏకశ్రుత్యాప్రయోక్తవ్యః తతః

ప్రరిదానాంభివాదనాన్తేఆచారప్రాప్తంగాయత్రీపూజనంకృత్వాఽగ్నేరుత్తరదేశేగాయత్ర్యుపదేశః కార్యః

అవక్షారణమప్యుత్తరదేశంఉక్తమ్
ప్రాఙ్ముఖఆచార్యఃప్రత్యఙ్ముఖాయోపవిష్టాయబటవేగాయత్రీముపదిశేత్ ॥

అథౌపసంగ్రహణప్రకారః

ఉపసంగ్రహణంనామాముకప్రవరాన్వితాముకగోత్రోముకశర్మాహంభోఅభివాదయఇత్యుక్త్వా

దక్షిణోత్తరకర్ణౌవామదక్షిణపాణిభ్యాంస్పృష్ట్వా దక్షిణహస్తేమగురోర్దక్షిణపాదంవామేన

వామంస్పృష్ట్వాశిరోవనమనమితి ఏవంగురుషుమాతాపిత్రాదిషుచ

అభివాదనపూర్వకపాదస్పర్శాత్మకముపసంగ్రహణమ్ వృద్ధతరేషుత్వభివాదనమాత్రమ్ వృద్ధేషునమస్కారః

అశుచింవమన్తమభ్యఙ్గస్నానంకుర్వన్తంజపాదిరతంపుష్పజలభైక్షాదిభారవాహంనమమేత్ తన్నమనేఉపవాసః

శూద్రనతౌత్రిరాత్రమ్ అన్త్యజేకృచ్ఛ్రమ్ దేవతాగురుయతినమనాకరణేఉపవాసః ॥

అథప్రత్యభివాదనమ్

తత్రాన్త్యస్వరః ప్లుతఃకార్యః తద్యథా ఆయుష్యమాన్భవసౌమ్యదేవదత్తా 3 ఏకారౌకారాన్తేనామ్ని హరా 3

ఇ శమ్బా 3 ఉ ఇతిసంధ్యక్షరవిశ్లేషేణ పూర్వభాగాకారఃప్లుత

ఇతి
అనుప్రవచనీయార్థభిక్షాయాంభిక్షాభవాన్దదాతుభిక్షాంభవతదిదదాత్వితివాభవచ్ఛబ్దమధ్యక భిక్షావాక్యప్రయోగః

అన్యభిక్షాయామాదావన్తేవాభవచ్ఛబ్దఇతి ॥

వినాయకశాన్తిః

అథోపనయనవివాహాదౌనిర్విఘ్నఫలప్రాప్త్యర్థంముపసర్గనిరాసాయవాసపిణ్డమరణాదినిమిత్త కప్రతికూలనివృత్త్యర్థవావినాయకశాన్తిఃకార్యా

తత్రకాలఃశుక్లపక్షచతుర్థీగురువారఃపుష్యశ్రవణోత్తరారోహిణీహస్తాశ్వినీమృగనక్షత్రాణిశస్తాని

ఉపనయనాదౌతుప్రధానకాలానురోధేనయథాసంభవకాలోగ్రాహ్యః

తత్రాముకకర్మణోనిర్విఘ్నఫలసిద్ధ్యర్థమితివాఉపసర్గనివృత్త్యర్థంమితివాఽముకసపిణ్డమర ణానిమిత్తకాశుచిత్వప్రాతికూల్యనిరాసార్థమితివాసంకల్పఊహ్యః

అవశిష్టప్రయోగోఽన్యత్ర జ్ఞేయః ।

గ్రహయజ్ఞః

వివాహోపనయనాదిష్వాభ్యుదయకర్మస్వాదౌగ్రహయజ్ఞంకుర్యాత్తత్రశ్రాద్ధాతిరిక్తేష్వనాభ్యుదయి కేష్వపిశాన్త్యాదికర్మసుగ్రహానుకఊల్యకామోగ్రహయజ్ఞకుర్యాత

అరిష్టనిరాసార్థముత్వాతేషుశాన్తస్థానేష్వప్రధానోపిగ్రహమఖఉక్తః
ప్రధానకర్మణఃపూర్వమవ్యవహితేవాకాలేకుర్యాత్ వ్యవహితపక్షే

సప్తదినాధికవ్యబధానంనకార్యమ్
ప్రతిగ్రహందశావరప్రధానాహుబిసంఖ్యాయమేకపవఋుత్విక్
దశాధికపఞ్చాశత్పర్యన్తసంఖ్యాయాచత్వారఋుత్విజః

తతః ఊర్ధ్వశతావరహోమేఽష్టౌఋుత్విజోనవమఆచార్యః తత్రాచార్య
ఆచార్యకర్మకృత్వాఆదిత్యాయజుహుయాత్ అష్టభ్యఃసోమాదిభ్యోష్టౌఋుత్విజోజుహుయుః

ఋుత్విక్చతుష్టయపక్షేద్వాభ్యాంగ్రహాభ్యాంఏకైకోజుహుయాత్ ఆచార్యోర్కాయ

తామ్రాదిమయీషుప్రతిమాసుసర్వాసుసౌవర్ణీషువాఫలేష్వక్షతపుఞ్జేషువాఆదిత్యాదిపూజనమ్

హోమసంఖ్యానుసారేణకుణ్డస్యస్థణ్డిలస్యవాగ్రహపీశ్చహస్తాదిమానమ్

తత్ర ప్రధానాజ్యాహుతీనాంపఞ్చాశదవరసంఖ్యత్వేరత్నిమితంకుణ్డమ్
శతావరత్వేఅరత్నిమిత్తమ్సహస్త్రావరత్వేహస్తమితమ్ అయుతాదిహోమేహస్తద్వయమ్

లక్ష హోమేచతుర్హస్తమ్ తత్ర కృతముష్టిః కరోరత్నిః ముక్తకనిష్ఠికః కరఃఅరత్నిః
చతుర్వింశత్యంగులోహస్తః

కుణ్డేమేఖలాయోనినాభిఖాతాదిమానంగ్రన్థాన్తరేభ్యోజ్ఞేయమ్
ఇదంకుణ్డాదిమానసర్వత్రజ్ఞేయమ్ సమిచ్చర్వాజ్యంద్రవ్యమ

అర్కఃపలాశఃఖదిరశ్చాపామార్గోథపిప్పలః ।

ఔదుమ్బరఃశమీదూర్వాకుశోఽర్కాదేఃక్రమాత్సమిత ౧ కేచిత్తిలానపిఆహుః

అర్కాదిప్రధానహోమసంఖ్యాదశాంశేనాధిదేవతాప్రత్యధిదేవతాంనాహోమఃఅధిదేవతాద్యర్థసంఖ్యయాక్రతుసంరక్షకక్రతుసాద్గుణ్యదేవతానాం

శాన్త్యంగభుతేగ్రహయజ్ఞేబలిదానంకుర్వన్తి అన్యర గ్రహమఖే బలిదానం న కుర్వన్తి ప్రధానభూతాయాఏకాహుతేరేకవిప్రభోజనంశ్రేష్ఠమ్

శతాహుతేరేకవిప్రభోజనంమధ్యమమ్ సహస్త్రాహుతేరేకవిప్రభోజనంఘన్యమ్ సువిస్తరప్రయోగాదికమన్యత్ర ఇతిగ్రహయజ్ఞః ॥

బృహస్పతిశాన్తిః

కుమారస్యోపనయనకాలే కన్యాయా వివాహేవాబృహస్పత్యానుకూల్యాభావేశౌనకాద్యుక్తాశాన్తిః కార్యా

అస్యకుమారస్యోపనయనే అస్యాఃకన్యకాయా వివాహేవా బృహస్పత్యానుకూల్యసిద్ధిద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థ

బృహస్పతిశాన్తిం కరిశ్యఇతిసంకల్ప్యాచార్యవృణుయాత స్థణ్డిలే ఈశాన్యాంయథావిధిస్థాపితే

శ్వేతకలశే పఞ్చగవ్యకుశోదకవిష్ణుక్రాన్తాశతావరీప్రముఖౌధిప్రక్షేపపూర్ణపాత్రనిధానాన్తేహరితాక్షతనిర్మితదీర్ఘచతురస్త్రపీఠేహైమీగురుప్రతిమాం

ప్రతిష్ఠాప్యస్థణ్డిలేగ్నిస్థాపనాది అన్వాధానేబృహస్పతిమశ్వత్థసమిదాజ్యసర్పిర్మిశ్రపాయసైః సాజ్యేనమిశ్చితయవవ్రీహితిలేనచ

ప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతాహుతిభిః శేషేణస్విష్టకృతమిత్యాది ఆజ్యభాగాన్తేప్రతిమాయాంషోడశోపచారైర్గురుపూజా

తత్రపీతవస్త్రయుగ్మపీతయజ్ఞోపవీతపీచన్దనపీతాక్షతపీతపుష్పఘృతదీపదధ్యోదననైవేద్యార్పణాన్తేమాణిక్యం

సువర్ణవదక్షిణాందత్త్వాగ్రహమఖోక్తరీత్యాకుమ్భానుమన్త్రానాంన్తేబృహస్పతిమన్త్రేణదధిమధ్వక్తసమిదాజ్యగ్రుహసిద్ధపాయసమిశ్రితయవాద్యైర్యథాన్వాధానంహోమః

హోమశేషమ్సమాప్యగన్ధాదిభిర్బృహస్పతిసంపూజ్యపీతగన్ధాక్షతపుష్పయుతతామ్రపాత్రస్థజలేనాస్తుతే ౧

ప్రార్థయేత్ భక్త్యాయత్తేసురాచార్యహోమపూజాదిసత్కృతమ్ ।
తత్త్వంగృహాణశాన్త్యర్థబృహస్పతేనమోనమః ౧

జివోబృహస్పతిఃసూరిరాచార్యోగురురఙ్గిరాః । వాచస్పతిర్దేవమన్త్రీశుభం కుర్యాత్సదామమ ౨

ఇతి విసర్జనప్రతిమాదానాన్తేకుమారాదియుతయజమానాభిషేకః తత్రమన్త్రాః ఆపోహిష్ఠేతితిస్త్రః ३ ।

తత్త్వాయామిం ३ । స్వాదిష్ఠయాం ३ । సముద్రజ్యేష్ఠాః ४ । ఇదపాపఃప్రవహం ౧ తామగ్నివర్ణాం ౧ ।

యాఔషధీఃం ౧ । అశ్వావతీర్గోమతీర్నం ౧ ।
యద్దేవాదేవహేడనమిత్యాద్యాఃకూష్మాణ్డమన్త్రాఃపునర్మనః

పునరాయురిత్యన్తాస్తైత్తిరీయశాఖాయాంప్రసిద్ధాః
కౌస్తుబాదౌలిఖితాఏతైరభిషిచ్యవిప్రాన్భోజయేదితి ఇతిబృహస్పతిశాన్తిః ॥

అథోపనయనాదౌసంకల్పాః

అథోపనయనాదౌసంకల్పాః
తత్రోపనయనాత్పూర్వేద్యురాచార్యోమమోపనేతృత్వయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం

కృచ్ఛ్రత్రయంతత్ప్రత్యామ్నాయగోనిష్క్రయీభూతయథాశక్తిరజతద్రవ్యదానేనాహమాచరిష్యే త

థాద్వాదశాధికసహస్రగాయత్రీజపముపనేతృత్వయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థంకరిష్యేఇతిసంకల్పయేత్

యదిపూర్వసంస్కారాఅతితాస్తదాస్యకుమారస్యపుంసవనాదీనామథవా

జాతకర్మాదీనాంచౌలాన్తానాంసంస్కారానాంకాలాతిపత్తిజనితప్రత్యవాయపరిహారద్వారా

శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం ప్రతిసంస్కారమేకైకాం భుర్భువఃస్వఃస్వాహేతిసమస్తవ్యాహృత్యాజ్యాహుతింహోష్యామి

ఇతిసంకల్ప్యాగ్నిస్థాపనేధ్మాధానాదిపాకయజ్ఞతన్త్రసహితావహ్నిస్థాపనాజ్యసంస్కారపాత్రసం మార్గమాత్రసహితా

వాతీతసంస్కారసమసంఖ్యసమస్తవ్యాహృత్యాజ్యాహుతీర్జుహుయాత్

తతోస్యకుమారస్యపుంసవనానబలోభనసీమన్తోన్నయనజాతకర్మనామకర్మసూర్యావలోకననిష్క్రమణోపవేశనాన్నప్రాశనచౌలసంస్కారాణాం

లోపనిమిత్తప్రత్యవాయపరిహారార్థంప్రతిసంస్కారంపాదకృచ్ఛ్రం ప్రాయశ్చిత్తంచౌలస్యార్ధకృచ్ఛ్రంబుద్ధిపూర్వకలోపేప్రతిసంస్కారమర్ధకృచ్ఛ్రంచూడాయాః

కృచ్ఛ్రంతత్రత్ప్రత్యామ్నాయగోనిష్క్రయీభూతయథాశక్తిరజతద్రవ్యదానేనాహమాచరిష్యే

చౌలస్యోపినీత్యాసహకరణస్యకులధర్మప్రాప్తత్వేకాలాతిపత్తిహోమంచౌలలోపప్రాయశ్చిత్తం చనకార్యమ్

కేచిత్సంస్కారలోపప్రాయశ్చిత్తంబటునాకారయన్తి తతోబటుర్మకామచారకామవాదకామభక్షాదిదోషపరిహారద్వారోపనేయత్వయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం

కృచ్ఛ్రత్రయప్రాయశ్చిత్తం ప్రత్యఅమ్నాయగోనిష్క్రయీభూతయథాశక్తిరజతదానద్వారాఆ చరిష్యేఇతిసంకల్పయేత్

నిష్కంనిష్కార్ధంనిష్కపాదంనిష్కపాదార్ధవా రజతంగోమూల్యందేయంనతున్యూనమ్ అష్టగుఞ్జమాషరీత్యాచత్వారింశన్మాషోనిష్కఇత్యుక్తమ్

తతః ప్రాయశ్చిత్తేకృతేపశ్చాదతీతమపికర్మవై । కార్యమిత్యేకఆచార్యానేత్యన్యేతువిప్రశ్చితః ౧

ఇతివచనాజ్జాతకర్మాదిసంస్కారాఃకార్యానకార్యాఇతిపక్షద్వయమ్

తత్రప్రాయశ్చిత్తేనప్రత్యవాయపరిహారేపిసంస్కారజన్యాపుర్వోత్పత్త్యర్థంసంస్కారానుష్ఠానప క్షేసంకల్పః

పత్న్యాకుమారేణచసహోపవిశ్యదేశకాలౌసంకీర్త్యాస్యకుమారస్యగర్భామ్బుపానజనితదోషనిబ ర్హణాయుర్మేధాభి

వృద్ధిబీజగర్భసముద్భవఇనోనిబర్హణద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంఅతిక్రాంతంజాతకర్మ

తథాబీజగర్భఽముద్భవైనోనిబర్హణాయురభివృద్ధివ్యవహారసిద్ధిద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం నామకర్మ ఆయురభివృద్ధిద్వారాశ్రీపరం ఉపవేశనం

మాతృగర్భమలప్రాశనశుద్ధ్యన్నాద్యబ్రహ్మవర్చసతేజఇన్ద్రియాయురభివృద్ధిబీజగర్భసముద్భవైనోనిబర్హణద్వారాశ్రీపరమేం

అన్నప్రాశనంచాద్యకరిష్యే
బీజగర్భసముద్భవైనోనిర్భహణబలాయుర్వర్చోభివృద్ధిద్వారాశ్రీపంర్థచూడాకర్మ

ద్విజత్వసిద్ధ్యావేదాధ్యయనాధికారార్థంఉపనయనంచశ్వఃకరిష్యే
జాతాదిసర్వసంస్కారాంగత్వేనపుణ్యాహవాచనంమాతృకాపూజనంనాన్దీశ్రాద్ధంకరిష్యే

ఉపనయనాంగత్వేనమణ్డపదేవతాస్థాపనంకులదేవతాస్థాపనంచకరిషే ఇతి
స్వస్వగృహ్యగ్రన్థానుసారేణసంకల్ప్య

నాన్దీశ్రాద్ధాన్తంతంత్రేణకృత్వామణ్డపదేవతాస్థాపనాదికంబటుపితృభ్యాంసుప్రహత్కృతవస్త్రదానాన్తంకృత్వాన్నప్రాశనాన్తాః

సంస్కారాయథాగృహ్యంపూర్వాదినేకార్యాఃచౌలోపనయనేపరదినేకార్యే

సర్వేషాంసద్యఃకరణేపుర్వోక్తసర్వసంకల్పభయాంగత్వేనపుణ్యాహవాచనంనాన్దీశ్రాద్ధంఉపనయనాంగత్వేనమణ్డపదేవతాస్థాపనంకులదేవతాపస్థానంచకరిష్యఇతిసంకల్పః

తతఃపరదినేతిక్రాన్తంచౌలంకృత్వాపూర్వం
జాతచౌలంత్వభ్యఙ్గస్నానేనస్నాపయిత్వామాత్రాసహభోజయేత్
తదాబ్రహ్మచారిభ్యోభోజనందేయమిత్యాచారః

తతోదేశకాలౌ
సంకీర్త్యాస్యకుమారస్యద్విజత్వసిద్ధిద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంగాయత్ర్యుపదేశంకర్తు
తత్రాఙ్గత్వాంగభూతంవాపనాదికరిష్యఇతి

సంకల్ప్య వాపనాదికుర్యాత ముఖ్యాశిఖాన్యశిఖానాంచౌలేధృతానామత్రవాపనమ్ తతః
స్నాతమహతవస్త్రంబద్ధశిఖం కృతమఙ్గలతిలకంబటుంకర్యుః

మౌహూర్తికంసంపూజ్యతదుక్తేసుముహుర్తేఆచార్యోవేద్యాంప్రాఙ్ముఖ
ఉపవిష్టోన్తఃపటమపసార్యబటుముఖమీక్షేత కృతనమస్కారాన్తేస్వాఙ్కేకుర్వీత

తతోవిప్రా యథాచారంమన్త్రైరుభయోఃశిరస్యక్షతాన్క్షిపేయుః ఏవం
యథాగృహ్యముపనయనప్రయోగంజ్ఞాత్వానుష్ఠేయమ్
సర్వత్రబటునాగాయత్ర్యాదిమన్త్రాన్వాచయన్

సంధికృతంవర్ణవికారంనాన్యథాకుర్యాత్ ప్రయోగశేషంసమాప్యద్వేశతేశతంయథాశక్తివా
బ్రాహ్మణభోజనంసంకల్ప్యవిప్రేభ్యోభూయసీందక్షిణాందద్యాత తతో

బ్రహ్మచారీనూతనభిక్షాభాజనేమాతరంమాతృష్వస్రాదికాంవాభిక్షాంభవతీదదాత్వితిఅనుప్ర
వచనీయార్థంతణ్డులాన్యాచేత పితరంభిక్షాంభవాన్దదాత్వితియాచేత

భైక్ష్యమాచార్యాయనివేద్యమధ్యాహ్నసంధ్యాముపాస్యగురుసన్నిధావహఃశేషంనయేత్
తద్దినేమధ్యాహ్నసంధ్యావికల్పితేత్యన్యే

బ్రహ్మయజ్ఞస్తుద్వితీయదినమారభ్యగాయత్ర్యాకార్యః

అనుప్రవచనీయహోమారమ్భాత్పూర్వంగర్జితవృష్ట్యాదిసంభావనాయాందివైవచరుశ్రపణా
న్తంకృత్వాఽస్తమితేజుహుయాత్

పాకాభావేగర్జితాదినిమిత్తేతుశాన్తింకృత్వాపాకః కార్యః ॥

అథశాన్తిప్రయోగః

అథశాన్తిప్రయోగః
బ్రహ్మౌదనపాకాత్పుర్వంగర్జితేనసూచితస్యబ్రహ్మచారికర్తృకాధ్యయనవిఘ్నస్యనిరాసద్వారా
శ్రీపరం

శాన్తికరిష్యఇతిసంకల్ప్య
స్వస్తివాచనాచార్యవరణేకృతేఆచార్యోగ్నిప్రతిష్ఠాప్యచక్షుషీఆజ్యేనేత్యన్తే

సవితారమష్టోత్తరశతసంఖ్యసాజ్యపాయసాహుతిభిర్గాయత్రీమంత్రేణేశేషేణస్విష్టకృతమిత్యా
దిప్రాయశ్చిత్తహోమాన్తేగాయత్ర్యాసవితారమాజ్యేనేత్యన్వాధాయ

గృహసిద్ధపాయసహోమాన్తేబృహస్పతిసూక్తజపః
అన్తేఆచార్యాయధేనుందత్త్వాశతంయథాశక్తివావిప్రాన్భోజయిష్యే ఇతి సంకల్పయేత్ ।

మేధాజననః

మేధాజననాత్పూర్వకాలికాగ్నికార్యంయావత్ఉపనయనాగ్నినాశే

ఉపనయనాహుతిభిఃకటిసూత్రధారణాదిమణవకసంస్కారావక్షారణాగ్నికార్యగాయత్ర్యుపదే
శరహితాభిః

పూర్వోత్తరతన్త్రసహితాభిరఅగ్నిముత్పాద్యత్త్రానుప్రవచనీయపూర్వభావ్యగ్నికార్యంకృత్వా ఽనుప్రవచనీయహోమం

కృత్వామేధాజననాత్రాప్యుక్తనాన్యగ్నికార్యాణికృత్వా మేధాజననంకార్యమితికౌస్తుభేఉపపాదితనష్టస్యోపనయనాగ్నేః

పునరుత్పత్తిహోమేవినియోగఇతివిశేష

ఇతిచోక్తమ్
మమతుఉపనయనాహుతిభిరగ్నిముత్పాద్యతత్రమేధాజననపూర్వభావ్యగ్నికార్యాణికృత్వా మేఘాజననంకార్యమ్

అనుప్రవచనపూర్వభావ్యగ్నికార్యమనుప్రవచనీయహోమశ్చనకార్య ఇతిభాతి

గాయత్ర్యుపదేశానుప్రవచనీయమేధాజననానాంత్రయాణాంసమప్రధానభావేనాధ్యయనాం గత్వాదగ్నేస్త్రితయాంగత్వాతకౌస్తుభోక్తరీత్యాగాయత్ర్యుపదేశతత్పూర్వాః

అగ్నికార్యావృత్త్యభావవదనుప్రవచనీయతత్పూర్వాగ్నికార్యయోరావృత్త్యభావౌచిత్యాత్ నహ్యగ్నిష్టోమాఙ్గపశుత్రయస్యాఙ్గేయూపేపశుద్ధయానుష్ఠానానన్తరంనష్టే

తృతీయపశ్వర్థంయూపోత్పాదనేద్వితీయపశ్వనుష్ఠానమప్యావర్తతే
అత్రసదసత్వద్భిర్విచార్యానుష్ఠేయమ్
సాయంసంధ్యాగ్నికార్యేకృతేనుప్రవచనీయహోమంబ్రహ్మచారీకుర్యాత్

బటోరశక్తౌచరుశ్రపణాన్తమన్యఃకుర్యాత్ హోమమాత్రంబటుఃకుర్యాత హుతచరుశేషేణత్ర్యవరబ్రాహ్మణభోజనమ్ ।

అథబటువ్రతమ్

అథబటువ్రతమ్ క్షారాదివర్జమశ్నీయాబ్రహ్మచారీదినత్రయమ్ ।

శయీతాథచతుర్థేహ్నిమేధజాననమాచరేత్ ౧ యద్వాద్వాదశరాత్రం స్యాదబ్దవ్రతమథాపివా ।

మేధాజననవిధిరన్యత్ర అథమణ్డపదేవతోత్థాపనమ్ తచ్చ

స్థాపనదినాత్సమదివసేపఞ్చమసప్తమదినయోశ్చశుభమ్ షష్ఠదినేవిషమదినే చాశుభమ్ ॥

అథమణ్డపోద్వాసనపర్యన్తంనిషేధాః

అథమణ్డపోద్వాసనపర్యన్తంనిషేధాః నాన్దీశ్రాద్ధేకృతేపశ్చాద్యావన్మాతృవిసర్జనమ్ ।

దర్శశ్రాద్ధక్షయశ్రాద్ధంస్నానంశీతోదకేనచ ౧ అపసవ్యంస్వధాకారంనిత్యశ్రాద్ధంతథైవచ ।

బ్రహ్మయజ్ఞంచాధ్యయనంనదీసీమాతిలంఘనమ్ ౨ ఉపవాసవ్రతంచైవశ్రాద్ధభోజనమేవచ ।

నైవకుర్యుః సపిణ్డాశ్చమణ్డపోద్వాసనావధి 3 అత్రస్వధాకారగ్రహణం తత్సహచరితవైశ్వదేవనిషేధార్థమ్

అత్రసపిణ్డాస్త్రిపురుషపర్యన్తాఇతిపురుషార్థచిన్తామణౌ అభ్యఙ్గేసుతకేచైవవివాహేపుత్రజన్మని ।

మాఙ్గల్యేషుచసర్వేషునధార్య గోపిచన్దనమ్ ౧ ఏతేషుభస్మధారనమపినకుర్వన్తి

జననాశౌచేభస్మగోపీచన్దనేనిషిద్ధే మృతకే భస్మధార్యమ ॥

షండాన్ధబధిరమూకపంగుకుబ్జవామనాదయఃసంస్కార్యాః

షండాన్ధబధిరమూకపంగుకుబ్జవామనాదయఃసంస్కార్యాః మత్తోన్మత్తౌనసంస్కార్యావిత్యేకే

పాతిత్యంతునాస్తికర్మానధికారాత్ తదపత్యంసంస్కార్యమ్ బ్రాహ్మణ్యాంబ్రాహ్మణాదుత్పన్నోబ్రాహ్మణఏవేతిశ్రుతేః

అన్యేతుమత్తోన్మత్తావపిసంస్కార్యావిత్యాహుః అత్ర హోమమాచార్యః కరోతి

ఉపనయనంచాచార్యసమీపనయనమగ్నిసమీపనయనంవాగాయత్రీవాచనంవావికలాంగవిషయేప్రధానమ్

ఏతత్త్రయాన్యతమమాత్రంవికలాంగే సంపాద్యమ్ అన్యదంగంయథాసంభవంకార్యమ్ మూకబధిరాదేఃసావిత్రీవాచనాసంభవేస్పృష్ట్వాసావిత్రీజపః

కార్యః సంస్కారమన్త్రావాసఃపరిధానమంత్రాశ్చాచార్యేణవాచ్యాః కేచిత్తూష్ణీంవాసఃపరిధానాదికమిత్యాహుః

ఏవంవివాహేపి కన్యాస్వీకరణాదన్యత్సర్వంవిప్రేణకారయేదిత్యాదివచనాత్ ఇతివికలాంగోపనయనాదివిచారః ।

అమృతేజారజఃకుణ్డోమృతేభర్తరిగోలకః

అమృతేజారజఃకుణ్డోమృతేభర్తరిగోలకః ।

ఏతయోఃకుండగోలకయోఃసంస్కార్యత్వవచనంయుగాన్తరవిషయమ్
తస్యక్షేత్రజపుత్రవిషయత్వాతకలియుగేదత్తౌరసాతిరిక్తపుణానిషేధాత్

జ్యేష్ఠేత్వకృతసంస్కారేగర్భాధానాదికర్మభిః । కనిష్ఠోనైవసంస్కార్యఇతిశాతాతపోబ్రవీత ౧
ఇదంచౌలోపనయనాన్తసంస్కారవిషయం

వివాహవిషయేతువికలాంగేషునాయంనియమః
కన్యాస్వపిజ్యేష్ఠావివాహానన్తరమేవకనిష్ఠాయావివాహః

జ్యేష్ఠపుత్రవివాహాభావేఽపికనిష్ఠాకన్యాసంస్కార్యా జ్యేష్ఠస్యోపనయనాభావే కనిష్ఠానవివాహ్యా ॥

అథపునరుపనయనమ్

అథపునరుపనయనమ్ తచ్చత్రివిధమ్
ప్రత్యావాయనిమిత్తకంప్రాయశ్చిత్తభూతంపునరుపనయనమాద్యమ్

తచ్చజాతకర్మాదిసహితంతద్రహితంప్రాయశ్చిత్తాన్తరసహితకేవలం చేత్యనేకవిధమ్

కృతస్యోపనయనస్యోక్తకాలాద్యఙ్గవైగుణ్యేనవైకల్యాపత్తావపరమ్
వేదాన్తరాధ్యయనార్థంతృతీయమ్ తత్రప్రథమంయథా

అమత్యా ఔషధాన్తరానాశ్యరోగనాశార్థపైష్ట్యాఃసూరాయాః పానే
త్రిమాసంకృచ్ఛ్రాచరణంపునరుపనయనంచ

మత్యాపైష్ట్యన్యసురాయాఔషధార్థకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రౌపునరుపనయనంచ పైష్టీపానే
ద్వాదశాబ్దమ్

అజ్ఞానాద్వారుణీగౌడీమాధ్వీసూరాపీతాచేత్పునరుపనయనంస్తప్తకృచ్ఛ్రంచ జ్ఞాత్వావిణ్మూత్రాద్యశనేచాన్ద్రాయణపునఃసంస్కారౌ

లశునపలాణ్డుగృఞ్జనవిడ్వరాహగ్రామకుక్కుటనరగోమాంసభక్షణేద్విజాతీనాముత్తప్రాయశ్చిత్తాన్తే పునరుపనయనమ్

అవిఖరోష్ట్రమానుషీక్షీరపానేహస్తినీవడవాక్షీరపానేచతప్తకృచ్ఛ్రంపునః సంస్కారశ్చ రాసభోష్ట్రాద్యారోహణేకృచ్ఛ్రఃపునః

సంస్కారశ్చ ఇదంహేమాద్రిమతమితిసిన్ధౌక్వచిత్ మితాక్షరాస్మృత్యర్థసారాదిమతే రాసభోష్ట్రారోహేఉపవాసత్రయాదిమాత్రంనతుపునఃసంస్కారః

కౌస్తుభాశయోప్యేవమ్ వృషభారోహణేఅమత్యా కృచ్ఛ్రంమత్యాకృచ్ఛ్రత్రయాది కేచిద్వృషారోహేపునఃసంస్కారంకుర్వన్తితత్రమూలంమృగ్యమ్

ఏవమజబస్తమహిషారోహేపి మాంసభక్షకపశోర్విట్భక్షణేపునరుపనయనమాత్రమ్

కేచిన్మానుషమలభక్షణేపిపునఃసంస్కారమాత్రమాహుః ప్రేతశయ్యాప్రతిగ్రాహీపునఃసంస్కారమర్హతి ।

జీవతోమృతవార్తాశ్రుత్వాన్త్యకర్మకరణే తంధృతకుమ్భే

నిమజ్యోద్ధృత్యస్నాపయిత్వాజాతకర్మాద్యుపనయనాన్తసంస్కారాన్కృత్వాత్రిరాత్రవ్రతాన్తేపూర్వభార్యయాతస్యాంమృతాయామన్యభఅర్యయావావివాహఃకార్యః

ఆహితాగ్నిశ్చేత్పునరాధానాయుష్మాదిష్ట్యాది
తీర్థయాత్రాంవినాకలిఙ్గాఙ్గావఙ్గాన్ధసిన్ధుసౌవీరప్రత్యన్తవాసిదేశగమనేపునః సంస్కారః

చాణ్డాలాన్నభక్షణేచాన్ద్రాయణమ్ బుద్ధిపూర్వభక్షణేకృచ్ఛ్రాబ్దమ్ ఉభయత్రపునఃసంస్కారః
అజినంమేఖలాదణ్డోభైక్ష్యచర్యావ్రతానిచ ।

నిర్వర్తన్తేద్విజాతీనాంపునఃసంస్కారకర్మణి ౧ వపనంమేఖలేతిస్మృత్యన్తరేపాఠః

బ్రహ్మచారిణోమధుమాంసాశనేపునరుపనయనంప్రాజాపత్యంత్రిరాత్రోపవాసోవా
మత్యాభక్షణేపరాకః అభ్యాసేద్విగుణంపునఃసంస్కారశ్చ

పితృమాతృగురుభ్యోభిన్నస్యప్రేతస్యాన్తకర్మకరణేబ్రహ్మచారిణఃపునరుపనయనమ్
హస్తమథితదధిభక్షణేబహిర్వేదిపురోడాశాశనేఅభ్యాసేకృచ్ఛ్రః

పునఃసంస్కారశ్చ యఃసంన్యాసగృహీత్వాతతోనివృత్త్యగార్హస్థ్యం
చికీర్షతిసషణ్మాసంకృచ్ఛ్రాన్కృత్వాజాతకర్మాదిసాంస్కరైఃసంస్కృతః శుద్ధోగార్హస్థ్యం

కుర్యాత్
ఏవమనశనంమరణార్థసంకల్ప్యనివృత్తోపికుర్యాత్కర్మనాశాజలస్పర్శాత్కరతోయావిలంఘనాత్ । గణ్డకీబాహుతరణాత్పునఃసంస్కారమర్హతి ॥

అథద్వితీయం పునరుపనయనమ్

అథద్వితీయం పునరుపనయనమ్ ప్రదోషేనిశ్యనధ్యాయేమన్దేకృష్ణేగలగ్రహే ।

అపరాహ్ణేచోపనీతః పునఃసంస్కారమర్హతి ౧ అత్రప్రదోషఃప్రదోషదినం

కృష్ణఃకృష్ణపక్షఏకాదశ్యాదిరన్త్యత్రికరూపః అపరాహ్ణశ్చదినతృతీయభాగరూపఇత్యుక్తమ్

అనధ్యాయాఅపినిత్యాఏవపౌర్ణిమాప్రతిపదాదయఃపునరుపనయననిమిత్తమ్
నతునైమిత్తికాఅకాలవృష్ట్యాదినిమిత్తకత్రిరాత్రాదయః

నైమిత్తికేషుప్రాతర్గర్జితనిమిత్తానధ్యాయఏవపునఃసంస్కారనిమిత్తమ్ అత్రవిస్తరఃకౌస్తుభే

అంసాభిమర్శనపూర్వకంబటోఃసమీపమానయనంప్రధానకర్మ
తస్యవిస్మరణేపునరుపనయనమ్ ఏవంగాయత్ర్యుపదేశవిస్మరణేపి ॥

పునరుపనయననిమిత్తప్రకారః

తృతీయః పునరుపనయననిమిత్తప్రకారః
ఏకంవేదమధీత్యవేదాన్తరాధ్యయనచికీర్షాయాంప్రతివేదంపునరుపనయనమిత్యేకే

అన్యవేదినామృగ్వేదాధ్యయనార్థముపనయనమిత్యపరే
అన్యేతుఏకేనైవోపనయనేనవేదత్రయాధ్యయనాధికారః

అథర్వవేదాధ్యయనార్థంద్వితీయముపనయనమిత్యాహుః

తేనఋుగాదివేదత్రయాధ్యాయినోముణ్డమాణ్డుక్యాద్యాథర్వణోపనిషదోవినాపునఃసంస్కారంప
ఠన్తితేచిన్త్యాః

యుగపదనేకవేదారమ్భే
నోపనయనావృత్త్యపేక్షేతిసకృదుపనీత్యాయుగపత్సకలవేదారమ్భఃసిద్ధ్యతీతిపరే

తత్రఏకవేదాధ్యయనానన్తరంయద్వేదాధ్యయనచికీర్షాద్వేదేతికర్తవ్యతాకంపునరుపనయనమ్

తత్రవపనంబ్రహ్మౌదనంమేధాజననందీక్షాచకృతా పరిదానాన్తాక్రియాభవతి

అనధ్యాయాదికేద్వితీయేపునరుపనయననిమిత్తేసర్వమావికృతంయథోక్తకాలేఉపనయనమ్ ॥

అథప్రాయశ్చిత్తార్థేవ్రతబన్ధేవిశేషః

అథప్రాయశ్చిత్తార్థేవ్రతబన్ధేవిశేషః
తత్రనిమిత్తానన్తరమేవకరణేఉదగయనపుణ్యనక్షత్రాద్యుక్తకాలోనాపేక్ష్యతే

అన్యథాతుయథోక్తకాలాపేక్షా తత్రకర్తాపితాతదభావేపితృవ్యాదిఃసపిణ్డః తదభావేన్యః

కశ్చిత్ యత్రపునరుపనయనంప్రాయశ్చిత్తత్వేనోక్తంతత్రపర్వదుపదిష్టవిధినాతదేవకార్యమ్

యత్రతుప్రాయశ్చిత్తాన్తరసహితంతత్రోక్తవిధినాప్రాయశ్చిత్తంసంస్కార్యేణకారయిత్వాచార్యేణతస్యోపనయనంకార్యమ్

యత్రజాతకర్మాదిసంస్కారసహితముపనయనంవిహితంతత్రజాతాదిచౌలాన్తసంస్కారాన్కృత్వాకార్యమ్

పునరుపనయనేగాయత్రీస్థానేతత్సవితుర్వృణీమహఇత్యస్యాఉపదేశాదాచార్యేణాస్యాఏవ ఋుచోద్వాదశోత్తరసహస్రజపః

కృచ్ఛ్రత్రయంచోపనేతృత్వాధికారార్థంకార్యమ్
తత్రాస్యకృతౌర్ధ్వదైహికస్యపునఃసంస్కారద్వారా

శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంజాతకర్మాద్యుపనయనాన్తసంస్కారాన్కరిష్యే
ఏవంనిమిత్తాన్తరేపిసంకల్పఊహ్యః

సర్వసంస్కారోద్దేశేనతన్త్రేణనాన్దీశ్రాద్ధాదిశ్మశ్రువపనానన్తరంచౌలకేశవపనమ్

మనుష్యాదిక్షీరపారనాదినిమిత్తాన్తరేతుసంస్కార్యోముకదోషపరిహారార్థంపర్షదుపదిష్టమముక
ర్ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యఇతిసంకల్ప్యతత్కుర్యాత్

ఆచార్యస్తుఅస్యాముకదోషపరిహారార్థంపునఃసంస్కారసిద్ధిద్వారాశ్రీం
పునరుపనయనంకరిష్యఇతిసంకల్ప్యోపనయనమాత్రంకుర్యాత్

యత్రోపనయనమాత్రోక్తిస్తత్రసంస్కార్యస్యనసంకల్పః
కింత్వాచార్యస్యైవపునరుపనయనంగ్రామాద్బహిః ప్రాచ్యాముదీచ్యాంవాగత్వాకార్యమ్

నాన్దీశ్రాద్ధాన్తేమణ్డపదేవతాస్థాపనమ్

కుతమఙ్గలస్నానంసంస్కార్యంభోజయిత్వావపనపక్షేవపనస్నానేకారయిత్వాఅస్యప్రాయశ్చి
త్తార్థపునరుపనయనహోమేదేవతాపరిగ్రహార్థమన్వాధానంకరిష్యే

అస్మిన్నన్వాహితేగ్నావిత్యాదినిత్యవత్
బ్రహ్మచారిణఃపునరుపనయనేసమన్త్రకంవాసోధారణంనిత్యమ్ అన్యస్యవైకల్పికమ్

బ్రహ్మసూత్రధారణాదిసూర్యేక్షణాన్తంనిత్యవత్
తతోయువాసువాసాఇత్యేతన్మన్త్రకంప్రదక్షిణమావర్తనాదివాసోబద్ధాఞ్జలిగ్రహణాన్తే

ప్రణవవ్యాహృతీనాంఋష్యాదిస్మృత్వా తత్సవితుర్వృణీమహ
ఇత్యస్యశ్యావాశ్వఃసవితానుష్టుపపునరుపనయనేఉపదేశేవినియోగః

పాదశోర్ధర్చశఃసర్వామితిత్రిర్వాచయేత్
బ్రహ్మచారిణోమేఖలాదానాదినిత్యవతబ్రహ్మచర్యోపదేశాన్తమ్
అన్యస్యమేఖలాజినదణ్డధారణంపాక్షికమ్

బ్రహ్మచర్యోపదేశోదివామాస్వాప్సీరిత్యన్తఃవేదమధీష్వేత్యాదికంన తతఃస్విష్టకృదాది
మేధాజననపక్షే తత్పర్యన్తాగ్నిధారణమ్

భిక్షాపూర్వకానుప్రవచనీయఃగాయత్ర్యాఃస్థానేతత్సవితుర్వృణీమహఇతిహోమః
త్రిరాత్రవ్రతాన్తేయస్మిన్నాశ్రమేపునరుపనయనంతదాశ్రమధర్మాన్కుర్యాత్ ।

యత్రపునరుపనయనాన్తేపునర్వివాహః కృతౌర్ధ్వదౌహికాదేఃశ్రూయతే
తత్రమేఖలాదిధారణపూర్వకంకతిచిద్దినానిబ్రహ్మచర్యకృత్వోచితకాలేసమాప్య

పూర్వభార్యయాన్యయావావివాహంకుర్యాత్ ఇతిఋగ్వేదినాంపునఃసంస్కారః ॥

అథయజుర్వేదినామ్

అథయజుర్వేదినామ్ తత్రబౌధాయనోబ్రహ్మచారిణః

పితృజ్యేష్ఠాభ్యామన్యోచ్ఛిష్టభక్షణేస్త్రియాసహభోజనేమధుమాంసశ్రాద్ధసూతకాన్నగణాన్నగణి
కాన్నాశనేపునరుపనయనమిత్యాదిఉక్తవా

అగ్నిముఖం కృత్వాజ్యాక్తపాలాశసమిధమాదాయవాచయతి పునస్త్వాదిత్యాం కామాః స్వాహేతి యన్మఆత్మనోమిందాభూదగ్నిః౦

పునరగ్నిశ్చక్షురదాదితిద్వాభ్యాంహుత్వాచరుంపక్త్వాజుహోతి సప్తతే అగ్నేం ఘృతేనస్వాహేతి తతోయేనదేవాః

పవిత్రేణేతితిసృభిరుపహోమస్తతః స్విష్టకృత్ప్రభృతిసిద్ధమాధేనువరప్రదానాత్

అథాపరమాపరిదానాత్కృత్వాపాలాశీంసమిధమాదాయవ్రాత్యప్రాయశ్చిత్తంజుహోతి

వ్యాహృతిజుహోతిఅథాపరోబ్రాహ్మణవచనాతసావిత్ర్యాశతకృత్వోభిమన్త్రితంధ్రుతంప్రాశ్య కృతప్రాయశ్చిత్తోభవతీత్యాదికమవదత్

అత్రోక్తపక్షాణాంశక్తాశక్తభేదేనవ్యవస్థా ఇదంకౌస్తుభేద్రష్టవ్యమ్

ఏవంశాఖాన్తరేష్వపివపనమేఖలాజినదణ్డభైక్ష్యచర్యావ్రతాదికంవైకల్పికంవ్యవస్థయానుష్ఠా యస్వస్వశాఖోక్తోపనయనంకార్యమ్ ॥

అథబ్రహ్మచారిధర్మాః

అథబ్రహ్మచారిధర్మాః తత్రసంధ్యాత్రయమగ్నిపరిచరణంభైక్షంచనిత్యమ్ తత్రాగ్నికార్యం ప్రాతఃసాయంచ సాయమేవసకృద్వా

తత్రపలాశఖదిరాశ్వత్థశమీసమిధఃశ్రేష్ఠాస్తదలాభేఽర్కవేతసామ్ భవచ్ఛబ్దపూర్వికాభిక్షావిప్రాణామ్ సాచవిప్రగృహేష్వేవ

ఆపదిశూద్రగృహేషుఆమాన్నంగృహ్ణీయత హవ్యే శ్రాద్ధభిన్నకవ్యేచాభ్యార్థితోభుఞ్జీత
అస్యబ్రహ్మయజ్ఞోపినిత్యః

సచోపాకరణాత్పూర్వగాయత్ర్యా కార్యః
గురూచ్ఛిష్టంమధ్వాదికంనిషిద్ధమపితదన్యాపరిహార్యరోగనివృత్త్యర్థంభక్షణీయమ్

నిషిద్ధాన్యత్గురూచ్ఛిష్టంత్వనౌషధమపిభక్ష్యమ్ ఏవంజ్యేష్ఠభ్రాతుఃపితుశ్చోచ్ఛిష్టేషుజ్ఞేయమ్

దివాస్వాపోనేత్రేకజ్జలముపానచ్ఛత్రంమఞ్చాదౌశయనంచవర్జ్యమ్
తామ్బూలాభ్యఞ్జనంచైవకాంస్యపాత్రేచభోజనమ్

యతిశ్చబ్రహ్మచారీచవిధవాచవివర్జయేత్ ౧ మధుసూతకాన్నశ్రాద్ధాన్నాదేర్నిషేధాఃపునః

సంస్కారప్రకరణోక్తాఅనుసంధేయాఃమేఖలామాజినందణ్డముపవీతంచనిత్యశః ।

కౌపీనంకటిసూత్రంచబ్రహ్మచారీవిధారయేత్ ౧
మేఖలోపవీతాదౌత్రుటితేజలేప్రాస్యాన్యద్ధారయేత్

యజ్ఞోపవీతనాశేమనోజ్యోతిరిత్యనేనవ్రాతపతిభిశ్చేతిచతస్రఆజ్యాహుతీర్జుహుయాదిత్యుక్తమ్

అస్యగురుపరిచర్యాప్రకారోఽన్యత్రజ్ఞేయః ॥

అథబ్రహ్మచారివ్రతలోపే

అథబ్రహ్మచారివ్రతలోపే
సంధ్యాగ్నికార్యలోపేఽష్టసహస్రగాయత్రీజపఃక్వచిత్సకృల్లోపేమానస్తోకేతిమన్త్రస్యశతంజప
ఉఽక్తః

భిక్షాలోపేఽష్టశతమ్ అభ్యాసేద్విగుణంపునఃసంస్కారశ్చ మధుమాంసాద్యశనేఉక్తమ్ స్త్రీసంగేగర్ధభపశుః

ఏకానేకవ్రతలోపసాధారణమృగ్విధానే తంవోధియాజపేన్మన్త్రం లక్షంచైవశివాలయే ।

బ్రహ్మచారీస్వధర్మేషున్యూనంచేత్పూర్ణమేతితత్ ౧
ఉపాకర్మకృత్వాప్రాగుక్తవిద్యారమ్భకాలేఽక్షరారమ్భోక్తవిష్ణ్వాదిపూజాప్రకారేణవేదారమ్భఃకార్యః

ద్విజస్త్రీణాంయుగాన్తరేమౌఞ్జీబన్ధోవేదాధ్యయనంచాసీత్కలియుగేతునైతద్ద్వయమ్ అతఃస్త్రీణాంవేదోచ్చారాదౌదోషః ॥

అథానధ్యాయాః

అథానధ్యాయాః తేచనిత్యానైమిత్తికాశ్చప్రాయేణమౌఞ్జీప్రకరణేఉక్తాః తతోన్యేపి ఉభయవిధానధ్యాయాబహవోనిబన్ధేషూక్తాస్తేఽత్రనప్రపచ్యన్తే

కలికాలేస్మిన్తావదనధ్యాయపాలనస్య దుర్మేధసామశక్యత్వాత్ తథాచ హేమాద్రౌస్మృతిః చతుర్దశ్యష్టమీపర్వప్రతిపత్స్వేవసర్వదా ।

దుర్మేధసామనధ్యాయాస్త్వంతరాగమనేషుచ ౧

ఇతి
అతఃకాలౌప్రతిపదద్వయమష్టమీద్వయంచతుర్దశీద్వయంపూర్ణిమాదర్శోఽయనసంక్రాన్తిరిత్యేతావతఏవానధ్యయాంస్త్యక్త్వావేదశాస్త్రాదికమధ్యేతవ్యమ్

పుంసాంప్రాయోల్పప్రజ్ఞత్వాత్ శిష్టాచారోపేయమేవ

పూర్వదినేసాయంపరత్రప్రాతశ్చత్రిముహూర్తానధ్యాయతిథిసత్త్వేఉదయేస్తమయేవాపీత్యనే
నదినద్వయేఽనధ్యాయప్రాప్తౌవచనాన్తరమ్

కేచిదాహుఃక్వచిద్దేశేయావత్తద్దిననాడికాః ।

తావదేవత్వనధ్యాయోనతన్మిశ్రేదినాన్తరే ౧ ఇతి ఇదమప్యల్పప్రజ్ఞవిషయమ్
చతుర్థీసప్తమ్యాదౌప్రదోషనిర్ణయఉక్తః ప్రదోషేషున

స్మరేన్నచకీర్తయేదిత్యుక్తేరితరానధ్యాయతోదోషాధిక్యమ్
అనధ్యాయస్తునాఙ్గేషునేతిహాసపురాణయోః ।

నధర్మశాస్త్రేష్వన్యేషుపర్వణ్యేతానివర్జయేత్ ౧ నిత్యేజపేచకామ్యేక్రతౌపారాయణేపిచ ।
నానధ్యాయోస్తివేదానాంగ్రహణేగ్రాహణేస్మృతః ౨ ॥

అథాధ్యయనధర్మాః

అథాధ్యయనధర్మాః వేదారమ్భేవసానేగురోఃపాదోపసంగ్రహణమ్
ఆదౌప్రణవముచ్చార్యవేదమధీత్యాన్తేప్రణవముచ్చార్యభూమిస్పృష్ట్వావిరమేత్

రాత్రేఃప్రథమయామేచరమయామేచవేదాధ్యయనమ్ యామద్వయం
శయానస్తుబ్రహ్మభూయాయకల్పతే గురుంపితరంమాతరంచమన్యేతకదాపినద్రుహ్యేత

అధ్యాపితాయేగురుంనాద్రియన్తేశిష్యావాచామనసాకర్మణావా ।
యథైవతేనగురోర్భోజనీయాస్తథైవతాన్నభునక్తిశ్రుతం తత్ ౧ ఇత్యధ్యయనధర్మాః ॥

అథవ్రతాని

అథవ్రతాని తానిమహానామ్నీవ్రతమహావ్రతోపనిషదవ్రతగోదానవ్రతాఖ్యాని చత్వారిక్రమేణ

జన్మతస్త్రయోదశాదిషువర్షేషూత్తరాయణేచౌలోక్తతిథినక్షత్రవారాదిషు కార్యాణి
అత్రవిస్తృతప్రయోగాః

కౌస్తుభాదౌస్వస్వగృహ్యేషుచద్రష్టవ్యాః
ఏతేషాంలోపేప్రత్యేకమేకైకకృచ్ఛ్రంచరిత్వాగాయత్ర్యాశతాహుతీర్జుహుయాత్

త్రీనషట్ద్వాదశవాకృచ్ఛ్రాన్కుర్యాతఇత్యన్యత్ర ॥

అథసమావర్తనమ్

అథసమావర్తనమ్ గురవేక్షేత్రాద్యన్యతమందత్త్వాతదనుజ్ఞయాస్నాయాత్
స్నానంనామసమావర్తనమ్

తానిచక్షేత్రంహేమగౌరశ్వశ్ఛత్రోపానహౌధాన్యంవస్త్రత్రయంశాకమిత్యేతానిచక్షేత్రంహేమ
గౌరశ్వశ్ఛత్రోపానహౌధాన్యంవస్త్రత్రంయంశాకమిత్యేతానిఏషుయద్గురోః

ప్రియంతద్దేయమ్దానం వినైవ
గురుప్రీతౌతదనుజ్ఞయైవస్నాయాత్క్షేత్రాదినాపినావిద్యానిష్క్రయః ఏకైకమక్షరంయస్తుగురుః
శిష్యే నివేదయేత్ ।

పృథివ్యాంనాస్తితద్ద్రవ్యంయద్ధత్త్వాత్వనృణీభవేత్ ౧ ఇత్యుక్తేః సచస్నాతకస్త్రివిధః
విద్యాస్నాతకోవ్రతస్నాతకఉభయస్నాతకఇతి

తత్రైకంద్వౌత్రీన్చతురోవావేదాన్వేదైకదేశంవాధీత్యతదర్థంచజ్ఞాత్వాద్వాదశవర్షాదిబ్రహ్మచర్యకాలావధేఃప్రాగేవస్నాతిసవిద్యాస్నాతకః

ఉపనయనవ్రతసావిత్రీవ్రతవేదావ్రతాన్యనుష్ఠాయవేదసమాప్తేఃపూర్వమేవస్నాతోవ్రతస్నాతకః ద్వాదశవర్షాదిబ్రహ్మచర్యసమాప్త్యోవేదం

సమాప్యస్నాతోవిద్యావ్రతోభయస్నాతకః
తత్రోపనయనోత్తరంమేధాజననపర్యన్తంత్రిరాత్రద్వాదశరాత్రాదివ్రతముపనయనవ్రతమ్

మేధాజననోత్తరముపాకర్మాన్తంబ్రహ్మచారిధర్మానుష్ఠానంసావిత్రీవ్రతమ్
తదుత్తరంవేదాధ్యయనార్థంద్వాదశవర్షాదికాలావచ్ఛిన్నంవ్రతంవేదవ్రతమ్

స్వాధ్యాయోధ్యేతవ్యఇతివిధేరర్థజ్ఞానపర్యన్తత్వాద్వేదార్థజ్ఞానంవినావేదాధ్యయనమాత్రేణసమావర్తనేఽధికారోనేతిపుర్వమీమాంసకాః

వేదగ్రహణమేవవిధిఫలంపూర్వకాణ్డార్థజ్ఞానంకర్మానుష్ఠానాక్షిప్తమ్
ఉత్తరకాణ్డార్థజ్ఞానకామ్యశ్రోతవ్యవిధిప్రాప్తమిత్యుత్తరమీమాంసకాః

తత్రసంహితాబ్రాహ్మణంచమిలిత్వైకోవేదః ఆరణ్యకాణ్డంబ్రాహ్మణాన్తర్గతమేవ
సంపూర్ణైకవేదాధ్యయనేప్యశక్తోవేదైకదేశంపఠేత్

అత్యశక్తేనసంహితాయాఃప్రథమచరమసూక్తేకతిపయసూక్తానాం
ప్రథమాఋచఃసర్వసూక్తానాంప్రథమాఋచోవాధ్యేతవ్యాః

ఏవంవేదైకదేశాధ్యయనోత్తరంసమావృత్తోవివాహితోవాబ్రహ్మచర్యోక్తనియమేనవేదాధ్యయనం
కుర్యాత్ తత్రఋతౌభార్యాగమనంకార్యమ్

బ్రహ్మచారివ్రతలోపప్రాయశ్చిత్తం
కృచ్ఛ్రత్రయంకృత్వామహావ్యాహృతి హోమంచకృత్వాసమావర్తనంకార్యమ్ఏతచ్చసంధ్యాగ్నికార్య

భిక్షాలోపశూద్రాదిస్పర్శకటిసూత్రమేఖలాజినత్యాగదివాస్వాపాఞ్జనపర్యుషితభోజనాదివ్రతభఙ్గేషుఅల్పకాలమల్పవ్రతభఙ్గేజ్ఞేయమ్

బహుధర్మలోపేతు తంవోధియానవ్యస్యాశవిష్టమితిమన్త్రస్యలక్షజపఃశివాలయేఇత్యుక్తమ్

ఏవంచమహానామ్న్యాదివ్రతలోపస్యబ్రహ్మచర్యవ్రతలోపస్యచప్రాయశ్చిత్తరంసమావర్తనాధికారః

అథసమావర్తనకాలః

అథసమావర్తనకాలఃతత్రోపనయనోక్తకాలేసమావర్తనమితిబహవోజ్యోతిర్గ్రన్థాః
తేనానధ్యాయేప్రదోషదినేభౌమశనివారయోః

పౌషాషాఢయోర్దక్షిణాయనే చనభవతి మార్గశీర్షేవివాహప్రసక్తౌదక్షిణాయనేఽపిభవతి అన్యథా

అనాశ్రమీనతిష్ఠేతదినమేకమపిద్విజః ఇతినిషేధాతిక్రమాపత్తేః అన్యేతు

మౌఞ్జీయుక్తకాలోపాదానేమూలాభావాతరిక్తాత్రయపూర్ణిమామావాస్యాష్టమీప్రతిపద్భిన్నతిథిషు

శుక్లేన్త్యత్రికభిన్నకృష్ణేచగురుశుక్రాస్తాదిదినక్షయభద్రావ్యతీపాతాదిదోషశూన్యేశుభవారేసమావర్తనంకార్యమ్

నాత్రప్రదోషసోపపదాదితిథివర్జనమావశ్యకమిత్యాహుః

పుష్యపునర్వసుమృగరేవతీహస్తానురాధోత్తరాత్రయరోహిణీశ్రవణవిశాఖాచిత్రాఃశ్రేష్ఠాఃఏతదలా
భేమౌఞ్జీయుక్తభాని క్వచిద్వ్యామశనివారౌసిద్ధావుక్తౌ ॥

ప్రాయశ్చిత్త ప్రయోగః

అథమణికుణ్డలవస్త్రయుగచ్ఛత్రోపానద్యుగదణ్డస్రగున్మర్దనానులేపాఞ్జనోష్ణీషాణి

ఆత్మనేఆచార్యాయచసంపాద్యాలాభేఆచార్యాయవైవాసంపాదయేత
దేశకాలౌసంకీర్త్యమమబ్రహ్మచర్యనియమలోపజనితసంభావితదోషపరిహారేణ

సమావర్తనాధికారసంపాదనద్వారా
శ్రీపరమేశ్వరీప్రీత్యర్థంమాజ్యహోమపూర్వకంకృచ్ఛ్రత్రయం

మహానామ్న్యాదివ్రతచతుష్టయలోపజనితప్రత్యవాయపరిహారార్థం ప్రతిసంస్కారమేకైకం
కృచ్ఛ్రంచ

గాయత్ర్యాజ్యహోమపూర్వకంతన్త్రేణాహమాచారిష్యఇతిసంకల్ప్యాగ్నిప్రతిష్ఠాదిచక్షుషీఆజ్యే
నాత్రప్రధానం

అగ్నివాయుంసూర్యప్రజాపతించచతసృభిరాజ్యాహుతిభిః
అగ్నింపృథివీమహాన్తమేకయాజ్యాహుత్యా వాయుమన్తరిక్షంమహాన్తమేకయాం

ఆదిత్యందివంమహాన్తమేకయాం చన్ద్రమసంనక్షత్రాణిదిశోమహాన్తమేకయాం అగ్నింద్విః

విభావసుంశతక్రతుంఅగ్ని అగ్ని అగ్నివాయుంసూర్యప్రజాపతించేత్యష్టావేకైకయాజ్యాహుత్యా
శేషేణేత్యాది

ఆజ్యభాగాన్తేవ్యస్తసమస్తవ్యాహ్రతిభిర్హుత్వా భూరగ్నయేచపృథివ్యైచమహతేచస్వాహా ।

అగ్నయేపృథివ్యైమహతేఇదమిత్యాదియథాన్వాధానంత్యాగః
భువోవాయవేచాన్తరిక్షాయచమహతేచస్వాహా ।

సువరాదిత్యాయచదివేచమహతేచస్వాహా ।
భూర్భువఃసువశ్చన్ద్రమసేచనక్షత్రేభ్యశ్చదిగ్భ్యశ్చమహతేం ।

చన్ద్రమసేనక్షత్రేభ్యోదిగ్భ్యోమహతఇదం ।

పాహినోఅగ్నఏనసే స్వాహా । పాహినో విశ్వవేదసేస్వాహా । యజ్ఞంపాహివిభావసోస్వాహా ।
సర్వపాహిశతక్రతోస్వాహా ।

పునరూర్జానివర్తస్వపునరగ్నఇహాయుషా । పునర్నఃపాహ్యంహసః స్వాహా ।
సహరయ్యానివర్తస్వాగ్నేపిన్వస్వధారయా ।

విశ్వప్స్నియావిశ్వతస్పరిస్వాహా । పునర్వ్యస్తసమస్తవ్యాహ్రతిచతుష్టయమ్

మహానామ్న్యాదిలోపేప్రత్యేకమష్టోత్తరశతమష్టావింశతిమష్టౌవాగాయత్ర్యాజ్యాహుతీర్హుత్వాఏకైకంకృచ్ఛ్రంచరేత్

ఇతిప్రాయశ్చిత్త ప్రయోగః ।

అథసమావర్తనసంకల్పః

అథసమావర్తనసంకల్పాదిమమగృహస్థాశ్రమాహతాసిద్ధిద్వారాశ్రీపరం సమావర్తనంకరిష్యఇతి సంకల్ప్య

నాన్దీశ్రాధాన్తంబటురేవకుర్యాత్ బ్రహ్మచారీజీవత్పితృకశ్చేత్పుత్రాఽమాత్రాద్యుద్దేశః బ్రహ్మచార్యశక్తశ్చేత్పిత్రాదిస్తత్ప్రతినిధిత్వేననాన్దీశ్రాద్ధంకుర్యాత్

సమావర్తనఉపనయనాదావివపిత్రాదిరేవ నాన్దీశ్రాద్ధకర్తేతిమతాన్తరేణప్రాగుక్త అవశిష్టప్రయోగఃస్వస్వగృహ్యానుసారేణ

దశత్రీన్వావిప్రాన్ భోజయేత దాస్యన్తిమధుపర్కయేతత్రైరజనీంవసేత్ ।

తతోవ్రతానిసంకల్పయేత్ తానిచస్వసూత్రోక్తానిస్మృత్యక్తానిచేతిద్వివిధాని ।

సర్వాణ్యపిపురుషార్థాన్యేవనతుసమావర్తనాఙ్గాని తత్రాశక్త సూత్రోక్తాన్యేవవ్రతానికుర్యాత్ శక్తస్తుస్మృత్యుక్తాన్యపి

తాని యథా నిమిత్తంవినాననక్తంస్నాస్యామి ననగ్నఃస్నాస్యామి న నగ్నఃశయిష్యే

ననగ్నాంస్త్రియమీక్షిష్యేన్యత్రమైథునాత్ వర్షతినధావిష్యే నవృక్షమారోహిష్యే నకూపమవరోహిష్యే

నబాహుభ్యాంనదీంతరిష్యామి నప్రాణంసంశయమభ్యాపత్స్యే ఇతి సూత్రోక్తాని ।

అథ స్మృత్యుక్తానిః

అథ స్మృత్యుక్తాని నిత్యంయజ్ఞోపవీతద్వయంధారయిష్యే ।

సోదకకమణ్డలుంఛత్రముష్ణీషంపాదుకేఉపానహౌసువర్ణకుణ్డలేదర్భముష్టించధారయిష్యే

కర్తనేనర్హస్వీకృతకేశశ్మశ్రునఖఃస్యామ్ నిమిత్తం వినాముణ్డనం న కరిష్యఇత్యర్థః

నసమావృత్తాముణ్డేరన్నితినిషేధాత్ నిత్యమధ్యయనరతఃస్యామ్ నిమిత్తం వినాముణ్డనం న కరిష్యఇత్యర్థః

నసమావృత్తాముణ్డేరన్నితినిషేధాత్ నిత్యమధ్యయనరతఃస్యామ
స్వశరీరాదుద్ధృతంస్వనిర్మాల్యంపుష్పచన్దనాదిపునర్నధారయిష్యే

శుక్లామ్బరధరఃస్యామ్ సుగన్ధీప్రియదర్శనః స్యా
విభవేసతిజీర్ణవాసామలవద్వసాశ్చనస్యామ్

రక్తంవాసఃశరీరపీడావహంవాస్త్రంనధారయిష్యే
గురుంవినాన్యైర్ధృతంవస్త్రమలంకారంస్త్రజంచనధారయిష్యే

అశక్తస్తుఅన్యధ్ధృతమపివస్త్రదిప్రక్షాల్యధారయేత అన్యధృతోపవితముపానహౌచనధారయే కన్థాంనధారయిష్యే

నస్వరూపముదకేనిరీక్షిష్యే నభార్యాసాకమేకపాత్రీకకాలేవాశ్నీయామ్
ఏతద్వివాహభిన్నవిషయమ్

శూద్రాయధర్మజ్ఞానంనీతిజ్ఞానంవ్రతకల్పంచనోపదిశామి ఏతత్సాక్షాదుపదేశపరమ్
కృత్వాబ్రాహ్మణమగ్రతఇతిబ్రాహ్మణద్వారకోపదేశేదోషాభావాత

గృహమేధిశూద్రాయసోచ్ఛిష్టంనదాస్యే శూద్రాఅహోమశేశంనదాస్యే
ఉద్ధృతోదకేనతిష్ఠన్నాచమనన్నకరిష్యే

జానుమాత్రేతదధికేవాజలేతిష్ఠదాచమనేదోషాభావాత్
అశుచినాఏకహస్తేనవాఆనీతజలైర్నాచమిష్యే

పాదేనపాదధావనంకరిష్యే అకల్పాంస్త్రియంనగమిష్యామి
నప్రావృతమస్తకోహనిపర్యటిష్యామి

రాత్రౌమలమూత్రోత్సర్గేచప్రావృతశిరాఃస్యామ్ సోపానత్కోశనాభివాదననమస్కారాన్నకరిశ్యే

పాదేనాసనంనాపకర్షిష్యామి ఏవమన్యాన్యపిస్మృత్యక్తానిజ్ఞేయాని
ఏతేషువ్రతేషుయానికర్తుంశక్నుయాత్తావన్త్యేవసంకల్పయేత్

అత్రసంకల్పితవ్రతోల్లంఘనేమత్యాకృతేత్ర్యహమభోజనమ్
అమత్యాకృతేఏకరాత్రమభోజనంప్రాయశ్చిత్తమ్ అశక్తస్త్రీనేకంవావిప్రంభోజయేత్

ఇతిస్నాతకవ్రతాని

సంక్షిప్త సమావర్తనః

ఆతురదశాయాంయథోక్తసమావర్తనాసంభవేసంక్షేపతస్తత్కార్యమ్ తత్రప్రయోగః సంకల్ప్య బ్రహ్మచరిలిఙ్గాని

మేఖలాదీనిత్యక్త్వావపనంకృత్వాతీర్థేస్నాత్వావాసఃపరిధానాచమనతిలకధారణానికృత్వాఽగ్నిప్రతిష్ఠాప్యతత్రప్రజాపతింమనసాధ్యాయంస్తూష్ణీసమిధమాదధ్యాత్

అన్యదపిఅవిరోధితూష్ణీమేవకర్తవ్యమితి ఇతిసమావర్తనానుకల్పః ॥

బ్రహ్మచర్యదశాయాందశాహాశౌచహేతుసపిణ్డమరణేసమావర్తనోత్తరముదకదానపూర్వకం

త్రిరాత్రమతిక్రాన్తాశౌచంకార్యమ్ అనుపనీతసపిణ్డేమాతులాదౌచమృతేఽతిక్రాన్తాశౌచంన

ఏవంజననాశౌచేప్యతిక్రాన్తాశౌచంన
తతశ్చదశాహాశౌచాపాదకసపిణ్డమృతౌసమావర్తనత్తోరంత్రిరాత్రమధ్యేవివాహోనకార్యః
కస్యచిన్మరణాభావేతునవివాహేదోషః ॥

ఇత్థంవ్రతాన్తకర్మాణ్యనన్తోపాధ్యాయసూనునా ।
నిర్ణీయశ్రీవిఠ్ఠలాంఘ్ర్యోర్వాగ్విలాసఃసమర్పిత

అథ వివాహః

అథశ్రీభగవత్పాదౌపుణ్డరీకవరప్రదౌ । శ్రీగురూన్వితరౌనత్వావివాహంవక్తుముద్యతః ॥౧॥

ఉద్వేహేత్తద్విజోభార్యాసవర్ణాలక్షణైర్యుతామ్ ।
అవ్యఙ్గాఙ్గీసౌమ్యనామ్నీమృద్వఙ్గీచమనోహరామ్ ౨

భావిశుభాశుభజ్ఞానహేతులక్షణవిచారోఽష్టౌమృత్పిండాన్కృత్వేత్యాదిరూపఆశ్వలాయనసూత్రేఉక్తః

జ్యోతిః శాస్త్రోక్తరాశినక్షత్రాదిఘటితవిచారోపిశుభాదిజ్ఞానహేతుః సచసంక్షేపేణోచ్యతే

తత్రమేషాదిరాశిస్వామినః భౌమఃశుక్రోబుధశ్చన్ద్రఃసూర్యఃసౌమ్యోభృగుఃకుజః । గురుఃశనైశ్చరో మన్దఃసురేజ్యో రాశిపాఃస్మృతాః ౧

అథగ్రహాణీశత్రుమిత్రాది

అథగ్రహాణీశత్రుమిత్రాది రవేర్గురుభౌమచన్ద్రామిత్రాణి శనిశుక్రోశత్రూ బుధఃసమః ఇన్దోః

సూర్యబుధౌమిత్రేభౌమగురుశుక్రశనయఃసమాః అస్యశత్రుర్న కుజస్యబుధోరిపుః సూర్యగురచ్చన్ద్రామిత్రాణి

శనిశుక్రౌసమౌ బుధస్యార్కశుక్రౌమిత్రే చన్ద్రోఽరిః శనిభౌమగురగఃసమాః గురోఃసూర్యభౌమచన్ద్రామిత్రాణి

శుక్రబుధౌశత్రూ శనిఃసమః శుక్రస్యశనిబుధౌమిత్రే సుర్యచన్ద్రావరీ భౌమగురూసమౌ శనైఃశుక్తబుధౌమిత్రే

కుజసూర్యచన్ద్రాఅరయః గురుఃసమః అత్రగుణవిచారః రాశ్యోరేకాధిపత్వేరాశిపత్యోర్మిత్రత్వేచపఞ్చగుణాః

రాశిపయోఃసమత్వశత్రుత్వేఽర్ధోగుణః సమత్వమిత్రత్వేచత్వారః శత్రుత్వమిత్రత్వే ఏకః ద్వయోః సమత్వేత్రయః ద్వయోఃశత్ర్వేగుణాభావః ॥

అథగణః

అథగణః పూర్వాత్రయోత్తరాత్రయభరణీరోహిణ్యార్ద్రామనుష్యగణః హస్తరేవతీపునర్వసుపుష్యస్వాతీ

మృగశ్రవణాశ్విన్యురాధాదేవగణఃకృత్తికాశ్లేషామఘాచిత్రావిశాఖాజ్యేష్ఠామూలధనిష్ఠాశతతారకా

రాక్షసగణః గణైక్యేశుభమ్ దేవమనుష్యయోర్మధ్యమమ్ దేవరక్ష సేర్వైరమ్ రాక్షసమనుష్యయోర్మరణమ్

అతోమనుష్యరాక్షసయోర్వివాహోనకార్యః అత్రగుణాః గణైక్యేషడ్గుణాః వరోదేవాన్నృగణాకన్యాత్రాపిషట్

వైపరీత్యేపఞ్చ వరోరాక్షసః కన్యాదేవగణాఅత్రైకః వైపరీత్యేగుణాభావః మనుష్యరాక్షసత్వేపిగుణాభావః ॥

అథరాశికూటమ్

అథరాశికూటమ ద్విర్ద్వాదశకేనిర్ధనత్వమ౬ నవపఞ్చమత్వేనిఃపుత్రతా షట్కాష్టేమరణంవిపత్తిర్వా

ఉభయసప్తమేతృతీయైకాదశేచతుర్థదశమేచశుభమ్ నక్షత్రైక్యేచరణభేదే శుభమ్ అత్రరాశ్యైక్యేతిశుభమ్

రాశిభేదేపికూటదోషేన నక్షత్రభేదేరాశ్యైక్యేచ శుభమ్ అత్రనాడీగణాదిదోషేన చరణైక్యంషట్కాష్టకంచవర్జ్యమ్

ద్విర్ద్వాదశకేనవపఞ్చమేచమధ్యమమ్ శేషేశుభమ్ అత్రగుణాః సత్కూటేసప్త దుఃకూటేగ్రహమైత్రీసత్త్వే చత్వారః అన్యథాఏకః చరణైక్యేగుణాభావః ॥

అథనాడీ

అథనాడీ
అశ్విన్యార్ద్రాపునర్వసూత్తరాఫల్గునీహస్తజ్యేష్ఠామూలశతతారాపూర్వాభాద్రపదేతిప్రథమనాడీ

భరణీమృగపుష్యపూర్వాఫల్గునీచిత్రానురాధాపూర్వాషాఢాధనిష్ఠోత్తరాభాద్రపదేతిమధ్యమనాడీ

కృత్తికారోహిణ్యాశ్లేషామఘాస్వాతీవిశాఖోత్తరాషాఢాశ్రవణరేవతీతిచరమనాడీ అత్రనాడ్యైక్యేమృత్యుః

నాడీభేదేష్టౌగుణాః నాడ్యైక్యంసర్వథావర్జ్యమ్ శూద్రాదౌపార్శ్వైకనాడిద్వయంసంకటే శుభమ్

అత్రవర్ణవశ్యభకూటయోనికూటానామల్పగుణత్వాత్వివాహవిఘటకత్వాభావాచ్చస్వరూపం నోక్తమ్ అత్రసర్వగుణమే

లనేనవింశతిగుణసంభవేమధ్యమమ్ వింశత్యధికగుణత్వేఽతిశుభమ్ వింశత్యూనత్వేత్వశుభమ

ఇతినక్షత్రాదిఘటితవిచారః ॥

సాపిండ్యనిర్ణయః

అనన్యపూర్వికాంకాన్తామసపిణ్డాంయవీయసీమ్ । అరోగిణీంభ్రాతృమతీమసమానార్షగోత్రజామ్ ౧

ఇతియాజ్ఞవల్క్యాద్యుక్తకన్యావిశేషణేషుకాన్తత్వనీరోగత్వభ్రాతృమత్వభిన్నవిశేషణానామభావే ఇహపరత్రపాతిత్యాత్తాని

ప్రపఞ్చయన్తే తత్రానన్యపూర్వికాః పురుషాన్తరపూర్వికాః మనోదత్తావాచా దత్తాగ్నిపరిగతాసప్తమం

పదంనీతాభుక్తాగృహీతగర్భాప్రసూతేతిసప్తవిధపునర్భ్వస్తద్భిన్నామనన్యపూర్వికామ్
సప్తపదీవిధేఃపూర్వమద్యానాంతిసృణాంసంకటేన్యేనవివాహోభవతి

సప్తపదీవిధౌజాతేబలాద్వివాహితాపిన్యాన్యత్రదేయా అసపిణ్డాం
సమానఃఏకఃపిణ్డఃపిణ్డదానక్రియామూలపురుషశరీరంవాయస్యాః

సాసపిణ్డాతద్భిన్నామ్ తత్రలేపభాజశ్చతుర్థాద్యాఃపిత్రాద్యాఃపిణ్డభాగినః ।
పిణ్డద్రఃసప్తమస్తేషాం సాపిడ్యంసాప్తపౌరుషమ్ ౧

ఇతిమాత్స్యోక్తేరేకస్యాంపిణ్డదానక్రియాయాందాతృత్వపిణ్డభాక్త్వలేపభాక్తవాన్యతమసంబన్ధే
నప్రవేశోనిర్వాప్యసాపిణ్డ్యమితికేశహంచిన్మతమ్

అత్రస్త్రీణామపిపతిభిఃసహకతృత్వాత్సాపిణ్డ్యసిద్ధిః
మూలపురుషైకశరీరావయవాన్వయేనావయాసాపిణ్డ్యమిత్యపరంమతమ్

యద్యపిశ్చాతృపత్నీనాంపరస్పరంనైతత్సంభవతితథాప్యాధారత్వేనైకశరీరాన్వయః
ఏకమూలపురుషావయవానాంపుత్రద్వారాతాస్వధానాదితిజ్ఞేయమ

ఉభయత్రాపిగయాదౌమిత్రాదేరపిపిణ్డభాక్త్వాదేకశరీరాన్వయస్యసప్తమాత్పరేషుపరశ్శే్ష్వపి
సత్వాచ్చాతిప్రసంగప్రాప్తేఃవధవావరస్యవాతాతఃకూటస్తాద్యదిసప్తమః ।

పఞ్చమీ చేత్తయోర్మాతాత్సాపిండ్యంనివర్తతేఇత్యాదివచనైర్నిరాసః

మాతృత్వపితృత్వాదిసంబన్ధేసత్యేవపఞ్చమసప్తమపర్యన్తమేవేత్యుభయనియమస్వీకారాత్

తథాచపితృద్వారకసాపిండ్యావిచారేసప్తమాదూర్ధ్వంసాపిండ్యనివృత్తిః
మాతృద్వారకసాపిణ్డయవిచారేతుపఞ్చమాదుర్ధ్వంతన్నివృత్తిరితినిర్ణయః ।

అత్రోదాహరణాని

విర్ష్ణోర్మ్మలాత్కాన్తిగౌర్యౌజాతౌతాభ్యాంసుధీహరౌ ।

బుధమైత్రౌచైత్రశివౌగణభూపౌమృడాచ్యుతౌ ౧
తజ్జాతయోరష్టమయోర్వ్వాహోరతికామయోః ।

విష్ణోర్మ్మలాద్ధత్తచైత్రౌసోమమైత్రౌసుధీబుధౌ ౨ తాభ్యాంశ్యామారతీతజ్జశివగౌర్య్యోఃకరగ్రహః ।

విష్ణోర్మ్మలాదత్తచైత్రౌసోమమైత్రౌసుధీబుధౌ ౩ తాభ్యాంశ్యామానర్మదాచాశివకామౌరమాకవీ ।

మణ్డూకప్లుతిసాపింద్యరమాకవ్యోర్వ్వాహ్రత ౪ విష్ణోర్మ్మలాద్ధత్తచైత్రౌసోమమైత్రౌసుధీబుధౌ ।

శ్యామాశివౌకాన్తిహరౌహరకాన్తినదంపతీ ౫ నివృత్తమప్యేకతస్తదన్యతస్త్వనువర్తతే ।

దిఙ్మాత్రేణోదాహ్రతాత్రయేసంసాపింద్యపద్ధతిః ౬

కూటస్థాత్పంచమ్యోఃకన్యయోఃసంతతౌమాతృద్వారకత్వాత్సాపింద్యనివృత్తిః
పంచమ్యోఃకన్యయోర్య్యాపుత్రౌతయోఃసంతతపితృద్వారకత్వాత్సాపింద్యమనువర్తత

ఇతీదంమణ్డూకప్లుతిసాపింద్యమ్ ।

పంచమ్యాఃకన్యాయాఃపుత్రస్యషష్ఠస్యకూటస్థాత్పఞ్చమాదిఃసపిండోనభవతితథాపిద్వితీయ సంతతిపంక్తౌపఞ్చమషష్ఠాదేః

పితృద్వారకత్వాదినాసాపిణ్ఢ్యసత్వాదేకతోనివృత్తావప్యన్యతోనువృత్త్యాపఞ్చమషష్ఠాదినాప ఞ్చమ్యాఃకన్యాయాఃసంతతిర్నవివాహ్యేఏవం

కూటస్థమారభ్యాష్టమాదేఃకూటస్థమారభ్యద్వితీయాదేశ్చైకతోనివృత్తిపరతోనువృత్త్యోఃసత్త్వ మూహ్యమ్

ఏవమాశౌచవిషయకసాపిణ్డ్యేపిఏకతోనువృత్త్యాదికంయథాసంభవంసర్వమూహ్యమ్ ।

ఏవంపితృద్వారకసాపిండ్యంసప్తమాదూర్ధ్వంనివర్తతేమాతృద్వారకంతుపఞ్చమాదూర్ధ్వమి తిముఖ్యకల్పేన వర్జనీయానాంకన్యానాంసంఖ్యాచేత్థంసంపద్యతే

పితృకులేషోడశాధికద్విసాహస్త్రీ ౨౦౧౬ మాతృకులేపఞ్చోత్తరశతమ్ ౧౦౫

కులద్వయేమేలనేనైకవింశత్యుత్తరశతాధికసహస్త్రద్వయసంఖ్యా ౨౧౨౧ కన్యావర్జ్యాఃసంపద్యన్తే

అత్రగణనాప్రకారస్తత్రమూలశ్లోకాస్తద్వ్యాఖ్యాచకౌస్తుభేస్పష్టాః బాలానాందుర్బోధతయానేహోచ్యతే

తథాచముఖ్యకల్పేనకులద్వయేఏతావత్యాఃవర్జనీయాఏవ నత్వనుకల్పానుసరణేనసప్తమాత్పఞ్చమాదర్వాగ్వివాహఃకార్యః

పఞ్చమేసప్తమేచైవయేషాంవైవాహికీక్రియా । క్రియాపరాఅపిహితేపతితాఃశూద్రతాంగతాః ౧ సప్తమాత్పఞ్చమాద్ధీమాన్యఃకన్యాముద్వహేద్ద్విజః ।

గురుతల్పీసవిజ్ఞేయఃసగోత్రాంచైవముద్వహన్ ౨ ఇత్యాదిస్మృతిభ్యఃయానితు
చతుర్థీముద్వహేత్కన్యాంచతుర్థఃపఞ్చమోవరః ।

తృతీయాంవాచతుర్థీవాపక్షయోరుభయోరపి ౧
ఇత్యాదివచనానితేషుకానిచిన్నిర్మూలానికానిచిదత్తకసాపత్న్యాదిసంబన్ధవిషయతయా

విప్రాణాంక్షత్రియాదిషుసాపిణ్డ్యవిషయతయావానేయానిఇతినిర్ణయసిన్ధుమతమ్ కౌస్తుభేతు
ఉద్వహేత్సప్తమాదూర్ధ్వంతదభావేతుసప్తమీమ్ ।

పఞ్చమీతదభావేతుపితృపక్షేప్యయంవిధిః ౧ । సప్తమీచతథాషష్ఠీపఞ్చమీచతథైవచ ।

ఏవముద్వాహయేత్కన్యాంనదోషః శాకటాయనః ౨
తృతీయాంవాచతుర్థీవాపక్షయోరుభయోరపి ।

వివాహయేన్మనుః ప్రాహప్రారాశర్యోమోఽఙ్గిరాహ 3
యస్తుదేశానురూప్యేణకులమార్గేణచోద్వహేత ।

నిత్యంసవ్యవహార్యఃస్యాద్వేదాచ్చైత్రత్పతీయతే ४
ఇత్యాదివచనానాంచతుర్వింశతిమతషట్త్రింశన్మతాదిషూపలభ్యమానత్వాతసాపిణ్డ్యంకోచే
న

వివాహస్యబహుదేశేషుదర్శనాచ్చఅయేషాంకులేదేశేచానుకల్పత్వేనసాపిణ్డ్యసంకోచఃపర్మ్ప
రయాసమాగత స్తేహాం

సాపిణ్డ్యసంకోచేన వివాహోనదోషాయ
స్వకులదేశవిరూద్ధేనసాపిణ్డ్యసంకోచేనవివాహేదోషోభవత్యేవ

జనపదధర్మా గ్రామధర్మాశ్చతాన్వివాహేప్రతియాత్
యేనాస్యపితరోయాతాయేనయాతాఃపితామహాః ।

తేనయాయాత్సతాం మార్గంతేనగచ్ఛన్నదుష్యతి ౧ ఇత్యాదివాక్యైః
స్వకులదేశాచారావిరుద్ధస్యైవశాస్త్రస్యవివాహేనుసర్తవ్యత్వాత్

ఏవంమాతులకన్యాపరిణయనేపి
తృప్తాంజహుర్మాతులస్యేవయోషాభాగస్తేపైతృష్వసేయీవపామివేతిమన్త్రాలిఙ్గైర్మాతులస్య సుతాముఢామాత్రుగోత్రాంతథైవచ ।

సమనప్రవరాంచైవత్యక్త్వాచాన్ద్రాయణంచరేత ౧
ఇత్యాదిస్మృతీనాబాధాతయేషాంకులేమాతులకన్యాపరిణయఃపరంపరాప్రాప్తస్తైఃసకార్యః

గోత్రాన్మాతుఃసపిణ్డాచ్చవివాహోగోవధస్తథాఇతిమాతులకన్యావివాహస్యకలివర్జ్యత్వవచనమ పియేషాంకులేదేశమాతులకన్యావివఅహోనాస్తితత్పరమ్

మాతులకన్యాపరిణయనస్యానేకశ్రుతిస్మృతిసిద్ధత్వాత
అతఏవమాతులకన్యోద్వాహినాంశ్రాద్ధేనిమన్త్రణనిషేధోపిస్వకులాచారాదివిరోధేనతదుద్వా హిపరః

ఉక్తవిధసాపిణ్డ్యసంకోచేనవివాహంకుర్వతాంశిష్టైః
శ్రాద్ధాదౌభోజనాద్యాచారాదిత్యాబహూపపాదితమ్

పరంతుసాపిండ్యసంకోచస్వీకారేపికతిథీకన్యాకథితేనపురుషేణవివాహ్యాకతిథేననవివాహ్యేతి వ్యవస్థానోపపాదితా ॥

సాపిణ్డ్యదిపికాకారాదయోర్వాచీనాస్తు చతుర్థీముద్వహేత్కన్యాంచతుర్థఃపఞ్చమోవరః ।

పారాశరమతేషష్ఠీపఞ్చమోనతుపఞ్చీమీమ ౧ ఇత్యాదివచనానాంసమూలత్వంనిశ్చిత్య

అశక్తైఃసంకటేసమాశ్రయణీయస్యసాపిణ్డ్యసంకోచస్యవ్యవస్థామూచుః

తథాహి చతుర్థీకన్యాపితృపక్షేమాతృపక్షేచచతుర్థేనపఞ్చమేనవాపుంసావివాహ్యా
ద్వితీయతృతీయషష్ఠాద్యైశ్చతుర్థీనోద్వాహ్యా

పరాశరమతేపఞ్చమఃషష్ఠీముద్వహేత ద్వితీయతృతీయచతుర్థాదిఃషష్ఠీంనోద్వహేత్
పఞ్చమఃపఞ్చమీనోద్వహేత మాతృతఃపితృతశ్చాపిషష్ఠఃషష్ఠీసముద్వహేత

ఇతివచనాన్తరాతషష్ఠేనాపిషష్ఠీవివాహ్యా పఞ్చమషష్ఠభిన్నైఃషష్ఠీనవివాహ్యేతిపర్యవసన్నమ్

తథాపితృపక్షేసప్తమీమాతృపక్షేపఞ్చమీచతృతీయాద్యైఃసర్వైఃపరిణేయా
పితృపక్షాసప్తమీమాతృపక్షాత్తుపఞ్చమీమితి వ్యాసవచనాత్ ।

ఉద్వహేత్సప్తమాదూర్ధ్వంతదభావేతుసప్తమీమ ।
పఞ్చమీంతదభావేతుపితృపక్షేప్యయ్వ్ విధిః

ఇతిచతుర్వింశతిమతోక్తేశ్చపితృపక్షేపిపఞ్చమీతృతీయాద్యైఃపరిణేయా

తత్రాపి మాతృపక్షేపితృపక్షేపిపఞ్చమేనపఞ్చమీనోద్వాహ్యా
పఞ్చమోనతుపఞ్చమీమితిసర్వత్రనిషేధాత్

తృతీయాంవాచతుర్థీవాపక్షయోరుభయోరపీతివచనాత్తుతృతీయావివాహ్యాప్రానితితతవ్యవ
స్థోచ్యతే

మాతృపకే్షతావత్తృతీయామాతులకన్యామాతృష్వసృకన్యావాసంభవతి

పితృపక్షేతుతృతీయాపితృవ్యకన్యాపితృష్వసృకన్యావా
తత్రపితృవ్యకన్యాసగోత్రత్వాత్త్యాజ్యా పైతృష్వసేయింభగినీంస్వస్త్రీయాంమాతురేవచ

ఏతాస్త్రిస్తుభార్యార్థేనోపయచ్ఛేతబుద్ధిమాన్ ౧ ఇతిమనూక్తేః
పితృష్వసృమాతృష్వసృకన్యేఅపిత్యాజ్యే పితృష్వసృకన్యాంమాతృర్భగినీమాతృష్వసారం

మాతుఃస్వస్త్రీయాంమాత్రుష్వసృకన్యామేతాస్త్రిస్త్రోనోద్వహేదితితదర్థాత
మాతులకన్యైవతృతీయాపూర్వోక్తరీత్యా కులపరంపరాగతత్వేపరిణేయా

ఏవంచతృతీయాపితృతీయేనైవమాతులకయైవపరిణేయానచతుర్థాదినాకేనాపి
కేచిత్సంకటేపితృషసృకన్యాపరినయనమాహుః

తత్రదేశకులాచారాద్వ్యయవస్థాజ్ఞాతవ్యా అత్రాయం సాపిణ్డ్యదీపికాదిసిద్ధార్థసంగ్రహః
తృతీయామాతులకన్యైవోద్వాహ్యా

చతుర్థీచతుర్థపఞ్చమాభ్యామేవపఞ్చమీపఞ్చమభిన్నైస్తృతీయాద్యైఃసప్తమాన్తైః
షష్ఠీపఞ్చమాషష్ఠాభ్యామేవ సప్తమీతృతీయాద్యైఃసప్తమాన్తైరితి

అయంసాపిండ్యసంకోచేనవివాహఃసంకటేష్వశక్తైనకార్యః కన్యాన్తరలాభేశక్తైర్నకార్యః
గురుతల్పాదిదోషస్మృతేః

సాపిండ్యసంకోచవాక్యానామశక్తవిషయత్వస్యస్పష్టత్వాత
ప్రభుఃప్రథమకల్పస్యయోనుకల్పేనవర్తతే ।

సనాప్నోతిఫలంచేహేతిశక్తైరనుకల్పస్వీకారేదోషోక్తేః
దత్తకసాపింణ్డ్యందత్తకనిర్ణయేప్రాగేవోక్తమ్ ।

సాపిణ్డ్యదీపికాకారదయోర్వాచీనాస్తు చతుర్థీముద్వహేత్కన్యాంచతుర్థఃపఞ్చమోవరః ।
పారాశరమతేషష్ఠీపఞ్చమోనతుపఞ్చమీమ్ ౧

ఇత్యాదివచనానాంసమూలత్వంనిశ్చిత్యఅశక్తైఃసంకటేసమాశ్రయణీయస్యసాపిణ్డయసంకో
చస్యవవస్థామూచుః

తథాహి చతుర్థీకన్యాపితృపక్షేమాతృపక్షేచచతుర్థేనపఞ్చమేనవాపుంసావివాహ్యా
ద్వితీయతృతీయషష్ఠాద్యైశ్చతుర్థీనోద్వాహ్యా

పరాశరమతేపఞ్చమఃషష్ఠీముద్వహేత ద్వితీయతృతీయచతుర్థాదిఃషష్ఠీంనోద్వహేత
పఞ్చమఃపఞ్చమీనోద్వహేత్ మాతృతఃపితృతశ్చాపిషష్ఠఃషష్ఠీసముద్వహేత

ఇతివచనాన్తరాతషష్ఠేనాపిషష్ఠీవివాహ్యా పఞ్చమషష్ఠభిన్నైఃషష్ఠీనవివాహ్యాతిపర్యవసన్నమ్

తథాపితృపక్షేసప్తమీమాతృపక్షేపఞ్చమీచతృతీయాద్యైఃసర్వైఃపరిణేయా
పితృపక్షాచ్చసప్తమీమాతృపక్షాత్తుపఞ్చమీమితి వ్యాసవచనాత ।

ఉద్వహేత్సప్తమాదూర్ధ్వందభావేతుసప్తమీమ । పఞ్చమీంతదభావేతుపితృపక్షేప్యయంవిధిః
ఇతిచతుర్వింశతిమతోక్తేశ్చపితృపక్షేపిపఞ్చమీతృతీయాద్యైఃపరిణేయా

తత్రాపి మాతృపక్షేపితృపక్షేపిపఞ్చమేనపఞ్చమీనోద్వాహ్యా
పఞ్చమోనతుపఞ్చమీమితిసర్వత్రనిషేధాత్ తృతీయాంవాచతుర్థీవాపక్షయోరుభయోరపీ

తివచనాత్తుతృతీయావివాహ్యాప్రాప్నోతితత్రవ్యవస్థోచ్యతే
మాతృపక్షేతావత్తృతీయామాతులకన్యామాతృష్వ సృకన్యావాసంభవతి

పితృపక్షేతుతృతీయాపితృవ్యకన్యాపితృష్వసృకన్యావా తత్రపితృవ్యకన్యాసగోత్ర
త్వాత్త్యాజ్యా పైతృష్వసేయీంభగినీస్వస్త్రీయాంమాతురేవచ

ఏతాస్తిస్రస్తుభార్యార్థేనోపయచ్ఛేతబుద్ధిమాన ౧ ఇతిమనుక్తేః
పితృష్వసృమాత్రుష్వసృకన్యేఅపిత్యాజ్యే పితృష్వసృకన్యాంమాతృర్భగినీమాతృష్వసారం

మాతుఃస్వస్త్రీయాంమతృష్వసృకన్యామేతాస్తిస్రోనోద్వహేదితితదర్థాత
మాతులకనయైవవ్రుతీయాపూర్వోక్తరీత్యా కులపరంపరాగతత్వేపరిణేయా

ఏవంచతృతీయాపితృతీయైనైవమాతులకన్యైవపరినేయానచతుర్థాదినాకేనాపి
కేచిత్సంకటేపితృష్వసృకన్యాపరిణయనామాహుః

తత్రదేశకులాచారాద్వ్యయవస్థాజ్ఞాతవ్యా అత్రాయం సాపిణ్డ్యదీపికాదిసిద్ధార్థసంగ్రహః
తృతీయామాతులకన్యైవోద్వాహ్యా

చతుర్థీచతుర్థపఞ్చమాభ్యామేవపఞ్చమీపఞ్చమభిన్నైస్తృతీయాద్యైఃసప్తమాన్తైః
షష్ఠీపఞ్చమషష్ఠాభ్యామేవ సప్తమీతృతీయాద్యైఃసప్తమాన్తైరితి

అయంసాపిండ్యసంకోచేనవివాహఃసంకటేష్వశక్తేనకార్యః కన్యాన్తరలాభేశక్తైర్నకార్యః
గురుతల్పాదిదోషస్మృతేః

సాపిండ్యసంకోచవాక్యానామశక్తవిషయత్వస్యస్పష్టత్వాత్
ప్రభుఃప్రథమకల్పస్యయోనుకల్పేనవర్తతే ।

సనాప్నోతిఫలంచేహేతిశక్తైరనుకల్పస్వీకారేదోషోక్తేః
దత్తకసాపిండ్యయందత్తకనిర్ణయేప్రాగేవోక్తమ్ ।

సాపిణ్డ్యప్రకారం

అథసాపత్నమాతృకులేసాపిణ్డ్యప్రకారంసమంతురాహ పితృపత్న్యఃసర్వామాతరః తద్భ్రాంతరోమాతులాః

తద్భగిన్యోమాతృష్వసారః తద్దుహితరశ్చభాగిన్యః తదపత్యాని భాగినేయాని అన్యథాసంకరకారిణఃస్యురితి

అత్రలక్షణయాసాపత్నమాతృకులే చతుఃపురుషసాపిండ్యంవివాహనిషేధాయవిధీయతఇతికేచిత

అపరేతువివాహమాత్రవిషయత్వేమానాభావాదాశౌచాదివిషయకత్వస్యాపిసంభవాత్

యావద్వాచనికంప్రమాణమితిన్యాయేనపరిగణితేష్వేవసాపిణ్డ్యేతివదన్తి తథాచసుమన్తువాక్యే

వాక్యభేదాశ్రయణేనైవంవాక్యార్థాః పర్యవస్యన్తి పితృపత్న్యఃసర్వామాతరఇతిప్రథమవాక్యేసాపత్నమాతరిముఖ్యమాతృవత్

సంమాననంతద్వధేమాతృవధప్రాయశ్చిత్తంతద్గమనేమాతృగమనప్రాయశ్చిత్తాదికంచాతిదిశ్యతే నాత్రాతిక్రాన్తవిషయేదశాహాశౌచాతిదేశః

త్రిరాత్రవిధినాబాధాత తద్భ్రాతరోమాతులాఇత్యత్రమాతులత్వప్రయుక్తమాశౌచాదికంమాతులస్యస్వభగినీసపత్న్యాః కన్యోద్వాహనిషేధశ్చ

అత్రమాతులత్వాతిదేశేపినతత్పుత్రాదిషుమాతులపుత్రత్వాద్యతిదేశః తేనబన్ధుత్రయత్వప్రయుక్తమాశౌచంన్న

మాతులకన్యాదౌవివాహవిధినిషేధావపిన ఏవంమాతులకన్యాదౌ
పితృర్భగినీత్వాతిదేశాభావేనతత్పుత్రం

ప్రత్యపిపితృష్వస్పృత్వాద్యతిదేశోనభవతి తద్భగిన్యోమాతృశ్వసార
ఇత్యత్రాశౌచంవివాహనిషేధశ్చ

మాతృష్వస్పృపుత్రేబన్ధుత్రయత్వంచన
సాపత్నమాతృష్వస్పృకన్యావివాహనిషేధస్తువిరుద్ధసంబన్ధత్వాదేవవక్ష్యతే

తదపత్యానిభగిన్య ఇత్యత్రాశౌచంసంమాననాదికంచ నాత్ర వివాహప్రసక్తిః సగోత్రత్వాత

అత్రసాపత్నమాతులసాపత్నశ్చాతృసాపత్నమాతృష్వస్పృసాపత్నభగినీనాంస్వమాతులసో
దరశ్చాత్రాద్యనన్తరంతర్పణంమహాలయాదఆవుద్ధేశోప్యతఏవవచనాదావశ్యకఇతిభాతి

తదపత్యానిభాగినేయానిఇత్యత్రాశౌచం వివాహనిషేధశ్చ
భాగినేయీత్వాతిదేశేపితత్కన్యాసుభాగినేయీకన్యాత్వాతిదేశోన

యావదుక్తం ప్రమాణర్మితిన్యాయాదితిదిక్ ॥

క్వచిత్సాపిణ్డ్యాభావేపివచనాదవివాహః అవిరుద్ధసంబన్ధాముపయచ్ఛేత దంపత్యోర్మిధః
పితృమాతృసామ్యేవిరుద్ధసంబన్ధః

యథాభార్యాస్వసుర్దుహితాపితృవ్యపత్నీస్వసాచేతిపరిశిష్టోక్తేః బౌధాయనః
మాతుఃసపత్న్యాభగినీంతత్సుతాంచాచవివర్జయేత్ ।

పితృవ్యపత్నీభగినీం తత్సుతాంచావివర్జయేత్ ।౧
కేచిజ్జ్యేష్ఠభ్రాతాపితుఃసమఇత్యుక్తేర్జ్యేష్ఠభ్రాతృపత్న్యాభగినీమాతృష్వస్పృతుల్యత్వాన్న

వివాహ్యేత్యాహుః యవీయసీ స్వాపేక్షయావయసావపుషాచన్యానాముద్వహేత
అసమానార్షగోత్రజాం ఆర్ష

ప్రవరఃస్వసమానేఆర్షగోత్రేయస్యతజ్జానభవతియాతాం
అసమానగోత్రామసమానప్రవరాంచోద్వహేదిత్యర్థః ।

అథసంక్షేపతోగోత్రప్రవరనిర్ణయః

అథసంక్షేపతోగోత్రప్రవరనిర్ణయః తత్రగోత్రలక్షణమ్
విశ్వామిత్రోజమదగ్నిర్భరద్వాజోఽథగౌతమః ।

అత్రిర్వసిష్ఠఃకశపఇత్యేతేసప్తఋషయః ౧
సప్తానామృషీణామాగస్త్యాష్టమానాంయదపత్యంతద్గోత్రమిత్యాచక్షతే

యద్యపికేవలభార్గవేష్వార్ష్టిషేణాదిషుకేవలాఙ్గిరసేషుహారితాదిషుచనైతల్లక్షణంభృగ్వఙ్గిరసో
రష్టఋషిష్వనన్తర్గతత్వాత్

తథాప్యత్రప్రవరైక్యాదేవావివాహః యద్యపిగోత్రాణి
అనన్తానిగోత్రాణాంతుసహస్రాణిప్రయుతాన్యర్బుదానిచ ।

ఇత్యుక్తేస్తథాపిఊనపఞ్చాశదేవగోత్రభేదాఃవ్యావర్తకప్రవరభేదానామ్తావతామేవదర్శనాత

ప్రవరలక్షణంతుగోత్రవంశప్రవర్తకఋషీణాంవ్యావర్తకారుషివిశేషాఃప్రవరాఇత్యేవసంక్షేపతోజ్ఞే
యమ్

సమానగోత్రత్వంసమానప్రవరత్వంచపృథకపృథకవివాహప్రతిబన్ధకమ్
తత్రప్రవరసామ్యంద్వివిధమఏకప్రవరసామ్యంద్విత్రిప్రవరసామ్యంచ

తత్రభృగ్వఙ్గిరోగణేతరేషుఏకప్రవరసామ్యమపిబివాహప్రతిబన్ధకం

కేవలభృగుగణేషుకేవలాఙ్గిరోగణేషుచైకప్రవరసామ్యంనవివాహబాధకమ్
పఞ్చానాంత్రిషుసామాన్యాదవివాహస్త్రిషుద్వయోః ।

భృగ్వఙ్గిరోగణేష్వేవంశేషేష్వేకోపివారయేత్ ౧

ఇత్యాదివచనాత
జామదగ్న్యభృగుగణేషుగౌతమాంగిరసేషుభారద్వాజాంనిరసేషుచేకప్రవరసామ్యేపిక్వచిత్ప్ర
వరసామ్యాభావేపిచసగోత్రత్వాదేవావివాహః ।

గోత్రాణాంప్రవరాణాం

గోత్రాణాంప్రవరాణాంచగణనాప్రోచ్యతేధునా । సంక్షేపాత్సుఖబోధాయభగవత్ప్రతీయేపిచ ౧
సప్తభృగవః । సప్తదశాఙ్గిరసః ।

చత్వారోఽత్రయః । దశవిశ్వామిత్రాః । త్రయఃకశ్యపాః । చత్వారోవసిష్ఠాః । చత్వారోగస్తయః ।

ఇత్యేకోనపఞ్చాశద్గణాస్తథాపిసర్వగ్రన్థమతసంగ్రహేణాధికాస్తత్రతత్రవక్ష్యన్తే
తత్రసప్తభృగుగణాః ।

వత్సాః బిదాః ఏతౌ జామదగ్న్యౌ ఆర్ష్టిషేణాః యస్కాః మిత్రయువః వైన్యాః
శునకాఏతేచపఞ్చకేవలభృగవఃఏవంసప్త ।

తత్ర వత్సాః మార్కణ్డేయాః మాణ్డూకేయాఃఇత్యాదయః శతద్వయాధికావత్సగోత్రభేదా ఏతేషాంపఞ్చప్రవరాః

భార్గవచ్యావనాప్నవానౌర్వజామదగ్నయేతిభార్గవౌర్చ జామదగ్న్యేతి త్రయోవార్భాగవచ్యావనాప్నవానేతిత్రయోవాబిదాః

శైలాః అవటాఃఇత్యాదయోవింశత్యధికాబిదాః తేషాంపఞ్చప్రవరాః భార్గవచ్యావనాప్నవానౌర్వవైదేతి । భార్గవౌర్వజామదగ్రయేతివా ।

ఆర్ష్టిషేణాః నైఋుతయః యామ్యాయణాః ఇత్యాదయోవింశత్యధికాఆర్ష్టిషేణాః ఏషాంభార్గవచ్యావనాప్నవానార్ష్టిషేణానూపేతిపఞ్చ

భార్వవార్ష్టిషేణానూపేతిత్రయోవా ఏతేషాంత్రయాణాంవత్సబిదార్ష్టిపేణానాంపరస్పరమవివాహః ద్విత్రిప్రవరసామ్యాత

ఆద్యయోర్జామదగ్నయత్వేనసగోత్రత్వాచ్చ యద్యపిత్రిప్రవరార్ష్టిషేణానావత్సబిదైఃసహనద్విప్రవరసాభ్యంనాపిసగోత్రత్వం

జామదగ్న్యత్వాభావాత తథాపిపఞ్చప్రవరపక్షగతమపిత్రిప్రవరసామ్యంవివాహబాధకమ్ ఏవమగ్రేపిజ్ఞేయమ్ వాత్స్యానాంభార్గవచ్యావనాప్నవానేతిత్రయః ।

వత్సపురోధసోర్భార్గవచ్యావనాప్నవానవత్సపౌరోధసేతిపఞ్చ । బైజమథితయోర్భార్గవచ్యావనాప్నవానబైజమథితేతి పఞ్చ ॥

ఏతే త్రయః క్వచిత్ ఏతేషాం పరస్పరం పూరోక్తైశ్చత్రిభిర్నవివాహః త్రిప్రవరసామ్యాత యస్కాః మౌనాః

మూకాః ఇత్యాదయస్త్రిపఞ్చాశదధికాయస్కా ఏషాం భార్గవవైతహవ్యసవేత సేతిత్రయః ।

మిత్రయువః రౌష్ట్యాయనాః సాపిణ్డినాః ఇత్యాదయస్త్రింశదధికామిత్రయువః
తేషాంభార్గవవాధ్ర్యశ్వదైవోదాసేతిత్రయః

భార్గవచ్యావనదైవోదాసేతివా వాధ్ర్యశ్వేత్యేకోవా । వైన్యాః పార్థాః బాష్కలాః శ్యేతాఇత్యేతేవైన్యాః
ఏషాంభార్గవవైన్యపార్థేతిత్రయః ।

శునకా గార్త్సమదాః యజ్ఞపతయః ఇత్యాదయఃసప్తదశాధికాః శునకాః ఏషాంశౌనకేత్యేకః ।
గార్త్సమదేతివా ।

భార్గవగార్త్సమదేతి ద్వౌవా । భార్గవశౌనహోత్రగార్త్సమదేతిత్రయోవా ।

యస్కాదీనాంచతుర్ణాంస్వస్వగణంహిత్వాపరస్పరంపూర్వైర్జామదగ్న్యవత్సాదిభిశ్చసహవి
వాహోభవతి

ఏకప్రవరసామ్యేపిద్విత్రిప్రవరసామ్యాభావాత
భృగుగణేషుఏకప్రవరసామ్యస్యదూషకత్వాభావాత

అజామదగ్న్యత్వేనాసగోత్రత్వాతమిత్రయువాంపాక్షికద్విప్రవరసామ్యాత్రిప్రవరైర్వత్సాది
భిఃసహనవివాహఇతికేచిత

తత్రప్రవరపక్షగ్రాహిణామవివాహః పక్షాన్తరగ్రాహిణాంమిత్రయూనాంవివాహఏవేత్యన్యే
క్వచిదధికంగణద్వయముక్తమ

వేదవిశ్వజ్యోతిషాంభార్గవవేదవైశ్వజ్యోతిషేతిత్రయః
శాఠరమాఠరాణాంభార్గవశాఠరమాఠరేతిత్రయః

అనయోః పరస్పరం పూర్వైశ్చసర్వైర్వివాహః ఇతిభృగుగణాః ॥

అథాఙ్గీరసః

అథాఙ్గీరసః తే్త్రివిధాఃగౌతమాః భరద్వాజాః కేవలాశ్చేతితత్రగౌతమాఙ్గీరసోదశ ఆయాస్యాః

౧ శారద్వతాః ౨ కౌమణ్డాః ౨ దీర్ఘతమసః ౪ కరేణుపాలయః ౫ వామదేవాః ౬ ఔశనసాః

౭ రాహూగణాః ౮ సోమరాజకాః ౯ బృహదుక్థాశ్చేతి ౧౦ తత్ర ఆయాస్యాః శ్రోణివేధాః

మూఢరథాఇత్యాదయోష్టాదశాధికఆయాస్యాః తేషామాఙ్గీరసాయాస్యగౌతమేతిత్రయః శారద్వతాఃఅభిజితాః

రౌహిణ్యాఇత్యాదయఃసప్తత్యధికాఃశారద్వతాస్తేషామాఙ్గీరసగౌతమశారద్వతేతిత్రయః కౌమణ్డాః మామన్థరేషణాః

మాసురాక్షాఇత్యాదయోదశాధికాఃకౌమాణ్డాస్తేషామాఙ్గీరసౌతథ్యకాక్షీవతగౌతమకౌమణ్డేతిపఞ్చ

ఆఙ్గీరసౌతథ్యగౌతమైశిజకాక్షీవతేతిత్రయోవా ఆఙ్గీరసాయాస్యౌశిజగౌతమకాక్షీవతేతివా

ఆఙ్గీరసౌశిజకాక్షీవతేతిత్రయోవా ఆఙ్గీరసౌతథ్యకాక్షీవతేతివా ఔతథ్యగౌతమకౌమణేతివా

అథదీర్ఘతమసోగౌతమాస్తేషామాఙ్గీరసౌతథ్యకాక్షీవతగౌతమైదర్ఘతమసేతిపఞ్చ ఆఙ్గీరసౌతథ్యదైర్ఘతమసేతిత్రయోవా

కరేణుపాలయః వాస్తవ్యాః శ్వేతీయాఇత్యాదయఃసప్తాధికాః

కరేణుపాలయస్తేషామాంగిరసగౌతమకారేణుపాలేతిత్రయః
వామదేవానామాంగిరసవామదేవ్యగౌతమేతిత్రయః

రహూగణానామాంగిరసరాహూగణగౌతమేతిత్రయః
సోమరాజకానామాంగిరససౌమరాజ్యగౌతమేతిత్రయః

బృహదుక్థానామాంగిరసవార్హదుక్థగౌతమేతిత్రయః ౧౦ క్వచిద్గణద్వయమధికమ్
ఉతథ్యానామాంగిరసౌతథ్యగౌతమేతి

రాఘువానామాంగిరసరాఘువగౌతమేతి గౌతమానాంసర్వేషామవివాహః
సగోత్రత్వాత్ర్యాయేణద్విత్రిప్రవరసామ్యాచ్చ ॥

అథభరద్వాజాః

అథభరద్వాజాః తేచత్వారః భరద్వాజాః గర్గాః ఋక్షాః కపయశ్చేతి భరద్వాజాః క్షామ్యాయణాః

దేవాశ్వఇత్యాదయః
షష్ఠ్యుత్తరశతాధికాభరద్వాజాస్తేషామాంగిరసబార్హస్పత్యభారద్వాజేతిత్రయః గర్గాః

సాంభరాయణాః సఖీనయః ఇత్యాదయః
పఞ్చాశదధికాగర్గాస్తేషామాంగిరసబార్హస్పత్యభారద్వాజశైన్యగార్గ్యేతిపఞ్చ

ఆంగిరసశైన్యగార్గ్యేతిత్రయోవా అన్త్యయోర్వ్యత్యయోవా భారద్వాజగార్గ్యశైన్యేతివా

గర్గభేదానామాంగిరసత్రైత్తిరికాపిభువేతి ఋక్షాః రౌక్షాయణాః కపిలః

ఇత్యాదయోనవాధికాబుక్షాస్తేషామాంగిరసబార్హస్పత్యభారద్వాజవాన్దనమాతవచసేతిపఞ్చ

ఆంగిరసవాన్దనమాతవచసేతిత్రయోవా
కపయఃస్వస్తితరయఃదణ్డినఃఇత్యాదయఃపఞ్చవింశత్యధికాః

కపయస్తేషామాంగిరసామహయ్యౌరుక్షయ్యేతిత్రయః
ఆంగిరసామహీయవౌరూక్షయసేత్యాశ్వలాయనపాఠః

ఆత్మభువామాంగిరసభారద్వాజబార్హస్పత్యవరాత్మభువేతిపఞ్చ అయంగణఃక్వచిత్

భరద్వాజానాంసర్వేషాంపరస్పరమవివాహఃసగోత్రత్వాత్ ప్రాయేణద్విత్రిప్రవరసామ్యాచ్చ

ఋక్షాన్తర్గతానాంకపిలానాంవిశ్వామిత్రైరప్యవివాహః ఇతి భారద్వాజాంగిరసః ॥

అథకేవలాఙ్గిరసః

అథకేవలాఙ్గిరసః తేచషట్ హరితాః కుత్సాః కణ్వాః రథీతరాః విష్ణువృద్ధాః ముద్గలాశ్చేతి
హరితాః సౌభగాః

నైయ్యగవాఇత్యాదయోద్వాత్రింశదధికాహరితాస్తేషామాంగిరసాంబరీషయౌవనాశ్వేతి
ఆద్యేమాన్ధాతావా

కుత్సానామాంగిరసమాంధాత్రకౌత్సేతిత్రయః కణ్వాః ఔపమర్కటాః బాష్కలాయనః

ఇత్యాదయఏకవింశత్యధికాఃకణ్వాస్తేషామాఙ్గిరసాజమీఢకణ్వేతిత్రయః
ఆఙ్గిరసఘౌరకాణ్వేతివా

రథీతరాఃహస్తిదాఃనైతిరక్షయః
ఇత్యాదయశ్చతుర్దశాధికారథీతరాస్తేషామాఙ్గీరసవైరూపరథీతరేతిత్రయః

ఆంగిరసవైరూపపార్షదశ్వేతివా అష్టాదంష్ట్రవైరూపపార్షదశ్వేతివా అన్త్యయోర్వ్యత్యయోవా
విష్ణువృద్ధాః శఠాః

భరణాఇత్యాదయః
పఞ్చవింశత్యధికావిష్ణువృద్ధాస్తేషామాంగిరసపౌరుకత్స్యత్రాసదస్యవేతిత్రయః ముద్గలాః

సాత్యముగ్రియఃహిరణ్యస్తమ్బయఃఇత్యాదికాఅష్టాదశాధికాస్తేషామాఙ్గీరసభార్మ్యశ్వమౌద్గల్యేతి
త్రయః

ఆద్యస్తార్క్ష్యేవా ఆంగిరసతార్క్ష్యమౌద్గల్యేతివా
ఏషాంషణ్ణాంకేవలాంగిరసానాంస్వస్వగణంహిత్వాపరస్పరంపూర్వైశ్చసర్వైర్వివాహోభవతి

ఆంగిరసోగస్త్యాష్టమసప్తర్షిభిన్నత్వేనతదపత్యానాంసగోత్రత్వాభావాత్
ద్విత్రిప్రవరసామ్యాభావాచ్చ

హరితకుత్సయోస్తునవివాహః పాక్షికద్విప్రవరసామ్యాత్ ॥

అథఅత్రయః

అథఅత్రయః తేచత్వారః అత్రయః గవిష్ఠిరా వాద్భుతకాః ముద్గలాశ్చేతి అత్రయో భూరయః
ఛాన్దయ

ఇత్యాదయశ్చతుర్నవత్యధికాఅత్రయస్తేషామాత్రేయార్చనానసశ్యావాశ్చేతిత్రయః ౧ గవిష్ఠిరాః దక్షయః

భలన్దనాఇత్యాదయశ్చతుర్వింశత్యధికాగవిష్ఠిరాస్తేషామాత్రేయార్చాననసగావిష్ఠిరేతిత్రయః

ఆత్రేయగావిష్ఠిరపౌర్వాతిథేతివా ౨ వాద్భుతకానామాత్రేయార్చనానసవాద్భుతకేతిత్రయః ౩ ముద్గలాః శాలిసంధయః అర్ణవాః

ఇత్యాదయోదశావరాముద్గలాస్తేషమాత్రేయార్చనానసపౌర్వాతిథేతిత్రయః

౪ క్వచితఅతిథయోవామరథ్యాఃసుమంగలాబీజవాపధనఞ్జయాశ్చేతిపఞ్చగణాఅధికాః

తత్రాద్యచతుర్ణామాత్రేయార్చనానసాతిథేతిత్రయః ఆత్రేయార్చనానసగావిష్ఠిరేతివా సుమంగలానామత్రిసుమంగలశ్యావాశ్వేతివా

ధనఞ్జయానామాత్రేయార్చనానసధానఞ్జయేతివాలేయాః కౌన్దేయాః శౌత్రేయాః వామరథ్యాః ఇత్యాదయః

అత్రేఃపుత్రికాపుత్రాస్తేషామాత్రేయవామరథ్యపౌత్రికేతిత్రయః

అథ విశ్వామిత్రాః

అథ విశ్వామిత్రాః ॥ తేదశ కుశికాః లోహితాః రౌక్షకాః కామకాయనాః అజాఃకతాః ధనజయాః

అఘమర్షణాః పూరణాః ఇంద్రకౌశికాశ్చేతి కుశికాః పర్ణజంఘాఃవారక్యాఇత్యదియః

సప్తత్యధికాఃకుశికాస్తేషాంవిశ్వామిత్రదేవరాతౌదలేతిత్రయః ౧
లోహితాఃకుడక్యాశ్చాక్రవర్ణాయనాఇత్యాదయః

పంచాధికా లోహితాః రోహితాఇతికేచిత తేషాంవైశ్వామిత్రాష్టకలౌహితేతిత్రయః
అంత్యయోర్వ్యత్యయోవా

వైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందసాష్టకేతవా విశ్వామిత్రాష్టకేతిద్వౌవా ౨
రౌక్షకాణాంవిశ్వామిత్రగాధినరేవణేతిత్రయః

విశ్వామిత్రరౌక్షకరైవణేతివా ఏతేరేవణావా ౩ కామకాయనాః దేవశ్రవసాః
దేవతరసాఇత్యాదయః పంచావరాః కామకాయనాః

శ్రౌమతావా తేషాంవైశ్వామిత్రదేవశ్రవసదైవతరసేతిత్రయః ౪
అజానాంవైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందసాజేతిత్రయః

౫ కతః ఔదుంబరయః
శైశిరయఃఇత్యాదయోవింశత్యధికాఃకతాస్తేషాంవైశ్వామిత్రకాత్యాక్షీలేతిత్రయః

౬ ధనంజయాః పార్థివాః బంధులాః
ఇత్యాదయఃసప్తావరాధనంజయాస్తేషాంవైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందసధానంజయేతిత్రయః

వైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందసాఘమర్షణేతివా ౭
అఘమర్షణానాంవైశ్వామిత్రాఘమర్షణకౌశికేతిత్రయః

౮ పూరణానాం వైశ్వామిత్రపూరణేతిద్వౌ వైశ్వామిత్రదేవరాతపౌరణేతివా ౯
ఇంద్రకౌశికానాంవైశ్వామిత్రేంద్ర కౌశికేతిద్వౌ

౧౦ క్వచిదన్యేప్యేకాదశోక్తాః ఆష్మరథ్యాః ౧ సాహులాః ౨ గాథినాః ౩ వైణయాః ౪ హిరణ్యరేతసః

౫సువర్ణరేతసః ౬ కపోతరేతసః ౭ శాలంకాయనాః ౮ ఘృతకౌశికాః ౯ కథకాః ౧౦ రౌహిణాఇతి

౧౧ ఆశ్మరథ్యానాంవైశ్వామిత్రాశ్మరథ్యవాధులేతిత్రయః ౧ సాహులానాంవైశ్వామిత్రసాహులమాహులేతిత్రయః

౨ గాథినానాంవైశ్వామిత్రగాథినరైణవేతిత్రయః ౩ వేణువేతిక్కచిత్వాఽః ఏతీవరేణవఇతి ఉదవేణవఇతిచోచ్యంతే

౩ వైనవానాంవైశ్వామిత్రగాథినవైణవేతి ౪ హిరణ్యరేతసాం వైశ్వామిత్రహైరణ్యరేత సేతిద్వౌ

౫ సువర్ణరేతసాంవైశ్వామిత్రసౌవర్ణరేత సేతిద్వౌ ౬ కపోతరేతసాంవైశ్వామిత్రకాపోతరేత సేతిద్వౌ

౭ శాలంకాయనానాంవైశ్వామిత్రశాలంకాయనకౌశికేతిత్రయః ఏతేఏవకౌశికాఇతిజన్హవఇతిచోచ్యంతే

౮ ఘృతకౌశికానాంవైశ్వామిత్రఘృతకౌశికేతిద్వౌ ౯ కథకానాంవైశ్వామిత్రకథకేతి ౧౦ రౌహిణానాంవైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందసరౌహిణేతిత్రయః

౧౧ వైశ్వామిత్రగణాంనాసర్వేషాంపరస్పరమవివాహఃసగోత్రత్వాత్సప్రవరత్వాచ్చ కుశికానాం

దేవరాతప్రవరసామ్యేనదేవరాతాద్భేదానిర్ణయాద్వక్ష్యమాణ దేవరాతవదేవజామదగ్న్యైరప్యవివాహఇతిభాతి

ధనంజయానాంవిశ్వామిత్రైరత్రిభిశ్చవివాహః కతానాంభరద్వాజైర్విశ్వామిత్రైశ్చావివాహః ద్విగోత్రత్వాత్ ఇతివిశ్వామిత్రాః ॥

అథ కశ్యపాః

అథ కశ్యపాః ॥ తేత్రయః నిధ్రువాః రేభాః శండిలాశ్చేతి తత్ర నిధ్రువాఃకశ్యపాః అష్టాంగిరసః

ఇత్యాదయశ్చత్వారింశదధికశతావరానిధువాస్తేషాంకాశ్యపావత్సారనైధ్రువేతిత్రయః

నిర్ణయసింధౌతునిధ్రువగణౌత్తరంకశ్యపగునముక్త్వాకశ్యపానాంకాశ్యపావత్సారాసితేతిహిప్రవరత్రయముక్తం

అత్ర శిష్టాచారోపిదృశ్యతే ౧ రేభాణాంకాశ్యపావత్సారరైభ్యేతిత్రయః ౨ శండిలాః కోహలాః ఉదమేధాఇత్యాదయః

షష్ట్యవరాః శండిలాస్తేషాంకాశ్యపావత్సారశాండిల్యేతిత్రయః అంత్యస్థానేదేవలోవాఅసితోవా కాశ్యపాసితదేవలేతివా

అంత్యయోర్వ్యత్యయోవా దేవలాసితేతిద్వోవా ఏషాంకశ్యపానాంపరస్పరమవివాహః సగోత్రవాత్సప్రవరత్వాచ్చ ॥

అథ వసిష్ఠాః

అథ వసిష్ఠాః ॥ తేచత్వారః వసిష్ఠాః ౧ కుండినాః ౨ ఉపమన్యవః ౩ పరాశరాశ్చ ౪ వసిష్ఠావైతాలకవయః

రకయఇత్యాదయః షష్ట్యధికా వసిష్ఠాస్తేశాంవాసిష్ఠేంద్రప్రమదాభరద్వివ్వతిత్రయః వాసిష్ఠేత్యేకోవా

౧ కుండినాః లోహితాయనాః గుగ్గులయః ఇత్యాదయః పంచవింశత్యవరాఃకుండినాస్తేషాంవాసిష్ఠమైత్రావరుణకౌండిణ్యేతిత్రయః

౨ ఉపమన్యవః ఔదలయః మాండలేఖయఇత్యాదయః సప్తత్యవరాః ఉపమన్యవస్తేషాంవాసిష్ఠేంద్రప్రమదా భరద్వస్వితిత్రయః

ఆభరద్వసవ్యేతిపాఠాంతరం వాసిష్ఠాభరద్వస్వింద్రప్రమదేతివా ఆద్యయోర్వ్యత్యయోవా

౩ పరాశరాః కాండుశయాః వాజయఇత్యాదయః సప్తచత్వారింశదవరాఃపరాశరాస్తేషాంవాసిష్ఠ్యశాక్త్యపరాశర్యేతిత్రయః

౪ ఏషాంవసిష్ఠానాంపరస్పరమవివాహః ఇతివసిష్ఠాః ॥

అథాగస్త్యాః

అథాగస్త్యాః ॥ తేదశ ఇధ్మవాహాహ ౧ సాంభవాహాః ౨ సోమవాహాః ౩ యజ్ఞవాహాః ౪ దర్భవాహాః ౫ సారవాహాః

౬ అగస్తయః ౭ పూర్ణమాసాః ౮ హిమోదకాః ౯ పాణికాశ్చేతి ౧౦ ఇధ్మవాహాః విశాలాద్యాః స్ఫాలాయనాః

ఇత్యాదయః పంచాశదధికాఇధ్మవాహాస్తేశామాగస్త్యదార్ఢ్యచ్యుతేధ్మవాహేతిత్రయః ఆగస్త్యేత్యేకోవా

౧ సాంభవాహానామాగస్త్యదార్ఢ్యచ్యుత్సాంభవాహేతిత్రయః ౨ సోమవాహానాం సోమవాహొఽంత్యః ఆద్యోపూర్వోక్తావేవ

౩ ఏవంయజ్ఞవాహానాంయజ్ఞవాహొఽంత్యః ౪ దర్భవాహానాందర్భవాహొఽంత్యః ౫ సారవాహానాంసారవాహొఽంత్యః

౬ అగస్తీనామాగస్త్యమాహేంద్రమాయోభవేతి ౭ పూర్ణమాసానామాగస్త్యపౌర్ణమాసపారణేతిత్రయః

౮ హిమోదకానామాగస్త్యహైమవర్చిహైమోదకేతిత్రయః ౯ పాణికానామాగస్త్యైపనాయకపాఇకేతిత్రయః

౧౦ అగస్తీనాంసర్వేషామవివాహః సగోత్రత్వాత్సప్రవరత్వాచ్చ ఇత్యగస్తయః ॥

అథ ద్విగోత్రాః

అథ ద్విగోత్రాః ॥ తత్రభారద్వాజాచ్ఛుంగాత వైశ్వామిత్రస్యశైశిరేఃక్షేత్రేజాతఃశౌంగఃశేశిరినామఋుషిః

తస్యగోత్రలక్షణాక్రాంతత్వాద్గోత్రత్వం తద్గోత్రాణామాంగిరసబార్హస్పత్యభారద్వాజశౌంగశైశిరేతిపంచ

ఆంగిరసబార్హస్పత్యభారద్వాజకాత్యాక్షీలేతివా ఆంగిరసకాత్యాక్షీలేతిత్రయోవా ఆద్యోభరద్వాజోవా

ఏషాంసర్వభరద్వాజైః సర్వైర్విశ్వామిత్రైశ్చావివాహః సంస్కృతయః పూతిమాషాః తండయఇత్యాదయోష్టావింశత్యవరాః

సంకృతయస్తేషామాంగిరస గౌరివీతిసాంకృత్యేతిత్రయః శాక్త్యగౌరివీతసాంకృత్యేతివా అంత్యయోర్వ్యత్యయోవా

ఏషాంస్వగణస్తైఃపూతిమాషాదిభిః సర్వవసిష్ఠగణైశ్చాహర్వసిష్ఠసంజ్ఞకవక్ష్యమాణలౌగాక్షిభిశ్చావివాహః

కేవలాంగిరోగణైస్తువివాహోభవత్యేవ ఆఙ్గిరసత్వేపిసగోత్రత్వాభావాత్ ద్విత్రిప్రవరసామ్యాభావాచ్చ

కేచిద్భారద్వాజాంగిరసత్వమాశ్రిత్యభారద్వాజశౌంగశైశిరేఃసహావివాహమాహుః తన్న భారద్వాజత్వేదృఢప్రమాణాభావాత్

ప్రయోగపారిజాతేకాశ్యపైఃసహషామవివాహఇత్యుక్తంతత్ర హేతుశ్చింత్యఇతికౌస్తుభే లౌగాక్షయః దార్భాయణాః

ఇత్యాదయోష్టత్రింశదధికాలౌగాక్షయస్తేషాంకాశ్యపావత్సారవాసిష్ఠేతిత్రయః కాశ్యపావత్సారాసితేతివా

ఏతేఅహర్వసిష్ఠాఃనక్తంకాశ్యపాః దినకర్మణివాసిష్ఠత్వప్రయుక్తకార్యభాజః రాత్రికర్మణికాశ్యపత్వప్రయుక్తకార్యభాజఇత్యర్థః

ఏతేషాంసర్వైః కాశ్యపైఃసర్వేశ్చవసిష్ఠైఃసంకృతిభిశ్చావివాహః ॥౩॥

స్మృత్యర్థసారాద్యుక్తాద్విగోత్రాః

అథ స్మృత్యర్థసారాద్యుక్తాద్విగోత్రాః ॥ దేవరాతానాంవైశ్వామిత్రదేవరాతౌదలేతిత్రయః ఏతేషాంసర్వైర్జామదగ్న్యైర్విశ్వామిత్రైశ్చావివాహః

౧ ధనంజయానాంవిశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందసధానంజయైతిత్రయః ఏషాంసర్వైర్విశ్వామిత్రైరత్రిభిశ్చాపివివాహః అయంవిశ్వామిత్రగణేప్రాగుక్తః

౨ జాతూకర్ణ్యానాంవాసిష్ఠాత్రేయజాతూకర్ణ్యేతి ఏషాంవసిష్ఠైరత్రిభిశ్చావివాహః అయంవసిష్ఠగణేసింధావుక్తః

3 పూర్వమత్రిగణేషూక్తానాంవామరథ్యాదీనామత్రిపుత్రికాపుత్రాణాంచవసిష్ఠాత్రిభ్యామవివాహః అత్రివిశ్వామిత్రాభ్యామితి కేచిత్

౪
పూర్వభరద్వాజగణస్థబుక్షాంతరగణత్వేనోక్తానాంకపిలానామాంగిరసబార్హస్పత్యభారద్వాజ వాందనమాతవచ సేతిపంచప్రవరాణాంవిశ్వామిత్రభరద్వాజాభ్యామవివాహః

౫
పూర్వవిశ్వామిత్రేషూక్తానాంకతానాంవైశ్వామిత్రకాత్యాక్షీ లేతిత్రిప్రవరాణాంవిశ్వామిత్రభరద్వాజాభ్యామవివాహః

౬ అనేనైవన్యానేపరగోత్రోత్పన్నదత్తకాదీనామిదానీతనానామపిద్విగోత్రత్వాత

జనకప్రతిగ్రహీతృపిత్రోర్ద్వయోరపిసగోత్రైఃసహఅవివాహోజ్ఞేయఃనాత్రపురుషసంఖ్యా

తేనశతపురుషోత్తరమపిద్విగోత్రత్వంనాపతిక్షత్రియవైశ్యోతుపురోహితగోత్రప్రవరావితిసర్వసిద్ధాంతః ॥

అథ స్వగోత్రాజ్ఞానే

అథ స్వగోత్రాజ్ఞానే ॥ ఉపనయనేయఆచార్యంస్తద్గోత్రప్రవరరైవకర్మాణివివాహోవివాహౌచేతి

ఆచార్య గోత్రాజ్ఞానేతు దత్వాత్మానంతుకస్మైచిత్తద్గోత్రప్రవరోభవేత ॥

అథమాతృగోత్రవర్జనిర్ణయః

అథమాతృగోత్రవర్జనిర్ణయః తత్రమాతృగోత్రపదేనమాతామహగోత్రమేవవర్జ్యమ్
తచ్చగాన్ధర్వాదివివాహోఢాపుత్రాణాంసర్వేషాంవర్జ్యమ

బ్రాహ్మవివాహోఢాపుత్రాణాంతుసర్వేషాం మాతామహగోత్రం నవర్జ్యమ్
కింతుమాధ్యన్దినానామేవ

మాతృగోత్రంమాధ్యన్దినీయానామితిసత్యాషాఢవచనాత తథైవసర్వత్రశిష్టాచారాశ్చ ॥

అథసగోత్రాదివివాహేదోప్రాయశ్చిత్తమ్

అథసగోత్రాదివివాహేదోప్రాయశ్చిత్తమ్
తత్రాజ్ఞానతఃసగోత్రసప్రవరవివాహేకన్యాంత్యక్త్వాచాంద్రాయణంప్రాయశ్చిత్తంకార్యమ్

జ్ఞానతోద్విగుణమ్ ఏవంకన్యాయాఏతదర్ధమ్
ఏవంసపిణ్డాయావివాహేపిత్యాగశ్చబ్రాహ్మణ్యాఃసంభోగధర్మకార్యయోరేవ

మాతృవత్పరిపాలయేదిత్యన్నాదినాపాలనోక్తేః
యస్తుసగోత్రాదికాంవివాహ్యోపగచ్ఛతితస్యాజ్ఞానేవివాహప్రయుక్తచాన్ద్రాయణం

సగోత్రాగమనప్రయుక్తాంచాన్ద్రాయణద్వయాధికం జ్ఞానతస్తుఅధికంకల్ప్యమితికేచిత

అన్యేతుగురుతల్పవ్రతాచ్ఛుద్ధ్యేదితిగురుతల్పసామ్యోక్తేఃషడబ్దంప్రాయశ్చిత్తమ్
అజ్ఞానతస్త్రయబ్దంచాన్ద్రాయణత్రయంవేత్యాహుః

అజ్ఞానతఃసగోత్రాదిషూత్పన్నానాంజనకప్రాయశ్చిత్తోత్తరంకాశ్యపగోత్రేణవ్యవహారఃకార్యోనతు త్యాగః

జ్ఞానతస్తుసగోత్రాద్యుత్పన్నానాంచాణ్డాలత్వమేవ
ఆరూఢపతితాపత్యంబ్రాహ్మణ్యంయశ్చశూద్రజః ।

సగోత్రోఢాసుతశ్చైవచాణ్డాలాస్త్రయఈరితాః ౧ ఇతియమస్మృతేః ॥

అథాన్యేపివివాహేనిషేధాః

అథాన్యేపివివాహేనిషేధాః ప్రత్యుద్వాహోనైవకార్యోనైకస్మైదుహితృద్వయమ్ । నచైకజన్యోః పుంసోరేకజన్యేతుకన్యకే

౧ అత్రాపవాదః సోదరయోః
సోదరకన్యకేవత్సరాదికాలవ్యవధానేమహానద్యాదివ్యవధానేవాదయే
పూర్వకన్యాయాదత్తాయాః

మృతౌతస్యైవవరస్యద్వితీయాకన్యాదేయా ప్రత్యుద్వాహోదారిద్ర్యాదిసంకటేకార్యః
సోదరాణాంతుల్యసంస్కారోవర్షమధ్యేనిషిద్ధః

గృహనిర్మాణవివాహౌవర్షాన్తర్నకార్యౌ
గృహప్రవేశస్యనిషేధాభావాద్గృహప్రవేశోత్తరంవివాహఃకార్యః

సోదరయోఃపుత్రయోఃకన్యాపుత్రయోర్వాకన్యయోర్వావివాహౌషణ్మాసాభ్యన్తరేవిశేషతోనిషిద్ధౌ పురుషత్రయాత్మకకులే

వివాహాన్మౌఞ్జీబన్ధః షణ్మాసేనిషిద్ధఃషణ్మాసర్శుభంకాయత్రయర్న్కాయమ్ అత్రశుభకార్యపదేనమౌఞ్జీవివాహావేవ

తేనగర్భాధాననామకర్మాదిసంస్కారాణాంనత్రిత్వనిషేధఃనవాగర్భాధానాదినాచతుష్ట్వాది సంపాదనమ

నాగ్నికార్యత్రయంభవేదిత్యనేనైకవాక్యతాలాఘవాదితిభాతి భిన్నోదరాణామగ్నికార్యత్రయంనదోషాయేతికశ్చిత

కేచిన్నకుర్యాన్మంగలత్రయమిత్యస్యభిన్నార్థత్వంస్వీకృత్యయత్కించిచ్ఛుభకార్యాణామపి త్రిత్వంనశుభమిత్యాహుః

పురుషోద్వాహాత్ స్త్ర్యుద్వాహః పురుషోద్వాహఃషణ్మాసాభ్యన్తరేనిషిద్ధః జ్యేష్ఠమఙ్గలాల్లఘుమఙ్గలంనకార్యమ్ బహిర్మణ్డపేవిహితం

జ్యేష్ఠమఙ్గలమ్ తద్భిన్నంలఘు గర్భాధానాదికస్యప్రాప్తకాలస్యననిషేధః ఏవంశాన్త్యాదేరపినైమిత్తికస్యప్రాప్తకాలస్య

ననిషేధః అతిపన్నస్యత్వయంనిషేధః

ఏవంవ్రతోద్యాపనాదీనాంవాస్తుప్రవేశాదీనాంచలఘుత్వాదేవవివాహాద్యుత్తరంనిషేధఃఇదంని షేధచతుష్టయంత్రిపురుషాత్మకకులేషణ్మాసాభ్యన్తరఏవ

ఏవంముణ్డనద్వయనిషేధంవ్రతబన్ధాచ్చౌలనిషేధంచకేచిదాహుః ॥

అథైషామపవాదాః

అథైషామపవాదాః సోదరాణామపిసమానసంస్కారౌవివాహౌచసంకటేఅబ్దభేదాత్కార్యౌ చతుర్దినవ్యవధానాదేకదినవ్యవధానాద్వాకార్యౌ

అతిసంకటేఏకదినేకర్తృభేదేనమణ్డపభేదేనవాకార్యో ద్వాభ్యాంకర్తృభ్యాంఏకస్మిన్నపిలగ్నేఏకస్మిన్నపిగృహేభిన్నోదరయోర్వివాహఃకార్యః

ఏవంపూర్వోక్తనిషేధచతుష్టయేపివర్షభేదేదోషాభావః యమలయోరేకకాలేఏకమణ్డపే వాసమానసంస్కారాణాంనదోషః

ఏవంమాతృభేదేపిషణ్మాసాభ్యన్తరేసమానసంస్కారేదోషేన మాతృభేదేఏకజాతకన్యయోరేకదినేఏకమణ్డపేపివేదీభేదేనవివాహోనదోషాయేతికేచిత్

పురుషత్రయాత్మకకులేమఙ్గలకార్యోత్తరంషణ్మాసాభ్యన్తరేముణ్డనయుక్తంకర్మనకార్యమ్ అత్రసర్వత్రపురుషత్రయగణనాప్రకారఃప్రతికూలవిచారేస్పష్టీకరిష్యతే

ముణ్డనకర్మతుచౌలంనామసంస్కారాదికమాధానాదికమభ్యుదయార్థమౌచ్ఛికసర్వప్రాయశ్చిత్తాదికంక్షౌరప్రాపకతీర్థయాత్రాదికంచోహ్యమ్

వ్రతబన్ధస్తుకాత్యాయనమతే మఙ్గలరూపత్వాద్వివాహాద్యుత్తరంకార్యః అన్యేషాంమతేముణ్డనరూపత్వాన్నకార్యః

పిత్రోరన్త్యక్రియాదిప్రాప్తముణ్డనమాకస్మికప్రాప్తప్రాయశ్చిత్తముణ్డనమాసన్నమరణేనసర్వప్రాయశ్చిత్తీయముణ్డనంచకర్తవ్యమేవ

నిత్యత్వాద్దర్శపూర్ణమాసచాతుర్మాస్యాదిస్యాముణ్డనేపి నదోషః
నచముణ్డనంచౌలమిత్యుక్తంవ్రతోద్వాహౌతుమఙ్గలమితి

వచసామణ్డనముణ్డనయోఃపరిగణనాదాధానాదీనాందోషఇతివాచ్యమ్
వాక్యస్యోదాహరణార్థత్వాత్

అన్యథావ్రతోద్వాహాన్నచౌలకమిత్యేవవక్తవ్యేమణ్డలాన్నతుముణ్డనమితిసామాన్యేన
వచనరచనానర్థక్యాపాతాత్

తస్మాద్గర్భాధానాదిలఘుమఙ్గలాదుద్వాహాదిజ్యేష్ఠమఙ్గలాచ్చాధానాదిముణ్డనమపివర్జ్యమితి
భాతి

ఏవంసతికులేబహుకర్మోపరోధఃస్యాదితిచేత్
వివాహవ్రతచూడోత్తరమఙ్గలేషుపిణ్డదానాదౌమాసాద్యల్పకాలప్రతిబన్ధవత్పిత్రాద్యన్యమరణే
ల్పకాలః

ప్రతికూలనిర్ణయవచ్చలఘుమఙ్గలోత్తరంమాసాద్యల్పకాలముణ్డననిషేధకల్పనంయుక్తిబ
లాదాశ్రయణీయమితిభాతి

అత్రవిషయేప్రాచీననిబన్ధేషువిశేషోనదృశ్యతేతథాపిధాష్ట్యేనమయోక్తోవిశేషోయుక్తశ్చేద్గ్రా
హ్యః

ఇతిమణ్డనముణ్డననిర్ణయః ॥

అథప్రతికూలవిచారః

వివాహనిశ్చయోత్తరంవరస్యకన్యాయావాసగోత్రత్రిపురుషాత్మకకులేకస్యచిన్మరణేప్రతికూల
దోషః

వివాహనిశ్చయశ్చవైదికోలౌకికోవా గ్రాహ్యః తత్రవైదికోవాగ్దానాఖ్యవిధినాకృతోముఖ్యః

లౌకికోలగ్నతిథినిశ్చయాదిర్వరవధ్వోఃశుల్కభాశాబన్ధపుగీఫలదానాదిశ్చసగోత్రత్రిపురుషేత్యుక్త్యా

మాతామహకులాదివ్యావృత్తిః తథాచ
వరస్తత్పూర్వపత్నీవరమాతాపితరౌవరపితామహపితామహ్యావనూఢాపితృష్వసాచేతిపూర్వత్రిపురుషీ

వరస్తస్యభ్రాతాపత్నీపుత్రానూఢకన్యాసహితోవరస్యానూఢాభగినీవరస్యస్నుషాపుత్రౌఅనూఢాకన్యాచపౌత్రస్తద్భార్యాచానూఢాపౌత్రీచేతిపరత్రిపురుషీ

పితృవ్యతత్పత్న్యౌపితృవ్యపుత్రతత్పత్న్యావనూఢాపితృవకన్యాచేతిసంతానభేదేత్రిపురుషీచేతిసగోత్రత్రిపురుషీపురుషపరిగననఆ

ఏతేషామన్యతమమరణేప్రతికూలమితిపర్యవసితోర్థః
అత్రభ్రాతాపుత్రపౌత్రాదిశ్చానుపనీతోపిత్రివర్షాధికవయాఃగ్రాహ్యః

ఏవమనూఢభగిన్యాదేరపిత్రివర్షాధికత్వంయుక్తంభాతి ఏవంవధూకులేప్యూహ్యమ్
ఏవమేవమణ్డనముణ్డనాదావపిత్రిపురుషగణనోహ్య ॥

అత్రవిశేషః

పితామాతాపితామహః పితామహీపితవ్యఃపూర్వపత్నీపూర్వస్త్రియాః
త్రోభ్రాతానూఢాభగినిచైతేషాంమరణేవిశేషతఃప్రతికూలదోషాన్నైవకర్తవ్యోవివాహః

ఏతదన్యత్రిపురుషసపిణ్డమరణేశాన్త్యాదినాదోషంపరిహత్యవివాహఃకార్యః
సంకటేతుపిత్రాదిమరణేపికాలప్రతీక్షాశాన్తిభ్యాందోషంనిర్హత్యవివాహఃకార్యః

తత్రవ్యవస్థా
నిశ్చయోత్తరంమాతాపిత్రోర్ద్వయోరపిమరణేకాలప్రతీక్షాశాన్తిభ్యామపిదోషశాన్త్యభావాన్నకార్యోవివాహః

మాతాపిత్రోరేకైకమరనేతుశాన్త్యాదినావివాహః తత్ర పితురబ్దమిహాశౌచంతదర్ధమాతురేవచ ।
మాసత్రయంతుభార్యాయాస్తదర్ధంభ్రాతుపుత్రయోః

౧ అన్యేషాతు సపిణ్డానామాశౌచంమాససంమితమ్ ।
తదన్తేశాన్తికంకృత్వాతతోలగ్నంవిధీయతే ౨
ప్రతికూలేనకర్తవ్యంలగ్నంయావద్రుతుత్రయమ్ ।

ప్రతికూలేసపిణ్డస్యమాసమేకంవివర్జయేత్ ౩ ఇత్యాదివాక్యాశ్రయేణవ్యవస్థోచ్యతే

అత్రాశౌచపదేనప్రతికూలకృతంవివాహానధికారమాత్రంకాలప్రతీక్షార్థముచ్యతే

అతఃపితృమరణేవర్షోత్తరంవినాయకశాన్తింకృత్వాసంకటేవివాహఃకార్యః
అతిసంకటేషణ్మాసోత్తరం వినాయకశాన్తి శ్రీపూజనాదిశాన్తిచకృత్వావివాహః

తతోప్యతిసంకటేమాసోత్రరంశాన్తిద్వయాన్తేవివాహఇతిసంకటతారతమ్యేనపక్షత్రయమ్
మాతుర్మరణేషణ్మాసాన్తేవినాయకశాన్త్యావివాహః

అతిసంకటేమాసాన్తేశాంతిద్వయంకృత్వోద్వాహః యత్తు ప్రమీతపితరౌయస్య
దేహస్తస్యాశుచిర్భవేత్ । నదైవంనాపివాపిత్ర్యంయావత్పుర్ణోనవత్సరః ౧

ఇతిపిత్రోర్మృతౌవర్షపర్యన్తంసర్వశుభకర్మనిషేధవచనంతత్రాప్ నిశ్చయాత్పిత్రోర్మృతౌసం
కటాభావేవాజ్ఞేయమ్ భార్యామరణేమాసత్రయాన్తేవాశ్రీపూజనాదిశాంతిః

భ్రాతృమరణేసార్ధమాసాన్తేమాసాన్తేవావినాయకశాంతిః
పుత్రమృతౌసార్ధమాసంమాసంవాప్రతీక్ష్య శ్రీపూజనాదిశాంతిః

పితృవ్యమరణేమాసాంతోవినాయకశాంతిః

పితామహ్యాఅనూఢభగిన్యాశ్చమరణేమాసాంతేశ్రీపూజనాదిశాంతిః
ఏతదన్యత్రిపురుషసపిండమరణేమాసాంతేశ్రీపూజనాది శాంతిః తతోవివాహః

గుణవత్తరమాతుర్మృతౌషణ్మాసేన మనఃఏదానపగమేవర్షప్రతీక్షా
ఏవంగుణవత్తరభార్యాయాఃషణ్మాసపర్యంతంప్రతీక్షా జ్యోతిఃప్రకాశేతు

అతిసంకటవశేనమాత్రాదిమరణేమాసాధికప్రతీక్షాయాఅసంభవే
మాసమధ్యేపిదశాహొత్తరంకంచిత్కాలం

ప్రతీక్ష్యోక్తవ్యవస్థయావినాయకశాంతిశ్రీపూజనాదిశాంతిచకృత్వాగాందత్వాపునర్వాగ్దానాదిచరే
దిత్యుక్తమ్

సర్వోప్యయమపవాదఃసంకటేషుతారతమ్యేనబుద్ధ్యైయాజ్యః
అల్పసంకటవిషయేమహాసంకటవిషయకవిధికథనేవక్తుఃకర్తుశ్చదోషఏవ

దుర్భిక్షరాష్ట్రభంగదిభయేపిత్రోర్మరనాశంకాయాంచనప్రతికూలమ్
దీర్ఘరోగిదూరదేశస్థవిరక్తానాంకన్యాయాఃప్రౌఢత్వేచప్రతికూలదోషానేత్యపవాదః ।

శ్రీపూజనాదిశాంతి

శ్రీపూజనాదిశాంతిశ్చశ్రియేజాతఇతిశ్రియంఇదంవిష్ణురితివిష్ణుంగౌర్మిమాయేతిగౌరీత్ర్యమ్బక మితిరుద్రంపరంమృత్యోరితియమంచసంపూజ్యాష్టోత్తరశతతిలాజ్యంజుహుయాత్ భూఃస్వాహామృత్యుర్నశ్యతాంస్నుషాయైసుఖంవర్ధతాంస్వాహేతితతోహోమంసమాప్యాథగో ద్వయందక్షిణాభవేదితికౌస్తుభేద్రష్టవ్యా ఇతిప్రతికూలవిచారః ॥

అథాన్త్యకర్మాభావప్రతిబన్ధనిర్ణయః

అథాన్త్యకర్మాభావప్రతిబన్ధనిర్ణయః ప్రేతకర్మాణ్యనిర్వర్త్యచరేన్నాభ్యుదయక్రియామ్ । ఆచతుర్థతతఃపుంసిపంచమేశుభదంభవేత్ ౧

అత్రప్రేతకర్మపదేనసపిణ్డీకరణాత్పూర్వభావికర్మాఇసపిణ్డీకరణంచసపిణ్డీకరణోత్తరంపార్వ ణవిధినోక్తానిమాసికానిచోచ్యంతే

సపిండీకరణాదర్వాగపకృష్యకృతాన్యపి । పునరప్యపకృష్యన్తేవృద్ధ్యుత్తరనిషేధనాత్ ౧ ఇత్యనుమాసికానాప్యపకర్షోక్తేః

అభ్యుదయపదేననాదీశ్రాద్ధయుక్తంకర్మమాత్రంగ్రాహ్యమ్ కైశ్చిద్వివాహాద్యేవగ్రాహ్యమిత్యుక్తమ్

ఆచతుర్థమితినాన్దీశ్రాద్ధకర్తారంపురుషమారభ్యజనకచతుఃపురుషీజన్యచతుఃపరుషీసన్తానభే దేచచతుః పరుషీసగోత్రాగృహ్యతే

తథాచనాన్దీశ్రాద్ధకర్తుఃపితృపితామహప్రపితామహాఃపత్నీసహితాః కర్తుర్భార్యాపుత్రపౌత్ర ప్రపౌత్రాస్తద్భార్యాశ్చభ్రాతృతత్పుత్రపౌత్రాస్తద్భార్యాః

పితృవ్యతత్పుత్రపౌత్రాస్తద్భార్యాశ్చప్రపితామహస్యపుత్రపౌత్రప్రపౌత్రాస్తద్భార్యాశ్చైతేషాం

అమృతానామనమాసికాన్తప్రేతకర్మాకరణేమంగలంనకార్యమిత్యర్థః

నాన్దీశ్రాద్ధకర్తాఽత్రముఖ్యఏవగ్రాహ్యోనతుమాతులాదిర్గౌణః
మృతపితృకస్యోపనయనాదౌసంస్కార్యమారభ్యైవచతుః

పురుషీగణనా
మాతామహాదేర్భిన్నగోత్రత్వేపినాన్దీశ్రాద్ధదేవతాత్వాత్తప్రేతకర్మాభావేమంగలంనభవతి

మాతామహ్యాదేఃస్వాతన్త్ర్యేణదేవతాత్వాభావాత్తశాహాన్త్యకర్మాభావేపిమంగలప్రతిబన్ధోనాస్తి

ఇత్యన్త్యకర్మాభావానిమిత్తమంగలప్రతిబంధనిర్ణయః ॥

అథచతుర్థీకర్మమధ్యేదర్శాదినిర్ణయః

అథచతుర్థీకర్మమధ్యేదర్శాదినిర్ణయః
మౌజీవివాహయోర్నాన్దీశ్రాద్ధమారభ్యమణ్డపోద్వాసనపర్యంతమధ్యేదర్శదినంయథానపతేత్త
థకార్యం దర్శాన్యత్వేత్రోః

క్షయాహాదిశ్రాద్ధదినంయదిజ్ఞానాదజ్ఞానాద్వాపతతితదాత్రిపురుషసపిండైర్వివాహాదిమంగల
సమాప్త్యుత్తరంశ్రాద్ధంకార్యం

ఏవంచదర్శాన్యశ్రాద్ధస్యైవస్వరూపతోవివాహమధ్యేనిషేధః
నతుదర్శవచ్ఛ్రాద్ధరహితస్యాపిశ్రాద్ధతిథిమాత్రస్య

వృత్తేవివాహేపరతస్తుకుర్యాచ్ఛ్రాద్ధమిత్యాద్యుక్తేః
ఏతేనసంక్రాంతిమన్వాద్యష్టకాదిదినానాంశ్రాద్ధదినత్వాద్దర్శవన్మధ్యేపాతోనిషిద్ధఇతిశంకానిర
స్తా

తేనషణ్ణవతిశ్రాద్ధకర్తృభిఃసపిండైర్మధ్యపతితమన్వాదేఃప్రాయశ్చిత్తాదినాసంపత్తిఃసంపాద్యా

ఇతిచతుర్థీకర్మమధ్యేదర్శాదినిర్ణయః ॥

అథవివాహాదౌరజోదోషసూతకనిర్ణయః

అథవివాహాదౌరజోదోషసూతకనిర్ణయః ప్రారమ్భాత్ప్రాగారమ్భోత్తరంవామాతుః పితృవ్యాదేః

కర్త్రన్తరస్యపత్న్యావారజోదోషేయద్వక్తవ్యంతద్రూతబన్ధప్రకరణేవిస్తరేణోక్తంతతఏవజ్ఞేయమ్

రజోదోషజననాశౌచాదిసంభావనాయాంనాన్దీశ్రాద్ధస్యాపకృష్యానుష్ఠానేదినావధిః
ఏకవింశత్యహర్యజ్ఞేవివాహేదశవాసరాః ।

త్రిషట్చౌలోపనయనేనాన్దీశ్రాద్ధంవిధీయతే ౧
దశదినాద్యతిక్రమేపునర్నాన్దీశ్రాద్ధమిత్యర్థాత్సిద్ధమ్ నాన్దీశ్రాద్ధోత్తరంసూతకమృతకయోః

ప్రాప్తౌనవివాహాదిప్రతిబన్ధః వివాహవ్రతయజ్ఞేషుశ్రాద్ధేహోమేర్చనేజపే ।
ఆరబ్ధేసూతకంనస్యాదనారబ్ధేతుసూతకమ్ ౧

ప్రారమ్భేవరణంయజ్ఞేసంకల్పోవ్రతసత్రయోః ।

నాన్దీముఖంవివాహాదౌశ్రాద్ధేపాకపరిక్రియా ౨ ఇత్యుక్తేః
ఇదంసన్నిహితముహూర్తాన్తరాభావాదిసంకటేవజ్ఞేయమ్ సంకటాభావేతు

నాన్దీశ్రాద్ధేజాతేపిసూతకాన్తేముహూర్తాన్తరేఏవమఙ్గలమ్ సర్వోప్యాశౌచాపవాదోఽనన్యగతికత్వే
ఆర్తౌచజ్ఞేయఇతిసిన్ధూక్తేః

తేనవ్రతేసంకల్పోత్తరమాశౌచేపివిప్రద్వారైవపూజాది

యజ్ఞాదౌమధుపర్కవిధినావరణోత్తరమపిఋత్విగన్తరాలాభాదికేఽనన్యగతౌసంకటేఏవచమధుపర్కవిధినావృతస్యాశౌచాభావః

ఏవంజపహోమాదావప్యూహ్యమ్ శ్రాద్ధే పాకపరిక్రియా పాకప్రోక్షణమ్ ఏతదప్యార్తిసత్త్వే

మహాసంకటేప్రారమ్భాత్ప్రాగపిసూతకప్రాప్తౌకూశ్మాణ్డమన్త్రైర్ఘృతహోమంకృత్వాపయస్వినీంగాందత్వాపఞ్చగవ్యంప్రాశ్యశుద్ధశచుడోపనయనోద్వాహప్రతిష్ఠాదికమాచరేత్

ఉపకల్పితబహుసంభారస్యన్నిహితలగ్నాన్తరాభావేననాశాద్యాపత్తావప్యేవంశుద్ధిఃఇదంజననాశౌచమాత్రవిషయమితిమార్తణ్డాదౌ ।

కూశ్మాణ్డహోమః

కూశ్మాణ్డహోమాదినాశుద్ధిపూర్వకంసూతకమృతకయోర్మధ్యేఆరబ్ధేవివాహాదౌవిప్రాణాంపూర్వసంకల్పితాన్నభోజనేదోషోన

పాకపరివేషణాదికమపిసూతకిభిః కార్యం హోమాదివిధినాశుద్ధిసంపాదనాదితికౌస్తుభేస్థితమ్ నైతద్యుక్తం

లోకవిద్విష్టత్వాదతః పరగోత్రైరేవాన్నదానంయుక్తంభాతి నాన్దీశ్రాధోత్తరంసూతకమృతకయోః

పాప్తౌపూర్వమన్నసంకల్పాభావేపివివాహోత్తరకాలసంకల్పితాన్నభోజనంవిప్రైకార్యమ్ అత్రాపి

పరైరన్నంప్రదాతవ్యంభోక్తవ్యంచద్విజోత్తమైరితిసర్వసంమతమ
పరైరసగోత్రైరితిసిన్ధుమయూకాదౌవ్యాఖ్యానాత్

పూర్వసంకల్పితాన్నస్యాపిభోజనసమయేసూతకప్రాప్తౌభోక్తృర్భుక్తశేషంత్యక్త్వాపరగృహోదకై
రాచన్తతాదివిధేయమ పాకశేషః

సూతకిభిర్భోక్తవ్యః భుఞ్జానేషుచవిప్రేషుత్వన్తరామృతసూతకే ।

అన్యగేహోదకాచాన్తాఇతిస్మృతేః
నాన్దీశ్రాద్ధోత్తరంభోజనాదన్యకాలేసూతకప్రాప్తౌసూతకిగృహేభోక్తవ్యమ్

భుఞ్జానేషుసూతకప్రాప్తౌభోక్తభిః పాత్రస్థమప్యన్నంత్యాజ్యమితివాచానికఏవవిశేషః
నహివచనస్యాతిభారఇతిన్యాయాత

మమతుభుఞ్జానేష్వితివాక్యామారబ్ధానారబ్ధసర్వకర్మసుఅసంకల్పితాన్నవిషయమితిభాతి

ఇతివివాహదౌరజోదోషసూతకప్రాప్తినిర్ణయః ॥

అథకన్యారజోదోషనిర్ణయః

అథకన్యారజోదోషనిర్ణయః
వివాహాత్పూర్వకన్యాయారజోదర్శనేమాతృపితృభ్రాతౄణానరకపాతః

కన్యాయాఃవృషల్త్వంతద్భర్తుర్వృషలీపతిత్వమ్ అత్రశుద్ధిప్రకారః కన్యాదాతా

ఋతుసంఖ్యయాగోదానానిఏకంవాగోదానంయథాశక్తిబ్రాహ్మణభోజనంవా
కృత్వాకన్యాదానేయోగ్యోభవేత్

కన్యాతూపవాసత్రయాన్తేగవ్యపయఃపానంకృత్వావిప్రకుమార్యైసరత్నభూషణందత్త్వోద్వాహ యోగ్యాభవతి

వరశ్చకుశ్మాండహోమపూర్వకంతాముద్వహన్న దోశీస్యాదితి

వివాహహోమకాలేరజోదోషేతాంస్నాపయిత్వాయుఞ్జానేతితైత్తిరీయమన్త్రేణప్రాయశ్చిత్తం హుత్వాహోమతన్త్రంసమాపయేత

యదాతుదాత్రభావాద్రజోదర్శనం తదాకన్యావర్షత్రయంప్రతీక్ష్యస్వయంవరంవృణుయాత నాత్రవరస్యాపిదోషః

ఇతికన్యారజోదోషనిర్ణయః ॥

అథక్షయపక్షాదివిచారః

అథక్షయపక్షాదివిచారః
పక్షమధ్యేతిథిద్వయస్యక్షయేణయస్త్రయోదశదినాత్మకఃపక్షఃసక్షయపక్షః

తదాబహుప్రజాసంహారోరాజసంహారోవా
క్షయపక్షేచౌలోపనయనోద్వాహాదివస్తుకర్మాదిశుభంనకార్యమ్

క్షయమాసాధిమాసగురుశుక్రాస్తాదౌవివాహనిషేధఃప్రథమపరిచ్ఛేదే ఏవం
సింహస్థగురునిషేధనిర్ణయోపిప్రథమపరిచ్ఛేదేద్రష్టవ్యః

క్షయస్మ్వత్సరోపినిషిద్ధః
శీఘ్రగత్యాపూర్వరాశిశేషమతిక్రమ్యరాశ్యన్తరసంచారోతిచారస్తంప్రాప్తోగురుః

పునఃపూర్వరాశింవక్రగత్యాయదినాయాతితదాసకషయసంవత్సరఃసర్వ కర్మసువర్జ్యః
తత్రమేషవృషభవృశ్చికకుమ్భమీనరాశిషు

నదోషః కేచిద్గోదాదక్షిణదేశేకోప్యతిచారాదిగురుదోషోనేత్యాహుః

ఇతిక్షయపక్షాదివిచారః ॥

అథవధూవరయోర్గురురవిబలమ్

అథవధూవరయోర్గురురవిబలమ్ ముఖ్యంగురుబలంవధ్వావరస్యేష్టంరవేర్బలమ్ ।

ద్విపఞ్చసప్తనవైకాదశస్థోగురుః కన్యాయాఃశుభః
జన్మతృతీయషష్ఠదశస్థానేశుపూజాహోమాత్మకశాంత్యా శుభః

చతుర్థాష్టమద్వాదశ్శానేషుదుష్టఫలః కర్కధనుర్మీనగశ్చతుర్థాదిస్థానేపినదుష్టః సంకటే

చతుర్థద్వాదశస్థోద్వివారమష్టమస్త్రింవారంహోమాదిరూపపూజయార్చితఃశుభః

వరరాశేస్త్రిషట్దశైకాదశస్థానేరవిఃశుభఃఅన్యత్రగ్రహమఖోక్తపూజయాశుభః
గురుపూజాప్రకారఉపనయనప్రకరణేఉక్తః ॥

కన్యావివాహకాలః

కన్యావివాహకాలః జన్మతోగర్భతోవాపఞ్చమవర్షప్రభృతిఅష్టమవర్షపర్యంత
కన్యావివాహేఉచితఃకాలః

షడ్వర్షోత్తరంవర్షద్వయంప్రశస్తతరః షడబ్దమధ్యేనోద్వాహ్యేకన్యావర్షద్వయంయథ ।

సోమోభుఙ్క్తేతుతతస్తద్వద్గన్ధర్వశ్చతతోనలః ౧ ఇత్యుక్తేః నవమదశమయోర్మధ్యమః
ఏకాదశవర్షేఽధమః ద్వాదశాదౌప్రాయశ్చిత్తావహః క్షా

అథవివాహభేదాః

అథవివాహభేదాః బ్రాహ్మోదైవఆర్షఃప్రాజాపత్యఆసురోగాధర్వోరాక్షసః పైశాచఇత్యష్టౌవివాహాః

యోగ్యవరమాహూయాలంకృత్యకన్యాదానవిధినాతస్మైదానంబ్రాహ్మోవివాహః ౧
యజ్ఞేఋత్విక్కకర్మకుర్వతేఽలంకృత్యకన్యార్పనందైవః

౨ వరాదేకం గోమిథునంద్వేవాగృహీత్వాత్తస్మైకన్యార్పణమార్షః
ఇదంగోమిథునగ్రహణంననిన్దితమ తస్యకుమారీపూజనార్థత్వేనకన్యావిక్రయాభావాత ౩

త్వయైతయైవసహగృహధర్మఆచరణీయఏతస్యాజీవనపర్యన్తంవివాహాన్తరంచతుర్థాశ్రమోవా
నకార్యఇత్యాభాశ్యకన్యాదానం ప్రాజాపత్యః

౪ జ్ఞాతిభ్యోయథేచ్ఛంధనందత్వావివాహఆసురః ౫
వరవధ్వోరిచ్ఛయాన్యోన్యసంయోగోగాన్ధర్వః ౬ యుద్ధాదినాబలాద్ధరణంరాక్షసః

౭ చౌర్యేణకన్యాహరణంపైశాచః ౮ పూర్వచతుర్షుపూర్వః పూర్వఃశ్రేష్ఠః ఉత్తరేషూత్తరఉత్తరోనిన్ద్యః
తత్రవిప్రస్యబ్రాహ్మదేవౌప్రశస్తౌ క్షత్రియస్యగాంధర్వరాక్షసౌ

ఆసురోవైశ్యస్యఆర్షప్రాజాపత్యపైశాచాఃసర్వేషామ సంకటేరాక్షసభిన్నాసప్తవిప్రస్య
బ్రాహ్మదైవేతరేషట్క్షత్రియస్య

వైశ్యశూద్రయోర్బ్రాహ్మదైవరాక్షసభిన్నాఃపఞ్చ

సర్వేష్వపివివాహేషుతత్తత్ప్రకారైఃకన్యాపరిగ్రహోత్తర్మ్స్వస్వగృహ్యరీత్యావివాహహోమాదివిధి రావశ్యకఃదానవిధినాదాన్మ్సర్వత్రనభవతి

పైశాచాదసప్తపదీవిధేఃపూర్వమన్యస్మై కన్యాదేయా బ్రాహ్మాదిష్వపికన్యాదానోత్తరమపిసప్తపదీవిధేః

పూర్వవరస్యషణ్ఢత్వాదిదోషజ్ఞానేవరమృతౌవాకన్యాఽన్యస్మైదేయా బ్రాహ్మవివాహోఢాయాంజాతఃపుత్రోదశపూర్వాన్దశపరానపితృంస్తారయత

దైవోఢాపుత్రఃసప్తసప్త ప్రాజాపత్యోఢాపుత్రఃషట్షట్ ఆర్షోఢాపుత్రస్త్రీస్త్రీన

ఆశ్వలాయనసూత్రేతుబ్రాహ్మాదిషుద్వాదశదశాష్టౌసప్తచపుర్వానపరాంశ్చపుత్రస్తారయతఇ త్యుక్తమ అన్యేషుదుర్వివాహేషుబ్రహ్మధర్మద్విషఃసుతాః ।

వాగ్దానోత్తరంవరస్యదేశాంతరగమనేషణ్మాసంప్రతీక్ష్యాన్యస్మైదేయా కన్యాయాఃశుల్కంప్రదాయ గమనేవర్షప్రతీక్షా

యత్తుబలాద్వివాహేసగోత్రత్వక్లీవత్వాదివరదోషేవాకన్యాసప్తపదీవిధ్యుత్తరమప్యన్యస్మైదేయే తితత్కలియుగేనిషిద్ధమ

వాగ్దానోత్తరంపాతిత్యాదిదోషాభావేపికన్యామదాతుర్దణ్డఉక్తః ఏవంకన్యాయాఅపస్మారదోషమనుక్త్వాదాతాపి దణ్డ్యః

అధర్మ్యేద్వాహేషుద్విజైర్భోజనాదౌకృతే ఆసురేఏకరాత్రముపవాసోగాన్ధర్వే త్రిరాత్రంరాక్షసపైశాచయోశ్చాంద్రాయణంప్రాయశ్చిత్తమ

ఇతివివాహభేదాః ॥

అథపరివేత్రాదివిచారః

దారాగ్ని హోత్రసంయోగంకురుతేయోఽగ్రజేస్థితే । సకనిష్ఠఃపరివేత్తాజ్యేష్ఠఃపరివితిః ఏవం జ్యేష్ఠాయామనూఢాయాంకనిష్ఠకన్యోద్వాహే

జ్యేష్ఠాకన్యాదిధిషుః కనిష్ఠాగ్రేదిధిషుః అత్రప్రాయశ్చిత్తమ అజ్ఞానతఃపిత్రాదిదత్తోద్వాహేభ్రాత్రోఃపరివేత్తృపరివిత్తిసంజ్ఞయోఃకృచ్ఛ్రద్వయం

కన్యాయాఃక్రుచ్ఛ్రందాతురతికృచ్ఛ్రంయాజకస్యచాంద్రాయణమ జ్ఞానతఃపిత్రాద్యదత్తోద్వాహేసర్వేశాంవత్సరంకృచ్ఛ్రాచరణమ

కామతఃపిత్రాదిదత్తోద్వాహేత్రైమాసికమ అజ్ఞానేనాదత్తోద్వాహేచాంద్రాయనాది దిఢిష్వాదిపతేరతికృచ్ఛ్రకృచ్ఛ్రౌ అత్రాపవాదః

సాత్నేదత్తకేవాజ్యేష్ఠేకనిష్ఠస్యదారాగ్ర్ని హోత్రగ్రహణేదోషోన

సోదరేపిక్లీబేమూకబధిరవామనభగ్నపాదత్వాదిదోషయుతేదేశాంతరస్థేవేశయసక్తేపతితేమహా రోగిణ్యతివృద్ధేక్రుషిసక్తేధనవబుద్ధిరాజః

సేవాదివ్యాపారాసక్తేచౌర్యాసక్తేఉన్మత్తేవివాహాగ్ని హోత్రేచ్ఛానివృత్తేచజ్యేష్ఠేకనిష్ఠస్యదారాగ్ని హోత్రగ్రహణేదోషఒన

దేశాంతరగతంజ్యేష్ఠమష్టౌద్వాదశవావర్షాణికనిష్ఠఃప్రతీక్షేత
ఏవంకన్యాయాఅపిజ్యేష్ఠాయాభిన్నమాతృజత్వేకనిష్ఠాయావివాహేదోషోన

ఏవం మూకత్వాదిదోషయుతాయాంజ్యేష్ఠాయామూహ్యామ్ ఇతిపతివేత్రాదినిర్ణయః ॥

అథకన్యాదాతుక్రమః

పితాపితామహోభ్రాతాపితృకులస్థః పితృవ్యాదిర్మాతృకులస్థో మాతామహమాతులాదిః
సర్వాభావేజననీత్యేవంపూర్వాభావేపరః పరః

భ్రాతృణాముపనీతానామేవాధికారః
అనుపనీతభ్రాతుర్మాత్రాదేశ్చసత్త్వేమాత్రాదేరేవాధికారోనత్వనపనీతభ్రాతుః

సర్వాభావే కన్యాస్వయంవరంవృణుయాత
కన్యాస్వయంవరేమాతృర్దాతృత్వేచతాభ్యామేవనాన్దీశ్రాద్ధంకార్యమ్

తత్రమాతాకన్యావాస్వయంప్రధానసంకల్పమాత్రంకృత్వాన్యద్బ్రాహ్మనద్వరాకారయేత
వరస్తుసంస్కృతభ్రాత్రాద్యభావేస్వయమేవనాన్దీశ్రాద్ధం

కుర్యాన్నమాతా ఉపనయనేనకర్మాధికారస్యజాతత్వాత్
ద్వితీయాదివివాహేవరఃస్వయమేవనాందీశ్రాద్ధంకుర్యాత

పరకీయకన్యాదానేవిశేషః ఆత్మీకృత్యసువర్ణేనపరకీయాంతుకన్యకామ్ ।

ధర్మేణవిధినాదానమసగోత్రేపియుజ్యతే ౧ ఇతిదాతృనిర్ణయే
వరవధ్వోరపినాందీకతృత్వనిర్ణయః ॥

అథవధూవరయోర్మూలజత్వాదిగుణదోషాః

మూలనక్షత్రాద్యపాదత్రయజతౌవధూవరౌస్వస్వశ్వశురంనాశయతః
ఆశ్లేషాన్త్యపాదత్రయజాతౌశ్వముశ్రుమ

జ్యేష్ఠాన్త్యపాదాజతావన్యోన్యజ్యేష్ఠభ్రాతరమ్ విశాఖాన్త్యపాదజాతావన్యోన్యకనిష్ఠభ్రాతరమ

మఘాప్రథమాపాదేమూలవత్ఫలంకేచిదాహుః

కేచిదుపనయనస్యద్వితీయజన్మరూపత్వాత్తేనచద్వితీయజన్మనాపూర్వజన్మసంభవమూలా
దిదోషస్యనిరస్తత్వాద్వరస్యశ్వశురఘాతిత్వాదిదోషోనేత్యపవాదంసంకటేవదన్తి

శ్వశురాద్యభావేవధ్వాఅపినదోషః నర్క్షవృక్షనదీనామ్నీంనాన్త్యాపర్వతనామికామ ।

నప్రక్ష్యహిప్రేష్యనామ్నీనావిభీషణనామికాముద్వహేదితి వరాయపుంస్త్వంపరీక్ష్యకన్యాదేయా

యస్యాప్ప్లవతేబీజంహ్లాదిమూత్రంచ ఫేనిలమిత్యాదిపుంస్త్వపరీక్షా
కులంచశీలంచవపుర్వయశ్చవిద్యాంచవిత్తంసనాథతాంచ ।

ఏతాన్గుణానసప్తపరీక్ష్యదేయాకన్యాబుధైఃశేషమచిన్తనీయమ ౧
ఇతివధువరయోర్మూలజాతత్వాదిగుణదోషనిర్ణయః ॥

అథవివాహేమాసాదినిర్ణయః

మాఘఫాల్గునవైశాఖజ్యేష్ఠమాసాఃశుభప్రదాః మార్గశీర్షోమధ్యమః స్యాత్క్వచిదాషాఢకార్తికౌ

అత్రమిథునేఽర్కేఆషాఢేవృశ్చికేకార్తికశ్చదేశాచారనురోధేనగ్రాహ్యోనసర్వదేశే ఏవంమకరస్థపౌషోమేషస్థచైత్రోపి

జ్యేష్ఠయోర్వధూవరయోర్జ్యేష్ఠేమాసివివాహోనశుభః మాసాన్తరేమధ్యమః నజ్యేష్ఠయోర్వివాహః స్యాజ్జ్యేష్ఠేమాసివిశేషతః।

ద్వౌజ్యేష్ఠౌమధ్యమౌప్రోక్తావేంకజ్యైష్ఠ్యంసుఖావహమ్ ౧
జ్యేష్ఠత్రయంనకుర్వ్_వివాహేసర్వసంమతమ్ ఇత్యుక్తేః।

తథాచజ్యేష్ఠమాసోజ్యేష్ఠగర్భస్యమఙ్గలేమధ్యమఃజన్మమాసజన్మనక్షత్రాదికంజ్యేష్ఠాపత్యస్యని షిద్ధమ్

సార్వకాలమైకేవివాహమితిత్వాసురాద్యధర్మవివాహవిషయమ్ ॥

నక్షత్రనిర్ణయః

మయూఖేఆర్ద్రాదిదశనక్షత్రేషుసూర్యాధిష్ఠితేషువివాహమౌఞ్జ్యాదికంవసిష్ఠాదిభిర్నిషిద్ధమి త్యుక్తమ

నైతత్కౌస్తుభసిన్ధ్వాదిగ్రన్థేమార్తణ్డాదిజ్యోతిర్గ్రన్థేఽపీతిబహవఃశిష్టాఃఆర్ద్రాదిప్రవేశదోషంనమన్య న్తే

అమావాస్యానిషిద్ధా రిక్తాష్టమీషష్ఠ్యోల్పఫలాః అన్యాస్తిథయోబహుఫలాః శుక్లపక్షఃశ్రేష్ఠః

కృష్ణస్త్రయోదశీపర్యన్తో మధ్యమః సోమబుధగురుశుక్రబారాః శుభాః అన్యేమధ్యమాః

రోహిణీమృగమఘాస్త్రిస్రఉత్తరాహస్తస్వాతీమూలానురాధారేవత్యః సర్వసంమతనక్షత్రాణి

హరదత్తమతేచిత్రాశ్రవణధనిష్ఠాశ్విన్యఇత్యధికానిచత్వారి
తత్రాపిఖలగ్రహయుతంనక్షత్రంవర్జ్యమ్ ।

చన్ద్రతారాబలం

చన్ద్రతారాబలంకన్యావరయోరుభయోరపి ।
అన్యత్తరస్యచన్ద్రబలాభావేరజతాదిదానంకార్యమ్
మేషఃకన్యాఘటఃసింహోనక్రంయుగ్మంధనుర్వృషః ।

మీనఃసింహోధనుఃకుమ్భోఽజాదీనాంఘాతచన్ద్రమాః ౧
యాత్రాయాంయుద్ధకార్యేషుఘాతచన్ద్రంవివర్జయేత ।
వివాహేసర్వమాఙ్గల్యేచౌలాదౌవ్రతబన్ధనే ॥౨॥

ఘాతచన్ద్రోనైవచిన్త్యోయజ్ఞేసీమన్తజాతయోః ।
మృత్యుయోగేపారిఘార్ధేభద్రాయాంపాతవైధృతౌ ॥3॥

విష్కమ్భాదేర్ధ్వష్టభాగేతిథివృద్ధిక్షయేపిచ । యామార్ధకులికాదౌచగణ్డాన్తరేవిసంక్రమే ॥౪॥

కేతూద్గమేభూమికమ్పేవివాహాద్యంచివర్జయేత ।
గ్రహణేపాదాదిగ్రాసేత్రిచతుఃషడష్టదివసాఃప్రాగర్ధితావర్జ్యాః

భూకమ్పేఉల్కాపాతేచ త్రిదినంవజ్రపాతేచైకందినంవర్జ్యమ్ యావత్కేతూద్గమస్తావదశుభః
సమయోభవేత ।

అస్యాపవాదః భూకమ్పాదేర్నదోషోస్తివృద్ధిశ్రాద్ధేకృతేసతి । దివావివాహఃప్రశస్తః
రాత్రావపికన్యాదానంహేమాద్యాదిమతేప్రశస్తంభవతి ॥

అథ ముహూర్తవిచారః

అథ ముహూర్తవిచారః తత్రలగ్నేగ్రహబలమ్ త్రి ౩ షష్ఠా ౬ ష్ట ౮ స్వర్కస్త్రి ౩ జల ౪ ధన ౨

గోభ్జఃక్షితిసుతస్త్రి ౩ షష్ఠ ౬ స్థో జ్ఞేజ్యౌవ్యయనిధన ౧౨।౮ వర్జ్యోభృగుసుతః ॥

ద్వితీయాధిష్వజ్యాశ్రతనుషు ౨।౪।౫।౯।౧౦।౧ రి ౬ త్రయ ౩ ష్ట ౮
సుశనిఃస్తమసఃకేతుశ్చాయే ౧౧ భవతిసుఖహేతుశ్చసకలః ॥౧॥

అథలగ్నేవర్జ్యగ్రహాః

అథలగ్నేవర్జ్యగ్రహాః రవిర్లగ్నే ౧ చన్ద్రస్తనూరిపుమృతి ౧।౬।౮ స్థఃక్షితిసుతోఽష్టలగ్నాశ్రే ౮।౧।౧౦

జ్ఞేజ్యౌ నిధన ౮ ఉశనాస్త్ర్య ౧ ష్ట ౮ రిపు ౬ షు ॥ శనిఃశేషోలగ్నే ౧ తనుపతిరథార్య ౬ ష్టమ ౮

గృహేవివాహేస్యుఃసర్వేమదనసదనే ౭ నైవశుభదాః ॥౧॥ శేషౌ రాహుకేతూ ॥ అన్యేద్వాదశగం ౧౨ చన్ద్రందృక్వేశనవమాంశపౌ ॥

షష్ఠాష్ట ౬।౮ గౌబుధంచాశ్రే ౧౦ వర్జ్యానాహుర్మనీషిణః ॥౨॥
మేషాన్నక్రాత్తులాత్కర్కాత్రిర్గణ్యానవమాంశకాః ॥

శస్తావృషనృయుక్కర్కన్యాతులధనుర్ఝషాః ॥౧॥

అథైకవింశతిమహాదోషాః

అథైకవింశతిమహాదోషాః దుఃపఞ్చాఙ్గుష్యమసికిసావాధధుఖలతనఃషణ్మృతీన్దుః సితోరౌసంక్రాన్తిర్గణ్డదోషఃసఖలభదినజౌచక్రచక్రార్ధపాతౌ ॥

రన్ధ్రంలగ్నంకువర్గోస్తగఖలఉఅదయాస్తౌశుచిఃక్రూరవేధఃకర్తర్యేకార్గలాంఘ్రిర్గహణభకులవౌ దుఃక్షణోత్పాతభేచ ॥

అథసంకటేగోధూలం

అథసంకటేగోధూలం
గోధూలంపదజాతకేశుభకరంపఞ్చాఙ్గశుద్ధౌరవేరర్ధాస్తాత్పరపూర్వతోఽర్ధఘటికంతత్రేన్దుమష్టారిగమ ॥

సోగ్రఙ్గకుజమష్టమంగురుయమాహఃపాతమర్కక్రమంజహ్యాద్విప్రముఖోతిసంకటఇదంసద్యోవనాద్యేక్వచిత ॥౧॥

యథోక్తచన్ద్రతారాద్యభావేదానాని
చన్ద్రేచశంఖంలవణంచతారేతిథౌవిరుద్ధేత్వథతణ్డులాంశ్చ ॥

ధాన్యంచదద్యాత్కరణేచవారేయోగేవిరుద్ధేకనకంచదేయమ ॥౧॥

షడ్వర్గశుద్ధ్యాదివిచారః కాలసాధనాదిప్రకారఃకులికాదిస్వరూపాణిచ జ్యోతిర్గన్థేభ్యోజ్ఞాతవ్యాని విస్తరభయాన్నేహోచ్యన్తే

ఇతిముహూర్తవిచారసంక్షేపః ॥

అథవివాహేజమణ్డపాదివిచారః

అథవివాహాఙ్గమణ్డపాదివిచారః మణ్డపనిర్మాణద్యఙ్గజాతమఙ్గినో
వివాహాదేరుక్తనక్షత్రాదౌకార్యమ॥

కణ్డనదలనయవారకమణ్డపమృద్వేదివర్ణకద్యఖిలమ్ ।

తత్సంబన్ధిగతాగతమృక్షైర్వైవాహికేకుర్యాత ౧ ఇత్యుక్తేః యవారకంచికసాఇతిభాశాయామ్
ఏవంహరిద్రాదిషుఅఙ్గేషుచన్ద్రబలంనాపేక్ష్యమ

వివాహాఙ్గవివాహాత్ప్రాక్తృతీయషష్ఠనవమదినేషునకార్యమ్ తత్రమన్డపః
షోడశద్వాదశదశాష్టాన్యతమసంఖ్యహస్తశ్చతుర్ద్వారఃకార్యః

మణ్డపేచతుర్వరకరాంపఞ్చవధూక్రాంవావేదీచతురస్త్రాంసోపానయుతాంప్రాక్ప్రవణాంర
మ్భాస్తంభాదిభిస్సర్వతఃశుశోభితాంగృహనిర్గమాద్వామభాగేకుర్యాత ॥

అథకన్యావైధవ్యపరిహారోపాయః

అథకన్యాయాజన్మకాలీనగ్రహాదియోగసూచితవైధవ్యపరిహారోపాయః తత్రమూర్తిదానమ

కన్యాదేశకాలౌసంకీర్త్యవైధవ్యహరంశ్రీవిష్ణుప్రతిమాదానంకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యపలతదర్ధతదర్ధాన్యతమప్రమాణహేమనిర్మితాంవిష్ణుప్రతిమాంచతుర్భుజాసా
యుధాంవృతేనాచార్యేణాగ్న్యుత్తారణాదిపూర్వకంషోదశోపచారైఃపూజయేత

వస్త్రార్పణకాలేపీతవస్త్రేపుష్పార్పణకాలేకుముదోత్పలమాలాంచదద్యాత పూజాన్తే కన్యా
దేవంప్రణమ్యమన్త్రేణదద్యాత ।

యన్మయాప్రాఇచ్ఛిజనషుఘ్నన్యాపతిసమాగమమ । విషోపవిషశస్త్రాద్యైర్వతోవాపివిరక్తయా ౧
ప్రాప్యమాణంమహాఘోరంయశఃసౌఖ్యధనాపహమ ।

వైధవ్యాద్యతిదుఃఖౌఘంతన్నాశయసుఖాప్తయే ౨
బహుసౌభాగ్యవృద్ధ్యైచమహావిష్ణోరిమాంతనుమ ।
సౌవర్ణీనిర్మితాంశక్త్యాతుభ్యంసంప్రదదేద్విజ ౩

ఇతి తతోయథాశక్తిహేమదక్షినాందత్త్వా అనఘాద్యాహమస్మితిత్రిర్వదేత
ఏవమస్త్వితివిప్రోపిత్రిః తతోవిప్రభోజనమ్ ॥

అథవైధవహరఃకుమ్భవివాహః

అథవైధవహరఃకుమ్భవివాహః వివాహకర్తాపిత్రాదిఃకన్యావైధవ్యహరం కుమ్భవివాహంకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యనాన్దీశ్రాద్ధాన్తంకృత్వామహీద్యౌరిత్యాదినాకుమ్భస్థాపనాన్తేతత్రవరుణః

ప్రతిమాయాంవరుణంసంపూజ్యతత్రకలశమధయేవిష్ణుప్రతిమాయాంవిష్ణుంషోడశోపచారైః
సంపూజ్యప్రార్థయేత వరుణాఙ్గస్వరూపాయజీవనానాంసమాశ్రయ ।

పతిజీవయకన్యాయాశ్చిరంపుత్రసుఖంకురు ౧ దేహివిష్ణోవరందేవకన్యాంపాలయదుఃఖతః ।

ఇతి తతోవిష్ణురూపిణేకుమ్భాయేమాంకన్యాంశ్రీరూపిణీసమర్పయామితి

సమర్ప్యపరిత్వేత్యాదిమన్త్రైరధస్తాదుపరిచకుమ్భంకన్యాంచమన్త్రావృత్త్యాపరివేష్ట్యతతః

కుమ్భంనిఃసార్యజలాశయేప్రభజ్యశుద్ధజలేనసముద్రజ్యేష్ఠేత్యాదిమన్త్రైఃపఞ్చపల్లవైఃకన్యా
మాభిషిచ్యవిప్రానభోజయేదితి ఇతికుమ్భవివాహః ॥

అథవరస్యమృతభార్యాత్వపరిహారోపాయః

తత్రపరివేత్తృత్వపాపాన్మృతభార్యాత్వంత్తత్పాపపరిహారాయప్రాజాపత్యత్రయంచాన్ద్రాయణ త్రయంకృత్వాఅసకృన్మృతః

భార్యాత్వయోగేతదుభయత్రయమావృత్త్యాకృత్వామృతభార్యాత్వనిరాసద్వారాశ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థఅయతసంఖ్యచర్వాజ్యహోమంకరిష్యః

ఇతిసంకల్ప్యాగ్నిస్థాపనాన్తేఽన్వాధానమ దుర్గాగ్నివిష్ణూన అష్టాధికాయుతసంఖ్యాభిశ్చర్వాజ్యాహుతిభిఃశేషేణస్విష్టకృతమిత్యాది

ప్రతిదైవతంతూష్ణీనిరూప్యప్రోక్ష్యచత్యాగకాలేఅష్టోత్తరాయుతసంఖ్యాహుతిపర్యాప్తంచర్వాజ్య ద్రవ్యంయథామంత్రలిఙ్గదుర్గాయైఅగ్నయేవిష్ణవేచనమమేతిత్యజేత

జాతవేదసేఇత్యనువాకస్య ఉపనిషదఋుషయః దుర్గాగ్నివిష్ణవోదేవతాః త్రిష్టుపఛన్దః చర్వాజ్యహోమేవినియోగః అనువాకానువృత్త్యాప్రత్యృచంహోమః

తత్రప్రథమంచతురధికపఞ్చసహస్త్రసంఖ్యశ్చరుహోమస్తతశ్చతురధికపఞ్చసహస్త్రాజ్య హోమఇత్యేవమయుతహోమః

హోమశేషంసమాప్యదశవిప్రానభోజయేదితి అథవాకస్యచిద్బ్రాహ్మణస్యవివాహంకుర్యాత ॥

అథమృతపుత్రత్వదోషః

అథమృతపుత్రత్వదోషే
బ్రాహ్మణోద్వాహనంహరివంశశ్రవణంమహారుద్రజపశ్చేతిత్రీణివ్యస్తానిసమస్తానివాశక్త్యపేక్ష యాకుర్యాత

రుద్రజపేదశాంశేనాజ్యాక్తదూర్వాహోమః
హరివంశశ్రవణవిధిరన్యోపివిధయోవిస్తరేణప్రాగుక్తాః ॥

అథకన్యాదాన పుణ్యః

అథకన్యాదానప్రశంసాతద్గృహేభోజననిషేధాదిచ
యథాశక్తిభూషణాలంకృతకన్యాప్రదాతాఽశ్వమేధయాజీభయేషుప్రాణదాతాచేతిత్రయఃసమ పుణ్యాః

శ్రుత్వాకన్యాప్రదాతారంపితరఃసపితామహాః । విముక్తాఃసర్వపాపేభ్యోబ్రహ్మలోకంవ్రజన్తితే ౧
ఇతికన్యాదానప్రశంసా

విష్ణుంజామాతరంమత్వాతస్యకోపనంకారయేత ।
అప్రజాయాంతుకన్యాయాంనాశ్నీయత్తస్యవైగృహే ౧ ఇతికన్యాగృహేపిత్రోర్భోజననిషేధః

వివాహమధ్యేస్త్రియాసహభోజనేపినదోషః
అన్యదాప్యపత్న్యాసహభోజనేచాన్ద్రాయణంప్రాయశ్చిత్తమ ॥

అథవాగ్దానాదివిచారః

అథవాగ్దానాదివిచారః వివాహనక్షత్రాదియుతేసుదినేవరస్యపిత్రాదిఃకన్యాగృహంగత్వా కన్యాపూజనంకరిష్యే

తదఙ్గత్వేనగణపతిపూజనంవరూణపూజనంచకరిష్య ఇతిసంకల్పయేత
కన్యాపితాతుకరిష్యమాణకన్యాదానాఙ్గభూతంవాగ్దానంకరిష్యే

తదఙ్గగణపతిపూజనంవరుణపూజనంచకరిష్యేఇతిసంకల్పయేత
అవశిష్టప్రయోగోన్యత్రజ్ఞేయః

అథవివాహదినేతత్పూర్వదినేవావధ్వాహరిద్రాతైలాదినామఙ్గలాస్నానంకారయిత్వాతచ్ఛేష
హరిద్రాదినావరస్యమఙ్గలస్నానంకారణీయమిత్యాచారః ।

వివాహ సంకల్పః

ఏవంవరస్యపిత్రాదిఃపత్న్యాసంస్కార్యేణచసహకృతాభ్యఙ్గస్నానోఽహతవాసాఃప్రాఙ్ముఖ

ఉపవిశ్యస్వదక్షిణేపత్నీంతద్దక్షిణేసంస్కార్యముపవేశ్యదేశకాలౌసంకీర్త్యమమాస్యపుత్రస్యద్వై
వపిత్ర్యఋణాపాకరణహేతుః

ధర్మప్రజోత్పాదనాసిద్ధిద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థవివాహాఖ్యంసంస్కారకర్మకరిష్యే

తదఙ్గత్వేనస్వస్తివాచనంమాతృకాపూజనంనాన్దీశ్రాద్ధంనాన్దిన్యాదిమణ్డపదేవతాస్థాపనంచకరి
ష్యే

తదాదౌనిర్విఘ్నతాసిద్ధ్యర్థంగణపతిపూజాంకరిష్యేఇతిపుత్రవివాహేసంకల్పః
కన్యావివాహేతుజాతకర్మాదిలోపే

మమాస్యాఃకన్యాయాఃజాతకర్మనామకర్మసూర్యావలోకననిష్క్రమణోపవేశనాన్నప్రాశనచౌల
సంస్కారాణాంబుద్ధిపూర్వకలోపజన్యప్రత్యవాయపరిహారార్థం

ప్రతిసంస్కారమర్ధకృచ్ఛ్రంచూడాయాఃకృచ్ఛ్రంతత్రప్రత్యామ్నాయగోనిష్క్రయీభూతయథాశక్తిరజతదానేనాహమాచరిష్యే

గర్భాధానసీమన్తయోర్లోపేతయోరప్యూహః తతో మమాస్యాః కన్యాయాఃభర్త్రాసహధర్మప్రజోత్పాదనద్రవ్యపరిగ్రహధర్మాచరణేష్వధికారసిద్ధిద్వారా

శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థవివాహాఖ్యంసంస్కారంకరిష్య ఇతివిశేషః శేషంపూర్వవత భ్రాతామమభ్రాతురితి భగిన్యాఇతివా

పితృవ్యాదిఃకర్తామమభ్రాతృసుతస్యభ్రాతుకన్యాయాఇతివాసంకల్పోహ్యుకంర్యాత

వరవధ్వోఃస్వయంకర్తృత్వేమమదైవపిత్ర్యఋణేత్యాదిమమభర్త్రాసహేత్యాదిచసంకల్పః

కేచిత్స్వస్తివాచనకాలేకన్యాదానాదికాలేవాప్రధానవివాహసంస్కారసంకల్పంనకుర్వన్తిసప్రమాదఇతిబహవః

అన్యేతుకన్యాదానవివాహహోమాదిసంకల్పఏవప్రధానసంకల్పస్తదతిరిక్తవివాహపదార్థాభావాదిత్యాహుః

మాతృకాపూజాన్తేమృతపితృమాతృమాతామహోవరవధ్వోః పితాస్వప్త్రాద్యుద్దేశ్యకపార్వణత్రయయుతంనాన్దీశ్రాద్ధంకుర్యాదిత్యసందిగ్ధమ

మాతర్యేవజీవన్త్యాంతత్పార్వణలోపః మాతామహమాత్రజీవనేతత్పార్వణమాత్రలోపః తయాచోభయత్రపార్వణద్వయేనైవనాన్దీశ్రాద్ధసిద్ధిః

మాతృమాతామహయోర్జీవనేపితృపార్వణేనైవతత్సిద్ధిః పితృప్రపితామహమృతౌపితామహజీవనేచపితృప్రపితామహతపితృనుద్దిశ్యపితృపార్వణమ

తథాచపితృప్రపితామహతత్పితరోనాందీముఖాఇదంవఃపాద్యమిత్యాదిప్రయోగః
ప్రపితామహమాత్రజీవనేపితృపితామహతత్పితామహా్ఇత్యుద్దేశః

పితృమృతౌపితామహప్రపితామహజీవనే
పితాఃపితామహస్యపితామహప్రపితామహ్యౌచనాన్దీముఖ్యాఇత్యుచ్చారః

ప్రపితామహీమాత్రజీవనేమాతృపితామహ్యౌ పితుఃప్రపితామహీచనాన్దీముఖ్యాఇత్యుచ్చారః

పితామహీప్రపితామహ్యోర్జీవనేమాతఃపితామహస్యపితామహీప్రపితామహ్యౌచేత్యుచ్చారః
ముఖ్యమాతృజీవనేసపత్నమాతృమరణేపినమాత్రుపార్వణమ

ఏవంముఖ్యపితామహీజివనేపితామహ్యః
సపత్నీమృతావపితయాసహనమాతృపార్వణంకింతుపుర్వోక్తఏవోచ్చారః

ఏవంప్రపితామహీసపత్నీవిషయేపిఏవంముఖ్యమాతామహీజీవనేతసపత్న్యాదిమరణేపినమా
తామహాదీనాంసపత్నీకత్వేనోచ్చారఃకింతుకేబలానామేవ

దర్శాదౌమాతృజీవనేసాపత్నమాతుర్మృతౌకేవలానామేవపిత్రాదినాముద్దేశఇతిసిద్ధాన్తాత ।

అథమాతామహమృతౌః

అథమాతామహమృతౌమాతుఃపితామహజీవనేమాతామహతత్పితామహప్రపితామహా్ఇత్యు
చ్చారః

మాతుఃప్రపితామహమాత్రజీవనేమాతామహమాతృపితామహౌమాతామహస్యప్రపితామహశ్చ
నాన్దీముస్వాఇత్యుచ్చారః

ద్వయోర్జీవనేమాతామహమాతుఃపితామహస్యపితామహప్రపితామహౌచనాన్దీముఖాఇత్యుచ్చారః

అథజీవత్పితృః

అథజీవత్పితృకోమృతమాతృమాతామహశ్చవివాహోపనయనజాతకర్మాదిషుపుత్రసంస్కారేషుమాతృమాతామహపార్వణద్వయమేవకుర్యాత

మాతర్యపిజీవత్యాంమాతామహపార్వణమేవ మాతామహజీవనేమాతృమరణేజీవత్పితృకః సుతసంస్కారేమాతృపార్వణమేవదేవరహితంకుర్యాత

త్రిష్వపిజీవ్త్సుసుతసంస్కారేపితుఃపిత్రాదీనుద్దిశ్యపార్వణత్రయంకుర్యాత

త్రిష్వపిజీవత్సుసుతసంస్కారేనాన్దీశ్రాద్ధలోపఏవేతిపక్షాన్తరంగ్రన్థః రమ్భేఉక్తమ ॥

ఇతిజీవత్పితృకనాన్దీశ్రాద్ధప్రయోగః

ద్వితీయవివాహసమావర్తనాధానాదిషుస్వసంస్కారేషునాన్దీశ్రాద్ధంకుర్వనజీవత్పితృకఃపితుః పిత్రాదీనుద్దిశ్యపార్వణత్రయంకుర్యఅత

పితుర్మాతృపితామహీప్రపితామహ్యః పితుః పితృపితామహప్రపితామహాః పితుర్మాతామహమాతుఃపితామహమాతుఃప్రపితామహానాన్దీముఖాఇతితత్రోచ్చారః

అత్రపితుర్మాత్రాదిజీవనేతత్పార్వణలోపః మృతపితృకస్తుస్వపిత్రాదీనుద్దిశ్యేతిత్వసందిగ్ధమ

పితృపితామహయోర్జీవనేపితామహస్యమాత్రాదిపార్వణత్రయోద్దేశఃత్రయాణాంజీవనేపితృపార్వణలోపః

తత్రసుతసంస్కారేఇవసంస్కారేమాతృమాతామహయోఃపార్వణాభ్యామేవనాన్దీశ్రాద్ధసిద్ధిః

పిత్రాదిత్రయజీవనేమాతృమాతామహయోశ్చజీవనేప్రపితామహస్యపిత్రాదిఅపర్వణత్రయోద్దేశేననాన్దీశ్రాద్ధమ

ఏవంప్రథమవివాహేపికర్త్రన్తరాభావాతవరఏవనాన్దీశ్రాద్ధంకుర్వనమృతపితృకఃస్వపిత్రాదినుద్ధిశ్యజీవత్పితృకస్తు

పితుఃపిత్రాదీనుద్ధిశ్యకుర్యాత
జీవత్పితృపితామహస్తుపితామహస్యపిత్రాదిపార్వణత్రయోద్దేశేన

ప్రపితామహస్యపిజీవనేప్రపితామహస్యపిత్రాదిపార్వణత్రయోద్దేశేన వా
పితృపార్వణలోపేనవానాన్దీశ్రాద్ధమ

అత్రసర్వత్రపితుః
పితామహాదేర్వాపిత్రాదిపార్వణోద్దేశపక్షేస్వమాత్రుమాతామయయోర్మరణేపినస్వమాతృమాతామహయోః

పార్వణంకింతుపిత్రాదేర్మాతృమాతామహయోరేవేతిజ్ఞేయమ
ఇతిజీవత్పితృకనాన్దీశ్రాద్ధప్రయోగః ॥

యదాతుకన్యావివాహంపుత్రస్యోపనయనం

యదాతుకన్యావివాహంపుత్రస్యోపనయనంప్రథమవివాహంచపితృవ్యమాతులాదిః

కరోతితదాసంస్కార్యస్యమృతపిత్రుకత్వేఅస్యసంస్కార్యస్యపితృపితామహప్రపితామహాఇ
త్యాదిప్రయోగంకుర్యాత

సోదరభ్రాతుర్నోచ్చారేవిశేషః భ్రాతుఃపిత్రాదీనాం సంస్కార్యపిత్రాదీనాంచైక్యాత
సాపత్నభ్రాతాతుసంస్కార్యస్యమాతృపితామహీప్రపితామహ్య

ఇత్యాద్యుచ్చారయేత సంస్కార్యమాతృజీవనేతత్పార్వణలోపః
సంస్కార్యస్యజీవత్పితృకత్వేమాతులాదిఃకర్తా

సంస్కార్యపితుఃమాతృపితామహీప్రపితామహ్యః సంస్కార్యపితుఃపితృపితామహప్రపితామహా

ఇత్యాద్యుచ్చార్యతత్పితుఃపిత్రాదిపార్వణత్రయంకుర్యాత
సంస్కార్యస్యపితృపితామహయోర్జీవనేమాతులాదిః

సంస్కార్యస్య పితృర్మాత్రాదీనమాతామహాదీశ్చోద్దిశ్యపార్వణద్వయంకుర్యాత
పితుర్వర్గద్వయాద్యజీవనేఏకైకవర్గపార్వణమ

పితుర్వర్గత్రయాద్యజీవనేమాతులాదిఃపితామహస్యమాత్రాదిపార్వణత్రయోద్దేశం కుర్యాత
పితామహస్యమాత్రాది జీవనేతత్పార్వణలోపః

పూర్వవత పితృవ్యేజీవత్పితృకసంస్కారకర్తరినోచ్చారేవిశేషః
సంస్కార్యపితుఃపిత్రాదీనాంపితృవ్యస్యపిత్రాదీనాం చైక్యాత

పితామహస్యసంస్కర్తృత్వేసంస్కార్యపితృమరణే సంస్కార్యస్య

పితఃమమపితృపితామహౌచనాన్దీముఖాఃసంస్కార్యస్యమాత్రాదయోమాతామహాదయశ్చేత్యా
ద్యుచ్చారః

సంస్కార్యపితృజీవనేపితామహఃకర్తాస్వమాతృపితృమాతామహపార్వణానిమమేతిపదరహి
తాని తత్సహితానివోచ్చారయేత ఏవంప్రపితామహేకర్తర్యపి

యోజ్యమ ॥

ఇతిపిత్రన్యకతృకనాన్దీశ్రాద్ధఃప్రయోగః

దాతుమశక్నువతాకన్యాదానాధికారిణాత్వంకన్యాదానంకుర్వితిప్రార్థితోయఃపరకీయకన్యాం
దాతుమిచ్ఛతియశ్చసువర్ణేనాత్మీయాంకృత్వా

అనాథాంజ్ఞాత్వావాన్యకన్యాందాతుమిచ్ఛతిసోపిసంస్కార్యాయాఃకన్యాయాఃపిత్రాదీనుచ్చార
యేత

తస్యాఃపిత్రుజీవనేతదీయమాత్రాదీస్తస్యావర్గత్రయాద్యజీవనేపితుఃపిత్రాదీనితియథాసంభవ
మూహ్యమ

ఇతిపిత్రన్యకతృకనాన్దీశ్రాద్ధఃప్రయోగః ॥

దత్తకన్యాయావివాహం

దత్తకన్యాయావివాహంకుర్వనప్రతిగ్రహీతాపితాస్వపిత్రాదీనుద్దిశ్యైవకుర్యాత దత్తకస్తుపుత్రో

యదిఅధికార్యన్తరాభావాల్లబ్ధజనకపితృధనస్తదాజనకపిత్రాదీనప్రతిగ్రహీతృపిత్రాదీశ్చపిత
రౌపితామహౌప్రపితామహౌచనాన్దీముఖాఇత్యేవముచ్చార్యశ్రాద్ధంకుర్యాత

ఏవంమాతృపార్వణేమాతామహపార్వనేచద్వివచనప్రయోగఊహ్యః

యదితుజనకధనగ్రహణేధికార్యన్తరసత్త్వాదలబ్ధజనకధనస్తదాప్రతిగృహీతృపిత్రాదీనేవోహి శ్యకుర్యాతూనపితృద్వయోద్దేశేన

అత్రసర్వత్ర సంభ్రమేణక్వచిత్క్వచిన్మాతృపార్వణపితృపార్వణయోఃక్రమవైపరీత్యపాతేఽపిసక్రమోనవి వక్షితః

సర్వత్రనాన్దీశ్రాద్ధేషుపూర్వమాతృపార్వణంతతఃపితుఃపార్వణంతతోమాతామహస్యేతి క్రమస్యనిశ్చితత్వాత

బహుచకాత్యాయనైర్మాతృపితామహీప్రపితామహ్య ఇత్యాదినానులోమ్యేన పార్వణత్రయేప్యుచ్చారః

తైత్తిరీయాదిభిస్తుప్రపితామహపితామహపితరఇత్యేవమాదినావ్యుత్క్రమేణోచ్చారఃకార్యః

ఏకసంస్కార్యస్యానేకసంస్కారాణాంసహానుష్ఠానేనాన్దీశ్రాద్ధంసకృదేవఏవం యమలయోర్ద్వయోః పుత్రయోః

కన్యయోవీవివాహోపనయనాదిసంస్కారాణాంసహైవానుష్ఠానేపినాన్దీశ్రాద్ధంసకృదేవయమ లయోః

సంస్కారాణామేకమణ్డపేఏకకాలేఏకేనకర్త్రాసహకరణేదోషోనేత్యుక్తమ నాన్దీశ్రాద్ధేఅన్నాభావేఆమమామాభావేహిరణ్యందద్యాతహిరణ్యా

భావేయుగ్మబ్రాహ్మణభోజనపర్యాప్తాన్ననిష్క్రయీభూతయథాశక్తికించిద్రవ్యంస్వాహానప్రమేతి వదేత

అన్యఃసర్వోపివిశేషోగర్భాధానప్రకరణేవిస్తరేణోక్తస్తతఏవానుసంధేయఃఇతినాన్దీశ్రాద్ధమ

తతోమణ్డపదేవతాస్థాపనంగ్రహయజ్ఞశ్చస్వస్తివాచనాత్పూర్వనాన్దీశ్రాద్ధోత్తరంవాకార్యః ॥

గౌరీహరపూజాః

అథకన్యాదాతావరగృహంగతః కరిష్యమాణకన్యావివాహాఙ్గత్వేనవరస్యసీమాన్తపూజాంకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యగణేశవరుణౌసంపూజ్యవరంపాదప్రక్షాలనవస్త్రగన్ధపుష్పనీరాంజనైఃసంపూజ్య యథాచారందుగ్ధాదిప్రాశయేత్

తతోవరామఙ్గలఘోషైర్వాహనారూఢోవధూగృహంగచ్ఛేత
వరపితావధూంవస్త్రాదినాపూజయేదితియథాచారమ

లగ్నదినేకన్యాపితాకన్యావాఅన్యోన్యాలింగితగౌరీహరయోఃప్రతిమాంసువర్ణరౌప్యా
దినిర్మితాంకాత్యాయనీమహాలక్ష్మీశచీభిఃసహపూజయేత

తత్రత్రికోణచతుష్టయస్థాపితకలశశ్రేణీనాంమధ్యే
ఉపలయుతదృషదివస్త్రేవాతణ్డులపూర్ణేగౌరీహరౌమన్త్రేణపూజయేత

తత్ర సింహాసనస్థాందేవేశీసింర్వాలకారసంయుతామ్
పీతాంబరధరందేవచన్ద్రార్ధకృతశేఖరమ ౧ కరేణాధఃసుధాపూర్ణకలశందక్షిణేనతు ।

వరదంచాభయంవామేనాశ్లిష్యచతనుప్రియామ ౨ ఇతిధ్యానమన్త్రః
గౌరీహరమహేశానసర్వమంగలదాయక ।

పూజాంగృహాణదేవేశసర్వదామగలంకురూ ౧ ఇతిపూజామన్త్రః
కన్యాదేహప్రమాణేనసప్తవింశతితన్తుభిః

కృతయావర్తికయాదీపంప్రజ్వాల్యసువాసినీబ్రాహ్మణానభోజయేత ఇతిగౌరీహరపూజా ॥

మధుపర్కః

పఞ్చవింశతిదర్భాణాంవేణ్యగ్రగ్రన్థిసంయుతోలమ్బాగ్రోవిష్టరః సంపాద్యః
వరస్యయాభవేచ్ఛాఖాతచ్ఛాఖాగృహ్యచోదితః ।

మధుపర్కఃప్రదాతవ్యోహ్యన్యశాఖేపిదాతరి ౧ దధిమధుమిశ్రం మధుపర్కః తత్ర
దధ్యలాభేపయోజలంవా మధ్వలాభేసర్పిర్గుడోవాప్రతినిధిః

గృహాగతంస్నాతకంవరంమధుపర్కేణార్చయిష్య ఇతిసంకల్పః
వరస్యద్వితీయోద్వాహేతుస్నాతకమితిపదలోపః

తతోయథాగృహ్యంమధుపర్కప్రయోగోజ్ఞాతవ్యః
ఏవంగురుఃశ్రేష్ఠవిప్రాఃరాజాచేతిగృహాగతాయజ్ఞేవృతాఋత్విజశ్చ మధుపర్కేణపూజనీయాః

ఋత్విగాదీనామపిఅర్చ్యశాఖయైవమధుపర్కోనతుదాతృశాఖయా జయన్తస్తు
సర్వత్రయజమానశాఖయైవమధుపర్క

ఇత్యాహ అత్రగన్ధపుష్పధూపదీపపూజాన్తేఉపహారోమాషవికారసహితోభోజనార్థదేయః
ఏవంమధుపర్కే

తత్పూర్వంవాకృతభోజనాయైవవరాయోపోషితోదాతాకన్యాందద్యాత ॥

లగ్నఘటీస్థాపనమ్

అథ లగ్నఘటీస్థాపనమ్ ।
దశపలమితతామ్రఘటితంషడఙ్గులోన్నతంద్వాదశాఙ్గులవిస్తృతంఘటీయంత్రంకుర్యాది తిసిన్ధుః

ద్వాదశార్ధపలోన్మానంచతుర్భిశ్చతురఙ్గులైః ।
స్వర్ణమాషైఃకృతచ్ఛిద్రంయావత్ప్రస్థజలప్లుతమ

౧ ఇతితుశ్రీభాగవతేతృతీయస్కన్దేఉక్తమ్ అస్యార్థః అశీతిగుఞ్జాత్మకః కర్షః అస్యైవసువర్ణసంజ్ఞా కర్షచతుష్టయంపలమ్

తథాచషట్పలతామ్రవిరచితంపాత్రంవిమ్శతిగుఞ్జోన్మితసువర్ణనిర్మితచతురఙ్గులదీర్ఘశలాకయామూలేకృతచ్ఛిద్రంకుర్యాత

తేనఛిద్రేణయావత్ప్రస్థపరిమితంజలంప్రవిశతితేనచప్రస్థజలపూరణేనతత్పాత్రంజలేమగ్నంభవతితత్పాత్రం ఘటీకాలప్రమాణమ్

తత్రప్రస్థమానంతుషోడశపలాత్మకమ్ పలంసువర్ణాశ్చత్వారఃకుడవప్రస్థమాఢకమ్

ద్రోణంచఖారికాచేతిపూర్వపూర్వచవర్ధోచ్చారేపలసంజ్ఞఃకాలఃషష్టిపలకాలానాడికేత్యాహుః

ఏవంప్రమాణీకృతంఘటీయంత్రసూర్యమణ్డలస్యార్ధోదయేర్ధాస్తేవాజలపూర్ణేతామ్రపాత్రేమృత్పాత్రేవాక్షిపేత తత్రమంత్రః ముఖ్యంత్వమసియన్త్రాణాంబ్రహ్మణానిర్మితంపురా ।

భవభావాయదమ్పత్యోఃకాలసాధనకారణమ ౧
అనేనమన్త్రేణగణేశవరుణపూజనపూర్వకంఘటీయన్త్రంస్థాపయేత ఏవంస్థాపితాఘటీ

ఆగ్నేయయామ్యనైరృతవాయవ్యదిగ్గతానశుభా మధ్యస్థితాన్యదిగ్గతాచశుభా
ఏవమాగ్రేయదిపఞ్చదిక్షుపూర్ణాంనశుభా ఇతిఘటీవిచారః ॥

అథ జ్యోతిర్విదాః

అథ
జ్యోతిర్విదాదిష్టేశుభకాలేహస్తాన్తరాలేతన్డులరాశీపూర్వాపరౌకృత్వాపూర్వరాశౌప్రత్యజముఖం
వరమపరస్మిన్ప్రాజముఖీంకన్యాః

ఆమవస్థాప్యతయోర్మధ్యేకుజకుమాదికృతస్వస్తికాంకితమన్తఃపటముదగ్దశంధారయేయుః

కన్యావరయోఃపిత్రాదిర్జ్యోతిర్విదంసంపూజ్యతద్దత్తాక్షతాఃఫలయుతాఃకన్యావరయోరఞ్జలౌద
ద్యాతః

కన్యావరౌసాక్షతహస్తౌస్వస్తికాలోకనపరౌఅముకదేవతాయైనమఇతిస్వస్వకులదేవతాంధ్యా
యన్తౌతిష్ఠతః

జ్యోతిర్విదామఙ్గలపద్యాష్టకపాఠాన్తేస్వోక్తకాలేతదేవలగ్నమితిపఠిత్వాసుముహూర్త
మస్తుఓంప్రతిష్ఠేత్యుక్తేఅన్తఃపటముత్తరతోపసారయేయుః

తతఃకన్యావరౌపరస్పరశిరసోరక్షతప్రక్షేపంపరస్పరేక్షణంచకుర్యాతామ్వరోవధ్వాభ్రూమధ్యే
దర్భాగ్రణఓంభూర్భువఃస్వరితిపరిమృజ్యదర్భనిరస్యాపః స్పృశేత

వైదికైః
పఠ్యమానబ్రాహ్మణఖణ్డవాక్యాన్తేకన్యాపూర్వకంతాభ్యామక్షతారోపణంప్రతివాక్యంకార్యమ్

తతఃప్రాఙముఖంవరంప్రత్యఙముఖీంకన్యాంకృత్వాదాతాదక్షిణేసపత్నీక

ఉపవిష్యవరదత్తాలంకారాదిరహితామహతవస్త్రస్వదేయాలంకారమాత్రయుతాంకనకయుక్తా ఞ్జలింవరపూజావశిష్టగన్ధలిప్తహస్తఅపాదాంకన్యామేవందద్యాత

కుశహస్తోదేశకాలౌసంకిర్త్య అముకప్రవరాముకగోత్రోముకశర్మాహంమమసమస్తపితౄణాం

నిరతిశయానన్దబ్రహ్మలోకావాప్త్యాదికన్యాదానకల్పోక్తఫలావాప్తయేఅనేనవరేణాస్యాంకన్యాయా ముత్పాదయిష్యమాణసంతత్యాద్వాదశాః

వరాన్ద్వాదశపరానపురుషాంశ్చపవిత్రీకర్తుమాత్మనశ్చశీలక్ష్మీనారాయణప్రీతయేబ్రాహ్మవివాహ విధినాకన్యాదానంకరిష్య

ఇతికుశాక్షతజలేనసంకల్ప్య ఉత్థాయకన్యాంసంప్రగృహ్య
కన్యాంకనకసంపన్నాంకనకాభరణైర్యుతామ ।

దాస్యామివిష్ణవైతుభ్యంబ్రహ్మలోకజిగీషయా ౧ విశ్వంభరఃసర్వభూతః సాక్షిణ్యఃసర్వదేవతాః ।

ఇమాంకన్యాంప్రదాస్యామిపితౄణాంతారణాయచ ౨ ఇత్యుక్త్వా

కాంస్యపాత్రస్థకన్యాఞ్జలేరుపరివరాఞ్జలినిధాయదక్షిణస్థితపత్న్యాసంతతాంక్రియమాణాం శుద్ధోదకధారాంసహిరణ్యేవరహస్తేనిక్షి పేత

కన్యాతారయతు పుణ్యంవర్ధయతు శాన్తిః పుష్టిస్తుష్టిశ్చాస్తు
పుణ్యాహంభవన్తోబ్రువన్తుఇత్యాదివాక్యచతుష్టయాన్తే

అముకప్రవరాముకగోత్రోముకశర్మాహంమమసమస్తేత్యాదిప్రీతయేఇత్యన్తముక్త్వా

అముకప్రవరోపేతాముకగోత్రాయాముకశర్మణఃప్రపౌత్రాయాముకశర్మణఃపౌత్రాయాముకశర్మణఃపుత్రాయాముకశర్మణేశ్రీధరరూపిణేవరాయ

అముకప్రవరాముకగోత్రాముకశర్మణఃప్రపౌత్రీఅముకశర్మణఃపౌత్రీఅముకశర్మణఃమమపుత్రీ
అముకనామ్నీకన్యాంశ్రీరూపిణీంప్రజాపతిః

దైవత్యాంప్రజోత్పాదనార్థతుభ్యమహంసంప్రదదేఇతిసహిరణ్యహస్తేసాక్షతజలంక్షిపేత
ప్రజాపతిఃప్రీయతాం కన్యాంప్రతిగృహ్ణోతుభవానితివదేత

ఏవంత్రివారంకన్యాతారయత్విత్యాదినాకన్యాదానంకార్యమ
వరఃఓంస్వస్తిఇత్యుక్త్వాకన్యాదక్షిణాంసంస్పృష్ట్వాక ఇదం కస్మాఅదాతం

పృథివీప్రతిగృహ్ణోత్వితిత్రిరుక్త్వాధర్మప్రజాసిద్ధ్యర్థప్రతిగృహ్ణామీతివదేత దాతా
గౌరీకన్యామిమాంవిప్రయథాశక్తివిభూషితామ ।

గోత్రాయశర్మణేతుభ్యందత్తాంవిప్రసమాశ్రయ ౧
కన్యేమమాగ్రతోభూయాఃకన్యేమేదేవిపార్శ్వయోః ।
కన్యేమేపృష్ఠతోభూయాస్త్వద్దానాన్మోక్షమాప్నుయామ

౨ మమవంశకులేజాతాపాలితావత్సరాష్టకమ । తుభ్యంవిప్రమయాదత్తాపుత్రపౌత్రప్రవర్ధినీ 3
ధర్మేచార్థేచకామేచనాతిచరితవ్యాత్వయేయమ

వరోనాతిచరామీతిదాతాఉపవిశ్య
కన్యాదానప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థంఇదంసువర్ణమగ్నిదైవత్యందక్షిణాత్వేనసంప్రదదే

ఓంస్వస్తీతివరఃతతోభోజనపాత్రజలపాత్రాదిదానాని
పితామహోదానకర్తాచేత్పౌత్రీమిత్యతఃపూర్వమమేతివదేత పుత్రీమిత్యతః

పూర్వనవదేద్భ్రాత్రాదిఃపురుషత్రయకీర్తనమేవకుర్యాక్కాపిమమేతినవదేత

ప్రపితామహఃప్రపౌత్రీమిత్యత్రమమేతివదేతమాతులాదిరన్యోవాదాతాస్వగోత్రంస్వవిశేషణ
త్వేనోక్త్వాముకశర్మణః

సమస్తపితౄణామితికన్యాపితౄనామషష్ఠ్యన్తముక్త్వాకన్యావిశేషణత్వేనతద్గోత్రాదివదేత

మమవంశకులేజాతేత్యత్రమమేతిస్థానేకన్యాపితౄనామవదేత దత్తకకన్యాదానే
మమవంశకులేదత్తేతిఊహః ॥

కన్యాదానాఙ్గమన్త్రాః

అథ కన్యాదానాఙ్గత్వేనగవాదిదానేమన్త్రాః యజ్ఞసాధనభూతాయావిశ్వస్యాఘౌఘనాశినీ ।

విశ్వరూపధరోదేవఃప్రీయతామనయాగవా ౧ ఇతిగోః ।
హిరణ్యగర్భసంభూతంసౌవర్ణంచాఙ్గులీయకమ ।

సర్వప్రదంప్రయచ్ఛామిప్రీణాతుకమలాపతిః ౧ ఇత్యఙ్గులీయస్యః ।
క్షీరోదమథనేపూర్వముద్ధృతం కుణ్డలద్వయమ ।

శ్రియాసహసముద్భూతందదేశ్రీఃప్రీయతామితి ౧ కుణ్డలయోః
కాఞ్చనంహస్తవలయంరూపకాన్తిసుఖప్రదమ ।

విభూషణంప్రదాస్యామివిభూషయతుమేసదా ౧ ఇతివలయయోః
పరాపవాదపైశూన్యాదభక్ష్యస్యచభక్షణాత ।

ఉత్పన్నపాపందానేనతామ్రపాత్రస్యనశ్యతు ౧ ఇతితామ్రజలపాత్రస్య
యానిపాపానికామ్యానికామ్యోత్థానికృతానిచ ।

కాంస్యపాత్రప్రదానేనతానినశ్యన్తుమేసదా ౧ ఇతిభోజనార్థకాంస్యపాత్రస్య
అగమ్యాగమనంచైవపరదారాభిమర్శనమ్ ।

రౌప్యపాత్రప్రదానేనతానినశ్యన్తుమేసదా ౧
ఇతిజలార్థస్యభోజనార్థస్యచరౌప్యపాత్రస్యపూరితంపూగపూగేననాగవల్లీదలాన్వితమ ।

పూర్ణేనచూర్ణపాత్రేణకర్పూరపిష్టకేనచ । సపూగఖణ్డనందివ్యంగన్ధర్వాప్సరసాంప్రియమ ౧
దదేదేవనిరాతఙ్కత్వత్ప్రసాదాత్కురుష్వమామ ।

ఇతితామ్బూలస్య
ఏవందాసీమహిషీగజాశ్వభూమిస్వర్ణపాత్రపుస్తకశయ్యాగృహరజతవృషభానాందానమన్త్రాః
కౌస్తుభేద్రష్టవ్యాః ॥

అథవివాహహోమః

వధువరౌపూర్వోక్తలక్షణాంవేదీమన్త్రఘోషేణారుహ్యవరఃస్వాసనేఉపవిశ్యవధూందక్షిణత
ఉపవేశ్యదేశకాలౌసంకీర్త్య

ప్రతిగృహీతాయామాస్యాంవధ్వాంభార్యాత్వసిద్ధయేవివాహహోమంకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్యయథాగృహ్యం వివాహహోమంకుర్యాత ।

ఏతదాదివివాహాగ్నిరక్షేత రక్షితోగ్నిశ్చతుర్థీకర్మపర్యన్తంగృహప్రవేశనీయహోమాత్పూర్వమనుగతశ్చేద్వివాహహోమః పునఃకార్యః

గృహప్రవేశనీయోత్తరంగతౌహోమద్వయమపిపునః కాయమ

కేచిత్తుద్వాదశరాత్రపర్యన్తంవృత్త్యుక్తాయాశ్చేత్యాజ్యాహుతేఃసార్వత్రికత్వమాశ్రిత్యాత్రాపిఅయాశ్చేత్యాహుతిమేవాహుః ॥

అథగృహప్రవేశనీయహోమః

సచవధ్వాసహస్వగృహంగతస్యవిహితస్తథాపిశిష్టాఃశ్వశురగృహే ఏవకుర్వన్తి తత్రార్ధరాత్రోత్తరంవివాహహోమేపరేద్యుః

ప్రాతస్తిథ్యాదిసంకిర్త్యమమాగ్రేగృహ్యాగ్నిత్వసిద్ధిద్వారాశ్రీపరమేంర్థగృహప్రవేశనీయాఖ్యంహోమంకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యకార్యఃఅర్ధరాత్రాత్పూర్వం వివాహహోమేతద్దైవహోమోత్తరంపునస్తిథ్యాదిసంకీర్త్యసంకల్పపూర్వకంరాత్రావాపిగృహప్రవేశనీయహోమకరణేదోషోనయ

వివాహహోమగృహప్రవేశనీయహోమయోరేకతన్త్రేణానుష్ఠానంకుర్వన్తితన్నయుక్తమ

వివాహాగ్నేరేవగృహప్రవేశనీయహోమోత్తరంగుహ్యత్వసిద్ధిరాశ్వలాయనతైత్తిరీయాదీనాంభ వతి తైత్తిరీయకాత్యాయనాదీనాంపునరాధానేప్రకారాన్తరమస్తి

యదిరాత్రౌషటఘటీమధ్యేఽగ్న్యుత్పత్తిస్తదాగృహప్రవేశనీయాభావేపివ్యతీపాతాదిసంభవేపి తద్దైవోపాసనహోమారమ్భఃతదుత్తరంచేత్పరదినేసాయమౌపాసనారంభః

సచేత్థమ

సాయంసంధ్యాముపాస్యవివాహాగ్నిప్రజ్వాల్యప్రాణానాయమ్యదేశకాలౌసంకీర్త్యాస్మిన్వివాహా గ్నౌయథోక్తకాలేశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంయావజ్జీవముపాసనంకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యపునర్దేశకాలోసంకీర్త్యశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంసాయంప్రాతరుపాసనహోమౌకరి ష్యేతత్రేదానీసాయమౌపాసనహోమంకరిశహ్యే

ప్రాతుస్తుపూర్వసంకల్పితప్రాతరౌపాసనహోమంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్యహోమః కార్యః

ఐరిణీదానమ్

అథచతుర్థదివసేఐరిణీదానమ ।
తచ్చవధూపితృభ్యాముపోషితాభ్యాముపోషితాయైవరమాత్రేకార్యమ

వరమాతూరజోదోషేతస్యాఃశుద్ధిప్రతీక్షాకరణాసంభవేమనసాపాత్రముద్దిశ్యేతిరీత్యాతాంమనసో హిశ్యైరిణీదానమ్

వధూవరమాత్రోర్వివాహోత్తరందేవకోత్థాపనాత్ప్రాకరజోదోషేపూర్వోక్తాంశాన్తికృత్వాశుద్ధ్యన్తే సంకటేశుద్ధేఃప్రాగపిదేవకోత్థపనంకార్యమ్

మాతులాదేఃకర్త్రన్తరస్యపత్న్యారజాసిమౌఞ్జీప్రకరణేఉక్తమ ఏవంవివాహోత్తరమాశౌచపాతే చతుర్థీకర్మపర్యన్తప్రాప్తకర్మకరణే

దాతుర్వ్వరస్యకన్యాయాశ్చనాశౌచమ ఆశౌచాన్తేదేవకోత్థాపనమ అసంభవేఆశౌచమధ్యే ఏవదేవకోత్థాపనంకృత్వా

ఆశౌచంకార్యమ వివాహాత్పూర్వమాశౌచరజోదోషయోస్తుప్రాగుక్తమ చతుర్థీకర్మహోమః కౌస్తుభేఉక్తః ఏతంకేచిత బుుకశాఖినోనకుర్వన్తి

మణ్డపోద్వాసనదిననిర్ణయోమణ్డపపోద్వాసనపర్యన్తంకర్తవ్యాకర్తవ్యనిర్ణయశ్చోపనయనప్రకరణేఉక్తస్తత్రైవద్రష్టవ్యః ॥

అథమణ్డపోద్వాసనోత్తరంకార్యాకార్యవిచారః

అథమణ్డపోద్వాసనోత్తరంకార్యాకార్యవిచారః । నస్నాయాదుత్సేవఽతీతేమఙ్గలంవినివర్త్యవచ ।

అనువ్రజ్యసుహృద్వన్తూనర్చయిత్వేష్టదేవతామ్ ౧ స్నానంచైలంతిలమిశ్రకర్మప్రేతానుయానంకలశప్రదానమ ।

అపూర్వతీర్థామరదర్శనంచవివర్జయేన్మఙ్గలతోఽబ్దమేకమ ౨ మాసషటకంవివాహాదౌవ్రతప్రారమ్భణేపిచ ।

జీర్ణభాణ్డాదినత్యాజ్యంగృహసంమార్జనంతథా ౩ ఊర్ధ్వవివాహాత్పుత్రస్యతథాచవ్రతబన్ధనాత ।

ఆత్మనోముణ్డనంచైవవర్షవర్షార్ద్ధమేవచ ౪ మాసమన్యత్రసంస్కారేత్రిమాంచౌలకర్మణి ।

పిణ్డదానంమృదాస్నానంనకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ ౫

అయంవివాహవ్రతబన్ధచౌలోత్తరంవర్షషణ్మాసత్రిమాసేషుఅన్యవృద్ధిశ్రాద్ధయుతమఙ్గలోత్తరం చమాసమేకంపిణ్డదానతిలతర్పణనిషేధస్త్రిపురుషసపిణ్డానామేవ

ఏవంముణ్డననిషేధోపి వ్రతోద్వాహౌతుమఙ్గలమితిపక్షే మౌఞ్జ్యుత్తరంముణ్డననిషేధః వ్రతబన్ధస్యముణ్డనరూపత్వపక్షేతుననిషేధః

ఆత్మనోముణ్డనమితి కర్మాఙ్గతయాప్రాప్తంరాగప్రాప్తంవముణ్డనంనిషిధ్యతే అత్రాపవాదః గఙ్గాయాంభాస్కరక్షేత్రేమాతాపిత్రోర్మృతాహని ।

ఆధానేసోమయాగాదౌదర్శాదౌక్షౌరమిష్యతే మహాలయేగయాశ్రాద్ధేపిత్రోః ప్రత్యాబ్దికేతథా ।

సపిణ్డ్యన్తప్రేతకర్మశ్రాద్ధషోడశకేష్వపి ౨ కృతోద్వాహాదికఃకుర్యాతపిణ్డదానంచతర్పణమ ।

కేచిద్భ్రాతృపితృవ్యాదేరాబ్దికేప్యేవమూచిరే ౩
ఏవంపిణ్డపితృయజ్ఞేఅష్టకాన్వష్టకాపూర్వేద్యుఃశ్రాద్ధేషునపిణ్డదాననిషేధః

దర్శశ్రాద్ధంత్వపిణ్డకమేవ తేనబహ్వచానాంవ్యతిషషగోన
ఇతిమణ్డపోద్వాసనోత్తరంకార్యాకార్యనిర్ణయః ॥

అథవధూప్రవేశః

అథవధూప్రవేశః
వివాహాత్షోడశదినాన్తఃసమదినేశుపఞ్చమసప్తమనవమదినేషుచరాత్రౌస్థిరలగ్నేనూతనభిన్న గృహేవధూప్రవేశఃశుభః

ప్రథమదినేపికేచిత షష్ఠదినేనిషేధఃప్రయోగరత్నోక్తోనిర్మూలః

షోడశదినేమధ్యేపూర్వోక్తదినేషుప్రవేశోక్తనక్షత్రతిథివారగోచరస్థచన్ద్రబలాద్యభావేపిగురుశుక్రాస్తాదావపినదోషః

వ్యతీపాతేక్షయతిథౌగ్రహణేవైధృతౌతథా । అమాసంక్రాన్తివిష్ట్యాదౌప్రాప్తకాలేపినాచరేత

౧ ప్రథమనవవధూప్రవేశేవివాహార్థగమనేచప్రతిశుక్రదోషోనాస్తి ద్విరాగమనే ఏవసంముఖశుక్రదోషః

షోడశదినోత్తరంమాసపర్యన్తంవిషమదినేషుమాసోత్తరంవిషమమాసేషువర్శోత్తరంవిషమవర్షేషువధూప్రవేశఃశుభః

సమేష్వేతేషువైధవ్యాదిదోషః పఞ్చమవర్శోత్తరంసమవిషమవిచారోనాస్తి షోడశదినోత్తరంవధూప్రవేశేనక్షత్రాణి

అశ్వినీరోహిణీమృగపుష్యమఘోత్తరాత్రయహస్తాచిత్రాస్వాత్యనురాధామూలశ్రవణధనిష్ఠారేవత్యఃశుభాః

మాసోత్తరంమార్గశీర్షమాఘఫాల్గునవైశాఖజ్యేష్ఠమాసాఃశుభాః

చతుర్థీనవమీచతుర్దశీపఞ్చదశ్యమావాస్యాభిన్నతిథయోరవిభౌమేతవారశ్చశుభాః ఇతినవవధూప్రవేశః ॥

అథద్విరాగమనమ్

అథద్విరాగమనమ తత్రమాఘఫాల్గునవైశాఖాః శుక్లపక్షశ్చశుభాః

అశ్వినీరోహిణీపునర్వసుపుష్యోత్తరాత్రయానురాధాజ్యేష్ఠాహస్తస్వాతీచిత్రాశ్రవణశతతారకా

నక్షత్రేషుచన్ద్రబుధగురుశుక్రవారేగురుశుక్రాస్తాదిరహితోస్థిరలగ్నాదిశుభకాలేద్వితీయవధూప్ర వేశఃశుభః

ద్విరాగమనేఽధిమాసవిష్ణుశయనమాసాఃసమవత్సరాఃప్రతిశుక్రాదిదోషాశ్చవర్జ్యాః

ద్విరాగమోపియదివివాహమారభ్యషోడషదినమధ్యేక్రియతేతదాప్రతిశుక్రాదిదోషోఽస్తాదిదోష శ్చనాస్తి

ద్విరాగమేషోడశవాసరాన్తరేకాదశాహేసమవారేషు ।
నచాత్రఋక్షంనతిథిర్నయోగోనవారశుద్ధ్యాదివిచారణీయమ

౧ కేవలాఙ్గిరసకేవలభృగుభరద్వాజవసిష్ఠకశ్యపాత్రివత్సగోత్రాణాంప్రతిశుక్రదోషోన

రేవత్యశ్వినీభరణీకృత్తికాద్యచరణేషుచన్ద్రేసతిశుక్రస్యాన్ధత్వాత్ప్రతిశుక్రదోషోన దుర్భిక్షే

దేశవిప్లవేవివాహేతీర్థగమనే ఏకనగరగ్రామయోశ్చప్రతిశుక్రదోషోన ఇతిద్విరాగమః ॥

అథవధ్వాఃప్రథమాబ్దేనివాసః

అథవధ్వాఃప్రథమాబ్దేనివాసః
ఉద్వాహాత్ప్రథమేశుచౌయదివసేద్భర్తుగృహేకన్యకాహన్యాత్తజ్జననక్షయేనిజతనుంజ్యేష్ఠేపతి జ్యేష్ఠకమ్ ।

పౌషేచశ్వశురంపతిచమాలినే
చైత్రేస్వపిత్రాలయేతిష్ఠన్తీపితరంనిహన్తినభయంతేషామభావేభవేత ౧

ఇతివధ్వాఃప్రథమాబ్దేనివాసవిచారః ॥

అథపునర్వివాహః

అథపునర్వివాహః దుష్టలగ్నే యథోక్తగ్రహతారాద్యభావేఽన్యత్రాపిదుష్టయోగాద్యశుభకాలే

కూష్మాణ్డీఘృత హెూమాదియథోక్తవిధివినాసూతకాదౌచవివాహేజాతేతయోరేవదమ్పత్యోః సు
ముహూర్తేపునర్వివాహః కర్తవ్యః

సురాపీవ్యాధితాధూర్తావంధ్యార్థఘ్న్యప్రియంవదా ।
స్త్రీప్రసూశ్చాధివేత్తవ్యాపురుషద్వేషిణీతథా ౧

అధివేదనంభార్యాన్తరకరణమ అప్రజాందశమేవర్షేస్త్రీప్రజాంద్వాదశేత్యజేత ।
మృతప్రజాంపఞ్చదశేసద్యస్త్వప్రియవాదినీమ ౧

అత్రాప్రియవాదోవ్యభిచారః ప్రతికూలభాషణరూపస్యతస్యప్రాయఃకలౌసార్వత్రికత్వాత
ఆజ్ఞాసంపాదినీదక్షాంవీరసూంప్రియవాదినీమ ।

పత్నీంత్యక్త్వాభోగార్థమన్యోద్వాహీపూర్వభార్యాయైస్వధనస్యతృతీయాంశందద్యాత
నిర్ధనశ్చేత్తాంపోషయేత మనుః అధివిన్నాతు యానారీనిర్గచ్ఛేద్రోషితాగృహాత ।

సాసద్యఃసన్నిరోద్ధవ్యాత్యాజ్యావాకులసన్నిధౌ ౧
అగ్నిశుశ్రూషాదిధర్మాచరణంజ్యేష్ఠ్యాసహకార్యమ నతుకనిష్ఠయా ఇదంజ్యేష్ఠాయా

ఆజ్ఞాసంపాదినీత్వే యదితురోషాదిశీలేనసమనన్తరోక్తమనువాక్యాజ్జ్యేష్ఠాకులసన్నిధౌ

త్యాగార్థాగృహాన్తరేనిరోధార్థావాతర్థికనిష్ఠయాపిసహధర్మచరేదన్యథాధర్మభ్రంశాపాతాత
తథావీరసుతాయాస్యాదాజ్ఞాసంపాదినీచయా ।

దక్షాప్రియంవదాశుద్ధాతామత్రవినియోజయేత ౧ ఇతిమాధవీయేస్మృతేశ్చ
ద్వితీయవివాహహోమః పూర్వవివాహసంబన్ధిగృహ్యాగ్నా వేవకార్యః

తదసంభవేలౌకికాగ్నౌకార్యః
లౌకికాగ్నౌకరణపక్షేద్వితీయవివాహహోమాదినోత్పన్నాగ్నేర్గృహ్యాగ్నిత్వాద్వయోర్గృహ్యా
గ్న్యోః సంసర్గః కార్యః ॥

అథాగ్నిద్వయసంసర్గప్రయోగః

దేశకాలౌసంకీర్త్యమమద్వాభ్యాంభార్యాసహనిష్పన్నగృహ్యాగ్న్యోస్తాభ్యాంసహాధికారసిద్ధిద్వారా
శ్రీంర్థ సంసర్గకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యస్వస్తివాచనంకృత్వాఽఉదగపవర్గస్థణ్డిలేకృత్వాదక్షిణేస్థణ్డిలేజ్యేష్ఠాయాగృహ్యాగ్ని
ముత్తరేకనిష్ఠాయాః

గృహ్యాగ్నిప్రతిష్ఠాప్యప్రథమాగ్నౌజ్యేష్ఠపత్న్యాన్వారబ్ధోఽన్వాధానంకుర్యాత

అగ్నిద్వయసంసర్గార్థేప్రథమాగ్రిహోమకర్మణిదేవతాపరిగ్రహార్థమన్వాధానంకరిష్యే

చక్షుషీఆజ్యేనేత్యన్తేఅగ్నివభిరాజ్యాహుతిభిఃశేషేణేత్యాది
అగ్నిమీళేఇతినవానాంమధుచ్ఛన్దోగ్నిర్గాయత్రీ

అగ్నిద్వయసంసర్గార్థప్రథమాగ్నౌప్రధానాజ్యహోమే విం అగ్నిమీళేఇత్యాది నవభిఋగ్భిఃప్రత్యృచంస్రువేణనవాజ్యాహుతీర్జుహూయాత

అగ్నయ ఇదమితిసర్వత్రత్యాగః హోమశేషంసమాప్య అయంతేయోనిరితిమన్త్రేణజ్యేష్ఠాగ్నిసమిధిసమారోప్యప్రత్యవరోహేతి

మన్త్రేణతందివ్తీయాగ్నౌప్రత్యవరోహ్యాధ్యాత్వాపత్నీద్వయాన్వారబ్ధోఽన్వాధానంకుర్యాత

అగ్నిద్వయసంసర్గార్థేప్రథమసంసష్టద్వితీయాగ్నౌవిహిత హోమేదేవతాపరిగ్రహార్థమన్వాధానంకరిష్యే

ఆజ్యభాగాన్తేఅగ్నిప్రధానంషడ్వారమాజ్యేనశేషేణత్యాది ప్రోక్షణీకుశానదర్వీసువౌప్రణీతాజ్యపాత్రేఇధ్మాబర్హిషీత్యష్టౌపాత్రాణి

సుచిచతుర్గృహీతమాజ్యంగృహీత్వా పత్నీద్వయాన్వారబ్ధోజుహుయాత అగ్నావగ్నిరిత్యస్యహిరణ్యగర్భోగ్నిరష్టీ

అగ్నిద్వయసంసర్గార్థేసంసృష్టాగ్నౌ ప్రధానాజ్యహోమేవినిం అగ్నావగ్నిశ్చరతిప్రవిష్టఋషీణాంపుత్రోఅధిరాజఏషః ।

తస్మైజుహోమిహవిషాఘృతేనమాదేవానాంమోముహద్భాగధేయంస్వాహా అగ్న్య ఇదంం ।

ఏవమగ్రేపి ఆజ్యస్యసుచిచతుర్గ్రహణంవినియోగస్త్యాగశ్చ అగ్నినాగ్నిర్మేధాతిథిఃకాణ్వోగ్నిర్గాయత్రీ అగ్నినాగ్నిఃసమిధ్యతేం ।

అస్తీదమితితిసృణాంవిశ్వామిత్రోగ్నిరనుష్టుప అన్త్యేత్రిష్టుభో అస్తీదమధిం । అరణ్యోం । ఉత్తానాయామం ।

పాహినోఅగ్న ఇత్యస్యభర్గఃప్రగాథోగ్నిర్బృహతీ పాహినోం భిర్వసోస్వాహా ।
హోమశేషంసమాప్యాహితాగ్నయేగోయుగ్మందత్త్వావిప్రానభోజయేత

ఇత్యగ్నిద్వయసంసర్గప్రయోగః పత్న్యోరేకాయది మృతాదగ్ధావేనైవతాపునః ।
ఆదధీతాన్యయాసార్ధమాఘానవిధినాగృహీ ॥౧॥

ద్వితీయాదివివాహకాలః

ప్రమదామృతివాసరాదితః పునరుద్వాహవిధిర్వరస్యచ ।
విషమేపరివత్సరేశుభోయుగలేచాపిమృతిప్రదోభవేత

౧ సంకటేమహారుద్రాభిషేకంమృత్యుంజయమన్త్రజపంవాకృత్వావివాహఃకార్యఇతిభాతి
తృతీయామానుషీకన్యానోద్వాహ్యామ్రియతేహిసా ।

విధవావాభవేత్తస్మాత్తృతీయేర్కసముద్వహేత ॥౧॥

అథార్కవివాహః

అథార్కవివాహఃరవిశన్యోర్వారేహస్తర్క్షేవాన్యత్రశుభదినేవాపుష్పఫలయుతమర్కగత్వాఅర్కక
న్యాదాతారమాచార్యాః

కృత్వారక్తగఅన్ధాదిభూషితోదేశకాలౌస్మృత్వామమతృతీయమానుషీవివాహజన్యదోషపరిహారా
ర్థంత్రుతీమర్కవివాహంకరిష్యే

ఆచార్యవృత్వానాన్దీశ్రాద్ధాన్తంకుర్యాత
దాతామధుపర్కయజ్ఞోపవీతవస్త్రగన్ధమాల్యాదిభిర్వరంపూజయేత

అర్కస్యపురతఃస్థిత్వా త్రిలోకవాసినసప్తాశ్వచ్ఛాయయాసహితోరవే
తృతీయోద్వాహజందోషంనివారయసుఖంకురు ౧

ఇతిప్రార్థ్యఛాయాయుతంరవిమర్కేధ్యాత్వాఽబ్లిఙ్గైరభీశిచ్యవస్త్రాదిభిరాకృష్ణేనేతిమన్త్రేణసం
పూజ్యశ్వేతవస్త్రేణసూత్రేణచావేష్టయ

గుడౌదనంనివేద్యతామ్బూలం దద్యాత మమప్రీతికరాయేయంమయాసృష్టాపురాతనీ ।
అర్కబ్రహ్మణాసృష్టాద్యాస్మాన్సంప్రతిరక్షతు

౧ ఇత్యర్కప్రదక్షిణీకృత్య నమస్తేమఙ్గలేదేవినమః సవితురాత్మజే ।
త్రాహిమాంకృపయాదేవిపత్నీత్వం మఇహాగతా

౧ అర్కత్వంబ్రహ్మణాసృష్టః సర్వప్రాణిహితాయచ ।
వృక్షాణామధిభూతస్త్వందేవానాంప్రీతివర్ధన ౨
తృతీయోద్వాహజంపాపంమృత్యుంచాశువినాశయ ।

ఇతిచప్రదక్షిణీకుర్యాత అన్తఃపటధారణాదికన్యాదానపర్యన్తంవిధికృత్వా

కన్యాదాతాఽఽదిత్యస్యప్రపౌత్రీసవితుఃపౌత్రీమర్కస్యపుత్రాకాశ్యపగోత్రామర్కకన్యామముకగో
త్రాయవరాయతుభ్యంసంప్రదదే

అర్కకన్యామిమాంవిప్రయథాశక్తి విభూషితామ ।
గోత్రాయశర్మణేతుభ్యందత్తాంవిప్రసమాశ్రయ

౧ దక్షిణాందత్వాగాయత్ర్యావేష్టితమూత్రేణబృహత్సామేతిమంత్రేణ
అర్కవరయోఃకంకణంవధ్వార్కస్యచతుర్దిక్షుకుమ్భేవిష్ణుంనామమంత్రేణషోడశోపచారైః
సంపూజ్య

అర్కస్యోత్తరేఽర్కపత్న్యాన్వారబ్ధోవరఃఅస్యాఃసమ్యకభార్యాత్వసిద్ధ్యర్థంపాణిగ్రహహోమంకరిష్యే ఆధారదేవతే

ఆజ్యేనేత్యన్తేబృహస్పతింఅగ్నింఅగ్నింవాయుంసూర్యప్రజాపతించాజ్యద్రవ్యేణశేషేణస్విష్టకృతం ఆధారాన్తంకృత్వా

సంగోభిరిత్యస్యంగిరసోబృహస్పతిస్త్రిష్టుప ఆజ్యహోమేవినియోగః సంగోభిరాగ్నిరసోం బృహస్పతయ ఇదంం ।

యస్మైత్వేతివామదేవోగ్నిస్త్రిష్టుప యస్మైత్వాకామకామాయవయంసమ్రాడ్యజామహే ।
తమస్మభ్యంకామం దత్వాథేదంత్వఘృతంపిబస్వాహా అగ్నయ ఇదంం ।

తతోవ్యస్తసమస్తవ్యాహ్రతిభిర్హుత్వాహోమశేషంసమాప్య
మయాకృతమిదంకర్మస్థావరేషుజరాయుణా । అర్కాపత్యానినోదేహితత్సర్వంక్షన్తుమర్హసి

౧ ఇతిప్రార్థ్యశాంతిసూక్త
పాఠాన్తేగోయుగ్మమాచార్యాయదత్వాస్వధృతవస్త్రాణిగురవేదత్వాఽన్యానిధారయేత
దశత్రయోవావిప్రాభోజ్యాః ఇత్యర్కవివాహః ॥

అథాహ్నికమ్

శ్రీమన్నాథాంఘ్రికమలందీనానాథదయార్ణవమ ।
స్మారంస్మారంకామపూరమాహ్నికాచరణంబ్రువే ౧
ప్రథమోక్తోబహ్వృచానాంప్రకారఃసతుయాజుషైః ।

గాహ్యోయత్ర స్వసూత్రోక్తోవిశేషఃస్యాన్నబాధకః ౨
బ్రాహ్మేముహూర్తేఉత్థాయశ్రీవిష్ణుంస్మృత్వాగజేన్ద్రమోక్షాదిపఠిత్వాఇష్టదేవతాదిస్మరేత

సముద్రవసనేదేవిపర్వతస్తనమణ్డితే । విష్ణుపత్నినమస్తుభ్యంపాదస్పర్శక్షమస్వమ ౨
ఇతిభూమిప్రార్థ్యగవాదిమగ్గలానిపశ్యేత ॥

అథమూత్రపురీషోత్సర్గాదివిధిః

అథమూత్రపురీషోత్సర్గాదివిధిఃతృణాద్యన్తర్హితభూమౌశిరఃప్రావృత్యయజ్ఞోపవీతంనివీతంపృష్ఠతః

కర్ణేవాకృత్వాఘ్రాణపిధానంకృత్వాదివాసంధ్యయోరుద్రజముఖోరాత్రౌదక్షిణాముఖౌమౌనీ అనుపానత్క

ఆసీనోమూత్రపురీషోత్సర్గకుర్యాత యజ్ఞోపవీతస్యనివీతత్వంవినైవకర్ణేధారణమనాచారః మార్గజలదేవాలయనదీతీరాదౌమలోత్సర్గోనిషిద్ధః

హస్తాన్ద్వాదశసంత్యజ్యమూత్రంకుర్యాజ్జలాశయాత । అవకాశేషోదశవాపురీషేతు చతుర్గుణమ ౧ ప్రత్యర్కాదిమేహనేస్వశకృద్దర్శనేచసూర్యగావాపశ్యేత

తతోగృహీతశిశ్న ఉత్థాయ శౌచంకుర్యాత
మూత్రోత్సర్గేశుద్ధమృదంసకృతలిజేత్రివారంవామకరోద్వివారముభయోః
కరయోర్దత్వాతావద్వారంజలేనక్షాలయేత

మూత్రాతుద్విగుణంశుక్రేమైథునేత్రిగుణంస్మృతమ । పురీషేతు
ఏకాలిఙ్గేగుదేతిస్రస్తథావామకరేదశ । ఉభయోః కరయోఃసప్తసప్తత్రిర్వాపిపాదయోః

౧ ద్విగుణంబ్రహ్మచర్యేస్యాద్యతీనాంచచతుర్గుణమ ఏవంముద్భిర్జలైః
శౌచంతదర్ధంనిశికీర్తితమ ౨ తదర్ధమాతురేశూద్రస్త్రీబాలానాంతదర్ధతః

ఉక్తసంఖ్యయాగన్ధలేపక్షయాభావేయావత్తాతత్క్షయస్తావచ్చౌచమ మృదార్ద్రామలకమాత్రా
జలాలాభేనశౌచవిలమ్బేసచలంస్నానమ

యథోక్తశౌచాకరణేతు గాయత్ర్యష్టశతంజప్త్వాప్రాణాయామత్రయంచరేత ।
అథమూత్రేచత్వారోగణ్డూషాఃపురీషేద్వాదశాష్టౌవాభోజనాన్తేషోడశకార్యాః ॥

అథాచమనవిధిః

అథాచమనవిధిః అప్రావృతశిరః కంఠఉపవిష్టః ఉపవీతీప్రాజ్ ముఖ

ఉదజ్ ముఖోవాఅంగుష్ఠమూలేనముక్తాఙ్గుష్ఠకనిష్ఠహస్తేనానుష్ణంఫేనాదిరహితంజలంహ్రద
యంగతంత్రిః

పిబేత కేశవాద్యైస్త్రిభిఃపీత్వైకేనదక్షకరంమృజేత ।

ద్వాభ్యామోష్ఠౌచసంమృజ్యఏకేనోన్మార్జయేచ్ఛతౌ ౧
జలమేకేనసంమత్ర్యైకేనవామకరంమృజేత ।

ఏకేనదక్షిణంపాదంవామమేకేనచైవహి ౨ సంప్రోక్ష్యైకేనమూర్ధానమూర్ధోష్ఠంనాసికాద్వయమ ।

నేత్రయుగ్మంశ్రోత్రయుగ్మందక్షిణోపక్రమంక్రమాత ౩
నాభింహ్రదయమూర్ధానౌదక్షవామభుజౌస్పృశేత ।

కేచిత కేశవాద్యైస్త్రిభిఃపీత్వాద్వాభ్యాంప్రక్షాలయేత్కరౌ ।

గణ్డోష్ఠౌమార్జయేద్విర్ద్విరేకైకంపాణిపాదయోః ౧ యద్వా
ఓష్ఠంమార్జ్యోన్మృజేద్విర్ద్విరేకైకంపాణిపాదయోః ।

శేషంప్రాగ్వదిత్యాహుః తత్రోర్ధ్వేష్ఠస్యాంగుల్యగ్రేఃస్పర్శః

అఙ్గుష్ఠతర్జనీభ్యాంనాసికయోఃఅఙ్గుష్ఠానామికాభ్యాంనేత్రయోఃఅఙ్గుష్ఠకనిష్ఠికాభ్యాంకర్ణయో
ర్నాభేశ్చ

తలేనహృదయస్య పాణినామూర్ధ్నఃఅఙ్గుల్యగ్రైర్భుజయోః ఏతావదాచమనవిధావశక్తస్త్రిః

పీత్వాకరంప్రక్షాల్యదక్షిణకర్ణస్పృశేత కాంస్యాయఃసీసత్రపుపిత్తలపాత్రైర్నాచామేత
శ్రోతాచమనంతుదేవ్యాస్త్రయః

పాదాఆపోహిష్ఠేతినవపాదాఃసప్తవ్యాహృతయోదేవీపాదత్రయంద్వేధావిభక్తందేవీశిరశ్చేతిచతు
ర్వింశతిస్థానాని ॥

అథాచమననిమిత్తాని

అథాచమననిమిత్తాని
కర్మకుర్వన్నధోవాయునిఃసరణేఽశ్రుపాతేక్రోధేమార్జారస్పర్శేక్షుతేవస్త్రపరిధానేరజకాద్యన్త్యజ
దర్శనేఆచామేత

స్నాత్వాపీత్వాభుక్త్వాసుప్త్వాచాచామేత విణ్మూత్రరేతఃశౌచాన్తే ఆచామేత
సర్వత్రాచమనాసంభవేదక్షిణకర్ణస్పర్శః

దన్తల్గ్నాన్నంమృదూపాయేననిర్హరేత రక్తనిర్గమేదోషోక్తేః దన్తలగ్నచదన్తవత
తస్యాన్నస్యకాలాన్తరేనిర్గమేఆచమనమ

వామహస్తస్థితదర్భేదక్షినేననచాచమేత । కరద్వయస్థితేదర్భేఆచామేత్సోమపోభవేత ౧
నచోచ్ఛిష్టంపవిత్రతంతద్భుక్తేపిత్ర్యేచసంత్యజేత ।

విణ్మూత్రోత్సర్గేచత్యజేత ॥

అథదన్తధావనమ్

అథదన్తధావనమ కణ్టకిక్షీరవృక్షాపామార్గాదికాష్ఠైఃకార్యమ

కాష్ఠాలాభేశ్రాద్ధోపవాసాదినిపిద్ధదినేచపర్ణాదినాప్రదేశినీవర్జ్యాఙ్గుల్యావాద్వాదశగణ్డూషైర్వాద
న్తానశోధయేత ॥

అథసంక్షేపతఃస్నానవిధిః

అథసంక్షేపతఃస్నానవిధిః
నద్యాదౌగత్వాశిఖాంబధ్వాజానూర్ధ్వజలేతిష్ఠన్నన్యథాతూపవిశయచమ్యమమకాయికవాచిక
మానసికదోషః

నిరసనపూర్వకంసర్వకర్మసుశుద్ధిసిద్ధ్యర్థంప్రాతఃస్నానంకరిష్యే ఇతి
సంకల్ప్యజలంనత్వాప్రాఙ్ముఖః

ప్రవాహాభిముఖోవాతిరవగాహ్యేఙ్ఘనినిమృజ్యస్నాత్వాద్విరాచమ్యాపోహిష్ఠతిమార్జనంకృత్వాఇ
మంమేగంగేఇతిత్రిర్జలమాలోడ్యాఘమర్షణంత్రిరావృతేన

ఋతంచేతిసూక్తేన కాత్యాయనైద్రుపదేతి
ఋచాజలనిమగ్నతయాకృత్వాప్లుత్యాచమయజలతర్పణంకుర్యాన్నవా తదిత్థమ

ఉపవీతీబ్రహ్మాదయోయేదేవాస్తాన్దేవాంస్తం భుర్దేవానిత్యాది
నివీతీకృష్ణద్వైపాయనాదయోయేఋషయస్తానిత్యాది

ప్రాచీనావీతీసోమఃపితృమాన్యభోఙ్గీరస్వానగ్నిష్వాత్తాదయోయేపితరస్తానిత్యాది
ఏకనద్యాంస్నానేఅన్యాంనదీన స్మరేత

అత్రత్రైత్తియాదిభిస్తర్పణేఋష్యాదీనాంమాన్తరాణ్యుక్తానిసంక్షేపవిధౌతస్యతర్పణస్యకృతాకృ
తత్వాన్నోక్తాని ॥

అథగృహేఉష్ణోదకేస్నానం

అథగృహేఉష్ణోదకేస్నానంతుశీతోదకేన తద్విధిశ్చ
పాత్రేశీతోదకంప్రక్షిప్యతదుపరిఉష్ణోదకేనాపూర్య శంనోదేవీం ।

ఆపఃపునంతుం । ద్రుపదాదివేం । ఋతంచం । ఆపోహిష్ఠేతిపంచభిఋగ్భిరభిమన్త్ర్య
ఇమంమేఇత్యాదినాతీర్థాని

స్మరనస్నాయాత గృహేస్నానేసంకల్ప ఆచమనమఘర్షణంతర్పణంచన అన్తే
ఆచమనంమార్జనంచకార్యమ

ఏవంస్నాత్వావస్త్రేణపాణినావాజలాపనయనకృత్వాశుష్కంశుభ్రకార్పాసవస్త్రంపరిఘాయ
స్నానార్ద్రవస్త్రమూర్ధ్వతఉత్తారయేత

వికచ్ఛోనుత్తరీయశ్చనగ్నశావస్త్రఏవచ । శ్రౌతస్మార్తేనేవకుర్యాత
ద్విగుణవస్త్రోదగ్ధవస్త్రఃస్యూతగ్రథితవస్త్రఃకాషాయవస్త్రాదయోదిగమ్బరశ్చనగ్నాః

నిష్పీడితంవస్త్రంనస్కన్ధేక్షిపేత
చతుర్గుణీకృత్యవస్త్రంగృహేఽధోదశంనద్యామూర్ధ్వదశంస్థలేనిష్పీడయేత నతుత్రిగుణమ

ఉత్తరీయంజీవత్పితృకజీవజ్యేష్ఠభ్రాతృకైర్నధార్యమ ప్రావారవస్త్రంతుసర్వైర్ధార్యమ
ఇతిప్రాతర్నిత్యస్నానమ । (మధ్యాహ్నస్నానమపి నిత్యమిత్యన్యే) ॥

ఇతినైమిత్తికస్నానమ

చణ్డాలసూతకిసూతికోదక్యాచితికాష్ఠశవచణ్డాలచ్ఛాయాదిస్పర్శేస్నానమ్

చాణ్డాఆదిస్పర్శినమారభ్యతత్స్పృష్టస్పృష్టేషుతృతీయపర్యన్తంసచైలస్నానమ

చతుర్థస్యాచమనమాత్రమ తదూర్ధ్వప్రోక్షణమ
ద్వితీయాదేర్దణ్డతృణాద్యన్తరితస్పర్శేత్వాచ్చమనమేవ వస్త్రాన్తరితః

సాక్షాత్స్పర్శఏవేతితత్రచతుర్థస్యైవాచమనమ నైమిత్తికస్నానంరాత్రావపి మృతేజన్మని
సంక్రాన్తౌశ్రాద్ధేజన్మదినేతథా ।

అస్పృశ్యస్పర్శనేచైవనస్త్రాయాదుష్ణవారిణా ౧

నైమిత్తికేజలతర్పణాదివిధిర్న
నిత్యస్నానమకృత్వాభుక్తౌఉపవాసఃగ్రహసంక్రాన్త్యాదినైమిత్తికస్నానమకృత్వాభోజనేపానేఅష్ట
సహస్రజపః

శూద్రాదిస్పర్శనిమిత్తేఉపవాసః
శ్వకాకచణ్డాలాదిస్పర్శేస్నానమకృత్వాభుక్తౌపానేచత్రిరాత్రమ రజకాదిస్పర్శేతదర్ధమ
ఇతినైమిత్తికస్నానమ ।

వారుణస్నానాని

దర్శవ్యతీపాతరథసప్తమ్యాదౌస్నానంకార్తికస్నానంమాఘస్నానాదికంచకామ్యమ
ఇతిజలావగాహాదిరూపవారుణస్నానాని ।

అథగౌనస్నానాని

అథగౌనస్నానాని ఆపోహిష్ఠాదిభిర్మన్త్రైఃప్రోక్షణమ్మన్త్రస్నానమ
గాయత్ర్యాదశకృత్వోజలమభిమన్త్ర్యతేనసర్వాఙ్గప్రోక్షణంగాయత్రమ

భస్మస్నానమాగ్నేయమ ఆర్ద్రవస్త్రేణాఙ్గమార్జనంకాపిలమ
విష్ణుపాదోదకంవిప్రపాదోదకప్రోక్షణవిష్ణుధ్యానాదిభిశ్చస్నానాన్తరాణి

గౌణస్నానేర్జపసంధ్యాదౌశుద్ధ్నతుశ్రాద్ధదేవార్చనాదౌ బ్రహ్మయజ్ఞేవికల్పః ॥

అథతిలకవిధిః

అథతిలకవిధిః ప్రాతః పుణ్డ్రంమృదాకుర్యాధ్ధుత్వాచైవతుభస్మనా ।
మృదశ్చగోపీచన్దనతులసీమూలసిన్ధుతీరజాహ్నవీతీరవల్మీకాదిస్థాః

లలాటోదరహృదయకణ్ఠేదక్షిణపార్శ్వబాహుకర్ణదేశేవామపార్శ్వబాహుకర్ణదేశేపృష్ఠేకకుదిచేతి
ద్వాదశస్థానేషుకేశవాదినామభిః

కృష్ణపక్షేసంకర్షణాదినామాభిఃశిరసివాసుదేవేతిమృదాతిలకోవిధేయః ॥

అథభస్మత్రిపుణ్డ్రః

అథభస్మత్రిపుణ్డ్రః శ్రాద్ధేయజ్ఞేజపేహోమేవైశ్వదేవేసురార్చనే ।
భస్మత్రిపుణ్డ్రైఃపూతాత్మామృత్యుంజయతి మానవః

భస్మగృహీత్వాఅగ్నిరితిభస్మవాయురితిభస్మజలమితిభస్మస్థలమితిభస్మవ్యోమేతిభస్మసర్వ

హవాఇదంభస్మమనఏతానిచక్షూంషిభస్మానీతిమన్త్రేణాభిమన్త్ర్యజలమిశ్రితేన
మధ్యమాఙ్గులిత్రయగృహీ

తేనలలాటహ్రదయనాభిగలాంసబాహుసంధిపృష్ఠశిరః
స్థానేషుశివమన్త్రేణనారాయణాష్టాక్షరేణవాగాయత్ర్యావాప్రణవేనవాత్రిపుణ్డ్రాన్కుర్యాత ॥

అథసంధ్యాకాలః

అథసంధ్యాకాలః ఉత్తమాతారకోపేతామధ్యమాలుప్తతారకా । అధమాసూర్యసహితా
ప్రాతఃసంధ్యాత్రిధామతా ౧

ఉత్తమాసూర్యసహితామధ్యమాలుప్తభాస్కరా । అధమాతారకోపేతా
సాయంసంధ్యాత్రిధామతా ౨

అధ్యర్ధయామాదాయాయంసంధ్యామాధ్యాహ్నికీష్యతే ।

సర్వేషాంసంధ్యాత్రయంనద్యాదౌబహిరేవ ప్రశస్తమ
సాగ్నికస్యతుప్రాదుష్కరనాద్యనురోధేనసాయంప్రాతఃసంధ్యేగృహేకర్తవ్యే ॥

సంధ్యాప్రయోగోబహ్వచానామ్

అథసంక్షేపతఃసంధ్యాప్రయోగోబహ్వచానామ్
దర్భద్వయకృతేపవిత్రేగ్రన్థియుతేగ్రన్థిరహితేవాహస్తయోర్ధృత్వాద్విరాచమ్యప్రాణాయామం కుర్యాత

ప్రణవస్యపరబ్రహ్మఋషిఃఅప్రమాత్మాదేవతాదైవీగాయత్రీచ్ఛన్దఃసప్తానాంవ్యాహ్రతీనాంవిశ్వామిత్రజమదగ్నిభరద్వాజగౌతమాతరివసిష్ఠకశ్యపా

ఋషయః అగ్నివాయ్వాదిత్యబృహస్పతివరుణేంద్రవిశ్వేదేవాదేవతాః గాయత్ర్యుష్ణిగనుష్టపబృహతీపఙ్క్త్రిష్టుపజగత్యశ్ఛన్దాంసి

గాయత్ర్యావిశ్వామిత్రఋషిఃసవితాదేవతాగాయత్రీచ్ఛన్దః గాయత్రీశిరసఃప్రజాపతిఋషిఃబ్రహ్మాగ్నివాయ్వాదిత్యాదేవతాఃయజుశ్ఛన్దః

ప్రాణాయామేవినియోగాః
సర్వాఙ్గులీభిస్తర్జనీమధ్యమాభిన్నాభిర్వానాసాంధృత్వాదక్షిణేనవాయుమాకృష్యరోధయేత

ఓంభూః ఓంభువః ఔస్వః ఓంమహః ఓంజనః ఓంతపః ఓంసత్యమ ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యంం యాత ఓంఆపోజ్యోతీ

రసోమృతంబ్రహ్మభూర్భువఃసువరోమ ఇతిసప్రణవసప్తవ్యాహ్రతిగాయత్రీశిరస్త్రిఃపఠిత్వా

వామనాసయావాయుంవిసృజోదితిప్రాణాయామఃసర్వశాఖాసాధారణఃమమోపాత్తదురితక్షయద్వారాశ్రిపరమేశ్వరప్రీత్యర్థప్రాతఃసంధ్యాముపాసిష్యే

ఆపోహిష్ఠేతితృచస్యామ్బరీషః సిన్ధుద్విప ఆపోగాయత్రీమార్జనేవినిం

నద్యాదౌతీర్థస్థంతామ్రమమృన్మయాదిభూమిష్ఠపాత్రస్థంవావామకరస్థంవాజలందర్భాదినాదాయమార్జనసర్వత్ర నతుధారాచ్యుతజలేన ।

అథమన్త్రాచమనమ

అథమన్త్రాచమనమ సూర్యశ్చేతిమన్త్రస్యయాజ్ఞవల్క్య ఉపనిషదఋషిః సుర్యమామన్యుమన్యుపతయోరాత్రిశ్చదేవతాః

ప్రకృతిశ్ఛన్దః ఆచమనేవినియోగః సూర్యశ్చమామన్యుశ్చమన్యుపతయశ్చమన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యోరక్షన్తామ ।

యద్రాత్ర్యాపాపమకార్షమ । మనసావాచాహస్తాభ్యామ । పదభ్యాముదేరణశిశ్నా । రాత్రిస్తదవలుమ్పతు ।

యత్కించదురితంమయి । ఇదమహంమామమృతయోనౌ । సుర్యేజ్యోతిషిజుహోమిస్వాహా ।

ఇతిజలం పిబేత ఆచమ్య ఆపోహిష్ఠేతినవఋచస్యామ్బరీషః సిన్ధుద్వీప ఆపోగాయత్రీ పఞ్చమీవర్ధమానా సప్తమీప్రతిష్ఠా ।

అన్త్యేద్వేఅనుష్టుభౌ మార్జనేవినియోగః ప్రణవేనవ్యాహ్రతిభిర్గాయత్ర్యాప్రణవాన్తయా ।

ఆపోహిష్ఠేతిసూక్తేన మార్జనంచచతుర్థకమ ౧ ఋగన్తేర్ధఋచాన్త్వాపాదాన్తేవాపిమార్జయేత ।

గాయత్రీశిరసాచాన్తేమార్జయిత్వాఘమర్షణమ ౨ ఋతంచేతితృచస్యమాధుచ్ఛన్దసోఘమర్షణోభావవృత్తమనుష్టుప అఘమర్షణేవినిం

దక్షిణహస్తేజలంకృత్వాఋతంచేతిఋక్త్రయంద్రపదేతిఋచంవాజప్త్వాదక్షిణనాసయాపాపపురుషంనిరస్యతజ్జల్మ్లావలోక్యవామభాగేక్షితౌక్షిపేత

ఆచమ్య గాయత్ర్యావిశ్వామిత్రఃసవితాగాయత్రీ శ్రీసూర్యాయార్ఘ్యదానేవిం
ప్రణవవ్యాహ్రతిపూర్వయాగాయత్ర్యాతిష్ఠన్సూర్యోముఖః

జలాఞ్జలింత్రిఃక్షిపేత కాలాతిక్రమేప్రాయశ్చిత్తర్థచతుర్థకమ్
అసావాదిత్యోబ్రహ్మేతిప్రదక్షిణంభ్రమనజలంసిఞ్చేత

అర్ఘ్యాఞ్జలౌతర్జన్యఙ్గుష్ఠయోగోనకార్యః ఇదమర్ఘ్యదానంప్రధానమిత్యేకే అఙ్గమితిపరే ।

అథగాయత్రీజపః

అథగాయత్రీజపః ప్రాణాయామంకృత్వా గాయత్ర్యావిశ్వామిత్రఃసవితాగాయత్రీ జపేవిం
తత్సతుర్హ్వదయాయనమః

వరేణ్యంశిరసేస్వాహా భర్గోదేవస్యశిఖాయైవషట్ ధీమహికవచాయహుమ
ధియోయోనోనేత్రత్రయాయవౌషట ప్రచోదయాత

అస్త్రాయఫట ఇతిషడఙ్గన్యాసఃకార్యః
నవాకార్యోన్యాసవిధేరవైదికత్వాదితిగృహ్యపరిశిష్టేస్పష్టమ

ఏతేనాక్షరన్యాసపాదన్యాసాదీనాంముద్రాదివిధేః
శాపమోచనాదివిధేశ్చతాన్త్రికత్వేనావైదికత్వాదనావశ్యకత్వంవేదితవ్యమ

మంత్రదేవతాంధ్యాయేత కేచిద్గాయత్రయాదిధ్యానంవదన్తి
ఆగచ్ఛవరదేదేవిజపేమేసన్నిధౌభవ ।

గాయన్తంత్రాయసేయస్మాద్గాయత్రీత్వంతతఃస్మృతా ౧
ఇతితామావాహ్యయోదేవఃసవితాస్మాకంధియోధర్మాదిగోచరే ।

ప్రేరయేత్తస్యతద్భర్గస్తద్వరేన్యముపాస్మహే ౧ ఇతిమంత్రార్థచిన్తయన
మౌనీప్రాతఃసూర్యాభిముఖస్తిష్ఠన్నామణ్డలదర్శనాత్సప్రణవవ్యాహ్రతికాయాః

గాయత్ర్యయాఅష్టశతమష్టావింశతిదశకంవాజపేత
సాయంవాయవ్యాభిముఖఆనక్షత్రదర్శనాదితివిశేషః

అనధ్యాయేఽష్టావింశతిప్రదోషేదశైవజపేదితికారికాయామ
రుద్రాక్షవిద్రుమాదిమాలాభిరఙ్గులీపర్వభిర్వాజపః

అష్టశతంచతుఃపఞ్చశతసప్తవింశతిర్వామాలామణయః ఉత్తరన్యాసంకృత్వోపస్థానమ
జాతవేదసేం । తచ్ఛంయోర్ ।

నమోబహ్మణ ఇతిమన్త్రైఃసాయంప్రాతశ్చోపతిష్ఠేదితిపరిశిష్టమతమ
స్మృత్యన్తరేమిత్రస్యచర్శణీత్యాదిమిత్రదేవతాకైః

ప్రాతః ఇమంమేవరునేత్యాదిభిర్వరుణపదోపేతైః సాయంసూర్యోపస్థానముక్తమ
ప్రాచ్యైదిశేనమ ఇన్ద్రాయనమః ఆగ్నేయ్యైదిశేం

అగ్నయేనమః ఇత్యాదినా దృదిగ్వన్దనాన్తే సంధ్యాయైనమఃగాయత్ర్యైనమః సావిత్ర్యైం
సరస్వత్యైం సర్వాభ్యోదేవతాభ్యోనమ

ఇతినత్వా ఉత్తమేశిఖరేజాతేభూమ్యాంపర్వతమర్ధని ।

బ్రాహ్మణైరభ్యనుజ్ఞాతాగచ్ఛదేవియథాసుఖమ ౧ ఇతివిసృజ్య భద్రంనోఅపివాతయమనః

ఇతిత్రిరుక్త్వాప్రదక్షిణంభ్రమన ఆసత్యలోకాదాపాతాలాదాలోకాలోకపర్వతాత ।

యేసన్తిబ్రాహ్మణాదేవాస్తోభ్యోనిత్యంనమోనమః ౧
ఇతిభూమ్యుపసంగ్రహంనమస్కృత్యద్విరాచామేదితి ।

అథతైత్తిరీయాణాంసంకల్పాన్తంర్వవత

అథతైత్తిరీయాణాంసంకల్పాన్తంర్వవత గాయత్రీధ్యాత్వా
ఆయాతువరదాదేవీఅక్షరంబ్రహ్మసంమితమ ।

గాయత్రీఛన్దసాంమాతరిదంబ్రహ్మజుషస్వమే ౧ సర్వవర్ణేమహాదేవిసంధ్యావిద్యేసరస్వతి ।

అజరేఅమరేదేవిసర్వదేవినమోస్తుతే ౨ ఓజోసి సహోసిబలమాసిభ్రాజోసి

దేవానాంధామనామాసివిశ్వమసివిశ్వాయుఃసర్వమసిసర్వాయురభిభూరోమగాయత్రీమావాహ
యామి

సావిత్రీమావాహయామి సరస్వతీమావాహయాం ఛన్దఋషీనావహం శ్రియంం
హ్రియమావాహయామి

ఇత్యావాహ్యమార్జనంపూర్వవత ఆపోవాఇద సర్వంవిశ్వాభుతాన్యాపఃప్రాణావాఆపః పశవ

ఆపోన్నమాపోమృతమాపఃసమ్రాడాపోవిరాడాపఃస్వరాడాపశ్ఛన్దాస్యాపోజ్యోతీ
ష్యాపోయజూష్యాపః

సత్యమాపః సర్వాదేవతాఆపోభూర్భువఃసువరాప
ఆప్ఓంమితిజలమభిమన్త్ర్యసూర్యశ్చేతిపూర్వవన్మన్త్రాచనమన

దధిక్రావ్ణోఅకారిషమితిఋచముక్త్వాఆపోహిష్ఠేతితిసృభిఃహిరణ్యవర్ణాఇతిపవమానః సువర్చన

ఇత్యనువాకేనచఋగన్తేమార్జనాన్తేఽఘమర్షణంకృత్వానకృత్వావార్ఘ్యదానాదిగాయత్రీజపాన్త మావాహనంమంత్రవర్జ్యపూర్వవత

న్యాసవిధేరవైదికత్వముక్తమేవ జపాన్తేఉపస్థానం మిత్రస్యచర్షణీం । మిత్రోజనానం । ప్రసమిత్రం ।

యచ్చిద్ధితేం । యత్కించేదం౦ । కితవాసోయద్రిం । ఇతిషడ్భిరుపస్థాయ ప్రాచ్యైదిశేయాశ్చదేవతాఏతస్యాంప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చనమోనమ

ఇత్యాదినాఅధరాన్తాఃషట్నత్వాఅవాంతరాయైదిశేయాశ్చదేవతాఇతిచనత్వానమోగజ్గాయ మునయోర్మధ్యేఇత్యాదినామునిదేవాన్నత్వాస

్రవంతుదిశోఇతిమంత్రంపఠిత్వాగోత్రాద్యుచ్చార్యపూర్వవదభూమ్యుపసంగ్రహంనత్వాపూ ర్వవత్సంధ్యావిసృజేదితి ॥

అథకాత్యాయనానాంసంధ్యాప్రయోగః

అథకాత్యాయనానాంసంధ్యాప్రయోగః ॥

అచమ్యభూఃపునాతుభువఃపునాతుస్వఃపునాతుభుర్భువఃస్వఃపునాత్విత్యాదిపావనంకృత్వాఅ పవిత్రఃపవిత్రోవేతివిష్ణుంస్మృత్వా

ఆసనాదివిధికృత్వాద్విరాచమ్య ప్రాణానాయమ్యపూర్వవత్సంకల్ప్య గాయత్రీత్ర్యక్షరాంబాలాంసాక్షసూత్రకమణ్డలుమ ।

రక్తవస్త్రాంచతుర్వక్త్రాంహంసవాహనసంస్థితామ ౧
బ్రహ్మాణీంబ్రహ్మదైవత్యాంబ్రహ్మలోకనివాసినీమ ।

ఆవాహయామ్యహందేవీమాయాతీసూర్యమణ్డలాత ౨ ఆగచ్ఛవరదేదేవిత్ర్యక్షరేబ్రహ్మవాదిని ।

గాయత్రీఛన్దసాంమాతర్బ్రహ్మయోనేనమోస్తుతే ౩ ఇత్యావాహ్యపూర్వవత
ఆపోహిష్ఠేతితృచేనమార్జయేత

సూర్యశ్చేతిమంత్రస్యనారాయణఋషిఃసూర్యోదేవతాఅనుష్టుపఛన్దఃఆచమనేవినియోగః
సూర్యశ్చేతిజలంప్రాశ్యాచమ్య

ఆపోహిష్ఠేతినవఋజమార్జనంకుర్యాదితికేచిదాహుః

బహవస్తుసంకల్పాద్యన్తేసూర్యశ్చేతిమంత్రాచమనంకృత్వాఽఽపోహిష్ఠేతితిసృభిఃప్రతిపాదం
మార్జనాన్తేఽఘమర్షణంకార్యనతుమార్జనద్వయమిత్యాహుః

సుమిత్ర్యాదుర్మిత్ర్యాఇతిద్వయోఃప్రజాపతిఋషిః ఆపోదేవతాయజుశ్ఛం
దఃఆదానప్రక్షేపేవిం సుమిత్ర్యాన

ఆపఓషధయఃసన్తుఇతిజలమాదాయదుర్మిత్ర్యాస్తస్మైసన్తు
యోస్మాన్ద్వేష్టియంచవయంద్విష్మ ఇతివామభువిక్షిపేత ।

తతఋతంచేతితృచేనద్రపదేతిత్రిరక్తఋచావాఘమర్షణంపుర్వవత
సాయంప్రాతశ్చత్రిరఘ్యదానంపుష్పయుతజలేనపూర్వవత మధ్యాహ్నేసకృత

గాయత్ర్యాపరితఉక్షణమ అథోపస్థానమ
ఉద్వయముదుత్యమితిద్వయోః ప్రస్కణ్వః సూర్యోనుష్టుపగాయత్ర్యౌ
చిత్రందేవానామాఙ్గిరసః కుత్సః సూర్యస్త్రిష్టుప

తచ్చక్షుర్ధ్యజగాథర్వణః సూర్యః పురఉష్ణిక ఉపస్థానేం ఉద్వయంతమసం ౧ ఉదుత్యంజాం ౧ చిత్రందేం ౧ తచ్చక్షుర్దేవహితం౦

ఇతిఊర్ధ్వబాహుః సూర్యముదీక్షమాణోయథాశాఖంపఠేత
ప్రాణాయామాదివిధాయన్యాసముద్రాతర్పణాదివిధిః కృతాకృతః

తేజోసీతిపరమేష్ఠీప్రజాపతిరాజ్యంయజుః ఆవాహనేం
తేజోసిశుక్రమస్యమృతమసిధామనామాసిప్రియందేవానామనాధృష్టందేవయజనమసి

పరోరజసఇతివిమలః పరమాత్మానుష్టుప గాయత్ర్యుపస్థాం

గాయత్ర్యస్యేకపదీద్విపదీత్రిపదీచతుష్పద్యపదసినహిపద్యసేనమస్తేతురీయాయదర్శనా యపదాయపరోరజసేసావదోమ

తతోగాయత్రీజపాన్తంపూర్వవత
తతః శక్తేనవిభ్రాడిత్యనువాకేనపురుషసూక్తేనవాశివసంకల్పేనవామణ్డలబ్రాహ్మణేనవోపస్థానం కార్యమ

అత్రబహ్వృచశాఖోక్తవద్దిగ్వన్దనంకేచిత్కుర్వన్తి తతఉత్తమేశిఖరేం
దేవాగాతువిదోగాతుమితిమంత్రాభ్యావిసర్జనమ

భూమ్యుపసంగ్రహంనమస్కారాదిపూర్వవత ఇతికాత్యాయనసంధ్యా ।

సంధ్యాముపాసతేయేతేనిష్పాపాబ్రహ్మలోకగాః

సంధ్యాముపాసతేయేతేనిష్పాపా్బ్రహ్మలోకగాః ।
అన్యకర్మఫలంనాస్తిసంధ్యాహీనేఽశుచిత్వతః ।

జీవమానోభవేచ్ఛూద్రోమృతఃశ్వాజాయుతేధ్రువమ ।
సంధ్యాత్రయేకాలాతిక్రమేప్రాయశ్చిత్తార్థమేకమర్ఘ్యమధికం

దత్వారాత్రౌప్రహరపర్యన్తందినోక్తకర్మాణికుర్యాత బ్రహ్మయజ్ఞసారవర్జయేత సర్వథా

సంధ్యాలోపేప్రతిసంధ్యమేకోపవాసోయుతమష్టోత్తరాసహస్త్ర్వాగాయత్రీజపః అత్యశక్తౌ ప్రతిసంధ్యాలోపంశతగాయత్రీజపాః

ద్వయహంత్ర్యహంలోపేతదావృత్తిః తతఃపరంకృచ్ఛ్రాది కల్ప్యమ ॥

అథౌపాసనహోమః

అథౌపాసనహోమః స్వయంహోమోముఖ్యః
అశక్తౌపత్నీపుత్రఃకుమారీభ్రాతాశిష్యోభగినేయోజామాతాఋుత్విగ్వా

పుత్రాదిర్ధమ్పత్యోః సంనిధానేఏకతరసంనిధానేవాజుహుయాత త్యాంగయజమానః
పత్నీవాకుర్యాత

తస్యాఅసంనిధౌతదాజ్ఞయాఋుత్విగాదిరపి
పత్న్యాఋుతుప్రసవోన్మాదాదిదోషేతుతదాజ్ఞాంవినాపిఋుత్విగాదిస్త్యాంగకుర్యాత

స్వయంహోమేఫలంయత్స్యాదన్యైర్హోమేతదర్ధకమ । పర్వణితుస్వయమేవజుహుయాత
తత్రప్రాతఃసూర్యోదయాత్ప్రాకసాయంసూర్యాస్తాత్ప్రాక

అగ్నినాంగృహ్యాగ్నేర్వాప్రాదుష్కరణంకృత్వాసూర్యోదయాన్హోత్తర్హోమఃకార్యః ప్రాదుష్కరణకాలాతిక్రమే

ఓంభుర్భువఃస్వఃస్వాహేతిమంత్రేణస్రువాజ్యాహుతిరూపంసర్వప్రాయశ్చిత్తమాజ్యసంస్కార పూర్వకంకృత్వాహోమః

సూర్యోదయోత్తరందశఘటికాపర్యన్తప్రాతర్హోమకాలోముఖ్యః తత ఆసాయంగౌణః సాయంనవనాడికాపర్యన్తంముఖ్యః

తత ఆప్రాతర్గౌణః ముఖ్యకాలాతిక్రమేకాలాతిక్రమానిమిత్తప్రాయశ్చిత్తపూర్వకముకహోమంకరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యాజ్యంసంస్కృత్యస్రుచిచతుర్గృహీతంగృహీత్వాసాయంకాలేదోషావస్తర్నమః

స్వాహేతుహుత్వాప్రాతస్తుప్రాతర్వస్తర్నమఃస్వాహేతిహత్వాహౌమ్యంసంస్కృత్యనిత్యహోమః

శ్రౌతంహోమంకృత్వాస్మార్తః హోమః కేచిత్స్మార్తహోమంపూర్వమాహుః ఆధానేపునరాధానేసాయముపక్రమోహోమః

సాయంప్రాతర్హోమయోర్ద్వైక్యంకర్త్రైక్యంచ ప్రాతర్యజమానఃకర్తచిత్కర్తృభేదోనదోషాయ ॥

అథాశ్వలాయనస్మార్తహోమః

అథాశ్వలాయనస్మార్తహోమః ఆచమ్యప్రాణానాయమ్యదేశకాలౌసంకీర్త్యశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థ

సాయమౌపాసనహోమంప్రాతరౌపాసనహోమంవాముకద్రవ్యేణకరిష్యే
చత్వారిశృంగేతిధ్యాత్వాసోదకహస్తేనత్రిపరిసముహ్యపరిస్తీర్యత్రిఃపర్యుక్ష్య

హోమద్రవ్యంసమిద్యుతముత్తరతఃస్థితందర్భేణావవాల్యప్రోక్ష్యత్రిఃపర్యగ్నికృత్వాఽగేనఃప
శ్చిమతోదర్భేనిధాయ విశ్వానిన

ఇత్యభ్యర్చ్యప్రజాపతింమనసాధ్యాయనసమిధమగ్నౌప్రక్షిప్యతథైవత్యక్త్వాసమిధిదీప్తాయాం
శతతణ్డులైరగ్నయేస్వాహేతిసాయం

ప్రథమాహుతిః సూర్యాయస్వాహేతిప్రాతఃప్రథమాహుతిః శతాధికతణ్డులైః
ప్రజాపతయఇతిమనసోచ్చార్యహోమత్యాగాభ్యాంద్వితీయాహుతిరుభయకాలే

పరిస్తరణంవిసృజ్యపరిసమూహనపర్యుక్షణేకృత్వోపస్థానమ అగ్న ఆయూంశీతితిసృణాం
శతంవైఖానసాఅగ్నిఃపవమానోగాయత్రీ

అగ్న్యుపస్థానేవినియోగః అగ్నేత్వన్న ఇతిచతసృణాం గౌపాయనాబన్ధుః సుబన్ధుః
శ్రుతబన్ధుర్విప్రబన్ధుశ్చాగ్నిర్ద్విపదావిరాట

అగ్న్యుపస్థానేవిం ప్రజాపతేహిరణ్యగర్భఃప్రజాపతిస్త్రిష్టుప ప్రజాపత్యుపస్థానేవినియోగః
తంతుంతన్వన్దేవాఅగ్నిర్జగతీయద్వా

దేవాప్రజాపతిర్జగతీ ఉపస్థానేవినియోగః హిరణ్యగర్భోహిరణ్యగర్భఃప్రజాపతిస్త్రిష్టుప్
ప్రజాప్రత్యుపం ఇతివాయవ్యదేశేతిష్ఠన్నుపస్థాయ

ఉపవిశ్యమానస్తోక ఇత్యాదినావిభూతిధారణంక్వచిదుక్తమ విష్ణుంస్మృత్వా
అనేనహోమకర్మణాపరమేశ్వరఃప్రీయతామిత్యర్పయేత

ప్రాతస్తుసూర్యోనోదివఃసూర్యశ్చక్షుఃసూర్యోగాయత్రీ సూర్యోపం
ఉదుత్యంకాణ్వఃప్రస్కణ్వఃసూర్యోగాయత్రీ సూర్యోపం
చిత్రందేవానామాఙ్గిరసఃకుత్సఃసూర్యస్త్రిష్టుప

సూర్యోపం నమోమిత్రస్యసుర్యోభితపాఃసూర్యోజగతీ సూర్యోం
ఇతిచతుర్భిఃపూర్వోక్తైస్త్రిభిఃప్రాజాపత్యేశ్చోపస్థానమ్ కేచిత్ర్వాతస్తంతుంతన్వన్నితి న

పఠన్తి పత్నీకుమారీకర్తృకహోమేధ్యానోపస్థానాదౌమన్త్రావర్జ్యాః ॥

అథహిరణ్యకేశీయానాం

అథహిరణ్యకేశీయానాం పూర్వోక్తసంకల్పాద్యన్తే యథాహతద్వసవ ఇతిపరిసముహ్యాపరిస్తీర్య

అదితేనుమన్యస్వేతిదక్షిణతః ప్రాచీనంపర్యుక్షేత
అనుమతేనుమన్యస్వేతిపశ్చాదుదీచీనమ

సరస్వతేనుమన్యస్వేతిఉత్తరతఃప్రాచీనమ దేవసవితఃప్రసువేతి సర్వతః
తూష్ణీంసమిధమాధాయహోమాదిప్రాగ్వత

అదితేన్వమస్థాః అనుమతేన్వం సరస్వతేన్వం
దేవసవితఃప్రాసావీరితపూర్వత్పరిషేచనమ

ఉదుత్యంచిత్రందేవానామితిప్రాతరుపస్థానమ అగ్నిర్మూర్ధాదివఇతి
త్వామగ్నేపుష్కరాదధీతిద్వాభ్యాంసాయముపస్థానమ ॥

అథకాత్యాయనానాం

అథకాత్యాయనానాం సాయమస్తమితే హోమః ప్రాతఃసూర్యేఽనుదితే హోమః

తత్రప్రాతరుపస్థానాన్తాసంధ్యాకృత్వా హోమాన్తేగాయత్రీజపాదిసంధ్యాసమాపనమ

తత్రపూర్వవత్సంకల్పాన్తేఉపయమనాన్కుశానాదాయసవ్యేకృత్వాదక్షిణకరేణతిస్రఃసమిధో గ్నావాధాయ

మణికోదకేనపర్యుక్ష్యాగ్నిమర్చయిత్వాగ్నయేస్వాహాప్రజాపతయేస్వాహేతిసాయందధ్నాతణ్డు లైర్వాహుత్వాప్రాతస్తథైవసూర్యాయప్రజాపతయేచజుహుయాత

సమాస్త్వేత్యనువాకేనసాయముపస్థానం ప్రాతస్తువిభ్రాడిత్యనువాకేన అత్రదధిహోమాదౌసంస్రావప్రాశనమాహుః

హోమలోపేఽష్టోత్తరసహస్రగాయత్రీజపః ముఖ్యకాలాతిక్రమేఅనాదిష్టహోమః ॥

అథహోమద్రవ్యాణి

అథహోమద్రవ్యాణివ్రీహిశ్యామాకయవానాంతణ్డులాఃపయోదధిసర్పిర్యవవ్రీహిగోధూమప్రి యంగవఃస్వరూపేణాపిహోమ్యాః

తిలాస్తుస్వరూపేణైవ తణ్డులాదయః శతసంఖ్యాహస్తేనహోతవ్యాః దధ్యాదిద్రవద్రవ్యం స్రువేణ సర్వత్రోత్తరాహుతిఃపూర్వతోభూయసీ

సమిధశ్చార్కపకాశఖదిరాపామార్గపిప్పలోదుమ్బరశమీదుర్వాదర్భమయాదశద్వాదశాఙ్గులాః సత్వచః వటప్లక్షబిల్వాదిజాహేమాద్రౌ

హోమాహుత్యోఃసంసర్గే యత్రవేత్థేతిమన్త్రేణాగ్నయేసమిద్ధోమః
నిత్యహోమేత్వతిక్రాన్తేఆజ్యంసంస్కృత్యచతుర్గృహీత్వామనోజ్యో_ర్జుషతామితి

జుహుయాత ద్వాదశదినపర్యన్తంహోమలోపేఇదమేవప్రాయశ్చిత్తమ తతః పరమగ్నినాశః

ఏవంహోమలోపప్రాయశ్చిత్తకృత్వాతిక్రాన్తహోమార్థద్రవ్యంసంస్కృత్యసాయంప్రాతః
క్రమేణద్వేద్వేఆహుతీదినగణనయాజుహుయాత అగ్నిసూర్య

ప్రజాపతీనుపతిష్ఠేన్నవాజుహుయాత్ప్రాయశ్చిత్తేనచారితార్థ్యాత
సూతకాదినాహోమలోపేప్యేవమ హిరణ్యకేశీయానామప్యేవమ

ఆపస్తమ్బాదీనాంత్రిరాత్రాత్పరమగ్నినాశోభవతీతిసూతకేపిస్వయంహోమఃకార్యః

సమారోపోత్తరంసూతకపాతేప్రత్యవరాహోసంభవేనత్రిరాత్రంహోమలోపేపునరాధానమ్ ॥

అథసమస్యహోమః

అథసమస్యహోమః సాయంప్రాతర్హోమౌసమస్యకరిష్యే

పూర్వవత్సాయంకాలహోమాన్తంకృత్వాపర్యుక్ష్యపునర్ద్రవ్యంసంస్కృత్యసమిధంప్రక్షిప్యసూ
ర్యప్రజాపత్యాహుతీదత్వాహవిష్పాంతమిత్యుపతిష్ఠేత

హవిష్పాంతమితిపఞ్చర్చస్యవామదేవః సూర్యవైశ్వానరౌత్రిష్టుప
నిత్యవత్ప్రజాపత్యుపస్థానమ ॥

అథపక్షహోమః

అథపక్ష హోమః ప్రతిపది
అద్యసాయమారభ్యచతుర్దశీసాయమవధికానపక్ష హోమానతన్త్రేణకరిష్యే

సాయంతణ్డులానపాత్రద్వయేవృద్ధిక్షయానుసారేణచతుర్దశాదివారంగృహీత్వా హోమకాలేఽగ్నయేస్వాహేతిసర్వానపూర్వపాత్రః

స్థానేకద్రైవహుత్వాద్వితీయపాత్రస్థానప్రజాపతయేతథైవజుహుయాత

ఏవంద్వితీయాయాంప్రాతరద్యావధిపర్వప్రాతరవధికానపక్ష హోమానతంత్రేణకరిష్యఇత్యాదిసాయంవత

విశేషస్తుప్రథమపాత్రస్థానూర్యాయస్వాహేతిజుహుయాత
ద్వితీయపాత్రస్థాన్ప్రజాపతయేస్వాహేతిహుత్వోభయత్రసమిదేకోపస్థానాదిసకృత పక్షమధ్యే

ఆపత్రాప్తౌతత్సాయంకాలాచ్చతుర్దశీసాయంపర్యంతానశేషహోమాన్సాయంపక్ష హోమవద్ధుత్వాపర్వప్రాత హోమాన్తాన్ప్రాతర్జుహుయాత

సర్వథాపర్వసాయంహోమఃప్రతిపత్ప్రాతర్హోమశ్చపృథగేవ ఇతిపక్ష హోమశేషహోమౌ పక్షమధ్యేఆపన్నివృత్తావపకృష్టాహోమాఃపునఃకార్యాః

సంతతపక్ష హోమత్రయేఽగ్నినాశాత్తృతీయేపక్షేప్రతిదినంహోమః
సర్వథాపన్నివృత్యభావేయావజ్జీవంపక్ష హోమాః ॥

అథసమారోపః

అథసమారోపః అయంతేయోనిరిత్యస్యవిశ్వామిత్రోగ్నిరనుష్టుప అగ్నిసమారోపేవిం

అనేనమంత్రేణహోమోత్తరమరణీమశ్వత్థసమిధంవాప్రతాప్యాగ్నిసమారోహంతత్రభావయే
త

హోమాదికాలేఅరణీంనిర్మథ్యప్రత్యవరోహేతిమంత్రేణస్థణ్డిలేగ్నిప్రతిష్ఠాపయేత్
సమిత్సమారోపేశ్రోత్రియాగారాదగ్నిప్రతిష్ఠాప్యప్రత్యవరోహేతి

మంత్రేణతాంసమిధమగ్నావాదధ్యాత
సూత్రాన్తరేఆజుహ్వానఉద్బుధ్యస్వేతిమంత్రాభ్యాంప్రత్యవరోహణమ
ప్రత్యహంసమారోపాదిద్వాదశదినమేవ

పర్వణిసాయంహోమకాలపర్యన్తంప్రత్యవరోహణాభావేగ్నినాశ ఇతికేచిత
సమారోపప్రత్యవరోహౌయజమానకర్తృకావేవ

తేనసమారోపోత్తరంపర్వణ్యాశౌచప్రాప్తౌప్రత్యవరోహాసంభవాదగ్నినాశః
ఇదమాపస్తమ్బాదిపరమ

ఆశ్వలాయనానాంతుద్వాదశరాత్రమధ్యేపర్వణిప్రత్యవరోహాభావేపినాగ్నినాశః
కింతుద్వాదశరాత్రోత్తరంహోమలోపఏవేత్యపరే

రాజక్రాన్త్యాదిసంకటేఋత్విగ్ద్వారాపిసమారోపాది కేచిదృత్విగాద్యభావేనానన్యగతికత్వే

ఆశౌచపాతాత్పూర్వపర్వహోమసహితానపిహోమానపకృష్యకృత్వానకృత్వావాసమారోపం
కృత్వాసూతకాన్తేప్రత్యవరోహః కార్యోనాత్రపర్వోల్లఙ్ఘనదోష ఇత్యాహుః ॥

సమారోపోత్తరందంపత్యోః

సమారోపోత్తరందంపత్యోః ప్రవాసేసీమానద్యోరుల్లుఙ్ఘనకాలే
ఉభాభ్యామన్యతరేణవాసమిదాద్యన్వారమ్భః కార్యః అన్యథాగ్నినాశః

యజమానస్యైవప్రవాసేకృత్యమ
అభయంవోభయంమేస్త్వితిఅగ్నిముపస్థాయప్రవాసంగచ్ఛేత తత

ఆగత్యగృహామాబిభీతోపవఃస్వస్త్యేవోస్మాసుచప్రజాయధ్వంమాచవోగోపతీరిషతిమంత్రేనస్వ
గృహంనిరీక్ష్యగృహానహంసుమనసఃప్రపద్యేవీరఘ్నోవీరవతఃసువీరాన ।

ఇరాంవహంతోఘృతముక్షమాణాస్తేష్వహంసుమనాః

సంవిశామీతిగృహంప్రవిష్యశివంశగ్మంశంయోఃశంయోరితిపునస్త్రిరనువీక్ష్యనిత్యహోమాన్తేఅ
భయంవోభయంమేస్త్విత్యగ్నిముపతిష్ఠేత

జ్యేష్ఠపుత్రశిరఃపాణిభ్యాంపరిగృహ్య
అఙ్గాదంగాత్సంభవసీతిమంత్రంజపిత్వామూర్ధానంత్రిర్జిఘ్రేత

ఏవమితరపుత్రాణాంప్రతక్తకన్యానాంతూష్ణీజిఘ్రేత
ప్రవాసాదాగతంప్రతిఙ్ఞాఅతమపిఅప్రియంతద్దినేనవదేయుః ॥

ప్రోషితేపత్న్యాపత్నీస్మార్తహోమౌస్వయంకృత్వాదర్శపుర్ణమాసస్థాలీపాకపిణ్డపితృయజ్ఞాన్వి
ప్రేణకారయేత

అనుగతప్రాయశ్చిత్తాదిపత్న్యారజస్వలాయామపిఋత్విక్కుర్యాత
పునఃసంధానంతుపత్న్యాప్రోషితేనభవేత

నైమిత్తికాజాతేష్టిగృహదాహేష్టయోపినభవన్తి ప్రాయశ్చిత్తేష్టేః పూర్ణాహుతిః ॥

అథౌపాసనా ప్రాయశ్చిత్తం

అథౌపాసనాగ్న్యనుగమనేగృహ్యాగ్నేరనుగమనప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య ఆయతనస్థం

భస్మదూరీకృత్యోపలేపాదికృత్వాగ్నిప్రతిష్ఠాప్యాజ్యంసంస్కృత్య అయాశ్చేతిమన్త్రేణైకామాజ్యాహుతిసర్వప్రాయశ్చిత్తంచ

హుత్వాదంపత్యోరన్యతరేణాపరహోమకాలపర్యంతముపోషితేనస్థాతవ్యమ ఏవంద్వాదశాత్రపర్యన్తమ

కేచిదుపవాసమయాశ్చేతిహోమంవాకుర్యాతనద్వయమిత్యాహుః ఏతదవృత్తికారమతమ

కేచిత్తుయద్యగ్న్యనుగమనేహోమకాలద్వయాతిక్రమస్తదానష్టాగ్నిసంధానమ తత్రత్రిరాత్రమగ్నినాశేప్రాణాయామశతమ

తత ఆవింశతిరాత్రమేకదినోపవాసః తత ఆమాసద్వయంత్రిరాత్రోపవాసః తతఊర్ధ్వసంవత్సరపర్యన్తంప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రమ

తతఃప్రతివర్ష కృచ్ఛ్రావృత్తిః ఏవంప్రాయశ్చిత్తం కృత్వా ఆధానోక్తసంభారాన్నిధాయనష్టస్యగృహ్యాగ్నేఃప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యాయాశ్చేత్యాజ్యేనస్రువాహుతిపత్న్యుపవాసాదిపూర్వవత్ర లాజాహోమాదికంవా ఏవంద్వాదశరాత్రపర్యన్త

మన్యుత్పత్తిరిత్యాహుః
ద్వాదశదినోత్తరంవిచ్ఛేదప్రాయశ్చిత్తంహోమాదిద్రవ్యదానంచకృత్వావివాహహోమాదివిధి నాయథాస్వస్వగృహ్యంపునఃసంధానమ ॥

అథాన్వాహితాగ్నేః

అథాన్వాహితాగ్నేః
ప్రాకయాగాదనుగతౌఅయాశ్చేతిపూర్వవదగ్నిముత్పాద్యపునరన్వాధానంకృత్వాభూర్భువః

స్వరిత్యపస్థాయసర్వప్రాయశ్చిత్తంహుత్వాస్థాలీపాకంకుర్యాత

అన్వాధానోత్తరంప్రయాణప్రాప్తౌ తుభ్యంతాఅంగిరస్తమ
ఇత్యాజ్యాహుతిమగ్నయేహుత్వాసర్వప్రాయశ్చిత్తంహుత్వాగ్నింసమారోప్యగచ్ఛేత

సమారూఢసమిన్నాశేపునరాధేయమిష్యతే ।

ఉపలేపాదికంకృత్వానష్టాగ్నిప్రాయశ్చిత్తంపునరాధేయంసంకల్ప్య
ఆధానోక్తసంభారాన్నిధాయాగ్ని ప్రతిష్ఠాప్య

అయాశ్చేతిస్రువాజ్యాహుతిసర్వప్రాయశ్చిత్తంచజుహుయాదితిపునరాధేయమ

స్వాగ్నిభ్రమేణాన్యాగ్నౌస్వయంయజనేస్వాగ్రావన్యయజనేవాపథికృత్స్థాలీపాకంకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యచరుః కార్యోథవాపథికృత్సానే పూర్ణాహుతింహోష్యామీతి

సంకల్ప్యస్రుచిద్వాదశవారంచతుర్వారంవాజ్యంగృహీత్వాఅగ్నయేపథికృతేస్వాహేతిజుహు యాత

వివాహెూత్తరమాధానోత్తరంవాపౌర్ణమాస్యాంస్థాలీపాకారమ్భః

ప్రతిపదియాగోతిక్రాన్తశ్చేదాగామిపర్వపూర్వతిథిషుచతుర్థీనవమీచతుర్దశీద్వితీయాపఞ్చమ్య ష్టమీర్విహాయకార్యః

నాత్రకాలాతిక్రమప్రాయశ్చిత్తమ
అన్వాధానోత్తరంప్రతిపదీష్ట్యకరణేతృతీయాదితిథిషుసర్వప్రాయశ్చిత్తంహుత్వాపునరన్వాధా యయాగః

ద్వితీయపర్వప్రాప్తౌఅతీతేష్టిః పథికృచ్చరుపూర్వకంపర్వణికారా
తత్రాప్యతిక్రమేద్వితీయప్రతిపదిలుప్తేష్టేఃపాదకృచ్ఛ్రం కృత్వాప్రాప్తకాలయాగః

ద్వితీయయాగస్యాపిఆగామితిథిషులోపేతత్పర్వణిపాదకృచ్ఛ్రపథికృత్పూర్వకంద్వితీయ యాగః

తత్రాప్యతిక్రమేతృతీయప్రతిపదిఅర్ధకృచ్ఛ్రంయాగద్వయస్యకృత్వాప్రాప్తయాగః

తృతీయయాగస్యోక్తతిథావర్ధకృచ్ఛ్రపథికృత్పూర్వకంచతుర్థపర్వణివాఅకరణేఅగ్నినాశాత్పు నరాహేయమ

అత్రపునరాధేయస్వరూపంసంభారనిధానపూర్వకమయాశ్చేతిస్రువాజ్యాహుత్యాతరిత్యన్వా రూఢసమిన్నశస్థలేఉక్తమేవ

పునరాధానంతువివాహహెూమాదిరూపం పునరాధేయాద్భిన్నమ

ఆయతనాద్బహిఃశమ్యాపరాసాత్రాకవహ్నిపాతేఇదంతఏకమిత్యృచాతమాయతనేప్రక్షిప్యస ర్వప్రాయశ్చిత్తంజుహుయాత

పర్వణివ్రతలోపేగ్నయేవ్రతపతయేచరుఃపూర్ణాహుతిర్వా

పర్వణిదంపత్యోరన్యతరాశ్రుపాతేగ్నయేవ్రతభృతేచరుఃపూర్ణాహుతిర్వాపవిత్రనాశేఽగ్నయేప విత్రవతేచరుఃపూర్ణాహుతిర్వాఅన్వాధానేష్టిమధ్యేచన్ద్రగ్రహణే

అత్రాహతోరితిచన్ద్రాయాజ్యంహుత్వానవోనవోఇత్యుపస్థాయేధ్మాధానాదియాగః

సూర్యోపరాగేఉద్వయమితిసూర్యాయాజ్యంహుత్వాచిత్రందేవానామిత్యుపస్థానమ అన్వాధానోత్తరం స్వప్నేరేతోవిస

ర్గేఇమంమేవరుణతత్వాయామీతివరుణాయద్వేఆజ్యాహుతీరవిపూజాపునర్మామేతిసాత్రమ న్త్రయోర్జపశ్చబుద్ధ్యారేతోవిసర్గేగ్నివ్రతపతిచరుః

అన్యదాస్వప్నేరేతోవిసర్గేసూర్యనమస్కారత్రయమ

ఇధ్మాధానోత్తరంహవిదోర్షేదుష్టస్థానేఆజ్యంప్రతిష్ఠింకృత్వాయాగంసమాప్యదుష్టజలేత్యక్త్వా న్వాధానాదిస్తద్దేవతాకఃపునర్యాగ

ఇధ్మాధానత్పూర్వ
హవిర్దోషేతద్దేవతాకంహవఃపునరుత్పాద్యయాగస్విష్టకృదర్థహవిర్దోషేఆజ్యేనస్విష్టకృతంకు ర్యాత అఙ్గహవిర్దోషేతదాజ్యంపునరుత్పాదయేత ।

హవిర్దోషాస్తు

హవిర్దోషాస్తు
ప్రచ్యుతనఖకేశైఃకీటైరక్తాస్థివిణ్మూత్రశ్లేష్మాద్రైర్భిభత్సైత్రైశ్చమార్జారనకులకాకైర్ముఖజలబిన్దుఘర్మనాసికామలాశ్రుకర్ణమలైః

సూతికారజస్వలాచాణ్డాలాదిదృష్టిభిశ్చసంసర్గాః
దేవతాహవిర్మన్త్రాదివిపర్యాసేయద్వోదేవాఇతిమరుద్భ్య ఆజ్యహోమం

కృత్స్నహవిర్దాహేతద్ధవిరుప్తాద్యసఏవయాగోనతుపునర్యాగః

పూర్వాదిచతుర్దిక్షుచరూత్సేకేఅగ్నయేయమాయవరునాయసోమాయేతిక్రమేణహుత్వాసర్వతొత్సేకేచతుర్భ్యపిహుత్వాకోణేషూత్సేకేవ్యాహ్రతీర్హుత్వః

ఆచరుమాప్యాయస్వసంతేపయాంసీతిమన్త్రాభ్యామాజ్యేనాప్యాయయతి
అగ్నౌమిన్ధాహుతీచద్వేఇతికేచిత

స్వగృహ్యాగ్నేరన్యగృహ్యాగ్నినాసంసర్గేఉభౌయజమానౌయుగపత్తమగ్నిసమారోప్యోభౌప్రత్యవరోహణంకృత్వాఽగ్నయేవిచయేచరుంకుర్యాతామ

శవాగ్నినాసంసర్గేఽగ్నయేశుచయేచరుః పచనాగ్నినాసంసర్గేసంవర్గాయాగ్నయేచరుః
సర్వత్రసంసర్గే సమారోపప్రత్యవరోహణోత్తరంచరుః

స్వయమగ్నిప్రజ్వలనేఉద్దీప్యస్వజాతవేదోం । మానోహింసీర్జాతవేదోగామశ్వంపురుషంజగత
।

అబిభ్రదగ్న ఆగాహిశ్రియామాపరిపాతయేతిద్వాభ్యాంద్వేసమిధావగ్నయేజుహుయాత

సర్వత్రవిధ్యపరాధేసాజ్గతార్థసర్వప్రాయశ్చిత్తమగృహాదాహేగ్నయేక్షామవతేచరుః
ఏవమన్యాన్యపిప్రాయశ్చిత్తానిబహ్వృచబ్రాహ్మణాదిషూక్తానిజ్ఞేయాని

యత్రతుప్రాయశ్చిత్తవిశేషోనోక్తస్తత్రసర్వప్రాయశ్చిత్తమ భుర్భువఃస్వరిత్యనేనాజ్యాహుతేః సర్వప్రాయశ్చిత్తసంజ్ఞా ॥

అథాగ్న్యుపఘాతనిమిత్తాని

అథాగ్న్యుపఘాతనిమిత్తాని శ్వశూకరారాసభకాకసృగాలమర్కటశూద్రాన్త్యజపతితకునపసూతికారజస్వలాభిః

పురీషమూత్రరేతోశ్రుపూయశ్లేష్మశోణితాస్థిమాంసాదిభిరన్యైర్వాజుగుప్సితైరారోపితారణి స్పర్శేఽగ్నేఃస్పర్శేవాఽగ్నినాశః

తత్రారణిగతేవన్హౌనష్టేపునరాధేయమగ్నేఃస్పర్శేపునరాధానమ యద్వా పునస్త్వాదిత్యారుద్రావసవః సమిన్ధతాంపునర్బ్రహ్మాణోవసునీథయజ్ఞైః ।

ఘృతేనత్వంతన్వంవర్ధయస్వసత్యాఃసన్తుయజమానస్యకామాఃస్వాహా ।

ఆదిత్యరుద్రవసుబ్రహ్మభ్య ఇదంనమమేతిసమిద్ధోమఃస్రువేణాజ్యాహుతిర్వా అగ్నౌజలోపఘాతేపీదమేవ

స్వస్యజీఇనోమృతశబ్దశ్రవణేఽగ్నయేసురభిమతేచరుఃపూర్ణాహుతిర్వా ప్రధానాహుతీనాంస్విష్టకృతాసంసర్గేసర్వప్రాయశ్చిత్తమ

పిణ్డపితృయజ్ఞేఅతిప్రణీతనాశేతత్రాహోమపక్షేసర్వప్రాయశ్చిత్తమ హోమపక్షేపునఃప్రణయనమపి

ఆపస్తమ్బానాంప్రాయశ్చిత్తాన్తేప్రణయనమేవనిత్యమ పిణ్డపితృయజ్ఞలోపేవైశ్వానరశ్చరుః సప్తహోత్రాఖ్యమహాహవిర్హోతేత్యాదిమంత్రైఃపూర్ణాహుతిర్వా

శ్రవణాకర్మసర్పబల్యాశ్వయుజ్యాగ్రయణప్రత్యారోహణకర్మణామన్యతమలోపేప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రమ ।

అకృతాగ్రయణస్యనవాన్నభక్షణేఽగ్నయేవైశ్వానరాయచరుః అష్టకాలోపేఉపవాసః పూర్వేద్యుః శ్రాద్ధలోపేఽప్యుపవాసః

ఉపవాసప్రత్యామ్నాయఏకవిప్రభోజనవాఅన్వష్టక్యాలోపే ఏభిర్ద్యుభిఃసుమనాఏభిరిందుభిరితిఋచఃశతంజపః

సర్వత్రచరుస్థానేపూర్ణాహుతిః దర్శపూర్ణమాసానారమ్భే ఆలస్యాదినాపూర్ణాహుతికరణేతుయాగపర్యాప్తంవ్రీహ్యాజ్యందేయమితిగృహ్యాగ్నిసాగరే

నిషిద్ధతిథ్యాదౌస్వభార్యాగమనేఅయాజ్యయాజనే లశునాదిగణికాన్నాద్యభోజ్యభోజనేనిషిద్ధప్రతిగ్రహేపునర్మామైత్విన్ద్రియంం

ఇమేయేధిష్ణ్యాసఇతిద్వాభ్యాజ్యహోమఃసమిద్ధోమోవాజపోవా గృహోపరికపోతోపవేశనేదేవాఃకపోత

ఇతి పఞ్చర్చసూక్తజపఃప్రత్యృచమాజ్యహోమోవాపాకయజ్ఞతంత్రేణ దుఃస్వప్నదర్శనేయోమేరాజన్యుజ్యోవేతిఋచాసూర్యోపస్థానమ

ఆతురత్వనాశాయయక్ష్మరోగనాశాయవాముఞ్చామిత్వేతిసూక్తేనప్రత్యృచంచరోర్హోమః యక్ష్మనాశాయేదంనమమేతిపఞ్చసుత్యాగః

షష్ఠంస్విష్టకృదితి
ప్రోక్షణీప్రణీతాస్థజలానాంబిన్దుపాతేస్త్రావేవాఆపోహిష్ఠేతితృచేనపునఃపూరణమ

తతంమేఅపస్తదుతాయతేఇత్యృచాజ్యాహుతిః ఇధ్మాధానలోపేతస్యాజ్యభాగోత్తరం
స్మరణేవిపర్యాసప్రాయశ్చిత్తంకృత్వేధ్మాధానంచకృత్వాప్రధానయాగః

ప్రధానయాగోత్తరం స్మరణేగ్నిసమిన్ధనరూపద్వారస్యాభావాల్లోపఏవేతిప్రాయశ్చిత్తేనైవసిద్ధిః
అన్యాఙ్గేష్వప్యేవమూహ్యమ ॥

అథాగ్నినాశకాని

అథాగ్నినాశకాని దమ్పత్యోరన్యతరోగ్నిసమీపేఉదయాస్తమయకాలేవసేత

ఉభౌదంపతీగృహసీమాంగ్రామసీమాంవానదీవోల్లఙ్ఘ్యహోమకాలేబహిర్వసేతాంతదాపునరాధానమ

అగ్నీనామజస్త్రహరణేశమ్యాప్రాసాత్ప్రాగుచ్ఛ్వాసేఽగ్నినాశః
కర్మార్థేహరణేఽమ్నీనాంనానుచ్ఛ్వాసాదిచోద్యతే

ఆత్మసమారోపణపక్షేఽప్సుమజ్జనేమైథునేశూద్రాదిస్పర్శనేఽగ్నినాశః

పత్న్యనేకత్వేపిఏకస్యామపిహోమకాలేగృహసీమ్నోబహిర్గతాయామగ్నినాశః ॥

జ్యేష్ఠాయామగ్నిః

జ్యేష్ఠాయామగ్నిసమీపస్థాయాంకనిష్ఠయాసహయజమానప్రవాసోనదోషాయ
దంపతీఉభావపిగ్రామగృహయోఃసీమ్నోర్బాహిర్గత్వా

హోమకాలాత్పూర్వమాగతోచేన్నదోషః
యజమానేఽగ్నిసమీపస్థేపిహోమకాలేపతఽన్యాగ్రామాన్తరస్థితోపునరాధానమాహుః

ప్రవాసేఽన్యతరేణసమారూఢాగ్నేరన్వారమ్భసత్వేనదీసీమ్నోరుల్లఙ్ఘనే పునరాఘానమ

అగ్నింవిహాయయజమానస్యశతయోజనగమనేవర్షపర్యన్తస్వయంహోమాభావేవాగ్నినాశః

తత్రపునరాధానంపవిత్రేష్టిర్వా వినాగ్నిభిర్యదాపత్నీనదీమమ్బుధిగామినీమ ।

అతిక్రమేత్తదాగ్నీనాంవినాశః స్యాదితిశ్రుతిః ౧
అగ్నిసమీపేపత్యౌపత్న్యన్తరేవాపత్న్యానదీలఙ్ఘనేదోషోన

పతిప్రవాసేపత్న్యాఅగ్నిమిః సహసీమోల్లఙ్ఘనేఽగ్నినాశః ఏవంపత్యురపిపత్నీప్రవాసే

జలేనహేతునాగ్నిరుపశాన్తశ్చేత్పునరాధేయమ తదేవపునరాధేయమగ్నావనుగతేసతి ।

అసమాధాయచేత్స్వామీసీమాముల్లఙ్ఘ్యగచ్ఛతి ౧
సమారోపణంవినాశమ్యాపరాసాదూర్ధ్వమగ్నీనాంహరణేనాశః

రజోదోషేసముత్పన్నేసూతకేమృతకేపివా । ప్రవసన్నగ్నిమాన్విప్రఃపునరాధానమర్హతి ౧
బహ్వీనామపిచైకస్యాముదక్యాయాంనతుప్రజేత ।

ఏకాదహేచతుర్థేష్విగన్తుమిచ్ఛేన్నిమిత్తతః ౨ నచాగ్నిహోమవేలాయాంప్రవసేన్నచపర్వణి ।

హోమద్వయాత్యయేదర్శపూర్ణమాసాత్యయే పునరాధేయమాపస్తమ్బాదివిషయమ
పచనాగ్నౌపదేచన్నంసూతకేమృతకేపివా ।

అపక్త్వాతువసేద్రాత్రిపునరాధానమర్హతి ౧ ఇదంకాత్యాయనాదిపరమ
పత్నీప్రవాసేపునరాధానముక్తంతదేకభార్యస్య

బహుభార్యస్యతుజ్యేష్ఠాప్రవాసఏవపునరాధానైతికేచిత
ఏతేషునిమిత్తేషుస్థితానగ్నీనుత్సృజ్యాన్యేషామాధానమ

ఆరాదుపకారకాఙ్గలోపేకర్మసమాప్తేఃప్రక్ప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాదఙ్గంకుర్యాత
కర్మసమాప్తౌప్రాయశ్చిత్తమేవనాఙ్గవృత్తిః

సన్నిపత్యోపకారకాఙ్గస్యద్రవ్యసంస్కారరూపస్యలోపేప్రధానాత్ప్రాకతత్కార్యమ
ప్రధానోత్తరంప్రాయశ్చిత్తమేవనావృత్తిః ॥

మృతాయైపత్న్యైదాహాయార్ధగ్ని

మృతాయైపత్న్యైదాహాయార్ధగ్నిదత్త్వావశిష్ఠాగ్రౌసాయంప్రాతర్హోమస్థాలీపాకాగ్రయణానికుర్యాత

కౌస్తుభేతుఅర్ధాగ్నిదానాదిముక్త్వావిధురస్యాపూర్వాధానప్రకారస్తస్యవిచ్ఛేదేపునరాధానప్రకార
శ్చోక్తః

తత్రాధానప్రకారోవశిష్టాగ్నేఃప్రాకహోమాన్నాశపరః

యద్వాశ్రౌతాగ్నిషుభార్యాయైఅర్ధాగ్నిదానంకృత్వాఉత్సర్గేష్ట్యాపూర్వాగ్రీన్పరిత్యజ్యపునరాధా
నంకృత్వాగ్నిహోత్రంకార్యమిత్యుక్తం

తద్వదత్రాపిఉత్సర్గేష్ట్యాపూర్వాగ్నిత్యాగోత్తరమపూర్వాధానంకౌస్తుభేఉక్తమితియోజ్యమితిభాతి ॥

అరణిస్రువాదిపాత్రానాంలక్షణవృక్షాదివిచారోऽన్యత్రజ్ఞేయః
ఏతేషాంవిధీనాంసంకల్పాదివిస్తరయుక్తాఃప్రయోగాగృహ్యాగ్నిసాగరే

ప్రాయశ్చిత్తాదివిధయఃప్రాయఃసర్వసూత్రేషుసమానాఏవ
క్వచిత్క్వచిత్స్వస్వసుత్రోక్తావిశేషాఊహ్యాః

వివాహహెూమోగృహప్రవేశనీయహెూమేనసమానతంత్రో*నుష్ఠీయమానోబభ్రువచానాంపునరాధానమ్ అన్యేషాంవివాహహెూమాద్భిన్నమేవేతివిశేషః ॥

అథకాత్యాయనోపయోగీకించిదుచ్యతే

అథకాత్యాయనోపయోగీకించిదుచ్యతే పరాగ్నిపక్వంనాశ్రీయాద్ధుడగోరసమన్తరా ।

ఆహితాగ్నేరయంధర్మోయాజ్ఞికానాంతుసంమతః ౧ ఇక్షూక్షీరావికారశ్చభ్రాష్టభృష్టయవాఅపి ।

పరాగ్నిపక్వంనజ్ఞేయంప్రవాసేచాగ్నిహెూత్రిణః ౨
యదన్నంవారిహీనంచంపక్వంకేవలపావకే ।

తదన్నంఫలవద్గ్రాహ్యమన్నదోషోనవిద్యతే 3
ప్రాతర్హోమంతునిర్వర్త్యసముద్ధృత్యహుతాశనాత ।

శేషంమహానసేకృత్వాతత్రపాకంసమాచరేత ౪ పూర్వేణయోజయిత్వాతం
తస్మిన్హోమోవిధీయతే ।

అతోస్మిన్వైశ్చదేవాదికర్మకుర్యాదతన్ద్రితః ౫ ॥

బహ్వృచకారికాయామ్

బహ్వృచకారికాయామ నిత్యంపాకాయశాలాగ్నే రేకదేశస్యకార్యతః ।

పాకార్థముల్ముకంహృత్వా తత్రపక్త్వామహానసే ౧ వైశ్వదేవోఽగ్న్యగారేస్యాత్పాకార్థోగ్నిశ్చలౌకికః ।

భూరిపాకోభవేద్యత్రశ్రాద్ధాదావుత్సవేషుచ ౨ కృతేచవైశ్వదేవేఽథలౌకికోనైవకార్యతః ।

దీపకోధూపకశ్చైవతాపార్థయశ్చనీయతే ౩ సర్వేతేలౌకికాజ్ఞేయాస్తావన్మాత్రాపవర్గతః ।

బహుధావిహృతోహ్యగ్నిరావసథ్యాత్కథంచన ౪ యావదేకోపితిష్ఠేతతావదన్యోనమథ్యతే ।

వైశ్వదేవాత్తథాహోమాత్పాకజ్ఞేయంనైవమన్థనమ్ ౫ పచనాగ్నావపక్త్వాహః పునరాధానమర్హతి ।

ఆరోపితారణీచోభేఏకావాయదినశ్యతి ౬ తత్రాగ్న్యాధేయమిచ్ఛన్తిపునరాధేయమేవవా ।

అథానారోపితారణ్యోఃక్షయేగ్రాహ్యేనవేపునః ౭ తదలాభేయదోద్వాయాదత్రస్యాత్పునరాహితిః ।

శూద్రోదక్యాన్త్యజైశ్చైవపతితామేధ్యరాసభైః ౮ అనారూఢారణీస్పర్శేతోవిహాయాన్యయోర్గ్రహః ।

ఆరూఢారణిస్పర్శేపునరాధేయముక్త భవతంనః సమేత్యప్సుమజ్జయేదూషితారణీ ౯
ఏకారణ్యేవదుష్టాచేత్తామేవాప్సునిమజ్జయేత ।

తత్రాన్యారణిలాభాత్ప్రాగుద్వాతేపునరాహితిః ౧౦ ఉద్వాతేఅగ్నౌనష్టే
నష్టాయామరణౌయావదగ్నిస్తిష్ఠతివేశ్మని ।

తావద్ధోమాదికంకృత్వాతన్నాశేపునరాహరేత ౧౧
అత్రైకారణినాశేన్యామేకాంమత్రేణోపాదాయోభాభ్యాంమన్థనమితికేచిత

అవశిష్టాంతామేవఛిత్వామన్థనమిత్యపరే
ఏకస్యాఃదోషేప్యరణిద్వయంత్యక్త్వానూతనద్వయోపాదానమితినారాయణవృత్యాశయః

అయమరణివిచారః శ్రౌతస్మార్తసాధారణః సర్వశాఖాసాధారణశ్చ ॥

హోమప్రకరణమ్

అగ్నిసమారోపేకాతీయైర్వైశ్వదేవఃపాకశ్చలౌకికేఽగ్నౌకార్యఇత్యాహుః
యస్యవేదశ్చవేదీచవిచ్ఛిద్యేతిత్రిపూరూషమ్ ।

సవైదుర్బ్రాహ్మణోజ్ఞేయఃసర్వకర్మసుగర్హితః ౧
అగ్నిహోత్రంప్రకుర్వీతజ్ఞానవాఞ్ఛ్రద్ధయాన్వితః ।

అగ్నిహోత్రాత్పరోధర్మోనభూతోనభవిష్యతి ౨ శ్రౌతేకర్మణినోశక్తోజ్ఞానద్రవ్యాద్యభావతః ।

స్మార్తకుర్యాద్యథాశక్తోఽత్రాప్యాచారంలభేత్సదా ౩ కృతదారోనతిష్ఠేతక్షణమప్యగ్నినాద్వినా ।

తిష్ఠేతచేద్ద్విజోవ్రాత్యస్తథాచపతితోభవేత్ ౪ నగృహ్ణీయాద్వివాహాగ్నిగృహస్థ ఇతిమన్యతే ।

అన్నంతస్యనభోక్తవ్యంవృథాపాకోహిసస్మృతః ౫
యోదద్యాత్కాఞ్చనంమేరుంపృథివీంచససాగరామ్ ।

తత్సాయంప్రాతర్హోమస్యతుల్యంభవతివానవా ౬ ఇతి హొమప్రకరణమ్ ॥

అథనిత్యదానమ్

అథనిత్యదానమ్ ఏకస్మిన్నప్యతిక్రాన్తేదినేదానవివర్జితే ।

దస్యుభిర్ముషితస్యేవయుక్తమాక్రన్దితుంభృశమ్ ౧
తస్మాద్విభవానుసారేణధనధాన్యాదిదేయమసంబవేపూగీఫలాదికమపిప్రత్యహందేయమ్

తతోగోర్బ్రాహ్మణాదిమఙ్గలదర్శనమ్ ఇత్యష్టధావిభక్తదినస్యప్రథమభాగకృత్యమ్ ॥

ద్వితీయభాగేవేదశాస్త్రాభ్యాసః

ద్వితీయభాగేవేదశాస్త్రాభ్యాసః పఠేదధ్యాపయేద్వేదానజపేచ్చైవవిచారయేత ।

అవేక్షేతచశాస్త్రాణిధర్మాదీనిద్విజోత్తమః ౧

దేవార్చనమపిప్రాతర్హోమోత్తరంవాచతుర్థభాగేబ్రహ్మయజ్ఞోత్తరంవాకార్యమ్
విధాయదేవతాపూజాంప్రాతర్హోమాదనన్తరమ ।

కుర్వీతదేవతాపూజాంజపయజ్ఞాదనన్తరమ్ ఇత్యాదిద్వివిధస్మృతేః
దేవార్చనంప్రకర్తవ్యంత్రికాలేపియథాక్రమమ్ ।

అశక్తౌవిస్తరాత్త్రాత్రాప్తతర్మధ్యాహ్నేగన్ధమాదితః ౧ సాయంనీరాజనంకుర్యాత్రికాలేతులసీదలమ్ ।

యథాసంధ్యాతథాపూజాత్రికాలేమోక్షదాస్మృతా ౨

ఇతికమలాకరః తత్రవిష్ణుశివబ్రహ్మసూర్యశక్తివినాయకాదిష్వభిమతాందేవతామర్చయేత

తత్రాపికలౌహరిహరయోఃపూజాప్రశస్తా నవిష్ణ్వారాధనాత్పుణ్యంవిద్యతేకర్మవైదికమ్ ।

తస్మాదనాదిమధ్యాన్తన్నిత్యమారాధయేద్ధరిమ్ ౧ అథవాదేవమీశానంభగవన్తంసనాతనమ్ ।

ప్రణవేనాథవారుద్రగాయత్ర్యాత్ర్యంమ్బకేనవా ౨ తథోన్నమః శివాయేతిమంత్రేణానేనవాజయేత ।

తత్రాపిప్రతిమాస్థణ్డిలాదిభ్యః శాలిగ్రామేబాణలిఙ్గేచప్రశస్తా ఆవాహనాదికంవినాసదాదేవతాసన్నిధధానాత్

శ్రీమద్భాగవతే ఉద్వాసావాహనేనస్తఃస్థిరాయాముద్ధవార్చనే ।
అస్థిరాయాంవికల్పఃస్యాత్స్థణ్డిలేతుభవేద్ద్వయమ్ ॥౧॥

తత్రసంక్షేపతఃపూజాప్రయోగఉచ్యతే

తత్రసంక్షేపతఃపూజాప్రయోగఉచ్యతే విశేషవిచారస్తుమూర్తిప్రతిష్ఠాప్రసఙ్గేనవక్ష్యతే

తత్రోదయాత్పూర్వనిర్మాల్యమపసార్యయథాకాలేపూజారమ్భః యేభ్యోమాతాం ఏవాపిత్రేం

ఇతిపఠనఘణ్టానాదంకృత్వాఽచమ్యప్రాణానాయామ్యదేశకాలాదిసంకీర్తనాన్తే
శ్రీమహావిష్ణుపూజాంకరిష్యే

ఇతి పఞ్చాయతన పక్షే శ్రీరుద్రవినాయకసూర్యశక్తిపరివృతశ్రీమహావిష్ణుపూజాకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యాసనాదివిధాయసహస్రశీర్షేతిషోడశర్చస్యసూక్తస్యనారాయణః పురుషోనుష్టుప్
అన్త్యాత్రిష్టుపన్యాసేపూజాయాంచవినిం

తతఃప్రథమామృచంవామేకరేద్వితీయాందక్షిణేన్యసేత
తృతీయాంవామేపాదేచతుర్థీదక్షిణేపఞ్చమీవామేజానుని

షష్ఠీదక్షిణేసప్తమీంవామకటౌఅష్టమీందక్షిణేనవమీంనాభౌదశమీంహృదిఏకాదశీకణ్ఠేద్వాదశీవా
మబాహౌత్రయోదశీదక్షిణఏచతుర్దశీముఖేపఞ్చదశీమక్ష్ణోః

షోడశీమున్ధి ఏవందేహేచదేవేచన్యాసంకుర్యాద్విధానతః ।

అత్వాభిఃపఞ్చభిఋగ్భిర్హృదయాయఙ్గపఞ్చకే ౧ కలశంశఙ్ఖఘణ్టేచపాద్యార్ఘ్యాచమీనయకమ్
।

సంపూజ్యప్రోక్ష్యచాత్మానంపూజాసంభారమేవచ ౨
ధ్యాయేదభిమతాంవిష్ణుమూర్తిసంపూజయేత్తతః ।

ప్రత్యమయాపురుష సూక్తస్యఋచావాహనం శాలిగ్రామాదౌఆవాహనాభావాన్మన్త్రపుష్పమ

ఋగన్తేశ్రీమహావిష్ణవేశ్రీకృష్ణాయేత్యేవమభిమతమూర్తిచతుర్థ్యోద్దిశ్యసర్వోపచారార్పణమ

పఞ్చాయతనేతుశ్రీవిష్ణవే శివవినాయకసూర్యశక్తిభ్యశ్చేత్యేవంయథోపాస్యముచ్చారః నైవేద్యాదౌపార్థక్యాభావేయథాంశతఇతివదేత

ద్వితీయయాఽఽసనందద్యాత తృతీయయాపాద్యమ్ చతుర్థ్యార్ఘ్యమ పఞ్చమ్యాఽఽచమనమ్ షష్ఠ్యాస్నానమ్

సంభవేపఞ్చామృతస్నానాన్యాప్యాయస్వేత్యాదిమన్త్రైః చన్దనోశీరకర్పూరకుఙ్కుమాగరువాసితజలైః

సువర్ణఘర్మానువాకమహాపురుషవిద్యాపురుషసూక్తరాజనసామభిరభిషేకః సప్తమ్యావస్త్రమ్ అష్టమ్యాయజ్ఞోపవీతమ్

నవమ్యాగన్ధమ్ దశమ్యాపుష్పాణి ఏకాదశ్యాధూపమ్ ద్వాదశ్యాదీపమ్ స్నానేధూపేచదీపచఘణ్టాదేర్నాదమాచరేత్ ।

త్రయోదశ్యానైవేద్యమ్ సంభవేతామ్బూలఫలదక్షిణానీరాజనంచ చతుర్దశ్యానమనమ్ పఞ్చదశ్యాప్రదక్షిణా

షోడశ్యావిసర్జనంపుష్పాఞ్జలిర్వాస్నానేవస్త్రేచనైవేద్యేదద్యాదాచమనంతథా ।

దత్వాషోడశభిఋగ్భిః షోడశాన్నస్యచాహుతీః ౧ సూక్తేనప్రత్యృచంపుష్పందత్వాసూక్తేనసంస్తుయాత్ ।

తతః పౌరాణైఃప్రాకృతైశ్చస్తుత్వా శిరోమత్పాదయోఃకృత్వాబాహుభ్యాంచపరస్పరమ్ ।

ప్రపన్నంపాహిమామీశభితమృత్యుగ్రహార్ణవాత్ ౧ ఇతి వదన్నమేత్ నిర్మాల్యందేవదత్తంభావయిత్వాశిరసిధారయేత్

విష్ణుమూర్ధ్నిస్థితంపుష్పంశిరసానవహేన్నరః ।

శఙ్ఖోదకంశిరసిధృత్వాదేవతీర్థంపూజాన్తేవైశ్వదేవాన్తేవాశిరసిధార్య పేయంచ తత్రక్రమః విప్రపాదోదకం పీత్వావిష్ణుపాదోకంపిబేత్ ।

శాలిగ్రామశిలాతోయమపీత్వాయస్తుమస్తకే ౧ ప్రక్షేపణంచకురుతేబ్రహ్మహాసనిగద్యతే ।

పాత్రాన్తరేణవైగ్రాహ్యంనకరేణకదాచన ౨ ఇతికమలాకరః క్షాలనేనైకస్యైవవస్త్రస్యప్రతిదినేదానేదోషోన

ఏవంస్వర్ణాదిభూషణానామపి సువర్ణమయయజ్ఞోపవీతేప్యేవమాచారః ఏవం పూజాయాః ఫలంస్కాన్దే కామాసక్తోఽథవాక్రుద్ధఃశాలిగ్రామశిలార్చనాత్ ।

భక్త్యావాయదివాఽభక్త్యాకలౌముక్తిమవాప్నుయాత ౧ కథాంయః కురుతేవిష్ణోఃశాలిగ్రామశిలాగ్రతః ।

వైవస్వతభయంనాస్తితథాచకలికాలజమ్ ౨ ప్రాయశ్చిత్తంహిపాపానాంకలౌపాదోదకంహరేః ।

ధృతేశిరసిపీతేచసర్వాస్తుష్యన్తిదేవతాః ౩ బౌధాయనోక్తోహరిహరయోః పూజావిధిః పరాశరమాధవే మయాతుశివపూజావిధిః

శివరాత్రిప్రకరణేద్వితీయపరిచ్ఛేదేఉక్తఇతినేహోచ్యతే కౌర్మే యోమోహాదథవాలస్యాదకృత్వాదేవతార్చనమ్ ।

భుఙ్క్తే సయాతినరకంసూకరేష్వభిజాయతే ౧
ఏవందేవంసంపూజ్యమాతాపితృప్రముఖానగురూనపూజయేత యస్య
దేవేపరాభక్తిర్యథాదేవేతథాగురౌ ।

ఇతిశ్రుతేరితిమాధవః ॥

తృతీయభాగేపోష్యవర్గాంర్థధనార్జనమ్

తృతీయభాగేపోష్యవర్గాంర్థధనార్జనమ్ యజనాధ్యయనదాన్యాజనాధ్యాపనప్రతిగ్రహాః

షట్విప్రకర్మాణి షణ్ణాంతుకర్మణామస్యత్రీణికర్మాణిజీవికా ।

యాజనాధ్యాపనేచైవవిశుద్ధాచ్చప్రతిగ్రహః ౧ శ్రీభాగవతే
ప్రతిగ్రహంమన్యమానస్తపస్తేజోయశోనుదమ్ ।

అన్యాభ్యామేవజీవేతశిలైర్వాదోషదృక్తయోః ౧ ఇతి తథా
వార్తావిచిత్రాశాలీనయాయావరశిలోఞ్ఛనమ్ ।

విచిత్రావార్తా కృష్యాదిః శాలీనమయాచితమ్ యాయావరంప్రత్యహంధాన్యయాఞ్చా
కణిశోపాదానంకణోపాదానంచశిలోఞ్ఛనమ్

అత్రోత్తరోత్తరాప్రశస్తా శిలోఞ్ఛనంకలౌనిషిద్ధ్మ కుసూలకుమ్భీధాన్యోవాత్ర్యాహికోశ్వస్తనోపివా
।

కుటుమ్బపోషణేద్వాదశాహపర్యాప్తధాన్యః కుసూలధాన్యః షడహపర్యాప్తధాన్యః కుమ్భీధాన్యః
నుకర్యాత్కృషివాణిజ్యంసేవావృత్తింతథైవచ ।

బ్రాహ్మణ్యాద్ధీయతేతేనతస్మాత్తానివివర్జయేత్ ౧ ఇత్యుక్తేర్వ్యార్తావృత్తిరాపద్విషయా పుత్రమాంసం వరంభోక్తుంనతురాజప్రతిగ్రహ

ఇతివాక్యమధర్మవర్తిరాజప్రతిగ్రహవిషయమ్
వృద్ధౌచమాతాపితరౌసాధ్వీభార్యాశిశుఃసుతశ్చాయాజ్యయాజనశూద్రప్రతిగ్రహాదినాపిపోషణీయా

ఇత్యప్యాపది శాకపయోదధిపుష్పజలకుశభూమయః
కులటాషణ్ఢపతితభిన్నాత్నీచాదయయాచితప్రాప్తాగ్రాహ్యాః
బ్రహ్మచారీయతిశ్చైవవిద్యార్థీగురుపోషకః ।

అధ్వగఃక్షీణవృత్తిశ్చషట్పక్వాన్నస్యభిక్షుకాః ౧ శూద్రస్యద్విజశుశ్రూషావృత్తిః ఆపదికృష్యాదిః ॥

చతుర్థభాగేమధ్యాహ్నస్నానమ్

చతుర్థభాగేమధ్యాహ్నస్నానమ్ ప్రాతర్గోమయస్నానమ్ మధ్యాహ్నమృత్తికోస్ననామ్ అనయోర్విధిఃప్రాయశ్చిత్తేఉక్తః

శేషవిధిఃప్రాతఃస్నానవత్ బ్రహ్మయజ్ఞాఙ్గతర్పణాత్మాక్వస్త్రంననిష్పీడయమితివిశేషః

తతోధృతపుణ్డ్రోమధ్యాహ్నసంధ్యాంకుయాత్
అధ్యర్యయామాదాసాయంసంధ్యామాధ్యాహ్నికీష్యతే ।

తత్రవిశేషసూర్యశ్చేతిస్థానేఆపఃపునన్త్వితిమన్త్రాచమనమ్
ఆపఃపునన్త్విత్యస్యనారాయణయాజ్ఞవల్క్యఆపఃపృథివీబ్రహ్మణస్పతిరష్టీ

మన్త్రాచమనేవినియోగః ఓంఆపఃపునన్తుపృథివీంపృథివీపూతాపునాతుమామ్ ।
పునన్తుబ్రహ్మణస్పతిర్బ్రహ్మపూతాపునాతుమామ్ ।

యదుచ్ఛిష్టమభోజ్యంయద్వాదుశ్చరితంమమ । సర్వంపునన్తుమామాపోసతాంచప్రతిగ్రహ
ఓం స్వాహా ।

ఇతిపిబేత్
అఘమర్షణాన్తేతిష్ఠన్హంసఃశుచిషదిత్యస్యగౌతమఃసూర్యోజగతీసూర్యార్ఘ్యదానేవినియోగః

ఓం హంసఃశుచిషః ఏకార్ఘ్యమ్ అర్ఘ్యాన్తేఉపస్థానమ్ ఊర్ధ్వబాహుః
ఉదుత్యమితిత్రయోదశర్చస్యప్రస్కణ్వః

సూర్యోగాయత్రీఅన్త్యాశ్చతస్త్రోఽనుష్టుభః సూర్యోపస్థానేం కేచిచ్చిత్రం
దేవానామితిషడ్భిరప్యుపతిష్ఠన్తే

శేషముపస్థానవర్జ్యంప్రాతఃసంధ్యావత్ రాత్రౌ

మధ్యాహ్నసంధ్యాయాంఆకృష్ణేనేత్యర్ఘ్యదానంగాయత్ర్యాప్రాయశ్చిత్తార్థంద్వితీయందత్వా
హవిష్పాన్తమితిపఞ్చర్చోపస్థానమ్ ॥

అథతైత్తిరీయాణామ్

అథతైత్తిరీయాణామ్ ఆపఃపునన్త్విత్యపఃపీత్వా
దధిక్రావ్ణేతిపూర్వవత్కృత్వాసూర్యాయైకమర్ఘ్యంగాయత్ర్యాదత్వోర్ధ్వబాహుతిష్ఠన్నుపతిష్ఠేత్

ఉద్వయం౦ ౧ ఉదుత్యంజాతవేదసం౦ ౧ చిత్రందేవానాం ౧ తచ్చక్షుర్దేవహితంపురస్తాత్ం
౧ యఉదగాన్మహతోం ౧ తతోజపాదిఉపస్థానవర్జ్యం ప్రాగ్వత్ ।

అథకాతీయానామ్

అథకాతీయానామ్ ఆపఃపునన్త్వితిప్రాగ్వత్గాయత్ర్యాఏకార్ఘ్యమ్
ఉద్వయమిత్యాదిచతుర్భిరుపస్థానమ్

జపాన్తేశక్తస్యపూర్వోక్తైర్విభ్రాడిత్యనువాకాదిభిరుపస్థానమ్ శేషంప్రాగ్వత్ ॥

అథబ్రహ్మయజ్ఞః

సచప్రాతర్హోమోత్తరంవామధ్యాహ్నసంధ్యోత్తరంవావైశ్వదేవాన్తేవాసకృదేవకార్యః
భట్టోజిదీక్షితీయేతుప్రాతరాహుతేరనన్తరకాలః

శాఖాన్తరవిషయః ఆశ్వలాయనైస్తు మధ్యాహ్నసంధ్యోత్తరమేవానుష్ఠేయఇయుక్తమ్

శుష్కంవాసస్తదభావేఆర్ద్రత్రిర్విధున్వన్పరిధాయాచమ్యప్రాణానాయమ్యశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్య
ర్థంబ్రహ్మయజ్ఞం

కరిష్యే తదఙ్గతయాదేవఋష్యాచార్యతర్పణంకరిష్యే
మృతపితృకైఃపితృతర్పణంచకరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య

దర్భేషుదర్భపాణిఃప్రాఙ్ముఖఏవోపవిశ్యవామజఙ్ఘోపరిమూలదేశే

దక్షిణపాదంనిధాయాథవావామపాదాఙ్గుష్ఠోపరిదక్షిణపాదాంఙ్గుష్ఠంనిధాయైవమఉపస్థం
కృత్వాదక్షిణజానుస్థేవామేకరేఉత్తానేప్రాగగ్రాఙ్గులౌ

ప్రాగగ్రేద్వేపవిత్రేధృత్వాదక్షిణకరేణతథైవసంపుటీకృత్యద్యావాపృథివ్యోః

సంధిమీక్షమాణోనిమీలితాక్షోవాఓంకారవ్యాహృతీఃసకృదుచ్చార్యగాయత్రీంపచ్ఛోర్ధర్చశఃస ర్వామనవానామితిత్రిర్జపేత్ తతోగ్రిమీ

ళఇతిసూక్తంపఠిత్వాసంహితాబ్రాహ్మణషడజ్గానిఏకంసమాప్యాపరమితిఅధ్యాయంసూక్తమృ చంవాయథాశక్తిక్రమశఃపఠేత్

మంత్రబ్రాహ్మణాదీనిభాగశఃసర్వాణియథాశక్తిప్రతిదినంపఠేదితికేచిత్

ఏవంచతుర్వేదాధ్యాయీక్రమశశ్చతుర్వేదాన్భాగశఃసర్వానేవవాఋగ్వేదపూర్వకాన్పఠేత్ ఏకైకశాఖాధ్యాయీతుస్వశాఖామేవ

శాఖాధ్యయనాభావే
సూక్తమృచంవాపఠిత్త్వైకంయజుఃసామచోపనిషదశ్చేతిహాసపురణాదీంశ్చపఠేత్
పురుషసుక్తముక్త్వా

నమోబ్రహ్మణేనమోఅస్త్వగ్రయఇతిఋచంత్రిఃపఠేత్ నాత్రఋష్యాదిస్మరణమ్ విద్యుదసీత్యాదేరాద్యన్తేపాఠస్తైత్తిరీయవిషయః

ఉపవిశ్యపాఠాశక్తస్తిష్ఠన్వ్రజన్శయానోవాపఠేదిత్యాశ్వలాయనః అనధ్యాయేష్వల్పంపఠేత్ ।

అథతర్పణమ్

అథతర్పణమ్ తత్రసవ్యేనదేవతీర్థేనదర్భాగ్రైర్దేవతర్పణమ్ తద్యథా సాక్షతజలైర్దేవర్షితర్పణమ్ సతిలజలైరాచార్యపితృతర్పణమ్

ప్రజాపతిస్తృప్యతు ౧ బ్రహ్మాతృప్యం ౨ వేదాస్తృప్యన్తు ౩ దేవాస్తృప్యన్తు ౪ ఋషయస్తృప్యన్తు ౫ సర్వాణిచ్ఛన్దాంసితృప్యన్తు ౬

ఓంకారస్తృప్యం ౭ వషట్కారస్తృప్యం ౮ వ్యాహృతయస్తృప్యంం ౯ సావిత్రీతృప్యంం ౧౦ యజ్ఞాస్తృప్యంం ౧౧ ద్యావాపృథివీతృప్యతాం ౧౨

అన్తరిక్షంతృప్యం ౧౩ అహోరాత్రాణితృప్యంతు ౧౪ సాంఖ్యాస్తృప్యంం ౧౫ సిద్ధాస్తృప్యంం ౧౬ సముద్రాస్తృప్యంం ౧౭ నద్యస్తృప్యంం ౧౮

గిరయస్తృప్యంం ౧౯ క్షేత్రౌషధివనస్పతిగన్ధర్వాప్సరసస్తృప్యంం ౨౦ నాగాస్తృప్యంం ౨౧ వయాంసితృప్యంం ౨౨ గావస్తృప్యంం ౨౩

సాధ్యాస్తృప్యంం ౨౪ విప్రాస్తృప్యంం ౨౫ యక్షాస్తృప్యంం ౨౬ రక్షాంసితృప్యంం ౨౭ భూతానితృప్యంం ౨౮ ఏకమన్తానితృప్యంతు ౨౯

అథఋషయః నివీతీ కనిష్ఠికామూలేనదర్భమధ్యైః శతర్చినస్తృప్యంం మాధ్యమాస్తృప్యంం గృత్సమదస్తృప్యంం విశ్వామిత్రస్తృప్యంం

వామదేవస్తృప్యంం అత్రిస్తృప్యం భరద్వాజస్తృప్యం వసిష్ఠస్తృప్యం ప్రగాథాస్తృప్యంం పావమాన్యస్తృప్యంం వామదేవస్తృప్యంం

అత్రిస్తృప్యం భరద్వాజస్తృప్యం వసిష్ఠస్తృప్యం ప్రగాథాస్తృప్యంం పావమాన్యస్తృప్యంం క్షుద్రసూక్తాస్తృప్యంం మహాసూక్తాస్తృప్యంం ౧౨

ఏకత్వద్విత్వబహుత్వేషుతృప్యతుతృప్యతాంతృప్యంతుఇతియథాయథంవదేత్ అథప్రాచీనావీతీపితృతీర్థేనద్విగుణీకృతదర్భమూలాగ్రైః

సుమన్తుజైమినివైశంపాయనపైలసూత్రభాష్యభారతమహాభారతధర్మాచార్యాస్తృప్యంతు ౧

జానన్తిబాహవిగార్గ్య గౌతమశాకల్యబాభ్రవ్యమాణ్డవ్యమాణ్డూకేయాస్తృప్యంతు ౨
గర్గీవాచక్రవీతృప్యం ౩

వడవాప్రాతీథేయీతృప్యం ౪ సులభామైత్రేయీతృప్యం ౫ కహోళంతర్పయామిం
కౌషీతకంతం ౭ మహాకౌషీతకంతం ౮

పైఙ్గ్యంతం ౯ మహాపైఙ్గ్యంతం ౧౦ సుయజ్ఞంతర్పయాం ౧౧ సాంఖ్యాయనంతం ౧౨
ఐతరేయంతం ౧౩ మహైతరేయంతం ౧౪

శాకలంతం ౧౫ బాష్కలంతం ౧౬ సుజాతవక్త్రంతం ౧౭ ఔదవాహితం౦ ౧౮
మహౌదవాహింతం ౧౯ సౌజార్మింతం ౨౦

శౌనకంతం ౨౧ ఆశ్వలాయనంతం ౨౨ యేచాన్యేఆచార్యా స్తేసర్వేతృప్యంతు ౨౩
తతోమృతపితృకః

పితృత్రయీంమాతృత్రయీంసపత్నీకమాతామహత్రయీంపత్న్యాద్యేకోద్దిష్టగనాశ్చమహాల
యప్రకరణోక్తాన్మృతాంస్తర్పయేత్

సంబన్ధంప్రథమంబ్రూయాన్నామగోత్రమనన్తరమ్ ।

పశ్చాద్రూపంవిజానీయాత్క్రమఏషసనాతనః ౧
ఏకైకమఞ్జలిందేవేభ్యోద్వౌద్వౌఋషిభ్యస్త్రీంస్త్రీన్పితృభ్యఇతిసంఖ్యావిశేషః

ఆశ్వలాయనానాంవైకల్పికః తత్సూత్రేసంఖ్యానుక్తేః
యేషాంసూత్రేసంఖ్యోక్తిస్తేషాంనిత్యఇతిమాధవః

మాతృత్రయీభిన్నస్త్రీభ్యఏకాఞ్జలిః ఏతావద్విస్తృతతర్పణాశక్తౌ
ఆబ్రహ్మస్తమ్బపర్యన్తందేవర్షిపితృమానవాః ।

తృప్యన్తుపితరః సర్వేమాతృమాతామహాదయః ౧ అతీతకులకోటీనాంసప్తద్వీపనివాసినామ్ ।

ఆబ్రహ్మభువనాల్లోకాదిదమస్తుతిలోదకమ్ ౨ ఇతిత్రిస్త్రిర్దద్యాత్ తతో
యేకేచాస్మత్కులేజాతాఅపుత్రాగోత్రిణోమృతాః ।

తేగృహ్ణన్తుమయాదత్తంవస్త్రనిష్పీడనోదకమ్ ౧ ఇతిపరిధానవస్త్రంభూమౌనిష్పీడయదద్యాత్
అత్రబహవృచానాంప్రాచీనావీతీ

అన్యేషాంనివీతీ ఇదంగృహేనిషిద్ధమ్ బ్రహ్మయజ్ఞోగ్రామాబ్దహిరుదకసమీపేవిహితో
గ్రామేమనసాధీయీత

సవ్యాన్వారబ్దదక్షిణేనవాఅఞ్జలినావాతర్పణమ్ తర్పణంబర్హిషాచ్ఛన్నేస్థలేకార్యంనతుజలే
పాత్రాద్వాజలమాదాయశుభేపాత్రాన్తరేక్షిపేత్ ।

జలపూర్ణేథవాగర్తేన్స్థలేతువిబర్హిషి ౧ హేమరౌప్యతామ్రకాంస్యమయేపాత్రేనమృన్మయే ।

యత్రాశుచిస్థలంతత్రతతర్పణంస్యాన్నదీజలే ౨ అనామికాధృతంహేమతర్జన్యాంరౌప్యమేవచ
।

కనిష్ఠికాధృతంఖఙ్గంతేనపూతోభవేన్నరః 3 అఙ్గుల్యగ్రేతీర్థం
దైవంస్వల్పాఙ్గుల్యోర్మూలేకాయమ్ ।

మధ్యేఽఙ్గుల్యోఃపిత్ర్యంమూలేత్వఙ్గుష్ఠస్యబ్రాహ్మమ్ ౧
ఉద్ధృతజలేనపితృతర్పణేతిలాన్సంమిశ్రయేజ్జ్లే

అనుద్ధృతజలేనతర్పణేవామహస్తేతిలాగ్రాహ్యాః తిలతర్పణంగృహే నిషిద్ధమ్

రవిభృగువారేసప్తమీనన్దాసుకృత్తికామధాభరణీషుభన్వాదౌయుగాదౌచ
పిణ్డదానంమృదాస్నానంనకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ పిత్రోః

శ్రాద్ధదినేనిత్యతర్పణేతిలానిషిద్ధాః పర్వదినేనిషిద్ధతిథివారాదిష్వపితిలతర్పణమ్
వికిరేపిణ్డదానేచతర్పణేస్నానకర్మాణి ।

ఆచాన్తఃసన్ప్రకుర్వీతదర్భసంత్యాజనంబుధః ౧ దర్భత్యాగమన్త్రస్తు
యేషాంపితానసభ్రతానపుత్రోనాన్యగోత్రిణః ।

తేసర్వేతృప్తిమాయాన్తుమయోత్సృష్టైఃకుశైస్తథా ౧ ఇతి ॥

అథహిరణ్యకేశీయానాంసంకల్పః

అథహిరణ్యకేశీయానాంసంకల్పాదిత్రిర్గాయత్రీజపాంతం ప్రాగ్వత్
తతఇషేత్వోర్జేత్వేతిఅధ్యాయమనువాకంవాయథాశక్తిపఠిత్వా

ఋచంసామషడఙ్గేతిహాసపురాణాదీనిపఠిత్వానమోబ్రహ్మణఇత్యేతయాత్రిః పరిదధాతి ।

అథతర్పణమ్ తచ్చతైత్తిరీయాణాంబ్రహ్మయజ్ఞాఙ్గంనభవతి
తేనబ్రహ్మయజ్ఞోత్తరంవ్యవహితకాలేపిబ్రహ్మయజ్ఞాత్ప్రాగపిభవతి

ఏవంకాణ్వమాధ్యన్దినానామపి అతోదేవర్ష్యాచార్యపితృతృప్తిద్వారాశ్రీపరమేశ్వరం
దేవర్ష్యాచార్యపితృతర్పణంకరిష్యేఇతిపృథగేవసంకల్పః

పూర్వవదేకైకాఞ్జలినాదేవతర్పణమ్ బ్రహ్మాణంతర్పయామి ప్రజాపతింతర్పం బృహస్పతింం
అగ్నింం వాయుంం సూర్యంం చన్ద్రమసంం నక్షత్రాణింం

ఇన్ద్ర రాజానం౦ యమ రాజానం౦ వరుణ రాజానం౦ సోమరాజానం౦ వైశ్రవణ రాజానం౦ వసూన్౦ రుద్రాన్ ౦ ఆదిత్యాన్౦ విశ్వాన్దేవాన్౦

సాధ్యాన్౦ ఋభూన్౦ భృగూన్౦ మరుతః౦ అథర్వణః౦ అజీగరసస్తర్పయామీతి నివీతీ ఉదఙ్ముఖః విశ్వామిత్రం౦ జమదగ్ని౦౦

భరద్వాజం౦ గౌతమం౦ అత్రిం౦ వసిష్ఠం౦ కశ్యపం౦ అరున్ధతీం౦ అగస్త్యం౦ కృష్ణద్వైపాయనం౦ జాతూకర్ణ్యం౦ తరుక్షం౦ తృణబిన్దుం౦

వర్మిణం౦ వరుథినం౦ వాజినం౦ వాజిశ్రవసంతర్పయామి సత్యశ్రవసంతం సుశ్రవసంతం సుతశ్రవసం౦ సోమశుష్మాయణం౦ సత్యవన్తం౦

బృహదుక్థం౦ వామదేవం౦ వాజిరత్నం౦ హర్యజ్వాయనం౦ ఉదమయం౦ గౌతమం౦ ఋణంజయం౦ ఋతంజయం౦ కృతంజయం౦ ధనంజయం౦ బభ్రుం౦

త్ర్యరుణం౦ త్రివర్షం౦ త్రిధాతుం౦ శిబిం౦ పరాశరం౦ విష్ణుంతం రుద్రం౦ స్కందం౦ కాశీశ్వరం౦ జ్వరంతం౦ ధర్మం౦ అర్థం౦ కామం౦ క్రోధం౦

వసిష్ఠం౦ ఇన్ద్రం౦ త్వష్టారంతం కర్తారం౦ ధర్తారం౦ ధాతారం౦ మృత్యుం౦ సవితారంతం సవిత్రీంతర్పం ఋగ్వేదంతం యజుర్వేదం౦ సామవేదం౦

అథర్వవేదం౦ ఇతిహాసపురాణంతం ౬౧ ఇతిద్వ్యోద్వావఞ్జలీం ప్రాచీనావీతీదక్షిణాముఖః వైశంపాయనం౦ పిలింగుం౦ తిత్తిరంతం ఉఖంతం

ఆత్రేయంపదకారం౦ కౌణ్డిణ్యంవృత్తికారం౦ సూత్రకారాన్౦ సత్యాషాఢంతం ప్రవచనకర్తృన్౦ ఆచార్యాన్ ఋషీన్౦ వానప్రస్థాన్౦

ఊర్ధ్వరేతసః ఏకపత్నీస్తర్పయామీతిత్రీంస్త్రీనఞ్జలీనితివిశేషః
శేషంపితృతర్పణాదిసర్వంప్రాగుక్తమేవ ।

అథాపస్తమ్బాదీనాం తర్పణః

అథాపస్తమ్బాదీనాం బ్రహ్మాదయోయేదేవాస్తాన్ సర్వాన్దేవాంస్తం సర్వాన్దేవగణాంస్తం
సర్వాదేవపత్నీః సర్వాన్పుత్రాం

సర్వాన్పౌత్రాంస్తం భూర్దేవాం భువర్దేవాం సువర్దేవాం భుర్భువః సువర్దేవాం
కృష్ణద్వైపాయనాదయోయేఋుషయః తాంనృషీం

సర్వానృషీం సర్వానృషీగణాన్ సర్వాఋుషిపత్నీః సర్వానృషిపుత్రాం
సర్వానృషిపౌత్రామం ౬ భూఋుషీం ౪ ఏవంసోమః

పితృమాన్యమోజిగరస్వానగ్రిష్వాత్తాః తాన్పితృనిత్యాదయోదశపితృపర్యాయాఊహ్యాః
ఏవమన్యేషామప్యూహ్యమ్ ।

బ్రహ్మయజ్ఞవిధిః

అథకాత్యాయనానామ్ బ్రహ్మయజ్ఞవిధిః

అథకాత్యాయనానామ్
ప్రాజ్ముఖాఆమ్యపవిత్రేధృత్వాప్రాణానాయమ్యశ్రీపరంర్థంబ్రహ్మయజ్ఞేనయక్ష్యే

దర్భానఞ్జలౌధృత్వాదక్షిణజానౌధృత్వాసూత్రాన్తరాధ్గాయత్రీంత్రిరుచ్చార్యఇషేత్వేత్యాదిఆర
భ్యసంహితాం

బ్రాహ్మణంచపూర్వోక్తరీత్యాపఠేత్
అన్తేఉపనిషదితిహాసపురాణాదిపఠిత్వాఅన్తేఓంస్వస్తీతివదేత్

సూత్రాన్తరోక్తత్వాత్నమోబ్రహ్మణఇతిత్రిః పఠన్తికేచిత్ ।

అథతర్పణమ్

అథతర్పణమ్ ఏతచ్చప్రాతఃసంధ్యోత్తరంవామధ్యాహ్నేబ్రహ్మయజ్ఞోత్తరంవాసకృదేవకార్యమ్
బ్రహ్మయజ్ఞస్యవైకల్పికంకాలత్రయముక్తమ్

తత్రదేవర్షిపితృతర్పణంకరిష్యఇతిసంకల్ప్యాదౌపూర్వోక్తధర్మేణదేవతర్పణమ్
భూమౌతామ్రాదిపాత్రేవాదర్భానాస్తీర్య విశ్వేదేవాస

ఆగతేతిదేవానావాహ్యవిశ్వేదేవాః శృణుతేమమితిజపిత్వాత్రీన్ప్రాగగ్రాన్దర్భాన్ధృత్వాదేవతీర్థేన
ఓంబ్రహ్మాతృప్యతామ్ విష్ణుస్తృప్యం

రుద్రం ప్రజాపతిం దేవాస్తృం ఛన్దాంసిం వేదాం ఋషయం పురాణాచార్యాం గన్ధర్వాం
ఇతరాచార్యాం సంవత్సరాఃసావయవం

దేవ్యస్తృప్యన్తాం అప్సరసఃం దేవానుగాం నాగాం సాగరాం పర్వతాం సరితం మనుష్యాం
యక్షాం రక్షాంసిం పిశాచాం

సుపర్ణాం భూతానిం పశవం వనస్పతయం ఓషధయం
భూతగ్రామశ్చతుర్విధస్తృప్యతామితిసర్వత్రసప్రణవంప్రథమాన్తంనామోచ్చార్యతర్పయేత్
౨౯

సప్తఋషయ ఇతిమంత్రేణర్షీనావాహ్యానివీతీద్విర్ద్విః సనకస్తృప్యతు సనన్దనం సనాతనం
కపిలం ఆసురీం వోదుస్తృం పఞ్చశిఖం ౭

అపసవ్యం ఉశంత స్త్వేతిపితౄనావాహ్య ఆయన్తునః పితరఇతిజపిత్వాపితతీర్థేనత్రిస్త్రిః కవ్యవాడనలస్తృప్యతామ్ సోమం యమం అర్యమాం

అగ్నిష్వాత్తాఃపితరస్తృప్యన్తామ్ సోమపాః పితరఃం బర్హిషదఃం యమాయనమస్తర్పయామి ధర్మరాజాయం మృత్యవేం అన్తకాయం వైవస్వతాయం

కాలాయం సర్వభూతక్షయాయం ఔదున్బరాయం దధ్నాయం నీలాయం పరమేష్ఠినేం వృకోదరాయం చిత్రాయం చిత్రగుప్తాయం ౨౧

యమతర్పణంవైకల్పికమ్ సూత్రీఏకేఇత్యుక్తేః జీవత్పితృకస్యమణిబన్ధపర్యన్తమపసవ్యం సర్వత్ర

తతోమృతపితృకఃపిత్రాదిత్రయీాంమాత్రాదిత్రయీాంచతర్పయిత్వా ఉదీరతామితినవభిఋగ్భిస్తర్పణం

జలస్థానేఅఞ్జలినాధారాంనిషిఞ్చేత్ ఉదీరతాంం ౧ అజీగరసోనః పితరోం ౨ ఆయన్తునః 3 ఊర్జంవహన్తీరమృతంం ౪

పితృభ్యః స్వధానమఃం ౫ యేచేహం ౬ మధువాతాఇతితిస్త్రఇతి ౯ ప్రఇ్యృచంప్రత్యేకంకుర్యాత్తృప్యధ్వమితిచాత్రిఃసిఞ్చేత్ తతోనమోవః

పితరైత్యష్టాయజూంషిపఠిత్వామాతామహాదీనేకోద్దిష్టగణాంశ్చతర్పయేత్ దేవాగాతువిదఇతివిసర్జయేత్ స్నానవస్త్రనిష్పీడనోదకదానాదిప్రాగ్వత్

ప్రాతర్హోమోత్తరందేవతార్చనంనకృతంచేచ్చతుర్థభాగే బ్రహ్మయజ్ఞోత్తరంకార్యమ్ ॥

అథపఞ్చమభాగకృత్యమ్

అథపఞ్చమభాగకృత్యమ్ వైశ్వదేవఃప్రకతర్వ్యఃపఞ్చసూనాపనుత్తయే ।

కణ్డనీ పేషణీచుల్లీజల కుమ్భోపమార్జనీ ౧ ఇతిపఞ్చహింసాస్థానానిపఞ్చసూనాః

వైశ్వదేవస్యప్రాతరేవప్రారమ్భోనత్వగ్నిహోత్రాదివత్సాయమ్
తేనప్రాతఃసాయంవైశ్వదేవేత్యాదిరేవసంకల్పః

పఞ్చమహాయజ్ఞాఅహరహఃకర్తవ్యాః
తేచబ్రహ్మయజ్ఞదేవయజ్ఞభూతయజ్ఞపితృయజ్ఞమనుష్యయజ్ఞాఖ్యాః

తత్రబ్రహ్మయజ్ఞఉక్తః బహవృచాదీనాంవైశ్వదేవోదేవయజ్ఞాదియజ్ఞత్రయరుపః

మనుష్యయజ్ఞస్తుమనుష్యేభ్యోన్నదానమ్ గృహపక్వహవిష్యాన్నై స్తైలక్షారాదివర్జితైః ।

జుహుయాత్సర్పిషాభ్యక్తైర్గృహ్యేఽగ్రౌలౌకికేఽపివా ౧
యస్మిన్నగ్రౌపచేదన్నంతస్మిన్హోమోవిధీయతే ।

వైశ్వదేవాన్తర్గతపితృయజ్ఞేనైవనిత్యశ్రాద్ధసిద్ధేర్న నిత్యశ్రాద్ధార్థంవిప్రభోజనమ్

అనేనైవదర్శశ్రాద్ధస్యాపిసిధ్యాదర్శశ్రాద్ధమప్యశక్తైః
సంవత్సరమధ్యేసకృదేవకార్యమితిభట్టోజీయే

సూతకేపఞ్చమహాయజ్ఞానాంలోప ఇత్యుక్తమ్సచాయంవైశ్వదేవ
ఆత్మసంస్కారార్థోన్నసంస్కారార్థశ్చతేనావిభక్తానాం

పాకైక్యేపృథగ్వైశ్వదేవోన విభక్తానాంతుపాకైక్యేపిహవిష్యాన్తరేణపృథగేవ
అవిభక్తానాంపాకభేదేపృథక్వైశ్వదేవః

కృతాకృతఇతి భట్టోజీయే
పాకాసంభవీకాదశ్యాదౌతణ్డులైర్వాపయోదధిఘృతఫలోదకాదిభిర్వాకార్యః

హస్తేనాన్నాదిభిః కుర్యాదద్భిరఞ్జలినాజలే । కోద్రవంచణకంమాషంమసూరంచకులిత్థకమ్
౧ క్షారంచలవణంసర్వంవైశ్వదేవేవివర్జయేత్ ।

ప్రవసతాగృహేపుత్రర్త్విగాదిద్వారావైశ్వదేవః కారయితవ్యః
గృహేకర్త్రన్తరాభావేప్రవాసేస్వయంకార్యః

వైశ్వదేవోబహ్వృచైస్తైత్తిరీయైశ్చదివారాత్రౌచేతిద్వివారంకార్యః
అశక్తైస్త్వేకకాలీవద్విరావృత్త్యాసహవాకార్యః

బహ్వృచతైత్తిరీయయోర్లౌకికాగ్నౌపాకోవైశ్వదేవశ్చేతిప్రాయేణాచారః ॥

వైశ్వదేవస్యసహకరణపక్షేతన్త్రయోగః

అథప్రాతః సాయం వైశ్వదేవస్యసహకరణపక్షేతన్త్రయోగః

తత్రవైష్ణవైర్భగవతేషోడశోపచారేషుదీపాన్తానుపచారాన్సమర్ప్యసర్వాన్నాత్పురుషాహారప
ర్యాప్తంనైవేద్యంసమర్ప్యశేషాన్నేనవైశ్వదేవఃకార్యః

వైష్ణవభిన్నైస్తువైశ్వదేవాన్తేతచ్ఛేషేణనైవేద్యః కార్యః
విష్ణోర్నివేదితాన్నేనయష్టవ్యందేవతాన్తరమ్ ।

పితృభ్యశ్చపితద్దేయంతదానన్త్యాయకల్పతే ౧
ఇత్యాదివచనానాంవైష్ణవవిషయకత్వస్యనిబన్ధకారైరుక్తత్వాత్

అత్రవైష్ణవానారాయణాష్టాక్షరాదివైష్ణవమన్త్రదీక్షోపదేశజపవన్తోముఖ్యాః ఉపదేశః
కలౌయుగఇతి స్మృత్యోపదేశమాత్రస్యాపిదీక్షాసమఫలత్వాత్

గౌణాశ్చపారంపర్యాగతారుణోదయవిద్ధైకాదశ్యనుపవాసశుక్లకృష్ణైకాదశ్యుపవాసాదియత్కించి
ద్ధర్మమాత్రపరామన్త్రోపదేశాదిరహితాః

ననుపాఞ్చరాత్రాద్యాగమోక్తదీక్షాంప్రాప్తోహివైష్ణవః । ఇత్యుక్తేః
కించిద్ధర్మమాత్రానుష్ఠానేనకథంవైష్ణవత్వమితిచేత్

గాయత్ర్యధ్యయనాదిక్షత్రియవైశ్యసాధారణధర్మవతాంయాజనాధ్యాపనప్రతిగ్రహరుపాసాధా
రణధర్మశూన్యానాం

పిత్రాదిపరంపరయావైశ్యాదివృత్తిపరాణామప్యవ్యభిచరితైకగోత్రత్వాదియత్కించిద్బ్రాహ్మణ
ధర్మమాత్రేణ

యథాబ్రాహ్మణత్వంతదుచితసూతకాద్యాచారశ్చతథాకలియుగేకించిద్ధర్మేణాపివైష్ణవత్వంత
దుచితాచారశ్చయుజ్యతే

క్షత్రియాణాంహిపురోహితభేదేనగోత్రభేదస్తేనయదువంశేషుపరస్పరంవివాహోనైవం
బ్రాహ్మణేష్వితిస్పష్టమ్

ఏవంశ్రాద్ధేపినైవేద్యంసమర్ప్యపితృభ్యోన్ననివేదనంజ్ఞేయమ్
మమాత్మాన్నసంస్కారపఞ్చసూనాజనితదోషపరిహారద్వారాశ్రీపరం

ప్రాతర్వైశ్వదేవంసాయంవైశ్వదేవంచసహతంత్రేణకరిష్యే
కుణ్డేస్థణ్డిలాదౌవాపచనాగ్నింవ్యాహృతిభిః

పావకనామానంప్రతిష్ఠాప్యచత్వారిశృఙ్గేతిధ్యాత్వాపరిసముహ్యాపర్యుక్ష్యవిశ్వానినఇత్యర్చం
నాదివిధాయఘృతాక్తమన్నమగ్రావధిశ్రిత్యప్రోక్ష్యోద్వాస్యాగ్నేః

పఞ్చాన్నిధాయత్రిధావిభజ్యప్రథమభాగందేవేభ్యో జుహుయాత్ తద్యథా
హృదిసవ్యంకరంనిధాయోత్తానహస్తేన

సూర్యాయస్వాహాసూర్యాయేదంన మమ ప్రజాపతయేం సోమాయవనస్పతయేం
అగ్నీషోమాభ్యాంం ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాంం

ద్యావాపృథివీభ్యాంం ధన్వన్తరయేం ఇన్ద్రాయం విశ్వేభ్యోదేవేభ్యఃం బ్రహ్మణేం
ఇతిదశప్రాతర్వైశ్వదేవాహుతయః ।

అథసాయంవైశ్వదేవీయాః

అథసాయంవైశ్వదేవీయాః అగ్నయేస్వాహేతి
హుత్వాప్రజాపతయఇత్యాదిపునర్నవజుహుయాత్ ।

ఏవంవింశత్యాహుతీర్హుత్వాప్రాయశ్చిత్తార్థంవ్యస్తసమస్తవ్యాహృతిభిర్హుత్వానహుత్వావాపరిస
మూహపర్యుక్షణేకుర్యాత్

ఓంచమఇత్యుపతిష్ఠత్ ఇతిదేవయజ్ఞః ॥

అథబలిహరనాఖ్యోభూతయజ్ఞః

అథబలిహరనాఖ్యోభూతయజ్ఞః ద్వితీయభాగాదృ్హీత్వాశుద్ధభూమౌ

సూర్యాయస్వాహాసూర్యాయేదంనమమేత్యేవదంశాహుతీఃప్రాక్సంస్థానిరన్తరాహుత్వామధ్యేన్త రాలంత్యక్త్వా

అద్భ్యఃస్వాహా ఓషధివనస్పతిభ్యః గృహాయం గృహదేవతాభ్యః వాస్తుదేవం ఇతిప్రాక్సంస్థాహుత్వా

అద్భ్యాఆహుతేఃపశ్చాత్ ఇన్ద్రాయం తదుత్తరేఇన్ద్రపురుషేభ్యః అన్తరాలస్యదక్షిణే యమాయం తదుత్తరే యమపురుషేభ్యః

బ్రహ్మణఆహుతేఃప్రాక్వరుణాయం తదుత్తరే వరుణపురుషేభ్యః అన్తరాలస్యోత్తరే సోమాయం తదుత్తరే సోమపురుషేభ్యః

అన్తరాలే బ్రహ్మణేం బ్రహ్మపురుషేభ్యః విశ్వేభ్యోదేవేభ్యః సర్వేభ్యోభూతేభ్యః దివాచారిభ్యః సోమపురుషోత్తరే రక్షోభ్యః

ఏవమేవసూర్యస్థానేప్రథమమగ్నయేహుత్వాప్రజాపతయఇత్యాదిపూర్వవత్సాయంవైశ్వదేవ సంబన్ధిద్వితీయ

బలిహరణంకుర్యాత్
తత్రదివాచారిభ్యఇత్యస్యస్థానేనక్తంచారిభ్యఃస్వాహేతిజుహుయాదితివిశేషః ఇతిభూతయజ్ఞః ॥

ప్రాచీనావీతీ తృతీయభాగాదాదాయస్వధాపితృభ్యః ఇతి యమబలేర్దక్షిణతో దత్త్వాపితృభ్య

ఇదం న మమేతిత్యక్త్వా ద్వితీయబలేర్దక్షిణతః ద్వితీయపితృయజ్ఞమేవం కుర్యాన్ ఇతి పితృయజ్ఞః ॥

అపరే చక్రాకారంబలిమాహుః బలావనుద్ధృతేనాద్యాన్నోద్ధరేచ్చస్వయంబలిమ్ ।

తతోగృహాజ్గణేభూమావపఆసిచ్య ఐన్ద్రవారుణవాయవ్యాంయామ్యాంనైఋుతికాశ్చయే ।

తేకాకాః ప్రతిగృణ్ణన్తుభూమ్యాంపిణ్డంమయోజ్ఝితమ్ ౧ ఇతిపితృయజ్ఞశేషేణదత్వా
వైవస్వతకులేజాతౌద్వౌశ్యామశబలౌశుభౌ ।

తాభ్యాంపిణ్డోమయాదత్తోరక్షేతాంపథిమాంసదా ౧ యేభూతాఃప్రచరన్తిం
ఇతిద్వయంభూతయజ్ఞశేషేణదద్యాత్

యేభూతాఇతిమన్త్రేతన్త్రేణవైశ్వదేవప్రయోగేదివానక్తంబలిమితిపాఠః
అహ్నిరాత్రౌచపృథక్యోగే

దివాబలిమిచ్ఛన్తోనక్తంబలిమిచ్ఛన్తఇతివిభాగేనపాఠః ప్రక్షాలితపాణిపాదఆచమ్య

గృహంప్రవిశ్యశాన్తాపృథివీత్యాదిజపిత్వావిష్ణుంస్మృత్వాకర్మార్పయేత్ ॥

అథ మనుష్యయజ్ఞః

అథ మనుష్యయజ్ఞః అతిథిభోజనపర్యాప్తంవా షోడశగ్రాసమితంవా గ్రాసచతుష్టయంవా
గ్రాసమితంవాన్నం

సనకాది మనుష్యేభ్యోహంత ఇదం నమమేతి దద్యాత్
బహుషుభిక్షుకేష్వాగతేష్వశక్తేనత్రిభ్యోగ్రాసత్రయంఅ దేయమ్ ॥

అథదేవయజ్ఞాదిచతుష్టయమ్

అథదేవయజ్ఞాదిచతుష్టయమ్
దేవయజ్ఞేనక్ష్యేఇతిసంకల్ప్యాగ్నింపరిషిచ్యదేవేభ్యఃస్వాహేత్యగ్నౌహుత్వోత్తరపరిషేకః

ప్రాచీనావీతీ పితృయజ్ఞేనయక్ష్యే దక్షిణతో భూమౌపితృభ్యఃస్వధాస్తుఇతిదత్త్వాత్యక్త్వా పరిషిచ్య

యజ్ఞోపవీతీఅపఃస్పృష్ట్వా భూతయజ్ఞేనయక్ష్యే భూతేభ్యోనమఇతిభూమౌదత్త్వాపరిషిచ్య నివీతీ మనుష్యయజ్ఞేనయక్ష్యే

ఉక్తప్రమాణమన్నం మనుష్యేభ్యోహంతేతిదద్యాత్
సర్వయజ్ఞేషుఆద్యన్తయోఃక్రమేణవిద్యుదసినృష్ఠిరసీతిమంత్రయోఃపాఠఃప్రాయేణైషామ్

బలిశిష్టమన్నం యేభూతాః ప్రచరన్తీతిగృహాజగణేగత్వాకాశేఉత్క్షిపేత్
తతోయథాచారంశ్వవాయసాదిబలిః ॥

అథకాతీయానామ్

అథకాతీయానామ్ తత్రసాగ్నికానామేకపాకేనైవశ్రాద్ధదినేఆదౌవైశ్వదేవః అన్యేషామన్తే

ఆవసథ్యేల్ముకంమహానసేకృత్వాతత్రపాకంవిధాయ
మహానసస్థాజగారాన్గృహ్యాగ్రౌనిధాయపాకాదన్నంఘృతాక్తమాదాయపూర్వవదాత్మం

ర్థం వైశ్వదేవాఖ్యంకర్మకరిష్యఇతిసంకల్పః
అథవాదేవభూతపితృమనుష్యాన్వైశ్వదేవాన్నేన యక్ష్యే

గృహ్యాగ్నింమణికోదకేనపర్యుక్ష్యహస్తేనాగ్నౌజుహుయాత్ బ్రహ్మణేస్వాహా ఇదంబ్రహ్మణేనమమ ఏవమగ్రేపి ప్రజాపతయేం

గృహ్యాభ్యః కశ్యపాయం అనుమతయేం ఇతిదేవయజ్ఞః
తతోమణికసమీపేబలిత్రయముదక్సంస్థమ్ పర్జన్యాయనమః

స్వాహా ఇదంపర్జన్యాయనమమ అద్భ్యోనం పృథివ్యైనం అథ ద్వార్యశాఖయోఃప్రాక్సంస్థంబలిద్వయమ్ ధాత్రేం విధాత్రేం

ఉదకేనచతురస్త్రంకృత్వాతత్రపూర్వేవాయవేం దక్షిణేవాయవేం పశ్చిమేవాయవేం ఉత్తరేవాయవేం ప్రాగదిషువాయుబలేఃప్రాగుదగ్వా

ప్రాచ్యైదిశేం దక్షిణస్యైదిం ప్రతీచ్యైదిం ఉదీచ్యైదిం మధ్యేప్రాక్సంస్థమ్ బ్రహ్మనేం అన్తరిక్షాయం సూర్యాయం ఏషాముత్తరే

విశ్వేభ్యోదేవేభ్యోం విశ్వేభ్యోభూతేభ్యోం అనయోరుత్తరేఉషసేం భూతానాంచపతయేం ఇతిభూతయజ్ఞః ప్రాచీనావీతీ

బ్రహ్మాదిబలిత్రయస్యదక్షిణేపితృతీర్థేన
పితృభ్యఃస్వధానమఇదంపితృభ్యోనమమేతిదద్యాత్ ఇతిపితృయజ్ఞః ॥

పఞ్చమహాయజ్ఞాదయశ్చకార్యాః

పాత్రంప్రక్షాల్యసవ్యేనబ్రహ్మాదిబలితోవాయవ్యాంయక్ష్మైతత్తేనిర్ణేజనమితితజ్జలంనినయేత్ పూర్వవన్మనుష్యయజ్ఞః

నిరగ్రికస్తు లౌకికాగ్రిమాహృత్యపృష్ఠోదివీతిప్రతిష్ఠాప్యతత్సవితుం తా ఁసవితుం విశ్వానిదేవంఇతి

త్రిభిఃసావిత్రైఃప్రజ్వాల్యతత్రనిత్యోపాసనహోమం
కృత్వాపాకంపచేద్వైశ్వదేవంచకుర్యాదితిగదాధరః

అత్రాప్యశక్తౌబహవృచాద్యుక్తరీత్యాపచనాగ్నింప్రతిష్ఠాప్యధ్యాత్వాసంపూజ్యతత్రపూర్వోక్తరీత్యావై
శ్వదేవస్తత్ర

అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహేతిపఞ్చాహుతీనాముత్తరంహోమఃసర్వత్రనిరగ్నేరితివిశేషః
శేషంప్రాగ్వత్

కాత్యాయనానాందివైవైకోవైశ్వదేవోనద్వితీయోరాత్రౌ
సామగాథర్వణైరపిస్వగృహ్యోక్తరీత్యాపఞ్చమహాయజ్ఞాః

కార్యాఃస్వగృహ్యానుపలమ్భేబహవృచోక్తరీత్యోపనయనాదిసంస్కారాఃపఞ్చమహాయజ్ఞాదయ
శ్చకార్యాః ॥

శాఖాన్తరమతం

శాఖాన్తరమతంసమ్యగనాలోచ్యస్వధాష్టర్యతః ।

శాఖాన్తరాహ్నికంప్రోక్తంజ్ఞాత్వాశోధ్యంస్వశాఖిభిః౧
ఇక్షూనపఃఫలంమూలంతామ్బూలంపయఔషధమ్ ।

భక్షయిత్వాఽపికర్తవ్యాఃస్నానదానాదికాఃక్రియాః ౨
పఞ్చమహాయజ్ఞేష్వన్యతమస్యలోపేఉపవాసః

ధనికస్యాతురస్యచప్రతియజ్ఞంకృచ్ఛ్రార్ధమ్ అన్యేత్వేకాహం

లోపేమనస్వత్యాహుతిఃద్వయహంత్ర్యహంలోపేతిసృభిస్తంతుమతీభిర్హోమోవారుణీనాంచత
సృణాంజపోద్వాదశాహంలోపేతంతుమతీస్థాలీపాకోవారుణీభిరాజ్యహోమశ్చేత్యాహుః ॥

అథతైత్తిరీయాణామ్

అథతైత్తిరీయాణామ్ ॥ శ్రాద్ధదినేభిన్నపాకేనాదౌవైశ్వదేవఃదేవయజ్ఞాదిచతుష్టయంచభవతి

అపరేఆదౌవైశ్వదేవాంతేతుపంచమహాయజ్ఞాఇత్యాహుః
యాజుషాఃసామగాఃపూర్వంమధ్యేకుర్వంత్యథర్వణాః బహవృచాః

శ్రాద్ధశేషేణతత్రాప్యాదౌతుసాగ్రికాః
స్వర్గపుష్టయర్థమాత్మసంస్కారార్థంప్రాతఃసాయంవైశ్వదేవౌతంత్రేణకరిష్యే

ఔపాసనాగ్రింపచనాగ్రింవాప్రతిష్ఠాపితమౌపాసనహోమవత్పరిసముహ్యాపరిషిచ్యాన్నమగ్నా
వధిశ్రిత్య

ప్రోక్ష్యోద్వాస్యాభిఘార్యాగ్రింసంపూజ్యాన్నంత్రేధావిభజ్య హస్తేనజుహుయాత్ అగ్నయేస్వాహా
విశ్వేభ్యోదేవేభ్యః౦

ధ్రువాయభూమాయం ధ్రువక్షితయేం అచ్యుతక్షితయేం అగ్నయేస్విష్టకృతేం
పరిసముహ్యాపర్యుక్ష్య అగ్నేః

పశ్చాదేకత్రైవదేశేవ్యజనాకారశ్చక్రాకారోవాబలిః తత్రదేవతాః ధర్మాయస్వాహా ధర్మాయేదం౦
అధర్మాయం అద్భ్యయః౦

ఒషధివనస్పతిభ్యః౦ రక్షోదేవజనేభ్యః౦ గ్రుహ్యాభ్యః౦ అవసానేభ్యః౦ అవసానపతిభ్యః౦ సర్వభూతేభ్యః౦

కామాయః౦ అంతరిక్షాయం యదేజతిజగతియచ్చచేష్టతినామ్నోభాగోయన్నామ్నే స్వాహా నామ్రఇదం౦

కేచిద్వాయవఇదమితిత్యాగమాహుః పృథివ్యైస్వాహా అంతరిక్షాయం దివేం సూర్యాయం చంద్రమసేం నక్షత్రేభ్యః౦ ఇంద్రాయం

బృహస్పతయేం ప్రజాపతయేం బ్రహ్మణేం
సర్వాన్నకృత్పరిషిచ్యపృథక్పృథక్పరిషేచనపక్షే
ద్వావేకంద్వేచచత్వారిప్రత్యేకంత్రీణిచైవహి

పృథివ్యాదిదశస్యైకమతఊర్ధ్వంపృథక్క్రమాదితిజ్ఞేయం ప్రాచీనావీతీ తద్దక్షిణతః స్వధాపితృభ్యఃస్వాహా

తదుత్తరతఉపవీతీ నమోరుద్రాయపశుపతయేస్వాహా పితృరుద్రబలీపృథక్పరిషించేత్ ఇతివైశ్వదేవః ॥

అథసర్వసాధారణోభోజనాదివిధిః

అథసర్వసాధారణోభోజనాదివిధిః హైమేరాజతేపాత్రేఆమ్రాదిపత్రేవాభోజనంశస్తమ్ ఏక

ఏవతుభుఞ్జీతకాంస్యపాత్రేనాన్యోచ్ఛిష్టే తామ్బూలాభ్యఞ్జనంచైవకాంస్యపాత్రేచభోజనమ్ ।

యతిశ్చబ్రహ్మచారీచవిధవాచవివర్జయేత్ ౧ పలాశపర్ణేషుయత్యాదేఃప్రశతమ్ గృహిణస్తుచాన్ద్రాయణమ్ ।

ఇదంవల్లీపలాశవిషయమితిస్మృత్యర్థసారేకదలీకుటజమధుజమ్బూపనసామ్రచమ్పకోదుమ్బరపత్రాణిశస్తాని

అర్కాశ్వత్థవటాదిపత్రాణినిషిద్ధాని ॥

చతురస్రమణ్డలేప్రక్షాలితం

చతురస్రమణ్డలేప్రక్షాలితపాంత్రంనిధాయపఞ్చయజ్ఞావశిష్టంఘృతాదియుతంపరివిష్టమన్నమస్మాకంనిత్యమస్త్వేతదితివదన్నుతవాగ్రన్థిరహితపవిత్రయుతదక్షిణపాణిః

పాదాభ్యాంపాదేనవాభువంస్పృశన్వ్యాహృతిభిర్గాయత్ర్యాచాభిమన్త్ర్య సత్యంత్వర్తేనపరిషిఞ్చామిఇతిదివా

ఋతంత్వాసత్యేనపరిషిఞ్చామీతిరాత్రౌపరిషేచనంకృత్వా అన్తశ్చరతిభూతేషుగుహాయాంవిశ్వతోముఖః ।

త్వంయజ్ఞస్త్వంవషట్కారస్త్వంవిష్ణుః పురుషఃపరః౧ పాత్రాద్దక్షిణేభూమౌ భూపతయేనమః భువనపతయేనమః భూతానాంపతయేం

ఇతిత్రీన్బలీన్దద్యాత్ యద్వా చిత్రాయం చిత్రగుప్తాయం యమాయం యమధర్మాయం సర్వేభ్యోభూతేభ్యం

ఇతివా వ్యస్తసమస్తవ్యాహృతిభిర్వాచత్వారః ధర్మరాజాయచిత్రగుప్తాయేతిద్వౌవా భూపత్యాదిత్రయయుతావేతావితిమఞ్చావాదేయాః

హస్తపాదముఖార్ద్రః ఆపోశనార్థంజలమాదాయ అన్నంబ్రహ్మరసోవిష్ణుం

అహంవైశ్వానరోభూత్వేత్యర్థంధ్యాత్వావామకరేణపాత్రంధృత్వాఅమృతోపస్తరణమసీత్యపః ప్రాశ్యమౌనీ

ఓంప్రాణాయస్వాహా ఓంఅపానాయస్వాహా ఓంవ్యానాయం ఓంఉదానాయం ఓంసమానాయం ఇతిసఘృతాఃసక్షీరావాపఞ్చాహుతీః

సర్వాఙ్గులిభిః సర్వంగ్రాసంగ్రసన్ ముఖేజుహుయాత్ బ్రహ్మణేస్వాహేతిషష్ఠీక్వచిత్

ప్రాణాహుతిపర్యన్తంపాత్రాలమ్బోమౌనంచనియతమగ్రేఐచ్ఛికంద్వయమ్ భోజనంప్రాఙ్ముఖంప్రత్యఙ్ముఖంవాశస్తం

దక్షిణాముఖంయశః ఫలంకామ్యమ్ ఉదఙ్ముఖమధమమ్ విదిజముఖంనిషిద్ధమ్

కృత్స్నంగ్రాసంగ్రసన్ద్వాత్రింశదాదినియతగ్రాసమనియతగ్రాసంవాభుక్త్వాఅమృతాపిధానమసీతిగణ్డూషార్ధంపీత్వాఽర్ధం

భూమౌనినీయపవిత్రంత్యక్త్వాముఖహస్తోచ్ఛిష్టంసమ్యక్ ప్రక్షాలయేత్ తర్జన్యాముఖంనశోధయేత్ కించిద్గణ్డూషోత్తరం

హస్తప్రక్షాలనంషోడశగణ్డూషాన్తేద్విరాచామేత్ భోజనగృహేచనాచామేత్ అనాచాన్తోమూత్రపురీషౌనకుర్యాత్

ఉత్తరాపోశనమకృత్వోత్థానేస్నాత్వాశుద్ధిః హస్తౌసంమృజ్యప్రస్త్రావ్యాఙ్గుష్ఠేననేత్రయోర్నిషిఞ్చ్యేష్టదేవతాంస్మరేత్

నాఞ్జలినాపిబేత్ పాలాశం దగ్ధమయోబద్ధంచపీఠంవర్జయేత్ నశిశుభిఃసహభుఞ్జీత భార్యయాసహవివాహవర్జంన

భుఞ్జీత బాలవృద్ధేభ్యోన్నమదత్వానభుఞ్జీత

నప్రౌఢపాదోనాసనారుఢపాదోనప్రసారితపాదోనవిదిక్తుణ్డోనదుష్టైకపఙ్క్తౌనశూన్యాగ్రిపాకగృహేనదేవాలయేభుఞ్జీత

నసంధ్యయోర్నమహానిశాయాంనయజ్ఞోపవీతహీనోనవామహస్తేననశూద్ర శేషంభుఞ్జీత ఆదౌమధురంమధ్యేలవణామ్లమన్తేతిక్తాది

పూర్వంద్రవంమధ్యేకఠినమన్తేద్రవమ్ అష్టౌగ్రాసాయాతేః షోడశద్వాత్రింశద్వాగృహిణో వనస్థస్యషోడశ

యథేష్టంబ్రహ్మచారిణః సర్వంసశేషమశ్రీయాన్నిః శేషంఘృత పాయసమ్ ।
క్షీరందధిమధుభుఞ్జీత దివారాత్రౌచేతిద్వివారమేవనాన్తరాభోజనమ్ ॥

అర్కపర్వద్వయేరాత్రౌ

అర్కపర్వద్వయేరాత్రౌచతుర్దశ్యష్టమీదివా ।
ఏకాదశ్యామహోరాత్రంభుక్త్వాచాన్ద్రాయణంచరేత్ ౧
యస్తుపాణితలేభుఙ్క్తేయశ్చఫూత్కారసంయుతమ్ ।

ప్రసృతాఙ్గులిభిర్యశ్చతస్యగోమాంసవచ్చతత్ ౧ నాజీర్ణే భోజనంకుర్యాత్కుర్యాన్నాతిబుభుక్షితః ।

నార్ద్రవాసనార్ద్రశిరానపాదారోపితేకరే ౨ గ్రాసశేషంచనాశ్రీయాత్పీతశేషంపిబేన్నచ ।

శాకమూలఫలాదీనిదన్తచ్ఛేద్రైర్నభక్షయేత్ ౩ నోచ్ఛిష్టోఘృతమాదద్యాన్నపదా భాజనంస్పృశేత్ ।

పివతోయత్పతేత్తోయంభాజనేముఖనిఃసృతమ్ ౪ అభోజ్యంతత్ పీతావశిష్టతోయపానే చాన్ద్రాయణమ్

హస్తనఖస్పృష్టజలపానేవామహస్తోద్ధృతజలపానేచసురాపానసమమ్

ఏకపఙ్క్తయుపవిష్టానాంవిప్రాణాంభుఞ్జానానామేకస్మిన్నప్యుత్థితేఆచాన్తేవాఽన్యైర్నభోజ్యమ్

అత్రోత్థితస్యభోక్తుశ్చదోషః గురోర్నదోషః లవణంవ్యఞ్జనంచైవఘృతంతైలంతథైవచ ।

లేహ్యంపేయంచవివిధంహస్తదత్తంనభక్షయేత్ ౧ తామ్రేగవ్యం కాంస్యేనారికేలేక్షురసౌ సగుడందధిసగుడమార్ద్రకంచమద్యసమమ్

సైన్ధవసాముద్రభిన్నప్రత్యక్షలవణభక్షణంమృద్భక్షణంచగోమాంససమమ్ ఉదక్యామపిచాణ్డాలంశ్వానంకుక్కుటమేవచ ।

భుఞ్జానోయదిపశ్యేత్తుతదన్నంతుపరిత్యజేత్ ౧ భుఞ్జానస్యగుదస్రావేఉపవాసః పఞ్చగవ్యంచ ఆపోశనోత్తరంప్రాణాహుతేః

ప్రాక్తత్రాన్వేస్నానంషట్ప్రాణాయామాః భుఞ్జానస్యాశౌచప్రాప్తౌగ్రాసంత్యక్త్వాస్నానమ్ గ్రాసాశనేఉపవాసః

సర్వాశనేత్రిరాత్రమ్ విష్ఠాదిస్పర్శేస్నానంప్రాణాయామత్రయంచ చాణ్డాలపతితోదక్యావాక్యంశ్రుత్వాభోజనే ఏకోపవాసః

స్నాత్వాశతగాయత్రీజపోవా కలహఘరట్టోలూఖలముసలానాంయావచ్ఛబ్దస్తావదభోజనమ్

అప్యేకపఙ్క్తయాంనాశ్రీయాబ్రాహ్మణైఃస్వజనైరపి ।

కోపిజానాతికింకస్యప్రచ్ఛన్నంపాతకంభవేత్ ౧ తతోగ్రినామస్మనాచస్తమ్భేనసలిలేనచ ।

ద్వారేణైవచమార్గేణపఙ్క్తిభేదంచరేద్బుధః౨ కేశపిపీలికామాక్షికాభిః
సహపక్వమన్నంత్యజేదేవ

పాకోత్తరంకేశపిపీలికాదికీటకమక్షికాసంస్పృష్టేగవాఘాతే వాన్నే
సలిలంభస్మమృద్వాపిప్రక్షేప్తవ్యంవిశుద్ధయే ।

ఇతివిజ్ఞానేశ్వరః
శూద్రాన్నంశూద్రదత్తబ్రాహ్మణాన్నంరాత్రిపర్యుషితంరజస్వలాచాణ్డాలపతితాదిదృష్టంకాకా
దిపక్ష్యుచ్ఛిష్టమభోజ్యమ్

స్నేహపక్వంమణ్డకాదిచపర్యుషితంగ్రాహ్యమ్

అవత్సాయాగోరనిర్దశానాంగోమహిష్యజానాంగర్భిణ్యాఏకకాలాన్తరితదోహాయాయమలసూత్రవ
త్స్యోరజవర్జద్విస్తనీనాముష్ట్రీవడవయోరారణ్యకమృగాదేరవేశ్చక్షీరాణివర్జ్యాని
శిగ్రుంహిఙ్గువర్జ్యంరక్తంవృక్షనిర్యాసంపురీషస్థానోత్పన్నతణ్డులీయకాదికందేవాద్యుద్దేశంవి
నాక్రుతంసంయావపాయసాపూపశష్కులీకృసరంవర్జయేత్

శణకుసుమ్భాలాబువార్తాకకోవిదారవటాదిఫలానిమాతులిఙ్గంచవర్జ్యమ్ పలాణ్డు
లశునగృఞ్జనభక్షణేచాన్ద్రాయణమ్ ।

భుఞ్జానేషుపరస్పరస్పర్శే పాత్రస్థాన్నభక్షణేస్నాత్వాష్టోత్తరశత గాయత్రీజపః అధికభోజనేసహస్రమ్

భుఞ్జానస్యాశుచినావిప్రేణస్పర్శేఽన్నత్యాగః భుక్తోచ్ఛిష్టస్పర్శేసవర్ణేస్నానంజపోవా అసవర్ణేతూపవాసః

భుక్తోచ్ఛిష్టస్యశ్చశూద్రాదిస్పర్శేఉపోష్యపఞ్చగవ్యమ్ రజకాదిస్పర్శేత్రిరాత్రమ్ పరివేషణంకుర్వన్నుచ్ఛిష్టస్పర్శే

పయోదధిఘృతాదిలఘుద్రవ్యమత్యజన్నాచాన్తఃశుచిః భక్ష్యాద్యన్నస్యత్యాగఏవ

వస్త్రేవికల్పః పరివేషణాదికాలేరజోదృష్టౌతత్స్పృష్టాన్నత్యాగః ॥

పఞ్చమభాగకృత్యమ్

భోజనాన్తేఉచ్ఛిష్టశేషాన్నమ్ రౌరవేపూయనిలయేపద్మార్బుదనివాసినామ్ ।

ప్రాణినాంసర్వభూతానామక్షయ్యముపతిష్ఠతు ౧ ఇతిదద్యాత ఆచాన్తోప్యశుచిస్తావద్యావత్పాత్రమనుద్ధృతమ్ ।

ఉద్ధృతేప్యశుచిస్తావద్యావన్నోన్మృజ్యతేమహీ ౨ పర్ణస్యాగ్రంచమూలంచశిరాంచైవవిశేషతః ।

చూర్ణపర్ణవర్జయిత్వాతాంమ్బూలంఖాదయేద్బుధః 3 అనిధాయముఖేపర్ణపూగంవైభక్షయేన్నచ ।

ఇతిపఞ్చమభాగకృత్యమ్ ॥

అథషష్ఠభాగాదికృత్యవిచారాః

అథషష్ఠభాగాదికృత్యవిచారాః ఇతిహాసపురాణాద్యైఃషష్ఠసప్తకౌనయేత్ ।

అష్టమేలోకయాత్రాతుబహిఃసంధ్యాతతఃపునః ౧ సాయంసంధ్యాప్రాతః సంధ్యావత

అగ్నిశ్చమామన్యుశ్చం యదహ్నాపాపమకార్షం అహస్తదబలుమ్పతుం

సత్యేజ్యోతిషిజుహోమిస్వాహేతిమన్త్రాచమనేవిశేషః పశ్చిమాభిముఖస్తిష్ఠన్

అర్ఘ్యదద్యాత్ ఊర్ధ్వజానురుపవిశ్యప్రత్యఙ్ముఖఏవగాయత్రీజపేత్ సాయంహోమస్తూక్తఏవ

సాయంహోమస్తూక్తఏవ సాయంవైశ్వదేవేపునః పాకః

అతిథిసంపూజ్యఘటీత్రయానన్తరంసార్ధయామాత్ప్రాక్భుక్త్వాశయీత ॥

సుఖశాయినః

భోజనకాలేదీపనాశేపాత్రమాలభ్యసూర్యస్మృత్వాపునర్దీపందృష్ట్వాపాత్రస్థంభుఞ్జీతనాన్యత్

శ్రాద్ధతత్పూర్వదినేపాతధృతిసంక్రాన్త్యాదిషునవిశోభోజనమ్ చతుర్థప్రథమౌ యామౌవిద్యాభ్యాసైర్నయేనిశి ।

ప్రహరద్వయశాయీతుబ్రహ్మభూయాయకల్పతే ౧ ప్రాక్ప్రత్యక్దక్షిణస్యాంశిరఃకృత్వాశయీనకదాచిదుదక్శిరాః

రాత్రిసూక్తంజప్త్వాసుఖశాయినఃస్మృత్వావిష్ణుంనత్వాస్వప్యాత్
అగస్తిర్మాధవశ్చైవముచుకన్దోమహామునిః ।

కపిలోమునిరాస్తీకఃపఞ్చైతేసుఖశాయినః ॥

సంధ్యాయాం

సంధ్యాయాంనధాన్యేనగోగృహేనదేవవిప్రగురూణాముపరినోచ్ఛిష్టోనదివాననగ్నఃశయీత

నిద్రాకాలేతామ్బూలంముఖాత స్త్రియంశయనాద్బాలాత్తిలకం శిరసఃపుష్పంత్యజేత

గర్భాధానప్రకరణోక్తకాలే సార్ధయామోత్తరందీపేసత్యసతివా
నివీతంయజ్ఞోపవీతంకణ్ఠాదౌకృత్వాపత్నీంగచ్ఛేత

అష్టమ్యాంచచతుర్దశ్యాందివాపర్వణిమైథునమ్ ।
కృత్వాసచైలంస్నాత్వాతువారుణీభిశ్చమార్జయేత్ ౧

పునర్మామైత్వితిజపశ్చోక్తఏవ ॥

స్నానభోజనాః

ఏవంస్నానభోజనాదికేబహువిధవిధినిషేధాకులేఆహ్నికకర్మణిన్యూనాధికదోశవిధినిషేధాతిక్ర
మదోషపరిహారార్థప్రాయశ్చిత్తాజ్ఞానేతత్సాఙ్గతార్థ

ప్రాయశ్చిత్తసాఙ్తార్థంచశ్రీవిష్ణునామోచ్చారణాదికంకార్యమ్ ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణి తపః
కర్మాత్మకానిచ ।

యానితేషామశేషాణాంకృష్ణానుస్మరణంపరమ్ ౧
యస్యస్మృత్యాచనామోక్త్యాతపోయజ్ఞక్రియాదిషు ।

న్యూనంసంపూర్ణతాంయాతిసద్యోవన్దేత మచ్యుతమ్ ౨ నామ్నోస్తియావతీశక్తిః
పాపనిర్హరణేహరేః ।

తావత్కర్తునశక్రోతిపాతకంపాతకీజనః ౩ లౌకికంవైదికంకర్మైశ్వరేఽర్పణీయమ్
యత్కరోషియదశ్నాసియజ్జుహోషిదదాసియత ।

యత్తపస్యసికౌన్తేయతత్కురుష్వమదర్పణ ౧ ఇత్యుక్తేః యుగపపత్సర్వకర్మార్పణేమన్త్రః
కామతోకామతోవాపియత్కరోమిశుభాశుభమ్ ।

తత్సర్వత్వయిసంన్యస్తంత్వత్ప్రయుక్తః కరోమ్యహమ్ ॥

అపారమాహ్నికంకర్మగహనంబహుభేదయుక్

అపారమాహ్నికంకర్మగహనంబహుభేదయుక్ । నిఃశేషమక్ష మోఅక్తుంయథామత్యవదల్లఘు ౧
అనన్తోపాధ్యాయజనిఃకాశీనాథాభిధఃసుధీః ।

తుష్యతాంతేనభగవాన్రుక్మిణీనాథోవిఠ్ఠలఃప్రభుః ।

ఇత్యనన్తోపాధ్యాయసూనుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితేధర్మసిన్ధుసారేతృతీయపరిచ్ఛేదేఆహ్ని
కాచారప్రకరణంసమాప్తమ్ ॥

అథాధానవిచారః

అథకామ్యనైమిత్తికవిచారః అవశ్యంప్రత్యహంకృత్యముక్త్వాతచ్చేషఉచ్యతే ।

కామ్యంనైమిత్తికం చాపిప్రాయఃసిన్ధుక్రమాదథ ॥

తత్రాధానక్షత్రాదికాలవిచారఃప్రథమపరిచ్ఛేదేఉక్తః

ఆవసథ్యాధానంతుదారకాలేదాయవిభాగకాలేవాఅగ్నిర్వైవాహికోయేననగృహీతఃప్రమాదినా ।

పితర్యుపరతేతేన గృహీతవ్యఃప్రయత్నతః ౧ గృహ్యాగ్నిహీనస్యాన్నమభోజ్యమ్

పితరిజ్యేష్ఠభ్రాతరివాసాగ్నికేకనిష్ఠాదరేవిభక్తస్యనిరగ్నికత్వదోషోన

ఏవంజ్ఞానాధ్యయనాదినిష్ఠస్యాపినదోషః గృహస్థస్యపయధ్యయనోక్తేః

స్మార్తాధానమపిజ్యేష్ఠేభ్రాతరిఅకృతాధానేసతినకార్యమితినిర్ణయసిన్ధ్వాదౌగార్గ్యోక్తేః

అత్రైవంనిర్ణయోభాతి యత్రజ్యేష్ఠేనదాయాద్యపక్షమవలమ్బ్య

వివాహకాలేయావజ్జీవమౌపాసనంకరిష్యేఇత్యేవంసంకల్పపూర్వకంవివాహాగ్నిర్నగృహీతస్తద్వి షయోఽయంకనిష్ఠస్యనిషేధః

యేనజ్యేష్ఠేనవివాహకాలేతథాసంకల్పపూర్వకమగ్నిఃపరిగృహీతః

సపశ్చాత్పరిచరణాభావేనావిద్యమానాగ్నికోఽపిఉచ్ఛిన్నాగ్నిరేవనత్వకృతాధానఇతితవకని ష్ఠస్యాధానేదోషోనేతి

అత్రాధికారిణోఽపిభ్రాతురనుజ్ఞయాకనిష్ఠస్యాధానంభవతి వివాహస్తుఅనుజ్ఞయాపిన

ఏవంపితురనుజ్ఞయాప్యాధానమ్ సంన్యస్తేఛిన్నహస్తాదౌయద్వాషణ్ఢాదిదూషణే ।

జనకేసోదరేజ్యేష్ఠేకుర్యాదేవేతరః క్రియామ్ ౧ ఇత్యాదివిశేషః
వివాహప్రకరణేపరివేత్తుప్రసఙ్గేఉక్తః ॥

అథశూద్రసంస్కారవిచారః

గర్భాధానపుంసవనానవలోభనసీమన్తోన్నయనజాతకర్మనామకర్మనిష్క్రమణాన్నప్రాశనచౌలోపనయనమహానామ్న్యాదివ్రతచతుష్టయ

సమావర్తనవివాహాఇతిషోడశసంస్కారాద్విజానామ్
జాతకర్మనామకర్మనిష్క్రమణాన్నప్రాశనచూడావివాహఇతిషటద్విజస్త్రీణామ్

తత్రవివాహః సమంత్రకోఽన్యేమంత్రరహితాః గర్భాధానసీమన్తోస్త్రీపురుషసాధారణౌ
చూడాన్తానవివాహాశ్చేతిదశామంత్రకాః

శూద్రాణామితిబహుసంమతమ్ శూద్రకమలాకరేశూద్రాణాంపఞ్చమహాయజ్ఞాఅప్యుక్తాః
కేచిదవైదికమంత్రణోపనయనమప్యాహుః

బ్రాహ్మేతువివాహమాత్రంసంస్కారంశూద్రోపిలభతాంసదా । ఇత్యుక్తమ్
అత్రసదసచ్ఛూద్రగోచరత్వేనవాపరంపరాప్రాప్తకారేణేవ్యావ్యవస్థా

అస్యద్విజసేవావృత్తిఃఆపదివాణిజ్యశిల్పాది శూద్రేణలవణాదివిక్రేయమ
మద్యంమాంసంచన కపిలాక్షీరపానేనబ్రాహ్మణీగమనేనచ ।

వేదాక్షరవిచారేణశూద్రశ్చాణ్డాలతాంవ్రజేత్ ౧ శూద్రోవర్ణశ్చతుర్థోపివర్ణత్వాద్ధర్మమర్హతి ।
వేదమంత్రస్వధాస్వాహావషటకారాదిభిర్వినా ౨

స్త్రీశూద్రధర్మేషువ్రతాదిషుసర్వత్రవిప్రేణమంత్రః పఠనీయః సోపిపౌరాణఏవ
భారతపురాణయోఃశ్రవణేస్త్రీశూద్రయోరధికారోనత్వధ్యయనే

శ్రావయేచ్చతురోవర్ణాన్కృత్వాబ్రాహ్మణమగ్రతః ।
శూద్రస్యపఞ్చయజ్ఞశ్రాద్ధాదికర్మాణికాతీయసుత్రానుసారేణేతిమయూఖే

ఆగమోక్తావిష్ణుశివాదిమత్రానమోన్తాఃప్రణవరహితాః
పురాణాదినాశ్రవణనిదిధ్యాసనాఇకృత్వాబ్రహ్మజ్ఞానమపిస్త్రీశూద్రైఃసంపాద్యమ్

ఉపనిషచ్ఛవణేతునాధికార ఇతిశూద్రస్యతదనాదరశ్రవణాదిత్యధికరణే
శూద్రస్యసర్వశ్రాద్ధాన్యామేనైవ

కేచిత్సర్వప్రజానాంకాశ్యపత్వాత్సర్వశూద్రాణాంకాశ్యపగోత్రంతచ్ఛ్రాద్ధఏవకీర్తనీయంనాయ
త్రేత్యాహుః

ఏవంశాన్తికాదావధికారోవిప్రద్వారైవ యదివిప్రః శూద్రదక్షిణామాదాయవైదికమంత్రైస్తదీయ

హోమాభిషేకాదికరోతితదాతత్రశూద్రస్తత్పుణ్యఫలభాక్ విప్రస్త్మహాప్రత్యవాయీతిమాధవః ॥

అహింసాసత్యాస్తేయశౌచేన్ద్రియనిగ్రహదానశమదమక్షమాదయఃశూద్రాదిసర్వసాధారణాధ
ర్మాః పరపదప్రాపకాః

స్వస్తివాచనాదిశూద్రకర్మణాంప్రయోగాస్తుశూద్రకమలాకరేజ్ఞేయాః ॥

అథవాపీకూపాద్యుత్సర్గాది

అథవాపీకూపాద్యుత్సర్గాది గృహగ్రామయోరాగ్నేయదక్షిణనైఋత్యవాయవ్యేషు మధ్యేచ దుష్టఫలః కూపః

శేషదిక్షుశుభః వాపీకూపతడాగాద్యుత్సర్గ ఉత్తరాయణేమాఘాదిమాసషటకస్యశుక్లపక్షేషుప్రశస్తః

జలక్షయసంభావనాయాంకార్తికమార్గశీర్షయోరపి నకాలనియమస్త్రసలిలంతత్రకారణమ్ ।

ఇత్యుక్తేః చతుర్షువిష్ణుశయనమాసేశుశుక్రాస్తాదౌచవర్జ్యమ్ ॥

ఉత్సర్గప్రయోగోఽన్యతోజ్ఞేయః

అశ్వినీరోహిణీమృగపుష్యమఘాత్ర్యుత్తరామూలశ్రవనాదిత్రయహస్తజ్యేష్ఠానురాధారేవతీషు ద్వితీయాః

తృతీయాపఞ్చమీసప్తమీదశమ్యేకాదశీత్రయోదశీతిథిషుబుధగురుశుక్రసోమవారేషుజలీత్స ర్గఃశుభః

ఉత్సర్గాభావేజలంనగ్రాహ్యమ్ వాపీకూపతడాగాదౌయజ్జలంస్యాదసంస్కృతమ్ ।

నస్పృష్టవ్యంనపేయంచపీత్వాచాన్ద్రాయణంచరేత్ ౧ ఉత్సర్గప్రయోగోఽన్యతోజ్ఞేయః ॥

అథవృక్షాదిరోపణమ్

అశ్వినీరోహిణీమృగపుష్యమఘోత్తరాత్రయహస్తచిత్రవిశాఖానురాధామూలశతతారకారేవతీషు సత్తిథివారేషువృక్షలతారోపఃశస్తః

ఆశ్లేషాయాంసోమవారః సోమోలగ్నేబలాన్వితః ।

యోగేఽస్మిన్రోపయేదిక్షుకదలీక్రముకాదికాన్ ౧ నారీకేలాన్వపేద్బుమావశ్విన్యాంలగ్నగేరవౌ ।

నాగవల్లీగురౌలగ్నేచన్ద్రేస్వాంశస్థితేసతి ॥

అథమూర్తిప్రతిష్ఠాః

అథమూర్తిప్రతిష్ఠా ప్రతిష్ఠాసర్వదేవానాంవైశాఖజ్యేష్ఠఫాల్గునే ।

చైత్రేతుస్యాద్వికల్పేనమాఘేవిష్ణ్వన్యమూర్తిషు ౧ సౌమ్యాయనేశుభాప్రోక్తానిన్దితాదక్షిణాయనే ।

మాతృభైరవవారాహనరసింహత్రివిక్రమాః ౨ దక్షినేప్యయనేస్థాప్యాదేవ్యశ్చేత్యుచిరేపరే ।

విష్ణోఃశస్తాశ్చైత్రమాసాశ్వినశ్రావణకాఅపి ౩ మాఘఫాల్గునవైశాఖజ్యేష్ఠాషాఢసహఃసుచ ।

శ్రావణేచనభస్యేచలిఙ్గస్థాపనముత్తమమ్ ౪ దేవ్యామాఘేఽశ్వినేమాసేప్యుత్తమాసర్వకామదా ।

అశ్వినీరోహిణ్యుత్తరాత్రయమృగపునర్వసుపుష్యహస్తచిత్రాస్వాత్యనురాధాశ్రవణత్రయరేవతీషుశనిభౌమాన్యవాసరేదర్శరిక్తఅన్యతిథౌసర్వదేవప్రతిష్ఠాశుభా

శ్రవణేకృతికాదివిశాఖన్తేషుచద్వాదశ్యాంచవిష్ణోఃప్రశస్తా చతుర్థీగణేశస్యోక్తా

నవమీమూలభంచదేవ్యాఃతథాస్వస్వనక్షత్రాణిసర్వేషామ్ యథార్ద్రాశివస్య హస్తఃసూర్యస్యేత్యాది ॥

హన్త్యర్థహినాకర్తా

హన్త్యర్థహినాకర్తారం మంత్రహీనాతుఋత్విజమ్ । స్త్రియంలక్షణహీనాతునప్రతిష్ఠాసమోరిపుః ౧ బ్రహ్మాతుబ్రాహ్మణైఃస్థాప్యోగాయత్రీసహితఃప్రభుః ।

సర్వవర్ణైస్తథావిష్ణుః ప్రతిష్ఠాప్యఃసుఖార్థిభి ౨ మాతృభైరవాద్యాఃసర్వైః శివలిఙ్గంయతినాపి

పురాణప్రసిద్ధజీర్ణలిఙ్గంస్త్రీశూద్రైరపిపూజ్యమ్ నూతనస్థాపితంలిఙ్గంస్త్రీశూద్రోవాపినస్పృశేత ।

శివాదిప్రతిష్ఠాయాస్త్రీశూద్రాదేనాధికారఃశూద్రోవాఽనుపనీతోవాస్త్రియోవాపతితోపివా ।

కేశవవాశివంవాపిస్పృష్ట్వానరకమశ్నుతే ౧ స్థిరప్రతిమాఃప్రాఙ్ముఖీరుదఙముఖోయజేత్ చలప్రతిమాసుప్రాఙ్ముఖః

సౌవర్ణీరాజతీతామ్రీమృన్మయీప్రతిమాభవేత్ । పాషాణధాతుముక్తావాకాంస్యపిత్తలయోరపి ౧

అఙ్గుష్ఠపర్వమానాత్సావితాస్తింయావదేవతు । శ్రీమద్భాగవతేశైలీదారుమయీలోహీలేప్యాలేయాచసైకతీ ।

మనోమయీమణిమయీప్రతిమాఽష్టవిధాస్మృతా ౧

లౌహీసౌవర్ణీ
దారుమధూకవృక్షస్యైవసప్తాఙ్గులాధికాద్వాదశాఙ్గులపర్యన్తాగ్రుహేప్రతిమేతిదేవీపురాణే

అర్చకస్యతపోయోగాదర్చనస్యాతిశాయనాత్ ।
ఆభ్రూప్యాచాబిమ్బానాందేవఃసాన్నిధ్యమృచ్ఛతి ౧

ప్రతిమాపట్టయంత్రాణాంనిత్యంస్నానంనకారయేత ।
కారయేత్పర్వదివసేయదాచసలధారణమ్ ౨
పార్థివలిఙ్గపూజాదివిచారాద్వితీయపరిచ్ఛేదేఉక్తః ॥

అథపఞ్చసూత్రీనిర్ణయః

అథపఞ్చసూత్రీనిర్ణయః
లిఙ్గోచ్ఛతాలిఙ్గవిస్తారోలిఙ్గస్థౌల్యంపీఠవిస్తారఃప్రనాలికామానంచేతిపఞ్చసూత్రాణి

తత్రలిఙ్గమస్తకవిస్తారంలిఙ్గోచ్ఛతాతుల్యంకృత్వాతద్విగుణసూత్రవేష్టనార్ధలిఙ్గస్థౌల్యంకృత్వాలిఙ్గాత్సర్వతోలిఙ్గసమవిస్తారంపీఠవర్తులంకుర్యాత్

పీఠోచ్ఛతాలిఙ్గోచ్ఛద్విగుణా
పీఠాద్బహిఃపీఠోత్తరభాగేలిఙ్గసమదీర్ఘామూలేదైర్ఘ్యసమవిస్తారాఅగ్రేతదర్ధవిస్తారాప్రనాలికా

లిఙ్గోచ్ఛత్వత్రిగుణాపీథోచ్ఛతేతికేచిత్ అథపీఠమధ్యభాగే
లిఙ్గాతద్విగుణస్థూలంపీఠోచ్ఛతాతృతీయాంశేనకణ్ఠంకుర్యాత్

కణ్ఠస్యోర్ధ్వాధోభాగయోఃసమంవప్రద్వయంకృత్వాపీఠోపరిలిఙ్గవిస్తారషష్ఠాంశేనమేఖలాంకృత్వాతదన్తఃసంలగ్నంతత్సమంఖాతంకుర్యాత్

ప్రనాలికాయామపివిస్తారతృతీయాంశేనఖాతఃపీఠవన్మేఖలాచకార్యేతి ॥

గృహేలిఙ్గపూజనః

గృహేలిఙ్గద్వయంనార్చ్యశాలగ్రామద్వయంతథా ।
ద్వేచక్రేద్వారకాయాస్తునార్చ్యేసూర్యద్వయంతథా ౧
శక్తిత్రయంత్రివిఘ్నేశందౌశఙ్ఖౌనార్చయేత్సుధీః ।

అన్యత్రతు చక్రాఙ్కమిథునంపూజ్యంనైకంచక్రాఙ్కమర్చయేత్ । ఇత్యుక్తంతేనవికల్పః
నార్చయేచ్చతథామత్స్యకూర్మాదిదశకంగృహే ।

అగ్నిదగ్ధాశ్చభగ్నాశ్చన పూజ్యాఃప్రతిమాగృహే ౧ భగ్నావాస్ఫుటితావాపిశాలగ్రామశిలాశుభా ।

శాలగ్రామాఃసమాఃపూజ్యాఃసమేషుద్వితయంనహి ౨ విషమానైవపూజ్యాస్తేవిషమేష్వేకఏవహి ।

ససువర్ణశాలగ్రామదానేపృథ్వీదానఫలమ్ శతశాలగ్రామపూజనేఽనన్తఫలమ్

అవిభక్తానామపిభ్రాతౄణాందేవతార్చనమగ్నిహోత్రంసంధ్యాబ్రహ్మయజ్ఞశ్చపృథగేవ

స్త్రీశూద్రోవాస్పర్శసహితంశాలగ్రామచక్రాఙ్కితబాణలిఙ్గానినార్చయేత్
శూద్రోవాఽనుపనీతోవాసధవావిధవాఙ్గనా ।

దూరాదేవాస్పృశానపూజాంప్రకుర్యాచ్ఛివకృష్ణయోః ౧
శాలగ్రామబాణయోరేవస్పర్శననిషేధోనతుప్రతిమాదౌ

సర్వవర్ణైస్తుసంపూజ్యాఃప్రతిమాఃసర్వదేవతాః । లిఙ్గాన్యపితుష్ఫ్యానిమణిభిఃకల్పితానిచ ౨

ఇత్యుక్తేఃశాలగ్రామశిలాక్రీతామధ్యమాయాచితాఽధమా ।
ఉక్తలక్షణసంపన్నాపారంపర్యక్రమాగతా ౧

ఉత్తమాసాతువిజ్ఞేయాగురుదత్తాతుత్సమా । తత్రాప్యామలకీతుల్యాపూజ్యాసూక్ష్మైవయాభవేత
౨ యథాయథాశిలాసూక్ష్మాతథాస్యాత్తుమహత్ఫలమ్ ।

యవమాత్రంతుగర్తఃస్యాద్యవార్ధలిఙ్గముచ్యతే ౩ శివనాభిరితిఖ్యాతస్త్రీషులోకేషుదుర్లభః ।

శాలగ్రామశిలాయాస్తుప్రతిష్ఠానైవవిద్యతే ౪ మహాపూజాంతుకృత్వాదౌపూజయేత్తాంతతోబుధః
।

బాణలిఙ్గానిరాజేన్ద్రఖ్యాతానిభువన్త్రయే ౫ నప్రతిష్ఠానసంస్కారస్తేషామావాహనంతథా ।

వాసుదేవసంకర్షణప్రద్యుమ్నానిరుద్ధవిప్రాద్యైఃక్రమేణపూజ్యాః తల్లక్షణంతు
పఞ్చచక్రోవాసుదేవః

షడ్భిశ్చక్రైః ప్రద్యుమ్నః సప్తభిఃసంకర్షణః ఏకాదశభిరనిరుద్ధ ఇతి
ప్రణవోచ్చారణాచ్చైవశాలగ్రామశిలార్చనాత్ ।

బ్రాహ్మణీగమనాచ్చైవశూద్రశ్చాణ్డాలతాంవ్రజేత్ ౧ దీక్షాయుక్తైస్తథాశూద్రైర్మద్యపానవివర్జితైః ।

కర్తవ్యంబ్రాహ్మణద్వారాశాలగ్రామశిలార్చనమ్ ౨ విష్ణుప్రీతికరంనిత్యంతులసీకాష్ఠచన్దనమ్ ।

కార్తికేకేతకీపుష్పంయేనదత్తంహరేఃకలౌ ౩ దీపదానంచదేవర్షేతారితంతేనవైకులమ్ ।

శాలగ్రామసంబన్ధితోయవచ్చక్రాఙ్క
శిలాతోయస్యాపిపానవిధానాత్సాపిశాలగ్రామసన్నిధౌపూజ్యా

అగ్రాహ్యంశివనిర్మాల్యంపత్రంపుష్పంఫలంజలమ్ ।
శాలగ్రామస్యసంస్పర్శాత్సర్వయాతిపవిత్రతామ్ ౧

మధ్యమానామికామధ్యేపుష్పంసంగృహ్యపూజయేత్ ।
అఙ్గుష్ఠతర్జన్యగ్రాభ్యాంనిర్మాల్యమపనోదయేత్ ౨

వినాభస్మత్రిపుణ్డ్రేణవినారుద్రాక్షమాలయా । పూజితోపిమహాదేవోనస్యాత్తస్యఫలప్రదః ౩

వినామన్త్రంనాబిభృయాద్రుద్రాక్షానభువిమానవః । పఞ్చామృతంపఞ్చగవ్యం
స్నానకాలేప్రయోజత ౪

రుద్రాక్షస్యప్రతిష్ఠాయాం మన్త్రపఞ్చాక్షరంతథా ।
త్ర్యమ్బకాదికమన్త్రంచతథాతత్రప్రయోజయేత్ ౫

అష్టోత్తరశతం కుర్యాచ్చతుఃపఞ్చాశదేవతు । సప్తవింశతిమానావామాలాహీనానయుజ్యతే ౬

సప్తవింశతిరుద్రాక్షమాలయాదేహసంస్థయా । యఃకరోతినరఃపుణ్యంసర్వకోటిగుణంభవేత్ ॥

జపమాలానాంసంస్కారః

అథరుద్రాక్షతులస్యాదిసర్వజపమాలానాంసంస్కారః

అథరుద్రాక్షతులస్యాదిసర్వజపమాలానాంసంస్కారః
కుశోదకసహితైఃపఞ్చగవ్యైర్మాలాంప్రక్షాల్య

ఓం ర్హీంఅంఆంఇంఈఉఊఋౠఌౡంఏంఐంఓంఔంఅంఅః కంఖంగంఘంఙం
చంఛంజంఝంఞం టంఠండంఢంణం తంథందంధంనం

పంఫంబంభంమంయంరంలంవంశంషంసంహంక్షం ఇత్యేతాని పఞ్చాశన్మాతృకాక్షరాణి
అశ్వత్థపత్రస్థాపితమాలాయాంవిన్యస్య

ఓం సద్యోజాతంం వామదేవాయం అఘోరేభ్యోం తత్పురుషాయం ఈశానఃసర్వవిద్యానాం
ఇతిపఞ్చమన్త్రాన్జపిత్వా

సద్యోజాతేతిమన్త్రేణమాలాంపఞ్చగవ్యేనప్రోక్ష్యశీతజలేనప్రక్షాల్యవామదేవేతిచందనేనాఘృ
ష్యాఘోరేతి

మాలాంధూపయిత్వాతత్పురుషేతిచన్దనకస్తూర్యాదినాలేపయిత్వేశాన

ఇతిమన్త్రేణప్రతిమణింశతవారందశవారంవాభిమన్త్ర్యఅఘోరఇతిమన్త్రేణమేరుంశతవారమ
భిమన్త్రయేత్

తతఏతైరేవపఞ్చభిర్మన్త్రైర్మాలాంపఞ్చోపచారైః పూజయేదితి ॥

బోపదేవః రుద్రాక్షాన్కణ్ఠదేశేదశనపరిమితాన్మస్తకేవింశతీద్వే
షట్షట్కర్ణప్రదేశేకరయుగులకృతేద్వాదశద్వాదశైవ ।

బాహ్వోరిన్దోఃకలాభిర్నయనయుగకృతే
ఏకమేకంశిఖాయాంవక్షస్యష్టాధికంయఃకలయతిశతకంసస్వయంనీలకణ్ఠః ౧
రుద్రాక్షదానాద్రుదపదప్రాప్తిః ॥

పఞ్చవింశత్పలంలిఙ్గేష్వభ్యఙ్గంకారయేదథ ।

స్నాపయేత్తిలతైలైశ్చకరయన్నోద్భవైఃశివమ్ ౧ స్నానంపలశతంజ్ఞేయమభ్యఙ్గపఞ్చవింశతిః ౧

పలానాంద్విసహస్రేణమహాస్నానంజలేనతత్ ।
పయోదధిఘృతక్షౌద్రశర్కరాద్యైస్తతఃక్రమాత్ ౨

శివస్యసర్పిషాస్నానంప్రోక్తంపలశతేనవై । తావతామధునాచైవదధ్నాచపయసాపిచ ౩

పలసార్ధసహస్రేణరసేనైవైక్షవేణచ । భక్త్యాచోష్ణోదకైఃశీతోదకైఃసంస్నాపయేచ్ఛివమ్ ౪

శ్రీవిష్ణుంక్షీరదధ్యాద్యైఃక్రమాద్దశగుణోత్తరైః । స్నాపయేత్కేచిదూచుక్షీరాద్యైఃపఞ్చభిఃసమైః ॥

అథశ్రీవిష్ణ్వాదిపఞ్చాయతనాని

అథశ్రీవిష్ణ్వాదిపఞ్చాయతనాని విష్ణుర్మధ్యేశివేభాస్యసూర్యార్యాఈశదికక్రమాత్ ।

శమ్భోమధ్యేవిష్ణుసూర్యగజాస్యార్యాస్తథాక్రమాత్ ౨ రవౌమధ్యేగతేరుద్రగణేశాచ్యుతశక్తయః ।

మధ్యేదేవీవిష్ణుశివగణేశరవయఃక్రమాత్ ౨ మధ్యేగణపతిర్విష్ణుశివసూర్యామ్బికాస్తథా ।

ఈశానదిక్రమేణైవపఞ్చాయతనపఞ్చకమ్ ॥

అథకేశవాదిమూర్తినిర్ణాయకః

అథకేశవాదిచతుర్వింశతిమూర్తినిర్ణాయకబోపదేవశ్లోకఃసిద్ధౌవ్యాఖ్యాతః

తస్యాయంసంగ్రహః కేశవాదేశ్చతుర్బాహోర్దక్షిణోర్ధ్వకరక్రమాత్ ।
శఙ్ఖచక్రగదాపద్మాయుధైఃకేశవఉచ్యతే ౧

నారాయణః పద్మగదాచక్రశఙ్ఖాయుధైఃక్రమాత్ । మాధవశ్చక్రశఙ్ఖాభ్యాంపద్మేనగదయాభవేత్ ౨

గోవిన్దోగదయాపద్మశఙ్ఖచక్రైఃక్రమాద్భవేత్ । విష్ణుఃపద్మేనశఙ్ఖేనచక్రేణగదయాక్రమాత్ ౩

శఙ్ఖపద్మగదాచక్రైర్మధుసూదనఈరితః । త్రివిక్రమోగదాచక్రశఙ్ఖపద్మైరనుక్రమాత్ ౪
వామనఃశఙ్ఖచక్రాభ్యాంపద్మేనగదయాపిచ ।

చక్రేణగదయాశఙ్ఖపద్మాభ్యాంశ్రీధరఃస్మృతః ౫ హ్రషీకేశఃస్మృతశ్చక్రపద్మశఙ్ఖగదాయుధైః ।

పద్మనాభఃపద్మచక్రగదాశఙ్ఖైఃక్రమాత్స్మృతః ౬ దామోదరఃశఙ్ఖగదాచక్రపద్మైరుదీర్యతే ।

సంకర్షణఃశఙ్ఖపద్మచక్రాయుధగదాయుధైః ౭ వాసుదేవశ్చక్రగదాపద్మశఙ్ఖాఖ్యలక్షణైః ।

ప్రద్యుమ్నఃస్యాచ్ఛఙ్ఖగదాపద్మచక్రైఃక్రమాద్ధృతః ౮ అనిరుద్ధోగదాశఙ్ఖపద్మచక్రేరనుక్రమాత్

పద్మశఙ్ఖగదాచక్రాయుధైఃస్యాత్పురుషోత్తమః ౯ అధోక్షజోగదాశఙ్ఖచక్రపద్మైః కరస్థితైః ।

నరసింహఃపద్మగదాశఙ్ఖచక్రాయుధైర్భవేత్ ౧౦ అచ్యుతః పద్మచక్రాభ్యాంశఙ్ఖేగదయాక్రమాత్
।

జనార్దనశ్చక్రశఙ్ఖైఃగదాపద్మాఢ్యబాహుభిః ౧౧ ఉపేన్ద్రోగదయాచక్రపద్మశఙ్ఖాన్వితైఃకరైః ।

చక్రపద్మగదాశఙ్ఖైఃకరస్థైఃస్యాత్క్రమాద్ధరిః ౧౨ శ్రీకృష్ణాఖ్యోగదాపద్మచక్రశఙ్ఖైర్క్రమాతోవిభుః ।

ఇతిప్రోక్తాఃకేశ్వాదిచతుర్వింశతిమూర్త్తయః ౧౩ ॥

అథసిన్ధ్వనుసారేణదేవప్రతిష్ఠాప్రయోగః

యజమానోద్వాదశాదిహస్తంమణ్డపంకృత్వా

ఆగ్నేయేపూర్వతోవాహస్తమాత్రంకుణ్డంస్థణ్డిలంవాకృత్వామధ్యేవేదీంతదుపరిసర్వతోభద్రం గ్రహచికీర్షాయాంపూర్వతః

ఈశాన్యాంవాగ్రహవేదీప్రాసాదసంస్కారేమణ్డపసంస్కారే వాచికీర్షితేనైఋుతేవాస్తుపీఠంకృత్వా

అస్యాంమూర్తౌలిఙ్గేవాదేవతాసాన్నిధ్యార్థదీర్ఘాయ్యులక్ష్మీసర్వకామసమృద్ధ్యక్షయ్యసుఖకామోఽముకదేవమూర్తిప్రతిష్ఠాంకరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్య స్వస్తివాచనాదిశ్రాద్ధాన్తే
ఆచార్యవృత్వాష్టౌచతురోవాఋుత్విజోవృత్వాపూజయేత్

ఆచార్యోయదత్రేతిసర్షపానవికీర్యాపోహిష్ఠేతికుశోదకైర్భూమిప్రోక్ష్య

దేవాఆయాన్తుయాతుధానాఅపయాన్తువిష్ణోదేవయజనంరక్ష స్వేతిభూమోప్రాదేశంకృత్వామండపప్రతిష్ఠాంకృత్వానకృత్వామూర్త్తిః

పఞ్చగవ్యహిరణ్యయవదూర్వాశ్వత్థపలాశపర్ణాన్యుదకుమ్భేప్రక్షిప్యతాభిరద్భిరాపోహిష్ఠేతితిసృభిః

హిరణ్యవర్ణాఃశుచయఃపావకాయాసుజాతఃకశ్యపోయాస్విన్ద్రః ।

అగ్నియాగర్భదధిరేవిరూపాస్తానఆపఃశస్యోనాభవన్తు ౧ యాసా
రాజావరుణోయాతిమధ్యేసత్యానృతేఅవపశ్యంజనానామ్ ।

మధుశ్చుతఃశుచయోయాఃపావకాస్తాం ౨
యాసాందేవాదివికృణ్వన్తిభక్షంయాఅన్తరిక్షేబహుధాభవన్తి ।

యాఃపృథివీపయసోన్దన్తిశుక్రాస్తానం ౩
శివేనమాచక్షుషాపశ్యతాపఃశివయాతనువోపస్పృశతత్వచంమే ।

సర్వాఅగ్నీరప్సుషదోహువేవోమయివంర్చోబలమోజోనిధత్త ౪ పవమానఃసువర్జనః
పవిత్రేణవిచర్షణిః

యఃపోతాసపునాతుమా పునన్తుమాదేవజనాః పునన్తుమనవోధియా పునన్తువిశ్వ ఆయవః
జాతవేదఃపవిత్రవత

పవిత్రేణపునాహిమా శుక్రేనదేవదీద్యత్ అగ్నేక్రత్వాక్రతూరను ౧ యత్తేపవిత్రమర్చిషి
అగ్నేవితతమంతరా

బ్రహ్మతేనపునీమహే ఉభాభ్యాందేవసవితః పవిత్రేణసవేనచ ఇదంబ్రహ్మపునీమహే
వైశ్వదేవీపునతీదేవ్యాగాత్

యస్యైబహ్వీస్తనువోవీతపృష్ఠాః తయామదంతఃసధమాద్యేషు వయ
స్యామపతయోరయీణామ్ ౨ వైశ్వానరోరశ్మిభిర్మాపునాతు

వాతఃప్రాణేనేషిరోమయోభూః ద్యావాపృథివీపయసాపయోభిః ఋతావరీయజ్ఞియేమాపునితామ్ బృహద్భిఃసవితస్తృభిః

వర్షిష్ఠైర్దేవమన్మభిః అగ్నేదక్షైఃపునాహిమా యేనదేవాఅపునత యేనాపోదివ్యంకశః తేనదివ్యేనబ్రహ్మణా ३

ఇదంబ్రహ్మపునీమహే యఃపావమానీరధ్యేతి ఋషిభిఃసంభృత రసమ్ సర్వసపూతమశ్నాతి స్వదితంమాతరిశ్వనా

పావమానీర్యోఅధ్యేతి ఋషిభిః సభృత రసమ్ తస్మైసరస్వతీదుహే క్షీరసర్పిర్మధూదకమ్ పావమానీఃస్వస్త్యయనీః ४

సుదుఘాహిపయస్వతీః ఋషిభిఃసంభృతోరసః బ్రాహ్మణేష్వమృతహితం పావమానీదర్శితంనః ఇమంలోకమథోఅముమ్ కామాన్సమర్ధయంతునః

దేవీర్దేవైఃసమాభృతాః పావమానీఃస్వస్త్యయనీః సుదుఘాహిఘృతశ్చుతః ఋషిభిఃసంభృతోరసః ५

బ్రాహ్మణేష్వమృత హితమ్ యేనదేవాఃపవిత్రేణ ఆత్మానంపునతే సదా తేనసహస్రధారేణ పావమాన్యః

పునంతుమా ప్రాజాపత్యంపవిత్రమ్ శతోద్యామహిరణ్మయమ్ తేనబ్రహ్మవిదోవయమ్ పూతంబ్రహ్మపునీమహే

ఇన్ద్రఃసునీతీసహమాపునాతు సోమఃస్వస్త్యావరుణఃసమీచ్యా యమోరాజాప్రమణాభిఃపునాతుమా

జాతవేదామోర్ధ్వయన్త్యాపునాతు ౬
ఇత్యనువాకేనచాభిషిచ్యవ్యాహ్రతిభిరిదంవిష్ణురితిచఫలయవదూర్వాఃసమర్ప్య

రక్షోహణమితిదేవహస్తకేఙ్కణంబధ్వావాససాచ్ఛాద్య
అవతేహేళోఉదుత్తమమితిజలేఽధివాసయేత్ ॥

అథచలప్రతిష్ఠాః

అథచలప్రతిష్ఠాయామగ్నిప్రతిష్ఠాప్యధ్యాత్వాగ్రహాదిపక్షేగ్రహానవాస్తుదేవతాశ్చప్రతిష్ఠాప్యాన్వా
దధ్యాతచక్షుషీఆజ్యేనేత్యన్తే

గ్రహాదిహెూమపక్షేగ్రహానధిదేవతాదీశ్చసమిచ్చర్వాజ్యేనవాస్తుపీఠదేవతాశ్చాన్వాధానేఉద్ధిశ్య
ఇన్ద్రంపృథివీంశర్వ

అగ్నిఅగ్నిమూర్తిపశ్పతియమంయజమానమూర్తిఊగ్రంనిఋతిసూర్యమూర్తిరుద్రంవరుణం
జలమూర్తి

భవంవాయుంవాయుమూర్తిఈశానంకుబేరంసోమమూర్తిమహాదేవఈశానంఆకాశభీమంఏతాః
లోకపాలమూర్తిముర్తిపతిదేవతాః

పలాశోదుమ్బరాశ్వత్థశమ్యపామార్గసమిద్భిరాజ్యాహుతిభిస్తిలాహుతిభిశ్చప్రతిదైవతంప్రతిద్ర
వ్యమష్టాష్టసంఖ్యాకాభిః

స్థాప్యదేవతామముకాంపలాశోదుమ్బరాశ్వత్థశమ్యపామార్గసమిత్తిలచర్వాజ్యైః

ప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరసఅహస్రమష్టోత్తరశతమష్టావింశతిసంఖ్యయావాఅగ్నిర్యజుర్భిరిత్యనువా
కేనవిశ్వాన్దేవాంస్తిలాజ్యాభ్యాందశదశాహుతిభిః

ఏవం ద్వితీయపర్యాయే ఏతాఏవదేవతాస్తత్తత్సఖ్యాకైస్తైరేవద్రవ్యైరేవంతృతీయేపర్యాయే

ఏతాఏవదేవతాస్తత్తత్సంఖ్యాకైస్సై_రేవద్రవ్యైర్బ్రహ్మాదిమణ్డలదేవతాస్తిలాజ్యాహుతిభిఃప్రతిద్రై వతందశదశసంఖ్యాకాభిఃశేషేణస్విష్టకృతమిత్యాది

శూర్పే
ప్రధానదేవతార్థతూష్ణీంచతురోముష్టీన్నిరూప్యహోమపర్యాప్తంగృహీత్వాతథైవప్రోక్ష్యగోక్షీరేనీ వారచరుంశ్రపయేదాజ్యభాగాన్తేయజమానః

ఇదముపకల్పితమన్వాధానోక్తద్రవ్యజాతమన్వాధానోక్తాహుతిసంఖ్యాపర్యాప్తమన్వాధానోక్తా భ్యోయక్ష్యమాణాభ్యోదేవతాభ్యోస్తునమమేతిత్యాగంకుర్యాత్

గృహసిద్ధాన్నాదినాగ్రహాదిహోమంవిధాయలోకపాలమూర్తిమూర్తిపతిభ్యఃసమిత్పఇచ్చకంతి లాజ్యేచజుహుయాతప్రతిద్రవ్యహోమాన్తేదేవంపాదనాభిశిరసిస్పృశేత

ఆజ్యహోమేచోత్తరతఃసజలకుమ్భేసంపాతాన్నయేత్ తేషాంమన్త్రాః

ఇన్ద్రాయేన్ద్రోఇతీన్ద్రస్య స్యోనేతిపృథివీమూర్తేహ అఘోరేభ్యఇతితత్పతేఃశర్వస్య అగ్న ఆయాహీత్యగ్నేః

అగ్నిందూతమిత్యగ్నిమూర్తేః నమఃశర్వాయచపశుపతయేచేతిపశుపతేః
యమాయసోమమితియమస్య అసిహివీరేతియజమానమూర్తేః

స్తుహిశ్రుతమితితత్పతేరుగ్రస్య అసున్వన్తమితినిఋతేః ఆకృష్ణేనేతిసూర్యమూర్తేః
యోరుద్రోఅగ్నావితితత్పతేరుద్రస్య

ఇమంమేం వరునస్య శన్నోదేవీం జలమూర్తేః నమోభవాయచేతిభవస్య ఆనోనియుద్భిఃం
వాయోః వాత ఆవాతుం వాయుమూర్తేః

తమీశానంం ఈశానస్య ఆప్యాయస్వం కుబేరస్య వయంసోమం సోమమూర్తేః తత్పురుషాయం
మహాదేవస్య అభిత్వాదేం

ఈశానస్య ఆదిత్ప్రత్నస్యం ఆకాశస్య నమ ఉగ్రాయచేతిభీమస్య
తతఃస్థాప్యదేవమన్త్రేణసమిత్పఞ్చకపాయసచరుతిలాజ్యహోమః

ప్రతిద్రవ్యహోమాన్తేదేవేపాదనాభిశిరస్పర్శః
దేవమన్త్రశ్చతాన్త్రికోమూలమన్త్రోదేవగాయత్రీవావైదికోవాగ్రాహ్యః అగ్నిర్యజుర్భిః

సవితాస్తోమైః ఇన్ద్రఉక్థామదైః మిత్రావరుణావాశిషాఅఙ్గిరసోధిష్ణియైరగ్నిభిః
మరుతఃసదోహవిర్ధానాభ్యాం ఆపఃప్రోక్షణీభిః

ఓషధయోబర్హిషా అదితిర్వేద్యా సోమోదీక్షయా త్వష్టేధ్మేన విష్ణుర్యజ్ఞేన వసవ ఆజ్యేన
ఆదిత్యాదక్షిణాభిః విశ్వేదేవాఊర్జా

పూషాస్వగాకారేణ బృహస్పతిఃపురోధసా ప్రజాపతిరుద్గీథేన అన్తరిక్షంపవిత్రేణ వాయుఃపాత్రైః

అహశ్రద్ధయాస్వాహేత్యనువాకేనతిలాజ్యయోర్ధశదశాహుతయః తతోదేవస్య పాదౌస్పృశేత్
సంపాతజలేనదేవమభిషిఞ్చేత్ ॥

ఏవమేవద్వితీయపర్యాయః

ఏవమేవద్వితీయపర్యాయేణహుత్వాదేవస్యనాభిస్పృశేత్
ఏవంతృతీయపర్యాయేణహుత్వాశిరఃస్పృశేత

ప్రతిపర్యాయంసంపాతాభిషేకః ఏకపర్యాయేఆహుతిసంఖ్యా పలాశసమిధః ౧౯౨
ఉదుంమ్బర ౧౯౨

అశ్వత్థ. ౧౯౨ శమీ. ౧౯౨ అపామార్గ. ౧౯౨ ఆజ్యమ ౧౯౨ తిలాః ౧౯౨

స్థాప్యదేవస్యాష్టావింశతిపక్షేసమిత్పఞ్చకం ౧౪౦ చర్వాజ్యతిలాః ౮౪ అనువాక ౨౦

మిలితాః ౧౫౮౮ పర్యాయత్రయే ౪౭౬౪ ఏవంహుత్వార్చాశోధయేత్ దేవంనత్వా
స్వాగతందేవదేవేశవిశ్వరూపనమోస్తుతే ।

శుద్ధేపిత్వదధిష్ఠానేశుద్ధికుర్మఃసహస్వతామ్ ౧ ఇతి ప్రార్థ్య ఉత్తిష్ఠబ్రహ్మణస్పత

ఇతిసర్త్విగుత్థాప్యాగ్న్యుత్తారణంకుర్యాత్ అగ్నిఃసప్తిమితి
సూక్తమగ్నిపదహీనంపఠిత్వాతత్సహితంపునఃపఠేత్

ఏవమష్టశతమష్టావింశతివారంవాపఠన్జలంపాతయేత్
తతోర్చాద్వాదశవారంమృదాజలేనచప్రక్షాల్య మన్త్రైఃపఞ్చగవ్యంకృత్వా

పయఃపృథివ్యాంపయఓషధీషుపయోదివ్యన్తరిక్షేపయోధాః । పయస్వతీఃప్రదిశఃసన్తు
మహ్యమ్ ౧

ఆవోరాజానమితిచసంస్నాప్య ఆప్యాయస్వేతిపఞ్చమంత్రైఃపఞ్చామృతేనసంస్నాప్య
లిఙ్గచేన్నమస్తేరుద్ర

ఇత్యష్టాభిఃసంస్నాప్యఘృతాభ్యఙ్గముద్వర్తనముష్ణోదకేనక్షాలనంచకృత్వాగన్ధందత్వాసంపా
తోదకైరభిషిచ్యసపల్లవైశ్చతుర్భిఃకుమ్భైఃక్రమేణాపోహిష్ఠాం

యోవఃం తస్మాం ఆకలశేషుం
ఇతిసంస్నాప్యసముద్రజ్యేష్ఠేతిచతసృభిరాకలశేష్వితిచమిలితచతుఃకుమ్భైఃసంస్నాప్య

ఔదుమ్బరాదిపీఠేఽర్చాముపవేశ్యపరితోఽష్టదిక్షుసజలకుమ్భేషుగన్ధపుష్పదూర్వాఃక్షిప్త్వాద్యకు
మ్భేసప్తమృదః

ద్వితీయేపుష్కరపర్ణశమీవికఙ్కతాశ్మన్తకత్వచఃపల్లవాంశ్చ తృతీయే సప్తధాన్యాని
చతుర్థేపఞ్చరత్నాని

పఞ్చమేఫలపుష్పాణి షష్ఠేకుశదూర్వాలోచనాః సప్తమేసంపాతోదకమ్
అష్టమేసర్వౌషధీఃక్షిప్త్వా క్రమేణాపోహిష్ఠేతిత్రిభిః

హిరణ్యవర్ణాఃశుచయ ఇతిచతుర్భిః

పవమానానువాకేనచాభిషిచ్యఏకకుమ్భేశమీపలాశవటఖదిరబిల్వాశ్వత్థవికఙ్కతపనసామ్రశి
రీషోదుమ్బరాణాంపల్లవానకషాయాంశ్చక్షిప్త్వాఽశ్వత్థేవ

ఇత్యభిషిచ్యపఞ్చరత్నోదకేనహిరణ్యవర్ణాఃశుచయ
ఇతిసంస్నాప్యవాససీదత్వోపరివితానంబధ్నన్తికేచిత్ ॥

యజ్ఞోపవీతః

యజ్ఞోపవీతగన్ధపుష్పధూపదీపానదత్వా హిరణ్యగర్భఃం ౧ య ఆత్మదాం ౨ యః ప్రాణతోం ౩
యస్యేమేం ౪

యేనద్యౌం ౫ యంక్రందసీం ౬ ఆపోహయతం ౭ యశ్చిదాపోం ౮

ఇత్యష్టోపీఠదీపాన్దత్వాసువర్ణశలాకయాతేసపాత్రస్థంమధుఘృతంచగృహీత్వా చిత్రందేవానాం తేజోసిం

శుక్రమస్యమృతమసిధామనామాసిప్రియందేవానామనాధృష్టం దేవయజనమితిమన్త్రాభ్యామ్ ఓం నమోభగవతేతుభ్యంశివాయహరయేనమః

హిరణ్యరేతసే విష్ణోవిశ్వరూపాయతేనమ ఇతిచదక్షిణసవ్యేదేవనేత్రేమన్త్రావృత్త్యాలిఖేత అఞ్జన్తిత్వేత్యఞ్జనేనాజత్వాన్ద

దేవస్యత్వాసవితుఃప్రసవేం ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియేణానజ్మీతిమధ్వాజ్యశర్కరాభిరఞ్జ్వా అఞ్జనేనపునరఞ్జయేత్ తత

ఆదర్శభక్ష్యాదిదర్శయేత్ అత్రకర్తాచార్యాయగామృత్విరభ్యోదక్షిణాందద్యాత్ ఆచార్యః

ప్రత్యూచమాదౌప్రణవంవదన్పురుషసూక్తేనస్తుత్వావంశపాత్రస్థపఞ్చవర్ణోదనేనదేవంనీరాజ యిత్వారుద్రాయచతుష్పథాదౌద్యాత్

మన్త్రస్తు
ఓంనమోరుద్రాయసర్వభూతాధిపతయేదీప్తశూలధరాయోమాదయితాయవిశ్వాధిపతయేరు ద్రాయవై నమోనమః

శివమగర్విత్ంకర్మాస్తుస్వాహేతి అశ్వత్థపర్ణేభూతేభ్యోనమఇతి ॥

అథాచార్యః

అథాచార్యః సర్వతోభద్రేదేవతాఆవాహయేత్ మధ్యేబ్రహ్మణమ్
పూర్వాదిదిక్షుఇన్ద్రాదిలోకపాలాన్ ఈశానేన్ద్రాద్యన్తరాలేషువసూన్ ౧

రుద్రాన్ ౨ ఆదిత్యాన్ ౩ అశ్వినౌ ౪ విశ్వానదేవాన్ ౫ పితౄన్ ౬ నాగాన్ ౭ స్కన్దవృషౌ ౮
బ్రహ్మేశానాద్యన్తరాలేషు దక్షం ౧

విష్ణుం ౨ దుర్గా ౩ స్వధాకారం ౪ మృత్యురోగాన్ ౫ సముద్రానసరితః ౬ మరుతః ౭ గణపతి ౮

మధ్యేపృథివీమేరు స్థాప్యదేవంచావాహ్య
ప్రాగాదిషువజ్రంశక్తిందండంఖఙ్గంపాశంఅంకుశంగదాంశూలం

తద్బాహ్యేగౌతమంభరద్వాజంవిశ్వామిత్రంకశ్యపంజమదగ్నివసిష్ఠమత్రిఅరుంధతీంచ
తద్బాహ్యేనవగ్రహాన్

తద్బాహ్యేఐంద్రీకౌమారీబ్రాహ్మీవారాహీ
చాముణ్డావైష్ణవీమాహేశ్వరీవైనాయకీఏతానామభిరావాహ్యసంపూజ్య

ప్రతిమాయాందేవంతన్మన్త్రేణావాహ్యమణ్డలమధ్యేప్రతిమాంసుప్రతిష్ఠితోభవేతినివేశ్యసంపూజ్యవహ్నౌమణ్డలదేవతానాంనామభిస్తిలః

అజ్యేనదశదశాహుతీర్హుత్వాపుష్పాఞ్జలింసమర్ప్యనమీమహదితిదేవంనత్వామణ్డలాదుత్తరతః

స్వస్తికేమఞ్చకంతదుపరిశయ్యాంకృత్వాఉత్తిష్ఠేతిదేవముత్థాప్యమఙ్గలఘోషైః
శయ్యాయాందేవముపవేశ్య

పురుషసూక్తోత్తరనారాయణాంభ్యాంస్తుత్వాదేవేన్యాసం కుర్యాత్ తథాహి పురుషాత్మనేనమః
ప్రాణాత్మనేం ప్రకృతితత్వాయం

బుద్ధితత్త్వాయం అహంకారతత్త్వాయం మనస్తత్త్వాయం ఇతిసర్వాంగేషు ప్రకృతితత్త్వాయం బుద్ధితత్త్వాయం హృది శబ్దతత్త్వాయం

శిరసి స్పర్శతత్త్వాయం త్వచిరూపతత్త్వాయం హృది

ఏవంహృద్యేవరసగన్ధశ్రోత్రత్వకచక్షుర్జిహ్వాఘ్రాణవాకపాణిపాదపాయూపస్థపృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశసత్వరజస్తమోదేహతతవానివిన్యసేత

తతఃపురుషసూక్తాద్యంబుగద్వయంకరయోః తదుత్తరద్వయం జానునోః తదుత్తరద్వయంకట్యోః తతస్త్రిస్రోనాభిహృత్కణ్ఠేషు తతోద్వయంబాహ్వోః తతోద్వయం

నాసయోఃతతోద్వయమక్ష్ణోః అన్త్యాంశిరసి తతఃసుఖశాయీభవేతిశయ్యాయాందేవంస్వాపయిత్వా

మణ్డలశయ్యయోరన్తరానగన్తవ్యమితిప్రైషందత్వాస్విష్టకృదాదిహోమశేషంసమాప్యమణ్డలదేవతాభ్యోనామభిశ్చరుణాబలీన్దద్యాత

నీవారచరుశేషేణదిగ్బలిమ్ తతోధామన్త ఇతిపూర్ణాహుతిజుహుయాత ఇత్యధివాసనమ్ ॥

అథస్థిరార్చాయాంక్రమోవిశేషః

అథస్థిరార్చాయాంక్రమోవిశేషశ్చ సంకల్పాదిజలాధివాసాన్తంకృత్వాస్వాదేవంనత్వాస్వాగతందేవదేవేశేత్యాది

ప్రార్థనోత్థాపనాగ్న్యుత్తారణాదినేత్రోన్మీలనాన్తంపూర్వవత్

తత్రస్థిరేశివలిఙ్గేస్వర్ణసూచ్యాగన్ధేనఓంనమోభగవతేరుద్రాయహిరణ్యరేతసేపరాయపరమాత్మనే

విశ్వరూపాయోమాప్రియాయనమ ఇత్యఙ్క్త్వాఅఞ్జనాదినాఞ్జయేదితి నేత్రోన్మీలనేలిఙ్గేవిశేషః

తతఃసూక్తస్తుత్యాదిమణ్డలదేవతాస్థాపనాన్తమ్ తతోమణ్డలేమూర్తినివేశస్తతః

శయ్యాయాందేవతారోహణంతతఃస్తుఃపూర్వోక్తన్యాసాఃతతః శయ్యాయాందేవశయనమ్
తతోగ్నిస్థాపనాది

పుర్వోక్తాన్వాధానేవిష్ణౌ నారాయణంషోడశాజ్యాహుతిభిః శివశ్చేత్ యాత
ఇషుఃద్రాపేసహస్రాణీత్యనువాకస్థఋుగ్భి

రుద్రమాజ్యేనేతిప్రధానోత్తరమూహ ఇతివిశేషః
లోకపాలమూర్తిమూర్తిపతిహోమాన్తంపూర్వవత్

స్థాప్యదేవతాహోమేనైవారశ్చరుర్నాస్తిసప్తైవహవీంషి తతశ్చవిష్ణోః

స్థిరార్చాయాంపూర్వోక్తసమిత్తిలాజ్యహోమోత్తరంపురుషసూక్తేనప్రత్యృచమాజ్యంహుత్వాఇదంవిష్ణురితిపాదౌస్పృష్ట్వా

పునస్తాఏవహుత్వాఅతోదేవేతిశిరఃస్పృష్ట్వాపునస్తాఏవహుత్వాపురుషసూక్తేనసర్వాఙ్గస్పృశేత్
స్థిరంలిఙ్గంచేత్సమిదాజ్యతిలహోమాన్తే

యాత ఇషుఇత్యనువాకాన్తేనద్రాపేఇతిసహస్రాణీత్యనువాకాభ్యాంచప్రత్యృచమాజ్యం
హుత్వాసర్వోవైరుద్ర ఇతిమూలంస్పృశేత్

పునస్తాఏవహుత్వాకద్రుద్రాయేతిమధ్యం పునస్తాఏవహుత్వానమోహిరణ్యబాహవ ఇత్యగ్రంస్పృశేత్

పునస్తాఏవహుత్వాసర్వరుద్రేణసర్వాఙ్గస్పృశేత్ ఇత్యధివాసనేవిశేషః ॥

పరేద్యుఃపీఠికాంస్నాపయిత్వామహీమూష్వీత్యావాహ్య అదితిర్ద్యౌరితిస్తుత్వార్హీంనమ

ఇతిసంపూజ్య తేనైవపూర్ణాహుతి హుత్వాఉత్తిష్ఠబ్రహ్మణ

ఇతిదేవముత్థాప్యపుష్పాఞ్జలిందత్వాపురుషసూక్తేనస్తుత్వాఉదుత్యమిత్యుత్థాప్యకనిక్రదదితి సూక్తేనవిష్ణుం

సద్యోజాతమితిపఞ్చానువాకైర్లిఙ్గంగృహంప్రవేశ్య
పీఠికాయామిన్ద్రాదినామభిరష్టరత్నానిక్షిప్త్వాసప్తధాన్యరౌప్యమనఃశిలాఃక్షిప్త్వా

పాయసేనసంలిప్యప్రణవేనాఙ్గన్యాసంకృత్వాసువర్ణశలాకామన్తరితాంకృత్వాసులగ్నేప్రతితి ష్ఠపరమేశ్వరేతిఉక్త్వాఽతోదేవేతివిష్ణుంరుద్రేనలింగంచస్థాపయేత్

తతశ్చరుహోమప్రాణప్రతిష్ఠాది ఇతి
స్థిరార్చాయామధివాసనేపరేద్యుఃకృత్యేచవిశేషోఽన్యత్సర్వముక్తవక్ష్యమాణచలార్చావదేవ ॥

అథ చలప్రతిష్ఠాయామధివాసనాన్తేపరేద్యురేకాహపక్షేసద్యోవాఉత్తిష్ఠబ్రహ్మణ
ఇతిదేవముత్థాప్యపురుషసూక్తోత్తరనారాయణాభ్యాంస్తుయాత ॥

స్థిరచలార్చయోఃసాధారణఃప్రయోగః

అథప్రాయఃస్థిరచలార్చయోఃసాధారణఃప్రయోగః ప్రతిష్ఠాఙ్గంపరేద్యుర్హోమంకరిష్య

ఇతిసంకల్ప్యచక్షుషీఆజ్యేనేత్యన్తేస్థాప్యదేవంతన్మన్త్రేణఘృతపక్వవ్రీహిచరుణాదశాహు

తిభిరగ్నిసోమంధన్వన్తరింకుహూమనుమతింప్రజాపతింపరమేష్ఠినంబ్రహ్మాణమగ్నిం

సోమంఅగ్నిమన్నాదంఅగ్నిమన్నపతిప్రజాపతివిశ్వాన్దేవానసర్వాన్దేవానగ్నిస్విష్టకృతం

పూజాఙ్గహోమేవిష్ణుశ్చేత్సంకర్షణాదిద్వాదశదేవతాఃశార్ఙ్గిణంశ్రియంసరస్వతీవిష్ణుంకృసరేణై
కైకయాహుత్వావిష్ణుంషడ్వారంకృసరేణ

శివశ్చేద్భవంశర్వఈశానంపశుపతిరుద్రముగ్రంభీమంమహాన్తకృసరేణైకైకయాం
భవస్యదేవస్యపత్నీమిత్యాద్యష్టాగుడౌదనేనైకైకయాం

భవస్యదేవస్యసుతమిత్యాదిర హరిద్రౌదనేనఏకైం

రుద్రంసప్తదశవారంశివంశంకరంసహమానంశితికణ్ఠంకపర్దినంతామ్రమరుణమపగురమాణ
హిరణ్యబాహుంసస్పింజరంబభ్లుశంహిరణ్యమేతాఃకృసరేణైకైకయాం

శేషేణస్విష్టకృతమిత్యాది శూర్పేతూష్ణీంస్థాప్యదేవతాయై

చతుర్మష్టినగ్న్యాదిషోడశదేవతాభ్యోనామ్నాచతుశ్చతుర్ముష్టీన్నిరూప్యతథైవప్రోక్ష్యసఘృత
జలేశ్రపయిత్వాస్రుచ్యావదాన

ధర్మేణస్థాప్యదేవమంత్రేణదశాహుతిర్హుత్వానామభిర్జుహుయాత అగ్నయేస్వాహా ౧
సోమాయం ౨ ధన్వన్తరయేం ౩ కుహ్వైం ౪

అనుమత్యైం ౫ ప్రజాపతయేం ౬ పరమేష్ఠినేం ౭ బ్రహ్మణేం ౮ అగ్నయేం ౯ సోమాయం ౧౦ అగ్నయేఽన్నాదాయం ౧౧

అగ్నయేఽన్నపతయేం ౧౨ ప్రజాపతయేం ౧౩ విశ్వేభ్యోదేవేభ్యం ౧౪ సర్వేభ్యోదేవేభ్యః౦ ౧౫ భూర్భువఃస్వరగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా ౧౬

ఇతిసప్తతేఅగ్నేసమిధఃసప్తజిహ్వాఃసప్తఋషయఃసప్తధామప్రియాణి సప్తహోత్రాఃసప్తధాత్వాయజన్తిసప్తయోనీరాపృనస్వాఘృతేన

పునస్త్వాదిత్యారుద్రావసవః సమిన్ధతాంపునర్బ్రహ్మాణోవసునీథయజ్ఞైః ఘృతేనత్వంతన్వంవర్ధయస్వసత్యాః సన్తుయజమానస్యకామాః

ఇతిమంత్రాభ్యాంపూర్ణాహుతింకృత్వాచార్యోయాఓషధీరితిపుష్పఫలసర్వౌషధీః సమర్ప్యసంపాతోదకం

తామ్రపాత్రేఆదాయదేవమంత్రేణశతవారమభిమంత్ర్యతేనదేవశిరసిసిఞ్చేత్ తతఉత్తిష్ఠబ్రహ్మణఇతిదేవముత్థాప్యవిశ్వతశ్చక్షురిత్యుపతిష్ఠేత్

ఏతేఉత్థాపనోపస్థానే చలార్చాయామేవ దేవంధ్యాత్వాజపేత్ బ్రహ్మణేనమః విష్ణవేనమః రుద్రాయం ఇంద్రాదీనష్టౌం ౮ వసుభ్యోం రుద్రేభ్యోం

ఆదిత్యేభ్యోం అశ్విభ్యాం౦ మరుద్భ్యోం కుబేరాయం గఙ్గాదిమహానదీభ్యోం అగ్నీషోమాభ్యాం౦ ఇన్ద్రాగ్నిభ్యాం౦ ద్యావాపృథివీభ్యాం౦

ధన్వన్తరయేం సర్వేశాయం విశ్వేభ్యోదేవేభ్యోం బ్రహ్మణఇతి తతఃసంపాతోదకేనయజమానాభిషేకః

దేవంధ్యాత్వాప్రతితిష్ఠపరమేశ్వరేతిపుష్పాఞ్జలిందత్వాసచ్చిదానన్దంబ్రహ్మైవభక్తానుగ్రహాయ గృహీతవిగ్రహంస్వాయుధాఢ్యంనిజవాహనాద్యుపేతంనిజహృత్కమలేఽ

వస్థితంసర్వలోకసాక్షిణమణీయాంసంపరమేష్ఠ్యసిపరమాంశ్రియంగమయేతిమంత్రేణ

పుష్పాఞ్జలావాగతంవిభావ్యార్చాయాంవిన్యస్యప్రాణప్రతిష్ఠాంకుర్యాత్ యథా అస్యశ్రీ ప్రాణప్రతిష్ఠామంత్రస్య

బ్రహ్మవిష్ణురుద్రాఋషయః ఋగ్యజుఃసామానిచ్ఛన్దాంసి క్రియామయవపుఃప్రాణాఖ్యాదేవతా ఆంబీజం క్రౌశక్తిః

ప్రాణప్రతిష్ఠాయాంవినియోగః బ్రహ్మవిష్ణురుద్రఋషిభ్యోనమః శిరసి ఋగ్యజుఃసామచ్ఛన్దోభ్యోం ముఖే

ప్రాణాఖ్యదేవతాయైం హృది ఆంబీజాయం గుహ్యే క్రౌశక్త్యేం పాదయోః ఓంకంఖంగంఘంజంఅంపృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశాత్మనేఆంహృదయాయం

ఓంచంఛంజంఝంఞంఇం శబ్దస్పర్శరూపరసగన్ధాత్మనేఈశిరసేస్వాహా ఓంటంఠండంఢంణంఉంశ్రోత్రత్వక్చక్షుర్జిహ్వాఘ్రాణాత్మనేఊంశిఖాయైవషట్

ఓంతంథందంధంనంఏంవాక్పాణిపాదపాయూపస్థాత్మనేఐంకవచాయహుం ఓంపంఫంబంభంమం ఓంవచనాదానవిహరణోత్సర్గానన్దాత్మనేఔనేత్రత్రయాయవౌషట్

ఓంయంరంలంవంశంషంసంహంక్షంఅం మనోబుద్ధ్యహంకారచిత్తాత్మనేఅఃఅస్త్రాయఫట్ ఏవమాత్మనిదేవేచకృత్వాదేవం స్పృష్ట్వాజపేత

ఓంఆంర్హీంక్రౌంయంరంలంవంశంషంసంహంసః దేవస్యప్రాణాఇహప్రాణాః ఓంఆంర్హీంం హంసః దేవస్యజీవఇహస్థితః ఓం ఆంర్హీంం హంసః

దేవస్యసర్వేన్ద్రియాణి ఓంఆంర్హీంం హంసః
దేవస్యవాఙ్మనశ్చక్షుఃశ్రోత్రఘ్రాణప్రాణాఇహాగత్యస్వస్తయేసుఖేనసుచిరంతిష్ఠన్తు స్వాహా

అర్చాప్రహృద్యఙ్గుష్ఠందత్వాజపేత్ అస్యైప్రాణాఃప్రతిష్ఠన్తుఅస్యైప్రాణాఃక్షరన్తుచ
అస్యైదేవత్వమర్చాయైమామహేతిచకశ్చన ౧

ప్రణవేనసంరుధ్యసజీవంధ్యాత్వాధ్రువాద్యౌరితిత్యృచంజప్త్వాకర్ణేగాయత్రీదేవమన్త్రంచజ
ప్త్వా పురుషసూక్తేనోపస్థాయపాదనాభిశిరఃస్పృష్ట్వా

ఇహైవైధీతిత్రిర్జపేత్ తతఃకర్తా స్వాగతం దేవదేవేశమద్భాగ్యాత్త్వమిహాగతః ।
ప్రాకృతంత్వమదృష్ట్వామాంబాలవత్పరిపాలయ ౧

ధర్మార్థకామసిద్ధ్యర్థంస్థిరోభవశివాయనః । సాన్నిధ్యంతుసదాదేవస్వార్చాయాంపరికల్పయ ౨
యావచ్చన్ద్రావనీసూర్యాస్తిష్ఠన్త్యప్రతిఘాతినః ।

తావత్త్వయాఽవదేవేశస్థేయంభక్తానుకమ్పయా ౩ భగవన్దేవదేవేశత్వంపితాసర్వదేహినామ్ ।

యేనరూపేణభగవంస్త్వయావ్యాప్తంచరాచరమ్ ౪
తేనరూపేణదేవేశస్వార్చాయాంసన్నిధోభవ । ఇతినమేత్ ॥

అథాచార్యః

అథాచార్యఃకర్తావాలిఙ్గమర్చావా భూఃపురుషమావాహయామి భువఃపురుషమాం స్వఃపురుషం
భుర్భువఃస్వఃపురుషం

ఇత్యావాహ్య ప్రణవేనాసనందత్వా దుర్వాశ్యామాకవిష్ణుక్రాన్తాపద్మమిశ్రపాద్యం

ఓంఇమాఆపఃశివతమాఃపూతాఃపూతతమామేధ్యామేధ్యతమాఅమృతాఅమృతరసాః

పాద్యాస్తాజుషతాంప్రతిగృహ్యతాంప్రతిగృహ్ణాతుభగవానమహావిష్ణుర్విష్ణవేనమ ఇతిపాద్యమ్

భగవానమహాదేవోరుద్రాయనమ ఇతిలిఙ్గే ఏవందేవతాంతరేషుహ్యమ్ ఇమాఆపఃశివం

ఆచమనీయాస్తాజుషతాంప్రతిగృహ్యం ఇమాఆం అర్ఘ్యాస్తాఇత్యర్ఘ్యమ్ పఞ్చామృతస్నానమ్

దేవంమన్త్రైఃసంస్నాప్య ఇదంవిష్ణురితివిష్ణౌ నమోఅస్తునీలగ్రీవాయేతిలిఙ్గే

కఙ్కణంవిసృజ్యవస్త్రంయజ్ఞోపవీతంచదత్వా ఇమేగన్ధాఃశుభాదివ్యాఃసర్వగన్ధైరలంకృతాః ।

పూతాబ్రహ్మపవిత్రేణ పూతాః సూర్యస్యరశ్మిభిః ౧ పూతాఇత్యాదిపూర్వవదితిగన్ధమ్
ఇమేమాల్యాఃశుభాదివ్యాః సర్వమాల్యైరలంకృతాః ।

పూతాఇత్యాదిఇతిమాలాః । ఇమేపుష్పాఇతిపుష్పాణి । వనస్పతిరసోద్భుతోం
ధూపోయంప్రతిగృహ్యతాం ।

ప్రతిగృహ్ణాతుభగవానిత్యాదిజ్యోతిఃశుక్రం చతేజశ్చదేవానాంసతతంప్రియమ్ ।
భాస్కరఃసర్వభూతానాందీపోం తాం ప్రతిగృహ్ణాతు

భగవానితిదీపందత్వావిష్ణౌసంకర్షణాదిద్వాదశనామభిః

పుష్పాణిసమర్ప్యతైరేవతర్పణంకృత్వాపాయసగుడౌదనచిత్రౌదనానిపవిత్రంతేవివతమితిని
వేద్యసంకర్షణాదినామభిర్ద్వాదశ

గృహసిద్ధాన్నక్రుసరాహుతీర్హుత్వా కృసరేణైవ శార్ఙ్గిణేం శ్రియైం సరస్వత్యైం విష్ణవేం
ఇతిహుత్వా విష్ణోర్నుకంం

తద్స్యప్రియమం ప్రతద్విష్ణుం పరోమాత్రయాం విచక్రమేం త్రిర్దేవఃపృథివీంం ఇతిమంత్రైః

షట్జుహుయాత్ లిఙ్గేతుదీపాన్తంకృత్వాభవాయదేవాయం శర్వాయదేవాయం
ఈశానాయదేవాయం పశుపతయేదేవాం రుద్రాయదేవాం ఉగ్రాయదేవాయం
భీమాయదేవాయం

మహతేదేవాయనమఇతిపుష్పాణిదత్వాత్రైరేవతర్పణంకృత్వాపవిత్రంతేఇతిపాయసంగుడౌ
దనంచనివేద్యభవాయదేవాయస్వాహేత్యాద్యష్టభిఃకృసరంజుహుయాత్

తిలభిశ్రౌదనః కృసరః
భవస్యదేవస్యపత్న్యైస్వాహేత్యాద్యష్టభిర్గుడౌదనంహుత్వాభవస్యదేవస్యసుతాయస్వాహేత్యా
ద్యష్టభిర్హరిద్రౌదనంహుత్వా

త్ర్యమ్బకంం మానోమహాన్తంం మానస్తోకేం ఆరాత్తేం వికిరిదం సహస్రాణిసహస్రం
ఇతిద్వాదశబుచఃఏతైఃకృసరంహుత్వా శివాయం

శంకరాయం సహమానాయం శితికణ్ఠాయం కపర్దినేం తామ్రాయం అరుణాయం
అపగురమాణాయం హిరణ్యబాహవేం సస్పిఞ్జరాయం

బభ్లుశాయం హిరణ్యాయేతిద్వాదశనామభిర్జుహుయాత్
స్విష్టకృదాదిహోమశేషంసమాప్యపూర్వోక్తసర్వహవిర్భిర్విష్ణవేలిఙ్గాయవాబలిందద్యాత్

మన్త్రస్తుత్వామేకామాద్యంపురుశంపురాతనంనారాయణంవిశ్వసృజంయజామహే ।

త్వమేవయజ్ఞోవిహితోవిధేయస్త్వమానాత్మనాత్మన్ప్రతిగృహ్ణీష్వహవ్యమ్ ౧
లిఙ్గేతునారాయణపదేరుద్రంశివమితి వదేత్

అశ్వత్థపర్ణేభుర్భువఃస్వరోమితిహుతశేషంనిధాయప్రదక్షిణీకృత్య విశ్వభుజే
సర్వభుజేఆత్మనేపరమాత్మనేనమ

ఇతినత్వాచార్యాయద్వాదశతిస్రఏకాంవాగాందత్వాఋత్విగ్భ్యోదక్షిణాందత్వాశతంద్వాదశ
వావిప్రాన్భోజయేదితి

ప్రాసాదేనూతనేజలాశయోక్తప్రతిష్ఠావిధిఃకార్యః తత్రగోరుత్తారణపాత్రీప్రక్షేపాదినకుర్యాత్
వారుణహోమస్థానే

వాస్తుహోమః ఇతిస్థిరార్చాచలార్చయోఃప్రతిష్ఠాప్రయోగః ॥

చలప్రతిష్ఠాప్రయోగః

అథాతోపిసంక్షిప్తఏకాధ్వరవిధానేనచలప్రతిష్ఠాప్రయోగః సంకల్పాదినాన్దీశ్రాద్ధాన్తంప్రాగ్వత్

ఏకమాచార్యంవృణుయాత్ ఆచార్యోముకదేవప్రతిష్ఠాకర్మకరిష్యేఇత్యాదిసర్షపవికిరణాన్తే

సర్వతోభద్రమణ్డలేప్రాగ్వన్నామభిర్బ్రహ్మాదిమణ్డలదేవతాఆవాహ్యసంపూజ్యయథాగృహ్యమ
గ్నింప్రతిష్ఠాప్యాన్వాదధ్యాత్

ఆజ్యభాగాన్తేస్థాప్యదేవతాంసహస్రమష్టోత్తరశతంవాసమిదాజ్యచరుతిలద్రవ్యైర్బ్రహ్మాదిమణ్డ
లదేవతాః

ప్రత్యేకందశదశతిలాజ్యాహుతిభిఃశేషేణేత్యాది తూష్ణీనిర్వాపప్రోక్షణే ఆజ్యభాగాన్తే

తడాగనదీతీరగోష్ఠచత్వరపర్వతగజాశ్వర్హదవల్మీకస్కమేతిదశమృద్భిరష్టవారందేవంసం స్నాప్యపఞ్చగవ్యైః

క్రమేణస్నాపయిత్వాదూర్వాసిద్ధార్థపల్లవోపేతైరష్టకలశైరాపోహిష్ఠాదిమన్త్రైరభిషిచ్యాగ్న్యుత్తార ణంకుర్యాత్

సర్వతోభద్రపీఠేదేవముపవేశ్య
నామ్నావస్త్రగన్ధధూపాదిదత్త్వాఽష్టదిక్షుపల్లవాదియుతోదకుమ్భానష్టౌదీపాంశ్చసంస్థాప్యప్రా గ్వన్నేత్రోన్మీలనమ్

చిత్రాన్నేనబలిందత్త్వాపురుషసూక్తేనస్తుత్వోక్తద్రవ్యచతుష్టయంస్థాప్యదేవమన్త్రేణహుత్వా
ఏకైకద్రవ్యహోమాన్తేదేవంస్పృశేత్

ఆజ్యహోమేకుమ్భేసంపాతాన్నిపేత్
మణ్డలదేవతాభ్యోహుత్వాహోమశేషంసమాప్యపూర్ణాహుతింకుర్యాత్ ॥

తతఃపూర్వోక్తరిత్యాసూక్తన్యాసావాహనప్రాణప్రతిష్ఠాన్తంకృత్వా

ఇహైవైధీతితృచంపురుషసూక్తంచజప్త్వామూలమన్త్రాదినావాహనాదిపఞ్చామృతస్నానాన్తే సంపాతోదకైరిమాఆపః

శివతమాఇత్యాదినాభిషేకః వస్త్రాదినైవేద్యానంతప్రాగ్వత్
తామ్బూలఫలదక్షిణానీరాజననమస్కారప్రదక్షిణాదివిధాయ

పుష్పాఞ్జలిందత్త్వాసాచార్యః
కర్తదేవంనత్వాక్షమాప్యాచార్యదక్షిణాన్తేఽష్టకుమ్భోదకైర్యజమానాభిషేకః
విష్ణుంస్మృత్వాకర్మేశ్వరేఽర్పయేదితిసంక్షేపః ॥

అథపునఃప్రతిష్ఠాః

అథపునఃప్రతిష్ఠా
మద్యచాణ్డాలస్పృష్టావహ్నిదగ్ధావిప్రరక్తదూషితాశవపాపిస్పృష్టాచప్రతిమాపునః

సంస్కార్యా
ఖణ్డితేస్ఫుటితేస్థానభ్రంశేపూజనాభావేఽశ్వగర్దభాదిస్పర్శేపతితరజస్వలాచోరైఃస్పర్శేచ

పునఃప్రతిష్ఠా ఖణ్డితాంభగ్నాంవిధినోద్ధృత్యాన్యాంస్థాప్య
అర్చాయాభఙ్గచౌర్యాదౌతాద్దినేఉపవాసః

తామ్రాదిధాతుమూర్తీనాంచోరచాణ్డాలాదిస్పర్శేతామ్రాదిధాతూక్తశుద్ధింకృత్వాపునఃప్రతిష్ఠా
పూర్వప్రతిష్ఠితస్యా

బుద్ధిపూర్వకమేకరాత్రమేకమాసంద్విమాంసవార్చనాదివిచ్ఛేదేశూద్రరజస్వలాద్యుపస్పర్శ
నేవా

జలాధివాసంకృత్వాకలశేనస్నపయేత్ తతః
పఞ్చగవ్యేనస్నపయిత్వాఽష్టసహస్రమష్టశతమష్టావింశతిసంఖ్యంవాకలశైః

శుద్ధోదకేనపురుశసూక్తేనస్నపయేత్ గన్ధపుష్పాదినాపూజయిత్వాగుడౌదనంనివేదయేదితిశుద్ధిః
॥

బుద్ధిపూర్వపూజనవిచ్ఛేదేశశూద్రస్పర్శాదౌచపునఃప్రతిష్ఠయైవశుద్ధిః
అన్యేతుఏకాహపూజావిహతౌకుర్యాద్విగుణమర్చనమ్ ।

ద్విరాత్రేతుమహాపూజాంసంప్రోక్షణమతఃపరమ్ ౧
మాసాదూర్ధ్వపూజావిహతౌపునఃప్రతిష్ఠాప్రోక్షణవిధిర్వాకార్యత్యాహుః

పునఃప్రతిష్ఠాదిమలమాసశుక్రాస్తాదావపికార్యమ్

దేవాలయవాపీకూపతడాగభేదనేఆరామసేతుసభాభఙ్గేఇదంవిష్ణుర్మానస్తోకేవిష్ణోఃకర్మాణిపాదో స్యేతిచతస్త్ర

ఆజ్యాహుతీర్హుత్వాబ్రాహ్మణాన్భోజయేదితి ॥

అథప్రోక్షణవిధః

దేవముద్వాస్యపఞ్చవారంమృజ్జలైఃప్రక్షాల్యపంచగవ్యైఃస్నాపయిత్వాకుశోదకే

విశోధ్యమూలేనాష్టోత్తరశతవారంప్రోక్ష్యమూలేనమూర్ధాదిపీఠాన్తంసంస్పృశ్య

తత్వన్యాసలిపిన్యాసమన్త్రన్యాసపూర్వకంప్రాణప్రతిష్ఠాకృత్వామహాపూజాంకుర్యాత్

పుజాహీనాదిషుహ్యేషసంప్రోక్షణవిధిఃస్మృతః ॥

అథజీర్ణోద్ధారః

సచలిఙ్గాదౌభగ్నేదగ్దేవాకార్యః అయంచానాదిసిద్ధప్రతిష్ఠితలిఙ్గాదౌభఙ్గాదిదోషేపినకార్యః తత్రతుమహాభిషేకఃకార్యః ॥

కర్తాఽముకదేవస్యజీర్ణోద్ధారంకరిష్యేఇత్యుక్త్వానాన్దీశ్రాద్ధాన్తంకృత్వాచార్యవృత్వాపీఠేమణ్డలదేవతాఆవాహ్యలిఙ్గేఓంవ్యాపకేశ్వరహ్రదయాయనమః

ఓంవ్యాపకేశ్వరశిరసేస్వాహేత్యాదిషడఙ్గంకృత్వాదేవతాన్తరేమూలమన్త్రేనషడఙ్గంకృత్వాఽర్చయేత్ అఘోరేతిమన్త్రమష్టోత్తరశతంజప్త్వాగ్నిప్రతిష్ఠాప్య

అఘోరేణఘృతాక్తసర్షపైఃసహస్రంహుత్వేన్ద్రాదిభ్యోనామ్నాబలిందత్త్వాజీర్ణదేవంప్రణవేన సంపూజ్యసాజ్యతిలైర్మణ్డలదేవతాహోమంకృత్వాప్రార్థయేత్

జీర్ణభగ్నమిదంచైవసర్వదోషావహంనృణామ్ । అస్యోద్ధారేకృతేశాన్తిఃశాస్త్రేస్మిన్కథితాత్వయా ౧ జీర్ణోద్ధారవిధానంచనృపరాష్ట్రహితావహమ్ ।

తదధస్తిష్ఠతాందేవప్రహరామితవాజ్ఞయా ౨
క్షీరాజ్యమధుదూర్వాసమిద్భిర్దేవమన్త్రేణాష్టోత్తరశతంహుత్వాతిలైఃసహస్రంహుత్వాపాయసేనశతంహుత్వాలిఙ్గంప్రార్థయేత్

లిఙ్గరూపసమాగత్యయేనేదంసమధిష్ఠితమ్ । యాయాస్త్వం సంమితంస్థానంసంత్యజ్యైవశివాజ్ఞయా ౧ అత్రస్థానేచయావిద్యాసర్వవిద్యేశ్వరైర్యుతా ।

శివేనసహసంతిష్ఠేతిమన్త్రితజలేనాభిషిచవిసర్జయేత్
అస్త్రమన్త్రితేనఖనిత్రేణఖాత్వాలిఙ్గమాదాయవామదేవమన్త్రేణనద్యాదౌక్షిపేత్

మూర్తిప్రణవేనక్షిపేత్ దారుజం మధునాభ్యజ్యాఘోరేణదహేత్
హేమాదిమయంయోగ్యంకృత్వాతత్రైవస్థాపయేత్

తతఃశాన్త్యర్థమఘోరేణఘృతక్షీరమధ్వక్తైస్తిలైఃసహస్రంహుత్వాప్రార్థయేత్
భగవన్భూతభవ్యేశలోకనాథజగత్పతే ।

జీర్ణలిఙ్గసముద్ధారఃకృతస్తవాజ్ఞయామయా ౧ అగ్నినాదారుజందగ్ధంక్షిప్తంశైలదికంజలే ।

ప్రాయశ్చిత్తాయదేవేశ అఘోరాస్త్రేణతర్పితమ్ ౨
జ్ఞానతోఽజ్ఞానతోవాపియాథోక్తంనకృతంయది ।

తత్సర్వంపూర్ణమేవాస్తుత్వత్ప్రసాదాన్మహేశ్వర ౩ అథయజమానఃప్రార్థయేత్
గోవిప్రశిల్పిభూపానామాచార్యస్యచయజ్వనః ।

ప్రతిమాశివలిఙ్గేప్రాసాదకలశాదిభఙ్గే స్వామినోమరణంభవేత తత్ర శాన్తిః
కుణ్డంకృత్వావిధానేనతతోహోమంసమాచరేత్ ।

చరుంచయమదైవత్యంసాధయిత్వా విధానతః ౧ దధిక్షౌద్రఘృతాక్తానామశ్వత్థసమిధాంతతః
।

జుహుయాదష్టశతంప్రాజ్ఞ ఇమారుద్రేతిమన్త్రవిత్ ౨
మాషైర్ముద్గైస్తిలైశ్చైవఘృతేనమధునాపిచ ।

ఏభిఃపఞ్చసహస్రాణిశక్తిబీజేనహోమయేత్ ౩ శక్తిబీజం
ర్హీబీజంభూమిధేనుమనడ్వాహంస్వర్ణధాన్యంసదక్షిణమ్ ।

దత్త్వాథపఞ్చగవ్యేనస్నాయాద్దేవాలయేద్విజః ౪
బలిందద్యాద్యమాయాథకృసరైఃపాయసైస్తథా ।

ఈశానాయబలిందత్త్వాకృతకృత్యోభవేన్నరః ౫ అత్రమూలం కమలాకరే ॥

అథపుష్పాదివిచారః

అపర్యుషితనిశ్ఛిద్రైః ప్రోక్షితైర్జన్తువర్జితైః ।

ఆత్మారామోద్భవైర్ముఖ్యైర్భక్త్యాసంపూజయేత్సురాన్ ౧
త్యజేత్కీటావపన్నానిశీర్ణపర్యుషితానిచ ।

స్వయంపతితపుష్పాణిమలాద్యుపహతానిచ ౨ ముకులైర్నార్చయేద్దేవమపక్వైః
కృమియుక్తఫలైఃపుష్పాభావేపత్రపూజాపత్రాలాభేఫలైరపి ౩

నివేదయేత్ఫలాలాభే తృణగుల్మౌషధీరపి । సమిత్పుష్పకుశాదీనిబ్రాహ్మణఃస్వయమాహరేత
౪

శూద్రానీతైః క్రయక్రీతైః కర్మకుర్వన్పతత్యతః । లక్షపుష్పార్చనంక్రయక్రీతైరపి కేచిత్తు
ధర్మార్జితధనక్రీతైర్యఃకుర్యాత్కేశవార్చనమ్ ।

నపర్యుషితదోషోస్తిమాలాకారగృహేషుచ ౧ ఇత్యాద్యుక్తేర్మాలాకారానీతై
క్రయక్రీతైరపిపుశ్పపత్రైః

పూజయన్తి నిత్యపూజార్థపరోపవనాదేరపిపుష్పాదిగ్రహేచౌర్యదోషోన
పూజార్థపుష్పాదినయాచేత

సమిత్పుష్పకుశాదీనివహస్తంనాభివాదయేత్ । తద్ధారీచైవనాన్యానహినిర్మాల్యంద్భవేత్తయోః
౧

దేవోపరిధృతంవామహస్తేఽధోవస్త్రేచధృతంజలేన్తఃక్షాలితంచపుష్పంనిర్మాల్యమ్
వర్జ్యపర్యుషితంపుష్పం వర్జ్యపర్యుషితంజలమ్ ।

నవర్జ్యతులసీపత్రంనవర్జ్యతీర్థజంజలమ్ ౧ ప్రహరంతిష్ఠతేజాతీకరవీరమహర్నిశమ్ ।

నైవపర్యుషితంపద్మంతులసీబిల్వపత్రకమ్ ౨ కున్దంచదమనంచైవాగస్త్యంచకలికాతథా ॥

బిల్వాదేరపర్యుషితత్వదినసంఖ్యా బిల్వః ౩౦ అపామార్గః ౩ జాతీ ౧ తులసీ ౬ శమీ ౬

శతావరీ ౧౧ కేతకీ ౪ భృఙ్గరాజః ౯ దూర్వా ౮ మన్దారః ౧ పద్మం ౧ నాగకేసరః ౨ దర్భాః ౩౦

అగస్త్యః ౩ తిలః ౧ మల్లికా ౪ చమ్పకః ౯ కరవీరం ౮ ఏతేషామేతద్దినోత్తరం పర్యుషితత్వమ్ ॥

తులసీగ్రహణకాలః

తులసీగ్రహణకాలః వైధృతౌచవ్యతీపాతేభౌమభార్గవభానుషు ।

పర్వద్వయేచసంక్రాన్తౌద్వాదశ్యాంసూతకద్వయే ౧ తులసీయేవిచిన్వన్తితేఛిన్దన్తిహరేఃశిరః ।

నైవచ్ఛిన్ద్యాద్రవౌదూర్వాతులసీనిశిసంధ్యయోః ౨ ధాత్రీపత్రంకార్త్తికేచపుణ్యార్థమతిమాన్నరః ।

ద్వాదశ్యాంచదివాస్వాపస్తులస్యవచయస్తథా ౩ విష్ణోశ్చైవదివాస్నానంవర్జనీయంసదాబుధైః ।

అత్ర దివానిషేధాద్రాత్రౌస్నానాదిషోడశోపచారైఃపూజాకార్యా
దివాతుగన్ధాదిపుష్పాఞ్జల్యన్తాఏవోపచారాఇతికమలాకరాహ్నికే

విష్ణోర్ద్వాదశ్యాంనిర్మాల్యాపనయనమపినకార్యమితితన్త్రాన్తరేస్మర్యతే
ఏతదపవాదఃపురుషార్థచిన్తామణౌ నారదీయే

పఞ్చామృతేనసంస్నాప్యఏకాదశ్యాంజనర్దనమ్ ।
ద్వాదశ్యాంపయసాస్నాప్యహరిసాయుజ్యమశ్నుతే ౧

ఇతి దేవార్థేతులసీఛేదోహోమార్థేసమిధాంతథా । ఇన్దుక్షయేనదుష్యేతగవార్థంతుతృణస్యచ ౧

తులసీగ్రహణమన్త్రః తులస్యమృతజన్మాసిసదాత్వంకేశవప్రియే ।
కేశవాథవిచిన్వామివరదాభవశోభనే ౨

జాతిమల్లికాకరవీరాశోకోత్పలచమ్పకబకులబిల్వశమీకుశాఏతానిసర్వదేవతానాంవిహితాని ॥

"తులస్యమృతనామాసి సదాత్వం కేశవప్రియే । కేశవార్థ విచిన్వామి వరదాభవ శోభనే ॥"

అథ విహితప్రతిషిద్ధత్వాద్వైకల్పికాని పాటలాశమీపత్రంచదుర్గాయాః
కున్దపలాశబకులదూర్వాః

శివస్య కుముదతగరేసూర్యస్య తులసీభృఙ్గరాజతమాలపత్రాణిశివదుర్గయోః

అగస్తిమాధవీలతాలోధ్రపుష్పంవిష్ణుశివయోః ధత్తూరమన్దారౌవిష్ణుసూర్యయోః
ఇతివికల్పితాని ॥

అథవిష్ణోఃప్రియాణి

అథవిష్ణోఃప్రియాణి మాలతీజాతీకేతకీమల్లికాశోకచమ్పకపున్నాగబకులో

త్పలకున్దకరవీరపాటలాతగరపుష్పాణి అన్యానిచసురభీణివిష్ణోః ప్రియాణి

అపామార్గభృఙ్గరాజఖదిరశమీదూర్వాకుశదమనబిల్వతులసీపత్రాణ్యుత్తరోత్తరాధికప్రియాణి

తులసీసర్వాధికా జాతిపుష్పసహస్రేణమాలార్పణేకల్పకోటిసహస్రంవిష్ణుపురేవాసః

ఆమ్రమఞ్జర్యాపూజనేగోకోటిదానఫలమ్ ॥

అథశివస్య

అథశివస్య చతుర్ణాపుష్పజాతీనాంగన్ధమాఘ్రతిశకరః ।

అర్కస్యకరవీరస్యబిల్వస్యచవకస్యచ ౧ దశసువర్ణదానఫలంశ్వేతార్కపుష్పమ్ తత
సహస్రగుణంబకపుష్పమ్ ఏవం

ధత్తూరశమీపుష్పద్రోణపుష్పనీలోత్పలానాముత్తరోత్తరాణాంసహస్రగుణత్వమ్
మణిముక్తాప్రవాలైస్తురత్రైరప్యర్చనంకృతమ్ ।

నగృహ్ణమివినాదేవిబిల్వపత్రేర్వరాననే ౧ సర్వకామప్రదం బిల్వందారిద్ర్యస్యవినాశనమ్ ।

నీలోత్పలసహస్రేణమాలార్పణేకల్పలోటిసహస్రం శివపురేవాసః
ధత్తూరైర్బృహతీపుష్పైశ్చపూజనేగోలక్షఫలమ్

పాటలామన్దారాపామార్గజాతీచమ్పకోశీరతగరనాగకేసరపున్నాగజపామల్లిసహకారకుసుమ్భపు
ష్పాణిశివప్రియాణి

ధత్తూరాణికదమ్బానిరాత్రౌదేయానిశంకరే । మదనరత్నే కేతకానికదమ్బానీతిపాఠః

అభావేపుష్పపత్రాణామన్నాద్యేనాభిపూజయేత్ । శాలితణ్డులగోధూమయవైర్వాపిసమాచరేత్ ॥

అథనిషిద్ధాని

అథనిషిద్ధాని బన్ధూకకున్దాతిముక్తకేతకీకపిత్థబకులశిరీషనిమ్బాని

పుష్పపత్రాదికంస్వాభిముఖముత్తానమర్పయేత్
పత్రంపుష్పంఫలంచైవయథోత్పన్నంతథార్పయేత్ ।

ఇతివచనాత బిల్వపత్రంతుస్వాభిముఖాగ్రంన్యుబ్జమర్పయేత్
పక్వామ్రఫలస్యశివార్పణేవర్షాయుతంశివపురేవాసః

సవ్యంవ్రజేత్తతోసవ్యంప్రణాలీనైవలంఘయేదిత్యాదిస్థిరలింగేప్రదక్షిణాప్రకారః
చరేతుసవ్యేనైవ

దేవ్యాఅపిబకులకున్దాదిసహితాన్యేతాన్యేవప్రియాణి
ధాన్యానాంసర్వపత్రైశ్చపుష్పైర్దేవీప్రపూజయేత్ ।

దూర్వాకున్దైఃసిన్దువారైర్బన్ధూకాగస్తిసంభవః ౧ బిల్వపత్రైఃపూజనేరాజసూయఫలమ్
కరవీరస్రజాగ్నిష్టోమస్య

బకులస్రజావాజపేయస్య ద్రోణస్రజారాజసూయస్యేతి
ఏవంసూర్యవిఘ్నేశాదేరపిప్రాయోవిష్ణువతజ్ఞేయాని ॥

అథశివనిర్మాల్యగ్రహణవిచార్హ

అథశివనిర్మాల్యగ్రహణవిచార్వ అగ్రాహ్యంశివనైవేద్యంపత్రంపుష్పంఫలంజలమ్ ।

శాలగ్రామశిలాసంగాత్సర్వంయాతిపవిత్రతామ్ ౧ శైవసౌరనైవేద్యభక్షణేచాన్ద్రాయణం

అభ్యాసోద్విగుణమ్ మత్యాభ్యాసేసాంతపనమ్ అన్యనిర్మాల్యేప్యనాపద్యేవమ్

ఇదంచజ్యోతిర్లిఙ్గస్వయంభూలిఙ్గసిద్ధప్రతిష్ఠాపితలిఙ్గాతిరిక్తస్థావరలిఙ్గవిషయమ్

జ్యోతిర్లిఙ్గదౌతుపూజకేనదత్తంఫలతీర్థాదికంభక్త్యాశుద్ధ్యర్థంగ్రాహ్యంనలోభేన

పఞ్చాయతనస్థితలిఙ్గేషుచరేషుప్రతిమాసుచాన్నాదేరపిస్వయంగ్రహణేపినదోషః

జ్యోతిర్లిఙ్గాద్యన్యస్థిరలిఙ్గేషుతీర్థోదకచందనమాత్రంశ్రద్ధావద్భిః శివోపాసకైరేవగ్రాహ్యమ్

జ్యోతిర్లిఙ్గాదౌపూజకదత్తమన్నమపిభక్ష్యమితికేచిత్ ॥

అథసాధారణముహూర్తవిచారః

అథసాధారణముహూర్తవిచారః త్ర్యుత్తరారోహిణీధ్రువమ్ మఘాభరణీపూర్వా

త్రయంక్రూరమ్ శ్రవణత్రయపునర్వసుస్వాత్యశ్చరమ్ అశ్వినీహస్తపుష్యంక్షిప్రమ్
అనురాధారేవతీమృగచిత్రంమృదు

కృత్తికావిశాఖేభిశ్రమూ మూలాశ్లేషాజ్యేష్ఠార్ద్రాస్తీక్ష్ణమ్ ఇతినక్షత్రసంజ్ఞాః ॥

యత్రనోక్తాతిథిస్తత్రగ్రాహ్యారిక్తామమాంవినా । వారోపియత్రనప్రోక్తస్తత్రార్కాకికుజాన్వినా ౧

చరమృదుక్షిప్రధ్రువమూలవిశాఖామఘాసుసకుజేశుభవారేభూకర్షణంహితమ్

సూర్యత్యక్తనక్షత్రాత్ర్యష్టనవాష్టసుఅశుభంశుభమశుభంశుభమితిహలచక్రమ్

అత్రైవనక్షత్రే శనిభౌమభిన్నవారేబీజవాపఃసస్యారోపణంచ ధాన్యచ్ఛేదశ్చ క్షీరవృక్షజన్యఃఖలమధ్యేస్తమ్భః

ధాన్యానాంమర్దనంజ్యేష్ఠామూలమఘాశ్రవణరేవతీరోహిణ్యనురాధాఫల్గునీద్వయేశుభమ్ ధాన్యసంగ్రహః

క్షిప్రధ్రువచరమృదుమూలేషుజ్ఞగురుశుక్రేషుచరభిన్నలగ్నే శుభః

ఓంధనదాయసర్వలోకహితాయదేహిమేధాన్యంస్వాహేతిమన్త్రంలిఖిత్వాధాన్యాగారేక్షిపేత్ తేనధాన్యవృద్ధిః

బుధమన్దదినేనైవధనధాన్యవ్యయఃశుభః । అద్యాన్నవాన్నంసద్వారేమృదుక్షిప్రచరేదివా ॥

వస్త్రాదివిచారః

అథవస్త్రాది వస్త్రభూషణవిధిర్ధ్రువాశ్వినీహస్తపఞ్చకపునర్వసుద్వయే ।

పౌష్ణవాసవభయోశ్చసత్తిథౌమన్దభౌమశశివాసరాన్వినా ౧ అనుక్తేపీష్టదం వస్త్రంవిప్రాజ్ఞోత్సవలబ్ధిషు ।

ధ్రువపుష్యాదితౌ యేషిద్ధత్తేయావస్త్రభూషణే ౧ నప్రాప్నోతిపతిప్రీతిస్నాతివారుణభేచయా ।

పాదుకాసనశయ్యాదేర్భోగఃసత్తిథివాసరే ౨ ధ్రువక్షిప్రమృదుశ్రోత్రభరణీషుపునర్వసౌ ।

చేన్నవ్యవస్త్రంమధ్యంశేదగ్ధస్ఫుటితపజ్కితమ్ ౩
తత్త్యాజేచ్ఛాన్తికంకుర్యాత్త్యజేదేవాన్త్యభాగయోః ।

విజ్ఞేయమేతచ్ఛయ్యాయామాస్తృతౌపాదుకాస్వపి ౪
సూచీకర్మానురాధాశ్చిచిత్రామృగపునర్వసౌః ।

వస్త్రం క్షాల్యంధారణోక్తేకాలేబుధదినంవినా ౫ భోజనంభాజనేరౌప్యస్వర్ణకాంస్యాదినిర్మితే ।

కుర్యాదమృతయోగేషుచరక్షిప్రమృదుధ్రువైః ౬
స్యాభ్దూషణానాంఘటనంచరక్షిప్రమృదూద్భవైః ।

శుభవారేరత్నవతాంమిశ్రభేపిరవౌకుజే ౭ ఇతివస్త్రాదివిచారః ॥

శస్త్రాణాంఘటనం

శస్త్రాణాంఘటనంక్రూరమిశ్రాశ్విమృగతీక్ష్ణభే । శస్త్రంధార్యధ్రువక్షిప్రమృదుజ్యేష్ఠావిశాఖకే ౧

సేవాకార్యాక్షిప్రమైత్రధ్రువైర్జ్ఞేజ్యార్కభార్గవే । మన్దేపిచేత్స్వకర్క్షస్వామిభాన్నద్వితీయకమ్ ౨

హస్తశట్కధ్రువశ్రోత్రరేవతీపుష్యభేశుభమ్ । పునర్వసౌచశిబికాగజాశ్వాదిషురోహణమ్ ౩

రాజ్ఞావిలోకనంక్షిప్రశ్రుతిద్వయమృదుధ్రువే ।
నృత్యారమ్భఃపుష్యమృగధ్రువజ్యేష్ఠాధనిష్ఠయో ४

అనురాధాశతభిషగ్ఘస్తేస్యాచ్చుభవాసరే । విపణిఃస్యాన్మృదుక్షిప్రధ్రువైరిక్తాకుజాన్వినా ५

క్రయఃకార్యోశ్వినీస్వాతీశ్రవశ్చిత్రాశతాన్త్యభే । విక్రయోభరణీపూర్వాత్రయాశ్లేషాసుమిశ్రభే ६

సేతుబన్ధోధ్రువేస్వాత్యాంజీవార్కశనివాసరే । నానాపశుక్రియాహస్తపుష్యార్ద్రామృగమిశ్రభే ७

పునర్వసౌధనిష్ఠాశ్విపూర్వాజ్యేష్ఠాశతాన్త్యభే । త్యక్త్వార్కభౌమేన్దుశనీనశ్రుతిచిత్రాధ్రువాణిచ ८

అమారిక్తాష్టమీశ్చాపిగతిక్రయముఖాఃశుభాః । ద్రవ్యంలఘుచరైర్యోజ్యంవృద్ధ్యర్థంచరలగ్నకే ९

ఋణంభౌమేనగృహ్ణీయాద్వృద్ధియోగేఽర్కసంక్రమే ।
ధనిష్ఠాపఞ్చకేహస్తేత్రిపుష్కరద్విపుష్కరే ౧౦

భౌమాదిషుఋణచ్ఛేదంకుర్యాచ్చధనసంగ్రహమ్ ।
బుధేధనంనప్రదేయంసంగ్రహస్తుబుధేశుభః ౧౧

శన్యర్కారైస్త్రిపాదర్క్షైర్భద్రాతిథ్యాత్రిపుష్కరః । మృగచిత్రాధనిష్ఠాసుతత్తిథ్యాహ్నిద్విపుష్కరః
౧౨

శుభాశుభేషుత్రిగుణంద్విగుణంచఫలంక్రమాత్ ।
మిశ్రక్రూరేషుతీక్ష్ణేస్వాత్యాంద్రవ్యంనలభ్యతే ౧౩

దత్తంప్రయుక్తంనిక్షిప్తంచేత్యాహనారదః ॥

అన్ధంమన్ధంచచిబిటంసులోచనమితిక్రమాత ౧౪
గణనీయంరోహిణీభాదన్దేనష్టంలభేతద్ధుతమ్ ౧౫

మన్దేయత్నాల్లభేత్రైవచిబిటస్వక్షయోర్నహి ।

అన్వ్యేష్యంపూర్వతోన్ధేషుమందసంజ్ఞేషుదక్షిణే ౧౬ ప్రతీచ్యాంచిబిటాఖ్యేషుసులోచనఉదగ్దిశి ।

రాజాభిషేకఃశ్రవణేధ్రువర్క్షేజ్యేష్ఠామృదుక్షిప్రఉదగ్రవౌస్యాత్ ।

త్యక్త్వారరిక్తాధికచైత్రరాత్రీశ్చన్ద్రేజ్యశుక్రాభ్యుదయేశుభాయ ౧
జలాశయానాంఖననంమఘాపుష్యధ్రువేమృగే ।

పూర్వాషాఢానురాధాన్త్యధనిష్ఠాశతహస్తభే ౧ జలరాశిగతేచన్ద్రేలగ్నేస్థేచబుధేగురౌ ।

క్షౌరంచౌలోక్తనక్షత్రవారాదిషుశుభంజగుః ౨
పఞ్చమేపఞ్చమేరాజ్ఞాందినేన్యేపాంయదృచ్ఛయా ।

శ్మశ్రుకర్మభవేన్నైవనవమేదివసేక్వచిత్ ౩ క్షౌరంభూతేరతందర్శేవర్జయేచ్చజిజీవిషుః ।

క్షౌరంనకుర్యురభ్యక్తభుక్తస్నాతవిభూషితాః ౪ ప్రయాణసమరారమ్భేనరాత్రౌనచసంధ్యయోః ।

శ్రాద్ధాహప్రతిపద్రిక్తావ్రతాహ్నిచనవైధృతౌ ౫ ప్రశస్తంజన్మనక్షత్రంసర్వకర్మసుకీర్తితమ్ ।

క్షౌరప్రయాణభైషజ్యవివాదేషునశోభనమ్ ౬ షష్ఠ్యమాపూర్ణిమాపాతచతుర్దశ్యష్టమీతథా ।

ఆశుసన్నిహితంపాపంత్రైలేషుస్త్రీభిగేక్షురే ౭ రాజకార్యనియుక్తానాంనరాణాంభూపజీవినామ్ ।

శ్మశ్రులోమనఖచ్ఛేదేనాస్తికాలవిశోధనమ్ ౮ క్షౌరంనైమిత్తకంకార్యనిషేధేసత్యపిధ్రువమ్ ।

యజ్ఞేమృతౌబన్ధమోక్షేనృపవిప్రాజ్ఞయపిచ ౯ ప్రాగ్వయస్కైఃసపిత్రకైర్నకార్యముణ్డనంసదా ।

ముణ్డనస్యనిషేధేపికర్తనంతువిధీయతే ౧౦ ఉదఙ్ముఖఃప్రాఙ్ముఖోవావపనంకారయేత్సుధీః ।

కేశశ్మశ్రులోమనఖాన్యుదక్సంస్థానివాపయేత్ ౧౧ ఆనర్తోహిచ్చత్రఃపాటలిపుత్రోదితిర్దితిఃశ్రీశః ।

క్షౌరేస్మరణాదేషాందోషానశ్యన్తినిఃశేషాః ॥౧౨॥

అథరోగోత్పత్తౌనక్షత్రఫలమ్

అథరోగోత్పత్తౌనక్షత్రఫలమ్ అశ్విన్యాంరోగోత్పతౌఏకాహంనవదినాత్తి
వాపఞ్చవింశతిదినానివాపీడా ౧

భరణ్యామేకాదశైకవింశతిర్వామాసంవామృత్యుర్వా ౨ కృత్తికాయాం దశనవైకావింశతిర్వా ౩

రోహిణ్యాందశవానవవాసప్తవాత్రీణివాహాని ౪ మృగేపఞ్చనవవాత్రింశద్వా ౫
ఆర్ద్రాయాంమృత్యుర్వాదశాహంవామాసంవా ౬

పునర్వసౌసప్తనవవామృత్యుర్వా ౭ పుష్యేసప్తవామృత్యుర్వా ౮
ఆశ్లేషాయాంమృత్యువింశతిస్త్రీశద్వానవవాదినానిపీడా ౯

మఘాయాంమృత్యుర్వాసార్ధమాసంవామాసంవావింశతిదినానివాపీడా ౧౦

పూర్వాఫల్గున్యాంమృత్యుర్వాబ్దంమాసంవాపీడాపఞ్చదశవాషష్టిర్వాదినాని ౧౧

ఉత్తరాయాంసప్తవింశతిఃపఞ్చదశసప్తవాదినాని ౧౨
హస్తేమృత్యురష్టవానవవాసప్తవాపఞ్చదశవాహాని ౧

చిత్రాయాంపక్షమష్టవాదశవాఏకాదశవాహాని ౧౪ స్వాత్యాం
మృత్యుర్వైకద్విత్రిచతుఃపఞ్చమాసైర్వాదశదినైర్వారోగనాశః ౧౫

విశాఖాయాంమాసంవాపక్షవాష్టదినంవింశతిదినంవాపీడా ౧౬
అనురధాయాందశరాత్రమష్టావింశతిరాత్రంవా ౧౭

జ్యేష్ఠాయాంమృత్యుర్వాపక్షంవామాసంవైకవింశతిరాత్రంవాపీడా ౧౮
మూలేమృత్యుఃపక్షంనవరాత్రంవింశతిరాత్రంవాపీడా ౧౯

పూర్వాషాఢాయాంమృత్యుర్వాద్విత్రిషడాదిమాసైర్వింశతిదినైఃపక్షేణవారోగనాశః ౨౦

ఉత్తరాషాఢాయాంసార్ధమాసంవింశతిరాత్రంవామాంసవా ౨౧
శ్రవణేపఞ్చవింశతిర్దశవాఏకాదశవాషష్టిర్వాహాని ౨౨

ధనిష్ఠాయాందశరాత్రంపక్షంమాసంత్రయోదశరాత్రంవా ౨౩ శతతారకాయాంద్వాదశైకాదశవా ౨౪

పూర్వాభాద్రపదాయాంమృత్యుర్వాద్విత్ర్యాదిమాసంవాదశరాత్రంవా ౨౫
ఉత్తరాభాద్రాయాంసార్ధమాసంపక్షంసప్తాహందశాహంవా ౨౬

రేవత్యాంజ్వరాద్యుత్పత్తౌదశాహమష్టావింశతిరాత్రంవాపీడా ౨౭
జన్మనక్షత్రేజన్మరాశౌఅష్టమచన్ద్రేరోగోత్పత్తౌమృత్యుః ౨౮

అర్కాదివారేక్రమేణమఘాద్వాదశ్యౌవిశాఖైకాదశ్యోపఞ్చమ్యార్ద్రేతృతీయోత్తరాషాఢేశతతారాష ష్ఠ్యాఅష్టమ్యశ్విన్యోపూర్వాషాఢానవమ్యోచేతిత్రయాణాంయోగేమృత్యుః

ఏవమర్కాదౌఅనురాధాభరణ్యోఆర్ద్రాత్తరాషాఢేమఘాశతతారేవిశాఖాశ్విన్యోజ్యేష్ఠామృగౌశ్రవ ణాశ్లేషేపూర్వాభాద్రపఅదహస్తౌచేన్మృత్యుయోగః

అత్రోక్తాస్తిథివారనక్షత్రశాంతయోవిస్తృతాఃకార్యాః
యేషునక్షత్రేషుమరణముక్తంతత్రశాన్తిరావశ్యకీ అన్యత్రకృతాకృతా ॥

అథసర్వనక్షత్రశాన్తిప్రయోగః

అథసర్వనక్షత్రసాధారణఃశాన్తిప్రయోగఃదేశకాలౌసంకీర్త్యమమోత్పన్నవ్యాధేర్జీవచ్ఛరీరావిరో ధేనసమూలనాశార్థమముకనక్షత్రః

శాన్తికరిష్యఇతిసంకల్ప్యగణేశపూజాది

ఆచార్యవృత్వాకుమ్భోపరిపుర్ణపాత్రేద్వాదశదలేనక్షత్రదేవతాప్రతిమాంసౌవర్ణీసంపూజ్యద్వా దశదలేషుసకంర్షణాదిద్వాదశమూర్తీర్ద్వాదశాది

త్యాన్వాసంపూజ్యదూర్వాసమిత్తిలక్షీరాజ్యైర్గాయత్ర్యాతత్తద్దేవతాయైఅష్టోత్తరశతంహుత్వామ రణాదిపీడాధిక్యేకౌసహస్రం

హుత్వాదధ్యోనబలిందత్వాచార్యాయగాంప్రతిమాంచదద్యాదితిసంక్షేపఃశాన్తిమయూకాదౌన క్షత్రభేదేనహవిర్మన్త్రబలిధూపాదిభేదః

అస్తిథివారదేవతామన్త్రాదిభేద ఇత్యాదివిస్తరోద్రష్టవ్యః

కర్మవిపాకేజాతవేదస ఇత్యృచోఽయుతంలక్షంవాజపోరుద్రేనమకానువాకైః

సహస్రకలశస్నానంవావిష్ణోసహస్రావృతపురుషసూక్తేనసహస్రఘటస్నానంజవరనాశకమ్
యద్వాశ్రీభాగవతస్థజ్వరస్తోత్రజపః ॥

అథసర్వరోగనాశకాని

అథసర్వరోగనాశకాని రోగానుసారేణలఘురుద్రమహారుద్రాతిరుద్రాణాంజపోభిషేకోవా
విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రస్యశతంసహస్రమయుతంవాజపః సౌరజపః

సూర్యనమస్కారర్ఘ్యదానానిముఞ్చామిత్వేతిసూక్తజపోఽచ్యుతానన్తమోవిన్దేతినామత్రయజపో
మృత్యుంజయజపశ్చరోగానుసారేణేతిసర్వరోగహరాణి ॥

జ్యేష్ఠామూలశ్రుతిస్వాతీమృదుక్షిప్రపునర్వసౌ । గురుశుక్రేన్దువారేషుశస్తంభేషజభక్షణమ్ ౧
రిక్తాయాంచరలగ్నేమిశ్రక్షిప్రేన్ద్రమూలపుర్వాసు ।

చిత్రాభరణీశ్రవణత్రయభేరవికుజబుధార్కజేస్నాయాత్ ౨
వైధృతౌచవ్యతీపాతేభద్రాయాంసంక్రమేతథా । రోగముక్తస్నానమత్రచన్ద్రతారాబలంనవా
॥3॥

అథాభ్యఙ్గః

అథాభ్యఙ్గః భద్రాసంక్రమపాతవైధృతిసితేజ్యార్కారషష్ఠ్యాదిషుశ్రాద్ధాహే
ప్రతిపద్వయేపరిహరేద్ధేతుంవినాభ్యఞ్జనమ్ ।

మాఙ్గల్యంవిజయోత్సవోద్భవదనందీపావలీహేతవోభ్యఙ్గస్యాథబుధామ్బుపర్వపితృభాభ్యఙ్గాత్ప తిఘ్న్యఙ్గనా ౧

అథాపవాదః సార్షపంగన్ధతైలంచయతైలంపుష్పవాసితమ్ ।
ద్రవ్యాన్తరయుతంతైలంపక్వతైలంనదుష్యతి ౧

కించిద్రోఘృతయుక్తంవావిప్రపాదరజోన్వితమ్ ।
నిత్యాభ్యఙ్గేచనోదుష్టంతైలంనిన్ద్యేప్సుసర్వదా ౨

రవోపుష్పంగురౌదూర్వాభౌమవారేచమృత్తికామ్ । భార్గవేగోమయంక్షిప్త్వా తైలస్నానంసుఖావహమ్ ॥3॥

గృహారమ్భః

గృహారమ్భః వైశాఖేఫాల్గునేపౌషేశ్రావణేమార్గశీర్షకే ।

గృహారమ్భప్రవేశౌస్తఃస్తమ్భోచ్ఛ్రాయశ్చశస్యతే ౧ జ్యేష్ఠకార్తికమాఘాంశ్చశుబదాన్ప్రాహనారదః ।

తృణేగేహంసర్వమాసేపౌషేఉఖ్యగృహంనహి ౨
హస్తత్రయధ్రువమృదుధనిష్ఠాద్వయపుష్యభే ।

రిక్తాఅర్కకుజౌత్యక్త్వాగ్రుహంకుర్యాద్విశేదపి 3 శిలాన్యాసంచఖాతంచశ్రుత్యధిక్రూరమిత్రభైః

ఆశ్లేషామూలపుష్యార్కమృగాన్త్యధ్రువభైరపి ౪ కేన్ద్రాష్టమేపాపహీనవేశ్మకృత్యంస్థిరోదయే ।

ధనిష్ఠాపఞ్చకేవర్జ్యఃస్తమ్భోచ్ఛ్రాయఃసదాబుధైః ౫ నేష్టామి సప్తసూర్యర్క్షాదిష్టాన్యేకాదశాష్టమాత్ ।

దశశిష్టానినేష్టానిచక్రేస్యుర్వృషవాస్తుని ౬
యద్వాతుర్యాత్పఞ్చదశాతూత్రయోవింశతిసంఖ్యకాత్ ।

వేదాబ్ధిపఞ్చనేష్టానిగృహారమ్భప్రవేశయోః ౭ స్నానపాకస్వాపవస్త్రభుజీనాంపశుకోశయోః ।

దేవానాంచగృహాన్కుర్యాత్పూర్వాదౌముఖ్యవేశ్మనః ౮
ఉదగ్దిశంధ్రువముఖాజ్జ్ఞాత్వాప్రాచీంప్రసాధయేత్ ।

కోణాధ్వభ్రమకూపద్వాఃపఙ్కస్తమ్భద్రుమామరైః ౯
విద్ధాదుష్టాద్వార్నదోషోగృహోచ్చద్విగుణాన్తరే ।

సూత్రంభిత్తిశిలాన్యాసంస్తమ్భస్యారోపణంతథా ౧౦
ఆగ్నేయీందిశమారభ్యకుర్యాదిత్యాహకశ్యపః ।

అన్యవేశ్మస్థితందారునాన్యేవేశ్మనియోజయేత్ ౧౧ నూతనేనూతనంకాష్ఠంజీర్ణేజీర్ణప్రశస్యతే ।

ద్వాత్రింశాధికహస్తేచతృనాగారేచతుర్ముఖే ౧౨ నతత్రచిన్తయేద్ధీమాన
గుణానాయవ్యయాదికాన్ ॥

అథగృహప్రవేశః

అథగృహప్రవేశః వాస్తుపూజావిధిఃకార్యఃపూర్వమేవప్రవేశతః ।

మైత్రధ్రువక్షిప్రచరమూలభైర్ధనపుత్రకృత ౧ వాస్తుశాన్తిప్రయోగోన్యతోజ్ఞేయః

వాస్తుశాన్తిర్ద్విదైవోక్తాప్రవేశస్తునిశిక్వచిత్ ।

గృహప్రవేశ ప్రారమ్భోదితమాసాదికైఃశుభః ౧ క్వచిన్మాఘోర్జశుక్రేషుకైశ్చిదుక్తోమృదుధ్రువే ।

శ్రేష్ఠఃక్షిప్రైశ్చరైర్మధ్యోనిన్ద్యస్తీక్ష్ణోగ్రమిశ్రభైః ౨ త్రిషడాయేఖలైఃసద్భిఃషడష్టవ్యయవర్జితైః ।

శుద్ధేమ్బురన్ధ్రేచతనౌవిజనుర్లగ్నభాష్టమే ౩ ఋక్షాణిపఞ్చసూర్యర్క్షాన్నేష్టాన్యష్టచతుర్దశాత్ ।

శేషభానిశుభాన్యేవంప్రవేశేఘటచక్రకమ్ ౪ ఇతివాస్తుప్రకరణమ్ ॥

అథధనాద్యర్థగమనమ్

అథధనాద్యర్థగమనమ్ శ్రుతిద్వయాశ్విపుష్యాన్త్యానురాధామృగహస్తభే ।

పునర్వసౌగోచరేష్టప్రదవారేవ్రజేన్నరః ౧ అభిజిద్భంగమేశ్రేష్ఠందక్షిణాశాంవినాక్షణః
మఘాచిత్రాత్రయాశ్లేషాభరణ్యార్ద్రాఃసకృత్తికాః ౨

పూర్వాభాద్రాచనేష్టాఃస్యుఃప్రయాణేజన్మభంతథా । త్యజేద్రిక్తాంపర్వషష్ఠ్యష్టమీద్వాదశికాస్తిథీః
౩

కృత్తికాభరణీపూర్వామఘానాంఘటికాఃక్రమాత్ । ఏకవింశతిసప్తాథషోడశైకాదశత్యజేత్ ౪

జ్యేష్ఠాశ్లేషావిశాఖాసుస్వాత్యాంచాపిచతుర్దశ ।
భృగోర్మతేసంకటేఽపిసర్వాస్వాతీమఘాంత్యజేత్ ౫ భరణ్యాః

పూర్వమర్ధచచిత్రాశ్లేషాంతకోత్తరమ్ ॥

వారశూలః

వారశూలఃసోమశశ్రీప్రాచ్యామీజ్యస్తుదక్షిణే ౬ రవిశుక్రౌప్రతీచ్యాస్యాదుదీచ్యాంబుధమఙ్గలౌ ।

పూర్వాదిదిక్షుమేషాద్యాఃక్రమాత్రిశ్చన్ద్రరాశయః ౭
సంముఖోదక్షిణో౽భ్జఃసన్పృష్ఠేవామే౽తినిన్దితః ।

దిశియత్రోదేతిశుక్రస్తాందిశంనప్రవజేన్నరః ౮ నవ్రజేత్సంముఖేజ్ఞేపిశుభంపృష్ఠోపివామతః

రేవతీమేషగేచన్ద్రేశుక్రాన్ధ్యాత్సంముఖవ్రజేత్ ॥

ప్రయాణేశుభాః

ప్రయాణేశుభాఃకేన్ద్ర ౧।౪।౭।౧౦ కోణేషు ౯।౫ శస్తాఃఖలాస్త్ర్యాయషట్ఖేష్వ ౩।౧౧।౬।౧౦
నిష్టఃశనిఃఖే ౧౦

కవిఃసప్తమే ౭ గ్లౌఃషడష్టాన్త్యలగ్నే ౬।౮।౧౨।౧ విలగ్నేశ్వరోప్యస్తషష్ఠాష్టమాన్త్యే
౭।౬।౮।౧౨॥౧॥

కేన్ద్రవక్రీవక్రివర్గోలగ్నేవారశ్చవక్రిణః ।

కుమ్భఃకుమ్భనవాంశశ్చలగ్నేత్యాజ్యాఃప్రయత్నతః౨
మీనలగ్నేతదంశేవాయాతుర్మార్గో౽తిదుఃఖదః ।

శత్రుంలగ్నభతఃషష్ఠంతత్పతిర్వామృతిప్రదః ૩ శత్రుక్షేత్రేతదంశేవాతదృష్టేగమనంనసత్ ।

లగ్నేస్తంగతరాశిశ్చజన్మరాశిశ్చనోశుభః ౪ శశీవర్గోత్తమేలగ్నేవర్గోత్తమయుతేజ్ఞయః ॥

పితదన్తంతస్యజీవితమ్

శుక్లాదితిథివారర్క్షయోగోఽశ్చైరష్టభిస్త్రిభిః ౫ త్రిస్థస్తష్టోవశిష్టశ్చేత్సర్వాఙ్కఃసార్వకామికః ।

త్రిషుక్రమాద్భవేచ్ఛూన్యందుఃఖదారిద్ర్యమృత్యుదమ్ ౬
యద్యేకస్మిన్నేవదినేపురాద్గచ్ఛేత్పురాన్తరమ్ ।

ప్రావేశికీకాలశుద్ధిస్తదాజ్ఞేయానయాత్రికీ ౭ ప్రవేశాన్నిర్గమోనేష్టఃప్రవేశోనిర్గమాదపి ।

జిష్ణోఃకదాపినవమేధిష్ణ్యేవారేతిథౌతథా ౮ యామ్యాదిగ్గమనంశయ్యావితానంఛాదనంగృహే ।

నకుమ్భమీనగేచన్ద్రేతృణకాష్ఠస్యసంగ్రహః ౯
తర్పితాగ్నిసుహృద్విప్రభార్యాదిస్తృప్తిమాన్వ్రజేత్ ।

స్వకీయాంపరకీయాంవాస్త్రియంపురుషమేవవా ౧౦
తాడయిత్వాతుయోగచ్ఛేద్బ్రాహ్మణానవమాన్యచ ।

వ్యాధితఃక్షుధితోవాఽపితదన్తంతస్యజీవితమ్ ॥

ప్రస్థానేర్ధఫలమ్

క్రోధంక్షౌరేతథావాన్తింతైలాభ్యఙ్గాశ్రుమోచనమ్ ।

మద్యంమాంసంగుడంతైలంసితాన్యతిలకంతథా ౧౨
శ్వేతభిన్నంచవసనంప్రయాణేపరివర్జయేత ।

క్షౌరంపంచదినదుగ్ధంత్రిదినంసప్తరాత్రకమ్ ।
మైథునంచాపరంతైలంమధ్వాజ్యంతద్దినేత్యజేత్ ।

స్త్ర్యార్తవంబీజదానాన్తంతథాకుశకునాంస్త్యజేత్ ౧౪
సుముహూర్తేస్వయంగమనాసంభవేప్రస్థానంకార్యమ్

ప్రస్థానంనామాభీష్టవస్తుచాలనమ్ యజ్ఞోపవీతకంశస్త్రంమధుచస్థాపయేత్ఫలమ్ విప్రాదిః

క్రమతఃసర్వైఃస్వర్ణధాన్యామ్బరాదికమ్ ౧ రాజాదశాహంపఞ్చాహమన్యోనప్రస్థితోవసేత్ ।

స్వయంగమనాద్వస్తుస్థాపనాఖ్యప్రస్థానేర్ధఫలమ్ ॥

ప్రస్థానదేశావధిః

ప్రస్థానదేశావధిః గేహాద్గేహాన్తరంగర్గఃసీమ్నఃసీమాన్తరంభృగుః ।

బాణక్షేపంభరద్వాజోవసిష్ఠోనగరాద్బహిః ౧ ప్రస్థానేపికృతేనేయాన్మహాదోషాన్వితేదినే ।

ప్రస్థానదినేపిక్రోధాదికంవర్జయేత్ శకునాపశకునప్రపఞ్చోఽన్యత్ర ఇతియాత్రాప్రకరణమ్ ॥

అథగోచరప్రకరణమ్

అథగోచరప్రకరణమ్ జన్మరాశేఃక్రూరచన్ద్రాస్త్రిషట్దశమగాఃశుభాః

సప్తాద్యగశ్చాపిచన్ద్రఃశుక్లేద్వినవపఞ్చసు ౧ బుధోవ్యన్త్యసమే ౨।౪।౬।౮।౧౦
జీవోద్విపఞ్చనవసప్తసు ।

జన్మాదిపఞ్చసుతథానవాష్టద్వాదశేభృగుః ౨ ఏకాదశేసర్వఖేటాఃశుభాఃస్యురితిసంగ్రహః ।

జన్మసంపద్విపత్క్షేమంప్రత్యరిఃసాధికావధః ।

మైత్రాతిమైత్రాఃస్యుస్తారాస్త్రిరావృత్త్యాస్వజన్మభాత్ ౧
క్రమతఃసూర్యాదిబలంనృపదర్శనసర్వకార్యయుద్ధేషు ।

శాస్త్రకరగ్రహయాత్రాదీక్షాసూహ్యంవిశేషేణ ౨
అనిష్టసూర్యాదీనాందానానిద్వితీయపరిచ్ఛేదాన్తే ॥

అథపల్లీసరఠఫలమ్

అథపల్లీసరఠఫలమ్ ।
దక్షాంగోదరనాభిహృత్సుపతితాపల్లీవరాంగేహనుంముక్త్వానుఃశుభదాస్త్రియాఃఫలమిదంవామే
తరవ్యత్యయాత్ ।

ఇత్యాహుఃసరఠప్రరోహణఫలంపాతేఽన్యథైకేవృథాపల్ల్యారోహణకేఽపివస్త్రసహితంస్నాత్వాచ
రేచ్ఛాన్తికమ్ ॥౧॥

అథపల్లీసరఠశాన్తిః

అథపల్లీసరఠశాన్తిః ।
తయోఃస్పర్శమాత్రేస్నానంకృత్వాపఞ్చగవ్యంప్రాశ్యాజ్యమవలోక్యాశుభనాశార్థంశుభవృద్ధ్యర్థంవాశాన్తిఃకార్యా

పల్ల్యాఃసరఠస్యవాహేమ్నాప్రతిమాంకృత్వారక్తవస్త్రేణసంవేష్ట్యసంపూజ్యకలశేరుద్రంసంపూజ్యః

మృత్యుంజయమన్త్రేణఖాదిరసమిద్భిరష్టోత్తరశతంతిలైర్వ్యాహృతిభిరష్టోత్తరసహస్రంశతంవాహుత్వాస్విష్టకృదాద్యభిషేకాన్తేస్వర్ణవస్త్రతిలదానమ్ ॥

అథకపోతప్రవేశః

అథకపోతప్రవేశమధువల్మీకోత్పత్తిపిఙ్గలాస్వరకాకవైకృతగ్రామ్యారణ్యాదిమృగపక్షివికారేశాన్తిః

దేవాఃకపోత ఇతిపఞ్చర్చసూక్తంసహస్రంశతంవాజపిత్వా యత

ఇంద్రభయామహేస్వస్తిదావిశస్త్ర్యమ్బకమితిమన్త్రైర్హుత్వావ్యాహృతిభిరష్టోత్తరశతంతిలహోమంకుర్యాత్ అథవాపఞ్చవిప్రైఃక్రమేణదేవాఃకపోత

ఇతిసూక్తంసుదేవోఽసీత్యృచంకనిక్రదదితిశాకున్తసూక్తంనమోబ్రహ్మణేనమోఇతిమన్త్రంచసహస్రాదిసంఖ్యయాజప్త్వోపనిషదశ్చపఠిత్వావ్యాహృతిభిస్తిలహోమంకుర్యాత్ ॥

అథకాకస్పర్శః

అథకాకస్పర్శమైథునదర్శనాదిశాన్తిఃసంకల్పాగ్నిప్రతిష్ఠాపనాన్తేకుమ్భేసౌవర్ణమింద్రః

లోకపాలాంశ్చసంపూజ్యాగ్నౌచరుంఅపయిత్వాపలాశసమిచ్చర్వాజ్యవ్రీహిభిఃప్రత్యేకమష్టోత్త రసహస్రంశతంవా

యత ఇన్ద్రేతిమన్త్రేణహుత్వాలోకపాలేభ్యస్తైరేద్రవ్యైర్దశకృత్వోహుత్వా

లోకపాలబలింకుమ్భాగ్రేవాయసేభ్యోబలిమైన్ద్రవారుణేతిమత్రేణదత్వాయజమానోభిషేకాన్తేశ తందశవావిప్రాన్భోజయేత్

ఘరట్టోలూఖలముసలదృషదాసనమఞ్చకాదేరకస్మాత్స్ఫుటనేఘృతోక్తమధుయుతాశ్వత్థస మిధః

ప్రజాపతయేహుత్వాగాయత్ర్యాష్టోతతరసహస్రేణాభినన్త్రయేత్ ॥

నానావిధశాంతిః

నానావిధదివ్యభౌమాన్తరిక్షోత్పాతేషుశాంతిః
సంకల్పాదికృత్వకుమ్భేఇన్ద్రరుద్రౌసంపూజ్యయత ఇన్ద్రస్వస్తిదావిశస్పతిః

అఘోరేభ్యోథేతిమన్త్రైఃసమిదాజ్యచరువ్రీహితిలాన్ప్రతిద్రవ్యమష్టోత్తరశతంహుత్వావ్యాహృతి భిః

కోటిహోమంలక్షహోమమయుతహోమంతత్పాదహోమంవాతిలైర్విత్తానుసారేణనిమిత్తా నుసారేణచసప్తరాత్రంత్రిరాత్రమేకరాత్రం

వాకృత్వాసూర్యగణేశక్షేత్రపాలదుర్గామన్త్రాణాంజపంకృత్వాపాయసాదినాబ్రాహ్మణభోజనం కార్యమ్ యద్వాచణ్డీసప్తశతీజపః

అథవారుద్రైర్జపోభిషేకోవా
అశ్వత్థప్రదక్షిణాశివపూజాగోవిప్రపూజాదివేతినానోత్పాతసామాన్యశాన్తయః ॥

అథగాయత్రీపురశ్చరణప్రయోగః

దేశయాలౌసంకీర్త్యకరిశ్యమాణగాయత్రీపురశ్చరణేఽధికారసిద్ధ్యర్థంకృచ్ఛ్రత్రయమముకప్ర త్యామ్నాయేనాహమాచరిష్యే

ఇతిసంకలప్య హేూమాదిప్రత్యామ్నాయవిధినాకృచ్ఛ్రాణ్యనుష్ఠాయాముకశర్మణోమమగాయ త్రీపురశ్చరణేఽనేనేకృచ్ఛ్రత్రయానుష్ఠానేనాధికారః

అసిద్ధిరస్త్వితివిప్రాన్వదేత్ విప్రాఅధికారసిద్ధిరస్త్వితిబ్రూయుః

తతఃకరిష్యమాణపురశ్చరణాఙ్గత్వేనవిహితంగాయత్రీజపాదికరిష్యేఇతిసంకల్ప్యస్వయంవి ప్రద్వారావాకుర్యాత

తద్యథా సప్రణవవ్యాహ్రతికగాయత్ర్యా
అయుతంజప్త్వాఆపోహిష్ఠేతిసూక్తంఏతోన్విన్ద్రమితితిస్త్రఃఋతంచేతిసూక్తంస్వస్తిన

ఇత్యాద్యాఃస్వస్తిమతీఃస్వాదిష్ఠయే-త్యాద్యాఃపావమానీశ్చసర్వాఃప్రత్యేకం
దశవారంస్వయమన్యద్వారావాజపిత్వా

తత్సవితురిత్యస్యాచార్యమృషింవిశ్వామిత్రంతర్పయామి గాయత్రీఛన్దస్తం
సవితారందేవతాంం

ఇతితర్పణంకృత్వారుద్రంనమస్కృత్యకద్రుద్రాయేత్యాదీనిరుద్రసూక్తానిజపేత్

తతోదినాన్తరేదేశకాలౌసంకిర్త్యమమసకలపాపక్షయద్వారాశ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంచతుర్వింశతి లక్షాత్మకగాయత్రీపురశ్చరణంస్వయంవిప్రద్వారావాకరిష్యే

తదఙ్గత్వేనస్వస్తివాచనంమాతృకాపూజనంనాదీశ్రాద్ధం విప్రద్వారాజపేజపకర్తృవరణంచకరిష్య ఇతిసంకల్పః

సంకల్పస్యాపి ఋత్విక్కతృకత్వేఽముకశర్మణోయజమానస్యసకలపాపక్షేత్యాదియజమానానుజ్ఞయాకరిష్యే

ఏవంపూర్వత్రాపిసంకల్పఊహ్యః నాన్దీశ్రాద్ధాన్తేసవితాప్రియతామితి

గాయత్రీపురశ్చరణేజపకర్తారంత్వాంవృణేఇతివిప్రమేకైకంవృణుయాత్ వస్త్రాదిభిఃపూజయేత్ ॥

అథనిత్యకర్మః

అథనిత్యకర్మ ఏకైకోవిప్రః స్వయంకుశాద్యాసనోపవిష్టఃపవిత్రపాణిరాచమ్యప్రాణానాయమ్యదేవతాఃప్రార్థయేత్

సూర్యఃసోమోయమఃకాలఃసంధ్యేభూతాన్యహఃక్షపా ।
పవమానోదికపతిర్భూరాకాశంఖేచరామరాః ౧

బ్రహ్మశాసనమాస్థాయకల్పధ్వమిహసంనిధిమ ౧ ఇతి
తతోదేశకాలౌసంకీర్త్యప్రత్యాహికజపంసంకల్ప్య

గురవేనమః గణపతయేం దుర్గాయైం మాతృభ్యోం ఇతినత్వాత్రిఃప్రాణానాయమ్య

తత్సవితురితిగాయత్ర్యావిశ్వామిత్రఋుషిఃసవితాదేవతాగాయత్రీఛన్దఃజపేవిం విశ్వామిత్రఋుశయేనమః

శిరసి గాయత్రీఛన్దసేనమోముఖే సవితృదేవతాయైనమోహ్రది ఇతిన్యస్య తత్సవితురఙ్గుష్ఠాభ్యాం౦

వరేణ్యంతర్జనం భర్గోదేవస్యమధ్యమాం ధీమహ్యనాపికాం ధియోయోనఃకనిష్ఠికాభ్యాంప్రచోదయాతకరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమ

ఇతికరన్యాసంకృత్వైంహ్రదయాద్దిషడఙ్గన్యాసంకుర్యాత్

పూర్వోక్తరీత్యాసంస్కృతాంజపమాలాంపాత్రేనిధాయసంప్రోక్ష్యఓంమహామాయేమహామాలేస ర్వశక్తిస్వరుపిణి ।

చతుర్వర్గస్త్వయిన్యస్తస్తస్మాన్మాంసిద్ధిదాభవ ౧

ఇతిప్రార్ధ్య ఓం అవిఘ్నంకురుమాలేత్వమితితామాదాయమన్త్రదేవతాంసవితారంధ్యాయనమన్త్రర్ధస్మరన్మ ధ్యాందినావధిజపేత్

అతిత్వరాయాంసార్ధత్రయప్రహరావధి జపాన్తేపునఃప్రణవముక్త్వాత్వంమాలేసర్వదేవానాంప్రీతిదాశుభదాభవ ।

శివంకురుష్వమేభద్రేయశోవీర్యచసర్వదా ౧ ఇతిమాలాంశిరసినిధాయత్రిఃప్రాణానాయమ్యన్యాసత్రయంకృత్వాజపమీశ్వరార్పణంకుర్యా త్

ప్రత్యహంసమానసంఖ్యఏవజపోనతున్యూనాధికఃఏవంపురశ్చరణజపసమాప్తౌహోమః పురశ్చరణసాంఙ్గతాసిద్ధ్యర్థంహోమావిధింకరిశ్య

ఇతిసంకల్ప్యాగ్నిప్రతిష్ఠాప్యపీఠేసూర్యాదినవగ్రహపూజానాదికలశస్థాపనాన్తేఅన్వాదధ్యాత

చక్షుషీఆజ్యేనేత్యత్నేగ్రహపీఠదేవతాన్వాధానమర్కాదిసమిచ్చర్వాజ్యాహుతిభిః

కృత్వాప్రధానదేవతాంసవితారంచతుర్వింశతిసఅహస్రతిలాహుతిభిస్త్రిసహస్త్రసంఖ్యాకాభిః

పాయసాహుతిభిర్ఘృతమిశ్రతిలాహుతిభిర్దూర్వాహుతిభిఃక్షీరత్మసమిదాహుతిభిశ్చ

శేషేణస్విష్టకృతమిత్యాదిచరుపాయసతిలైఃసహాజ్యస్య పర్యగ్నికరణాది

ఆజ్యభాగాన్తేఇదంహవనీయద్రవ్యమన్వాధానోక్తదేవతాభ్యః

అస్తునమమేతియజమానస్త్యాగంకుర్యాత్
హోమేసప్రణవావ్యాహ్రతిరహితాస్వాహాంతాగాయత్రీ

దూర్వాత్రయస్యైకాహుతిః దూర్వాసమిధాందధిమధ్వాజ్యాఞ్జనం స్విష్టకృదాదిబలిదానాన్తే

సముద్రజ్యేష్ఠాఇత్యాదిభిర్యజమానాభిషేకః

ప్రతిలక్షంసువర్ణనిష్కత్రయంతదర్ధంవాశక్త్యావాదక్షిణాహోమాన్తేజలేదేవంసవితారంసం పూజ్యహోమసంఖ్యాదశాంశేన

౨౪౦౦ గాయత్ర్యన్తేసవితారంతర్పయామీతుక్త్వాతర్పణంకార్యమ్ తర్పణదశాంశేన ౨౪౦

గాయత్ర్యన్తేఆత్మానమభిషిఞ్చామినమఇతి స్వమూర్ధ్న్యభిషేకః

హోమతర్పణాభిషేకాణాంమధ్యేయదేవనసంభవతితత్సానేద్విగుణోజపఃకార్యః

అభిషేకసంఖ్యాదశాంశేనాధికంవావిప్రభోజనమ్
పురశ్చరణంపుర్ణమస్త్వితివిప్రాన్వాచయిత్వేశ్వరార్పణంకార్యమ్

ప్రత్యహం యజ్ఞాగ్రత ఇతిశివసంకల్పమన్త్రస్యత్రిఃపాఠః

కర్తాబ్రాహ్మణైఃసహహవిష్యాశీసత్యవాగధఃశాయీపరిగృహీతభూప్రదేశానతిచారీచభవేత్

ఇత్యనన్తదేవీయానుసారేణచతుర్వింశతిలక్షపురశ్చరణప్రయోగః ఋగ్విధానేతు

మధ్యాహ్నేమితభుకమౌనీత్రిఃస్నానర్చనతత్పరః ।

లక్షత్రయంజపేధీమానితిత్రిలక్షంపురశ్చరణముక్తమ్ జపశతాంశత్రిసహస్రం హోమః

కలౌచతుర్గుణంప్రోక్తమితిపక్షేద్వాదశలక్షజపః ద్వాదశసహస్రహోమ ఇత్యాద్యూహ్యమ్

విష్ణుశయనమాసేషుపురశ్చరణంకార్యమ్ తీర్థాదౌశీఘ్రంసిద్ధిః బిల్వవృక్షాశ్రయేణజపే

ఏకాహాత్సిద్ధిరితిసవర్కమన్త్రప్రక్రియాదిప్వ ఇతిగాయత్రీపురశ్చరణమ్ ॥

అశ్వత్థోపనయనమ్

అథపూర్తకమలాకరేఅశ్వత్థోపనయనమ్ తచ్చవర్ణైః క్రమేణవృక్షస్థాపనాదష్టమే

ఏకాదశేద్వాదశేవర్షేఉపనయనోక్తముహూర్తేపూర్వాహ్ణేకార్యమ్

శూద్రస్థాపితాశ్చత్థేపౌరాణికమన్త్రైరారామప్రతిష్ఠామాత్రంకార్యంనోపనయనమ్ అథప్రయోగః

కర్తాదేశకాలౌసంకిర్త్యసర్వపాపక్షయకులకోతిసముద్ధరణపూర్వకవిష్ణుసాయుజ్యప్రాప్తికామోఽశ్వత్థోపనయనంకరిష్యే

ఇతిసంకీరత్యసర్వపాపక్షయకులకోటిసముద్ధరనపూర్వకవిష్ణుసాయుజ్యప్రాప్తికామోఽశ్వత్థోపనయనంకరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యనాన్దీశ్రాద్ధాన్తేఆచార్యవృణుయాత్ ఆచార్యఃపఞ్చామృతైః

శుద్ధోదకైఃసర్వౌశధిజలైశ్చాశ్వత్థమభిషిఞ్చయపిష్ఠతకేనాలంకృతతత్పూర్వస్థణ్డిలేఽగ్నిప్రతిష్ఠాప్యాన్వాధానే

అగ్నింవఅయుంసూర్యత్రిరగ్నింపవమానంప్రజాపతిందివ్రోషధీరనస్పతింపిప్పల్మృజాపతించపాలాశసమిచ్చర్వాజ్యైః

ప్రత్యేకమేకైకయాహుత్యా శేషేణేత్యాది అష్టచత్వారింశన్మృష్టీనాంతూష్ణీంనిర్వాపప్రోక్షణే

శ్రపణాద్యాజ్యభాగాన్తేయువంవస్త్రాణీత్యశ్వత్థంవస్త్రయుగ్మేనావేష్ట్యయజ్ఞోపవీతమితియజ్ఞోపవీతందత్వాప్రావేపామేతిమేకలాంతరిరావేష్ట్యఅజినందణ్డం

చతూష్టీందత్త్వాఅశ్వత్థేవఇత్యృచాగన్ధపుష్పైఃసంపూజ్యదేవస్యత్వేతిమన్త్రాన్తేహస్తంగృహ్ణామ్య
శ్వత్థేతిస్పృష్ట్వాసప్రణవవ్యాహ్రతికాగాయత్రీంత్రిర్జపిత్వా

అశ్వత్థేవోనిశదనసూక్తేన
వ్యాహ్రతిభిశ్చాశ్వత్థాగ్నిన్ధపయామీతిస్వర్ణశలాకయాస్పృష్ట్వాఽఽజ్యపలాశసమిచ్చరుభిఃప్రత్యే
కం

ద్వాదశమన్త్రైర్ద్వాదశాహుతీర్జుహుయాత మన్త్రస్తు భూఃస్వాహా అగ్నయఇదంం । భువఃస్వాం
వాయవం । స్వఃస్వాం సూర్యాయేం ।

అగ్నాఆయూంషిం అగ్నిఋషిః అగ్నేపవస్వస్వేతిత్రిభిరగయేపవమానాయేదంం ।
ప్రజాపతేనత్వం ప్రజాపతయం ।

ఔషధయఃసంవదన్తం అశ్వత్థేహోమం ఓషధీభ్య ఇదంం । వనస్పతేశతం వనస్పతయఇం ।
ద్వాసుపర్ణాం పిప్పలాయేదంం ।

సమస్తవ్యాహ్రతిభిఃప్రజాపతయఇదంం
స్విష్టకృదాదిహోమశేషంసమాప్యాశ్వత్థేవఇతిగన్ధపుష్పధూపదీపనైవేద్యఫలతామ్బూలాద్యైః

సంపూజ్యాశ్వత్థంస్పృష్ట్వాచార్యాయగామన్యేభ్యోదక్షిణాందత్త్వాశ్వత్థవస్త్రాదికమాచార్యాయద
త్త్వాష్టౌవిప్రాన్భోజయేదితి ॥

పుత్రత్వేనప్రతిగ్రహఃకార్యః

అపుత్రేణపుంసాస్త్రియావావటప్లక్షామ్రాదేఃపుత్రత్వేనప్రతిగ్రహఃకార్యః

దేశకాలౌసంకిర్త్యమహాపాపక్షయకులత్రయసముద్ధరణప్రజాపతిపురగమననిరయస్థపిత్రృద్ధా
రమధుధారాతృప్తిసిద్ధ్యర్థం

సపుత్రత్వసిద్ధ్యర్థమముకవృక్షంపతిగ్రహీష్యే ఇతిసంకల్ప్య వాసంకృత్వా రాత్రౌ అష్టవిప్రానాహూయచన్ద్రంసంపూజ్యజాగరం

భూశయనంవాకృత్వా ప్రాతర్వృక్షంసంపూజ్యతచ్ఛాయాయాంవిప్రాన్సంభోజ్యపుణ్యాహంవాచయిత్వాప్రార్థయేత్

అపుత్రోభగవన్త్రోత్రపుత్రప్రతికృతితరుమ్ । గ్రహీష్యామిమమానుజ్ఞాంకర్తుమర్హథసత్తమాః ౧

తామ్రపాత్రేపఞ్చసౌవర్ణఫలానివీజపఞ్చరత్నయుతాన్యధివాస్యలోకపాలబలీన్దద్యాత్ ॥

పరేద్యుస్తిలాజ్యచరుభిరష్టశతంవనస్పతిమన్త్రేణహుత్వాజాతకర్మాదివివాహాన్తసంస్కారాన్కృత్వాఽభిషిక్తః

కర్తాపుష్పాఞ్జలిమాదాయప్రార్థయేత్ యేశాఖినఃశిఖరిణాంశిరసా
విభూషాయేనన్దనాదిషువనేషుకృతప్రతిష్ఠాః ।

యేకామదాఃసురనరోరగకిన్నరాణాంతేమే నతస్యదురితార్తిహరాభవన్తు ౧

ఏతేద్విజావిధివదత్రహుతోహుతాశఃపశ్యత్యసౌచహిమదీధితిరన్తరస్థః ।

త్వంవృక్షపుత్రపరికల్ప్యమయావృతోఽసికార్యంసదేవభవతామమపుత్రకార్యమ్ ౨

అఙ్గాదఙ్గాదితిస్పృష్ట్వావిప్రేభ్యోదక్షిణాందత్త్వావిసృజేత్ ఇతివటాదితరుపుత్రవిధిః ॥

సాధారణపరిభాషా

అథసకలకర్మసాధారణపరిభాషా సర్వేషుపాకయజ్ఞేషుభవేద్బ్రహ్మాకృతాకృతః ।

పాత్రాసాదనమిచ్ఛాత ఆజ్యాదిశ్రపణాదిచ ౧ స్రువాదిమార్జనంచేధ్మరజ్జుహప్తరణంతథా ।

పూర్ణపాత్రంభవేన్నిత్యమాజ్యస్యోత్పవనేతథా ౨ వ్రీహీణామవధాతశ్చతణ్డులేషుకృతాకృతః ।

ద్రవీభూతఘృతస్యాపివిలాపనవిధిస్తథా ౨ ప్రతిపదోక్తాజ్యహోమేపరిస్తరణంవికల్పితమ్ ।

అనాదిష్టాజ్యహోమేతునిత్యమ్
ఆజ్యభాగసహితతద్రహితకర్మణోస్తన్త్రప్రయోగేఆజ్యభాగాననుష్ఠానమేవయుక్తమ్

సర్వత్రాజ్యభాగయోర్వికల్పనాత అనేకపాకయజ్ఞానామేకకాలానుష్ఠానేసమానతన్త్రతా
తేనస్విష్టకృదాద్యేకమేవ

యత్రద్రవ్యంనోక్తం తత్రాజ్యంగ్రాహ్యమ్ మన్త్రాన్తేకర్మకర్తవ్యంమన్త్రాస్యకరణత్వతః ।

కర్మావృత్తౌతుమన్త్రస్యాప్యావృత్తిర్గృహ్యకర్మాణి ౧
సమన్త్రకహోమేతూష్ణీంనిర్వాపఃనామ్నాహోమేనామ్నైవనిర్వాపాది

యత్రమన్త్రేణనామ్నావాహోమోనోక్తసత్రనామ్నైవహోమః
సమన్త్రకహోమేసహైవానేకదైవత్యచరుపాకేపినవిభాగోనాభిమర్శశ్చ

అనుక్తౌదక్షిణకరః దిశామనుక్తౌప్రాచ్యుదీచీశాన్యః తిష్ఠన్నాసీన ఇత్యాద్యనుక్తావాసీనత్రైవ
అనాదేశేస్వయంకర్తా

అవిజ్ఞాతస్వరోమన్త్రః సౌత్రఏకశ్రుతిర్భవేత్ ।
హోమేషుమన్త్రంస్వాహన్తంప్రణవాద్యంచకారయేత్ ౨

విప్రాదీనాంద్విదర్భస్యాత్పవిత్రంగ్రథితంనవా ॥

ఆహుతిప్రమాణమ్

కర్షప్రమాణమాజ్యాదిలాజాముష్టిమితామతాః అన్నంగ్రాససమంగ్రాహ్యంకన్దానామష్టమోశకః ౧
తిలసక్తుకణాదీనామృగీముద్రాప్రమాణతః ॥

తామ్రపాత్రేణపిహితేతామ్రపాత్రాదికేశుభే ౨ అగ్నిప్రణయనంకార్యమృన్మయేరాజతాదికే ।

ఉత్తమఃశ్రోత్రియాగారాన్మధ్యమఃస్వగృహాదితః ३ నాప్రోక్షితమిన్ధనగ్రావాదధ్యాత్
సదోపవీతినాభావ్యంసదాబద్ధశిఖేనచ ।

సదేతికర్మాఙ్గతాపురుషార్థతాచ
తేనకర్మకాలేశిఖాబన్ధాద్యభావేప్రాయశ్చిత్తద్వయమన్యదైకమేవ దశవిధాదర్భాఉక్తాః

వటప్లక్షబిల్వవైకఙ్కతచన్దనదేవదారుసరలవృక్షజాఅపికచితసమిధః
ప్రభుఃప్రథమకల్పస్యయోఽనుకల్పేనవర్తతే

సనాప్నోతిఫలంతస్యపరత్రేతిశ్రుతిఃస్మృతిః ౧
బహ్వల్పంవాస్వగృహ్యోక్తంయస్యయత్కర్మచోదితమ్ ।
తస్యతావతిశాస్త్రార్థేకృతేసర్వఃకృతోభవేత్ ।

అథకర్మవిశేషేగ్నినామాని

అథకర్మవిశేషేగ్నినామాని అగ్నిస్తుమరుతోనామగర్భాధానేవిధీయతే ।

పవమానఃపుంసవనేసీమన్తేమఙ్గలాభిధః ౧ ప్రబలోజాతసంస్కారేపార్థివోనామకర్మణి ।

అన్నాశనేశుచిఃప్రోక్తఃసభ్యః స్యాచ్చౌలకర్మణి ౨ వ్రతాదేశేసముద్భవః గోదానాదౌసూర్యః

వివాహేయోజకః ఆవసథ్యేద్విజనామాప్రాయశ్చిత్తేవిటః పాకయజ్ఞేషుపావకః
పిత్ర్యేకవ్యవాహనఃదైవేహవ్యవాహనః

శాన్తికేవరదఃప్రోక్తపౌష్టికేబలవర్ధనఃమృతదాహేక్రవ్యాదఃజ్ఞాత్వైవమగ్నినామానిగృహ్యకర్మస
మారభేత్ ।

పలాశేనజుహూఃకార్యాఖదిరేణస్రువఃస్రుచః । తదభావేయథాలాభయజ్ఞియవృక్షజాః

తదభావేపలశమధ్యపర్ణైర్వాపిప్పలపర్ణైర్వాహోమః
ఏవంచమసాదయోపిఖాదిరాదియజ్ఞియవృక్షజాః

కామ్యేప్రతినిధిర్నాస్తినిత్యేనైమిత్తికేహిసః । కామ్యేప్యుపక్రమాదూర్ధ్వమన్యేప్రతినిధివిదుః ౧

నయాత్రప్రతిధర్మమన్త్రాకర్మదేవాగ్నికర్తృషు । నదేశారణికాలేషుత్రిషుప్రతినిధిర్మతః ౨

నాపిప్రతినిధానవ్యంనిషిద్ధంవస్తుకుత్రచిత్ । స్వకాలాదుత్తరోగౌణఃకాలఃసర్వస్యకర్మణః 3

తర్పణేస్వాసనేశ్రాద్ధేభుక్తౌమూత్రపురీషయోః షటసునిర్మాల్యకాదభార్ధర్వాద్యాఅభిచారకే ౪

మన్త్రోపియశ్చశూద్రార్థేబ్రాహ్మణఃప్రేతభోజనే ॥

అథకర్మాఙ్గదేవతాః

అథకర్మాఙ్గదేవతాః వివాహస్యాగ్నిర్దేవతా
తేనవివాహాఙ్గభూతస్వస్తివాచనాద్యన్తేకర్మాఙ్గదేవతాగ్నిఃప్రీయతామితివదేత్

ఔపాసనేఽగ్నిసుర్యప్రజాపతయఃస్థాలీపాకేఽగ్నిః గర్భాధానేబ్రహ్మా పుంసవనేప్రజాపతిః
సీమన్తేధాతా జాతకర్మణి మృత్యుః

నామకర్మనిష్క్రమణాన్నప్రాశనేషుసవితా చౌలేకేశినః ఉపనయనేఇన్ద్రశ్రద్ధామేధా
అన్తేసుశ్రవాః పునరుపనయనేఽగ్నిః

సమావర్తనస్యేన్ద్రః ఉపాకర్మణివ్రతేషుచసవితా వాస్తుహోమేవాస్తోష్పతిరన్తేప్రజాపతిః

ఆగ్రయణేఆగ్రయణదేవతాఃసర్పబలేఃసర్పాః తడాగాదీనావరుణః
గ్రహయజ్ఞేఆదిత్యాదినవగ్రహాః

కూష్మాణ్డహోమేచాన్ద్రాయణేఅగ్న్యాధానేచాగ్న్యాదయః అగ్నిష్టోమస్యాగ్నిః
అన్యేష్విష్టకర్మసుప్రజాపతిరితి ॥

అథకలియుగేకార్యాకార్యవివేకః

అథకలియుగేకార్యాకార్యవివేకః గీతాగఙ్గాతథావిష్ణుఃకపిలాశ్వత్థసేవనమ్ ।

ఏకాదశీవ్రతంచైవసప్తమంనకలౌయుగే ౧ విష్ణుంశివంవాభజతాంగురోఃపిత్రోశ్చసేవినామ్ ।

గోవైష్ణవమహాశైవతులసీసేవినామపి ౨ నస్యాత్కలికృతోదోషఃకాశ్యాంనివసతామపి ।

కలౌగురూణాంభజనమీశభక్త్యధికంస్మృతమ్ ౩
జపాదౌయత్రయాసంఖ్యాకలౌసాస్యాచ్చతుర్గుణా ।

కలౌదానంమహాశ్రేష్ఠంశివవిష్ణోశ్చకీర్తనమ్ ౪ కృతేయద్దశభిర్వర్షై స్త్రేతాయాంహాయనేనతు ।

ద్వాపరేతత్తుమాసేన అహోరాత్రేణతత్కలౌ ౫ ప్రథమస్కన్దే

కుశలాన్యాశుసిద్ధ్యన్తినేతరాణికృతానియదితికలౌపుణ్యకర్మణాంసంకల్పేఽపిసిద్ధిః

పాపానాంత్వాచరణాదేవేత్యుక్తమ్ స్మృత్యన్తరవిరోధేతుకలౌపారాశరస్మృతిః ।

ధ్యాయన్కృతేయజన్యజ్ఞై స్త్రేతాయాంద్వాపరేఽర్చయన్ ।
యదాప్నోతితదాప్నోతికలౌసంకీర్త్యకేశవమ్ ౧

ఇతిహేమాద్రౌవ్యాసవచనమ్
అత్రకృతయుగాద్యధికరణధ్యానాదిఫలార్థేకల్యధికరణంకీర్తనంవిధీయత

ఇతివాక్యార్థఃకౌస్తుభకర్తృపితామహైర్భక్తినిర్ణయేవిస్తరేణనిరూపితః హేమాద్రౌ
కలిసభాజయన్త్యార్యాగుణజ్ఞాః సారభాగినః ।

యత్రసంకీర్తనేనైవసర్వఃస్వార్థోభిలభ్యతే ౧ ఇతి
శ్రీభాగవతవచనముదాహృత్యసంకీర్తనేనహరిసంకీర్తనే నేత్యర్థ

ఇతిహేమాద్రావేవవ్యాఖ్యాతమ్ కృష్ణవర్ణత్విషాకృష్ణంసాఙ్గోపాఙ్గాస్త్రపార్షదమ్ । యజ్ఞైఃసంకీర్తన
ప్రాయైర్యజన్తిహిసుమేధసః ౧

యజ్ఞాదిస్వస్వాచారమాచరద్భిరపికాలేషుసంకీర్తననిష్ఠార్భావ్యమిత్యాశయఇతికౌస్తుభే

అనేనచతుర్వర్గఫలంనారాయణాశ్రయణమాత్రేణభవతీతిసిద్ధమ్ యావైసాధనసంపత్తిః పురుషార్థచతుష్టయే ।

త్యావినాతదాప్నోతినరోనారాయణాశ్రయః ౧ ఇతిభారతోక్తే ॥

శ్రీభాగవతేఽపి ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్యయ ఇచ్ఛేచ్ఛ్రేయ ఆత్మనః ।

ఏకంహ్యేవహరేస్తత్రకారణంపాదసేవనమ్ ౧ ఇతి
అత్రఏకపదావధారణాదిపదైరన్యసాధనానపేక్షత్వంభక్తియోగస్యోచ్యతే

జ్ఞానయోగాదేశ్చహరిపాదసేవనసాపేక్షత్వంధ్వన్యతే తథాచస్పష్టమేకాదశాదౌ
తస్మాన్మద్భక్తియుక్తస్యయోగినోవైమదాత్మనః ।

నజ్ఞానంనచవైరాగ్యంప్రాయఃశ్రేయోభేవేదిహ ౧ యత్కర్మభిర్యత్తపసాజ్ఞానవైరాగ్యతశ్చయత్
। యోగేనదానధర్మేణశ్రేయోభిరితరైరపి ౨

సర్వమద్భక్తియోగేనమద్భక్తోలభతేఞ్జసా । స్వర్గాపవర్గమద్ధామకథంచద్యదివాఞ్ఛతి ౩

ఇతి శ్రేయఃస్రుతింభక్తిముదస్యతేవిభోక్లిశ్యన్తియేకేవలబోధలబ్ధయే ।

తేషామసోక్లేశలఏవశిష్యతేనాన్యద్యథాస్థూలతుషావఘాతినామ్ ఇత్యాదిపరసహస్రవచనాని

జ్ఞానయోగస్యభగవదారాధనంతత్ప్రసాదంచవినైవసిద్ధిరితిక్వాపికేనాప్యనుక్తేశ్చ

సర్వాపేక్షాచయజ్ఞాపిశ్రుతేరశ్వవదిత్యధికరణేజ్ఞానోత్పత్తౌయజ్ఞాదిసర్వసాధనాపేక్షోక్తేశ్చ

కించభక్తియోగేదురాచారినోపిదృఢవైరాగ్యరహితస్యాప్యధికారోగమ్యతే
అపిచేత్సుదురాచారోభజతేమామనన్యభాక్ ।

సాధురేవసమంతవ్యః సమ్యగ్వ్యవసితోహిసః ౧ క్షిప్రంభవతిధర్మాత్మాశశ్వచ్ఛాంతినిగచ్ఛతి ।

కౌన్తేయప్రతిజానీహినమేభక్తఃప్రణశ్యతి ౨ ననిర్విణ్ణోనాతిసక్తోభక్తియోగోస్యసిద్ధిదః ।

ఇత్యాదివచనేభ్యఃనైవందురాచారిణాపిదృఢవైరాగ్యాదిసాధనచతుష్టయసంపత్త్యభావేపి

వేదాన్తశ్రవణాద్యనుష్ఠితౌజ్ఞానోత్పత్తిర్భవతీతిక్వాప్యుపలభ్యతే నచయథోక్తాధికారసంపత్తి

వినానుష్ఠితంసాధనంకిమపిఫలాయకల్పతే తస్మాత్సర్వథాసర్వైః

కలౌశ్రీహరిపాదసేవనాదిభక్తియోగాశ్రయణమేవకర్తవ్యమితిసిద్ధమ్ ॥

అథకలౌనిషిద్ధాని

అథకలౌనిషిద్ధాని సముద్రయాత్రాస్వీకారఃకమణ్డలువిధారణమ్
ద్విజానామసవర్ణాసుకన్యాసూపయమస్తథా ౧

దేవరాద్యైఃసుతోత్పత్తిర్మధుపర్కేపశోర్వధః మాంసదానంతథాశ్రాద్ధేవానప్రస్థాశ్రమస్తథా ౨

దత్తాక్షతాయాఃకన్యాయాః పునర్దానం పరస్యచ । దీర్ఘకాలంబ్రహ్మచర్యనరమేధాశ్వమేధకౌ ౩
మహాప్రస్థానగమనంగోమేధశ్చతథామఖః ।

ఇమాన్ధర్మాన్కలియుగేవర్జ్యానాహుర్మనీషిణః ౪ మద్యంవర్జ్యమహాపాపేమరణాన్తవిశోధనమ్ ।

సౌత్రామణ్యాదియజ్ఞేపిసురాపాత్రగ్రహస్తథా ౫ మద్యభక్షాదివామాద్యాగమస్యతునమానతా ।

మీమాంసాద్వితయేసర్వశిష్టైశ్చతనాదరాత్ ౬ ఔరసోదత్తకశ్చైత్తౌపుత్రౌకలియుగేస్మృతౌ ।

అన్యానదశవిధాన పుత్రాన్క్రీతాద్యాన్వర్జయేత్కలౌ ౭
కౌస్తుభేస్వయందత్తస్తృతీయోపికలౌవిహిత

ఇతినవైవకలౌనిషిద్ధాఇత్యుక్తమ్
కలియుగేబ్రహ్మహన్త్రాదేరేవావ్యవహార్యత్వాదిరూపంపాతిత్యమ్

తత్సంసర్గిణస్తునరకహేతుదోషసత్త్వేపిపాతిత్యంనాస్తి
సంసర్గదోషఃపాపేష్వితికలివర్జ్యేషువచనాత్

కృతేసంభాష్యపతతిత్రేతాయాస్పర్శనేనతు । ద్వాపరేత్వన్నమాదాయకలౌపతతికర్మణా ౧
ఇతివచనాచ్చ

బ్రహ్మహననాదికర్మణైవపాతిత్యంనసంసర్గమాత్రేణేతితదర్థాత్

ఇదంచలోకేష్వబహిష్కృతపాతకిషులోకవిద్విష్టత్వేనాపరిహార్యసంసర్గేపాతిత్యాభావపరమ్

నహిలోకేష్వబహిష్కృతానాంప్రచ్ఛన్నాభక్ష్యభక్షణాపేయపానాగమ్యాగమనాదిపాతకవతాంత
జ్జ్ఞానవతాతిశిష్టేనాపిసంభాషణాదిసంసర్గోనరకహేతురపి

పరిహర్తుంశక్యతే లోకవిద్వేషాపాతాత
లోకబహిష్కృతపాపినాంసంసర్గస్తుపాతిత్యహేతురేవతథైవశిష్టాచారాదితిమేభాతి

అతఏవ త్యజేద్దేశంకృతయుగేత్రేతాయాంగ్రామముత్సృజేత్ ।
ద్వాపరేకులమేకంతుకర్తారంతుకలౌయుగే ౧ ఇతివాక్యేకర్తృత్యాగోవిధీయతే

త్యాగోహిసంసర్గపరిహారఏవ

కించానేనవాక్యేనయత్రకులాదౌబ్రహ్మహత్యాదిపాతకీనిష్పద్యతేతత్కులాదికంద్వాపరాదావే
వబహిష్కార్యంనతుకలౌకులాదేర్బహిష్కారః

కింతుకర్తురేవకలౌబహిష్కారఇతిప్రతిపాద్యతే

నచైతద్వాక్యవిరోధివాక్యాన్తరంపతితసగోత్రసపిణ్డాదీనాంకర్మానర్హత్వాసంవ్యవహార్యత్వప్రతి
పాదకంకాపిగ్రన్థేఉపలభ్యతే

యత్తునిర్ణయసిన్ధౌఘటస్ఫోటప్రకరణేగృహేషుస్వైరమాపద్యేరన

ఇతివసిష్ఠవచనసామర్థ్యతపాత్రనినయనాత్ప్రాక్పతితజ్ఞాతీనాంధర్మకార్యేష్వధికారో

నాస్తీత్యపరార్కవ్యాఖ్యానముపన్యస్తంతన్నసర్వపతితవిషయమ్ కింతు

ఘటస్ఫోటార్హప్రాయశ్చిత్తానిచ్ఛుపతితవిషయమ్ అన్యథాపాత్రనినయనాత్ప్రాగితినవదేత్
ప్రాయశ్చిత్తాత్ప్రాగిత్యేవవదేత్

కర్తారంతుకలౌయుగేఇత్యాదిప్రత్యక్షవచనేనవిరోధేర్థాపత్తిమూలకస్యసర్వపతితవిషయకకు
లబహిష్కార

వర్ణనస్యపురుషవ్యాఖ్యానరూపస్యాప్రామాణ్యాపాతాచ్చేతిభాతిఇతిసంక్షేపః ॥

నచైవంఘటస్ఫోటవిధివ్యర్థ

నచైవంఘటస్ఫోటవిధివ్యర్థ ఇతివాచ్యమ్ తస్యపారలౌకికదోషపరిహారార్థత్వాత్

లోకబహిష్కృతపాతకివిషయేసంభాషణాదిసంసర్గస్యపాతిత్యహేతుత్వాభావేఽ

పిపరత్రనరకజనకదోషహేతుత్వవత్వతితేనసహైకకులత్వసంసర్గస్యాపీహపాతిత్యాదిదోష హేతుత్వాభావేఽపిపారత్రికదోషహేతుత్వాత్

అత్రచఘటస్ఫోటవిధేరవార్థాపత్తివిధాయమానత్వాత్ తథాచ

పారత్రికదోషపరిహారార్థఘటస్ఫోటవిధిరితినతద్విధిబలేనపతితమాత్రస్యకులేబహిష్కారః

సత్రాఖ్యంయజ్ఞః కలౌవర్జ్యః
బ్రహ్మహత్త్యాదిమహాపాతకేషుప్రాయశ్చిత్తేననరకనివృత్తిర్నభవతికింత్విహలోకేవ్యవహార్యతా మాత్రంకలౌభవతి

స్వర్ణస్తేయాదిషుతుప్రాయశ్చిత్తేననరకనివృత్తిర్వ్యవహార్యతాచ

కేచిత్తురహస్యకృతేషుమహాపాపేషురహస్యప్రాయశ్చిత్తంకలౌనోపదేష్టవ్యమిత్యాహుః

విప్రాదిస్త్రీసంభోగేన భ్రష్టానాంశూద్రాదీనాంప్రాయశ్చిత్తేఽపిసంసర్గోనిషిద్ధః
యజ్ఞేపశుమారణంసోమవిక్రయశ్చ విప్రాణాంకలౌవర్జ్యః

జ్యేష్ఠాదిసర్వభ్రాతౄనాంసమభాగఃకలౌస్మృతః ।
ఆతతాయిద్విజానాంనోధర్మయుద్ధేఽపిహింసనమ్ ౧

అబ్ధౌనౌయాతుద్విజస్యప్రాయశ్చిత్తేఽపిసంసర్గోన గవార్థేబ్రాహ్మణార్థేచప్రాణత్యాగఃకలౌనహి ।

ద్విజానాంగోపశుద్రదౌబోజ్యాన్నత్వంకలౌనహి ౧ శిష్యస్యగురుపత్నీషునచిరంవాసశీలతా ।

ఆపదిక్షత్రవైశ్యాదివృత్తింవిప్రఃకలౌత్యజేత్ ౨ కలౌద్విజోనహిభవేదశ్వస్తనికజీవికః ।

ద్వాదశాబ్దం గురౌవాసంముఖాగ్నిధమనక్రియామ్ ౩
యతేర్భిక్షాంసర్వవర్ణేకలౌత్రీణివివర్జయేత్ ।

నవోదకనిషేధంచదక్షిణాంగురువాఞ్ఛితామ్ ౩ వృద్ధరుగ్ణాదిమరణంజలాగ్నిపతనాదిభిః ।

గోతృప్తిమాత్రేభూమిష్ఠేపయస్యాచమనక్రియా ౫ పితృవాదేసాక్షిదడంకలౌపఞ్చవివర్జయేత్
।

ఘృతదుగ్ధాదిభిఃపక్వమన్నంశూద్రాత్కలౌత్యజేత్ ౬
భిక్షామటన్యతీరాత్రౌనవేసద్గహిణాంగృహే ।

విధూమసన్నముసలేకాలేభిక్షాంకలౌత్యజేత్ ౭ చత్వార్యబ్దసహస్రాణిచత్వార్యబ్దశతానిచ ।

కలేర్యదాగమిష్యన్తితదాత్రేతాపరిగ్రహ ౮ సంన్యాసశ్చనకర్తవ్యోబ్రాహ్మణేనవిజానతా ।

త్రేతాపరిగ్రహఃసర్వాధానమ్ అర్ధాధానంస్మృతంశ్రౌతస్మార్తాగ్న్యోస్తుపృథకకృతిః
సర్వాధానంతయోరైక్యకృతిఃపూర్వయుగాశ్రయా ౯

అస్యాపవాదః యావద్వర్ణవిభాగోఽస్తియావద్వేదఃప్రవర్తతే ।
సంన్యాస్చాగ్ని హెూత్రంచతావత్కుర్యాత్కలౌయుగే ౧౦

ఇతి శపథాఃశకునాఃస్వప్నాఃసాముద్రికముపశ్రుతిః ।
దేవపూజోపహారాదేఃసంకల్పఃకార్యసిద్ధయే ౧

ప్రశ్నోత్తరంకాలవిదాంసంభవన్తికలౌక్వచిత్ । ఇతిలోకార్యాకార్యనిర్ణయః ॥

అథస్వప్నవిచారః

అథస్వప్నవిచారః స్వప్నోద్వివిధః ఇష్టఫలోఽనిష్టఫలశ్చేతి

తత్రసామాన్యత ఇష్టఫలోయథా నదీసముద్రతరణమాకాశగమనంతథా ।

గృహనక్షత్రమార్తణ్డచన్ద్రమణ్డలదర్శనమ్ ౧ హర్మ్యస్యారోహణంచైవప్రాసాదశిరసోపివా

స్వప్నేచమదిరాపానంవసామాంసస్యభక్షణమ్ ౨ కృమివిష్ఠానులేపశ్చరుధిరేణాభిషేచనమ్ ।

భోజనందధిభక్తస్యశ్వేతవస్త్రానులేపనమ్ ౩ రత్నాన్యాభరణాదీనిస్వప్నేదృష్ట్వాప్రసిద్ధ్యతి ।

దేవతావిప్రపృథ్వీశాన్ప్రశస్తాభరణాఙ్గనాః ౪ వృషేభపర్వతక్షీరఫలివృక్షాధిరోహణమ్ ।

దర్పణామిషమాల్యాప్తిశుక్లపుష్పామ్బరాశ్రితాన్ ।
ద్రష్టుఃస్వప్నేర్థలాభఃస్యాద్వ్యాధిమోక్షశ్చజాయతే ॥

అథానిష్టఫల్వ

అథానిష్టఫల్వ దుష్టకిశుకవల్మీకపారిభద్రాధిరోహణమ్ ।

తైలకార్పాసపిణ్యాకలోహప్రాప్తిర్విపత్తయే ౧ వివాహకరణంస్వప్నేరక్తస్త్రగ్వస్త్రధారణమ్ ।

స్రేతసాహరణంనేష్టంపక్వమాంసస్యభోజనమ్ ౨
ఆదిత్యస్యాథచన్ద్రస్యనిష్ప్రభస్యావలోకనమ్

నక్షత్రాదేశ్చపాతస్యస్వపనేమరణశోకకృత 3

అశోకకరవీరపలాశానాంపుష్పితానాంస్వప్నేదర్శనేశోకఃనౌకారోహణేప్రవాసః

రక్తవస్త్రగన్ధధారిణ్యాస్త్రియాలిఙ్గనేమృత్యుః
ఘృతతైలాదినాభ్యఙ్గేవ్యాధిఃకేశదన్తపాతేధననాశఃపుత్రశోకోవా

ఖరోష్ట్రమహిషైర్యానేతద్యుక్తరథారోహణేవామృత్యుఃకర్ణనాసాకరాదిచ్ఛేదేపఙ్కమజ్జనేతైలాభ్య
ఙ్గే

విషభక్షణేప్రేతాలిఙ్గనేనలదమాలినోదిగమ్బరస్యయానేకృష్ణపురుషదర్శనేచ మృత్యుః ॥

అథజాగృతావనిష్టాని

అథజాగృతావనిష్టాని అరున్ధతీధ్రువమ్మైచవనభోమన్దాకినీంతథా ।

స్వనాసాగ్రంచన్ద్రాఙ్కమాయుర్హీనోనపశ్యతి ౧ పాంసుపఙ్కాదిషున్యస్తచరణంఖణ్డితం యది ।

స్నానామ్బులిప్తగాత్రస్యయస్యాస్యంప్రాకప్రశుష్యతి ౨
గాత్రేష్వార్ద్రేషుసూర్యాదిద్వయదర్శనమ్ ।

స్వర్ణప్రతీతిర్వృక్షేషుస్వపదానామదర్శనమ్ ౩ పిహితేకర్ణయుగులే యస్యఘోషానుపశ్రుతిః

అదర్శనంస్వశిరసఃప్రతిబిమ్బేజలాదిషు ౪ ఛిద్రప్రతీతిశ్చాయాయాంసచిరంనైవజీవతి ॥

ఇష్టఫలాఃస్వప్నాః

అథవిశేషతః ఇష్టఫలాఃస్వప్నాః యస్తుపశ్యతివైస్వప్నేరాజానంకుఞ్జరంహయమ్ ।

సువర్ణవృషభంగాంవాకుటుమ్బంతస్యవర్ధతే ౧
వృషంవృక్షంవారుహ్యతత్రస్థస్యజాగరేధనాప్తిః

శ్వేతసర్పేణదక్షిణభుజదంశేదశదినేసహస్రధనలాభఃజలస్థస్యవృశ్చికోరగగ్రాసేజయపుత్రధ
నాని

ప్రాసాదశైలారోహణేసముద్రతరణేరాజ్యమ్
తడాగమధ్యేపద్మపత్రేషుఘృతపాయసభోజనేరాజ్యమ్

బలాకాకుక్కుటీక్రౌఞ్చీదర్శనేభార్యాప్రాప్తిఃనిగడైర్బన్ధేబహుపాశబన్ధేవాపుత్రధనాది
ఆసనేశయనేయానే శరీరేవాహనేగృహే ।

జ్వలమానేవిబుధ్యేతతస్యశ్రీఃసర్వతోముఖీ ౧
సూర్యచన్ద్రమణ్డలదర్శనేరోగిణోరోగనాశోన్యస్యధనమ్

సురారుధిరయోఃపానేవిప్రస్యవిద్యాశూద్రాదేర్ధనమ్
శుక్లామ్బరగన్ధధారిణ్యాసుభగస్త్రియాలిఙ్గనేసంపత్తిః

ఛత్రపాదుకోపానఇఖఙ్గలాభేధనమ్ వృషభయుక్తరథారోహణేధనమ్
దధిలాభేవేదాప్తిష్ధాధిపయఃపానేఘృతలాభేచయశః

ఘృతభక్షణేక్లేశఃఅన్త్రర్వేష్టనేరాజ్యమ్ మనుషస్యచరనమాంసభక్షణేశతంలాభః
బాహుభక్షణేసహస్త్రమ్

శీర్షనాంమభక్షణేరాజ్యం వా సహస్త్రధనంవా సఫేనక్షీరపానేసోమపానమ్
గోధూమదర్శనేధనలాభః

యవదర్శనే యజ్ఞః గౌరసర్షపదర్శనేలాభః నాగపత్రంలభేత్స్వప్నేకర్పూరాగమనంతథా ।

చన్దనంపాణ్డురంపుష్పంతస్యశ్రీఃసర్వతోముఖీ ౧
సర్వాణిశుక్లాన్యతిశోభనానికార్పాసబస్మోదనతక్రవర్జ్యమ్ ।

సర్వాణికృష్ణాన్యతినిన్దితానిగోహస్తిదేవద్విజవాజివర్జ్యమ్ ౨
స్వప్నస్తుప్రథమేయామేవత్సరాన్తేఫలప్రదః ।

ద్వితీయేఽష్టమాసైః తృతీయేత్రిమాసాన్తే చతుర్థేయామేమాసాన్తే అరుణోదయేదశాహాన్తే
సూర్యోదయేసద్యఃఫలమ్ ॥

అథదుఃస్వప్నదర్శనేకృత్యమ్

అథదుఃస్వప్నదర్శనేకృత్యమ్ యోమేరాజన్నిత్యృచాసూర్యోపస్థానేదుఃస్వప్ననాశఃఅథః

స్వప్న స్యేతిజపాద్వాక్వచిద్ధర్శవచ్ఛద్దేనదుఃస్వప్ననాశః చణ్డీసప్తశతీపాఠేనవా

యద్వాశ్రీవిష్ణుసహస్త్రనామస్తోత్రజపఃకార్యః అథవాశ్రీభారతస్థస్య

శ్రీమద్భాగవతస్థస్వవాగజేన్ద్రమోక్షస్యశ్రవణంపాఠోవా ఇతిదుఃస్వప్ననాశకవిధిః ॥

గ్రంథ ప్రయోజనః

ఇత్థంగర్భాధానాదుద్వాహాన్తాఃసమస్తసంస్కారాః । సపరికరనిర్ణీతా అస్మిన్తార్తీయపూర్వార్ధే ॥

తతఆహ్నికఆచారస్తతఆధానాదికాఃప్రకీర్ణార్థాః । శాన్తికపౌష్టికముఖ్యానిత్యానైమిత్తికాశ్చోక్తాః ॥

పూర్వపరిచ్ఛేదకయోఃకాలః సామాన్యతోవిశేషాచ్చ । నిర్ణీతఃసహకృత్త్యైస్తిథిమాసదేష్వషువిధ్యుక్తైః ॥

నానాపాపేప్రాయశ్చిత్తవ్యవహారవిస్తరశ్చాపి । ఉపదానమహాదానాదివిధిశ్చోక్తోమయూరఖాదౌ ॥

శ్రాద్ధవిధిఃసాఙ్గోప్యాశౌచేనిర్ణీతిరన్త్యసంస్కారః । తార్తీయకస్యోత్తరఖణ్డేగ్రేసంప్రవక్ష్యన్తే ॥

మూలభూతానిపద్యానివికృతానిక్వచిత్కచిత్ । నిర్వికారాణ్యవినవాన్యప్యుక్తాన్యత్రకానచిత్ ॥

మీమాంసాధర్మశాస్త్రజ్ఞాఃసుధియోనలసాబుధాః ।
కృతకార్యాఃప్రాజ్ఞిబన్ధైస్తదర్థనాయముద్యమః ౭

యేపునర్మన్దమతయోఽలసాఅజ్ఞాశ్చనిర్ణయమ్ । ధర్మేవేదితుమిచ్ఛన్తిరచితస్తదపేక్షయా ౮

నిబన్ధోయం ధర్మసిన్ధుసారనామాసుబోధనః । అమునాప్రీయతాంశ్రీమద్విఠ్ఠలోభక్తవత్సలః ౯

ప్రేమ్ణాసద్భిర్గ్రన్థః సేవ్యఃశబ్దార్థతఃసదోషోపి ।
సంశోధ్యవాపిహరిణాసుదామమునిసతుషపృథుకముష్టిరివ ॥౧౦॥

శ్రీకాశ్యుపాధ్యాయవరోమహాత్మాబభూవదివద్ధిజసార్వభౌమః ।

తస్మాదుపాధ్యాయకులావంతసోయజ్ఞేశ్వరోనన్తఇమావభూతామ్ ౧౧

యజ్ఞేశ్వరోయజ్ఞవిధానదక్షోద్రైవజ్ఞవేదాఙ్గసుశాస్త్రశిక్షః ।

భక్తోత్తమోఽనన్తగుణైకధామానన్తాహ్వయోనన్తకలావతారః ౧౨

ఏషోత్యజజ్జన్మభువంస్వకీయాంతాకౌఙ్కణాఖ్యాంసువిరక్తిశాలీ ।

శ్రీపాణ్డురంగేవసతింవిధాయభీమాతటేముక్తిమగాత్సుభత్తయా ౧౩
తస్యానన్తాభిధానస్యోపాధ్యాయస్యసుతఃకృతీ ।

కాశీనాథాభిధోధర్మసిన్ధుసార సమాతనోత్ ॥

ఇతి
శ్రీమత్కాశ్యుపాధ్యసూరిసూనయజ్ఞేశ్వరోపాధ్యాయానుజానన్తోపాధ్యాయసూరిసుతకాశీనాథోపాధ్యావావరచితే

ధర్మసిం౦ తృతీయం పరిచ్ఛేదే పూర్వార్ధః సమాప్తః ॥

తృతీయః పరిచ్ఛేదః : ఉత్తరార్ధ

తృతీయపరిచ్ఛేదోత్తరార్ధఃప్రారభ్యతే

శ్రీగణేశాయనమః శ్రీపాణ్డురఙ్గాయనమః । శ్రీరుక్మిణీంపాణ్డురఙంగప్రణమ్యపితరౌగురున్ ।
తృతీయచ్ఛేదోత్తరార్ధంతనోమిశ్రీశతుష్టయే ॥

శ్రనాథః కరుణాసిన్ధురిన్దిరాశంకరఃసతీ । విఘ్నేశోభాస్కరేన్ద్రాద్యవిఘ్నాన్ఘ్నన్తుసద్దైవమే ॥

శ్రాద్ధాదినిర్ణయంవక్తుమధికారః

తత్రస్తావచ్ఛ్రాద్ధాదినిర్ణయంవక్తుమధికారనిర్ణయాయజీవత్పితృకాధికారోవివిచ్యతే
పాదుకేచోత్తరీయంచతర్జన్యాంరుప్యధారణమ్ ।

నజీవత్పితృకఃకుర్యాజ్జ్యేష్ఠేభ్రాతరిజీవతి ౧ అత్రపాదుకేకాష్ఠమయ్యౌ ఉత్తరీయం

సగ్రన్థిపరిమణ్డలంవస్త్రమేకద్వ్యఙ్గులాదివిస్తృతంసూత్రకృతంపరిమణ్డలరుపంవాఉత్తరీ
యస్థానాపన్నం

స్మృత్యుక్తంతృతీయయజ్ఞోపవీతంవాజీవత్పితృకేణజీవజ్జ్యేష్ఠభ్రాతృకేణచ
నధార్యమితితాత్పర్యమ్ ।

ఇత్యాదినాసర్వకర్మస్వేకవస్త్రత్వనిషేధాత్
పితరిపితామహేజ్యేష్ఠభ్రాతరిచాకృతాధానేజీవతిపుత్రపౌత్రకనిష్ఠభ్రాతృభిరాధానం

నకార్యమ్ జ్యేష్ఠభ్రాతర్యకృతవివాహేకనిష్ఠేనవివాహోనకార్యః అత్రవిశేషఃపూర్వార్ధేఉక్తః

ఏవంపిత్రాదిష్వకృతసోమయాగేషుజీవత్సుపుత్రాదేఃసోమేనాధికారః
ఏవంపూర్ణమాసేష్టాదర్శేష్టావగ్నిహోత్రహోమేచపిత్రాద్యైరనాగ్న్యేపుత్రాదేర్నాదికారః

ఏవంసంన్యాసేపి కనిష్ఠస్యసోదరస్యైవదోషోనభిన్నోదరస్యభ్రాతుః
పిత్రాదేరాజ్ఞాయాంపుత్రాదేర్నదోషఇతికేచిత్

అధికారిణిపితరిసత్యాజ్ఞాయామపిదోషః
పాతిత్యజాత్యన్ధత్వాదిదోషైరనిధకారిణ్యాజ్ఞయానదోషః

పాతిత్యాదావాజ్ఞాంవినాపినదోషఇత్యపరే
తథాజీవత్పితృకస్యపితృకృత్యేషుదర్శాదిశ్రాద్ధతర్పణపైతృకదానేషునాధికారః అత్రవిశేషః

స్వాపత్యసంస్కారస్వద్వితీయవివాహాదినిమిత్తకనాన్దీశ్రాద్ధేచాతుర్మాస్యాన్తర్గతపితృయజ్ఞేసో
మాజగతృతీయసవనస్థపితృయజ్ఞేజీవత్పితురధికారః

పిణ్డపితృయజ్ఞేహోమాన్తఃపిణ్డపితృయజ్ఞోనారమ్భోవాపిణ్డపితృయజ్ఞస్యేతిపక్షద్వయమ్

పితుఃపిత్రాద్యుద్దేశేనపిణ్డదానమితితృతీయఃపక్షఃక్వచిత్
ఏవమష్టకాదివికృతిష్వపిపక్షత్రయమ్ గయాంప్రసజగతోగత్వామాతుఃశ్రాద్ధంసుతశ్చరేత్ ।

జీవత్పితామాతుఃశ్రాద్ధముద్ధిశ్యగయాం నగచ్ఛేత్
మహానదీషుసర్వాసుతీర్థేచప్రాప్తేజీవత్పితృకఃపితుఃపితృమాత్రాద్యుద్దేశేనశ్రాద్ధంకుర్యాత్

నవమ్యామన్వష్టకాశ్రాద్ధంక్షయాహేమాతుఃప్రత్యబ్దశ్రాద్ధంచసపిణ్డకమేవజీవత్పితృకఃకుర్యాత్

తథాసంన్యస్తేతాతేపతితేచతాతేజీవత్యపిసతిదర్శశ్రాద్ధమహాలయసంక్రాన్తిగ్రహణాదిశ్రాద్ధాని సర్వాణిపితుః

పిత్రాద్యుద్ధేశేనజీవత్పితృకేణకార్యాణి ఏతానిచసాంకల్పికవిధినాపిణ్డరహితానికార్యాణి

అన్వష్టక్యాదావివపిణ్డదానేవిశేషవచనాభావాత్ ॥

సపిణ్డకంమాతామహశ్రాద్ధంకుర్యాత్

ఆశ్వినశుక్లప్రతిపదిదౌహిత్రోజీవత్పితృకఃసపిణ్డకంమాతామహశ్రాద్ధంకుర్యాత్

తథాభ్రాతృపుత్రోఽపుత్రస్యపితృవ్యస్యప్రత్యబ్దశ్రాద్ధం సపిణ్డంకుర్యాత్
ఏవంకనిష్ఠభ్రాతాప్యపుత్రజ్యేష్ఠభ్రాతుఃప్రత్యబ్దమ్

తథాసపత్నీపుత్రఃసాపత్నమాతుఃశ్రాద్ధమ్ ఏవందౌహిత్రోఽపుత్రస్యమాతామహస్యప్రత్యబ్దమ్
ఇత్థంచపితృవ్యాదిశ్రాద్ధచతుష్టయేజీవత్పితృకస్యాప్యధికారః

పితృవ్యభ్రాత్రాదీనామపుత్రాణాంపత్నీసావేసైవాధికారిణీనతుభ్రాతృపుత్రాదేఃశ్రాద్ధాధికారః
ఏవంపతిరేవపుత్రాభావేభార్యాశ్రాద్ధంకుర్యాత్

సపత్నీపుత్రసావేతుసఏవకుర్యాన్నభర్తా
దౌహిత్రభ్రాతృతత్పుత్రయోఃసత్త్వేమృతస్యవిభక్తత్వేదౌహిత్రఏవ

అవిభక్తత్వేభ్రాతృపుత్రఃకేచిత్భ్రాతృతత్పుత్రయోఃసత్త్వేభ్రాత్రైవశ్రాద్ధంకార్యమిత్యాహుః
తథా జీవత్పితృకస్య

పితృపితామహాదిమనుష్యపితృతర్పణనిషేధేప్యగ్నిష్వాత్తాదిదేవపితృతర్పణనిషేధాభావాత్స్నానాజగ

పితృతర్పణేబ్రహ్మయజ్ఞాజగభూతదేవరుపిపితృతర్పణేచాధికారోస్త్యేవ ఏవంయదీశ్రాద్ధేదికారస్తదీయశ్రద్ధాజ్గతర్పణేప్యధికారః

జీవత్పితాపికుర్వీతతతర్పణంయమభీష్మయోః । శ్రాద్ధాజ్గతర్పణభిన్నతర్పణంజీవత్పితృకేణతిలైర్నకార్యమ్

శ్రాద్ధప్రయోగమధ్యేవాజానున్యగ్పావోనీవీబన్ధశ్చనకార్యః

నద్యాదౌస్నాత్వాతర్పణాన్తేసమన్త్రకంవస్త్రనిష్పీడనంవిహితంతన్నకార్యమ్తథాఖజగమౌక్తికహస్తేన

కర్తంవ్యంపితృతర్పణమితివిహితంఖజగధారణంనకార్యమ్

అపసవ్యంద్విజాగ్ర్యాణాంపిత్ర్యేకర్మణికీర్తితమ్ । ఆప్రకోష్ఠాత్తుకర్తవ్యమేతత్పితరిజీవతి ౧

జీవతిసంన్యస్తాదిరుపేపితరిమృతమాతృమాతామహాకోపిపుత్రఃపితుఃపితృపితామహప్రపితామహానాం

పితుర్మాతృపితామహీప్రపితామహీనాంపితుర్మాతామహమాతృపితామహమాతృప్రపితామహనామితిపార్వణత్రయమేకోద్దిష్టగణంచస్వమాతరం

పితుఃపత్న్యాఇతిస్వపితృవ్యంపితుర్భ్రాతురితిస్వమాతామహంచపితుఃశ్వశురస్యేత్యేవమాదినా

పితృసంబన్ధపురస్కరేణైవోద్ధిశ్యమహాలయశ్రాద్ధంకుర్యాత్ ఏవందర్శాదిషూహ్యమ్
పితుఃసంన్యాసాభావేపితీర్థశ్రాద్ధంజీవత్పితురేవమేవ

ఏవంవృద్ధిశ్రాద్ధేప్యూహ్యం బ్రహ్మయజ్ఞాన్తే
నిత్యంపితృతర్పణమపిసంన్యస్తాదిరుపజీవత్పితృకేణైవమేవకార్యమిత్యాహుః ॥

పుత్రపితృవ్యవార్షికంశ్రాద్ధః

యదాతు మాతుర్వార్షికమపుత్రమాతామహవార్షికపుత్రపితృవ్యవార్షికంవాక్రియతేతదాక్రమేణ

మాతృపితామహీప్రపితామహీనాంమాతామహమాతృపితామహమాతృప్రపితామహానాంపితృ
వ్యపితామహప్రపితామఅహానామిత్యేవోవేశః

యదాచపిత్రాదిభిఃస్వాశక్త్యాదినానియోజితఃపిత్రాదికరణీయంశ్రాద్ధం

స్వయంపిత్రాదేఃప్రతినిధిభూయకరోతితదాపితురముకశర్మణోయజమానస్యపితృపితామహ
ప్రపితామహానామిత్యేవంయథాశ్రాద్ధముద్దేశః

సర్వత్రపితృకృత్యేభ్రాతృష్వవిభక్తేషుజ్యేష్ఠస్యైవాధికారః విభక్తేషుపృథక్పృథక్

సాపత్నభ్రాతరిజ్యేష్ఠేసత్యపికనిష్ఠఏవస్వమాతృవార్షికాన్వష్టక్యాదికుర్యాత్

జీవత్పితృపితామహకస్యసంన్యస్తపితృపితామహకస్యచపితామహస్యపిత్రాద్యుద్దేశేనవృద్ధిశ్రా
ద్ధంతీర్థశ్రాద్ధందర్శాదిశ్రాద్ధంవాభవతి

పిత్రాదిషుత్రిషుజీవత్సుసత్సుసంన్యస్తేషుచనకిమపిశ్రాద్ధంకార్యమ్
కేచిత్తుపిత్రాదిత్రయాత్పరేభ్యఃశ్రాద్ధందేయమాహుః

మృతేపితరిపితామహజీవనోపిత్రేపితామహత్వరాభ్యాంచశ్రాద్ధందేయమ్
ఏవంపితృపితామహమరణేప్రపితామహజీవనేప్యూహ్యమ్ ॥

శ్రాద్ధః

యస్తుగృహ్యాగ్నిమాన్జీవన్మాతృపితృకఃపితుఃపిత్రాదిభ్యఃపిణ్డదానమితి

తృతీయపక్షాశ్రయేణారబ్ధపిణ్డపితృయజ్ఞాష్టకాన్వష్టకాశ్రాద్ధోన్వష్టకాయాంచపితుఃపిత్రాదిమాత్రాదిమాతామహాదిభ్యఃపిణ్డాదికందదాన

ఆసీదనన్తరంచమాతామృతాసోన్వష్టకాయాంస్వమాత్రాదిభ్యః

పితుఃపిత్రాదిమాత్రాదిమాతామహాదిభ్యఃపిణ్డాదికందదానాసీదనన్తరంచమాతామృతాసోన్వష్టకాయాంస్వమాత్రాదిభ్యః

పితుఃపిత్రాదిభ్యశ్చదద్యాత్
యదాచపిణ్డపితృయజ్ఞాన్వష్టకాద్యనారమ్భపక్షేజీవత్పితృకస్యతదాపిసంన్యస్తాదిపితృకస్య
దర్శాదిశ్రాద్ధం

పితుఃపిత్రాద్యుద్దేశేనవ్యతిషజగభిన్నప్రయోగేణసాంకల్పికేనభవత్యేవ ॥

సాంకల్పికశ్రాద్ధబోధనార్థః

పితురవిభక్తైఃపుత్రైఃపృథగ్వైశ్వదేవోనకార్యః పితృపాకోపజీవీస్యాద్భ్రాతృపాకోపజీవకః ।

ఇత్యుక్తేఃఅతఏవగృహ్యాగ్రౌపాకవైశ్వదేవకరణపక్షేపిసాగ్నికేపితరిసాగ్నికైరప్యవిభక్తైఃపుత్రైఃపృథగ్వైశ్వదేవోనకార్యః

యేషాంపాకాభావేఽగ్నేలౌకికత్వంమతంతైఃపాకమాత్రమగ్నిసంస్కారార్థంకార్యమితిబహతి విభక్తైస్తుపృథగ్వైశ్వదేవఃకార్యః

తత్రవైశ్వదేవస్యదేవయజ్ఞభూతయజ్ఞపితృయజ్ఞాత్మకత్వాజ్జీవత్పితృకైరపిపఞ్చమహాయజ్ఞాన్తర్గతః

పితృయజ్ఞఃకార్యఃవైశ్వదేవాద్భిన్నాఃపఞ్చమహాయజ్ఞాస్తైత్తిరీయాణాంతైరపివిభక్తైర్జీంవత్పితృకైఃపితృయజ్ఞఃకార్యః

తస్యదేవరుపిపితృదేవతాకత్వేనపితృపితామహాదిమనుష్యరుపిపితృదేవతాకత్వాభావాత్ ముణ్డనంపిణ్డదానంచప్రేతకర్మచసర్వశః ।

నజీవత్పితృకఃకుర్యాద్గుర్విణీపతిరేవచ ౧ అత్రముణ్డనంక్షురేణశిరసోపవనం తేనకర్తనంసిధ్యతి

సర్వంప్రేతకర్మప్రేతదహనవహనసపిణ్డీకరణాన్తౌర్ధ్వదేహికాదికమిత్యర్థః ముణ్డనంరాగప్రాప్తమేవ నిషిధ్యతే

తేనచౌలోపనయనాదిషుఆధానదర్శపౌర్ణమాసజ్యోతిష్టోమాదిషునిత్యప్రాప్తంతీర్థప్రాయశ్చిత్త మాతృమరణాదౌనైమిత్తికప్రాప్తంచభవత్యేవ

కేచిత్కామ్యనాగబల్యాదిషుకామ్యమపిభవతీత్యాహుః గఙగాయాంభాస్కరక్షేత్రేమాతాపిత్రోర్గురోర్మృతౌ ।

ఆధానేసోమపానేచవపనంసప్తసుస్మృతమ్ ౧ గురోరితిదత్తకస్యపూర్వాపరపిత్రోరిత్యర్థః

వాక్యాన్తరేతీర్థమాత్రేక్షౌరోక్తేర్గజగాభాస్కరక్షేత్రగ్రహణంజీవత్పితృకస్యతత్రవిశేషతఃక్షౌరవిధానార్థమ్

జీవత్పితృకస్యపిణ్డదాననిషేధఃనాన్దీశ్రాద్ధతీర్థశ్రాద్ధయోః

సంన్యస్తాదిపితృకస్యదర్శమహాలయాదిశ్రాద్ధేషుచపిణ్డరహితసాంకల్పికశ్రాద్ధబోధనార్థః ॥

మహాపితృయజ్ఞః

మహాపితృయజ్ఞేసోమయాగేమాతృమాతామహాదేర్వార్షికశ్రాద్ధేషుగయాయామన్వష్టక్యాదౌచపిణ్డదానంభవత్యేత్యుక్తమ్

పిణ్డదానంప్రకుర్వీతమాతాపిత్రోఃక్షయాహని ।

ఇతిశ్రాద్ధవిధినాపిణ్డదానేసిద్ధేపునఃపిణ్డవిధిఃపిత్రోర్వార్షికేగర్భిణీపతిత్వనిషిద్ధకాలాదిప్రయుక్తనిషేధబాధనార్థమ్ తేన

వివాహవ్రతచూడాసువర్షమర్ధంతదర్ధకమ్ । పిణ్డదానంమృదాస్నానంనకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ ౧ ఇతి నిషేధస్యాపిబాధః

క్షయాహగ్రహణంసపిణ్డీకరణమాసికేష్వపిపిణ్డదానోపలక్షణపరమ్ ॥

అథప్రేతకర్మప్రతిప్రసవః

అథప్రేతకర్మప్రతిప్రసవః జీవత్పితృకః స్వమాతురపుత్రసాపత్నమాతుఃస్వపుత్రసపత్నీపుత్రరహితభార్యాయా

అపుత్రపితృవ్యస్యాపుత్రమాతామహమాతామహ్యోశ్చదాహాదిప్రేతకర్మాణికుర్యాత్
అత్రాపుత్రపదేనముఖ్యగౌణపుత్రపౌత్రప్రపౌత్రాభావోవివక్షితః

మాతురౌర్ధ్వదేహికమనుపనీతోపిజీవత్పితృకఃకుర్యాత్ తత్రవిశేషః
ఊనత్రివర్షశ్చూడారహితశ్చేద్దాహమాత్రంసమన్త్రంకకృత్వాన్యదన్యేనకారయేత్

యదాతుకృతచూడఃపూర్ణత్రివర్షోవా తదాసర్వంసమన్త్రకంప్రేతకర్మకుర్యాత్
బ్రహ్మచారీతుపిత్రోర్మాతామహస్యచాన్త్యకర్మకుర్యాన్నాన్యస్య

భర్తృదౌహిత్రయోఃసత్త్వేభర్త్రైవపత్న్యాదాహాదికుర్యాత్ ముణ్డనంతుభర్తుర్న
ఏవమపుత్రస్యపత్నీదౌహిత్రయోఃసత్త్వేపత్న్యేవపత్యుఃకుర్యాత్

తత్రదాహమాత్రంసమన్త్రకంకృత్వాన్యత్సంకల్పమాత్రంస్వయంవిధాయబ్రాహ్మణద్వారాకా
రయేత్ భర్తృసపత్నీపుత్రయోఃసత్త్వేసాపత్నపుత్ర

ఏవకుర్యాన్నభర్తా సపత్నీపుత్రదౌహిత్రయోఃసత్త్వేసపత్నీపుత్రఏవ
అపుత్రయోర్విధవావిధురయోర్భ్రాతృపుత్రదౌహిత్రయోః

సత్త్వేదౌహిత్రఏవాధికారీతిబహవః విధవాయా
భర్తుర్భ్రాతృపుత్రఏవవిధురస్యస్వభ్రాతృపుత్రఏవేతిజీవత్పితృకనిర్ణయేభట్టాః

అపుత్రస్య పత్నీభ్రాతృపుత్రయోఃసత్త్వేపత్న్యేవ
ఏవంపుత్రాసన్నిధౌపౌత్రాదేఃపితామహపితామహ్యోరౌర్ధ్వందేహికాద్యధికారః

ఇత్థంపిత్ర్యకర్మముణ్డనప్రేతకర్మాద్యధికారానధికారౌజీవత్పితృకస్యప్రపఞ్చితౌ
అత్రవిషయభేదాద్బాలబోధార్థత్వాచ్చాపునరుక్తిర్నాతిదోషాయ

సపిణ్డానాంసగోత్రసపిణ్డమరణేసకృత్సకృత్తిలాఞ్జలిదానంవిహిజ్జీవత్పితృకేణాపికార్యమ్

ఏవంమాతామహాచార్యాదిభ్యోపి ఇతిజీవత్పితృకనిర్ణయః ॥

అథశ్రాద్ధాద్యధికారినిర్ణయః

అథశ్రాద్ధాద్యధికారినిర్ణయః
తత్రసాంవత్సరికాదిశ్రాద్ధేషుదాహాద్యౌర్ధ్వదేహికక్రియాయాంచౌరసఃపుత్రోముఖ్యోऽధికారీ

ఔరసపుత్రాణామ్బహుత్వేజ్యేష్ఠఏవాధికారీ
జ్యేష్ఠస్యాభావేऽసన్నిధానేవాపాతిత్యాదినాధికారాభావేవాజ్యేష్ఠానుజః

యత్తుజ్యేష్ఠాసన్నిధౌసర్వతః కనిష్ఠోऽధికారీ నతుమధ్యమాఇతితన్నిర్మూలమ్

తత్రపుత్రాణాంవిభక్తత్వేకనిష్ఠేభ్యోధనంగృహీత్వాజ్యేష్ఠేనైవసపిణ్డీకరణాన్తాక్రియాకార్యా

సాంవత్సరికాదికంతుపృథక్పృథక్ అవిభక్తత్వేతుసామ్వత్సరికాదికమప్యేకేనైవకార్యమ్

ఏకేనకృతేపిసర్వేషాంఫలభాగిత్వాత్సర్వేః

పుత్త్రైర్బ్రహ్మచర్యపరాన్నవర్జనాదయోనియమాఃకార్యాఃపుత్రాణామేకదేశస్థిత్యభావేదేశాన్తేరగృహాన్తరేవాస్థితైస్తైరవిభక్తైరపిపృథగేవవార్షికాదికంకార్యమ్

తత్రయదాజ్యేష్ఠాసన్నిధౌకనిష్ఠోదాహాదికంకరోతితదాషోడశశ్రాద్ధాన్తమేవకుర్యాన్నసపిణ్డీకరణమ్

వర్షపర్యన్తంజ్యేష్ఠప్రతీక్షాంకుర్యాత్ తన్మధ్యే జ్ఞాతేజ్యేష్ఠేనైవకార్యమ్
నోచేద్వర్షాన్తేకనిష్ఠేనాపికార్యమ్

వర్షాత్ప్రాక్పుత్రభిన్నేనకృత మపిమాసికానుమాసికసపిణ్డీకరణంపుత్రేణపునఃకార్యమ్

ఏవంకనిష్ఠేనకృతమపిజ్యేష్ఠపుత్రేణపునఃకార్యమ్ విశేషస్త్వగ్రేవక్ష్యతే ॥

పిణ్డీకరణః

కనిష్ఠస్యసాగ్నికత్వేసపిణ్డీకరణమపిద్వాదశేహ్నికనిష్ఠేనకార్యమ్

ఔరసపుత్రాభావేపుత్రికాసుతక్షేత్రజాదయోద్వాదశవిధాఃపుత్రాఉక్తాస్తథాపికలౌతేషాంపుత్రా
ణాంనిషేధాదౌరసపుత్రాభావేదత్తకఏవాధికారీ

మాతాపితృభ్యామన్యతరేణవావిధిపూర్వందత్తఃప్రతిగ్రహీతృసవర్ణోదత్తకః
భార్యానుమత్యాపత్యుఃపుత్రదాతృత్వంతదప్యాపది

అత్యన్తాపదితుభార్యానుమత్యభావేపి పత్న్యాఃమత్యనుమత్యైవ అత్రవిశేషవిచారఃప్రాగుక్తః
దత్తకాభావేపౌత్రః

పౌత్రాభావే ప్రపౌత్రః అన్యేత్వౌరసాభావేపౌత్రః తదభావేప్రపౌత్రః ప్రపౌత్రాభావే
దత్తకఇత్యాహుః

ఉపనీతపౌత్రసత్త్వేప్యనుపనీతస్యాప్యౌరసపుత్రస్యైవాధికారః
సచకృతచుడస్యైవవర్షాధికవయసఃపూర్ణత్రివర్షస్యత్వకృతచూడస్యాపి

అనుపనీతేనాపిమన్త్రపాఠపూర్వకమేవ
పిత్రోరౌర్ధ్వదేహికంసాంవత్సరికాదికంశ్రాద్ధంచకార్యమ్

అశక్తోత్వగ్నిదానమాత్రంసమన్త్రకమనుపనీతేనకార్యమ్ అన్యత్త్వన్యద్వారా
ఏవంశ్రాద్ధేపిదర్శమహాలయాదౌసంకల్పమాత్రంకార్యమ్

అన్యదితరేణ
కేచిత్తూనత్రివర్షేణచూడారహితేనాపిదాహమాత్రంసమన్త్రకంకార్యంశేషమన్యేనేత్యాహుః
దత్తకస్తూపనీతఏవాధికారీ

దత్తకాభావేప్రపౌత్రాభావేచభర్తుఃపత్నీపత్న్యాభర్త్రాచదాహాద్యౌర్ధ్వదేహికంసాంవత్సరికశ్రాద్ధాదికంచకుర్యాత్

భర్తు_రపిసపత్నీపుత్రసత్త్వేఽధికారోన విదధ్యాదౌరసఃపుత్రోజనన్యాఔర్ధ్వదేహికమ్ ।

తదభావేసపత్నీజఇత్యుక్తేః భార్యయాపిసమన్త్రకమేవౌర్ధ్వదేహికాదికంకార్యమ్

అశక్తౌత్వగ్నిదానమాత్రంసమన్త్రకంకృత్వాశేషమన్యేనకార్యమ్ శ్రాద్ధే
సంకల్పమాత్రంకృత్వాశేషమన్యేన ॥

మరణోన్ముఖైర్ధర్మపుత్రఃకార్యః

యద్యప్యవిభక్తస్యసంసృష్టస్యవాభ్రాతురేవధనగ్రహాధికారస్తథాపిక్రియాధికారఃపత్న్యాఏవ

విభక్తాసంసృష్టేతుభ్రాతరిధనాధికారోపిపత్న్యాఏవ
పత్న్యభావేవిభక్తాసంసృష్టస్యకన్యాపిణ్డదాధనహారిణీచ

తత్రాపివివాహితైవపిణ్డదా ధనహరాత్వనూఢాఽపి దుహితురభావేదౌహిత్రోధనహారీపిణ్డదశ్చ

దౌహిత్రాభావేభ్రాతాభ్రాతురభావేభ్రాతుఃపుత్రః అవిభక్తస్యసంసృష్టస్యచపత్న్యభావే భ్రాతా

సంసృష్టోనామపూర్వంవిభక్తోభూత్వాపునఃస్వధనంభ్రాతృధనైరేకీకృత్యైకపాకాద్యుపజీవనః

తత్రసోదరాసోదరసమవాయేసోదరఏవ తత్రాపి జ్యేష్ఠకనిష్ఠయోఃసత్త్వేకనిష్ఠఏవ

కనిష్ఠభ్రాతురభావేజ్యేష్ఠభ్రాత్రైవ కనిష్ఠబహుత్వేమృతానన్తరస్తదభావేతదనన్తరాదయః

ఏవంజ్యేష్ఠబహుత్వేమృతానన్తరక్రమేణైవ సోదరభ్రాతురభావేసాపత్నభ్రాతా
అత్రాపిజ్యేష్ఠత్వాదివిచారఃపూర్వవదేవ

కేచిత్తుదుహితృదౌహిత్రయోర్ధనహారిత్వేపివిభక్తాసంసృష్టస్యదాహాదికంభ్రాత్రైవకార్యమ్

సగోత్రసద్భావేభిన్నగోత్రస్యతదనధికారాదిత్యాహుః భ్రాతురభావేభ్రాతృపుత్రః
తత్రాపిసోదరభ్రాతృపుత్రోముఖ్యః

తదభావేసాపత్నభ్రాతృపుత్రః తదభావేపితా పితురభావేమాతా మాత్రభావేస్నుషా
తదభావేభగినీ

తత్రానుజాగ్రజసోదరాసోదరాణాంసమవాయేభ్రాతృవత్ భగిన్యభావేభగినీపుత్రః
సమవాయేతద్వదేవ

తదభావేపితృవ్యతత్పుత్రాదయఃసపిణ్డాః తదభావేసోదకాః తదభావేగోత్రజాః

తదభావేమాతామహమాతులతత్పుత్రాదయోమాతృసపిణ్డాఅనుక్రమేణ
మాతృసపిణ్డాభావేస్వపితృష్వసృమాతృష్వసృపుత్రాః

తదభావేపితుఃపితృష్వసృమాతృష్వసృమాతులపుత్రరుపాఃపితృబన్ధవః ఏవంమాతుః
పితృష్వస్రాదిపుత్రరుపమాతృబన్ధవః

పితృబన్ధూనామభావేధికారిణః తదభావేశిష్యః శిష్యాభావేజామాతాశ్వశురస్య శ్వశురోజామాతుః

తదభావేసఖా తదభావేవిప్రస్యకశ్చిద్ధనహారీ
విప్రభిన్నస్యరాజ్ఞాధనంగృహీత్వాతేనధనేనాన్యద్వారాకారణీయమ్

అథవావిప్రాద్యైర్మరణోన్ముఖైర్ధర్మపుత్రఃకార్యః ॥

అథస్త్రీణాందాహాద్యధికారిణః

అథస్త్రీణాందాహాద్యధికారిణః అనూఢాయాఃస్త్రియాఃపితా తదభావేభ్రాతాదిః
ఊఢాయాస్తత్పుత్రాభావేసపత్నీపుత్రః

తదభావేపౌత్రప్రపౌత్రాః తదభావేపతిః తదభావేదుహితా తదభావేదౌహిత్రః
తదభావేపత్యుర్భ్రాతా తదభావేపత్యుర్భ్రాతృపుత్రః

తదభావేస్నుషా తదభావేపితా పితురభావేభ్రాతా తదభావేభ్రాతృపుత్రాదయః పూర్వోక్తాః

అత్రసర్వత్రపుత్రభిన్నానాంపుత్రాసన్నిధానాత్పుత్రాభావాద్వాకర్తృత్వమిష్టితమ్

తత్రయదిపుత్రాసన్నిధానాత్కర్తృత్వంతదాపుత్రభిన్నైర్దాహమారభ్యసపిణ్డీకరణాత్ప్రాచీనక
ర్మైవకార్యమ్

నతుపుత్రభిన్నైఃసపిణ్డీకరణంకార్యమ్ పుత్రాభావేత్వన్యైఃసపిణ్డీకరణమపికార్యమ్ ।

తత్రాపిసపిణ్డాదిభిర్నృపాన్తైర్ద్వాహమారభ్యదశాహక్రియాఃకార్యాఏవ తాఏవపూర్వాఇత్యుచ్యన్తే

తతఏకాదశాహమారభ్యసపిణ్డీకరణాన్తామధ్యమసంజ్ఞాస్తాసుసపిణ్డాదీనాంకృతాకృతత్వమ్

తదుర్ధ్వాఅనుమాసికసాంవత్సరికాద్యాస్తాఉత్తరాఖ్యాఃసపిణ్డాదిభిర్న కార్యాఏవ

ఇదంచతదీయవృత్త్యాదిస్థావరధనస్యచరధనస్యవాగ్రహణాభావే

తదన్యతరధనగ్రహణేతుసపిణ్డాదిభిరపిమధ్యమోత్తరాఖ్యాఅపిక్రియాఃకార్యాఏవ

రాజ్ఞాతుమృతధనసత్త్వేతద్ధనద్వారాతత్సజాతీయవర్ణహస్తేనసర్వాఅపిక్రియాఃకారణీయాఏవ

ధనాభావేతుపూర్వాన్తాఏవావశ్యంకారణీయానాన్యాః

సపిణ్డాదినృపాన్తభిన్నానాంతుమృతస్యధనాభావేపిస్వధనేనైవసపిణ్డీకరణాన్తక్రియాకరణమావశ్యకమ్

మృతస్యధనంగృహీత్వాప్రేతకార్యాకరణేనృపాన్తానాంతద్వర్ణవధప్రాయశ్చిత్తమ్

పుత్రాద్యైర్భ్రాతృసంతత్యన్తైర్దౌహిత్రైశ్చతత్పుత్రైశ్చత్రివిధాఅపిక్రియాధనగ్రహణసత్త్వేతదసత్త్వేవాపికార్యాఏవ

తత్రస్త్రీణాముత్తరాః క్రియాప్రముతాహన్యేవ నతుదర్శాదౌ భర్తృశ్రాద్ధేనైవనిర్వాహస్మృతేః

పూర్వమధ్యమాఖ్యాస్తుపృథగేవస్త్రీణామ్
కేచిత్పుత్రపత్యోరభావేస్త్రీణాందౌహిత్రాదిభిఃసపిణ్డీకరణరహితా

ఏవోత్తరాఃక్రియాఃకార్యాః సపిణ్డీకరణంతుతాసాంనకార్యమ్
సపిణ్డీకరనాభావేపిఏవకోద్దిష్టవిధినావార్షికాదికంకార్యమిత్యాహుః

బ్రాహ్మణస్త్వన్యవర్ణానాంనకుర్యాత్కర్మపైతృకమ్ ।

కామాల్లోభాద్భయాన్మోహాత్కృత్వాతజ్జాతితాంవ్రజేత్ ౧
శూద్రేనాపిబ్రాహ్మణస్యనకార్యంపైతృకంక్వచిత్ ॥

దత్తకస్తుజనకపితుః

దత్తకస్తుజనకపితుఃపుత్రాద్యభావేజనకపితుః శ్రాద్ధంకుర్యాద్ధనంచగృహ్ణీయాత్

జనకపాలకయోరుభయోఃపిత్రోఃసంతత్యభావేదత్తకోజనకపాలకయోరుభయోరపిధనంహరేత్ శ్రాద్ధం

చప్రతివార్షికముభయోఃకుర్యాత్ దర్శమహాలయాదౌతుద్వయోఃపిత్రాద్యోఃశ్రాద్ధందేయమ్ తత్ర

ద్వయోఃపిత్రాద్యోఃపృథక్పిణ్డదానమ్ పిత్రాదిద్వయద్వయోద్దేశేనైకైకోవాపిణ్డః ఏవందత్తకస్యపుత్రోపి

దత్తకజనకస్యపుత్రాద్యభావేస్వపితరంపితామహద్వయంప్రపితామహద్వయంచోచ్చార్యద
ర్శాదికంకుర్యాత్

తథైవధనంహరేత్
ఏవందత్తకపౌత్రోపితజ్జనకకులేప్రపితామహస్యపుత్రాద్యభావేపితరంపితామహంచేకముచ్చా
ర్య

ప్రపితామహద్వయముచ్చార్యదర్శాదిశ్రాద్ధంకుర్యాత్రప్రపితామహస్యధనంచహరేత్

యద్యేషాంస్వసుభార్యాస్వపత్యంనస్యాద్రిక్థంహరేయుఃపిణ్డంచైభ్యస్త్రిపురుషందద్యురిత్యాది
రేక

పిణ్డేద్వావనుకీర్తయేద్రహీతారంచోత్పాదయితారంచాతృతీయాత్పురుషాదిత్యాదేశ్చలౌగాక్ష్యా
దిస్మృతివచనాత్

యదిజనకపాలకయోరుభయోరపిపుత్రాదిసన్తతిసత్త్వం తదాదత్తక
ఉభయోరప్యౌర్ధ్వదేహికంవార్షికాదికంచనకుర్యాత్

పాలకపితురౌరసపుత్రాద్విభక్తేనదత్తకేనదర్శమహాలయాదిశ్రాద్ధమాత్రంపాలకపిత్రాదిపార్వ
ణోద్దేశేనకార్యమ్

అవిభక్తస్యతుతదౌరసకృతదర్శాదినైవదత్తకస్యదర్శాదిసిద్ధిరితిభాతీ ॥

మాసికాబ్దికాదిశ్రాద్ధం

బ్రహ్మచారిణోమాసికాబ్దికాదిశ్రాద్ధంమాతాపితృభిఃకార్యమ్

బ్రహ్మచారిణాతుమాతృపితృమాతామహోపాధ్యాయాచార్యభిన్నానాంశవనిర్హరణందాహాద్యన్త్యకర్మచనకార్యమ్

అన్యాధికార్యభావేమాతృపితృమాతామహాచార్యాణాందాహాదికంబ్రహ్మచారిణాకార్యమ్ తత్రదశాహకర్మకరణేదశాహమాశౌచమ్

దాహమాత్రకరణే ఏకాహమ్ తదాప్యస్యనిత్యకర్మలోపోనాస్తి అశుచిత్వేప్యాశౌచినామన్నంతేననభోక్తవ్యమ్ త్రైః

సహనవస్తవ్యమ్ తదుభయకరణేప్రాయశ్చిత్తపునరుపనయనేవక్ష్యేతే అన్యేషాందాహాదౌకృచ్ఛ్రత్రయంపునరుపనయనంచ

ధర్మార్థంకేనచిత్కస్యచిత్సవర్ణస్యదాహాదిశ్రాద్ధాదికరణేసంపత్త్యాదిఫలమ్ అయంసర్వోపిశ్రాద్ధవిధిః

శూద్రాణామమన్త్రకఃకార్యఃఅత్రకేచిద్వైదికమన్త్రపాఠఏవశూద్రాణాంవర్జ్యః పౌరాణమన్త్రాస్తుపఠనీయాఇత్యాహుః

పౌరాణమన్త్రాఅపిశూద్రేణస్వయంనపఠనీయాః కింతువిప్రద్వారాపఠనీయాః వేదమన్త్రాస్తునవిప్రద్వారాపీతిసిన్ధుః

ఏవంద్విజస్త్రియోపివ్రతోద్యాపనాదావివసంకల్పమాత్రంస్వయంకృత్వావైదికమన్త్రాదిప్రయుక్తంసర్వంశ్రాద్ధంవిప్రద్వారాకారయేయురితిపారిజాతకారమతమ్

శూద్రస్యసదామశ్రాద్ధమేవ పిత్రేనమఃపితామహాయనమ

ఇత్యేవమాదినానమోన్తనామమన్త్రేణనిమన్త్రణపాద్యాసనగన్ధపుష్పాదినావిప్రాన్సంపూజ్యామంనివేద్యసక్తునా

పిణ్డదానాదికృత్వాదక్షిణాదానాదినాశ్రాద్ధంసమాప్యసజాతీయాన్గృహసిద్ధ్పక్వాన్నేనభోజయేత్

యత్తుసిన్ధౌనామమన్త్రేణావాహనాగ్నౌకరణకాశ్యపగోత్రోచ్చారపూర్వకపిణ్డదానాదికంతర్పణాది కంపాకేన

పిణ్డదానాదికంచోక్తంతత్సచ్ఛూద్రవిషయమ్ సప్తపురుషంత్రిపురుషంవాపరంపరయాస్నాన

వైశ్వదేవతర్పణాదికంశూద్రకమలాకరాదిగ్రన్థసంగృహీతంధర్మంనియమేనాచరన్సచ్ఛూద్ర ఉచ్యతే

ఏవంకిరాతయవనాదిహీనజాతీయానాంవిప్రేభ్య ఆమదానదక్షిణాదానపూర్వకం

స్వస్వజాతీయభోజనాత్మకమేవశ్రాద్ధమ్ రాజకార్యేనియుక్తస్యబన్ధనిగ్రహవర్తినః ।

వ్యసనేషుచసర్వేషుశ్రాద్ధంవిప్రేణకారయేత్ ౧
అత్రప్రథమంజీవత్పితృకనిర్ణయఉక్తస్తత్రప్రసజగాత్కించిదధికారవిచారోప్యుక్తః

ఇదానీంతుసర్వోప్యధికారక్రమవిచారః
సవిస్తరఉక్తఇతితేనాత్రపునరుక్తిర్బాలబోధనార్థత్వాన్నదోషాయ

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసూనువిరచితేధర్మసిన్ధుసారేశ్రాద్ధాధికారదాహాద్యధికారనిర్ణయః ॥

అథశ్రాద్ధశబ్దార్థః

పిత్రాదీన్మృతానుద్ధిశ్యవిహితేకాలేదేశేపక్వాన్నామాన్నహిరణ్యాన్యతమద్రవ్యస్యవిధినాదానం శ్రాద్ధమ్

తత్రాగ్నౌకరణంపిణ్డదానంబ్రాహ్మణభోజనంచప్రధానమ్ తదుక్తమ్
హోమశ్చపిణ్డదానంచతథాబ్రాహ్మణభోజనమ్ ।

శ్రాద్ధశబ్దాభిధేయంస్యాదేకస్మిన్నౌపచారికమ్ ౧

ఇతి
క్వచిద్వచనాదశక్త్యావాపిణ్డదానాద్యకరణేబ్రాహ్మణభోజనాదిమాత్రమపిశ్రాద్ధపదార్థఃసంప
ద్యతఇతిచతుర్థపాదార్థః

తథాచవచనాన్తరమ్ యజుషాంపిణ్డదానంతుబహవృచానాంద్విజార్చనమ్ ।
శ్రాద్ధశబ్దాభిధేయంస్యాదుభయంసామవేదినామ్ ॥౧॥

అశ్రద్ధయాపితరోనసన్తీతిమత్వాశ్రాద్ధకుర్వానస్యరక్తంపితరఃపిబన్తి ॥

అథశ్రాద్ధభేదాః

తత్రశ్రాద్ధంచతుర్విధమ్ పార్వణశ్రాద్ధమేకోద్దిష్టశ్రాద్ధంనాన్దీశ్రాద్ధం
సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధంచేతిభేదాత్

పిత్రాదిత్రయోద్దేశేనవిహితంపిణ్డత్రయయుతంపార్వణమ్
తచ్చైకపార్వణకద్విపార్వణకత్రిపార్వణకమితిత్రివిధమ్

తత్రపిత్రాదేర్మృతతిథౌక్రియమాణంప్రతిసాంవత్సరికమేకపార్వణకమ్
అమావాస్యాదిషణ్ణవతిశ్రాద్ధనిత్యశ్రాద్ధాని

మహాలయాన్వష్టక్యభిన్నానిద్విపార్వనకాని
ఏతేషుసపత్నీకపిత్రాదిత్రయసపత్నీకమాతామహాదిత్రయయోరేవోద్దేశాత్

అన్వష్టకాశ్రాద్ధంత్రిపార్వణకం
పిత్రాదిత్రయమాత్రాదిత్రయసపత్నీకమాతామహాదిత్రయాణాముద్దేశాత్

మహాలయశ్రాద్ధంతీర్థశ్రాద్ధంచపార్వణైకోద్దిష్టరుపమ్
పిత్రదిపార్వణత్రయస్యపత్న్యాద్యేకోద్దిష్టగణస్యాచోద్దేశాత్

కేచిదేతద్వయంమాతామహమాతామహ్యోః
పార్వణభేదేనపార్వణచతుష్టయయుతంకుర్వన్తి కేషాంచిత్సూత్రేదర్శేపిత్రీపార్వణకశ్చతుః

పార్వణకోవేతి హేమాద్రౌ ఏకోద్దేశేనక్రియమాణమేకపిణ్డయుతమేకోద్దిష్టమ్ తదపిత్రివిధమ్

నవసంజ్ఞంనవమిశ్రసంజ్ఞంపురాణసంజ్ఞంచేతిమృతస్యప్రథమదినమారభ్యదశాహాన్తవిహితా
నినవసంజ్ఞాని

ఏకాదశాహాద్దీన్యూనాబ్దాన్తానినవమిశ్రాణి ఏతానివిశ్వదేవహీనాని తతఃపరాణి

కనిష్ఠభ్రాతృవార్షికశస్త్రహతచతుర్దశీశ్రాద్ధాదీనిపురాణసంజ్ఞాని

కేచిత్సపిణ్డయుత్తరంక్రియమాణానాంపార్వణానామపిపురాణసంజ్ఞామాహుః

పుత్రజన్మవివాహాదౌక్రియమాణంవృద్ధిశ్రాద్ధంనాన్దీశ్రాద్ధమ్
ఇదంపూర్వార్ద్ధేవిస్తరేనప్రపఞ్చితమ్

ఏతదేవగర్భాధానపుంసవనసీమన్తేషుఆధానేసోమేచక్రియమాణంకర్మాఙ్గమిష్టిశ్రాద్ధమితిచోచ్యతే

అత్రక్రతుదక్షౌవిశ్వేదేవాః అన్యకర్మసువృద్ధిసంజ్ఞమ్ తత్రసత్యవసువిశ్వేదేవాః ఇతినామభేదోదేవభేదశ్చాన్యత్సమానమ్

ఏతచ్చపార్వణత్రయయుతత్వాత్పార్వణభేదాన్తర్గతమపిదర్శాదితోబహుధర్మభేదాత్పృథగుద్దిష్టమ్

మృతస్యద్వాదశాహాదికాలేపిణ్డార్ఘ్యసంయోజనాదిరుపంసపిణ్డీకరణమ్ ఏతదపిపార్వణైకోద్దిష్టవికారరుపమ్

అత్రవిశేషోవక్ష్యతే ఏవంచపార్వణమేకోద్దిష్టమితి ద్వివిధమేవశ్రాద్ధమ్ ఏతత్పునస్త్రివిధమ్ నిత్యంనైమిత్తికంకాభ్యంచేతి

నియతనిమిత్తేవిహితంనిత్యమ్ యథాదర్శాది ప్రత్యహంవిహితమపిశ్రాద్ధంనిత్యసంజ్ఞంపార్వణద్వయయుతంవిశ్వదేవహీనముక్తమ్

అనియతనిమిత్తేవిహితంనైమిత్తికమ్ యథాసూర్యచన్ద్రగ్రహణాదౌ ఏతదపిషడ్దైవతమ్

ఫలకామనోపాధికంకామ్యమ్ యథాపఞ్చమ్యాదితిథౌకృత్తికాదినక్షత్రేచ ॥

అథశ్రాద్ధదేశాః

అథశ్రాద్ధదేశాః దక్షిణాప్రవణేగోమయోపలిప్తేకృమికేశాస్థి

శ్ర్లేషాదివర్జితేకృత్రిమభూమివర్జతేరజస్వలాదర్శనాదివర్జితేశ్రాద్ధంకార్యమ్

కురుక్షేత్రప్రభాసపుష్కరప్రయాగకాశీగఙాయమునానర్మదాదితీరనైమిషగఙగా

ద్వారగయాశీర్షాక్షయ్యవటాదిషు శ్రాద్ధంమహాఫలమ్ శమీపత్రప్రమాణేనపిణ్డందద్యాద్గయాశిరే

ఉద్ధరేత్సప్తగోత్రాణికులమేకోత్తరంశతమ్ ౧ పితామాతాచభార్యాచభగినీదుహితాతథా ।

పితృమాతృష్వసాచైవసప్తగోత్రాణివైవిదుః ౨

ఏషాంగోత్రాణాంపురుషాఃక్రమేణచతుర్వింశతివింశతిషోడశద్వాదశైకాదశదశాష్టావిత్యేకోత్తరశ
తసంఖ్యాస్తేషాముద్ధారఇత్యర్థః

తత్రపితృకులేద్వాదశపూర్వాద్వాదశపరాఇతిచతుర్వింశతిరేవమగ్రేపి
తులసీకాననచ్ఛాయాశాలగ్రామస్యసన్నిధిః ।

చక్రాఙ్కితస్యసాన్నిధ్యమేషుయత్క్రియతేనరైః ౧
స్నానందానంతపఃశ్రాద్ధంసర్వమక్షయ్యతాంవ్రజేత్ ।

గోగజాశ్వాదిజుష్టప్రదేశేమ్లేంచ్ఛదేశేచశ్రాద్ధంనకార్యమ్
పరకీయగృహాదౌశ్రాద్ధకరణేతద్భూమిస్వామిపితరోభాగంహరన్తి

తేనగృహస్వామినేమూల్యందత్త్వాకార్యమ్ స్వామ్యనుజ్ఞయావాకార్యమ్
వనానిగిరయోనద్యస్తీరాణ్యాయతనానిచ ।

దేవఖాతాశ్చగర్తాశ్చనస్వామ్యంతేషుకస్యచిత్ ౧ నైకవాసానచద్వీపేనాన్తరిక్షేకదాచన ।

శ్రుతిస్మృత్యుదితంకర్మనకుర్యాదశుచిః క్వచిత్ ॥౨॥

అథశ్రాద్ధకాలాః

అథశ్రాద్ధకాలాః తేచప్రాయేణామాసంక్రాన్తియుగాదిమన్వాది మహాలయాదయః పూర్వపరిచ్ఛేదఉక్తాఏవ కేచిత్తుచ్యన్తే

మహాతీర్థప్రాప్తిర్వ్యతీపాతోమృతాహోగ్రహణద్వయంశ్రాద్ధంప్రతిరుచిఃశ్రోత్రియాదిబ్రాహ్మణ సంపత్తిరర్ధోదయకపిలాషష్ఠ్యాద్యలభ్యయోగాగ్రహపీడా

దుఃస్వప్నదర్శనంనవాన్నప్రాప్తిర్నవోదకప్రాప్తిర్గృహప్రచ్ఛాదనాదినిమిత్తంచశ్రాద్ధకాలాః యదావిష్టిర్వ్యతీపాతో భానువారస్తథైవచ ॥

పద్మకోనామయోగోయమయనాదేశ్చతుర్గుణః ౧ సర్వమాసానాంకృష్ణపక్షేషుశ్రాద్ధముక్తమ్ అత్రప్రత్యహంపఞ్చమ్యాదివాయదహఃసంపత్త్యేతిత్రయఃపక్షాః

ఏకదినపక్షేదర్శఏవ నారాయణవృత్తౌతుదర్శశ్రాద్ధేనైవపక్షశ్రాద్ధసిద్ధిరుక్తా

సర్వమాసేషుదర్శశ్రాద్ధాశక్తోకన్యాకుమ్భవృషస్థైర్కేసతిదర్శత్రయీకత్రదర్శేవాశ్రాద్ధమ్ సాగ్నికస్యత్వశక్తస్యపిణ్డపితృయజ్ఞమాత్రేణదర్శసిద్ధిః

నిరగ్నికస్యబ్రాహ్మణభోజనమాత్రేణధాన్యాదిద్రవ్యదానేనవాదర్శసిద్ధీఃకృష్ణపక్షేషుమహాలయా పరపక్షస్యశ్రేష్ఠత్వమ్

తత్రాపిపఞ్చదశాహాదిపక్షాఅన్యోపిబహువిస్తరోద్వితీయపరిచ్ఛేదేఉక్తః అత్రవిశేశాన్తరంకాలతత్త్వవివేచనే

పఞ్చదశాహవ్యాపిమహాలయప్రయోగారమ్భోత్తరమాశౌచపాతేకృతమహాలయానాంవైఫల్యమ్

తేనశుద్ధ్యన్తైకస్యాంచిత్తిథౌసకృన్మహాలయమాత్రమనుష్ఠేయమ్ ఏవంపఞ్చమ్యాదిపక్షేపి

ప్రతిబన్ధాన్న్కృతేప్రతినిధిద్వారాశేషమాహలయానుష్ఠామ్

పితృవ్యజ్యేష్ఠభ్రాత్రాదీనామపుత్రాణాంమహాలయాపరపక్షేతత్తన్మృతతిథౌతదేకపార్వణకమహాలయశ్రాద్ధంజీవత్పితృకేణాపికార్యామితి

ద్వాదశపౌర్ణిమాస్యోఽసంభవేమాఘీశ్రావణీప్రౌష్ఠపద్యోనిత్యాః కస్మింశ్చిత్కృష్ణపక్షేప్రతిపదాదిపఞ్చదశతిథిషుకృత్తికాదిబరణ్యన్తనక్షత్రేషు

విష్కమ్భాదియోగేషుసూర్యాదివారేషుబవఅదికరణేషుచశ్రాద్ధేఫలవిశేషోక్తేరేతేతిథ్యాదయఃకామ్యశ్రాద్ధకాలాజ్ఞేయాః ఇతిసామాన్యకాలః ॥

అథాపరాహ్ణాదివిశేషనిర్ణయః

అథాపరాహ్ణాదివిశేషనిర్ణయః దినస్యపఞ్చవిభాగాస్త్రిత్రిముహూర్తకాస్తత్రాద్యోభాగః ప్రాతః

సంజ్ఞఃద్వితీయఃసంగవఃతృతీయోమధ్యాహ్నః చతుర్థోపరాహ్ణః పఞ్చమోభాగఃసాయాహ్నః

దినస్యపఞ్చదశోభాగోముహూర్తః తత్రసప్తమోగన్ధర్వోష్టమీముహూర్తఃకుతుపః నవమోరౌహిణః

తత్రదర్శాదిశ్రద్ధానాంనిర్ణయ పుర్వేపరిచ్ఛేదయోఃప్రాయేణోక్తః విశేషస్తూచ్యతే

సాగ్నికానాంకాత్యాయనాదీనామన్వాధానపిణ్డపితృయజ్ఞదర్శశ్రాద్ధానామేకదినకర్తవ్యత్వనియమా

త్రేధావిభక్తదినతృతీయభాగరూపాపరాహ్ణవ్యాపిన్యామమాయాదర్శశ్రాద్ధంకర్తవ్యమ్ ॥

సాంవత్సరికనిర్ణయఉచ్యతే

అథప్రతిసాంవత్సరికమాసికాదినిర్ణయఉచ్యతే
తత్రైకోద్దిష్టంమధ్యాహ్నేసప్తమాష్టమనవమముహుర్తరూపేకార్యమ్

తత్రాపికుతుపరౌహిణసంజ్ఞకావష్టమనవమముహూర్తౌముఖ్యఃకాలః
తత్రపూర్వత్రైవపరత్రైవవాదినేమధ్యాహ్నవ్యాప్తౌసైవతిథిగ్రాహ్యా

దినద్వయేపబ్యాహ్నవ్యాప్తౌమధ్యాహ్నేస్పర్శేవాపూర్వత్రైవ
దినద్వయేసామ్యేనైకదేశవ్యాప్తౌపూర్వా ఖర్వదర్పాద్యైర్వ్యవస్థేత్యన్యే

వైషమ్యేణైకదేశవ్యాప్తావాధిక్యేననిర్ణయః పార్వణేత్వపరాహ్ణవ్యాపినీగ్రాహ్యా
పూర్వత్రైవపరత్రైవవాపరాహ్ణవ్యాప్తౌసైవగ్రాహ్యా

దినద్వయేతద్వ్యాప్తౌతదస్పర్శేవాంశతఃసమవ్యాప్తౌపుర్వా విషమవ్యాప్తౌత్వధికాగ్రాహ్యా

మాధవాచార్యాస్తుదినద్వయేపూర్ణాపరాహ్ణవ్యాప్తావంశతఃసమవ్యాప్తౌచోత్తరతిథేఃక్షయేపూర్వా
వృద్ధౌపరా

ఉత్తరతిథేఃక్షయవృద్ధభావేపిపరేత్యాహుః అయంక్షయాహనిర్ణయః
ప్రత్యాబ్దికేమాసికేసకృన్మహాలయేచజ్ఞేయ

శ్రాద్ధేభరణ్యాదినక్షత్రం

శ్రాద్ధేభరణ్యాదినక్షత్రంవ్యతీపాతాదియోగశ్చాపరాహ్ణవ్యాపీత్యుక్తంద్వితీయే

కేచిచ్ఛుక్లపక్షే ఉదయవ్యాపినక్షత్రంకృష్ణపక్షేఽస్తమయవ్యాపి
యోగస్తుకుతుపాదివ్యాపీత్యాహుః

ఏతచ్చపార్వణశ్రాద్ధంకుతుపాదిముహూర్తపఞ్చకేకార్య నసాయాహ్నే నరాత్రౌ
నప్రాతఃసంగవయోః

పిణ్డపితృయజ్ఞదినేసాయాహ్నేపిపార్వణమనుజ్ఞాయతే
యదావిఘ్నవశాద్దినేసాంవత్సరికశ్రాద్ధంనకృతం

తదారాత్రావపిప్రథమప్రహరపర్యన్తంకార్యమ్ మృతాహాతిక్రమేచాణ్డాలత్వాదిదోషోక్తేః

గ్రహనదినేదర్శమాసికప్రతివార్షికాదిశ్రాద్ధప్రాప్తౌతద్దినేఏవాన్నేనామేనవాహేమ్నావా

కుర్యాన్నోతరదినే ప్రథమాబ్దికంత్రయోదశేమలమాసేకార్యమిత్యుక్తమ్

తేనయత్రద్వాదశమాసికంశుద్ధమాసేభవతితత్రత్రయోదశేఽధికఏవప్రథమాబ్దికంకార్యమ్

యదాత్వధికమధ్యేద్వాదశంమాసికంతదాద్వాదశమాసికస్యద్విరావృత్తింకృత్వాచతుర్దశేశు
ద్ధమాసేప్రథమాబ్దికమ్

ఏవంద్వితీయాదిమాసికస్యాపిమలమాసేప్రాప్తస్యద్విరావృత్తిర్జ్ఞేయాద్వితీయాబ్దికంతుశుద్ధ
మాసేఏవ

ఏవంమహాలయోపిశుద్ధే ఏవనాధికేమాసేకించిదపి

మలమాసమృతానాంతుయదాసఏవమలమాసోభవతితదాధికఏవసాంవత్సరికంనశుద్ధే

దర్శదినేవార్షికప్రాప్తౌపూర్వవార్షికంకృత్వాతతఃపిణ్డపితృయజ్ఞంపాకాన్తరేణదర్శశ్రాద్ధంచకు
ర్యాత్

పరేతుఆదౌపిణ్డపితృయజ్ఞస్తతోవార్షికం తతోదర్శ ఇతిక్రమమాహుః
ఏవంమాసికాదిష్వాపిజ్ఞేయమ్ ॥

సపిణ్డీకరణాః

సపిణ్డీకరణాదూర్ధ్వయావదబ్దత్రయంభవేత్ । తావదేవనభోక్తవ్యంతదీయేశ్రాద్ధమాత్రకే ౧
ప్రథమాబ్దేస్థాదిభోజీద్వితీయేమాంసభక్షకః ।

తృతీయేరక్తభోజీస్యాచ్ఛుద్ధంశ్రాద్ధంచతుర్థకే ౨ ఇత్యాస్తాంప్రాసఙ్గికంప్రకృతమనుసరామః

పార్వణమపిహేమశ్రాద్ధమామశ్రాద్ధంచద్వేధావిభక్తాదినపూర్వభాగే ఏవకార్యమ్

సర్వంచశ్రాద్ధంతత్తన్నిర్ణీతకాలేతత్తత్తిథ్యభావేపిక్త్రవ్యంసాకల్యవచనాదినాశాస్త్రస్తతస్త్రతత
త్తత్తిథిసత్త్వాదితికాలతత్త్వవివేచనే

వృద్ధిశ్రాద్ధంప్రాతఃసఙ్గవయోఃకార్యమ్ మధ్యాహ్నోగౌణః
అపరాహ్ణసాయాహ్నరాత్రయోనిషిద్ధాఃరాత్రౌవివాహేప్రాతర్వృద్ధిశ్రాద్ధంనకృతం

తదారాత్రావాపికార్యమితిక్వచిత్ గ్రహణనిమిత్తంకంపార్వణశ్రాద్ధంపుత్ర

జన్మనిమిత్తకంజాతకమార్జ్ఞవృద్ధిశ్రాద్ధంచరాత్రావాపికార్యమ్ ఇతికాలనిర్ణయః ॥

అనాన్దినాపితృతృప్తివిచారః

అనాన్దినాపితృతృప్తివిచారఃపుత్రాదిభిఃపితృమాత్రాద్యుద్దేశేనశ్రాద్ధేక్రియమాంణేనామగోత్రమన్త్రాశ్చతత్తదన్నంతాన్పితౄన్ప్రాపయన్తి

తత్రపిత్రాదీనాందేవరుపత్వేదన్నమమృతరూపంభూత్వాతత్రోపతిష్ఠతే

గన్ధర్వత్వేభోగ్యరూపేణపశుత్వేతృణరూపేణసర్పత్వేవాయురూపేణయక్షత్వేపానరూపేణదానవాదిత్వేమాంసత్వేనప్రేతత్వేరుధిరత్వేనమనుష్యత్వేన్నాదిరూపేణేతి

గ్రన్థాన్తరే తస్యతేపితరః శ్రుత్వశ్రాద్ధకాలముపస్థితమ్ ।

అన్యోన్యం మనసాధ్యాత్వాసంపతన్తిమనోజవాః ౧ తేబ్రాహ్మణైఃసహాశ్నన్తిపితరోవాయురూపిణః ।

అతఏవశ్రీరామేణశ్రాద్ధేక్రియమానేసితావిప్రేషుదశరథాదీన్దదర్శేతికథాశ్రూయతే ప్రావృష్యన్తేయమఃప్రేతాన్పితౄంశ్చాథయమాలయాత్ ।

విసర్జయతిభూలోకంకృత్వాశూన్యంస్వకంపురమ్ ౧
తేపుత్రాదేఃప్రకాక్షన్తిపాయసంమధుసంయుతమ్ ।

కన్యాగతేసవితరిపితరోయాన్తివైసుతాన్ ౨ అమావాస్యాదినేప్రాప్తేగృహద్వారంసమాశ్రితాః ।

శ్రాద్ధాభావేస్వభవనంశాపందత్త్వవ్రజన్తితే ౩ అతోమూలేఃఫలైర్వాపితథాప్యుదకతర్పణైః ।

పితృతృప్తింప్రకుర్వీతనైవశ్రాద్ధంవివర్జయేత్ ౪
కించశ్రాద్ధేనబ్రహ్మాదిస్తమ్బపర్యన్తంసకలభూతతృప్తిఃశ్రూయతే తత్ర

పిశాచాదిరూపాణాంవికిరాదిభిస్తృప్తిర్వృక్షాదిరూపాణాంస్నానవస్త్రోదకాదినాకేషాంచిదుచ్ఛిష్ట
పిణ్డాదినేతి

అతోబ్రహ్మీభూతపితృకేణాపిశ్రాద్ధంకార్యమ్
తత్రపితృపితామహప్రపితామహాదిరూపమేకైకంపార్వణంవసురుద్రాద్యాదిభేదేనధ్యేయమ్

ఏకోద్దిష్టంవసురూపేణేతిసర్వత్ర
కేచిత్తుపితృపితామహప్రపితామహాఃప్రద్యుమ్నసంకర్షణవాసుదేవాత్మనాధ్యేయాః

కర్తానిరుద్ధాత్మనేత్యాహుః ఏవంవరుణప్రజాపత్యగ్నిరూపేణక్వచిత్
క్వచిన్మాసఋుతువత్సరరూపేణేతి

తత్రయథాచారంసముచ్చయేనవికల్పేనవాధ్యానమితివ్యవస్థా
పిత్రాదిపార్వణంయత్రతత్రమతామహాదయః ।

సర్వత్రైవహికర్తవ్యానాబ్దికేమాసికేషునః ౧ మాసికేషుత్వాబ్దికేచత్రిదైవత్యంప్రకీర్తితమ్ ।

వృద్ధౌతీర్థేన్వష్టకాసుగయాయాంచమహాలయే ౨
త్రిపార్వణకమత్రేష్టంశేషంషాత్పౌరుషంవిదుః ।

సపత్నీకంపిత్రాదిత్రయంసపత్నీకంమాతామహాదిత్రయమితిషాట్పౌరుషత్వమ్
క్షయాహంవర్జయిత్వైకంస్త్రీణాంనాస్తిపృథక్క్రియా ।

అన్వష్టకాసువృద్ధౌచగయాయాంచక్షయేహని ౧ అత్రమాతుఃపృథక్శ్రాద్ధమన్యత్రపతినాసహ
॥

అథవిశ్వేదేవాః

అథవిశ్వేదేవాః
యత్రవిశేషోనోచ్యతేతత్రసర్వత్రపార్వణశ్రాద్ధేపురూరవార్ద్రవసంజ్ఞకావిశ్వేదేవాః

కామ్యశ్రాద్ధేమహాలయేచధూరిలోచనసంజ్ఞకాః నైమిత్తికేఽష్టకాఖ్యాష్టమిశ్రాద్ధేచకామకాలసంజ్ఞకః

ఏకోద్ధిష్టంసపిణ్డీకరణంవానైమిత్తికసంజ్ఞమఽ నాన్దీశ్రాద్ధేసత్యవసుసంజ్ఞకాః

తత్రాపిగర్భాధానపుంసవనసీమన్తోన్నయనేతిసంస్కారత్నయాఙ్గమగ్న్యాధానసోమయాగా ఙ్గంచ

నాన్దీశ్రాద్ధమిష్టిశ్రాద్ధసంజ్ఞకంకర్మాఙ్గశ్రాద్ధసంజ్ఞకంచతత్రక్రతుదక్షసంజ్ఞకావిశ్వేదేవాః

పార్వణద్వయాద్యయోర్జీవనాన్మాతృపార్వణకమేవక్రియమాణంనాన్దీశ్రాద్ధం దేవరహితంకార్యమ్

ఏవంపార్వణత్రయస్యభిన్నత్వేనానుష్ఠీయమానేనాన్దీశ్రాద్ధేపిమాతృపార్వణందేవహీనమ్ నాన్దీశ్రాద్ధేహిదినత్రయేక్రమేణపార్వణత్రయం కార్యమ్ ।

ఏకస్మిన్దినేపృథకపృథక్వాపార్వణత్రయంసహతన్త్రేణవాపార్వణత్రయమితిత్రయః పక్షాః నిత్యశ్రాద్ధందేవరహితంకార్యమ్

ఏవంసపిణ్డీకరణాత్ప్రాక్తనాన్యేకోద్ధిష్టశ్రాద్ధాన్యపిదేవహీనాన ఇతిశ్రాద్ధదేవతానిర్ణయః ॥

అథశ్రాద్ధేబ్రాహ్మణాః

అథశ్రాద్ధేబ్రాహ్మణాహ తత్ర జాతకర్మాదిసంస్కారైఃసంస్కృతాఃసత్యవాక్శుచిః ।

వేదాధ్యయనసంపన్నఃషట్సుకర్మస్వవస్థితః ౧ పురుషత్రయవిఖ్యాతఃసవైబ్రాహ్మణఉచ్యతే ।

ఇతిబ్రాహ్మనసామాన్యలక్షణమ్ తత్రోత్తమమధ్యమాధమభేదేనత్రివిధాబ్రాహ్మణాః ॥

తత్రోత్తమః వేదాధ్యయనసంపన్నా వేదాజాధ్యాయినోపిచ ।

యేవైయాకరణాయేచమీమాంసాధ్యయనేరతః ౧ పౌరాణికశ్చవేదాన్తీధర్మశాస్త్రరతోపిచ ।

ఏతేషామప్రియేపుత్రాబ్రహ్మవేత్తాతథైవచ ౨వేదార్థజ్ఞఃకర్మనిష్ఠస్తపోనిష్ఠశ్చయోగినః ।

పితృమాతృపరశ్చైవస్వధర్మనిరతస్తథా ౩ శిశురప్యగ్నిహోత్రీచసోమాదిశ్రౌతకర్మవిత్ ।

శివభక్తౌవిష్ణుభక్తాభార్యాయామృతుకాలగః ౪ గురుభక్తోజ్ఞాననిష్ఠః సోమయాజీచసత్యవాక్ ।

సుశీలస్నాతకయతిబ్రహ్మచారిణఉత్తమాః ౫ ఏతేసర్వేసపత్నీకాయువత్వాదిగుణాన్వితాః ।

సాపిండ్యయోనిశిష్యత్వాదిసంబంధైశ్చవర్జితాః ౬
కుష్ఠాపస్మారాదిదోషైర్హీనాశ్చేదుత్తమాఃస్మృతాః ।

తత్రతదశాహాదిసూతకాదిప్రయోజకసాపిణ్డ్యసగోత్రసోదకత్వరూపసంబన్ధః
సాపిణ్డ్యపదాభిధేయః

యోనిసంబన్ధోమాతులత్శ్వశురత్వశాలకత్వాదిః
ఆదినాగురుత్వసహాధ్యాయిత్వమిత్రత్వాదయః

తథాచసపత్నీకత్వాదిగుణయుక్తాఉక్తసంబన్ధహీనాఅపస్మారాన్ధత్వాదిదోషహీనావేదాధ్యాయిత్వాదిసప్తవింశతిప్రాకరావిప్రాఉత్తమాఇతిసిద్ధమ్

తత్రవిశేషః యద్యేకంభోజయేచ్ఛ్రాద్ధేఛన్దోగంతత్రపూజయేత్ ।
ఋచోయజుంషిసామానిత్రితయంతత్రవిద్యతే ౧
ఋగ్వేదినంచపిత్రర్థేయాజుషంతుపితామహే ।

ప్రప్తితామహేసామగంచభోజయేచ్ఛ్రాద్ధకర్మణి ౨ అథర్వవేదినంవైశ్వదేవేపిత్ర్యేచభోజయేత్ ।

ఏతేనస్వశాఖియద్విజాభావేద్విజానన్యాన్నిమన్త్రయేదితినిరస్తమ్
కేచిద్యథాకన్యాతథాహవిరితినియమాద్ర్యేః

సహయోనిసంబన్ధస్తఏవపరశాఖీయాఃశ్రాద్ధార్హాఇత్యాహుస్తన్నిర్మూలమ్
కేచిచ్ఛ్రాద్ధకర్తృసగోత్రసప్రవరావర్జ్యాః

పితృపుత్రౌభ్రాతరౌద్వౌనిరగ్నిగుర్విణీపతిమ్ । సగోత్రప్రవరంచైవవర్జయేచ్ఛ్రాద్ధకర్మణి ౧

ఇతివచనాదిత్యాహుః వినామామ్సేనమధునావినాదక్షిణయాశిషా ।
పరిపూర్ణభవేచ్ఛ్రాద్ధంయతిశుశ్రాద్ధభోజిషు ౧ ఇతియతిప్రశంసా ॥

అథమధ్యమావిప్రాః

మాతామహోమాతులోభాగినేయోదౌహిత్రోజామాతాగురుఃశిష్యోయాజ్యఃశ్వశురఋత్విక్శాలకః

పితృష్వసృపుత్రోమాతృష్వసృపుత్రోమాతులపుత్రోఽతిథిఃసగోత్రోమిత్రమిత్యేతే

మధ్యమాఃదౌహిత్రజామాత్రుస్వస్త్రీయాదీనాంవిద్యాదిగుణవతాంశ్రాద్ధేనిమన్త్రణాభావేదోషః

గుణహీనత్వేతునదోషః షడ్భ్యస్తుపురుషేభ్యోర్వాక్శ్రాద్ధార్హానైవగోత్రిణః ।

షడ్భ్యస్తుప్రతోభోజ్యాఅలాభేగోత్రజాఅపి ౧ అత్రవిశేషః

ఋత్విజఃసపిణ్డాఃసంబన్ధినఃశిష్యాశ్చవైశ్వదేవస్థానేనియోజ్యా నతుపిత్రే

ఏవమన్యోపివిగుణావిప్రాదేవస్థానేయోజ్యాః పితాపితామహోభ్రాతాపుత్రోవాథసపిణ్డకాః ।

నపరస్పరమర్హ్యాఃస్యుర్నశ్రాద్ధేఋత్విజస్తథా ౧ వైశ్వదేవోనియోక్తవ్యాయద్యేతేగుణవత్తరాః ॥

అథవర్జ్యావిప్రాః

అథవర్జ్యావిప్రాఃక్షయశ్వాసమూత్రకృచ్ఛ్రభగన్దరాదిమహారోగీ

హీనాఙ్గోధికాఙ్గకాణోబధిరోమూకఃశత్రుఃకితవోభృతకాధ్యాపకోమిత్రద్రోహీపిశునఃకునఖీ

కృష్ణదన్తఃక్లీబోమాతాపితృగురుత్యాగీ
చోరోనాస్తికఃపాపకర్మావిహితకర్మత్యాగీనక్షత్రోపజీవీవైద్యోరాజభృత్యోగాయకో లేఖకః

కుసీదజీవీవేదవిక్రయీకవిత్వజీవీదేవార్చనజీవీనటోగృహదాహీసముద్రగామీశస్త్రకర్తాసోమవిక్రయీపక్షిపోషకఃపరివేత్తా

దిధిషూపతిఃకుమారాధ్యాపకఃపుత్రాత్ప్రాప్తవిద్యోద్రవ్యప్రాత్యర్థంవేదఘోశకారీగ్రామయాజీకేశపశువిక్రయీశిల్పీ

పిత్రావివాదఅకారీశూద్రయాజకోజటీశ్మశ్రుహీనోనిర్ధయోరజస్వలాపతిర్గర్భిణీపతిః

కుబ్జోవామనోరక్తనేత్రోవాణిజ్యోపజీవీఛిన్నోష్ఠశ్ఛిన్నలిఙ్గోగడుమానజ్వరితోదేవలకోవిధురోనిరగ్నిః

శూద్రగురుఃశూద్రశిష్యోదామ్భికోగోవిక్రయీరసవిక్రయీవేదనిన్దకోవృక్షరోపకః

కదర్యఃసదాయాచకఃకృషిజీవీసాధునిన్దితోమేషమహిషయోఃపోషకః

కపిలకేశోవిస్మృతవేదోనిష్ఠురవాగిత్యాదయోవిప్రాహవ్యకవ్యయోర్వర్జ్యాః
ధర్మార్థముదరార్థవౌషధకారీవిగర్హితః ।

దేవార్చనపరోనిత్యం విత్తార్థీవత్సరత్రయమ్ ౧ అసౌదేవలకోనామదేవస్వగ్రాహకోపిచ ।

వర్జనీయఃసవిజ్ఞేయఃసర్వకర్మసుసర్వదా ౨ ఇదంమనుష్యస్థాపితదేవతావిషయమితిభాతి
దారాగ్నిహోత్రసంయోగంకురుతేయోగ్రజేస్థితే ।

పరివేత్తాసవిజ్ఞేయఃపరివిత్తిస్తుఅగ్రజః ౧ అగ్రజానుజ్ఞాదౌనదోషఇత్యుక్తమ్
జ్యేష్ఠాయాంయద్యనూఢాయాంకన్యామాహూయ్యతేఽనుజా ।

సాచాగ్రేదిధిషూర్జ్ఞేయాపూర్వాతుదిధిషూర్మతా ౧ ప్రతిమావిక్రయంయోవైకరోతిపతితస్తుసః

జీవానార్థపరాస్థీనినయతేపతితఃసచ ౨ గాననృత్యాదికముదరార్థనిషిద్ధంనతుభగర్వదర్థమ్ ॥

అత్రవిప్రాణాం

గ్రాహ్యత్వోక్త్యైవతద్భిన్నానాంవర్జ్యత్వేసిద్ధేపునర్వర్జ్యపరిగణనంవర్జ్యభిన్నానాంనిర్గుణానామపి గ్రాహ్యత్వార్థమ్

విద్యాశీలాదిగుణవత్తకుష్ఠిత్వకాణత్వాదిశారీరదోషాణాంనదూషకత్వమ్

గయాయాంతునిర్గునాఅపితేఏవభోజ్యాః నవిచార్యకులశీలంవిద్యాచతపఏవచ ।

పూజితైస్తైస్తుష్టాదేవాఃసపితృగుహ్యకాః ౧ ఇత్యుక్తేః బ్రాహ్మణాన్నపరీక్షేతతీర్థేక్షేత్రనివాసినః ।

యత్తు నబ్రాహ్మణంపరీక్షేతదైవేకర్మణిధర్మవిత్ పిత్ర్యైకర్మణితుప్రాప్తేపరీక్షేతప్రయత్నతః ౧

ఇతితదసంభవపరమ్ గాయత్రీసారమాత్రోపివరంవిప్రఃసుయన్త్రితః ।

నాయన్త్రితశ్చతుర్వేదీసర్వాశీసర్వవిక్రయీ ౧ ఇతి హేమాద్రౌవ్యాసః శ్రాద్ధేకాణాదయోభోజ్యామిశ్రితావేదపారగైః ।

విప్రానిమన్త్రణాత్పూర్వమేవపరీక్షణీయానతునిమన్త్రణోత్తరమ్ ఇతిబ్రాహ్మణవిచారః ॥

అథశ్రాద్ధార్హద్రవ్యాణి

తత్రతదర్భాఃదర్భగ్రహనేకాలోమన్త్రోదర్భభేదాశ్చద్వితీయపరిచ్చేదేఉక్తాః విశేషేస్తూచ్యతే

కుశాముఖ్యాఃకుశాభావేకాశదూర్వోశీరతృష్ణాదయః

తత్రకాశైర్దూర్వాభిర్వాకృతపవిత్రహస్తోనాచామేత్
ద్వాభ్యామనామికాభ్యాంతుధార్యేదర్భపవిత్రకే ।

ఏకానామికయావాపిద్వయోర్మధ్యేతుపర్వణోః ౧
సాగ్రౌవిగరభౌతుకుశౌకార్యతాభ్యాంపవిత్రకమ్ ।

ద్వాభ్యాంతత్స్యాచ్చతుర్భిర్వాగ్రన్థియుక్తంనవాభవేత్ ౨
స్నానేదానేజపేహోమేస్వాధ్యాయేపితృకర్మణి ।

సపిత్రౌసదర్భోవాకరౌకుర్వీతనాన్యథా ౨ బ్రహ్మగ్రన్థీపవిత్రాఢ్యో నాచామేచ్చబుధఃసదా ।

కేచిద్గథిత పవిత్రాభావేసాగ్రదర్భౌద్వౌదక్షిణకరేవామేతుత్రీన్ద్వౌవాబిభృయాదిత్యాహుః

ఆసనేద్వౌదర్భౌ పితృకర్మణిసమూలాద్విగుణాదర్భాః

దైవేసాగ్రాఋజవఃపిత్ర్యేపిసపిణ్డీకరనపర్యన్తమృజుదర్భాస్తదూర్ధ్వద్విగుణాభుగ్నా ఇతి

యేచపిణ్డాశ్రితాదర్భాయైఃకృతంపితృతర్పణమ్ ।
మలమూత్రోత్సర్గధృతామలమూత్రాద్యమేధ్యగాః ౧

మార్గేచితౌకజ్జభూమౌస్థితాయేస్తరణాసనే । బ్రహ్మయజ్ఞేచయేదర్భాస్త్యాగార్హాఃసర్వఏవతే ౨

అన్యానిచపవిత్రాణికుశదూర్వాత్మకానిచ ।

హేమాత్మకపవిత్రస్యకలాంనార్హన్తిషోడశీమ్ ౩
పఞ్చగుఞ్జమాశమానేనషోడశమాశంహేమమయ్యంపవిత్రకమిత్యాహుః ॥

అథహవిః

వ్రీహియవతిలమాషగోధూమశ్యామాకప్రియఙ్గుముద్గసర్షపాఃశ్రాద్ధేప్రశస్తాఃచణకోవికల్పితః

యావనాలోపివికల్పితః ఇష్టాపూర్తేమృతాహేచదర్శవృద్ధ్యష్టకాసుచ ।

పాత్రేభ్యస్త్వేషుకాలేషుదేయంనైవకుభోజనమ్ ౧
అగోధూమంచయచ్ఛ్రాద్ధంమాషముద్గవివర్జితమ్

తైలపక్వేనరహితంకృతమప్యకృతంభవేత్ ౨ రాజమాషాశ్చనిష్పావాఅపిశస్తాఃసతీనకాః ।

రాజమాషామహారాష్ట్రభాషయా'చవళీ'తిప్రసిద్ధాఃనిష్పావాః 'పావటే'ఇతి సతీనకాః 'వాటాణే' ఇతి

కదలీఫలమామ్రఫలంసూరణఃపనసఃత్రివిధంకర్కటీపలమ్ కోశాతకీ 'దోడకా' ఇతిప్రసిద్ధా కుస్తుమ్బరువైకల్పికమ్

పటోలంబదరమామలకంఖర్జూరీఫలంచించార్ద్రకంశుణ్ఠీమూలకంద్రాక్షాలవంగైలాపత్రకాణిజీరకంహిఙ్గుదాడిమఫలమిక్షుఃశర్కరాగుడః

కర్పూరఃసైన్ధవసాముద్రేలవణేపూగీఫలంతామ్బూలపత్రమితిశ్రాద్ధేప్రోక్తానిహవీషి గవ్యే దధిదుగ్ధే ఘృతంగవ్యంమాహిషంచ

కేచిన్మాహిషంతక్రంసద్యఃకృతమనుద్ధృతనవనీతంగ్రాహ్యమాహుఃకేచిన్మహిషీక్షీరంశర్కరాది యుతంగ్రాహ్యమాహుఃమథితంనిర్జలందధిసర్వనిషిద్ధమ్

జమ్బీరఫలం విహితప్రతిషిద్ధత్వాద్వికల్పితమ్ అక్షోటః 'అక్రోడ' ఇతిప్రసిద్ధః శఙ్గాటకః '

శింగాడే' ఇతిప్రసిద్ధః చిర్భటం 'ఖర్బూజ' ఇతిప్రసిద్ధమ్ శీతకందలీ 'రాతాళీ'తి ప్రసిద్ధమ్

ఏతే శ్రాద్ధేవిహితా ఆమ్రాతకః 'ఆంబాడా' ఇతిప్రసిద్ధస్తణ్డులీయో'మాధ' ఇతిప్రసిద్ధః

ఏతౌద్వౌవిహితప్రతిషిద్ధౌ కేచిద్రాజమాషంకృష్ణేతరముద్గంకృష్ణనిష్పావంచనిషిద్ధమాహుః

కథంచిద్యదివిప్రేభ్యోనదత్తంభోజనేమధు । దేవరాచ్చసుతోత్పత్తిఃకలౌపఞ్చవివర్జయేత్ ౧

ఇతివచనద్వయాన్మధునిఏచ్ఛికవికల్పః
కేచిద్యథాచారంప్రదేయంతుమధుమాంసాదికంతథా ।

ఇతివచనాద్దేశాచారానుసారేణవ్యవస్థితకల్పమాహుః

మాంసంశ్రాద్ధేషునైవదేయంకలివర్జ్యత్వాత్ నదద్యాదమిషంశ్రాద్ధేనచాద్యాద్ధర్మతావవిత్ ।

ఇత్యాదిశ్రీభాగవతవచనాచ్చ

అన్యానిముఞ్జాతచవ్యకసేరుకాలేయాదిద్రవ్యాణిబహూనిమహానిబన్ధేషూక్తానితాన్యప్రసిద్ధత్వా చ్ఛ్రాద్ధేవశ్యాపేక్షోపయోగయోరభావాచ్చనోచ్యంతే ॥

అథవర్జ్యాని

అథవర్జ్యాని
యద్యపివిహితోక్త్యైవతద్భిన్నానామగ్రాహ్యత్వంప్రాప్తంతథాపివిశేషదోషప్రదర్శనాయాప్రాప్త
నిషేధజ్ఞాపనాయచతానిసంగృహ్యన్తే

ఉక్తేచాదినాప్రాప్తంపతితాన్త్యజాదేఃప్రాప్తన్యాయార్జితంకన్యావిక్రయాదిలబ్ధంనంనిన్ద్యమ్
పిత్రర్థమేదేహీతియచనార్జితమపినిషిద్ధమ్

ఆఢకీకులిత్థమసూరకోద్రవరాజసర్షపానిషిద్ధఃలాంకేతిప్రసిద్ధాఃమర్కటకాశ్చవర్జ్యాఃశిగ్రుకూష్మా
ణ్డోభయవిధాలాబుకరమ-

ర్ద్రార్ద్రమరీచపిణ్డమూలకకుసుమ్భశణవంశాంకురాః
దశవిధాలశునాదిపలాణ్డభేదాఃకృత్రిమలవణానిరక్తబిల్వంశ్వేతంకృష్ణంవృన్తాకం

గాజరాపరపర్యాయంగృంజనంభోకరసంజ్ఞఃశ్లేష్మాతకోరక్తనిర్యాసాశ్చవర్జ్యాః
సాముద్రసైన్ధవేభక్ష్యేప్రత్యక్షంలవణేబుధైః ।

బిడాలోచ్ఛిష్టమాఘ్రాతంచశ్రాద్ధేద్రవ్యంవివర్జయేత్ ౧ కరిరఫలపుష్పాణి విడఙ్గమరిచానిచ ।

బీజపూరంపటోలంచశ్రాద్ధేదత్త్వాపతత్యధః ౨ కృష్ణధాన్యానిసర్వాణివర్జయేచ్ఛ్రాద్ధకర్మణి ।

నవర్జయేత్తిలాంశ్చైవముద్గమాషాంస్తథైవచ ౩
దాతుర్యద్యత్ప్రియంతత్తద్దేయంనిన్ద్యంనచేద్ధితత్ ।

అజావిమహిషీక్షీరంతద్వికారాంశ్చవర్జయేత్ ౪ వాలుకాకీటపాషాణైఃకేశైర్యచ్చాప్యుపద్రుతమ్ ।

వస్త్రేణవీజితంచాన్నంవర్జయేచ్ఛ్రాద్ధకర్మణి ౫ అమేధ్యేర్జఙ్మైఃస్పృష్టంశుష్కం పర్యుషితంచయత్ ।

ద్విఃపక్వంపరిదగ్ధంచసిద్ధభక్షాంశ్చవర్జయేత్ ౬ యత్సకృత్పాకేనభక్షణార్థమపిహిఙ్గుజీరకాదిసంస్కారార్థంపునఃపచ్యతేతద్విఃపక్వం

వర్జ్యమ్ యత్తుద్విఃపాకేనైవభక్షణార్థతన్ననిషిద్ధమితిసిన్ధుః యదనైకదేశఃకేనచిత్పూర్వమాస్వాదితస్తదన్నంశ్రాద్ధేవర్జ్యమ్

మారీషం 'రాజగిరే'తిప్రసిద్ధంశాకంధాన్యంచవర్జ్యమ్ వటప్లక్షోదుమ్బరకపిత్థనీపమాతులిఙ్గఫలానినభక్షయేత్

క్షీరంచలవణైర్మిశ్రంతామ్రేగవ్యంసురాసమమ్ । అస్యాపవాపః పయోనృద్ధృతసారంచపయసాసంయుతందధి ।

ఘృతంచైతానిగవ్యానినైవదుష్టానితామ్రకే ౧ పిప్పలీవర్తులమరీచాదేఃప్రత్యక్షస్యనిషేధోనత్వద్రవ్యమిశ్రితస్య నారికేలంవిహితప్రతిషిద్ధమ్

యచ్చపౌతికశాకాదికంజీర్ణతక్రంసంధిన్యాదిక్షీరమనిర్దశాయాఃక్షీరంమృగ్యాదిక్షీరంఫేనిలత క్రాదికంహస్తదత్త-

స్నేహలవణాదికంచనిత్యభోజనేనిషిద్ధంతత్సర్వంశ్రాద్ధేపివర్జయేత్ మాధవీయే

మృతైర్మక్షికాకృమిజన్తుభిఃకేశరోమనఖాదిభిశ్చదూషితంసతిసంభవేవర్జయేత్ సంభవేతుకేశాదికమృద్ధృత్యసంప్రోక్ష్యహిరణ్యస్పర్శకృత్వాభుఞ్జీత

శ్వమార్జారమూషకాదిభిరాలీఢాదికంత్వాపద్యపివర్జ్యమిత్యుక్తమ్

యత్తుమణ్డకవటకసక్తుపాయసాపూకృసరాదీనాంస్నేహసిద్ధానాంచపర్యుషితత్వదోషోనాస్తీతి వచనంతన్నిత్యభోజనపరంనతుశ్రాద్ధపరమితిశిష్టాః

యదగ్నిపక్వంసదేకరాత్రిద్విరాత్రాద్యన్తరితంతత్పర్యుషితముచ్యతే ॥

శ్రాద్ధకర్మణిచనగ్రాహ్యమ్

కదర్యాదీనామన్నంనిత్యభోజనేశ్రాద్ధకర్మణిచనగ్రాహ్యమ్

తేచకదర్యశ్చోరోనటోవీణోపజీవీవార్ధుషికోభిశస్తోగణికాచికిత్సకఃక్రుద్ధః

పుంశ్చలీమత్తఃక్రూరఃపతితోదామ్భికఃపతిపుత్రరహితాస్త్రీస్వర్ణకారః

స్త్రీజితోగ్రామయాజకోఘాతుకఃకర్మారస్తన్తువాయఃకృతఘ్నోవస్త్రక్షాలనోపజీవీదారోపజీవీసోమవిక్రయీచిత్రకర్మాగాయక

ఇత్యాదయస్త్రైవర్ణికాఅపిఅగ్రాహ్యాన్నాః ఆత్మానంధర్మకృత్యంచపుతదారాంశ్చపీడయేత్ ।

లోభాద్యః పితరౌభృత్యాన్సకదర్యఇతిస్మృతః ౧ ద్వావేవాశ్రమిణౌభోజ్యౌబ్రహ్మచారీగృహీతథా ।

వానప్రస్థోయతీలిఙ్గీనభోజ్యాన్నాఃప్రకీర్తితాః ౨ షణ్మాసంయోద్విజోభుఙ్క్తే శూద్రస్యాన్నంవిగర్హితమ్ ।

సతుజీవన్భవేచ్ఛూద్రోమృతఃశ్వాచాభిజాయతే 3 అన్యాని చ

ద్రవ్యాణినిబన్ధేషుబహూనినిషిద్ధానితానివిహితోక్తయర్థసిద్ధత్వాదప్రసిద్ధత్వాచ్చనోక్తాని

దుర్గన్ధేఫేనిలంక్షారంపఙ్కిలంపల్వలోదకమ్ ।

నభవేద్యత్రగోతృప్తిర్నక్తంయచ్చాప్యపాహృతమ్ ౧
నగ్రాహ్యంతజ్జలంశ్రాద్ధేయచ్చాభోజ్యనిపానజమ్ ।

స్నానమాచమనందానందేవతాపితృతర్పణమ్ ౨
శూద్రోదకైర్నకుర్వీతతథామేఘాద్వినిఃసృతైః ।

నాహరేదుదకంరాత్రౌతులసీంగోమయంమృదమ్ ౩
తులసీబిల్వజాన్హవీజలభిన్నంపర్యుషితంజలంపుష్పంచత్యజేత్

దౌహిత్రఃకుతుపఃకాలశ్చాగఃకృష్ణాజినంతథా ।

రౌప్యందర్భాస్తిలాగావఃఖఙ్గపాత్రంపితృప్రియమ్ ౧ ఆరణ్యాఃకృష్ణతిలాముఖ్యాః

తదభావేగ్రామ్యాగౌరాఃకృష్ణాశ్చ

ఛాగసాంనిధ్యంశ్రాద్ధేతిప్రశస్తమ్
కుక్కుటవిడ్వరాహకాకమార్జారశూద్రషణ్ఢరజస్వలాసాన్నిధ్యమతినిన్ద్యమ్ చా

ణ్డాలరజస్వలాఖఞ్జశ్విత్రిన్యూనాఙ్గతిరిక్తాఙ్గదిభిర్వీక్షితమన్నమభోజ్యమ్
ఆపదిమృద్భస్మహిరణ్యోదకస్పర్శాద్భోజ్యమ్

పావమానీతరత్సమన్దీమన్త్రైర్గాయత్ర్యాదిభిశ్చదర్భజలప్రోక్షణేదుష్టాన్నశుద్ధిఃపాదుకోపాన హౌఛత్రంరక్తచిత్రామ్బరంతథా ।

రక్తపుష్పంచమార్జారంశ్రాద్ధంభూమౌవివర్జయేత్ ౧
ఘణ్టానాదోశ్వధత్తూరశఙ్ఖశుక్తిసాన్నిధ్యంచవర్జ్యమ్ ॥

అథశ్రాద్ధదినకృత్యమ్

అథశ్రాద్ధదినకృత్యమ్ గోమయాదిభిర్భూమిభాణ్డశుద్ధిః
దేవతాబ్రహ్మచారియతిశిశూనాంపిణ్డదానపర్యన్తమన్నంనదేయమ్

అతిశిశవస్తుగృహాన్తరేభోజనీయాః తిలానవకిరేత్తత్రసర్వతోబన్ధయేదజాన్ ।

పాకఃశ్రాద్ధకర్త్రాస్వయమేవకార్యఃతదభావేశుద్ధపత్న్యాతదభావేతుబాన్ధవైః ।

సగోత్రైర్వాసపిణ్డైర్వామిత్రైర్వాసుగుణాన్వితేః ౧
పుంశ్చలీంచతథావంధ్యాంవిధవాంచాన్యగోత్రజామ్ ।

పాకభాణ్డానిసౌవర్ణరౌప్యతామ్రోద్భవానిచ ౩ కాంస్యానిమృన్మయంతూక్తంనవ్యమేవమనీషిభిః ।

పైత్తలంరఙ్గజాతంచవిహితంనోననిన్దితమ్ ౪ నకదాచిత్పచేదన్నమయస్థాలీషుపైతృకమ్ ।

ఫలశాకాదిఛేదనార్థభిన్నానామాయసానాంశస్త్రాణాంభాణ్డానాంచదర్శనమపిపాకాదిస్థానేనిషిద్ధమ్

పక్వాన్నస్థాపనార్థంతుశస్యన్తేదరుజాన్యపి ।

గృహ్యాగ్నౌతుపచేదన్నంశ్రాధీయంలౌకికేపివా ౧
యస్మిన్నగ్నౌపచేదన్నంతస్మిన్హోమోవిధీయతే ॥

తత్రగృహ్యాగ్నౌపాకేవిశేషః

తత్రగృహ్యాగ్నౌపాకేవిశేషః ప్రాతర్హోమంకృత్వాతదేకదేశంమహానసేకృత్వాపాకంకుర్యాత్

పాకాన్తేపావకాగ్న్యేకదేశంగృహ్యాగ్నౌసంయోజ్యగృహ్యేఽగ్నౌకరణవైశదేవాదికార్యమ్

అత్రైవంవ్యవస్థా కాత్యాయనాదీనాంగృహ్యాగ్నౌపాకః ఆశ్వలాయనానాంతునైత్యకేపచనాగ్నౌ

అగ్నౌకరణంత్వాశ్వలాయనానాంవ్యతిషఙ్గేణశ్రాద్ధేగృహ్యాగ్నిపక్వచరుణాగృహ్యేఏవవ్యతిషఙ్గాభావేపాణిహోమః

అన్యశాఖీయస్యగృహ్యాగ్నావగ్నౌకరణమ్
విధురస్యోచ్ఛిన్నాగ్నికస్యచపృష్ఠోదివివిధానాదినాగ్నిసంపాదనమ్

తచ్చపూర్వార్ధేఉక్తమ్
భోజనపాత్రాణితుహేమరౌప్యకాంస్యజానివాపలాశకమలకదలీమధూకపత్రనిర్మితానివా ॥

అథనిమన్త్రణాది

అథనిమన్త్రణాదిశ్రాద్ధాహేభుక్తాన్నపరిణామపర్యన్తంకర్తుర్విప్రాణాంచనియమాః

స్త్రీసఙ్గపునర్భోజనానృతభాషణాధ్యాపనద్యుతాయాసభారోద్వహనహింసాదానప్రతిగ్రహ

చౌర్యాధ్వగమనదివాస్వాపకలహాదివర్జనంకర్తృభోక్తుభయధర్మాః

స్త్రీసఙ్గశ్చశ్రాద్ధదినేతత్పూర్వదినేచరుతుకాలేపివర్జ్యః

తామ్బూలక్షురకర్మాభ్యఙ్గదన్తధావనవర్జనంకర్తృధర్మాఃభోక్తృవిప్రాణాంత్తైలాభ్యఙ్గేఉద్వర్తనేక్షు
రేచవికల్పః

కర్తుర్భోక్తుశ్చముఖ్యవారునస్నానేనైవాధికారోనతుగౌనస్నానేన
శ్రాద్ధకృచ్ఛుక్లవాసాఃస్యాన్మౌనీచవిజితేన్ద్రియః ।

ఉపవాసంపరాన్నంచఔషధంచవివర్జయేత్ ౧ అవస్త్రత్వంమలవద్వస్త్రత్వంకౌపీనవత్త్వం

కచ్ఛహీనత్వమనుత్తరీయత్వంకాషాయవస్త్రత్వమార్ద్రవస్త్రత్వంద్విగుణవస్త్రత్వంరక్తవస్త్ర
త్వం

దగ్ధవస్త్రత్వంస్యూతవస్త్రత్వమిత్యేకాదశవిధనగ్నత్వం కర్తృభోక్తృభ్యాంవర్జ్యమ్
కర్తుర్లలాటేఊర్ధ్వపుణ్డ్రాదేర్వికల్పః

భోక్తుస్తుభవత్యేవ చన్దనతిలకస్తుపిణ్డదానాత్ప్రాకకర్తుర్వర్జ్యఃభోక్తుస్తుభోజనకాలాత్ప్రాక్వర్జ్యః

సదర్భహస్తేనతిలకోనకార్యః కరణేఆచమనందర్భత్యాగశ్చ కర్త్రానిమన్త్రితవిప్రత్యాగోనకార్యః

ప్రమాదేనత్యాగేయత్నేనవిప్రఃప్రసాదనీయః
బుద్ధిపూర్వకత్యాగేయతిచాన్ద్రాయణంప్రాయశ్చిత్తమ్ ఆమన్త్రితస్తుయోవిప్రో
భోక్తుమన్యత్రగచ్ఛతి ।

నరకాణాంశతంగత్వాచాణ్డాలేష్వభిజాయతే ౧ ఆమన్త్రితస్తుయఃశ్రాద్ధేవిలమ్బంకురుతేద్విజః ।

దేవద్రోహీపితృద్రోహీపచ్యతేనరకేషుసః ౨ స్త్రీసఙ్గః

పునర్భోజనంచశ్రాద్ధపూర్వరాత్రావపికర్తృభోక్తృభ్యాంవర్జ్యమ్ దశకృత్వఃపిబేదాపో గాయత్ర్యాశ్రాద్ధభుగద్విజః ।

సాయంసంధ్యాముపాసీతజపేచ్చజుహుయాదపి ౧ సూతకేచప్రవాసేచఅశక్తౌశ్రాద్ధభోజనే ।

ఔపాసనాదికంహోమంనకుర్యాత్కింతుకారయేత్ ౨
నిమన్త్రితస్తునశ్రాద్ధేకుర్యాద్భార్యాదితాడనమ్ ।

అపరాహ్ణాఖ్యముహూర్తత్రయేవనస్పతిచ్ఛేదం దధిమన్థనంసర్వైర్నకార్యమ్
యదాకర్తురశక్త్యాతత్పుత్రశిష్యాదిఃప్రతినిధిఃశ్రాద్ధం కరోతి

తదాయజమానప్రతినిధిభ్యాముభాభ్యాపూర్వోక్తాఃసర్వేకర్తృనియమాఃకార్యాఃముక్తకచ్ఛాతుయా నారీముక్తకేశీతథైవచ ।

హసతేవదతేఽత్యన్తంనిరాశాఃపితరో గతాః ౧ సవర్ణప్రేషయేదాప్తద్విజానాంతునిమన్త్రణే ।

అభోజ్యంబ్రాహ్మణస్యాన్నంవృషలేన నిమన్త్రితమ్ ౨
తథైవవృషలస్యాన్నంబ్రాహ్మణేననిమన్త్రితమ్ । వృషలఃశూద్రః ॥

అథశ్రాద్ధేబ్రాహ్మణసంఖ్యా

అథశ్రాద్ధేబ్రాహ్మణసంఖ్యా వైశ్వదేవేసమాః పిత్ర్యేవిషమాః తేనద్వౌవైశ్వదేవే త్రయః పితృపార్వణేఇతిపఞ్చవిప్రాః

అథవాచత్వారోదైవేపార్వణేతుపిత్రాదీనామేకైకస్యత్రయస్త్రయఇతిత్రయోదశవిప్రాః యద్వాపిత్రాదేరేకైకస్యపఞ్చేత్యేకోనవింశతిః

కింవాఏకైకస్యసప్తేతిపఞ్చవింశతిః ఏవందర్శాదౌపార్వణాధిక్యేవిప్రాధిక్యమూహ్యమ్ తథాచ

వైశ్వదేవేద్వౌచతురోవోపవేశ్యపితాదిష్వేకైకస్యస్థానే ఏకంత్రీన్పఞ్చసప్తనవవోపవేశయేదితినిష్కర్షః

సత్క్రియాందేశకాలచద్రవ్యబ్రాహ్మణసంపదం । శౌచంచవిస్తరో హన్తీతిపక్షే అశక్తోవాదైవేఏకః

పిత్రుపార్వణేచైకఇతిద్వౌవిప్రౌ తదుక్తంశ్రీభాగాతే ద్వౌదైవేపితృకార్యేత్రీ్నేకైకముభయత్రవా ।

భోజయేత్సుసమృద్ధోపిశ్రాద్ధేకుర్యాన్న విస్తరమ్ ౧ దేశకాలోచితశ్రద్ధాద్రవ్యపాత్రార్హణానిచ ।

సమ్యగ్భవన్తినైతానివిస్తరాత్స్వజనార్పణాత్ ౨ ఇతి ఏతేనద్వౌదైవేఏకః పిత్ర్యేఇతివిప్రత్రయపక్షోనిర్మూలావేదితవ్యః

ద్వౌదైవేథర్వణౌవిప్రౌప్రాఙ్ముఖావుపవేశయేత్ । పిత్ర్యేతూదఙ్ముఖాంస్త్రీశ్చఋగ్యజుఃసామవేదినః ౧ అత్యశక్తౌపార్వణద్వయే ఏకోవిప్రః ॥

యదైకఏవవిప్ర

యదైకఏవవిప్రస్తదావిశ్వేద్వస్థానేశివలిఙ్గశాలగ్రామంవాసంస్థాప్యసర్వశ్రాద్ధంసమాచరేత్ దైవాన్నంతత్త్రిపేదగ్నౌదద్యాద్వాబ్రహ్మచారిణే ।

స్థానత్రయే ఏకోవిప్రఇతిపక్షఃసపిడీకరణాదన్యత్ర సపిణ్డీకరణేతుపార్వణేత్రయఏవవిప్రాః

వృద్ధిశ్రాద్ధేతుద్రైవేద్వౌప్రతిపార్వణందౌద్వావేవమష్టౌనికృషపక్షే సంపదిద్రైవేచత్వారః ప్రతిపార్వణంచత్వారఇతిషోడశేత్యేవంద్రైవేపిత్ర్యేచసమా

విప్రాఇతివిశేషః సర్వథాబ్రాహ్మణాలాభేకృత్వాదర్భమయాన్బటూన్ ।

ప్రేషానుప్రేషసంయుక్తం సర్వశ్రాద్ధంప్రకల్పయేత్ ౧
అత్రవిప్రానుకూల్యర్పదృష్టప్రయోజనాభావేప్యదృష్టార్థదక్షిణాదేయా

ఏవంయతేఃశ్రాద్ధోపవేశనేపి సాచదక్షిణాకాలాన్తరేన్యస్మైప్రతిపాదనీయా ।

అథవాభ్యర్చితంలింగంశాలగ్రామమథాపివా । సంస్థాప్యదేవపిత్రర్థంపీఠేశ్రాద్ధంచరేన్నర ౧
పితరస్తస్యతిష్ఠంతికల్పకోటిశతందివి ।

నిమన్త్రణంతువిప్రాణాంపూర్వేద్యుఃసద్యఏవవా ౨
కుర్యాద్విప్రాంశ్చనియమాన్శ్రావయేత్పైతృకాన్బుధః ।

అక్రోధనైఃశౌచపరైఃసతతంబ్రహ్మచారిభిః । భవితవ్యంభవద్భిశ్చమయాచశ్రాద్ధకారిణా ౧ ఇతి ॥

అథసామాన్యతఃశ్రాద్ధపరిభాషా

అథసామాన్యతఃశ్రాద్ధపరిభాషా నిపాత్యదక్షిణంజానుదేవాన్పరిచరేత్సదా ।

పితౄణాంపరిచర్యాతువామజానునిపాతనాత్ ౧
ప్రదక్షిణంతుదేవానాంపితౄణామప్రదక్షిణమ్ ।

పితౄణాంద్విగుణాభుగ్నాదర్భాద్రైవేఋజుత్వగాః ౨
ద్రైవేతూదఙ్ముఖఃకర్తాపిత్ర్యేస్యాద్దక్షిణాముఖః ।

సంకల్పేక్షణదానేపాద్యేఆసనేఆవాహనేర్ఘ్యదానేగన్ధాద్యాచ్ఛాదనాన్తపఞ్చోపచారేన్నదానే

పిణ్డదానేఞ్జనాభ్యఞ్జనయోరక్షయ్యేస్వధావాచనేచసంబన్ధగోత్రనామోచ్చారనమావశ్యకమన్య
త్రకృతాకృతమ్

సంబన్ధగోత్రనామరూపాణీతిసంబన్ధనామగోత్రరూపాణీతివోచ్చారణేక్రమః

తత్రసకారణేతువక్తవ్యంగోత్రంసర్వత్రధీమతేతివాక్యాత్కాశ్యపగోత్రస్యకాశ్యపగోత్ర స్యేతివో
చ్చారః

కేచిచ్ఛాఖాభేదాద్వ్యస్థామాహుః గోత్రస్యత్వపరిజ్ఞానేకాశ్యపంగోత్రముచ్యతే ।

శర్మాన్తంవిప్రనామోక్తంవర్మాన్తంక్షత్రియస్యతు ౧ గుప్తాన్తంచైవవైశ్యస్యదాసాన్తంశూద్రజన్మనః
।

పిత్రాదినామాజ్ఞానేతుతాతపితామహప్రపితామహేత్యేవంబ్రూయాత్ న

నామోచ్చారయేదిత్యాశ్వలాయనఃశాఖాన్తరేతుపితుర్నామ్నఃస్థానేపృథివీషదితిపితామహస్యా
న్తరిక్షసదితిప్రపితామహస్యదివిషదితి

నామోచ్చార్యమ్ స్త్రీణాందాన్తంనామసావిత్రీదేత్యేవముచ్చార్యమ్ కేచిద్దేవీశబ్దాన్తమాహుఃఅన్యే దేవీదాపదయోః

సముచ్చయమూచుః విభక్తిభిస్తుయత్కించిద్దీయతేపితృకర్మణి ।

తత్సవసఫలంజ్ఞేయ్మ్వపరీతంనిరర్థకమ్ ౧ షష్ఠీవిభక్త్యాసంకల్పఃక్షణశ్చాక్షయ్యకర్మచ ।

షష్ఠ్యావాస్యాచ్చతుర్థ్యావాసనదానంద్విజాతయే ౨
ద్వితీయయావాహనంస్యాద్విభక్తిస్తుచతుర్థికా ౩

అన్నదానేపిణ్డపూజాస్వధాస్వస్తీవాచనే ।

పిణ్డదానేతుసంబుద్ధిర్యేచత్వేత్యాదితఃపురా ౪
తతఃపరంచతుర్థీచేత్యుభయంసర్వసంమతమ్ ।

శేశాణిసర్వకర్మాణిసంబుధ్యన్తేయథాయథమ్ ౫
ఇదంతేవాఇదంవోవాప్రయుజ్యైవసమాచరేత్ ।

సవ్యేనదైవక్కర్మస్యాదపసవ్యేనపైతృకమ్ । ౬ విప్రప్రదక్షిణావిప్రస్వాగతంచార్ఘ్యదానకమ్ ।

సూక్తస్తోత్రజపోన్నస్యపాత్రేషుపరివేషణమ్ ౭
ఆహ్వానమన్నాస్యాఘ్రాణంతథాచస్వస్తివాచనమ్ ।

దేవార్చాదక్షినాదిఃస్యాత్పాదజాన్వంసమూర్ధసు ౯ శిరోంసజానుపాదేషువామాఘ్రాదిషుపైతృకే ।

అక్షయ్యాసనార్ఘ్యవర్జ్యస్వధాకారణేపితృభ్యఃసర్వదానమ్ దేవేభ్యః స్వాహాపదేన దైవతీర్థేనదైవంతత్పితృతీర్థేనపైతృకమ్ ॥

అథాచమనాని

అథాచమనాని శ్రాద్ధారమ్భేద్విరాచమనంవిప్రపాదక్షాలనాన్తేస్వపాదక్షాలన

పూర్వకంద్విరాచమనందేవార్చనాన్తేపిత్రర్చనాన్తేచైకకమాచమఅనమాఘ్రాణాన్తే

ఏకంవికిరదానాన్తేద్విరేకంవాశ్రాద్ధాన్తేస్వపాదక్షాలనపూర్వకంద్విరాచమనమితి

అన్యేభస్మమర్యాదాన్తేకరశుద్ధ్యన్తేఉచ్ఛిష్టచాలనాన్తేచాప్యేకైకమాహుః ॥

అథ భోక్తుఃపాదశౌచాన్తేద్విరాచమనంపాణిహోమాన్తేఏకం భోజనాన్తేద్విరితీ ॥

అథదర్భాః

ఆచాన్తఃప్రాక్కుశాంస్త్యక్త్వాపాణావన్యాంశ్చధారయేత్ ।

తథాచశ్రాద్ధారమ్భేధృతాన్దర్భాన్పాద్యాన్తేచవిసర్జయేత్ ।

తతోదేవార్చనాన్తేపిత్రర్చనాంతేపిణ్డశేషాఘ్రాణాన్తేవికిరదానాన్తేశ్రాద్ధాన్తేచపూర్వధృతదర్భా
స్త్యజేత్

శ్రాద్ధసాగరాదిప్రయోగేతుపిత్రర్చనాన్తేదర్భత్యాగోనదృశ్యతే
తేనక్వచిదాచమనేపిదర్భత్యాగోనేతిభాతి ॥

అథోహవిచారః

అథోహవిచారః యత్రబహువచనాన్తః
పితృశబ్దస్తత్రపితృశబ్దస్యసర్వపితృవాచిత్వాదూహోన

యథార్ఘ్యపాత్రేపితౄనిమాన్ప్రీణయేత్యత్రమాత్రాదిశ్రాద్ధేమాతౄనితినవదేత్తత్రాపిశుంధనమ
న్త్రేషుశున్ధన్తాంపితరః

శున్ధంతాంపితామహాఇత్యాదిశున్ధంతాంమాతరఃఇత్యాదిచోహఏవ బహువచనంతునోహ్యతే
ప్రథమమన్త్రేఏవపూజ్యత్వార్థకత్వాత్

ఋచంనోహేదితినిషేధాదృఙ్మన్త్రేషునోహః
పిణ్డదానేయేచత్వామత్రానుతేభ్యశ్చేత్యత్రమాతృశ్రాద్ధేయశ్చత్వామత్రానుతాభ్యశ్చేతినవదేత్

స్త్రీణాంస్త్రియఃపురుషాశ్చానుగాఇతి పుమాన్స్త్రియేతిపులిఙ్గశేషాదితివృత్తికృత్
అన్యేతుయాశ్చేత్యాద్యూహమాహుః

మాత్రాదిద్విత్వేపిణ్డదానే
ఏతద్వామస్మన్మాతరౌయజ్ఞదాశ్రీదేయేచయువామత్రాన్విత్యేకంపిణ్డందత్త్వాస్మన్మాతృభ్యాంం

అయంపిం ఇత్యాదిఅభ్యఞ్జనేస్మన్మాతరౌం అభ్యఞ్జాథాంం అఞ్జనేఅఞ్జాథాం
ఏవంపితామహీప్రపితామహీద్విత్వేప్యూహః ॥

అథబహుత్వే
ఏతద్వోస్మన్మాతరోయజ్ఞదేశ్రీదేరుద్రదేయథానామగోత్రాయేచయుష్మానత్రానుఇత్యేకపిణ్డదానా
ది

అభ్యఞ్జనేభ్యఙ్ధ్వం అఞ్జనే అఙ్గధ్వమిత్యాది ఏకనామత్వేకమేవనామద్వివచనాన్తం

బహువచనాన్తంవావదేత్
ఏవమర్ఘ్యదానకాలేప్యస్మన్మాతరావిత్యాద్యూహేనసంబోధ్యఇదంవామర్ఘ్యమిదంవోఽర్ఘ్యమి
త్యూహోబోద్ధవ్యః

తథాచాయన్తునఃపితరఃసోం తిలోసిసోమదేవత్యోం ఉశంతస్త్వనిం

పిణ్డానుమన్త్రణదశాదానోపస్థానప్రవాహణప్రాశనాదిమన్త్రేషుబహువచనాన్తపితృపదయుక్త
త్వాదిహేతోర్నోహఇతిసిద్ధమ్

నాప్రోక్షితంస్పృశేద్వస్తునవదేన్మానుషీంగిరమ్ ।
నచోద్వీక్షేతభుఞ్జానంనచైవాశ్రూణిపాతయేత్ ౧ దైవేపిత్ర్యేచసర్వత్రజపహోమాదికర్మసు ।

మౌనంకుర్యాత్ప్రయత్నేనసకలంఫలమాప్నుయాత్ ౨
యాదిమౌనస్యలోపఃస్యాజ్జపహోమార్చనాదిషు ।

వ్యాహరేద్వైష్ణవంమన్త్రంస్మరేద్వావిష్ణుమవ్యయమ్ ౩
యసస్మృత్యాచనామోక్త్యాతపోయజ్ఞక్రియాదిషు ।

న్యూనంసంపూర్ణతాంయాతిసద్యోవన్దేతమచ్యుతమ్ ౪
ఆదిమధ్యావసానేషుశ్రాద్ధస్యేదముదాహరేత్ ॥

ఆశ్వలాయనాదీనాంప్రయోగక్రమః

సవ్యేనాపసవ్యేనవాదేశకాలౌసంకీర్త్యాపసవ్యనతత్తచ్ఛ్రాద్ధార్హపితౄణాంషష్ఠీవిభక్త్యాఏతేషామ
ముకశ్రాద్ధం

సదైవంసపిణ్డంపార్వణవిధినైకోద్దిష్టేనవాన్నేనామేనవాహిరణ్యేనవాశ్వఃసద్యోవాకరిష్యఇతిసం
కల్ప్యేయథాసంభవకార్యః

సర్వత్రకురుష్వేత్యాదియథోచితంబ్రాహ్మణైఃప్రతివచనందేయమేవ
తతోదైవధర్మేణవిప్రస్యదక్షిణజానుంస్పృష్ట్వాముకపితృణామముకశ్రాద్ధ

అముకవిశ్వేదేవార్థంత్వయాక్షణఃక్రియతామితిక్షణందద్యాత్ తోంతథేతివిప్రోవదేత్
కర్తాప్రాప్నోతుభవానితి విప్రఃప్రాప్నవానీతి

ఏవంపైతృధర్మేణవామజానుస్పర్శేనాముకశ్రాద్ధేముకస్యస్థానేత్వయాక్షణ ఇత్యాదిపూర్వవత్
త్రయస్థానే

ఏకవిప్రత్వేపితృపితామహప్రపితామహానాంస్థానేఇత్యాది ఆక్రోధనైరిత్యాదిప్రార్థనా
అత్రసర్వత్రదేవపూర్వత్వమ్

క్వచిత్పిత్రుపూర్వకత్వంవక్ష్యతే ఇదంసంకల్పక్షణదానాదిపూర్వేద్యుః

సద్యోవాకార్యమ్ తతఃకుతుపేస్నాతఃస్నాతాన్ధౌతపాదాన్విప్రానసన్నిధాపయేత్

తతఃసవ్యేనతిలోదకయవోదకేఆచారాత్కార్యే తతఃసవ్యేనశుద్ధ్యర్థంప్రాయశ్చిత్తార్థసూక్తజపః

ప్రదక్షిణాచసమస్తసంపదితి నమస్కారః అపసవ్యేనాచారాదధికారవాచనమ్ తత

ఆచమనప్రాణాయామౌసవ్యేనకృత్వాఅపసవ్యేనద్వితీయఃసంకల్పః
కేచిత్సద్యఃకరణపక్షేద్వితీయసంకల్పంనేచ్ఛన్తి

అత్రబహ్వృచానాంగృహ్యాగ్నిమతాదర్శశ్రాద్ధాన్వష్టకాపూర్వేద్యుఃశ్రాద్ధేషుపిణ్డపితృయజ్ఞవ్యతిష
ఙ్గేణశ్రాద్ధప్రయోగోనాన్యేషాంనాపిశ్రాద్ధాన్తరేషు

సచద్వితీయక్షణదానాన్తశ్రాద్ధతన్త్రంకృత్వాపరిసమూహనాదిధ్మాధానాన్తేపిణ్డపితృయజ్ఞత న్త్రాన్తేపాదక్షాలనాదిభస్మమర్యాదాన్తమ్ అగ్నావగ్నౌకరణం

కృత్వాపరివేశణాదిసంపన్నవచనాన్తేపిణ్డదానాదిపాత్రోత్సర్గపర్యన్తంకృత్వావికిరాదిశ్రాద్ధశే షంసమాపనీయమిత్యేవంరూపః

ఏవంహిరణ్యకేశీయాదీనామపిప్రథమసంకల్పోత్తరమగ్న్యుపసమాధానాన్వాధానాద్యాజ్యసం స్కారాన్తేపాద్యాదిపూజాన్తేతత్తన్మన్త్రోహయుతఃసవిస్తరోగ్నౌకరణహోమోజ్ఞేయః ॥

అథపాద్యమ్

అథపాద్యమ్
అఙ్గణేశ్రాద్ధదేశద్వారేవాచతురస్త్రంద్విహస్తంప్రాదేశమాత్రంవోదకప్లవందేవమణ్డలం

కృత్వాతతోదక్షిణేషడఙ్గులంత్యక్త్వాదక్షిణప్లవంచతుర్హస్తంవితస్తిమాత్రంవాపితృమణ్డలం

వర్తులంసవ్యాపసవ్యప్రాదక్షిణ్యాప్రాదక్షిణ్యాదిదైవపైతృధర్మేణగోమూత్రగోమయాభ్యాంకార్య మ్

యథాయథందర్భయాతిలగన్ధపుష్పైరతదర్చనమ్
మణ్డలసమీపేపీఠేఉపవిష్టస్యైవప్రాఙ్ముకస్యవిప్రస్యపాదయోరుదఙ్ముఖః

ప్రత్యఙ్ముఖోవాకర్తాముకసంజ్ఞకావిశ్వేదేవాఇదంవఃపాద్యంస్వాహానమఇతియవగన్ధపుష్పయు త

జలమఞ్జలినాప్రక్షిప్యశంనోదేవీరితిశుద్ధోదకేనపాదావుపర్యేవప్రక్షాలయేత్
నాధోభాగేనాపిసగ్రన్థికపవిత్రహస్తేన

పితృమణ్డలేఉదఙ్ముఖస్యోపవిష్టస్యపాదయోర్దక్షిణాముఖస్తిలగన్ధాదిజలమఞ్జలినాపితృతీర్థే
న

పితరముకనామరూపగోత్రేదంతేపాద్యంస్వధానమ
ఇతిత్రయస్థానేఏకవిప్రత్వేపితృపితామహప్రపితామహాఇదంవః

పాద్యమితిబహువచనాన్తేనప్రక్షిప్యశంనోదేవీరిత్యాదిపూర్వవత్

ఏవమగ్రేపిపిత్రాదిత్రయేబ్రాహ్మణత్రయపక్షేఇదంతేఇత్యేకవిప్రపక్షేఇదంవఇతివచనోహ్యూజ్ఞే
యః

ఏవంమాతామహాదిపార్వణేపిబోధ్యమ్
అత్రపాద్యాత్పూర్వపాదార్ఘ్యఃపాద్యోత్తరంచగన్ధపుష్పాక్షతేఃపాదాదిమూర్ధాన్తమర్చనపూర్వకం
దైవే

ఏషవఃపాదార్ఘ్య
ఇతిదత్వాపిత్ర్యేపితిలైర్మూర్ధాద్యర్చనపూర్వకంపాదార్ఘ్యదానముక్తంతత్కాత్యాయనాదీనామే
వాచారాత్తేషామేవ

బహ్వృచానాంతునైషఆచారః తతః పాద్యశేషంగన్ధయవాతిలాదిసవ్యాపసవ్యాభ్యాం

మణ్డలయోస్త్యక్త్వాస్వపాదక్షాలనంపవిత్రత్యాగంచకృత్వాన్యపవిత్రేధృత్వాదేవమణ్డలోత్తరేస్వ
యంవిప్రాశ్చద్విరాచమ్యశ్రాద్ధదేశేగచ్ఛేయుః

పాదక్షాలనోదకాచమనోదకయోఃసంసర్గోనకార్యః
అపసవ్యేనాముకశ్రాద్ధసిద్ధిరస్త్వితివదేత్తైఃప్రత్యుక్తః

నిరఙ్గుష్ఠంవిప్రదక్షినహస్తంధృత్వాసవ్యాపసవ్యాభ్యాంభూర్భువఃస్వఃసమఆధ్వమితిసదర్భే
ఘపీఠేష్వవిలమ్బేనోపవేశయేత్

తత్రదైవే ప్రాఙ్ముఖోవిప్రఃపిత్ర్యేతూదఙ్ముఖః అసంభవేదక్షిణాన్యదిఙ్ముఖః ॥

అథాఆసనాని

హైమంతరాజతం
తామ్రంవాదుకూలంకమ్బలంవాదారుజంతృణమయంపర్ణమయంవాసనంప్రశస్తమ్

దారుజేషుశ్రీపర్ణీజమ్బూకదమ్బామ్రబకులశమీశ్లేష్మాతకశాలవృక్షజన్యాన్యాసనానిశస్తాని

అయః శఙ్కుమయంపీఠంప్రదేయంనోపవేశనే ।

అగ్నిదగ్ధాన్యాయసానిభగ్నానిచవివర్జయేత్ ౧ ప్రాక్సంస్థాదక్షిణాసంస్థాభోక్తృపఙ్క్తిస్తుపైతృకే
।

తత్రదేవాసనేప్రాగగ్రౌద్వౌదర్భౌపిత్ర్యేదక్షినాగ్రైకైకందర్భంస్థాపయేత్
ఘృతైస్తిలాదితైలేర్వాస్థాపయేచ్చప్రతిద్విజమ్ ।

దీపంసవ్యాపసవ్యాభ్యాందీపమేకంతత్స్వయ్యతః ౧
బ్రాహ్మణాశ్చేతఃప్రభృత్యాశ్రాద్ధసమాప్తేర్మౌనినఃపవిత్రహస్తాఉచ్చిష్టోచ్ఛిష్టస్పర్శవర్జయన్తోవర్తే
రన్ ।

అత్రయథాలక్షణ అతిథిరాగతశ్చేత్తస్వైనవిప్రపక్తజౌవిష్ణూద్దేశేనపూజయేత్
సవ్యేనాపవిత్రఃపవిత్రోవేతిమన్త్రంపఠిత్వావైష్ణవ్యైనమః

కాశ్యప్యైనమః క్షమాయైం ఇతిభూమినత్వా మేదినిలోకమాతాత్వమిత్యాదిశ్లోకైఃస్తుత్వాచ శ్రాద్ధ భూమింగయాంధ్యత్వాధ్యాత్వాదేవంగదాధరమ్ ।

ప్రాచీనావీతి తద్విష్ణోః పరమంపదం తద్విప్రాసోం

గాయత్రీచజపిత్వాసవ్యేనప్రాణాయామతిథ్యాదిసంకీర్తనాన్తేఽపసవ్యేనాముకపితౄణాముపక్రాన్తమముకశ్రాద్ధంకరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యాత్రాదౌమధ్యేన్తేచదేవతాభ్యఃపితృభ్యశ్చం అమూర్తానాంచం చతుర్భిశ్చం యస్యస్మత్యేతిచత్రిఃపఠేత్ ॥

అథదక్షిణేవామేవాకుక్షౌతిలైః

అథదక్షిణేవామేవాకుక్షౌతిలైఃసహకుశత్రయంపరిహితవస్త్రాఞ్చలబద్ధంకృత్వా

కటిసంలగ్నవస్త్రబహిర్భాగేనసంవేష్ట్యరక్షణాఖ్యోనీవీబన్ధోనిహన్మిసర్వయదమేధ్యబద్భబేదితిశ్లోకమన్త్రేణకార్యః

సర్వతశ్చాపసవ్యేనాపహతేత్యప్రదక్షిణమ్ । తిలాన్నిప్త్వోదీరతేతిసవ్యప్రోక్షణంస్మృతమ్ ౧

తిలారక్షన్తుమన్త్రేణద్వారేకుశతిలాన్నిపేత్ । తరత్సమన్దీసూక్తేనపావమానీభిరేవచ ౨

అభిమన్త్ర్యజలైస్తైనపాకాదిప్రోక్షయేత్సుధీః ।
యద్వాతద్విష్ణోర్మన్త్రేణగాయత్ర్యావాభిమన్త్రితమ్ ౩

యద్దేవాఇతిమన్త్రాణాంత్రయేణైవాన్యశాఖినః ।
వాచయేత్వాకపూతత్వంపుష్పాద్యంసర్వముక్షయేత్ ౪

నాప్రోక్షితంస్పృశేచ్ఛ్రాద్ధకాలేత్యేతంజపేత్తతః ।
పదార్థయోగ్యతాంవాచయిత్వాదేవార్చనంచరేత్ ॥

తత్రప్రత్యుపచారందేవైపిత్ర్యేచాద్యంతయోరపాదేద్యాత
దేవదిజసంనిధావుదఙ్ముఖఉపవిశ్యతద్దక్షిణకరముత్తానంవామకరేణ

ధృత్వాదక్షిణేనసయవందర్భద్వయమముకేషాంవిశ్వేదేవానాంభుర్భువఃస్వరిదమాసనం
స్వాహేతిదక్షిణహస్తేజలమాసిచ్యదక్షిణభాగే

ఆసనేక్షిపేన్నహస్తేదర్భదానమ్ ఆసనేష్వాసనందద్యాన్నతుపాణౌకదాచన ।

పితృకర్మణివామేచదైవేదద్యాత్తుదక్షిణే ౧
విప్రోధర్మోసివిశిరాజాప్రతిష్ఠితఇతిమన్త్రేణగృహీత్వాస్వాసనమితివదేత్

కర్తాసనంస్పృశన్నపోదత్త్వాస్యతామితి విప్రోధర్మోసీతివదేత అపోదత్త్వాదైవేక్షణః

క్రియతామితినిరఙ్గుష్ఠంకరంగృహ్ణీయాదోతథేత్యాదిప్రాగ్వత్ ఇదంతృతీయనిమన్త్రణమ్ ॥

అథార్ఘ్యకల్పనాః

తత్రపాత్రాణిహైమంరౌప్యంతామ్రమయంవాదారుజంవాపలాశాదిపర్ణమయంవాకాంస్యంవాశ
ఙ్ఖశుక్తిజంవాఖడ్గపాత్రంవార్ఘ్యపాత్రంప్రశస్తమ్

అత్రవిప్రైకత్వద్విత్వచతుష్ట్వత్వాదావపిదైవర్ఘ్యపాత్రద్వయమేవ యత్తుదైవేద్వే

అర్ఘ్యపాత్రేపిత్ర్యేత్రీణ్యుభయత్రైకైకంవేత్యకపాత్రత్వపక్షాన్తరంతదశక్తిపరమ్

ఏవంపాత్రద్వయంప్రోక్షితాయాంభువిప్రాగగ్రకుశేషున్యుబ్జముతానంవాసాద్యప్రోక్ష్యన్యుబ్జప
క్షే

ఉత్తానీకృత్యతయోర్ద్వికుశేద్వేద్వేపవిత్రేనిధాయశంనోదేవీరితిమన్త్రావృత్త్యాఽప
ఆసిచ్యయవోసీతిమన్త్రేణావృత్త్యా

యవానోప్యతూష్ణీ గన్ధపుష్పాణిక్షి పేత్
కేచిద్గన్ధద్వారాంఔషధీఃప్రతిమోదధ్వమిత్యృగ్భ్యాంగన్ధపుష్పాణిక్షిపన్తి

దేవార్ఘ్యపత్రేసంపన్నే ఇత్యుక్త్వా
సుసంపన్నే ఇతిప్రత్యుక్తోవామకరంవిప్రదక్షిణజానునిన్యస్యాముక

విశ్వాన్దేవాన్భవత్స్వావాహయిష్యే ఇతిపృష్ట్వాహయేత్యనుజ్ఞాతో విశ్వేదేవాస

ఆగతేత్యృచాప్రతివిప్రందక్షిణపాదాదియుగ్మక్రమేణజాన్వంసమూర్ధాన్తంయవాన్వికరేత్

విశ్వేదేవాఃశృణుతేత్యృచోపస్థాయభూమౌశిష్టాన్యవాన్వికిరేత
హిరణ్యకేశియాదయస్త్వర్ఘ్యదానగన్ధాదిపూజోత్తరమగ్నౌకరణకాలేయేదేవాస

ఇత్యాయాతపితర ఇతిమన్త్రాభ్యామగ్నిదక్షిణతోదేవపిత్రావాహనంకుర్వన్తి

కాతీయైస్త్వర్ఘ్యపాత్రాసాదనాత్ప్రాగేవదేవపిత్రావాహనంకార్యమ్ తథైవకాత్యాయనసూత్రాత
తతోర్ఘ్యపాత్రసంపత్తివాచయిత్వాద్విజోత్తమాన్ ।

తదగ్రేచార్ఘ్యపాత్రేతుస్వాహార్ఘ్యమితివిన్యసేత్ ౧ అపోదత్వావిప్రహస్తేదద్యాదర్ఘ్యపవిత్రకే ।

యాదివ్యాఇతిమన్త్రేణహస్తేష్వర్ఘ్యవినిక్షిపేత్ ౨ విశ్వేదేవాఇదంవోర్ఘ్యస్వాహానమఇతీరయన్ ।

ప్రతివిప్రంయాదివ్యేత్యావృత్తిః కేచిత్తుయాదివ్యాఇత్యనేనదత్తార్ఘ్యానుమంత్రణమాహుః మయూఖే

కాతీయప్రయోగేవిప్రహస్తేర్ఘ్యపవిత్రదానాన్తేఆవాహనదభ్గేష్వర్చనంకృత్వార్ఘ్యదానమిత్యుక్తమ్ ఏకవిప్రత్వే

ఏకస్యైవహస్తేద్విరర్ఘ్యదానమ్ విప్రచతుష్టయపక్షే
ఏకైకంపాత్రంవిభజ్యద్వయోర్ద్వయోర్దేయమ్ కూర్చస్తుతత్తత్పాత్రస్థఏవ ॥

క్వచిత్క్షీరదధిఘృతతిలతణ్డులసర్షపకుశాగ్రపుష్పైతిద్రవ్యాష్టకమర్ఘ్యపాత్రేప్రక్షిప్యమిత్యుక్తమ్

ఆద్యన్తయోరపోయచ్ఛన్గన్ధాద్యైరర్చనంచరేత్ । అముకవిశ్వేదేవాఅయంవోగన్ధఃస్వాహానమ

ఇతికరేణైవవిప్రహస్తేష్వేవద్విర్ద్విర్దానమ్
ఏవంసర్వత్రదైవేస్వాహానమఇత్యన్తముచ్చార్యోపచారదానమ్

చన్దనాగరుకర్పూరకుంకుమానిప్రదాపయేత్ । గన్ధద్వారేతివైగన్ధమాయనేతేచపుష్పకమ్ ౧

ధూరసీత్యమునాధూపముద్దీప్యస్వేతిదీపకమ్ ।
యువంవస్త్రాణిమన్త్రేనవస్త్రందద్యాత్ప్రయత్నతః ౨

ఆసనేస్వాసనంబ్రూయాదర్ఘ్యేఽస్త్వర్ఘ్యద్విజోత్తమః ।
సుగంధశ్చసుపుష్పాణిసుమాల్యానిసూధూపకః 3

సుజ్యోతిశ్చైవదీపశ్చస్వాచ్ఛాదనమితిక్రమః ।

కర్తాస్కంధధృతోత్తరీయోవిగతపవిత్రకరోవిప్రహస్తదత్తగన్ధైర్విప్రభాలాద్యఙ్గేషులిమ్పేత్

విప్రభాలేర్వతులపుణ్డ్రంత్రిపుండ్రవానకుర్యాత్ అత్రవిప్రాణాంకస్తురీవికల్పితా

ఆయనేతేఇతివౌషధీఃప్రతిమోదధ్వమితివాగన్ధదానవద్ధస్తేష్వేవేదంవఃపుష్పమితిపుష్పదానంకార్యమ్ ॥

తత్రవిహితపుష్పాణి

తత్రవిహితపుష్పాణి ఆగస్త్యంభృఙ్గరాజంచతులసీకమలంతథా ।

చమ్పకంతిలపుష్పంచదూర్వాశ్చపితృవల్లభాః ౧ విహితాప్రతిషిద్ధాచతులసీపిణ్డపూజనే ।

సుకుమారైఃకిసలయైర్యవదూర్వాంకురైరపి ౨ జలోద్భవైశ్చకుసుమైర్మల్లికాచూతపుష్పకైః ।

అతిముక్తేశ్చనగరైఃసంపూజ్యాఃపితరఃసదా ౩ జాతీపుష్పైర్విప్రపూజాంకుర్యాత్పిణ్డార్చనంతున ॥

అథవర్జ్యపుష్పాణి

అథవర్జ్యపుష్పాణి కరవీరంచధత్తూరంబిల్వపత్రంచకేతకీమ్ ।

బకులంకున్దపుష్పంచకింశుకంచకురణ్టికామ్ ౧ సర్వాణిరక్తపుష్పాణివర్జయేచ్ఛ్రాద్ధకర్మణి ।

జలేద్భవానిదేయానిరక్తాన్యపివిశేషతః ౨ ॥

అథధూపః।

అథధూపః ధూపస్తుగుగ్గులర్దేయస్తథాచన్దనసారజః ।

అగరుశ్చరాకర్పూరోఘృతమధ్వాదిసంయుతః ౧
యేతుప్రాణ్యఙ్గజాధూపాహస్తవాతాహతాశ్చయే ।

నతేశ్రాద్ధేనియోక్తవ్యాయేచకేచోగ్రగన్ధయః ౨ ఘృతనంకేవలందద్యాద్దుష్టంవాతృణగుగ్గులమ్ ।
పాదదేశేఽయంవోధూపఇతిదానమ్ ॥

అథదీపః

అథదీపః ఘృతేనదీపోదాతవ్యస్తిలతైలేనవాపునః ।

వసామేదాదిదీపోవర్జ్యః ఇదంవోజ్యోతిరితివాయంవోదిపప్రకాశఇతివాముఖసమీపేదీపః ॥

వస్త్రంవిహితమ్

కోశైయంకార్పాసంవావస్త్రంవిహితమ్
కృష్ణంమలినముపభుక్తంఛిద్రంతంనిర్దశరజకధౌతంచనిషిద్ధమ్
యజ్ఞోపవీతందాతవ్యంవస్త్రాభావేవిజానతా ।

నిష్క్రయోవాయథాశక్తివస్త్రాలాభేప్రదీయతే ౧ పితౄన్సత్కృత్యవాసోభిర్దద్యాద్యజ్ఞోపవీతకమ్
।

యజ్ఞోపవీతదానేనవినాశ్రాద్ధంతునిష్ఫలమ్ ౨
యజ్ఞోపజీతంయతిస్త్రీశూద్రశ్రాద్ధేష్వపిజ్ఞేయమ్ ॥

అథాన్యాన్యపిదేయాని

అథాన్యాన్యపిదేయాని ధాతుమయానిధూపదీపపాత్రాణి
కమణ్డలుంతామ్రమయంకాష్ఠజంవాపిమృన్మయమ్ ।

నారికేలమయంవాపిశ్రాద్ధేదద్యాత్ప్రయత్నతః ౧

ఛత్రోపానదాసనశయనదర్పణచామరవ్యజనపాదుకాకేశప్రసాధనీపటవాసాదిసుగన్ధచూర్ణాఙ్గారధానికాయష్టికమ్బలాఞ్జనశలాకాశ్చదేయాః

అలంకారాశ్చదాతవ్యాయథాశక్తిహిరణ్మయాః । కేయూరహారకటకముద్రికాకుణ్డలాదయః ౧
స్త్రీభ్యోయోషిదలంకారాదేయాఃశ్రాద్ధేషుయోషితామ్ ।

మఞ్జీరమేఖలాదామకర్ణికాకఙ్కణాదయః ౨ సౌవర్ణరాజతంకాంస్యందద్యాద్భోజనభాజనమ్ ।

కర్పూరాదేశ్చభాణ్డానితామ్బూలాయతనంతథా 3
స్వయమన్యేనవాబన్ధీకృతానాంకేనాప్యుపాయేనమోచనేపితౄణాంబ్రహ్మపదమ్ ॥

ఇత్థంచోక్తవచనః

ఇత్థంచోక్తవచనాదాచ్ఛాదనదానాన్తేపృథగ్యజ్ఞోపవీతందత్వాశక్తిసత్వేఛత్రాలంకారాది

కందత్వాత్కాలేస్వర్యాయోగ్యానాంసంకల్పంకృత్వాపూజనంపూర్ణమస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్త్వి త్యుక్త్వాప్రత్యుక్తో మన్త్రహీనంక్రియాహీనంసంపద్దీనంద్విజోత్తమాః ।

శ్రాద్ధంసంపూర్ణతాయాతుప్రసాదాద్భవతాంమమ ౧ యస్యస్మృత్యాం దేవతాభ్యాం ఇతిజపేత

ఏవమాసనాదిసర్వపూజాకాణ్డందైవసమాప్య పైతృకమాసనప్రభృతిపూజాకాణ్డమారభేదితికాణ్డా నుసమయక్రమఏవమాధవసంమతః ॥

కాతీయాస్త్వాసన

కాతీయాస్త్వాసనక్షణావాహనార్ఘ్యపర్యన్తం

పాదాన్తప్రయోగవత్పదార్థానుసమయక్రమేణైవదైవేపిత్ర్యేచకృత్వాగన్ధాపూజామేవకాణ్డానుస మయేకుర్వన్తిఏకంపదార్థదైవపిత్ర్యాదిషు

సర్వత్రానుష్ఠాయతేనైవక్రమేణద్వితీయాదిపదార్థాఅనుష్ఠేయాఇత్యయంపదార్థానుసమయః

ఏకత్రైవసర్వపదార్థాన్సమాప్యాన్యత్రసర్వపదార్థానుష్ఠానమితికాణ్డానుసమయః ॥

అథాన్యపవిత్రేధృత్వాపిత్రర్చనం

అథాన్యపవిత్రేధృత్వాపిత్రర్చనంసంకల్ప్యాసనాద్యాచ్ఛాదనాన్తపూజావైశ్వదేవోక్తరీత్యైవపి తృధర్మేణకార్యా

విశేషస్తూచ్యతే ద్విగుణభుగ్నంకుశత్రయిమ్వ్యప్రవామేక్షి పేత

పార్వణస్థానేవిప్రత్రయపక్షేపితుర్యథానామగోత్రస్యేదమాసనమిత్యాదిపృథగుచ్చారః

ఏకవిప్రత్వేపితృపితామహప్రపితామహానామిదమాసనమిత్యుచ్చారః

ఏవమగ్రిమోపచారేష్వప్యూహ్యమ్ శేషంప్రాగ్వత్
తతస్తృతీయనిమన్త్రణమపిప్రాగ్వద్ధస్తధారణపూర్వకంకార్యమ్ ॥

అథార్ఘ్యాసాదనమ

అథార్ఘ్యాసాదనమ ద్విజాగ్రేదఖిణాగ్రాంస్త్రీన్త్రీన్దర్భానాస్తీర్యతేష్వాగ్నేయీసంస్థాని

ప్రతిపార్వణంపాత్రాణిత్రీణిత్రీణ్యేవాసాద్యపితృదాత్రపశ్చిమేమాతామహాదిపార్వణస్య

ప్రతిపార్వనమేకవిప్రత్వేనవవిప్రత్వాదిపక్షేపిత్రీణ్యేవపాత్రాణి ఏకవిప్రత్వేతద్ధస్తే

ఏవార్ఘ్యత్రయమ్ నవవిప్రత్వాదిపక్షే ఏకైకం పాత్రంవిభజ్యత్రిషుదేయమ్

ప్రతిపాత్రోపరిదక్షిణాగ్రాద్విగునాఃసాగ్రానిరగ్రావాత్రయస్త్రయఃకుశాః

పితృతీర్థేనపాత్రేషుజలమాపూర్యశంనోదేవీరితిససర్వపాత్రేశుసకృదనుమన్త్రణమాశ్వలాయనానామ్

తద్భిన్నైఃకాతీయాదిభిఃసహోన్నోదేవీరితిమన్త్రేణప్రతిపాత్రం మన్త్రావృత్త్యాజలమాపూర్య

హిరణ్యకేశీయాస్తుశన్నోదేవీరితిమన్త్రంనేచ్ఛన్తిసర్వమతేతిలోసీతిమన్త్రావృత్త్యాప్రతిపాత్రం తిలావాపః

అత్రపితృశబ్దస్యానూహ ఇత్యుక్తమ్ గన్ధాదిప్రక్షేపఃప్రాగ్వత్

తతఃపిత్రర్ఘ్యపాత్రమ్సంపన్నమిత్యాదియథాలిఙ్గంసంపత్తివాచయిత్వాపోదత్వాదక్షిణాముఖ

స్తిష్ఠనసవ్యంకరంకుశతిలయుతంవిపవామజానునిన్యస్యపితృప్తిఆమహాదీన్ద్వీత్యాన్తానుచార్య
భవతుస

ఆవాహయిష్యేఇతిపఙ్క్తి మూర్ధన్యమేకంవిప్రంపృచ్ఛేత్సర్వత్రపఙ్క్తి
మూర్ధన్యంప్రత్యేవప్రశ్నః

ఆవాహయేత్యనుజ్ఞాత
ఉశంత స్త్వేతిమన్త్రావృత్యాముకమముకనామగోత్రరూపమావాహయామీ

తిప్రతివిప్రంమూర్ధాదిపాదాన్తమ్మాసదియుగ్మాఙ్గేషుతిలవికిరణేనావాహ్యసర్వవిప్రావాహనాన్తేఆ
యంతునఃపితర

ఇతిసకృదుపతిష్ఠేత అత్రకాతీయైర్నమోవఃపితర ఇత్యాదిఇహసంతః
స్యామేత్యన్తేనార్చనముక్తమ్ ఆవాహనేసవ్యాపసవ్యయోర్వికల్పః

హస్తావశిష్టతిలాన్విప్రాగ్రేభూమౌవికీర్యాపిత్రర్ఘ్యపాత్రసంపత్తిరస్త్విత్యుక్త్వాప్రత్యుక్తఃసవ్యఙ్కృ
త్వాఽధఃస్థదర్భైః

సహార్ఘ్యపాత్రమేకైకంపాణిభ్యాముద్ధృత్యవిప్రాగ్రేస్వధార్ఘ్యాఇతిమన్త్రావృత్త్యాస్థాపయేత్
ఏకవిప్రత్వే ఏకాగ్రే

ఏవపాత్రత్రయం మన్త్రావృత్త్యా నవవిప్రత్వేపితృవిప్రత్రయముఖ్యాగ్రేపాత్రన్యాసోమన్త్రేణ ఏవంపితామహాదిషుముఖ్యాగ్రే

ఏవ ఏవంచత్రిరేవస్వధార్ఘ్యా ఇతిమన్త్రోచ్చారఃప్రతిపార్వణే ॥

అథర్వవేదినాం

అథర్వవేదినాం ప్రపితామహాదిపిత్రన్తంప్రాతిలోభ్యేనసర్వఃప్రయోగః

తతఃసన్త్వర్ఘ్యా ఇతిప్రత్యుక్తోఽపోదత్త్వాపాత్రస్థంపవిత్రంవిప్రహస్తేషుదత్త్వాప్రథమపాత్రోదకం సశేషంఖఙ్గపాత్రేపాత్రాన్తరేవా

గృహీత్వాపిత్రంరితంతేఅర్ఘ్యపితామహేదంతేఅర్ఘ్యమిత్యాదియథాలిఙ్గప్రత్యేకమర్ఘ్యందేయమ్

పిత్రాదిత్రయాణామేకవిప్రత్వేత్రిభిఃపాత్రైరేకస్యైవహస్తేర్ఘ్యదేయమ్ షణ్ణామేకవిప్రత్వే

షట్పాత్రాణ్యేకహస్తే పితుఃస్థానేవిప్రయాదిపక్షే ఏకార్ఘ్యవిభజ్యతేషుదేయమ్

అర్ఘ్యాన్తేజలదానంపితరిదంతేఅర్ఘ్యమిత్యర్ఘ్యమన్త్రశ్చప్రతివిప్రమావర్తతే ఏవంపితామహాదిష్వేష్వపి

ఏవమర్ఘ్యందత్వావిప్రహస్తాత్స్రవన్తీరపోయాదివ్యా ఇతిమన్త్రేణప్రతివిప్రమనుమన్త్రయేదితిబహ్వృచః

అన్యశాఖినాంతుయాదివ్యా ఇతిమన్త్రేణార్ఘ్యదానమ్ అర్ఘ్యదానాన్తేప్రతివిర్పమపోదానమ్

తథాచైకవిప్రత్వేనుమన్త్రణమపోదానంచాన్తేసకృదేవ విప్రభేదేత్వావర్తతే అర్ఘ్యదానేనామగోత్రాద్యుచ్చారోనక్రియతే

శ్రాద్ధసాగరకారైస్తుకార్య ఇతియుక్తంభాతీత్యుక్తమ్ ॥

అథశేషజలయుతప్రథమార్ఘ్యపాత్రేపాత్రద్వయస్థశేషోదకమేకీకృత్యతేనజలేముఖాఙ్జనంకార్యమ్ ।

ఆయుఃకామేననేత్రసేచనంకార్యమ్ సంస్రవాన్సమవనీయేత్యాద్యాశ్వలాయనసూత్రాత

కేచిద్విప్రహస్తగలితామ్బుంసంస్రావస్యైకీరణమాహుః

దర్శాదౌమాతామహపాత్రోదకేతత్పాత్రద్వయోదకంసమవనీయమాతామహపాత్రోదకంపితృపాత్రస్థసంస్రావేసంనయేత్

మాతృపార్వనభేదేమాతామహపాత్రసమవనీతోదకంమాతృపాత్రస్థసమవనీతోదకేతదుదకంపితృపాత్ర స్థైకీకృతోదకఇతి

తత్సంస్రావపాత్రంద్వైవికవికవిప్రాదుత్తరతోరత్నిమాత్రేప్రోక్షితేదర్భేషున్యబ్జంసకూర్చపితృభ్యఃస్థానమసీత్యాసాదయేత్

యద్వాప్రథమపాత్రముత్తానంసంస్రావోదకసహితంమన్త్రేణాసాద్యతృతీయపాత్రేణసకుర్చపవిత్రంతదాచ్ఛాదయేత్

పక్షద్వయేపిగన్ధాదినాభ్యర్చ్యాసమాప్తేర్నచాలయేన్నచస్పృశేత్ ॥

కాతీయాస్తుశున్ధన్తామితిభూమిప్రోక్ష్యపితృషదనమసీతికుశానాస్తీర్యాపితృభ్యః

స్థానమసీతిప్రథమంన్యుబ్జంకృత్వాగన్ధాదిదీపాన్తైరచన్తి ॥

అథప్రాచీనావీతీ

అథప్రాచీనావీతీ ఆద్యన్తేయోరపోశచ్ఛనగన్ధాద్యైః పూజనంచరేత
అముకశర్మనయథానామంగోత్రాయంతేగన్ధఃస్వధానమ ఇతి

ఏకవిప్రత్వేశర్మాణోయంగన్ధ ఇత్యాదినాత్రిస్త్రిర్గన్ధదానంశేషంప్రాగ్వత్
కేచిదమితేగన్ధా ఇతిబహుత్వగంన్ధేప్రాహుః

అర్ఘ్యదానభిన్నేసర్వత్రస్వధానమ ఇత్యన్తేనదానమ్
అత్రపిత్ర్యవిప్రపూజనేగన్ధాదేఃపదార్థానుసమయఃకాణ్డానుసమయోవా

సంపూర్ణవాచనాదిప్రాగ్వత్కృత్వాచతుష్కోణంవర్తులంచయథాక్రమం
వారిణాగోమయభస్మాదినావామణ్డలానిసవ్యాపసవ్యాభ్యాంకుర్యాత్

తత్రనైఋుతీమారభ్యేశానిపర్యన్తందైవే ఈశానీతోనైఋుతీపర్యన్తంపిత్ర్యేచ
ప్రాదక్షిణ్యాప్రాదక్షిణ్యాభ్యాంకార్యాణి

తత్రపూర్వోక్తపాత్రాణ్యాసాదయేత్ నాయసాన్యపిపాత్రాణిపైత్తలానినతుక్వచిత్ ।

నచసీసభయానీహశస్యన్తేత్రపుజాన్యపి ౧ కాస్యపాత్రంవికల్పితం
పర్ణపాత్రేషుపలాశమధూకోదుమ్బరకుటజప్లక్షజానిశస్తాని

కదలీచూతపనసజమ్బుచమ్పకానిమధ్యమాని

ఏవంపాత్రాణ్యాసాద్యపితృపూర్వకంపరితోభస్మమర్యాదాంపితృపూర్వకవిప్రాణంకరశుద్ధించ సవ్యాపసవ్యాభ్యాంకుర్యాత్

తత్రపిశఙ్గ ఇతిరక్షాణ ఇతిమన్త్రాద్వయంకేచిద్వాహుః
ఆచమ్యకరశుద్ధిజలంపాదక్షాలనమణ్డలేక్షి పేత్ ॥

అథాగ్నౌకరణమ్

అథాగ్నౌకరణమ్
తచ్చాశ్వలాయనానాంగృహ్యాగ్నిమతాంవ్యతిషఙ్గేణశ్రాద్ధప్రయోగేగృహ్యాగ్నిపక్వచరుణాగృహ్యాగ్నావేవకార్యమ్

వ్యతిషంగాభావేపాణిహోమః
శ్రౌతాగ్నిమతాందర్శేవ్యతిషఙ్గంభావాత్పాణిహోమఏవపూర్వేద్యునరష్టక్యయోర్దక్షిణాగ్నౌశ్రపణంహోమశ్చ

నిరగ్నికానాంతుసర్వత్రపాణిహోమ ఏవ ఆపస్తమ్బాదీనాశ్రౌతాగ్నిమతాం
సర్వాధానినాందక్షిణాగ్నౌ అర్ధాధానినాంగృహ్యాగ్నిమాత్రవతాంచగృహ్యాగ్నావేవ

ప్రవాసస్థానాంనిరగ్నికానాంచఅయాశ్చాగ్నేమనోజ్యోతిరుబ్బుఘ్యవ్యాహ్రతిహోమేనోత్పాదితే లౌకికాగ్నౌహుత్వాగ్నేరుత్సర్గః నత్వేషాంక్కాపిపాణిహోమః

పాకస్తుసర్వత్రపచనాగ్నావేవకాతీయానాంగృహ్యాగ్నివిహ్రతపచనాగ్నౌపాకోగ్రౌకరణంతుగృహ్యాగ్నావేవ

శ్రౌతాగ్నిమతాంసర్వాధానపక్షేదక్షిణాగ్నావర్ధాధానపక్షేఔపాసనాగ్నావితికాశికాయాముక్తమ్

కాతీయానామర్ధాధానపక్షఏవయుక్తఇతిభాతి
నిరగ్నినాంకతీయానామపసవ్యాదినాపిత్ర్యాదిద్విజహస్తఏవాగ్నౌకరణమ్

తత్రపక్షద్వయమ్ దేవద్విజకరే ఏవసవ్యేనహోమః

యద్వాఽపసవ్యేనపిత్ర్యద్విజపఙ్క్తౌప్రథమద్విజకరేఇతిబహ్వృచానాంతుపిత్ర్యద్విజకరేష్వే
వప్రతివిప్రహోమః

వాజసనేయినాంత్వేకహోమ ఏవేతిశ్రాద్ధకాశికాయాంకాతీయసూత్రవృత్తౌ

కేచిత్తుపృష్ఠోదివివిధానేనాగ్నిముత్పాద్యాగ్నావేవజుహ్వతిసామగాదీనాంసాగ్నీనామగ్నావగ్నే
రసన్నిధానేద్రైవకరేపిత్ర్యకరేవానిరగ్నీనాంతుదేవద్విజకరఏవ

మృతభార్యస్యాపత్నీకస్యప్రథమేవద్విజకరఏవహోమోనపిత్ర్యేఇతిసర్వసాధారణమ్ ॥

అథహోమప్రకారః

అథహోమప్రకారః బహ్వృచానాంవ్యతిషఙ్గపక్షేఽగ్నావగ్నౌకరణంకరిష్యే

ఇతిపృష్ట్వాక్రియాఅమితిఅనుజ్ఞాతోగృహ్యపక్వంచరుముద్ధృత్యద్విధావిభజ్యాపసవ్యేనోత్తరభా
గాదవదానసంపదామేక్షణేఽవదాయసోమాయపితృమతేస్వధానమః

సోమాయపితృమత
ఇదంనమమేతిహోమత్యాగౌకృత్వాదక్షిణభాగాత్పునస్తథైవావదాయాగ్నయే

కవ్యవాహనాయస్వధానమఇతిహోమత్యాగౌకుర్యాత్
సవ్యేనాపసవ్యేనవామేక్షణమగ్నావనుప్రహరేత్

యద్వాసవ్యేనస్వాహాన్తోక్తమన్త్రేణాహుతిద్వయంసోమాగ్న్యోర్వ్యత్యాసేనాదాయ జుహుయాదితి

కాతీయానాంతుగృహ్యేశ్రపణమకృత్వైవపచనాగ్నిపక్వమన్నమాదాయఘృతాక్తంకృత్వాపూర్వవత్ప్రశ్నానుజ్ఞానన్తరంస్మార్తాద్యగ్నింపరిస్తీర్యతిస్రః సమిధ

ఆధాయసవ్యేనాగ్నయేకవ్యవాహనాయస్వాహాసోమాయపితృమతేస్వాహేతిమేక్షణేనాహుతిద్వయంజుహుయాపాదపసవ్యేనవాపాణిహోమేపీత్థమఏవప్రకారఊహ్యావిశేషసుక్తః

ఆపస్తమ్బానాతుఆజ్యభాగాన్తేఉద్ధియతామగ్నౌచక్రియతామితిప్రశ్నేకామముద్ధియతామితిఅనుజ్ఞానమ్

హిరణ్యకేశీయానాముద్ధరిష్యామ్యగ్నౌకరిష్యామీతిప్రశ్నః

యన్మేమాతేత్యాదిమన్త్రైఃసప్తాన్నాహుతయఃషడాజ్యాహుతయఇతిత్రయోదశాహుతయః

మన్త్రాస్తు విస్తరభయాన్నోక్తాః హిరణ్యకేశీయానామాజ్యభాగాన్తేసోమాయపితృమతే

ఇత్యాదిషోడశమన్త్రైఃషోడశాజ్యాహుతయః షోడశాన్నాహుతయశ్చప్రతిపార్వణంబోధ్యాఃమన్త్రేషుపిత్రాదిపదోహఆజ్యాన్నపదయోరూహశ్చ

తదగ్రన్థేష్వేవజ్ఞేయోతివిస్తృతత్వాన్నోచ్యతే ॥

అథపాణిహోమప్రకారః

అథపాణిహోమప్రకారః తత్ర విప్రపానావగ్నౌకరణంకరిష్యేఇతిప్రశ్నః

క్రియతామిత్యనుజ్ఞా కరిష్యే ఇతిప్రశ్నే కురుష్వేత్యనుజ్ఞా నభవతీతిసర్వత్రాశ్వలాయనమతమ్

కాతీయాదీనాంతుభవత్యేవ
ఆశ్వలాయనసూత్రవృత్తౌతుపాణిహోమేకథమపిప్రశ్నః ప్రతివచనంచనకార్యమితిద్యోతితమ్

సదర్భపిత్ర్యవిప్రపాణీసవ్యేనపరిసముహ్యపర్యుక్ష్యమేక్షణేనకరేనవాపూర్వవదాహుతిద్వయం

సోమాయేత్యాదిమంత్రాభ్యాప్రాచీనావీత్యేవజుహుయాత తత్రకరేణహోమపక్షేవామహస్తేన

దర్భేణదక్షిణకరేఉపస్తీర్యదక్షుఃఇణేనద్విరవదాయవామేనాభిఘార్యచతురవత్తిత్వాదిసంపాద్యమ్

బహ్వృచానాంసర్వపిత్ర్యకరేషుహోమఏకోద్దిష్టవిప్రకరేహోమఃకృతాకృతః హోమాన్తే సవ్యేనపరిసమూహనోక్షణే

పాణిహోమేమేక్షణానుప్రహరణంన
కేచిత్పాణీహోమేపరిసమూహనాదికంమేక్షణంచనేచ్ఛన్తి

విప్రాశ్చపాణిహుతాన్నం
కర్త్రాదేవపూర్వసవ్యేనైవామాసుపక్వమితిమన్త్రాభిధారితేస్వస్వపాత్రేసంస్థాప్య

భోజనస్థానాదన్యత్రాచమ్యయథాస్థానముపవిశేయుః

అగ్నౌకరణశేషంపిణ్డార్థమవస్థాప్యపిత్ర్యపాత్రేష్వేవసర్వాన్నపరివేషణాన్తేపరిషణీయమ్

కేచిదగ్నౌకరణశేషపరివేషణోత్తరంసర్వాన్నపరివేషణమాహుఃఅగ్నౌకరనశేషందేవపాత్రేషున దేయమ్

కాతీయానాంతుసాగ్నినామగ్నౌ హోమేదేవపూర్వసర్వపాత్రేషుశేషదానమ్

నిరగ్నేర్దేవవిప్రకరేహోమేపిత్రృపాత్రేష్వేవపిత్ర్యకరేహోమేదేవాదిసర్వపాత్రేషుహుతశేషదానామితికాశికా

అన్నంపాణౌహుతంయచ్చయచ్చాన్యత్పరివేషితమ్ ।
ఏకీకృత్యైవభోక్తవ్యంపృథక్భక్షోనవిద్యతే ౧

బౌధాయనానాంతుపాణిహుతేన్నేభక్షితేన్యాన్నపరివేషణముక్తమ్ ॥

అథపూర్వోక్తవద్దేవపూర్వఘృతాభిఘారితపాత్రేషుపూర్వోక్తహవిష్యాన్నపరివేషణంస్వయంపత్నీవాన్యోవాకుర్యాత్

నాపవిత్రేణనైకేనహస్తేనచవినాకుశమ్ । నాయసేనాపిపాత్రేణశ్రాద్ధేషుపరివేషయేత్ ౧

వ్యఞ్జనాదికంపర్ణాద్యన్తర్హితహస్తైర్దేయమ్ దర్వ్యాదేయంఘృతంచాన్నంసమస్తవ్యఞ్జనానిచ ।

ఉదకం చైవపక్వాన్నంనోదర్వ్యాతుకదాచన ౧

హస్తదత్తంతునాశ్నీయాల్లవణవ్యఞ్జనాదికమ్ అపక్వంతైలపక్వంచహస్తేనైవప్రదీయతే ౨

ఘృతాదిపాత్రాణిభూమౌస్థాపయేన్నభోజనపాత్రే
ఓదనేపరమాన్నేచపాత్రమాసాద్యతత్రఘృతపూరణేరుధిరతుల్యతా

పఙ్క్తౌ విషమదాతుశ్చనిష్కృతిర్నైవవిద్యతే । సర్వదాచతిలాగ్రాహ్యాఃపితృకృత్యేవిశేషతః ౧

భోజ్యపాత్రేతేతిలాన్దృష్ట్వానిరాశాఃపితరోగతాః ।

హిఙ్గుశుణ్ఠీపిప్పలీమరీచకానిశాకాదిసంస్కారార్థాన్యేవనతుసాక్షాద్భక్షయేత్ పరివేషనకాలే

ఏవతత్సర్వప్రకారమన్నంపిణ్డార్థపిణ్డపాత్రేపరిషిణీయామితిసాగరే ।

అథోపవీతీదైవేపాత్రేపరితః

అథోపవీతీదైవేపాత్రేపరితఃకుశయవాన్వికీర్యపిత్ర్యేతుతిలాన్వికీర్యాన్నంగాయత్ర్యాప్రోక్ష్య తూష్ణీంపరిషిచ్యదక్షిణహస్త

ఉపరివామోధోదైవేపిత్ర్యేతువిపరీత ఇత్యేవంస్వస్తికాకరకరాభ్యాంపాత్రమాలమేత తత్రమన్త్రః

పృథివీతేపాత్రంద్యోరపిధానంబ్రాహ్మణస్త్వాముఖేమృతంజుహోమిబ్రాహ్మణానాంత్వావిద్యా వతాంప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసిమైషాంక్షేష్ఠాఅత్రాముష్మిల్లోకేఇతి

అయంమన్త్ర
ఆపస్తమ్బకాత్యాయనాదిభిర్నానావిధఃపఠితోయథాసంప్రదాయంవాచ్యఃఇత్యభిమన్త్ర్య

అతోదేవేతివాఇదంవిష్ణురితివాబుచముక్త్వావిష్ణోహవ్యంరక్షస్వేతిపిత్ర్యేతుకవ్యంరఖస్వేతి న్యుబ్జేనకరేణన్యుబ్జంద్విజాఙ్గుష్ఠమనఖమన్నేనివేశ్యప్రదక్షిణంభ్రామయేత్

పిత్ర్యేత్వప్రదక్షిణమ్ అత్రకాతీయానామహతాఇతియవానాంద్రైవే తిలానాం పిత్ర్యేపాత్రపరితోవకిరణముక్తమ్

తతోవామకరేణపాత్రంస్పృశన్నముకేవిశ్వేదేవాదేవతా ఇదమన్నంహవ్యమయంబ్రాహ్మణ

ఆహవనీయార్థేఇయంభుర్గయాఅయంభోక్తాగదాధరఇదమన్నం బ్రహ్మ

ఇదంసౌవర్ణపాత్రమక్షయ్యవటచ్ఛాయేయంఅముకదేవేభ్యఃఇదమన్నంసోపస్కరమమృత రూపం

పరివిష్టంపరివేక్ష్యమాణంచాతృప్తేఃస్వాహాహవ్యంనమోనమమ ఓంతసదితిసయవదర్భజలందక్షిణకరేణపాత్రవామభాగేభూమౌక్షి పేత్

ఏవద్వైవికవిప్రాన్తరేపి తతోయేదేవాస ఇత్యుపస్థానమ్

తతఃపిత్ర్యధర్మేణపిత్రుపాత్రాలమ్భాఙ్గుష్ఠనివేశనాద్యన్తేవామేనపాత్రమాలభ్యపితాదేవతాఏక విప్రత్వేపిత్రాదయోయథానామగోత్రాదేవతాఇదమన్నంకవ్యమిత్యాదిం

ఇదంరాజతంపాత్రమక్షయ్యవటచ్ఛాయేయం అస్మత్పిత్రేఽముకనామగోత్రరూపాయత్రయస్థానేవిప్రైక్యేఽస్మత్పితృపితామహప్రపితామహే భ్యోఽముకగోత్రనామరూపేభ్యః

ఇదమన్నంసోపస్కరమమృతంరూపంపరివిష్టంపరివేక్ష్యమాణంచాతృప్తేఃస్వధాకవ్యంనమో నమమ

ఓంతత్సదితితిలకుశజలంపితృతీర్థేనవామకరాధోనీతేనదక్షిణకరేణపాత్రదక్షిణే

భూమౌక్షిపేత్
ఏవమన్యత్రాపియథాద్రైవతమూహఃపితృస్థానేనేకవిప్రత్వేత్రిషువిప్రేషుపిత్రేఇత్యాదినైకవచనాన్తేనత్యాగః

ఏవమగ్రేపిత్రిషుత్రిషూహ్యమ్ తతోయేచేహేతిసకృదుపస్థానమ్
అతిథిశ్చేద్దేవధర్మేణస్వేష్టదేవతాయైఇదమన్నమిత్యాదియేదేవాసఇత్యాది

అపసవ్యమ్ దేవతాభ్యఃపితృభ్యం సప్తవ్యాం అమూర్తానాం౦ బ్రహ్మార్పణం౦ హరిర్దాతాం చతుర్భిశ్చం

ఓంతత్సద్బ్రహ్మార్పణమస్తుయేషాముద్దిష్టంతేషామక్షయ్యాప్రీతిరస్తు
ఇతితిలోదకముత్సృజేత్ సవ్యమ్ ఏకోవిష్ణుం

అన్నహీనంక్రియాహినంమన్త్రహీనంచయద్భవేత్ తత్సర్వచ్ఛిద్రం జాయతామిత్యుక్త్వావిప్రైర్జాయతాంసర్వమచ్ఛిద్రమిత్యుక్తే అనేనపితృయజ్ఞేన

పితృరూపీజనార్దనవాసుదేవఃప్రీయతామితితిలకుశజలముత్సృజేదిత్యాచారః ॥

షష్ఠీంకుర్యుః

కేచిద్బ్రహ్మార్పణమిత్యాదిసంకల్పోత్సర్గేసవ్యమేకోవిష్ణురిత్యాదావపసవ్యంకుర్వన్తితత్రబ్రహ్మార్పణేతిఏకోరిత్యనయోః

సంకల్పయోర్విభాగఏసవ్యాపసవ్యవిభాగేచప్రత్యక్షవచనానుపలమ్భాద్యథాచారంకార్యమ్ అకృతేసంకల్పేన్నంవిప్రానస్పృశేయుః

ఈశానవిం గయాయైం గదాధరాయం పుణ్డరీకాక్షాం ఇతినత్వాపితృపూర్వవిప్రకరేషుజలేదత్తే

విప్రాస్తేనాన్నోక్ష్యక్ష్యత్రిర్గాయత్ర్యాభిమన్త్రయేయుః
కర్తాసవ్యేనపితృపూర్వమాపోశానార్థముదకందత్వాసవ్యాహ్రతికాంగ్రాయత్రీంత్రిః

సకృదోక్త్వామధువాతాఇతితృచముక్త్వామధుమధుమధ్వితిత్రిరుక్త్వాఓంతత్సద్యథాసుఖంజు
షధ్వమితివదేత్

విప్రాశ్చబలిదానవర్జ్యనిత్యవదాపోశనంకృత్వాకర్త్రాశ్రద్ధాయాంప్రాణేనివిష్టోమ్మృతం

జుహోమిశివోమావిశాప్రదాహాయప్రాణాయస్వాహేత్యాదిపఞ్చమన్త్రైషూచ్యమానేషుపఞ్చప్ర
ణాహుతీః

కృత్వాబ్రహ్మణిమ ఆత్మామృనత్వాయేత్యుచ్యమానేషష్ఠీంకుర్యుః ॥

తతోమౌనినోముఖశబ్దం

తతోమౌనినోముఖశబ్దంచాపల్యంవర్జయన్తఃసశేషంభుఞ్జీరన్
దధిక్షీరఘృతపాయసానితునిఃశేషమ

ఆపోశనకరేవిప్రేసంకల్పాచ్ఛిద్రభాషణాత్ । నిరాశాఃపితరోయాన్తి
ఆపోశనందక్షిణభాగేకార్యనతువామభాగే

పునరాపూర్యాపోశనంసురాపానసమమ్ ఆపోశనమకృత్వాన్నంమర్దయేన్నైవకర్హిచిత్ ।

విప్రైర్బలిదానంనకార్యమ్ కేచిదాజ్యేనకుర్వన్తి తన్న
పాయసాజ్యమాశాన్నైర్బలిదాననిషేధాత్

విప్రాశ్చవామకరేణాన్నంనస్పృశేయుర్నపదాభాజనంస్పృశేయుః
సంపాదితమేవవస్తుకరాదినాయాచేయుర్నాసంపాదితమ్

అన్నగుణదోషాన్నకీర్తయేయుః కర్తాచానిషిధాన్నంభోక్తుః

పితుశ్చాత్మనశ్చప్రియంప్రయచ్ఛనతత్తదన్నమాధుర్యాదిగుణకిర్తనేనప్రరోచయన్యదామీత్య
చితం

యచ్ఛన్భుఞ్జానమానపశ్యన్దవిర్గుణానపృచ్ఛన్దైన్యాశ్రుపాతక్రోధాదికమకుర్వనజలంపాయయ
నశనైర్భోజయేత

ఉచ్ఛిష్టాఃపితరోయాన్తిపృచ్ఛతోలవణాదికమ్ ॥

అథసవ్యేనైవసవ్యాప్రతిగాయత్రీత్రిర్కాృపౌరుషంసూక్తంకృణుష్వపాజోరకాహౌహణమిత్యా
ద్యారక్షోఘ్నీఃపిత్రులిఙ్గకాన

ఇన్ద్రేశసోమసూక్తపావమానీసూక్తానిఅప్రతిరథసంజ్ఞమాశుఃశిశానసూక్తమవిష్ణుబ్రహ్మరుద్రార్క
స్తోత్రాదికంభోక్తృవిప్రానశ్రావయేత్

అసంభవేగాయత్రీజపంకుర్యాత్ విణావంశధ్వనిచాపివిప్రేభ్యఃసన్నివేదయేత్ ।

మణ్డలబ్రాహ్మణంపార్యంనాచికేతత్రయంతథా ౧ త్రిమధుత్రిసుపర్ణచపావమానయజూషిచ
।

ఆశుఃశిశానసూక్తంచ అగ్నయేకవ్యవాహనమ్ ౨ ప్రౌఢపాదోబహిఃకక్షోబహిర్జాన్కరోపివా ।

అఙ్గుష్ఠేనవినాఽశ్నాతిముఖశబ్దేన వాపునః ౩ పీతావశిష్టతోయానిపునరుద్ధత్యవాపిబేత ।

ఖాదితార్ధపునఃఖదేన్మోదకాదిఫలాదికమ్ ౪ ముఖేనవాధమేదన్నంనిష్ఠీవేద్భాజనేపిచ ।

ఇత్థమశ్నన్ద్విజఃశ్రాద్ధంహత్వాగచ్ఛత్యధోగతిమ్ ౫
శ్రాద్ధపఙ్క్తౌతుభుఞ్జానోబ్రాహ్మణోబ్రాహ్మణంస్పృశేత్ ।

తదన్నమత్యజన్భుక్త్వాగాయత్ర్యష్టశతంజపేత్ ౬

పాత్రేవిప్రాన్తరోచ్ఛిష్టసంసర్గేతన్నిరస్తహస్తంప్రక్షాల్యభువాస్నాత్వాద్విశతంజపేత్

ఉచ్ఛిష్టభోజనేసహస్రంజపేత్ భుఞ్జానేషుతువిప్రేషుప్రమాదాత్రస్రవతేగుదమ్ ।

పాదకృచ్ఛ్రంతతఃకృత్వాఅన్యంవిప్ర నియోజయేత ॥

అథవిప్రవమనే

అథవిప్రవమనే
తత్రపిత్రాదివిప్రవమనేలౌకికాగ్నిస్థాపనచరునిర్వాపాజ్యభాగాన్తేనామగోత్రపూర్వకమగ్నౌపితృనావాహ్యవైశ్వదేవికవమనేదేవానవాహ్య

సంపూజ్యాన్నత్యాగంకృత్వాప్రాణాయస్వాహేత్యాదిమన్త్రైర్ద్వాత్రింశదాహుతీర్హుహుయాత్పునఃశ్రాద్ధంవాకుర్యాతిదిపక్షద్వయమ్ పక్షద్వయేపీన్ద్రాయసామేతిసూక్తజపోనిత్యః

అనయోఃపక్షయోర్వ్యవస్థోచ్యతే వైశ్వదేవికవిప్రవమనేహోమఏవనపునః
శ్రాద్ధంపిత్ర్యవిప్రేష్వపిపిణ్డదానోత్తరంవాన్తౌహోమఏవనపునఃశ్రాద్ధమ్

పిణ్డదానాత్ప్రాక్పిత్ర్యవిప్రవాన్తౌతద్దినేఉపవాసంకృత్వాపరేద్యుః

పునఃశ్రాద్ధంకార్యమ్
ఇదంసపిణ్డీకరణమహైకోద్దిష్టమాసికాబ్దికప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధేష్వేవదర్శాదౌతువమనేతద్దినే

ఏవామేనశ్రాద్ధంకార్యమ్ ఏవమష్టకాన్వష్టకాపూర్వేద్యుఃశ్రాద్ధేష్వపి

తత్రామశ్రాద్ధేసాగ్నేర్బహ్వృచస్యవ్యతిషఙ్గాదియథోక్తప్రయోగాసంబవాత్సాంకల్పికవిధినాద
ర్శాన్వష్టకాపూర్వేద్యుః

శ్రాద్ధాన్యామేనకార్యాణితత్తల్లోపప్రాయశ్చిత్తంవానిబన్ధోక్తంకర్తవ్యమితిభాతి

వృద్ధిశ్రాద్ధేపిణ్డరహితసంకాన్త్యాదిశ్రాద్ధేనిత్యశ్రాద్ధేచవమనేఆవృత్తిరేవ తీర్థశ్రాద్ధే
దర్శవదామేనైవ

మహాలయంశ్రాద్ధేపార్వణస్థానీయవిప్రవమనేపునరావృత్తిః
ఏకోద్దిష్టస్థానీయవిప్రవమనేహోమఏవేతిభాతి

వైశ్వదేవికవిప్రవమనేసర్వశ్రాద్ధేషుహోమఏవేత్యుక్తమేవ
హోమపక్షేఆవృత్తిపక్షేచసర్వత్రసూక్తజపోనిత్యఇత్యప్యుక్తమ్ ॥

భోజనాన్తేప్రాచీనావీతీ

భోజనాన్తేప్రాచీనావీతీ తృప్తాఃస్థేతివిప్రాన్పృష్ట్వాతృప్తాస్మ
ఇతిప్రత్యుక్తౌగాయత్రీమధువాతాఇతితృచమక్షన్నమీతిచశ్రావయిత్వా

అథవాక్షన్నమీత్యేతదన్తేతృప్తిప్రశ్నంకృత్వాశ్రాద్ధంసంపన్నమితిపృష్ట్వాసుసంపన్నమిత్యు
క్తః ।

పరివేషణకాలేనుద్ధరణేఽధునాపిణ్డార్థసర్వాన్నాదుద్ధృత్యవికిరార్థచోద్ధృత్య అన్నశేషైశ్చకింకార్యమితిపృచ్ఛేత్తుసద్విజాన్ ।

తేఇష్టైఃసహభోక్తవ్యమితిప్రత్యుక్తిపూర్వకమ్ ౧ ప్రదద్యుఃసకలంతస్మైస్వీకుర్యుర్వాయథారుచి ।

కాతీయైస్తుతృప్తానజ్ఞాత్వావక్ష్యమాణప్రకారేణవికిరంద్రైవేపిత్ర్యేచదత్వావిప్రేభ్యఃపితృపుర్వకంసకృదపోదత్వాగాయత్రీమధుమతీశ్చ

శ్రావయిత్వాతృప్తిప్రశ్నఃసంపత్తిప్రశ్నశ్చకార్యః ఏవంశాఖాన్తరేప్యుత్తరాపోశనతూ్పర్వమేవవికిరేదానమ్ బహ్వృచానాంతుపిణ్డాన్తే

ఏవవికిరః హిరణ్యకేశీయైరాచాన్తేఉక్తః ॥

తతఉచ్ఛిష్టభాగ్భ్యోన్నందీయతామిత్యుక్త్వావిప్రాఃపాత్రస్థంభుక్తశేషంద్రైవికందక్షిణే పైతృకంవామేవహిఃకృత్య

పితృపుర్వదత్తముత్తరాపోశనమమృతాపిధానమసీతికుర్యుః పిణ్డదానంత్వాచాన్తేష్వనాచాన్తేషువావిప్రేషుకార్యమ్

విప్రాశ్చముఖప్రక్షాలనపూర్వహస్తప్రక్షాలనాదిశరావాదౌకుర్యుర్నకాంస్యతామ్రపాత్రయోఃశుద్ధోదకేనాచమ్యకయానఇతితృచంజపేయుః ॥

అథపిణ్డదానమ్

అథపిణ్డదానమ్ తచ్చార్చనోత్తరమగ్నౌకరణోత్తరంభోజనోత్తరంవికిరోత్తరం

స్వధావాచనోత్తరవిప్రవిసర్జనోత్తరమితిషటపక్షాఃస్మృత్యుక్తాః
తేషాంశాఖాభేదేనవ్యవస్థేతిసిన్ధుః

తత్రాశ్వలాయనానాంభుక్తవత్స్వనాచాన్తేష్వాచాన్తేషువావిప్రేషుపిణ్డదానంతతోవికిరః

ఆపస్తమ్బహిరణ్యకేశీయాదీనావిప్రవిసర్జనాన్తేపిణ్డదానమ
కాతియానాంవికిరోత్తరమాచాన్తేష్వనాచాన్తేషువా

తత్రాగ్ని హెూమేఽగ్నిసమ్పేపాణిహెూమేవిప్రసమ్పేబహ్వృచానాంపిణ్డదానమ్
అన్యేషాంప్రాయోవిప్రసమీపఏవ

తత్రద్విజోచ్ఛిష్టాదుత్తరతోవ్యామమాత్రేఽరత్నిమాత్రేవాపిణ్డదానంసంకల్ప్య

బహ్వృచానామేకకరేణాన్యేషాంకరాభ్యాంధృతేనస్ప్యేన ఖాదిరకాష్ఠేనదర్భమూలేన

వాఽపహతాఅసురాఇతిమన్త్రంప్రతిలేఖాపఠన్నాగ్నేయ్యగ్రంప్రత్యగపవర్గాపార్వణసంఖ్యయా
రేఖామేకాద్విత్ర్యాదికాంవోల్లిఖ్యప్రత్యేకమభ్యుక్షేత

పిణ్డసంకల్పేరేఖాకరణేచసవ్యాపసవ్యయోర్వికల్పః
అత్రకాతీయైర్యేరూపాణితిమన్త్రేణాగ్నౌకరణాగ్నేరుల్ముకంరేఖాదక్షిణతోనిధేయమ

రేఖాసుసకృదాచ్ఛిన్నంబర్హిర్దక్షిణాగ్రమాస్తీర్యశున్ధన్తాపితరః
శున్ధన్తాంపితామహాఇత్యాదిమన్త్రైస్తిలోదకంబర్హిష్యాసిఞ్చేత్

అత్రకాతీయానాంపితరముకనామగోత్రావనేనిక్ష్వేత్యాదిమన్త్రాః
అన్యేషామార్జయన్తాంపితరఃసోమ్యాస ఇత్యాదయోమన్త్రాః ॥

అగ్నౌకరణ

అగ్నౌకరణశేషయుతసర్వాన్నేనమధుసర్పిస్తిలమిశ్రేణపిణ్డాన్పత్వాన్యకారయిత్వారేఖాయాంప
రాచీనపాణినాపితృతీర్థేనపిత్రాదఇభ్యోదద్యాత్

ఏతత్తేఽస్మత్పితర్యథానామగోత్రరూపయేచత్వామత్రానుపిత్రేఅముకనామగోత్రరూపాయా
యంపిణ్డః

స్వధానమస్తేభ్యశ్చగయాయాంశ్రీరుద్రపఅదదేత్తమస్త్విత్యాదినత్రైరూహేణ
అత్రకేషాంచిత్పిణ్డపాత్రావనేజనంపాత్రన్యుబ్జీకరణంచ

కేచిత్పిణ్డేషుమాషాన్నంవర్జయన్తి
తతోలేపభాక్తృప్తయేహస్తలేపంపిణ్డదర్భమూలేషునిమృజ్యాత్రపితరోమాదయధ్వంథాభాగ
మావృషాయధ్వమితి

పిణ్డాన్సకృదనుమన్త్ర్యఅసవ్యపార్శ్వేనోదఙ్ఙవృత్యయథాశక్తిప్రాణాన్నియమ్యపర్యావృత్యామ
మిదన్తపితరతితథైవానుమన్త్ర్యసవ్యేన

పిణ్డశేషమాఘ్రాయాచమ్యాన్యపవిత్రేధృత్వాపసవ్యేనశున్ధన్తామిత్యాదియథాసూత్రజలనినయ
నంపూర్వవత్కుర్యాత్

అత్రభుక్తశేషాన్నాభావేద్రవ్యాన్తరేనపిణ్డదానంకార్యమ్
కపిత్థబిల్వకుక్కుటాణ్డామలకబదరాణాంమధ్యేశక్తితోన్యతప్రమాణాఃపిణ్డాః

కేచిత్పార్వణపిణ్డత్రయేయథోత్తరంప్రమాణాధిక్యమాహుః
తథాహస్తలేపాభావేపిదర్భేషుహస్తంనిమృజ్యాదేవేతిమేధాతిథిః

ఏకోద్ధిష్టశ్రాద్ధేషుదర్భలేపోనేతిసుమన్తుః అత్రనీవీవిస్రస్తస్యాభ్యఞ్జనాదీతికేచిత్
పిణ్డపూజనాన్తేఉపస్థానాత్ప్రాకనీవీవిస్రస్తంసఇతిసాగరే ॥

అథాస్మత్పితరముకనామగోత్రరూపాభ్యఙ్క్ష్వేతియథాలిఙ్గమన్త్రావృత్త్యాపిండేషుతైలంఘృతం
వామ్యఞ్జనందర్భైర్దత్త్వాతథైవాఙ్క్ష్వేతికజ్జలందద్యాత్

ఆపస్తమ్బానామాదావఞ్జనంతోభ్యఞ్జనమ్ ఏతద్వఃపితరోవాస

ఇతిమన్త్రంప్రతిపిణ్డంపఠన్వాసోద్యాంవాత్రిగుణసూత్రంవాప్రతిపిణ్డేదద్యాదితి హేమాద్రిః

సకృన్మన్త్రంపఠన్సకృదేవదద్యాదిత్యన్యే
కాతీయైస్తుమన్త్రేణంప్రతిపిణ్డంనామగోత్రాద్యుచ్చార్యత్రిగుణంసూత్రందేయమ్ తతః

కశిపూపబర్హణేనివేద్యాస్మత్పితృభ్య
ఇతిచతుర్థ్యాక్షతగన్ధపుష్పధూపదీపసర్వప్రకారకనైవేద్యతామ్బూలదక్షినాదిభిః

పిణ్డపూజాంసవ్యేనాపసవ్యేనాపసవ్యేనవాకుర్యాత్
యత్కించిత్పచ్యతేభక్ష్యంభోజ్యమన్నమగర్హితమ్ ।

అనివేద్యనభోక్తవ్యంపిణ్డమూలేకథంచన ౧ తతోనమోవఃపితర

ఇషేత్యాదిమన్త్రైఃపిణ్డానుపస్థాయోత్తానహస్తేనపరేతనఇతిమన్త్రేణసకృదుక్తేనయుగపత్ప్రవాహయేత్ ॥

తతోదక్షిణాగ్ని హెూమపక్షేఽగ్నేతమద్యాశ్వమిత్యగ్నిసమీపమాగత్యదన్తరిక్షమితిమన్త్రేణగార్హపత్యోపస్థానమ్

ఔపాసనేహోమపక్షేగార్హపత్యపదరహితతన్మన్త్రేణోపస్థానమ్ ఇదంబహ్వృచానామేవ
పాణిహోమేతుతేషామపినాస్త్యేవ

వీరంమేదత్తపితరఇతిమన్త్రేణమధ్యమమేకపిణ్డంపార్వణద్వయేమధ్యపిణ్డద్వయమన్వష్టక్యా
దౌమధ్యపిణ్డత్రయమాదాయపత్న్యైదద్యాత్

పత్నీఆధత్తపితర ఇతిమన్త్రేణసకృత్పఠితేనైవపిణ్డమేకమనేకంవాప్రాశయేత్

ఆపస్తమ్బస్త్వపాంత్వౌషధీనాంరసంప్రాశయామిభూతకృతంగర్భధత్స్వేతిమధ్యపిణ్డంపత్న్యై
ప్రయచ్ఛతి

ప్రాశనమన్త్రఃసఏవ యథేహపురుషోఽసదితిపాఠమాత్రంభిద్యతే ఇత్థమేవకాతీయానామ్
ఇదంభార్యాయాః

పిణ్డప్రాశనంప్రజాకామత్వఏవ కేచిన్నిత్యమాహుః
భార్యానేకత్వేపిణ్డంవిభజ్యప్రతిపత్నిమన్త్రేణప్రాశయేత్

పార్వణద్వయేపిణ్డద్వయంద్వాభ్యాందేయమ్
పత్నీబహుత్వేగుణతోవయసాచయోగ్యాయైపిణ్డోదేయః బహ్వీనాంయోగ్యత్వే

ఏకస్మినదర్శే ఏకస్యైఅన్యస్మిన్నపరస్యైఇతి పత్నీరుగ్ణాన్యదేశస్థాగుర్విణీసూతికాపివా ।

తదాతంజీర్ణవృషభశ్చాగోవాభోక్తుమర్హతి ౧ ఇతరౌజలేక్షిపేత్
పుత్రాదికామనాభావేక్షిపేదగ్నౌజలేపివా ।

పిణ్డాంస్తుగోజవిప్రేభ్యోవాయసేభ్యఃప్రదాపయేత్ ౧ తీర్థశ్రాద్ధేసదాపిణ్డాన్క్షిపేత్తీర్థేసమాహితః ॥

అథపిణ్డోపఘాత

అథపిణ్డోపఘాతే శ్వసృగాలఖరైఃస్పృష్టఃపిణ్డోభిన్నఃప్రమాదతః ।

మార్జారమూషకైఃస్పృష్టశ్చాణ్డాలపతితాదిభిః ౧
ప్రాజాపత్యంచరేత్స్నాత్వాపునఃపిణ్డాన్యథావిధి ।

పాకాన్తరేణతేనపాకేనవాపిణ్డదానమాత్రంపునఃకార్యంనసర్వశ్రాద్ధావృత్తిరితిసర్వసంమతమ్ కాకస్పర్శేతునదోషః ॥

అథపిణ్డనిషేధః

అథపిణ్డనిషేధః వివాహవ్రతచూడాసువర్షమర్ధతదర్ధకమ్ ।

సంస్కారేషుతథాన్యేషువృద్ధిమాత్రేచమాసకమ్ ౧
పిణ్డదానంమృదాస్నానంనకుర్యాత్తిలతర్పణమ్

శ్రాద్ధాఙ్గతర్పణంనిత్యతర్పణంచతిలైర్నకార్యమిత్యర్థః

మహాలయేగయాయాంపిత్రోఃప్రత్యబ్దేయస్యకస్యాపిమృతస్యసపిణ్డీషోడశమాసికాన్తేషుప్రేతకృత్యేషుకృతమఙ్గలోపిపిణ్డాన్దద్యాత్

కేచిత్త్ర్యాత్రాదివార్షికేప్యాహుః పిణ్డయజ్ఞేచయజ్ఞేచసపిణ్డ్యాందద్యురేవచ ।

తథావికృతావన్వష్టకాదౌయత్రపునఃపిణ్డదానవిధిఃయత్రవాపూర్వేద్యుఃశ్రాద్ధాదౌపిణ్డపితృయజ్ఞ

వికృతిత్వంతత్రాపినపిణ్డదాననిషేధఇతిసిన్ధుః తేనాష్టకాశ్రాద్ధేపిననిషేధఇతిభాతి

అయంచమఙ్గలోత్తరంపిణ్డదానతిలతర్పణనిషేధస్త్రిపురుషసపిణ్డానామితిభాతి ॥

అథపిణ్డోద్వాసనాన్తేవికిరోదేయః

అథపిణ్డోద్వాసనాన్తేవికిరోదేయఃఉపవీతీద్వైవికద్విజసన్నిధౌసదర్భభువి

అసోమపాశ్చయేదేవాఇతిమన్త్రేణసజలయవమన్నంవికిరేత్
ప్రాచీనావీతీపిత్ర్యాద్విజసన్నిధౌసదర్భభువి

యేఅగ్నిదగ్ధాయేఅనగ్నిదగ్ధేతిఋచాసతిలమన్నంవికీర్య
అగ్నిదగ్ధాశ్చయేజీవాయేప్యదగ్ధాఃకులేమమ ।

భూమౌదత్తేనతృప్యన్తుతృప్తాయాన్తుపరాంగతిమ్ ౧
ఇతికాతీయసౌత్రమన్త్రేణసతిలజలేనప్లావయేత్

పిణ్డవద్వికిరోపిసార్వవర్ణికాన్న స్యైవ కేచిదసోమపాఇతిద్వైవేవికిరందత్వా

అసంస్కృతప్రమీతాయేతిపౌణరామన్త్రేణపిత్రేదత్వాయేఅగ్నిదగ్ధాఇత్యృచాపృథగుచ్ఛిష్టపి
డంకుశోపరిదద్యాదిత్యాహుః ॥

హస్తౌప్రక్షాల్య ద్విరాచమ్యాన్యపవిత్రేధృత్వాహరిస్మరేత్
వికిరపృథగేవనిష్కాస్యకాకేభ్యఉత్సృజేదితికాశికా

దేవద్విజహస్తేశివాఆపఃసన్త్విత్యాదిభిరపోగన్ధపుష్పయవాన్దత్వాభూమౌతేషుత్యక్తేష్వన్యేక్షతా ఆశీరర్థదేయాః

ఏవంపిత్ర్యహస్తేష్వపసవ్యేనాపోగన్ధపుష్పతిలదానాదికృత్వాసవ్యేనామ్కగోత్రశర్మాహమభివా దయామిఅస్మద్గోత్రంవర్ధతామిత్యాది

కేచిదత్రపిత్ర్యహస్తేగన్ధతిలాదిదానంసవ్యేనాహుః
కాతీయాస్తుహస్తేఽక్షతదానాన్తేఅక్షయ్యోదకందత్వాఅఘోరాఃపితరః

సన్త్విత్యుక్త్వాభివాదనందాతారోనోభివర్ధన్తామిత్యాదికమాహుః ॥

ఏవమాశిషోగృహీత్వాక్శతానమూర్ధనిధృత్వాస్వయంశిష్యాదిభిర్వాభోజనపాత్రాణిచాలయిత్వా చామేత్

అనుపనీతోనారీచాసజాతిశ్చనచాలయేత్ సవ్యేనదైవేపిత్ర్యేచస్వస్తివాచనమ్ దేవేభ్యః స్వస్తీతిబ్రూత

పితృభ్యోఽముకనామగోత్రాదిభ్యఃస్వస్తీతిబ్రూతేతి
తతఃసవ్యాపసవ్యాభ్యాంతత్తదుచ్చారపూర్వకమక్షయ్యోదకదానమ్

తతోన్యుబ్జపాత్రముత్తానంకృత్వాతతఃపరంసర్వముపవీత్యేవకుర్యాత్

ద్విజేభ్యఃసకర్పూరతామ్బూలాదిదత్వాపితృపూర్వకంనామగోత్రాద్యుచ్చార్యదక్షిణాందద్యాత్

అముకశర్మాహముకనామగోత్రపిత్రాదిస్థానోపవిష్టాయవిప్రాయరజతదక్షిణాంప్రతిపాదయామీ త్యాది

ద్రైవేసువర్ణమ్ అశక్తావుభయత్రయజ్ఞోపవీతందక్షిణా
దక్షిణాఃపాన్త్విత్యుక్త్వాస్వధాంవాచయిష్యేఇతిపృష్ట్వోచ్యతా

మిత్యుక్తేపితృపితామహేత్యాదుచ్చార్యస్వధోజ్యతామిత్యుక్త్వాఽస్తుస్వధేతిత్రైరుక్తేపిణ్డతమీపే జలం

నిషిచ్యస్వధాసంపద్యన్తామితిసంపత్తివాచయేత్

కాతీయసూత్రేదాతారోనోభివర్ధన్తామిత్యాశిషోర్ధనంస్వధావాచనంన్యుబ్జపాత్రముత్తానీకరణంద క్షిణాదానంచేతిక్రమః ॥

తతోదేవాదిప్రీతివాచయిత్వాపిండస్థానేఽక్షతాదిక్షిప్త్వాసవ్యేనైవవాజేవాజే

ఇతిమన్త్రేణోత్తిష్ఠన్తుపితరోవిశ్వేదేవైఃసహేతియుగపద్దర్భేణపితృపూర్వవిప్రాన్స్పృశన్విసృజే త్

ఆమావాజస్యేతిప్రదక్షిణీకృత్య తతోదాతారోనోభివర్ధన్తామిత్యాదివరయాచనమ్

యేషావిసర్జనాన్తేపిణ్డదానంతేశామాచాన్తేషు
సౌమనస్యదక్షిణాదికాక్షయ్యస్వధావాచనాన్తేదాతారోనోభివర్ధన్తామిత్యాది

తతః పిణ్డదానాదీతిక్రమః హిరణ్యేకేశీయానాంపిణ్డదానాదిప్రయోగోవిస్తృతత్వాన్నోక్తః
విప్రైర్వరేదత్తేస్వాదుషంసం

బ్రాహ్మణాసఃపితరఃం ఇతిమన్త్రౌపతేత విప్రాః ఇహైవస్తంం ఆయుఃప్రజామితివదేయుః

ఆశీర్భిర్నన్దితోవిప్రాన్పాదాభ్యఙ్గాదినాసంతోష్యనత్వాఽద్యమేంసఫలజన్మం మన్త్రహీనంం

యస్యస్మృత్యేత్యాదివిష్ణుస్మరణపూర్వకంకర్మార్పయిత్వావిప్రాన్గమాపయేత్
అష్టౌపదాన్యనువ్రజ్యదక్షిణీకృత్యచాగతః ।

దీపంహస్తేననిర్వాప్యపవిత్రత్యాగపూర్వకమ్ ౧ పాదశుద్ధిర్ద్విరాచామేదుచ్ఛిష్టోద్వాసనంతతః
।

బహ్వృచోవైశ్వదేవంతుయథావిధిచరేత్తతః ౨ తతస్తువైశ్వదేవాన్తేసభృత్యసుతబాన్ధవః

భుఞ్జీతాతిథిసంయుక్తఃసర్వపితృనిషేవితమ్ ౩ శ్రాద్ధశేషాన్నంశిష్యాయజ్ఞాతిభ్యశ్చదేయమ్

నశూద్రాయ ద్విజభుక్తావశిష్టంతుశుచిభూమౌనిఖానయేత్ ॥

అత్రపర్వాదౌనిషిద్ధమాషద్యపిభోక్తవ్యంవైధత్వేననిషేధాప్రవృత్తేరితికేచిత్

అనిషిద్ధభోజనేనాపిశ్రాద్ధశేషభోజనవిధిసిద్ధిరిత్యన్యే శ్రాద్ధశేషభోజనాకరణేదోషః

శ్రాద్ధదినేఉపవాసనిషేధాచ్ఛ్రాద్ధశేషాభావేపాకాన్తరేణభోజనమ్ ఏకాదశ్యాదావవఘ్రాణమ్

యత్రతూపవాసోనావశ్యకస్తత్రైకభక్తమ్ శ్రాద్ధశేషందివైవభోక్తవ్యంనరాత్రౌ
తేననక్తవ్రతేఽవఘ్రాణమేవ

శ్రాద్ధావశిష్టభోక్తారస్తేవైనిరయగామినః ।

సగోత్రాణాంసకుల్యానాంజ్ఞాతీనాంచనదోషకృత్ ౧
బ్రహ్మచారియతివిధవానాంనిత్యంనిషిద్ధమ్

జ్ఞాతిగోత్రసంబన్ధిభిన్నగృహేశ్రాద్ధశేషభోజనేప్రాజాపత్యంప్రాయశ్చిత్తమ్
యతీనావపనంలక్షప్రణవజపశ్చ

గురోర్యోగినోవాశ్రాద్ధశేషంగృహిణోనదోషాయ నశూద్రంభోజయేత్తరిస్మన్గృహేయత్నే నతద్దినే ।

శ్రాధశేషంనశూద్రేభ్యఃప్రదద్యాదఖిలేష్వపి ౧

ఇతిశ్రీమదనన్తోపాధ్యాయసూనుకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితే
ధర్మసిన్ధుసారేపార్వణశ్రాద్ధప్రక్రియా ॥

అథశ్రాద్ధదినేవైశ్వదేవనిర్ణయః

అథశ్రాద్ధదినేవైశ్వదేవనిర్ణయః
తత్రతావచ్ఛ్రౌతాగ్నిమతాంబహ్వృచానాంశ్రాద్ధాత్పూర్వపృథకపాకేనవైశ్వదేవః

స్మార్తాగ్నిమతాంనిరగ్నికానాంచబహ్వృచానాంశ్రాద్ధాన్తఏవశ్రాద్ధశేషేణపపృథకపాకేనవా

కాతీయానాంతుస్మార్తశ్రౌతాగ్నిమతాంశ్రాద్ధీయపాకేనపూర్వమేవ
నిరగ్నికానామన్తేశ్రాద్ధశేషేణపృథకపాకేనవా

తైత్తిరీయాణాంతుసాగ్నికానాంసర్వత్రాదౌవైశ్వదేవః పఞ్చమహాయజ్ఞాస్త్వన్తే
అన్యేషామాదావన్తేవేతివికల్పః

తైత్తిరీయాణామేవవైశ్వదేవాత్పఞ్చయజ్ఞాభిన్నాః
సర్వశాఖినాంవృద్ధిశ్రాద్ధేపాకేనక్రియమాణేపుర్వమేవవైశ్వదేవః

బహ్వృచానామన్తేవాపూర్వవా ఆమాదినావృద్ధిశ్రాద్ధేసర్వేషంపూర్వమన్తేవేతిభాతి నిత్యశ్రాద్ధేపూర్వమేవ

ఏకాదశాహాద్యేకోద్దిష్టేషు సాగ్నిరనగ్నిశ్చసర్వోపిశ్రాద్ధశేషంద్విజాధీనంకృత్వాపాకాన్తరేణైవవైశ్వదేవాదికుర్యాత ॥

అథనిత్యశ్రాద్ధమ్

అథనిత్యశ్రాద్ధమ్ వార్షికాదిశ్రాద్ధదినేశ్రాద్ధాత్పశ్చాత్తేనైవపాకేనపాకాన్తరేణ వా

నిత్యశ్రాద్ధంకార్యమ్ నిత్యశ్రాద్ధీయసర్వదేవతానాంప్రథమశ్రాద్ధేప్రవేశేప్రసఙ్గసిద్ధిరేవ

తథాచదర్శాదిషుమహాలయాన్వష్టకాదిషునిత్యశ్రాద్ధలోపఏవ

ఏతచ్చదేవహీనందర్శవత్షడ్దైవతంద్వావేకంవావిప్రనిమన్త్ర్యదేశకాలాన్నినియమహీనంపున ర్భోజనబ్రహ్మచర్యాదికర్తృభోక్తృనియమరహితం

యాదృశతాదృశేనైవానిషిద్ధాన్నేనదివైవరాత్రౌ ప్రహరపర్యన్తంవాకార్యమ్ స్వస్యాశక్తౌపుత్రాదినా సుతకేదర్శాద్వివల్లోపః

వృద్ధయుత్తరంమణ్డపోద్ధానావధిసపిణ్డైర్నకార్యమ్ నిత్యవైశ్వదేవాన్తర్గతాపితృయజ్ఞోత్తరంమనుష్యయజ్ఞాత్ప్రాగేవభాతి

తత్రదర్శవతషట్పితౄన్దేవహీనానుచ్చార్యనిత్యశ్రాద్ధంకరిష్యేఇతి

శిష్యాదిశ్చేద్యజమానస్యపితృపితామహేత్యాద్యుచ్చార్యసంకల్పయేత్ పితృణామిదమాసనమిత్యాసనం

నిత్యశ్రాద్ధేక్షణఃక్రియతామితిక్షణః పూర్వోచ్చారితాఃపితరఃఅయంవోగన్ధ

ఇత్యేవగన్ధాదిభిర్విప్రమభ్యర్చ్యవర్తులేచతురస్రేవామణ్డలేపాత్రేఽన్నంపరివిష్యపృథ్వీతేపా
త్రమిత్యాదిబ్రహ్మార్పణాన్తందర్శవత్

భోజనాన్తేదక్షిణాందత్వానమస్కారేణవిసర్జయేత్ ॥

విప్రస్యాన్నాదేర్వాఽభావేయథాశక్తయన్నముద్ధృత్యషోఢావిభజ్యాస్మత్పితృ

పితామహేత్యాదిచతుర్థ్యతషడ్దేవతాఉచ్చార్యేమన్నంస్వధానమమేతిత్యజేత్

తదన్నంవిప్రాయగోభ్యోవాదేయంజలాదౌవాత్యాజ్యమ్

అన్నత్యాగస్యాపిలోపేఅర్చన్నత్రమరుతఇతిఋచోదశవారంజపేత్ ఇతినిత్యశ్రాద్ధవిధిః ॥

అథశ్రాద్ధానుకల్పాః

అనేకవిప్రాలాభేదేవస్థానేశాలగ్రామదికంస్థాపయిత్వైకవిప్రే

పిత్రాదిత్రయ్యామాతామహాదిసహితదేవతాషటకామావాహ్యసర్వస్త్వఅర్ధంకార్యమిత్యుక్తమ్

సర్వథావిప్రాలాభేదర్భబహుశ్రాద్ధమిత్యాద్యప్యుక్తమ్ ॥

అథామశ్రాద్ధమ్

అథామశ్రాద్ధమ్
తత్రకేనచిత్సంకటేనపాకాసంభవేజాతకర్మణిచగ్రహణనిమిత్తశ్రాద్ధేచామశ్రాద్ధంకార్యమ్

సపిణ్డనశ్రాద్ధంమాసికంప్రతివార్షికంమహాలయాష్టకాన్వష్టకాదిశ్రాద్ధంచామేననకార్యమ్

శూద్రస్యతుదశాహాపిణ్డాదిశ్రాద్ధమాత్రమామేన నకదాపిపాకేన

తత్రపితౄనుద్దిశ్యాముకశ్రాద్ధంసదైవంసపిణ్డమామేనహవిషాకరిష్యఇతిసంకల్పః

అన్యఃప్రయోగఃపూర్వోక్తఏవ పాకప్రోక్షణస్థానేఆమప్రోక్షణమ

ఆవాహనేఉశంత స్త్వేతిమన్త్రేహవిషేఅత్తవేఇత్యత్రహవిషేస్వీకర్తవేఇత్యూహః

భస్మమర్యాదాన్తంప్రాగ్వత్ విప్రహస్తేషుతుణ్డులైరగ్నౌకరణమ్

అనాచ్చతుర్గుణంద్విగుణంసమ్మాతత్తదామంపాత్రేషుసంస్థాప్యపాణిహోమశేషంపిణ్డార్థసం స్థాప్యపాత్రేషుదత్వాపృథ్వీతేపాత్రమిత్యాది

ఇదమాష్ణువ్యంకవ్యమిత్యాది ఇదమామమమృతరూపంస్వాహేత్యాదియథాధర్మమధ్విత్యన్తం

ప్రాకృతమ్ యథసుఖంజుహధ్వమిత్యస్యాపోశనప్రాణాహుతితృప్తిప్రశ్నానాలోపః

సంపన్నవాచనాన్తేన్నశేషప్రశ్నలోపః సర్వమతేతణ్డులైఃసక్తుభిర్వాపిణ్డదానమ్

కేచిద్గృహసిద్ధాన్నేపాయసేనవాపిణ్డానాహుః ॥

ఏవంవిప్రసమిపేపిణ్డదానాన్తేనమోవఃపితరఇషేఇత్యత్రోపస్థానమన్త్రఇషేస్థానేఆమద్రవ్యాయే త్యూహః

పిణ్డోద్వాసనాన్తేపిణ్డజాతీయద్రవ్యేణవికిరదానమ్ ఆమశ్రాద్ధేస్వస్తీతిబ్రూతేతివర్జ్యమ్

వాజేవాజేఇతిమన్త్రేతృప్తాయాతేతిస్థానేతర్ప్స్యథయాతేత్యూహః తతః ప్రాగ్వచ్ఛేషంసమాపయేత్

ఆమశ్రాద్ధంద్విజైఃపూర్వాహ్ణేకార్యమ్ శూద్రైరపరాహ్ణఏవ ఆమాన్నాభావేహిరణ్యశ్రాద్ధమప్యేవమేవ

సంకల్పాదౌసర్వత్రహిరణ్యపదమాపదస్థానేయోజ్యమ్ ॥

ఆమవద్ధేమప్రోక్షణమ్ అత్తవఇత్యాదిమన్త్రత్రయోహఃప్రాగ్వదేవ

తణ్డులాదిభిర్హస్తేఽగ్నౌకరణమ్హిరణ్యమన్నాదష్టగుణంచతుర్గుణంద్విగుణంసమంవాదేయమ్

హిరణ్యశ్రాద్ధేదక్షిణాస్త్యేవ శ్రాద్ధీయమామంహేమవాద్విజదత్తంయేథేష్టంవినియోజ్యమ్

శూద్రదత్తంతుభోజనాదన్యత్రవినియోజ్యమ్ శ్రాద్ధీయామేనపఞ్చయజ్ఞాఃశ్రాద్ధంచనకార్యమ్

హేమశ్రాద్ధేఆమశ్రాద్ధేచపిణ్డదానవికల్పాత్సాంకల్పికవిధినాప్యేతద్వయమ్ ॥

సాంకల్పికేచసమన్త్రకావాహనార్ఘ్యాగ్నౌకరణపిణ్డదానవికిరాక్షయ్యస్వధావాచనప్రశ్నేత్యేతత్స ప్తకంవర్జ్యమ్

తత్రాముకశ్రాద్ధమామేనహవిషాహిరణ్యేనవాసాంకల్పికవిధినాకరిష్య

ఇతిసంకల్పః శూద్రగృహేఽన్యదీయమపిక్షీరాద్యపినభక్ష్యమ్ కిముతతదీయమామాది

తద్గృహేపక్వానభక్ష్యమితి తస్మాచ్ఛూద్రాల్లబ్ధంద్విజగృహేపక్వాభక్ష్యమ్
ఇత్యామశ్రాద్ధహేమశ్రాద్ధవిధిః ॥

అథపక్వాన్నశ్రాద్ధవిధిః

తత్రయేషుసంక్రాన్తియుగమన్వాదిషువృద్ధ్యుత్తరకాలికదర్శాదిషువాపిణ్డదానంనిషిద్ధంతత్ర
సర్వత్రసాంకల్పికవిధిః

యశ్చపిణ్డదానాదిబహువిస్తృతంశ్రాద్ధమనుష్ఠాతుమశక్తఃసోపిసాంకల్పికంకుర్యాత్ తద్యథా

అముకంశ్రాద్ధసాంకల్పికవిధినాన్నేనహవిషాకరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యతృతీయక్షణదానాన్తంపూర్వవత్కృత్వార్ఘ్యదానసమన్త్రకావాహనంచవర్జయేత్

దేవానావాహయామీతిపితౄనావాహయామీత్యేవావాహ్యగన్ధాదిపూజనాదిభస్మమర్యాదాన్తేఽగ్నౌ
కరణంవర్జయిత్వా

పరివేషణాదిసంపన్నవచనాన్తేఉత్తరాపోశనంవికిరపిణ్డదానవర్జమక్షయ్యవచనాన్తంకృత్వా

స్వధాంవాచయిష్యేస్వధోచ్యతామితివాక్యరహితంసర్వపూర్వవత్సమాపయేత్
ఇతిసాంకల్పికప్రయోగః ॥

అథాన్యేప్యనుకల్పాః

అథాన్యేప్యనుకల్పాః తత్రద్విజాద్యభావేదర్భబటువిధానేనపిణ్డదానమాత్రముక్తమ్

అథవాద్రవ్యవిప్రయోరభావేపక్వాన్నస్యపైతృకసూక్తేనహోమఃకార్యః

యద్వాశ్రాద్ధదినేప్రాప్తేభవేన్నిరశనఃపుమాన్ ।

కించిదద్యాదశక్తోవాఽఉదకుమ్భాదికంద్విజే ౧ తృణానివాగవేదద్యాత్పిణ్డాన్వాప్యథనిర్వపేత్ ।

తిలదర్భైఃపితౄన్వాపితర్పయేత్స్నానపూర్వకమ్ ౨ అథవాతృణభారందహేత్ ।

ధాన్యంవాతిలాన్వాస్వల్పాందక్షిణాంవాద్విజాయదద్యాత్

అథవాసంకల్పాదిసర్వశ్రాద్ధప్రయోగంపఠేత్
సర్వాభావేవనంగత్వోర్ధ్వబాహుఃస్వకక్షందర్శయనిదంపఠేత

నమేఽస్తివిత్తంధనధనంనచాన్యచ్ఛ్రాద్ధోపయోగిస్వపితౄన్నతోస్మి ।

తృప్యన్తుభక్త్యాపితరోమయైతౌభుజౌకృతౌవర్త్మనిమారుతస్య ౧ ఇతి
ప్రభాసఖణ్డేఽన్యేపిమన్త్రాఉక్తా ఇత్యనుకల్పాః ॥

అథశ్రాద్ధభోజనేప్రాయశ్చిత్తాని

అథశ్రాద్ధభోజనేప్రాయశ్చిత్తాని దర్శశ్రాద్ధేషట్ప్రాణాయామాః

మహాలయాదిశ్రాద్ధేషుత్రివర్షోర్ధ్వప్రతివార్షికేషుచషట్ప్రాణాయామాః

గాయత్ర్యాదశకృత్వోభిమన్త్రితస్యజలస్యపానంవా
ఏవమన్యేష్వప్యనుక్తప్రాయశ్చిత్తశ్రాద్ధేషూక్తజలపానమేవ

వృద్ధిశ్రాద్ధేప్రాణాయామత్రయమ్
జాతకర్మాదిచూడాన్తసంస్కారాఙ్గవృద్ధిశ్రాద్ధేసాన్తపనకృచ్ఛ్రమ్

జాతకర్మాఙ్గశ్రాద్ధేచాన్ద్రాయణంవా అన్యసంస్కారాఙ్గశ్రాద్ధేఉపవాసః

సీమన్తసంస్కారేతత్సంకారాఙ్గశ్రాద్ధేచచాన్ద్రాయణమ్ ఆపదిదశాహాన్తర్నవసంజ్ఞకశ్రాద్ధేషు

ఏకదశాహేచశ్రాద్ధభోజనేప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రమ్
ద్వాదశాహికసపిణ్డీశ్రాద్ధేఊనమాసేచపాదోనకృచ్ఛ్రః

ద్వితీయమాసికత్రైపక్షికోనషాణ్మాసికోనాబ్దికేష్వర్ధకృచ్ఛ్రః

అన్యమాసికేషుప్రథమాబ్దికేవర్షాన్తసపిణ్డశ్రాద్ధేచపాదకృచ్ఛ్రః ఉపవాసోవా

గురవేద్రవ్యందాతుంశ్రాద్ధభోజనేసర్వత్రోక్తార్ధమ్ జపశీలేతదర్ధమ్
అనాపద్యూనమాసాన్తేషుచాన్ద్రాయణంప్రజాపత్యంచ

ద్విమాసాద్యుక్తచతుర్థపాదోనక్రుచ్ఛ్రః త్రిమాసాదిషుపూర్వోక్తేష్వర్ధకృచ్ఛ్రః
ప్రథమాబ్దికేపాదోనకృచ్ఛ్రః

ద్వితీయతృతీయాబ్దికేఏకోపవాసః క్షత్రియశ్రాద్ధేఏతద్విగుణమ్ వైశ్యశ్రాద్ధేత్రిగుణమ్ శూద్రశ్రాద్ధేసర్వత్రచతుర్గుణమ్

చాణ్డాలవిషజలసర్పపశ్వాదిహతపతితక్లిబాదినవశ్రాద్ధేచాన్ద్రాయణమ్

ఏకాదశాహాన్తంపరాకశ్చాన్ద్రంచ ద్వాదశాహాదౌపరాకః ద్విమాసాదిచతుర్వ్రతికృచ్ఛ్రః

అన్యమాక్షికేషుకృచ్ఛ్రః ఆబ్దికేపాదః అభ్యాసేసర్వత్రసర్వద్విగుణమ్

ఆమహేమశ్రాద్ధేసాంకల్పికేచతత్తదుక్తప్రాయశ్చిత్తార్ధమ్

యతిశ్చబ్రహ్మచారీచపూర్వోక్తప్రాయశ్చిత్తంకృత్వోపవాసత్రయంప్రాణాయామశతంఘృతప్రాశనంచాధికంచరేత్

అనాపదిద్విగుణంచరేత్ దర్శాదౌగృహివదేవ బ్రహ్మచారిణశ్చోలసంస్కారేభోజనే కృచ్ఛ్రః

సీమన్తేచాన్ద్రమ్ అన్యేషూపవాసః
ఏకాదశాహశ్రమోశ్రాద్ధభోజనేచాన్ద్రంపునఃసంస్కారశ్చేతి హేమాద్రిః ॥

అథక్షయాహశ్రాద్ధేవిశేషః

అథక్షయాహశ్రాద్ధేవిశేషః
తత్రయస్యపిత్రాదేర్మరణంయన్మాసేయత్పక్షేయత్తిథౌతద్దినంతస్యమృతా

హస్తత్రపిత్రాదిత్రిదైవత్యంవార్షికశ్రాద్ధంపురూరవార్ద్రవదేవసహితంకార్యమ్

నచాత్రసపత్నీకత్వంపిత్రాదీనామ్ నాప్యత్రమాతామహాదిత్రయమ్

అత్రతిథిద్వైధేనిర్ణయరాత్రావపికార్యత్వంగ్రహణదినేతత్ప్రాప్తౌనిర్ణయోమలమాసాదినిర్ణయో దర్శదినేతత్ప్రాప్తౌనిర్ణయః

శుద్ధిశ్రాద్ధనిర్ణయశ్చశ్రాద్ధకాలనిర్ణయప్రసఙ్గేనపూర్వోక్తోఽనుసంధేయః
పారణేమరణేచైవతిథిస్తాత్కాలికీమతేతివచనాత్

మరణకాలికతిథేరపరాహ్ణదివ్యాప్త్యాబ్ధికశ్రాద్ధనిర్ణయోజ్ఞేయః
పిత్రోఃప్రథమాబ్ధికశ్రాద్ధంవిభక్తైర్భ్రాతృభిఃపృథక్కార్యమ్

అవిభక్తత్వేజ్యేష్ఠేనైవ మాతృమృతాహేమాత్రాదిత్రిదైవత్యంశ్రాద్ధమ్
మాతాపిత్రోర్మృతాహైక్యేపూర్వపితుఃశ్రాద్ధకృత్వాస్నాత్వామాతుఃశ్రాద్ధంకార్యమ్

ఏవమేకదినేపిత్రోర్మరణేనమాతుర్భర్త్రాసహదాహకరణేపిజ్ఞేయమ్
సహగమనేత్వేకమేవపాకంకృత్వాపితృమాతృపార్వణద్వయయుతంశ్రాద్ధమ్

షట్పిణ్డాఅర్ఘ్యాశ్చ విశ్వేదేవాస్తునభిన్నాః
సహగమనేసువాసినీమరణేచవిప్రపక్తజౌసువాసినీమధికాంభోజయేత్

సువాసిన్యైకుఙ్కుమాదిస్త్ర్యలంకారానదద్యాత్
సర్వత్రస్త్రీణాంశ్రాద్ధేవస్త్రయజ్ఞోపవితగన్ధాదికమేవవిప్రేభ్యోదేయంనకుఙ్కుమాది

ఏవంసాపత్నమాతుర్మాతామహతత్పత్న్యోర్మాతులస్యపితృవ్యతత్పత్న్యోర్భ్రాతుఃశ్వశ్రూశ్వ శురయోర్గురోః

పితృష్వసుర్మాతృష్వసుర్భార్యాయాభర్తుర్భగిన్యాదేశ్చైతేషమమపుత్రత్వేపార్వణవిధినైవప్ర తివార్షికంశ్రాద్ధంకార్యమ్

కేచిత్పితృమాతృమాతామహమాతామహీవ్యరిక్తానాంసర్వేషామేకోద్దిష్టవిధానేనైవేత్యాహుః అత్రదేశాచారానుసారేణవ్యవస్థా

పిత్రాదివార్షికదినేపితృవ్యాదివార్షికప్రాప్తౌస్వయంపిత్రాదిశ్రాద్ధంకార్య పితృవ్యాదిశ్రాద్ధంతు

పుత్రశిష్యాదిద్వారాకార్యదినాన్తరేవాస్వయంకార్యం సంన్యాసినోప్యాబ్దికాదిపుత్రఃకుర్యాత్సపార్వణమ్ ।

ప్రథమేవర్షేవర్షాన్తసపిణ్డనపక్షేమృతాహాత్పూర్వదినేసపిణ్డనమబ్దపూర్తిశ్రాద్ధంచకృత్వాప్రేద్యుర్వాషికంకార్యమ్ ॥

అథక్షయాహాజ్ఞానేనిర్ణయః

అథక్షయాహాజ్ఞానేనిర్ణయః

యస్యమృతస్యదేశాన్తరమరణాదినామాసోజ్ఞాయతేతిథిర్నజ్ఞాయతేతస్యతన్మాసేదర్శేశుక్లైకాదశ్యాంకృష్ణైకాదశ్యాంవాప్రతివార్షికశ్రాద్ధమ్

మృతతిథిర్జ్ఞాతామాసోనజ్ఞాతస్తదామార్గశీర్షేమాఘేవాభాద్రేవాఽఽషాఢేవాతత్తిథౌవార్షికమ్

తిథిమాసయోరజ్ఞానేయద్దినేదేశాన్తరంప్రస్థితస్తన్మాసదివసౌగ్రాహ్యౌ ప్రస్థానదినాదేరజ్ఞానేమృతవార్తాశ్రవణతిథిమాసౌ

ప్రస్థానవార్తాశ్రవణయోర్మాసజ్ఞానేతిథేరజ్ఞానేతన్మాసేదర్శాదౌ

ప్రస్థానాదిమాసవిస్మరణేతిథిస్మరణేమార్గశీర్షాదిషూక్తచతుర్షుతత్తిథౌవార్షికమ్

మరణతచ్ఛ్రవణప్రస్థానానాందినమాసయోరజ్ఞానేమాఘస్యమార్గస్యవాదర్శే్శ్రాద్ధమ్

ద్వాదశాదివర్షప్రతీక్షోత్తరంప్రతికృతిదాహేదాహదినేవార్షికాది ॥

అథశ్రాద్ధవిఘ్నేనిర్ణయః

అథశ్రాద్ధవిఘ్నేనిర్ణయః నిమన్త్రణోత్తరంవిప్రస్యసూతకేమృతకేవాప్రాప్తేఆశౌచంన

నిమన్త్రణంచద్వితీయక్షణరూపంసమన్త్రకంగ్రాహ్యంలౌకికమితిభాతి
కర్తుస్తుపాకపరిక్రియోత్తరమాశౌచాభావః

పాకపరిక్రియాచసమన్త్రకంపాకప్రోక్షణమిత్యాహుః
కర్తుర్గృహేభోజనారమ్భోత్తరంజననేమరణేవాభోజనశేషంత్యక్త్వాపరకీయజలేనాచామేత్

మమతుప్రతిభాతిసర్వస్యాప్యాశౌచాపవాదస్యానన్యగతివిషయత్వాత్సంకటాభావేపాకపరిక్రి
యోత్తరమపికర్తురాశౌచేతదన్తేశ్రాద్ధమ్

భోక్తుస్తుభోజనారమ్భాత్ప్రాగాశౌచజ్ఞానేన్యోనిమన్త్రణీయః
భోజనారమ్భోత్తరమాశౌచేతుకర్త్రాతథైవశ్రాద్ధంసమాపనీయమ్

భోక్త్రాతుభోజనాన్తేఆశౌచప్రకరణేవక్ష్యమాణంప్రాయశ్చిత్తంకార్యమ్
సంకటేతుపూర్వోక్తమితియుక్తంచేతగ్రాహ్యమ్ ॥

అథసిన్ధౌపాకోత్తరమాశౌచాభావవచనస్యకర్తుమాత్రపరత్వాద్భోక్తుః
ప్రాయశ్చిత్తమాశౌచంచోక్తమ్ తద్యథా

బ్రాహ్మణస్యాశౌచే శ్రాద్ధేసకృత్కామతోన్నభోజనేసాన్తపనకృచ్ఛ్రమ్
అభ్యాసేమాసంకృచ్ఛ్రంచరేత్

అజ్ఞానాద్విప్రాదీనాంజ్ఞాతాశౌచానామన్నభక్షణేఏకాహంత్ర్యహంపఞ్చాహంసప్తాహంక్రమేణాభో
జనమన్తేపఞ్చగవ్యాశనంచ అభ్యాసేద్విగుణమ్

ఆశౌచంతుబ్రాహ్మణాదీనామాశౌచేయఃసకృదేవాన్నమశ్నాతితస్యతావదాశౌచంయావత్తేషామా
శౌచతందన్తేప్రాయశ్చిత్తంకుర్యాదితివిష్ణుక్తంజ్ఞేయమ్

శ్రాద్ధకాలేఽన్యకాలేచైతత్సమేవేతిజ్ఞేయమ్
దాతృభోక్తృభ్యాముభాభ్యామాశౌచంనజ్ఞాతంచేన్నదోషః

ఆశౌచమధ్యేశ్రాద్ధదినపాతేఆశౌచాన్తేఏకాదశాహేకార్యమ్
ఏకాదశాహెూమలమాసేచేన్మలేపికార్యమ్

తత్రాతిక్రమేశుద్ధమాసే ఏతన్మాసికేప్రతివార్షికేచజ్ఞేయమ్
దర్శాదీనాంతుపఞ్చమహాయజ్ఞాదివల్లోపఏవనాశౌచాన్తేకర్తవ్యత్వంనాపిప్రాయశ్చిత్తమ్

ఆశౌచంవినాదర్శాదీనాంలోపేప్యువాసాదిరూపంప్రాయశ్చిత్తమేవనకాలాన్తరేనుష్ఠానమ్
ఏకాదశాహేఽసంభవేఽమావాస్యాయాంశుక్లకృష్ణైకాదశ్యోర్వార్షికమ్

మాసికంచోదకుమ్భంచయద్యదన్తరితంభవేత్ ।
తత్తదుత్తరసాతంత్ర్యాదనుష్ఠేయంప్రచక్షతే

కేచిదాబ్దికమప్యన్తరితందర్శాదికాలాసంభవేఽగ్రిమమాసేతత్తిథౌకార్యమిత్యాహుః

ఆశౌచేతరవ్యాధ్యాదివిఘ్నేవిస్మృతౌచైవమేవ
కేచిద్వ్యాధ్యాదివిఘ్నేపుత్రాదినాతద్దినేఏవాన్నేనాబ్దికమాహుః ॥

అథభార్యారజోదోషే

అథభార్యారజోదోషే
తత్రదర్శయుగాదిమన్వాద్యష్టకాన్వాష్టకాదిశ్రాద్ధానిపాకకర్త్రన్తరసత్త్వేఽన్నేనతద్దినేకార్యాణ్య
న్యథామాదిద్రవ్యేణ

కాలాదర్శేదర్శశ్రాద్ధంపఞ్చమేహనీతిపక్షాన్తరమాహ
సకృన్మహాలయస్తుదర్శేభార్యారజసిముఖ్యకాలాతిక్రమభియాతత్రైవకార్యః

ఏవమాశ్వినశుక్లపఞ్చమ్యన్తకాలేపూ్యాహ్యామ్

అష్టమ్యాదౌసకృన్మహాలయోభార్యారజోదోషేనకార్యఃకాలాన్తరసత్వాదిత్యాదిమహాలయప్రకర
ణోక్తమనుసంధేయమ్

ప్రత్యాబ్దికంమాసికంచరజోదోషేపి తద్దినఏవకార్యమిత్యేకఃపక్షః పఞ్చమేహనికార్యమిత్యపరః
పక్షద్వయేపిగ్రన్థసంమతిఃశిష్టాచారసంమతిశ్చ

భార్యాన్తరసత్త్వేతద్దినఏవేతిసర్వసంమతమ్ తద్దినేకరణపక్షే
శ్రాద్ధకాలేరజస్వలాదర్శనాదికంవర్జ్యమ్

తేనతాదృశగృహేసంభవేయోగ్యపాకకర్త్రసంభవేచపఞ్చమేహనీతిపక్షఃశ్రేయాన్

అపుత్రాస్త్రీరజోదోషేభర్తురాబ్దికంపఞ్చమేహనికుర్యాన్నత్వన్యద్వారాతద్దినే ॥

అథపతిముద్దిశ్యాగ్నిప్రవేశే

అథపతిముద్దిశ్యాగ్నిప్రవేశే తత్రసహగమనమేవవిప్రాణామ్

క్షత్రియాదేస్తుసహగమనమనుగమనంచఏకచిత్యారోహేణదంపత్యోఃసహైవమన్త్రవద్దాహఃసహగమనమ్

భర్తుఃసమన్త్రకదాహోత్తరంపృథకచితావగ్నిప్రవేశోనుగమనమ్
తత్రోభయత్రాపితిథ్యైక్యేఏకదినేఏవతన్త్రేణపాకాది

కృత్వాదర్శవత్షట్పిణ్డషడర్ఘ్యవిప్రభేదయుతంపితృపార్వణమాతృపార్వణవిశిష్టంశ్రాద్ధంకార్యమ్

విశ్వేదేవాస్తునభిన్నాభిన్నావాతిథిభేదేపిశ్రాద్ధదినైక్యే ఏవమేవ

తిథిభేదాచ్ఛ్రాద్ధదినభేదేతువార్షికాదిపృథగేవకార్యమ్
కేచిత్తుసహగమనేతిథిభేదేపిభర్తుఃక్షయాహశ్రాద్ధదినేఏవపత్న్యాః

శ్రాద్ధంనతుదినాన్తర ఇత్యాహుస్తదల్పకాలవ్యవధానేయోజ్యంనతుద్విత్ర్యాదితిథివ్యవధానే ॥

అథశ్రాద్ధసంపాతేనిర్ణయః

అథశ్రాద్ధసంపాతేనిర్ణయః తత్రపిత్రోర్మృతాహైక్యేపూర్వపితుఃశ్రాద్ధంతతః

పాకభేదేనమాతురిత్యుక్తమ్
గృహదాహాదినాసపిణ్డానాయుగపన్మరణేసంబన్ధసామీప్యక్రమేణశ్రాద్ధానిపాకభేదేనపృథకుర్యాత్

పృథక్పాకేనభిన్నశ్రాద్ధాశక్తౌ

తన్త్రేణశ్రపణంకృత్వాశ్రాద్ధంకుర్యాత్పృథకపృథక్ I క్రమేణైకదినేమరణేమరణక్రమేణ తత్రైకదినే ఏకస్త్రయాణాంశ్రాద్ధానినకుర్యాత్

వార్షికశ్రాద్ధత్రయప్రాప్తౌశ్రాద్ధద్వయంస్వయంకుర్యాత్ తృతీయాదిభ్రాత్రాదినాకారయేద్ధినాన్తరేవాకుర్యాత్ పిత్రోఃసపిణ్డస్యచసంపాతేతూక్తమ్

శ్రాద్ధంకృత్వాతుతస్యైవపునఃశ్రాద్ధంనతద్ధినే I

నైమిత్తికన్తుకర్తవ్యంనిమిత్తోత్పత్త్యనుక్రమాత్ తథాషణ్ణవతిశ్రాద్ధేషుసమానదేవతాకత్వేతన్త్రేణశ్రాద్ధాని

అధికదేవతాకత్వేపృథకశ్రాద్ధాని వార్షికమాసికోదకుమ్భశ్రాద్ధేశునిత్యశ్రాద్ధందర్శాదిశ్రాద్ధంచ

దేవతానాంభేదాత్పృథక్కార్యమ్ మహాలయేతీర్థశ్రాద్ధేదర్శాదిషణ్ణవతిషుచనిత్యశ్రాద్ధస్య ప్రసఙ్గసిద్ధిః

మాసికేనోదకుమ్భశ్రాద్ధస్యప్రసఙ్గసిద్ధిః తత్రప్రసఙ్గసిద్ధిస్థలేదర్శాదికంప్రసఙ్గిశ్రాద్ధమేవసంకల్పపూర్వసాఙ్గమనుష్ఠేయమ్

ప్రసఙ్గసిద్ధంతునిత్యాదికంన సంకల్పాదావుచ్చార్యమితిలోపాపరపర్యాయడావప్రసఙ్గసిద్ధిపదేనోచ్యతే తన్త్రసిద్ధౌ తుప్రకారద్వయంభాతి

దర్శవ్యతీపాతశ్రాద్ధయోస్తన్త్రానుష్ఠానేషట్పురుషానుద్దిశ్యదర్శశ్రాద్ధంవ్యతీపాతశ్రాద్ధంచతన్త్రేణకరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యదర్శపాతశ్రాద్ధ్యోఃదేవార్థేక్షణఃకరణయిఇతిద్రైవేనిమన్త్ర్యదర్శపాతశ్రాద్ధయోఃపిత్రాద్యర్థేక్షణః

కరణీయ ఇతివర్గద్వయార్థవిప్రద్వయాదికంనిమన్త్ర్యైకమేవశ్రాద్ధంకార్యమిత్యేకఃప్రకారః

అథవాపూర్వవత్సంకల్ప్యద్రైవేతన్త్రేణైకమేవవిప్రంనిమన్త్ర్యషోడశమాసికతన్త్రవతదర్శశ్రాద్ధేక్షణఃకరణీయ

ఇతిదర్శవిప్రనిమన్త్రనానన్తరంవ్యతీపాతశ్రాద్ధేక్షణ

ఇతివిప్రాన్తరంనిమన్త్ర్యవిప్రచతుష్ట్యాదియుతంపాతశ్రాద్ధేపిణ్డాభావాతషడర్ఘ్యపిణ్డయుతంశ్రాద్ధమేకేనైవపాకేనకార్యమిత్యపరఃప్రకారః

ఏవంత్రిచతురాదిశ్రాద్ధానాంతన్త్రేఊహ్యమ్
అత్రపక్షద్వయేవిచార్యయుక్తతరపక్షఃసద్భిరనుష్ఠేయః ॥

మయూఖేతుసపిణ్డకేనదర్శశ్రాద్ధేనాపికస్యవ్యతీపాతాదిశ్రాద్ధస్యైకదేవతాకస్యప్రసఙ్గసిద్ధిరేవనతన్త్రసిద్ధిస్తన్త్రోదాహరణంతుపాతసంక్రాన్త్యాదిరిత్యుక్తమ్

యత్త్వష్టక్యేనపితృమాతృవార్షికమాసికయోః
ప్రసఙ్గసిద్ధిరిత్యుక్తంతన్మహాలయేనవార్షికసిద్ధ్యాపత్త్యాబహుగ్రన్థవిరుద్ధమ్ ।

యత్రచదర్శవార్షికశ్రాద్ధాదౌదేవతాభేదాచ్చాద్ధభేదస్తత్ర
నిమిత్తానియతిశ్చాత్రపూర్వానుష్ఠానకారణమితివాక్యాత

పూర్వవార్షికంతతోదర్శః
యత్సర్వాన్ప్రత్యేకరూప్యేణైకదానప్రాప్నోతితదనియతనిమిత్తకంవార్షికమాసికంవాపుర్వకాయమితివాక్యార్థః

వార్షికమాసికాదీనాంసంపాతేపితృపూర్వకత్వంసంబంన్ధసామీప్యాదికంచానుపదమేవోక్తమ్
దర్శమహాలయయోః

సంపాతేపూర్వమహాలయస్తతోదర్శః
దర్శేవార్షికమహాలయయోఃప్రాప్తౌపూర్వవార్షికంతతోమహాలయస్తతోదర్శ
ఇతిత్రయంపాకబేదేన

విస్తరోమహాలయప్రకరణే తథా కామ్యతన్త్రేణనిత్యస్యతన్త్రంశ్రాద్ధస్యసిద్ధ్యతి ॥

అథసంక్రాన్త్యయనద్వయవిషువద్వయయుగాదిమన్వాదిభాద్రకృష్ణత్రయోదశీశ్రోత్రియాగ
మనప్రయుక్తమఘాభరణీమఘాయుతత్రయోదశీవైధృతివ్యతీపాతోపరాగపుత్రోత్పత్తినిమిత్తకా
లభ్యయోగనిమితకశ్రాద్ధానిప్రోష్ఠపదీభిన్నసర్వపౌర్ణమాసీశ్రాధానిచైతానిశ్రాద్ధానిపిణ్డరహితాని
సాకల్పవిధినాకార్యాణి

ఏషుదర్శవతషట్పురుషోద్దేశః తేనైషామేకకాలంసంపాతేతన్త్రేణసిద్ధిః
నిత్యశ్రాద్ధస్యప్రసఙ్గసిద్ధిః

ఉపరాగశ్రాద్ధస్యభిన్నకాలత్వేపృథగనుష్ఠానమ్
ఉపరాగశ్రాద్ధేనసంక్రాన్తిదర్శాదిశ్రాద్ధానాంప్రసఙ్గసిద్ధిరితిప్రథమపరిచ్ఛేదేమతాన్తరముక్తమ్

పుత్రోత్పత్తినిమిత్తకశ్రాద్ధస్యనవదేవతాకత్వాత్పృథగనుష్ఠానమ్ తచ్చహేమ్నైవకార్యమ్
నత్వామే నాప్యన్నే నేతి ఇతిశ్రాద్ధసంపాతేనిర్ణయః ॥

అథతిలతర్పణమ్

అథతిలతర్పణమ్
తచ్చయచ్ఛ్రాద్ధేయావన్తఃపితరస్తర్పితాస్తావాపితృగణోద్దేశేనతచ్ఛ్రద్ధాఙ్గత్వేనతిలైస్తర్పణంకార్యమ్

తత్రకాలనియమః పూర్వతిలోదకందర్శేప్రత్యబ్దేతుపరేహని ।

ఇత్యాది తదయంనిష్కర్షః దర్శశ్రాద్ధేశ్రాద్ధాత్పూర్వశ్రాద్ధాఙ్గతిలతర్పణమ్
తత్రవిప్రనిమన్త్రణోత్తరం

పాకరమ్భోత్తరంవాబ్రహ్మయజ్ఞకరణేశ్రాద్ధీయషట్పురుషోద్దేశేనశ్రాద్ధాఙ్గతర్పణంకృత్వాశ్రాద్ధారంభఃకార్యః

ప్రత్యాహికంసర్వాపితృతర్పణంతుబ్రహ్మయజ్ఞకాలేకార్యమ్
ఏవంయుగాదిమన్వాదిసంక్రాన్తిపౌర్ణమసీవైధృతివ్యతీపాతశ్రాద్ధేషుదర్శవత్పూర్వమేవ

తీర్థశ్రాద్ధేసర్వపిత్రుద్దేశేనపూర్వమ్ వార్షికశ్రాద్ధేపరేద్యురేవశ్రాద్ధీయదేవతాత్రయోద్దేశేన
వార్షికశ్రాద్ధదినేనిత్యతర్పణంతిలైర్నకార్యమ్

సకృన్మహాలయేసర్వపిత్రుద్దేశేనపరేద్యురేవ
అన్యేషుమహాలహపక్షేష్వష్టకాన్వష్టకాపూర్వేద్యుః

శ్రాద్ధేషుమాధ్యావర్షార్ధోదయగజచ్ఛాయాషష్ఠీభరణీమఘాశ్రాద్ధేషుహిరణ్యశ్రాద్ధేచానువ్రజ్యతర్పణంశ్రాద్ధీయదేవతోద్దేశేన

శ్రాద్ధసంపాతేతుయదితత్రప్రసఙ్గసిద్ధిస్తదాతదీయమేవతర్పణమ్
తన్త్రత్వేతుపూర్వతర్పణవతాం

పశ్చాత్తర్పనవతాంచశ్రాద్ధానాంసమసంఖ్యత్వేఆదావన్తేవాతర్పణమ్
విషమసంఖ్యత్వేబహ్వనురోధేన

సంక్రాన్తిషుగ్రహణేపిత్రోః
శ్రాద్ధేదర్శేవ్యతీపాతేపితృవ్యాదిశ్రాద్ధేమహాలయేచనిషిద్ధేపిదినేశ్రాద్ధాఙ్గ
తిలతర్పణంకార్యమితికేచిత్

అన్యేతుసర్వత్రాశ్రాద్ధాఙ్గతర్పణేకోపితిథ్యాదినిషేధోనేత్యాహుః ॥

అథశ్రాద్ధాఙ్గతర్పణనిషేధః

అథశ్రాద్ధాఙ్గతర్పణనిషేధః వృద్ధిశ్రాద్ధేసపిణ్డ్యాంచప్రేతశ్రాద్ధేనుమాసికే ।

సంవత్సరవిమోకేచనకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ తత్రతర్పణప్రకారః
పరేహనితర్పణేస్నాత్వాతర్పణంకృత్వానిత్యస్నానంప్రాతః

సంధ్యాంచకుర్యాత్ యద్వానిత్యస్నానప్రాతః

సంధ్యోత్తరంశ్రాద్ధాఙ్గతర్పణంసంబన్ధనామగోత్రరూపాణిద్వితియాన్తాన్యుచ్చార్యస్వధానమస్త
ర్పయామితిబహరుచైర్దక్షిణహస్తేనాన్యైరఞ్జలినాత్రిస్త్రిస్తర్పయేత్

ప్రత్యఞ్జలిమన్త్రావృత్తిః ఏవంనిత్యతర్పణేపిజ్ఞేయమ్ ॥

అథబ్రహ్మయజ్ఞాఙ్గేనిత్యతర్పణేతిలయుక్తతర్పణనిషేధకాలః
రవిభౌమభృగువారేషుప్రతిపత్షష్ఠ్యేకాదశేసప్తమీత్రయోదశీషుభరణీకృత్తికామఘాసునిశిసం
ధ్యాసుగృహేజన్మనక్షత్రేశుభకార్యదినేఽన్యదీయేశోభనయుతగృహేమన్వాదిషుయుగాదిషుగ
జచ్ఛాయాయామయనద్వయేచలతిలతర్పణంమృదాస్నానంపిణ్డదానంచనకార్యమ్

కేచిదయనద్వయేయుగాదిమన్వాదిషుతిలతర్పణంనదోషాయేత్యాహుః

వివాహవ్రతచూడాసుసువర్షమర్ధతదర్ధకమన్యత్రసంస్కారేమాసంమాసార్ధవాతిలతర్పణాది
కంమహాలయగయాక్షయాహశ్రాద్ధంవినానకార్యమిత్యుక్తమ్

అత్రనిశిద్ధదినేతిలాలాభేవాహేమరౌప్యయుతహస్తేనదర్భయుతహస్తేనవా
నిత్యతర్పణంకార్యమ్ ॥

అథతిథ్యాదినిషేధాపవాదః

అథతిథ్యాదినిషేధాపవాదః తీర్థేతిథివిశేషచగయాయాంప్రేతపక్షకే ।

నిషిద్ధేపిదినేకుర్యాత్తర్పణంతిలమిశ్రితమ్ ఇతితిథివిశేషోష్టకాదిరితిమయూఖే

అత్రకాతీయానాంకేషాంచిద్వార్షికాదౌపరేహనిభరణ్యాదౌవిసర్జనాన్తేచశ్రాద్ధాఙ్గతర్పణాచారోన
దృశ్యతేతత్రమూలంమృగ్యమ్

క్షయాహశ్రాద్ధదినేనిత్యతర్పణేతిలగ్రహణంతుబహుగ్రన్థవిరుద్ధమ ॥

అథనాన్దీశ్రాద్ధేయదద్వక్తవ్యంతత్పూర్వార్ధేప్రపఞ్చితమ్
ఏతచ్చోపనయనాదిమహాకర్మసుపూర్వేద్యుఃకార్య

జాతకర్మాద్యల్పకర్మసుతదహరేవ
తత్రదేశకాలౌసంకిర్త్యసత్యవసుసంజ్ఞకావిశ్వేదేవానాన్దీముఖాః

మాతృపితామహీప్రపితామహ్యోనాన్దీముఖ్యః పితృపితామహప్రపితామహానాన్దీముం మాతామహమాతుం

పత్నీ సహితానాన్దీం ఏతానుద్దిశ్యపార్వనవిధానేనసపిణ్డనాన్దీశ్రాద్ధంకరిష్యే ఇతిసంకల్పః

అర్ఘ్యకాలేనవైవపాత్రాణ్యాసాద్యతేషద్వౌద్వౌకుశౌనిధాయయవోసిసోమదైవత్య

ఇతిపూర్వోక్తోహేనయవానోప్యోశన్తస్తేతిద్వయోర్ద్వయోరవాహ్యాముకవిశ్వేదేవాఃప్రీయన్తానాన్దీముఖామాతరః

ప్రీయన్తానాన్దీముఖాఃపితామహ్యఃప్రీయన్తామిత్యాదినాయథాలిఙ్గపాత్రాణిపురతోన్యసేత్ నాన్దీముఖామాతర

ఇదంవోర్ఘ్యమిత్యాదినాయథాలిఙ్గంద్వాభ్యామర్ఘ్యపాత్రంవిభజ్యదేయమ్ ద్విర్ద్విర్గన్ధదానమ్

చతుర్థ్యన్తానుద్దిశ్యస్వాహవ్యంనమమేత్యాదిదేవవదన్నదానమ్ ।

పిణ్డదానకాలేనాన్దీముఖాభ్యోమాతృభ్యఃస్వాహానాన్దీముఖాభ్యఃపితామహీభ్యఃస్వాహేత్యేవంప్రత్యేకంద్వౌద్వావిత్యష్టదశపిణ్డాన్దద్యాత

అత్రానుమన్త్రణంకృతాకృతమ్ ఏవంసర్వపిత్ర్యమపిసవ్యాదినాదైవధర్మేనైవకర్యమిత్యాదిసర్వపూర్వార్ధతోజ్ఞేయమ్ తత్రానుక్తోవిశేషఏవాత్రోక్తః ॥

అథవిభక్తావిభక్తనిర్ణయః

అథవిభక్తావిభక్తనిర్ణయః తత్రజీవత్పితృకనిర్ణయేశ్రాద్ధాధికారినిర్ణయేచప్రాయేణోక్తమ్
విశేషస్తూచ్యతే

విభక్తధనానాంభ్రాత్రాదీనాంసర్వేధర్మాః పృథగేవ
సపిణ్డ్యన్తప్రేతకర్మషోడశమాసికానిచైకస్యైవేత్యాదితుప్రాగుక్తమ్

అవిభక్తానాంతుధననిరపేక్షాణిస్నానసంధ్యాబ్రహ్మయజ్ఞమన్త్రజపోపవాసపారాయణాదీనిని
త్యనైమిత్తికకామ్యానిపృథగేవ

అగ్నిసాధ్యంశ్రౌతస్మార్తనిత్యకర్మాపిపృథగేవ పితృపాకోపజీవీస్యాద్భ్రాతృపాకోపజీవికః ।

ఇతిపక్షాన్తరంకాత్యాయనాదిపరమ్
పఞ్చమహాయజ్ఞమధ్యేదేవభూతపితృమనుష్యయజ్ఞాజ్యేష్ఠస్యైవ

పాకభేదేఆశ్వలాయనాంవైశ్వదేవభేదోవికల్పేన

జ్యేష్ఠేనకృతేవైశ్వదేవేకనిష్ఠస్యపాకసిద్ధౌతేనతూష్ణీంకించిదన్నమగ్నౌక్షిప్త్వావిప్రాయదత్త్వాభో
క్తవ్యతితికేచిత్

దేవపూజాతుపృథగేకత్రవా ప్రతివార్షికదర్శసంక్రాన్తిగ్రహణాదిశ్రాద్ధానిజ్యేష్ఠస్యైవ

తీర్థశ్రాద్ధాద్యపియుగపత్సర్వేషామవిభక్తానంప్రాప్తావేకస్యైవ భేదేనప్రాప్తౌభిన్నమ్

ఏవంగయాశ్రాద్ధేపియోజ్యమ్ కామ్యేదానహోమాదౌద్రవ్యసాధ్యభ్రాత్రాద్యనుమత్యాధికారః
మఘాత్రయోదశీశ్రాద్ధంపృథగేవేత్యుక్తమ్ ॥

అథతీర్థశ్రాద్ధమ్

అథతీర్థశ్రాద్ధమ్
తత్రతగఙ్గాదితీర్థప్రాప్తౌవర్ఘ్యావాహనద్విజాఙ్ఘ్రిక్షనివేశనతృప్తిప్రశన్వికిరవిసర్జనధ్వన్ధవర్జ్యసకృన్మహాలయవతసర్వపితృగణోద్దేశేనధూరిలోచనసంజ్ఞకవిశ్వేదేవసహితంతీర్థశ్రాద్ధంకుర్యాత్

అగ్నౌకరణంకృతాకృతమ్
కరణపక్షేతీర్థజలసమీపేశ్రాద్ధంచేత్తదాప్రాకృతమన్త్రయుతంతీర్థజలేకార్యమ్
అన్యథాహస్తాదౌ

పిణ్డానాంతీర్థేపక్షేపఏవప్రతిపత్తిః అత్రతీర్థవాసినఏవవిప్రావిగుణాఅపిముఖ్యాః తదభావేఽన్యే

అత్రశ్రాద్ధీయదేశేఽన్నాదిద్రవ్యేచకాకశ్వాదిభిర్దృష్టేఽపినదోషః
తీర్థశ్రాద్ధాఙ్గతర్పణందర్శవత్పూర్వకార్యమ్

దేశకాలౌసంకీర్త్యసర్వపితృగణముచ్చార్యఏతేషామముకతీర్థప్రాప్తినిమిత్తకంతీర్థశ్రాద్ధంసపిణ్డంసదైవసద్యఃకరిష్యేఇతిసంకల్పః

ధూరిలోచనవిశ్వేదేవాదిసర్వసకృన్మహాలయవత్
తీర్థయాత్రాయాంసాగ్నేఃసపత్నీకస్యైవాధికారః నిరగ్నికస్యత్వపత్నీకస్యాపి

స్త్రియాఃస్నానదానతీర్థయాత్రానామస్మరణాదికంపుత్రాద్యనుమత్యైవ
సధవాయాయాత్రాదికంపత్యాసహైవ ॥

అథతీర్థయాత్రావిధిః

అథతీర్థయాత్రావిధిః తీర్థయాత్రాంచికీర్షుఃప్రాగ్విధాయోపోషణంగృహే ।
పారణాహేఘృతశ్రాద్ధంవృద్ధిధర్మయుతంచరేత్

తథాచషట్ద్రైవతంనవద్రైవతంద్వాదశద్రైవతంవాబహుసర్పిర్యుతేనాన్నేనశ్రాద్ధంకుర్యాత్

నివేదనకాలేఇదంఘృతంసాన్నందత్తందాస్యమానంచేత్యాదివదేత్

గణేశంవిప్రాన్సాధూంశ్చశక్త్యాసంపూజ్యయాత్రాసంకల్పంకృత్వాశ్రాద్ధశేషేణపారణాంకృత్వా వ్రజేదితికేచిత్

అన్యేతుశ్రాద్ధాన్తేయాత్రాసంకల్పంకృత్వాశ్రాద్ధశేషఘృతమాత్రమాదాయగ్రామాన్తరంక్రోశన్యూనంగత్వాతత్ర

శ్రాద్ధశేషఘృతసహితాన్నాన్తరేణపారణామిత్యాహుః శ్రీపరమేశ్వరప్రీతికామః

పితృముక్తికామోవాఽముకప్రాయశ్చితార్థవాముకతీర్థయాత్రాకరిష్యేఇతియాత్రాసంకల్పఊహ్యః

ఉపవాసాత్పూర్వముణ్డనంకార్యమితి కేచిత్
అన్యేతుప్రాయశ్చితార్థయాత్రాయామేవముణ్డనమిత్యాహుః

ఏవంగయోద్దేశ్యకయాత్రాయామపిముణ్డనవికల్పః
ఉద్యతస్తుగయాంగన్తుశ్రాద్ధంకృత్వాఘృతాధికమ్ ।

విధాయకార్పటీవేషంగ్రామంకృత్వాప్రదక్షిణమ్ ౧ తతఃప్రతిదినంగచ్ఛేత్ప్రతిగ్రహవివర్జిత ।

యశ్చాన్యంకారయేచ్ఛక్త్యాతీర్థయాత్రానరేశ్వరః ౨
స్వకీయద్రవ్యయానాభ్యాంతస్యపుణ్యంచతుర్గుణమ్ ।

యాత్రామధ్యేఆశౌచేరజోదోషేవాశుద్ధిపర్యన్తంస్థిత్వాతదన్తేగచ్ఛేత్ విషమమార్గేతునదోషః ॥

సంకల్పితయాత్రామధ్యేతీర్థాన్తరప్రాప్తౌశ్రాద్ధాదికంకార్యమేవ

వాణిజ్యార్థగతేనాపిముణ్డనోపవాసాదికార్యమ్ కార్యాన్తరప్రసంగేనతీర్థగమనేర్ధఫలమ్

వాణిజ్యార్థగమనేపాదఫలమ్ మార్గేద్విభోజనాదికరణేఛత్రోపానహసేవనేచపాదోనమ్
యానమారుహ్యానమనేఽర్ధమ్

అనుషఙ్గేణతీర్థప్రాప్తౌతీర్థస్నానాత్స్నానజంఫలంనతీర్థయాత్రాఫలమ్
మార్గేతరానదీప్రాప్తౌస్నానాదిపరపారతః ।

అర్వాగేవసరస్వత్యాఏషమార్గగతోవిధిః ॥

తీర్థసామీప్యప్రాప్తౌవిధిః

తీర్థసామీప్యప్రాప్తౌవిధిః యానానితుపరిత్యజ్యభావ్యంపాదచరైర్నరేః ।

భక్త్యాచవిలురేత్త్రకుర్యాద్వేపంచకార్పటమ్
తీర్థప్రాప్తిపూర్వదినేతీర్థప్రాప్తిదినేవోపవాసఃకార్యః

తీర్థేముసలస్నానంకృత్వోదఙ్ముఖః

ప్రాఙ్ముఖోవాకేశశ్మశ్రునకలోమాన్యుదక్సంస్థానివాపయేత్ తతఃసమన్త్రకంస్నానమ్
తత్రప్రణవేనజలమాలోడ్యతీర్థమావాహ్య

ఓంనమోదేవదేవాయశితికన్ఠాయదణ్డినే । రుద్రాయచాపహస్తాయచక్రిణే వేధసేనమః
సరస్వతీచసావిత్రీవేదమాతాగరియసీ ।

సన్నిధాత్రీభవత్వత్రతీర్థేపాపప్రణాశినీ ౨ ఇతిమన్త్రేణస్నాయాత్ శేషఃస్నానవిధిర్నిత్యవత్

తతస్తర్పణాదితీర్థశ్రాద్ధమ్ శ్రాద్ధోత్తరదినేతతోగమనంనశ్రాద్ధదినే
ముణ్డనంచోపవాసశ్చసర్వతీర్థేష్వయంవిధిః ।

వర్జయిత్వాకురుక్షేత్రంవిశాలం విరజంగయామ్ ౧ సర్వతీర్థేష్వితిప్రసిద్ధమహాతీర్థేష్విత్యర్థః

దశమాసోత్తరంపునస్తీర్థప్రాప్తౌముణ్డనాదితీర్థవిధిః
ప్రయాగేతుయోజనత్రయాదాగతస్యదశమాసాదర్వాగపి

ప్రయాగేజీవత్పితృకగుర్విణీపతికృతచూడబాలానామపిసభర్తృకస్త్రీణామపిప్రథమయాత్రా
యాంవాపనమ్

కేచిత్సభర్తృకస్త్రీణాంసర్వాన్కేశాన్సముద్ధృత్యఛేదయేదఙ్గులద్వయమిత్యాహుః
తత్రవేణీదానావిధిర్ద్వితీయపరిచ్ఛేదేఉక్తః

యతిభిస్తుతీర్థేష్వృతుసంధిష్వేవకక్షోపస్థవర్జవపనంకార్యమ్
తీర్థప్రాప్తావవిలమ్బేనస్నానపితృతర్పనశ్రాద్ధాదికుర్యాత్ నపర్వాదికాలంవిచారయేత్

ఆకస్మికమహాతీర్థప్రాప్తౌద్విత్రిదినాదివాసాసంబవేభుక్తేనాపిరాత్రావపిసూతకినాపిగ్రహణపర్వ
ణీవస్త్నానంహిరణ్యాదినాతీర్థశ్రాద్ధంచకార్యమ్

ఏవంమలమాసేపియోజ్యమ్ ॥

అథపరార్ధస్నానమ్

అథపరార్ధస్నానమ్ మాతరంపితరంజాయాంభ్రాతరంసుహృదంగురుమ్ ।
తీర్థేస్నాయాద్యముద్దిశ్యసోష్టమాంశంలభేన్నరః

యద్వాప్రతికృతిందర్భమయీసతీర్థవారిషు ।
మజ్జయేచ్ఛయముద్దిశ్యసోష్టమాంశఫలంలభేత్ ॥

పక్వాన్నేనతీర్థేశ్రాద్ధేతేనైవ పిణ్డాః హిరణ్యాదినాకృతేపిణ్డద్రవ్యాణి
సక్తసంయావపాయసపిణ్యాకగుడాన్యతమాని

పిణ్డానాంతీర్థేప్రక్షేపఏవ నాన్యాప్రతిపత్తిః ఏతచ్చాపుత్రయావిధవయాకార్యమ్
సపుత్రయానకర్తవ్యంభర్తుఃశ్రాద్ధంకదాచనఇతిస్మృతేః

అనుపనీతేనాపికార్యమ్ యతినాతునకర్తవ్యమ్ దణ్డంప్రదర్శయేదిక్షుర్గయాగంత్వానపిణ్డదః ।

దణ్డస్పర్శాద్విష్ణుపదేపితృభిఃసహముచ్యతే ఏవంకూపవటాదిష్వపిదణ్డప్రదర్శనమేవ
తీర్థేవృత్తిదౌర్బల్యేనప్రతిగ్రహేదశమాంశదానేనశుద్ధిః ॥

అథాశౌచనిర్ణయః

అథాశౌచనిర్ణయః శ్రీవిఠ్ఠలంరుక్మిణీచపితరౌదీనవత్సలౌ ।
ధ్యాత్వేష్టసిద్ధయేనత్వావక్ష్యేఽథాశౌచనిర్ణయమ్ ॥

తత్రాదౌగర్భనాశజననాద్యాశౌచమ్ ఆచతుర్థాద్భవేత్స్రావఃపాతఃపఞ్చమషష్ఠయోః ।

అతఊర్ధ్వప్రసూతిఃస్యాత్తత్రాశౌంచవివిచ్యతే
తత్రగర్భస్రావేఆద్యమాసత్రయేమాతుస్త్రిరాత్రంచతుర్థమాసేచతూరాత్రమస్పృశ్యత్వరూప
మాశౌచమ్

పిత్రాదిసపిణ్డానాంస్రావమాత్రేస్నానాచ్చుద్ధిః

పఞ్చమషష్ఠమాసయోర్గర్భపాతేగర్భిణ్యామాససమసంఖ్యంక్రమేణపఞ్చషట్దినాన్యస్పృశ్య
త్వలక్షణమాశౌచమ్

పిత్రాదిసపిణ్డానాంతుత్రిదినంజననాశౌచంమృతాశౌచంతునాస్తి
ఇదంస్రావపాతాశౌచంసర్వవర్ణసాధారణమ్

గర్భిణ్యాఃసప్తమమాసప్రభృతిప్రసవేమాతుఃపిత్రాదిసపిణ్డానాంచసంపుర్ణజననాశౌచమ్
తచ్చవిప్రేదశాహమ్

క్షత్రియేద్వాదశాహమ్ వైశ్యేపఞ్చదశాహమ్ శూద్రేమాసః సఙ్కరజాతినాంశుద్రవత్
విజ్ఞానేశ్వరస్తునైషామాశౌచంకింతుస్నానమాత్రమిత్యాహ

సర్వవర్ణేషుదశాహంవా జననాశౌచేగర్భిణ్యాదశాహమస్పృశ్యత్వమ్
కర్మానధికారస్తుకన్యోత్పత్తౌమాసంపుత్రోత్పత్తౌవింశతిరాత్రమ్

ఇదంస్వస్యాశౌచోత్తరమితివిప్రస్త్రియాఃక్రమేణచత్వారిశంత్రిశద్దినాన్యనధికారః
పితుఃసాపత్నమాతుశ్చ

కన్యాయాఃపుత్రస్యైవోత్పత్తౌసచైలస్నానాత్ప్రాగస్పృశ్యత్వమ్
పిత్రాదిసపిణ్డానాంజననాశౌచేకర్మానధికారమాత్రమ్

కర్మాద్యతిరిక్తకాలేస్పర్శేదోషోన జాతకర్మణిదానేచనాలచ్ఛేదనాత్పూర్వపితురధికారః

ఏవంపఞ్చమషష్ఠదశమదినేషుదానేజన్మదాజనేచాధికారః తత్రవిప్రాణాం ప్రతిగ్రహేఽపిదోషోన ॥

కూటస్థమారభ్యసప్తమపురుషపర్యన్తాఃసపిణ్డాః తతఃసప్తసమానోదకాః తతఃసప్తైకవింశతిపర్యన్తాఃసగోత్రాః

తత్రసపిణ్డానాందశాహమిత్యుక్తమ్ సోదకానాంత్రిరాత్రమ్ సగోత్రాణామేకరాత్రమితినాగోజీభట్టీయే

అన్యేతుసగోత్రాణాంనాశౌచమిత్యాహుః అయంసపిణ్డసోదకాద్యాశౌచవిభాగోజననేమరణేచసమానః

మరణేత్వాశౌచ్విచ్ఛేదేపిస్నానమాత్రంయావదేకకులత్వజ్ఞానంతావద్భవత్యేవేతివిశేషః అత్రేదంబోధ్యమ్

కూటస్థాదారభ్యసంతతిభేదఏకసంతతౌకశ్చిదష్టమోపరసంతతౌచకశ్చిత్సప్తమస్తయోశ్చైకతః సాపిణ్డ్యానువృత్తిఃపరతోనివృత్తిరిత్యుక్తమ్

తత్రాష్టమేననివృత్తసాపిణ్డ్యకేనసప్తమాదీనాంపరసంతతిస్థానాంజననేమరణేత్రిదినమాశౌచంకార్యమ్

సప్తమేనత్వనువృత్తసాపిణ్డ్యకేనాష్టమాదీనాంజననేమరణేవాదశాహమేవకార్యమ్

ఏవంసోదకత్రిరాత్రాదౌకన్యావిషయకత్రిపురుషసాపిణ్డ్యేచోహ్యమ్ తత్రాష్టమస్యమృతపితృకత్వేజీవత్పితృకత్వేపిచత్రిదినమేవ

త్ర్యమ్బకీయేభట్టోజీయేనాగోజీయేచాశౌచప్రకరణేఽన్యత్రచపిత్రాదిజీవనాజీవనకృతవిశేషాద్శనాదితికేచిత్

అపరేతునిర్ణయసిన్ధౌసాపిణ్డ్యప్రకరణేఆదసమాద్ధర్మవిచ్ఛిత్తిరిత్యాదిసుమన్తువాక్యస్యశూలపాణికృతవాఖ్యానే

ఏకపిణ్డదానక్రియాన్వయిత్వరూపసాపిన్డ్యలక్షణమనుసృత్యజీవత్పిత్రాదిత్రికస్యప్రపితామహాత్పరేత్రయః

పిణ్డభాజస్తదూర్ధ్వత్రయోనవపురుషపర్యన్తాలేపభాజఃశ్రాద్ధకర్తాచదశమ ఇతిదశమాదూర్ధ్వంసాపిణ్డ్యనివృత్తిః

పితృపితామహజీవనేనవపురుషపర్యన్తంపితృజీవనేష్టపురుషపర్యన్తసాపిణ్డ్యమితిప్రతిపాదనాదష్టమాదేః

పిత్రాదిజీవనదశాయాందశాహమాశౌచంపిత్రాదిమరణోత్తరమేవత్రిదినమితివదన్తి అత్రమమద్వితీయపక్షఏవయుక్తోభాతి ॥

పితృగృహేకన్యాప్రసూతౌ పిత్రోస్తద్గృహవర్తిభ్రాతృణాంచైకాహః పితృగృహవర్తిపితృవ్యాదీనాంసర్వేషాంపితృసపిణ్డానామేకాహ

ఇతిస్మృత్యర్థసారే
ఏవంభ్రాత్రాదిగృహేభగిన్యాదిప్రసవేఽపితేషామేకాహఃమాధవస్తుపితృగృహేకన్యాయాః

ప్రసూతౌపిత్రోస్త్రిరాత్రంతద్గృహవర్తిభ్రాతృణామేకాహఇత్యాహ
కన్యాయాఃపతిగృహేప్రసవేపిత్రాదీనాంనాశౌచమ్

మృతజాతేశిశౌసపిణ్డానాసంపూర్ణమేవ జననాశౌచ మృతాశౌచంనాస్తి

జననోత్తర్నాలచ్ఛేదనాత్పూర్వశిశుమరణేపిత్రాదిసపిణ్డానాంత్రిదినజనాశౌచం మాతుస్తుదశాహమేవ

మృతాశౌచంతునాస్తి
నాలచ్ఛేదనోత్తరందశాహాభ్యన్తరేశిశుమరణేసపిణ్డదీనాంసంపూర్ణమేవజననాశౌచంమరణాశౌచంతునాస్తి ॥

అథమృతాశౌచమ్

అథమృతాశౌచమ్ తత్రమృతాశౌచవతామస్పృశ్యత్వంకర్మానధికారశ్చ దశాహానన్తరం

నామకరణాత్ప్రాక్ శిశుమరణేసపిణ్డానాంస్నానమాత్రమ్ మాతాపిత్రోస్తుపుత్రమృతౌత్రిరాత్రంకన్యామృతౌచైకాహః

సాపత్నమాతుః సర్వత్రపితృవత్ నామ్నఃపూర్వఖననమేవ నిత్యమ్

నామకరణానన్తరంచూడాకరణపర్యన్తంతదభావేవర్షత్రయపూర్తిపర్యన్తందాహఖనన్యోర్వికల్పః నామకరణోత్తరం

దన్తోత్పత్తేఃప్రాక్పుత్రమరణేదాహేసపిణ్డానామేకాహఃఖననేతుస్నానాచ్ఛుద్ధిః మాతాపిత్రోరుభయత్రాపిత్రిరాత్రమ్

కన్యామృతౌతుత్రిపురుషసపిణ్డానాముభయత్రస్నానాచ్ఛుద్ధిః మాతాపిత్రోః కన్యామృతౌదన్తోత్పత్తిపర్యన్తముభయత్రైకాహః

అత్రనామకరణంద్వాదశదినోపలక్షణమ్ దన్తజననంసప్తమమాసోపలక్షణమ్ తేనద్వాదశదినమారభ్యషణ్మాసపర్యన్తమేకాహాదిఫలితమ్

సప్తమమాసప్రభృతిచూడాకరణపర్యన్తంతదభావేతృతీయవర్షపూర్తిపర్యన్తందాహేఖననేవాస పిణ్డానామేకాహః కేచిత్ఖననే

ఏకాహోదాహేత్రిరాత్రమిత్యాహుః మాతాపిత్రోరుభయత్రత్రిరాత్రమ్ ఏతత్పుత్రమృతౌ కన్యామృతౌతువర్శత్రయపర్యన్తంసపిణ్డానాస్నానాచ్ఛుద్ధిః

మాతాపిత్రోఃసప్తమమాసప్రభృతికన్యామృతౌవిరాత్రమ్

విజ్ఞానేశ్వరస్త్వేకాదశదినమారభ్యయవదుపనయనంపుత్రమృతౌకన్యామృతౌతుయావదివా హంమాతాపిత్రేస్త్రిరాత్రమేవేత్యాహ

ప్రథమవర్షాదౌకృతచూడస్యపుత్రస్మరణేపిత్రాదీనాంసర్వేషాంత్రిదినంనియతందాహశ్చని యతః

త్రివర్షోర్ధ్వకృతచూడస్యాకృతచూడస్యవామరణేప్రాగుపనయనాత్పిత్రాదిసర్వసపిణ్డనాంత్రి దినమ్ దాహోనియతః

సోదకానాంత్వనుపనీతమరణేఽనూఢకన్యామరణేచనాశౌచంకితుస్నానమాత్రమ్ అనుపనీతభ్రాతృమరణేభగిన్యానాశౌచమ్

ఊనద్వివర్షస్యఖననంముఖ్యమ్ అనుగమనవైకల్పికమ్ పూర్వద్వివర్షస్యదాహోముఖ్యః అనుగమనంనిత్యమ్

అత్రదాహోదకదానాదితూష్ణీమేవ కృతచూడాయపూర్ణత్రివర్షాయచభూమౌపిణ్డదానమ్

దన్తజననపర్యన్తంతత్తుల్యవయస్కేభ్యోద్వితీయదినేతదుద్దేశేనదుగ్ధదానమ్

త్రివర్షాన్తంచౌలాన్తంవాపాయసదానమ్
తదూర్ధ్వముపనయనపర్యన్తమాశౌచాన్తేసవయోభ్యస్తదుద్దేశేనభోజనాదిదానమ్ ॥

స్త్రీశూద్రయోస్తుకృతచూడచోరప్యుదకాదానాదివైకల్పికమ్ శూద్రస్యత్రివర్షపర్యన్తమేతదేవా
శౌచమ్ అస్యోపనయనస్థానేవివాహః

తథాచత్రివర్షోర్ధ్వవివాహపర్యన్తంతదభావేషోడశవర్షపర్యన్తవా
శూద్రస్యమరణేత్రిదినంతదూర్ధ్వజాత్యాశౌచమ్

కన్యాయావర్షత్రయానన్తరంవాగ్దానాత్ప్రాఙ్మరణేత్రిపురుషసపిణ్డానామేకాహః
మాతాపిత్రోస్త్రిదినమ్ దాహాదితూష్ణీమ్

వాగ్దానోత్తరంవివాహాత్ప్రాక్కన్యామరణేపితృసపిణ్డానాంభర్తృసపిణ్డానాం చత్రిదినమ్
అత్రోభయకులేపిసాప్తపురుషం

సాపిణ్యమ దాహాదితూష్ణీమేవ జననేఽనుపనీతమరణేచాతిక్రాన్తాశౌచనాస్తి

పితురపత్యజననశ్రవణేదేశాన్తరేకాలాన్తరేస్నానంభవత్యేవ
అనుపనీతమరణేతిక్రాన్తేఽపిస్నానంభవ్యేవేతిస్మృత్యర్థసారః

అనుపనీతస్యానూఢకన్యాయాశ్చమాతాపితృమరణే ఏవదశాహాశౌచమ్ అన్యమరణేతు
నకిమపి ఉపనయనోత్తరంమరణే

సపిణ్డానాందశాహమ్ సోదకానాంత్రిరాత్రమ్
సగోత్రాణామేకాహంస్నానాచ్ఛుద్ధిర్వేత్యాదివిశేషఃప్రాగుక్తోత్రానుసన్ధేయః ॥

స్త్రీశూద్రయోర్వివాహోత్తరమరణేదశాహః శూద్రస్యవివాహాభావేశోడశవర్షాత్తరమిత్యుక్తమ్ వివాహోర్ధ్వ

కన్యాయాఃపితృగృహేమరణే మాతాపిత్రోఃసాపత్న మాతుఃసాపత్న భ్రాతుఃసోదరభ్రాతుశ్చ త్రిరాత్రమ పితృవ్యాదీనాంతద్గృహవర్తినామేకాహః

తద్గృహవర్తినామపిసపిణ్డానామేకాహ ఇతికేచిత గ్రామాన్తరమృతౌపిత్రోఃపక్షిణీతికేచిత

ఊఢాయాఃకన్యాయాఃపతిగ్రుహేమరణేపిత్రోఃసాపత్న మాతుశ్చత్రిరాత్రమ్ భ్రాతుః పక్షిణీ పితృవ్యాదీనామేకాహ ఇతికేచిత ॥

మాతాపిత్రోర్మరణేసాపత్న మాతుర్మృతౌచొఢకన్యాయాస్త్రిరాత్రందశాహాన్తఃదశాహోర్ధ్వకాలాన్త రేపిపక్శఃఇణీ

భ్రాతురుపనీతస్యవివాహితభగిన్యాశ్చపరసప్రగృహమరణేపరసప్రస్యత్రిరాత్రమ్ గృహాన్తరమృతౌపరస్పరస్యపక్షిణీ

గ్రామాన్తరేత్వేకాహః అత్యన్తనిర్గుణత్వే ఏకగ్రామేపిస్నానమ్ ఏవంసాపత్న భ్రాతృభగిన్యోరపి

భగినీమృతౌబగిన్యాఅప్యేవమేవేతిభాతి
ఊఢకన్యాయాఃపితామహపితృవ్యాదిమరణేస్నానమేవ

మాతులమరణేభగినీ పుత్రస్యభగినీకన్యాయాశ్చపక్షిణీ ఉపకారకమాతులమరణే స్వగృహేమాతులమరణేచత్రిరాత్రమ్

అనుపనీతమాతులమరణేగ్రామాన్తరేమాతులమరణేచైకరాత్రమ్
ఏవంసాపత్న మాతులమరణేఽపి

మాతులానీమరణేభర్తృభగిన్యపత్యస్యపుంసరూపస్యపక్షిణీ
సాపత్న మాతులానీమరనేతునాశౌచమ్

ఉపనీతభాగినేయమరణేమాతులస్యమాతులభగిన్యాశ్చత్రిరాత్రమ్
ఏవంసాపతన్భాగినేయేమృతేపి

అనుపనీతభాగినేయమరణేమాతులస్యమాతులభగిన్యాశ్చపక్షిణీ ఏవంసాపత్న బాగినేయే
మృతేపి

అనుపనీతపదేనావశిష్టోపనయనమాత్రఃకృతచూడశ్చూడాయాఅభావేత్రివర్షోఏధ్వవయస్కో
వాగ్రాహ్య ఇతిభాతి

ఏవమగ్రేప్యనుపనీతదస్యార్థోబోధ్యః భాగినేయీమరణేతుస్నానమాత్రామితిభాతి

మాతామహమరణేదుహిత్రపత్యస్యపుత్రరూపస్యకన్యారూపస్యవాత్రిరాత్రమ్ గ్రామాన్తరేపక్షిణీ

మాతామహ్యామృతాయాందౌహిత్రస్యదౌహిత్ర్యాశ్చపక్షిణి

అత్రసర్వత్రపురుషస్యోపనీతస్యైవస్త్రియాశ్చవివాహితాయాఏవమాతాపిత్రతిరిక్తాశౌచేధికార

ఇత్యుక్తమ్
అత్రమాతులమాతులానీమాతామహాదిమృతౌఖ్యపత్యస్యాశౌచోక్తిస్స్యమ్బకీయానుసారేణాన్య
త్రతునైవస్పష్టముపలభ్యతే

ఉపనీతదౌహిత్రమరణేమాతామహస్యమాతామహ్యాశ్చత్రిరాత్రమ్

అనుపనీతేదౌహిత్రేమృతేమాతామహస్యమాతామహ్యాశ్చపక్షిణీ దౌహిత్రీమరణేతునాశౌచ
మితిభాతీ ॥

శ్వశ్రూశ్వశురయోర్మరణేజామాతుఃసన్నిధౌ త్రిరాత్రమ అసన్నిధౌతుపక్షిణీ

ఉపకారకయోర్మరణేత్వసన్నిధావపిత్రిరాత్రమేవ గ్రామాన్తరే

ఏకరాత్రమ్
భార్యామరణేనానష్టత్తసంబన్ధయోఃశ్వశ్రూశ్వశ్రుయోరనుపకారకయోర్మృతేతుపక్షిణ్యేకాహోవే
తిభాతి

జామాతరిమృతేశ్వశూశ్వశురయోరేకరాత్రస్నానుచ్ఛద్ధిర్వా
స్వగృహేజామాత్రుమరణేత్రిరాత్రమ్ ఉపనీతేశాలకేమృతేభగినీభర్తురేకాహః

అనుపనీతేతుశాలకేస్నానమ గ్రామాన్తరేమృతేపిస్నానమ్ భార్యామరణేననివృత్తసంబన్ధే

శాలకేస్నానమితినాగోజీభట్టీయేశాలకసుతమరణేస్నానమ్ కశ్చిచ్చాలికాయా

మృతాయాంశాలయవదేకాహాదికమాహ
మాతుఃస్వసరిమృతాయాంస్వస్త్రపత్యయోఃకన్యాపుత్రయోఃపక్షిణీ

వంసాపత్నమాతుఃస్వసృమరణేపి
పితుఃస్వసరిమృతాయాభ్రాత్రపత్యయోఃకన్యాపుత్రయోఃపక్షిణీపితుఃసాప్తస్వసృమరణేతు
స్నానమాత్రమ్

భ్రాత్రపత్యమరణేతుపివృష్వసుఃస్నానమ్
స్వగృహేపితృష్వసృమాతృష్వసృమరణేత్ర్యహమ్ ॥

ఉపనీతబన్ధుత్రయమరణేపక్షిణీ అనుపనీతస్యగుణహీనస్యవాబన్ధుత్రయస్యమరణే ఏకాహః

స్వగృహేమరణేతుత్రిరాత్రమ్
అత్రబన్ధుత్రయపదేనాత్మబన్ధుత్రయంపితృబన్ధుత్రయంమాతృబన్ధుత్రయమితినవ

బన్ధవోగ్రాహ్యాః తేయథా ఆత్మపితృష్వసుఃపుత్రాఆత్మమాతృష్వసుసుతాః ।

ఆత్మమాతులపుత్రాశ్చవిజ్ఞేయాఆత్మబాన్ధవా
పితుఃపితృష్వసుఃపుతాఃపితుర్మాతృష్వసుఃసుతా ।

పితుర్మాతులపుత్రశ్చవిజ్ఞేయాఃపితృబాన్ధవాః
మాతుఃపితృష్వసుఃపుత్రామాతుర్మాతృష్వసుఃసుతాః ।

మాతుర్మాతులపుత్రాశ్చవిజ్ఞేయామాతృబాన్ధవాః 3 ఇతి
పితృష్వస్రాదికన్యానాంతువివాహితానామరనే

తద్బాన్ధువర్గస్త్వేకేనేతివచనబలాదేకాహెూఽనూఢానాతుమరణేస్నానమాత్రమితినిర్ణయసి
న్ధ్వాశయః

నాగోజీభట్టాస్తుబన్ధుత్రయవాక్యేపుత్రపదద్కంన్యోపలక్షకమిత్యాహుః
తన్మతేపితృష్వస్రాదికన్యానామూఢానామరణేపక్షిణీ

అనూఢానామేకాహ ఇత్యాది
పితృష్వస్రాదికన్యాభిస్తుబన్ధుత్రయమరణేస్నానమాత్రంఅకర్యమితిసిన్ధ్వాశయేనసిధ్యతి

భట్టమతేతుపుత్రపదవత్తద్వాక్యస్థాత్మపదస్యాపికన్యాపరత్వాపత్త్యాకన్యాభిరపిబన్ధుత్రయాశౌచంకార్యమిత్యాపతతి

తత్రచ బహుశిష్టాచారవిగానమితిసిన్ధ్వాశయోయుక్తోభాతి ॥

అత్రేదంతత్త్వమ్ దేవదత్తీయబన్ధునవకమధ్యే

ఆత్మబన్ధుత్రయేసంబన్ధసామ్యాత్పరస్పరమాశౌచమ్
అవశిష్టబన్ధుషటకేతుబన్ధుషటకమరణేదేవదత్తస్య

ఆశౌచందేవదత్తస్యమరణేతుబన్ధుషటకస్యనాశౌచంసంబన్ధాభావాదితిసుధీభిరూహ్యమ్

దత్తకస్యమరణేపూర్వాపరప్తిరోస్త్రిరాత్రంసపిణ్డానామేకాహమాశౌచమ్

నీలకణ్ఠీయేదత్తకనిర్ణయేతూపనీతదత్తకమరణాదౌఅపలకపిత్రాదిసపిణ్డానాదశాహాదికమేవాశౌచమిత్యుక్తమ్

దత్తకేనాపిపూర్వాపరపిత్రోర్మృతౌత్రిరాత్రంపూర్వాపరసపిణ్డానామరణే ఏకాహః

పిత్రోరౌర్ధ్వదేహికకరణేతుకర్మాఙ్గదశాహమేవ
దత్తకస్యపుత్రపౌత్రాదేజననేమరణేవాపూర్వాపరసపిణ్డానామేకాహః

ఏవంపూర్వాపరసపిణ్డమరణాదావ్పిదత్తకపుత్రపౌత్రాదేరేకాహః ఇదంసపిణ్డసమానోదకభిన్నే

దత్తీకృతేజ్ఞేయమ్
సగోత్రసపిణ్డేసోదకేచదత్తీకృతేయథాక్రమందశాహంత్రిరాత్రంచయథాప్రాప్తంభవత్యేవ ॥

ఆచార్యమృతేత్రిరాత్రమ్

గ్రామాన్తరేమృతేపక్షిణీ ఉపనీయవేదాధ్యాపక ఆచార్యః స్మార్తకర్మనిర్వాహకోప్యాచార్యః

ఆచార్యభార్యాసుతయోర్మరణే ఏకాహః మన్త్రోపదేశకగురుమరణేత్రిరాత్ర గ్రామాన్తరేపక్షిణీ

శాస్త్రాధ్యాపకోవ్యాకరణజ్యోతిఃశాస్త్రాద్యఙ్గాధ్యాపకశ్చానూచానసంజ్ఞకస్తన్మరణే ఏకాహః

సకలవేదాధ్యాపకగురుమరణేపక్షిణీ వేదైకదేశాధ్యాపక ఉపాధ్యాయస్తన్మరణే ఏకాహః

శిష్యస్యోపనీయాధ్యాపితస్యమృతౌత్రిరాత్రమ్ నివృత్తాధ్యయనస్యమృతౌపక్షిణీ

పరోపనితస్యబహుకాలమధ్యాపితస్యమరణే ఏకాహః సహాధ్యాయిమృతౌపక్షిణీ

ఋత్విజ్యనివృత్తర్త్విక్కర్మణీమృతేత్రిరాత్రమ్ గ్రామాన్తరేపక్షిణీ కర్మనివృత్తౌగ్రామాన్తరే

ఏకాహః ఏకగ్రామేపక్షిణీ ఏవంయాజ్యమరణోపి

సార్ధవేదాధ్యాయిశ్రౌతస్మార్తకర్మనిశ్ఠశ్చశ్రోత్రియస్తయోర్మరణేమైత్రీగృహానన్తర్యాదిసంబన్ధేత్రిరాత్రమ్

ఏకతరసంబన్ధేపక్షిణీ సంబన్ధాభావే ఏకాహః సవర్ణమిత్రమరణే ఏకాహః

యతిమరణేసర్వసపిణ్డానాంస్నానమాత్రమ స్వగృహేఉదాసీనాసపిణ్డమరణే ఏకాహః

స్వాధితిష్ఠతస్వగృహే అసపిణ్డమరణేత్ర్యహమ్
ఆశౌచప్రయోజకసంబన్ధినిస్వగృహేమృతేత్రిరాత్రమ్

గ్రామాధిపదేశాధిపాదేర్మృతౌసజ్యోతిః దివామరణేరాత్రౌస్నానాచ్ఛుద్ధిః

రాత్రిమరణేదివాశుద్ధిరితిసజ్యోతిఃపదార్థః పక్షిణీపదార్థస్తుదివామరణేసదివసః

సారాత్రిర్ద్వితీయాదివసేనక్షత్రదర్శనపర్యన్తమితి
ఆగామివర్తమానాహర్ద్వయయుతామధ్యగతా రాత్రిః

రాత్రిమరణేసారాత్రిస్తదుత్తరమహోరాత్రిశ్చేతిపక్షిణీ

కేచిత్తురాత్రిమరణేపిమరణాదినాద్వితీయదినస్థనక్షత్రపర్యన్తమేవపక్షిణీపదార్థఇత్యాహుః

ఏవమతిక్రాన్తేవిషయదివారాత్రౌవామరణజ్ఞానానుసారేణపక్షిణీవ్యవస్థాయోజ్యా ॥

ఆచార్యమాతులదీనాంత్రిరాత్రాద్యాశౌచమన్యస్మిన్నత్యకర్మకరరిజ్ఞేయమ్
శిశ్యాదీనామన్త్యకర్మకర్తృత్వేతుదశాహాద్యేవ ॥

గ్రామ శౌచమ్

గ్రామహ్యేయావచ్ఛవస్తిష్ఠతితావతగ్రామస్యాశౌచమ్ నగరైతునైవమ్
గ్రామనగరలక్షణాన్యన్యత్ర

గృహేగవాదిపశుమృతౌయవచ్ఛవస్తిష్ఠేత్తావదాశౌచమ్
ద్విజగృహేశునోమృతౌగృహస్యదశరాత్రమాశౌచమ్

శూద్రమరణేమాసమ్ పతితమృతౌమాసద్వయమ్ మ్లేచ్ఛాదిభ్రుతౌమాసచతుష్టయమ్

దాసానాంగ్రుహజాతక్రీతఋణమోక్షితలబ్ధత్వాదిప్రకారాణాంస్వామిమరణేస్వజాతీయాశౌచమ్

యుద్ధేశస్త్రఘాతేనసద్యోమృతే
స్నానమాత్రంనాశౌచమన్త్యకర్మాపిదశాహాదికంసద్యఏవకర్తవ్యమ్

యుద్ధక్షతేనకాలన్తరేమరణే ఏకాహః
త్ర్యహాదూర్ధ్వంయుద్ధక్షతేనమరణేపరాఙ్ముఖహతేయుద్ధేకపటేనహతేచత్రిరాత్రమ్

యుద్ధక్షతేనసప్తరాత్రాదూర్ధ్వమృతౌదశాహమిత్యాహః
శిష్టాస్తుయుద్ధేహతస్యసద్యఃశౌచాదికంలోకవిద్విష్టత్వాన్నవదన్తి

ప్రయాగాదౌకామ్య మరణేస్నానమాత్రమ్ ప్రాయశ్చిత్తార్థమగ్న్యాదిమరణే ఏకాహః

మహారోగపీడాక్షమాణాంజలాదిప్రవేశేత్రిరాత్రమ్ అత్రాపినశిష్టాచారసంమతిః
ఏవంకారాగృహేమృతస్యైకరాత్రేఽపి ॥

అథాతిక్రాన్తాశౌచమ్

తత్రజననాశౌచేఽతిక్రాన్తాశౌచంనాస్తి పితుఃస్నానమాత్రంతత్రాపిభవతి

మృతాశౌచేప్యనుపనీమరణాదినిమిత్తేషుత్రిరాత్రైకరాత్రేషుమాత్లాదిపరగోత్రీయమరణనిమిత్తకేషుపక్షిణీత్రిరాత్రాదిషుచాతిక్రాన్తాశౌచం

నాస్తి తత్రోఢకన్యాయాఃపిత్రోర్మరణేత్రిరాత్రేఽతిక్రాన్తేపిదశాహాన్తస్త్ర్యహమ్
తదూర్ధ్వంవత్సరాన్తరేపిపక్షిణీత్యుక్తమ్

ఏవంసోదకాదివిషయత్రిరాత్రాదిష్వతిక్రాన్తాశౌచనం
స్నానమాత్రంతత్వంత్రాపికలాన్తరేపిభవత్యేవ

కింతుదశాహాదిమృతాశౌచవిషయమేవాతిక్రాన్తాశౌచకర్తవ్యమ్

తత్రదశాహాద్యాశౌచానాంత్రిరాత్రాదీనాంచతత్తదాశౌచమధ్యేజ్ఞానేఽవశిష్టదినైఃశుద్ధిః

పురాదేరపిశేషదినైరేవశుద్ధిః అన్త్యకర్మాపిశేషదినైరేవసమాపనీయమ్

ఏవమస్థిపర్ణశరసంస్కారోపిశేషేణైవ ఏవంసోదకత్రిరాత్రేపిశేషేణశుద్ధిః

త్రిరాతాద్యుత్తరంతుదశాహన్యూనాశౌచాఆందశాహమధ్యేజ్ఞానేపి
నాతిక్రాన్తశౌచంకింతుస్నానమాత్రమ్

మాతాపిత్రోర్మరణేదూరదేశేపివత్సరాన్తరేపిశ్రవణేపుత్రస్యశ్రవణప్రభృతిదశాహాదిపూర్ణమేవాశౌచమ్

దంపత్యోఃపరస్పరందేశాన్తరేకాలాన్తరేపిపూర్ణదశాహమేవ
సపత్నీనాంపరస్పరందేశకాలవిశేషనపేక్ష్యందశాహమేవ

సాపత్నమాతుర్మరణేపుత్రస్యదశాహోర్ధ్వదేశకాలానపేక్ష్యత్రిరాత్రమ్
ఔరసపుత్రమృతౌమాతాపిత్రౌర్వత్సరాన్తరేపిత్రిరాత్రమ్

దశాహోర్ధ్వమేకదేశేసపిణ్డమరణేజ్ఞాతేమాసత్రయపర్యన్తంత్రిరాత్రమ్ షణ్మాసపర్యన్తంపక్షిణీ

నవమాసపర్యన్తమేకరాత్రమ్ తతోవర్షపర్యన్తం సజ్యోతిఃస్నానమాత్రంవా
మాధవమతేపక్షత్రయపర్యన్తంత్రిరాత్రమ్

షణ్మాసపర్యన్తంపక్షిణీవర్షపర్యన్తమేకరాత్రమ్ వర్షోర్ధ్వస్నానమాత్రమితి
అత్రాపదనాపద్విషయత్వేనవ్యవస్థా ॥

అథదేశాన్తరేసపిణ్డమరణే

అథదేశాన్తరేసపిణ్డమరణేదశాహోర్ధ్వజ్ఞాతేపక్షత్రయపర్యన్తత్రిరాత్రమ్

షణ్మాసపర్యన్తపక్షిణీనవమాసపర్యన్తమేకాహః వర్షపర్యన్తంసజ్యోతిరితిమాధవమతమ్

విజ్ఞానేశ్వరస్తుదేశాన్తరేసపిణ్డమరణేదశాహోర్ధ్వజ్ఞాతేస్నానమాత్రమిత్యాహ

అత్రమాధవమతమేవయుక్తమ్
అతిక్రాన్తాశౌచంవయోవస్థానిమిత్తకాశౌచంచసర్వవర్ణసాధారణమ్

దేశాన్తరంతువిప్రస్యవిశతియోజనాత్పరమ్
క్షత్రియాదేఃక్రమేణచతుర్వింశత్రిశత్షష్టియోజనైఃకేచిద్విప్రస్యతింశద్యోజనోత్తరందేశాన్తరమాహుః

భాషాభేదసహితమహాగిరిణాభాషాభేదసహితమహానద్యావావ్యవధానమపిదేశాన్తరమ్

యత్తుకేచిద్భాషాభేదరహితమపిగిరినదీవ్యవధానందేశాన్తరమాహుః

తద్యోజనగతవింశత్యాదిసంఖ్యాయాస్త్రిచతురాదిన్యూనత్వేఽపిదేశాన్తరత్వసంపాదకతయా యోజ్యమితిభాతి

అన్యథామహానదీపరపూర్వతీరవాసినామేకయోజనమధ్యేపిదేశాన్తరత్వాపత్తేః

అత్రసగోత్రవిశయాశౌచాన్యేవభార్యాపతిపుత్రాదిభిఃసర్వైరనుష్ఠేయాని

యానితుమాతులత్వభగినీత్వాదిప్రయుక్తానిభిన్నగోత్రాశౌచానితేషుజాయాపతిపుత్రాదిషుమ ధ్యేత్సంవన్ధియత్తత్తేనైవానుష్ఠేయంనసర్వేః ॥

రాత్రౌజననమరణేరాత్రౌమరణజ్ఞానేవారాత్రింత్రిభాగాకృత్వాప్రథమభాగద్వయేపూర్వదినం తృతీయభాగేఉత్తరదినమారభ్యాశౌచన్

యద్వార్ధరాత్రాత్ప్రాక్పూర్వదినంపరతఃపరదినమ్ అత్రదేశాచారాదినావ్యవస్థా ॥

అహితాగ్నేర్మన్త్రవద్ధాహాదినమారభ్యపుత్రాదిభిరాశౌచంకార్యమ్ అత్రాహితాగ్నిపదేనశ్రోతాగ్నిత్రయవానగ్రాహ్యః

తద్వ్న్నోగృహ్యాగ్నిమానప్యనాహితాగ్నిపదేనగ్రాహ్యః

ఆహితాగ్నేర్విదేశమరణేమన్త్రవద్ధాహాత్పూర్వపుత్రాదీనామాశౌచసంధ్యాదినిత్యకర్మలోపశ్చనా స్తి

మన్త్రవద్ధాహమారభ్యతుపుత్రాదిసపిణ్డానాందుహితృదౌహిత్రాదిభిన్నగోత్రాణాంచాశౌచంభవ త్యేవ

నత్వతిక్రాన్తనిమిత్తకాఅశౌచాభావస్తస్యహ్రాసోవాఅతఏవాహితాగ్నేః

పర్ణశరదాహేఽపిదశాహమేవదేశాన్తరేకాలాన్తరేపిసిద్ధ్యతి

అనాహితాగ్నేర్మరణదినాదారభ్యపుత్రాదిభిరాశౌచంకార్యమ్

అనాహితాగ్నేర్దేశాన్తరేమరణేఅతిక్రాన్తాశౌచంమరణశ్రవణాతన్తరమేవపూర్వోక్తవ్యవస్థయాకార్యమ్

అనాహితాగ్నేరస్థిదాహపర్ణశరదాహయోస్తుపూర్వమగృహీతాశౌచయోర్భార్యాపుత్రయోర్దశాహమేవ

గృహీతాశౌచయోస్తుసంస్కారకర్తృభిన్నయోర్దాహకాలేత్రిరాత్రమ్ సపత్న్యోర్మిథశ్చైవమ్

పత్నీసంస్కారేపత్యుశ్చైవమ్
ఏతద్భిన్నసపిణ్డానాంతుపూర్వమగృహీతాశౌచానామనాహితాగ్నిసంస్కారకాలేత్రిరాత్రమ్

గృహీతాశౌచానాంతుసపిణ్డానాందాహకాలేస్నానమాత్రమ్

ఇదంసపిణ్డానాంత్రిరాత్రాదికంపుత్రాదేర్దశాహాదికంచదశాహోర్ధ్వంసంస్కారకరణేజ్ఞేయమ్

దశాహమధ్యేసంస్కారకరణేతుశేషదినైరేవశుద్ధిఃకర్మసమాప్తిశ్చ

ఆహితాగ్నేరేవదశాహమధ్యేపిశరీరదాహేఽస్థిదాహేపర్ణశరదాహేవాశేషేణనశుద్ధిః

సమన్త్రకదాహదినస్యైవప్రథమదినతవాదిత్యుక్తమ్

దశాహోర్ధ్వదేశాన్తరమృతానాహితాగ్నివార్తాశ్రవణాదినాత్కృతత్రిరాత్రాశౌచానాంసపిణ్డానామ

చతుర్థాదిదినేషుసంస్కారారమ్భేదాహకాలేస్నానమ్ అగృహీతాశౌచానాంత్రిదినమేవ

భార్యాపుత్రాదేఃశ్రవణదినాదారభ్యదశాహమ్
ద్వితీయాదావహన్యారమ్భేచతుర్థదినేసపిణ్డశుద్ధిఃభార్యాదేర్దశాహమేవశ్రవణదినాదిత్యూహ్యమ్

దేశాన్తరగతస్యద్వాదశవర్షాదిప్రతీక్షోత్తరంపర్ణశరదాహేప్యేవమేవపుత్రాదేఃసపిణ్డానాంచదశరా
త్రంత్రిరాత్రాదికమూహ్యమ్

ప్రతీక్షాచయదారభ్యవార్తానశ్రూయతేతదారభ్య పఞ్చదశవర్షాణిమాతాపిత్రోః
అన్యేషాంపూర్వేవయసివింశతిః

మధ్యమేపఞ్చదశ ఉత్తరేవయసిద్వాదశప్రతీక్షాయుక్త్యాదిభిర్మరణనిశ్చయాసంభవేకార్యా ॥

అథాశౌచసంపాతేనిర్ణయః

దశాహమృతాశౌచేదశాహస్యతతోన్యూనస్యవామృతాశౌచస్యసంపాతేపూర్వప్రవృత్తాశౌచసమా
ప్త్యాశుద్ధిః ౧

దశాహజననాశౌచేదశాహంన్యూన్యాంవజననాశౌచంపతతిచేత్పూర్వప్రవృత్తసమాప్త్యాశుద్ధిః ౨

దశాహమ్రుతాశౌచేజననాశౌచందశాహంత్ర్యహంవాసంపతేత్తదామృతాశౌచసమాప్త్యాశుద్ధిః 3

త్ర్యహమృతాశౌచేత్ర్యంహతతోన్యూనంవామృతాశౌచంత్ర్యహంజననాశౌచంవాసంపత్తేత్తదా
పూర్వప్రవృత్తాన్తేశుద్ధిః ౪

త్రిదినజననాశౌచేత్రిదినజననాశౌచపాతేపూర్వాన్తేశుద్ధిః ౫

పక్షిణీమృతాశౌచేపక్షిణ్యేకాహాన్యతరమృతపాతేపూర్వాన్తేశుద్ధిః
జననాశౌచేనసమేనాధికేనవామృతాశౌచంనాపైతి

పక్షిణ్యాదిరూపమృతకేనత్రిదినందశాహంచజననాశౌచంత్రిదినమృతాశౌచేనదశాహంజాతా
శౌచంచనాపైతీతిబహవః

కశ్చిత్తున్యూనేనాపిమృతకేనాధికస్యాపిజాతాశౌచస్యనివృత్తిరిత్యాహ
త్రిదినమృతాశౌచేనదశాహంమృతకంననివర్తతే

ఏవంపక్షిణ్యత్రిదినమేకాహేనపక్షిణీచనాపైతి
త్రిదినజాతాశౌచేనదశాహంజాతాశౌచంననివర్తతే ॥

అత్రేదంబోధ్యమ్

అత్రేదంబోధ్యమ్ సంపాతోనామాసౌచినామేకాశౌచిత్వజ్ఞానేపరాశౌచిత్వజ్ఞానం

తేనపూర్వాశౌచమధ్యేఉత్పన్నమపిపరాశౌచపూర్వాశౌచాన్తేజ్ఞాతంచేత్పూర్వేణననివర్తతేసం
పాతాభావాత్

పూర్వత్వపరత్వేతూత్పత్తికృతేనజ్ఞానకృతే

తేనపూర్వోత్పన్నస్యపరోత్పన్నజ్ఞానోత్తరంజ్ఞానేపిపూర్వోత్పన్నేనపరోత్పన్నంతన్మధ్యేజ్ఞా
తంనివర్తతఏవ

సంపాతఏవజ్ఞానకృతోనతుపూర్వత్వాదికమితిసిద్ధాన్తాదితి

దశాహన్త్యరాత్రౌయదినివృత్తియోగ్యదశాహసంపాతస్తదాదినద్వయమధికంకార్యమ్

దశమరాత్రేశ్చతుర్థయామేనివృత్తియోగ్యదశాహాన్తరసంపాతేదినత్రయమాధికమ్

దశాహాన్త్యరాత్రౌచతుర్థయామేవానివృత్తియోగ్యత్రిరాత్రాశౌచపాతేతుపూర్వేణశుద్ధిర్నద్వయహాదివృద్ధిః

ఏవంత్ర్యహాద్యాశౌచానాంనివృత్తియోగ్యానాంపరస్పరంతృతీయరాత్రౌతృతీయరాత్రిశేషేవా సంపాతేపూర్వేణశుద్ధిర్నద్వయహాదివృద్ధిః

వర్ధితద్విత్రిదినేదశాహాన్తరపాతేపూర్వేణద్విరాత్రేనత్రిరాత్రేణవాననివృత్తిః

వర్ధితాద్విరాత్రేణపక్షిణ్యానివృత్తిః వర్ధితత్రిరాత్రేణాన్యత్రిరాత్రస్యనివృత్తిః ॥

యదాతుభాగినేయాదిర్మాతులాదేరన్త్యకర్మః

యదాతుభాగినేయాదిర్మాతులాదేరన్త్యకర్మకరోతితదాతన్నిమిత్తేదశాహాద్యాశౌచేసతియదిసపిణ్డమరణనిమిత్తందశాహాదికంపతతఇతదాతస్యపూర్వేణశుద్ధిర్నభవతి కర్మాఙ్గాశౌచస్యాస్పృశ్యతామత్రప్రయోజకత్వేనసంధ్యాదికర్మలోపాభావేనలఘుత్వాత్

లఘునాగురోర్నివృత్త్యాభావాత్ ఏవంత్రిరాత్రపాతేపిజననత్రిరాత్రస్యనివృత్తిర్మృతకత్రిరాత్రస్యనేత్యాదికమూహ్యమ్

పుత్రస్యసపిణ్డాశౌచేనమాతాపిత్రోరాశౌచంనాపైతి ఏవంభార్యాయాభర్త్రాశౌచంనాపైతి కేచిత్పత్యుర్భార్యాశౌచమపినాపైతీత్యాహుః

మాత్రాశౌచమధ్యేపిత్రాశౌచపాతేపూర్వాన్తేశుద్ధిః
స్మృత్యర్థసారాదయస్తుపితుఃసంపూర్ణమేవాశౌచంకార్యమిత్యాహుః

పిత్రాశౌచేమాతుర్మరణేపిత్రాశౌచంసమాప్యపక్షిణీమధికాంకుర్యాత్
ఇయంపక్షిణీవృద్ధిర్దశమరాత్రేరర్వాకమరణేతజ్ఞానేవాభవతి

దశమరాత్రౌతద్రాత్రిచతుర్థయామేవామాతృమరణాదౌతుద్విరాత్రత్రిరాత్రావేవనపక్షిణీ

మాతురనాహితాగ్నిభర్తుర్మరణాద్వితీయాదిదినేషుసహగమనేపినాధికాపక్షిణీ
భర్త్రాశౌచాన్తేశుద్ధిః

నవశ్రాద్ధపిణ్డాదికంయుగపత్సమాపయేత్ భర్త్రాశౌచోత్తరమన్వారోహణేత్రిరాత్రమ్
ఏతత్రిరాత్రంసపిణ్డానామేవ

పుత్రస్యతుమాత్రాశౌచంసంపూర్ణమేవేతిభాతి
సహగమనేసపిణ్డానామపిపూర్ణమేవాశౌచంత్రిరాత్రంత్వనుగమనపరమితిగౌడాః

ఇదమేవయుక్తమ్ ఇయంసంపాతేపూర్వేణశుద్ధిఃసూతికాయాఅగ్నిదస్యచనాస్తి
యదాదేశాన్తరమృతపితృర్వార్తా

శ్రుత్వాపుత్రైర్దశాహమాశౌచంకృతంసంస్కారస్త్వస్థ్యలాభాదిహేత్వన్తరవశాన్నకృతోదశాహోత్త
రంచసంస్కార

ఆరబ్ధస్తత్రసంస్కారకర్తుఃపుత్రస్యకర్మాఙ్గందశాహమాశౌచమ్ తదాశౌచమధ్యే
సపిణ్డమరణేపూర్వాన్తేశుద్ధిర్న

మాతుర్మరణేపినాధికాపక్షిణీ కింతుసపిణ్డాశౌచంమాత్రాశౌచంచసంపూర్ణమేవకార్యమ్ అతిక్రాన్తకాలాద్వర్తమానస్యబలవత్త్వాత్

ఏవంద్వాదశవర్షాదిప్రతీక్షోత్తరంపుత్రాదిభిఃక్రియమాణపిత్రాదిసంస్కారాఙ్గదశాహాశౌచేఽన్యస పిణ్డాదిమరణేపీతిపూర్వశేషఏణశుద్ధేరపవాదః

సిన్ధావుక్తః జననాశౌచేమృతాశౌచేవామృతకసంపాతేపిణ్డదానాద్యన్తకర్మప్రతిబన్ధోనాస్తి

మృతాశౌచేజాతాశౌచేవాపుత్రజననేజాతకర్మాదిప్రతిబన్ధోనస్తీత్యేకే పూర్వాశౌచాన్తేజాతకర్మేత్యన్యే

మాతుర్యాధికాపక్షిణీతన్మ ఘ్యేపితుర్మహైకోద్దిష్టశ్రాద్ధంవృషోత్సర్గంశయ్యాదానాదికంచకుర్యాత్

అన్యసపిణాశౌచేత్వేకాదశాహకృత్యంనకార్యమితిబహవః కార్యమితికశ్చిత్ ॥

సంసర్గాశౌచమ్

అథశవస్పర్శానుగమనాదిసంసర్గాశౌచమ్ సంసర్గాశౌచేనిత్యకర్మానధికారోనాస్తి

కింత్వస్పృశ్యత్వమాత్రమ్ తదపితదీయభార్యాపుత్రాదీనాంనాస్తి కింతుసంసర్గకర్తురేవ

ఏవంతద్గృహవర్తితత్స్వామికానాదిద్రవ్యాణాంనాగ్రాహ్యత్వమ్

తత్రసజాతీయశవస్పర్శేసజ్యోతిరాశౌచమ్ హీనవర్ణస్పర్శేఽధికంకల్ప్యమ్ ॥

అథక్షయాహశ్రాద్ధేవిశేషః

అథానుగమనే
సజాతీయస్యవిజాతీయస్యశవస్యానుగమనేస్నాత్వాగ్నిసంస్పర్శఘృతప్రాశనంచకృత్వాపునఃస్నాత్వాప్రాణాయామకుర్యాత్

విప్రస్యశూద్రానుగమనేత్రిరాత్రంనద్యాంస్నానంఘృతప్రాశనంప్రాణాయామశతంచనాత్రనిత్యకర్మలోపః ॥

అథనిర్హరణే

అథనిర్హరణే స్నేహేనసజాతీయశవనిర్హరణేతదన్నాశనేతద్గృహవాసేచదశాహః

తద్గృహవాసమాత్రేన్నాశనమాత్రేవాత్రిరాత్రమ్ అన్నాశనగృహవాసయోరభావే ఏకాహః

గ్రామాన్తరస్థంశవంనిర్హరత్యగ్రామాన్తరవాసేసజ్యోతిః మౌల్యగ్రహణేనసజాతీయనిర్హరణేదశాహః

విజాతీయనిర్హారేశవజాతీయమ్ భృతిగ్రహణేనహీనజాతీయనిర్హరణేశవజాతీయద్విగుణమ్

సోదకశవనిర్హరణేపిదశాహః శవాలంకారకరణేపాదకృచ్ఛ్రమ్ అజ్ఞానాదుపవాసఃఅశక్తౌస్నానమ్

ధర్మార్థమనాథద్విజశవనిర్హరణేదాహకరణేచాశ్వమేధాదిపుణ్యంస్నానమాత్రాచ్ఛుద్ధిః

అగ్నిస్పర్శోఘృతాశనంచాత్రాపి ధర్మార్థమపిశూద్రశవనిర్హరణేద్విజస్యైకాహః

ధర్మార్థమనాథశవానుగమనాదౌనదోషః
బ్రహ్మచారిణస్తుపితృమాతృమాతామహాచార్యోపాధ్యాయభిన్నశవనిర్హరణాదౌవ్రతలోపః

పూర్వోక్తరీత్యాశౌచంచ తత స్తేనకృచ్ఛ్రప్రాయశ్చిత్తంపునరుపనయనంచకార్యమ్

పిత్రాదేర్నిర్హరణేపిబ్రహ్మచారిణాఆశౌచినామన్నంనభక్ష్యమ్ తేషాంస్పర్శోపినకార్యః
అత్రాపినిత్యకర్మలోపోన ॥

అథదాహాదౌ

అథదాహాదౌ
సమోత్కృష్టవర్ణప్రేతస్యస్నేహాదినాదాహోదకదానాదిసకలౌర్ధ్వదేహికకరణేతత్తజ్జాత్యాశౌచ
మ్

తదన్తేస్నేహలోభాద్యనుసారేణగురులఘుప్రాజాపత్యాదీనాంత్రయమ్
స్నేహాదినాసవర్ణానాందాహమాత్రకరణే

తద్గృహవాసేత్రిరాత్రమ్ తదన్నభక్షణేదశరాత్రమ్ తదుభయాభావే ఏకాహః

హీనవర్ణేనోత్తమవర్ణస్యదాహమాత్రకరణేశవజాత్యాశౌచమ్
భృతిగ్రహణేనసవర్ణస్యదాహమాత్రకరణేపిదశాహాద్యేవ

మౌల్యేనోత్తమవర్ణదాహేద్విగుణమ్
ఉత్తమేనాధమవర్ణదాహనిర్హరణకరణేతజ్జాత్యాశౌచంతదన్తేక్రమేణద్విగుణంత్రిగుణంచతుర్గు
ణంప్రాయశ్చిత్తమ్

మౌల్యేనహీనవర్ణదాహాదౌతుప్రాయశ్చిత్తమాశౌచంచోక్తాపేక్షయాద్విగుణమ్

ధర్మార్థసమోత్కృష్టవర్ణప్రేతస్యదాహాదిసకలౌర్ధ్వదేహికకరణేపినాశౌచంనిత్యపిణ్డదానాద్యన న్తరంస్నానమాత్రాచ్ఛుద్ధిః

ద్విజేనశూద్రస్యధర్మేణాపిదాహాదినకార్యమ్ ॥

పిత్రాదిమరణేఆశౌచనం

అథబ్రహ్మచారిణాపితృమాతృమాతామహాదీనామన్యాధికార్యభావేదాహాద్యన్త్యకర్మకార్యమ్

తదాకర్మాఙ్గదశాహమస్పృశ్యత్వలక్షణమాశౌచంచకార్యమ్
తదాపితేషామాశౌచినామన్నంబ్రహ్మచారిణానభోక్తవ్యమ్

ఆశౌచిస్పృష్టతయావాసశ్చనకార్యః తదుభయకరణేప్రాయశ్చిత్తంపునరుపనయనంచ

బ్రహ్మచారిణాపూర్వోక్తపిత్రాదిభిన్నానాందాహాద్యన్త్యకర్మకరణే కృచ్ఛ్రత్రయప్రాయశ్చిత్తం

పునరుపనయనంచాశౌచాన్తేకార్యమ్ పిత్రాదేర్దాహమాత్రకరణే ఏకాహమాశౌచంకార్యమ్

అత్రసర్వత్రబ్రహ్మచారిణఃసంధ్యాగ్నికార్యాదికర్మలోపోన

బ్రహ్మచారిభిన్నస్యాపిదాహాదినిమిత్తకసంసర్గాశౌచేబ్రహ్మయజ్ఞాదినిత్యకర్మలోపోనేత్యుక్తమ్

తత్రదేవపూజావైశ్వదేవాదికమన్యేనకారణీయమ్ స్వయంకర్తుయోగ్యంతుస్వేనైవకార్యమ్

బ్రహ్మచారిణఃపిత్రాద్యన్త్యకర్మాకరణేతుపిత్రాదిమరణేఆశౌచనం

సమావర్తనోత్తరపూర్వమృతానాంపిత్రాదిసపిణ్డానాంత్రిరాత్రమాశౌచంకార్యమ్ ॥

అథరోదనే

అథరోదనేఆశౌచాదివిప్రాదిభిఃసవర్ణమరణవిషయేఽస్థిసంచయనాత్పూర్వరోదనేస్నానమ్

తదుత్తరమాచమనమ్ విప్రస్యశూద్రవిషయేఽస్థిసంచయనాత్ప్రాక్త్రిరాత్రమ్

శూద్రస్యవిషయేతద్గృహవాసాదిసంబన్ధేఽస్థిసంచయనాత్ప్రాగేకరాత్రమ్ తదూర్ధ్వస్నానమ్

సపిడానాంత్వనుగమనరోదనాదౌనదోషః నాత్రాపికర్మలోపః

అత్రసర్వత్రయస్యయావానాశౌచకాలస్తంనిర్వాహ్యస్నాత్వైవసవిశుధ్యతినతుస్నానంవినాతా
వత్కాలమాత్రాతిక్రమేణశుద్ధిః

అన్త్యకర్మకర్తురస్థిసంచయనాత్ప్రాక్స్త్రీసఙ్గేచాన్ద్రాయణంప్రాయశ్చిత్తమ

ఊర్ధ్వప్రాజాపత్యత్రయమ్
అన్యేషాంమృతాశౌచినాంసంచయనాత్ప్రాక్సంగమేత్రిరాత్రముపవాసః ఉర్ధ్వమేకరాత్రమ్ ॥

అథాశౌచ్యన్నభక్షణే

అసగోత్రోనాపదిబుద్ధిపూర్వసకృదప్యాశౌచిస్వామికంపక్వమన్నంయస్మినదినేభుఙ్క్తేతదార
భ్యతేనయావత్తేషామాశౌచమవశిష్టం

తావదాశౌచంకార్యమ్ ఆశౌచాన్తేచవిప్రాశౌచేసాంతపనంప్రాయశ్చిత్తమ్
శూద్రాశౌచేచాన్ద్రాయణమ్ క్షత్రియాదేఃకలావభావాన్నలిఖ్యతే

క్వచిల్లేఖస్తువ్యుత్పాదనమాత్రార్థోనేదానీముపయుజ్యతేఇతిప్రాయఉపేక్ష్యతే
మత్యాభ్యాసేవిప్రశూద్రాశౌచయోఃక్రమేణమాసంషణ్మాసంకృచ్ఛ్రాదివ్రతాచరణమ్
అమత్యాభోజనేయావదన్నపాకమాశౌచంక్రమేణైకరాత్రంసప్తరాత్రంచోపోషణందశశతంచ
ప్రాణాయామాః

అమత్యాభ్యాసేద్విగుణమ్ ఆపద్యమత్యాభోజనేతదహరాశౌచమేకఃప్రాణాయామః

శూద్రాశౌచేఽష్టాధికసహస్రగాయత్రీజపఃజ్ఞానత
ఆపదిత్రిరఘమర్షణమష్టోత్తరసహస్రగాయత్రీజపః

శూద్రాశౌచేప్రాజాపత్యమ్ శూద్రస్యద్విజాశౌచేస్నానంపఞ్చగవ్యాశనంచ
సర్వమిదంజననాశౌచేన్యూనంయోజ్యమ్

ఏవమాహితాగ్న్యాశౌచేపిన్యూనమితిస్మృత్యర్థసారే సర్వమిదమాశౌచిస్వామికాన్నభోజనే ॥

భోజననిమిత్తకాశౌచ

యదాతుతదస్వామికమాశౌచిస్పృష్టమాత్రమన్నంభుజ్క్తేతదామత్యాభోజనేకృచ్ఛ్రమ్
అమత్యార్ధమితిస్మృత్యర్థసారేఉక్తమ్

ఆశౌచిస్పృష్టాశౌచిస్వామికాన్నభోజీతుతత్స్వామికాన్నాశననిమిత్తంతత్స్పృష్టాన్నాశననిమి
త్తంచేతిప్రాయశ్చిత్తద్వయంసముచ్చయేనకుర్యాత్

ఆశౌచిస్వామికామాన్నప్రతిగ్రహేతూక్తప్రాయశ్చిత్తార్ధమ్ ఆశౌచంతునాస్తి
దాతృభోక్తృభ్యాముభాభ్యామజ్ఞాతేజననేమరణేవానదోషః

అన్యతరేణజ్ఞాతేదోషః తత్రదాతుర్జ్ఞానేభోక్తురజ్ఞానేభోక్తురల్పంప్రాయశ్చిత్తమ్
దాతురజ్ఞానేపిభోక్తుర్జ్ఞానేపూర్ణమేవ భోజననిమిత్తకాశౌచేపికర్మలోపోన ॥

అథతుకథమపిస్వల్పసబన్ధయుక్తేస్నానంవాసోయుతంస్యాదితిత్రింశచ్చలోకీ
స్మృత్యర్థసారేప్యేవమ్ అయమస్యార్థః

స్వల్పేనాపిఏకాహాద్యాశౌచప్రయోజకేనసంబన్ధేనయుక్తే
శాలకజామాత్రాదౌమృతేసచైలంస్నానంకార్యమ్

సర్వత్రగురుణోలఘునోవామృతాశౌచస్యప్రాప్తికాలేసమాప్తికాలేచస్నాతవ్యమితియావత్

అథవాస్వల్పైర్దశాహాభిన్నపక్షిణీత్రిదినాద్యాశౌచప్రయోజకైః

సంబన్ధైర్యుక్తేబన్ధుత్రయమాతులానుపనితసపిణ్డాదౌమృతేదేశాన్తరేకాలాన్తరేపిస్నానంభవత్యే
వ

తథాచయస్యసన్నిహితకాలే ఆశౌచప్రాప్తిస్తస్యాతిక్రాన్తకాలేస్నానమ్

యస్యతుసన్నిహితకాలేపిన్నానమాత్రంతస్యకాలాన్తరేస్నానమపినేత్యర్థః యద్వాస్వల్ప

ఆశౌచప్రయోజకసంబన్ధభిన్నసంబన్ధఃయథాశాలకసుతత్వంఊఢకన్యాయాః

పితృవ్యతత్పుత్రత్వాదిభగిన్యాభ్రాతృపుత్రత్వాదితద్యుక్తేఆశౌచాభావేపిస్నానమాత్రంభవత్యే
వ

యత్కించిత్సంబన్ధేఆశౌచాభావేపిస్నానమాత్రంసన్నిధౌసర్వత్రకార్యమిత్యర్థః
పక్షత్రయమపిఇదంశిష్టాచారేదృశ్యతే ఇతియుక్తంభాతి ॥

అథాశౌచాపవాదః

అథాశౌచాపవాదః సపఞ్చధా ౧ కర్తృతః ౨ కర్మతః ౩ ద్రవ్యతః ౪ మృతదోషతః ౫ విధానత
ఇతి ॥

తత్రకర్తృతోయథా యతీనాంబ్రహ్మచారిణాంచసపిణ్డజననమరణయోర్నాశౌచమ్
మాతాపితృమరణేతుయతిబ్రహ్మచారిణోఃసచైలస్నానమాత్రంభవత్యేవ

బ్రహ్మచారిణఃసమావర్తనోత్తరంబ్రహ్మచర్యదశాయాంమృతానాపిత్రాదిసపిణ్డానాంత్రిరాత్రమా
శౌచముదకదానంచకార్యమ్

అనుగమననిర్హరణనిమిత్తక్త్వాశౌచంబ్రహ్మచారిణోఽప్యస్త్యేవ
పిత్రాద్యన్త్యకర్మకరణేబ్రహ్మచారిణఆశౌచమప్యస్త్యేవ

ఆరబ్ధప్రాయశ్చిత్తానాప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠానసమయేఆశౌచంన
సమాప్తేతుప్రాయశ్చిత్తేత్రిరాత్రమతిక్రాన్తాశౌచమ్

కృతకర్మాఙ్గనాన్దీశ్రాద్ధానాంతత్కర్మసమాప్తిపర్యన్తంతత్కర్మోపయోగికార్యేఆర్త్యాదిసంకటేఆశౌ
చన

జాతాశౌచమృతాశౌచవతోర్మరణసమయప్రాప్తౌనాశౌచమ్
తేనదానాదికంసతివైరాగ్యేఆతుఅస్యసంనాసోఽపిబవతీతిసిద్ధ్వాదయః

దేశవిలవదుర్భిక్షాదిమహాపదిసద్యఃశౌచమ్ ఆపదపగమేఆశౌచావశేషేఅవశిష్టాశౌచమస్త్యేవ ॥

అథకర్మతః అన్నసత్రిణామన్నాదిదానేషునాశౌచమ్ ప్రతిగ్రహీతుస్తుఆమాన్నగ్రహణేదోషోన

పక్వాన్నభోజనేతుత్రిరాత్రంక్షీరపానమ్
గృహీతేऽనన్తవ్రతాదావేకాదశ్యాదౌచారబ్ధమృచ్ఛ్రాదివ్రతేచనాశౌచమ్

తత్రస్నానాదిశారీరనియమాఃస్వయంకార్యాః అనన్తపూజాదికమన్యేనకారణీయమ్

బ్రాహ్మణభోజనాదికమాశౌచాన్తేరాజాదీనాంప్రజాపాలనాదౌనాశౌచమ్

ఋత్విజాంమధుపర్కపూజోత్తరంతత్కర్మణినాశౌచమ్

తేనయేష్వాధానపశుబన్ధాదిషుమధుపర్కోనోక్తస్తేషుకృతేపివరణేతాన్త్యక్త్వాన్యేఋత్విజఃకా
ర్యాః

దీక్షితానాందీక్షణీయోత్తరమవభృథస్నానపర్యన్తంయజ్ఞకర్మణినాశౌచమ్

దీక్షితర్త్విగ్భ్యఃస్నానమాత్రంకర్మమధ్యేకార్యమ్
అవభృథాత్పూర్వమేవాశౌచాభావఃఅవభృథంతునభవత్యేవేతిసిన్ధుః

కర్మాన్తేతుత్రిరాత్రంపూర్వన్యాయాత్ రోగభయరాజభయాదినాశార్థేశాన్తికర్మణినాశౌచమ్

క్షుత్పీడితకుటుమ్బస్యప్రతిగ్రహేనాశౌచమ్
విస్మరణశీలస్యాధీతవేదశాస్త్రధ్యయనేపినాశౌచమ్

వైద్యస్యనాడీస్పర్శనేనాశౌచమ్ శ్రాద్ధేతూక్తమ్

మూర్తిప్రతిష్ఠాచౌలోపనయనవివాహాద్యుత్సవతడాగాద్యుత్సర్గకోటిహోమతులాపురుషదానాదికకర్మసునాన్దీశ్రాద్ధోత్తరంనాశౌచమ్

సంకల్పితేపురశ్చరణజపేఽవిచ్ఛేదేనసంకల్పితహరివంశశ్రవణాదౌచప్రారమ్భోత్తరంనాశౌచమ్

కాలాదినియమాభావేతుస్తోత్రహరివంశాదికమాశౌచేహేయమేవ
సర్వోప్యయమాశౌచాపవాదోనన్యగతికత్వేఅర్తౌచజ్ఞేయ

ఇతిసిన్ధౌనాగోజీయేచోక్తమ్ తేనానన్యగతికత్వాదిమాలోచ్యైవాశౌచాభావోయోజ్యః
అత్రయద్వక్తవ్యంతత్పూర్వార్ధేతత్రతత్రోక్తమేవ ॥

కేచిత్తువ్రతేష్వివదీక్షితానామృత్విజామారబ్ధోత్సవాదీనాంచస్వరూపత

ఆరమ్భతశ్చావశ్యకత్వాదార్త్యాద్యభావేప్యాశౌచాభావ ఇత్యాహుః

కన్యాయాఃక్రతుశఙ్కాదిసంకటేముహూర్తాన్తరాభావేకూష్మాణ్డహోమాదినాజాతాశౌచేవివాహారమ్భోపికార్య

ఇత్యుక్తమ్
వివాహాదిషునాన్దీశ్రాద్ధోత్తరమాశౌచేపాతేపూర్వసంకల్పితాన్నమసగోత్రైర్దాతవ్యంభోక్తవ్యంచ

దాతారంభోక్తారంసిద్ధాన్నంచసూతకీనస్పృశేత్

వివాహాదౌతదన్యత్రవాభుఞ్జానేషువిప్రేషుదాతురాశౌచపాతేపాత్రస్థమప్యన్నంత్యక్త్వాన్యగేహొదకాచాన్తాఃశుధ్యన్తీత్యాదిపూర్వార్ధఉక్తమ్

ఏవంసహస్రభోజనాదావపిపూర్వసంకల్పితాన్నేషుజ్ఞేయమ్ పార్థివశివపూజాయాంనాశౌచమ్

ఆశౌచేసంధ్యాశ్రౌతస్మార్తహొమాదివిషయేపూర్వార్ధేఉక్తమ్
అగ్నిసమారోపప్రత్యవరోహావాశౌజయోర్నకార్యౌ తేన

సమారోపోత్తరమాశౌచపాతేపునరాధానమేవ
సపారోపప్రత్యవరోహయోరన్యకర్తృకత్వస్యాశౌచాపవాదస్యచాభావాత్

ఇదంబహ్వృచానాంద్వాదశాహంహొమలోపేఽన్యేషాంత్ర్యహంహొమలోపేఏవపునరాధానం
జ్ఞేయమ్ గ్రహణనిమిత్తకేస్నానశ్రాద్ధదానాదౌనాశౌచమ్

కశ్చిత్స్నానమాత్రంకార్యనశ్రాద్ధాదీత్యాహసంక్రాన్తిస్నానాదావపినాశౌచమ్

నిత్యకృత్యేషుస్నానాచమనభోజననియమాస్పృశ్యస్పర్శనాదినియమేషునాశౌచమ్

అన్యద్వైశ్వదేవబ్రహ్మజ్ఞయదేవపూజాదినిత్యంనైమిత్తికం కామ్యంచాశౌచేషునకార్యమ్

భోజనకాలేఆశౌచాపాకజననమరణశ్రవణేముఖస్యంగ్రాసంత్యక్త్వాస్నాయాత్
ముఖస్థగ్రాసభక్షణే

ఏకోపవాసః సర్వాన్నభోజనేత్రిరాత్రోపవాసః ఇతికర్మతఆశౌచసదసద్భావవిచారః ॥

అథద్రవ్యతః

పుష్పఫలమూలలవణమధుమాంసశాకతృణకాష్ఠోదకక్షీరదధిఘృతౌషధతిలతద్వికారేక్షుత ద్వికారాణాంలాజాదిభర్జితాన్న

అస్యలడ్డుకాదీనాంశౌచిస్వామికానామాశౌచిగృహస్థితానాచగ్రహణేదోషోన

ఆశౌచిహస్తాత్తకిమప్యేతన్నగ్రాహ్యమ్
పణ్యేతువణిజాదేరాశౌచేపితద్ధస్తాల్లవణాదేరామాన్నస్యచక్రయేనదోషః

జలదధిలాజాదికంతుక్రయేణాపితద్ధస్తాన్నగ్రాహ్యమ్ ॥

అథమృతదోషతః

శాస్త్రానుజ్ఞాంవినాశస్త్రాగ్నివిషజలపాషాణభృగుపాతానశనాదిభిర్బుద్ధిపూర్వకంస్వేచ్ఛయా త్మఘాతకానాంనాశౌచమ్

తచ్చాఘాతనంక్రోధాత్పరోద్దేశేనవాస్తుస్వతఏవేష్టసాధనతాభ్రమేణవా

తథాచౌర్యాదిదోషేరాజహతానాంపారదార్యేతత్పత్యాదిహతానాంవిద్యుద్ధతానాంచనాశౌచమ్

అన్యైర్నిషిద్ధోపిగర్వాన్నదీతరణవృక్షాధిరోహకూపావరోహాదౌప్రవృత్తౌమృతస్తస్యాపినాశౌచమ్

యోగవాదిహరణార్థతద్ధననార్థవా
ప్రవృత్తౌగోసర్పనఖిశృఙ్గిదంష్ట్రిగజచోరవిప్రాన్త్యజాదిభిర్హతస్తస్యానశౌచమ్

మహాపాతకినాంతత్సంసర్గిణాంచమహాపాపితుల్యానాంచపతితానానపుసకానాంచమరణే

నాశౌచమ్
స్త్రీణాంచపత్యాదిహస్త్రీణాంహీనజాతిగామినీనాంగర్భఘ్నీనాంకులటానాంచపూర్వోక్తాత్మఘా
తాది

పాపయుక్తానాంచమృతౌనాశౌచమత్రైషాంశవానాస్పర్శాశ్రుపాతవహనదహనాన్త్యకర్మాణిన
కుర్యాత్

స్పర్శాదికరణేజ్ఞానాజ్ఞానాభ్యాసాదితారతమ్యేనకృచ్ఛ్రాతికృచ్ఛ్రసాంతపనచాన్ద్రాయణాదిప్రా
యశ్చిత్తానిసిన్ధ్వాదిగ్రన్థాన్తరతోజ్ఞేయాని

తేనైషాంమృతదేహస్యజలేప్రక్షేపః

తతఃసంవత్సరోత్తరంపుత్రాదిస్తదీయాత్మఘాతాదిపాపానుసారేణప్రాయశ్చిత్తంతస్యకృత్వానా
రాయణబలించ

కృత్వాపర్ణశరదాహాదిపూర్వకమాశౌచమౌర్ధ్వదేహికంచకుర్యాత్

కేచిత్ప్రేతశరీరందగ్ధ్వాదాహనిమిత్తచాన్ద్రాయణత్రయంకృత్వాఽస్థీనిసంస్థాప్యాబ్దాన్తేపూర్వోక్తరీ
త్యౌర్ధ్వదేహికమిత్యాహుః ॥

అథవాలౌకికాగ్నినాతూష్ణీందగ్ధ్వాస్వజీవనసందేహేద్వాభక్త్యావాపుత్రాదయః

సంవత్సరాదర్వాగపితత్తదాత్మఘాతాదిపాపోక్తద్విగుణప్రాయశ్చిత్తపూర్వకంనారాయణబలిం కృత్వాపర్ణశరదాహమస్థిదాహంవాకృత్వాశౌచమౌర్ధ్వదేహికంచకుర్యః

ఇదంచప్రాయశ్చిత్తార్థాణామేవ
ప్రాయశ్చిత్తామర్థాణాంఘటస్ఫోటేనబహిష్కృతానాంచదాసీద్వారాపతితోదకవిధ్యనన్తరంసపిణ్డీకరణవర్జమౌర్ధ్వదేహికమ్

తేనసాంవత్సరికమప్యేకోద్దిష్టవిధినైవ
యద్వాత్మఘాతినాంపుత్రాదిర్మృతజాతీయవధోక్తబ్రహ్మహత్యాదిప్రాయశ్చిత్తసహితం

చాన్ద్రాయణంతప్తకృచ్ఛ్రద్వయంచకృత్వానారాయణబలిపూర్వకంతందహేతతథాచాత్మ ఘాతినాంగోగజవ్యాఘ్రాదిహేతుకదుర్మరణవతాంచ

పతితాదీనాంచపూర్వోక్తానాంసర్వేషానభమరఅణదినాదారభ్యాశౌచంకితుతత్త్రాప్రాయశ్చిత్త నారాయణబలిపూర్వకసమన్త్రక

దాహదినమారభ్యైవాశౌచమ్
జలాగ్న్యాదిభిఃప్రమాదమృతానాంతుమరణదినాదారభ్యాశౌచాదికమస్త్యేవ

తచ్చత్రిరాత్రమితికేచిత్ దశాహమితిబహవః

కింతుప్రమాదమరణస్యాపిదుర్మరణత్వత్తన్నిమిత్తప్రాయశ్చిత్తపూర్వకమేవదాహాదికార్యమ్ తదుక్తంస్మృత్యర్థసారే

చణ్డాలగోబ్రాహ్మణచోరపశుదంష్ట్రిసర్పాగ్న్యుదకాదిభిః

ప్రమాదాన్మరణేచాన్ద్రాయణంతప్తకృచ్ఛ్రద్వయంచతత్ప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాపఞ్చదశకృచ్ఛ్రాణివాప్రాయశ్చిత్తంక్రుత్వావిధివద్దహనాశౌచోదకదానాదిసర్వకార్యమేవేతి

ప్రాణాన్తికప్రాయశ్చిత్తేనమృతస్యదశాహమాశౌచంసర్వాణిప్రేతకార్యాణిచకర్తవ్యాని ప్రాయశ్చిత్తేనతస్యశుద్ధత్వాత్

ఏవమారబ్ధప్రాయశ్చిత్తస్యప్రాయశ్చిత్తమధ్యేమరణేపిశుద్ధత్వాదికంజ్ఞేయమ్ ॥

ఆహితాగ్నేస్తుపతితాదేర్మరణే

ఆహితాగ్నేస్తుపతితాదేర్మరణేదర్పాదినాచాణ్డాలశృఙ్గిచోరాదిహేతుకేచమరణేవిశేషః

త్రేతాగ్నీన్ప్రక్షిపేదప్సుఆవసథ్యంచతుష్పథే । పాత్రాణితుదహేదగ్నౌసాగ్నికేపాపకర్మాణి

తతఃప్రాయశ్చిత్తార్హత్వానర్హత్వాదిపూర్వోక్తవ్యవస్థయానిర్మథ్యాగ్నినాదాహాద్యన్తకర్మేతి మహాపాతకసంయుక్తః సాగ్నికోయది జీవతి ।

పుత్రాదిఃపాలయేదగ్నీన్ప్రాయశ్చిత్తక్రియావధి ౧ ప్రాయాశ్చిత్తంనకుర్యాద్యః కుర్వన్వాప్రియతేయది ।

జలేగ్నీన్ప్రక్షిపేదగ్నౌపాత్రాణితుజలేషువా ౧ మాధవీయే

ఆహితాగ్నేర్దుర్మరణేప్యాత్మఘాతేచతంలౌకికాగ్నినాతూష్ణీందగ్ధ్వాతదస్థీనిక్షీరేణప్రక్షాల్యతత్ప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాశ్రౌతాగ్నిభిః

సమన్త్రకందాహాదికార్యమిత్యక్తమ్ ఇదంనిరగ్నేరపిదుర్మరణేయోజ్యమ్ ॥

అథసర్పహతేవిశేషః

ప్రమాదేనవాదర్పాదినావాసర్పతోమృతావాశౌచాదినకార్యమ్ వక్ష్యమాణం నాగపూజావ్రతంకృత్వా

నారాయణబలిసౌవర్ణనాగదానప్రత్యక్షగోదానానికృత్వా దాహాశౌచాదికార్యమ్

సర్వత్ర్పదుర్మరణేపతితాదిమరణేచతత్త్రత్ప్రాయశ్చిత్తాదికృత్వాదాహాశౌచాదికార్యమిత్యుక్తమ్ ॥

మ్లేచ్ఛీకృత ప్రాయశ్చిత్తాః

యస్తుకించిత్కాలంమ్లేచ్ఛీకృతఃప్రాయశ్చిత్తార్హస్తస్యషోడశకృచ్ఛ్రాదిప్రాయశ్చిత్తంపుత్రేణకృత్వాపర్ణశరదాహాదికార్యమ్

ప్రమాదమరణభిన్నేషుచౌర్యపారదార్యాదిహేతుకేషుదుర్మరణేషుచాన్ద్రాయణద్వయంతప్తకృచ్ఛ్రంవేత్యాకరతోవిచార్యయోజ్యమ్

కించవ్యాఘ్రాదిహేతుకదుర్మరణేషుశాతాతపోక్తదానాదివిధిరపికార్యః తథాహి వ్యాఘ్రహతేవిప్రకన్యావివాహనమ్

గచహతేచతుర్నిష్కపరిమితహేమనిర్మితగజదానమ్ రాజహతేసౌవర్ణపురుషదానమ్ చోరహతేప్రత్యక్షధేనుదానమ్

వైరిహతేవృషదానమ్ వృషభేణహతేయథాశక్తిహేమదానమ్
శయ్యాయాంచమృతేదేయాశయ్యాతూలీసమన్వితా

నిష్క హేమనిర్మితవిష్ణుప్రతిమాధిష్ఠితాచ శౌచహీనమరణేద్వినిష్క హైమవిష్ణుదానమ్
సంస్కారహీనేమరణవిప్రపుత్రోపనయనమ్

అశ్వహతేనిష్కత్రయహేమకృతాశ్వదానమ్ శునాహతేక్షేత్రపాలస్థాపనమ్
సూకరహతేమహిషదానమ్ కృమిభిర్హతేపఞ్చఖారీమితగోధూమదానమ్

వృక్షహతేవస్త్రయుతసౌవర్ణవృక్షదానమ్ శృఙ్గిణాహతేవస్త్రయుతవృషభదానమ్
శకటహతేసోపస్కరంకించిత్ద్రవ్యదానమ్

భృగుపాతమృతేధాన్యపర్వతదానమ్ అగ్నినామృతేఉదపానోత్సర్గవిధిః
కాష్ఠహతేధర్మార్థసభాకరణమ్ శస్త్రహతేమహిషీదానమ్

అశ్మహతేసవత్సపయస్విన్యాగోర్దానమ్ విషేణహతే హేమనిర్మితపృథ్వీదానమ్
ఉద్బన్ధనేనమృతే హేమకాపిదానమ్

జలేమృతేద్వినిష్క హేమనిర్మితవరుణదానమ్
విషూచికామృతేస్వాద్వన్నేనశతవిప్రభోజనమ్ కణ్ఠస్థితకవలస్యమరణే

ఘృతధేనుదానమ్ కాసరోగమృతేఽష్టకృచ్ఛ్రాణి అతీసారమృతేలక్షగాయత్రీజపః
శాకిన్యాదిగ్రహైర్మృతేరుద్రైకాదశినీజపః

విద్యుత్పాతమృతేవిద్యాదానమ్ అన్తరిక్షమృతేవేదపారాయణమ్
పతితేమృతేషోడశకృచ్ఛ్రాణి

అస్పృశ్యస్పర్శయుక్తమరణేసచ్ఛాస్త్రపుస్తకదానమిత్యాది ॥

అత్ర శయ్యామరణే

అత్ర శయ్యామరణేశౌచహీనసంస్కారహీనమరణేకృమివిషూచికాకణ్ఠకవలకాసాతిసార

రోగగ్రహగ్రహణైర్మరణేన్తరిక్షమృతేఽస్పృశ్యస్పర్శమరణేచదానాదివిధిరేవనప్రాయశ్చిత్తంనై వనారాయణబలిర్నాపివర్షాదికాలప్రతీక్షా

వ్యాఘ్రాదిహేతుకంవిషజలశస్త్రాదిహేతుకంచమరణంప్రమాదేనదర్పాదినాబుద్ధయాచేత్యనే కధాసంభవతి

తత్రోక్తవ్యవస్థయాప్రాయశ్చిత్తంనారాయణబలిర్దానాదివిధిశ్చేతిత్రయాణాంసముచ్చయః

యదిపుత్రాదిఃపితుర్జలాదిదుర్మరణప్రాయశ్చిత్తంబ్రహ్మహత్యాదితత్తత్పాపప్రాయశ్చిత్తంవా త్మఘాతప్రాయశ్చిత్తంవాకర్తునశక్నోతి

తదోక్తదానాదివిధింనారాయణబలించకృత్వాఽత్యశక్తౌనారాయణబలిమాత్రంకృత్వౌర్ధ్వదేహి కంకుర్యాత్

తావతాపుత్రాదిసపిణ్డానాంశుద్ధిసిద్ధేః
పిత్రాదేస్తుపుత్రాదిభిస్తత్ప్రాయశ్చిత్తాకరణేనరకాదిభోగఃస్యాదేవేతిబోధ్యమ్ ॥

అథవిధివిహితజలదిమరణే

అథవిధివిహితజలదిమరణే
తత్రప్రయాగేసర్వవవర్ణానాంరోగిణామరోగిణాంచభాగీరథీప్రవేశాదినామరణేకామికమహాఫల మ్

శూంద్రస్యారోగిణోపిప్రయాగభిన్నేపిజలాదిమరణమనుజ్ఞాతమ్
వ్యాధితోభిషజాత్యక్తోవిప్రోవృద్ధోథవాయువా ।

తనుంత్యజేజ్జలాగ్న్యద్రైఃసయథేష్టంఫలంలభేత్ దుశ్చికిత్స్యైర్మహారోగైఃపీడితోజీవనాక్షమః ।
ప్రవిశేజ్జ్వలనందీప్తంకరోత్యనశనంతథా

అగాధతోయరాశించభృగోఃపతనమేవచ ॥ గచ్ఛేన్మహాపథంవాపితుపారగిరిమాదరాత్
ప్రయాగవటశాఖాగ్రాద్వేహత్యాగంకరోతిచ ।

ఉత్తమాన్ప్రాపుయాల్లోకాన్నాత్మఘాతీబవేత్కచిత్ నరాణామథనారీణాంసర్వవర్ణేషు సర్వదా ।

ఆశౌచంస్యాత్త్ర్యహంతేషాంవజ్రానలహతేతథా
వారాణస్యాంమ్ర్నియేద్యస్తుప్రత్యాఖ్యాతభిషక్క్రియః ।

కాష్ఠపాషాణమధ్యస్థోజాహ్నవీజలమధ్యగః అవిముక్తోన్ముఖస్తస్యకర్ణమూలగతోహరః ।

ప్రణవంతారకంబ్రూతేఇత్యాదివచనోచ్చయః ౭ పురాణస్థోమాధవాదినిబన్ధేషుహ్యుదాహతః ।

అత్నానుజ్ఞాతేబుద్ధిపూర్వకాత్మఘాతేగృహస్థాదీనామేవాధికారః యతేస్తునాధికారః

త్ర్యహాద్యాశౌచవిధానాత్ యతేః కామ్యకర్మణ్యనధికారాచ్చేతినిర్ణయసిన్దుః ॥

సంన్యాసాశ్రమం తీర్థాదినాత్మఘాతంకుర్వన్తి

ఇదానీంతనశిష్టాస్తురోగాదిపీడాంసోఢుమశక్తౌసంన్యాసాశ్రమంగృహీత్వాతీర్థాదినాత్మఘాతంకు
ర్వన్తి

గృహస్థవిధురాదయశ్చనకుర్వన్తి
కేచిత్త్వపరిహార్యరోగాదిగ్రస్తవృద్ధాదేర్జలాజినాబుద్ధయాత్మఘాతఃకలౌప్రయాగభిన్నదేశేనభవ
తి

భృగ్వగ్నిపతనైశ్చైవవృద్ధాదిమరణంతథేతికలివర్జ్యేషుపరిగణనాదిత్యాహుః

ఏతన్మతేమరణాన్తప్రాయశ్చిత్తవిధయఃకాశీఖణ్డాదౌవిప్రాదేర్దేహత్యాగవిధయశ్చయుగాన్తరప
రాః

ప్రయాగమరణంస్త్రీణాంసగమనంచకలియుగేసర్వసంమతమ్
అత్రసర్వత్రసహగమనభిన్నేవిధివాక్యానుజ్ఞాతేదేహత్యాగేత్రిరాత్రమాశౌచమితిబహవః

దశాహమితికేచిత్ ఏవంఫలకామనయావిహితేకామ్యప్రయాగమరణేపిపక్షద్వయంజ్ఞేయమ్ ॥

అథయఃపతితోఘటస్ఫోటేః

అథయఃపతితోఘటస్ఫోటేనబహిష్కృతోయశ్చమ్లేచ్ఛీకృతోయశ్చప్రాయశ్చిత్తానర్హపాపీతస్య
త్రివిధస్య

పితృమాతృభిన్నస్యపతితోదకవిధ్యనన్తరంసపిణ్డీకరణవర్జ్యమన్త్యకర్మపితుర్మాతుశ్చత్రివిధ
స్యాపి

నారాయణబలిపూర్వకంసపిణ్డీకరణసహితంసర్వభవతీత్యుక్తమ్
తత్రపతితోదకదానవిధిర్యథా

సర్వాగాందాసీమాహూయతస్యైవేతనందత్వాఅశుద్ధపూర్ణఘటహస్తాంతాంబ్రూయాత్

హేదాసిగచ్ఛమూల్యేనతిలాన్తోయపూర్ణమిమంఘటంచశీఘ్రమానయ

తతోదక్షిణాముఖీఉపవిశ్యవామపాదేనతంఘటంసతిలక్షిప
ఘటక్షేపణకాలేచాముకసంజ్ఞకపతితప్రేతపిబపిబేతిముహురుచ్చారయేతి

సాదాసీతద్వాక్యంశ్రుత్వామూల్యంగృహీత్వాతథాకుర్యాత్ ఏవంకృతేపతితతృప్తిర్నాన్యథా
ఏతచ్చపతితస్యమృతదినేకార్యమ్

ఇతిపతితోదకవిధిః ఇతిమృతదోషతఆశౌచాపవాదఃసప్రసఙ్గః సవిస్తరోనిరుపితః ॥

అథవిధానతః

అథవిధానతః యతేర్మృతావాశౌచంనాస్తి
తస్యప్రేతక్రియోదకదానాశౌచసపిణ్డీకరణాదేర్నిషిద్ధత్వాత్

సపిణ్డీస్థానఏకాదశేఽహనిపార్వణశ్రాద్ధమాత్రంకార్యమ్
ప్రతిసాంవత్సరికశ్రాద్ధదర్శశ్రాద్ధాదికంతుపార్వణవిధినాసపిణ్డకంభవత్యేవ

అత్రవిస్తరోగ్రన్థాన్తరేవక్ష్యతే
ఏతచ్చత్రిదణ్డినామేకదణ్డినాంహంసపరమహంసాదీనాంసర్వేషామేవజ్ఞేయమ్

ఏవంవానప్రస్థమరణేపినాశౌచమ్
కృతజీవచ్ఛ్రాద్ధేమృతేసపిణ్డైరాశౌచాదికర్తవ్యంనవేతివికల్పః

బ్రహ్మచారిమృతౌత్వాశౌచమస్త్యేవ
యుద్ధమృతేప్యాశౌచంనేతిసర్వగ్రన్థేషూపలభ్యతేనత్వేవంబ్రాహ్మణేషుశిష్టోచారః

ఇతిపఞ్చధాశౌచాపవాదోనిరుపితః ॥

అథజీవతోప్యాశౌచమ్

అథజీవతోప్యాశౌచమ్ యథాపతితస్యఘటస్ఫోటకాలేసర్వసపిణ్డానామేకాహమాశౌచమ్ ॥

ఇత్యాశౌచంసాపవాదంయథామతినిరుపితమ్ । సమార్పితంరుక్మిణీశశ్రీమద్విఠ్ఠలపాదయోః

ఇతి సాపవాదాశౌచప్రకణమ్ ॥

నారాయణబల్యాదిప్రకార

అథౌర్ధ్వదేహికారమ్భోపయోగినారాయణబల్యాదిప్రకారఉచ్యతే తత్రదుర్మరణేష్వాత్మఘాతేజలాదిభిః

ప్రమాదమరణేపతితాదిమరణేచపూర్వోక్తవ్యవస్థయాముకగోత్రస్యాముకశర్మణోముకదోషనాశార్థమౌర్ధ్వదేహికేసంప్రదానత్వయోగ్యతాసి-

ద్ధయర్థమముకప్రాయశ్చిత్తమముకదానంవాకరిష్యఇత్యాదిసంకల్పపూర్వకంతత్తత్ప్రాయశ్చిత్తందానంచకార్యమ్ అశక్తౌదానమేబకార్యమ్

తతోఽముకగోత్రాముకశర్మణోముకదుర్మరణదోషనాశార్థమౌర్ధ్వదేహికప్రదానత్వయోగ్యతాసిద్ధయర్థనారాయణబలింకరిష్యఇతిసంకల్ప్య

పూర్వార్ధోక్తసంతతిఫలకకామ్యనారాయణబలివత్సర్వకుర్యాత్ ఏతత్తువర్షాన్తేకరణపక్షే

సద్యఃకరణపక్షేతుపూర్వోక్తద్విగుణప్రాయశ్చిత్తంసంకల్ప్యశుక్లైకాదశ్యాదికాలమనపేక్ష్యైవసమ
నన్తరోక్తసంకల్పంకృత్వావిధినాస్థాపి-

తేకలశద్వయేహేమప్రతిమయోర్విష్ణుంవైవస్వతంయమంచావాహ్యపురుషసూక్తేనయమా
యసోమమితిచక్రమేణషోడశోపచారైః

సంపూజ్యతత్పూర్వభాగేరేఖాయాందక్షిణాగ్రకుశానాస్తీర్యశున్ధన్తాంవిష్ణురుప్యముకప్రేతఇతిద
శస్థానే

ష్వపోనినీయమధుఘృతతిలామిశ్రానోదనపిణ్డాన్దశాముకగోత్రాముకశర్మన్ప్రేతవిష్ణుదైవతా
యంతేపిణ్డఇతిదక్షిణసంస్థానప్రాచీనావీతీత్యాదిపైతృకధర్మేణదద్యాత్

గన్ధాదిభిరభ్యర్చ్య ప్రవాహణాన్తంకృత్వానద్యాంక్షి పేత్
శ్వఃసద్యోవాపూర్వస్థాపితంవిష్ణుమభ్యర్చ్యైకవిప్రేవిప్రాలాభేదర్భబటౌవా

పాదక్షాలనాదితృప్తిప్రశ్నా న్తంవిష్ణురుపప్రేతావాహనపూర్వకంకృత్వవిప్రసమీపేతూష్ణీంరేఖాః
కృత్వా దర్భాస్తరణేఅపోనినయనంచకృత్వా

దర్భేషుసవ్యేనవిష్ణవేబ్రహ్మణేశివాయచసపరివారాయయమాయచేతిచతుర్భ్యః
పిణ్డచతుష్టయందత్వాపసవ్యేన

విష్ణురుపిప్రేతాముకగోత్రనామాయంతేపిణ్డఇత్యేకంపఞ్చమంపిణ్డందత్వాతథైవాభ్యర్చ్య

ప్రవాహణాన్తేవిప్రాచాన్తతాదిశ్రాద్ధశేషసమాపనాన్తేప్రేతబుద్ధయావిప్రాయవస్త్రాభరణాదిదత్వా
విప్రేణప్రేతాయతిలాఞ్జలిందాపయేత్

అముకగోత్రాయాముకశర్మణేవిష్ణురుపిణేప్రేతాయాయంతిలతోయాఞ్జలిరితిమన్త్రేణ విప్రాలాభే స్వయందద్యాత్ తతోవిప్రాన్వాచయేత్

అనేననారాయణబలికర్మణాభగవాన్విష్ణురిమమముకంప్రేతంశుద్ధమపాపమర్హకరోత్వితికామ్యపయోగేచాస్మిన్ప్రయోగేచసంకల్పేనామ-గోత్రోచ్చారేచవిశేషః

స్పష్టఏవ పూర్వత్రకాశ్యపగోత్రదేవదత్తప్రేతేత్యాద్యుచ్చారః

అత్రతుగోత్రనామజ్ఞానసత్వాద్దుర్మరణేనమృతస్యయన్నామగోత్రంతదేవోచ్చారయేదితి సంకల్పేవిశేషేపిహేతుఃస్పష్టఏవేతి

ఇతిదుర్మరణేఔర్ధ్వదేహికాధికారార్థనారాయణబలేఃప్రయోగః ॥

అథసర్పహతేవ్రతమ్

ప్రతిమాసంశుక్లపఞ్చమ్యాంఉపవాసంనక్తంవాకృత్వాపిష్టమయంనాగంపఞ్చఫణమనన్తవాసుకిశఙ్ఖపద్మకమ్బలకర్కోటకాశ్వతరధృతరాష్ట్ర

శఙ్ఖపాలకాలియతక్షకకపిలేతిద్వాదశనామభిర్ద్వాదశమాసేషుసంపూజ్యపాయసేనవిప్రాన్సంభోజ్యవత్సరాన్తేహేమనాగంప్రత్యక్షాంగాంచదత్వా

నారాయణబలిపూర్వకందాహాశౌచాదికంకార్యమ్
అథవానమోఅస్తుసర్పేభ్యఇతితిస్త్రఆజ్యాహుతీర్జుహుయాత

పఞ్చమ్యాంపన్నగంహైమంస్వర్ణేనైకేనకారయేత్ ।

క్షీరాజ్యపాత్రమధ్యస్థంపూజ్యవిప్రాయదాపయేత్
ప్రాయశ్చిత్తమిదంప్రోక్తంనాగదష్టస్యశంభునా । ఇతి తతోనారాయణబల్యాది ॥

అథపాలాశప్రతికృతిదాహాదివిధిః

అథపాలాశప్రతికృతిదాహాదివిధిఃతత్రదేశాన్తరమరణేపరాకద్వయమష్టౌకృచ్ఛ్రాన్వాకృత్వాస్థీనిదహేత్

అస్థ్నాంచాణ్డాలశ్వాదిస్పర్శేపఞ్చగవ్యోదకాదిభిఃప్రక్షాల్యదహేత్

యస్యాస్థీనిసర్వథానలభ్యన్తేతస్యపర్ణశరదాహః కుర్యాద్దర్భమయంప్రేతంకుశైస్త్రిశతషష్టిభిః ।

పాలాశీభిఃసమిద్భిర్వాసంఖ్యాచైవంప్రకీర్తితా
తత్రభూమౌకృష్ణాజినమాస్తీర్యతత్రశరందక్షిణాయతాంనివేశ్యతత్నపలాశవృన్తానిన్యసేత్

శిరసిచత్వారింశత్ ४० గ్రీవాయాందశ ౧౦ బాహ్వోఃప్రత్యేకంపఞ్చాశదేవంశతం ౧౦౦
కరాడగులీషుదశ ౧౦

ఉరసివింశతిః ౨౦ జఠరేత్రింశత్ ३० శిశ్నేచత్వారి ४ అణ్డయోస్త్రయత్నయమ్ ६
ఊర్వోఃప్రత్యేకంపఞ్చాశదేవంశతమ్ ౧౦౦

జఙ్ఘాతఃపాదతలాన్తంప్రత్యేకంపఞ్చదశైవమ్ ३० పాదాఙ్గులీషుదశ ౧౦
ఏవంషష్టయధికశతత్రయమితైర్దర్భైః

పాలాశసమిద్భిర్వాశరీరంకృత్వాఊర్ణావస్త్రేణబధ్వా జలమిశ్రపిష్టేనలిమ్పేత్
శక్తౌసత్యాంనారికేలాదీన్యపి

తథాహి శిరసినారికేలఫలంవర్తులాలాబువా లలాటేకదలీపత్రమ్ దన్తేదాడిమబీజాని కర్ణయోఃకఙ్కణం

బ్రహ్మపత్నంవా చక్షుషోః కపర్దో ౨ నాసికాయాంతిలపుష్పమ్ నాభావబ్జమ్ స్తనయోర్జమ్బీరఫలద్వయమ్

వాతేమనఃశిలామ్ పిత్తేహరితాలమ్ కఫేసముద్రఫేనమ్ రుధిరేమధు పురీషేగోమయమ్ మూత్రేగోమూత్రమ్

రేతసిపారదమ్ వృషణయోర్వృన్తాకద్వయమ్ శిశ్నేగృఞ్జనమ్ కేశేషువనసూకరసటావటప్రరోహావా

లోమసుఊర్ణామ్ మాంసేమాషపిష్టలేపః పఞ్చగవ్యైఃపఞ్చమృతైశ్వసర్వతఃసిఞ్చనమ్ పునర్నొఅసుం

అసునీతేఇత్యృగ్భ్యాంప్రాణప్రవేశంభావయేత్ యద్వా యత్తేయమమితిసూక్తేనశుక్రమసీతిపారదంక్షిప్త్వాఅక్షీభ్యామితిశరీరంస్పృశేత్

శరీరంస్త్రాపయిత్వాచన్దనమనులిప్యవస్త్రోపవీతేపరిధాయ్యఅయంసదేవదత్తఇత్యభిమృశ్య ఇదంచాస్యోపాసనమితిధ్యాత్వావిధివద్దాహాదికార్యమ్

అత్నాహితాగ్నేరస్థిదాహేపర్ణశరదాహేవాదశాహమాశౌచమనాహితాగ్నేరుయహమిత్యాదిప్రాగుక్త మనుసంధేయమ్

ద్వాదశాబ్దాదిప్రతీక్షోత్తరంపర్ణశరదాహాదిక్రియతేచేత్తదాత్రింశత్కృచ్ఛాణిచాంద్రాయణత్ర యంవాకృత్వాకార్యమ్ ॥

అథాతీతప్రేతసంస్కారకాలః

అథాతీతప్రేతసంస్కారకాలః ప్రత్యక్షశవసంస్కారేదినంనైవవిశోధయేత్ ।

ఆశౌచమధ్యేసంస్కారేదినంశోధ్యంతుసంభవే ౧ దశాహోత్తరంతుదినంసంశోధ్యైవగ్రాహ్యమ్

తత్రవత్సరాదూర్ధ్వక్రియమాణప్రేతకర్మణ్యుత్తరాయణమేవశ్రేష్ఠమ్ తత్రాపికృష్ణపక్షఏవ

తత్రనన్దాత్రయోదశీచతుర్దశీదినక్షయాన్వర్జయేత్ శుక్రశనివారౌవర్జ్యౌ
భౌమబారోపిరార్జ్యఇత్యేకే

నక్షత్రేషుభరణీకృత్తికార్ద్రాశ్లేషామఘాజ్యేష్ఠామూలంధనిష్ఠోత్తరార్ధశతతారకాదిచతుష్టయంచేతి
నక్షత్రాణి

త్రిపుష్కరయోగశ్చేత్యాతిదుష్టానిసర్వథాత్యజేత్

కృత్తికాపునర్వసూత్తరాఫల్గునీవిశాఖోత్తరాషాఢాపూర్వాభాద్రపదాచేతిత్రిపాదనక్షత్రాణి

ద్వితీయాసప్తమీద్వాదశీచతిథిఃకుజశనిరవివివారాశ్చేతిత్రయాణాంయోగేత్రిపుష్కరః

క్లైశ్చిద్రవిస్థానేగురువారఉక్తః ఏతేష్వేవతిథివారేషుమృగాచిత్రాధనిష్ఠాయోగేద్విపుష్కరః

త్రిపుష్కరయోగోవృద్ధౌలాభేనష్టేహతేమృతౌచత్రిగుణఫలదఃద్విపుష్కరోద్విగుణఫలదః

తేనప్రేతకార్యేద్వావపిత్యాజ్యౌ ద్వయోర్యోగేద్విపుష్కరఇతికశ్చిత్

గురుశుక్రాస్తపౌషమాసమలమాసావైధృతివ్యతీపాతపరిఘయోగాఃవిష్టిఃకరణంచతుర్థాష్టమ ద్వాదశచన్ద్రశ్చేత్యపిసర్వథాత్యజేత్

రోహిణీమృగపునర్వసుపూర్వోత్తరాఫల్గునీచిత్రావిశాఖాఽనురాధాపూర్వోత్తరాషాఢాధనిష్ఠేతికించిద్దుష్టానిసభవేత్యజేత్

భౌమవారోపిత్యాజ్యఇత్యేకే
కర్తుస్తిసృషుజన్మతారాసుప్రత్యరితారాయాంచపర్ణశరాదిదాహోనేష్టః ॥

తథాచార్కగురుచన్ద్రవారాఅశ్వినీపుష్యహస్తస్వాతీశ్రవణభానిచప్రశస్తాని

మధ్యమానిసర్వథాత్యాజ్యానిచోక్తాని
నన్దాయాంశుక్రవారేచతుర్దశ్యాంత్రిజన్మతారాప్రత్యరితారాసుచైకోద్దిష్టశ్రాద్ధమతినిన్ద్యమ్

సాక్షాదేకాదశాహేనకోపినిషేధః ॥

అస్యనిషిద్ధనక్షత్రాదేరపవాదః

అస్యనిషిద్ధనక్షత్రాదేరపవాదః యుగమన్వదిసంక్రాన్తిదర్శేచప్రేతకర్మణి ।

పునఃసంస్కారాదికేపినక్షత్రాదినశోధయేత్ ౧ గురుభార్గవయోర్మౌఢ్యేపౌషమాసేమలిమ్లుచే ।

నాతీతఃపితృమేధఃస్యాద్నయాగోదావరీంవినా ౨ ఇతిపునఃసంస్కారకాలః ॥

సాగ్నికస్యపర్ణశరదాహేకృతేపశ్చాద్దేహలాభేపర్ణశరదాహీయార్ధదగ్ధకాష్ఠైస్తందహేత్

తాదృశకాష్ఠాలాభేలౌకికాగ్నినాదగ్ధ్వాతదస్థీనిమహాజలేక్షిపేత్

ఏవమన్యేషాంనిరగ్నీనామాపిపర్ణశరదాహౌత్తరంశరీరలాభేస్థిలాభేవాయోజ్యమ్

అమృతంమృతమాకర్ణ్యకృతంయస్యౌర్ధ్వదేహికమ్ ।

ప్రాయశ్చిత్తమసౌస్మార్తకృత్వాగ్నీనాదధీతచ అత్రపునఃసంస్కారాదిప్రకారఃపూర్వార్ధేఉక్తః

ఆధానాన్తేఆయుష్మతేష్టిఃఅనాహితాగ్నేస్తుచరుః

భర్తరిజీవత్యేవమరణవార్తాశ్రుత్వాయదిస్త్రియాసహగమనంకృతంతదాతత్రీస్త్రమరణమవేధ
మేవ

జ్ఞాతమరణమేవహిసహగమనేనిమిత్తం నతుమరణజ్ఞానమాత్రమ్

అతస్యస్యాభార్యాయాఆత్మఘాతాదిదోషప్రాయశ్చిత్తం
తత్పుత్రాదిభిఃకృత్వానారాయణబలిపూర్వకమౌర్ధ్వదేహికంకార్యమ్

భర్తుస్తుదాహాద్యౌర్ధ్వదేహికకరణనిమిత్తముక్తపునఃసంస్కారాదికార్యమ్ ॥

క్కచిజ్జీవతోప్యన్త్యకర్మవిహితమ్ యథాప్రాయశ్చిత్తానిచ్ఛోఃపతితస్యఘటస్ఫోటే

తథాహిమహాపాతకేనోపపాతకేనవా

పతితోయదిప్రాయశ్చిత్తంనకరోతితదాతంగురుణాంబాన్ధవానాంరారాజ్ఞశ్చసమక్షమాహూయ
తత్పాపంప్రకటీకృత్యతంపునఃపునరుపాదిశేత్

ప్రాయశ్చిత్తంకురుస్వాచారంలభస్వేతి
సయద్యేవమపినాఙ్గీకరోతితదారిక్తాదినివృతిథౌసాయాహ్నే సపిణ్డాబాన్ధవాశ్చసంభూయదాసీ

హస్తేనానీతమమేధ్యకుత్సితజలాదిపూర్ణఘటంసర్వతోదాస్యాద్యన్వారమ్భంకుర్వన్తోదాస్యా
దాసస్యవా

వామపోదనన్యుబ్జంఛిన్నాగ్రదర్భేషుకారయిత్వాదాసీసహితావదేయురముమనుదకంకరోమీ
తినామగ్రహణపూర్వకంప్రాచీనావీతినోముక్తశిఖాశ్చసన్తః

తతోధికారీకర్తాదాహవర్జ్యతీవన్తమేవోద్దిశ్యపిణ్డోకదానాదిప్రేతకార్యాణ్యేకాదశాహాన్తానినామ్నైవకు
ర్యాత్

మితాక్షరాయాంప్రేతకార్యోత్తరంఘటనినయనముక్తమ్ ఏకాహమాశౌచంసర్వేషామ్

యస్యఘటస్ఫోటఃకృతస్తేనసహసంభాషణస్పర్శాదిసంసర్గోనకేనాపికార్యః

కరణేపతితతుల్యతా ఘటస్ఫోటప్రయోజనంతుపూర్వార్ధాన్తేఉక్తమ్

ఘటస్ఫోటనిశ్చయోత్తరంఘటస్ఫోటదినాత్ప్రాకపతితజ్ఞాతీనాంధర్మకార్యేష్వనధికారఇతిక
శ్చిత్ ॥

కృతఘటస్ఫోటస్యపుంసోనుతాపేతత్పాపప్రాయశ్చిత్తాన్తేసంగ్రహవిధిరుచ్యతే
తత్రాదౌశుద్ధిపరీక్షా

కృతపాయశ్చిత్తోజ్ఞాతిసమక్షంగోభ్యస్తృణభారందద్యాత్ గోభిస్తృణేభక్షితేశుద్ధిః

భక్షణాభావేపుజనః ప్రాయశ్చిత్తంచరేత్ ఏతంనిశ్చితసంశుద్ధౌసమానేయుర్నవంఘటమ్ ।

హైమంవామృన్మయంవాపిపవిత్రజలపూరితమ్ ౧
తతఃసపిణ్డాస్తంఘటంసంస్పృశ్యాభిమన్త్ర్యతజ్జలైః

పావమానీభిరాపోహిష్ఠేత్యాదిభిస్తరత్సమన్దీభిశ్చపాపినమభిషిచ్యతేనసహసర్వేస్నాత్వాతంజలఘటమస్మైదద్యుః

సచశాన్తాద్యోఃశాన్తాపృథివీశాన్తంవిశ్వమన్తరిక్షంయోరోచనస్తంమిహగృహ్ణామీతియజుర్భిస్తంఘటంగృహ్ణీయాత్

తతస్తదుదుకంతేనైవసాకంసర్వేపిబేయుఃతతఃసకూశ్మాణ్డమన్త్రైరాజ్యహోమంకృత్వాసువర్ణగాంచదద్యాత్

తతస్తస్యజాతకర్మాదివ్రతబన్ధాంతావివాహాన్తావాసంస్కారాఃకార్యాఃఏవంకృతేశుద్ధేనతేనసంభోజనాదివ్యవహారంకుర్యాత్

ఏవముపపాతకేదాపాతకేచకృతఘటస్ఫోటస్యశుద్ధిర్జ్ఞేయా
ఇతిసంక్షేపతఃకృతఘటస్ఫోటశుద్ధిః ॥

వన్దేశ్రీమదనన్తాభిధగురుచరణౌసతాంమతాచరణౌ ।
జననీమథాన్నపూర్ణాసంపూర్ణాసద్గుణైర్వన్ద్యామ్ ॥

అన్త్యేష్టినిర్ణయంవక్ష్యేసర్వశాఖోపయోగినమ్

శ్రీవిఠ్ఠలంనమస్కృత్యవిఘ్నకక్షహుతాశనమ్ । అన్త్యేష్టినిర్ణయంవక్ష్యేసర్వశాఖోపయోగినమ్ ॥

తత్రాన్త్యక్రియాధికారిణఃశ్రాద్ధారమ్భేఏవోక్తాః

సర్వాభావేధర్మపుత్రఃకార్యఃతత్రపుత్రాద్యాధికారిణాపిత్రాదికమాసన్నమరణందృష్ట్వాసార్ధాబ్దాది

ప్రాయశ్చిత్తంమోక్షన్వాదిదానానిచతేనకారణీయానిస్వయంవాతముద్దిశ్యకర్తవ్యాని

తత్నప్రాయశ్చిత్తప్రయోగఃప్రాయశ్చిత్తప్రకరణేద్రష్టవ్యః
శక్తౌసత్యాంప్రాయశ్చిత్తాన్తేదశదానానికార్యాణి

తత్నగవామఙ్గేంషుతిష్ఠన్తిఇతిగోదానమన్త్రఃసర్వభూతాశ్రయాభూర్మివరాహేణసముద్ధృతా ।

అనన్తసస్యఫలదాఅతఃశాన్తింప్రయచ్ఛమే
ఇతిభూమేఃమహర్షేర్గోత్నసంభూతాఃకాశ్యపస్యతిలాఃస్మృతాః ।

తస్మాదేషాంప్రదానేనమమపాపంవ్యపోహతు ఇతితిలానామ్
హిరణ్యగర్భగర్భస్థమితిహిరణ్యస్య కామధేనుషుసంభూతంసర్వక్రతుషసంస్థితమ్ ।

దేవానామాజ్యమాహారమతఃశాన్తింప్రయచ్ఛమే ఇత్యాజ్యస్య
శరణంసర్వలోకానాంలజ్జాయారక్షణంపరమ్ ।

సువేషధారివస్త్రత్వమతఃం ఇతివస్త్రందేయమ్
సర్వదేవమయంధాన్యంసర్వోత్పత్తికరంమహత్ ।

ప్రాణినాంజీవనోపాయమతఃశాన్తింప్రయచ్ఛమే ఇతిధాన్యమ్
తథారసానాంప్రవరఃసదైవేక్షురసోమతః ।

మమతస్మాత్వరాంలక్ష్మీందదస్వగుడసర్వదా ఇతిగుడః ప్రీతిర్యతః పితృణాంచావిష్ణుశంకరయోఃసదా ।

శివనేత్రోద్భవంరుప్యమతఃం ఇతిరజతమ్ యస్మాదన్నరసాః సర్వేనోత్కృష్టాలవణంవినా ।

శంభోఃప్రీతికరంనిత్యమతఃం ఇతిలవణమ్ భూమ్యాదిప్రమాణానితుజననశాన్తిప్రకరణేఉక్తాని

ప్రాయశ్చిత్తాదికర్మసువిష్ణ్వాదినామకీర్తనాత్సాఙ్గతా

ప్రాయశ్చిత్తాద్యసంభవేపిమరణకాలేవిష్ణుశివనామకీర్తనమాత్రాత్సర్వపాపక్షయోముక్తిశ్చేతిస ర్వపురాణాదిసిద్ధాన్తః

తథాచశ్రీభాగవతే యస్యావతారగుణకర్మవిడమ్బనానినామానియేఽసువిగమేవివశాగృణన్తి ।

తేనేకజన్మశమలంసహసైవావహిత్వాసంయాన్త్యపావృతమృతంతమజంప్రపద్యే ఇత్యాది ముమూర్షుపితరంపుత్రోయదిదానంప్రదాపయేత్ ।

తద్విశిష్టంగయాశ్రాద్ధాదశ్వమేధశతాదపి ౧ తానిచ తిలపాత్రదానంఋణధేనుమోక్షధేనుపాపధేనువైతరణీధేనూత్క్రాన్తిధేనుదానాదీని

వ్యతీపాతోథసంక్రాన్తిస్తథైవగ్రహణంరవేః । పుణ్యకాలాస్తథాసర్వేయదామృత్యురుపస్థితః ఆసన్నమృత్యునాదేయాగౌఃసవత్సాతుపూర్వవత్ ।

తదభావేతుగౌరేవనరకోత్తారణాయవై ౨ శుక్లపక్షేదివాభూమౌగఙ్గాయాంచోత్తరాయణే ।

ధన్యాస్తాతమరిష్యన్తిహృదయస్థేజనార్దనే ఇత్యాదివచనాత్ ఇత్యాదివచనాత్ ముమూర్షోర్దానాదౌశక్త్యభావేపుత్రాదిర్దద్యాత్ ॥

తత్ర తిలపాత్ర దానవిధిః

యథాశక్తికాంస్యపాత్రే తామ్రపాత్రే వాతిలాన్నిక్షిప్యసువర్ణచప్రాక్షిప్యమజన్మప్రభృతిమరణాన్తం
కృతనానావిధపాపప్రణాశార్థతిలపాత్ర దానంకరిష్యే

విప్రసంపూజ్యమమజన్మప్రభృతిమరణాన్తంకృతనానావిధపాపనాశార్థమిదంతిలపాత్రంసను
వర్ణసదక్షిణంఅముకశర్మణేతుభ్యంసంప్రదదే ।

తిలాఃపుణ్యాఃపవిత్రాశ్చతిలాఃసర్వకరాఃస్మృతాః ।
శుక్లావాయదివాకృష్ణాఋషిగోత్ర సముద్భవాః యానికానిచపాపానిబ్రహ్మహత్యాసమానిచ ।

తిలపాత్ర ప్రదానేనమమపాపంవ్యపోహతు నమమేతివిప్రహస్తేజలంక్షిపేత్
పుత్రాదిస్త్వస్యజన్మప్రభృత్యాదిసంకల్పమస్యపాపంవ్యపోహత్వితిమన్త్రంచవదేత్

ఐహికాముష్మికంయచ్చసప్తజన్మార్జితంఋణమ్ ।
తత్సర్వశుద్ధిమాయాతుగామేకాందదతోమమ ఇతిఋణధేనుదానమన్త్రః
అన్యత్సర్వసామాన్యగోదానవత్

తద్విధిస్తుద్వితీయపరిచ్ఛేదేఉక్తః మోక్షందేహిహృషీకేశమోక్షందేహిజనార్దన ।

మోక్షధేనుప్రదానేనముకున్దఃప్రీయతాంమమ ఇతిమోక్షధేనుమన్త్రః
ఆజన్మోపార్జితంపాపంమనోవాక్కాయకర్మభిః ।

తత్సర్వనాశమాయాతుగోప్రదానేనకేశవ ఇతిపాపధేనుదానమన్త్రః ॥

అథవైతరణీవిధిః

అద్యేత్యాద్యముకస్యమమయద్వారస్థితవైతరణ్యాఖ్యనద్యుత్తారణార్థగోదానంకరిష్యే

విప్రంపాదప్రక్షాలనవస్త్రగన్ధమాల్యాదిభిరభ్యర్చ్యతద్ధస్తేశివాఆపఃసన్తు సౌమనస్యమస్తు

అక్షతంచా రిష్టంచాస్తు యచ్ఛ్రేయస్తదస్తు యత్పతపంతత్ప్రతిహతస్త్వితికృత్వా
ధేనుకేత్వంప్రతీక్షస్వయమద్వారేమహాపథే ।

ఉత్తితీర్షురహందేవివైతరణ్యైనమోస్తుతే ఇతిధేనుంపార్థ్య
విష్ణురుపద్విజశ్రేష్ఠభూదేవద్విజపావన ।

తర్తువైతరణీమేతాంకృష్ణాంగాంప్రదదామ్యహమ్ । ఇతివిప్రంప్రార్థ్య

వైతరణీసంతారణార్థమిమాంగాంకృష్ణవస్త్రరక్తమాల్యాద్యలంకృతాంయథాశక్తిదక్షిణాయుతాం
తుభ్యమహంసంప్రదదే

యమద్వారేపథేఘోరేఘోరావైతరణీనదీ ।
తాంతర్తుకామోయచ్చామికృష్ణాంవైతరణీంతుగామ్

నమమేతివిప్రహస్తేజలంక్షి పేత్ కృష్ణాయాఅభావేఽన్యవర్ణాదేయా గోరభావేద్రవ్యందేయమ్

పుత్రాదిర్దాతాచేత్ప్రథమేమన్త్రఉత్తితీర్షురయమితిపఠేత్ ద్వితీయేతర్తువైతరణీమస్యేతి
తృతీయేతాంతర్తుమస్యేతి ॥

అథోత్క్రాన్తిధేనుః

అథోత్క్రాన్తిధేనుః అద్యేత్యాద్యముకస్య

సుఖేనప్రాణోత్క్రమణప్రతిబన్ధకసకలపాపక్షయద్వారాసుఖేనప్రాణోత్క్రమణాయ

యథాశక్త్యలంకృతామిమాముత్క్రాన్తిధేనుంరుద్రదైవత్యామముకశర్మణేతుభ్యంసంప్రదదే గవామంగేష్వితిమన్త్రాన్తేనమమేతివదేత్

ధేన్వభావేద్రవ్యందేయమ్ ॥

ఉక్తప్రాయశ్చిత్తాదిదానాన్తవిధిమకృత్వాపిత్రాదిమరణేపుత్రాదినాప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాదాహాదికర్తవ్యయమ్

దానాన్యేకాదశాహేకార్యాణి పితుఃపాపాభావనిశ్చయేప్రాయశ్చిత్తంనావశ్యకమ్

కేచిదుత్క్రాన్తివైతరణ్యౌచదశదానానిచైవాహి మృతేపికృత్వాతంప్రేతందహేదిత్యాహుః

తులసీంసన్నిధౌకుర్యాచ్ఛాలగ్రామశిలాంతథా ।

కేచిత్తిలలోహహేమకార్పాసలవణభూమిధేనుసప్తధాన్యేత్యష్టదానాన్యాహుః క్కచిన్ముమూర్షోర్మధుపర్కదానముక్తమ్ ॥

పుత్రాదిఃకర్తాన్త్యకర్మాధికారార్థకృచ్ఛ్రత్రయాదికంవపనంచకుర్యాత్

తత్రమాతాపిత్రోఃసాపత్నమాతుఃపితృవ్యస్యజ్యేష్ఠభ్రాత్రాదేశ్చాన్త్యకర్మకరణేక్షౌరమావశ్యకమ్

పుత్రాణాంకర్తృభిన్నానామపిక్షౌరంనిత్యమ్
తథాదత్తకస్యపూర్వాపరయోర్మాత్రోఃపిత్రోర్మృతౌక్షౌరమ్

రాత్రౌతుదగ్ధ్వాపిణ్డాన్తంకృత్వావపనవర్జితమ్ । వపనంవర్జితంరాత్రౌశ్వస్తనీవపనక్రియా

పత్నీపుత్రకనిష్ఠభ్రాత్రాదేరన్త్యకర్మణిక్షౌరంనకార్యమ్ అన్యత్రకృతాకృతమ్ ॥

స్మశానేనీయమానశవస్యశూద్రస్పర్శేశూద్రేణవహనేవా
కుమ్భేసలిలమాదాయపఞ్చగవ్యంతథైవచ ।

సుమన్త్రైభిమన్త్ర్యాపస్తేనసంస్త్రాప్యదాహయేత్ కృచ్ఛ్రత్రయంచకుర్యాత్

సూతికారజస్వలయోఃస్పర్శేప్యేవమేవ ప్రాయశ్చిత్తంతుపఞ్చదశకృచ్ఛ్రాః

శూద్రేణద్విజదాహేతుచాన్ద్రాయణపరాకప్రాజాపత్యానిసముచ్చయేనపుత్రాదిఃకృత్వాస్థీనిపునర్దహేత్

అస్థ్యభావేపాలాశవిధిః ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టాధరోచ్ఛిష్టోభయోచ్ఛిష్టేషుకృచ్ఛ్రత్రయమ్

అస్పృశ్యస్పర్శనేషట్కృచ్ఛ్రాః అన్తరాలమృతౌనవ ఖట్వామరణేద్వాదశ
నిగడమృతౌపఞ్చదశ

రజకాదిసప్తవిధాన్త్యజాదిస్పృష్టమరణేత్ర్యేకత్రింశత్కృచ్ఛ్రాణి

దేశాన్తరమణేపరాకద్వయమష్టౌకృచ్ఛ్రవా కృచ్ఛ్రత్రయంప్రకుర్వీతఆశౌచమరణేపిచ ।

అర్ధదగ్దేశవేచితేరస్పృశ్యస్పర్శేకృచ్ఛ్రత్రయమ్ ఏవంపుత్రాదయఃపిత్రాదేఃపాపినః

పాపానుసారేణప్రాయశ్చిత్తకాణ్డోక్తంప్రాయశ్చిత్తందుర్మరణాత్మఘాతాదినిమిత్తే

పూర్వోక్తప్రాయశ్చిత్తంనారాయణవల్యాదికంచకృత్వైవాన్త్యకర్మకుర్యుః

ఏవముక్తప్రాయశ్చిత్తంవినాదాహాదికృతంవ్యర్థభవేత్ ఉభయోశ్చనరకః ॥

పతిపత్న్యేరికకాలేదహనేప్రాప్తేభార్యాయాఃపత్యాసహద్వివచనాన్తమన్త్రోహేనదాహంకృత్వాపి
ణ్డాదికంపతిపూర్వకంపృథక్కార్యమ్

ఏవంసపత్నీనామేకకాలేమృతౌసహైవదాహః పిణ్డాదికంతుజ్యేష్ఠక్రమేణపృథగేవ

ఏవంపితాపుత్రయోర్భ్రాత్రోశ్చలౌకికాగ్నిదాహ్యయోర్దాహఃసహైవ
పిణ్డాదిపితృపూర్వజ్యేష్ఠపూర్వచపృథక్

పుంబాలానాంస్త్రీబాలానాంచదహనేఖననేచైవమేవేతినాగోజీభట్టీయే
రజస్వలాగర్భిణ్యాదిమరణేసహగమనేచవక్ష్యతే ॥

అథగోమయోపలిప్తభూమౌకుశేషూపవిష్టోదక్షిణశిరాఃశయితోవాగోపీచన్దనాదిమృదాకృతాతిల
కఃశ్రీవిష్ణుంస్మరన్

పుణ్యసూక్తంగీతాంసహస్రనామాదిస్తోత్రాణిపఠేచ్ఛృణుయాద్వా

అమృతత్వప్రాప్త్యర్థపుణ్యసూక్తస్తోత్రాదీనాంపాఠంశ్రవణంవాకరిష్యేఇతిసంకల్పః

శ్రోతుఃసంకల్పాశక్తౌశ్రావయితాస్యాముకశర్మణోమృతత్వప్రాప్తయేఽముకంశ్రావయిష్యఇతిసం
కల్పయేత్

నానానమితిసూక్తంపురుషసూక్తంవిష్ణుసూక్తముపనిషద్భాగాఇత్యాదిపుణ్యసూక్తాని

రామకృష్ణాదినామస్మరణేజాతిమాత్రస్యాధికారః ॥

అథసాగ్నేర్విశేషః

అథసాగ్నేర్విశేషః గృహ్యాగ్నిమతోగృహ్యాగ్నితాగ్నిమతః స్త్రేతాగ్నిభిర్దాహః కార్యః తత్రగృహ్యాగ్నిమతః

శ్రౌతాగ్నిమతశ్చకృష్ణపక్షేమరణేతద్దైవసాయంకాలాహుతీర్దర్శసాయంకాలపర్యన్తాః

పక్షహోమవత్సకృద్గ్రహణేనైవహుత్వాపునఃసంకల్పపూర్వకంప్రాతరాహుతీశ్చప్రతిపత్ప్రాతర్హోమాన్తాస్తద్వదేవహుత్వాదర్శయాగంకుర్యాత్

యాగాసంభవేఆజ్యంసంస్కృత్యస్రుచిచతుర్వారంగృహీత్వాపురోనువాక్యాయాజ్యాభ్యామేకైకాంప్రధానాహుతింజుహుయాత్

స్మార్తేతుచతుర్గృహీతాజ్యేనాగ్నయేస్వాహేన్ద్రాగ్నిభ్యాంస్వాహేతినామ్నైవప్రధానాహుతిద్వయమ్

శుక్లపక్షేరాత్రౌమరణేసాయంహోమస్యకృత్వాప్రాతర్హోమమాత్రమాకృష్యతద్దైవకుర్యాత్

నాత్రపౌర్ణిమాన్తానాందర్శాన్తానాంవాహోమానామిష్టిప్రధానపూర్ణాహుతీనాంవాకరణమశుక్లపక్షేదివసామరణేతునకస్యాపిహోమస్యాకర్షణమ్

ఏవంకృష్ణపక్షమరణేపిదైవాత్పూర్ణమాసేష్టయతిక్రమేహోమాపకర్షప్రధానపూర్ణాహుత్యాదికం చకృతమనారబ్ధత్వాదితి

భాతి
కరణపక్షేఽతిక్రాన్తపూర్ణమాసపూర్ణాహుతీర్హుత్వాపక్షహోమాన్కృత్వాదర్శపూర్ణాహుతయఃకార్యాః

అగ్న్యావరణోర్యారారుఢేప్రమీయేతపతిర్యది ।

ప్రేతంసంస్పృష్టామథిత్వాగ్నింజప్త్వాచోపావరోహణమ్
ఘృతంచద్వాదశోపాత్తంతూష్ణీంహుత్వాశవక్రియా ।

విచ్ఛిన్నశ్రౌతాగ్నేర్మృతౌతుప్రేతాధానంకార్యమ్
తద్యథాప్రేస్యాగ్న్యాలయేక్షిప్త్వారణీసంనిధాప్య

యస్యాగ్నయోజుహ్వతోమాంసకామాఃసంకల్పయన్తేయజమానమాంసం

జాయతుతేహవిషేసాదితాయస్వర్గేసోకమిమంప్రేతంనయత్వితియజుర్మన్త్రేణమథిత్వాగ్నిమాయతనేప్రణీయ

ద్వాదశగృహీతాజ్యేనతూష్ణీంహుస్వాతేనదాహాదికార్యమ్
నష్టేష్వగ్నిష్వథారణ్యోర్నాశేస్వామీమ్రియేతచేత్ ।

ఆహరేదరణీద్వన్ద్వంమనోజ్యోతిఋచాతతః శేషంప్రాగ్వత్ ॥

స్మార్తాగ్నిమతః

స్మార్తాగ్నిర్యదివిచ్ఛిన్నస్తతోయతోవిచ్ఛేదస్తావత్కాలగణనయాపూర్వార్ధోక్తరీత్యాప్రాయశ్చిత్తం తద్దైవకుర్యాత్సంకల్పయేద్వా

ప్రాయశ్చిత్తాన్తేహోమద్రవ్యంస్థాలీపాకద్రవ్యంచతావత్కాలగణనయాదేథమ్ తతోరణిపక్షేపూర్వవదరణీమన్థనమ్

పక్షాన్తరేముకశర్మణోగ్నివిచ్ఛేదనిమిత్తకందాహేయాగ్నిసిద్ధయర్థేప్రేతాధానంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్యాయతనే

సంభారాన్నిక్షిప్యలౌకికాగ్నింప్రతిష్ఠాప్యాజ్యంసంస్కృత్యాయాశ్చేతిమన్త్రేణయస్యాగ్నయఇతి పూర్వోక్తమన్త్రేణచహుత్వావ్యాహృతిచతుష్టయంజుహుయాత్

ఏవమౌపాసనఃసిద్ధోభవతి పత్నీమరణేప్యేవమేవేతిభట్టాః

ఏవంవిధురస్యాపిశ్రౌతాగ్నిగృహ్యాగ్నిపరిగ్రహసత్వేయథాయథంతత్తదగ్నిభ్యాందాహః

విధురస్యాగ్నిపరిగ్రహోత్తరంతద్విచ్ఛేదేపూర్వోక్తరీతిభ్యాంతత్తదగ్న్యోరాధానామ్ ॥

అగృహీతగృహ్యాగ్నికయోఃసభార్యవిధురయోర్బ్రహ్మచారిసమావృత్తయోశ్చానుపనీతావివాహిత

పుత్నకన్యయోశ్చనిరగ్నికభార్యావిధవయోశ్చకపాలాగ్నినాలౌకికకాగ్నినావాదాహః

అగ్నివర్ణకపాలేకరీషాదినోత్పాదితోభూర్భువఃస్వఃస్వాహేత్యాజ్యాహుత్యాసంస్కృతోగ్నిఃకపాలాగ్నిః

లౌకికాగ్నిశ్చాన్త్యజాగ్నిపతితాగ్నిసూతికాగ్నిచితాగ్న్యమేధ్యాగ్నిభిన్నోగ్రాహ్యః

యస్యానయతిశూద్రోగ్నింతృణకాష్ఠహవీంషివా l ప్రేతత్వంచసదాతస్యశూద్రఃపాపేనలిప్యతే

ఆహితాగ్నిదంపత్యోఃపూర్వపతిమరణేపత్యుఃసర్వాగ్నిభిర్దాహః పశ్చాన్మృతభార్యాయాస్తు

నిర్మథ్యాగ్నినాకపాలాగ్నినావా పూర్వభార్యామరణేతుతస్యాఅపిసర్వాగ్నిభిర్దాహఃకార్యః

సర్వపాత్రాణ్యపితస్యైదేయాని
పశ్చాన్మృతస్యతుపత్యుఃపునరాధానేనత్రేతాగ్నిసత్వేతేనదాహః

ఆధానాకరణేనిర్మథ్యేనలౌకికాగ్నినావేతికేచిత్ యాజ్ఞికాచారోపిప్రాయేణైవమేవ ll

అత్రనిర్ణయసిన్ధుః సాగ్నేఃపత్నీమృతౌద్వౌపక్షౌ పునర్వివాహేచ్ఛాయాంపూర్వాగ్నిభిర్భార్యా

దగ్ధ్వాపునర్దారక్రియాంకుర్యాత్పునరాధానమేవచేత్యేకఃపక్షః
దాహయిత్వాగ్నిహోత్రేణస్త్రియంవృత్తవతీంపతిః l

ఇత్యాదివచనజాతానిపునర్వివాహేచ్ఛుపరాణ్యేవ

పునర్వివాహాశక్తౌనిర్మథ్యాగ్నినాతాందగ్ధ్వాపూర్వాగ్నిష్వేవాగ్నిహోత్రహోమేష్ట్యాదిచాతుర్మాస్యాది

కార్థమ్ సోమయాగోనకార్యః పూర్వాగ్న్యేకదేశేనదహేదితియజ్ఞపార్శ్వదేవయాజ్ఞికాదయః

యానితుతస్మాదపత్నీకోప్యగ్నిహోత్రమాహరేదితిశ్రుతిస్మృత్యాదివచనానితానిపూర్వాగ్నిష్వేవాగ్నిహోత్రపరాణినత్వపత్నీకస్యాధానార్థాని

అపత్నీకస్యాధాననిధాయకమూలవచనాభావాతదారకర్మణియద్యశక్తఆత్మార్థమగ్న్యాధేయమి త్యాపస్తమ్బసూత్నంతు

పునర్వివాహాశక్తౌపూర్వకృతమగ్న్యాధేయమాత్మార్థమేవస్థాప్యంనపత్న్యైదద్యాదిత్యేవంపరమ్

బ్రాహ్మణభాష్యాపరార్కాశర్కరామాణ్డారాదిమతమప్యేచమేవ
యేత్వపత్నీకస్యాధానమాహుస్తదాశయంనవిద్మఇతి

ఇదంనిర్ణయసిన్ధుమతమేవయుక్తంభాతి
యాజ్ఞికానామాచరస్త్వన్తర్గూఢవివాహేచ్ఛామూలకోనప్రామాణ్యాపాదకః

పునర్వివాహాశయాసర్వాగ్నిదానేపశ్చాద్వివాహాసంభవేసిన్ధుమతే
ఆధానాభావాన్నిర్మథ్యాగ్నిరేవశరణమ్

కేషాంచిన్మతేపునరాధానమ్

అత్రనిర్మథ్యాదినాపూర్వమృతభార్యాదాహపక్షేపూర్వాగ్నినాముత్సర్గేష్టయాత్యాగంకృత్వాపున రాధానంకృత్వాగ్నిహోత్నంకార్యమితికేచిదాహుః

ఏవంస్మార్తాగ్నిమతఃపూర్వభార్యామరణేపి
గృహ్యాగ్న్యేకదేశేనతాందహేదవాశిష్టాగ్నౌనిత్యహోమస్థలీపాకాగ్రయణానికార్యాణి

అత్నసర్వత్నశ్రౌతస్మార్తేచకుశపత్నీవిధానేనైవాధానాదికర్మాధికారః ॥

అనకభార్యస్యజ్యేష్ఠాయాంజీవత్యాంకనిష్ఠభార్యామరణేనిర్మథ్యాదినాతాందహేత్
నశ్రౌతస్మార్తాగ్నిభిః

కేచిత్పూర్వసర్వాగ్నిభిఃకనిష్ఠాందగ్ధ్వాజ్యేష్ఠయాసహపునరాధానంకార్యమిత్యాహుస్తదగ్నిద్వయసంసర్గపరంమతాంతరపరంవాబోధ్యమ్

దాహకాలేగ్నినాశేతు యజమానేచితారుఢేపాత్రన్యాసేకృతేసతి ।

వర్షాద్యభిహతేవహ్నౌచితాదిస్థేకథంచన తదార్ధదగ్ధకాష్ఠానితానినిర్మథ్యతందహేత్ ॥

అథగృహాత్స్మశానేశవనయనాదిప్రకారః

అథగృహాత్స్మశానేశవనయనాదిప్రకారః
తత్రవిప్రప్రేతంనగరపశ్చిమద్వారేణశూద్రందక్షిణద్వారేణనిః

సార్యసజాతీయాఃశవంప్రచ్ఛాదితముఖంప్రాకశిరసందాహదేశంనయేయుః
పూర్వోక్తోగ్నిఃశవాగ్రేన్యేననేతవ్యః

ప్రేతాగ్న్యోర్మధ్యేన్యేననగన్తవ్యమ్

సర్వేసపిణ్డాదయోధఃకృతోపవీతాముక్తకేశాజ్యేష్ఠపురఃసరాఃప్రేతమనుగచ్ఛేయుఃప్రేతశ్చనగ్నోనదగ్ధవ్యఃనిఃశేషతశ్చనదాహ్యః

శవవస్త్రంచస్మశానవాసిభ్యోదేయమ్

ప్రేతశ్చకేశనఖాదివాపయిత్వాసంస్నాప్యగన్ధపుష్పాద్యైరలంకృత్యదగ్ధవ్యఃదినేమృతోదివైవదాహోరాత్రిమృతస్యరాత్రావేవ

దివావారాత్రౌవాస్థితఃశవఃపర్యుషితఃపర్యుషితశవంపఞ్చగవ్యేనస్నాపయిత్వాప్రాజాపత్యత్రయంకృత్వాదహేత్

ముఖస్థసప్తచ్ఛిద్రాణిహిరణ్యశకలైరాచ్ఛాదయేత్

అత్రపాత్రన్యాసోమన్త్రవద్దాహాదివిధిశ్చస్వస్వసూత్రానుసారిశ్రౌతస్మార్తాన్త్యేష్టిప్రయోగేపుజ్ఞేయః

తతోదాహాన్తేఘటస్ఫోటాదికంకార్యమ్ శిలావిపర్యయేపిఘటస్ఫోటస్యనావృత్తిః

తతశ్చితామప్రదక్షిణంసర్వేపర్యావృత్యసచైలంస్నాత్వాచమ్యసగోత్రసపిణ్డ

సమానోదకానాంమాతామహీమాతామహయోరాచార్యాదేశ్చదుహితృభగిన్యోశ్చావశ్యంతిలాఞ్జలిందద్యుః

తద్యథా
వృద్ధపూర్వాదక్షిణాముఖాఅముకగోత్రనామాప్రేతస్తృప్యాత్వితిమన్త్రేణాఞ్జలినాసకృత్పాషాణేసిఞ్చేయుః

అత్రస్నానోదకదానేఽపనఃశోశుచదఘమితిమన్త్రేణ స్నానమేవతేనమన్త్రేణేత్యన్యే

స్త్రీణాంతుమన్త్రోనాస్తిమాతులపితృష్వసృమాతృష్వసృస్వస్త్రీయశ్వశురమిత్రయాజకాదీనాముదకదానంకృతాకృతమ్

కరణపక్షేపినాశ్మన్యేవోతినియమః వ్రాత్యబ్రహ్మచారిపతితవ్రతిక్లీబచోరాశ్చనోదకందద్యుః

తత్ర వ్రాత్యాయథాకాలాముపనయనహీనాః వ్రతినఃప్రకాన్తప్రాయశ్చిత్తాః
చోరాఃసువర్ణతత్సమద్రవ్యాపహారిణః

బ్రహ్మచారిభిర్మాతాపితృపితామహమాతామహగుర్వాచార్యాదీనాముదకదానంకార్యమ్

ప్రక్రాన్తప్రాయశ్చిత్తైస్తుతదన్తేఉదకదానంత్రిరాత్రాశౌచంచకార్యమ్
వ్రాత్యాదిభిఃప్రేతస్పర్శవహనదాహదిణ్డాదికమపినకార్యమ్

అన్యాభావే బ్రహ్మచార్యపిపిత్రాదేర్దాహమాశౌచంకుర్యాత్ కర్మలోపస్తునాస్తీత్యుక్తమ్

ఇదంచోదకదానమేకవాససాపసవ్యేనైవ
ఉదకదానోత్తరంపునఃస్నాత్వావస్త్రాణినిష్పీడ్యకులబృద్ధాః

పుత్రాదీన్పూర్వోతిహాసైఃసమాశ్వాస్య

విప్రానుమత్యాకనిష్ఠానుక్రమేణగృహంగత్వానిమ్బపత్రాణిశనైర్భక్షయిత్వాచమ్యాగ్న్యుదకగోమయాదీనస్పృష్ట్వా

ద్వారాశ్మనిపదంనిధాయగృహంప్రవిశేయుః నిమ్బపత్రభక్షణంకృతాకృతమ్
తతస్తద్దినేఉపవసేయుః

ఉపవాసాశక్తావయాచితలబ్ధేనాన్యగృహపక్వేనవైకేనైవహవిష్యాన్నేనవర్తేరన్ ॥

తత్రాశౌచమధ్యేమాషమాంసాపూపమధురలవణదుగ్ధాభ్యఙ్గతామ్బూలక్షారాణివర్జ్యాని

క్షారాణితు తిలముద్రాదృతేశైమ్బ్యంసస్యేగోధూమకోద్రవౌ ।
ధాన్యాకందేవధాన్యంచశమీధాన్యంతథైవచ

స్విన్నధాన్యంతథాపణ్యంమూలంక్షారగణఃస్మృతః ।

కేచిత్రైన్ధవంభక్ష్యమిత్యాహుః
ఆదర్శస్త్రీసఙ్గద్యూతాదిహసనరోదనోచ్చాసనానినిత్యంత్యజేయుః

బాలవృద్ధాతురవర్జతృణకటాస్తీర్ణభూమౌపృథకశయీరన్ నకమ్బలాద్యాస్తీర్ణభూమౌ

మార్జనాదిరహితమేవస్త్రానమ్
అస్థిసంచయనాదూర్ధ్వభార్యాపుత్నవ్యతిరిక్తానాంశయ్యాసనాదిభోగోస్త్యేవ స్త్రీసంగస్తునాస్తి ॥

అస్థిసంచయనం

అస్థిసంచయనంతుసమన్త్రాగ్నిదాహదినాదారభ్యప్రథమదినేద్వితీయేతృతీయేచతుర్థేసప్త
మేనవమేవాగోత్రజైః

సహస్వస్వసూత్రోక్తప్రకారేణకార్యమ్

తత్రద్విపాదత్నిపాదనక్షత్నాణికర్తుర్జన్మనక్షత్నంచవర్జ్యమ్
సంభవేర్కభౌమమన్దవారావర్జ్యాః

పాలాశదాహాస్థిదాహయోఃసద్యఃసంచయనమ్
అస్థ్నాంగఙ్గాంభసితీర్థాన్తరేవాప్రక్షేపఃతద్విధిర్వక్ష్యతే

అరణ్యేవృక్షమూలేనిఖననంవా అస్థీన్యన్యకులస్థస్యనీత్వాచాన్ద్రాయణంచరేత్ ।

దయయాన్యస్యాపినయనేమహాపుణ్యమ్
అస్థ్నాంశ్వసూకరశూద్రాదిస్పర్శేపఞ్చగవ్యశాలగ్రామతులస్యుదకైఃప్రోక్షణమ్

ఆశౌచమధ్యేస్వగోత్రజైఃసహభోక్తవ్యంతచ్చదివైవ
భోజనంచమృన్మయేషుపర్ణపుటకేషువాకార్యమ్ నతుధాతుపాత్రేషు ॥

తత్సాథేయం శ్రాద్ధం

దాహాదినాదారభ్యదశపిణ్డాదశదినమధ్యేదర్భాస్తీర్ణభూమావమన్త్రకందేయాః

క్షత్రియాదీనాంనవపిణ్డానవదినాన్తందశమపిణ్డస్త్వాశౌచాన్త్యదినే

ప్రథమేఽహనియోదేశోయశ్చకర్తాయచ్చతణ్డులాదిద్రవ్యంయచ్చోత్తరీయశిలాపాకపాత్రాదిత
దేవదశాహాన్తమ్

ఏతదన్యతమవ్యత్యయేయతోవ్యత్యయస్తతః

పునరావృత్తిఃశిలావిపర్యయేపిఘటస్ఫోటాదేర్నావృతిరిత్యుక్తేలౌంకికశిలాగ్రాహణమ్

తేనపిణ్డదానతిలాఞ్జల్యాదికస్యైవావృత్తిర్నదాహస్య కేచిదాచార్యవిపర్యయేప్యావృత్తిమాహుః

యత్నపుత్రాదిముఖ్యకర్తురసాన్నిధానాదముఖ్యాధికారిణా

పిణ్డదానక్రియారబ్ధాతత్నమధ్యేపుత్రాదిసన్నిధానేప్యముఖ్యకర్త్రైవదశాహాన్తాక్రియాసమాపనీ
యా

ఏకాదశాహాదికంతుపుత్రాదిముఖ్యేనైవ

సమన్త్రకదాహమాత్రేఽన్యేనకృతేతుపిణ్డదానాదిదశాహకృత్యంసన్నికృష్టముఖ్యేనైవకార్యమి
తిమితాక్షరాదయః

అన్యేతుసగోత్రోఽసగోత్రోవాయఃసమన్త్రకదాహకర్తాసఏవదశాహకత్యంకుర్యాదిత్యాహుః

పత్న్యాఃకర్తృత్వే రజోదర్శనేజాతేసాతదన్తేకుర్యాత్
కర్తురస్వాస్థ్యేన్యేనసర్వాఃక్రియాఃపునఃకార్యాః

పిణ్డద్రవ్యేషుతణ్డులాముఖ్యాః తదభావేఫలమూలశాకతిలమిశ్రసక్తవోపి

ప్రేతశ్రాద్ధేషుపితృశబ్దస్వధాశబ్దానుశబ్దాఃపుష్పధూపదీపదానాదౌమన్త్రాశ్చనవాచ్యాఃత్ర్యహాశౌ
చేపర్ణశరదాహాదౌప్రథమేదినేఏకఃపిణ్డః

ద్వితీయేచత్వారః తృతీయేపఞ్చేతిక్రమోబోధ్యః
పుత్రేణవర్ణశరదాహేకృతేతుతస్యదశాహాశౌచాన్తేనత్ర్యహమధ్యేపిణ్డసమాప్తిర్నకార్యా

శిరస్త్వాద్యేనపిణ్డేనప్రేతస్యక్రియతేసదా । ద్వితీయేనతుకర్ణాక్షినాసికాః
తృతీయేనకణ్ఠస్కన్ధభుజవక్షాంసి

చతుర్థేననాభిలిఙ్గగుదాని పఞ్చమేనజానుజఙ్ఘపాదమ్ షష్ఠేనమర్మాణి సప్తమేననాడ్యః

అష్టమేనదన్తలోమాని నవమేనవీర్యమ్ దశమేనతుపూర్ణత్వంతృప్తతాక్షుద్విపర్యయః ।

జలందశాహమాకాశేస్థాప్యంక్షీరంచమృన్మయే ౧ ప్రేతాత్నస్నాహీత్యుదకమ్
ఇదంపిబేతిచక్షీరమ్

ఇదంచకృతాకృతమ్ తతఃప్రేతోపకృతయేదశరాత్నమఖణ్డితమ్ ।

కుర్యాత్రప్రదీపంత్రైలేనవారిపాత్నంచమార్తికమ్ భోజ్యాద్భోజనకాలేతుభక్తముష్టించనిర్వపేత్ ।

నామగోత్నేణసంబుద్ధయాధరిత్ర్యాంపిత్రృయజ్ఞవత్ ౨
భూర్లోకాత్రేప్రతలోకంతుగన్తుంశ్రాద్ధంసమాచరేత్ ।

తత్పాథేయంహిభవతిమృతస్యమనుజస్యచ ॥3॥

అథదశాహమధ్యేదర్శపాతేనిర్ణయః

పిణ్డదానాదౌప్రారబ్దేయదిమధ్యేదర్శప్రాప్తిస్తదామాతాపితృవ్యతిరిక్తానాంసర్వదశాహకృత్యమాకృష్యదర్శఏవసమాపనీయమ్

మాతాపితృవిషయేతుత్ర్యహమధ్యేదర్శపాతేనాపకర్షః
త్రిరాత్రాన్నరందర్శపాతేతుపిత్రోరపిసర్వదర్శేఏవసమాపనీయమితికేచిత్

అన్యేతుత్రిరాత్రోర్ధ్వమపిదర్శపాతేఔరసపుత్రేణపిత్రోస్తన్త్రసమాప్తిర్నకార్యేత్యాహుః
అత్రదేశాచారాద్వ్యవస్థేతిసిన్ధ్వాదయః

యదిద్వైవాద్దర్శాత్పూర్వ
పిణ్డదానాదితన్త్రంనారబ్ధంతదాదాహమాత్నేసమన్త్రకేజాతేపినదర్శేతన్త్రసమాప్తినియమఇతిభాతి

దర్శోత్తరమేవతన్త్రారమ్భసమాప్తిసంభవేన
ద్విరైన్ధవేతుకుర్వాణఃపునఃశావంసమశ్నుతఇత్యుక్తదోషాప్రసక్తేః

ఏవందర్శేపకృష్యత్రన్తసమాప్తావప్యాగ్నిపిణ్డదాతుర్దశాహమాశౌచమస్త్యేవ పుత్రాదేఃసపిణ్డస్యతుసుతరామ్

దశాహప్రేతపిణ్డాన్ప్రదాయాస్తాత్వాభుక్త్వాసపిణ్డస్యత్రిరాత్రోపవాసః సపిణ్డస్యోపవాసాఏకః

మత్యాద్విగుణమ్ ప్రేతకృత్యంకుర్వతాసంచయనాదర్వాకస్త్రీసఙ్గేకృతేచాన్ద్రాయణమ్ ఊర్ధ్వకృచ్ఛ్రత్రయమ్

అన్యేషామాశౌచినాంసంచయనాదర్వాకత్రిరాత్రంతదుత్తరమేకోపవాసః ॥

అథనవశ్రాద్ధమ్

అథనవశ్రాద్ధమ్ ప్రథమేహ్నితృతీయేచపఞ్చమేసప్తమేతథా ।

నవమైకాదశేచైవతన్నవశ్రాద్ధముచ్యతే నవశ్రాద్ధనిపఞ్చాహురాశ్వలాయనశాఖినః ।

ఆపస్తమ్బాఃషడిత్యాహుర్విభాషాత్వితరేషుహి పఞ్చపక్షేఏకాదశాహేనవశ్రాద్ధంనకార్యమ్

ఏతాన్యేవవిషమశ్రాద్ధానీత్యుచ్యన్తే నవశ్రాద్ధనిదశాహాన్తర్నవమిశ్రంతువత్సరఇత్యన్యత్ర

అకృత్వాతునవశ్రాద్ధంప్రేతత్వాన్నైవ ముచ్యతే । నవశ్రాద్ధంత్రిపక్షంచషణ్మాసంమాసికానిచ ।

నకరోతిసుతోయస్తుతస్యాధఃపితరోగతాః అర్ఘ్యహీనమధూపంచగన్ధమాల్యవివర్జితమ్ ।

నవశ్రాద్ధమమన్త్రంస్యాదవనేజనవర్జితమ్ ఆశిషోద్విగుణాదర్భాజయాశీః స్వస్తివాచనమ్ ।

పితృశబ్దఃస్వసంబన్ధఃశర్మశబ్దస్తథైవచ ౩ పాత్రాలమ్భోవగాహశ్చఉల్ముకోల్లేఖనాదికమ్ ।

తృప్తిప్రశ్నశ్చవికిరః శేషప్రశ్నస్తథైవచ ప్రదక్షిణావిసర్గశ్చసీమాన్తగమనంతథా ।

అష్టాదశపదార్థాశ్చప్రేతశ్రాద్ధేవివర్జయేత్

తిలోసీతిమన్త్రేస్వధానమఃపితృశబ్దానవాచ్యాఃకింతుప్రేతశబ్దోహేనతూష్ణీంవాతిలావపనమ్

తూష్ణీమర్ఘ్యదానమ్ అముష్మైస్వాహేతిప్రేతనామ్నాపాణిహోమః

బహ్వృచానాంసర్వైకోద్దిష్టేష్వగ్నౌకరణమస్త్యేవ అన్యశాఖినాంతుతాన్నిషేధః

నామ్నైకఃపిణ్డః: నినయనమన్త్రేఊహః అనుమన్త్రణాదికంత్వమన్త్రకమ్

అభిరమ్యతామితివిసర్జనమ్ ఏవంనవశ్రాద్ధవర్జైకోద్దిష్టేషు

నవశ్రాద్ధంత్వమన్త్రకంసర్వమితినారాయణవృత్తిః
ఉత్తానంస్థాపయేత్పాత్రమేకోద్దిష్టేసదాబుధః ।

న్యుబ్జంతుపార్వణేకుర్యాత్తస్యోపరికుశాన్న్యసేత్

సపిణ్డీకరణాన్తానిప్రేతశ్రాద్ధానిలౌకికాగ్నావిత్యాశ్వలాయనమతమ్

నవశ్రాద్ధానిసంభవేఽన్నేనకుర్యాదన్యథామాన్నేన ॥

విఘ్నేతు నవశ్రాద్ధంమాసికంచయద్యదన్తరితంభవేత్తత్తదుత్తరశ్రాద్ధేనసహతన్త్రేణకార్యమ్

శావేఆశౌచాన్తరప్రాప్తౌనవశ్రాద్ధానికుర్యాదేవ సహగమనేతు
నవశ్రాద్ధానిభిన్నానిసపిణ్డీకరణంపృథక్ ।

ఏకఏవవృషోత్సర్గోగౌరేకాత్రదీయతే
శూద్రస్యామన్త్రకంసర్వద్విజవన్నామ్నైవకార్యమితిస్మృత్యర్థసారః

అత్రవయోధికమరణేతత్కనిష్ఠానాంసపిణ్డానాందశమేహనిముణ్డనంకేచిదాహుః

మాతాపిత్రాచార్యేషుమృతేషునియమేనదశమేహనిముణ్డనమ్
ఏవంభర్తరిమృతేస్త్రియాఅపిముణ్డననియమః

పుత్రాణాంసర్వేషాందాహకర్తుశ్చదాహాఙ్గభూతంప్రథమదినేదశమదినేచముణ్డనమ్
అత్రదేశాచారాద్వ్యవస్థా

అత్రరాత్రిమృతస్యరాత్రౌదాహేపిప్రాతరేవముణ్డనమిత్యుక్తమ్ ॥

తతోదశేమహనిపూర్వవస్త్రశుద్ధింగృహశుద్ధించకృత్వాగౌరసర్షపతిలకల్కేనసశిరః

స్నానంకృత్వానవవస్త్రేపరిధాయపరిహితవస్త్రాణిప్రేతవస్త్రాణిచాన్త్యజేభ్యః

ఆశ్రితేభ్యశ్చదత్త్వాసువర్ణాదీనిమఙ్గలవస్తూనిస్పృష్ట్వాగృహంప్రావిశేత్ ॥

అథాస్థిక్షేపవిధిః

అథాస్థిక్షేపవిధిః తత్రాదౌసంచయనాదినేఽస్థిస్థాపనప్రకారః
ప్రేతస్థానేబలిందత్త్వాక్షీరేణాభ్యుక్ష్యవాగ్యతః ।

ప్రేతస్యాస్థీనిగృహ్ణీయాత్ప్రధానాఙ్గోద్భవానివ ౧ పఞ్చగవ్యేనసంస్నాప్యక్షౌమవస్త్రేణవేష్ట్యచ ।

ప్రక్షిప్యమృన్మయేభాణ్డేనవేసాచ్ఛాదనేశుభే ౨ అరణ్యేవృక్షమూలేవాశుద్ధేసంస్థాపయేద్ధ ।

సూక్ష్మాన్యస్థీని తద్భస్మనీత్వాతోయేవినిక్షిపేత్ ౩
తతఃసంమార్జనంభూమేఃకర్తవ్యంగోమయామ్బుభిః ।

పూజాంచపుష్పధూపాద్యైర్బలిభిఃపూర్వవచ్చరేత్ ౪
తత్స్నానాచ్చనకైర్నీంత్వాతీర్థేవాజాహ్నవీజలే ।

కశ్చిచ్చప్రక్షిపేత్పుత్రోదౌహిత్రోవాసహోదరః ౫
మాతుఃకులంపితృకులంవర్జయిత్వానరాధమః ।

అస్థీన్యన్యకులస్థస్యనీత్వాచాన్ద్రాయణంచరేత్ ౬ గఙ్గాతోయేషుయస్యాస్థిక్షిప్యతేశుభకర్మణః ।

నతస్యపునరావృత్తిర్బ్రహ్మలోకాత్సనాతనాత్ ౭ అస్తంగతేగురౌశుక్రేతథామాసేమలిమ్లుచే ।

గఙ్గాయామస్థినిక్షేపంనకుర్యాదితిగౌతమః ౮ దశాహాన్తరస్థిప్రక్షేపేతునాస్త్యాదిదోషః

దశాహాభ్యన్తరేయస్యగఙ్గాతోయేస్థిమజ్జతి
గఙ్గాయాంమరణంయాదృకతాదృకఫలమవాప్నుయాత్ ॥

అథతీర్థేస్థిక్షేపంకర్తుతత్పూర్వాఙ్గవిధిః

యత్రాస్థీనినిఖాతానితాంభూమింసచైలస్నానపూర్వకంపృథగ్గోమూత్రాదిభిఃప్రోక్షయేత్

తత్ప్రగాయత్ర్యాగోమూత్రేణ గన్ధద్వారామితిగోమయేన ఆప్యాయస్వేతిక్షీరేణ
దధిక్రావ్ణఇతిదధ్నా ఘృతంమిమిక్షఇతిఘృతేన

ఉపసర్పేతిచతసృణామృచాంశఙ్ఖఃపితరస్త్రిష్టుపభూప్రార్థనఖననమృదుద్ధరణాస్థిగ్రహణేషు
క్రమేణవినియోగః

తాభిఋగ్భిః
క్రమేణాస్థిగ్రహణాంతానికర్మాణికృత్వాస్వయంజలాశయేగృహ్యోక్తవిధినాస్నాయాత్

తతోస్థిశుద్ధింకుర్యాత్ సాయథా
అస్థీనిస్పృష్ట్వాతోన్వింద్రమితితృచావృత్త్యాపఞ్చగవ్యైఃస్నాత్వాస్పృష్ట్వైవదశస్నానానికుర్యాత్

తత్ప్రగాయత్ర్యాదిపఞ్చమన్త్రైర్గోమూత్రగోమయక్షీరదధిసర్పిఃస్నానానికృత్వా
దేవస్యత్వేతికుశోదకేన

మానస్తోకేతిభస్మనా అశ్వక్రాన్తేరథక్రాన్తేఇతిమృదా మధువాతాఇతిమధునా
ఆపోహిష్ఠేతిశుద్ధోదకేనచస్నాయాత్

ఏవందశస్నానానికృత్వా஽స్థ్నాంకుశైర్మార్జనంకుర్యాత్ తత్రమన్త్రః అతోదేవాఇత్యృక్
అథసప్తమూక్తాని

ఏతోన్విం౦ద్రం౦ ౩ శుచీవోం ౩ నతమం౦హోనం ౮ ఇతివాఇతిం ౧౩ స్వాదిష్ఠయేతిం ౧౦ మమాగ్నేవర్చోం ౯ కద్రుద్రాయప్రం ౯

తతోయదీయాన్యస్థీనితస్యకృతసపిణ్డీకరణస్యపార్వణవిధినాశ్రాద్ధమస్థిప్రక్షేపాఙ్గభూతంహిర ణ్యేనకుర్యాత్

సక్తునాచపిణ్డదానం దశాహాన్తరస్థిక్షేపకరణేఏకోద్దిష్టవిధినాశ్రాద్ధమ్

తతస్తిలతర్పణంకృత్వాపఞ్చగవ్యపఞ్చామృతశుద్ధోదకైరస్థీనిప్రక్షాల్యయక్షకర్దమేనాలిప్యపు ష్పైః

ప్రపూజ్యాఽజినకమ్బలదర్భభూర్జపత్రశాణపట్టవస్త్రతాడపత్రాణాంక్రమేణసప్తధాసంవేష్టయ తామ్రసంపుటేస్థాపయేత్

తత్రయక్షకర్దమలక్షణమ్ ద్వాదశకర్షచన్దనంకుఙ్కుమంచషటకర్షఃకర్పూరశ్చతుః

కర్షాకస్తురీచైతేషాంమేలనాద్యక్షకర్దమఃతతోస్థిషుహేమరౌప్యఖణ్డానిమౌక్తికప్రవాలనీలమణీం శ్చప్రక్షిప్యస్వసూత్రోక్త

విధినాస్థణ్డిలాగ్నిప్రతిష్ఠాదికృత్వాష్టోత్తరశతంతిలాజ్యాహుతీర్జుహుయాత్ ఉదీరతాంశంఖఃపితరస్త్రిష్టుప్

అస్థిప్రక్షేపాఙ్గతిలాజ్యహోమేవినియోగః

ఉదీరతామితిసూక్తస్యచతుర్దశఋగ్భిఃప్రత్యృచమాహుతిరిత్యేవంసూక్తస్యసప్తావృత్తిభిరవశిష్ట దశాహుతీః

ప్రథమబుుగావృత్త్యేవమష్టోత్తరశతంతిలాహుతీరష్టోత్తరశతమాజ్యాహుతీశ్చజుహుయాత్

సవేష్టనాస్థిసముచ్చయయుతంతామ్రసంపుటమాదాయతీర్థగచ్ఛేత్
తత్రనియమాఃమూత్రపురీషోత్సర్గకాలేఆచమనకాలేచనాస్థీనిధారయేత్

శూద్రయవనాన్త్యజాదికాంస్వహీనజాతిమస్థిధారణకాలేనస్పృశేదితికాశీఖణ్డే

తతస్తీర్థప్రాప్యతీర్థప్రాప్తినిమిత్తకంస్నానాదివిధాయాస్థీనిస్నాపయిత్వాముకగోత్రస్యాముకశర్మ
ణోః

బ్రహ్మలోకాదిప్రాప్తయేఽముకతీర్థేస్థిప్రక్షేపమహంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్యపలాశపర్ణపుటేపశ్చగ
వ్యేనాస్థీన్యాసిచ్యాహిరణ్యశకలః

మాల్యఘృతతిలమిశ్రితాస్థీనిమృత్పిణ్డేనిధాయదక్షిణాందిశమేవక్షమాణోనమోస్తుః

ధర్మాయేతివదంస్తీర్థేప్రవిశ్యనాభిమాత్రజలేస్థిత్వాసమేప్రీతోస్త్వితుక్త్వాతీర్థేక్షిపేత్

తతఃస్నాత్వాజలాద్బహిరాగత్య
సూర్యదృష్టాహరింస్మృత్వావిప్రాయయథాశక్తిరజతందక్షిణాందద్యాత్

అముకస్యాస్థిక్షేపఃకృతస్తత్సాఙ్గతార్థరజతమిదంతుభ్యంసంప్రదదేఇతి ఇత్యస్థిప్రక్షేపప్రకారః
॥

అథైకాదశాహకృత్యమ్

అథైకాదశాహకృత్యమ్
ఏకాదశాహేప్రాతరుత్థాయగృహానులేపనంకృత్వాస్పృష్టసర్వవస్త్రక్షాలనః

పూర్వకంసర్వసపిణ్డానాంసచైలస్నానాన్తేసంధ్యాపఞ్చమహాయజ్ఞాదికర్మణి

శుద్ధిఃఏకాదశాహేసఙ్గవకాలేస్నానాచ్ఛుద్ధిరితికేచిత్ ఏకాదశాహేపుత్రాదేః

కర్తురపిపఞ్చమహాయజ్ఞాద్యధికారః సపిణ్డానాందర్శవార్షికశ్రాద్ధేష్వప్యధికారః

నాన్దీశ్రాద్ధమాత్రంచతుఃపురుషసపిణ్డైఃసపిణ్డీకరణాత్ప్రాకనకార్యమ్ ॥

తతోదశాహకర్మకారీఅముఖ్యఃకర్తాముఖ్యోవాపుత్రాదిఃకర్మావృషోత్సర్గాద్యేకాదశాహికంసర్వక
ర్మకుర్యాత్

ఏకాదశాహేప్రేతస్యయస్యనోత్సృజ్యతేవృషః । ప్రేతత్వంసుస్థిరంతస్యదత్తైః శ్రాద్ధశతైరపి

అత్రస్వయమేవసర్వకుర్యాన్నతుకామ్యవృషోత్సర్గవదాచార్యవరణమ్ అయంగృహేనకార్యః

అయంద్వాదశాహేప్యుక్తః క్వచిన్మృతాహేప్యుక్తః విషువద్వితయేచైవమృతాహేబాన్ధవస్యచేతి

వత్సరాభ్యన్తరేపిత్రోర్వృషస్యోత్సర్గకర్మణి । వృద్ధిశ్రాద్ధంనకుర్వీతతదన్యత్రసమారభేత్ ॥

వృషలక్షణంతు

లోహితోయస్తువర్ణేనముఖేపుచ్ఛేచపాణ్డురః । శ్వేతఃఖురవిషాణాభ్యాంసనీలోవృషఉచ్యతే

అథవాశ్వేతవర్ణస్యముఖ పుచ్ఛాదిశ్యామత్వేనీలవృషత్వమ్
యద్వాసర్వశ్యామస్యముఖాదిశ్వేతత్వేనీలవృషత్వమ్

కేచితవృషాభావేమృద్భిఃపిష్టైర్వావృషంకృత్వా హెూమాదివిధినావృషోత్సర్గఇత్యాహుః

యథోక్తాలాభేయథాలాభోద్వివర్షఏకర్షోవావృషోవర్షాధికాశ్చతస్రస్తుఏకావావత్సతరీస్యాత్

ప్రయోగస్తుస్వస్వసూత్రానుసారీగ్రాహ్యఃసవ్యేనపాణినాపుచ్ఛంసమాదాయవృషస్యతు ।

దక్షిణేనాపఆదాయసతిలాఃసకుశాస్తతః

ప్రేతగోత్రంసముచ్చార్యాముకస్మైవృషఏషమయాదత్తస్తంతారయత్వితివదన్స హేమజలం భూమావుత్సృజేత్

విధారయేన్నతంకశ్చిన్నచకశ్చనవాహయేత్ । నదోహయేచ్చతాంధేనుంనచకశ్చనబన్ధయేత్

పతిపుత్రవత్యాఃసువాసిన్యానవృషోత్సర్గః తత్రాన్ధనేఏకాపయస్వినీగౌర్దేయా

పతిపుత్రయోరన్యతరాభావేతుస్త్రీణామపివృషోత్సర్గః సహగమనేతుస్త్రీణాంవృషోత్సర్గస్థానేగౌరేవ

వృషోత్సర్గసాఙ్గతార్థతిలోదకుమ్భధేనువస్త్రహిరణ్యేతిపఞ్చదానాని

ఆశౌచాన్తరంచేదేకాదశాహేప్రాప్నోతితదావృషోత్సర్గాదికమాద్యమాసికంశయ్యాదిదానానిచకుర్యాదేవ

ఏవంకృతేవృషోత్సర్గేఫలవాజిమఖోదితమ్ । యముద్దిశ్యోత్సృజేన్నీలంసలభేతపరాంగతిమ్

వృషోత్సర్గఃపునాత్యేవదశాతీతాన్దశాపరాన్ । ఇతివృషోత్సర్గః ॥

అథైకాదశాహేమహైకోద్దిష్టమ్

అథైకాదశాహేమహైకోద్దిష్టమ్ ॥ ఇదంచమహైకోద్దిష్టంషోడశశ్రాద్ధేభ్యోభిన్నమేవ

అతఏవేదంకారిష్యమాణసర్వైకోద్దిష్టప్రకృతిభూతమిత్యుచ్యతే ఇదంచపాకేనైవ

అత్రసాతిసంభవేవిప్రోభోజయితవ్యః అసంభవేఽగ్నౌహోమః
బ్రాహ్మణంభోజయేదాద్ధేహోతవ్యమనలేథవా ।

ఇత్యుక్తేః శ్మశ్రుకర్మతుకర్తవ్యంనఖచ్ఛేదస్తథైవచ ।

స్నపనాభ్యఞ్జనేదద్యాద్విప్రాయవిధిపూర్వకమ్
తతఃక్షణపాద్యార్ఘ్యాసనగన్ధపుష్పాచ్ఛాదనాన్యేవదద్యాత్

నాత్రధూపదీపౌ ఏకోద్దిష్టందేవహీనమిత్యుక్తేరేకఏవావిప్రః దివైవచనిమన్త్రణమ్
ఏకమర్ఘ్యపాత్రమ్

స్వధాశబ్దనమఃశబ్దపితృశబ్దానసన్తి
తేనప్రత్తఃప్రేతఇమాంల్లోకాన్ప్రీణయాహినఇతిమన్త్రోహోర్ఘ్యపాత్రే

నాభిశ్రవణమ్ సర్వప్రాచీనావీతినైవకార్యమ్ దేవకార్యాభావాత్ అగ్నౌకరణవికల్పః

తత్రచపాణిహోమేపినతస్యభక్షణంకింత్వగ్నౌప్రక్షేపః ఏకఏవపిణ్డః
అనుమన్త్రణాదిసర్వమమన్త్రకమ్

స్వదితమితితృప్తిప్రశ్నః కాత్యాయనానామ్ అక్షయ్యస్థానేఉపతిష్ఠతామితివదేత్

అభిరమ్యతామితివిసర్జనమ్ అభిరతాః స్మేతివిప్రప్రతివచనమ్ శ్రాద్ధశేషభోజనంనాస్తి

అన్త్రేస్తానమ్ నవశ్రాద్ధేకోద్దిష్టేతుసర్వమమన్త్రకమిత్యుక్తమ్ విప్రాభావేత్వగ్నౌవేకోద్దిష్టంయథా

అగ్నౌపాయసంశ్రపయిత్వాజ్యభాగాన్తేఽగ్నేరగ్రేశ్రాద్ధప్రయోగంకృత్వాగ్నౌప్రేతపావాహ్యగన్ధాద్యైః

సంపూజ్యపృథ్వీతేపాత్రమిత్యాదినాన్నంసంకల్ప్యేదీరతామవరఇత్యష్టాభిశ్చతురావృత్తాభి ఋగ్భిర్ద్వత్రింశదాహుతీర్హుత్వాపిణ్డదానదిశ్రాద్ధంసమాపయేదితి

ఏవమేతదేకోద్దిష్టంస్త్రీణామపి ॥

అథాద్యమాసికమ్

అథాద్యమాసికమ్
తస్యామాసాదౌమాసికంకార్యమితివచనాన్మృతాహోముఖ్యఃకాలఃసచాశౌచప్రతిబన్ధాదతిక్రాన్త ఇతి

తదన్తేఏకాదశేహ్నితత్కార్యమ్ అతఏవ బ్రాహ్మణంభోజయేదాద్యేహోతవ్యమనలేథవా ।

పునశ్చభోజయేద్విప్రంద్విరావృత్తిర్భవేదిహ ఇతిప్రథమమాసికార్థద్వితీయావృత్తిరుక్త

అత్రచద్విరావృత్తిర్భవేదిహేత్యుక్తేఃషోడశమాసికానాంసపిణ్డయధికారార్థమపకృష్యకర్తవ్యా నాంద్వాదశాహాదౌకరణపక్షేయోజ్యా

తేషామేకాదశాహఏవకరణపక్షేతుషోడశమాసికానాంషోడశావృత్తయఏకంమహైకోద్దిష్టమితిసప్తదశావృత్త్యాపత్త్యాద్విరావృత్తిర్పవేదిహేత్యుక్తేరసఙ్గతేః

తథాచసపిణ్డయధికారార్థాపకృష్యాణాంమాసికానాంద్వాదశాహేకరణేఏకాదశాహేమహైకోద్దిష్టోత్తరమతిక్రాన్తః

మాద్యమాసికంకరిష్యఇతిసంకల్ప్యాద్యమాసికమాత్నమన్నేనామేనవావిప్రేదర్భబటౌవాప్రేతమావాహ్యకార్యమ్

నత్వాద్యమాసికస్యాగ్నౌ హెూమఃపునశ్చభోజయేద్విప్రమితివిశేషవచనాత్

ఇత్థంచమహైకోద్దిష్టమేకమాద్యమాసికమేకమిత్యేకోద్దిష్టస్యాద్విరావృత్తిఃస్పష్టైవ

యేత్వాద్యమాసికాతిరేకేణమహైకోద్దిష్టస్యైవద్విరావృత్తింవదన్తితేభ్రాన్తాః

అత్న కేచిదాద్యాబ్దికస్యాపిమృతాహఏవకాలఇతితస్యాప్యతిక్రాన్తత్వాదేకాదశాహే

ఆద్యమాసికమాద్యాబ్దికంచతన్త్రేణకరిష్యఇతిసంకల్ప్యద్వయమపితన్త్రేణకార్యమిత్యాహుః

అన్యేతుమాసాదౌమాసికంకార్యమాబ్దికం వత్సరేగతే

ఇతివచనాహితీయవర్షారమ్భేప్రథమాబ్దికమితినాబ్దికస్యైకాదశాహేఽనుష్ఠానమిత్యాహుః

ఏవంత్రిపక్షేసపిణ్డీకరణపక్షేఏకాదశాహేఆద్యమాసికమూనమాసే

ఊనమాసికంద్వితీయమాసారమ్భేద్వితీయమాసికంపక్షత్నయేత్రైపక్షికంచైకోద్దిష్టవిధినాః

కృత్వావాశిష్టద్వాదశమాసికాన్యపకృష్యతథైవకృత్వాసపిణ్డీకరణమ్ ఏవంపక్షాన్తరేషూహ్యమ్ ॥

ఏకాదశాహేతన్త్రేణషోడశమాసికాపకర్షపక్షేమహైకోద్దిష్టోత్తరందేశకాలౌ

సంకీర్త్యాతిక్రాన్తమాద్యమాసికంసపిణ్డయధికారార్థమపకృష్యోనమాసికాదీన్యూనాబ్దికాన్తా

పఞ్చదశమాసికానిచతన్త్రేణైకోద్దిష్టేనవిధినాకరిష్యఇతిసంకల్ప్యతన్త్రేణషోడశాపికుర్యాత్

కేచిన్మతేత్వతిక్రాన్తేఆద్యమాసికాద్యాబ్దికేఊనమాసికాదీనిచేత్యాదిసంకల్పః ॥

మాసికానితు ఆద్యమాసికమ్ ౧ ఊనమాసికమ్ ౨ ద్వితీయమాసికమ్ ౩ త్రైపక్షికమ్

౪ తృతీయమాసికమ్ ౫ చతుర్థమాసికమ్ ౬ పఞ్చమమాసికమ్ ౭ షష్ఠమ్ ౮ ఊనషాణ్మాసికమ్

౯ సప్తమమాసికమ్ ౧౦ అష్టమమ్ ౧౧ నవమమ్ ౧౨ దశమమ్ ౧౩ ఏకాదశమ్ ౧౪ ద్వాదశమ్

౧౫ ఊనాబ్దికమ్ ౧౬ చేతిక్రమేణజ్ఞేయాని ॥

అథైకాదశాహేరుద్రగణశ్రాద్ధమ్

అథైకాదశాహేరుద్రగణశ్రాద్ధమ్ తచ్చైకాదశరుద్రోద్దేశేనరుద్రరుపప్రేతోద్దేశేనవా

రుద్రోద్దేశపక్షేసవ్యేన రుద్రరుపప్రేతోద్దేశపక్షేఽపసవ్యేన వీరభద్రః ౧ శమ్భుః ౨ గిరీశః

౩ అజైకపాత్ ౪ అహిర్బుధ్న్యః ౫ పినాకీ ౬ అపరాజితః ౭ భువనాధీశ్వరః

౮ కపాలీ ౯ స్థాణుః ౧౦ భగః ౧౧ ఇత్యేకాదశరుద్రాః

అత్ర శక్తేనైకైకరుద్రనామ్నైకోవిప్రఇత్యేకాదశావిప్రాభోజ్యాః
అశక్తేనతుసర్వోద్దేశేనైకఏవవిప్రోభోజ్యః

ఆమాన్నా న్యేకాదశైకంవామాన్నందేయమ్ అత్రశ్రాద్ధేపిణ్డదానార్ఘ్యాగ్నౌకరణవికిరాణామభావః

ఏవమేవాష్టవసుశ్రాద్ధమ్ ఏతచ్చకృతాకృతమ్ వసునామాన్యప్యన్యత్ర

ఏతదేకాదశాహకృత్యంత్ర్యహాశౌచేచతుర్థదినేకర్తవ్యమ్
ద్వితీయదినేప్రథమదినేవాస్థిసంచయనమ్

పఞ్చమదినేసపిణ్డీకరణమ్ ॥

అత్రైకాదశాహేద్వాదశాహేవాపదదానానికార్యాణి తేనప్రేతస్యమార్గేసుఖగతిః

ఆసనోపానహచ్ఛత్రంముద్రికాచకమణ్డలుః ।

యజ్ఞోపవీతాజ్యవస్త్రంభోజనంచాన్నభాజనమ్ దశకంపదమేతత్స్యాత్పదాన్యేవంత్రయోదశ
।

దేయానివాయథాశక్తితేనాసౌప్రీణితోభవేత్ అన్నంచైవోదకుమ్భంచోపానహౌచకమణ్డలుః ।

ఛత్రంవస్త్రంతథాయష్టింలోహదణ్డంచదాపయేత్
అగ్నిష్టికాంప్రదీపంచతిలాంస్తాంమ్బూలమేవచ ।

చన్దనంపుష్పమాలాంచోపదానానిచతుర్దశ

వైతరణీధేనూత్క్రాత్నిధేనుమోక్షధేన్వాదిదానానిగోభూమ్యాదిదశదానానితిలపాత్నదానాదీని
మరణకాలేనకృతానిచేకాదశాదౌపుత్నాదిభిః

ప్రేతోద్దేశేనకార్యాణి అశ్వంరథంగజంధేనుమహిర్షీశిబికాదికమ్ ।

శాలగ్రామంపుస్తకంచకస్తూరీకుఙ్కుమాదికమ్

దాసీంరత్నంభూషణాదిశయ్యాంఛత్నంచచామరమ్ ।
దద్యాద్విత్తానుసారేణప్రేతస్తత్తత్సుఖంలభేత్ ॥

అథశయ్యాదానమ్

అథశయ్యాదానమ్ ఏకాదశాహేశయ్యాయాదానేఏషవిధిఃస్మృతః ।

తేనోపభుక్తంయత్కించిద్వస్త్రవాహనభాజనమ్
యద్యదిష్టంచతస్యాసీత్తత్సర్వపరికల్పయేత్ ।

ప్రేతంచపురుషంహైమంతస్యాంసంస్థాపయేత్తదా
పూజయిత్వాప్రదాతవ్యామృతశయ్యాయథోదితా ।

తస్మాచ్ఛయ్యాంసమాసాద్యసారదారుమయీందృఢామ్
దన్తపత్నాచితాంరమ్యాంహేమపట్టైరలంకృతామ్ ।

హంసతూలిప్రతిచ్ఛన్నాంశుభగణ్డోపధానికామ్ ప్రచ్ఛాదనపటీయుక్తాంగన్ధధూపాదివాసితామ్ ।

ఉచ్ఛ్రీర్షకేఘృతభృతంకలశంపరికల్పయేత్ తామ్బూలకుఙ్కుమక్షోదకర్పూరాగరుచన్దనమ్ ।

దీపికోపానహచ్ఛత్త్రచామరాసనభాజనమ్ పార్శ్వేషుస్థాపయేద్భృత్త్రయాసప్తధాన్యానిచైవహి ।

శయనస్థస్యభవతియదన్యదుపకారకమ్ భృఙ్గాకరకాద్యంతత్పఞ్చవర్ణవితానకమ్ ।

సంపూజ్యద్విజదామ్పత్యంనానాభరణభూషితమ్
ఉపవేశ్యతుశయ్యాయాంమధుపర్కతతోవదేత్ ।

దానమన్త్రస్తు । యథానకృష్ణశయనం శూన్యంసాగరజాతయా ।

శయ్యాతస్యాప్యశూన్యాస్తుతథాజన్మనిజన్మని యస్మాదశూన్యశయనంకేశవస్యశివస్యచ ।

శయ్యాతస్యాప్యశూన్యాస్తుతథాజన్మనిజన్మని దత్త్వైవంతస్యసకలంప్రణిపత్యవిసర్జయేత్ ।

పాద్మేతు అస్థిలాలాటకంగృహ్యాసూక్ష్మంకృత్వాసపాయసమ్ ।

భోజయేద్ద్విజదాంపత్యంవిధిరేషసనాతనః ఇత్యుక్తమ్ నైతన్మహారాష్ట్రదేశాదిశిష్టైరాద్రియతే

యద్దేశేతదాచారస్తత్రాస్తు స్వర్గేపురందరపురేలోకపాలాలయేతథా ।
సుఖంవసత్యసౌజన్తుఃశయ్యాదానప్రభావతః ।

ఆభూతసంప్లవంయావత్తిష్ఠత్యాతఙ్కవర్జితః ప్రేతశయ్యాప్రతిగ్రాహీనభూయఃపురుషోభవేత్ ।

గృహీతాయాంతుతస్యాంవైపునఃసంస్కారమర్హతి ॥

అథోదకుమ్భః

అథోదకుమ్భః ఏకాదశాహాత్ప్రభృతిఘటస్తోయాన్నసంయుతః ।

దినేదినేప్రదాతవ్యోయావత్సంవత్సరంసుతైః యస్యసంవత్సరాదర్వాకసపిణ్డీకరణంభవేత్ ।

మాసికంచోదకుమ్భంచదేయంతస్యాపివత్సరమ్ అపిశ్రాద్ధశతైర్దత్తైరుదకుమ్భంవినానరాః ।

దరిద్రాదుఃఖినస్తాత్రభమన్తిచభవార్ణవే యావదబ్దంచయోదద్యాదుదకుమ్భంవిమత్సరః ।

ప్రేతాయాన్నసమాయుక్తంసోశ్వమేధఫలంలభేత
ఇదంచోదకుమ్భశ్రాద్ధంసపిణ్డీకరణాత్ప్రాగేకోద్దిష్టవిధినా

సపిణ్డయుత్తరంతుపార్వణవిధినా ఇదంత్నయోదశదినాదారభ్యకర్తవ్యమితిభట్టాః

అత్రపిణ్డదానంకృతాకృతమ్ దేవహీనంచైతత్ అదైవంపార్వణశ్రాద్ధంసోదకుమ్భమధర్మకమ్ ।

కుర్యాత్ప్రత్యాబ్దికాచ్చాద్ధాత్సంకల్పవిధినాన్వహమ్

ఇతివచనాత్ ప్రాయశ్చిత్తాఙ్గవిష్ణుశ్రాద్ధవదత్నశ్రాద్ధేసర్వేశ్రాద్ధధర్మాన
సన్తికింతువాచనికమాత్రాః

తేనసంకల్పవిధినాసంకల్పక్షణపాద్యాసనగన్ధాచ్ఛాదనాన్త

పూజనాన్నపరివేషనాన్తేపృథ్వీతేపాత్రమిత్యాద్యుక్త్వాఏషఉదకుమ్భఇదమన్నం

దత్తంచేత్యాగావిధిః అన్తేతామ్బూలదక్షిణాది నాత్రబ్రహ్మచర్యాపునర్భోజనాదినియమాః

వృద్ధినిమిత్తేనమాసికాపకర్షేఉదకుమ్భశ్రాద్ధానామప్యపకర్షః ప్రేతశ్రాద్ధత్వాత్

ప్రత్యహంసోదకుమ్భాన్నదానాశక్తేనాప్యేకస్మిన్దినేతావద్భిరామాన్నైరుదకుమ్భైశ్చ

తావదామాన్నోదకుమ్భనిష్క్రయేణవాపకృష్యోదకుమ్భశ్రాద్ధానికార్యాణి

అబ్దమధ్యేప్రత్యాహముదకుమ్భశ్రాద్ధంకుర్వతోమధ్యేఆశౌచప్రాప్తౌతావచ్ఛ్రాద్ధానాంలోపఏవద
ర్శాదివత్

ఆశౌచోత్తరంప్రతిబన్ధాదకరణేతదుత్తరోదకుమ్భేనసహతన్త్రతయాతిక్రాన్తోదకుమ్భానాంప్రయో
గః

అతిక్రాన్తోదకుమ్భశ్రాద్ధాన్యద్యతనోదకుమ్భశ్రాద్ధంచతన్త్రేణకరిష్యేఇతి సంకల్పః ॥

తథాప్రథమాబ్దేదీపదానముక్తమ్ ప్రత్యహందీపకోదేయోమార్గేతువిషమేనరైః ।

యావత్సంవత్సరంవాపిప్రేతస్యసుఖాలిప్సయా
ప్రాఙ్ముఖోదఙ్ముఖందీపందేవాగారేద్విజాలయే ।

కుర్యాద్వామ్యముఖంపిత్ర్యేఅద్భిః సంకల్ప్యసుస్థిరమ్ ఇతి ॥

అథషోడశమాసికాని

అథషోడశమాసికాని ద్వాదశప్రతిమాస్యానిఊనమాసంత్రిపక్షకమ్ ।

ఊనషాణ్మాసికంచోనాబ్దికంచాపీతిషోడశ అత్రమతాన్తరాణిసిన్ధౌ అథైషాం కాలాః
మాసాదౌమాసికంకార్యమాద్యంత్వేకాదశేహని ।

ఏకద్విత్రిదినైరునేత్రిభాగేనోనఏవవా ఊనమాసికమూనాబ్దమూనషాణ్మాసికంచరేత్ ।

త్రైపక్షికంత్రిపక్షేచోనమాస్యంద్వాదశేహ్నివా

తత్రోనమాసికోనషాణ్మాసికోనాబ్దికానామేకదినేనోనపక్షేపఞ్చమ్యాంమృతస్యతృతీయాయాం
ద్వాభ్యామూనత్వపక్షేద్వితీయాయాం

త్రిభిర్న్యూనేప్రతిపదాయామనుష్ఠానమితికేచిత్

మాధవస్తూనషాణ్మాసికమూనాబ్దికంచమృతాహాత్పూర్వేద్యుఃకార్యమిత్యాహ
త్రైపక్షికంత్రిపక్షేతీతేమృతాహేకార్యమ్ ॥

అత్రాహితాగ్నేర్విశేషః

అత్రాహితాగ్నేర్విశేషః త్రైపక్షికపర్యన్తానిసంస్కారతిథౌ తతఃపరాణిప్రత్యాబ్దికంచమృత

తిథౌ తేనాద్యందాహాదేకారదశేహ్ని త్రిమాసాదూర్ధ్వసంస్కారేత్వేవంభాతి

త్నిపక్షపర్యన్తానిదాహతిథౌ కృత్వాపరాణ్యతిక్రాన్తానిమృతతిథౌప్రాప్తమాసికేనసహకార్యాణీతి ॥

ఊనశ్రాద్ధేషువర్జ్యాని త్నిపుష్కరేషునన్దాసుసినీవాల్యాంభృగోర్దినే ।

చతుర్దశ్యాంచనోనానికృత్తికాసుద్విపుష్కరే త్రిపుష్కరయోగయోర్లక్షణంప్రాగుక్తమ్

ఆద్యమాసికమాద్యాబ్ధికంచైకాదశే హ్నితైకంమతమ్

ఆద్యమాసికమేవైకాదశేహ్నిప్రథమాబ్దికంతుద్వితీయవర్షారమ్భఏవేత్యపరమతమిత్యుక్తమ్ ॥

ఏతానిషోడశశ్రాద్ధానివర్షాన్తసపిణ్డనపక్షే ఉక్తేషుస్వస్వకాలేష్వేకోద్దిష్టవిధినాకార్యాణి

ద్వాదశాహాదికాలేషుసపిణ్డనాపకర్షపక్షేఏకదినఏవాపకృష్యయుగపదేకోద్ధిష్టవిధినాకార్యాణి

శ్రాద్ధానిషోడశాదత్వానతుకుర్యాత్సపిణ్డనమితిషోడశశ్రాద్ధైర్వినాసపిణ్డనేధికారాభావబోధనాత్

ఏతానిపక్కాన్నేనామాన్నేనవాకార్యాణి

పాకపక్షేయుగపత్కరణేసర్వేషామేకఏవపాకోవిప్రాఅర్ఘ్యాఃపిణ్డాశ్చషోడశ

ఏతానిద్వాదశాహాదౌసపిణ్డినాత్పూర్వకృతాన్యపిపునః

సపిణ్డథోత్తరంస్వస్వకాలేపార్వణవిధినాకార్యాణి యస్యసంవత్సరాదర్వాకవిహితాతు సపిణ్డితా ।

విధివత్తానికుర్వీతపునఃశ్రాద్ధానిషోడశ అర్వాకసంవత్సరాద్యస్యసపిణ్డీకరణంకృతమ్ ।

షోడశానాంద్విరావృత్తింకుర్యాదిత్యాహగౌతమః ఇత్యాదివచనాత్

షోడశానాద్విరావృత్తిత్వంచైకాదశాహసపిణ్డనపక్షేజ్ఞేయమ్ తత్రాద్యమాసికస్యకాలసత్వాత్

ద్వాదశాహేసపిణ్డనపక్షేతుపఞ్చదశానాంద్విరావృత్తిః

త్రిపక్షేసపిణ్డనపక్షేఆద్యమాసికోనమాసికద్వితీయమాసింకానాంస్వకాలేకృతత్వాతదపకృ
ష్య

కృతానామేవపునరావృత్తివిధానాత్తేషాంకాలాభావాచ్చత్రయోదశానామేవపునరావృత్తిఃఏవమ
న్యపక్షేష్వపియథాసంభవమూహ్యమ్ ॥

యేతుద్వాదశాహేసపిణ్డనంకృత్వాత్రయోదశాహేదావాద్యమాసికసహితానాంషోడశానాంపున
రావృత్తింకుర్వన్తితేభ్రాన్తాః

యదామరణాదారభ్యద్వాదశమాసమధ్యేకశ్చిదధికమాసః

పతేత్తదాతన్మాసస్థంమాసికశ్రాద్ధమధికేశుద్దేమాసేచేతిద్వివారంకార్యమితిసప్తదశశ్రాద్ధానిభవ
న్తి

మలమాసేమృతస్యతు ఏకాదశాహేఆద్యమాసికంకృత్వాద్వితీయమాసమృతతిథౌతత్పునః

కృత్వాకించిదూనేద్వితీయమాసేఊనమాసికంతృతీ

యమాసారమ్భేద్వితీయమాసికంసార్ధద్విమాసాన్తేత్రైపక్షికమ్
సపిణ్డయుత్తరాణ్యవశిష్టమాసికానిస్వస్వకాలేఏవకార్యాణి

చతుఃపురుషమధ్యేసపిణ్డేషునాన్దీశ్రాద్ధప్రాప్తౌతుతత్ప్రాప్తిమాసేఏవైకస్మిన్నేవదినేసర్వాణ్యప
కృష్యకార్యాణి

ప్రేతశ్రాద్ధనిసర్వాణిసపిణ్డీకరణంతథా ।

అపకృష్యాపికుర్వీతకర్తునాన్దీముఖంద్విజః ఇత్యుక్తేః
తత్రైకఃపాకఃషోడశశ్రాద్ధపక్షేషోడశబ్రాహ్మణాఅష్టచత్వారింశత్పిణ్డాః

పురురవార్ద్రవవిశ్వేదేవార్థమేకోవిప్రఇతిసర్వేషామనుష్ఠానమ్
ఏవంపక్షాన్తరేషుశ్రాద్ధసంఖ్యానుసారేణవిప్రాద్యూహ్యమ్ కేచిత్పాకభేదమాహుః

ఉదకుమ్భశ్రాద్ధానామప్యనుమాసికవత్ప్రేతోద్దేశ్యకశ్రాద్ధత్వాత్తేషామప్యపకర్షఇత్యుక్తమ్

వృద్ధింవినానుమాసికాపకర్షేతుదోషమాహోశనాః వృద్ధిశ్రాద్ధవిహీనస్తుప్రేతశ్రాద్ధానియశ్చరేత్

సశ్రాద్ధీనరకేఘోరేపితృభిఃసహమజ్జతి ఇతి
చతుఃపురుషసపిణ్డేష్వాధానాదిప్రాప్తినిమిత్తేప్యపకర్షఃకార్యః

అత్రవిశేషపూర్వార్ధేఉక్తః
యద్యన్మాసికంసూతకాదినాతిక్రాన్తంభవేత్తత్తదుత్తరమాసికేనసహతన్త్రేణకార్యమిత్యుక్తమ్ ॥

అథసపిణ్డీకరణవిచారః

అథసపిణ్డీకరణవిచారః తత్రసపిణ్డనకాలః
నాసపిణ్డయాగ్నిమాన్పుత్రః పితృయజ్ఞంసమాచరోదితివచనాత్ పిత్రాదీనాంమాత్రాదీనాం

త్రితయమధ్యేఽన్యతమమరణేసాగ్నికోద్వాదశాహేసపిణ్డనంకృత్వాగామిదర్శేపిణ్డపితృయజ్ఞాదికంకుర్యాత్

అత్రసార్తాగ్నిమానపిసాగ్నికోగ్రాహ్యఇతిభాతి తస్యాపిపిణ్డపితృయజ్ఞావశ్యకత్వాత్

సాగ్నేఃప్రేతస్యతుత్రిపక్షేఏవ ప్రేతశ్చేదాహితాగ్నిఃస్యాత్కర్తానగ్నిర్యదాభవేత్ ।

సపిన్డీకరణంతస్యకుర్యాన్పక్షేతృతీయకే ఇత్యుక్తేః అత్రసాగ్నిః శ్రౌతాగ్నిమానేవ

ద్వయోఃసాగ్నిత్వేద్వాదశాహఏవ సాగ్నికస్తుయదాకర్తాప్రేతోవాప్యగ్నిమాన్భవేత్ ।

ద్వాదశాహేతదాకుర్యాత్సపిణ్డీకరణంపితుః ఇత్యుక్తేహ ద్వయోరప్యనగ్నిత్వేత్వనేకేకాలాః

సపిణ్డీకరణంకుర్యాద్యజమానస్త్వనగ్నిమాన్ । అనాహితాగ్నేఃప్రేతస్యపూర్ణేసంవత్సరేథవా ౧
ఏకాదశేమాసిషష్ఠేత్రిమాసేవాత్రిపక్షకే ।

మాసాన్తేద్వాదశేవాహ్నికుర్యాద్వైకాదశేహని యదహర్వృద్ధిరాపన్నాతదహర్వేతినిశ్చితమ్ ।

అత్రవృద్ధినిమిత్తాపకర్షోనిరగ్నేరేవోక్తస్తథాపిసాగ్నేరపిసంభవేయోజ్యః

అత్రవృద్ధిపదంచూడోపనయనవివాహమాత్రపరం
సీమన్తాదిసంస్కారేషువృద్ధిశ్రాద్ధస్యలోపఏవకార్యోనతుతదర్థసపిణ్డనాపకర్షఇతికేచిత్

అన్యేతుగర్భాధానపుంసవనాదిష్వన్నప్రాశనాన్తేషుసంస్కారేష్వతరణేదోషోక్తేరావశ్యకేషువృద్ధిశ్రాద్ధస్యాప్యావశ్యకత్వాత్సపిణ్డనాపకర్షఃకార్యఏవ

తథాచచతుఃపురుషసపిణ్డేషుసపిణ్డీకరణాభావేగర్భాధానాదికమపినకార్యమిత్యాహుః

తేనపితామహమరణేపౌత్రస్యవృద్ధౌప్రాప్తాయామప్యపకర్షఃసపిణ్డీకరణానుమాసికాదీనాంసిద్ధః

ఏవమావశ్యకవృద్ధియుతకర్మప్రాప్తౌకనిష్ఠఃపుత్రౌవాభ్రాతావాభ్రాతృపుత్రోవాన్యః

సపిణ్డోవాశిష్యోవాగౌణకర్తాపికులప్రాప్తవృద్ధిసిద్ధయర్థసపిణ్డనాద్యపకర్షకుర్యాత్

తత్రచకృతేముఖ్యస్యపుత్రాదేర్నపునఃకరణమ్ వృద్ధినిమిత్తాపకర్షేపునఃకరణాభావాత్

యేవాభద్రందూషయంతిస్వధాభిరితిదోషశ్రుతేః
వృద్ధింవినాగౌణాధికారిణాసపిణ్డ్యాదికరణేతుముఖ్యాధికారిణాపుత్రాదినాపునరావర్తనీయమ్

ఏకాదశాహాన్తకర్మణస్తునపునరావృత్తిరిత్యుక్తమ్
తత్రావశ్యకపదేనానన్యగతికంవృద్ధికర్మగ్రాహ్యమ్

తేనసగతికేష్టాపూర్తాదౌసగతికోపనయనవివాహాదౌచనాపకర్షః
అగతికేంచవివాహాదావప్యపకర్షఇతివ్యవస్థాయోజ్యా

ఆనన్త్యాత్కులధర్మాణాంపుంసాంచైవాయుషఃక్షయాత్ ।
అస్థిరత్వాచ్ఛరీరస్యద్వాదశాహఃప్రశస్యతే

అత్రకులధర్మపదేనవృద్ధిశ్రాద్ధయుతంకర్మగ్రాహ్యమ్
నతుపఞ్చమహాయజ్ఞదేవపూజాశ్రాద్ధాది

అస్యవర్ణధర్మత్వేననిత్యత్వాత్సపిణ్డీకరణనిమిత్తకప్రతిబన్ధాయోగాత్

సపిణ్డీకరణాత్పూర్వపఞ్చమహాయజ్ఞాదిధర్మోనకార్యఇతిక్వపిణ్డీకరణనిమిత్తకప్రతిబన్ధాయోగా
త్

సపిణ్డీకరణాత్పూర్వపఞ్చమహాయజ్ఞాదిధర్మోనకార్యఇతికాపిస్మృతివచనేనుపలమ్భాచ్చ

ఏతేనసపిణ్డీకరణాభావేసపిణ్డేషుదేవపూజాశ్రాద్ధాదిధర్మలోపంవదన్తోనిర్మూలత్వాదుపేక్ష్యాః

అత్రద్వాదశాహపదేనాశౌచసమాప్త్యుత్తరదినంగ్రాహ్యమ్
తేనత్రిదినాశౌచేపఞ్చమదినేసపిణ్డీకరణమ్

ద్వాదశాహాదికాలేషుప్రమాదాదననుష్ఠితమ్ I సపిణ్డీకరణంకుర్యాత్కాలేషూత్తరభావిషు

ఇదముత్తరకాలవిధానంసాగ్నినిరగ్నిసాధారణమ్ సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధముక్తకాలేకృతంనచేత్ I

హస్తార్ద్రారోహిణీభేవానురాధాయాంచతచ్చరేత్ ఇదమపిసాధారణమ్

స్మృత్యర్థసారేవర్షాన్తసపిణ్డనపక్షేవర్షాన్త్యదినేపూర్వసంవత్సరవిమోక్షశ్రాద్ధంకృత్వాసపిణ్డనం
చకృత్వాపరేద్యుర్మృతాహేవార్షికంకార్యమిత్యుక్తమ్ ఇతికాలవిచారః II

తచ్చసపిణ్డనంపుత్రేవిదేశస్థేపిసతినాన్యఃకుర్యాత్
ఏవంజ్యేష్ఠపుత్రేవిదేశస్థేపినకనిష్ఠఃకుర్యాత్

షోడశశ్రాద్ధానితుజ్యేష్ఠాసన్నిధానేకనిష్ఠేనకార్యాణి పునర్జ్యేష్ఠేననకార్యాణి

ఆహితాగ్నిఃకనిష్ఠోపిసపిణ్డనంకుర్యాదేవ వృద్ధినిమిత్తేతుకనిష్ఠాదిభిరపిణ్డనంకార్యమిత్యుక్తమ్

వృద్ధింవినాకనిష్ఠపుత్రేణకృతేసపిణ్డనేజ్యేష్ఠపుత్రేణపునఃకార్యమ్

ఆహితాగ్నినాపితృయజ్ఞార్థకృతేసపిణ్డనేపిజ్యేష్ఠేనపునఃకార్యమితిభాతి

తత్రపునఃకరణేప్రేతశబ్దోనవాచ్యః దేశాన్తరస్థపుత్రాణాంశ్రుత్వాతువపనంభవేత్ ।

దశాహంసూతకంచైవతదన్తేచసపిణ్డనమ్ ॥

అథవ్యుత్క్రమమృతౌ

అథవ్యుత్క్రమమృతౌ మృతేపితరియస్యాథవిద్యతేచపితామహః ।

తేనదేయాస్త్రయఃపిణ్డాఃప్రపితామహపూర్వకాః ౧
తేభ్యశ్చపైతృకఃపిణ్డోనియోక్తవ్యస్తుపూర్వవత్ ।

మాతర్యథమృతాయాంతువిద్యతేచపితామహీ ౨
ప్రపితామహీపూర్వస్తుకార్యస్తత్రాప్యయంవిధిః ।

ఏవం
ప్రపితామహజీవనేతత్పిత్రాదిభిఃకార్యఃయత్తువ్యుత్క్రమాత్తుప్రమీతానాంనైవకార్యాసపిణ్డతేతి
తన్మాతాపితృభర్తృభిన్నవిషయమ్

ప్రపితామహాదిభిఃపితుఃసపిణ్డనేకృతేపశ్చాత్పితామహమరణేపిపునఃపితామహేనసహ
పితుఃసపిణ్డనంకార్యమ్

యదాతుపితుఃసపిణ్డనాత్ప్రాక్పితామహోమృతస్తదాపితామహసపిణ్డనంకృత్వాపితామహాదీభిఃసహపితృసపిణ్డనంకార్యమ్

యదాచ
పితుర్మరణోత్తరంపితామహఃప్రపితామహోవామృతస్యయోశ్చపుత్రాన్తరంసపిణ్డనాధికారీదేశాన్తరే

తిష్ఠతితదాదాహాద్యేకాదశాహాన్తమాత్రంకర్మకృత్వాసపిణ్డనహీనాభ్యామపిపితామహప్రతితామహాభ్యాంసహపితుఃసపిణ్డనంకుర్యాత్

పితామహస్యపుత్రాన్తరాభావేపౌత్రేణసపిణ్డనషోడశానుమాసికాన్తమేవకర్మకార్యమ్

పితామహవార్షికాదికంతునావశ్యకమ్ ఇచ్ఛయాపితామహవార్షికాదికరణేతుఫలాతిశయః ॥

పితృదశాహంకుర్వన్యదిపుత్రోమృతస్తదాతత్పుత్రః
స్వపితురౌర్ధ్వదేహికంకృత్వాపితామహౌర్ధ్వదేహికంపునఃసర్వమావర్తయేత్

అతీతేదశాహేతునపునరావృత్తిఃపుత్రాన్తరాభావేపితామహసపిణ్డనోత్తరంపితృసపిణ్డనమిత్యుక్తమ్

అశక్తివశాత్పిత్రానుజ్ఞాతేపౌత్రేణపితామహదశాహకర్మణ్యారబ్ధేపశ్చాత్పితృమృతౌపిత్రాశౌచంవహన్నేవపౌత్రః

పితామహౌర్ధ్వదేహికంకుర్యాత్ ప్రక్రాన్తత్వాత్పితృదశాహాదికర్మాపికుర్యాత్ప్రాప్తత్వాత్ ॥

అథస్త్రీషూచ్యతే

అథస్త్రీషూచ్యతే పితామహ్యాదిభిఃసార్ధమాతరంతుసపిణ్డయేత్ ।

కేచిత్పితృమరణోత్తరంమాతృమరణేపిత్రైవసహమాతృసపిణ్డనమాహుః

దౌహిత్రః సపిణ్డనకర్తాచేన్మాతామహేనసహసపిణ్డనమిత్యపరే

సహగమనేతుభర్త్రైవసహసపిణ్డనమ్ యేనకేనాపిసపిణ్డనేప్యన్వష్టక్యప్రతివార్షికాదిశ్రాద్ధేషు

పితామహ్యాదిభిఃసహైవమాతుఃపార్వణంకార్యమ్

అత్ర కేచిత్స్వపుత్రసపత్నీపుత్రయోఃపత్యుశ్చాభావేస్త్రీణాంసపిణ్డనంనాస్తీత్యాహుఃఅత్రాన్వా రోహణేభర్త్రాసహపత్నీసంయోజనమితిపక్షేమతద్వయమ్

పితృపిణ్డస్యపితామహాదిషుత్రిషుసంయోజనంప్రథమంకృత్వాపశ్చాన్మాతృపిణ్డంపితామహా దిషుసంయోజయేదిత్యేకః

ప్రథమంమాతృపిణ్డాంపిత్రైవసంయోజ్యమాతృపిణ్డేనైకీకృతంపితృపిణ్డంపితామహాదిషుసం యోజయేదిత్యపరఃపక్షః

అత్రద్వితీయపక్షఏవయుక్తః॥

కేచిత్సహగమనేఏకదినమరణేవాస్త్రియాఃసపిణ్డనంనాస్తి

భర్తుఃకృతేసపిణ్డనేభార్యాయాఅపికృతంభవతీతిమతాన్తరమాహుః

సర్వాభావేస్వయంపత్న్యాఃస్వభర్తృణామమన్త్రకమ్ । సపిణ్డీకరణకుర్యుస్తతఃపార్వణమేవచ

బ్రహ్మచారిణామనపత్యానాంచవ్యుత్క్రమమృతానాంచసపిణ్డనంనకార్యమితిమతాన్తరమ్

అత్ర సర్వత్ర సపిణ్డనాభావపక్షేనశిష్టాచారేదృశ్యతే
యతీనాంసపిణ్డీకరణంనాస్తికింతుతత్స్థానేఏ

కాదశేహ్ని పార్వణణంకార్యమ్ ఇదంసపిణ్డీకరణశ్రాద్ధంపార్వణైకోద్దిష్టరుపం
తేనపితామహాదిత్రయార్థత్ర యోవిప్రాఅర్ఘ్యాఃపిణ్డాశ్చత్రయః

ప్రేతార్థమేకోవిప్రఃపిణ్డో ఽర్ఘ్యశ్చ దేవార్థద్వౌ యద్వాపార్వణేఏకఃప్రేతేఏకోదేవార్థమేకోవిప్రః

అత్ర కామకాలౌవిశ్వేదేవౌ
ప్రేతస్యపిత్రాదేరర్ఘ్యపాత్రంపితామహాద్యర్ఘ్యపాత్రత్రయేసంయోజ్యమ్

ఏవంప్రేతపిణ్డోపిపితామహాదిపిణ్డత్ర యేసంయోజ్యః
పితృవిప్రకరేహోమఃసాగ్నేరపిభవేదిహ ।

సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధమన్నే నైవకార్యనత్వామాదినా అనుమాసికాన్యప్యన్నే నైవకార్యాణి ॥

ప్రేతఃసపిణ్డనాదూర్ధ్వపితృలోకంసగచ్ఛతి । కుర్యాత్తస్యచపాథేయంద్వితీయేహ్ని సపిణ్డనాత్

ఇతివచనాతత్ర యోదశేహ్ని పాథేశ్రాద్ధంకృత్వాపుణ్యాహవాచనాదికంకృత్వావర్షపర్యన్తంప్ర
త్యహముదకుమ్భశ్రాద్ధంకుర్యాత్

అశక్తౌమాసికశ్రాద్ధేష్వేకోదకుమ్భోదేయః సపిణ్డనోత్తరానుమాసికానాంపార్వణవిధినానుష్ఠానం

వృద్ధిప్రాప్తౌతేషామప్యపకర్షః సచచతుఃపురుషసపిణ్డేష్వేవేత్యుక్తమ్

ఏవంవర్షపర్యన్తంకృత్వావర్షాన్త్యాదినేసంవత్సరవిమోక్షశ్రాద్ధంపార్వణవిధినాకార్యమ్

ఇదమేవాబ్దపూర్తిశ్రాద్ధమిత్యుచ్యతే వృద్ధిశ్రాద్ధేసపిణ్డ్యాంచప్రేతశ్రాద్ధేఽనుమాసికే ।

సంవత్సరవిమోకేచనకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ ఇదమూనాబ్దికాన్తషోడశశ్రాద్ధేభ్యోభిన్నమేవ

అతఏవాస్యప్రేతశ్రాద్ధత్వాభావాద్వృద్ధిప్రాప్తావపినాపకర్షః

తతోవర్షాన్త్యాదినేశక్త్యయాభూరిబ్రాహ్మణభోజనంచకార్యమిత్యన్త్యేష్టిపద్ధతౌభట్టాః

యుక్తంచైతత్ జీవతోవాక్యకరణాత్ప్రత్యబ్దంభూరిభోజనాత్ ।
గయాయాంపిణ్డదానాచ్చత్రిభిఃపుత్రస్యపుత్రతా

ఇతివాక్యేనభూరిభోజనపదేనప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధతిరిక్తస్యైవబహువిప్రభోజనస్యవిహితత్వాత్

శ్రాద్ధేకుర్యాన్నవిస్తరమితినిషేధాచ్ఛ్రాద్ధస్యభూరిభోజనపదాభిధేయత్వాసంభవాత్ ॥

ప్రేతఃసపిణ్డనాదూర్ధ్వపితృలోకంసగచ్ఛతి । కుర్యాత్తస్యచపాథేయంద్వితీయేహ్నిసపిణ్డనాత్

ఇతివచనాతత్నయోదశేహ్నిపాథేశ్రాద్ధంకృత్వాపుణ్యాహవాచనాదికంకృత్వావర్షపర్యన్తంప్ర
త్యహముదకుమ్భశ్రాద్ధంకుర్యాత్

అశక్తౌమాసికశ్రాద్ధేష్వేకోదకుమ్భోదేయః సపిణ్డనోత్తరానుమాసికానాంపార్వణవిధినానుష్ఠానం

వృద్ధిప్రాప్తౌతేషామప్యపకర్షః సచచతుఃపురుషసపిణ్డేష్వేవేత్యుక్తమ్

ఏవంవర్షపర్యన్తంకృత్వావర్షాన్త్యాదినేసంవత్సరవిమోక్షశ్రాద్ధంపార్వణవిధినాకార్యమ్

ఇదమేవాబ్దపూర్తిశ్రాద్ధమిత్యుచ్యతే వృద్ధిశ్రాద్ధేసపిణ్డ్యాంచప్రేతశ్రాద్ధేఽనుమాసికే ।

సంవత్సరవిమోకేచనకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ ఇదమూనాబ్దికాన్తషోడశశ్రాద్ధేభ్యోభిన్నమేవ

అతఏవాస్యప్రేతశ్రాద్ధత్వాభావాద్వృద్ధిప్రాప్తావపినాపకర్షః

తతోవర్షాన్త్యాదినేశక్తయాభూరిబ్రాహ్మణభోజనంచకార్యమిత్యన్త్యేష్టిపద్ధతౌభట్టాః

యుక్తంచైతత్ జీవతోవాక్యకరణాత్ప్రత్యబ్దంభూరిభోజనాత్ ।
గయాయాంపిణ్డదానాచ్చత్రిభిఃపుత్రస్యపుత్రతా

ఇతివాక్యేనభూరిభోజనపదేనప్రత్యాబ్దికశ్రాద్ధతిరిక్తస్యైవబహువిప్రభోజనస్యవిహితత్వాత్

శ్రాద్ధేకుర్యాన్నవిస్తరమితినిషేధాచ్ఛ్రాద్ధస్యభూరిభోజనపదాభిధేయత్వాసంభవాత్ ॥

అథప్రథమాబ్దేనిషిద్ధాని

మాతాపిత్రోర్మరణేవర్షపర్యన్తంపరాన్నంగన్ధమాల్యాదిభోగంమైథునమభ్యఙ్గస్నానంచవర్జయేత్

ఋతౌభార్యాముపేయాదేవ
ఆర్త్విజ్యంలక్షహోమమహాదానాదికామ్యకర్మాణితీర్థయాత్రావివాహాదివృద్ధిశ్రాద్ధయుతంకర్మ
మాత్రంశివపూజాంచవర్జయేత్

సంధ్యోపాసనదేవపూజాపఞ్చమహాయజ్ఞాతిరిక్తకర్మమాత్రంవర్జ్యమ్
ప్రమీతౌపితరౌయస్యదేహస్తస్యాశుచిర్భవేత్ ।

నదైవంనాపివాపిత్ర్యంయావత్పూర్ణోనవత్సరః ఇతికేచిత్
మహాతీర్థస్యగమనముపవాసవ్రతానిచ ।

సపిణ్డీశ్రాద్ధమన్యేషాంవర్జయేద్వత్సరంబుధః అస్యాపవాదః
పత్నీపుత్రస్తథాపౌత్రోభ్రాతాతత్తనయఃస్నుషా ।

మాతాపితృవ్యశ్చైతేషాంమహాగురునిపాతనే కుర్యాత్సపిణ్డనంశ్రాద్ధంనాన్యేషాంతుకదాచన ।

ఏకాదశాహపర్యన్తంప్రేతశ్రాద్ధంచరేత్సరా
పిత్రోర్మృతౌహనాన్యేషాంకుర్యాచ్ఛ్రాద్ధంతుపార్వణమ్ ।

గయాశ్రాద్ధంమృతానాంతుపూర్ణేత్వబ్దేప్రశస్యతే గారుడే
తీర్థశ్రాద్ధంగయాశ్రాద్ధంశ్రాద్ధమన్యచ్చపైతృకమ్ ।

అబ్దమధ్యేనకుర్వీతమహాగురువిపత్తిషు
కేచిద్వర్షాన్తసపిణ్డనపక్షేపిసర్వఏతేనిషేధానతుద్వాదశాహసపిణ్డనపక్షఇత్యాహుః

అపరేతుద్వాదశాహసపిణ్డనపక్షేపిసర్వఏతేనిషేధాఇత్యాహుః అత్రైవంవ్యవస్థా

వృద్ధిప్రాప్తింవినాఽర్వాక్సపిణ్డనాపకర్షేపిప్రేతస్యపితృత్వప్రాప్తిర్వర్షాన్తఏవ
కృతేసపిణ్డీకరణేనరఃసంవత్సరాత్పరమ్ ।

ప్రేతదేహంపరిత్యజ్యభోగదేహంప్రపద్యతే ఇత్యాదివచనాత్
తేనసపిణ్డీకరణసత్త్వేపివృద్ధిదైవపిత్ర్యేష్వనధికారః

వృద్ధినిమిత్తాపకర్షేతువృద్ధయాదావధికారఇతి అతఏవకాలతత్వనిర్ణయే

సంకటాదౌమృతపితృకాపత్యానాంసంస్కారాభ్యుదయికంమృతమాతాపితృకేణపుత్రేణస్వా
పత్యసంస్కారాదికంచ

ప్రథమాబ్దేపికార్యమిత్యుక్తమ్
దర్శమహాలయాదిశ్రాద్ధస్యనిత్యతపర్ణస్యచాప్యేవమేవవ్యవస్థాజ్ఞేయా ॥

అథవిధానాని

అథవిధానాని తత్రపఞ్చకమృతౌ
పఞ్చకంనామధనిష్ఠోత్తరార్ధమారభ్యరేవత్యన్తంసార్ధనక్షత్రచతుష్టయమ్

తత్రదాహనిషేధాద్దర్భమయపుత్తలైర్యవపిష్టానులిప్తైఃపఞ్చోర్ణాసూత్రవేష్టితైఃసహ
శవందహేత్

తత్రతిథ్యాదిసంకీర్త్యాముకస్యధనిష్ఠాపఞ్చకాదిమరణసూచితవంశారిష్టవినాశార్థపఞ్చకవి
ధింకరిష్యఇతిసంకల్ప్యోక్తవిధాః

ప్రతిమానక్షత్రమన్త్రైరభిమన్త్ర్యగన్ధపుష్పైః సంపూజ్యదాహసమయేప్రేతోపరిన్యసేత్
ప్రథమాంశిరసి ద్వితీయాంనేత్రయోః

తృతీయాంవామకుక్షౌ చతుర్థీనాభౌ పఞ్చమీంపాదయోః
తదుపరినామమన్త్రైర్ఘృతాహుతీర్జుహుయాత్ తత్నామానిక్రమేణ ప్రేతవాహః

ప్రేతసఖఃప్రేతపఃప్రేతభూమిపఃప్రేతహర్తాచేతి తతఉదకందత్వాయమాయసోమం త్ర్యంబకమితి

మన్త్రాభ్యాంప్రత్యేకంప్రతిమాస్వాజ్యాహుతిర్జుహుయాత్ తతఃప్రేతముఖేపఞ్చరత్నందత్వా

పుత్తలైఃసహప్రేతందహేత్
సూతకాన్తేతిలహేమఘృతానిదత్వాకాంస్యపాత్నేత్రైలంప్రక్షిప్యతత్నాత్మప్రతిబిమ్బంవీక్ష్యవిప్రాయదద్యాత్ శాన్తించకుర్యాత్ ॥

అత్రాయంవిశేషః

అత్రాయంవిశేషః నక్షత్రాన్తరేమృతస్యపఞ్చకేదాహప్రాప్తౌపుత్తలావిధిరేవనశాన్తికమ్

పఞ్చకమృతస్యాశ్విన్యాందాహప్రాప్తౌశాన్తికమేవనపుత్తలవిధిః
శాన్తిశ్వలక్షహోమరుద్రజపాన్యతరరుపాయథావిభవంకార్యా

అథవాకుమ్భేయమప్రతిమాంసంపూజ్యస్వగృహ్యోక్తవిధినాగ్నిప్రతిష్ఠాపనాన్వాధానాదిచరుశ్రపణాన్తంకృత్వాజ్యభాగాన్తేనామభిశ్చతుర్దశచర్వాహుతీర్జుహుయాత్

యమాయస్వాహా ౧ ధర్మరాజాయ ౨ మృత్యవే ౩ అన్తకాయ ౪ వైవస్వతాయ ౫ కాలాయ ౬ సర్వభూతక్షయాయ ౭ ఔదుమ్బరాయ

౮ దధ్నాయ ౯ నీలాయ ౧౦ పరమేష్ఠినే ౧౧ వృకోదరాయ ౧౨ చిత్నాయ ౧౩ చిత్నగుప్తాయ ౧౪

ఏవంహుత్వా హోమశేషంసమాప్య కృష్ణాంగాంకృష్ణవస్త్రాంచ హేమనిష్కసమన్వితామ్ ।
దద్యాద్విప్రాయశాన్తాయయమోమేప్రీయతామితి ॥

త్రిపాదృక్షే ప్యేతదేవశాన్తికం యదిభద్రాతిథీనాంస్యాద్భానుభౌమశనైశ్చరైః ।

త్రిపాదృక్షైశ్చసంయోగస్తదాంయోగస్త్రిపుష్కరః ౧
ద్విపుష్కరోద్వయోర్యోగేథవాయంస్యాద్ద్విపాదభైః ।

త్రిపాదనక్షత్రాణితు పునర్వసూత్తరాషాఢాకృత్తికోత్తరఫాల్గునీ ।

పూర్వభాద్రావిశాఖాచజ్ఞేయమేతత్రిపాదభమ్ ౧ మృగాచిత్రాధనిష్ఠాచజ్ఞేయమేతద్విపాదభమ్
।

త్రిపుష్కరయోగేద్విపుష్కరయోగేచమృతౌకృచ్ఛ్రత్రయంప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాయవపిష్టమ
యపురుషత్రయేణసహప్రేతదాహః

పురుషత్రయస్యప్రేతేన్యాసఆజ్యాహుతయశ్చపూర్వవత్
కనకహీరకనీలపద్మరాగమౌక్తికేతిపఞ్చరత్నస్యముఖేప్రక్షేపోపి రత్నాభావేకర్షార్ధస్వర్ణమ్

స్వర్ణాభావేఘృతమ్ ఏవంపూర్వత్రాపి దహనేమరణేత్రిద్విపుష్కరేత్రిగుణంఫలమ్ ।

ద్విగుణంఖననేప్యేవమేతద్దోషోపశాన్తయే ౧ సువర్ణదక్షిణాందద్యాత్కృష్ణవస్త్రమథాపివా ।
శాన్తింకుర్యాత్సూతకాన్తేపూర్వోక్తాంతేనమఙ్గలమ్ ॥

త్రిపాదృక్షే ప్యేతదేవశాన్తికం యదిభద్రాతిథీనాంస్యాద్భానుభౌమశనైశ్చరైః ।

త్నిపాదృక్షైశ్చసంయోగస్తదాంయోగస్త్రిపుష్కరః ౧
ద్విపుష్కరోద్వయోర్యోగేథవాయంస్యాద్ద్విపాదభైః ।

త్నిపాదనక్షత్నాణితు పునర్వసూత్తరాషాఢాకృత్తికోత్తరఫాల్గునీ ।

పూర్వభాద్రావిశాఖాచజ్ఞేయమేతత్రిపాదభమ్ ౧ మృగాచిత్నాధనిష్ఠాచజ్ఞేయమేతద్విపాదభమ్
।

త్రిపుష్కరయోగేద్విపుష్కరయోగేచమృతౌకృచ్ఛ్రత్నయంప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాయవపిష్టమయపురుషత్రయేణసహప్రేతదాహః

పురుషత్రయస్యప్రేతేన్యాసఆజ్యాహుతయశ్చపూర్వవత్
కనకహీరకనీలపద్మరాగమౌక్తికేతిపఞ్చరత్నస్యముఖేప్రక్షేపోపి

రత్నాభావేకర్షార్ధస్వర్ణమ్ స్వర్ణాభావేఘృతమ్ ఏవంపూర్వత్నాపి
దహనేమరణేత్ని ద్విపుష్కరేత్నిగుణంఫలమ్ ।

ద్విగుణంఖననేప్యేవమేతద్దోషోపశాన్తయే ౧ సువర్ణదక్షిణాందద్యాత్కృష్ణవస్త్రమథాపివా ।

శాన్తింకుర్యాత్సూతకాన్తేపూర్వోక్తాంతేనమఙ్గలమ్ ॥

మృతస్యస్మశానేనయనోత్తరంపునర్జీవనేసతియస్యగృహేసప్రవిశతితస్యమరణమ్

తత్నసక్షీరఘృతాక్తౌదమ్బరసమిధాంసావిత్ర్యష్టసహస్త్రేణహోమః
అన్తేకపిలాదానంతిలపూర్ణకాంస్యపాత్నదానంచ

ఏకాశీతిపలంకాంస్యంతదర్ధవాతదర్ధకమ్ । నవషటత్నిపలంవాపిదద్యాద్విప్రాయశక్తితః ॥

అథబ్రహ్మచారిమృతౌ

బ్రహ్మచారిమరణేద్వాదశషటత్రీణివాబ్దానిశక్త్యాప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాదేశకాలౌస్మృత్వా

ముకగోత్రాముకనామ్నోబ్రహ్మచారిణోమృతస్యవ్రతవిసర్గకరిష్యేతదఙ్గనాన్దీశ్రాద్ధంకరిష్య

ఇత్యుక్త్వాహిరణ్యేననాన్దీశ్రాద్ధంకృత్వాగ్నిప్రతిష్ఠాపనాద్యాఘారాన్తే

చతసృభిర్వ్యాహతిభిరాజ్యంహుత్వాగ్నయేవ్రతపతయేస్వాహా

అగ్నయేవ్రతానుష్ఠానఫలసంపాదనాయస్వాహా

విశ్వేభ్యోదేవేభ్యఃస్వాహేతితిస్రఆజ్యాహుతీర్హుత్వాస్విష్టకృదాదిసమాప్యమ్ ॥

పునర్దేశకాలౌస్మృత్వాముకస్యార్ధ్వదేహికాధికారార్థమర్కవివాహంకరిష్యే

ఇత్యాదిహిరణ్యేననాన్దీశ్రాద్ధాన్తేర్కసమీపేనీత్వార్కశాఖాంవాగృహీత్వార్కబ్రహ్మచారిణౌహరిద్ర

యానులిప్యపీతసూత్రేణసంవేష్ట్యవస్త్రయుగ్మేనాచ్ఛాద్యాగ్నిప్రతిష్ఠాద్యాఘారాన్తేఆజ్యహో
మః

అగ్నయేస్వాహా ౧ బృహస్పతయేం ౨ వివాహవిధియోజకాయం 3
యస్మైత్వాకామకామాయవయంసమ్రాడ్యజామహే ।

తమస్మభ్యంకామందత్వాథేదంత్వంఘృతంపిబస్వాహా కామాయేదం౦ ౪
తతోవ్యస్తసమస్తవ్యాహతి హెూమః

ఏవమష్టాహుత్యన్తేస్విష్టకృదాదికృత్వార్కశాఖాంబ్రహ్మచారిశవంచతుషాగ్నినావిధివద్దహేత్

స్నాతకమరణేప్యేవమితికేచిత్ ఏతాన్నిర్మూలమిత్యన్యే సూతకాన్తేత్రింశద్

బ్రహ్మచారిభ్యఃకౌపీనకృష్ణాజినకర్ణభూషణాదిపాదుకాఛత్నగోపీచన్దన

మాల్యమణివిదుమమాలాయజ్ఞోపవీతాదియథాసంభవందద్యాత్ ॥

అథకుష్ఠిమృతౌ

అథకుష్ఠిమృతౌ మృతస్యకుష్ఠినోదేహంతీర్థేవాభువివాక్షిపేత్ ।

నదాహంనోదకంపిణ్డంనచదానంక్రియాంచరేత్ ౧
యదిస్నేహాచ్చరేద్దాహంయతిచాన్ద్రాయణంచరేత్ ।

తథాచశక్త్యనుసారేణషడబ్దాదిప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాకుష్ఠాదిమహారోగమృతస్యదాహాదిక్రియాం
కుర్యాన్నాన్యథేతి ॥

అథరజస్వలాదిమరణే

అథరజస్వలాదిమరణే రజస్వలాయాఃప్రేతాయాఃసంస్కారాదీనినాచరేత్ ।

ఊర్ధ్వాత్రిరాత్సాత్స్నాతాంతాంశవధర్మేణదాహయేత్ ౧

అథవారజస్వలాంసూతికాంచమలంప్రక్షాల్యస్నాపయిత్వాకాష్ఠవదన్తకందగ్ధ్వాస్థీనిమన్త్రాగ్ని నాదహేత్

ఉభయత్నచాన్ద్రాయణత్నయంప్రాయశ్చిత్తమస్త్యేవ తద్రైవమన్త్రవద్ధాహకరణేచ్ఛాయాంతు

అద్యేత్యాద్యముకగోత్నాయారజస్వలావస్థామరణనిమిత్తప్రత్యవాయపరిహారార్థమౌర్ధ్వదేహిక ర్యోగ్యత్వార్థచాన్ద్రాయణ

త్నయప్రాయశ్చిత్తపూర్వకంశూర్పేణాష్టోత్తరశతస్నానానికారయిష్యేతిసంకల్ప్యచాన్ద్రాయణ త్నయంప్రత్యామ్నాయేన

కృత్వాయవాపిష్టేనప్రేతమనులిప్యస్వయంస్నాత్వాశూర్పోదకైరష్టోత్తరశతవారంస్నాపయేత్

తతోభస్మగోమయమృత్తికాకుశోదకైఃపఞ్చగవ్యైఃశుద్ధోదకైశ్చసంస్నాప్య

యదంతియచ్చదూరకఇత్యాదిపావమానీభిరాపోహిష్ఠేతితృచేనకయానఇత్యాదిభిశ్చసంస్నా ప్యపూర్వవస్త్రంపరిత్యజ్యాన్యవస్త్రేణసంవేష్ట్యదహేత్

సూతికాయామప్యేవమ్ ॥

సూతికాయాఆద్యత్ర్యహమరణేత్ర్యబ్దంప్రాయశ్చిత్తమ్ ద్వితీయత్ర్యహేద్వయబ్దమ్

తృతీయత్ర్యహేఏకాబ్దమ్ దశమదినేతుకృచ్ఛ్రత్నయమితివిశేషఃక్వచిదుక్తః

మాసపర్యన్తమపికృచ్ఛ్రత్నయమిత్యన్యే

మితాక్షరాయాంతుకుమ్భేజలమాదాయపఞ్చగవ్యంక్షిప్తవాపుణ్యమన్త్రైరాపోహిష్ఠావామదేవ్యా వారుణాదిభిరభిమన్త్ర్యపూర్వోక్తమన్త్రైః

సంస్నాప్యవిధినాసూతికాందహేదితివిశేషఉక్తః ఇతిరజస్వలాసూతికయోర్విధిః ॥

అథగర్భిణీమరణే

అథగర్భిణీమరణే
గర్భిణ్యామృతాయాఃశుద్ధ్యర్థత్రయస్త్రింశత్కృచ్ఛ్రాణికృత్వాగాంభూమింసువర్ణచదత్వాగర్భ పృథక్కృత్యతాందహేత్

సగర్భదహనేతత్తద్వధప్రాయశ్చిత్తమ్ సగర్భాయాదాహేకర్తురబ్దత్రయంప్రాయాశ్చిత్తమ్ ॥

అథాన్వారోహణం

అథాన్వారోహణంస్త్రీణామాత్మనోభర్తురేవచ ।

సర్వపాపక్షయకరంనిరయోత్తారణాయచ ౧ అనేకస్వర్గఫలదంముక్తిదం చతథైవచ ।

జన్మాన్తరేచసౌభాగ్యంధనపుత్రాదివృద్ధిదమ్ ౨ తిస్రఃకోట్యోర్ధకోటీచయావన్త్యఙ్గరుహాణివై ।

తావన్త్యబ్దసహస్రాణిస్వర్గేలోకేమహీయతే 3 మాతృకంపైతృకంచైవయత్రకన్యాప్రదీయతే ।

కులత్రయంపునాత్యేషాభర్తారంయానుగచ్ఛతి ४ ఇత్యాదిమహిమా విస్తరోమితాక్షరాదౌజ్ఞేయః

అత్ర నిష్కామత్వేముక్తిఃసకామత్వేస్వర్గాదిఫలానీతివ్యవస్థా ॥

అథప్రయోగః

అథప్రయోగః
దేశకాలౌస్మృత్వామాతృపితృశ్వశురాదికులపూతత్వబ్రహ్మహత్యాదిదోషదూషితపతిపూతత్వ
పత్యవియోగారున్ధతీ

సమాచారత్వసార్ధకోటిత్రయసహస్రసంవత్సరస్వర్గమహీయమానత్వాదిపురాణోక్తనేకఫలప్రా
ప్తయేశ్రీలక్ష్మీనారాయణ

ప్రీతిద్వారావిముక్తిప్రాప్తయేవాపతిచితాన్వారోహణంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్యహరిద్రాకుఙ్కుమవ
స్త్రఫలాదియుతానిశూర్పాణిసువాసినీభ్యోదద్యాత్

తత్రమన్త్రః లక్ష్మీనారాయణోదేవోబలసత్వగుణాశ్రయః ।

గాఢంసత్వంచమేదేయాద్వాయనైఃపరితోషిథ ౧
సోపస్కారాణిశూర్పాణివాయనైఃసంయుతానిచ ।

లక్ష్మీనారాయణప్రీత్యైసత్వకామాదదామ్యహమ్ ౨
అనేనసోపస్కరశూర్పదానేనలక్ష్మీనారాయణౌప్రీయేతామ్

తతోఞ్జలేపఞ్జరత్నంనీలాఞ్జనంచబధ్వాముఖేమౌక్తికంన్యస్యాగ్నిసమీపంగత్వాగ్నిప్రార్థ
నాంకుర్యాత్

స్వాహాసంశ్లేషనిర్విణ్ణశర్వగోత్రహుతాశన ।

సత్వమార్గప్రదానేననయమాంపత్యురన్తికమ్ ౧ ఇతి అథాగ్నావాజ్యేనజుహుయాత్

అగ్నయేతేజోధిపతయేస్వాహా ౧ విష్ణవేసత్వాధిపతయే స్వాహా ౨ కాలాయధర్మాధిపతయేం

౩ పృథివ్యైలోకాధిష్ఠాత్ర్యైం ౪ అదభ్ద్యోరసాధిష్ఠాతీభ్యః ౦ ౫ వాయవేబలాధిపతయేం

౬ ఆకాశాయసర్వాధిపతయేం ౭ కాలాయధర్మాధిష్ఠాత్నేం ౮ అభ్ద్యఃసర్వసాక్షిణీభ్యఃం

౯ బ్రహ్మణేవేదాధిపతయేం ౧౦ రుద్రాయస్మశానాధిపతయేస్వాహా ౧౧
ఇత్యేకాదశాహుతీర్హుత్వాగ్నింప్రదక్షిణీకృత్య

దృషదముపలాంసంపూజ్యపుష్పాంజలింగృహీత్వాగ్నింప్రార్థయేత్
త్వమగ్నేసర్వభూతానామన్తశ్చరసిసాక్షివత్ ।

త్వమేవదేవజానీషేనవిదుర్యానిమానుషాః ౧ అనుగచ్ఛామిభర్తారం వైధవ్యభయపీడితా ।

సత్త్వమార్గప్రదానేననయమాంభర్తురన్తికమ్ ౨ మన్త్రముచ్చార్యశనకైఃప్రవిశేచ్ఛహుతాశనమ్
।

విప్రాశ్చఇమానారీరవిధవాఇత్యృచం ఇమాఃపతివ్రతాఃపుణ్యాఃస్త్రియోయాయాఃసుశోభనాః ।

సహభర్తృశరీరేంణసంవిశన్తువిభావసుమ్ ౧ ఇతిచపఠేత్
కాతరాంతుప్రేతోత్తరతఃసుప్తాందేవరః

శిష్యోవాఉదీర్ష్వతిమన్త్రాభ్యాముత్థాపయేత్ అనువ్రజతిభర్తారంస్మశానంయాగృహాన్ముదా ।

పదేపదేశ్వమేధస్యఫలంప్రాప్నోతిసాధ్రువమ్ ౧ యత్తు
యాస్త్రీబ్రాహ్మణజాతీయామృతంపతిమనువ్రజేత్ ।

సాస్వర్గమాత్మఘానేనాతత్యానంనపతింనయేత్ ౧
ఇత్యాదిబ్రాహ్మణ్యానిషేధవచనజాతంతత్పృథకచితిపరమ్

భర్తుర్మన్త్రాగ్నిదాహోత్తరమనుగమనంపృథకచితిః మన్త్రాగ్నిదాహాత్పూర్వమస్థిభిః

పర్ణశరేణవాసహగమనమేకచిత్నిరేవ అస్థ్యాదేఃపతిస్థానాపత్త్యాపతిశరీరతుల్యత్వాత్

ఇయమేకచితిఃసర్వవర్ణానామ్ పృథకచితిస్తుక్షత్రియవైశ్యశూద్రాదేరేవ నతుబ్రాహ్మణీనామ్

పృథకచితివిధిస్తు దేశాన్తరమృతేపత్యౌసాధ్వీతత్పాదుకాద్వయమ్ ।
నిధాయోరసిసంశుద్ధాప్రవిశేజ్జాతవేదసమితి ॥

పతితేనప్రాయశ్చిత్తార్థమృతేనవాభర్త్రాసహాన్వారోహణనంభవతి యత్తు
బ్రహ్మఘ్నోవాకృతఘ్నోవామిత్రధ్నోవాభవేత్పతిః ।

పునాత్యవిధవానారీఇత్యాదివాక్యంతజ్జన్మాన్తరీయబ్రహ్మహత్యాదిపాపశోధనపరమ్
దినైకగమ్యదేశస్థాసాధ్వీచేత్కృతనిశ్చయా ।

నదహేత్స్వామినంతస్యాయావదాగమనంభవేత్ ౧
తృతీయేహ్ని ఉదక్యాయామృతేభర్తరివైద్విజాః । తస్యాఃసహగమార్థతంస్థాపయేదేకరాత్రకమ్
౧

రజస్వలాయాఃప్రథమద్వితీయదినేపతిమృతౌలౌకికాగ్నిభిరమన్త్రకంతందగ్ధ్వాపఞ్చమేహ్ని
అస్థిభిః

సహాన్వారోహణమయదిరజస్వలాదేశకాలవశాదినాతద్రైవానుగన్తుమిచ్ఛతినశుద్ధింప్రతీక్షతేత దాసైకద్రోణమితవ్రీహీన్ముసలైరబహత్యతదాఘాత్రైః

సర్వరజోనివృత్తౌపఞ్చమృత్తికాకాభిఃశౌచంకృత్వాదినక్రమేణత్రింశద్వింశతిర్దశవాధేనూర్ద త్వావిప్రవచనాచ్ఛుద్ధింలబ్ధ్వాసహగమనంకుర్యాత్

అత్రావహననేనరజోనివృత్తిరతీన్ద్రియేతీదంయుగాన్తరపరంయోజ్యమితిభాతి జననమృతాశౌచయోస్తుసహగమనంనేతికేచిత్

కాలతత్త్వవివేచనేతుపూర్వప్రవృత్తాశౌచమధ్యేభర్తృమరణే ఆశౌచవతీనామపిభార్యాణాంసహగమనంభవతి

సూతికోదక్యయోస్తునేత్యుక్తమ్ ఇదమేవయుక్తంభాతి ఇదంచసహగమనంగర్భిణీబాలాపత్యాసూతికాభిరదృష్టరజోభిః

పత్తితాభిర్వ్యభిచారిణీభిర్భర్తృదుష్టభావాభిశ్చనకార్యమ్ కేచిదత్రపతివ్రతానామేవాధికారః వర్తన్తేయాశ్చసతతంభర్తృణాంప్రతికూలతః ।

కామాత్క్రోధాద్భయాన్మోహాత్సర్వాఃపూతాభవన్తితాః ౧ ఇత్యాదితువాక్యమర్థవాదఇత్యాహుః

తత్రపృథకచిత్యారోహణేభర్త్రాశౌచమధ్యేతదూర్ధ్వవాకృతేత్రిరాత్రమాశౌచంపిణ్డాశ్చ సహగమనేతు

తస్యాఃపిణ్డాదికంశౌచంపతిపిణ్డాదితఃక్రమాత్ ।

అన్వారోహేతునారీణాంపత్యుశ్చైకోదకక్రియా ౧
పిణ్డదానక్రియాతద్వచ్ఛ్రాద్ధంప్రత్యాబ్దికంతథా ।

అన్వారోహేకృతేపత్న్యాఃపృథకపిణ్డాంస్తిలాఞ్జలీన్ ౨ పృథకశిలేనకుర్వీతదద్యాదేకశిలేతథా
।

తత్నావయవపిణ్డార్థపాకైక్యంభిన్నపిణ్డతా ౩ నవశ్రాద్ధానిభిన్నానిసపిణ్డీకరణంపృథక్ ।

ఏకఏవవృషోత్సర్గో గోరేకాత్రదీయతే ౪ సపిణ్డీకరణంతునకార్యమ్
అథవాభర్త్రైవసహకార్యమ్

యద్వాభర్త్రాదిభిస్త్రిభిఃసహకార్యమిత్యాదిపక్షాఉక్తాః
మాసికసాంవత్సరికాదౌపాకైక్యకాలైక్యాదివ్యవస్థాపిశ్రాద్ధప్రకరణేఉక్తా ఇతిసహగమనేనిర్ణయః ॥

కాశీనాథఉపాధ్యాయఇత్థమన్త్యక్రియావిధిమ్ । నిర్ణీయభగవత్పాదేచార్పయత్తద్విశుద్ధయే ౧
ఇత్యన్త్యేష్టినిర్ణయః ॥

అథవిధవాధర్మాః

అథవిధవాధర్మాః పత్యౌమృతేతుభార్యాణాంవిధిద్వయముదీరితమ్ ।

వైధవ్యంపాలయేత్సమ్యకసహాగ్నిగమనంతువా ౧
పత్యౌమృతేచయాయోషిద్వైధవ్యంపాలయేత్సదా ।

సాపునఃప్రాప్యభర్తారంస్వర్గలోకంసమశ్నుతే ౨ విధవాపాలకేచ్ఛీలంశీలభఙ్గాత్పతత్యధః ।

తద్వైగుణ్యాదపిస్వర్గాత్పతిఃపతతిసర్వథా ౩ తస్యాఃపితాచమాతాచభ్రాతృవర్గస్తథైవచ ।

విధవాకబరీబన్ధోభర్తృబన్ధాయజాయతే ౪ శిరసోవపనంతస్మాత్కార్యవిధవయాసదా ।

ఏకవారంసదాభుక్తిరుపవాసవ్రతానిచ ౫ పర్యఙ్కశయనానారీవిధవాపాతయేత్పతిమ్ ।

నైవాఙ్గోద్వర్తనంకార్యగన్ధద్రవ్యస్యసేవనమ్ ౬ నాధిరోహేదనడ్వాహంప్రాణైఃకణ్ఠగతైరపి ।

కఞ్చుకంనపరీదధ్యాద్వాసోనవికృతంవసేత్ ౭ వైశాఖేకార్తికేమాఘేవిశేషనియమంచరేత్ ।

తామ్బూలాభ్యఞ్జనేచైవకాంస్యపాత్రేచభోజనమ్ ౮ యతిశ్చవిధవాచైవవర్జయేచ్చన్దనాదికమ్ ।

అపుత్రావిధవాభర్త్రాదిత్రయముద్దిశ్యప్రత్యహంతిలకుశోదకైస్తర్పణంకుర్యాత్ శ్రాద్ధాదౌతుప్రాగుక్తమ్ ॥

అథసంన్యాసః

అథసంన్యాసః తత్రబ్రహ్మచర్యకృత్వాసమావర్తనాంతేకృతదారః

పుత్రానుత్పాద్యయజ్ఞైరిష్ట్వావానప్రస్థాశ్రమంచకృత్వాసంన్యసేదిత్యాశ్రమసముచ్చయపక్షః బ్రహ్మచర్యాదేవప్రవ్రజేతగృహాద్వావనాద్వా

అథపునరవ్రతీవావ్రతీవాస్నాతకోవాస్నాతకోవోత్సన్నాగ్నిరనగ్నికోవాయదహరేవవిరజేత్తదహరేవప్రవ్రజేదిత్యాశ్రమవికల్పపక్షః

ప్రవ్రజేద్బ్రహ్మచర్యాద్వాప్రవ్రజేచ్చగృహాదపి । వనాద్వాప్రవ్రజేద్విద్వానాతురోవాథదుఃఖితః ౧ ఇతివాక్యేఆతురోముమూర్షుః

దుఃఖిశోచ్రవ్యాఘ్రాదిభీతఇత్యర్థః ఆతురాణాంచసంన్యాసేనవిధిర్నైవచక్రియా ।

ప్రేషమాత్రంసముచ్చార్యసంన్యాసంతత్రకారయేత్ ౧
సంన్యాసేదణ్డగ్రహణాదిరుపేవివిదిషాఖ్యేవిప్రస్యైవాధికారః

విద్వత్సంన్యాసేతుక్షత్రియవైశ్యయోరపి కలియుగే
సంన్యాసనిషేధస్త్రిదణ్డిసంన్యాసపరఇతిప్రాఞ్చః ॥

సచసంన్యాసశ్చతుర్ధా

సచసంన్యాసశ్చతుర్ధా ॥ కుటీచకోబహూదకోహంసఃపరమహంసశ్చేతి

అత్రోత్తరోత్తరఃశ్రేష్ఠఃబహిఃకుట్యాంగృహేవావసన్కాషాయవాసాస్త్రిదణ్డీశిఖాయజ్ఞోపవీతవాన్ప
న్ధుషుగృహే

వాభుఞ్జానఆత్మనిష్ఠోభవేత్సకుటీచకః
పుత్రాదీన్హిత్వాసప్తాగారాణిభైక్షంచరన్పూర్వోక్తాషాయవస్త్రాదివేషవాన్బహూదకః

హంసస్తుపూర్వోక్తవేషోప్యేకదణ్డః పరమహంసస్తుశిఖాయజ్ఞోపవీతహీనఏకదణ్డీస్యాత్
కాషాయవస్త్రంచతుర్థామపి

హంసపరమహంసయోఃశిఖాయజ్ఞోపవీతసత్వాసత్వాభ్యాంభేదః

ఏకదణ్డస్తుద్వయోరపి పరమహంసస్యదణ్డధారణంవివిదిషాదశాయాంనిత్యమ్

విద్వత్త్వాదశాయాంతుకృతాకృతమ్
నదణ్డంనశిఖాంనాచ్ఛాదనంచరతిపరమహంసఇతిశ్రవణాత్

వైరాగ్యంవినాజీవనాద్యర్థసంన్యాసేతునరకః ఏకదణ్డంసమాశ్రిత్యజీవన్తిబహవోనరాః ।

నరకేరౌరవేఘోరేకర్మత్యాగాత్పతన్తితే ౧ కాష్ఠదణ్డో ధృతోయేనసర్వాశీజ్ఞానవర్జితః ।

సయాతినరకానఘోరానిత్యాదిస్మరణాత్ ॥

అథసంన్యాసగ్రహణవిధిః

అథసంన్యాసగ్రహణవిధిః తత్రోత్తరాయణంప్రశస్తమ్ ఆతురస్యతుదక్షిణాయనమపి

తత్పాదౌగృహ్యాగ్నిన్తంతాదృశవిధురంప్రతిచప్రయోగః

తత్రశాన్త్యాదిలక్షణంగురుంసంశోధ్యతన్నికటేత్రిమాసంయతిధర్మానసంవీక్ష్యగాయత్రీజప
రుద్రజపకూష్మాణ్డహోమాదిభిః

శుద్ధింలబ్ధ్వారిక్తాతిథౌదేశకాలౌస్మృత్వాముకస్యమమకరిష్యమాణసంన్యాసేధికారార్థేచతః

కృచ్ఛ్రాత్మకంప్రాయశ్చిత్తంత్రత్యామ్నాయైకైకగోనిష్కయద్వారాహమాచరిష్యే

కృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయగోనిష్కయంద్రవ్యంవిప్రేభ్యోదాతుమహముత్సృజేఇతిసంకల్పపూర్వ
కంరజతనిష్కతదర్ధతదర్ధాన్యతమంప్రతిధేనుందద్యాత్

ఏకాదశ్యాంద్వాదశ్యాం వాయథాబ్రహ్మరాత్రిః స్యాత్తథాశ్రాద్ధాన్యారభేత్ అత్రానాశ్రమిణశ్చతుఃకృచ్ఛ్రమన్యస్యతప్తకృచ్ఛ్రమితిసిన్ధుః

స్వస్యనవశ్రాద్ధషోడశశ్రాద్ధసపిణ్డీకరణానిసాగ్నిఃపార్వణవిధినానిరగ్నిరేకోద్దిష్టవిధినాకుర్యాది తికేచిన్నేత్యన్యే ॥

అథాష్టౌశ్రాద్ధాని.

తత్రాపస్తమ్బహిరణ్యకేశీయాదీనామగ్నౌకరణపిణ్డాదిరహితఃసాంకల్పికఃప్రయోగః

ఆశ్వలాయనాదీనాంసపిణ్డకఃపార్వణప్రయోగః తత్రాదౌసవ్యేసయవజలేనశ్రాద్ధాఙ్గతర్పణమ్ బ్రహ్మాణంతర్పయామి

విష్ణుంతం మహేశ్వరంతం దేవర్షీన్ం బ్రహ్మర్షీన్ం క్షత్రర్షీన్ం వసూన్ం రుదాన్ం ఆదిత్యాన్ం సనకంం సనన్దనంం

సనాతనంం పఞ్చమహాభూతానిం చక్షురాదికరణానిం భూతగ్రామంం పితరంం పితామహంం ప్రపితామహంం మాతరంం

పితామహీంం ప్రపితామహీంం ఆత్మానంం పితరంం పితామహంం ఇతినద్యార్ద్రౌకృత్వా గృహమాగత్యదేశాలౌ

స్మృత్వాకరిష్యమాణసంన్యాసాఙ్గత్వేనాష్టౌశ్రాద్ధానిపార్వణవిధినాన్నేనామేనవాకరిష్యేఇతి సంకల్పక్షణందద్యాత్

అత్రసర్వనాన్దీశ్రాద్ధవత్ తేననాపసవ్యమ్ తిలస్థానేయవాః యుగ్మావిప్రాః తథాచదేవస్థానేవిప్రౌద్వౌశ్రాద్ధాష్టకేషోడశేత్యష్టాదశవిప్రాః

తత్ర సత్యవసుసంజ్ఞకావిశ్వేదేవానాన్దీముఖాఃస్థానేక్షణఃకర్తవ్యఃఇత్యేకంవృత్వాద్వితీయంవృణుయాత్ ఏకమగ్రేపి

ప్రథమేదేవశ్రాద్ధేబ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరానాన్దీముఖాఃస్థానేక్షణఃం ౧ ద్వితీయేఋషిశ్రాద్ధేదేవర్షిబ్రహ్మర్షిక్షత్రర్షయఃనాన్దీం

౨ దివ్యశ్రాద్ధేవసురుద్రాదిత్యానాన్దీం ౩ మనుష్యశ్రాద్ధేసనకసనన్దనసనాతనానాన్దీం

౪
పఞ్చమేభూతశ్రాద్ధేపృథివ్యాదిపఞ్చమహాభూతాన్యేకాదశచక్షురాదికరణానిచతుర్విధభూతగ్రామానాంం

౫ షష్ఠేపితృపితామహప్రపితామహానాన్దీం ౬ మాతృశ్రాద్ధేమాతృపితామహీప్రపితామహ్యానాంం

౭ అష్టమేఆత్మశ్రాద్ధేఆత్మపితృపితామహానాన్దీం ౮ ఆత్మాన్తరాత్మాపరమాత్మేకేచిత్

ఇతిద్వౌద్వౌవిప్రౌవృణుయాత్ సర్వత్ర నాన్దీముఖత్వం విశేషణమ్ యుగ్మావిప్రాః సత్యవసూదక్షక్రతూవాదేవౌ

తతఃసర్వేషాంపాద్యందత్వా ప్రాఙ్ముఖానుదకసంస్థానుపవేశ్యప్రార్థయేత్ సంన్యాసార్థమహంశ్రాద్ధంకుర్వేబ్రూతద్విజోత్తమాః ।

అనుజ్ఞాంప్రాప్యయుష్మాకంసిద్ధింప్రాప్స్యామిశాశ్వతీమ్

౧
కురుఇతిప్రత్యుక్తఃసయవబుజుదూర్వాదియుగ్మేనాభ్గానపూర్వకంసంబుధ్యన్తేఇదమాసనమిత్యష్టాదశస్వాసనందద్యాత్

తత ఆశ్వలాయనానామర్ఘ్యపాత్నాసాదనమ్ ఆపస్తమ్బాదీనాంసాంకల్పికత్వాన్నార్ఘ్యమ్

దేవార్థమేకంపార్వణాష్టకార్థమష్టావిత్యేవంనవపాత్రాణి
సర్వత్రపవిత్రద్వయాన్తర్హితేషుశన్నోదేవీరిత్యపఆసిచ్యవిశ్వదేవపాత్నేయవోసీతియవాః

అష్టపాత్రేషుతిలోసీతిమన్త్రస్యోహేనయవానోప్యగన్ధాదిపూజనమ్ ఊహస్తు
యవోసిసోమదేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః।

ప్రత్నవద్భిఃప్రత్తఃపుష్ట్యానాన్దీముఖానదేవాన్ప్రీణయాహినఃస్వాహానమః ఇతిప్రథమపాత్నే
ద్వితీయేనాన్దీముఖానృషీన్ం

తృతీయేనాన్దీముఖాన్ దివ్యాన్ప్రీం చతుర్థే నాన్దీముఖాన్మనుష్యాన్ప్రీణం
పఞ్చమేనాన్దీముఖానిభూతానిప్రీం

షష్ఠసప్తమాష్టమేషునాన్దీం పితౄన్ప్రీణయేత్యాదిం

ఏకైకంపాత్రంద్విధావిభజ్యసర్వత్రయాదివ్యాఇతిమన్త్రాన్తేవిశ్వేదేవానాన్దీముఖాఇదంవోర్ఘ్యమి
తి

దత్త్వాబ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరానాన్దీముఖాఇదంవోర్ఘ్యస్వాహానమఇత్యాదినాయథాయథంషోడశ
విప్రహస్తేషుదద్యాత్

యాదివ్యాఇతిస్త్రవదనుమన్త్నణమ్ పాత్నంన్యుబ్జీకృత్యగన్ధాద్యాచ్ఛాదనాన్తపూజా
తత్రసర్వత్నసంబుధ్యన్తోనాన్దీముఖవిశేషణయుక్తఉచ్చారః

భోజనపాత్రాణ్యాసాద్యబ్రహ్మాదిషోడశవిప్రకరేష్వగ్నయేకవ్యవాహనాయస్వాహాసోమాయపితృ మతేస్వాహేతిమన్త్రాభ్యమాహుతిద్వేయంద్వయందద్యాత్

నేదమాపస్తమ్బాదీనామ్
ఉపస్తీర్యాన్నంపరివిష్యాన్నాభావేఆమంతన్నిష్క్రయంవాప్రోక్ష్యపృథ్వీతేపాత్రమిత్యాదినా యథాదైవతమన్నస్యామాదేర్వాత్యాగః

యేదేవాసం ప్రజాపతేనం బ్రహ్మార్పణంబ్రహ్మం
అనేనాష్టశ్రాద్ధేననాన్దీముఖాదేవాదయఃప్రీయన్తామ్ ఆపోశనదానాన్తేబలిదానవర్జ్యభుంజీయుః

తృప్తేషూపాస్మ్యం అక్షన్నమీం సంపన్నమితిపృష్టేరుచిరమితిసర్వేబ్రూయుః నేదమామాన్నే

ఆచాన్తేషయవలాజదధివదరియుతాన్నేనాష్టచత్వారింశత్పిణ్డాన్కృత్వాప్రాగాయతాఉదక సంస్థాఅష్టారేఖాః

కృత్వాభ్యుక్ష్యకుశాన్దూర్వావాస్తీర్యపిణ్డస్థానేషుచతుర్విశతౌజలంసిఞ్చేత్ తద్యథా శున్ధన్తాంబ్రహ్మణోనాన్దీముఖాః

శున్ధన్తాంవిష్ణవోనాన్దీం శుద్ధన్తాంమహేశ్వరానాంం ఇతిప్రథమరేఖాయామ్ తదుత్తరరేఖాసుశున్ధన్తాందేవర్షయోనాంం

శుద్ధన్తాంబ్రహ్మర్ష యోనాంం ఇత్యాద్యూహ్యోజ్ఞేయః
తతోబ్రహ్మణేనాన్దీముఖాయస్వాహేత్యేకంపిణ్డందత్వాద్వితీయఏవమేవదేయస్తూష్ణీంవేతిప్ర తిదైవతంపిణ్డద్వయమ్

ఏవమగ్రేపివిష్ణవేనాన్దీముఖాయస్వాహేత్యాదయః స్వాహాన్తాఃపిణ్డదానమన్త్రాఊహ్యాః అత్నపితరోమాదయధ్వమిత్యాదిపునః

శున్దంతాంతత్రస్తమఞ్జనమభ్యఞ్జనంచకృతమ్ పిణ్డానగన్ధాదినాసంపూజ్య నత్వోపసంపన్నమితివిసృజ్యవిప్రేభ్యోదక్షిణాదితత్రస్తమ్

నేదంపిణ్డదానాద్యాపస్తమ్బాదీనామ్ కాత్యాయననానామాశ్వలాయనవత్ ॥

అష్టశ్రాద్ధోత్తరంత్తద్దినేద్వితీయేవాపటశిఖాకేశాన్వాపయిత్వా

కక్షోపస్థవర్జకేశశ్మశ్రునఖాదివాపయిత్వాస్నాత్వాకౌపీనాచ్ఛాదనాదిహోమద్రవ్యంచవినాన్యద్ధనాదివిప్రాదిభ్యఃపుత్రాదిభ్యశ్చత్యజేత్

కౌపీనాదికంగైరికరఞ్జితంకృత్వావైణవందణ్డంసత్వచంశిరోభ్రూలలాటాన్యతమప్రమాణంసమూలమఙ్గులిస్థూలంవిప్రానీతమేకాదశనచతుః

సప్తాన్యతమపర్వకంపర్వగ్రన్థియుతంసంపాద్యశఙ్ఖోదకేనప్రణవపురుషసూక్తకేశవాదినామభిరభిషిచ్యస్థాపయేత్

తతఃకమణ్డలుకౌపీవాచ్యాదనకన్థాపాదుకాఃస్థాపయేత్ శిక్యపాత్రాదికమపికేచిత్ ॥

దేశకాలౌసంకీర్త్యాశేషదుఃఖనివృత్తిరతిశయానన్దప్రాప్తిపరమపురుషార్థప్రాప్తయేపరమహంసాఖ్యసంన్యాసగ్రహణం కరిష్యే

తదఙ్గతయాగణపతిపూజనపుణ్యాహవాచనమాతృకాపూజననాన్దీశ్రాద్ధానికరిష్యే తానికృత్వాజపేత్ బ్రహ్మణేనమః

విష్ణవేం రుద్రాయం సూర్యాయం సోమాయం ఆత్మనేం అన్తరాత్మనేం పరమాత్మనేం అగ్నిమీళేపురుక్ ఇషేత్వోర్జేత్వాం

అగ్న ఆయాహిబుక్ జపిత్వాసక్తుపిష్టంముష్టిత్నయంప్రణవేనత్నిఃప్రాశ్యనాభిమాలభేత్
ఆత్మనేస్వాహ అన్తరాత్మనేం

పరమాత్మనేస్వాం ప్రజాపతయేస్వాహేతిమన్త్రైః

తతఃపయోదధిమిశ్రమాజ్యంజలమేవవాత్రివృదసీతిప్రథమంప్రాశ్యప్రవృదసీతిద్వితీయంవి
వృదసీతితృతీయంప్రాశ్యాపఃపునన్త్వితిజలం

ప్రాశ్యాచమ్యోపవాసంకరిష్యేఇతిసంకల్పయేత్ ॥

అథసావిత్రీప్రవేశః

అథసావిత్రీప్రవేశః ఓంభూఃసావిత్నీంరవిశామి ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం
ఓంభువఃసావిత్రీంప్రం

ఓంభర్గోదేవస్యం ఓంస్వఃసావిత్రీంం ఓంధియోయోం ఓంభూర్భువఃస్వఃసావిత్నీంప్రం
ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యంం

బుకతతోస్త్రాత్రాకగృహ్యాగ్నింసమిధ్యవిచ్ఛిన్నశ్చేత్పునః

సంధానవిధినానిరగ్నిర్వావిధురాదిర్వాపృష్ఠోదివివిధానేనాగ్నింసంపాదయేత్

పృష్ఠోదివివిధానంచ కాత్యాయనవైశ్వదేవప్రసఙ్గేపూర్వార్ద్ధేఉక్తమ్ ॥

అథాస్తాత్పూర్వబ్రహ్మాన్వాధానమ్ సంన్యాసంకర్తు

బ్రహ్మాన్వాధానంకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్యాగ్నిధ్యానాద్యాజ్యంసంస్కృత్య సుక్స్రువౌసంమృజ్య

స్రుచిచతురాజ్యంగృహీత్వా ఓంస్వాహేతిహుత్వాపరమాత్మనఇదంం పరిషేచనాది
ఇతిబ్రహ్మాన్వాధానమ్ ॥

తతఃసాయంసంధ్యాహోమవైశ్వదేవాన్కృత్వాగ్నిసమీపేజాగరంకుర్యాత్ ॥

ప్రాతర్నిత్యహోమాన్తేవైశ్వదేవాదికంకృత్వాగ్నేయంవైశ్వానరంవాస్థాలీపాకంకుర్యాత్

తత్కరిష్యమాణసంన్యాసపూర్వాఙ్గభూతమగ్నేయస్థాలీపాకంకరిష్యఇతిసంకల్పః

ధ్యాత్వాచక్షుషీఆజ్యేనేత్యన్తేఽత్రప్రధానమగ్నించరుణాశేషేణేత్యాది

అగ్నయేత్వాజుష్టంనిర్వపామీత్యాదినామ్నానిర్వాపాది నామ్నైవప్రధానహోమః

ఏవంవైశ్వానరపక్షేప్యూహ్యమ్
తతస్తరత్సమన్దీతిజపిత్వాకుశహేమరుప్యజలైఃస్నాత్వాదేశాదిస్మృత్వాసంన్యాసాఙ్గభూత్నం

ప్రాణాదిహోమంపురుషసూక్తహోమంవిరజాహోమంచతన్త్రేణకరిష్యేఇతిసంకల్ప్యాన్వాధా
నేఆజ్యేనేత్యన్తే

ప్రాణాదిపఞ్చదేవతాఃసమిచ్చర్వాజ్యైః

పురుషంపురుషసూక్తేనప్రత్యృచంషోడశవారంసమిచ్చర్వాజ్యైఃప్రాణాద్యేకోనవింశతిదేవతావిర
జామన్త్రైః

ప్రతిద్రవ్యమేకైకసంఖ్యసమిచ్చర్వాజ్యాహుతిభిఃప్రజాపతింసకృదాజ్యేనశేషేణేత్యాది

షష్టయుత్తరశతవారంతూష్ణీంనిరుప్య

తథైవప్రోక్ష్యశ్రపయిత్వాజ్యభాగాన్తేప్రాణాయస్వాహేత్యాదిపఞ్చమన్త్రైర్ద్వ్యత్నయంసకృద్ధుత్వాయథాదైవంత్యక్త్వా

సహస్రశీర్షేతిషోడశర్చేనప్రత్యృచంపృథక్ద్రవ్యత్రయంహుత్వాపురుషాయేదంనమమేతిసర్వత్నత్యజేత్ ॥

అథవిరజాహొమః

ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానామేశుధ్యన్తాంజ్యోతిరహంవిరజావిపాప్మాభూయాసస్వాహా

ప్రాణాదిభ్యఇదం
వాఙ్మనశ్చక్షుఃశ్రోత్నజిహ్వాఘ్రాణరేతోబుద్ధయాకూతిఃసంకల్పామేశుద్ధయన్తాంజ్యోతిం

త్వగాదిభ్యఇదం త్వకచర్మమాసరుధిరమేదోమజ్జాస్త్రాయవోస్థీనిమేశుద్ధయన్తాం
త్వగాదిభ్యఇదం

శిరఃపాణిపాదపార్శ్వపృష్ఠోరుదరజఙ్ఘశిశ్నోపస్థపాయవోమేశుద్ధయం శిరఆదిభ్యం

ఉత్తిష్ఠపురుషహరితపిఙ్గలలోహితాక్షదేహిదేహిదదాపయితామేశుద్ధయం పురుషాదిభ్యం

పృథివ్యాదిభ్యం శబ్దస్పర్శరుపరసగన్ధామేశుద్ధయం శబ్దాదిభ్యం
మనోవాక్కాయకర్మాణిమేశుద్ధయంతాం

మనఆదికర్మభ్యం అవ్యక్తభావైరహంకారైర్జ్యోతిరహం అవ్యక్తాదిభ్యం ఆత్మామేశుద్ధయంతాంజ్యోం

ఆత్మనఇదంం అంతరాత్మామేం అంతరాత్మనం పరమాత్మామేం పరమాత్మానం క్షుధేస్వాహా

క్షుధఇదంక్షుత్పిపాసాయస్వాహా క్షుత్పిపాసాయేదంం వివిట్యైస్వాం వివిట్యాం ఋగ్విధానాయం

కషోత్కాయస్వాం క్షుత్పిపాసామలంజ్యేష్ఠామలక్ష్మీనాశయామ్యహం ।

అభూతిమసమృద్ధించసర్వానిర్ణుదమేపాప్మానస్వాహా అగ్నయఇదంం

అన్నమయప్రాణమయమనోమయవిజ్ఞానమయమానందమయమాత్మామేశుద్ధయంతాంం అన్నమయాదిభ్యం

ఏవంసమిచ్చర్వాజ్యైఃప్రతిద్రవ్యంచత్వారింశదాహుతీర్హుత్వా యదిష్టంయచ్చపూర్తయచ్చాపద్యనాపది

ప్రజాపతౌతన్మనసిజుహోమివిముక్తోహందేవకిల్బిషాత్స్వాహేత్యాజ్యంహుత్వా ప్రజాపతయఇదమితిత్యజేత్

ప్రజాపతౌతన్మనసిజుహోమివిముక్తోహందేవకిల్బిషాత్సాహేత్యాజ్యంహుత్వా ప్రజాపతయఇదమితిత్యజేత్

తతఃపురుషసూక్తం అగ్నిమీళేఇత్యాదిచతుర్వేదాదీంశ్చజపిత్వాస్విష్టకృదాదిహోమశేషంసమాప్య

బ్రహ్మచార్యాదిభ్యోగోహిరణ్యవస్త్రాదిదత్వాసమాసిఞ్చన్తుమరుతఇతిమన్త్రేణగృహ్యాగ్నిముప
స్యాయతత్నదారుపాత్నాణిదహేత్తైజసానిగురవేదద్యాత్

తతఆత్మన్యగ్నిసమారోపం అయంతేయోనిరిత్యృచా

యాతేఅగ్నేంయజ్ఞియాతనూస్తయేహ్యారోహాత్మాత్మానమిత్యాదియజుషాచత్రిరుక్తేనాగ్నేర్జ్వా
లాంప్రాశ్నన్కుర్యాత్

కృష్ణాజినమాదాయగృహాన్నిష్క్రమ్య సర్వేభవన్తువేదాఢ్యాఃసర్వేభవన్తుసోమపాః ।
సర్వేపుత్నముఖందృష్ట్వాసర్వేభవన్తుభిక్షుకాః

౧ ఇతిపుత్రాదిభ్యఆశిషందత్వానమేకశ్చిన్నాహంకస్యచిత్తపుత్నాదినుక్త్వావిసృజేత్

జలాశయంగత్వాఞ్జలినాజలమాదాయాశుఃశిశానఇతి
సూక్తేనాభిమన్త్ర్యసర్వాభ్యోదేవతాభ్యఃస్వాహేతిత్యజేత్

తిథ్యాదిస్మృత్వాఽపరోక్షబ్రహ్మావాప్తయేసంన్యాసంకరోమీతిసంకల్ప్యజలాఞ్జలింగృహీత్వా
ఓంఏషహవాఅగ్నిఃసూర్యఃప్రాణంగచ్ఛస్వాహా

ఓంస్వాంయోనింగచ్ఛస్వాహా
ఓంఆపోవైగచ్ఛస్వాహేతిమన్త్రత్నయేణజలేష్వఞ్జలిత్నయందద్యాత్

పుత్రేషణావిత్తేషణాలోకేషణాసర్వేషణామయాపరిత్యక్తాఅభయంయసర్వభూతేభ్యోమత్తఃస్వాహాఇ
త్యఞ్జలింజలేక్షిపేత్

పునరేవమభయందత్త్వావదేత్ యత్కించిద్ధన్ధనంకర్మకృతమజ్ఞానతోమయా ।
ప్రమాదాలస్యదోషోత్థంతత్సర్వసంత్యజామ్యహమ్ ।

త్యక్తసర్వోవిశుద్ధాత్మాగతస్నేహశుభాశుభః । ఏషత్యజామ్యహంసర్వకామభోగసుఖాదికమ్ ।

రోషంతోషంవివాదంచగన్ధమాల్యానులేపనమ్ । భూషణంనర్తనంగేయందానమాదానమేవచ ।
నమస్కారంజపంహోమంయాశ్చనిత్యాఃక్రియామమ ।

నిత్యంనైమిత్తికంకామ్యంవర్ణధర్మాశ్రమాశ్చయే । సర్వమేవపరిత్యజ్యదదామ్యభయదక్షిణామ్
।

౪ పద్భ్యాంకరాభ్యాంవిహరన్నాహంవాక్కాయమానసైః ।
కరిష్యేప్రాణినాంపీడాంప్రాణినఃసన్తునిర్భయాః ।

౫ సూర్యాదిదేవాన్విప్రాంశ్చసాక్షిత్వేన ధ్యాత్వానాభిమాత్రేజలేప్రాఙ్ముఖః

సావిత్రీప్రవేశంపూర్వవత్కృత్వాతరత్సమన్దీతిసూక్తంపఠిత్వాపుత్రేషణాయావిత్తేషణాయా
లోకేషణాయాశ్చవ్యత్థితోహంభిక్షాచర్యచరామీతిజలేజలంజుహుయాత్ ॥

అథప్రేషోచ్చారః

అథప్రేషోచ్చారః ఓంభూఃసంన్యస్తంమయా ఓంభువఃసంన్యస్తంం ఓంస్వఃసంన్యస్తంం

ఓంభుర్భువఃస్వఃసంన్యస్తంమయేతిత్రిర్మన్ద్రమధ్యోచ్చస్వరేణోక్త్వాఽభయంసర్వభూతేభ్యోమ
త్తః స్వాహేతి జలంజలేక్షిపేత్

శిఖాముత్పాట్యయజ్ఞోపవీతముద్ధృత్యకరేగృహీత్వాఆపోవైసర్వాదేవతాఃసర్వాభ్యోదేవతాభ్యోజు హోమిస్వాహా

ఓంభూఃస్వాహేతిజలేజలైఃసహహుత్వాప్రార్థయేత్ త్వాహిమాంసర్వలోకేశవాసుదేవసనాతన ।

సంన్యస్తంమేజగద్యోనేపుణ్డరీకాక్షమోక్షద ౧
యుష్మచ్చరణమాపన్నంత్వాహిమాంపురుషోత్తమ ।

తతోదిగమ్బరః పఞ్చపదాన్యుదఙ్ముఖోగచ్ఛేత్ వివిదిషుశ్చేత్తస్మై

ఆచార్యోనత్వాకాషాయకౌపీనాచ్ఛాదనేదత్త్వా దణ్డందద్యాత్ సచకౌపీనంవాసశ్చపరిధాయ

ఓమ్ ఇంద్రస్యవజ్రోసిసఖేమాంగోపాయేతిదణ్డంగృహ్ణీయాత్
వార్త్రఘ్నఃశర్మమేభవయత్పాపంతన్నివారయ

ప్రణవేనగాయత్ర్యావాకమణ్డలుమ్ ఇదంవిష్ణురిత్యాసనమ్ తతః
సమిత్పాణిర్గురుంనత్వాగరుడాసనోపవిష్టోగురుంవదేత్

త్వాయస్వభోజగన్నాథగురోసంసారవహ్నినా ।

దగ్ధంమాంకాలదష్టంచత్వామహంశరణాగతః ౧
యోబ్రహ్మాణంవిదధాతిపూర్వయోవైవేదాంశ్చప్రహిణోతితస్మై ।

తంహదేవమాత్మబుద్ధిప్రకాశంముముక్షుర్వైశరణమహంప్రపద్యేఇతిగురుముపస్థాయదక్షిణం జాన్వచ్యపాదావుపసంగృహ్యాఅధీహి భగవోబ్రహ్మేతివదేత్

గురుతాత్మానంబ్రహ్మరుపంధ్యాత్వాజలపూర్ణశఙ్ఖంద్వాదశప్రణవైరభిమన్త్ర్యతేనశిష్యమభిషి
చ్యశన్నోమిత్ర

ఇతిశాంతింపఠిత్వాతచ్చిరసిహస్తందత్త్వాపురుషసూక్తంజపిత్వా శిష్యహృదయేహస్తంకృత్వా

మమవ్రతేహృదయంతేదధామీత్యాదిమన్త్రంజప్త్వాదక్షిణకర్ణేప్రణవముపాదిశ్య
తదర్థచపఞ్చీకరణాద్యవబోధ్య

ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ అయమాత్మాబ్రహ్మ తత్త్వమసి

అహంబ్రహ్మాస్మీతిఋగ్వేదాదిమహావాక్యేష్వన్యతమంశిష్యశాఖానుసారేణోపదిశ్యతదర్థబోధ
యేత్

తతస్తీర్థాశ్రమాదిసంప్రాదాయానుసారేణనామదద్యాత్
తతఃపర్యఙ్కశౌచంకారయిత్వాయోగపట్టందద్యాత్ ॥

అథపర్యఙ్కశౌచప్రయోగః

అథపర్యఙ్కశౌచప్రయోగః కస్మింశ్చిత్పుణ్యదినేకశ్చిన్ముహస్థః

స్వాగ్రేపీఠాదౌయతిముపవేశ్యగుర్వనుజ్ఞాతోయతయేపర్యఙ్కశౌచంకరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యవామభాగేప్రాక్సంస్థాన్పఞ్చమృద్భాగాన్దక్షిణభాగేపితథైవపంచసంస్థాప్యోభయ
త్రశుద్ధోదకంచసంస్థాప్యవామ

ప్రథమమృద్భాగేనపఞ్చవారంమృజ్జలాభ్యాంయతిజానుద్రయంకరాభ్యాంయుగపత్క్షాల
యేత్ చరమక్షాలనేమృద్భాగసమాప్తిః ఏవమగ్రేపి

తతోదక్షిణభాగస్థప్రథమభాగార్ధేనస్వవామకరంమృజ్జలాభ్యాందశవారంప్రక్షాల్యాపరార్ధేనతేనే వజలేనోభౌకరౌంసప్తవారంక్షాలయేత్

ఏవమగ్రేపియోజ్యమ్ సంఖ్యాయాంవిశేషస్తూచ్యతే

వామద్వితీయభాగేనచతుర్వారంయతిజఙ్ఘాద్వయంయుగపత్ప్రక్షాల్యదక్షిణద్వితీయభాగార్ధే నసప్తవారంవామకరమర్ధాన్తరేణచతుర్వారముభౌచకరౌక్షాలయేత్

వామతృతీయేనయతిగుల్ఫౌత్రివారందక్షిణభాగార్ధేనవామకరం షడారముభౌకరౌచతుర్వారమ్

వామచతుర్థేనయతిపాదపృష్ఠౌద్వివారందక్షిణార్ధేనస్వవామకరంచతుర్వారముభౌద్వివారమ వశిష్టార్ధేన

వామపఞ్చమేనయతిపాదతలేసకృద్దక్షిణపఞ్చమార్ధేనవామస్యాద్విపారముభయోశ్చాపరార్ధే నసకృత్క్షాలనమితిః ॥

అథయోగపట్టః

అథయోగపట్టః
కారితపర్యఙ్కశౌచోయతిఃకటిశౌచంకృత్వాకటిసూత్నకౌపీనేధృత్వావస్త్రేణావగుణ్ఠ్యగుర్వనుజ్ఞ యోచ్చాసనేఉపవిశ్యసభ్యైః

సహవేదాన్తేకించిదుపన్యసేత్
గురుర్యతిఃశిష్యంయతిశిరసిశఙ్ఖేనపురుషసూక్తేనాభిషిచ్యవస్త్రగన్ధపుష్పదీపనైవేద్యైః

సంపూజ్యవస్త్రముపరిధృత్వాయతిభిఃసహవిశ్వరుపాధ్యాయంపశ్యామిదేవానిత్యారభ్యభుజ క్ష్వరాజ్యంసమృద్ధమిత్యన్తంపఠిత్వాపూర్వకల్పితంనామదద్యాత్

తతఃశిష్యంవదేత్
ఇతఃపరంత్వయాసంన్యాసాధికారిణేసంన్యాసోదేయోదీక్షాయోగపట్టాదికంచకార్యమ్

జ్యేష్ఠయతయోనమస్కార్యాః
తతోగురుఃకటిసూత్రంపఞ్చముద్రాలంకృతంపూర్వదణ్డచాశిష్యాయదత్త్వాశిష్యంయథాసం ప్రదాయంనమస్కుర్యాత్

అన్యేయతయోగృహిణశ్చనమస్కుర్యుః
శిష్యోనారాయణేత్యుక్త్వోచ్చాసనాదుత్థాయతత్రగురుముపవేశ్యయథావిధినత్వాన్యయతీన్నమేత్

ఇతిగృహ్యాగ్నిమతోవిధురాదేశ్చవివిదిషాసంన్యాసప్రయోగః ॥

అథాగ్నిహోత్రిణోవిశేషః

తత్రశ్రౌతాగ్నయోవిచ్ఛిన్నాశ్చేత్పునరాధానంపావమానేష్టయన్తంపూర్ణాహుత్యన్తంవాకృత్వా ప్రాయశ్చిత్తాదిసావిత్రీప్రవేశాన్తంపూర్వవత్కుర్యాత్ ॥

అథబ్రహ్మాన్వాధానం

అథబ్రహ్మాన్వాధానం
అగ్నిత్రయంసమిధ్యసంస్కృతమాజ్యంస్తుచిచతుర్వారంగృహీత్వాహవనీయే
పూర్వాహుతిఓంస్వాహాపరమాత్మనఇదమితికుర్యాత్

సాయంసంధ్యాగ్ని హోత్ర హోమాన్తేఉత్తరేణగార్హపత్యంద్వన్ద్వశఃపాత్రాణ్యాసాద్యాహవనీయ దక్షిణతఃకౌపీనదణ్డాద్యాసాదయేత్

రాత్రిజాగరాన్తేప్రాతర్హోమాదికృత్వాపౌర్ణమాస్యాంబ్రహ్మాన్వాధానంతౌర్ణమాసేష్టింకృత్వాదర్శే ష్టిమపిపక్ష హోమాపకర్షపూర్వకమకృష్యతద్రైవకుర్యాత్

దర్శేచేద్దర్శేష్టిరేవ ॥

అథపూర్ణమాస్యాందర్శేవాదేశకాలౌస్మృత్వాసంన్యాసపూర్వాఙ్గభూతయాప్రాజాపత్యేష్టయావై శ్వానర్యేష్టయా

చసమానతన్త్రయాయక్ష్యే ఇతిసంకల్ప్యసముచ్చయేనేష్టిద్వయమ్ అత్రవైశ్వానరోద్వాదశకపాలఃపురోడాశఃప్రాజాపత్యశ్చరుర్వైష్ణవోనవకపాలఃపురోడాశః

అథవాకేవలప్రాజాపత్యేష్టిః అత్రప్రయోగఃస్వస్వసూత్రానుసారేణోహ్యః బౌధాయనసూత్రానుసారేణకించిదుచ్యతే

పవనపావనపుణ్యాహవచనాదిపూర్వాఙ్గాన్తేకేవలవైశ్వానరేష్ట్యాఃకేవలప్రాజాపత్యాయావాసంక ల్పః

వ్రీహిమయఃపురోడాశోద్రవ్యమ్ పఞ్చప్రయాజాఃఅగ్నిర్వైశ్వానరఃప్రజాపతిర్వాదేవతా పఞ్చదశసామిధేన్యః

వ్రతగ్రహణాన్తేధ్వర్యురాజ్యంసంస్కృత్య స్రుచితుర్గృహీతం గృహీత్వాపృథివీ హోతేత్యాదిచతుర్హోతృహోమంకూశ్మణ్డ హోమసారస్తహోమోచకృత్వాని ర్వాపాది

వైశ్వానరోద్వాదశకపాలఃపురోడాశః ప్రాజాపత్యశ్చరుః
వైశ్వానరాయప్రతివేదయామఇతిపురోనువాక్యా వైశ్వానరఃపవమానఃపవిత్రైరితియాజ్యా

ప్రాజాపత్యాయాంప్రధానముపాంశుధర్మకమ్
సుభూఃస్వయంభూరిత్యాద్యనువాక్యాఃప్రజాపతేనత్వదేవతామితియాజ్యా

అథస్రువేణాష్టావుపహెూమావుభయత్ర వైశ్వానరోనఊతయఆప్రయాతుపరావతః ।

అగ్నిరుక్థేనవాహసాస్వాహా ౧ వైశ్వనరాయేదమితిత్యాగఃసర్వత్న
ఋతావానంవైశ్వానరమృతస్యజ్యోతిషస్పతిమ్ ।

అజస్రంఘర్మమీమహేస్వాహా ౨ వైశ్వానరస్యదసం ౩ పృష్ఠోదివిపృష్ఠోఅగ్నిః ౪
జాతోయదగ్నే౦ ౫ త్వమగ్నేశోచిషాం

అస్మాకమగ్నే౦ ౭ వైశ్వానరస్యసుమతౌం ౮
అథైనముపతిష్ఠేతసహస్రశీర్షేతిసూక్తేనతతఃస్విష్టకృదాదిశేషంసమాపయేత్

సర్వోవైరుద్రః౦ విశ్వంభూతమితిద్వాభ్యాగ్నయుత్సర్గః

ఆయుర్దాఅగ్నే ఇతిమన్త్రేణదర్భస్తమ్భస్థయజమానభాగాత్కించిదాదాయసహస్రశీర్షేత్యనువా
కేనప్రాశ్య

ఓమితిబ్రహ్మ ఓమితీదంసర్వమిత్యనువాకేనహుతశేషమాహవనీయే ప్రక్షిపేత్

ఏవంవైశ్వానర్యాద్యన్యతరామిష్టింకృత్వోపాసనాగ్నౌసర్వాధానేదక్షిణాగ్నౌప్రాణాదిహెూమాది
విరజాహెూమాన్తంకార్యమన్యత్రాగ్వత్

ఆహవనీయేఅరణీముసలోలూఖలాతిరిక్తదారుపాత్రాణాందాహః
తతఆత్మన్యాహవనీయాగ్నిసమారోపఃపూర్వవత్

అరణీద్వయంగార్హపత్యేప్రక్షిప్యతత్సమారోపంకృత్వాదక్షిణాగ్నౌముసలోలూఖలేహుత్వాదక్షిణాగ్నేరపిసమారోపఃతతఔపాసనాగ్నేఃసమారోపః

ఇతిక్రమః అత్రవిశేషోన్యత్రజ్ఞాతవ్యః ఇతిసాగ్నికప్రయోగః
స్నాతకంప్రతిబ్రహ్మాన్వాధానవిరజాహోమాదిరాహితోవాప్రయోగోగ్న్యభావాత్ ॥

అథాతురసంన్యాసః

ఆతురసంన్యాసేసంకల్పప్రేషోచ్చారాభయదానేతిత్రయంప్రధానమవశ్యంకార్యమ్

అష్టశ్రాద్ధాదిదణ్డగ్రహణాన్తమఙ్గభూతంయథాసంభవంకార్యమ్ ॥

తత్రప్రయోగః
మన్త్రస్నానంకృత్వాశుద్ధవస్త్రంధృత్వాజ్ఞానప్రాప్తిద్వారామోక్షసిద్ధయర్థమాతురవిధినాసంన్యాసమహంకరిష్యే

పఞ్చశిఖాకేశానవశేష్యవపనం
కృత్వాస్నాత్వాసంధ్యాద్యౌపాసనహోమాన్తంయథాసంభవంసంపాద్యాత్మనిసమారోపంకుర్యాత్

ఉచ్ఛిన్నాగ్నీనాంపునరాధానసంభవేసమారోపోన్యథాతునసమారోపః
విధురాదీనామగ్న్యభావాదేవసమారోపోనావశ్యకః

తతస్తోయమాదాయాప్సుజుహోతి ఏషహవాఅగ్నేర్యోనిర్యఃప్రాణఃప్రాణంగచ్ఛస్వాహా ౧
ఆపోవైసర్వాదేవతాఃసర్వాభ్యోదేవతాభ్యోజుహోమి స్వాహా

౨ భూఃస్వాహేతిజలేజలైర్హుత్వాహుతశేషంజలమాశుఃశిశానఇత్యనువాకేనాభిమన్త్ర్య

పుత్రైషణావిత్తైషణాలోకేషణామయాత్యక్తాఃస్వాహేతికించిత్పిబేత్ అభయం సర్వభూతేభ్యోమత్తఃస్వాహేతిద్వితీయంపిబేత్

సంన్యస్తంమయేతినిఃశేషంతృతీయమ్ తతఃపూర్వవత్సావిత్రీప్రవేశః తతః ప్రాఙ్ముఖఊర్ధ్వబాహుఃప్రైషోచ్చారంపూర్వవత్కుర్యాత్

అభయంసర్వభూతేభ్యోమత్తఃస్వాహేతిప్రాచ్యాంజలంక్షిపేత్ శిఖాముత్పాట్యయజ్ఞోపవీతంఛిత్త్వాభూఃస్వాహేత్యప్సుహుత్వాపుత్రగృహేనతిష్ఠేత్

అత్యన్తమాతురశ్చేత్ప్రైషమాత్రంవావదేత్ జీవతిచేత్స్వస్థఃసన్మహావాక్యోపదేశదణ్డగ్రహణదిసర్వంకుర్యాత్

ఏవమాతురవిధినాసంన్యాసేమృతస్యయతివత్సంస్కారః ॥

అథమృతయతిసంస్కారః

అథమృతయతిసంస్కారః పుత్రః శిష్యోవాస్నాత్వావపనంకృచ్ఛ్రత్రయంచాధికారార్థ కుర్యాత్ పుత్రాతిరిక్తస్యవపనంకృతాకృతమ్

దేశకాలౌస్మృత్వాబ్రహ్మీభూతస్యయతేఃశౌనకోక్తవిధినా సంస్కారంకరిష్యే నవంకలశంతీర్థేనాపూర్య గంగేచయమునేం

నారాయణఃపరంబ్రహ్మం యచ్చకించిజ్జగత్సర్వం ఇతిమన్త్రైరభిమన్త్ర్యరుద్రసూక్తవిష్ణుసూక్తాపోహిష్ఠాదిభిర్యతేః

స్నానంవిధాయచన్దనాదిభిఃకలేవరంసంపూజ్యమాల్యాదిభిరలంకృత్యవాద్యఘోషాదిభిః శుద్ధదేశంనయేత్ జలేస్థలే వా సమాహితంకుర్యాత్

స్థలపక్షేగర్తవ్యాహతిప్రోక్షితభువదణ్డప్రమాణంకృత్వామధ్యేసూక్ష్మగర్తసార్ధహస్తంకృత్వాసప్త వ్యాహతిభిఃపఞ్చగవ్యేనత్ప్నిః

ప్రోక్ష్యజలపక్షేనద్యాంపఞ్చగవ్యంప్రక్షిప్యకుశానాస్తీర్యసావిత్ర్యాదేహంప్రోక్ష్యశఙ్ఖోదకేనపురుషసూక్తేనాష్టోత్తరశతావృత్తప్రణవైశ్చసంస్నాప్యాష్టాక్షరేణషోడశోపచారైః

సంపూజ్యతులసీమాలాద్యైరలంకృత్యవిష్ణోహవ్యంరక్షస్వేతిదేహంగర్తేనద్యాంవాక్షిపేత్

ఇదంవిష్ణురితిదణ్డంత్రేధాభగ్నందక్షిణహస్తేస్థాపయేత్ హంసఃశుచిషదితిపరేణనాకంనిహితంగుహాయాంవిభ్రాజదేతద్యతయోవిశన్తి ।

వేదాన్తవిజ్ఞానసునిశ్చితార్థాః సంన్యాసయోగాద్యతయఃశుద్ధసత్వాః ౧ ఇతిహదయేజపేత్ పురుషసూక్తంభ్రువోర్మధ్యేజపేత్

బ్రహ్మజజ్ఞానమితిమూర్ధని మూర్ధానంభూర్భువఃస్వశ్చేత్యుక్త్వాశఙ్ఖేనభేదయేత్ అథవాభూమిర్భూమిమగాన్మాతామాతరమప్యగాత్

భూథాస్మపుత్రైఃపశుభిర్యోనోద్వేష్టిసభిద్యతామితిమన్త్రేణపరశ్వాదినాభేదయేత్ శిరోభేత్తుమశక్తఃశిరస్థాపితంగుడపిణ్డాదికంభిద్యాత్

గర్తపురుషసూక్తేనలవణేనప్రపూరయేత్ సృగాలశ్వదిరక్షార్థసికతాదిభిఃప్రపూరయేత్

నద్యాదౌచేచ్ఛిరోభేదనోత్తరందర్భైరాచ్ఛాద్యవ్యాహతిభిరభిమన్త్ర్యపాషాణంబధ్వా ఓంస్వాహేతిహ్నదేన్యసేత్ తతోఽగ్నినాగ్నిఃసం

త్వంహ్యగ్నే అగ్నినాం తంమర్జయంతసుక్రతుంం యజ్ఞేనయజ్ఞంం ఇత్యృకచతుష్టయేనచిత్తిఃస్రుగిత్యాదిభిర్దశహొూత్నాదిసంజ్ఞకయజుర్మన్త్రైశ్చాభిమంత్రయేత్

అతోదేవాఇతిజపిత్వాపాపైర్ముక్తాఅశ్వమేధాదిఫలభాగినోవయమితిభావయన్తోవభృథబుద్ధ యాసర్వేనుగామినః

స్నాత్వాగన్ధాదిధృత్వాసోత్సవాగృహంగచ్ఛేయుః అత్రపరమహంసస్యస్థలేసమాధిర్ముఖ్యః జలేమధ్యమః కుటీచకంతుప్రదహేత్పూరయేచ్చబహూదకమ్ ।

హసోజలేతునిక్షేప్యః పరమహంసంప్రపూరయేత్ ౧ ఇతివచనాత్ అత్రపరమహంసంప్రకీరయేదితిక్కచిత్పాఠః ఏకోద్దిష్టంజలంపిణ్డమాశౌచంప్రేతసత్క్రియామ్ ।

నకుర్యాద్వార్షికాదన్యద్బ్రహ్మీభూతాయభిక్షవే ౧ కుటీచకాతిరేకేణనదహేద్యతినం క్వచిత్ ॥

తతఃకర్తాస్నాత్వాచమ్యసిద్ధింగతస్యబ్రహ్మీభూతభిక్షోస్తృప్త్యర్థంతర్పణంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్య

సవ్యేనదేవతీర్థేనైవాత్మానమన్తరాత్మానంపరమాత్మానమితిచతుశ్చతుస్తర్పయిత్వాశుక్లపక్షే మృతస్యకేశవాదిద్వాదశనామాభిః

కృష్ణపక్షేమృతస్యసంకర్షణాదిద్వాదశనామభిః కేశవంతర్పయామీత్యేవంద్వితియాన్తైఃకుర్యాత్ ఇదంక్షీరేణేతికేచిత్

తతఃసిద్ధింగతస్యభిక్షోస్తృప్త్యర్థనారాయణపూజనంబలిదానంఘృతదీపదానంచకరిష్యేఇతి సంకల్ప్య

దేవయజనోపరితీరేవామృన్మయలిఙ్గంకృత్వాపురుషసూక్తేనాష్టాక్షరేణచషోడశోపచార

పూజాంకృత్వాఘృతమిశ్రపాయసబలిందత్వాఘృతదీపంచసమర్ప్యపాయసబలింజలేక్షిపేత్ తతః

ఓంబ్రహ్మణేనమఇతిశఙ్ఖేనాష్టార్ఘ్యాన్దత్వాగృహంవ్రజేదితిప్రథమదినకృత్యమ్

ఏవందశాదినాన్తంప్రత్యహంతర్పణంలిఙ్గపూజనంపాయసబలిదీపదానానికుర్యాత్ ॥

అథైకాదశేహనిపార్వణశ్రాద్ధమ్

అథైకాదశేహనిపార్వణశ్రాద్ధమ్ తత్ర మధ్యాహ్నేనద్యాదౌశ్రాద్ధాఙ్గతిలతర్పణం

కృత్వాదేశకాలౌస్మృత్వాప్రాచీనావీతీఅముకగోత్రస్యాముకశర్మణోబ్రహ్మీభూతస్యాంస్మత్పితుః

కరిష్యమాణదర్శాదిసర్వశ్రాద్ధాధికారార్థమద్యపార్వణశ్రాద్ధంకరిష్యేఇతిపుత్రాదిః సంకల్పయేత్

శిష్యస్తుబ్రహ్మీభూతగురోఃప్రత్యబ్దాదిశ్రాద్ధాధికారార్థతత్పితృసంబంన్ధినామగోత్రోద్దేశ్యతాసిద్ధ యర్థచపార్వణశ్రాద్ధమితిసంకల్పయేత్

అన్యత్సమానమ్
పురురవార్ద్రవసంజ్ఞకావిశ్వేదేవాఃపితృపితామహప్రపితామహానాంనామగోత్రాదిసహితానాముచ్చారః

సర్వత్రపితుర్బ్రహ్మీభూతఇతివిశేషణమాత్రమధికమ్ శేషంప్రత్యబ్దశ్రాద్ధవత్

కేచిచ్ఛిష్యః కర్తాచేదాత్మాన్తరాత్మపరమాత్మనఉద్దిశ్యసాధురురుసంజ్ఞకదేవయుతం

సవ్యేనదేవధర్మకంనాన్ద్రాశ్రాద్ధవదేకాదశాహేపార్వణశ్రాద్ధంకుర్యాదిత్యాహుః

అత్రసర్వత్ప్రవిస్తరస్తత్రోరోకృతసంన్యాసపద్ధతౌద్రష్టవ్యః ॥

అథద్వాదశాహేనారాయణబలిః

అథద్వాదశాహేనారాయణబలిః దేశాదిస్మృత్వాసిద్ధింగతస్యభిక్షోః

సంభావితసర్వపాపక్షయపూర్వకంవిష్ణులోకావాప్తిద్వారాశ్రీనారాయణప్రీత్యర్థనారాయణబలిం
కరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్యత్ప్రయోదశయతీన్విప్రాన్వానిమన్త్ర్యశుక్లపక్షేకేశవరుపిగుర్వర్థే
త్వయాక్షణఃకర్తవ్యఇత్యేవం

దామోదరాన్తకేశవాదిద్వాదశనామాభిఃక్షణోదేయః కృష్ణేతుసంకర్షణాదిద్వాదశనామభిః

త్ప్రయోదశంవిప్రంవిష్ణ్వర్థత్వయాక్షణఃకర్తవ్యఇతినిమన్త్ర్య
పాదాన్ప్రక్షాల్యప్రాఙ్ముఖానుపవేశయేత్ విప్రాగ్రేస్థణ్డిలేగ్నిప్రతిష్ఠాపనాది

అన్వాధానేచక్షుషీఆజ్యేనేత్యన్తేఽగ్నింవాయుంసూర్యప్రజాపతించవ్యస్తసమస్తవ్యాహృతిభిరేకైక
పాయసాహుత్యావిష్ణుమతోదేవాఇతిషడభిః

ప్రత్యృచమేకైకపాయసాహుత్యానారాయణంపురుషసూక్తేనప్రత్యృచమేకైకపాయసాహుత్యాశు
క్లేకేశవాదిద్వాదశదేవతాః

కృష్ణేసంకర్షణాదిద్వాదశదేవతాఃఏకైకపాయసాహుత్యాశేషేణేత్యాది

ద్విపఞ్చాశదధికశతముష్టీన్నిరుప్యబలిపర్యాప్తతణ్డులానోప్యాష్టత్రింశదాహుతి

పర్యాప్తంపురుషాహారమితవిష్ణునైవేద్యపర్యాప్తంచక్షీరేశ్రపయిత్వాజ్యభాగాన్తేగ్నిపూర్వతః

శాలగ్రామేవిష్ణుంపురుషసూక్తేనాష్టాక్షరేణచషోడశోపచారైఃసంపూజ్యస్రుచాహస్తేనవాన్వాధానా నుసారేణహెూమత్యాగోవిదధ్యాత్

ఏవంశుక్లకృష్ణభేదేనకేశవాదిద్వాదశాన్తాఃసంకర్షణాద్యన్తావాఽష్టత్రింశదాహుతీర్హుత్వాస్విష్టకృ దాదిశేషంసమాప్యపునః

శాలగ్రామంసంపూజ్యావిష్ణుగాయత్ర్యావిష్ణవేఽర్ఘ్యదత్వాహుతశేషపాయసేనవిష్ణవేబలిందత్వా నిమన్త్రితత్రయోదశవిప్రాన్కేశవాదిక్రమేణ

కేశవరుపిగురవేనమఇదమాసనమిత్యాదినాసనగన్ధపుష్పధూపదీపాచ్ఛాదనానిదత్వాత్రయో దశేవిప్రేపురుషసూక్తేన

ప్రత్యృచాన్తేవిష్ణవేనమఇత్యేవమాదినావిష్ణుందీపాన్తోపచారైఃపూజయేత్

చతురస్రమణ్డలేషుత్రయోదశభోజనపాత్రాణ్యాసాద్యోంపస్తీర్యాన్నంపరిషిచ్యపృథివీతేపా త్రమిత్యాదినాకేశవాదిద్వాదశోద్దేశేనవిష్ణూద్దేశేనచాన్నం త్యక్త్వా

అతోదేవాం
ఓంతద్రహ్మఓంతద్వాయుర్బ్రహ్మార్పణమిత్యాద్యాపోశనాదిప్రాణాహుత్యనేనారాయణాద్యుప నిషద్భాగాన్పఠేత్

తృప్తిప్రశ్నాత్నే ఆచాన్తేషుప్రాగగ్రాన్దర్భానాస్తీర్యాష్టాక్షరేణాక్షతోదకందత్త్వా కేశవరుపిణేగురవేఽ యంపిణ్డఃస్వాహాసమ ఇత్యేవంద్వాదశ

పిణ్డాన్దద్యాత్ కృష్ణేతుసంకర్షణాదినామభిరితిసర్వత్ర
పిణ్డేషువిష్ణుంసంపూజ్యపురుషసూక్తేనస్తుత్వా విసర్జయేత్

విప్రేభ్యస్తామ్బూలదక్షిణాదిదత్త్వాత్నయోదశాయవిప్రాయనాభ్యాఆసీదిత్యాద్యృకత్నయేణఫ
లతామ్బూలదక్షిణాందత్త్వానమస్కృత్యతాంశాలగ్రామమూర్తిమాచార్యాయదద్యాత్

ఇతి నారాయణబలివిధిః ॥

యథాచారమారాధనమ్ తత్నప్రయోగః

అథద్వాదశాహేత్నయోదశాహేవాయథాచారమారాధనమ్ తత్నప్రయోగః దేశకాలౌస్మృత్వా

శ్రీనారాయణప్రీత్యర్థమారాధానంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య గుర్వర్థేక్షణఃకర్తవ్యః

ఏవంపరమగుర్వర్థేపరమేష్ఠిగుర్వర్థేపరాత్పరగుర్వర్థే ఏవంవిప్రచతుష్టయంనిమన్త్ర్య

శుక్లేకేశవాదినాభిఃకృష్ణేసంకర్షణాదినామభిఃద్వాదశావిప్రాన్నిమన్త్రయేత్

ఏవంషోడశవిప్రాఃయతయోవా
అశక్తౌయథాశక్తివిప్రాన్నిమన్త్ర్యయథాయథంషోడశక్షణాదేయాః

షోడశానాంపాదక్షాలనంకృత్వాచమ్యపాదక్షాలనోదకంపాత్రాన్తరేగృహీత్వాగన్ధపుష్పాదిభిఃపూ
జయేత్

విప్రాన్ప్రాఙ్ముఖానుదఙ్ముఖాన్వోపవేశ్యషోడశోపచారైర్గన్ధాదిపఞ్చోపచారైర్వాసంపూజ్యసపరి
కరమన్నంపరివిష్యగాయత్ర్యాప్రోక్ష్య

గురవేఇదమన్నంపరివిష్టం పరివేక్ష్యమాణంచాతృప్తేఃస్వాహాహవ్యంనమమ
ఏవంపరమగుర్వాదిభ్యః

పఞ్చదశభ్యోన్నత్యాగంకృత్వాబ్రహ్మార్పణమిత్యాది
భుక్తేష్వాచాన్తేషుతేషుతామ్బూలదక్షిణావస్త్రాదిభిఃపూజయేత్

అత్ర కేచిత్పూర్వస్థాపితపాదోదకతీర్థపూజాంకుర్వన్తి తద్యథా
తీర్థపాత్రంతణ్డులాదికృతమణ్డలేసంస్థాప్య

పురుషసూక్తేనతీర్థరాజాయనమఇతిషోడశోపచారైఃసంపూజ్యతత్పాత్రంశిరసిధృత్వాబన్ధుభిః

సహవిప్రాన్ప్రదక్షిణీకృత్యగురుర్బ్రహ్మాగురుర్విష్ణురితినత్వాప్రథమవిప్రహస్తాత్తత్తీర్థేపివేత్

తత్ర మన్త్రః అవిద్యామూలశమనంసర్వపాపప్రణాశనమ్ ।
పిబామిగురుపత్తీర్థపుత్రపౌత్రప్రవర్ధనమ్ ౧

ఇతి కర్మేశ్వరార్పణంకృత్వాసుహద్యుతోభుఞ్జీత
వర్షపర్యన్తంప్రతిమాసంమృతతిథావేవమేవారాధనం

కార్యనతుప్రతిమాసికశ్రాద్ధమ్ ప్రత్యబ్దంతుపార్వణశ్రాద్ధంకృత్వారాధనమపికార్యమ్
తతోదర్శమహాలయాది

శ్రాద్ధాన్యపిసర్వసాధరణ్యేనకార్యాణి నతత్రావిశేషః ఇత్యారాధనవిధిః ॥

అత్రనారాయణబలిపార్వణశ్రాద్ధయోరేకదినానుష్ఠానపక్షే ఏకాదశేద్వాదశేవాదినే

పూర్వనారాయణబలింకృత్వాతతఃపార్వణశ్రాద్ధంకార్యమ్
దినద్వయేకరణపక్షేత్వేకాదశేపార్వణంద్వాదశేనారాయణబలిః

ద్వాదశేత్రయోదశేవా దినేఆరాధనమ్ ఊనమాసికాదికాలేష్వప్యారాధనమితికేచిత్

ప్రతిమాసమాధనమిత్యన్యే పాణశ్రాద్ధంత్వేకాదశాహప్రత్యబ్దయోరేవ

తచ్చపుత్రాదీనామగోత్రోల్లేఖాధికారార్థమేకాదశేపిశిష్యేణపార్వణశ్రాద్ధంకార్యమ్ ॥

నారాయణబల్యాదేర్ద్వాదశాహాదావసంభవేశుక్లపక్షస్థద్వాదశీశ్రావణపఞ్చమ్యఃపూర్ణిమామావా
స్యాచేతిగౌణకాలాః

అత్రపూర్వపూర్వఃశ్రేయాత్
భార్యాకన్యాస్నుషాదేఃస్త్రియాఃయతిసంస్కారకర్తృత్వేతువిధవాయాః

వపనపూర్వకంకృచ్ఛ్రత్రయాచరణమ్ సధవాయాస్తుకృచ్ఛ్రాచరణమేవ ॥

దేశాన్తరస్థపుత్రఃపితుర్యతేఃసిద్ధివార్తాశ్రుత్వా వపనపూర్వకంస్నాత్వా

క్షీరతర్పణపూజనాదిదశాహాన్తంకృత్త్వైకాదశాహాదౌపార్వణనారాయణబల్యాదిసర్వమవికృతం
కుర్యాత్

సన్నిహితేనజ్యేష్ఠేనకృతంచేత్కనిష్ఠోనకుర్యాత్ ॥

శుక్లకృష్ణాదిభేదేనకేశవాదినామానిమృతతిథ్యనురోధేనైవగ్రాహ్యాణి
నతువార్తాశ్రవణతిథ్యనురోధేన

మృతతిథ్యజ్ఞానేతువార్తాశ్రవణానురోధేనైవ యతిసంస్కారకరణేశ్వమేధసహస్రాదిఫలమ్
అసంస్కృతంవిశీర్యేతయతేర్యత్నకలేవరమ్ ।

ధర్మలోపోభవేత్తత్నదుర్భిక్షంమరణంతథా ౧ దివంగతేగురౌశిష్యఉపవాసం తదాచరేత్ ।

నస్నానమాచరేద్భిభుఃపుత్రాదినిధనేశ్రుతే ౨
పితృమాతృక్షయంశ్రుత్వాస్నానాచ్ఛుద్ధయతిసామ్బరాత్ ॥

అథప్రసఙ్గాద్యతిధర్మాః

అథప్రసఙ్గాద్యతిధర్మాఃప్రాతరుత్థాయబ్రహ్మణస్పతఇతిజపిత్వాదణ్డాదీనిమృదంచాదాయ
మూత్న

పురీషయోర్గృహస్థచతుర్గుహస్థచతుర్గుణంశౌచంకృత్వాచమ్యపర్వద్వాదశీవర్జ్యప్రణవేనదన్త
ధావనంకృత్వా

మృదాబహిఃకటింప్రక్షాల్యజలతర్పణవర్జ్యస్నాత్వాపునర్జఙ్ఘేప్రక్షాల్యవస్త్రాదీనిగృహీత్వాప్రణవే
నప్రాణాయామ

మార్జనాదికృత్వాకేశవాదినమోత్ననామభిస్తర్పాయిత్వాభూస్తర్పయామీత్యాదివ్యస్తసమస్తవ్యా
హతిభిర్మహర్జనస్తర్పయామీతితర్పయేత్

అత్రవిశేషోమాధవాదౌచజ్ఞేయఃసూర్యోపస్థానాదికంత్రికాలవిష్ణుపూజాదికంచసిద్ధౌజ్ఞేయమ్
విధూమేసన్నముసలేవ్యఙ్గారేభుక్తవజ్జనే ।

కాలేపరాహ్ణభూయిష్ఠేనిత్యంభిక్షాంయతిశ్చరేత్ ౧ అత్రభిక్షాభేదాఃగ్రన్థాన్తరేజ్ఞేయాః

అత్రవివిదిషోర్దణ్డినఃమాధుకరీముఖ్యా
దణ్డవస్త్రాదిపరిగ్రహణరహితస్యతుకరపాత్రంముఖ్యమ్ అన్యేపక్షాఃఅశక్తవిషయాః

తత్రమాధుకరీపక్షేదణ్డాదిగృహీత్వాపఞ్చభ్యఃసప్తభ్యోవాగృహేభ్యోభిక్షాంయాచిత్వాన్నంప్రో
క్ష్యభూః

స్వధానమఇత్యాదివ్యస్తసమస్తవ్యాహతిభిః సూర్యాదిదేవేభ్యో
భూతేభ్యశ్చభూమౌక్షిప్త్వాశేషమన్నంవిష్ణునివేదితంభుఞ్జీత

చణ్డీవినాయకాదినైవేద్యంనభుఞ్జీత భుక్త్వాచమ్యషోడశప్రాణాయామాన్కుర్యాదితిసంక్షేపః ॥

యతిహస్తేజలందద్యాద్భిక్షాందద్యాత్పునర్జలమ్ ।

భైక్ష్యంపర్వతమాత్రంస్యాత్తజ్జలంసాగరోపమమ్ ౧
ఏకరాత్రంవసేద్గ్రామేనగరేపఞ్చరాత్రకమ్ ।

వర్షాభ్యోన్యత్రవర్షాసుమాసాంశ్చచతురోవసేత్ ౨
అష్టౌమాసాన్విహారఃస్యాద్యతీనాంసంయతాత్మనామ్ ।

మహాక్షేత్రప్రవిష్టానాంవిహారస్తునవిద్యతే ౩ భిక్షాటనంజపఃస్నానంధ్యానంశౌచంసురార్చనమ్
।

కర్తవ్యానిషడేతానిసర్వథానృపదణ్డవత్ ౪ మఞ్చకంశుక్లవస్త్రంచస్త్రీకథాలౌల్యమేవచ ।

దివాస్వాపశ్చయానంచయతీనాంపతనానిషట్ ౫ వృథాజల్పంపాత్రలోభంసంచయం శిష్యసంగ్రహమ్ ।

హవ్యంకవ్యంతథాన్నంచవర్యయేచ్చసదాయతిః ౬ యతిపాత్రాణిమృద్వేణుదార్వలాబుమయానిచ ।

నతీర్థవాసీనిత్యంస్యాన్నోపవాసపరోయతిః ౭ నచాధ్యయనశీలస్యాన్నవ్యాఖ్యానపరోభవేత్ ।

ఏతద్వేదార్థభిన్నపరమ్ ఏతేసంక్షేపతోయతిధర్మాఃఅన్యేపిమాధవీయమితాక్షరాదౌజ్ఞేయాః ॥

గ్రంథోపసంహారః

ప్రథమేఽత్రపరిచ్ఛేదేకాలసామాన్యనిర్ణయః ।

ద్వితీయేథపరిచ్ఛేదేవిశేషాత్కాలనిర్ణయః ౧ తృతీయస్యచపూర్వార్ధేగర్భాధానాదిసంస్క్రియః ।

ఆహ్నికంచప్రకీర్ణార్థాఆధానాద్యాః సవిస్తరాః ౨ దేవప్రతిష్ఠాశాన్త్యాదినిత్యంనైమిత్తికంతథా ।

తార్తీయకోత్తరార్ధేస్మిన్జీవత్పితృకనిర్ణయః ౩ శ్రాద్ధాధికారకాలాదేర్నిర్ణయఃశ్రాద్ధపద్ధతిః ।

సూతకాదేర్నిర్ణయశ్చనిర్ణయోదుర్మృతావపి ౪ అన్త్యేష్టిసంస్కారవిధిఃసంన్యాసఃసహవిస్తరః ।

ప్రాయశ్చిత్తంవ్యవహతింసర్వదానవిధింవినా ౫
కృతోప్యపిధర్మశాస్త్రార్థఃసంక్షేపేణాత్రనిర్మితః ।

విబుధానాంచబాలానాంతుష్టయే కష్టహానయే ౬
మూలభూతానిపద్యానివికృతానిక్కచిత్క్కచిత్ ।

నిర్వికారాణ్యపినవాన్యప్యుక్తాన్యత్రకానిచిత్ ॥

గ్రంథ ప్రయోజనః

మీమాంసాధర్మశాస్త్రజ్ఞాఃసుధియోనలసాబుధాః ।

కృతకార్యాఃప్రాక్షేవన్తైస్తదర్థనాయముద్యమః యేపుర్న్వమతయోలసాఅజ్ఞాశ్చనిర్ణయమ్ ।

ధర్మేవేదితుమిచ్ఛన్తిరచితస్తదపేక్షయా ౯ నిబన్ధోయంధర్మసిన్ధుసారనామాసుబోధనః ।

అమునాప్రీయతాంశ్రీమద్విఠ్ఠలోభక్తవత్సలః ॥

ప్రేమ్ణాసద్భిర్గ్రన్థఃసేవ్యఃశబ్దార్థతఃసదోషోపి ।

సంశోధ్యవాపిహరిణాసుదామమునిసతుషపృథుకముష్టిరివ

శ్రీకాశ్యుపాధ్యాయవరోమహాత్మావభూవవిద్వహిజరాజరాజః ।

తస్మాదుపాధ్యాయకులావతంసోయజ్ఞేశ్వరోనన్తఇమావభూతామ్

యజ్ఞేశ్వరోయజ్ఞవిధానదక్షోదైవజ్ఞవేదాఙ్గసుశాస్త్రశిక్షః ।

భక్తోత్తమోనన్తగుణైకధామానన్తాహ్వయోనన్తకలావతారః

ఏషోత్యజజ్జన్మభువంస్వకీయాంతాకౌఙ్కణాఖ్యాంసువిరక్తిశాలీ ।

శ్రీపాణ్డురఙ్గేవసతింవిధాయభీమాతటేముక్తిమగాత్సుభక్త్యా ॥

తస్యానన్తాభిధానస్యోపాధ్యాయస్యసుతఃకృతీ ।

కాశీనాథా బధోధర్మసిన్ధుసారంసమాత్తతోత్ ॥

ఇతిశ్రీమత్కాశ్యుపాధ్యాయసూరిసూనుయజ్ఞేశ్వరోపాధ్యాయానుజానన్తోపాధ్యా-
యసూరిసుతకాశీనాథోపాధ్యాయవిరచితేధర్మసిన్ధుసారేతృతీయపరిచ్ఛేదోత్తరార్ధసమాప్తమ్ ॥